

SISÄLLYSLUETTELO

Stadsfullmäktige pöytäkirja 02.03.2015

Protokollets försättsblad	1
1 § Sammanträdets laglighet och beslutförhet	3
2 § Justering av § 24–30 i protokollet från stadsfullmäktiges föregående sammanträde	4
3 § Justering av protokollet	5
4 § Beviljande av avsked åt Arja Wallenius från uppdraget som ledamot i revisionsnämnden samt förrättande av kompletteringsval	6
5 § Beviljande av avsked åt Johannes Hirvaskoski från uppdraget som ersättare i revisionsnämnden samt förrättande av kompletteringsval	8
6 § Beviljande av avsked åt Riikka Åstrand från uppdraget som ersättare i revisionsnämnden samt förrättande av kompletteringsval	10
7 § Beviljande av avsked åt Sakari Rokkanen från uppdraget som ersättare i revisionsnämnden samt förrättande av kompletteringsval	12
8 § Upphörande av Merja Oravas förtroendeuppdrag samt förrättande av kompletteringsval till uppdragen som ersättare i stadsplaneringsnämnden samt nämndeman i Vanda tingsrätt	14
9 § Beviljande av avsked åt Sara Pekonen från uppdragen som ledamot i miljönämnden och ersättare i social- och hälsovårdsnämnden samt förrättande av kompletteringsval	17
10 § Beviljande av avsked åt Marjo Jaspa från uppdraget som ledamot av direktionen för Mellersta Nylands räddningsväsendes affärsverk och förrättande av kompletteringsval	19
11 § Val av ny ersättare	21
12 § Anslagsändringar i budgeten för år 2015 som gäller concern- och invånarservicens driftsekonomi samt överföring av anslag från projektgruppen offentliga anläggningstillgångar till projektgruppen aktier och andelar	22
13 § Principerna för hur riskhantering och intern kontroll ordnas inom Vanda stadskoncern	24
- : Riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestämisen periaatteet Vantaan kaupunkikonsernissa, KH 9.2.2015	26
- : Voimassa oleva, kaupunginvaltuustossa 16.12.2013 § 4 hyväksytty, Vantaan kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet -ohje	42
14 § Förslag till Vanda stadsfullmäktige om ändring av kommunindelningen av utredarna som företagit särskild kommunindelningsutredning för metropolområdet	47
- : Metropolialueen erityisen kuntajakoselvityksen esitys Espoon, Helsingin, Kauniaisten, Sipoon ja Vantaan valtuustoille kuntajaon muuttamisesta	52
- : Metropolialueen erityisen kuntajakoselvityksen esitys Espoon, Helsingin, Kauniaisten, Sipoon ja Vantaan valtuustoille kuntajaon muuttamisesta (ruotsinkielinen)	56
- : Metropolialueen erityisen kuntajakoselvityksen esitys, Kuntarakennelain 8 §:n mukainen yhdistymissopimus	60
- : Metropolialueen erityisen kuntajakoselvityksen esitys, Kuntarakennelain 8 §:n mukainen yhdistymissopimus (ruotsinkielinen)	92
- : Metropolialueen erityisen kuntajakoselvityksen esitys, loppuraportti	124
- : Metropolialueen erityisen kuntajakoselvityksen esitys, loppuraportti (ruotsinkielinen)	330
- : Aukkaiden huomautukset, Lausuntopyyntö kuntarakennelain (1698/2009) 4 luvun mukaisen erityisen kuntajakoselvityksen	536
- : Vantaan kaupungin ammattijärjestöjen pääluottamusmiesten lausunto kuntajakoesityksestä.	542
- Äänestyspöytäkirja KV 2.3.2015 § 14, Rokkasen esitys	544
- Äänestyspöytäkirja KV 2.3.2015 § 14, Kostilaisen esitys	547

SISÄLLYSLUETTELO

Stadsfullmäktige pöytäkirja 02.03.2015

15 § Anhållan om inlösningstillstånd av miljöministeriet för inlösning av ett ca 43,4 ha stort område av fastigheten benämnd Saras (92-406-3-245) beläget i Käinby by som i delgeneralplanen för Marja Vanda anvisats för bostadsproduktion och därmed tillhörande	550
- : Kohdekartta 1A	559
- : Kohdekartta 1B	560
- : Liite 2 - Taulukko 1 - asuntotuotannon tavoitteet 2012-2015	561
- : Liite 3 - Taulukko 2 - asuntotuotannon tavoitteet ensisijaisilla kohdealueilla 2012-2015	562
- : Liite 4 - Kartta 2 - Asumisen ensisijaiset kohdealueet 2012-2015	563
16 § Vanda stads social- och patientombudsmans rapport över verksamhetsåret 2014	564
- : Sosiaali- ja potilasasiamiehen raportti toimintavuodelta 2014	566
17 § Fullmäktigemotionerna 2014	578
- : Luettelo valtuustoaloitteista vuodelta 2014 sekä vastaamatta jääneet vuodelta 2013	579
18 § Svar på ledamoten Juha Malmis och 20 andra ledamöters fullmäktigemotion om att bevilja yttrande- och närvarorätt för äldre- och handikapprådets representanter vid stadsfullmäktiges och social- och hälsovårdsnämndens sammanträden	581
19 § Svar på Jussi Saramos och 22 andra ledamöters motion om Vanda Energis ägarstyrning	583
- Äänestyspöytäkirja KV 2.3.2015 § 19	586
20 § Svar på Johannes Hirvaskoskis och 23 andra ledamöters motion om att inbegripa Vanda Energi i koncernstyrningen	589
- Äänestyspöytäkirja KV 2.3.2015 § 20	592
21 § Svar på ledamoten Kimmo Kiljunens och flera andra (24) ledamöters motion om tillräckliga organisationslokaler i området Västerkulla–Råby	595
22 § Svar på ledamoten Juha Malmis och flera andra (21) ledamöters motion om att förbättra kommuninvånarnas möjligheter att delta och påverka – frågestund för kommuninvånarna	597
23 § Svar på ledamoten Anssi Auras och 27 andra ledamöters motion om att utnyttja Dickursby samserviceställe	600
24 § Svar på Sari Multalas och flera andra ledamöters (45) fullmäktigemotion om att starta upp en idrottslinje på försök i Sotungin koulu	602
25 § Svar på Niilo Kärkis och Ulla Sajaniemis samt 13 andra ledamöters motion om den nedre gränsen för att komma in på gymnasier	605
- Äänestyspöytäkirja KV 2.3.2015 § 25	608
26 § Svar på ledamot Markku Weckmans och flera andra (31) ledamöters motion om snabba åtgärder för att bygga Rälsvägen	611
- : Kaavaote, Kiskotie	613
27 § Svar på Jari Jääskeläinens och flera andra (16) ledamöters motion om att förbättra byggnadsprojektens kvalitet	615
- Äänestyspöytäkirja KV 2.3.2015 § 27	618
28 § Vanda stads utlåtande om förslaget till gemensam generalplan för Östersundom	621
- : Vantaan kaupungin lausunto Östersundomin yhteisestä yleiskaavaehdotuksesta KH 9.2.2015	625
- : Östersundom-toimikunnan lausuntopyyntö Östersundomin yhteisestä yleiskaavaluonnoksesta	627
- : Kaavakartta / liite	629
- Äänestyspöytäkirja, kv 2.3.2015 § 28, Kostilaisen esitys lisäykseksi toiseen kappaleeseen	630

SISÄLLYSLUETTELO

Stadsfullmäktige pöytäkirja 02.03.2015

- Äänestyspöytäkirja, kv 2.3.2015 § 28, Kostilaisen esitys lisäykseksi lausunnon loppuun	633
29 § Utlåtande om Etapplandskapsplan 2 för Nyland, förslaget till plan för området Östersundom	636
- : Lausunto Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavan, Östersundomin alueen kaavaehdotuksesta KH 9.2.2015	638
- : Lausuntopyyntö Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavan, Östersundomin alueen kaavaehdotuksesta	641
- : Kaavakartta	643
- : Merkinnät ja määräykset / liite	644
30 § Utlåtande om utkastet till ny generalplan för Helsingfors	674
- : Lausunto Helsingin uuden yleiskaavan luonnoksesta	676
- : Lausuntopyyntö Helsingin uuden yleiskaavan luonnoksesta	678
- : Lausuntopyynnön liite, yleiskaavan luonnos	680
- : Kaavakartta	687
31 § Utlåtande om utkastet till Etapplandskapsplan 4 för Nyland	688
- Lausunto Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavan luonnoksesta KV 2.3.2015 § 31	690
- : Lausuntopyyntö Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavan luonnoksesta	696
- : Kaavakartta	698
- : Merkinnät ja määräykset / liite	699
32 § Utlåtande över utkastet till delgeneralplan för Sibbesborg (Sibbo kommun)	717
- : Vantaan lausunto Sipoon kunnan Sibbesborgin osayleiskaavaluonnoksesta	718
- : Sipoon kunnan lausuntopyyntö Eriksnäsin korjattu osayleiskaavaehdotus ja Sibbesborgin osayleiskaavaluonnoksesta	719
33 § Utfärdande av byggförbud i området nr 90098R, Pirttiranta	721
- : Karttaliite päivitetty / rakennuskieltoalue	723
- : Kartta /rakennuskiellot	724
34 § Mårtensdals utvecklingsbild 014200, 17 Mårtensdal	725
- : Martinlaakson kehityskuva 014200 / osa 1	729
- : Martinlaakson kehityskuva 014200 / osa 2	774
- : Liite 3 / Työpajan palautteet / Martinlaakson kehityskuva 014200 / JOR	827
- : Liite 4 / Mielipiteet ja lausunnot / Martinlaakson kehityskuva 014200 / JOR	833
- : Liite 5 / Harava-kyselyn palautteet / Martinlaakson kehityskuva 014200 / JOR	840
35 § Detaljplaneändring 002229, 61 Dickursby / Violvägen 20	866
- : Asemakaavamuutosselostus / Asemakaavamuutos 002229, 61.Tikkurila / Orvokkitie 20	869
- : Asemakaavan muutos 002229 / Muistutus koonti	900
- : Kunnallistekniikan rakentamissopimus / asemakaavamuutos 002229 KOY Tikkurilan Kruunu, 20.1.2015	904
36 § Ändring av detaljplan 002217, 15 Myrbacka / Jaktgränden 2 i Klippsta	909
- : Asemakaavamuutosselostus / Asemakaavamuutos 002217, 15 Myymäki / Louhelan Eräkuja 2	912
- : Muistutus Eräkuja / Liite	953

SISÄLLYSLUETTELO

Stadsfullmäktige pöytäkirja 02.03.2015

- : Kunnallistekniikan rakentamissopimus ja esisopimus määräalan luovutuksesta / Asemakaavamuutos nro 002217 / Ermari Oy, 20.1.2015	954
37 § Detaljplaneändring 002202, 68 Björkhagen, Kurirgränden 3	964
- : Asemakaavamuutosselostus 10.11.2014, 9.2.2015 tarkistettu / Asemakaavamuutos 002202, 68 Koivuhaka, Kuriirikuja 3	967
38 § Sirpa Kauppinen och 24 andra ledamöters motion om en närmare kartläggning av tillgången till temporära lokaliteter	1000
39 § Tarja Eklunds och 28 andra ledamöters motion om att trygga likvärdiga färdvägar för stadens invånare	1001
40 § Faysal Abdis och 38 andra ledamöters motion om skyltningen vid Pejas sjukhus	1002
41 § Sammanträdet avslutat	1003
Anvisningar för sökande av ändring 1. Besväransvisning	1004
Anvisningar för sökande av ändring 2. Upphandlingsrättelse och rättelseyrkande i upphandlingsärende	1006
Anvisningar för sökande av ändring 3. Upphandlingsrättelse och besvär till marknadsdomstolen	1007
Anvisningar för sökande av ändring 4. Besvärshänsyn	1010

Stadsfullmäktiges möte

Tid 2.3.2015 kl. 18.00–24.00

Plats Stadshuset, Stationsvägen 7, 01300 Vanda

Deltagare

Ledamöter	Närvarande	Ledamöter	Närvarande
Lindtman Antti, ordförande	x	Lehmuskallio Paula	x
Heinimäki Heikki, I vice ordförande	x	Leppänen Janne	x
Kostilainen Anniina, II vice ordförande	x	Letto Pirkko	-
Faysal Abdi	x	Malmi Juha	x
Ala-Kapee-Hakulinen Pirjo	x	Multala Sari	x
Ansalehto-Salmi Irja	x	Mäkinen Tapani	x
Aura Anssi	x	Mölsä Jukka	x
Auvinen Timo	x	Nieminen Johannes	-
Bruun Susanna	18.00–21.50	Niemi-Saari Mari	x
Eerola Antero	x	Niikko Mika	x
Eklund Tarja	x	Niinistö Jaakko	x
Hako Jukka	x	Norrena Vaula	x
Hirvaskoski Johannes	x	Norres Lasse	18.00–23.15
Huhta Jaana	x	Orlando Carita	-
Hurri Maija	x	Orpana Anitta	x
Härmälä Göran	x	Porthén Jari	x
Juurikkala Timo	x	Puha Seija	x
Jääskeläinen Jouko	x	Päivinen Tiina-Maaria	x
Jääskeläinen Pietari	18.00–19.00	Rannikko Ulla	18.00–21.50
Kaira Lauri	x	Rokkanen Sakari	x
Karén Timo	x	Rosbäck Heidi	x
Karlsson Patrik	x	Sainio Jari	x
Kassila Eva-Christina	x	Sajaniemi Ulla	x
Kaukola Ulla	x	Saramo Jussi	x
Kauppinen Sirpa	x	Sillanpää Minttu	-
Kiljunen Kimmo	x	Simonen Juha	x
Koivuniemi Petri	x	Sodhi Ranbir	x
Kortesalmi Marilla	18.00–21.05	Tenhunen Juha	x
Kyyrö Marja	x	Tyystjärvi Kati	x
Kähärä Sirkka-Liisa	x	Vahtera Pauli	x
Kärki Niilo	x	Wallenius Arja	x
Laakso Päivi	x	Weckman Markku	x
Laakso Sari	x	Virta Raija	18.00–22.15
		Åstrand Riikka	x
Ersättare			
Aittakallio Matti	21.50–24.00	Loikkanen Eva-Maria	21.50–24.00
Fjäder Tuire	19.00–24.00	Mäntynen Taisto	x
Herranen Jouni	x	Salminvuo Mia	x
Jääskeläinen Jari	x		
Stadsstyrelsens ledamöter		Närvarande	
Kokko Hannu		x	
Kotila Pirkko		x	
Niemelä Arja		x	
Näättsaari Sinikka		18.00–20.30	
Ungdomsfullmäktiges representant			
Vartiainen Viljami	18.00–21.00		
Övriga deltagare		Närvarande	
Nenonen Kari, stadsdirektör		x	
Lipponen Martti, biträdande stadsdirektör		x	
Lehto-Häggroth Elina, biträdande stadsdirektör		x	
Nikulainen Juha-Veikko, biträdande stadsdirektör		x	
Salminen Jukka T, biträdande stadsdirektör		x	

Nygren Heidi, tf. biträdande stadsdirektör	x
Marjamaa Patrik, ekonomidirektör	x
Rainio Päivi, informationschef	x
Kolju Niina, jurist	x
Markkula-Heilamo Leea, direktör för företagsservicen	18.00–21.45
Linnamäki Anita, PR-sekreterare	18.00–18.40
Lyly Laura, förvaltningssakkunnig	x
Björkstén Jenni, protokollförare	x

Sammanträdet laglighet och beslutsföret

Konstaterades

Underskrifter

Ordförande Antti Lindtman

Protokollförare Jenni Björkstén

Justering av protokollet

Tid och plats 9.3.2015 kl. 17.00, Stadshuset, Stationsvägen 7, 01300 Vanda

Anitta Orpana Jari Porthén

Paragraferna 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 14, 28, 29, 30, 31, 32 och 33 justerades och godkändes omgående vid mötet.

Protokollet hålls framlagt

Tid och plats 11.3.2015 kl. 8.15–16.00, Registraturen, Stationsvägen 7, 01300 Vanda
(Dickursby)

1 §

Sammanträdets laglighet och beslutförhet

Kungörelsen om stadsfullmäktiges sammanträde har publicerats på stadens anslagstavla, på samserviceställena och på stadens webbsidor 23.1.2015 och varje fullmäktigeledamot har tillsänts en personlig sammanträdeskallelse per e-post.

Stadsfullmäktige 2.3.2015 § 1

Förslag:

- a) stadsfullmäktige konstaterar vilka ledamöter som är närvarande och
- b) konstaterar att sammanträdet är lagligt och beslutfört.

Behandling:

Ordföranden konstaterade att ledamöterna Pirkko Letto, Minttu Sillanpää, Carita Orlando och Johannes Nieminen begärt befrielse från att närvara vid detta sammanträde på grund av arbets-, reseförhinder eller av personliga skäl. Ordföranden konstaterade att förhindren var lagliga.

Istället för de ledamöter som hade förhinder var ersättarna Taisto Mäntynen, Jari Jääskeläinen, Mia Salminvuori och Jouni Herranen ledamöter vid detta sammanträde i samma ordningsföljd.

Ordföranden konstaterade att sammanlagt 67 ledamöter var närvarande.

Beslut:

Ordföranden konstaterade att sammanträdet var lagligt sammankallat, lagligt och beslutfört.

Ordföranden konstaterade följande ändringar i stadsfullmäktiges sammansättning under sammanträdet:

- under behandlingen av § 14 kl. 19.00 avlägsnade sig ledamoten Pietari Jääskeläinen av personliga skäl från sammanträdet och ersättaren Tuire Fjäder anlände i hans ställe, varefter sammanlagt 67 ledamöter var närvarande;
- under behandlingen av § 14 kl. 21.05 avlägsnade sig ledamoten Marilla Kortessalmi av personliga skäl från sammanträdet, varefter sammanlagt 66 ledamöter var närvarande;
- under behandlingen av § 15 kl. 21.50 avlägsnade sig ledamöterna Susanna Bruun och Ulla Rannikko av personliga skäl från sammanträdet och ersättarna Matti Aittakallio och Eva-Maria Loikkanen anlände i deras ställe, varefter sammanlagt 66 ledamöter var närvarande;
- under behandlingen av § 19 kl. 22.15 avlägsnade sig ledamoten Raija Virta av personliga skäl från sammanträdet, varefter sammanlagt 65 ledamöter var närvarande;
- under behandlingen av § 25 kl. 23.15 avlägsnade sig ledamoten Lasse Norres från sammanträdet av personliga skäl varefter 64 ledamöter var närvarande.

2 §

Justering av § 24–30 i protokollet från stadsfullmäktiges föregående sammanträde

Stadsfullmäktige valde 26.1.2015 § 2 två ledamöter till att förrätta justeringen av protokollet. En av ledamöterna avlägsnade sig av personliga skäl från sammanträdet vid behandlingen av § 24 och ingen valdes att förrätta justeringen av protokollet i dennes ställe.

Stadsfullmäktige 2.3.2015 § 2

Förslag:

Stadsfullmäktige beslutar att

- a) justera och godkänna § 24–30 i protokoll nr 1/2015 från stadsfullmäktiges sammanträde 26.1.2015, och
- b) lägga fram det sålunda justerade protokollet i registraturen (Stationsvägen 7) onsdagen 3.3.2015 kl. 8.15–16.00.

Beslut:

Stadsfullmäktige beslutade att

- a) justera och godkänna § 24–30 i protokoll nr 1/2015 från stadsfullmäktiges sammanträde 26.1.2015, och
- b) lägga fram det sålunda justerade protokollet i registraturen (Stationsvägen 7) onsdagen 3.3.2015 kl. 8.15–16.00.

3 §

Justering av protokollet

Stadsfullmäktige 2.3.2015 § 3

Förslag:

Stadsfullmäktige beslutar att

- a) välja två protokolljusterare till att förrätta justeringen av protokollet i stadshuset måndagen den 9 mars 2015 kl. 17.00, och
- c) lägga fram det sålunda justerade protokollet i registraturen (Stationsvägen 7) onsdagen den 11 mars 2015 kl. 8.15–16.00.

Beslut:

Stadsfullmäktige beslutade att

- a) utse Anitta Orpana och Jari Porthén till att förrätta justeringen av protokollet i stadshuset måndagen 9.3.2015 kl. 17.00, och
- c) lägga fram det sålunda justerade protokollet i registraturen (Stationsvägen 7) onsdagen 11.3.2015 kl. 8.15–16.00.

- 4 § Beviljande av avsked åt Arja Wallenius från uppdraget som ledamot i revisionsnämnden samt förrättande av kompletteringsval

HA/198/00.00.01.00/2013
KN/JB/ALS

Arja Wallenius har med ett brev som anlände 13.1.2015 begärt avsked från uppdraget som ledamot i revisionsnämnden.

Stadsfullmäktige utsåg vid sitt sammanträde 28.1.2013 § 10 följande personer till revisionsnämnden:

Ledamöter:

Juha Malmi (ordförande)
Jaana Huhta (vice ordförande)
Ulla Kaukola (fge 18.11.2013 § 6)
Tarja Eklund
Jukka Hako
Faysal Abdi
Petri Koivuniemi
Carita Orlando
Juha Tenhunen
Raija Virta
Pauli Vahtera
Vaula Norrena
Minttu Sillanpää
Arja Wallenius

Personliga ersättare:

Niilo Kärki
Riikka Åstrand
Tiina-Maaria Päivinen
Christina Kassila
Kimmo Kiljunen
Ranbir Sodhi
Marilla Kortessalmi
Sakari Rokkanen
Timo Karén
Janne Leppänen
Juha Simonen
Anniina Kostilainen
Kati Tyystjärvi
Johannes Hirvaskoski

Enligt 71 § i kommunallagen är följande personer inte valbara till revisionsnämnden:

- 1) en ledamot av kommunstyrelsen,
- 2) biträdande borgmästaren;
- 3) en person som i enlighet med 28 § 2 och 3 mom. i förvaltningslagen är närstående till en ledamot av kommunstyrelsen eller till kommundirektören, borgmästaren eller en biträdande borgmästare;
- 4) en person som står i anställningsförhållande av bestående natur till kommunen eller ett samfund eller en stiftelse där kommunen har bestämmanderätt; eller
- 5) en person som inte är valbar till kommunstyrelsen.

Enligt **jämställdhetslagen** ska kvinnor och män vara representerade i kommunala organ till minst 40 % vardera.

Stadsstyrelsen 26.1.2015 § 10

Stadsdirektörens förslag:

Stadsstyrelsen beslutar föreslå för stadsfullmäktige att

- a) Arja Wallenius beviljas avsked från uppdraget som ledamot i revisionsnämnden, och
- b) det förrättas kompletteringsval av ledamot till revisionsnämnden för återstoden av mandattiden 2013–2016.

Beslut:

Förslaget godkändes.

Stadsfullmäktige 2.3.2015 § 4

Stadsstyrelsens förslag:

Stadsfullmäktige beslutar att

- a) Arja Wallenius beviljas avsked från uppdraget som ledamot i revisionsnämnden, och
- b) det förrättas kompletteringsval av ledamot till revisionsnämnden för återstoden av mandattiden 2013–2016.

Protokollet justeras och godkänns för denna paragrafs del omgående under sammanträdet.

Behandling:

Det antecknades att ledamoten Arja Wallenius avlägsnade sig från sammanträdesrummet på grund av jäv för den tid detta ärende behandlades och beslut fattades.

Beslut:

Stadsfullmäktige beslutade att

- a) Arja Wallenius beviljas avsked från uppdraget som ledamot i revisionsnämnden, och att
- b) Maija Hurri väljs till ledamot i revisionsnämnden för återstoden av mandattiden 2013–2016.

Protokollet justerades och godkändes för denna paragrafs del omgående vid sammanträdet.

Anvisningar för sökande av ändring: 1. Besvärsanvisning

5 § **Beviljande av avsked åt Johannes Hirvaskoski från uppdraget som ersättare i revisionsnämnden samt förrättande av kompletteringsval**

HA/198/00.00.01.00/2013
KN/JB/ALS

Johannes Hirvaskoski har med ett brev som anlände 14.1.2015 begärt avsked från uppdraget som ersättare i revisionsnämnden.

Stadsfullmäktige utsåg vid sitt sammanträde 28.1.2013 § 10 följande personer till revisionsnämnden:

Ledamöter:

Juha Malmi (ordförande)
Jaana Huhta (vice ordförande)
Ulla Kaukola (fge 18.11.2013 § 6)
Tarja Eklund
Jukka Hako
Faysal Abdi
Petri Koivuniemi
Carita Orlando
Juha Tenhunen
Raija Virta
Pauli Vahtera
Vaula Norrena
Minttu Sillanpää
Arja Wallenius

Personliga ersättare:

Niilo Kärki
Riikka Åstrand
Tiina-Maaria Päivinen
Christina Kassila
Kimmo Kiljunen
Ranbir Sodhi
Marilla Kortesalmi
Sakari Rokkanen
Timo Karén
Janne Leppänen
Juha Simonen
Anniina Kostilainen
Kati Tyystjärvi
Johannes Hirvaskoski

Enligt 71 § i kommunallagen är följande personer inte valbara till revisionsnämnden:

- 1) en ledamot av kommunstyrelsen,
- 2) biträdande borgmästaren;
- 3) en person som i enlighet med 28 § 2 och 3 mom. i förvaltningslagen är närstående till en ledamot av kommunstyrelsen eller till kommundirektören, borgmästaren eller en biträdande borgmästare;
- 4) en person som står i anställningsförhållande av bestående natur till kommunen eller ett samfund eller en stiftelse där kommunen har bestämmanderätt; eller
- 5) en person som inte är valbar till kommunstyrelsen.

Enligt jämställdhetslagen ska kvinnor och män vara representerade i kommunala organ till minst 40 % vardera.

Stadsstyrelsen 26.1.2015 § 11

Stadsdirektörens förslag:

Stadsstyrelsen beslutar föreslå för stadsfullmäktige att

- a) bevilja Johannes Hirvaskoski avsked från uppdraget som ersättare i revisionsnämnden, och
- b) förrätta kompletteringsval av personlig ersättare till revisionsnämndens ledamot Arja Wallenius för återstoden av mandattiden 2013–2016.

Beslut:

Förslaget godkändes.

Stadsfullmäktige 2.3.2015 § 5

Stadsstyrelsens förslag:

Stadsfullmäktige beslutar att

- a) bevilja Johannes Hirvaskoski avsked från uppdraget som ersättare i revisionsnämnden, och

- b) förrätta kompletteringsval av personlig ersättare för revisionsnämndens ledamot Arja Wallenius för återstoden av mandattiden 2013–2016.

Protokollet justeras och godkänns för denna paragrafs del omgående vid sammanträdet.

Behandling:

Det antecknades att ledamot Johannes Hirvaskoski avlägsnade sig från sammanträdesrummet på grund av jäv för den tid detta ärende behandlades och beslut fattades.

Beslut:

Stadsfullmäktige beslutade att

- a) bevilja Johannes Hirvaskoski avsked från uppdraget som ersättare i revisionsnämnden, och
b) välja Arja Wallenius till personlig ersättare för revisionsnämndens ledamot Maija Hurri för återstoden av mandattiden 2013–2016.

Protokollet justerades och godkändes för denna paragrafs del omgående vid sammanträdet.

Anvisningar för sökande av ändring: 1. Besvärsanvisning

- 6 § Beviljande av avsked åt Riikka Åstrand från uppdraget som ersättare i revisionsnämnden samt förrättande av kompletteringsval

HA/198/00.00.01.00/2013
KN/JB/ALS

Riikka Åstrand har med ett brev daterat 25.1.2015 begärt avsked från uppdraget som ersättare i revisionsnämnden på grund av andra förtroendeuppdrag.

Stadsfullmäktige utsåg vid sitt sammanträde 28.1.2013 § 10 följande personer till revisionsnämnden:

Ledamöter:

Juha Malmi (ordförande)
Jaana Huhta (vice ordförande)
Ulla Kaukola (fge 18.11.2013 § 6)
Tarja Eklund
Jukka Hako
Faysal Abdi
Petri Koivuniemi
Carita Orlando
Juha Tenhunen
Raija Virta
Pauli Vahtera
Vaula Norrena
Minttu Sillanpää
Arja Wallenius

Personliga ersättare:

Niilo Kärki
Riikka Åstrand
Tiina-Maaria Päivinen
Christina Kassila
Kimmo Kiljunen
Ranbir Sodhi
Marilla Kortessalmi
Sakari Rokkanen
Timo Karén
Janne Leppänen
Juha Simonen
Anniina Kostilainen
Kati Tyystjärvi
Johannes Hirvaskoski

Enligt 71 § i kommunallagen är följande personer inte valbara till revisionsnämnden:

- 1) en ledamot av kommunstyrelsen,
- 2) biträdande borgmästaren;
- 3) en person som i enlighet med 28 § 2 och 3 mom. i förvaltningslagen är närstående till en ledamot av kommunstyrelsen eller till kommundirektören, borgmästaren eller en biträdande borgmästare;
- 4) en person som står i anställningsförhållande av bestående natur till kommunen eller ett samfund eller en stiftelse där kommunen har bestämmanderätt; eller
- 5) en person som inte är valbar till kommunstyrelsen.

Enligt jämställdhetslagen ska kvinnor och män vara representerade i kommunala organ till minst 40 % vardera.

Stadsstyrelsen 9.2.2015 § 13

Stadsdirektörens förslag:

Stadsstyrelsen beslutar föreslå för stadsfullmäktige att

- a) bevilja Riikka Åstrand avsked från uppdraget som ersättare i revisionsnämnden, och
- b) förrätta kompletteringsval av personlig ersättare till revisionsnämndens ledamot Jaana Huhta för återstoden av mandattiden 2013–2016.

Behandling:

Det antecknades att stadsstyrelseledamoten Riikka Åstrand anmälde samfundsjäva och avlägsnade sig från sammanträdesrummet för den tid ärendet behandlades och beslut fattades.

Beslut:

Förslaget godkändes.

Stadsfullmäktige 2.3.2015 § 6

Stadsstyrelsens förslag:

Stadsfullmäktige beslutar att

- a) bevilja Riikka Åstrand avsked från uppdraget som ersättare i revisionsnämnden, och

- b) förrätta kompletteringsval av personlig ersättare för revisionsnämndens ledamot Jaana Huhta för återstoden av mandattiden 2013–2016.

Protokollet justeras och godkänns för denna paragrafs del omgående vid sammanträdet.

Behandling:

Det antecknades att ledamot Riikka Åstrand avlägsnade sig från sammanträdesrummet på grund av jäv för den tid detta ärende behandlades och beslut fattades.

Beslut:

Stadsfullmäktige beslutade att

- a) bevilja Riikka Åstrand avsked från uppdraget som ersättare i revisionsnämnden, och
b) välja Sirpa Kauppinen till personlig ersättare för revisionsnämndens ledamot Jaana Huhta för återstoden av mandattiden 2013–2016.

Protokollet justerades och godkändes för denna paragrafs del omgående vid sammanträdet.

Anvisningar för sökande av ändring: 1. Besvärsanvisning

- 7 § Beviljande av avsked åt Sakari Rokkanen från uppdraget som ersättare i revisionsnämnden samt förrättande av kompletteringsval

HA/198/00.00.01.00/2013
KN/JB/ALS

Sakari Rokkanen har 5.2.2015 begärt avsked från uppdraget som ersättare i revisionsnämnden på grund av andra förtroendeuppdrag.

Stadsfullmäktige utsåg vid sitt sammanträde 28.1.2013 § 10 följande personer till revisionsnämnden:

Ledamöter:

Juha Malmi (ordförande)
Jaana Huhta (vice ordförande)
Ulla Kaukola (fge 18.11.2013 § 6)
Tarja Eklund
Jukka Hako
Faysal Abdi
Petri Koivuniemi
Carita Orlando
Juha Tenhunen
Raija Virta
Pauli Vahtera
Vaula Norrena
Minttu Sillanpää
Arja Wallenius

Personliga ersättare:

Niilo Kärki
Riikka Åstrand
Tiina-Maaria Päivinen
Christina Kassila
Kimmo Kiljunen
Ranbir Sodhi
Marilla Kortessalmi
Sakari Rokkanen
Timo Karén
Janne Leppänen
Juha Simonen
Anniina Kostilainen
Kati Tyystjärvi
Johannes Hirvaskoski

Enligt 71 § i kommunallagen är följande personer inte valbara till revisionsnämnden:

- 1) en ledamot av kommunstyrelsen,
- 2) biträdande borgmästaren;
- 3) en person som i enlighet med 28 § 2 och 3 mom. i förvaltningslagen är närstående till en ledamot av kommunstyrelsen eller till kommundirektören, borgmästaren eller en biträdande borgmästare;
- 4) en person som står i anställningsförhållande av bestående natur till kommunen eller ett samfund eller en stiftelse där kommunen har bestämmanderätt; eller
- 5) en person som inte är valbar till kommunstyrelsen.

Enligt jämställdhetslagen ska kvinnor och män vara representerade i kommunala organ till minst 40 % vardera.

Stadsstyrelsen 9.2.2015 § 12

Stadsdirektörens förslag:

Stadsstyrelsen beslutar föreslå för stadsfullmäktige att

- a) Sakari Rokkanen beviljas avsked från uppdraget som ersättare i revisionsnämnden, och
- b) förrätta kompletteringsval av personlig ersättare till revisionsnämndens ledamot Carita Orlando för återstoden av mandattiden 2013–2016.

Beslut:

Förslaget godkändes.

Stadsfullmäktige 2.3.2015 § 7

Stadsstyrelsens förslag:

Stadsfullmäktige beslutar att

- a) bevilja Sakari Rokkanen avsked från uppdraget som ersättare i revisionsnämnden, och
- b) förrätta kompletteringsval av personlig ersättare för revisionsnämndens ledamot Carita Orlando för återstoden av mandattiden 2013–2016.

Protokollet justeras och godkänns för denna paragrafs del omgående vid sammanträdet.

Behandling:

Det antecknades att ledamot Sakari Rokkanen avlägsnade sig från sammanträdesrummet på grund av jäv för den tid detta ärende behandlades och beslutades.

Beslut:

Stadsfullmäktige beslutade att

- a) bevilja Sakari Rokkanen avsked från uppdraget som ersättare i revisionsnämnden, och
- b) välja Jari Porthén till personlig ersättare för revisionsnämndens ledamot Carita Orlando för återstoden av mandattiden 2013–2016.

Protokollet justerades och godkändes för denna paragrafs del omgående vid sammanträdet.

Anvisningar för sökande av ändring: 1. Besvärsanvisning

- 8 § Upphörande av Merja Oravas förtroendeuppdrag samt förrättande av kompletteringsval till uppdragen som ersättare i stadsplaneringsnämnden samt nämndeman i Vanda tingsrätt

159/00.00.01.00/2013
KN/JB/ALS

Merja Orava har med ett brev daterat 14.1.2015 meddelat att hon 1.2.2015 flyttar från orten och ber därför om avsked från uppdragen som ersättare i stadsplaneringsnämnden samt nämndeman i Vanda tingsrätt.

Stadsfullmäktige beslutade 28.1.2013 § 15 välja följande personer till stadsplaneringsnämnden för mandattiden 2013–2016:

Ledamöter:

Sirkka-Liisa Kähärä (ordförande)
Timo Karén (vice ordförande)
Tiina-Maaria Päivinen
Risto Tamminen
Matti Aittakallio
Tarja Eklund
Vesa Pajula
Seija Puha
Marianne Sipilä
Göran Härmälä
Christian Leikkainen (fge 15.12.2014 § 3)
Marja Kyyrö
Johannes Nieminen
Minna Kuusela
Mikko Mäkelä
Leena Romppainen
Jasi Kuokkanen

Personliga ersättare:

Merja Orava
Markku Kuula
Taru Pääkkönen
Miika Huttunen
Osmo Kähkönen
Pirjo Väänänen
Reijo Päärni
Riikka Homan
Anneli Karhunen
Marit Juslin
Jari Meri (fge 15.12.2014 § 3)
Leena Lauren
Olli Korkalainen
Mervi Peltola
Kimmo Jääskeläinen
Pertti Oksman
Maija Vanhanen

Enligt jämställdhetslagen ska kvinnor och män vara representerade i kommunala organ till minst 40 % vardera.

Stadsfullmäktige valde 28.1.2013 § 29 följande personer till nämndemän vid Vanda tingsrätt för mandattiden 2013–2016:

Jukka-Pekka Loppukaarre
Pekka Saastamoinen
Merja Orava
Kalle Eklund
Hanna Koivula
Annukka Vuojolainen
Paula Hämäläinen
Jesse Piironen
Reijo Liimatainen
Varpu Peltonen
Kari Puusaari
Riitta Pajakari
Jani Pallaskivi
Maarit Lehtonen
Heljä Päivinen
Leena Peltoniemi
Erkki Saarinen
Sari Rinne
Kari Anttila
Erja Hilli
Mikko Ilmonen
Karoliina Juurinen

Riitta Karasjoki
Ali Koivuniemi
Mervi Luomaniemi
Ilkka Meriläinen
Auli Nevander
Ria Niittynen
Lasse Nikula
Hannu Puranen
Petra Pusa
Outi Tulosmaa
Juhani Vehkaoja
Jorma Venäläinen
Eeva Wetterstrand-Pihola
Ralf Asplund
Jan-Erik Eklöf (fge 20.5.2013 § 8)
Jari Ahtiainen
Jarmo Kiviniemi
Olli Korkalainen
Niilo Kärki
Ritva Laitinen
Petri Leinonen
Tapani Purho
Pirjo Vilenius
Timo Vuorinen
Juha Simonen
Sirpa Mikonranta
Ulla Pyyvaara
Kai Laaksonen
Liisa Huttunen
Taina Raitanen
Paavo Airaksinen
Anu Vihma
Kalle Kivimaa
Jukka-Pekka Rannisto
Sirpa Ahonen
Arja Saunamäki
Pasi Virtala
Tauno Ervasti
Jussi Vähäkangas
Mustafe Hagi Farah
Sirje Kanalanmäki
Marja-Vuokko Mäkinen och
Paula Soralahti.

Enligt 6 och 7 § i tingsrättslagen ska en nämndeman vara finsk medborgare och bosatt i en kommun som hör till tingsrättens domkrets. Nämndemannen får inte vara försatt i konkurs och hans eller hennes handlingsbehörighet får inte ha begränsats samt han eller hon ska anses lämplig att verka som nämndeman. (1.4.1999/459). (1.4.1999/459)

Den som inte har fyllt 25 år eller som har fyllt 63 år får inte väljas till nämndeman. Den som innehar en tjänst vid en allmän domstol eller en straffanstalt eller som i sin tjänst utför utsökningsuppgifter, förundersökning av brott eller tull- eller polisbevakning, får inte vara nämndeman, inte heller en åklagare, advokat eller någon annan som yrkesmässigt bedriver advokatverksamhet. (13.5.2011/451)

De nämndemän som väljs i kommunen ska så rättvist som möjligt representera kommuninvånarnas ålders-, närings- och könsfördelning samt de språkliga förhållandena i kommunen.

Justitieministeriet har påmint om att vid valet av nämndeman ska nämndemannens domaruppgift betonas och att nämndemannen inte är en kommunal förtroendevald med politisk fullmakt, utan denna bör vara obunden.

Stadsstyrelsen 26.1.2015 § 9

Stadsdirektörens förslag:

Stadsstyrelsen beslutar föreslå för stadsfullmäktige att

- a) det konstateras att Merja Orava förlorat sin rätt att verka som ersättare i stadsplaneringsnämnden och som nämndeman i Vanda tingsrätt på grund av att hon flyttat från orten,
- b) förrätta kompletteringsval av personlig ersättare till stadsplaneringsnämndens ledamot Sirkka-Liisa Kähärä för återstoden av mandattiden 2013-2016, och att
- b) det förrättas kompletteringsval av nämndeman till Vanda tingsrätt för återstoden av mandattiden 2013-2016.

Beslut:

Förslaget godkändes.

Stadsfullmäktige 2.3.2015 § 8

Stadsstyrelsens förslag:

Stadsfullmäktige beslutar att

- a) det konstateras att Merja Orava förlorat sin rätt att verka som ersättare i stadsplaneringsnämnden och som nämndeman i Vanda tingsrätt på grund av att hon flyttat från orten,
- b) utse Irja Nieminen till personlig ersättare för stadsplaneringsnämndens ledamot Sirkka-Liisa Kähärä för återstoden av mandattiden 2013-2016, och att
- c) det förrättas kompletteringsval av nämndeman till Vanda tingsrätt för återstoden av mandattiden 2013-2016.

Protokollet justeras och godkänns för denna paragrafs del omgående vid sammanträdet.

Beslut:

Stadsfullmäktige beslutade att

- a) det konstateras att Merja Orava förlorat sin rätt att verka som ersättare i stadsplaneringsnämnden och som nämndeman i Vanda tingsrätt på grund av att hon flyttat från orten,
- b) utse Irja Nieminen till personlig ersättare för stadsplaneringsnämndens ledamot Sirkka-Liisa Kähärä för återstoden av mandattiden 2013-2016, och att
- c) utse Irja Nieminen till nämndeman i Vanda tingsrätt för återstoden av mandattiden 2013-2016.

Protokollet justerades och godkändes för denna paragrafs del omgående vid sammanträdet.

Anvisningar för sökande av ändring: 1. Besväransvisning

9 § **Beviljande av avsked åt Sara Pekonen från uppdragen som ledamot i miljönämnden och ersättare i social- och hälsovårdsnämnden samt förrättande av kompletteringsval**

161/00.00.01.00/2013
KN/JB/ALS

Sara Pekonen har med ett brev som anlände 5.2.2015 begärt avsked från uppdragen som ledamot i miljönämnden och ersättare i social- och hälsovårdsnämnden på grund av personliga skäl.

Stadsfullmäktige utsåg 28.1.2013 § 17 följande personer till ledamöter och ersättare i miljönämnden för mandattiden 2013–2016:

Ledamöter:

Markku Weckman, ordförande (fge 26.1.2015 § 8)
Jukka Mölsä, vice ordförande
Riitta Salasto
Suve Pääsukene
Jukka Halonen
Birgitta Herranen
Markku Kuula
Ann-Mari Patshijew
Marja Parkkima
Sami Haukka
Hanna Valtanen
Juhis Ranta
Sara Pekonen
Pekka Silventoinen

Personliga ersättare:

Jan Edelmänn
Mikko Merelä
Maria Kasvinen
Soile Sillanmäki
Väinö Pokki
Hannele Puusa-Ruohonen
Pekka Kaukonen
Tuija Simi
Ulla Länsiharju
Hannu Kärkkäinen
Pirjo Tuohimaa (fge 25.8.2014 § 5)
Jarkko Pietikäinen
Arto Bäckström
Jorma Pentikäinen

Stadsfullmäktige valde 28.1.2013 § 14 följande personer till social- och hälsovårdsnämnden för mandattiden 2013–2016:

Ledamöter:

Mari Niemi-Saari (ordförande)
Sakari Rokkanen (vice ordförande)
Christina Kassila
Eero Salo
Tarja Pesonen
Juha Kähärä
Sanna Karhunen
Harun Osmani
Sirpa Peura
Stefan Åstrand
Tuire Fjäder
Teijo Kakko
Juha Malmi
Heidi Rosbäck (fge 26.1.2015 § 5)
Joel Linnainmäki
Antero Eerola
Martti Kiviranta

Personliga ersättare:

Irja Nieminen
Helen Josefsson
Terhi Pokkinen
Miikka Nieminen
Raija Heikkonen (fge 22.9.2014 § 4)
Matti Laine
Jenni Chen
Jussi Lempiäinen
Raimo Huvila
Pia Mikkonen
Sari Kuula
Mika Niikko
Timo Oksanen
Minttu Rätty
Juhani Joutsenlahti
Sara Pekonen (fge 3.3.2014 § 8)
Markus Ylimaa

Enligt jämställdhetslagen ska kvinnor och män vara representerade i kommunala organ till minst 40 % vardera.

Stadsstyrelsen 9.2.2015 § 11

Stadsdirektörens förslag:

Stadsstyrelsen beslutar föreslå för stadsfullmäktige att

- a) Sara Pekonen beviljas avsked från uppdraget som ledamot i miljönämnden och ersättare i social- och hälsovårdsnämnden,

- b) det förrättas kompletteringsval av ledamot till miljönämnden för återstoden av mandattiden 2013–2016, och att
- c) det förrättas kompletteringsval av personlig ersättare till ledamoten Antero Eerola i social- och hälsovårdsnämnden för återstoden av mandattiden 2013–2016.

Beslut:

Förslaget godkändes.

Stadsfullmäktige 2.3.2015 § 9

Stadsstyrelsens förslag:

Stadsfullmäktige beslutar att

- a) bevilja Sara Pekonen avsked från uppdragen som ledamot i miljönämnden och ersättare i social- och hälsovårdsnämnden,
- b) förrätta kompletteringsval av ledamot till miljönämnden för återstoden av mandattiden 2013–2016, och att
- c) det förrättas kompletteringsval av personlig ersättare för ledamoten Antero Eerola i social- och hälsovårdsnämnden för återstoden av mandattiden 2013–2016.

Protokollet justeras och godkänns för denna paragrafs del omgående vid sammanträdet.

Beslut:

Stadsfullmäktige beslutade att

- a) bevilja Sara Pekonen avsked från uppdragen som ledamot i miljönämnden och ersättare i social- och hälsovårdsnämnden,
- b) utse Arto Bäckström till ledamot i miljönämnden och Liisa Tilander till hans personliga ersättare för återstoden av mandattiden 2013–2016, och att
- c) utse Ville Karinen till personlig ersättare för social- och hälsovårdsnämndens ledamot Antero Eerola för återstoden av mandattiden 2013–2016.

Protokollet justerades och godkändes för denna paragrafs del omgående vid sammanträdet.

Anvisningar för sökande av ändring: 1. Besvärsanvisning

- 10 § Beviljande av avsked åt Marjo Jaspa från uppdraget som ledamot av direktionen för Mellersta Nylands räddningsväsendes affärsverk och förrättande av kompletteringsval

HA/206/00.00.01.00/2013
KN/JB/ALS

Marjo Jaspa har av Nurmijärvi kommunfullmäktige begärt avsked från uppdraget som ledamot i direktionen för Mellersta Nylands räddningsväsendes affärsverk.

Stadsfullmäktige valde 26.8.2013 § 3 följande personer till ledamöter i direktionen för Mellersta Nylands räddningsväsendes affärsverk för mandattiden 2013–2016:

Ledamöter:

Nyberg Juha, Vanda, ordförande
Nordström Ralf, Vanda, vice ordförande
Järvimaa Taru, Hyvinkää
Lindholm Teuvo, Hyvinge
Perttu Helinä, Träskända
Taavitsainen Mikko, Träskända
Kauranen Erkki, Kervo
Makkonen Toni, Kervo
Salonen Timo, Mäntsälä
Pienimäki Santeri, Mäntsälä
Jaspa Marjo, Nurmijärvi
Lappalainen Mira, Nurmijärvi
Palviainen Erja, Borgnäs
Huhtaluoma Timo, Tusby
Lahdenperä Tuula, Tusby

Personliga ersättare:

Suonperä Kaarina, Vanda
Lindell Tuula, Vanda
Liljavirta Riitta, Hyvinkää (fge 20.10.2014 § 3)
Purola Karoliina, Hyvinge
Huikko Jukka, Träskända
Niskanen Juha, Träskända
Ennevaara Anssi, Kervo
Nykänen Riikka, Kervo
Herttuainen Vesa, Mäntsälä
Fagerlund Jari, Mäntsälä
Nykyri Heikki, Nurmijärvi
Maijala Jouni, Nurmijärvi
Eloranta Olavi, Borgnäs
Kovalainen Mirka, Tusby
Kaasinen Pentti, Tusby

Enligt 2 § i instruktionen för **Mellersta Nylands räddningsväsendes affärsverk** väljer stadsfullmäktige i Vanda ledamöter till direktionen av de representantkandidater som nominerats av kommunerna inom området för Mellersta Nylands räddningsväsende. Direktionen omfattar 15 ledamöter samt för var och en av dem en personlig ersättare. Av ledamöter och ersättare nominerar Borgnäs kommun en och de övriga kommunerna två var.

Ledamöter i direktionen kan de personer vara som är valbara till motsvarande organ i kommunerna i fråga. Till direktionen kan också en sådan person väljas som inte är valbar till kommunstyrelsen och nämnder, eller vars hemkommun kommunen inte är.

Nurmijärvi kommunfullmäktige har 28.1.2015 § 10 behandlat ärendet och föreslagit att Seija Martelius väljs till direktionen för Mellersta Nylands räddningsväsendes affärsverk.

Enligt 38 § i kommunallagen kan den som har giltiga skäl avgå från ett förtroendeuppdrag. Det organ som utser de förtroendevalda i fråga beslutar om beviljande av avsked.

Stadsstyrelsen 9.2.2015 § 14

Stadsdirektörens förslag:

Stadsstyrelsen beslutar föreslå för stadsfullmäktige att

- a) bevilja Marjo Jaspa avsked från uppdraget som ledamot av direktionen för Mellersta Nylands räddningsväsendes affärsverk och
- b) välja Seija Martelius som kommunfullmäktige i Nurmijärvi nominerat till sin representantkandidat, till ledamot av direktionen för Mellersta Nylands räddningsväsendes affärsverk för återstoden av mandattiden 2013–2016.

Beslut:

Förslaget godkändes.

Stadsstyrelsens förslag:

Stadsfullmäktige beslutar att

- a) Marjo Jaspa beviljas avsked från uppdraget som ledamot av direktionen för Mellersta Nylands räddningsväsendes affärsverk, och
- b) välja Seija Martelius, som kommunfullmäktige i Nurmijärvi nominerat till sin representantkandidat, till ledamot av direktionen för Mellersta Nylands räddningsväsendes affärsverk för återstoden av mandattiden 2013–2016.

Protokollet justeras och godkänns för denna paragrafs del omgående vid sammanträdet.

Beslut:

Förslaget godkändes.

Protokollet justerades och godkändes för denna paragrafs del omgående vid sammanträdet.

Anvisningar för sökande av ändring: 1. Besvärsanvisning

11 § Val av ny ersättare

VD/3829/00.00.01.00/2013
KN/JB/ALS

Med anledning av Jari Lahtis bortgång ska en ny ersättare utses. Den nya ersättaren utses av centralvalnämnden.

Stadsstyrelsen 9.2.2015 § 15

Stadsdirektörens förslag:

Stadsstyrelsen beslutar föreslå för stadsfullmäktige att konstatera att en ny ersättare utses med anledning av Jari Lahtis bortgång.

Beslut:

Förslaget godkändes.

Stadsfullmäktige 2.3.2015 § 11

Stadsstyrelsens förslag:

Stadsfullmäktige beslutar konstatera att det till följd av Jari Lahtis bortgång utses en ny ersättare.

Protokollet justeras och godkänns för denna paragrafs del omgående vid sammanträdet.

Beslut:

Förslaget godkändes.

Protokollet justerades och godkändes för denna paragrafs del omgående vid sammanträdet.

Anvisningar för sökande av ändring: 4.1 Besvärsförbud

12 §

Anslagsändringar i budgeten för år 2015 som gäller koncern- och invånarservicens driftsekonomi samt överföring av anslag från projektgruppen offentliga anläggningstillgångar till projektgruppen aktier och andelar

VD/674/02.01.00.00/2015

KN/PM/PO/PH/KW

Driftsekonomin för verksamhetsområdet för koncern- och invånarservice

Kommunallagen (626/2013) har från och med 1.9.2013 ändrats så att en kommun som regel när den sköter uppgifter i ett konkurrensläge på marknaden ska överföra skötseln av uppgifterna till ett aktiebolag, ett andelslag, en förening eller en stiftelse (bolagiseringsskyldighet). Lagändringen innebär att kommunerna blir tvungna att organisera sina funktioner så att de utgör aktiebolag, andelslag, föreningar eller stiftelser, eller åtminstone granska huruvida de sköter sina uppgifter i ett konkurrensläge på marknaden.

Stadsstyrelsen beslutade 1.12.2014 bland annat att av Vantaan Innovaatioinstituutti Oy köpa hela aktiestocken i Hyvinvointikeskus Vivamus Oy så att den är i stadens direkta ägo. Stadsstyrelsen beslutade under samma sammanträde att det vid den extra ordinarie bolagsstämma som Hyvinvointikeskus Vivamus Oy ska sammankalla till besluta att teckna de 100 nya aktier som släpps vid affären till ett pris om 475 euro per aktie vid den aktieemission som bolaget genomför samt godkänna utkastet till bolagsordning och utkastet till ett avtal om överföring av rörelse, genom vilken man kommer överens om överlåtelse av verksamheten vid Centralen för kontakttolkar i Helsingforsregionen och den personal som ingår i den affärsverksamhet som överförs till bolaget.

Centralen för kontakttolkar i Helsingforsregionen bolagiserades 1.1.2015 och därför kan följande nettobudgeterade anslag som reserverats i den budget för 2015 som godkändes av stadsfullmäktige 17.11.2014 för verksamheten vid Centralen för kontakttolkar i Helsingforsregionen inom verksamhetsområdet för koncern- och invånarservice, dvs. inkomster 4,683 milj. euro, utgifter – 4,036 milj. euro, netto 0,647 milj. euro tas bort ur budgeten 2015 eftersom de är onödiga.

Efter bolagiseringen av Centralen för kontakttolkar i Helsingforsregionen är budgetens bindande nivåer för verksamhetsområdet för koncern- och invånarservice (exklusive affärsverken) följande:

- koncernservicen bruttoenheter inkomster
- koncernservicen bruttoenheter utgifter
- Sysselsättningsservicen netto

Efter bolagiseringen av tolkcentralen skulle koncern- och invånarservicens budget således vara följande:

	BDG2015	Ändring	Ny BDG2015
Inkomster	14 131	- 4 683	9 448
Utgifter	- 71 295	4 036	- 67 259
Netto	- 57 164	- 647	- 57 811

Överföring av anslag från anslagen för Ringbanan 97 3 som hör till projektgruppen offentliga anläggningstillgångar till projektgruppen aktier och andelar 97

Stadsstyrelsen beslutade 20.5.2013 godkänna det köpebrev som gäller köpet av hela aktiestocken i Kiinteistö Oy Tikkurilan Linja-autoasema (FO-nummer 2503263-1). Anslag har reserverats för köpet år 2015 i Ringbanans investeringsprogram (offentliga anläggningstillgångar, grupp 93 7). Aktieköpet måste ändå bokföras i projektgruppen aktier och andelar (aktier och andelar, grupp 97).

I budgeten för 2015 måste således 6,8 miljoner euro överföras från projektgrupp 93 7 / Ringbanan under investeringar i offentliga anläggningstillgångar till projektgrupp 97 / Aktier och andelar.

Offentliga anläggningstillgångar 93 7 / ringbanan

BDG2015	Ändring	Ny BDG2015
---------	---------	------------

Utgifter	-17 870	6 800	-11 070
----------	---------	-------	---------

Aktier och andelar

	BDG2015	Ändring	Ny BDG2015
Utgifter	- 1 000	- 6 800	-7 800

Tekniska nämnden har behandlat anslagsändringen 20.1.2015 § 7

Stadsstyrelsen 9.2.2015 § 9

Stadsdirektörens förslag:

Stadsstyrelsen beslutar föreslå för stadsfullmäktige att

- a) andelen verksamhetsintäkter på 4,683 milj. euro och andelen verksamhetskostnader på 4,036 milj. euro i den bindande nivån för tolkcentralen minskas från anslaget för koncern- och invånarservicen 2015, och att
- b) 6,8 miljoner euro i budgeten för 2015 överförs från projektgrupp 93 7 / Ringbanan under investeringar i offentliga anläggningstillgångar till projektgrupp 97 / Aktier och andelar.

Beslut:

Förslaget godkändes.

Stadsfullmäktige 2.3.2015 § 12

Stadsstyrelsens förslag:

Stadsfullmäktige beslutar att

- a) andelen verksamhetsintäkter på 4,683 milj. euro och andelen verksamhetskostnader på 4,036 milj. euro i den bindande nivån för tolkcentralen minskas från anslaget för koncern- och invånarservicen 2015, och att
- b) 6,8 miljoner euro i budgeten för 2015 överförs från projektgrupp 93 7 / Ringbanan under investeringar i offentliga anläggningstillgångar till projektgrupp 97 / Aktier och andelar.

Beslut:

Förslaget godkändes.

Anvisningar för sökande av ändring: 1. Besväransvisning

Närmare information:

Ekonomidirektör Patrik Marjamaa, tfn 050 310 6906, budgetchef Pia Ojavuo, tfn 043 824 9254,
fornamn.efternamn@vantaa.fi

13 § Principerna för hur riskhantering och intern kontroll ordnas inom Vanda stadskoncern

VD/1213/00.01.01.01/2015
KN/ML/PvN/HK/PH/NW

Kommunallagen förnyades från och med 1.1.2014 med avseende på den interna kontrollen och riskhanteringen. Enligt 13 § mom. 3a) i kommunallagen är fullmäktiges uppgift att fatta beslut om grunderna för kommunens och kommunkoncernens interna kontroll och riskhantering. I regeringspropositionen om ändring av kommunallagen (RP 24/2012) konstateras att den interna kontrollen och riskhanteringen som operativ verksamhet hör till kommunstyrelsen, kommundirektören och kommunens övriga ledning. Uppgifter om hur den interna kontrollen och riskhanteringen ordnas samt viktiga slutsatser ska inkluderas för första gången i den verksamhetsberättelse som görs upp för räkenskapsperioden 2014.

Vanda stadsfullmäktige godkände 16.12.2013 § 4 anvisningarna med namnet Grunder för Vanda stadskoncerns interna kontroll och riskhantering, dessa trädde i kraft 1.1.2014. Processen för att utveckla riskhanteringen har fortgått efter att anvisningarna godkändes. **Stadsdirektören** grundade 18.6.2014 genom sitt tjänsteinnehavarbeslut 50/2014 en styrgrupp för riskhanteringen med uppgiften att planera, samordna och utveckla riskhanteringen på stadskoncernnivå. Styrgruppen verkar som beredningsorgan för stadens ledningsgrupp och har sammanträtt regelbundet sedan hösten 2014. Styrgruppen har koordinerat uppdateringen av de bifogade anvisningarna "Riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestämisen periaatteet Vantaan kaupunkikonsernissa" (Principer för hur riskhantering och intern kontroll ordnas inom Vanda stadskoncern) så att de motsvarar nuläget för stadskoncernens riskhantering.

Anvisningarna om principerna för hur riskhantering och intern kontroll ordnas inom Vanda stadskoncern klargör begrepp, mål, organisering, principer, ansvar och verksamhetssätt inom den interna kontrollen och riskhanteringen. Målsättningen är att på detta vis säkerställa att de operativa modellerna för riskhanteringen och den interna kontrollen tillämpas på enahanda grunder i hela organisationen. De principer som är fastställda i dokumentet tillämpas i stadens egen verksamhet och i sådan verksamhet som staden svarar för via ägande, styrnings- och övervakningsansvar och andra förpliktelser. Anvisningarna ger exaktare riktlinjer för hur den interna kontrollen och riskhanteringen organiseras med beaktande av bl.a. den roll och de uppgifter som innehas av den i staden grundade styrningsgruppen för riskhantering som inledde sin verksamhet hösten 2014.

Riskhanteringsprocessen utgår från att risker identifieras och analyseras, en utvärdering av hur tungt vägande riskerna är (med beaktande av utfallssannolikheten och hur allvarliga följderna kan vara) samt en strävan efter att kontrollera risker som identifierats som betydande genom fastställda åtgärder. Förverkligandet av riskhanteringsåtgärder utförs kontinuerligt och sker som en del av den normala verksamheten på alla nivåer i organisationen. Syftet är att säkerställa en så exakt allokering av de åtgärder som verkställs och i en så ändamålsenlig omfattning som möjligt, genom att på stadsnivå och enligt enhetliga grunder kunna definiera de viktigaste riskerna som innebär hot för staden och stadskoncernen. Likaså förutsätter den regeringsproposition som behandlat kommunallagsreformen att de största riskerna som hotar kommunen och kommunkoncernen analyseras.

Utvärderingen av riskerna verkställs varje vår i samband med att man sätter i gång med att sammanställa styrkortet och verksamhetsplanerna. Samtidigt planeras och definieras riskhanteringsmetoder och fördelas ansvaret för att hanteringsåtgärderna genomförs, liksom schemaläggningen av dessa. Under höstens lopp justeras och kompletteras riskutvärderingarna. Vid höstens riskkartering utvärderas även effekten av de åtgärder för att hantera riskerna som redan genomförts. Med utvärderingen av effekten avses en bedömning av hur ändamålsenliga riskhanteringsåtgärderna har varit och dessas tillräcklighet.

Resultatområdena rapporterar de risker de har identifierat och utvärderat till verksamhetsområdets ledning. Verksamhetsområdets ledning behandlar, utvärderar och sammanställer på basis av dessa uppgifter en bedömning av de mest betydande riskerna som berör verksamhetsområdet. Riskerna

rapporteras årligen i anslutning till den andra delårsrapporten samt i samband med bokslutet. Utgående från de uppgifter om risker som inkommit och analyserats sammanställs en riskprofil på stadsnivå.

Riskhanterings referensram och de principer som följs vid hanteringen av risker har definierats med tillämpning av den ISO 31000-standard som behandlar riskhantering. ISO 31000-standard beskriver principer som när de efterföljs av organisationerna gör att dessa kan utveckla och förenhetliga sin riskhantering. Med riskhanteringsprinciper avses ett enhetligt perspektiv samt en gemensam viljeyttring som riskhanteringen omfattas av, genom vilka stadskoncernen strävar till att trygga fullföljandet av de uppställda målen och effekten av riskhanteringen samt att verksamheten utvecklas. Principerna tillämpas på den riskhantering som genomförs på alla nivåer i organisationen.

Stadsstyrelsen 9.2.2015 § 34

Stadsdirektörens förslag:

Stadsstyrelsen beslutar föreslå för stadsfullmäktige att anvisningarna med namnet Principer för hur riskhantering och intern kontroll ordnas inom Vanda stadskoncern godkänns enligt bilagan. Anvisningarna träder i kraft 31.3.2015, varvid de ersätter de anvisningar med namnet Grunder för Vanda stadskoncerns interna kontroll och riskhantering som godkändes av stadsfullmäktige 16.12.2013 § 4.

Behandling:

Det antecknades att i "Principer för hur riskhantering och intern kontroll ordnas inom Vanda stadskoncern" under punkt 6.3 på sidan 15, i den tredje meningen i det tredje stycket ändras ordet "i sin utvärderingsberättelse" genom en teknisk justering till "i sin rapportering enligt 7 § i revisionsstadgan".

Beslut:

Förslaget godkändes.

Stadsfullmäktige 2.3.2015 § 13

Stadsstyrelsens förslag:

Stadsfullmäktige beslutar att anvisningarna med namnet Principer för hur riskhantering och intern kontroll ordnas inom Vanda stadskoncern godkänns enligt bilagan. Anvisningarna träder i kraft 31.3.2015, varvid de ersätter de anvisningar med namnet Grunder för Vanda stadskoncerns interna kontroll och riskhantering som godkändes av stadsfullmäktige 16.12.2013 § 4.

Beslut:

Förslaget godkändes.

Bilagor:

- Principer för hur riskhantering och intern kontroll ordnas inom Vanda stadskoncern, Sstyr 9.2.2015
- De anvisningar med namnet Grunder för Vanda stadskoncerns interna kontroll och riskhantering som godkändes av stadsfullmäktige 16.12.2013 § 4 och som nu är i kraft

Anvisningar för sökande av ändring: 1. Besvärsanvisning

Närmare information:

finansieringsdirektör Pirjo van Nues, tfn 09 839 22014, fornamn.efternamn@vantaa.fi och specialplanerare Heikki Kangas, tfn 050 312 3996, [heikki.t.kangas\[at\]vantaa.fi](mailto:heikki.t.kangas[at]vantaa.fi)

Riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestämisen periaatteet Vantaan kaupunkikonsernissa

Sisällysluettelo

Sisällysluettelo.....	1
1.Johdanto.....	2
2.Riskienhallinnan keskeiset käsitteet.....	3
3.Riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan organisointi ja vastuut.....	4
4.Riskienhallinnassa noudatettavat periaatteet.....	6
5.Riskienhallinnan toteuttaminen.....	7
5.1 Riskien luokittelu.....	9
5.2 Riskienhallintaprosessi.....	10
5.3 Riskeistä raportointi ja viestintä.....	13
6.Valvonta.....	13
6.1 Sisäinen valvonta.....	14
6.2 Sisäisen tarkastuksen tarkastustehtävä.....	14
6.3 Ulkoisen tarkastuksen tarkastus- ja arviointitehtävä.....	15
7.Hyväksyminen, voimaantulo ja päivittäminen.....	16

1. Johdanto

Tässä asiakirjassa määritellään Vantaan kaupunkikonsernin kokonaisvaltaisen riskienhallinnan sekä sisäisen valvonnan keskeiset käsitteet, tavoitteet, toimintaperiaatteet ja vastuut huomioiden kuntalain (365/1995) asettamat vaatimukset ja reunaehdot. Tällä asiakirjalla kumotaan kaupunginvaltuuston 16.12.2013 hyväksymä ohje Vantaan kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista. Myöhemmin laadittava kaupunkikonsernin vakuutuspolitiikka sekä riskienhallinnan toteuttamista ohjaavat työohjeet tulevat täydentämään tämän asiakirjan sisältöä.

Sisäisellä valvonnalla tarkoitetaan kaupunkikonsernin sisäisiä menettely- ja toimintatapoja, joilla pyritään varmistamaan toiminnan laillisuus ja tuloksellisuus. Riskienhallinta on osa sisäistä valvontaa ja kaupungin johtamisjärjestelmää. Sisäinen valvonta on ennen kaikkea kaupungin johdon ja hallinnon työväline, jonka avulla arvioidaan asetettujen tavoitteiden toteutumista, toimintaprosesseja ja riskejä. Valvonnan tarkoituksena on edistää organisaation tehokasta johtamista, riskien hallintaa ja toiminnan tuloksellisuuden arviointia.

Riskienhallinnan tavoitteena on edistää kaupunkikonsernin taloudellisuutta ja tehokkuutta, varmistaa toiminnan ja talouden raportoinnin oikeellisuus ja tietojen luotettavuus, turvata resurssit, omaisuus ja toiminnan jatkuvuus sekä varmistaa lakien, päätösten, sääntöjen ja johdon ohjeiden noudattaminen. Riskienhallinnalla pyritään osaltaan varmistamaan myös se, että johtaminen, toiminnan suunnittelu ja päätöksenteko perustuvat oikeaan ja riittävään tietoon.

Tällä asiakirjalla selkeytetään riskienhallinnan tavoitteita, organisointia, periaatteita, vastuita ja toimintatapoja. Näin varmistetaan, että riskienhallinnan toimintamallia sovelletaan yhtenäisin perustein koko organisaatiossa.

Tämän asiakirjan määrittämiä periaatteita sovelletaan kaupunkikonsernin omassa toiminnassa sekä toiminnassa, josta kaupunki vastaa omistuksen, ohjaus- ja valvontavastuun sekä muiden velvoitteiden myötä.

Riskienhallinnan viitekehys ja riskienhallinnassa noudatettavat periaatteet on määritetty soveltaen riskienhallintaa käsittelevää ISO 31000 -standardia. ISO 31000 – standardi kuvaa periaatteet, joita noudattaen organisaatiot voivat kehittää ja yhdenmukaistaa riskienhallintaansa.

2. Riskienhallinnan keskeiset käsitteet

Riskienhallinnan käsitteistön tarkoituksena on varmistaa kaupunkikonsernin riskienhallinnan yhteinen kieli. Käsitteet on määritetty soveltaen ISO 31000 -standardia.

Riski

Riskit ovat epävarmuustekijöitä, tapahtumia tai tapahtumaketjuja, joiden toteutuessa Vantaan kaupunkikonserni ei saavuta sille asetettuja tavoitteita ja/tai kokee menetyksiä. Kaupunkikonsernissa riskejä käsitellään ensisijaisesti vaikutuksiltaan kielteisinä tapahtumina, mutta myös menetetty mahdollisuus voi olla riski. Riskin merkittävyyttä arvioidaan toteutumisen todennäköisyyden sekä mahdollisten seurausten vakavuuden kautta.

Riskienhallinta

Riskienhallinnalla tarkoitetaan järjestelmällistä ja ennakoivaa tapaa tunnistaa, analysoida sekä hallita toimintaan liittyviä uhkia ja mahdollisuuksia. Riskienhallinnan kokonaisuus sisältää myös menettelyt toteutettujen riskienhallintatoimenpiteiden seurantaan sekä riskeistä raportointiin.

Riskienhallintaprosessi

Riskienhallintaprosessilla tarkoitetaan systemaattista toimintatapaa, jolla riskejä tunnistetaan, arvioidaan, hallitaan, seurataan ja raportoidaan.

Riskienhallinnan viitekehys

Riskienhallinnan viitekehyksellä tarkoitetaan niitä tekijöitä, jotka yhdessä mahdollistavat kaupunkikonsernin riskienhallinnan toteuttamisen, seurannan sekä kehittämisen. Viitekehys muodostuu riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan perusteista ja periaatteista, asetetuista tavoitteista sekä riskienhallintaan sitoutumisesta. Viitekehykseen kuuluvat olennaisesti myös organisatoriset järjestelyt kuten suunnitelmat, vastuut, resurssit, prosessit ja toimintatavat.

Riskiprofiili

Riskiprofiililla tarkoitetaan kuvausta riskien joukosta. Riskiprofiililla voidaan esittää kaupunkikonsernin tai sen osan kuten esimerkiksi toimialan, riskikartoituksessa priorisoidut ja merkittävimmiksi arvioidut riskit.

Riskinsietokyky

Riskinsietokyvyllä tarkoitetaan sitä, kuinka suuria poikkeamia kaupunkikonserni tai sen yksiköt voivat kestää. Riskinsietokyky määrittää sen, kuinka paljon riskiä voidaan ja halutaan pitää omalla vastuulla vaarantamatta asetettuja tavoitteita. Riskinsietokyvyn määrittäminen luo

3.2.2015

perusteet riskien hallitsemiseksi toteutettavien toimenpiteiden suunnittelulle.

3. Riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan organisointi ja vastuut

Vantaan kaupungin hallintosäännön mukaisesti hyvän johtamis- ja hallintotavan, riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestäminen ja kehittäminen ovat jokaisen toimialan ja liikelaitoksen vastuulla olevia tehtäviä.

Vantaan kaupunginvaltuusto

Päätää kaupungin ja kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista ja linjauksista ja edellyttää, että kaupunkikonsernin toiminnot on järjestettävä niin, että kaikilla organisaation tasoilla ja kaikissa toiminnoissa on riittävä sisäinen valvonta ja riskienhallinta.

Vantaan kaupunginhallitus

Päätää hyvään johtamis- ja hallintotapaan liittyvistä periaatteista ja menettelytavoista sekä päättää riskienhallintaan ja sisäiseen valvontaan liittyvistä menettelytavoista kaupunginvaltuuston päättämien perusteiden mukaisesti. Kaupunginhallitus seuraa raportointia johtamis- ja hallintojärjestelmän, riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tilasta ja ryhtyy tarvittaessa toimenpiteisiin. Kaupunginhallitus antaa toimintakertomuksessa selonteon sisäisen valvonnan, riskienhallinnan ja konsernivalvonnan järjestämisestä sekä selonteon kaupunkikonsernin merkittävimmistä riskeistä.

Lautakunnat ja liikelaitosten johtokunnat

Vastaavat alaisensa toiminnan johtamis- ja hallintojärjestelmän, riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestämisestä ja kehittämisestä kaupunginhallituksen päättämien periaatteiden ja menettelytapojen mukaisesti. Ne hyväksyvät alaisensa toiminnan hyvää johtamis- ja hallintotapaa, riskienhallintaa ja sisäistä valvontaa koskevat arviointi- ja kehittämissuunnitelmat sekä seuraavat raportointia alaisensa toiminnan johtamis- ja hallintojärjestelmän, riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tilasta ja ryhtyvät tarvittaessa toimenpiteisiin. Lautakunnat ja liikelaitosten johtokunnat raportoivat tilinpäätöksen yhteydessä kaupunginhallitukselle alaisensa toiminnan johtamis- ja hallintojärjestelmän tilasta ja kehitystarpeista.

Kaupunginjohtaja, apulaiskaupunginjohtajat ja tulosaluejohtajat

3.2.2015

Vastaavat kaupunki- toimiala- ja tulosaluetasolla hyvän johtamis- ja hallintotavan, riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestämisestä, toteuttamisesta ja toimivuuden varmistamisesta kaupunginhallituksen päättämien periaatteiden ja menettelytapojen mukaisesti sekä seuraavat raportointia alaisensa toiminnan johtamis- ja hallintojärjestelmän, riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tilasta ja ryhtyvät tarvittaessa toimenpiteisiin. Kaupungin johtoryhmä toimii riskienhallinnan johtoryhmänä.

Kaupunkitasoisesta ohjeistuksesta vastaavat tulosaluejohtajat ja päälliköt

Vastaavat *kaupunkiorganisaation yhteisten toimintojen* hyvään johtamis- ja hallintotapaan, riskienhallintaan ja sisäiseen valvontaan liittyvien prosessien yhteensovittamisesta ja toimivuuden varmistamisesta yhdessä toimialojen vastuuhenkilöiden kanssa sekä vastaavat kaupunkitason ohjeistuksista oman vastuualueensa osalta.

Esimiehet / yksiköiden päälliköt

Vastaavat siitä, että johtamassaan organisaatiossa henkilöstö toimii hyväksytyjen hyvään johtamis- ja hallintotapaan, riskienhallintaan ja sisäiseen valvontaan liittyvien periaatteiden ja menettelytapojen mukaisesti. Esimies vastaa johtamansa yksikön osalta siitä, että henkilöstön toimivalta ja vastuut on määritelty ja että henkilöstöllä on ajantasaiset tehtäväkuvaukset. Esimiesten ja päälliköiden on seurattava vastuullaan olevia toimintoja ja ryhdyttävä viivyttämättä tarpeellisiin toimenpiteisiin aina, kun hyvän johtamis- ja hallintotavan, riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan vastaista toimintaa havaitaan.

Riskienhallinnan ohjausryhmä

Riskienhallinnan ohjausryhmä suunnittelee, koordinoi ja kehittää riskienhallintaa kaupunkikonsernin tasolla sekä toimii kaupungin johtoryhmän (riskienhallinnan johtoryhmä) valmisteluelimenä riskienhallintaan liittyvissä asioissa. Kaupunginjohtajan päätöksellä asetetussa riskienhallinnan ohjausryhmässä on edustus kaikilta toimialoilta sekä riskienhallinnan kannalta muutoin tärkeitä toiminnoista. Riskienhallinnan ohjausryhmän tehtävänä on valvoa, että riskienhallinta toteutuu tehtyjen päätösten ja määritettyjen suuntaviivojen mukaisesti, tiedottaa organisaatiolle riskienhallinnasta ja turvallisuudesta sekä valmistella kaupungin riskienhallinnan toimintasuunnitelma johtoryhmän käsiteltäväksi. Ohjausryhmän jäsenet tukevat riskienhallinnan toteutumista sekä toimivat yhteyshenkilönä riskienhallintaan liittyvissä asioissa edustamallaan toimialalla / organisaatiossa. Riskienhallinnan ohjausryhmä kokoontuu neljä kertaa vuodessa tai tarvittaessa käsittelemään vastuulleen kuuluvia asiakokonaisuuksia.

Henkilöstö

Henkilöstön rooli on keskeinen kaupunkikonsernin riskienhallinnassa. Henkilöstö sitoutuu toimimaan tavoitteiden ja annettujen sääntöjen ja ohjeiden mukaisesti sekä kehittämään toimintatapoja sekä ylläpitämään ja

3.2.2015

kehittämään ammatillista osaamistaan. Henkilöstön tulee saattaa esimiehensä tietoisuuteen havaitsemiaan toimintaan kohdistuvia riskejä sekä riskienhallinnan kehittämismahdollisuuksia.

Konsernipalveluiden toimialan konsernihallinnon ja rahoituksen tulosalue

Tulosalueen vastuulla on ohjeistaa, kouluttaa ja tukea toimialoja, liikelaitoksia ja tytäryhteisöjä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kehittämisessä sekä avustaa kaupunkikonsernin johtoa kokoamalla ja arvioimalla kaupunkikonsernin merkittävimpiä riskejä ja niiden hallintakeinoja.

Sisäinen tarkastus

Sisäisen tarkastuksen tehtävänä on avustaa kaupunginhallitusta ja kaupunginjohtajaa hyvän johtamis- ja hallintotavan, riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan toimivuuden arvioinnissa ja kehittämisessä suorittamalla kaupungin organisaation hallinnon, talouden ja toimintojen tarkastusta sekä tarjoamalla konsultointipalveluja.

4. Riskienhallinnassa noudatettavat periaatteet

Riskienhallinta ja sisäinen valvonta ovat osa hyvää johtamis- ja hallintotapaa. Hyvällä johtamis- ja hallintotavalla tarkoitetaan toiminnan ja talouden ohjauksen tilivelvollisuus- ja vastuujärjestelmää, joka edistää hallinnon ja palvelutuotannon luotettavuutta ja tehokkuutta. Riskienhallinnan periaatteilla tarkoitetaan yhtenäistä näkökulmaa ja riskienhallinnalle asetettua yhteistä tavoitetilaa. Edellä mainittujen kautta kaupunkikonserni pyrkii varmistamaan asetettujen tavoitteiden täyttymisen ja riskienhallinnan vaikuttavuuden sekä toiminnan kehittämisen. Periaatteita tulee soveltaa riskienhallinnassa organisaation kaikilla tasoilla.

Vaikuttavuutta tavoittelevan riskienhallinnan periaatteet on kuvattu ISO 31000 -standardissa. Näistä keskeisimmät Vantaan kaupunkikonsernissa noudatettavat riskienhallinnan periaatteet ovat:

Riskienhallinta luo lisäarvoa

Riskienhallinta tukee tavoitteiden saavuttamista ja toiminnan kehittämistä. Riskienhallinnalla pyritään osaltaan varmistamaan toiminnan tehokkuus ja hyvän johtamis- ja hallintotavan toteutuminen, asukkaiden ja henkilöstön tyytyväisyys, terveys ja turvallisuus, toiminnan vaatimustenmukaisuus, kestävä kehitys sekä ohjelmien ja projektien onnistuminen.

Riskienhallinta on olennainen osa organisaation prosesseja

Riskienhallinta ei ole toiminnasta ja prosesseista erillään oleva toiminto. Riskienhallinta kuuluu kiinteästi johtamiseen ja esimiestyöhön ja on olennainen osa organisaation ydinprosesseja, strategista suunnittelua sekä vuosisuunnittelua ja toiminnan toteuttamista.

3.2.2015

Riskienhallinta on osa päätöksentekoa

Riskienhallinnan tavoitteena on auttaa päätöksentekijöitä tekemään tietoisia valintoja, priorisoida toimintoja tärkeysjärjestykseen sekä auttaa tunnistamaan vaihtoehtoisia toimintatapoja.

Riskienhallinta on järjestelmällistä ja jäsenneltyä

Järjestelmällinen, oikea-aikainen ja jäsennelty lähestymistapa riskienhallintaan edistää tehokkuutta ja sen kautta saavutetaan yhdenmukaisia, vertailukelpoisia ja luotettavia tuloksia.

Riskienhallinta perustuu parhaaseen mahdolliseen tietoon

Riskienhallinnassa käytettävät tietolähteet perustuvat parhaaseen mahdolliseen käytettävissä olevaan tietoon kuten historiatietoon, kokemukseen, sidosryhmäpalautteeseen, havaintoihin, ennusteisiin ja asiantuntijoiden arvioihin.

Riskienhallinta on avointa ja kattavaa

Riskienhallinnan avoimuudella ja kattavuudella varmistetaan, että riskienhallinta on asianmukaista ja ajantasaista. Sidosryhmien ja organisaation eri tasoilla toimivien asiantuntijoiden mukaan ottaminen tarvittavassa laajuudessa edesauttaa riskienhallinnan tarkoituksenmukaisuutta.

Riskienhallinta on dynaamista, toistuvaa ja muutokseen reagoivaa

Kaupunkikonsernin sisäisessä ja ulkoisessa toimintaympäristössä sekä toiminnassa, osaamisessa, tietämyksessä tapahtuu muutoksia. Muutos muuttaa myös kaupunkikonsernin riskikenttää. Toimintaan voi kohdistua kokonaan uusia riskejä, riskit voivat muuttua ja/tai poistua. Riskienhallinnalla nämä muutokset voidaan havaita ja ennakoida sekä niihin voidaan varautua tai reagoida.

5. Riskienhallinnan toteuttaminen

Riskienhallinnan tulee olla olennainen osa johtamista, sisällytetty organisaation toimintakulttuuriin ja käytäntöihin ja mukautettu organisaation toimintaprosesseihin sopivaksi. Riskienhallintaa sovelletaan kaikessa päätöksenteossa siinä määrin kuin se on tarkoituksenmukaista.

ISO 31000 -standardissa on määritetty tehokkaan riskienhallinnan tärkeimmät lopputulokset. Tavoitteena on, että riskienhallinnan keinoin kaupunkikonsernilla ja siihen kuuluvilla on:

- 1) Ajantasainen, oikea ja kattava käsitys riskeistään, sekä
- 2) Riskit ovat määritetyn riskinsietokyvyn mukaisia

Riskinsietokyky

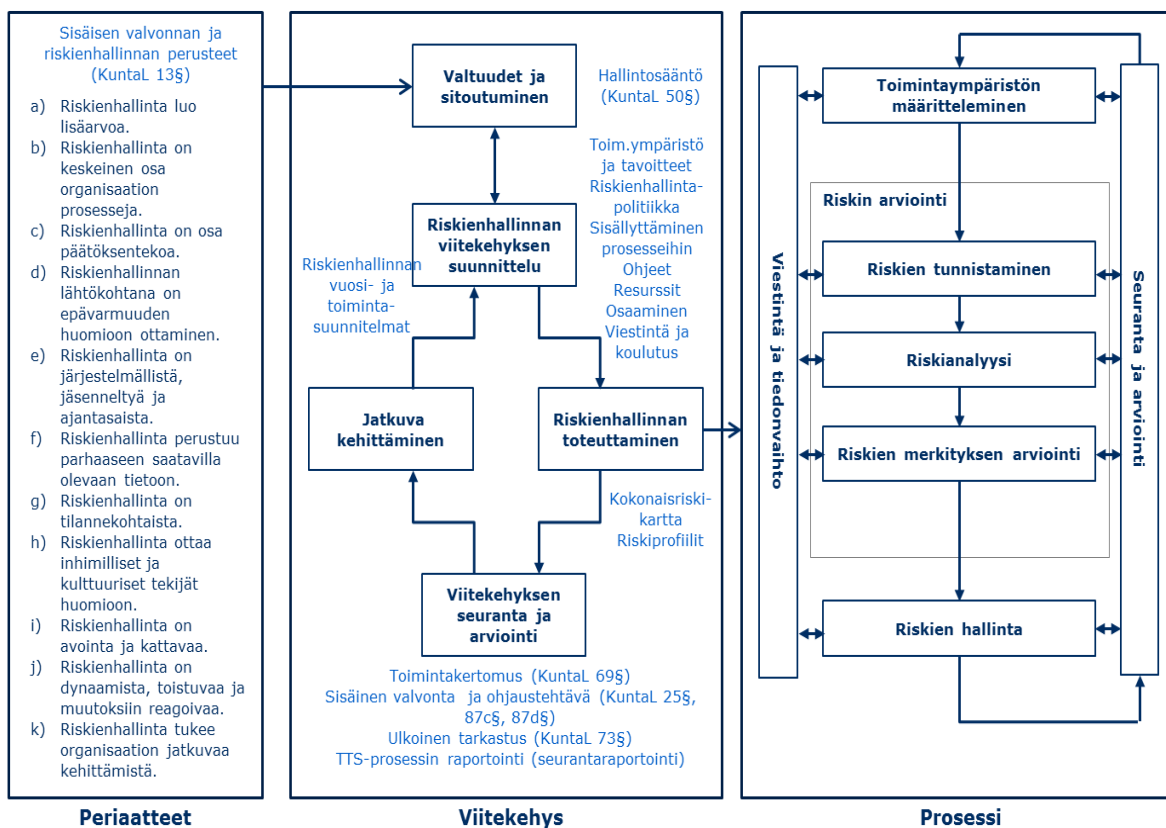
3.2.2015

Vantaan kaupunkikonsernin riskinsiedon ylärajat ylittäviä riskitoteutumia ovat muun muassa asiat, tilanteet ja tapahtumat, joista voi aiheutua esimerkiksi:

- Ihmishengen menettäminen, pysyvä työkyvyttömyys tai muu vakava terveyden vaarantuminen
- Kriittisen palvelun vakava häiriintyminen ja keskeytyminen
- Kriittisiin palveluihin liittyvän keskeisen osaamisen pysyvä menettäminen
- Taloudellinen menetys, joka aiheuttaa merkittävän poikkeaman taloudellisiin tavoitteisiin
- Luottamuksen menettäminen niin, että sidosryhmien luottamus kaupunkikonsernin johtoon tai toimintakykyyn järkkyy

Riskinsietokyky määrittää perusteet riskien merkittävyyden arvioimiselle ja riskienhallintatoimenpiteiden suunnittelulle. Kaupunkikonsernin toimialojen ja liikelaitosten tulee määritellä riskinsietokykynsä erikseen. *Riskinsietokyky tulee määritellä vähintään taloudellisen määreen* osalta suhteuttaen se oman toiminnan laajuuteen.

Kuviossa 1 on määritetty riskienhallinnan kokonaisuus huomioiden riskienhallinnassa noudatettavat periaatteet, riskienhallinnan viitekehys sekä kuvaus riskienhallintaprosessista. Riskienhallintaprosessi on kuvattu noudattaen ISO 31000 – standardia soveltuvin osin.

Kuvio 1. Riskienhallinnan periaatteet, viitekehys ja prosessi

3.2.2015

Toimialat määrittelevät omat riskienhallinnan tavoitteensa ja toteuttamisen periaatteet oman toimintansa ja toimintaympäristönsä mukaisesti huomioiden kuitenkin kaupunkikonsernin yhteiset riskienhallinnan periaatteet. Toimialan johdolta, liikelaitoksilta ja tytäryhteisöiltä edellytetään *riskienhallintasuunnitelman* laatimista.

Kaupungin kaikkiin toimintoihin kohdistuviin sekä seurauksiltaan hyvin vakaviin riskeihin varautumisen osalta noudatetaan kaupunginjohtajan vahvistamaa Vantaan kaupunkikonsernin valmiusohjetta. Valmiusohjeessa määritetään muun muassa kaupunkikonsernin avaintehtävät (kriittiset palvelut) ja niiden jatkuvuuden turvaamisen periaatteet.

Projektien riskienhallinnan osalta noudatetaan kaupunkitasoisesti määritettyä Vantaan projektimallia. Lisäksi yksittäisten turvallisuuden osa-alueiden osalta noudatetaan niistä annettuja kaupunkitasoisia ohjeistuksia. Esimerkiksi kaupunkikonsernin tietojärjestelmien ja tietojen käsittelyn tietoturvallisuuden riskienhallinta ohjeistetaan kaupungin tietoturvaohjeessa.

5.1 Riskien luokittelu

Riskit voidaan jakaa strategisiin, operatiivisiin, taloudellisiin ja vahinkoriskeihin. Osa riskeistä on kuntakonsernin sisäisiä ja osa ulkoapäin aiheutuvia.

Strategiset riskit liittyvät organisaation pitkän aikavälin tavoitteisiin, kriittisiin menestystekijöihin sekä niihin kohdistuviin sisäisiin tai ulkoisiin epävarmuustekijöihin.

Operatiiviset riskit ovat organisaation päivittäisen toiminnan jatkuvuutta, prosesseja ja järjestelmiä uhkaavia riskejä. Operatiivisen riskin aiheuttama haitta voi olla jossain tapauksissa vaikeasti mitattavissa.

Taloudelliset riskit liittyvät talouden tasapainoon, investointeihin sekä rahoitukseen, sijoituksiin ja maksuvalmiuteen.

Vahinkoriskillä tarkoitetaan riskiä, joka toteutuessaan aiheuttaa taloudellisia menetyksiä, henkilövahinkoja tai haittaa ympäristölle. Vahinkoriski kohdistuu tyypillisesti tiettyyn kohteeseen. Vahinkoriskejä ovat esimerkiksi organisaation omaisuuden vaurioituminen, tuhoutuminen ja häviäminen esimerkiksi rikoksen tai tulipalon seurauksena.

Toimialat ja liikelaitokset voivat luoda käyttöönsä myös muita

3.2.2015

riskiluokitteluja, jos ne ovat organisaation toiminnan kannalta tarkoituksenmukaisempia.

5.2 Riskienhallintaprosessi

Riskienhallintaprosessi voidaan yksinkertaistettuna jakaa kolmeen päävaiheeseen:

1. Riskien arviointi (tunnistaminen, analysointi, merkittävyyden arviointi)
2. Riskien käsittely (riskienhallintatoimenpiteiden suunnittelu ja toteutus)
3. Seuranta ja viestintä (ml. riskeistä raportointi)

Riskien arvioinnin tavoitteena on tunnistaa ja arvioida tilanteet, tapahtumat tai tapahtumaketjut, jotka voivat estää saavuttamasta asetettuja tavoitteita, uhata toiminnan jatkuvuutta tai aiheuttaa menetyksiä.

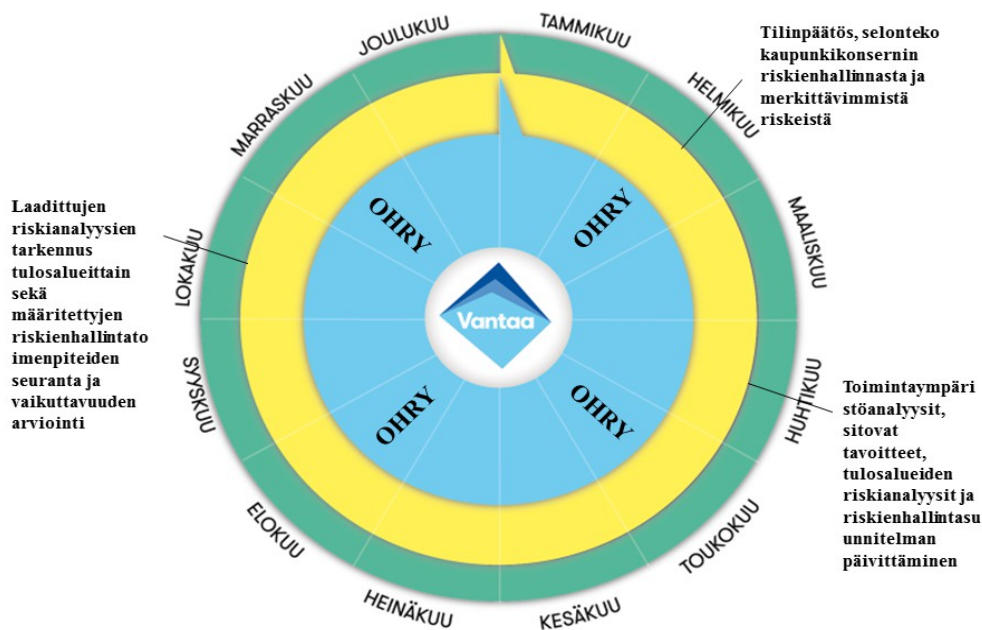
Kaupunkikonsernissa riskien arviointi toteutetaan keväisin tulokorttien ja toimintasuunnitelmien sekä toimintaympäristöanalyysien laadintatyön käynnistämisen yhteydessä. Samassa yhteydessä suunnitellaan ja määritetään keinot riskien hallitsemiseksi sekä vastuutetaan ja aikataulutetaan hallintatoimenpiteiden toteuttaminen.

Syksyllä riskien arvioinnit tarkastetaan ja täydennetään. Syksyn riskikartoituksessa arvioidaan myös jo toteutettujen riskienhallintatoimenpiteiden vaikuttavuutta. Vaikuttavuuden arvioinnilla tarkoitetaan arviota riskienhallintatoimenpiteiden tarkoituksenmukaisuudesta ja riittävydestä.

Riskienhallinnassa keskeistä on huomioida ja uudelleen arvioida myös aiemmissa arvioinneissa tunnistetut riskit. Tällä varmistetaan ennen kaikkea riskienhallinnan jatkuvuus sekä se, ettei riskejä arvioida vain tapaus- ja tilannekohtaisesti.

3.2.2015

Kuva 1. Riskienhallinnan vuosikello

Kaupunkikonsernin tulosalueet raportoivat tunnistamistaan ja arvioimistaan riskeistä toimialansa johdolle. Toimialan johto käsittelee ja arvioi sekä laatii näiden tietojen perusteella arvion toimialaan kohdistuvista merkittävimmistä riskeistä. Edellä mainitun ja liikelaitoksilta saadun riskitiedon perusteella laaditaan kaupunkitasoinen riskiprofiili.

Yllä mainitun lisäksi kaupunkikonsernin strategiatyön yhteydessä arvioidaan strategian toteutumista uhkaavat riskit ja määritetään niille hallintatoimenpiteet sekä vastuutahot. Kaupunkikonsernin organisaatiot huomioivat oman roolinsa strategiatyön yhteydessä tunnistettujen riskien hallinnassa.

Riskien tunnistaminen

Riskien tunnistamisessa arvioidaan organisaation toimintaan sen sisäisestä ja ulkoisesta toimintaympäristöstä aiheutuvat riskit. Riskien tunnistaminen toteutetaan ryhmässä siten, että läsnä on riittävä määrä asiantuntijoita varmistamassa organisaation toimintojen huomiointi tarvittavassa laajuudessa. Analysointivaiheessa arvioidaan, millä edellytyksillä riski voi konkretisoitua sekä priorisoidaan riskeistä olennaisimmat jatkotyöskentelyä varten.

Riskianalyysi

Seurausten vakavuutta arvioidaan asteikolla 1-5, jossa:

Riskienhallinta ja sisäinen valvonta Vantaan kaupunkikonsernissa

3.2.2015

- 1 = riskin vaikutukset ovat erittäin vähäiset
- 2 = riskin vaikutukset ovat vähäiset
- 3 = riskin vaikutukset ovat kohtalaiset
- 4 = riskin vaikutukset ovat merkittävät
- 5 = riskin vaikutukset ovat erittäin merkittävät

Seurausten vakavuuden arviointi pohjautuu organisaation määrittämään riskinsietokykyyn. Riskin seurausten vakavuuden arvioinnissa tulee huomioida vähintään seuraavat näkökulmat:

- vaikutus asetettuihin tavoitteisiin
- vaikutus henkilöihin (oma henkilöstö, asiakkaat, asukkaat)
- vaikutus talouteen, omaisuuteen, materiaaliin ja ympäristöön
- vaikutus toimintaan (keskeytyminen)
- vaikutus julkisuuskuvaan ja maineeseen

Riskin todennäköisyyttä arvioidaan myös asteikolla 1-5, jossa:

- 1 = erittäin epätodennäköinen riski (harvemmin kuin kerran kymmenessä vuodessa)
- 2 = epätodennäköinen riski (kerran kymmenessä vuodessa)
- 3 = mahdollinen riski (kerran viidessä vuodessa)
- 4 = todennäköinen riski (kerran vuodessa)
- 5 = erittäin todennäköinen riski (useita kertoja vuodessa)

Arvioitaessa riskin todennäköisyyttä on syytä hyödyntää laaja-alaisesti muun muassa historiatietoa, raportteja läheltä piti – tilanteista, kertynyttä kokemusta sekä asiantuntija-arvioita.

Riskien merkittävyyden arviointi

Riskin merkittävyys määritetään riskin toteutumisen todennäköisyyden ja seurausten vakavuuden kautta. Riskin merkittävyys esitetään riskilukuna (1-25), joka määräytyy kun riskin todennäköisyys (1-5) kerrotaan seurausten vakavuudella (1-5).

Riskin merkittävyyden arviointi mahdollistaa sen, että organisaatio kykenee priorisoimaan riskien hallitsemiseksi toteutettavat toimenpiteet merkittävimpiin riskeihin ja näin ollen pyrkii varmistamaan riskienhallinnan vaikuttavuuden. Asetettuja tavoitteita uhkaavat, merkittäviksi arvioidut riskit organisaatio raportoi ylemmälle organisaatiotasolle. Merkittävien riskien hallinta tulee huomioida organisaation riskienhallintasuunnitelmassa.

Riskien hallitseminen

Riskien hallitsemisella tarkoitetaan toimenpiteitä, joiden tavoitteena on pienentää riskin merkittävyyttä. Toimenpiteet voivat kohdistua riskin todennäköisyyden tai seurausten vakavuuden pienentämiseen tai molempiin edellä mainituista. Riskienhallintatoimet tulee aina suhteuttaa riskinsietokykyyn sekä riskin merkittävyyteen muun muassa huomioimalla riskien hallinnasta aiheutuvat kustannukset sekä saavutettava hyöty. Kaupunkikonsernin toimintakykyä uhkaaviin vakaviin, mutta

3.2.2015

epätodennäköisiin riskeihin varautuminen huomioidaan muun muassa valmiussuunnitelmilla ja muilla toiminnan jatkuvuuden varmistamiseen pyrkivillä etukäteistoimenpiteillä.

Riskienhallintatoimenpiteiden toteuttaminen on jatkuvaa ja tapahtuu osana normaalia toimintaa organisaation kaikilla tasoilla. Hyvin epätodennäköiset tai vain vähäisiä seurauksia aiheuttavat riskit voidaan myös päättää hyväksyä osana toimintaa. Riskitiedon jakaminen, henkilöstön kouluttaminen ja riskienhallintaan kannustaminen ovat olennainen osa riskienhallintaa ja luovat sille perustan.

5.3 Riskeistä raportointi ja viestintä

Riskienhallintaprosessiin kuuluu olennaisena osana raportointi ja viestintä, joilla varmistetaan osaltaan kaupunkikonsernin merkittävimpien riskien tunnistaminen sekä riittävä organisaation sisäinen riskitietous.

Toimialat, liikelaitokset ja tytäryhteisöt raportoivat yhteistyössä riskienhallinnan ohjausryhmän kanssa merkittävistä riskeistään ja riskienhallinnan sekä sisäisen valvonnan järjestelyistään osana toiminnan ja talouden seurantaa ja raportointia. Tytäryhteisöjen osalta raportin koostaa konsernihallinnon ja rahoituksen tulosalue ja raportit käsitellään yleisjaostossa. Tilinpäätöksen yhteydessä annetaan arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä selonteko riskienhallinnan järjestämisestä.

Organisaation sisäisellä sekä keskeiset sidosryhmät huomioivalla luottamuksellisella tiedonvaihdolla varmistetaan, että kaikki keskeiset toimintaan vaikuttavat tahot ovat tietoisia toimintaan kohdistuvista riskeistä. Viestinnällä on merkittävä rooli riskien hallitsemisessa. Viestinnällä varmistetaan myös se, että eri tahot ymmärtävät päätöksenteon perusteet ja syyt siihen, miksi tiettyjä toimenpiteitä tarvitaan.

6. Valvonta

Kaupunkikonsernin valvonta voidaan jakaa karkeasti kolmeen kokonaisuuteen:

- Sisäinen valvonta
- Sisäinen tarkastus
- Ulkoinen tarkastus

Kaupunkikonsernin sisäisestä valvonnasta vastaavat kaikki tilivelvolliset ja esimiehet. Sisäinen tarkastus avustaa kaupunginjohtajaa ja kaupunginhallitusta arvioimalla sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan riittävyttä ja toimivuutta. Kaupungin ulkoista valvontaa toteuttavat tilintarkastaja sekä tarkastuslautakunta.

6.1 Sisäinen valvonta

Sisäinen valvonta on kaupungin ja sen toimialan, palvelu- tai vastuualueen toiminnan omaa valvontaa, joka on johdon tekemää tai johdon lukuun tehtyä. Toimiva sisäinen valvonta kohdistuu organisaation kaikkeen toimintaan. Se käsittää tiedossa olevien riskien hallitsemiseksi käyttöön otettuja keinoja, toimintatapoja ja valvontatoimenpiteitä.

Sisäinen valvonta on osa kaupungin johtamisjärjestelmää sekä kaupungin johdon ja hallinnon työväline, jonka avulla arvioidaan asetettujen tavoitteiden toteutumista, toimintaprosesseja, raportoinnin ja tiedon luotettavuutta, resurssien ja omaisuuden turvaamista sekä lainsäädännön ja ohjeiden noudattamista. Sisäinen valvonnan voidaan katsoa olevan riittävää ja tarkoituksenmukaista silloin, kun organisaatiolla on kohtuullinen varmuus asetettujen tavoitteiden saavuttamisesta.

Kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan vastuut on kuvattu kohdassa 3 ”Riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan organisointi ja vastuut”.

Vantaan kaupunkikonsernissa ei hyväksytä väärinkäytöksiä. Väärinkäytöksinä pidetään erilaisia epärehellisiä, epäeettisiä, kaupunkikonsernin ohjeita rikkovia tai lainvastaisia tekoja. Esimiehet ohjaavat sekä valvovat alaistensa toimintaa ja heidän tulee ryhtyä toimenpiteisiin, mikäli havaitsevat väärinkäytöksiä johtamassaan toiminnassa. Henkilöstön on raportoitava epäilemänsä väärinkäytökset tai rikkomukset esimiehelleen.

Merkittävä osa sisäisestä valvonnasta tapahtuu toimintaprosesseihin sisällytettävänä päivittäisinä valvontatoimenpiteinä ja varmistuksina. Valvontatoimenpiteiden on oltava taloudellisia ja tehokkaita.

Säännölliseen valvontaan kuuluvat mm.

- johdolle laadittavat raportit
- toiminnan ja toimintapoikkeamien seuranta
- talousarvion toteutumisen seuranta
- toimintaperiaatteiden sekä ohjeiden noudattamisen valvonta
- hyväksymis- ja valtuutusjärjestelmä
- säännölliset varmistus- ja täsmäytystoimenpiteet
- sovittujen riskirajojen seuranta ja niistä raportointi
- fyysiset ja tekniset valvontatoimenpiteet

6.2 Sisäisen tarkastuksen tarkastustehtävä

Sisäisen tarkastuksen tehtävänä on avustaa kaupunginhallitusta ja kaupunginjohtajaa hyvän johtamis- ja hallintotavan, riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan toimivuuden arvioinnissa ja kehittämisessä suorittamalla kaupungin organisaation hallinnon, talouden ja toimintojen tarkastusta sekä tarjoamalla konsultointipalveluja. Kaupunginjohtaja hyväksyy sisäisen

3.2.2015

tarkastuksen vuosisuunnitelman. Sisäisellä tarkastuksella on oikeus saada kaikki tarkastuksen suorittamiseksi tarvitsemansa tiedot.

Sisäinen tarkastus raportoi tarkastuksen tulokset kaupunginhallitukselle vähintään kerran vuodessa ja kaupunginjohtajalle kerran kuukaudessa. Raportit toimitetaan aina kaupunginhallituksen puheenjohtajistolle ja kaupunginjohtajalle sekä tarkastuksen kohdentumisesta ja sisällöstä riippuen apulaiskaupunginjohtajille sekä lautakuntien ja johtokuntien puheenjohtajille sekä muulle johdolle välittömästi niiden valmistuttua. Yhtiötarkastukset raportoidaan yleisjaostolle, yhtiön johdolle ja hallitukselle. Tilinpäätöksessä raportoidaan kaupunginvaltuustolle sisäisen tarkastuksen järjestämisestä ja tarkastuksen keskeisistä tuloksista.

6.3 Ulkoisen tarkastuksen tarkastus- ja arviointitehtävä

Ulkoinen valvonta on riippumaton toimivasta johdosta ja muusta organisaatiosta. Ulkoisen valvonnan toteuttajat ovat tilintarkastaja ja tarkastuslautakunta. Vantaan kaupungin tarkastussäännössä määritellään ulkoisen tarkastuksen tehtävät ja vastuut.

Tilintarkastaja vastaa kuntalain 73 §:n mukaisesta tilintarkastuksesta. Kuntalain mukaan tilintarkastajan on hallinnon, kirjanpidon, tilinpäätöksen ja valtionosuuksien perusteista annettujen tietojen tarkastamisen ohella tarkastettava, onko kaupungin sisäinen valvonta, riskienhallinta ja konsernivalvonta järjestetty asianmukaisesti. Tilintarkastaja raportoi työohjelmansa toteutumisesta tarkastuslautakunnalle. Tilintarkastajien on annettava valtuustolle kultakin tilikaudelta kertomus, jossa esitetään tarkastuksen tulokset. Lisäksi tilintarkastaja raportoi suorittamiensa tarkastusten havainnoista tarkastuslautakunnalle, ulkoiselle tarkastukselle sekä tarkastuksen kohteelle ja vastuuhenkilölle.

Tarkastuslautakunta valmistelee kuntalain mukaisesti valtuuston päätettäväksi hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat ja arvioi valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista kaupunkikonsernissa. Lautakunta voi esittää tarkastussäännön 7 §:ssä mainitussa raportoinnissaan käsityksensä sisäisen valvonnan asianmukaisuudesta tilintarkastajan ja ulkoisen tarkastuksen tulosalueen arvioinnin pohjalta.

Ulkoisen tarkastuksen tulosalue avustaa tarkastuslautakuntaa ja tilintarkastajaa kuntalain 71 §:n ja 73 §:n mukaisissa tehtävissä sekä suorittaa tarkastussäännön mukaiset tehtävät. Tulosalue valmistelee valtuustolle annettavan arviointikertomuksen ja arvioi tavoitteiden toteutumista sekä suorittaa tilintarkastajan työohjelman mukaisia tarkastuksia.

3.2.2015

7. Hyväksyminen, voimaantulo ja päivittäminen

Vantaan kaupunginvaltuusto on hyväksynyt kaupunkikonsernin riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestämisen periaatteet xx.xx.xx ja ne astuvat voimaan 31.3.2015.

Tämä asiakirja korvaa kaupunginvaltuuston 16.12.2013 hyväksymän kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet -asiakirjan.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisen periaatteiden ajantasaisuus arvioidaan vuosittain kaupungin johtoryhmässä. Periaatteet hyväksytetään kaupunginvaltuustossa valtuustokausittain tai tarvittaessa.

VANTAAN KAUPUNKIKONSERNIN SISÄISEN VALVONNAN JA RISKIENHALLINNAN PERUSTEET

1. JOHDANTO

Riskienhallinta ja sisäinen valvonta ovat osa hyvää johtamis- ja hallintotapaa. Hyvällä johtamis- ja hallintotavalla tarkoitetaan toiminnan ja talouden ohjauksen tilivelvollisuus- ja vastuujärjestelmää, joka edistää hallinnon ja palvelututannon luotettavuutta ja tehokkuutta.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tavoitteena on edistää kaupunkikonsernin toiminnan taloudellisuutta ja tehokkuutta, varmistaa toiminnan ja talouden raportoinnin oikeellisuus ja tietojen luotettavuus, turvata resurssit ja omaisuus sekä varmistaa lakien, päätösten, sääntöjen ja johdon ohjeiden noudattaminen.

Kuntalain 13 §:n 2 momentin 3 a) kohdan mukaan valtuuston tehtävänä on päättää kunnan ja kuntakonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista. Kuntalain 50 §:n 1 momentin 15 kohdan mukaan valtuusto hyväksyy hallintosäännön, jossa annetaan tarpeelliset määräykset hallinnon ja talouden tarkastuksesta sekä sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta.

Tämä ohje määrittelee Vantaan kaupunkikonsernin riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan perusteet ja toteuttamistavat sekä kaupunkikonsernin omassa toiminnassa että toiminnassa, josta kaupunki vastaa omistuksen, ohjaus- ja valvontavastuun sekä muiden velvoitteiden myötä.

Sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta on voimassa, mitä kaupungin johtosäännöissä, talous- ja hallintosäännöissä, ”Hyvän johtamis- ja hallinnointitavan arvioinnin perusteet” ja Vantaan kaupungin korko- ja rahoitusriskipolitiikka – dokumenteissa sekä muissa ohjeissa ja määräyksissä on todettu.

Kaupunkikonserniin kuuluvien tytäryhteisöjen on noudatettava Vantaan kaupunginvaltuuston hyväksymää Vantaan kaupungin konsernistrategiaa, jonka osassa 4 on määritelty johtamisen ja hyvän hallintotavan keskeiset periaatteet tytäryhteisöissä.

2. SISÄINEN VALVONTA

Sisäinen valvonta on kaupungin ja sen toimialan, palvelu- tai vastuualueen toiminnan omaa valvontaa, joka on johdon tekemää tai johdon lukuun tehtyä. Toimiva sisäinen valvonta kohdistuu organisaation kaikkeen toimintaan. Se käsittää tiedossa olevien riskien hallitsemiseksi käyttöönotettuja keinoja, toimintatapoja ja valvontatoimenpiteitä. Sisäinen valvonta on osa kaupungin johtamisjärjestelmää sekä kaupungin johdon ja hallinnon työväline, jonka avulla arvioidaan asetettujen tavoitteiden toteutumista, toimintaprosesseja, raportoinnin ja tiedon luotettavuutta, resurssien ja omaisuuden turvaamista sekä lainsäädännön ja ohjeiden noudattamista. Vantaan kaupunkikonsernissa ei hyväksytty väärinkäytöksiä. Väärinkäytöksiä pidetään erilaisia epärehellisiä, epäeettisiä, kaupunkikonsernin ohjeita rikkovia tai lainvastaisia tekoja. Henkilöstön on raportoitava epäilemänsä väärinkäytökset tai rikkomukset esimiehelleen.

Merkittävä osa sisäisestä valvonnasta tapahtuu toimintaprosesseihin sisällytettävänä päivittäisinä valvontatoimenpiteinä ja varmistuksina. Valvontatoimenpiteiden on oltava taloudellisia ja tehokkaita. Säännölliseen valvontaan kuuluvat mm.

- johdolle laadittavat raportit

- toiminnan ja toimintapoikkeamien seuranta
- talousarvion toteutumisen seuranta
- toimintaperiaatteiden sekä ohjeiden noudattamisen valvonta
- hyväksymis- ja valtuutusjärjestelmä
- säännölliset varmistus- ja täsmäytystoimenpiteet
- sovittujen riskirajojen seuranta ja niistä raportointi
- fyysiset valvontatoimenpiteet

3. RISKIENHALLINTA

Riskit ovat epävarmuustekijöitä, tapahtumia tai tapahtumaketjuja, joiden toteutuessa Vantaan kaupunkikonserni ei saavuta sille asetettuja tavoitteita ja/tai kokee menetyksiä. Riskin toteutuminen saattaa taloudellisen menetyksen ohella merkitä myös lakisääteisten velvoitteiden saavuttamisen estymistä. Riskienhallinnalla tarkoitetaan järjestelmällistä ja ennakoivaa tapaa tunnistaa, analysoida sekä hallita toimintaan liittyviä uhkia ja mahdollisuuksia. Riskienhallinta on olennainen osa Vantaan kaupunkikonsernin jokapäiväistä johtamista. Se on osa toiminnan suunnittelua ja tukee asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja talousarvion toteutumista. Tavoitteita asetettaessa tulee aina arvioida myös tavoitteiden saavuttamista uhkaavat riskit.

Riskit voidaan jakaa strategisiin, operatiivisiin ja taloudellisiin riskeihin. Strategiset riskit liittyvät organisaation pitkän aikavälin tavoitteisiin, kriittisiin menestystekijöihin sekä niihin kohdistuviin sisäisiin tai ulkoisiin epävarmuustekijöihin. Operatiiviset riskit ovat organisaation päivittäistä toimintaa, prosesseja ja järjestelmiä uhkaavia riskejä. Ryhmään kuuluvat mm. henkilöstön tai ympäristön turvallisuutta sekä omaisuutta uhkaavat vahinkoriskit. Taloudelliset riskit liittyvät talouden tasapainoon, investointeihin sekä rahoitukseen, sijoituksiin ja maksuvalmiuteen.

3.1. Riskienhallinnan järjestäminen ja toteuttaminen

Strategisten ja operatiivisten riskien analysointi ja suojaustoimien suunnittelu kuuluvat hyvään johtamistaitoon. Riskienhallintaa toteutetaan kaikilla organisaatiotasolla sekä eri toiminnoissa ja prosesseissa että palvelutuottajille ulkoistetuissa palveluissa.

Toimialat määrittelevät omat riskienhallinnan tavoitteet ja toteuttamisen periaatteet oman toimintansa ja toimintaympäristönsä mukaisesti. Toimialan johdolta, liikelaitoksilta ja tytäryhteisöiltä edellytetään riskienhallintasuunnitelman laadintaa. Riskienhallinnassa huomioidaan muun muassa seuraavia tekijöitä: lainsäädäntö, sopimukset ja muut velvoitteet, strategiset linjaukset, kaupunkikonsernin riskienhallinnan linjaukset, organisaation koko, rakenne ja johtamisjärjestelmädynprosessit, vastuualueet ja tavoitteet.

Toiminnan jatkuvuus erittäin suurten riskien toteutuessa varmistetaan valmiussuunnitelmin ja etukäteisvalmisteluin. Tällaisia suunnitelmia ja valmisteluja ovat mm.

- lakisääteinen kaupungin yleinen valmiussuunnitelma
- toimialojen valmiussuunnitelmat
- pelastuslaitoksen johdolla ja valvonnassa laaditut toimintayksiköiden lakisääteiset pelastussuunnitelmat
- kaupungin tietohallinnon valmiussuunnitelma
- yksiköiden laatimat erilaiset toimintasuunnitelmat uhkatilanteissa, joita ovat mm. tartuntatautiepidemiat, pommiuhka ja väkivaltainen asiakas
- muut totaalisten vahinkotilanteiden varalle laaditut katastrofi-, toipumis- ja jälleenrakennussuunnitelmat

3.2. Riskien rajaaminen vakuutuksilla ja vahinkorahasto

Kaupungin vahinko- ja vastuuriskit on rajattu vakuuttamalla. Kaupungille lakisääteisiä vakuutuksia ovat tapaturmavakuutus ja liikennevakuutus, minkä lisäksi kaupungilla on voimassa ryhmähenkivakuutus. Lakisääteiset ja muut pakolliset vakuutukset otetaan vähintään sen mukaisina, mitä lainsäädäntö ja muut määräykset edellyttävät. Myös kaupunkikonsernin omaisuus- ja keskeytysvakuutukset sekä toiminnan ja hallinnon vastuuvakuutukset kilpailutetaan säännöllisin väliajoin niin, että kaupungilla, sen liikelaitoksilla ja tytäryhteisöillä on aina ajantasainen ja kattava vakuutusturva sekä vakuutusyhtiön tarjoamat riskienhallinta- ja vahinkojen torjuntapalvelut.

Vakuutusmeklarin käyttö päivittäisessä toiminnassa on osa Vantaan kaupunkikonsernin riskienhallintaa.

Vahinkorahaston tarkoituksena on kattaa kaupungin omistamaa tai kaupungin vastuulla olevaa kokonaan tai osittain vakuuttamatonta omaisuutta kohdanneet vahingot sekä muut vahingot, joista kaupunki on voimassa olevan lainsäädännön, kaupunginhallituksen tai -valtuuston päätöksen tai sopimuksen perusteella vastuussa. Rahastosta katetaan lisäksi kaupungin omistamaa tai kaupungin vastuulla olevaa vakuutettua omaisuutta kohdanneet vahingot siltä osin kuin vahingon määrä alittaa vakuutuksen vahinkokohtaisen omavastuun. Rahastosta korvataan myös vakuutuksen korvaamien vahinkojen omavastuusuudet.

3.3 Riskienhallinnan seuranta ja raportointi

Toimialat, liikelaitokset ja tytäryhteisöt raportoivat merkittävistä riskeistään ja riskien hallinnasta osana talouden seurantaa ja raportointia. Tytäryhteisöjen osalta raportin koostaa konsernihallinnon ja rahoituksen tulosalue ja raportit käsitellään yleisjaostossa. Tilinpäätöksen yhteydessä annetaan arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä selonteko riskienhallinnan järjestämisestä.

4. SISÄISEN VALVONNAN JA RISKIENHALLINNAN TEHTÄVÄT JA VASTUUT

4.1 Toimielinten ja johdon tehtävät ja vastuut

Vantaan kaupungin hallintosäännön 3. luvun 37 §:ssä todetaan, että hyvän johtamis- ja hallintotavan, riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestäminen ja kehittäminen ovat jokaisen toimialan vastuulla olevia tehtäviä. Näin ollen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet koskevat kaikkia valvonnasta vastuussa olevia kaupungin toimielimiä ja johtoa. Kaupunkikonserniin kuuluvissa tytäryhteisöissä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen kuuluu tytäryhteisöjen hallitusten ja toimitusjohtajien vastuulle.

Vantaan kaupunginvaltuusto päättää kaupungin ja kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista ja linjauksista ja edellyttää, että kaupunkikonsernin toiminnot on järjestettävä niin, että kaikilla organisaation tasoilla ja kaikissa toiminnoissa on riittävä sisäinen valvonta ja riskienhallinta.

Vantaan kaupunginhallitus vastaa koko kaupungin johtamis- ja hallintojärjestelmästä, riskienhallinnasta ja sisäisestä valvonnasta. Se päättää hyvään johtamis- ja hallintotapaan, riskienhallintaan ja sisäiseen valvontaan liittyvistä periaatteista ja menettelytavoista. Kaupunginhallitus seuraa raportointia johtamis- ja hallintojärjestelmän, riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tilasta ja ryhtyy tarvittaessa toimenpiteisiin. Kaupunginhallitus antaa toimintakertomuksessa selonteon sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä sekä selonteon konsernivalvonnan järjestämisestä.

Lautakunnat ja liikelaitosten johtokunnat vastaavat alaisensa toiminnan johtamis- ja hallintojärjestelmän, riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestämisestä ja kehittämisestä kaupunginhallituksen päättämien periaatteiden ja menettelytapojen mukaisesti. Ne hyväksyvät alaisensa toiminnan hyvää johtamis- ja hallintotapaa, riskienhallintaa ja sisäistä valvontaa koskevat arviointi- ja kehittämissuunnitelmat sekä seuraavat raportointia alaisensa toiminnan johtamis- ja hallintojärjestelmän, riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tilasta ja ryhtyvät tarvittaessa toimenpiteisiin. Lautakunnat ja liikelaitosten johtokunnat raportoivat tilinpäätöksen yhteydessä kaupunginhallitukselle alaisensa toiminnan johtamis- ja hallintojärjestelmän tilasta ja kehitystarpeista.

Kaupunginjohtaja, apulaiskaupunginjohtajat ja tulosaluejohtajat vastaavat kaupunki- toimiala- ja tulosaluetasolla hyvän johtamis- ja hallintotavan, riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestämisestä, toteuttamisesta ja toimivuuden varmistamisesta kaupunginhallituksen päättämien periaatteiden ja menettelytapojen mukaisesti sekä seuraavat raportointia alaisensa toiminnan johtamis- ja hallintojärjestelmän, riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tilasta ja ryhtyvät tarvittaessa toimenpiteisiin.

Kaupunginjohtajan ja konsernipalveluiden toimialojen tukitoimintojen asiantuntijajohtajat vastaavat kaupunkiorganisaation yhteisten toimintojen hyvään johtamis- ja hallintotapaan, riskienhallintaan ja sisäiseen valvontaan liittyvien prosessien yhteensovittamisesta ja toimivuuden varmistamisesta yhdessä toimialojen vastuuhenkilöiden kanssa sekä vastaavat kaupunkitason ohjeistuksista oman vastualueensa osalta.

Esimiehet/ yksiköiden päälliköt vastaavat siitä, että ko. henkilön johtamassa organisaatiossa henkilöstö toimii hyväksytyjen hyvään johtamis- ja hallintotapaan, riskienhallintaan ja sisäiseen valvontaan liittyvien periaatteiden ja menettelytapojen mukaisesti. Esimies vastaa johtamansa yksikön osalta siitä, että henkilöstön toimivalta ja vastuut on määritetty ja että henkilöstöllä on ajanmukaiset tehtäväkuvaukset. Esimiesten/päälliköiden on seurattava vastuullaan olevia toimintoja ja ryhdyttävä viivyttämättä tarpeellisiin toimenpiteisiin aina, kun hyvän johtamis- ja hallintotavan, riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan vastaista toimintaa havaitaan.

Henkilöstö sitoutuu toimimaan tavoitteiden ja annettujen sääntöjen mukaisesti, kehittämään toimintatapoja sekä ylläpitämään ja jatkuvasti kehittämään ammatillista osaamistaan.

Konsernipalveluiden toimialan konsernihallinnon ja rahoituksen tulosalueen vastuulla on ohjeistaa, kouluttaa ja tukea toimialoja, liikelaitoksia ja tytäryhteisöjä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kehittämisessä sekä avustaa kaupunkikonsernin johtoa kokoamalla ja arvioimalla kaupunkikonsernin merkittävimpiä riskejä ja niiden hallintakeinoja.

4.2 Sisäisen tarkastuksen tarkastustehtävä

Sisäisen tarkastuksen tehtävänä on avustaa kaupunginhallitusta ja kaupunginjohtajaa hyvän johtamis- ja hallintotavan, riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan toimivuuden arvioinnissa ja kehittämisessä suorittamalla kaupungin organisaation hallinnon, talouden ja toimintojen tarkastusta sekä tarjoamalla konsultointipalveluja. Kaupunginjohtaja hyväksyy sisäisen tarkastuksen vuosisuunnitelman. Sisäisellä tarkastuksella on oikeus saada kaikki tarkastuksen suorittamiseksi tarvitsemansa tiedot.

Sisäinen tarkastus raportoi tarkastuksen tulokset kaupunginhallitukselle vähintään kerran vuodessa ja kaupunginjohtajalle kerran kuukaudessa. Raportit toimitetaan kaupunginhallituksen puheenjohtajistolle, kaupunginjohtajalle, apulaiskaupunginjohtajille sekä lautakuntien ja johtokuntien puheenjohtajille sekä muulle johdolle välittömästi niiden valmistuttua. Yhtiötarkastukset raportoidaan yleisjaostolle, yhtiön johdolle ja hallitukselle. Tilinpäätöksessä raportoidaan kaupunginvaltuustolle sisäisen tarkastuksen järjestämisestä ja tarkastuksen keskeisistä tuloksista.

4.3 Ulkoisen tarkastuksen tarkastus- ja arviointitehtävä

Ulkoinen valvonta on riippumaton toimivasta johdosta ja muusta organisaatiosta. Ulkoisen valvonnan toteuttajat ovat tilintarkastaja ja tarkastuslautakunta. Vantaan kaupungin tarkastussäännössä määritellään ulkoisen tarkastuksen tehtävät ja vastuut.

Tilintarkastaja vastaa kuntalain 73 §:n mukaisesta tilintarkastuksesta. Kuntalain mukaan tilintarkastajan on hallinnon, kirjanpidon, tilinpäätöksen ja valtionosuuksien perusteista annettujen tietojen tarkastamisen ohella tarkastettava, onko kaupungin sisäinen valvonta, riskienhallinta ja konsernivalvonta järjestetty asianmukaisesti. Tilintarkastaja raportoi työohjelmansa toteutumisesta tarkastuslautakunnalle. Tilintarkastajien on annettava valtuustolle kultakin tilikaudelta kertomus, jossa esitetään tarkastuksen tulokset. Lisäksi tilintarkastaja raportoi suorittamiensa tarkastusten havainnoista tarkastuslautakunnalle, ulkoiselle tarkastukselle sekä tarkastuksen kohteelle ja vastuuhenkilölle.

Tarkastuslautakunta valmistelee kuntalain mukaisesti valtuuston päätettäväksi hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat ja arvioi valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista kaupunkikonsernissa. Lautakunta voi esittää arviointikertomuksessaan käsityksensä sisäisen valvonnan asianmukaisuudesta tilintarkastajan ja ulkoisen tarkastuksen tulosalueen arvioinnin pohjalta.

Ulkoisen tarkastuksen tulosalue avustaa tarkastuslautakuntaa ja tilintarkastajaa kuntalain 71 §:n ja 73 §:n mukaisissa tehtävissä sekä suorittaa tarkastussäännön mukaiset tehtävät. Tulosalue valmistelee valtuustolle annettavan arviointikertomuksen ja arvioi tavoitteiden toteutumista sekä suorittaa tilintarkastajan työohjelman mukaisia tarkastuksia.

14 §

Förslag till Vanda stadsfullmäktige om ändring av kommunindelningen av utredarna som företagit särskild kommunindelningsutredning för metropolområdet

VD/4445/00.04
KN/TL/LP/PH/NW

Finansministeriet fastslog 9.12.2013 att på basis av kommunstrukturlagen 15 § företas en särskild kommunindelningsutredning mellan städerna Esbo, Helsingfors, Grankulla, Kervo och Vanda samt kommunerna Kyrkslätt, Sibbo, Tusby och Vichtis

Till kommunindelningsutredare tillsatte ministeriet vicehäradshövding Mikko Pukkinen, politices doktor Cay Sevón och arkitekt Matti Vatiolo. Utredningsarbetet inleddes 16.12.2013 och avslutades 30.11.2014. Utredarna har för stadsfullmäktige redogjort för utredningens framskridande två gånger under 2014.

Kommunindelningsutredarna föreslår att fullmäktige i Esbo, Grankulla, Helsingfors, Sibbo och Vanda godkänner sammanslagningsavtalet i enlighet med 8 § i kommunstrukturlagen. Avtalet har överlämnats till kommunerna 5.12.2014. Utredarnas slutrapport och kommunindelningsutredarnas förslag till sammanslagningsavtal medföljer som bilaga.

Ett godkännande av sammanslagningsavtalet innebär att kommunerna i fråga upphör att existera 31.12.2016 och sammanslås genom att det bildas en ny kommun som inleder verksamheten 1.1.2017.

Vanda stad har tidigare tagit ställning till kommunstrukturreformen och de olika kommunsammanslagningssalternativ som föreslagits genom olika utlåtanden, bl.a. i fråga om utredningen om fördelarna och nackdelarna av en eventuell sammanslagning mellan städerna Helsingfors och Vanda (FGE 31.1.2011 § 23), utredningen från arbetsgruppen för den kommunala förvaltningens struktur (FGE 16.4.2012 § 23), utkastet till kommunstrukturlag (FGE 4.3.2013 § 6), förutredningen över metropolområdet (FGE 20.5.2013 § 22), deltagandet i en särskild kommunindelningsutredning i enlighet med kapitel 4 i kommunstrukturlagen (FGE 14.11.2013 § 3) samt mellanrapporten från den arbetsgrupp som bereder metropolförvaltningslagen (FGE 16.6.2014 § 6). Vanda stad har inte gett understöd till de olika förslagen till kommunsammanslagningssalternativ som framlagts, men däremot har staden konsekvent fört fram vikten av att förverkliga en metropolförvaltning i Helsingforsregionen.

Enligt Vanda stads åsikt finns det betydande brister i den särskilda utredning över metropolområdet som är på utlåtanderunda. Utredningen ger inte tillräcklig och korrekt information om ekonomin för den stad som skulle uppstå, såsom i fråga om skattesatser, principerna rörande personalen, servicenätet och närservicen, ej heller har man gett några kostnadskalkyler över genomförandet av fusionerna eller beskrivit den ekonomiska nyttan. I utredningen saknas grundvalarna för den nya metropolstadens inkomstbas, såsom de kommunala skattesatserna och fastighetsskattesatserna samt förslag till enhetliga klientavgifter och taxor. Utredningen ger inte beslutsfattarna och kommuninvånarna några uppgifter som grundar sig på fakta när det gäller servicen efter att kommunsammanslagningen genomförts och hur denna ska finansieras.

Enligt förslaget från utredarna skulle fusionsstyrelsen besluta om ekonomin och tjänsterna, om servicenäten på verksamhetsområdes- och enhetsnivå, om närservicen och de centraliserade tjänsterna, områdesdemokratin samt överföringsplanen för personalens del.

De i utredningen företagna kalkylerna över skattetrycket i ekonomin i de fem kommunerna är mekanisk och utredningen innefattar inga förslag till eller konsekvensanalyser av samkommunernas egendoms- och andra finansieringsarrangemang. I utredningen saknas även ett förslag till finansieringsbehoven för en sammanjämkning av tjänsterna. I utredningens granskningar av ekonomin har man inte jämfört situationen i kommunerna inom utredningsområdet, liksom inte heller dessas livskraft och utvecklingsperspektiv jämfört med läget i hela landets kommuner.

Med tanke på kommuninvånarnas skattebörda är det viktigt att organisera och producera offentliga tjänster på ett sätt som är så kostnadseffektivt som möjligt. Enligt de jämförelser som företagits mellan de stora städerna har Vanda producerat de viktigaste tjänsterna på ett effektivt vis.

Vanda har i flera års tid förverkligat ett balanserings- och skuldprogram för ekonomin som gett resultat. Genom programmet har man lyckats stävja t.ex. ökningen i verksamhetsbidraget. I utredningen presenteras inte ekonomiska incentiv till varför en kommunsammanslagning skulle vara oundviklig och nödvändig.

Utredningen lägger fram teoretiska kalkyler för metropolstadens kostnadsnivå utan att ha social- och hälsovården medräknad. Enligt servicenivån i Helsingfors skulle kostnaderna kalkylmässigt stiga med runt 160 miljoner euro och enligt Esbos servicenivå skulle de stiga med omkring 130 miljoner euro. Enligt nivån i Vanda skulle kostnadsnivån för serviceproduktionen sjunka med omkring 515 miljoner euro. Kalkylerna talar inte om de reella kostnadsverkningarna av en sammanslagning.

I utredningen om eventuella för- och nackdelar med en sammanslagning av städerna Helsingfors och Vanda 2010 togs också bedömningen att utan standardisering skulle social- och hälsovårdsväsendets tjänster på Helsingfors kostnadsnivå kosta 106 miljoner mer än de sammanslagna nettokostnaderna för Helsingfors och Vanda (efter behovsstandardisering skulle de kosta 59 milj. euro mer). Enligt kostnadsnivån i Vanda skulle produktionen av social- och hälsovårdstjänster ha kostat 311 miljoner mindre jämfört med de sammanräknade kostnaderna.

Den föreslagna kommunsammanslagningen löser inte Helsingforsregionens problem med samhällsstrukturen och främjar varken regionens konkurrenskraft eller förebygger segregation. Som en följd av en kommunsammanslagning av fem kommuner skulle det uppstå en stad på 1,1 miljoner invånare, vars storleksskillnad vore betydande i förhållande till övriga kommuner, och i synnerhet i förhållande till grannkommunerna. En kommunsammanslagning skulle innebära en risk för Vandas kraftfulla och målmedvetna utveckling. Kommunsammanslagningen skulle försvåra samarbetet med de grannkommuner som ligger norr om Vanda.

En kommunsammanslagning skulle medföra negativa återverkningar på utvecklingen i regionen, eftersom risken vore att utvecklingen av tjänsterna skulle stanna upp, förbättringen av produktiviteten skulle stagnera och nivån på kundservicen sjunka. En omorganisering av metropolstaden skulle ta årtal och förorsaka tilläggskostnader, konflikter och osäkerhet om hur man ska agera. Dessutom skulle denna lösning ställa sig dyr för kommuninvånarna, eftersom en följd av sammanslagningen kunde vara en risk för att kostnadsnivån bestående förblir högre än i dag.

Utredarna föreslår att metropolstaden delas in i 15–20 serviceområden som skulle innebära en ny förvaltningsnivå inom metropolstaden och öka kostnaderna för förvaltningen. I utredningen har som serviceområden i Vanda exempelvis föreslagits Myrbacka och Dickursby. Fusionsstyrelsen skulle besluta om delområdesorganens roll i organiserandet av närservice enligt fullmäktiges riktlinjer och inom de resursramar som fullmäktige beviljar.

Enligt avtalsförslaget kan fullmäktige tillsätta delområdesnämnder eller direktioner och besluta om dessas resurser. Avtalsförslaget i sig omfattar ingen färdig mall för hur förverkligandet av närdemokratin tryggas och resurseras.

I Vanda önskar man främja områdesdemokratin och invånarmedverkan, men det behövs ingen kommunsammanslagning av fem kommuner för att lyckas med att utveckla områdesdemokratin.

Om kollektivtrafiktaxorna i den föreslagna metropolstaden, liksom även för nuvarande i Vanda, beslutas i samkommunen Helsingforsregionens trafik. En eventuell kommunsammanslagning inverkar inte på biljettpriserna inom kollektivtrafiken, eftersom det redan i huvudstadsregionen fattats beslut om en övergång till den s.k. zonmodellen under 2016.

Lagreformen om hur social- och hälsovårdstjänsterna ordnas är uppe till behandling i riksdagen. Ifall den genomförs innebär den en betydande förändring i kommunens roll som producent av social- och hälsovårdstjänster. Utredarnas förslag som går ut på att metropolstaden fungerar som social- och hälsovårdstjänstproducent motsvarar inte förslaget till serviceproducent i utkastet till lag för hur social- och hälsovårdstjänsterna ordnas.

I avtalsförslaget föreslås även att de svenskspråkiga social- och hälsovårdstjänsterna ska samlas under en ledning på stadsnivå inom den nya kommunen, liksom kraftig samordning i produktionen av tjänster och personalrekrytering. Detta har i utredningen emellertid inte bedömts utgående från möjligheterna i förslaget till lag för hur social- och hälsovårdstjänsterna ordnas.

Ordnandet av dagvård styrs till stora delar av lagar och rekommendationer. Dagvårdsavgifterna är i det närmaste identiska i kommunerna i huvudstadsregionen. Däremot förekommer det betydande skillnader i verksamhetskulturer och kostnadseffektiviteten. I Vanda sporrar personalen till innovativitet och till att utveckla nya verksamhetsmodeller tillsammans med invånarna. För föräldrar med barn i dagisåldern i Vanda kan följden av kommunsammanslagningen vara en försämrad kostnadseffektivitet i den service de använder sig av och ökande kostnader. Servicen inom småbarnsfostran produceras mer förmånligt i Vanda jämfört med Helsingfors och Esbo. I Vanda är de årliga dagvårdskostnaderna 9 323 euro per barn. Motsvarande siffror i Helsingfors är 10 120 euro och i Esbo 10 840 euro. Vandas förmånligare kostnader för servicen inom småbarnsfostran framgick redan av utredningen över en eventuell kommunsammanslagning mellan Helsingfors och Vanda 2010: Årskostnaderna för kommunal barndagvård utslaget per barn var i Vanda 6,2 % lägre än i Helsingfors medan familjedagvården kostade 8,6 % och hemvårdsstödet 21,9 % mindre än i Helsingfors per barn.

Vanda har ett av Finlands mest effektiva skolnät. Faran är att följden av en kommunsammanslagning skulle bli att denna ställning skulle gå förlorad. Skillnaderna i elevernas kunskaper är små mellan de olika områdena och skolorna i Vanda. Rättesnöret för den grundläggande utbildningen är den undervisningsplan som hela landet följer. I skolorna i Vanda är undervisningsgruppernas storlek i genomsnitt något större än i Helsingfors och Esbo. Utvecklingsarbetet i Vanda utförs i aktiv växelverkan med skolornas personal, elever och vårdnadshavare. I skolornas vardag utnyttjas webbpedagogik mer än tidigare.

I Vanda har servicen inom den grundläggande undervisningen förverkligats på ett kostnadseffektivt vis, dock utan att pruta på kvaliteten. Driftsutgifterna per elev är klart lägre jämfört med Helsingfors och Esbo. I Vanda är driftsutgifterna per elev i året 6 050 euro medan driftsutgifterna i Helsingfors är 8 015 euro och i Esbo 8 284 euro. I utredningen över en eventuell sammanslagning mellan Helsingfors och Vanda (HeVa-utredningen) från 2010 konstaterades att utgifterna för den grundläggande utbildningen i skolorna i Helsingfors var runt 1000 euro högre per elev jämfört med Vanda (medräknat interna kapitalhyror). Totalt sett räknade man i HeVa-utredningen med ett tilläggsresursbehov på 10 miljoner euro årligen, ifall undervisningens resurser skulle höjas till Helsingforsnivå.

En fusionerad kommun vore en av Finlands största arbetsgivare med över 40 000 anställda, medräknat personalen inom social- och hälsovårdssektorn skulle antalet anställda uppgå till 70 000. Det finns inga erfarenheter av en kommunsammanslagning i denna storleksklass och med organisationskulturer av mycket olika slag som ska sammanjämkas, vilket medför många stora risker.

En kommunsammanslagning av denna kaliber skulle förutsätta att villkoren i de anställdas tjänsteförhållanden förenhetligas, liksom verksamhetssätten och anvisningarna. Lokala avtal måste sägas upp och omförhandlas. Förenhetligade personaldimensioneringar innebär antingen en väsentlig ökning i antalet anställda eller ett betydande behov av omplaceringar inom personalen eller byten av arbetsplatser. Det uppsägningssskydd som finns inskrivet i lagen medför stora utmaningar för utvecklingen av organisationen.

En ny jätteorganisation förutsätter mycket av ledningen och en stor utmaning utgörs av skillnaderna i organisationskulturer och verksamhetskulturer. I Vanda grundar sig organisationskulturen och ledarskapet på smidighet, dynamiskhet och ett samarbete som överskrider verksamhetsområdesgränserna. Det finns ett överhängande hot i att det vidsträckta verksamhetsområde som metropolstaden omfattar och den betydande ökningen i servicevolymerna skulle medföra en växande administration och ökad servicebyråkrati. Faran med en stor organisation ligger i strikta hierarkier, styv förvaltningspraxis och tunga styrsystem.

Enbart harmoniseringen av lönesättningen kan innebära tiotals miljoner euro i ökade personalkostnader för metropolstaden. Löneharmoniseringen skulle enligt utredarna ta omkring fem år. I utredningen över en eventuell kommunsammanslagning mellan Helsingfors och Vanda från 2010 bedömdes kostnaderna för harmoniseringen av lönekostnader uppgå till runt 30 miljoner euro i året.

Samordningen av datasystemen och säkerställandet av dessas kompatibilitet är en omfattande utmaning. Enligt utredningsrapporten skulle det i metropolstaden i startskedet finnas runt 2500–3000 olika datasystem. En reform och förnyelse av hela datasystemomgivningen skulle enligt utredarna innebära en investering på 300–400 miljoner euro. Återbetalningstiden för stora ändringsinvesteringskostnader är lång. I utredningsrapporten konstateras att utgående från

prognoserna för kontrollobjekten skulle en effektiviseringspotential finnas först från och med det femte verksamhetsåret på ca 8,5–17 miljoner euro varje år. Kostnaderna för övergångsskedet på fyra år beräknades till 28 miljoner euro. I utredningen har man inte bedömt hur mycket kostnadsinbesparingar man kunde få till stånd genom ett för kommunerna gemensamt utvecklingsarbete inom ICT-funktionerna utan en kommunsammanslagning.

I HeVa-utredningen 2010 räknades det med att en samordning av städernas datasystem i sammanslagningskedet skulle förorsaka engångskostnader på minst 30–50 miljoner euro.

Enligt 7 § i kommunstrukturlagen har kommuninvånarna beretts möjlighet i 30 dagars tid att lämna anmärkningar om förslaget till sammanslagningsframställning till stadens registratur antingen skriftligen, per e-post eller via stadens webbsidor. I Vanda gick anmärkningstiden ut 12.1.2015. Antalet anmärkningar som lämnades in var 21 stycken. Anmärkningarna medföljer som bilagor. De som lämnade in anmärkningar och stödde en sammanslagning lyfte fram den sänkning av skrankorna mellan kommunerna som redan skett samt den funktionella helhet som huvudstadsregionen utgör. De som motsätter sig en sammanslagning hänvisar till hur byråkratisk förvaltningen är i Helsingfors och är rädda för att Vandabornas röst inte ska kunna göra sig hörd i en stor kommun. Huvudförtroendemännen i Vanda stads fackorganisationer har lämnat sitt eget utlåtande över förslaget. Utlåtandet medföljer som bilaga. Huvudförtroendemännen fäste i sitt utlåtande särskild uppmärksamhet vid bristerna i utredningen.

Enligt vad som stadgas i 16 § i **kommunstrukturlagen** kan utredarna, efter att fullmäktige fattat sina beslut, vid behov för ministeriet föreslå att en kommunal folkomröstning ordnas:

"Om fullmäktige i en eller flera kommuner som berörs av ändringen inte godkänner kommunindelningsutredarens förslag till ändring i kommunindelningen, tillställer utredaren ministeriet sitt förslag till ändring i kommunindelningen och fogar till det utlåtandena om utredarens förslag från fullmäktige i de kommuner som berörs av ändringen.

- - Föreslår utredaren att en folkomröstning ska ordnas, kan ministeriet bestämma att en folkomröstning ska ordnas i den kommun eller i de kommuner där fullmäktige inte godkände kommunindelningsutredarens förslag om sammanslagning av kommunerna."

Utredningen ger inte invånarna tillräckligt med information om kommunsammanslagningen och dess återverkningar på invånarnas tjänster och ekonomi inför en folkomröstning. Enligt grundlagen har fullmäktige getts långt gående befogenheter att representera invånarna.

Stadsstyrelsen 9.2.2015 § 33

Stadsdirektörens förslag:

Stadsstyrelsen beslutar föreslå för stadsfullmäktige att

- a) förkasta utredarnas förslag, och
- b) att stadsfullmäktige beslutar att för finansministeriet föreslå att den särskilda processen för en kommunindelningsutredning mellan Esbo, Helsingfors, Grankulla, Sibbo och Vanda läggs ner.

Beslut:

Förslaget godkändes.

Stadsfullmäktige 2.3.2015 § 14

Stadsstyrelsens förslag:

Stadsfullmäktige beslutar att

- a) förkasta utredarnas förslag, och att
- b) för finansministeriet föreslå att den särskilda processen för en kommunindelningsutredning mellan Esbo, Helsingfors, Grankulla, Sibbo och Vanda läggs ner.

Protokollet justeras och godkänns för denna paragrafs del omgående vid sammanträdet.

Behandling:

Ledamoten Sakari Rokkanen föreslog att beslutsförslaget ändras till att lyda enligt följande:

"Stadsfullmäktige beslutar att godkänna utredarnas förslag."

Ledamoten Jaana Huhta understödde Rokkanens förslag.

Ordföranden konstaterade att man måste hålla omröstning om saken och föreslog följande omröstningsförfarande: de som understöder stadsstyrelsens förslag röstar ja, medan de som understöder ledamot Rokkanens förslag röstar nej. Omröstningsförslaget godkändes.

I omröstningen gavs 53 ja-röster och 12 nej-röster. En närvarande ledamot var inte på plats vid omröstningen. Ordförande konstaterade att ändringsförslaget hade blivit förkastat.

Stadsfullmäktiges II vice ordförande Anniina Kostilainen föreslog att punkt b i beslutsförslaget ändras enligt följande: "att Vandas fullmäktige som sin standpunkt konstaterar att utredarna bör föreslå att det ordnas en folkomröstning i alla berörda kommuner samtidigt och med samma frågeställning."

Ledamoten Jussi Saramo understödde Kostilainens förslag.

Ordföranden konstaterade att man måste hålla omröstning om saken och föreslog följande omröstningsförfarande: de som understöder stadsdirektörens förslag röstar ja, medan de som understöder Kostilainens förslag röstar nej. Omröstningsförslaget godkändes.

I omröstningen gavs 51 ja-röster och 14 nej-röster. En närvarande ledamot var inte på plats vid omröstningen. Ordförande konstaterade att ändringsförslaget hade blivit förkastat.

Beslut:

Stadsstyrelsens förslag godkändes.

Protokollet justerades och godkändes för denna paragrafs del omgående vid sammanträdet.

Bilagor:

- Kommunindelningsutredarnas förslag på finska
- Kommunindelningsutredarnas förslag på svenska
- Sammanslagingsavtalet på finska
- Sammanslagingsavtalet på svenska
- Den särskilda kommunindelningsutredningen för de nio kommunerna i metropolområdet, slutrapporten på finska
- Den särskilda kommunindelningsutredningen för de nio kommunerna i metropolområdet, slutrapporten på svenska
- Anmärkningar inlämnade av kommuninvånarna
- Utlåtande av huvudförtroendemännen i Vanda stads fackföreningar
- Omröstningsprotokoll fge 2.3.2015 § 14, Rokkanens förslag
- Omröstningsprotokoll fge 2.3.2015 § 14, Kostilainens förslag

Anvisningar för sökande av ändring: 4.1. Besvärsförbud

Närmare information:

stadsdirektör Kari Nenonen, tfn 09 8392 2101, fornamn.efternamn[at]vantaa.fi

5.12.2014

Metropolialueen erityinen kuntajakoselvitys

Esitys Espoon, Helsingin, Kauniaisten, Sipoon ja Vantaan valtuustoille kuntajaon muuttamisesta

Selvityksen valmisteluvaiheet

Valtiovarainministeriö määräsi 9.12.2013 kuntarakennelain 15 §:n perusteella toimitettavaksi erityisen kuntajakoselvityksen Espoon, Helsingin, Kauniaisten, Keravan ja Vantaan kaupunkien sekä Kirkkonummen, Sipoon, Tuusulan ja Vihdin kuntien välillä.

Ministeriö asetti kuntajakoselvittäjiksi varatuomari Mikko Pukkisen, valtiotieteiden tohtori Cay Sevónin ja arkkitehti Matti Vatilon. Selvitystyö alkoi 16.12.2013 ja se päättyi 30.11.2014.

Selvitys on suoritettu kuntarakennelain 16 §:n mukaisesti. Selvityksessä on tuotettu tiedot, joiden perusteella on voitu arvioida edellytyksiä yhdistää edellä mainitut kunnat tai osa kunnista yhdeksi tai useammaksi kunnaksi. Selvityksessä on huomioitu esiselvityksessä ehdotetut vaihtoehdot kuntajakoselvitysalueiksi. Lisäksi on selvitetty myös osallistuvavaihtoehtoja.

Selvityksessä on myös arvioitu kuntarakennelain 4 e §:3 momentin mukaan yhdistymisen suhdetta metropolihallinnon tarpeeseen erityisesti yhdyskuntarakenteen eheyttämisen, joukkoliikenteen ja sosiaalisen asuntotuotannon näkökulmasta.

Selvitystyö jakautui kahteen vaiheeseen. Työn alkuvaiheessa hahmoteltiin metropolialueen 9 kunnan toimintaympäristöä ja nykytilaa sekä muodostettiin visio tulevaisuuden kuntarakenteesta. Työssä hyödynnettiin aiempia ja kuntien itse käynnistämiä rinnakkaisia selvityksiä. Alustava linjaus julkistettiin 3.6.2014, jonka jälkeen työtä jatkettiin uuden kunnan muodostamiseksi Espoon, Helsingin, Kauniaisten, Sipoon ja Vantaan osalta. Lisäksi tarkasteltiin mahdollisuutta osakuntaliitokseen Tuusulan eteläosaan liittyen.

Tavoitteena on ollut toimia vuorovaikutteisesti alueen kuntien kanssa. Selvitystyön aikana on pidetty yhteensä 48 kuntatilaisuutta ja 43 eri työryhmien kokousta, jonka lisäksi on ollut lukuisia epävirallisia tapaamisia eri sidosryhmien kanssa. Yhteistyöfoorumeina kuntien suuntaan ovat olleet seurantaryhmä, henkilöstötyöryhmä, kuntajohtajakokoukset, viranhaltijaverkosto, talousryhmä ja ICT-muutostukiryhmä. Espoo ja Sipoo ovat osallis-

tuneet täysipainoisesti vain kahden ensiksi mainitun ryhmän työhön. Selvittäjien tukena tulevaisuutta pohtimassa on toiminut myös kunnista riippumattomista eri alojen huippuasiantuntijoista koostuva visioryhmä.

Loppuraportti jakautuu kolmeen osaan. **Ensimmäisessä osassa** tarkastellaan laajasti selvitysalueen 9 kunnan nykytilaa ja kehitysnäkymiä. **Toinen osa** sisältää linjauksen perustelut. Siinä selvityksessä tunnistettuja strategisia tavoitteita peilataan kuntarakenteeseen kahdentoista kysymyksen muotoon puetun kriteerin avulla. **Kolmannessa osassa** hahmotellaan kuva uudesta kunnasta, metropolikaupungista.

Loppuraporttia täydentää kuntajakoselvittäjien esitys kuntarakennelain 8 §:ssä tarkoitettua **yhdistymissopimukseksi**. Valtuustojen päätösten jälkeen selvittäjät voivat tarvittaessa esittää ministeriölle kunnallisen kansanäänestyksen järjestämistä kuntarakennelain 16 §:ssä säädettyllä tavalla.

Kuntajaon muuttamisen edellytykset

Kuntarakennelain 2 §:n mukaan kuntajaon kehittämisen tavoitteena on elinvoimainen, alueellisesti eheä ja yhdyskuntarakenteeltaan toimiva kuntarakenne, joka vahvistaa kunnan asukkaiden itsehallinnon edellytyksiä. Tavoitteena on myös, että kunta muodostuu työssäkäyntialueesta tai muusta toiminnallisesta kokonaisuudesta, jolla on taloudelliset ja henkilöstövoimavaroihin perustuvat edellytykset vastata kunnan asukkaiden palvelujen järjestämisestä ja rahoituksesta sekä riittävästä omasta palvelutuotannosta.

Kuntarakennelain 4 §:n mukaan kuntajakoa voidaan muuttaa, jos muutos edistää 2 §:ssä tarkoitettuja kuntajaon kehittämisen tavoitteita sekä parantaa:

- 1) kunnan toiminnallisia ja taloudellisia edellytyksiä vastata palvelujen järjestämisestä ja tuottamisesta tai muuten edistää kunnan toimintakykyä;
- 2) alueen asukkaiden palveluja tai elinolosuhteita;
- 3) alueen elinkeinojen toimintamahdollisuuksia; tai
- 4) alueen yhdyskuntarakenteen toimivuutta.

Kuntajakoselvittäjien esitys

Kuntajakoselvittäjät esittävät, että Espoon, Helsingin, Kauniaisten, Sipoon ja Vantaan valtuustot hyväksyvät liitteenä olevan kuntarakennelain 8 §:n mukaisen yhdistymissopimuksen. Sopimuksen hyväksyminen merkitsee sitä, että asianomaiset kunnat lakkaavat olemasta 31.12.2016 ja ne yhdistetään perustamalla uusi kunta, joka aloittaa toimintansa 1.1.2017.

Uuden kunnan muodostaminen Espoosta, Helsingistä, Kauniaisista, Sipoosta ja Vantaasta täyttää kaikki kuntarakennelain 4 §:ssä mainitut edellytykset. Myös lain 2 §:n tarkoittama alueellisen eheyden vaatimus täyttyy. Viisi kuntaa muodostaa laissa tavoitteeksi asetetun työssäkäyntialueen tai toiminnallisen kokonaisuuden muodostumisen. Yhdistyneellä kunnalla on yksittäisiä kuntia paremmat taloudelliset ja toiminnalliset edellytykset vastata tulevaisuudessa palvelujen järjestämisestä ja tuottamisesta.

Yhdistymisen tarkoituksena on luoda metropolialueen kokonaisetua tukeva, elinvoimainen, alueellisesti eheä, sosiaalisesti kestävä ja yhdyskuntarakenteeltaan toimiva uusi kunta, joka kykenee yhteisten voimavarojen kokoamisella turvaamaan asukkaiden hyvin-

vointipalvelut, ja jonka asukkailla on vahvan itsehallinnon kautta mahdollisuus vaikuttaa myös oman asuinalueensa lähipalveluihin ja kaupunkiympäristöön.

Kuntajakolain 7 §:n mukaan kunnanhallituksen on varattava kunnan asukkaille ja muille, jotka katsovat asian koskevan itseään, tilaisuus tehdä huomautus ehdotuksesta kuntien yhdistymisesitykseksi. Huomautus on tehtävä 30 päivän kuluessa siitä, kun huomautusten tekemistä koskeva kuulutus on kunnassa julkaistu siten kuin kunnalliset ilmoitukset julkaistaan. Kunnanhallitus antaa huomautuksista lausunnon ja tekee kuntien yhdistymisestä ehdotuksen valtuustolle.

Erityisen kuntajakoselvityksen seurantaryhmä edellytti kokouksessaan 30.10.2014, että kuntajakoselvittäjät tekevät kunnille suosituksen kuulemismenettelyn ja valtuustokäsittelyn ajankohdista.

Kuntajakoselvittäjät suosittelevat, että kuulemisaika alkaisi kaikissa kunnissa 16.12.2014.

Kuntajakoselvittäjät suosittelevat, että yhdistymisesitys käsiteltäisiin kuntien valtuustoissa seuraavasti: Espoo 23.2.2015, Helsinki 25.2.2015, Kauniainen 16.3.2015, Sipoo 9.3.2015 ja Vantaa 2.3.2015. Suositellut ajankohdat perustuvat tiedossa olevaan valtuustojen kokousaikatauluun kussakin kunnassa.

Helsingissä 5.päivänä joulukuuta 2014

Kuntajakoselvittäjät

Mikko Pukkinen

Cay Sevón

Matti Vatiilo

Liitteet: Metropolialueen yhdeksän kunnan erityinen kuntajakoselvitys, loppuraportti
Kuntarakennelain 8 §:n mukainen yhdistymissopimus

5.12.2014

Den särskilda kommunindelningsutredningen inom metropolområdet**Framställning till fullmäktige i Esbo, Helsingfors, Grankulla, Sibbo och Vanda om ändring av kommunindelningen****Beredningen av utredningen**

Finansministeriet beslutade den 9 december 2013 med stöd av 15 § i kommunstrukturlagen att låta genomföra en särskild kommunindelningsutredning mellan städerna Esbo, Helsingfors, Grankulla, Kervo och Vanda samt kommunerna Kyrkslätt, Sibbo, Tusby och Vichtis.

Ministeriet tillsatte vicehäradshövding Mikko Pukkinen, politices doktor Cay Sevón och arkitekt Matti Vatiola till kommunindelningsutredare. Utredningsarbetet inleddes den 16 december 2013 och upphörde den 30 november 2014.

Utredningen har utförts i enlighet med 16 § i kommunstrukturlagen. Utredarna har producerat information till underlag för utvärdering av förutsättningarna att slå samman de ovan nämnda kommunerna eller delar av dem till en eller flera kommuner. De i förhandsutredningen föreslagna alternativa utredningsområdena för kommunindelningen har tagits i beaktande i utredningen. Partiella sammanslagningar har också utretts.

I utredningen har man även i enlighet med 4 e § 3 mom. i kommunstrukturlagen bedömt förhållandet mellan en kommunsammanslagning och behovet av en metropolförvaltning särskilt utifrån en enhetlig samhällsstruktur, kollektivtrafiken och den sociala bostadsproduktionen.

Utredningsarbetet indelades i två skeden. I inledningsskedet skisserade man upp verksamhetsmiljön och nuläget för de 9 kommunerna i metropolområdet och skapade en vision om framtidens kommunstruktur. I detta arbete utnyttjades både tidigare utredningar och sådana parallella utredningar som kommunerna själva inlett. De preliminära riktlinjerna publicerades den 3 juni 2014, varefter arbetet fortsattes i syfte att skapa en ny kommun som omfattar Esbo, Helsingfors, Grankulla, Sibbo och Vanda. Möjligheten att ansluta södra delen av Tusby till metropolstaden granskades också.

Målet har varit att arbeta i interaktion med kommunerna i området. Under utredningens gång har det ordnats sammanlagt 48 kommuntillställningar och 43 olika arbetsgruppsmöten, utöver vilka man dessutom haft informella möten med olika samarbetsgrupper. Samarbetet med kommunerna har bl.a. skett inom uppföljningsgruppen, personalarbetsgruppen, kommundirektörsmötena, nätverket för tjänsteinnehavare, ekonomigruppen och gruppen för ICT-förändringsstöd. Esbo och Sibbo har deltagit helt och fullt endast i de två förstnämnda gruppernas arbete. Vid dryftandet av framtiden har utredarna dessutom haft stöd av en från kommunerna fristående visionsgrupp med toppexperter inom olika branscher.

Slutrapporten är indelad i tre delar. **Den första delen** innehåller en omfattande genomgång av nuläget och utvecklingsutsikterna för de nio kommunerna i utredningsområdet. **Den andra delen** innehåller motiveringarna till riktlinjerna. Där projiceras de ovan nämnda strategiska målsättningarna mot kommunstrukturen med hjälp av tolv kriterier i frågeform. **I den tredje delen** utformas en bild av den nya kommunen, metropolstaden.

Slutrapporten kompletteras av kommunindelningsutredarnas framställning till ett i 8 § i kommunstrukturlagen avsett **sammanslagningsavtal**. Utredarna kan efter fullmäktiges beslut vid behov göra en framställning till ministeriet om en kommunal folkomröstning i enlighet med 16 § i kommunstrukturlagen.

Förutsättningarna för ändring av kommunindelningen

Målet med utvecklandet av kommunindelningen är enligt 2 § i kommunstrukturlagen en kommunstruktur som är livskraftig och regionalt enhetlig och har en fungerande samhällsstruktur, och som stärker förutsättningarna för kommuninvånarnas självstyrelse. Målet är också att en kommun ska bestå av ett pendlingsområde eller en annan funktionell helhet som har ekonomiska förutsättningar och på personella resurser grundade förutsättningar att svara för ordnandet och finansieringen av servicen för kommuninvånarna och för en tillräcklig egen serviceproduktion.

Kommunindelningen kan enligt 4 § i kommunstrukturlagen ändras om ändringen främjar de i 2 § avsedda målsättningarna för utvecklandet av kommunindelningen och förbättrar

- 1) kommunens funktionella och ekonomiska förutsättningar att svara för ordnandet och produktionen av service eller främjar kommunens funktionsförmåga i övrigt,
- 2) servicen eller levnadsförhållandena för invånarna i området,
- 3) verksamhetsmöjligheterna för näringarna i området, eller
- 4) samhällsstrukturens funktionsduglighet i området.

Kommunindelningsutredarnas framställning

Kommunindelningsutredarna föreslår att fullmäktige i Esbo, Helsingfors, Grankulla, Sibbo och Vanda antar det bifogade sammanslagningsavtal som upprättats i enlighet med 8 § i kommunstrukturlagen. Antagandet av avtalet innebär att de berörda kommunerna upplöses den 31 december 2016 och slås samman till en ny kommun som inleder sin verksamhet den 1 januari 2017.

Skapandet av en ny kommun som inkluderar Esbo, Helsingfors, Grankulla, Sibbo och Vanda uppfyller alla i 4 § i kommunstrukturlagen angivna förutsättningar. Kravet om regional enhetlighet som avses i lagens 2 § uppfylls också. Dessa fem kommuner räcker

till för att skapa det i lagen avsedda pendlingsområdet eller en annars funktionellt enhetlig helhet. Den sammanslagna kommunen skulle ha bättre ekonomiska och funktionella förutsättningar än enskilda kommuner att svara för ordnandet och produktionen av service även i framtiden.

Syftet med sammanslagningen är att skapa en ny, livskraftig, regionalt enhetlig, socialt hållbar och samhällsstrukturellt välfungerande kommun som stöder metropolområdets övergripande intresse, och som med hjälp av koncentrerade resurser klarar av att säkra invånarnas välfärdstjänster, och där invånarna tack vare kraftigt självstyre har möjlighet att påverka även det egna boendeområdets närservice och stadsmiljön.

Kommunstyrelsen ska enligt 7 § i kommunindelningslagen bereda kommuninvånarna och andra som anser att saken berör dem möjlighet att framställa anmärkningar om förslaget till sammanslagningsframställning. Anmärkningarna ska framställas inom 30 dagar från det att möjligheten att framställa anmärkningar har kungjorts på det sätt som kommunala tillkännagivanden offentliggörs i kommunen. Kommunstyrelsen avger ett utlåtande om anmärkningarna och lägger fram förslaget om sammanslagning av kommunerna för fullmäktige.

Uppföljningsgruppen för den särskilda kommunindelningsutredningen förutsatte i sitt möte den 30 oktober 2014 att kommunindelningsutredarna ger kommunerna en rekommendation om tidpunkterna för hörande och fullmäktigebehandlingen.

Kommunindelningsutredarna rekommenderar att hörandena inleds den 16 december 2014 i samtliga berörda kommuner.

Kommunindelningsutredarna rekommenderar att sammanslagningsframställningen behandlas av kommunfullmäktige enligt följande tidsschema: Esbo 23.2.2015, Helsingfors 25.2.2015, Grankulla 16.3.2015, Sibbo 9.3.2015 och Vanda 2.3.2015. De rekommenderade tiderna baserar sig på fullmäktiges tidtabeller i respektive kommun.

Helsingfors den 5 december 2014

Kommunindelningsutredarna

Mikko Pukkinen

Cay Sevón

Matti Vatiilo

Bilagor: Särskild kommunindelningsutredning för metropolområdets 9 kommuner, slutrapport
Sammanslagningsavtal enligt 8 § i kommunstrukturlagen

Metropolialueen erityinen kuntajakoselvitys

Kuntarakennelain 8 §:n mukainen
yhdistymissopimus

Espoon kaupunki
Helsingin kaupunki
Kauniaisten kaupunki
Sipoon kunta
Vantaan kaupunki

5.12.2014

Sisältö

1	Helsingin metropolialueen viiden kunnan yhdistymissopimus	5
1.1	Sopimuksen tarkoitus	5
1.2	Sopimuksen sitovuus ja voimaantulo	5
2	Yhdistymisen tarkoitus	7
2.1	Alueen kokonaisuus etusijalla	7
2.2	Visio	7
2.3	Uuden kunnan rakenne	8
2.4	Strategiset tavoitteet ja niiden saavuttaminen	8
2.4.1	Palveluiden turvaaminen julkisten resurssien vähentyessä	8
2.4.2	Sosiaalisesti, taloudellisesti ja ympäristöllisesti kestävä pääkaupunki	9
2.4.3	Kansainvälisen kilpailukyvyyn takaava toimintaympäristö	9
2.4.4	Yhdyskuntarakenteeltaan tasapainoinen ja toimiva metropolialue	9
2.4.5	Strategioiden laatiminen	10
3	Kuntajaon muuttamisen edellytykset	11
4	Uuden kunnan perustaminen	13
4.1	Kunnan nimi ja vaakuna	13
4.2	Yhdistymishallitus	13
4.2.1	Yhdistymishallituksen kokoonpano	14
4.2.2	Kunnanjohtajien tehtävät yhdistymishallituksessa	14
4.3	Yhdistymisen eteneminen	15
5	Uuden kunnan yhdyskuntarakenteen periaatteet	17

6	Hallinto ja johtamisjärjestelmä	19
6.1	Konsernin rakenne ja omistajaohjaus	19
6.2	ICT-toiminto	19
6.3	Luottamushenkilöhallinto	20
6.3.1	Valtuusto	20
6.3.2	Kaupunginhallitus	20
6.3.3	Lautakunnat ja muut toimielimet	20
6.4	Lähidemokratia	20
6.4.1	Aluevaltuusto / -lautakunta	21
6.4.2	Muut osallistumis- ja vaikuttamiskanavat	21
6.5	Kunnanjohtajien asema uudessa kunnassa	22
6.5.1	Uuden kunnan johto	22
7	Henkilöstöhallinto	23
7.1	Palvelussuhdeturva	23
7.2	Palkkausjärjestelmien yhdenmukaistaminen	23
7.3	Siirtymävaiheen yhteiset toimintaperiaatteet	23
8	Palveluiden periaatteet	25
8.1	Yleiset periaatteet	25
8.2	Lähipalvelut ja keskitetyt palvelut	26
8.2.1	Lähipalvelut	26
8.2.2	Keskitetyt palvelut	26
8.3	Sosiaali- ja terveystaloudet	26
9	Uuden kunnan talous	29
9.1	Taloudenhoito ennen yhdistymistä	29
9.2	Valtion yhdistymisavustuksen käyttö	29
9.3	Valtionosuuksien muutos liitostilanteessa	29
9.4	Uuden kunnan taloudenhoidon periaatteet	30
10	Yhdistymisen muut järjestelyt	31
10.1	Vaikutus kuntien yhteistoimintaan	31
10.2	Kunnallisten sääntöjen ja maksujen yhtenäistäminen	31
10.3	Yhteisöjen ja säätiöiden kotipaikat	31
10.4	Yhdistymisen seuranta	31
10.5	Yhdistymissopimuksen muuttaminen	32

1 Helsingin metropolialueen viiden kunnan yhdistymissopimus

Sopimuksen tarkoittamat kunnat ovat Espoon, Helsingin, Kauniaisten, ja Vantaan kaupungit sekä Sipoon kunta.

1.1 Sopimuksen tarkoitus

Sopimus on kuntarakennelain (1698/209) 8 §:n mukainen yhdistymissopimus.

Kuntajakoa muutetaan niin, että Espoon kaupunki, Helsingin kaupunki, Kauniaisten kaupunki, Vantaan kaupunki ja Sipoon kunta lakkaavat ja ne yhdistetään perustamalla uusi kunta, jonka nimi on Helsinki.

Lisäksi esitetään valtiovarainministeriölle, että ministeriö asettaisi erityisen kuntajakoselvityksen jolla selvitetään edellytykset liittää Tuusulan eteläisin, lentokenttäalueeseen rajautuva osa, muodostettavaan uuteen kuntaan samasta ajankohdasta kuin uusi kunta aloittaa toimintansa.

1.2 Sopimuksen sitovuus ja voimaantulo

Kuntarakennelain 9 §:n mukaan tätä yhdistymissopimusta on noudatettava siitä alkaen, kun yhdistyvien kuntien valtuustot ovat hyväksyneet sopimuksen. Uusi kunta aloittaa toimintansa 1.1.2017 ja yhdistymissopimus on voimassa vuoden 2019 loppuun asti.

Kuntarakennelain 29 § mukainen henkilöstön irtisanomissuoja kestää viisi vuotta. Se on voimassa 1.1.2017–31.12.2021 välisen ajan.

2 Yhdistymisen tarkoitus

2.1 Alueen kokonaisetutetisijalla

Metropolialueen ja koko Suomen tulevaisuuden menestys edellyttää pääkaupunkiseudun tärkeimpien menestystekijöiden vahvistamista lähtökohtana seudun kokonaisetut. Se onnistuu parhaiten yhdistämällä pääkaupunkiseudun kaupungit ja Sipoo uudeksi kunaksi. Kansainvälisesti merkittävän lentoliikenteen solmukohdan ja sen yhteyteen rakentuneen Aviapoliksen alueen kehittämispotentiaalin täysimääräinen hyödyntäminen edellyttää hallinnollisen rajan poistamista lentokentän lähivaikutusalueelta.

Yhdistymisen tarkoituksena on luoda elinvoimainen, alueellisesti eheä, sosiaalisesti kestävä ja yhdyskuntarakenteeltaan toimiva uusi kunta, metropolikaupunki, joka kykenee yhteisten voimavarojen kokoamisella turvaamaan asukkaiden hyvinvointipalvelut, ja jonka asukkailla on vahvan itsehallinnon kautta mahdollisuus vaikuttaa myös oman asuinalueensa lähipalveluihin ja kaupunkiympäristöön.

Metropolikaupunki on Suomen pääkaupunki, joka kykenee pitkälle tulevaisuuteen kantamaan vastuutaan maan suurimpana resurssikeskittymänä Suomen kansainvälisestä kilpailukyvyystä ja vetovoimasta investointikohteena. Sen korkea kaupunkituottavuus luo erinomaisen kasvualustan yritystoiminnan menestykselle.

Monikeskisuus ja verkostomainen rakenne tarjoavat mahdollisuuden kaupungin päätöksenteon ja hallinnon uudenlaiseen organisoimiseen ja sen osana lähidemokratian vahvistamiseen.

2.2 Visio

Uusi kunta, metropolikaupunki, on sosiaalisesti, taloudellisesti ja ympäristöllisesti kestäväällä tavalla tulevaisuuteen suuntautuva kaupunki, jossa kyetään huolehtimaan asukkaiden hyvinvoinnista kulloinkin käytettävissä olevilla resursseilla. Se on yhdyskuntarakenteeltaan tasapainoinen ja toimiva, ja sen luoma toimintaympäristö antaa parhaat mahdolliset edellytykset kansainvälisesti kilpailukykyiselle osaamiselle ja yritystoiminnalle. Kaupunki on kulttuurisesti avoin ja niin eri-ikäisille asukkailleen kuin sinne muuttavillekin vetovoimainen ja innostava asuin- ja toimintaympäristö.

Visionsa toteuttajana se on alueen voimavarat kooten uskottava toimija globaalissa toimintaympäristössä.

2.3 Uuden kunnan rakenne

Uusi kunta on monikeskuksinen ja sillä on kansainvälisesti vetovoimainen pääkeskus, jota täydentävät palveluiltaan, työpaikoiltaan ja asuinympäristöltään monipuoliset kaupunkikeskukset. Kaupunki jakautuu kaupunkikeskuksiin tukeutuviin palvelualueisiin, ”kotikaupunkeihin”, joita on noin 15-20. Ne muodostetaan asukaslähtöisesti noudattamatta nykyisiä kuntarajoja. Palvelualueiden lukumäärä ja rajat päätetään yhdistymisprosessissa.

Metropolikaupunki on kuntalain tarkoittama kunta, jolla on vaaleilla valittu valtuusto ja verotusoikeus. Kaupungin talous, hallinto, johtaminen, strategiat, kaupunkisuunnittelu ja muut koko kaupunkia koskevat asiat ratkaistaan uuden kunnan tasolla. Sen valtuusto delegoi päätösvaltaansa alueellisille päätöselimille, jotka valtuuston linjausten mukaisesti osaltaan vastaavat lähipalveluista alueellaan.

2.4 Strategiset tavoitteet ja niiden saavuttaminen

Uuden kunnan muodostamisen strategiset päätavoitteet ovat: 1) Palveluiden turvaaminen julkisten resurssien vähentyessä, 2) Sosiaalisesti, taloudellisesti ja ympäristöllisesti kestävä pääkaupunki, 3) Kansainvälisen kilpailukyvyyn takaava toimintaympäristö ja 4) Yhdyskuntarakenteeltaan tasapainoinen ja toimiva metropolialue.

Strategisten tavoitteiden saavuttaminen on mahdollista, kun uusi kunta kykenee vaikuttamaan palvelujen kustannusrakenteisiin ja hyödyntämään uudenlaisen rakenteen luomia mahdollisuuksia. Tehokkuushyödyt saavutetaan ennen kaikkea yhdistyvien kuntien toimintojen uudelleenjärjestämisen tuomien dynaamisten vaikutusten kautta.

2.4.1 Palveluiden turvaaminen julkisten resurssien vähentyessä

Taloudellisten voimavarojen kokoaminen, suuremman kokonaisuuden kehittämispotentiaalin hyödyntäminen ja päällekkäisyyksien purkaminen synnyttää tuottavuuden kasvua, jolla voidaan parhaiten turvata palveluiden saatavuus ja laatu väestön ikääntyessä. Se tarjoaa nykyistä paremmat mahdollisuudet myös ruotsinkielisten palvelujen järjestämiselle koko alueella.

Koko aluetta koskevalla yhtenäisellä suunnittelulla ja päätöksenteolla on alueen ennustettu väestönkasvu kestävä kehityksen kannalta parhaiten hallittavissa. Näin voidaan myös parhaiten turvata työperustaisen maahanmuuton ja vieraskielisen väestön kasvun edellyttämä erityisosaaminen kuntapalveluissa.

Kuntarakenteen muutos mahdollistaa nykyisten palveluverkkojen yhteensovittamisen, tuottavuuden kasvattamisen, kuntalaisten valinnanmahdollisuuksien lisäämisen sekä palvelujen digitalisoinnin ja tietojärjestelmien integraation. Kuntarakenteen muuttuessa metropolikaupungin asukkaiden asema lähipalvelujen käyttäjänä ei muutu.

Sosiaali- ja terveyspalveluiden integraatio ja järjestämisvastuun muutos avaa mahdollisuuden kehittää myös kuntien vastuulla olevia lähipalveluja ja koko palvelutuotantoa kokonaisuudessaan.

2.4.2 Sosiaalisesti, taloudellisesti ja ympäristöllisesti kestävä pääkaupunki

Sosiaalista kestävyyttä vahvistavan asuntopolitiikan ja yhdyskuntakehittämisen edellytykset vahvistuvat, kun päätöksenteko tapahtuu koko toiminnallisen alueen puitteissa.

Myös kilpailukyky- ja elinvoimapolitiikan, sosiaali- ja terveystalouden, sivistys- ja kulttuuripalvelujen sekä muiden sosiaalista kestävyyttä vahvistavien toimien kehittämistä ja vuorovaikutusta voidaan parhaiten toteuttaa metropolikaupungin laajuisesti.

Segregaation estäminen, maahanmuuttajien kotouttaminen, vieraskielisten asukkaiden palvelujen turvaaminen ja asuinalueiden etniseen eriytymiseen liittyvien uhkien torjuminen edellyttää yhdensuuntaisia toimenpiteitä metropolin ydinalueen laajuisesti, mikä on parhaiten toteutettavissa yhtenäisellä päätöksenteolla.

2.4.3 Kansainvälisen kilpailukyvyn takaava toimintaympäristö

Eri maiden kilpailukyky perustuu monessa suhteessa siihen, miten maiden pääkaupungit tai -metropolit menestyvät kilpailussa muiden metropolien kanssa. Metropolialue kykenee toimimaan koko Suomen veturina ja pärjäämään kilpailussa muiden metropolien kanssa sillä edellytyksellä, että voimavarat kyetään kokoamaan. Erityisen tärkeää se on metropolin ydinalueella.

Osa kilpailukykytekijöistä on koko maata koskevia makrotason ilmiöitä, osa puolestaan alueellisia tekijöitä, joihin voidaan vaikuttaa paikallisesti. Viimeksi mainitut ovat toimintaympäristötekijöitä, joiden kehittäminen muodostaa metropolikaupungin elinvoima- ja kilpailukykystrategian ytimen.

Metropolialueen kansainvälinen vetovoima nojautuu ensivaiheessa Helsingin tunnettuteen ja houkuttelevuuteen, tuotannontekijöiden saatavuuteen sekä toimivaan liiketoimintaympäristöön ja infrastruktuuriin. Suomen kilpailustrategia voi perustua ns. suhteelliseen etuun siltä osin, kuin kysymys on maan liikennemaantieteellisestä sijainnista. Läheisyys Pietarin markkinoihin ja sijainti Euroopan ja kaukoidän välisen lyhyimmän lentoyhteyden varrella tarjoavat koko metropolialueelle merkittävän kansainvälisen kilpailuedun.

2.4.4 Yhdyskuntarakenteeltaan tasapainoinen ja toimiva metropolialue

Uusi kunta lisää maankäyttöön, asumiseen ja liikenteeseen liittyvien asioiden hallittavuutta ja luo edellytykset eheyttää merkittävästi alueen yhdyskuntarakennetta. Kuntia yhdistämällä voidaan aluetta kehittää yhtenä kokonaisuutena asukkaiden luontaisten elinpiirien näkökulmasta.

Seudulliset asunto- ja työmarkkinat sekä kaupalliset palvelut edellyttävät seutulähtöistä maankäytön ja liikennejärjestelmän kehittämistä. Uusi kunta selkeyttää metropolin ydinalueen suunnittelujärjestelmää ja vahvistaa koko metropolialueen aluerakenteen kestävä kehittäminen.

Yhteiskuntarakenteen tiivistäminen ja joukkoliikenteen kehittäminen vähentää päästöjä ja tukee kansallisten ja kansainvälisten ympäristötavoitteiden saavuttamista.

2.4.5 Strategioiden laatiminen

Tässä yhdistymissopimuksessa hahmotellaan periaatelinjaukset uuden kunnan strategiksi ja niitä täsmennetään yhdistymishallituksen toimesta vuosina 2015–2016.

Palvelualuejaosta ja palveluverkoista tullaan tekemään yksityiskohtainen valmistelu yhdistymishallituksen toimesta metropolikaupungin valtuustolle, joka hyväksyy myös uuden kunnan strategian toteuttamisohjelmineen loppuvuodesta 2017.

3 Kuntajaon muuttamisen edellytykset

Kuntarakennelain 2 §:n mukaan kuntajaon kehittämisen tavoitteena on elinvoimainen, alueellisesti eheä ja yhdyskuntarakenteeltaan toimiva kuntarakenne, joka vahvistaa kunnan asukkaiden itsehallinnon edellytyksiä. Tavoitteena on myös, että kunta muodostuu työssäkäyntialueesta tai muusta toiminnallisesta kokonaisuudesta, jolla on taloudelliset ja henkilöstövoimavaroihin perustuvat edellytykset vastata kunnan asukkaiden palvelujen järjestämisestä ja rahoituksesta sekä riittävästä omasta palvelutuotannosta.

Kuntarakennelain 4 §:n mukaan kuntajakoa voidaan muuttaa, jos muutos edistää 2 §:ssä tarkoitettuja kuntajaon kehittämisen tavoitteita sekä parantaa:

1. kunnan toiminnallisia ja taloudellisia edellytyksiä vastata palvelujen järjestämisestä ja tuottamisesta tai muuten edistää kunnan toimintakykyä;
2. alueen asukkaiden palveluja tai elinolosuhteita;
3. alueen elinkeinojen toimintamahdollisuuksia; tai
4. alueen yhdyskuntarakenteen toimivuutta.

Helsingin metropolialueen osalta kuntarakennelain 4 §:ssä Helsingin, Espoon, Vantaan, Kauniaisten, Kirkkonummen, Hyvinkään, Pornaisten, Tuusulan, Keravan, Järvenpään, Nurmijärven, Mäntsälän, Sipoon ja Vihdin kuntien tulee selvittää yhdistymistä alueilla, joilla on merkittävä yhdyskuntarakenteen eheyttämistarve yhteisen keskustaajaman ja sen kasvupaineen vuoksi ja jotka muodostavat toiminnallisen kokonaisuuden sekä ovat perusteltuja alueen kokonaisuuden kannalta. Mainittujen kuntien tulee lisäksi arvioida, muiden selvityksessä vaadittavien asioiden lisäksi kuntien yhdistymisen suhdetta metropolihallinnon tarpeeseen erityisesti yhdyskuntarakenteen eheyttämisen, joukkoliikenteen ja sosiaalisen asuntotuotannon näkökulmasta.

Kuntajakoselvittäjät esittävät Helsingin seudun ydinalueen viiden kunnan (Espoo, Helsinki, Kauniainen, Sipoo ja Vantaa) yhdistymistä. Tämä kuntarakenteen muutos täyttää kaikki kuntarakennelain 4 §:ssä mainitut edellytykset yhdistettäväksi esitetyissä kunnissa. Myös alueellisen eheyden vaatimus täyttyy. Viisi kuntaa muodostaa laissa tavoitteeksi asetetun työssäkäyntialueen tai toiminnallisen kokonaisuuden muodostumisen. Yhdistyneellä kunnalla on yksittäisiä kuntia paremmat taloudelliset ja toiminnalliset edellytykset vastata tulevaisuudessa palvelujen järjestämisestä ja tuottamisesta.

4 Uuden kunnan perustaminen

Espoon, Helsingin, Kauniaisten, Sipoon ja Vantaan yhdistyminen toteutetaan siten, että kaikki viisi kuntaa lakkaavat 31.12.2016 ja ne yhdistetään perustamalla uusi kunta, joka aloittaa toimintansa 1.1.2017. Valtiovarainministeriölle esitetään, että ministeriö panee vireille Tuusulan eteläisen, lentokenttäalueelle rajautuvan osan, siirtämistä uuteen kuntaan määräämällä toimitettavaksi kuntarakennelain 4 luvussa tarkoitettun erityisen kuntajakoselvityksen. Muutos astuisi voimaan samanaikaisesti uuden kunnan aloittamisen kanssa, eli 1.1.2017.

Valtioneuvostolle esitetään, että kuntajaon muutoksesta päätettäessä uusi kunta määrätään kuntarakennelain 35 § tarkoitetulla tavalla kuulumaan samaan tuomiopiiriin ja valtion hallintopiirialueisiin sekä maakuntaan kuin mihin Helsingin kaupunki kuuluu vuonna 2014.

Lakkaavien kuntien oikeudet, luvat, omaisuus, velat ja velvoitteet siirtyvät kuntarakennelain 36 § mukaisesti uudelle kunnalle.

4.1 Kunnan nimi ja vaakuna

Uuden kunnan nimeksi tulee Helsinki. Se ottaa käyttöön kaupunkinimityksen. Uuden kunnan vaakunan valitsee yhdistymishallitus.

4.2 Yhdistymishallitus

Yhdistymishallitus vastaa kuntarakennelain 10 §:n mukaisesti yhdistymissopimuksentoimeenpanosta ja huolehtii uuden kunnan toiminnan ja hallinnon järjestämisen valmistelusta. Yhdistymishallituksesta on muutoin soveltuvin osin voimassa, mitä kunnanhallituksesta säädetään.

Yhdistymishallituksen toiminta käynnistyy välittömästi sen jälkeen, kun kuntien valtuustot ovat tehneet yhdistymisesitystä koskevat päätöksensä ja valinneet yhdistymishallitukseen omien kuntiensä jäsenet ja varajäsenet.

Yhdistymishallitus vastaa uuden kunnan toiminnan käynnistämisen valmistelusta siihen asti, kunnes uuden kunnan kunnanhallitus on valittu.

Nykyisten kuntien valtuustot ja hallitukset keskittyvät vuosina 2015–2016 omien kuntiensä toiminnan johtamiseen ja noudattavat yhdistymissopimusta.

Kuntarakennelain 31 §:n mukaan kuntien yhdistymistä koskevan valtioneuvoston päätöksen tekemisen jälkeen yhdistyvän kunnan viranomainen ei saa päättää asioista, joilla olisi merkittäviä uutta kuntaa sitovia vaikutuksia ja joista päättäminen olisi yhdistymissopimuksen tarkoituksen vastaista. Yhdistyvän kunnan viranomainen saa päättää asioista, joilla olisi merkittäviä uutta kuntaa sitovia vaikutuksia vain jos päätöksentekoa ei voida asian kiireellisyys vuoksi lykätä.

Kuntarakennelain 31 §:n mukaista periaatetta sovelletaan heti kun kuntien valtuustot ovat tehneet yhdistymispäätöksen.

Yhdistymishallituksella on oikeus kuntia sitovasti tulkita kuntarakennelain 31 §:n määrystä ja siten myös yhdistymissopimusta.

4.2.1 Yhdistymishallituksen kokoonpano

Yhdistyshallitukseen valitaan (30) jäsentä ja heille varajäsenet tasa-arvolain kiintiösäännöstä noudattaen. Yhdistymishallituksen paikkajako perustuu kuntien asukaslukuun (30.4.2014) kuitenkin siten, että kukin yhdistyvistä kunnista saa yhdistymishallitukseen vähintään kaksi paikkaa. Yhdistymishallitukseen tulee Espoolle (6) paikkaa, Helsingille (15) paikkaa, Kauniaisille (2) paikkaa, Sipoolle (2) paikkaa ja Vantaalle (5) paikkaa.

Yhdistymishallituksen paikkajaossa otetaan huomioon viiden kunnan alueen puoluepoliittiset voimasuhteet vuoden 2012 kuntavaalien äänimäärien mukaan siten, että Kansalliselle Kokoomukselle tulee 9 paikkaa, Vihreälle liitolle 6 paikkaa, Suomen Sosialidemokraattiselle Puolueelle 5 paikkaa, Perussuomalaisille 3 paikkaa, Vasemmistoliitolle 3 paikkaa, Svenska Folkpartietille 2 paikkaa, Suomen Keskustalle 1 paikkaa ja Kristillisdemokraateille 1 paikkaa.

Yhdistymishallitus valitsee keskuudestaan puheenjohtajaksi Kansallisen Kokoomuksen edustajan, 1. varapuheenjohtajaksi Vihreän liiton edustajan ja 2. varapuheenjohtajaksi Suomen Sosialidemokraattisen Puolueen edustajan.

Kahdella henkilöstön edustajalla on läsnäolo- ja puheoikeus yhdistymishallituksen kokouksissa käsiteltäessä henkilöstöä koskevia asioita. Henkilöstön edustajat valitaan pääsopijajärjestöjen ehdotuksen perusteella.

Yhdistymishallitus päättää muusta tarvittavasta valmistelusta ja sen organisoinnista.

4.2.2 Kunnanjohtajien tehtävät yhdistymishallituksessa

Yhdistymishallituksessa ja sen toimikunnissa käsiteltävien asioiden valmistelusta ja toimeenpanosta vastaa nykyisten viiden kunnan kunnanjohtajista koostuva valmisteluryhmä. Yhdistymishallituksen esittelijästä, joka on myös valmisteluryhmän puheenjohtaja, päättää yhdistymishallitus. Toimikuntien esittelyvastuut jaetaan valmisteluryhmän jäsenten kesken.

4.3 Yhdistymisen eteneminen

Kuntien valtuustojen yhdistymispäätösten ja yhdistymisen toteutumisajankohdan välisenä aikana uuteen kuntaan siirrytään vaiheittain yhdistymishallituksessa valmisteltavan suunnitelman mukaisesti.

5 Uuden kunnan yhdyskuntarakenteen periaatteet

Metropolikaupungin monikeskuksinen rakenne tukee kestävän kehityksen tavoitteita. Pääkeskuksen tiivistäminen ja kaupunkikeskusten voimistaminen asuin-, työpaikka- ja palvelukeskittymänä vähentää metropolialueen laajuisen liikkumisen tarvetta ja parantaa pyöräilyn ja jalankulun asemaa. Monikeskuksisuus selkeyttää joukkoliikennejärjestelmää ja lisää sen houkuttelevuutta, kun poikittaisyhteydet paranevat. Tiivistyvä rakenne parantaa metropolikaupungin edellytyksiä saavuttaa pääkaupunkiseudun ilmastostrategian 2030 tavoite saada seudusta hiilineutraali vuoteen 2050 mennessä.

Uuden kunnan sisäistä jakoa kotikaupungeiksi kaupunkikeskuksineen valmistelee yhdistymishallitus ja sen vahvistaa uusi valtuusto.

6 Hallinto ja johtamisjärjestelmä

Metropolikaupunki on kuntalain tarkoittama kunta, jonka asukkailla on itsehallinto ja jolla on vaaleilla valittu valtuusto ja verotusoikeus.

Metropolikaupungin palvelualueille asetetaan kunnan osa-alueen asukkaiden vaikutusmahdollisuuksien edistämiseksi ja lähipalvelujen toteuttamisen ohjaamiseksi alueelliset toimielimet. Nämä ovat valtuuston asettamia alueellisia lautakuntia tai vaaleilla valittuja aluevaltuustoja.

Yhdistymishallitus valmistelee valtuustolle esityksen uudesta johtamisjärjestelmästä. Tähän kuuluu myös mahdollinen siirtyminen pormestarimalliin sekä esitys valiokunta- tai puheenjohtajamallin käyttöönotosta (HE kuntalaiksi 44 § ja 31 §).

6.1 Konsernin rakenne ja omistajaohjaus

Metropolikaupungin konsernijohtoon kuuluvat kaupunginhallitus, kaupunginjohtaja ja muut hallintosäännössä määritellyt viranomaiset. Konsernijohtoon tehtävänä on juridiseen kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen, eli kunnan ja sen määräysvallassa olevien yhteisöjen ja säätiöiden ohjaaminen.

Uuden kunnan konsernin rakenne ja omistajaohjauksen periaatteet valmistellaan yhdistymishallituksen ohjaamassa prosessissa. Päätöksen rakenteesta ja ohjauksesta tekee uuden kunnan valtuusto.

6.2 ICT-toiminto

Metropolikaupungin tietohallinnon hallintomalli on osin keskitetty, osin hajautettu. Strateginen tietohallinto toimii osana uuden kunnan keskushallintoa. Strategisen tietohallinnon tehtävänä on määrittää tietohallinnon johtamisen suunta ja toimintatavat ja se vastaa laajemmista useampia toimialoja koskevasta kehittämisestä.

Toimialakohtaisesta tietohallinnosta vastaavat erilliset toimialakohtaiset tietohallintoyksiköt. Toimialan tietohallinto on ensisijaisesti osa toimialan muuta organisaatiota ja sen tarkempi organisointitapa noudattaa toimialan organisointitapaa. Toimialan tietohallinto toimii tietohallintoasioissa strategisen tietohallinnon ohjauksessa ja tietohallinnon hallintomallin puitteissa.

Tietohallintoyksiköiden roolia yleisjohdon ja kehittämisen tukena vahvistetaan järjestämällä toimialariippumattomat ICT-palvelut keskitetysti erillisessä palvelukeskuksessa.

6.3 Luottamushenkilöhallinto

6.3.1 Valtuusto

Metropolikaupungin korkein päättävä elin on valtuusto, joka vastaa kaupungin toiminnasta ja taloudesta. Kaupunki toimii yhtenä vaalipiirinä, jotta kuntarakenteen muuttamisen keskeinen ajatus voimavarojen kokoamisesta ja alueen kokonaisedun huomioon ottamisesta voi toteutua.

Uusi kunta aloittaa toimintansa 1.1.2017. Seuraavat kuntavaalit pidettäneen keväällä 2017 ja uusi valtuusto aloittaa toimintansa 1.6.2017. Yhdistyvien kuntien valtuustot yhdistetään 1.1.–31.5.2017 väliseksi ajaksi siten, että valtuuston jäsenmäärä on 153. Ensimmäisen täyden valtuustokauden ajan valtuutettujen lukumäärä on 101. Ensimmäisen kauden valtuusto päättää seuraavan kauden valtuuston jäsenmäärästä.

Valtuustoryhmien puheenjohtajista muodostetaan poliittista päätöksentekoa koordinoiva toimielin, jonka nimittää kaupunginhallitus. Puheenjohtajana toimii kaupunginhallituksen puheenjohtaja.

6.3.2 Kaupunginhallitus

Kaupunginhallitus johtaa metropolikaupungin toimintaa, hallintoa ja taloutta valtuuston hyväksymän kuntastrategian mukaisesti.

Ensimmäisessä kaupunginhallituksessa on 19 jäsentä ja henkilökohtaiset varajäsenet.

Kaupunginhallituksella voi olla jaostoja. Kaupunginhallituksen ja jaostojen työnjaosta säädetään tarkemmin hallintosäännöllä. Jaostojen johtamisesta ja esittelystä säädetään johtosäännöllä.

6.3.3 Lautakunnat ja muut toimielimet

Uuden kunnan lautakunnista, valiokunnista, johtokunnista ja niiden jaostoista päättää valtuusto yhdistymishallituksen valmistelusta ja esityksestä.

6.4 Lähidemokratia

Uusi kunta mahdollistaa, käyttää ja kehittää sekä edustuksellista demokratiaa kaupungin alueilla että paikallisia muita osallistumisen muotoja, kuten alueellisia neuvoa-antavia kansanäänestyksiä, palvelujen käyttäjäraateja, osallistuvaa suunnittelua ja budjetointia sekä monimuotoista muuta sähköistä osallistumista.

Yhdistymishallitus valmistelee kuntalaisia osallistavalla prosessilla toimintamallin, jossa määritellään kuntalaisten osallisuuden ja vaikutusmahdollisuuksien muodot uuden kunnan osa-alueiden kehityksen edistämiseksi ja elinvoiman varmistamiseksi. Tähän kuuluu esitys alueellisten toimielinten roolista lähipalveluiden järjestämisessä valtuuston linjauksen mukaisesti ja valtuuston myöntämien resurssien puitteissa. Kotikaupunkien aluevaltuustot/lautakunnat ovat osaa edustuksellista järjestelmää.

Metropolikaupungin tavoitteena on vahvistaa asukkaiden ja alueiden näkökulmaa suunnittelussa ja päätöksenteossa.

6.4.1 Aluevaltuusto / -lautakunta

Lähidemokratian toimintamallin valmistelussa otetaan huomioon HE Kuntalaiksi 36 §, joka sisältää säännökset alueellisista toimielimistä. Esityksen mukaan valtuusto voi asettaa alueellisia lautakuntia tai johtokuntia edistämään kunnan osa-alueen asukkaiden vaikuttamismahdollisuuksia. Valtuusto voi päättää, että alueellisen toimielimen jäsenet tai osa jäsenistä valitaan osa-alueen asukkaiden esityksestä.

Käynnissä on myös lainvalmistelu, joka mahdollistaa aluevaltuustojen valinnan suorilla vaaleilla kunnallisvaalien yhteydessä. Alueelliset toimielimet voitaisiin valita ensimmäistä kertaa vuoden 2017 kuntavaalien yhteydessä.

Yhdistymishallituksen tehtävänä on valmistella kotikaupunkien alueellisten toimielinten valintaa/nimittämistä voimassaolevan lainsäädännön puitteissa, tavoitteena mahdollisimman vahva asukkaiden lähidemokratian toteuttaminen.

Jos aluelautakunnissa/ -valtuustoissa olisi esimerkiksi 19 jäsentä kussakin, ja lautakuntia/aluevaltuustoja olisi 15–20, olisi niissä yhteensä 285–380 jäsentä.

6.4.2 Muut osallistumis- ja vaikuttamiskanavat

Valtuuston hyväksymässä kuntastrategiassa määritellään osallistumisen ja vaikuttamisen rakenteet, tavat ja keinot.

Valtuusto voi muodostaa koko kuntaa käsittäviä palvelujen käyttäjäraateja ja aluevaltuustot/-lautakunnat vastaavasti oman alueensa palvelujen käyttäjäraateja.

Osallisuuden ja vaikuttamisen keinoja, kuten osallistuvaa budjetointia ja suunnittelua, asukastiloja ja sähköisiä vaikuttamisen keinoja käytetään laajasti ja paikallisiin tarpeisiin soveltaen. Asukasaloitteet ja kunnalliset kansanäänestykset täydentävät demokratian toteutumista isossa kaupungissa. Kansanäänestys voidaan toimittaa koko kuntaa tai yhtä tai useampaa kotikaupunkia koskevana. Kansanäänestys on neuvoa-antava.

6.5 Kunnanjohtajien asema uudessa kunnassa

6.5.1 Uuden kunnan johto

Yhdistyvien kuntien kunnanjohtajat jatkavat yhdistyneen kunnan palveluksessa yhdistymishallituksen ja uuden kunnan valtuuston johtamisjärjestelmän hyväksymisen yhteydessä tarkemmin määrittelemissä tehtävissä.

7 Henkilöstöhallinto

7.1 Palvelussuhdeturva

Kuntajaon muutos on henkilöstön kannalta kuntarakennelain 29 §:n mukainen liikkeenluovutus.

Kun muutos astuu voimaan vuoden 2017 alusta, jolloin henkilöstöä siirtyy uuden kunnan palvelukseen, työnantajalla ei ole oikeutta irtisanoa palvelussuhdetta TSL 7 luvun 3 §:n tai kunnallisesta viranhaltijasta annetun lain 37 §:ssä tarkoitetuilla taloudellisilla tai tuotannollisilla irtisanomisperusteilla. Tämä kieltö on voimassa viisi vuotta eli 31.12.2021 saakka (KRL 29 § 2 mom.).

Työntekijä tai viranhaltija voidaan kuitenkin irtisanoa, jos hän kieltäytyy vastaanottamasta TSL:n 7 luvun 4 §:n tai kunnallisesta viranhaltijasta annetun lain 37 §:n mukaista uutta työtehtävää tai virkaa.

Edellä sanottu ei rajoita työnantajan oikeutta irtisanoa palvelussuhdetta viranhaltijasta tai työntekijästä johtuvilla yksilöperusteilla.

7.2 Palkkausjärjestelmien yhdenmukaistaminen

Uudelle työnantajalle kehitetään omat kunnallisten virka- ja työehtosopimusten mukaiset palkkausjärjestelmät, joilla korvataan entiset palkkausjärjestelmät.

Entisten palkkausjärjestelmien mukaiset tehtäväkohtaiset palkat yhteen sovitetaan mahdollisuuksien mukaan uusien palkkausjärjestelmien mukaisiksi.

Tavoitteena on tasapuolinen tehtäväkohtainen palkka yhtä vaativissa tehtävissä.

Palkkaharmonisointi pyritään toteuttamaan vuoden 2021 loppuun mennessä eli KRL:n mukaisen palvelussuhdeturva-ajan kuluessa.

Uusia palkkausjärjestelmiä aletaan kehittämään heti, kun päätökset uuden kunnan palveluista ja niiden järjestämistavoista on tehty.

7.3 Siirtymävaiheen yhteiset toimintaperiaatteet

Valtuustojen yhdistymispäätösten jälkeen kuntien henkilöstöpolitiikkaa ryhdytään yhtenäistämään.

Kuntien yhteistyöelinten ja valmisteluvaiheen henkilöstöryhmän työ päättyy, kun uuden kunnan yhteistoimintalain ja kunta-alan sopimusten mukainen yhteistoimintaelin aloittaa toimintansa.

Henkilöstön edustajilla on läsnäolo- ja puheoikeus yhdistymishallituksessa sen käsitellessä henkilöstöä koskevia asioita.

Henkilöstön siirtymissuunnitelma valmistellaan yhdistymishallituksessa vuonna 2016.

Vuosille 2017–2021 laaditaan kuntastrategia, johon henkilöstöpolitiikan linjaukset sisältyvät keskeisenä osana .

Avoimeksi tulevien virkojen ja työsuhteiden sekä sijaisuuksien täyttämisen periaatteista päättää yhdistymishallitus, kuitenkin siten, että henkilöstö rekrytoidaan ensisijaisesti yhdistyvien kuntien henkilöstöstä.

8 Palveluiden periaatteet

8.1 Yleiset periaatteet

Metropolikaupungin palveluita kehitetään eri kaupungeissa omaksuttujen parhaiden käytäntöjen pohjalta. Hyvin toimivat ratkaisut säilytetään, kehittämispotentiaali hyödynnetään ja uudet kustannustehokkaat palvelut ja palveluprosessit otetaan käyttöön. Palveluiden saatavuus ja laatu turvataan samantasoisena kaupungin kaikissa osissa.

Metropolikaupungin toimintaa ohjaavan strategian osana on palvelustrategia, jolla linjataan palveluiden järjestämisen ja tuottamisen periaatteet sekä palveluverkot. Keskitettyjen palveluiden ja lähipalveluiden järjestämisen peruseriaatteena on, että mitä useammin palvelua käytetään, sitä lähempänä se toteutetaan. Ne palvelut, joita käytetään hyvin harvoin, voidaan toteuttaa siellä, mihin on toimivat joukkoliikenneyhteydet.

Yhdistymishallituksen keskeinen tehtävä on käynnistää palveluverkkojen sekä palveluiden tuottamistapojen arviointi koko kaupungin alueella. Kuntalaislähtöisistä palveluprosesseista, lähipalvelumalleista, palvelujen sähköistämisestä ja toimialojen rajat ylittävistä yhteispalvelumuodoista laaditaan selvitykset, joiden pohjalta voidaan tehdä päätökset palveluverkkojen yhdistämisestä toimialoittain ja alueittain.

Tavoitteena on, että uuden kunnan asukkaiden elämisen laatu ja hyvinvointi voidaan aina taata kulloinkin käytettävissä olevilla resursseilla. Palveluiden vaikuttavuuden ja kustannusten on oltava optimaalisessa suhteessa keskenään. Tämän edellytyksenä on, että painopiste on ennaltaehkäisevässä toiminnassa, tukien omatoimisuutta ja toimintakyvyn säilymistä.

Asiakaslähtöisyyden toteutuminen käytännössä pyritään varmistamaan valinnanvapautta lisäämällä ja ottamalla käyttöön erilaiset käyttäjädemokratian sovellukset. Monikanavaisen palveluverkoston ja uusien palvelukonseptien kehittämisen mittareina ovat kustannustehokkuus, vaikuttavuus, laatu ja saavutettavuus.

Kestävän talouden kannalta tavoitteena on palvelujen toteuttaminen merkittävästi nykyistä kustannustasoa edullisemmin.

Uuden kunnan muodostaminen antaa nykyistä vahvemman perustan ruotsinkielisten kielellisten oikeuksien toteutumiselle. Ruotsinkielisten sosiaali- ja terveystalvelujen kokominen yhden johdon alaisuuteen uuden kunnan kaupunkitasolle ja vahva koordinointi palvelujen tuottamisessa ja henkilöstön rekrytoinnissa parantaa ruotsinkielisten sosiaali- ja terveystalvelujen laatua ja saatavuutta. Opetustoimen hallintoon asetetaan erilliset toimet kumpakin kansalliskielen kieliryhmää varten, eli sivistyslautakunnan opetus-

toimen toimikunnat. Toimikuntien jäsenet valitaan asianomaiseen kieliryhmään kuuluvista henkilöistä.

8.2 Lähipalvelut ja keskitetyt palvelut

Metropolikaupunkia koskevan esityksen keskeisenä ajatuksena on yhdistää viiden kunnan voimavarat, alue ja palvelutuotanto yhdeksi kokonaisuudeksi. Asukaslähtöisyyden periaate merkitsee palveluiden käyttäjien näkökulman korostumista: palveluiden käyttötiehyys ja saavutettavuus määrittävät, mitkä palvelut toteutetaan metropolikaupungin, mitkä palvelualueiden tasolla.

Yhdistymishallitus päättää palveluverkkojen kehittämisestä sekä lähipalveluiden ja keskitettyjen palveluiden määrittämisestä.

8.2.1 Lähipalvelut

Lähipalveluita tarjotaan palvelualueilla, sähköisinä palveluina tai kotiin annettavina palveluina.

Lähipalveluita tyypillisesti ovat varhaiskasvatus, perusopetus, lähikirjastot, nuorisotilat sekä lähiliikuntapalvelut. Sosiaali- ja terveystyöpalvelujen tuottamisvastaan piiriin kuuluvia lähipalveluita ovat mm. neuvolatoiminta, lähiterveystyöpalvelut, kouluterveydenhuolto ja ikäihmisten lähipalvelut.

8.2.2 Keskitetyt palvelut

Keskitetyt palvelut ovat tyypillisesti harvoin käytettäviä palveluita, jonka vuoksi ne eivät ole sidottuja palvelualueisiin.

Metropolikaupungin tasolla toteutettavia palveluita voivat olla mm. suuret liikuntalaitokset, kulttuuripalvelut, toisen asteen koulutus, taiteen perusopetus ja työllisyystyöpalvelut. Segregaation ehkäisemiseen liittyvät toimet, kilpailukyvyystä huolehtiminen ja elinkeino- ja innovaatiopolitiikka ovat koko metropolikaupunkia koskevia asioita.

Myös maankäyttöön, asumiseen ja liikenteeseen liittyvät tehtävät hoidetaan metropolikaupungin tasolla. Uuden kunnan syntyminen vähentää merkittävästi tarvetta siirtää tiettyjä yhdyskuntarakenteeseen ja liikennejärjestelmään liittyviä tehtäväkokonaisuuksia mahdollisesti perustettavalle metropolihallinnolle.

8.3 Sosiaali- ja terveystyöpalvelut

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen päämääränä on toteuttaa kustannustehokas ja vaikuttava palvelurakenne sekä vahvistaa sosiaali- ja terveydenhuollon perustyöpalveluita. Tähän pyritään mahdollisimman laajalla sosiaali- ja terveydenhuollon integraatiolla.

Sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämisvastuu on siirtymässä kunnilta viidelle sosiaali- ja terveysalueelle (sote-alue), jolloin kuntien vastuulle jää palveluiden tuottaminen kuntayhtymän jäsenkuntana tai tuottamisalueen vastuukuntana.

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislakiluonnoksen mukaan sotealue laatii palvelujen toteuttamisesta joka neljäs vuosi järjestämis päätöksen, jonka valmistelussa STM:ää on kuultava. Päätöksessä määritellään tuottamisvastuussa olevat kuntayhtymät ja tuottamisalueen vastuukunnat sekä niiden tehtävät, rahoituksen ja voimavarojen kohdentaminen, keskeiset periaatteet ostopalveluille, laatu- ja palvelutaso, yhtenäiset käytännöt, lähipalvelujen varmistaminen sekä kielelliset oikeudet.

Tuottamisvastuun edellytyksenä on riittävät voimavarat ja kyky vastata sosiaali- ja terveyspalveluista yhtenä kokonaisuutena siten kuin laissa tarkemmin määritellään. Tuottaminen voi tapahtua omana toimintana, ostopalveluna, palvelusetelillä tai yhteistoiminnassa. Teemallisia tuottajakuntayhtymiä ei voida muodostaa.

Uusi kunta, metropolikaupunki, muodostuu viidestä nykyisestä kunnasta, jotka kuuluvat eteläiseen sote-alueeseen. Metropolikaupungin väestöpohja on merkittävä ja sen alueella saadaan kaikki sosiaali- ja terveyspalvelut integroitua kokonaisvaltaisesti. Metropolikaupunki myös täyttää kaikki asetettavissa olevat tuottamisvastuun kriteerit.

Sote-uudistuksen tavoitteet saavutettaisiin parhaiten siten, että metropolikaupunki olisi tuottamisvastuullinen toimija nykyisten viiden kunnan alueella. Tämä mahdollisuus tulisi sisällyttää sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämis lakiin.

Vaihtoehtoisesti metropolikaupunki voisi olla tuottamisvastuualueen vastuukunta, jolloin sote-integraation piiriin tulisi koko Hyks-sairaanhoitoalue.

Metropolikaupunki vastaisi alueellaan kaikista lainsäädännön kunnille antamista tehtävistä. Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden tuottamisprosessit, samoin kuin vastuualueen päätöksenteko ja johtaminen olisivat uuden kunnan perustoimintaa. Tällöin välttyttäisiin kuntayhtymähallintoon liittyvistä ohjattavuusongelmista. Metropolikaupungin ja eteläisen sote-alueen muodostama järjestäjä-tuottajamalli tarjoaisi tasapainoisen neuvotteluasetelman järjestämis päätöstä laadittaessa, ja se takaisi parhaalla tavalla sosiaali- ja terveydenhuollon uudistamisen tavoitteiden toteutumisen.

9 Uuden kunnan talous

9.1 Taloudenhoito ennen yhdistymistä

Kunnat hoitavat talouttaan vastuullisesti, eivätkä tee valtuustojen yhdistymispäätöksen jälkeen merkittäviä uutta kuntaa sitovia ja yhdistymissopimuksen vastaisia päätöksiä. Omaisuuden luovuttaminen vastikkeetta tai käypää hintaa alemmalla luovutushinnalla on kiellettyä valtuustojen yhdistymispäätöksen jälkeen.

Jos yhdistymispäätöksen jälkeen ilmenee pakottava tarve talousarviosta poikkeavaan ja määrältään merkittävään käyttötalous- tai investointimenojen lisäykseen, asia on käsiteltävä ja hyväksyttävä yhdistymishallituksessa.

Yhdistymishallituksessa sovitaan kuntien taloudenhoidon periaatteista vuosille 2015–2016.

9.2 Valtion yhdistymisavustuksen käyttö

Uusi kunta saa valtion yhdistymisavustuksia kolmen vuoden aikana yhteensä 8 miljoonaa euroa. Yhdistymisavustuksesta maksetaan ensimmäisenä vuotena 40% ja ja toisena ja kolmantena vuotena 30 %.

Yhdistymisavustus käytetään kokonaan ICT-järjestelmien yhtenäistämiseen.

Yhdistymisen valmistelukustannukset vuosina 2015–2016 jaetaan Espoon, Helsingin, Kauniaisten, Sipoon ja Vantaan kesken kuntien asukasluvun suhteessa.

9.3 Valtionosuuksien muutos liitostilanteessa

Valtionosuuksien yhteismäärä vuoden 2015 alustavien tietojen mukaan kasvaa metropolikaupungin kunnissa 0,21% eli 915 636 euroa. Pääosa muutoksesta koostuu verotulotauksesta.

9.4 Uuden kunnan taloudenhoidon periaatteet

Taloudenhoidolla pyritään luomaan edellytykset metropolikaupungin vision toteuttamiseen. Uusi kunta on sosiaalisesti, taloudellisesti ja ympäristöllisesti kestäväällä tavalla tulevaisuuteen suuntautuva kaupunki, jossa kyetään huolehtimaan asukkaiden hyvinvoinnista kulloinkin käytettävissä olevilla resursseilla.

Pääperiaatteena on tasapainoinen kuntatalous. Tuottavuuden lisäämiseksi palveluverkkoja optimoidaan, hallinnollisia ja palveluiden tuottamiseen liittyviä päällekkäisyyksiä puretaan ja palveluprosesseja kehitetään. Kuntien omia tuottavuusohjelmia ja tasapainottamissuunnitelmia hyödynnetään ja niissä kehitettyjä malleja otetaan käyttöön koko kaupungin toiminnassa.

Yhdistymishallitus valmistelee uuden kunnan vuoden 2017 talousarvion ja vuosien 2018–2020 taloussuunnitelman. Resurssienkäyttö nojautuu odotekustannuslaskelmien mukaisen säästöpotentiaalin hyödyntämiseen.

Yhdistymishallitus valmistelee valtuuston päätettäväksi myös uuden kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden keskeiset tavoitteet sekä konserniohjauksen periaatteet.

10 Yhdistymisen muut järjestelyt

10.1 Vaikutus kuntien yhteistoimintaan

Metropolikaupunkiin yhdistyvien kuntien keskinäiset kunnallista yhteistoimintaa koskevat sopimukset päättyvät 31.12.2016, ellei jonkin asian kohdalta aikaisemmin erikseen toisin sovita.

Yhdistymishallituksen tehtävänä on neuvotella niistä sopimuksista ja järjestelyistä, joista Espoo, Helsinki, Kauniainen, Sipoo ja Vantaa ovat sopineet muiden kuntien ja tahojen kanssa. Mikäli kuntien yhdistyminen johtaa lakisääteisten aluerajojen muutostarpeeseen, tekee yhdistymishallitus lakimuutosta koskevan esityksen valtioneuvostolle.

10.2 Kunnallisten sääntöjen ja maksujen yhtenäistäminen

Uusi kunta tarkistaa kunnalliset säännöt ja yhtenäistää kunnalliset maksut ja taksat kuntajakoa vastaavaksi 1.1.2017 alkaen.

10.3 Yhteisöjen ja säätiöiden kotipaikat

Viiden kunnan alueella toimivien yhtiöiden, yhdistysten, osuuskuntien ja muiden yhteisöjen, toiminimien tai säätiöiden kotipaikaksi tulee uusi kunta. Viranomaiset tekevät tarvittavat muutokset rekistereihin viran puolesta kuntarakennelain 34 §:n edellyttämällä tavalla.

10.4 Yhdistymisen seuranta

Uuden kunnan perustamisen asianmukaisen valmistelun ja toteutuksen varmistamiseksi suoritetaan ulkopuolinen arviointi kahdesti kaudella 2016–2020. Arvioitilosten perusteella tehdään tarvittavia korjauksia ja muutoksia.

10.5 Yhdistymissopimuksen muuttaminen

Tätä yhdistymissopimusta voidaan muuttaa kuntien valtuustojen yhtäpitävillä päätöksillä kuntien yhdistymisen voimaantuloon saakka, eli 31.12.2016 saakka, jos olosuhteet muuttuvat niin, että jonkin sopimusmääräyksen noudattaminen olisi ilmeisen epätarkoituksenmukaista.

Särskild kommunindelningsutredning för metropolområdet

Sammanslagningsavtal enligt 8 §
i kommunstrukturlagen

Esbo stad
Helsingfors stad
Grankulla stad
Sibbo kommun
Vanda stad

5.12.2014

Innehåll

1	Fem kommuners sammanslagnings-avtal på Helsingfors metropolområde.....	5
1.1	Avtalets syfte	5
1.2	Avtalets bindande verkan och ikraftträdande	5
2	Sammanslagningens syfte	7
2.1	Områdets helhetsintresse främst	7
2.2	Vision	7
2.3	Den nya kommunens struktur	8
2.4	Strategiska mål och måluppfyllelse.....	8
2.4.1	Att trygga servicen när de offentliga resurserna minskar.....	8
2.4.2	En socialt, ekonomiskt och miljömässigt hållbar huvudstad	9
2.4.3	Förhållanden som garanterar internationell konkurrenskraft.....	9
2.4.4	Ett metropolområde med balanserad och funktionell samhällsstruktur	9
2.4.5	Utarbetande av strategier	10
3	Förutsättningarna för ändring i kommunindelningen	11
4	Bildande av den nya kommunen	13
4.1	Kommunens namn och vapen	13
4.2	Sammanslagningsstyrelse.....	13
4.2.1	Sammanslagningsstyrelsens sammansättning	14
4.2.2	Kommundirektörernas uppgifter i sammanslagningsstyrelsen	14
4.3	Sammanslagningens förlopp	15
5	Principer för den nya kommunens samhällsstruktur.....	17

6	Förvaltning och ledningssystem	19
6.1	Koncernstruktur och ägarstyrning	19
6.2	ICT-verksamhet	19
6.3	Förtroendeorganisation	20
6.3.1	Fullmäktige	20
6.3.2	Stadsstyrelsen	20
6.3.3	Nämnder och andra organ	20
6.4	Närdemokrati	21
6.4.1	Kommundelsfullmäktige/-nämnd	21
6.4.2	Andra kanaler för deltagande och påverkan	21
6.5	Kommundirektörernas ställning i den nya kommunen	22
6.5.1	Ledningen för den nya kommunen	22
7	Personalförvaltning	23
7.1	Anställningsskydd	23
7.2	Harmonisering av lönesystemen	23
7.2.1	Allmänna principer för övergångsskedet	24
8	Principer för servicen	25
8.1	Allmänna principer	25
8.2	Närservice och centraliserade tjänster	26
8.2.1	Närservice	26
8.2.2	Centraliserade tjänster	26
8.3	Social- och hälsovård	26
9	Den nya kommunens ekonomi	29
9.1	Ekonomi före sammanslagningen	29
9.2	Användning av statens sammanslagningsunderstöd	29
9.3	Förändring i statsandelar vid sammanslagningen	29
9.4	Principer för hantering av den nya kommunens ekonomi	30
10	Andra arrangemang vid sammanslagningen	31
10.1	Effekter på kommunernas samverkan	31
10.2	Harmonisering av kommunala stadgor och avgifter	31
10.3	Sammanslutningarnas och stiftelsernas hemorter	31
10.4	Uppföljning av sammanslagningen	31
10.5	Ändring av sammanslagningsavtalet	32

1 Fem kommuners sammanslagningsavtal på Helsingfors metropolområde

De kommuner som avtalet avser är Esbo, Helsingfors, Grankulla och Vanda städer samt Sibbo kommun.

1.1 Avtalets syfte

Avtalet är ett sammanslagningsavtal enligt 8 § i kommunstrukturlagen (1698/2009).

Kommunindelningen ändras så, att Esbo stad, Helsingfors stad, Grankulla stad, Vanda stad och Sibbo kommun upplöses och går samman genom bildande av en ny kommun med namnet Helsingfors.

Till finansministeriet görs därtill en framställning om att ministeriet tillsätter en särskild kommunindelningsutredning för att utreda förutsättningarna för fogande av den sydligaste, mot flygplatsområdet gränsande delen av Tusby till den nybildade kommunen från samma tidpunkt då den nya kommunens verksamhet inleds.

1.2 Avtalets bindande verkan och ikraftträdande

Enligt 9 § i kommunstrukturlagen ska sammanslagningsavtalet iakttas från och med det att fullmäktige i de kommuner som går samman har godkänt avtalet. Den nya kommunens verksamhet inleds 1.1.2017 och sammanslagningsavtalet gäller till utgången av år 2019.

Personalens uppsägningsskydd enligt 29 § i kommunstrukturlagen varar i fem år. Skyddet gäller tiden 1.1.2017–31.12.2021.

2 Sammanslagningens syfte

2.1 Områdets helhetsintresse främst

Metropolområdets och hela Finlands framgång förutsätter att man stärker huvudstadsregionens viktigaste framgångsfaktorer utifrån regionens helhetsintresse. Detta lyckas bäst genom att slå samman huvudstadsregionens städer och Sibbo till en ny kommun. Maximalt utnyttjande av utvecklingspotentialen hos en internationellt betydande navflygplats och det kringliggande Aviapolisområdet förutsätter att den administrativa gränsen i flygplatsens nära influensområde avskaffas.

Sammanslagningens syfte är att skapa en livskraftig, regionalt enhetlig, socialt hållbar och till samhällsstrukturen funktionell kommun, metropolstaden, som genom att samla resurserna kan trygga invånarnas välfärdstjänster och där invånarna genom stark självstyrelse även kan påverka bostadsområdets närservice och stadsmiljön.

Metropolstaden är Finlands huvudstad, som långt in i framtiden kan ta sitt ansvar för Finlands konkurrenskraft och attraktivitet som investeringsobjekt i egenskap av landets största resurskoncentration. Dess höga stadsproduktivitet skapar en utmärkt grogrund för framgångsrik företagsverksamhet.

Flerkärnighet och nätverksaktig struktur ger möjlighet att omorganisera stadens beslutsfattande och förvaltning samt stärka närdemokratin som en del av detta.

2.2 Vision

Den nya kommunen, metropolstaden, är på socialt, ekonomiskt och miljömässigt hållbart sätt en framtidsinriktad stad som kan ta hand om invånarnas välfärd med vid var tid tillgängliga resurser. Dess samhällsstruktur är balanserad och funktionell, och den skapar en omvärld som ger bästa möjliga förutsättningar för internationellt konkurrenskraftig kompetens och företagsverksamhet. Staden är kulturellt öppen och en attraktiv och inspirerande boende- och verksamhetsmiljö för invånare i olika åldrar liksom för inflyttare.

Staden är en trovärdig aktör i en global miljö när den genomför visionen och samlar områdets resurser.

2.3 Den nya kommunens struktur

Den nya kommunen är flerkärnig och har ett internationellt attraktivt primärt centrum som kompletteras av mångfasetterade stadskärnor i fråga om service, arbetsplatser och boendemiljö. Staden är indelad i stadscentrumbaserade serviceområden, ”hemstäder”, cirka 15–20 till antalet. De bildas invånarorienterat utan iakttagande av de nuvarande kommungränserna. Beslut om serviceområdenas antal och gränser fattas i sammanslagningsprocessen.

Metropolstaden är en kommun som avses i kommunallagen. Den har ett fullmäktige som utses i allmänna val samt beskattningsrätt. Stadens ekonomi, förvaltning, ledning, strategier, stadsplanering och övriga ärenden som gäller hela staden avgörs på den nya kommunens nivå. Dess fullmäktige delegerar beslutanderätt till regionala beslutsorgan som svarar för närservicen inom sitt område enligt fullmäktiges riktlinjer.

2.4 Strategiska mål och måluppfyllelse

Bildandet av den nya kommunen har följande strategiska mål: 1) att trygga servicen när de offentliga resurserna minskar, 2) en socialt, ekonomiskt och miljömässigt hållbar huvudstad, 3) förhållanden som garanterar internationell konkurrenskraft och 4) ett metropolområde med balanserad och funktionell samhällsstruktur.

Det är möjligt att uppnå de strategiska målen, om den nya kommunen kan påverka tjänsternas kostnadsstruktur och dra nytta av de möjligheter som den nya strukturen ger. Effektivitetsvinsterna kommer framförallt genom dynamiska effekter från omorganisering av de samgående kommunernas verksamheter.

2.4.1 Att trygga servicen när de offentliga resurserna minskar

När man samlar de ekonomiska resurserna, utnyttjar utvecklingspotentialen i den större helheten och eliminerar dubbelarbete skapas en produktivitetstillväxt som bäst kan trygga tjänsternas tillgänglighet och kvalitet då befolkningen åldras. Detta ger också bättre möjligheter att ordna svenskspråkig service på hela området.

Genom enhetlig planering och beslutsfattande som gäller hela området kan man bäst hantera områdets prognostiserade befolkningstillväxt med tanke på hållbar utveckling. Så kan man även bäst trygga de särskilda kunskaper som förutsätts inom kommunal service när arbetskraftsinvandringen och antalet personer med främmande modersmål ökar.

Förändring av kommunstrukturen skapar möjlighet till samordning av nuvarande servicenät, ökad produktivitet, fler valmöjligheter för invånarna, digitalisering av tjänster och integration av datasystem. En förändrad kommunstruktur förändrar inte invånarnas ställning som användare av närservice i metropolstaden.

Integration av social- och hälsovården och förändring av organiseringsansvaret öppnar möjligheter att utveckla den närservice som kommunerna svarar för och hela serviceproduktionen ur ett helhetsperspektiv.

2.4.2 En socialt, ekonomiskt och miljömässigt hållbar huvudstad

Förutsättningarna för en bostadspolitik och samhällsutveckling som stärker den sociala hållbarheten stärks när besluten fattas inom ramen för hela det funktionella området.

Utvecklingen av konkurrens- och livskraftspolitiken, social- och hälsovården, bildnings- och kulturtjänsterna och andra verksamheter som stärker den sociala hållbarheten samt interaktionen mellan dem fungerar bäst när hela metropolstaden omfattas.

Att förhindra segregation, integrera invandrare, trygga servicen för invånare med ett främmande språk som modersmål och motverka risker förenade med etnisk differentiering av bostadsområden förutsätter parallella åtgärder över hela metropolens kärnområde, vilket åstadkoms bäst genom enhetligt beslutsfattande.

2.4.3 Förhållanden som garanterar internationell konkurrenskraft

Olika länders konkurrenskraft är i många avseenden baserad på hur deras huvudstäder eller -metropoler klarar sig i konkurrensen med andra metropoler. Metropolområdet kan vara en motor för hela Finland och klara sig i konkurrensen med andra metropoler under förutsättning att man samlar resurserna. Detta är särskilt viktigt på metropolens kärnområde.

Vissa konkurrensfaktorer är makrofenomen på landsnivå medan vissa är regionala faktorer, som man kan påverka lokalt. De sistnämnda är omvärldsfaktorer som utgör kärnan i metropolstadens strategi för den egna livs- och konkurrenskraften.

I första skedet bygger metropolområdets internationella attraktionskraft på Helsingfors kändhet och attraktivitet, tillgång till produktionsfaktorer och fungerande företagsklimat och infrastruktur. Finlands konkurrensstrategi kan baseras på en s.k. komparativ fördel när det gäller landets transportgeografiska läge. Närheten till S:t Petersburgsmarknaden och läget vid den kortaste flygförbindelsen mellan Europa och Fjärran Östern ger hela metropolområdet en betydande fördel i den internationella konkurrensen.

2.4.4 Ett metropolområde med balanserad och funktionell samhällsstruktur

Den nya kommunen gör markanvändnings-, boende- och trafikfrågorna hanterligare och skapar förutsättningar för en betydligt enhetligare samhällsstruktur på området. Genom sammanslagning av kommuner kan området utvecklas utifrån invånarnas naturliga aktivitetsområde.

Regionala bostads- och arbetsmarknader samt kommersiella tjänster förutsätter att markanvändningen och trafiksystemet utvecklas regionorienterat. Den nya kommunen förtydligar planeringssystemet för metropolens kärnområde och stärker en hållbar utveckling av hela metropolområdets regionstruktur.

Förtätning av samhällsstrukturen och utveckling av kollektivtrafiken minskar utsläppen och stöder uppfyllelsen av de nationella och internationella miljömålen.

2.4.5 Utarbetande av strategier

Detta sammanslagningsavtal anger huvuddragen i de principiella riktlinjerna för den nya kommunens strategi, och de preciseras av sammanslagningsstyrelsen åren 2015–2016.

För metropolstadens fullmäktige bereds detaljerna i serviceområdesindelningen och servicenäten av sammanslagningsstyrelsen. Fullmäktige godkänner kommunens strategi inklusive genomförandeprogrammet under andra halvåret 2017.

3 Förutsättningarna för ändring i kommunindelningen

När kommunindelningen utvecklas är målet enligt 2 § i kommunstrukturlagen en kommunstruktur som är livskraftig och regionalt enhetlig och har en fungerande samhällsstruktur, och som stärker förutsättningarna för kommuninvånarnas självstyrelse. Målet är också att en kommun ska bestå av en pendlingsregion eller någon annan sådan funktionell helhet som har ekonomiska förutsättningar och på personella resurser grundade förutsättningar att svara för ordnandet och finansieringen av servicen för kommuninvånarna och för en tillräcklig egen serviceproduktion.

Enligt 4 § i kommunstrukturlagen kan kommunindelningen ändras, om ändringen främjar de mål för utvecklande av kommunindelningen som avses i 2 § samt förbättrar

1. kommunens funktionella och ekonomiska förutsättningar att svara för ordnandet och produktionen av service eller främjar kommunens funktionsförmåga i övrigt,
2. servicen eller levnadsförhållandena för invånarna i området,
3. verksamhetsmöjligheterna för näringarna i området, eller
4. samhällsstrukturens funktionsduglighet i området.

Vad gäller Helsingfors metropolområde föreskriver 4 § i kommunstrukturlagen att Helsingfors, Esbo, Vanda, Grankulla, Kyrkslätt, Hyvinge, Borgnäs, Tusby, Kervo, Träskända, Nurmijärvi, Mäntsälä, Sibbo och Vichtis ska utreda en sammanslagning på områden som har ett betydande behov av en enhetligare samhällsstruktur på grund av en gemensam central tätort och dess tillväxttryck och som bildar en funktionell helhet samt är motiverade med avseende på områdets helhet. Kommunerna ska utöver andra saker som krävs i utredningen bedöma förhållandet mellan sammanslagning och behovet av en metropolförvaltning särskilt utifrån en enhetlig samhällsstruktur, kollektivtrafiken och den sociala bostadsproduktionen.

Kommunindelningsutredarna föreslår sammanslagning av fem kommuner på Helsingforsregionens kärnområde (Esbo, Helsingfors, Grankulla, Sibbo och Vanda). Denna ändring i kommunindelningen uppfyller alla de förutsättningar som nämns i 4 § i kommunstrukturlagen vad gäller de kommuner som föreslås gå samman. Även kravet på regional enhetlighet uppfylls. De fem kommunerna bildar en pendlingsregion eller funktionell helhet enligt målsättningen i lagen. Kommunerna som går samman får bättre ekonomiska och funktionella förutsättningar att svara för ordnande och produktion av servicen än de hade haft som enskilda kommuner.

4 Bildande av den nya kommunen

Sammanläggningen av Esbo, Helsingfors, Grankulla, Sibbo och Vanda genomförs så, att alla fem kommuner upplöses 31.12.2016 och går samman genom bildande av en ny kommun som inleder verksamheten 1.1.2017. Till finansministeriet görs en framställning om att ministeriet inleder en överföring av den sydliga, mot flygplatsområdet gränsande delen av Tusby till den nya kommunen genom att ministeriet bestämmer att det ska genomföras en särskild kommunindelningsutredning enligt 4 kap. i kommunstrukturlagen. Ändringen föreslås träda i kraft samtidigt som den nya kommunens verksamhet inleds, dvs. 1.1.2017.

Till statsrådet görs en framställning om att det vid beslutet om ändring i kommunindelningen, såsom avses i 35 § i kommunstrukturlagen, bestäms att den nya kommunen ska höra till samma domkrets och statliga förvaltningsområden samt landskap som Helsingfors stad tillhör år 2014.

Rättigheterna, tillstånden, egendomen, skulderna och förpliktelserna för de kommuner som upplöses övergår till den nya kommunen i enlighet med 36 § i kommunstrukturlagen.

4.1 Kommunens namn och vapen

Den nya kommunens namn blir Helsingfors. Kommunen tar i bruk stadsbenämningen. Sammanslagingsstyrelsen väljer den nya kommunens vapen.

4.2 Sammanslagingsstyrelse

I enlighet med 10 § i kommunstrukturlagen svarar sammanslagingsstyrelsen för att sammanslagningsavtalet verkställs och förbereder ordnandet av den nya kommunens verksamhet och förvaltning. Angående sammanslagingsstyrelsen gäller i övrigt i tillämpliga delar det som föreskrivs om kommunstyrelsen.

Sammanslagingsstyrelsens verksamhet börjar omedelbart när fullmäktige i de kommuner som går samman har fattat beslut om sammanslagningsframställningen och valt ledamöter och ersättare i sammanslagingsstyrelsen.

Sammanslagingsstyrelsen svarar för förberedelserna inför påbörjandet av den nya kommunens verksamhet tills en kommunstyrelse för den nya kommunen har valts.

Åren 2015–2016 fokuserar fullmäktige och styrelser i de nuvarande kommunerna på ledning av kommunens verksamhet och iakttar sammanslagningsavtalet.

Efter att statsrådet fattat beslut om sammanslagning av kommunerna får i enlighet med 31 § i kommunstrukturlagen myndigheterna i de kommuner som går samman inte besluta i ärenden som skulle ha betydande verkningar som är bindande för den nya kommunen och beträffande vilka ett beslut skulle strida mot sammanslagningsavtalets syfte. Myndigheterna i de kommuner som går samman får besluta i ärenden som skulle ha betydande verkningar som är bindande för den nya kommunen, om beslutsfattandet inte kan framskjutas på grund av ärendets brådskande natur.

Principen i 31 § i kommunstrukturlagen börjar tillämpas genast när fullmäktige i kommunerna har fattat sammanslagningsbeslutet.

Sammanslagningsstyrelsen har rätt att med bindande verkan för kommunerna tolka bestämmelsen i 31 § i kommunstrukturlagen och då likaså sammanslagningsavtalet.

4.2.1 Sammanslagningsstyrelsens sammansättning

Till sammanslagningsstyrelsen väljs (30) ledamöter och deras ersättare med iakttagande av jämställdhetslagens kvotbestämmelse. Sammanslagningsstyrelsens platser fördelas enligt kommunernas invånarantal (30.4.2014), dock så att varje samgående kommun får minst två platser i styrelsen. I sammanslagningsstyrelsen tilldelas Esbo (6) platser, Helsingfors (15) platser, Grankulla (2) platser, Sibbo (2) platser och Vanda (5) platser.

Sammanslagningsstyrelsens platsfördelning beaktar de fem kommunernas partipolitiska maktförhållanden enligt rösterna i kommunalvalet år 2012 så, att man i styrelsen tilldelar Samlingspartiet 9 platser, Gröna förbundet 6 platser, Finlands Socialdemokratiska Parti 5 platser, Sannfinländarna 3 platser, Vänsterförbundet 3 platser, Svenska Folkpartiet 2 platser, Centern i Finland 1 plats och Kristdemokraterna 1 plats.

Inom sig väljer sammanslagningsstyrelsen till ordförande en företrädare för Samlingspartiet, till första vice ordförande en företrädare för Gröna förbundet och till andra vice ordförande en företrädare för Finlands Socialdemokratiska Parti.

Två personalföreträdare har rätt att närvara och yttra sig vid sammanslagningsstyrelsens sammanträden när ärenden som gäller personalen behandlas. Personalföreträdarna utses på förslag av huvudavtalsorganisationerna.

Sammanslagningsstyrelsen beslutar om övrig beredning som behövs och hur den organiseras.

4.2.2 Kommundirektörernas uppgifter i sammanslagningsstyrelsen

En beredningsgrupp bestående av de nuvarande fem kommunernas kommundirektörer svarar för beredningen och verkställandet av de ärenden som behandlas i sammanslagningsstyrelsen och dess kommittéer. Sammanslagningsstyrelsen beslutar om föredragande i styrelsen, som också är ordförande i beredningsgruppen. Kommittéföredragningsansvaret fördelas mellan medlemmarna i beredningsgruppen.

4.3 Sammanslagningens förlopp

Övergången till den nya kommunen sker stegvis mellan sammanslagningsbesluten i kommunernas fullmäktige och sammanslagningstidpunkten i enlighet med en plan som bereds av sammanslagningsstyrelsen.

5 Principer för den nya kommunens samhällsstruktur

Metropolområdets flerkärnighet främjar målen för hållbar utveckling. Förtätning av stadens primära centrum och förstärkning av stadscentrumen som boende-, arbetsplats- och servicekoncentrationer minskar befolkningens behov att förflytta sig över hela metropolområdet och förbättrar cykel- och gångtrafikens ställning. Flerkärnigheten förtydligar kollektivtrafiksystemet och ökar dess attraktivitet när tvärförbindelserna förbättras. En tätare struktur förbättrar metropolstadens förutsättningar att uppnå målet i huvudstadsregionens klimatstrategi 2030 att regionen ska bli koldioxidneutral senast år 2050.

Sammanslagningsstyrelsen bereder en indelning av den nya kommunen i hemstäder med stadscentrum, och indelningen fastställs av det nya fullmäktige.

6 Förvaltning och ledningssystem

Metropolstaden är en kommun som avses i kommunallagen och dess invånare har självstyrelse. Kommunen har ett fullmäktige som utses i allmänna val samt beskattningsrätt.

På metropolstadens serviceområden tillsätts delområdesorgan för att främja kommundelsinvånarnas påverkansmöjligheter och styra tillhandahållandet av när servicen. Delområdesorganen är regionala nämnder som fullmäktige tillsätter eller kommunfullmäktige som utses i allmänna val.

För fullmäktige bereder sammanslagningsstyrelsen ett förslag till nytt ledningssystem. Hit hör även en möjlig övergång till borgmästarmodellen samt förslag om införande av utskotts- eller ordförandemodellen (44 § och 31 § i RP till kommunallag).

6.1 Koncernstruktur och ägarstyrning

Metropolstadens koncernledning inkluderar stadsstyrelsen, stadsdirektören och övriga myndigheter som fastställs i förvaltningsstadgan. Till koncernledningens uppgifter hör styrning av de sammanslutningar som ingår i den juridiska kommunkoncernen, dvs. kommunen och de sammanslutningar och stiftelser i vilka den utövar ett bestämmande inflytande.

Den nya kommunens koncernstruktur och ägarstyrningsprinciper bereds i en process som styrs av sammanslagningsstyrelsen. Beslut om strukturen och styrningen fattas av fullmäktige i den nya kommunen.

6.2 ICT-verksamhet

Metropolstadens förvaltningsmodell för informationsförvaltningen är delvis centraliserad och delvis decentraliserad. Strategisk informationsförvaltning fungerar som en del av den nya kommunens centralförvaltning. Den strategiska informationsförvaltningens uppgift är att ange riktningen och tillvägagångssätten för ledning av informationsförvaltningen, och den svarar för mera omfattande utveckling som berör flera verksamhetsområden.

Ansvaret för verksamhetsområdenas informationsförvaltning finns hos områdesspecifika informationsförvaltningsenheter. Primärt ingår verksamhetsområdets informationsförvaltning i områdets övriga organisation och det närmare organiseringsättet följer verksamhetsområdets organiseringsätt. I informationsförvaltningsärenden arbetar verksam-

hetsområdets informationsförvaltning under styrning av den strategiska informationsförvaltningen och inom ramen för förvaltningsmodellen.

Informationsförvaltningsenheternas roll som stöd för allmän ledning och utveckling stärks genom att de av verksamhetsområdet oberoende ICT-tjänsterna ordnas centralt vid ett särskilt servicecenter.

6.3 Förtroendeorganisation

6.3.1 Fullmäktige

Metropolstadens högsta beslutande organ är ett fullmäktige som svarar för stadens verksamhet och ekonomi. Staden utgör ett och samma valdistrikt för att kunna förverkliga den centrala tanken i ändringen av kommunstrukturen: att samla resurserna och beakta områdets helhetsintresse.

Den nya kommunens verksamhet inleds 1.1.2017. Följande kommunalval torde hållas våren 2017 och det nya fullmäktiges verksamhet inleds 1.6.2017. Fullmäktige i de samgående kommunerna slås samman för tiden 1.1–31.5.2017 så, att antalet fullmäktigeledamöter är 153. Den första hela mandatperioden är antalet fullmäktigeledamöter 101. Fullmäktige för första mandatperioden beslutar om antalet ledamöter i fullmäktige för den följande mandatperioden.

Ett organ sammansatt av fullmäktigegruppernas ordföranden bildas för koordinering av det politiska beslutsfattandet och utnämns av stadsstyrelsen. Som ordförande fungerar stadsstyrelsens ordförande.

6.3.2 Stadsstyrelsen

Stadsstyrelsen leder metropolstadens verksamhet, förvaltning och ekonomi enligt en kommunstrategi som godkänts av fullmäktige.

Den första stadsstyrelsen består av 19 ledamöter och personliga ersättare.

Stadsstyrelsen kan ha sektioner. Närmare bestämmelser om stadsstyrelsens och sektionernas arbetsfördelning ges i förvaltningsstadgan. Närmare bestämmelser om stadsstyrelsens och sektionernas arbetsfördelning ges i en instruktion.

6.3.3 Nämnder och andra organ

Beslut om kommunens nämnder, utskott, direktioner och deras sektioner fattas av fullmäktige efter sammanslagningsstyrelsens beredning och på framställning av den.

6.4 Närdemokrati

Den nya kommunen möjliggör, använder och utvecklar såväl den representativa demokratin på stadens områden som andra, lokala former av deltagande, såsom regionala rådgivande folkomröstningar, brukarråd, inkluderande planering och budgetering samt annat, mångformigt elektroniskt deltagande.

I en process som inkluderar invånarna bereder sammanslagningsstyrelsen en modell som definierar de nya formerna för invånarnas möjligheter att delta och påverka i syfte att främja kommundelarnas utveckling och säkerställa livskraften. Här ingår förslag om delområdesorganens roll i ordnandet av närservice enligt fullmäktiges riktlinjer och inom ramen för de resurser som fullmäktige beviljat. Hemstädernas kommundelsfullmäktige/nämnder är en del av det representativa systemet.

Metropolstadens mål är att stärka invånar- och kommundelsperspektivet i planeringen och beslutsfattandet.

6.4.1 Kommundelsfullmäktige/-nämnd

Vid beredning av närdemokratimodellen beaktas i 36 § RP till kommunallag, som inkluderar bestämmelser om delområdesorgan. Enligt utkastet kan fullmäktige tillsätta nämnder eller direktioner för att främja påverkansmöjligheterna för invånarna i ett delområde i kommunen. Fullmäktige kan besluta att ledamöterna eller en del av ledamöterna i delområdesorganet utses på förslag av invånarna i delområdet i fråga.

Det pågår även en lagberedning som skulle möjliggöra direktval av kommundelsfullmäktige i samband med kommunalval. Delområdesorganen kan väljas första gången vid kommunalvalet år 2017.

Sammanslagningsstyrelsens uppgift är att bereda valet/utnämningen av hemstädernas delområdesorgan inom ramen för gällande lagstiftning med målet att ge invånarna starkast möjliga närdemokrati.

Om kommundelsnämnderna/-fullmäktige består av t.ex. 19 ledamöter och antalet nämnder/fullmäktige är 15–20 blir detta totalt 285–380 ledamöter.

6.4.2 Andra kanaler för deltagande och påverkan

Fullmäktige godkänner en kommunstrategi som anger strukturer, sätt och metoder för deltagande och påverkan.

Fullmäktige kan bilda brukarråd som omfattar hela kommunen och kommundelsfullmäktige/-nämnderna kan bilda brukarråd för sitt område.

Metoder för delaktighet och påverkan, såsom inkluderande budgetering och planering, invånarlokaler och elektroniska metoder för påverkan används i bred omfattning och tillämpas utifrån lokala behov. Invånarinitiativ och kommunala folkomröstningar kompletterar förverkligandet av demokratin i storstaden. Folkomröstningar kan ordnas och gälla hela kommunen eller en eller flera hemstäder. Folkomröstningen är rådgivande.

6.5 Kommundirektörernas ställning i den nya kommunen

6.5.1 Ledningen för den nya kommunen

Kommundirektörerna i de samgående kommunerna fortsätter sin anställning i den nya kommunen i uppgifter som bestäms närmare av sammanslagningsstyrelsen och fullmäktige i den nya kommunen i samband med godkännandet av ledningssystemet.

7 Personalförvaltning

7.1 Anställningsskydd

För personalens del är ändringen i kommunindelningen en överlåtelse av rörelse enligt 29 § i kommunstrukturlagen.

När ändringen träder i kraft vid ingången av år 2017, då personalen övergår i anställning hos den nya kommunen, har arbetsgivaren inte rätt att säga upp ett anställningsförhållande av ekonomiska orsaker eller av produktionsorsaker enligt 7 kap. 3 § i arbetsavtalslagen eller 37 § i lagen om kommunala tjänsteinnehavare. Detta förbud gäller i fem år, dvs. fram till 31.12.2021 (29 § 2 mom. i kommunstrukturlagen).

En arbetstagare eller tjänsteinnehavare kan dock sägas upp om han eller hon vägrar att ta emot en ny arbetsuppgift eller tjänst enligt 7 kap. 4 § i arbetsavtalslagen eller 37 § i lagen om kommunala tjänsteinnehavare.

Det ovannämnda inskränker inte arbetsgivarens rätt att säga upp anställningen av individuella skäl som beror på tjänsteinnehavaren eller arbetstagaren.

7.2 Harmonisering av lönesystemen

Nya lönesystem enligt de kommunala tjänste- och arbetskollektivavtalen utvecklas för den nya arbetsgivaren och ersätter de gamla lönesystemen.

Olika uppgiftsspecifika löner enligt de gamla lönesystemen samordnas om möjligt så att lönerna överensstämmer med de nya lönesystemen.

Målet är en jämlik uppgiftsspecifik lön i uppgifter som är lika krävande.

Avsikten är att genomföra löneharmoniseringen före utgången av år 2021, dvs. inom tiden för anställningsskyddet enligt kommunstrukturlagen.

Det nya lönesystemet börjar utvecklas genast när besluten om den nya kommunens service och dess organiseringsätt har fattats.

7.2.1 Allmänna principer för övergångsskedet

Kommunernas personalpolitik börjar harmoniseras efter sammanslagningsbesluten i fullmäktige.

Arbetet i kommunernas samarbetsorgan och beredningsskedets personalgrupp upphör när den nya kommunens samarbetsorgan, såsom avses i samarbetslagen och avtalen inom den kommunala sektorn, inleder sin verksamhet.

Personalföreträdare har närvaro- och yttranderätt i sammanslagningsstyrelsen när den behandlar ärenden som gäller personalen.

Övergångsplaner för personalen bereds i sammanslagningsstyrelsen under år 2016.

För åren 2017–2021 utarbetas en kommunstrategi där personalpolitiska riktlinjer utgör en central del.

Sammanslagningsstyrelsen beslutar om principerna för tillsättning av tjänster, anställningsförhållanden och vikariat som blir lediga, dock så att personalen i första hand rekryteras bland personalen i de samgående kommunerna.

8 Principer för servicen

8.1 Allmänna principer

Metropolstadens tjänster utvecklas utifrån bästa praxis i de olika städerna. Valfungerande lösningar behålls, utvecklingspotentialen utnyttjas och nya kostnadseffektiva tjänster och serviceprocesser tas i bruk. Tjänsternas tillgänglighet och kvalitet tryggas på samma nivå i alla delar av staden.

Strategin som styr metropolstadens verksamhet inkluderar en servicestrategi med riktlinjer om principerna för ordnande och produktion av tjänsterna och om servicenäten. Grundprincipen för ordnandet av centraliserade tjänster och närservice är att ju oftare tjänsten används, desto närmare ska den tillhandahållas. Tjänster som används mycket sällan kan tillhandahållas på platser med fungerande kollektivtrafikförbindelser.

En central uppgift för sammanslagningsstyrelsen är att inleda en utvärdering av servicenäten och tjänsternas produktionssätt över hela staden. Utredningar genomförs om invånarorienterade serviceprocesser, när servicemodeller, digitalisering av tjänster och olika former av gränsöverskridande samservice över verksamhetsområdena, så att man utifrån utredningarna kan besluta om sammankoppling av servicenäten för respektive verksamhetsområde och geografiskt område.

Målet är att alltid kunna garantera invånarnas livskvalitet och välfärd i den nya kommunen med vid var tid tillgängliga resurser. Förhållandet mellan tjänsternas effekter och kostnader ska vara optimalt. Detta förutsätter att man prioriterar förebyggande verksamhet, inklusive stöd för egen aktivitet och bevarad funktionsförmåga.

Avsikten är att säkerställa det praktiska genomförandet av kundorienteringen genom ökad valfrihet och olika tillämpningar av brukardemokrati. Utvecklingen av ett flerkanaligt servicenät och nya servicekoncept mäts med kostnadseffektivitet, effekter, kvalitet och tillgänglighet.

Med tanke på en hållbar ekonomi är målet att tillhandahålla tjänsterna betydligt förmånligare än den nuvarande kostnadsnivån.

Bildandet av den nya kommunen ger en starkare bas för att förverkliga de språkliga rättigheterna för svenskspråkiga. När social- och hälsovårdsservicen för svenskspråkiga samlas under en ledning på den nya kommunens stadsnivå och det finns en stark koordinering i serviceproduktionen och rekryteringen av personal förbättras kvaliteten och tillgängligheten i social- och hälsovårdsservicen för den svenskspråkiga befolkningen. Organ för båda nationalspråkens språkgrupper tillsätts inom utbildningsväsendets förvaltning,

dvs. bildningsnämndens kommittéer för utbildningsväsendet. Kommittémedlemmarna väljs bland personer som tillhör den berörda språkgruppen.

8.2 Närservice och centraliserade tjänster

En central tanke i metropolstadsförslaget är att samla de fem kommunernas resurser, område och serviceproduktion i en helhet. Principen om invånarorientering innebär att användarperspektivet betonas: hur ofta tjänsten används och dess tillgänglighet avgör vilka tjänster som utförs på metropolstadsnivå och vilka som utförs på serviceområdesnivå.

Sammanslagningsstyrelsen beslutar om utveckling av servicenäten och fastställande av närservice och centraliserade tjänster.

8.2.1 Närservice

Närservice tillhandahålls på serviceområdet, som e-tjänster eller i hemmet.

Typisk närservice är småbarnsfostran, grundläggande utbildning, närbibliotek, ungdomslokaler och närliggande idrottstjänster. Närservice inom produktionsansvaret för social- och hälsovården är bl.a. rådgivningsbyråer, närhälsovård, skolhälsovård och närservice för seniorer.

8.2.2 Centraliserade tjänster

Typiska centraliserade tjänster är sådana som används sällan och kopplas därför inte till serviceområdena.

På metropolstadsnivå kan dessa bl.a. utgöras av stora idrottsanläggningar, kulturtjänster, utbildning på andra stadiet, grundläggande konstundervisning och sysselsättningstjänster. Förebyggande åtgärder mot segregation, hantering av konkurrenskraften och närings- och innovationspolitiken är saker som berör hela metropolstaden.

På metropolstadsnivå sköts även uppgifter som gäller markanvändning, boende och trafik. Behovet att överföra vissa uppgiftshelheter rörande samhällsstrukturen och trafiksystemet till en eventuell metropolförvaltning minskar betydligt genom att den nya kommunen uppstår.

8.3 Social- och hälsovård

Vårdreformens syfte är en kostnadseffektiv och ändamålsenlig servicestruktur och att stärka basservicen inom social- och hälsovården. Detta eftersträvas genom en så bred integration av social- och hälsovården som möjligt.

Ansvar för att ordna social- och hälsovårdsservicen ska överföras från kommunerna till fem social- och hälsovårdsområden (vårdområden), varvid kommunens ansvar blir

att producera tjänsterna som medlem i en samkommun eller som produktionsområdets ansvarskommun.

Enligt utkastet till lagen om ordnande av social- och hälsovården bereder vårdområdet vart fjärde år ett beslut om ordnandet, där SHM ska höras. I beslutet fastställs de produktionsansvariga samkommunerna och produktionsområdets ansvarskommuner samt deras uppgifter, allokering av finansiering och resurser, centrala principer för köpta tjänster, kvalitets- och servicenivå, gemensam praxis, säkerställande av närservice samt språkliga rättigheter.

Produktionsansvaret förutsätter tillräckliga resurser och förmåga att svara för social- och hälsovården som en helhet på ett sätt som anges närmare i lagen. Produktionen kan ske i egen regi, som köpt tjänst, med servicesedel eller i samverkan. Tematiska producent-samkommuner kan inte bildas.

Den nya kommunen, metropolstaden, bildas av fem nuvarande kommuner, som hör till det södra vårdområdet. Metropolstadens befolkningsunderlag är betydande och på dess område kan alla social- och hälsovårdstjänster integreras heltäckande. Metropolstaden uppfyller alla uppställbara produktionsansvarskriterier.

Vårdreformens mål uppnås bäst genom att metropolstaden blir en produktionsansvarig aktör på de nuvarande fem kommunernas område. Denna möjlighet ska inkluderas i lagen om ordnande av social- och hälsovården.

Alternativt skulle metropolstaden kunna vara produktionsansvarsområdets ansvarskommun, varvid vårdintegrationen skulle omfatta hela HUCS sjukvårdsområde.

På sitt område svarar metropolstaden för alla uppgifter som lagstiftningen tilldelat kommunerna. Processerna för produktion av social- och hälsovårdsservicen utgör basverksamhet för den nya kommunen liksom beslutsfattande och ledning för hela ansvarsområdet. Då undviks eventuella styrbarhetsproblem förknippade med samkommunförvaltning. Den modell med en anordnare och producent som metropolstaden och det södra vårdområdet utgör skulle skapa ett balanserat förhandlingsläge när beslutet om ordnande bereds och på bästa sätt garantera uppfyllelsen av social- och hälsovårdsreformens mål.

9 Den nya kommunens ekonomi

9.1 Ekonomin före sammanslagningen

Kommunerna sköter sin ekonomi ansvarsfullt och efter fullmäktiges sammanslagningsbeslut fattar de inga betydande nya beslut som binder den nya kommunen eller beslut som strider mot sammanslagningsavtalet. Överlåtelse av egendom vederlagsfritt eller till lägre pris än gängse pris är inte tillåtet efter fullmäktiges sammanslagningsbeslut.

Om det efter sammanslagningsbeslutet framkommer tvingande behov att öka drifts- eller investeringsutgifterna på ett sätt som avviker från budgeten och uppgår till ett betydande belopp, ska ärendet behandlas och godkännas i sammanslagningsstyrelsen.

Principerna för kommunernas hantering av sin ekonomi åren 2015–2016 avtalas i sammanslagningsstyrelsen.

9.2 Användning av statens sammanslagningsunderstöd

Under tre år erhåller den nya kommunen totalt 8 miljoner euro i sammanslagningsunderstöd. Av understödet betalas 40 % första året och 30 % andra och tredje året.

Det används uteslutande för integration av ICT-systemen.

Sammanslagningens beredningskostnader åren 2015–2016 fördelas mellan Esbo, Helsingfors, Grankulla, Sibbo och Vanda i proportion till kommunernas invånarantal.

9.3 Förändring i statsandelar vid sammanslagningen

Enligt preliminära uppgifter för år 2015 ökar statsandelarna för metropolstadens kommuner med totalt 0,21 % eller 915 636 euro. Merparten av förändringen är skatteinkomstutjämning.

9.4 Principer för hantering av den nya kommunens ekonomi

Hantering av ekonomin syftar till att skapa förutsättningar för genomförande av metropolstadens vision. Den nya kommunen är på socialt, ekonomiskt och miljömässigt hållbart sätt en framtidsinriktad stad som kan ta hand om invånarnas välfärd med vid var tid tillgängliga resurser.

Huvudprincipen är en kommunal ekonomi i balans. För att öka produktiviteten optimeras servicenäten, dubbelarbete inom förvaltning och serviceproduktion elimineras och serviceprocesserna utvecklas. Kommunernas produktivhetsprogram och stabiliseringsplaner utnyttjas och modeller som har utvecklats i dem tas i bruk i hela stadens verksamhet.

Sammanslagningsstyrelsen bereder den nya kommunens budget för år 2017 och ekonomiplanen för åren 2018–2020. Resursanvändningen bygger på att besparingspotentialen enligt kostnadsprognoserna utnyttjas.

För beslut i fullmäktige bereder sammanslagningsstyrelsen de centrala målen för den nya kommunens och kommunkoncernens verksamhet och ekonomi samt principerna för koncernstyrning.

10 Andra arrangemang vid sammanslagningen

10.1 Effekter på kommunernas samverkan

Ömsesidiga avtal om kommunal samverkan mellan de kommuner som går samman i metropolstaden upphör 31.12.2016, om inte något annat avtalas separat för en viss sak.

Sammanslagningsstyrelsen har till uppgift att förhandla om de avtal och arrangemang som Esbo, Helsingfors, Grankulla, Sibbo och Vanda har med andra kommuner och parter. Om sammanslagningen av kommunerna medför behov att ändra lagstadgade områdesgränser, gör sammanslagningsstyrelsen en framställning om lagändring till statsrådet.

10.2 Harmonisering av kommunala stadgor och avgifter

Den nya kommunen ser över kommunala stadgor och harmoniserar kommunala avgifter och taxor så att dessa motsvarar kommunindelningen från och med 1.1.2017.

10.3 Sammanslutningarnas och stiftelsernas hemorter

Den nya kommunen blir hemort för de bolag, föreningar, andelslag och andra sammanslutningar, firmor eller stiftelser som verkar inom de fem kommunernas område. Myndigheterna gör behövliga anteckningar i registren på tjänstens vägnar såsom förutsätts i 34 § i kommunstrukturlagen.

10.4 Uppföljning av sammanslagningen

En extern utvärdering genomförs vid två tillfällen åren 2016–2020 för säkerställande av ändamålsenligheten i förberedelserna och genomförandet av bildandet av den nya kommunen. Behövliga korrigeringar och förändringar görs utifrån utvärderingsresultaten.

10.5 Ändring av sammanslagningsavtalet

Detta sammanslagningsavtal kan ändras genom överensstämmande beslut av kommunernas fullmäktige tills sammanslagningen av kommunerna träder i kraft, dvs. 31.12.2016, om förhållandena förändras så, att det vore uppenbart oändamålsenligt att iaktta någon av avtalsbestämmelserna.

Espoo – Helsinki – Kauniainen – Kerava – Kirkkonummi – Sipoo – Tuusula – Vantaa – Vihti

Metropolialueen yhdeksän kunnan erityinen kuntajakoselvitys

METROPOLI
SELVITYS

Metropolialueen yhdeksän kunnan erityinen kuntajakoselvitys

Helsinki 2014

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

PL 28 (Snellmaninkatu 1 A) 00023 VALTIONEUVOSTO

Puhelin 0295 16001 (vaihde)

Internet: www.vm.fi

Taitto: Pirkko Ala-Marttila / Anitta Heiskanen/VM-julkaisutiimi

ISBN 978-952-251-624-4 (nid.)

ISBN 978-952-251-625-1 (pdf)

Esipuhe

Olemme saaneet tehtäväksemme arvioida Helsingin metropolialueen kuntarakennetta alueen kokonaisedun kautta. Seudun elinvoiman ja kilpailukyvyn turvaaminen on tärkeää koko Suomelle. Helsingin metropolialueen kilpailijoita ovat muiden maiden, erityisesti lähialueilla sijaitsevat metropolialueet, eivät Suomen muut kaupunkiseudut. Ajalliseksi kiintopisteeksi olemme valinneet vuoden 2030. Kun tarkastelussa ovat aluekehitystrendit, vuosi 2030 on jo ylihuomenna.

Alue- ja yhdyskuntakehitykseen vaikuttavat talouden lisäksi merkittävästi myös teknologiset, sosiaaliset ja ympäristöön liittyvät muutokset. Kaupungistuminen jatkuu kautta maailman. Myös suomalaiset muuttavat kaupunkikeskuksiin. Uuden teknologian työpaikkoja syntyy erityisesti yliopistokaupunkeihin ja niiden ympäristöön. Kaupunkikulttuurin vahvistuminen vaikuttaa asumispreferensseihin. Ilmastomuutos korostaa tarvetta kaupunkiseutujen yhdyskuntarakenteen ja liikennejärjestelmän kokonaisvaltaiseen kehittämiseen.

Meille annettu tarkastelualue, yhdeksän kuntaa Helsingin metropolialueella, sisältää alueen ytimen ja kuntia kehysalueelta. Työn kuluessa olemme päätyneet siihen, että annetun tehtävän puitteissa meidän tulee erityisesti keskittyä seudun ydinalueen koossa pitämiseen ja vahvistamiseen. Lisäksi olemme arvioineet sen ympärillä olevien kuntien tilannetta tavoitteena myös kehysalueen vahvistuminen voimavaroja kokoamalla.

Näemme erityisen ongelmallisena, että pääkaupunkiseudun kolmen suuren kaupungin kehittämisstrategioita ei ole laadittu yhtenä elimellisenä kokonaisuutena, jonka johtotähtenä olisi kaikkien etu yhteisen edun kautta. Myöskään kehyskunnissa ei riittävästi tunnista niiden asemaa metropolin osana.

Olemme kiteyttäneet Helsingin tulevaisuuden metropolin 2030 strategiset tavoitteet seuraavasti:

1. Palveluiden turvaaminen julkisten resurssien vähentyessä
2. Sosiaalisesti, taloudellisesti ja ympäristöllisesti kestävä metropoli
3. Kansainvälisen kilpailukyvyn takaava toimintaympäristö
4. Yhdyskuntarakenteeltaan tasapainoinen ja toimiva metropolialue

Selvityksemme jakautuu kolmeen osaan. **Ensimmäisessä osassa** tarkastellaan laajasti selvitysalueen 9 kunnan nykytilaa ja kehitysnäkymiä. **Toinen osa** sisältää linjauksemme perustelut. Siinä edellä esitettyjä strategisia tavoitteita peilataan kuntarakenteeseen kahdentoista kysymyksen muotoon puetun kriteerin avulla. **Kolmannessa osassa** hahmotellaan kuva uudesta kunnasta, metropolikaupungista. Strategiatasolla se yhdistää seudun ydinalueen samalla kun se jäsentyy asukkaidensa elinpiirien mukaisiksi kotikaupungeiksi. Tarkastelun keskeisiä näkökulmia ovat kaksitasoinen palvelu- ja päätöksentekorakenne, talous, hallinto, henkilöstö, kansalaisten osallistumis- ja vaikutusmahdollisuudet sekä kielelliset oikeudet. Näkökulmien johtopäätöksissä on kuvattu kuntarakenteen muutta-

miseen liittyviä etuja ja haittoja. Esityksemme Espoota, Helsinkiä, Kauniaista, Sipoota ja Vantaata koskevaksi **yhdistymissopimukseksi** perustuu selvityksen kolmannessa osassa esitettyihin näkökohtiin.

Olemme joutuneet tekemään selvitystyötämme ilman tietoa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain lopullisesta sisällöstä ja samanaikaisesti metropolilahallintoa koskevan lakipaketin valmistelun kanssa.

Tätä kirjoitettaessa näyttää siltä, että sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottamisalueita olisi tulossa alle kaksikymmentä kuntayhtyminä tai jossakin tapauksissa myös vastuukuntape- riaatteella. Metropolikaupunki täyttää mielestämme kaikki tuottajaorganisaatiolle asetet- tavissa olevat kriteerit. Metropolihallintoa on valmisteltu olettaen, että kuntarakenteessa ei tapahdu merkittäviä muutoksia. Lähtökohtaisesti metropolikaupungin perustaminen vähentää tarvetta erilliseen metropolihallintoon. Pääosa ongelmista, joita metropolihal- linnolla pyritään ratkaisemaan, voidaan ratkaista uuden kunnan sisällä ja sopimusyhteis- työllä naapurikuntien kanssa.

Hahmottelemamme metropolikaupunki eroaisi monessa suhteessa kaikista muista Suomen kunnista. Mielestämme olisikin syytä harkita uuden kunnan perustamiseen liit- tyen erillislakia, jossa määriteltäisiin metropolikaupungin erityinen vastuu kansallisessa kehittämisessä sekä sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottamisessa.

Raportin kolmannen osan taloutta koskevat taustatiedot on tuottanut FCG, joka on myös laatinut raportin ensimmäisen osan toimintaympäristö- ja henkilöstökuvaajia. Met- ropolikaupungin ICT-muutostukiraportti on julkaistu erillisliitteenä. Sen laadintaan ovat osallistuneet Helsingin, Kauniaisten ja Vantaan nimeämät asiantuntijat konsulttina Gofore.

Olemme pyrkineet toimimaan vuorovaikutteisesti alueen kuntien kanssa. Selvitystyön aikana on pidetty yhteensä 48 kuntatilaisuutta ja 43 eri työryhmien kokousta, jonka lisäksi on käyty lukuisia epävirallisia palavereja eri sidosryhmien kanssa. Yhteistyöfoorumeina kuntien suuntaan ovat olleet seurantaryhmä, henkilöstötyöryhmä, kuntajohtajakokoukset, viranhaltijaverkosto, talousryhmä ja ICT-muutostuki -ryhmä. Espoo ja Sipoo ovat osallis- tuneet täysipainoisesti vain kahden ensiksi mainitun ryhmän työhön. Tukenamme tule- vaisuutta pohtimassa on toiminut myös kunnista riippumattomista eri alojen huippuasi- antuntijoista koostuva visioyhmä.

Kansalaisviestintää on tehty mm. hankkeen nettisivuilla osoitteessa www.metropoli-selvitys.fi. Siinä yhteistyökumppanimme on ollut viestintätoimisto AC-Sanafor.

Olemme kiitollisia kaikille hankkeeseen sen eri vaiheessa osallistuneille ja keskustelui- n työn tulokseen vaikuttaneille.

Erityisesti haluamme kiittää hankkeen projektiasiantuntijana toiminutta FM Maria Merisaloa, jonka apu projektin kokonaisaikataulun hallinnassa ja selvityksen tietopohjan kokoamisessa on ollut korvaamatonta sekä valtiovarainministeriön kunta- ja aluehallinto- osastoa monenlaisesta käytännön avusta työn kuluessa.

Helsingissä 5. päivänä joulukuuta 2014

Mikko Pukkinen

Cay Sevón

Matti Vtilo

Valtiovarainministeriön asettamat kuntajakoselvittäjät

Sisältö

Esipuhe	5
OSA I: SELVITYKSEN LÄHTÖKOHDAT SEKÄ METROPOLIALUEEN 9 KUNNAN NYKYTILA JA KEHITYKSEN TRENDIT	11
1 Metropolialueen 9 kunnan erityisen kuntajakoselvityksen lähtökohdat	11
1.1 Erityisen kuntajakoselvityksen asettaminen	11
1.1.1 Tehtävä	11
1.1.2 Tausta	11
1.2 Selvityksen aikataulu ja organisointi	12
1.3 Erityisen kuntajakoselvityksen suhde muihin selvityksiin	14
1.3.1 Metropolialueen esiselvitys	14
1.3.2 Kuntien omat kuntarakenneselvitykset	16
1.3.3 Metropolihallinnon lainsäädännön valmistelu	18
1.3.4 Muut keskeiset lakihankkeet	19
2 Metropolialueen 9 kunnan toimintaympäristö	21
2.1 Metropolialueen kansainvälinen kilpailukyky	21
2.1.1 Metropolimme kansainvälisessä kilpailussa	21
2.1.2 Kilpailukyvyyn kehittäminen	23
2.2 Metropolialueen yhdyskuntarakenteelliset ja asuntomarkkinoiden erityispiirteet	26
2.2.1 Yhdyskuntarakenteen nykytila	26
2.2.2 Kuntarajojen merkitys yhdyskuntarakenteen kehityksessä metropolialueella	28
2.2.3 Asuntomarkkinoiden nykytilanne	30
2.2.4 Maankäytön, asumisen ja liikenteen kehittäminen metropolialueella	32

2.3	Metropolialueen väestölliset erityispiirteet	34
2.3.1	Väestökehitys ja väestörakenne	34
2.3.2	Työllisyys, työttömyys ja taloudellinen huoltosuhde ja -kantosuhte .	41
2.3.3	Pendelöinti, asiointi ja liikkuminen.....	47
2.3.4	Muuttoliike	51
2.3.5	Segregaatio	54
3	Hallinto ja talous	59
3.1	Päätöksenteko- ja hallinto organisaatiot	59
3.2	Talouden tunnusluvut	62
4	Palvelut	71
4.1	Sosiaali- ja terveystoimi	71
4.2	Sivistystoimi	77
4.2.1	Sivistystoimen organisaatiot selvityskunnissa	77
4.2.2	Varhaiskasvatus (päivähoito)	79
4.2.3	Perusopetus ja toinen aste	82
4.2.4	Kulttuuri, kirjasto ja vapaa sivistystyö	88
4.3	Maankäyttö, asuminen, liikenne ja ympäristö	91
5	ICT:n nykytila – tietohallinto-toimintamallit ja avainluvut	101
6	Kuntien yhteistoiminta	105
7	Henkilöstö	109
7.1	Henkilöstön määrä ja jakauma ammattiluokkiin	109
7.2	Henkilöstön eläköityminen ja rekrytointitarve	110
8	Asukkaiden osallistumis- ja vaikutusmahdollisuudet sekä lähidemokratian toteutuminen	115
8.1	Pohjoismainen vertailu	115
8.2	Yhdeksän kunnan nykytilanne ja kehittämissuunnitelmat	116
9	Kielelliset oikeudet	121
9.1	Kansalliskielien nykytilanne	121
9.2	Ruotsinkieliset palvelut selvitysalueella	122
9.3	Monikielisyys	124

OSA II: EHDOTUS	125
10 Ehdotus kuntarakenteeksi	125
10.1 Ehdotuksen muodostamisen perusteet	125
10.2 Ehdotus	129
OSA III: UUDEN METROPOLIKAUPUNGIN PERIAATTEET	131
11 Metropolikaupungin rakenne	131
12 Palvelut	135
12.1 Palvelujen järjestämisen ja tuottamisen periaatteet metropolikaupungissa	135
12.2 Sosiaali- ja terveyshuollon järjestäminen	136
12.3 Lähipalvelut ja keskitetyt palvelut	137
12.4 Johtopäätöksiä	138
13 Talous	141
13.1 Kuntien ja kuntakonsernien taloudellinen asema ennen yhdistymistä	141
13.2 Kuntien talouden sopeutuspaineet	151
13.3 Metropolikaupungin taloudellinen asema ja sopeutuspaine	153
13.4 Palvelujen kustannukset vaihtoehtoisilla tavoilla tuotettuna	156
13.5 Yhteenveto ja johtopäätökset	161
14 Hallinto	163
14.1 Hallinnon järjestämisen periaatteet metropolikaupungissa	163
14.2 ICT-toimintojen järjestäminen metropolikaupungissa	166
15 Henkilöstö metropolikaupungissa	173
15.1 Henkilöstön määrä, eläköityminen ja rekrytointitarve	173
15.2 Henkilöstö muutoksessa	176
15.3 Johtopäätöksiä	177
16 Osallistumis- ja vaikutusmahdollisuudet sekä lähidemokratia	179
16.1 Osallistuminen metropolikaupungissa	179
16.2 Asukkaiden osallistumis- ja vaikutusmahdollisuudet sekä lähidemokratian toteutuminen metropolikaupungissa	179
16.3 Johtopäätöksiä	180

17	Kielelliset oikeudet metropolikaupungissa.....	181
17.1	Ruotsinkielisten kielellisten oikeuksien toteutuminen metropolikaupungissa.....	181
17.2	Vieraskielisten kielellisten oikeuksien toteutuminen metropolikaupungissa.....	182
17.3	Johtopäätöksiä.....	182
18	Kuntien yhdistyminen suhteessa kuntien yhteistoimintaan.....	183
19	Kuntien yhdistyminen suhteessa metropolihallinnon tarpeeseen.....	185
	Lähdeluettelo	187
	Liitteet lukuun 13.....	193
	Liite 1. Kuntien verotulot vuosina 2001–2013	193
	Liite 2. Metropolikonsernin tase	194
	Liite 3. Kuntatalouden painelaskelmat.....	195
	Liite 4. Kustannustason vertailut eri kaupunkien kustannustasoilla.....	200

OSA I: SELVITYKSEN LÄHTÖKOHDAT SEKÄ METROPOLIALUEEN 9 KUNNAN NYKYTILA JA KEHITYKSEN TRENDIT

1 Metropolialueen 9 kunnan erityisen kuntajakoselvityksen lähtökohdat

1.1 Erityisen kuntajakoselvityksen asettaminen

1.1.1 Tehtävä

Valtiovarainministeriö määräsi 9.12.2013 kuntarakennelain 15 §:n perusteella toimitettavaksi erityisen kuntajakoselvityksen Espoon, Helsingin, Kauniaisten, Keravan ja Vantaan kaupunkien sekä Kirkkonummen, Sipoon, Tuusulan ja Vihdin kuntien välillä. Selvitystyö alkoi 16.12.2013 ja se päättyy viimeistään 30.11.2014. Samalla ministeriö asetti kuntajakoselvittäjiksi varatuomari Mikko Pukkisen, valtiotieteiden tohtori Cay Sevónin ja arkkitehti Matti Vatilon. Selvityksessä on toiminut projektiasiantuntijana filosofian maisteri Maria Merisalo.

Selvitys on suoritettu kuntarakennelain 16 §:n mukaisesti. Selvityksessä on tuotettu tiedot, joiden perusteella on voitu arvioida edellytyksiä yhdistää edellä mainitut kunnat tai osa kunnista yhdeksi tai useammaksi kunnaksi. Selvityksessä on huomioitu esiselvityksessä ehdotetut vaihtoehdot kuntajakoselvitysalueiksi. Lisäksi on selvitetty myös osaliitosvaihtoehtoja.

Selvityksessä on arvioitu kuntarakennelain 4 e §:n 3 momentin mukaan yhdistymisen suhdetta metropolihallinnon tarpeeseen erityisesti yhdyskuntarakenteen eheyttämisen, joukkoliikenteen ja sosiaalisen asuntotuotannon näkökulmasta.

Kuntajakoselvittäjät ovat selvityksen perusteella katsoneet kuntajaon muuttamisen tarpeelliseksi, ja he ovat tehneet muutoksen kohteena olevien kuntien valtuustoille ehdotuksen kuntajaon muuttamisesta. Selvittäjät ovat liittäneet ehdotukseensa kuntarakennelain 8 §:ssä tarkoitetun yhdistymissopimuksen. Tarvittaessa selvittäjät voivat esittää ministeriölle kunnallisen kansanäänestyksen järjestämistä kuntarakennelain 16 §:ssä säädetyllä tavalla.

1.1.2 Tausta

Kuntarakennelain 4 e §:n 1 momentin mukaan Helsingin, Espoon, Vantaan, Kauniaisten, Kirkkonummen, Hyvinkään, Pornaisten, Tuusulan, Keravan, Järvenpään, Nurmijärven, Mäntsälän, Sipoon ja Vihdin kuntien tulee 4 d §:ssä säädetyistä poiketen selvittää yhdistymistä alueilla, joilla on merkittävä yhdyskuntarakenteen eheyttämistarve yhteisen keskus-

taajaman ja sen kasvupaineen vuoksi ja jotka muodostavat toiminnallisen kokonaisuuden sekä ovat perusteltuja alueen kokonaisuuden kannalta.

Valtiovarainministeriö toteutti 3.7.2012 – 28.2.2013 kuntauudistukseen liittyvän ja metropolialuetta koskevan esiselvityksen, joka koski mainittujen kuntien aluetta (ks. enemmän luvusta 1.3.1).

Hallitus linjasi 29.8.2013 antamassaan rakennepoliittisessa ohjelmassa, että varmistetaan metropolialueen kilpailukyky, estetään segregatiota sekä tehostetaan maankäytön, asumisen ja liikenteen suunnittelua ja toteutusta edistämällä alueen kuntaliitoksia ja kokoomalla sen tueksi metropolihallinto. Ohjelmassa linjattiin edelleen, että kannustetaan kuntia etenemään itse käynnistämillään kuntaliitosselvitysalueilla.

Valtiovarainministeriö asetti 4.10.2013 metropolihallintoa koskevaa lainsäädäntöä valmistelevalle työryhmän. Työryhmän tavoitteena on valmistella tarvittavat lainsäädäntötoimenpiteet metropolihallinnon perustamiseksi alueelle huomioiden hallituksen rakennepoliittiseen ohjelmaan sisältyvät metropolihallintoa koskevat linjaukset sekä alueen kuntarakenteen kehitys ja metropolialueen esiselvitys. Valtiovarainministeriö katsoi, että metropolialueelle ei ole syntymässä alueen kokonaisedun näkökulmasta riittävää kuntarakennetarkistusta ilman edellä mainittujen kuntien välillä toteutettavaa erityistä kuntajakoselvitystä.

Hyvinkään, Keravan ja Järvenpään kaupungit sekä Nurmijärven, Mäntsälän, Pornaisten, Tuusulan ja Sipoon kunnat ovat käynnistäneet oman kuntajakoselvityksen. Sipoon ja Pornaisten kunnat ovat mukana myös kuntajakoselvityksessä Askolan, Lapinjärven, Myrskylän kuntien sekä Loviisan ja Porvoon kaupunkien kanssa. Espoon, Kauniaisten, Kirkkonummen ja Vihdin kunnat ovat myös käynnistäneet oman kuntajakoselvityksen.

Ottaen huomioon kuntarakennelain 4 e §:n mukaisen selvityksiperusteen, esiselvityksessä ehdotetut selvitysvaihtoehdot ja alueella käynnistyneet kuntien omat kuntajakoselvitykset, valtiovarainministeriö katsoi perustelluksi toteuttaa kuntajakoselvityksen erityisesti Helsingin ja Vantaan kaupunkien osalta, jotka eivät ole mukana kuntien käynnistämässä vapaaehtoisissa selvityksissä.

1.2 Selvityksen aikataulu ja organisointi

Selvitystyö alkoi joulukuun puolessa välissä 2013. Selvitys aloitettiin tammikuussa 2014 kuntien ylimmän luottamusjohdon ja kuntajohtajan kuntakohtaisilla tapaamisilla. Keväällä 2014 selvityksessä hahmotettiin metropolialueen 9 kunnan toimintaympäristö ja nykytila sekä muodostettiin visio tulevaisuuden kuntarakenteesta metropolialueella. Selvitystyössä hyödynnettiin aiempia ja kuntien itse käynnistämiä rinnakkaisia selvityksiä.

Selvittäjät julkistivat 3.6.2014 alustavan linjauksensa, jossa he ehdottivat metropolikaupungin muodostamista Espoon, Helsingin, Kauniaisten ja Vantaan kaupungeista sekä Sipoon kunnasta. Aviapoliksen yritysvoimavarojen vahvistamiseksi mukaan ehdotettiin liitettäväksi myös Tuusulan kunnasta Helsinki-Vantaan lentokenttään rajoittuva alue. Alustavan linjauksen julkistuksen jälkeen selvitystyötä jatkettiin kuntarakennelain edellyttämän mukaisesti ja sen painopiste siirtyi yhdistymissopimuksen valmistelun vaiheeseen.

Ehdotus ja kuntarakennelain 8 §:ssä tarkoitettu yhdistymissopimus luovutettiin muutoksen kohteena olevien kuntien eli Espoon, Helsingin, Kauniaisten, Sipoon ja Vantaan valtuustoille joulukuun 5. päivänä.

Selvitysorganisaatio on koostunut kuntajakoselvittäjien lisäksi valtuustoista, seurantaryhmästä, kuntajohtajatyöryhmästä, viranhaltijaverkostosta, kuntalaisista ja henkilöstöstä sekä visioryhmästä.

Valtuustoilla on ehdotuksen käsittelyssä päätöksentekijän rooli. Selvittäjät esittelivät selvityskuntien valtuustoille maalis-huhtikuussa ja syys-lokakuussa selvitystyön ajankoh- taista vaihetta.

Seurantaryhmään kuuluivat kustakin kunnasta valtuuston puheenjohtaja, kaupungin-/kunnanhallituksen puheenjohtaja sekä kaupungin-/kunnanjohtaja sekä tarvittaessa riit- tävän edustavuuden varmistamiseksi keskeisissä luottamustehtävissä olevia lisäedustajia kunnan harkinnan mukaan sekä henkilöstön edustajat. Seurantaryhmä toimi selvityk- sessä yhteisenä foorumina kuntien ja kuntajakoselvittäjien väliselle vuorovaikutukselle selvityksen sisällöstä ja selvitysprosessin kulusta. Lisäksi sen tehtävänä oli välittää kuntien valtuustojen ja luottamushenkilöiden odotuksia kuntajakoselvitykselle sekä näkemyksiä selvityksen teemoihin ja niistä tehtäviin johtopäätöksiin. Seurantaryhmän tehtävänä oli myös auttaa kuntajakoselvittäjiä paikallisessa asiantuntemuksessa ja selvitykseen liittyvän kunnallispoliittisen tilanteen kartoittamisessa. Seurantaryhmä kokoontui keväällä kolme kertaa ja syksyllä kaksi kertaa.

Kuntajohtajatyöryhmä nimettiin selvityksen alustavan linjauksen julkistamisen jälkeen. Sen tehtävänä oli työstää selvittäjien johdolla yhdistymissopimusluonnosta.

Viranhaltijaverkosto muodostui kuntien viranhaltijoista. Kunnat ovat nimenneet asi- antuntijan/yhteyshenkilön seuraaviin asiakokonaisuuksiin: kuntatalous; maankäyttö, asu- minen, liikenne, ympäristö; sivistys; sosiaali- ja terveystoimi; henkilöstö; demokratia ja kilpailukyky. Viranhaltijaverkoston tarkoituksena oli auttaa selvittäjiä alueen paikallisasi- antuntemuksessa verkostoon sisältyvien asiakokonaisuuksien osalta ja varmistaa osaltaan tarvittavien tietojen saanti kuntajakoselvittäjien käyttöön. Lisäksi se on mahdollistanut kuntajakoselvittäjille riittävän vuorovaikutuksen kuntaorganisaatioiden kanssa selvityk- sen valmistelussa. Lisäksi syksyllä työhön ovat osallistuneet myös taloustyöryhmä ja ICT- muutostukityöryhmä.

Selvityksen edetessä varmistettiin kuntalaisten tiedonsaanti ja osallistumismahdolli- suudet. Selvityksen internet -sivuilla kuntalaiset pystyivät seuraamaan selvityksen etene- mistä (www.metropoliselvitys.fi, www.metropolutredningen.fi). Kuntalaisille järjestettiin tiedotus- ja keskustelutilaisuuksia jokaisessa kunnassa, Helsingissä, Espoossa ja Vantaalla kaksi kussakin. Lisäksi selvityksestä ja kuntalaisten tapaamisista on informoitu sosiaalisessa mediassa ja paikallisille tiedotusvälineille. Touko-heinäkuussa toteutettiin sähköinen kysely, jossa kysyttiin kuntalaisten mielipiteitä kuntarajojen merkityksestä heidän arkeensa. Vas- tauksia saatiin yhteensä 274 kappaletta (ks. kyselyn tulokset selvityksen internet-sivuilla).

Henkilöstön osallistuminen varmistettiin siten, että kuntajakoselvittäjät vierailivat keväällä jokaisen selvityksessä mukana olevan kunnan yt-elimessä kertomassa ja keskus- telemassa selvitysprosessista ja sen etenemisestä. Lisäksi kuntajakoselvitystä koskevia hen- kilöstöasioita valmisteltiin henkilöstötyöryhmässä, jossa on jokaisesta kunnasta kunkin

pääsopijajärjestön ja työnantajapuolen edustus. Alustavan linjauksen julkistamisen jälkeen perustettiin muutosehdotusta koskevien kuntien keskinäinen henkilöstötyöryhmä. Lisäksi seurantaryhmässä henkilöstöllä on ollut omat edustajansa, jotka valittiin henkilöstötyöryhmän henkilöstöedustajista.

Visioryhmä toimi kunnista riippumattomista eri alojen huippuasiantuntijoista koostuvana vapaamuotoisena keskustelufoorumina, joka toimi kuntarakenneselvittäjien tukena pohtien metropolialueen tulevaisuutta mm. kilpailukyvyyn, sosiaaliseen koheesioon, ympäristön tilan ja kulttuurin kautta. Visioryhmä kokoontui kaksi kertaa kevään aikana ja keran syksyn aikana.

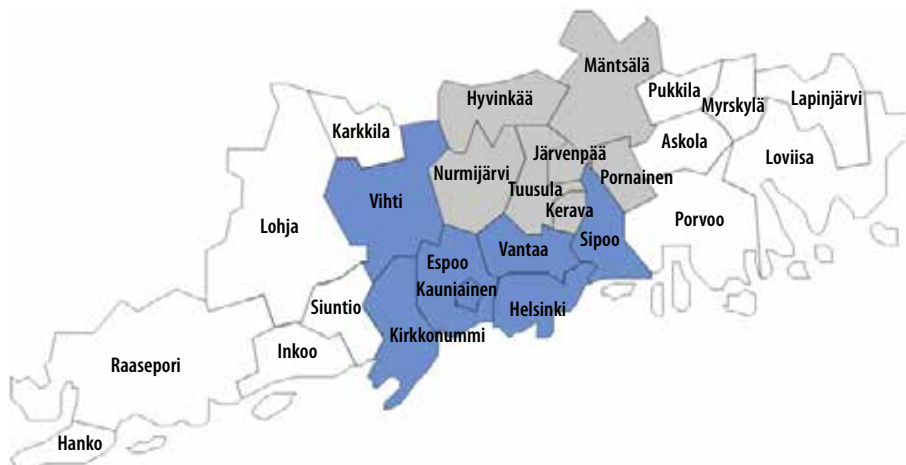
1.3 Erityisen kuntajakoselvityksen suhde muihin selvityksiin

1.3.1 Metropolialueen esiselvitys

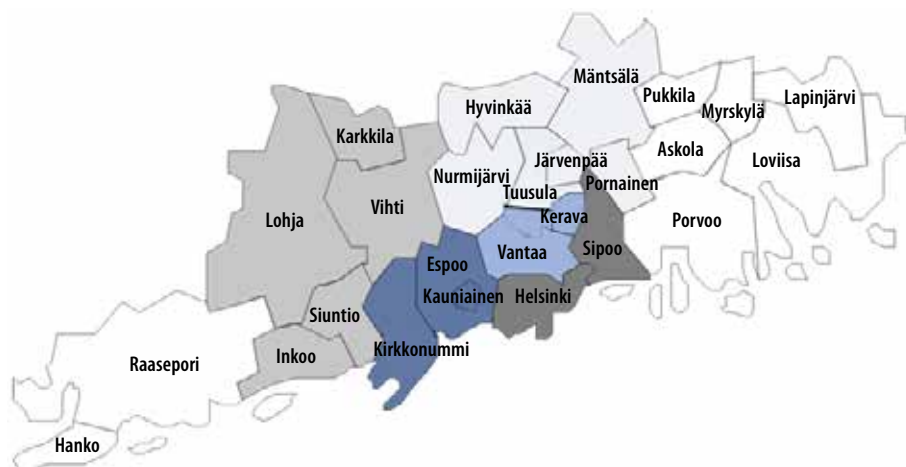
Metropolialueen 28.2.2013 valmistuneen esiselvityksen tavoitteena oli hahmottaa metropolialueen keskeiset muutospaineet sekä vaihtoehdot rakenteiden uudistamiseksi. Esiselvityksen rakennemuutosvaihtoehtojen perustana olivat esiselvityksen toimeksiannossa määritellyt metropolikriteerit: kansainvälinen kilpailukyky, maankäyttö ja kaavoitus, työssäkäynti, asiointi ja liikkuminen, asuminen ja asuntomarkkinat, muuttoliike ja metropolialue sekä sosiaalinen eheys ja segregaatio. Lisäksi arviointikriteereiksi nostettiin myös peruskuntaan sekä sen palveluihin, talouden, hallinnon ja kuntalaisten osallistumiseen liittyvät näkökulmat. Esiselvityksessä tehtiin ehdotukset alueen tulevista kuntajakoselvitysalueista sekä vaihtoehtoisista malleista metropolihallinnoksi.

Esiselvityksessä hahmotettiin kaksi päävaihtoehtoa metropolialueen kokonaisratkaisuksi: *metropolihallinto ja vahvat peruskunnat* (suositus) sekä *suurkunnat ja sopimusyhteistyö* (kuvat 1 ja 2). Malleissa kuntarakenne ja metropolihallinto olivat sidoksissa toisiinsa niin, että mitä vahvempi on kuntarakenne, sen vähäisempi on vahvan metropolihallinnon tarve.

Kuva 1. Esiselvityksen suosituksen mukainen kuntarakennemalli metropolialueella.

Kuva 2. Esiselvityksen toisen päävaihtoehdon mukainen kuntarakennemalli.

Kunnat eivät pitäneet lausunnoissaan esitettyjä malleja alueen kuntajakoselvitysalueiksi ja metropolihallinnon malleiksi tarkoituksenmukaisina. Valtaosa (12 alueen 14 kunnasta) ei ollut valmiita jatkovalmisteluun selvittäjien ehdottamien mallien pohjalta. Kunnat esittivät kuitenkin sekä vaihtoehtoisia kuntajakoselvitysalueita että metropolihallinnon malleja (VM079:00/2012).

Lausunnoissa painottui se, että alueella tapahtuvien liitosten ja liitosselvitysten tulisi pohjautua vapaaehtoisuuteen. Itsenäisenä säilyminen oli ensisijainen vaihtoehto monelle kunnalle. Erityisessä kuntajakoselvityksessä mukana olevat 9 kuntaa esittivät lausunnoissaan seuraavaa:

Espoo katsoi, että se voisi toteuttaa kuntajakoselvityksen seuraavien kuntien kanssa: 1. Espoo, Kauniainen, Kirkkonummi, Vihti, 2. Espoo, Kirkkonummi, Kauniainen, 3. Espoo, Kauniainen.

Helsinki kannatti ensisijaisesti pääkaupunkiseudun kuntien liitosselvitystä. Helsinki on valmis osallistumaan myös muihin selvityksiin samanaikaisesti. Jos Espoon, Vihdin ja Kirkkonummen selvitys toteutuu, Helsinki voi osallistua siihen ja näkee, että tähän kokonaisuuteen kuuluisivat luontevasti myös Kauniainen, Vantaa ja Sipoo.

Kauniainen katsoi, että se voi osallistua liitosselvitykseen Espoon ja Kirkkonummen kanssa ja toteaa myös Vihdin kanssa käydyin keskusteluista asiasta.

Kirkkonummi olisi valmis selvittämään kuntaliitosta Espoon ja Kauniaisten kanssa mahdollisesti Vihdin kunnalla täydennettynä.

Vantaa olisi valmis toteuttamaan kuntajakoselvityksen mallin 2 pohjalta eli selvittämään liitosta Vantaan, Keravan ja Tuusulan etelä-osan osalta. Lisäksi Vantaa olisi valmis selvittämään liitosmahdollisuutta Keski-Uudenmaan kuntien kanssa ja valmis selvittämään osaliitosten mahdollisuuden Nurmijärven ja Tuusulan kanssa.

Vihti olisi valmis selvittämään liitosta Espoon, Kauniaisten ja Kirkkonummen kanssa. Erikseen Vihti mainitsi, ettei se ole valmis selvittämään liitosta metropolialueen 14 kunnan ulkopuolisten kuntien kanssa, mikä käytännössä tarkoittaa Lohjan, Karkkilan ja muun Länsi-Uudenmaan suuntaa.

Kerava, Hyvinkää, Tuusula, Nurmijärvi, Mäntsälä, Pornainen, Sipoo ja Järvenpää olivat valmiita käynnistämään enintään näiden kahdeksan kunnan liitosselvityksen.

Sipoo osallistuu myös Itä-Uudenmaan kuntajakoselvitykseen.

1.3.2 Kuntien omat kuntarakenneselvitykset

Espoo – Kirkkonummi – Kauniainen – Vihti

Espoo, Kauniainen, Kirkkonummi ja Vihti käynnistivät syyskuussa 2013 keskinäisen selvityksen. Sen ensisijaisena tavoitteena on selvittää kuntien yhteistyömahdollisuuksien kehittäminen asukkaiden hyvinvoinnin edistämiseksi, hyvän elinympäristön ja kestävä kehityksen turvaamiseksi sekä seudun kilpailukyvyn ja elinvoimaisuuden parantamiseksi.

Selvitys toteutetaan kuntien yhteisen valmistelun pohjalta. Siinä tuotetaan nykytilan kuvauksen lisäksi kuntien yhteistyömahdollisuuksien kehittämistä ja syventämistä sekä

mahdollisen yhdistämisen etuja ja haittoja koskeva selvitys. Selvityksen pohjalta kunnat arvioivat ja päättävät mahdollisen yhdistymisesityksen ja yhdistymissopimuksen valmistelusta.

Selvitykseen liittyvä toimintaympäristön tilaa ja kehitystä koskeva raportti hyväksyttiin tammikuussa 2014. Selvitystyö etenee sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain tultua voimaan.

Keski-Uudenmaan kahdeksan kunnan selvitys

Hyvinkään, Järvenpään, Keravan, Mäntsälän, Nurmijärven, Pornaisten, Sipoon ja Tuusulan yhdistymisselvitys käynnistyi kesäkuussa 2013. Selvityksen tavoitteena on aikaan saada esitys kuntien yhdistymisestä sekä siihen liittyvä yhdistymissopimus.

Selvityksen väliraportti valmistui joulukuussa 2013. Siihen on koottu kuntapalvelujen nykytilan arviointi, ehdotus uuden kaupungin visioksi sekä asiantuntijoiden talous- ja palveluverkkoselvitykset.

Yhdistymisselvitys jatkui keväällä 2014 siten, että uudelle kaupungille valittiin palveluverkon uudentamiseen liittyvät toimenpiteet sekä päätöksenteko- ja lähidemokratiamalli. Selvityksen loppuraportti valmistui syyskuussa 2014. Selvitys sisältää kolme lähestymiskriteeriä, joiden hyväksymisellä kunnat osoittavat haluavansa jatkaa yhdistymisprosessia. Lähestymiskriteerit ovat:

1. Kunnan (ja kuntakonsernin) nettolainan kasvun rajaaminen
2. Tuloksenteko – rahoituksen riittävyuden varmistaminen (muokattu vuosikate/poistot)
3. Menojen kasvun rajoittaminen: kunnan tuloveron ja kiinteistöveron verotuspohjan ja valtionosuuden muutoksen ja toimintakatteen muutoksen erotus

Selvityksen loppuraportti käsiteltiin kuntien valtuustoissa lokakuussa 2014, jonka jälkeen lähestymiskriteerit hyväksyivät kunnat jatkavat yhdistymissopimuksen valmistelua. Nurmijärvi päätti jäädä pois selvityksestä. Päätökset mahdollisesta kuntien yhdistymisestä tehdään kesään 2015 mennessä.

Itä-Uudenmaan seitsemän kunnan selvitys

Askolan, Lapinjärven, Loviisan, Myrskylän, Pornaisten, Porvoon ja Sipoon kunnat päättivät vuonna 2013 tehdä Itä-Uudenmaan yhdistymisselvityksen osana valtion alullepanemaa kuntarakenneuudistusta. Selvityksen tavoitteena on aikaansaada esitys kuntien ja kaupunkien yhdistymisestä sekä siihen liittyvä yhdistymissopimus.

Selvityksen väliraportti valmistui 18.3.2014. Siinä arvioitiin palveluiden ja toimintojen, talouden ja palveluverkon nykytilaa sekä tulevaisuuden kuvaa jos kunnat jatkavat erillisinä tai yhdistyneenä kuntana. Väliraportti käsiteltiin seitsemässä kannassa maalishuhtikuun aikana 2014. Yhdistymisselvityksen kunnat antoivat lausuntonsa selvityksen väliraportista ja vastasivat raportin yhteydessä esitettyihin kysymyksiin. Askola, Lapinjärvi,

Loviisa, Myrskylä, Porvoo ja Sipoo päättivät jatkaa selvityksessä. Pornainen päätti jäädä pois ja jatkaa vain Keski-Uudenmaan yhdistymisselvityksessä.

Toukokuussa alkoi selvityksen toinen vaihe kuuden kunnan kesken FCG:n toimiessa konsulttina. FCG laatii syksyn 2014 aikana kunnille yhdistymisselvityksen loppuraportin ja tekee yhdistymissopimusluonnoksen, johon kunnat ottavat kantaa tammikuussa 2015. Mikäli kunnat päätyvät kuntaliitoksen kannalle, yhdistymisneuvottelut käydään keväällä 2015 ja mahdollinen kuntaliitos toteutuisi 1.1.2017 alkaen.

1.3.3 Metropolihallinnon lainsäädännön valmistelu

Valtiovarainministeriö asetti 4.10.2013 työryhmän metropolihallintoa koskevan lainsäädännön valmistelua varten. Tehtävä perustuu pääministeri Kataisen hallituksen kuntauudistuslinjauksiin. Hallitusohjelman mukaan kunta- ja palvelurakenneratkaisujen merkitys korostuu metropolialueella ja tarve metropolialuetta koskevalle erilliselle laille selvitetään. Hallitus linjasi 5.6.2012, että alueella tarvitaan kuntarakenteen muutoksia ja jonkin tyyppistä metropolihallintoa.

Työryhmän työtä edelsi esiselvitys, joka toteutettiin 3.7.2012–28.2.2013 (ks. luku 1.3.1). Alueen kunnista vain kaksi (Helsinki ja Vantaa) ilmoittivat lausunnossaan olevansa valmiita jatkovalmisteluun esiselvityksen pohjalta ja moni kunnista esitti lisäselvitystarpeita liittyen mm. rahoituksen järjestämisen vaihtoehtoihin sekä tehtäväsiirtoihin vaikutuksiin kuin samoin kuin toimivalta- ja työnjakokysymyksiin.

Hallitus linjasi 29.8.2013 rakennepoliittisessa ohjelmassaan metropolihallinnon jatkovalmistelusta, että perustetaan metropolihallinto, jonka päättävä elin on vaaleilla valittu valtuusto. Metropolihallinto hoitaisi alueen kilpailukyvyn sekä elinkeino- ja innovaatiopolitiikan, maankäytön, asumisen ja liikenteen toteuttamisen sekä segregaatioon, työvoimaan ja maahanmuuttoon liittyvien seudullisten kysymysten ratkaisemisen. Metropolivaltuusto hyväksyisi metropolikaavan ja sen toimeenpano-osan, joka ohjaisi kuntien päätöksentekoa maankäytön, asumisen ja liikenteen asioissa.

Metropolihallintoon liittyvän lainsäädännön valmistelu aloitettiin nopealla aikataululla rinnan kuntaliitosselvitysten kanssa. Valmistelussa metropolihallinnon tehtävien tarkka sisältö ja laajuus ovat kytköksissä esiselvityksen mukaisesti alueella tapahtuvien kuntaliitosten laajuuteen ja merkittävyyteen. Hallituksen linjausten mukaan kuntaliitosten ja yhteisen hallinnon kokonaisuudesta tehdään päätökset vuoden 2015 alkuun mennessä ja uusi rakenne tulee voimaan 2017 alusta.

Metropolilakityöryhmän väliraportti julkistettiin 1.4.2014. Väliraportissa työryhmä esitti kahta vaihtoehtoista mallia: 1) pakkokuntayhtymää tai 2) itsehallinnollista järjestelmää (taulukko 1). Molemmissa malleissa on vaaleilla valittu valtuusto, metropolikaava sekä valtion kanssa tehtävä metropolisopimus.

Taulukko 1. Metropolilakityöryhmän väliraportissa esittämät kaksi mallia.

	Suppeat tehtävät (pakkokuntayhtymä)	Laajat tehtävät (itsehallinnollinen järjestelmä PL 121 §:n 4. mom.)
Päätöksenteko	Vaaleilla valittu valtuusto: yksi vaalipiiri/vaihtoehtot, jotka korostavat alueellista edustavuutta	Vaaleilla valittu valtuusto: yksi vaalipiiri
Rahoitus	Kuntien maksuosuudet: arvio 250 €/asukas/vuosi tai noin 5 % kuntien verotuloista	Verotusoikeus: arvio 3 – 3,5 % metropolivero
Aluerajaus	Yhteensä 16 kuntaa	Yhteensä 10 kuntaa
Tehtävät:	Strategisia	Strategisia ja operatiivisia
> Maankäyttö	Vahva metropolikaava (metropolisopimus)	Vahva metropolikaava (metropolisopimus)
> Asuminen	ARA-vuokra-asuntojen rakennuttaminen	ARA-vuokra-asuntojen rakennuttaminen ja omistaminen
> Liikenne	HSL:n tehtävät	HSL:n tehtävät ja metro, jokeri, kadunpito
> Ympäristö	HSY:n strategiset tehtävät	HSY kokonaan
> Kilpailukyky	kv-kilpailukyky (metropolisopimus)	kv-kilpailukyky (metropolisopimus)
> Segregaatio	Asunnottomuusasiat (metropolisopimus)	Asunnottomuusasiat (metropolisopimus) ja toisen asteen koulutus (?), SOTE (?), ongelmanuoret
Yhteistyö valtion kanssa: metropolisopimus	aiesopimuksia sitovampi, osapuolet: valtio-metropoli-kunnat	aiesopimuksia sitovampi, osapuolet: valtio-metropoli

Hallitus linjasi elokuussa budjettiriihessään metropolihallinnon muodostamisen periaatteet, joiden pohjalta metropolilakityöryhmä jatkaa asian valmistelua. Linjauksen mukaan metropolihallinto kattaisi 14 Helsingin seudun kuntaa, kuitenkin niin, että myös Lohja ja Porvoo voisivat liittyä siihen halutessaan. Metropolihallinnolle tulisi lähinnä maankäyttöön, asumiseen ja liikenteeseen liittyviä tehtäviä, kuten metropolikaavan laadinta. Metropolihallinto olisi kuntayhtymä, jolla olisi vaaleilla valittu valtuusto. Tavoitteena on ollut, että hallituksen lakiesitys annettaisiin eduskunnalle 4.12.2014 mennessä. Ilmeistä kuitenkin on, että valmistelu jatkuu vuoden 2015 puolelle.

1.3.4 Muut keskeiset lakihankkeet

Kuntauudistuksen keskeisiä elementtejä ovat kuntarakennelaki, sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaki, kuntien valtionosuus- ja rahoitusjärjestelmän uudistus, kuntalain kokonaisuudistus, kuntien tehtävien arviointi sekä metropolialueen hallintoratkaisut.

Valtiovarainministeriön 3.7.2012 asettama *kuntalain kokonaisuudistusta* valmisteleva parlamentaarinen työryhmä luovutti raporttinsa lakiluonnoksineen 8.5.2014.

Lakiluonnos ottaa huomioon mm. uusista kunnallishallinnon rakenteista sekä kuntien muuttuvasta toimintaympäristöstä aiheutuvat muutostarpeet. Valmistelun mukaan kuntalaki on edelleen kunnan hallintoa, päätöksentekomenettelyä ja taloutta koskeva yleislaki. Uudistuksella pyritään vähentämään erityislainsäädännön tarvetta.

Lakiluonnoksen mukaan kunnan toimintaa ja palveluita tulisi ohjata yhteen sovitettuna kokonaisuutena riippumatta siitä, miten ne järjestetään tai tuotetaan. Uudella kuntalailla pyritään vahvistamaan kokonaisohjausta, ja samalla selkeytetään valta- ja vastuusuhteita.

Ehdotukset kuntien taloudesta sisältävät mm., että kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta ilman mahdollisuutta lykätä alijäämän kattamista myöhempään ajankohtaan. Lain voimaan tullessa kaikkein alijäämäisimmille kunnille turvataan voimaantulosäännöksellä kuusi vuotta aikaa kattaa alijäämänsä. Alijäämän kattamisvelvollisuus ja kriisikuntamenettely ulotetaan myös kuntayhtymiin. Kuntalaissa rajoitettaisiin myös kuntien mahdollisuutta myöntää riskipitoisia takauksia yrityksille, jotka toimivat kilpailutilanteissa markkinoilla.

Lakiluonnoksessa korostetaan kunnan asukkaiden ja palvelujen käyttäjien oikeutta osallistua ja vaikuttaa kunnan toimintaan. Kuntia kannustetaan tarjoamaan entistä enemmän monipuolisia, vaikuttavia ja käyttäjälähtöisiä osallistumiskeinoja. Näitä voivat olla esimerkiksi osallistuvan budjetoinnin hyödyntäminen, erilaiset keskustelutilaisuudet ja kansalaisraadit. Esityksen mukaan kunta voisi päättää valtuutettujen määrästä. Pormestarin ja alueellisten toimielinten suorasta vaalista on käynnistetty erillinen lakivalmistelu.

Esitys uudeksi kuntalaiksi annetaan eduskunnalle marraskuun aikana, jolloin laki voisi astua voimaan kevätkaudella 2015.

Valtionosuusjärjestelmän uudistus tulee voimaan vuoden 2015 alussa. Hallinnon ja aluekehityksen ministerityöryhmän linjauksen mukaan uudistukseen sovelletaan vähintään viiden vuoden siirtymäaikaa, jonka tarkoitus on tasoittaa muutosta. Ensimmäisinä vuosina kuntakohtainen muutos olisi korkeintaan 50 euroa asukasta kohti.

Järjestelmää selkeytetään ja vahvistetaan, jotta peruspalvelujen järjestäminen voidaan turvata kaikkialla Suomessa. Valtionosuudet perustuvat jatkossakin valtaosin kunnan väestön ikärakenteeseen ja sairastavuuteen. Kriteerien sisältöä on ajantasaistettu uusimman tilastotiedon pohjalta ja painopistettä on siirretty kustannusten tasauksesta tulojen tasaukseen.

Uudistuksen tavoitteena on ollut yksinkertaistaa järjestelmää vähentämällä merkittävästi laskentakriteerejä ja poistamalla niiden päällekkäisyyksiä. Uusi valtionosuusjärjestelmä on pääosin kuntaliitosneutraali. Kuntien peruspalvelujen valtionosuudet ovat noin kahdeksan miljardia euroa, ja ne ovat keskimäärin 22 prosenttia kuntien käyttötuloista.

Hallituspuolueet sopivat 23.3.2014 yhdessä oppositiopuolueiden kanssa sosiaali- ja terveyspalvelujen uudistuksesta. Tarkoituksena on koota nykyisin usealle eri kunnalliselle organisaatiolle kuuluvien palvelujen kattava järjestämisvastuu viidelle sosiaali- ja terveysalueelle. Uudistuksen lähtökohtana on integroida sosiaali- ja terveyspalvelut perus- ja erikoistasolla. Sote-alueet rakentuvat nykyisille erityisvastuualueille. Sote-alueiden hallintomalli on kuntayhtymä ja niiden rahoitus perustuu kunnan asukaslukuun sekä ikärakenteeseen ja sairastavuuteen (painotettu kapitaatio). Alueellisen tasa-arvon ja taloudellisen tehokkuuden varmistamiseksi kansallista ohjausta samalla vahvistetaan.

Alueet eivät itse tuota palveluja, vaan sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottamisesta vastaavat sosiaali- ja terveysalueen järjestämis päätöksessä määritellyt kuntayhtymät ja tuottamisalueen vastuukunnat. Tuottamisvastuun edellytyksenä on toiminnalliset ja taloudelliset edellytykset vastata kaikista sosiaalihuollon, perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon palveluista.

Lakia koskevan hallituksen esityksen lausuntoaika päättyy 14.10.2014. Valmistelu tähtää siihen, että laki olisi eduskunnan käsittelyssä siten, että se voisi astua voimaan vuoden 2015 alkupuolella. Uusien sote-alueiden on määrä aloittaa toimintansa 1.1.2017.

2 Metropolialueen 9 kunnan toimintaympäristö

2.1 Metropolialueen kansainvälinen kilpailukyky

2.1.1 Metropolimme kansainvälisessä kilpailussa

Julkinen valta ei voi tunnistaa ja valita tulevaisuuden voittajia, vaan sen tehtävä on sellaisen toimintaympäristön rakentaminen, joka synnyttää kilpailukykyistä ja kasvuhakuista yritystoimintaa. Samoin julkisin päätöksin voidaan tukea tuottavuuden kehittämistä ja vaikuttaa työvoiman tarjonnan lisäämiseen. Investoinnit kohdistuvat alueille, joilla yritystoiminnan kasvu voi olla kannattavaa (esim. Euroopan komissio 2013).

Suomen kilpailukyky näkyy siinä, miten Helsingin metropolialue pärjää kilpailussa muiden metropolien, lähinnä Tallinnan, Pietarin, Tukholman ja Berliinin kanssa. Kaikki kasvualat ovat globaalin kilpailun piirissä jo Suomessa. Suomalaisten kotimarkkina on Eurooppa, ja Suomi ankkuroituu globaaleihin markkinoihin pääosin metropolin kautta.

Metropolialueen vetovoima nojautuu ensivaiheessa Helsingin tunnettuuteen ja houkuttelevuuteen, tuotannon tekijöiden saatavuuteen sekä toimivaan liiketoimintaympäristöön ja infrastruktuuriin. Etabloituminen voi toteutua investointina mihin tahansa metropolialueen kuntaan tai muualle Suomeen. Vetovoimatekijöiden pitkäjännitteinen rakentaminen vaatii koko metropolialueen kuntien voimavarojen kokoamista.

Suomen kilpailustrategia voi osin perustua maan liikennemaantieteelliseen sijaintiin. Läheisyys Pietarin markkinoihin ja sijainti Euroopan ja Kaukoidän välisen lyhyimmän lentoyhteyden varrella tarjoavat koko metropolialueelle merkittävän kansainvälisen kilpailuedun. Menestyksellä innovaatioympäristö rakentuu yliopistojen, kaupunkien ja elinkeinon toimijoiden vuorovaikutuksessa. Metropolin voi olla houkutteleva toimintaympäristö, mikäli alueella panostetaan riittävästi digitaaliseen, fyysiseen ja hallinnolliseen infrastruktuuriin.

Työ- ja elinkeinoministeriön (TEM) mukaan alueen kilpailukyvyllä tarkoitetaan kaikkia niitä alueen ominaisuuksia, jotka tekevät sen houkuttelevaksi ja kehittyväksi ympäristöksi taloudelliselle toimeliaisuudelle ja työvoiman sijoittumiselle. TEM:n mukaan kilpailukykyä kasvattavat erityisesti vahva osaamisperusta, hyvät edellytykset yrittäjyydelle ja verkostoitumiselle, toimivat innovaatio-, rahoitus- ja tukijärjestelmät sekä työmarkkinoiden ja infrastruktuurin toimivuus ja asumis- ja elinympäristön viihtyvyys. Taloustieteen

nobelisti Paul Krugmanin näkemyksen mukaan kilpailukyky toteutuu tuottavuuden kasvuna ja sitä kautta hyvinvoinnin lisääntymisenä (tuottavuus > kilpailukyky > hyvinvointi). Kilpailukyky itsessään on väline muiden yhteiskunnallisten tavoitteiden saavuttamiseksi (Hautamäki 2010; Pajarinen & Rouvinen 2014).

IMD (Institute for Management Development) ja Maailman talousfoorumi (WEF) ovat maailman johtavat kilpailukyvyn mittaamisen auktoriteetit. Pajarinen ja Rouvinen (2014) määrittelevät IMD:n mittaa nykytilaa ja lyhyen aikavälin kustannuskilpailukykyä. Sen pääkysymys on, miten maat ja yritykset kokonaisuutena hyödyttävät kykyjään vaurauden tai voittojen saavuttamiseksi. Indeksi pohjautuu yritysstrategiseen ajatteluun ja sen tärkeimpänä innoittajana on Michael Porter (1990, 1991). Pajarinen ja Rouvinen (2014) kritisoivat IMD:n indeksiä mm. siitä, että se sekoittaa kilpailukyvyn osatekijät ja tulemat. Maailman talousfoorumi (WEF) mittaa pitkän aikavälin rakenteellista kilpailukykyä ja keskittyy maan potentiaaliin. WEF:n kilpailukykyä mittaavat indikaattorit ovat:

1. Instituutiot
2. infrastruktuuri
3. makrotaloudellinen ympäristö
4. kansanterveys
5. peruskoulutus
6. korkeakoulutus
7. tavara- ja työmarkkinoiden tehokkuus
8. rahoitusmarkkinoiden kehitys
9. teknologiset valmiudet
10. markkinoiden koko
11. liiketoiminnan kehittyneisyys
12. teknologisen innovaatiotoiminnan taso.

Pajarinen ja Rouvinen (2014) toteavat, että hyvä sijoitus WEF:in tai IMD:n kilpailukykyvertailussa ei kuitenkaan ennakoisi maan talouden hyvää kehitystä vaan ennemminkin hyvä sijoitus ennakoisi huonoa tulevaisuutta. Sen sijaan sijoituksen muutos saattaa kertoa samansuuntaisesta tulevasta kehityksestä. WEF piti kansainvälisissä kilpailukykymittauksissaan Suomea vuosituhaten alussa ykköstilalla ja viimeisessä mittauksessaan (2014) se sijoitti Suomen 4. sijalle (kolmena aikaisempaan vuonna 3. sijalle). Suomen vahvuudet liittyivät etenkin talouden ja yhteiskunnan instituutioiden toimivuuteen, terveyden ja peruskoulutuksen ja myös korkeakoulutuksen hyvään tilaan sekä innovaatiotoimintaan. Suomen heikkoudet liittyivät markkinakokoon, kokonaistaloudellisen ympäristön heikkouteen ja työmarkkinoiden tehoittomaan toimintaan. IMD (2014) sijoitti Suomen 18. sijalle vuoden 2013 mittauksessa (kahtena aikaisempaan vuonna 20. ja 17. sija). Uusimmassa mittauksessa Suomen avaintekijät olivat luotettava infrastruktuuri, korkea koulutustaso ja osaava työvoima. Tärkeimmät poistoyöntävät tekijät olivat toimimaton työmarkkinainsäädäntö, epäpätevä julkinen hallinto ja vaatimaton kustannuskilpailukyky Michael Porter ym. (Delgado, Ketels, Porter & Stern 2012) toteavat maan globaalin investointikelpoisuuden olevan parhaimmillaan silloin, kun maan kustannus- ja rakenteellinen kilpailukyky ovat yhtä aikaa

huipussaan. Jotta maa houkuttelee kansainvälisiä investointeja, sen pitää tarjota sekä kilpailukykyiset rakenteet että kilpailukykyinen kustannustaso (Pajarinen & Rouvinen 2014).

Metropolilainsäädäntöä valmistelevan työryhmän väliraportissa 1.4.2014 todetaan, että vaikka monissa kansainvälisissä kilpailukykyvertailussa Helsingin seutu on sijoittunut hyvin, on seudun kilpailukykyyn kehityksessä uhkatekijöitä. Sen tuottavuus jää eurooppalaisessa vertailussa jälkeen, mihin osasyynä on hajautunut ja tehoton yhdyskuntarakenne. Kun keskimääräinen tuottavuus EU-alueen kaupunkiseuduilla (34 seutua) on 1,6-kertainen maan tuottavuuteen nähden, Helsingin seudun osuus on 1,4-kertainen. Seudun kyky houkutella ulkomaisia investointeja, yrityksiä ja huippuosaajia ei ole ollut kovin hyvä, ei edes aiempien vuosien vahvan kasvun aikana. Haasteellisuutta lisää kasvunäkymien voimakas heikentyminen sekä ICT-toimialan murros. Suomen mittakaavassa Helsingin keskusta vaikuttaa suurelta ja tiiviiltä, mutta muihin suurkaupunkeihin verrattuna se on pieni ja tehoton. Keskustasta, korkeimman tuottavuuden alueilta tilantarjontaa ei ole ollut riittävästi ja työpaikkamäärät ovat vähentyneet jo 30 vuotta. Tällöin toimintaansa kehittäneet yritykset ovat usein joutuneet laajentamaan toimintaansa huomattavan tuottavuuden alueilla, pääkeskuksen ulkopuolella (Helsingin yleiskaava 2013).

Helsingin metropolialueen 14 kunnan yhteisen kilpailukykystrategian mukaan (Elinvoimainen metropoli, Tulevaisuuden tekijät 2025) metropolialue on kilpailukykyinen, kun alue on vetovoimainen, menestyvälle yritystoiminnalle ja vireälle kulttuurielämälle on hyvät edellytykset, taloudellinen kasvu on kestäväällä pohjalla ja alueella on varaa ylläpitää hyvinvointipalveluita.

2.1.2 Kilpailukykyyn kehittäminen

Elinvoimainen metropoli -kilpailukykystrategian mukaan kuntien tehtävä on tarjota kilpailukykyyn kehittymiselle paras mahdollinen toimintaympäristö, ja siten luoda asukkaiden hyvinvoinnille ja yritysten menestykselle hyvät edellytykset. Kuntien lisäksi seudun kilpailukykyyn vaikuttavat keskeisesti asukkaat, yritykset, valtio, korkeakoulut ja tutkimuslaitokset.

Kuntien tärkeimpiä välineitä kilpailukykyyn lisäämiseksi ovat esimerkiksi maankäyttöön liittyvät suunnitelmat ja päätökset, julkiset hankinnat, toimivan infrastruktuurin ylläpito, alueen markkinointi eri kohderyhmille sekä alueen yritysten ja asukkaiden tarpeita vastaavien julkisten palveluiden kuten koulutuksen, terveydenhuollon ja sosiaalipalveluiden mahdollistaminen.

Metropolialue on muuttunut muutamassa vuosikymmenessä suljetun, vahvan ja tasaisen kasvun kansantalouden moottorista alueeksi, joka kilpailee niukoista resursseista samankaltaisten alueiden kanssa, on altis ulkoa tuleville häiriöille ja on yhä riippuvaisempi työpaikkoja ja verotuloja synnyttävistä yrityksistä. Samalla metropolialueen väestö kasvaa, ja uusille tulijoille on tarjottava kohtuuhintaista asumista ja mielekästä työtä.

Kuntatalouden kestävyysaasteet koskettavat myös metropolialuetta. Vaikka alueen kuntien taloudet ovat keskimäärin kohtuullisessa kunnossa, on kiihtyvä velkaantumisen monelle kunnalle polttava haaste. Kuntien täytyy kerryttää lisää verotuloja kattaakseen kasvavat hyvinvointimenot ja investointitarpeet, mutta samaan aikaan yhteisöveron

tuotto supistuu, työmarkkinoilla on epävarmuutta ja asumisen kalleus heikentää asukkaiden ostovoimaa.

Kilpailukyvyyn säilyttämisen kannalta avainasemassa on siten kuntien kyky uudistua ja vähentää palvelutuotannon kustannuksia karsimatta samalla palveluiden tasoa tai laskeutumatta käyttäjien tyytyväisyyttä. Kunnat voivat yhtäältä lisätä tulojaan, mutta vain siten, että alueen yritykset menestyvät ja kykenevät työllistämään. Toisaalta kunnat voivat karsia menojaan, mutta pelkkä nykyisen palvelurakenteen supistaminen ilman rakenteellisia uudistuksia ei ole kilpailukykyä millään tavalla edistävä tie.

Metropolialueen esiselvityksessä todetaan, että vain muutamalla metropolialueen kunnalla on riittävät taloudelliset resurssit ja osaaminen kehittää uskottavasti oman kuntansa kansainvälistä kilpailukykyä. Useat kehyskunnat katsovatkin tämän tehtävän kuuluvan suurimmille kaupungeille. Metropolilakityöryhmän väliraportin mukaan tämä on näkynyt mm. valtion ja seudun kuntien kesken vuosina 2010 - 2011 tehdyssä kilpailukykyarvioinnissa, jonka seurannan mukaan eri kuntien ja kuntaryhmien sitoutumisessa siihen oli suuria eroja. Seudun mahdollisuuksista jää paljon hyödyntämättä jos jokainen kunta toimii erillään ja omin tavoittein. Metropolialueella tulee löytää tasapainoinen yhteistyö kuntien, seudun elinkeinoelämän, korkeakoulujen ja muiden kuntien kanssa, jotta seudun koko potentiaali kansainvälisessä kilpailussa tulee käyttöön. Tämä vaatii muutoksia myös hallinnon rakenteissa.

Antti Hautamäki (2010) katsoo, että elinkeinopolitiikka ei ole itsenäinen politiikan lohko, vaan pikemminkin se voidaan määritellä sateenvarjoksi, jonka alle sijoittuu useita politiikan alueita: koulutuspolitiikka, kulttuuripolitiikka, liikennepolitiikka jne. Vain näiden yhteisvaikutuksena voidaan elinkeinoelämälle luoda paremmat mahdollisuudet uudistua ja menestyä. Elinkeinopolitiikan osa-alueet ovat siis kuntien primääritehtäviä, joita voidaan hoitaa vain kunnan toimesta. Mikäli elinkeinopolitiikkaa hoidetaan kuntien yhteistoiminnassa tai metropolihallinnossa, voi kyse olla ainoastaan yleisistä kehittämis-tehtävistä, ei siis ns. kovan sektorin kilpailukykyisen toimintaympäristön rakentamiseen liittyvistä tehtävistä. Metropolialueen 14 kunnan kilpailukykystrategiassakin lähdetään siitä, että metropolialueen kilpailukykystrategia täydentää kuntien omia kilpailukykyyn liittyviä strategioita ja toimenpideohjelmia.

Suurkaupungistuminen synnyttää kaikkialla maailmassa niin sanotun agglomeraatioedun (kasautumisetu), joka nostaa kaupungin taloudellisen toiminnan tuottavuutta merkittävästi. Eräs agglomeraatioedun päälähde on ns. suurtuotantoetu, jossa suurkaupunkien asukasmäärän kasvaessa myös asiakkaiden määrä kasvaa. Tällöin myös tuotteiden ja palveluiden kysyntä lisääntyy ja tarvitaan yhä enemmän tuotantoa. Lisäksi myös työvoiman kysyntä kasvaa, samoin kuin palkat, verotulot ja ostovoimakin. Yritysten näkökulmasta työmarkkinoiden toiminta paranee merkittävästi, kun tarjolla olevan työvoiman määrä, laatu, ammattitaito, erikoistuminen ja kokemus ovat vahvempia. Työntekijöiden näkökulmasta taas yritysten määrän kasvaessa samalla alueella syntyy aiempaa monipuolisemmat mahdollisuudet löytää paremmin tarpeisiin, koulutukseen ja kokemukseen sopiva työpaikka (Glaeser 2011, Helsingin yleiskaava 2013).

Kasvun edellytysten vallitessa yritykset saavat monilla eri tavoilla lisäarvoa toimintaansa samalla kun riittävä kilpailu pitää kustannukset kurissa ja laadun korkeana. Toimintojen ja työpaikkojen keskittymisellä on merkittävä vaikutus yritysten tuottavuuden kasvuun. Yritysten sijoittuminen kaupunkien keskustoihin, lähelle toisiaan synnyttää tuottavuutta lisäävän vuorovaikutuksen (Helsingin yleiskaava 2013). Tällöin esimerkiksi innovaatioita syntyy todennäköisemmin ja ne leviävät helpommin sekä kaupunkialueen koon ja niillä toimivien sektorien kasvaessa ja monipuolistuessa. Voidaankin olettaa, että kasautumisen etujen taustalla olevat tekijät toimivat sitä paremmin, mitä suurempi on alueen työpaikka- ja asukastiheys (Loikkanen & Susiluoto 2011).

Kaikilla suurkaupungeilla on samat kolme seikkaa ratkottavana; 1) Miten muodostaa hyvin tiivis ja riittävän suuri työpaikkakeskittymä, joka pystyy synnyttämään korkean kaupunkituottavuuden, 2) Miten saadaan riittävästi asuntotarjontaa, mieluummin riittävän lähellä korkean tuottavuuden alueita siten, että asuntomarkkinoiden hintataso pysyy kohtuullisena, jolloin myös työvoiman hintataso pysyy kohtuullisena ja 3) Miten tuottavimpien työpaikkojen ja koko työmarkkina-alueen saavutettavuus saadaan niin korkeatasoiseksi, että asunto- ja työmarkkinoiden hyvä toimivuus onnistuu korkean tuottavuuden tasolla (Helsingin yleiskaava 2013).

Vuosina 2009 - 2011 toteutetussa Helsinki-Vantaa selvityksessä selvitettiin mahdollisen kuntien yhdistämisen mahdollisuuksia mm. elinkeinotoiminnan näkökulmasta. Tällöin mahdollisuuksiksi tunnistettiin esimerkiksi suuremmat voimavarat kilpailukyvyyn kehittämiseen sekä tutkimus&kehittämis- toiminnan vahvistamiseen. Voimavarojen tehokkaampi koordinaatio mahdollistaa toiminnan volyymien kasvun ja poistaa päällekkäisyyksiä elinkeinotoiminnan toimintojen uudelleen organisointiin aiempaa tehokkaammaksi ja uusien toimintamallien ja palveluiden käyttöönoton. Lisäksi mahdollisuutena on voimistaa pääkaupunkiseudun kansainvälistä asemaa ja siirtyä keskinäisestä kilpailusta kilpailemaan kansainväliseen sarjaan. Kuntaliitoksen nähtiin myös mahdollistavan laajemman voimavarapohjan erilaisissa kansainvälisissä verkostoissa ja organisaatioissa metropolialueen kansainvälisessä edunvalvonnassa. Myös matkailumarkkinoinnissa voimavarojen yhdistämisen nähdään parantavan toimintamahdollisuuksia merkittävästi.

YHTEENVETO – kilpailukyky	
• Kilpailukyky	» Elinkeinopolitiikan osa-alueet (kuten maankäyttöpoliittikka, koulutuspolitiikka, infrastruktuurin toimivuus) ovat keskeisiä kuntien primääritehtäviä. » Julkinen valta ei voi valita tulevaisuuden voittajia, vaan sen tehtävä on sellaisen toimintaympäristön rakentaminen, joka synnyttää kilpailukykyistä ja kasvuhakuista yritystoimintaa. » Agglomeraatioetu on ”urbaani luonnonvara”, jonka vain suurkaupunkikehitys pystyy synnyttämään. Helsingin seudulla tätä merkittävää tuottavuuden lähdettä tulee pystyä hyödyntämään koko alueen ja maan elinvoiman kasvattamiseksi.

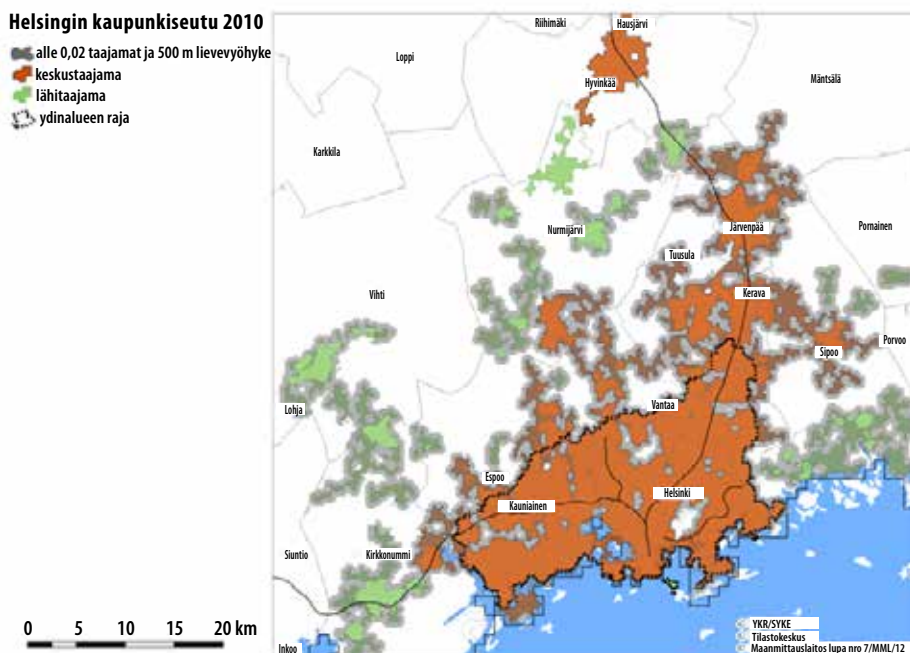
2.2 Metropolialueen yhdyskuntarakenteelliset ja asuntomarkkinoiden erityispiirteet

2.2.1 Yhdyskuntarakenteen nykytila

Helsingin seudun kaupungistumisaste ilmenee sekä taajama-alueiden laajuutena että maankäytön tehokkuutta kuvaavana väestötiheytenä. Väestötiheys oli vuonna 2013 hieman alle 400 asukasta neliökilometrillä. Se vaihtelee seudun eri osissa kuitenkin huomattavasti. Tiheimmin asutettu kunta on Helsinki, jossa väestötiheys on lähes 2 900 asukasta neliökilometrillä. Seuraavaksi tiheimmin asutussa Kauniaisissa väestötiheys on alle 1 600 asukasta/km², Keravalla ja Järvenpäässä noin 1 100 asukasta/km² ja Vantaalla sekä Espoossa jo selvästi alle tuhat asukasta neliökilometrillä. Muiden Helsingin seudun kuntien väestötiheys jää selvästi alle Uudenmaan maakunnan keskiarvon, joka on 174 asukasta neliökilometrillä.

Metropolialue kasvaa voimakkaasti sekä sisäisesti että laajenemalla alueellisesti. Yhtenäinen taajamarakenne ulottuu pääkaupunkiseudun neljän kaupungin rajojen yli kehyskuntiin (kuva 3). Suomen Ympäristökeskuksen ylläpitämään yhdyskuntarakenteen seurantajärjestelmään perustuvan taajamaluokittelun mukaan pääkaupunkiseudun lisäksi yhtenäinen keskustaajama ulottuu lännessä Kirkkonummelle, pohjoisessa Nurmijärvelle, Keravalle, Tuusulaan ja Järvenpäähän sekä idässä Sipooseen. Kaikilla näillä kunnilla on erittäin suuri keskinäisriippuvuus myös työ- ja asiointiliikenteen osalta. Helsinkiä lukuun ottamatta lähes puolella seudun asukkaista on asuinpaikka ja työpaikka eri kunnissa (ks. myös 2.2.3) ja kuntarajojen merkitys ihmisten arjessa on vähäinen.

Kuva 3. Helsingin kaupunkiseudun taajamat 2010. Lähde: SYKE.

Työpaikkojen sijoittumisessa keskustan jalankulkuvyöhykkeet korostuivat Tukholmassa vielä selvemmin. Keskustan jalankulku- ja reunavyöhykkeille sijoittuu puolet koko kaupunkiseudun työpaikoista, kun Helsingin seudulla kantakaupungin työpaikkojen osuus on alle 40 prosenttia. Toisin kuin Tukholmassa, useissa pääkaupunkiseudun suurimmissa alakeskuksissa työpaikkamäärät ovat olleet jopa laskussa. Työpaikkakeskittymistä eniten 2000-luvulla ovat kasvaneet Espoon Keilaniemi ja Karamalmi (ICT) sekä Vantaalla lentoaseman (logistiikka) ja Kehä III:n (tukku- ja vähittäiskauppa) tuntumassa sijaitsevat alueet.

Liikenteen osalta Helsingin kehysalueiden haja-asutusalueet ovat monin paikoin tiivistyneet autokaupungin saarekkeiksi, jotka yhdyskuntarakenteen seurannassa (YKR) tunnistetaan alhaisen tiheyden taajamina. Asukkaiden liikennesuorite ja liikkumisen hiilidioksidipäästöt ovat kehysalueiden autovyöhykkeillä selvästi suurempia kuin kaupunkiseudun ydinalueilla tai raideliikenteen palvelualueilla asuvilla (Ristimäki ym. 2013, 129). Autoistumisen kasvussa on nähtävissä selviä eroja Helsingin ja Tukholman seutujen välillä. Tukholmassa ja koko seudun alueella autoistumisen kasvu on pysähtynyt vuosituhannen vaihteen tuntumassa ja kääntynyt viime vuosina jopa hienoiseen laskuun. Helsingin seudulla puolestaan väestöön suhteutettu henkilöautomäärä on jatkanut kasvuaan tasaisesti aina 1990-luvun alun lamasta lähtien. Tukholman seudulla henkilöautoja on tällä hetkellä tuhatta asukasta kohden noin 390, kun Helsingin seudulla henkilöautotiheys on jo yli 470.

Monikeskuksisen ja verkostomaisen kaupunkirakenteen kehitys on ajankohtainen aihe kaupunkisuunnittelussa. Tiivistetysti voi todeta, että alakeskukset ovat kasvaneet Tukholmassa ja taantuneet pääkaupunkiseudulla. Kaupunkiseutujen suurimmat alakeskukset, Helsingin Pasila, Tukholman perinteisen urbaani Sundbyberg–Solna sekä IT-keskittymä Kista ovat kehittyneet useiden kymmenien tuhansien työpaikkojen keskittymiksi, joilla on merkittävä rooli seutujen monikeskuksisissa rakenteissa. Helsingin seudulla alakeskuksista on kuitenkin työpaikka-alueena kasvanut 2000-luvulla merkittävästi vain Leppävaara, ja toisin kuin Tukholmassa, useissa pääkaupunkiseudun suurimmissa alakeskuksissa työpaikkamäärät ovat olleet jopa laskussa.

Kehysalueen kasvu on korostunut erityisesti Helsingin seudulla, missä sisempi (15–30 km) ja ulompi (30–50 km) kehysalue ovat kasvaneet absoluuttisilla väestömäärillä jopa Tukholman seudun vastaavia alueita suuremmiksi. Helsingin seudun yhdyskuntarakenne näyttää analyysien perusteella hajautuneen 2000-luvun kuluessa selvästi Tukholman seutua voimakkaammin. Myös haja-asutuksen osuus oli Helsingin seudulla selvästi suurempi (Ristimäki ym. 2013, 129). Asumisen korkea hinta seutujen ydinalueilla, pientalotonttien niukkuus ja lisääntynyt autoistuminen vaikuttavat kaikki osaltaan kehysalueiden houkuttelevuuteen varsinkin lapsiperheiden asumispreferensseissä.

2.2.2 Kuntarajojen merkitys yhdyskuntarakenteen kehityksessä metropolialueella

Metropolialueen yhdyskuntakehityksen keskeinen ongelma on yhdyskuntarakenteen hajautuminen. Ylläpitäessään taloutensa perustaa kunnat tekevät maankäyttöpolitiikkaan ratkaisuja, jotka ovat oman kunnan kannalta ymmärrettäviä, mutta ovat koko seudun kannalta ongelmallisia. Kilpailusyistä kunnat ovat toisinaan osoittaneet liikenteellisesti hyviä alueita seudun kokonaisedun kannalta liian matalan tehokkuuden raken-

tamiseen. Toisaalta tehokastakin maankäyttöä on suunnattu maanomistussyitä tai kuntarajoista johtuen seudun yhdyskuntarakenteen pitkäjänteisen kehittämisen kannalta epätarkoituksenmukaisesti (Arviointi maankäyttö- ja rakennuslain toimivuudesta 2014). Yhdyskuntarakenteen hajautumista lisäävät myös kohtuuhintaisten ja asukkaiden tarpeita vastaavien asuntojen puute metropolin ydinalueella sekä kuntien pyrkimys vaikuttaa asukasrakenteeseensa maankäyttö- ja asuntopolitiikan keinoin (Aro & Laiho 2014).

Yhdyskuntarakenteen hajautumisen pysäyttämiseen ei ole löydetty tehokkaita keinoja. Esimerkiksi maakuntakaavojen ohjausvaikutus on kohdistunut enemmän yksittäisiin hankkeisiin tai teemoihin kuin kokonaisvaltaisesti seudun yhdyskuntarakenteen kehittämisperiaatteisiin. Maakuntakaavojen kuntaetuja turvaava päätöksenteko on johtanut usein siihen, että vaihtoehtoisten kasvusuuntien priorisointia tai toteuttamisjärjestystä ei ole kyetty tekemään. Myöskään yleiskaavat eivät ole aina pysyneet edes kunnan oman yhdyskuntakehityksen vauhdissa. Maankäyttö- ja rakennuslakia muutettiin joitakin vuosia siten säätämällä velvoittavaksi pääkaupunkiseudun yhteinen yleiskaava. Sitä ei kuitenkaan ole ryhdytty laatimaan, koska laissa sen laatimiseen ei ole asetettu määräaikaa (Arviointi maankäyttö- ja rakennuslain toimivuudesta 2014).

Yleispiirteisten kaavojen, erityisesti kokonaisyleiskaavojen laadinnassa kunnat ovat eri vaiheessa, mikä heijastuu koko seudun yhdyskuntarakenteen ohjauksen mahdollisuuksiin. Myös yleiskaavojen aikajänne vaihtelee. **Helsingin** nykyinen *Yleiskaava 2002* sai lainvoiman vuonna 2006. Uusi yleiskaava on valmisteilla siten, että kaupunginvaltuusto voi tehdä siitä päätöksen viimeistään vuonna 2016. Sen tavoitevuosi on 2050. **Espoossa** on kolme lainvoimaista laaja-alaista yleiskaavaa: *Espoon pohjoisosien yleiskaavat I ja II* sekä *Espoon eteläosien yleiskaava*, jonka tavoitevuosi on 2030. Vastikään on käynnistetty Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavan uudistaminen. Niin ikään vuoteen 2030 tähtäävä **Vantaan** *Yleiskaava 2007* sai lainvoiman 2010. **Keravan** nykyinen *Yleiskaava 2020* hyväksyttiin 2004, ja se on tullut voimaan vaiheittain 2004 - 2006. Sitä korvaavan Yleiskaava 2035:n laadinta on käynnissä. **Kirkkonummen** *Yleiskaava 2020* on hyväksytty 1997. Kunta on sen jälkeen keskittynyt ensisijaisesti kylien ja kuntakeskuksen osayleiskaavoitukseen. **Sipoon** *Yleiskaava 2025* hyväksyttiin 2008 ja se sai lainvoiman 2025. **Tuusulassa** on parhaillaan laadittavana *Yleiskaava 2040*, joka korvaa nykyisen oikeusvaikutuksettoman yleiskaavan. **Vihdin** vuonna 1986 hyväksymä yleiskaava on vanhentunut ja yleispiirteinen maankäytön suunnittelu perustuu osayleiskaavoihin.

Seudullinen maankäytön suunnittelu on toistaiseksi rajoittunut lähinnä maakuntakaavoitukseen. **Uudenmaan** taajamarakennetta ohjaava 2. vaihemaakuntakaava hyväksyttiin keväällä 2013 ja se on vahvistettu lokakuussa 2014 ympäristöministeriössä. Kuntien yhteistä yleiskaavoitusta tehdään parhaillaan Helsingin, Vantaan ja Sipoon toimesta Östersundomin alueella. MAL-aiesopimukseen liittyvä epävirallinen 14 kunnan seudullinen maankäyttösuunnitelma MASU on myös tekeillä. Sen tarkasteluvuodet ovat 2025 ja 2050.

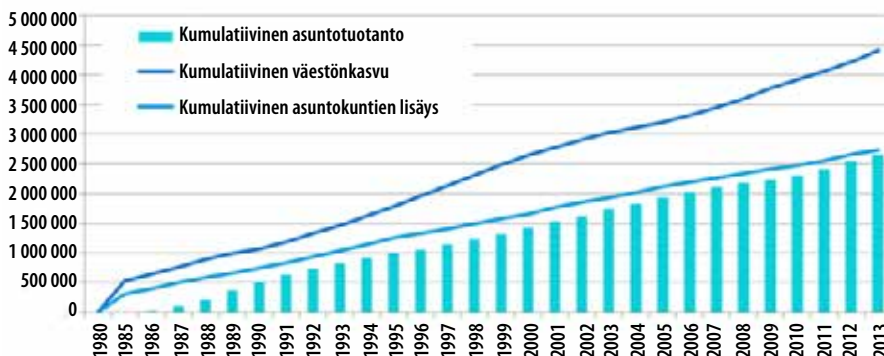
2.2.3 Asuntomarkkinoiden nykytilanne

Helsingin seudulla (14 kuntaa) on neljännes kaikista Suomen asunnoista, yhteensä noin 700 000. HSY:n (2012) asunto-raportin mukaan asunnoista kolmasosa on pientaloissa ja kaksi kolmasosaa kerrostaloissa. Yli puolet (53 %) asunnoista on omistusasuntoja ja runsas kolmannes vuokra-asuntoja. Pääkaupunkiseutu ja siellä erityisesti Helsinki ovat vuokra-asuntovaltaisia, kun taas kehyskunnissa omistusasuntojen osuus on suuri. Seudun kaikista vuokra-asunnoista lähes 60 % on Helsingissä. Lähes puolet pääkaupunkiseudun vuokra-asunnoista on vapaarahoitteisia. Seutu on pienasuntovaltainen. Yksioita ja kaksioita on lähes puolet asuntokannasta. Niiden osuus on suurin Helsingissä, lähes 60 %.

Metropolialue muodostaa asuntomarkkinoiden kannalta muusta maasta selvästi poikkeavan kokonaisuuden. Sen korkea hintataso on seurausta seudun yleisestä vetovoimaisuudesta ja kilpailukyvyistä suhteessa muihin seutuihin. Seudun asuntotuotanto ei vastaa asuntojen kysyntää, joka kasvaa alueen sisäisestä väestönkasvusta ja seudulle muualta muuttavista kotitalouksista. Erityisen vaikea tilanne on pääkaupunkiseudulla. Riittämättömän asuntotarjonnan seurauksena asumisen hintataso on noussut korkeaksi ja on paikoin keskituloistenkin kotitalouksien maksukyvyyn ulottumattomissa. Vuoden 2014 ensimmäisellä neljänneksellä vanhan kerrostaloasunnon neliöhinta oli Helsingissä 4 102 euroa, Espoossa 3 109 euroa ja Vantaalla 2 453 euroa (kuva 6). KUUMA-kunnissa vanhan kerrostaloasunnon neliöhinta oli 2 013 euroa. Sijainniltaan keskeisimmät alueet ovat lähtökohtaisesti houkuttelevampia niin koko seudun mitassa kuin yksittäisten kuntienkin sisällä. Metropolialueen kasvu ja asuntojen hintojen nousu etenkin pääkaupunkiseudulla ovat johtaneet kehitykseen, jossa työ- ja asiointimatkat ovat pidentyneet ja liikenne lisääntynyt voimakkaasti. Vallitseva asuntomarkkinatilanne hidastaa seudun työvoimatarpeeseen perustuvaa väestönkasvua ja lisää yhdyskuntarakenteen hajautumista.

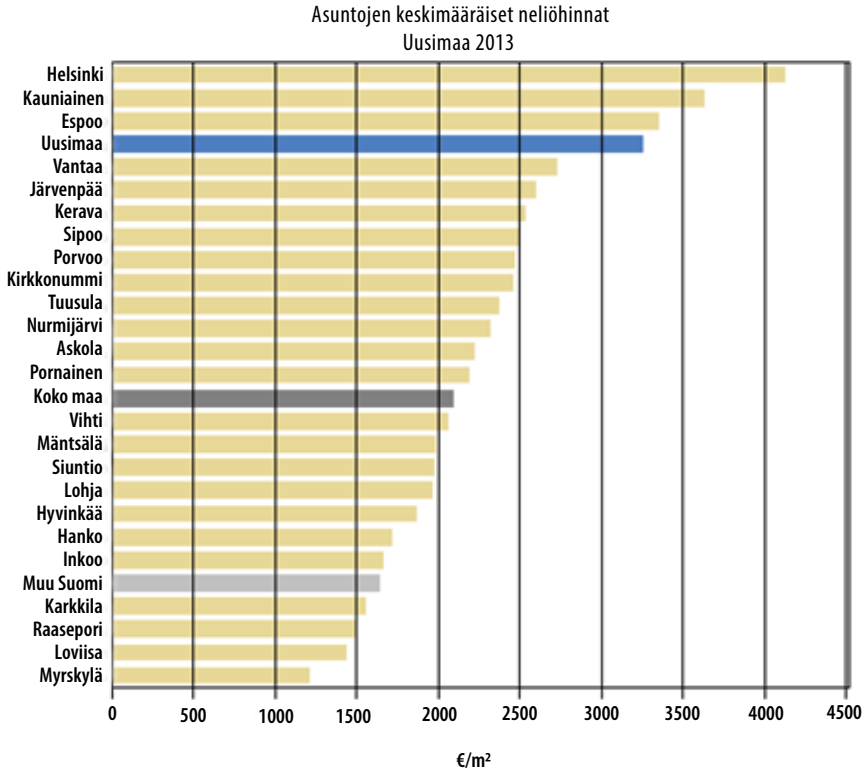
Kuva 5. Helsingin seudun väestönmuutos, asuntokuntien muutos ja asuntotuotanto 1930 – 2013

Lähde: Luonnos Helsingin seudun asuntostrategiaksi 2025.

Lähteet: Aluesarjat, Tilastokeskus ja Helsingin seudun kunnat

Kuva 6. Asuntotuotanto/1000 asukasta kohden. Lähde: Uusimaa-tietopankki, Tilastokeskus.

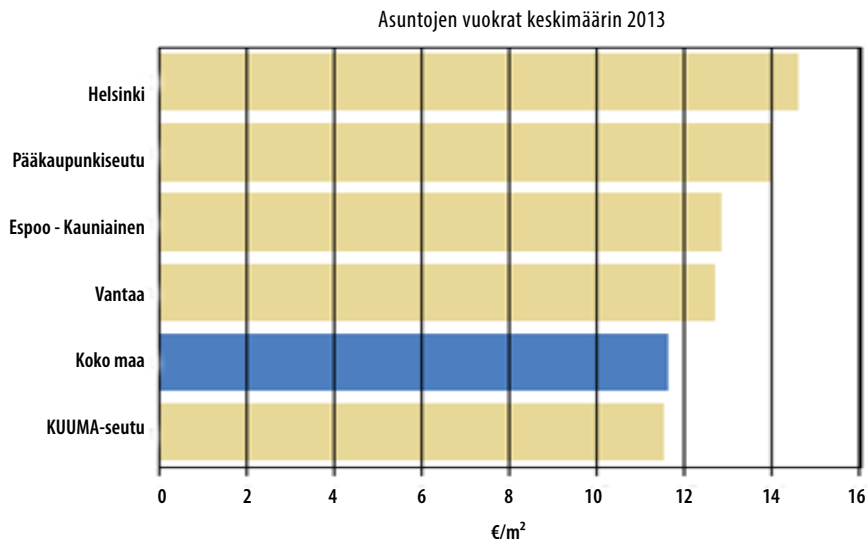
Tietosuojan vuoksi alle viiden tapauksen kuntakohtaisia tietoja ei julkisteta

Vuokra-asuntojen riittävyys ja kohtuullinen vuokrataso ovat avainasemassa seudulle muuttavien ja aikuistuvien nuorten asuntomarkkinoille integroitumisessa. Vuokra-asuntomarkkinoiden osalta seudun kunnat ovat varsin erilaisessa asemassa. Vuokra-asuntojen tuottaminen on ollut pitkään kysyntään nähden riittämätöntä, mikä näkyy vapaarahoitteisten vuokra-asuntojen kalleudessa. Keskimääräinen neliövuokra metropolialueella 2012 oli ARA-vuokra-asunnoissa n. 11 €/m²/kk ja vapaarahoitteisissa vuokra-asunnoissa 11 – 17 €/m²/kk asunnon sijainnista ja laadusta riippuen. Uusissa vuokrasuhteissa vapaarahoitteisten asuntojen vuokrataso vetovoimaisimmilla alueilla on jo 20 €/m²/kk tuntumassa. Espoon, Helsingin ja Vantaan vuokrataloyhtiöiden hakijarekistereissä oli toukokuun lopussa noin 38 600 aktiivista asuntohakemusta. Niistä erittäin kiireellisiä oli 61 prosenttia.

MAL-aiesopimuksessa (2012–2015) ja sitä edeltäneessä asunto- ja tonttitarjonnan aiesopimuksessa (2008–2011) keskeisenä tavoitteena on ollut asuntotuotannon ja sen osana erityisesti kohtuuhintaisen vuokra-asuntotuotannon lisääminen. Tavoitetasona on pidetty 12 000–13 000 asuntoa, joista viidennes olisi ns. ARA-vuokra-asuntoja. Erityisesti pääkaupunkiseudulla tuotantoa on saatu jossakin määrin kasvatetuksi, mutta asuntomarkkinoiden tasapainoa on silti vaikea saavuttaa ilman uusia toimenpiteitä, kuten seudullisesti vahvaa toimijaa. Tämä johtuu osin siitä, että kunnallisten toimijoiden kapasiteetti ei riitä

täyttämään vajetta, joka on syntynyt suurimpien yleishyödyllisten rakennuttajayhteisöjen vähennettyä merkittävästi nykymuotoista valtion tukemaa vuokra-asuntotuotantoa.

Kuva 7. Asuntotuotanto/1000 asukasta kohden. Lähde: Uusimaa-tietopankki, Tilastokeskus.

2.2.4 Maankäytön, asumisen ja liikenteen kehittäminen metropolialueella

Metropolialueen kunnat ovat tunnistanee yhdyskuntarakenteen seudullisen ohjauksen tarpeen. Vapaaehtoista yhteistyötä on tehty seudun 14 kunnan kesken MAL-neuvottelukunnan puitteissa. Esimerkiksi vuonna 2010 hyväksyttiin seudulle yhteiset maankäytön, asumisen ja liikenteen strategiset linjaukset. Vuonna 2011 teetettiin konsulttityönä Helsingin metropolialueen yhdyskuntarakenteeseen ja aluekehitykseen liittyvä tulevaisuuden kehityskuvapuheenvuoro ”Rajaton metropoli”. Ensimmäinen koko Helsingin seudun liikennejärjestelmäsuunnitelma HLJ 2011 hyväksyttiin keväällä 2011.

Maankäytön, asumisen ja liikenteen aiesopimus 2012 - 2015 allekirjoitettiin Helsingin seudun kuntien ja Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän sekä valtion välillä kesäkuussa 2012. Aiesopimus sisältää asuntotuotanto- ja kaavoitustavoitteiden lisäksi liikennejärjestelmän kehittämisen periaatteet ja yhdyskuntarakenteen eheyttämistä koskevat tavoitteet. Siinä myös edellytetään, että seudulle laaditaan yhteinen maankäyttösuunnitelma, jossa sovitaan yhteen alue- ja yhdyskuntarakenteen sekä maankäytön, asumisen ja liikenteen tulevat kehityssuunnat metropolialueella. Pääministeri Stubbin hallitusohjelmaan perustuen valtion ja Helsingin seudun kuntien kesken on vastikään tehty vuoteen 2019 ulottuva sopimus suurten infrahankkeiden tukemiseksi ja asumisen edistämiseksi. Sen mukaan kunnat lisäävät asuntokaavoitusta neljänneksellä aiesopimuksen tavoitetasoon verrattuna.

Helsingin seudun yhteistyökokous hyväksyi viime toukokuussa seuraavat MAL-suunnittelun kriteerit, jotka ohjaavat muun muassa maankäyttösuunnitelman valmistelua.

Keskeiset lähtökohdat:

- Maankäyttö täydentää ensisijaisesti olemassa olevaa kaupunkirakennetta.
- Asuminen sijoitetaan seudulla siten, että se tukee palveluiden ja työpaikkojen saavutettavuuden parantamista erityisesti kestäväillä kulkumuodoilla.

Erityisen hyvät alueet:

- Edellytykset joukkoliikenteen ja palvelujen kehittymiselle paranevat. Solmukohtien joukkoliikenne, palvelu- ja asuntotuotantotaso kasvavat tarkoituksenmukaisesti.
- Seudullisesti merkittävät ja työpaikkaintensiiviset alueet suunnitellaan seudullisesti hyvin kestäväillä kulkumuodoilla saavutettaviksi.
- Maankäytön sijoittamisella tuetaan keskuksien kehittymistä. Liikkumisympäristö suunnitellaan jalankulkijan ja pyöräilijän näkökulmasta miellyttäväksi.

Suunnittelua tarkentavat kriteerit:

- Maankäyttö suunnitellaan siten, että se ei heikennä seudullisesti keskeisiä luontoarvoja.
- Seudun eri osien omaleimaisuus, ympäristön luomat edellytykset, paikan henki ja historia huomioidaan osana muuttuvaa kaupunkirakennetta.
- Maankäytön avulla tuetaan kaupunkirakenteen kehittymistä sosiaalisesti kestävämmäksi.

Seudullinen maankäyttösuunnitelma (MASU) perustuu keskimäärin noin 1 % väestön kasvuun/kunta/vuosi ja noin 12 500 asunnon vuosituotantoon koko seudun osalta. Asuntorakentamisesta n. 70 % on määrä sijoittua MASU:n yhteydessä määritellyille seudullisille kehittämisvyöhykkeille. Muu osa tuotannosta sijoittuisi lähinnä paikallisille kehittämisvyöhykkeille. Ensi vuonna valmistuva MASU ei ole kuitenkaan oikeusvaikutteinen kaava ja sen toteutuminen riippuu yksittäisten kuntien kaavapäätöksistä.

Seudullisen maankäyttösuunnitelman rinnalla on valmisteltu Helsingin seudun asuntostrategiaa 2025. Siinä asetetaan seudun 14 kunnan tavoitteet mm. asuntorakentamisen määrälle ja sijainnille, asuntotuotannon rakenteelle, täydentävälle asuntorakentamiselle ja vanhojen alueiden kehittämiselle. Strategiassa otetaan myös kantaa maaseutumaisten alueiden kehittämiseen, asumiseen kohdistuviin tukijärjestelmiin ja eri väestöryhmien asumisen tarpeisiin. Strategiassa määritellyt tavoitteet luovat pohjan kahdelle seuraavalle valtion ja seudun väliselle aiesopimuskaudelle. Valtaosa seudun asuntorakentamisesta tulisi sijoittaa seudun maankäyttösuunnitelman yhteydessä määritellyille seudun ensisijaisesti kehitettävälle vyöhykkeille. Asuntostrategiakin valmistuu vuoden 2015 alkupuolella.

YHTEENVETO – yhdyskuntarakenne ja asuntomarkkinat	
• Yhdyskuntarakenne	» Seutu kasvaa voimakkaasti sekä sisäisesti että laajenemalla alueellisesti. Yhtenäinen taajamarakenne ulottuu koko selvitysalueelle. » Keskeinen ongelma on yhdyskuntarakenteen hajautuminen, jonka pysäyttämiseen ei ole löydetty tehokkaita keinoja.
• Asuntomarkkinat	» Seudun asuntomarkkinat toimivat huonosti ja kohtuuhintaisista asunnoista on pulaa erityisesti pääkaupunkiseudulla. » Aiesopimusmenettelyn avulla on jossakin määrin parannettu asuntotuotannon edellytyksiä kokonaisuutena, mutta kuntien välillä on onnistumisissa eroja.

2.3 Metropolialueen väestölliset erityispiirteet

2.3.1 Väestökehitys ja väestörakenne

Selvitysalueella asuu yhteensä 1,2 miljoonaa henkilöä (taulukko 2). Helsingissä asui vuonna 2013 noin 613 000 henkeä, Espoossa noin 260 000 henkeä ja Vantaalla noin 208 000 henkeä. Tuusulassa ja Kirkkonummella asuu molemmissa noin 38 000 henkeä, Keravalla 35 000, Vihdissä noin 29 000, Sipoossa 19 000 ja Kauniaisissa noin 9 000 henkeä.

Kokonaisuudessaan metropolialueella (9 kunnan osalta) väestön määrä on kasvanut vuosien 2001 – 2013 välisenä aikana noin 149 000 hengellä (taulukko 2). Väestö on kasvanut 2000-luvulla määrällisesti eniten Helsingissä (noin 53 000 henkeä), mutta myös Espoossa (44 000 henkeä) ja Vantaalla (28 000 henkeä) väestömäärän kasvu on ollut merkittävää. Vuosien 2000 – 2013 välisenä aikana metropolialueella kokonaisuutena (14 kunnan osalta) vuotuinen väestönkasvu on ollut noin 10 promillea (taulukko 3). Selvityskunnista nopeinta vuotuinen väestönkasvu on ollut Kirkkonummella, jossa se on ollut noin 18 promillea tarkasteluajanjaksolla. Espoossa vuotuinen väestönkasvu on ollut lähes 15 promillea; Sipoossa, Tuusulassa ja Vihdissä noin 14 promillea; Vantaalla noin 11 promillea ja Keravalla 10 promillea ja Helsingissä 7,2 promillea. Kauniaisissa väestönkehitys on ollut huomattavasti hitaampaa, 4 promillea vuotta kohden. Kuntien välisessä nettomuuton kautta väestö on kasvanut etenkin Kirkkonummella, Sipoossa, Tuusulassa ja Vihdissä (ks. enemmän muuttoliikkeestä luku 2.3.5). Maahanmuuton kautta väestö on kasvanut etenkin Helsingissä, Espoossa ja Vantaalla.

Taulukko 2. Absoluuttinen väestön määrän kehitys kokonaisuudessaan 2001 – 2013.

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Espoo	216 836	221 597	224 231	227 472	231 704	235 019	238 047	241 565	244 330	247 970	252 439	256 824	260 753
Helsinki	559 718	559 716	559 330	559 046	560 905	564 521	568 531	574 564	583 350	588 549	595 384	603 968	612 664
Kauniainen	8 543	8 582	8 622	8 465	8 457	8 469	8 511	8 545	8 617	8 689	8 807	8 910	9 101
Kerava	30 482	30 709	31 170	31 361	31 544	32 305	33 181	33 546	33 833	34 282	34 549	34 491	34 913
Kirkkonummi	30 274	30 937	31 695	32 772	33 581	34 389	35 141	35 981	36 509	36 942	37 192	37 567	37 899
Sipoo	17 760	18 177	18 397	18 444	18 719	19 060	19 470	19 886	18 036	18 253	18 526	18 739	18 914
Tuusula	32 915	33 377	33 952	34 513	34 890	35 434	35 968	36 386	36 766	37 214	37 667	37 936	38 125
Vantaa	179 856	181 890	184 039	185 429	187 281	189 711	192 522	195 419	197 636	200 055	203 001	205 312	208 098
Vihti	24 214	24 732	24 954	25 561	25 935	26 427	27 040	27 628	27 869	28 311	28 581	28 674	28 929
Koko alue	1 100 598	1 109 717	1 116 390	1 123 063	1 133 016	1 145 335	1 158 411	1 173 520	1 186 946	1 200 265	1 216 146	1 232 421	1 249 396

Lähde: Tilastokeskus.

Taulukko 3. Selvitysalueen suhteellinen väestönkehitys vuosina 2000 – 2013 (promillea keskiväkiluvun tuhatta asukasta kohden per vuosi).

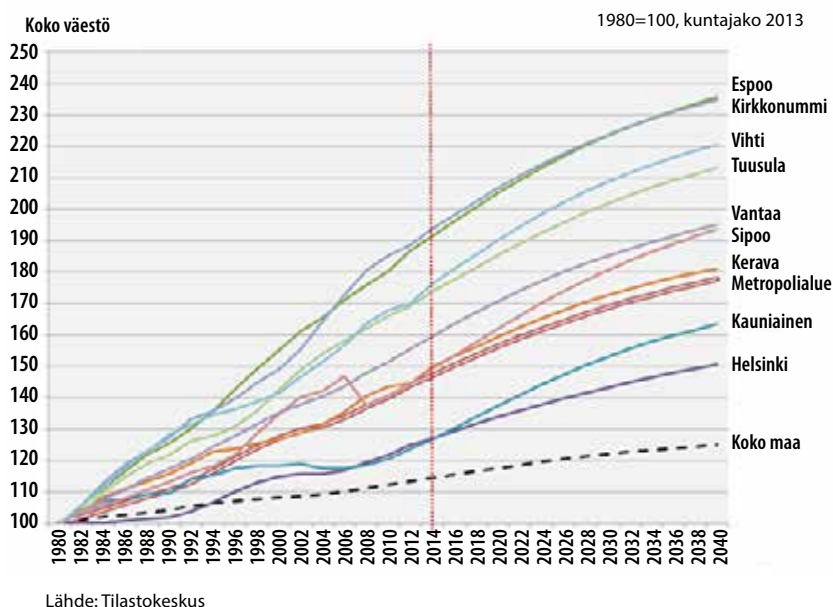
Lähde: Aro ja Laiho 2014 (Tilastokeskus, väestötiedot).

Kunta	Luonnollinen väestönlisäys promillea	Kuntien välinen nettomuutto promillea	Nettomahanmuutto promillea	Yhteensä promillea
Espoo	9,2	2,3	3,5	14,9
Helsinki	2,3	1,0	3,9	7,2
Kauniainen	1,3	1,0	1,7	4,0
Kerava	5,3	2,9	2,0	10,0
Kirkkonummi	8,9	6,7	2,1	17,7
Sipoo	4,3	9,3	0,6	14,3
Tuusula	6,3	6,4	1,1	13,7
Vantaa	7,8	0	3,4	11,3
Vihti	6,1	6,8	1,4	14,2

Metropolialueen suhteellinen väestökehitys viimeisen kolmenkymmenen vuoden aikana on ollut huomattavasti koko maan väestönkehitystä nopeampaa (kuva 8). Samoin väestökehityksen arvioidaan kasvavan alueella vuoteen 2040 mennessä koko maata voimakkaammin. Suurinta suhteellisen väestökehityksen arvioidaan olevan Espoossa, Kirkkonummella ja Vihdissä ja heikointa Helsingissä, Kauniaisissa ja Keravalla. Vuonna 2040 arvioidaan selvitysalueella asuvan yhteensä yli 1,5 miljoonaa asukasta.

Kuva 8. Suhteellinen väestönkehitys ja -ennuste 1980 – 2040.

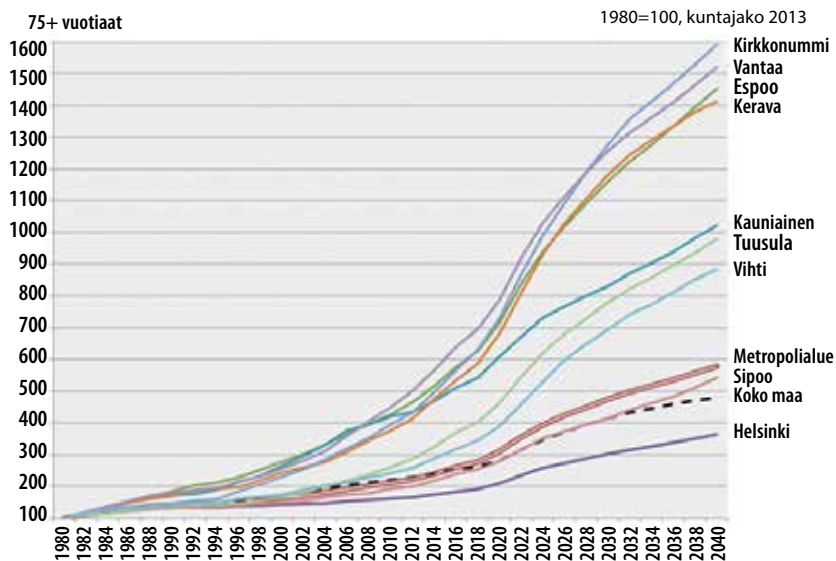
Kuvan on tuottanut FCG Konsultointi Oy.

Väestöennusteista havaitaan, että yli 75-vuotiaiden osuuden kasvu on metropolialueella nopeampaa kuin koko maassa keskimäärin (kuva 8). Erityisen merkittävää suhteellinen kasvu on Kirkkonummella, Vantaalla, Espoossa ja Keravalla. THL (2013) on arvioinut yli 75-vuotiaiden osuuden kaksinkertaistuvan Helsingin lähiseudulla (Helsingissä, Espoossa, Vantaalla, Kauniiaisissa, Keravalla ja Kirkkonummella) vuoteen 2030 mennessä, jolloin heidän osuutensa on noin 11 prosenttia väestöstä (144 000 henkilöä). Nykyisellä palvelutasolla terveyden- ja vanhustenhuollon menot kasvaisivat THL:n mukaan vuoden 2010 tilanteesta vuoteen 2030 mennessä 1,2 miljardilla eurolla. Yli 75-vuotiaiden väestönkasvun merkitys korostuu verrattaessa sitä työikäisten väestönkasvuun: Kun työikäisten osuus vuoteen 2040 mennessä kasvaa metropolialueella yli 1,6-kertaiseksi vuoden 1980 tasoon nähden, kasvaa samassa ajassa yli 75-vuotiaiden määrä metropolialueella lähes 6-kertaiseksi ja esimerkiksi Kirkkonummella lähes 16-kertaiseksi (vrt. työikäisten määrä 2-kertaiseksi samassa ajassa).

Kuva 9. Yli 75-vuotiaiden suhteellinen väestönkehitys ja -ennuste 1980 – 2040.

Kuvan on tuottanut FCG Konsultointi Oy.

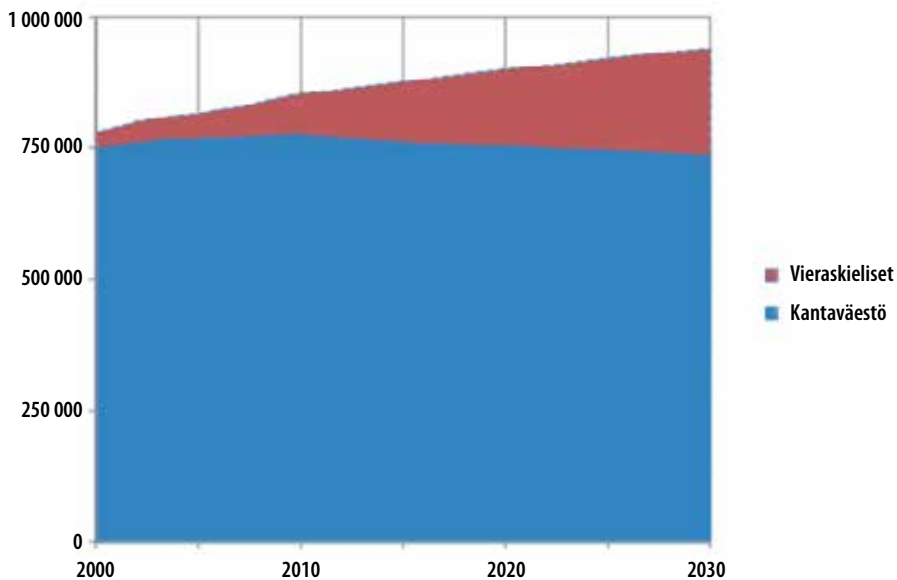
Lähde: Tilastokeskus

Ikääntymisen ohella toinen merkittävä väestörakenteen muutostrendi on vieraskielisen väestön määrän ja osuuden nopea kasvu (taulukko 4). Pääkaupunkiseudulla maahanmuuttajien osuus väestöstä, noin 11 %, on yli kolmikertainen kehyskuntiin nähden, joissa maahanmuuttajien osuus väestöstä on noin 3,4 %. Pääkaupunkiseudulla asui vuoden 2012 alussa 116 716 maahanmuuttajaa, kun kehyskunnissa vastaava lukumäärä oli 10 487 (Lönnqvist & Laakso 2012). Ennusteiden mukaan vieraskielisten osuus Helsingin seudun (14 kuntaa) väestöstä on vuonna 2030 kaksinkertaistunut vuoteen 2013 verrattuna ja sen osuus koko väestöstä on n. 18 % eli 300 000 henkilöä (Helsingin...2013). Vieraskielisen työikäisen väestön määrä on tuolloin yli 200 000. Vuoteen 2030 mennessä Helsingin seudulla väestönkasvu tapahtuu ennen kaikkea vieraskielisen väestön määrän kasvaessa (kuva 10). Ilman maahanmuuttoa Helsingin seudun väestönkasvu kääntyisi laskuun lähitulevaisuudessa.

Taulukko 4. Vieraskielisen väestön osuus 1985 – 2012 ja ennuste 2013 – 2030.

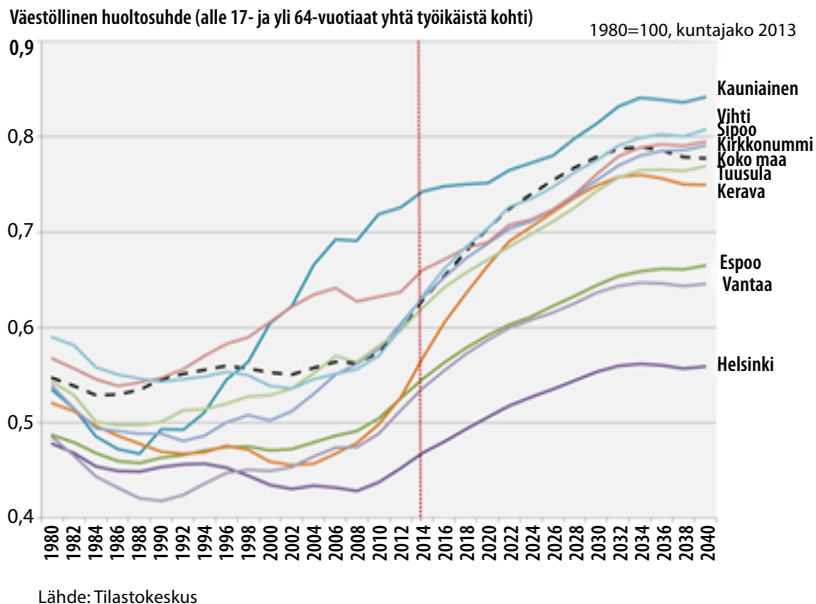
(Lähde: Helsingin... 2013).

Vieraskielisen väestön osuus koko väestöstä 1.1. %							
	Koko seutu	Helsinki	Espoo	Vantaa	Kauniainen	Pk-seutu yht.	Kehysalue
1985	0,7	0,8	0,9	0,5	1,2	0,8	0,3
1990	1,0	1,3	1,1	0,8	1,2	1,2	0,5
1995	2,7	3,7	2,4	2,3	2,0	3,2	1,2
2000	4,0	5,4	3,8	3,9	3,0	4,7	1,6
2005	5,4	7,0	5,6	5,8	3,4	6,4	1,9
2010	8,1	10,2	8,7	9,1	3,8	9,6	2,8
2012	9,3	11,5	10,3	10,8	4,3	11,0	3,4
2013	9,9	12,1	11,0	11,6	4,5	11,7	3,7
2015	11,1	13,4	12,4	13,2	4,7	13,1	4,2
2020	13,7	16,3	15,5	16,8	5,2	16,1	5,2
2025	15,9	18,8	18,1	20,1	5,4	18,8	6,1
2030	18,1	21,2	20,5	23,3	5,6	21,3	7,0

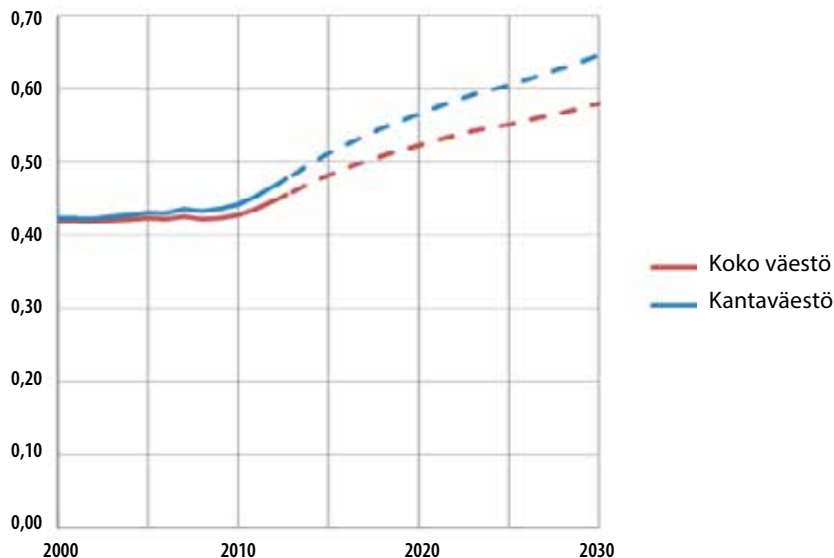
Kuva 10. Vieraskielisten ja kantaväestön määrän kasvun ennuste vuoteen 2030 saakka Helsingin seudulla (14 kuntaa). (Lähde: Helsingin... 2013).

Väestöllisellä huoltosuhteella kuvataan väestörakennetta: suhdeluku kuvaa, kuinka monta alle 17-vuotiasta ja yli 64-vuotiasta ("huollettavaa") on yhtä työikäistä kohden (kuva 11). Esimerkiksi Helsingin väestöllinen huoltosuhde on metropolialueen alhaisin: vuoteen 2020 saakka huoltosuhde säilyy alle 0,5:ssä. Tämä tarkoittaa, että yhtä työikäistä kohden on alle 0,5 alle 17-vuotiasta tai yli 64-vuotiasta. Kauniaisissa, Vihdissä, Sipoossa ja Kirkkonummella väestöllisen huoltosuhteen arvioidaan vuoteen 2040 mennessä olevan koko maan huoltosuhdetta korkeampi. Vieraskielisen väestön kantaväestöä nuorempiin painottuva ikärakenne loiventaa väestöllistä huoltosuhdetta alueella. Vuonna 2030 huoltosuhteen ennustetaan kokonaisuudessaan olevan 0,58 huollettavaa yhtä työikäistä kohden. Kantaväestön osalta huoltosuhde on 0,65 (kuva 12, Helsingin ...2013). Väestöllisen huoltosuhteen rinnalla on keskeistä tarkastella myös taloudellista huoltosuhdetta, jossa huomioidaan ikärakenteen lisäksi työttömien osuus suhteessa työllisiin (ks. luku 3.1.3).

Kuva 11. Väestöllinen huoltosuhde 1980 – 2040. Kuvan on tuottanut FCG Konsultointi Oy.

Kuva 12. Väestöllinen huoltosuhde metropolialueella (14 kuntaa) koko väestön ja kantaväestön osalta. Lähde: Helsingin... 2013.

YHTEENVETO – väestölliset erityispiirteet

• Ikääntyminen

» Yli 75-vuotiaiden osuuden on arvioitu kaksinkertaistuvan Helsingin lähiseudulla (Helsingissä, Espoossa, Vantaalla, Kauniaisissa, Keravalla ja Kirkkonummella) vuoteen 2030 mennessä, jolloin heidän osuutensa on noin 11 prosenttia väestöstä (144 000 henkilöä).

• Vieraskielisen väestön kasvu

» Vieraskielisen väestön määrän kasvu on välttämättömyys metropolialueella positiivisen väestönkasvun jatkumiseksi.

» Ennusteiden mukaan vieraskielisten osuus Helsingin seudun (14 kuntaa) väestöstä on vuonna 2030 kaksinkertaistunut vuoteen 2013 verrattuna ja sen osuus koko väestöstä on n. 18 % eli 300 000 henkilöä.

• Väestöllinen huoltosuhde

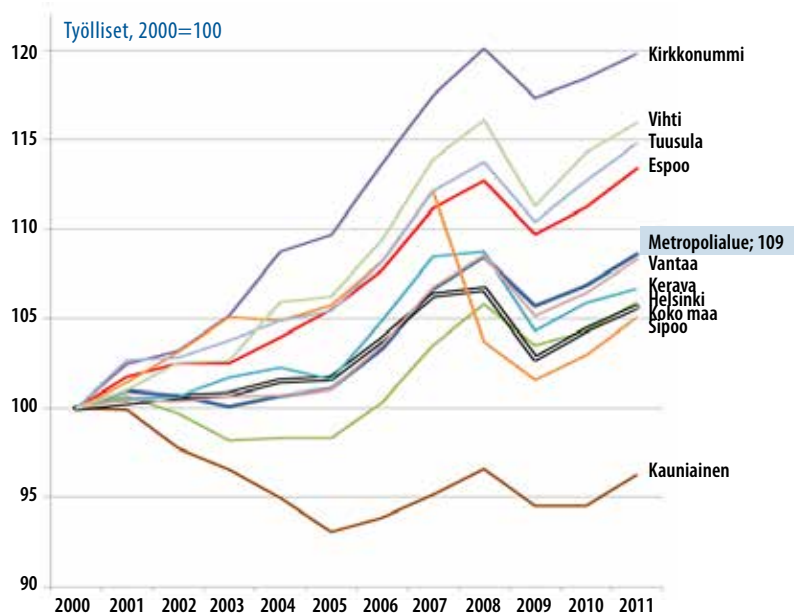
» Väestöllinen huoltosuhde heikkenee ikääntyneiden osuuden kasvun myötä. Vieraskielisen väestön osuuden kasvu tasoittaa väestöllistä huoltosuhdetta maahanmuuton painottuessa kantaväestöä nuorempiin ikäryhmiin.

2.3.2 Työllisyys, työttömyys ja taloudellinen huoltosuhde ja -kantosuhte

Selvityskuntien alueella oli vuonna 2011 noin 600 000 työllistä (taulukko 5). Tämä jakautui niin, että Helsingissä oli lähes puolet koko alueen työllisistä (noin 300 000 työllistä). Espoossa oli noin 125 000 työllistä ja Vantaalla noin 100 000. Työllisten osuus on kasvanut vuosina 2000–2011 metropolialueella enemmän kuin koko maassa, mutta kuitenkin vähemmän kuin esimerkiksi Oulun ja Tampereen seutukunnissa. Vertailuajanjakso 2000–2011 työllisten osuus on kasvanut metropolialueen keskiarvoa enemmän Kirkkonummella, Vihdissä, Tuusulassa ja Espoossa. Samalla ajanjaksolla työllisten osuus on pudonnut Kauniaisissa (kuva 13).

Kuva 13. Työllisten osuuden muutos 2000 – 2011 metropolialueella.

Kuvan on tuottanut FCG Konsultointi Oy.

Taulukko 5. Työllisten lukumäärä metropolialueella 2000 – 2011.

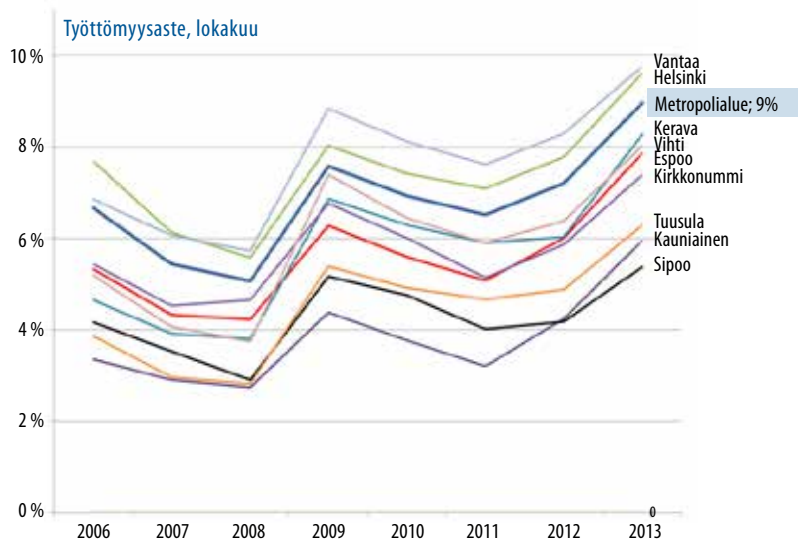
Taulukon on tuottanut FCG Konsultointi Oy.

	Työlliset											
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Metropolialue	554 296	559 690	558 069	554 820	557 991	560 232	572 851	591 075	601 257	585 868	592 254	602 038
Espoo	110 630	112 525	113 372	113 387	114 997	116 718	119 167	122 955	124 703	121 396	123 033	125 460
Helsinki	278 792	280 725	277 967	273 680	274 072	274 127	279 757	288 522	294 982	288 559	290 835	295 312
Kauniainen	3 900	3 897	3 813	3 766	3 704	3 630	3 662	3 711	3 768	3 686	3 686	3 755
Kerava	15 946	16 035	16 050	16 215	16 304	16 201	16 726	17 296	17 337	16 635	16 882	17 011
Kirkkonummi	15 082	15 454	15 562	15 857	16 399	16 540	17 145	17 717	18 115	17 700	17 862	18 073
Sipoo	8 455	8 575	8 718	8 885	8 868	8 940	9 149	9 482	8 769	8 587	8 703	8 883
Tuusula	16 090	16 522	16 542	16 699	16 874	16 964	17 405	18 040	18 307	17 768	18 136	18 475
Vantaa	93 568	94 005	93 914	94 186	94 239	94 544	96 889	99 875	101 539	98 370	99 594	101 348
Vihti	11 833	11 952	12 131	12 145	12 534	12 568	12 951	13 477	13 737	13 167	13 523	13 721

Selvitysalueen kuntien keskimääräinen työttömyysaste vuoden 2013 lokakuussa oli 9 prosenttia (ks kuva 14 ja taulukko 6). Korkein työttömyysaste oli Vantaalla, jolla se oli 9,8 prosenttia sekä Helsingissä, jossa se oli 9,6 prosenttia. Vertailuajanjaksolla 2006 – 2013 työttömyysaste on kehittynyt kunnittain samankaltaisesti niin, että vuonna 2013 työttömyysaste oli jokaisessa kunnassa kasvanut vuoden 2006 tasoon verrattuna. Suhteellisesti tarkasteltuna työttömyysaste on vertailuajanjaksolla noussut eniten Kauniaisissa, Keravalla ja Espoossa. Uudenmaan ELY-keskuksen (2014) mukaan Uudenmaan työttömyys on lähtenyt voimakkaaseen kasvuun. Tammikuussa 2014 työttömyys kasvoi Uudellamaalla 21 % edelliseen vuoteen verrattuna, mikä on enemmän kuin missään muualla maassa. Työttömyys on kasvanut erityisesti palvelutyössä sekä sosiaali- ja terveydenhuoltoalalla, vaikka samaan aikaan eniten uusia työpaikkoja Uudellamaalla olisi tarjota terveyden- ja sairaanhoidon osaajille. Tätä selittänee osaksi kohtaanto-ongelma: vaikka pääkaupunkiseudulla on edelleen työtä tarjolla, asumisen kalleus hillitsee muuttamista työn perässä muualta Uudeltamaalta Helsingin seudulle (ELY-keskus/HS 8.3.2014)

Kuva 14. Työttömyysaste metropolialueella 2006 – 2013.

Kuvan on tuottanut FCG Konsultointi Oy.

Taulukko 6. Työttömyysaste metropolialueella 2006 – 2013.

Taulukon on tuottanut FCG Konsultointi Oy.

	Työttömyysaste, lokakuu							
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
	prosenttia							
Metropolialue	6,7	5,4	5,1	7,6	6,9	6,5	7,2	9,0
Espoo	5,3	4,3	4,2	6,3	5,6	5,1	6,0	7,9
Helsinki	7,7	6,1	5,6	8,0	7,4	7,1	7,8	9,6
Kauniainen	3,4	2,9	2,7	4,4	3,8	3,2	4,2	6,0
Kerava	4,7	3,9	3,8	6,9	6,3	5,9	6,0	8,3
Kirkkonummi	5,5	4,5	4,7	6,8	6,0	5,1	5,9	7,4
Sipoo	4,2	3,5	2,9	5,2	4,8	4,0	4,2	5,4
Tuusula	3,9	3,0	2,8	5,4	4,9	4,7	4,9	6,3
Vantaa	6,9	6,1	5,7	8,8	8,1	7,6	8,3	9,8
Vihti	5,2	4,1	3,7	7,4	6,4	5,9	6,4	8,0

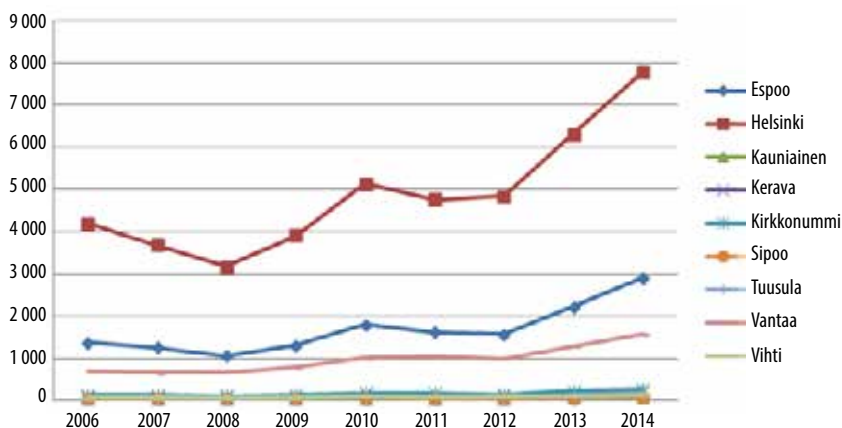
Lähde: Työnvälitystilasto (TEM)

Vuoden 2013 kuntajako.

Korkeakoulutettujen työttömien määrä on kasvanut kaikissa selvitysalueen kunnissa viime vuosina (kuva 15 ja taulukko 7). Suhteellisesti tarkasteltuna korkeakoulutettujen työttömyys vuosien 2012 – 2014 välillä on keskuskaupungeista kasvanut suhteellisesti eniten Espoossa (n. 85 % muutos 2012 – 2014, vrt. Helsinki n. 61 % ja Vantaa n. 57 %) ja kehyskunnista suhteellisesti eniten Kirkkonummella ja Tuusulassa (molemmissa muutos 87 % vuosien 2012 – 2014 välillä).

Kuva 15. Korkeakoulutettujen (alempi korkeakouluaste, ylempi korkeakouluaste ja tutkijakoulutusaste) työttömien määrän muutos selvitysalueella 2006 – 2014 (helmikuu).

Lähde: Uudenmaan ELY-keskus.

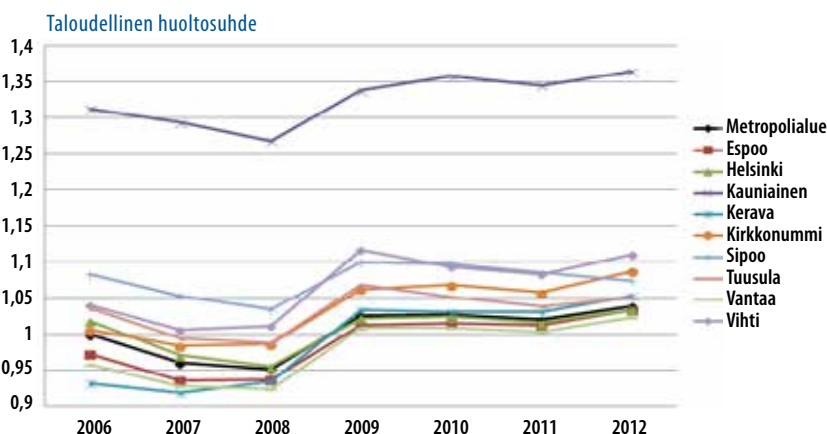
Taulukko 7. Korkeakoulutettujen (alempi korkeakouluaste, ylempi korkeakouluaste ja tutkijakoulutusaste) työttömien määrän muutos selvitysalueella 2006 - 2014

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Espoo	1 379	1 258	1 059	1 306	1 795	1 612	1 570	2 221	2 912
Helsinki	4 183	3 686	3 177	3 908	5 145	4 760	4 846	6 320	7 787
Kauniainen	47	51	40	49	59	59	60	87	98
Kerava	94	80	73	92	138	95	125	162	212
Kirkkonummi	123	124	112	151	172	179	150	227	281
Sipoo	63	50	43	55	67	46	49	69	87
Tuusula	64	61	52	59	113	96	86	129	161
Vantaa	700	660	661	776	1 015	1 053	1 000	1 287	1 567
Vihti	62	60	56	59	108	86	92	109	151

Lähde: Uudenmaan ELY-keskus.

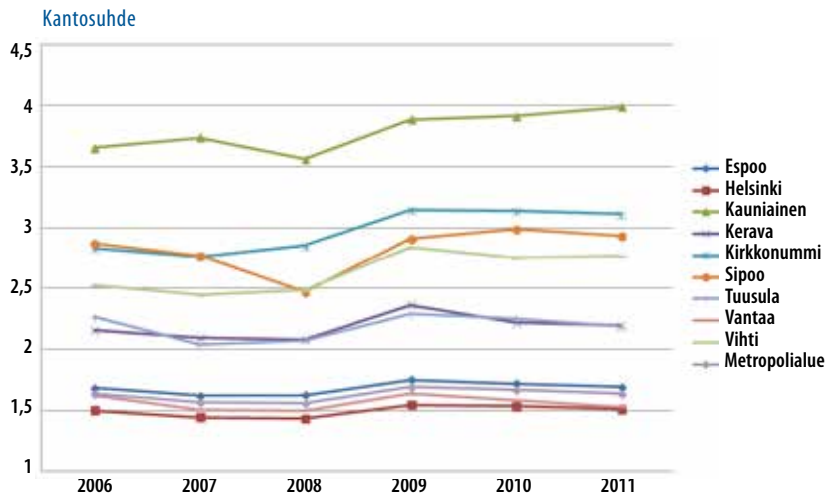
Taloudellinen huoltosuhde kuvaa, kuinka monta työvoiman ulkopuolella olevaa ja työttöntä on yhtä työllistä kohden (kuva 16). Mitä suurempi suhdeluku on, sen enemmän on työvoiman ulkopuolella olevia ja työttömiä suhteessa työllisiin. Metropolialueella korkein taloudellinen huoltosuhde on Kauniaisissa, jossa se vuonna 2012 oli 1,36. Samana vuonna Espoossa, Helsingissä ja Vantaalla taloudellinen huoltosuhde oli noin 1,0. Huoltosuhde oli hieman korkeampi noin 1,1 Tuusulassa, Vihdissä, Keravalla, Kirkkonummella sekä Sipoossa. Vuosien 2006 – 2012 välisenä aikana huoltosuhde on Espoossa, Vantaalla, Keravalla, Kirkkonummella, Tuusulassa ja Helsingissä vaihtunut alle yhdestä yli yhden. Vuoden 2008 jälkeen taloudellinen huoltosuhde ei ole ollut alle yhden yhdessäkään metropolialueen kunnassa.

Kuva 16. Taloudellinen huoltosuhde metropolialueella 2006 – 2012 ([työvoiman ulkopuoliset + työttömät]/työlliset). Lähde: Tilastokeskus 2014.

McKinseyn (2010) lanseeraama käsite ”kantosuhte” kuvaa muun väestön suhdetta yksityisrahoitteisilla sektoreilla työskentelevien määrään. Mitä suurempi suhdeluku on, sen enemmän yhtä yksityissektorin työllistä kohden on muita kuin yksityissektorin työllisiä. McKinseyn (2010) mukaan kantosuhte on kestäväällä tasolla suhdeluvun ollessa noin 1,9 – 2,0. Viime vuosina (2006 – 2011) kantosuhte on ollut alle 2 Espoossa, Helsingissä ja Vantaalla (kuva 17). Keravalla ja Tuusulassa kantosuhte oli vuonna 2011 hieman yli kaksi ja muissa metropolialueen kunnissa kantosuhte oli noin 2,2 ja muissa vähintään noin 2,8. Tämä tarkoittaa sitä, että suuret kaupungit ovat kantosuhteeltaan kestävämmällä pohjalla verrattuna kehyskuntiin. Kuntarakenteen muutos tarjoaisi mahdollisuuden kehyskunnille parantaa kantosuhdettaan.

Kuva 17. Kantosuhde metropolialueella 2006 – 2011 (kantosuhde = työvoiman ulkopuoliset + työttömät + julkissektorin palveluksessa [kunta + valtio] olevat) / yksityissektorin työlliset (sis. yrittäjät). Huom! Suhdeluku ei ole täysin vertailukelpoinen McKinseyn laskeman suhdeluvun kanssa. Lähde: Tilastokeskus.

YHTEENVETO – työllisyys ja työttömyys sekä taloudellinen huoltosuhde ja kantosuhde

• Työllisyys ja työttömyys

» Työttömyysaste on noussut jokaisessa metropolialueen kunnassa vuoden 2011 jälkeen. Työttömyysaste on lähtenyt voimakkaaseen nousuun Uudellamaalla aloilla, joilla on pääkaupunkiseudulla eniten työtä tarjolla. Tätä selittää kohtaanto-ongelma, kuten mm. asumisen kalleus, mikä hillitsee muuttamista työn perässä.

• Taloudellinen huoltosuhde ja kantosuhde

» Viime vuosina työllisten määrä suhteessa työvoiman ulkopuolella oleviin ja työttömiin on laskenut kaikissa metropolialueen kunnissa. Suurissa kaupungeissa, Helsingissä, Espoossa ja Vantaalla, kantosuhde on kestävämmällä pohjalla verrattuna kehyskuntiin. Koko metropolialuetta tarkastellessa kantosuhde on edelleen kestäväällä tasolla.

2.3.3 Pendelöinti, asiointi ja liikkuminen

Pendelöinti

Pendelöinti tarkoittaa työmatkaliikennettä eri kunnissa sijaitsevan asuinpaikan ja työpaikan välillä. Ilmiö liittyy työpaikkojen sijaintiin ja sijainnin muutoksiin sekä asumiskustannusten eroihin keskustaupunkien ja ympäryskuntien välillä.

Metropolialueella ainoastaan helsinkiläiset käyvät selkeästi suurimmaksi osaksi työssä omassa kotikaupungissaan (77,6 %) (taulukko 8, kuvat 18 ja 19). Espoossa hieman yli puolet (50,2 %) kaupunkilaisista työskentelee omassa kaupungissa ja suuri osuus Helsingissä (37,1 %). Myös vantaalaiset työskentelevät oman kaupungin (44,8 %) lisäksi pääasiassa Helsingissä (39,8 %). Kauniaislaisista ja sipoolaisista suurempi osuus työskentelee Helsingissä kuin omassa kotikunnassaan. Vihdin työssäkäyntialue muodostuu pääasiassa oman kunnan lisäksi (40,1 %) Espoon (17,7 %) ja Helsingin (19,6 %) suunnista. Tuusulasta käydään työssä oman kunnan (29,7 %) lisäksi pääasiassa Helsingissä (27,8 %) ja Vantaalla (17,8 %). Keravan työssäkäyntialue muodostuu oma kaupungin (32,4 %) lisäksi Helsingin (30,9 %) ja Vantaan (17 %) suunnista.

Tarkastellessa kolmea keskustaupunkia yhtenä kokonaisuutena havaitaan, että kehyskuntien pendelöintiprosentit kolmeen keskustaupunkiin ovat huomattavat: Kirkkonummelta 59,8 % työllisistä käy työssä kolmen keskustaupungin alueella, Vihdistä 44,4 %, Tuusulasta 50,5 %, Sipoosta 52 %, Keravalta 52,4 % ja Kauniaisista 72,6 % (ks. myös Aro ja Laiho 2014).

Taulukko 8. Pendelöinti metropolialueella.

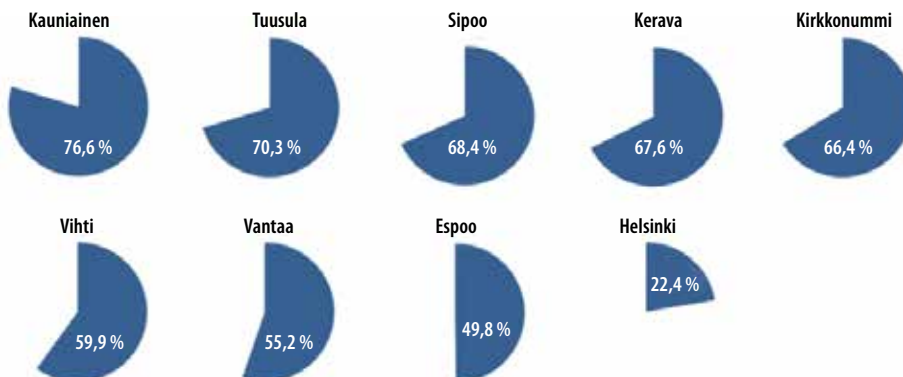
Taulukon on tuottanut FCG Konsultointi Oy.

Asuinkunta	Työssäkäyntikunta								
	Espoo	Helsinki	Kauniainen	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Vantaa	Vihti
Espoo	62 945	46 565	766	265	1 558	81	355	8 386	336
Helsinki	25 199	229 296	299	1 111	828	532	1 352	24 843	352
Kauniainen	1 003	1 490	765	*	44	*	*	232	*
Kerava	759	5 261	*	5 504	20	145	989	2 894	20
Kirkkonummi	4 904	4 922	99	31	6068	*	40	1 002	143
Sipoo	361	3 003	*	319	10	2 808	189	1 254	*
Tuusula	912	5 137	*	940	31	76	5 482	3 285	26
Vantaa	7 957	40 290	72	1 265	262	277	1 561	45 375	136
Vihti	2 430	2 690	38	40	244	*	70	979	5 497

Lähde: Tilastokeskus

Kuva 18. Oman kunnan ulkopuolella pendelöivien osuus. Lähde: Tilastokeskus.

Kuvan on tuottanut FCG Konsultointi Oy.

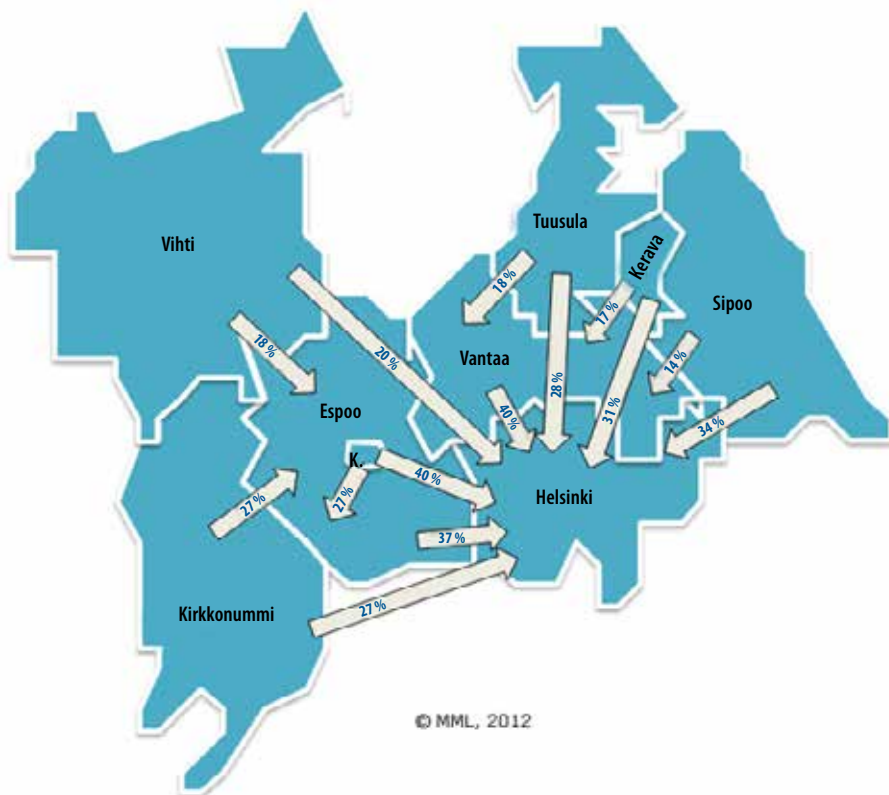
Tarkastellessa absoluuttisia pendelöintilukuja havaitaan, että pendelöintivirrat ovat varsin merkittäviä Espoon, Helsingin ja Vantaan välillä: Espoosta Helsinkiin pendelöi noin 46 500 henkilöä ja Vantaalta Helsinkiin noin 40 000 henkilöä (taulukko 9). Espoosta Vantaalle pendelöi noin 8 400 henkilöä ja Vantaalta Espooseen samoin lähes 8 000 henkilöä. Vaikka Helsingistä Espooseen ja Vantaalle pendelöi suhteellisesti tarkasteltuna pienehkö osuus työllisistä, tarkoittaa tämä kuitenkin absoluuttisesti tarkasteltuna noin 25 000 työllisen pendelöintivirtaa Helsingistä molempiin kaupunkeihin.

Taulukko 9. Absoluuttiset pendelöintiluvut (*=alle 10 henkilöä).

Asuinkunta	Työssäkäyntikunta								
	Espoo	Helsinki	Kauniainen	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Vantaa	Vihti
Espoo	62 945	46 565	766	265	1 558	81	355	8 386	336
Helsinki	25 199	229 296	299	1 111	828	532	1 352	24 843	352
Kauniainen	1 003	1 490	765	*	44	*	*	232	*
Kerava	759	5 261	*	5 504	20	145	989	2 894	20
Kirkkonummi	4 904	4 922	99	31	6068	*	40	1 002	143
Sipoo	361	3 003	*	319	10	2 808	189	1 254	*
Tuusula	912	5 137	*	940	31	76	5 482	3 285	26
Vantaa	7 957	40 290	72	1 265	262	277	1 561	45 375	136
Vihti	2 430	2 690	38	40	244	*	70	979	5 497

Lähde: Tilastokeskus.

Kuva 19. Yli 10 % ylittävät pendelöintisuunnat metropolialueella. Lähde: Tilastokeskus.

Asiointi

Työmatkaliikenteen ohella asiointi muodostaa toiminnallisia kuntarajoista riippumattomia kokonaisuuksia, joiden varaan asukkaiden arki muotoutuu metropolialueella. Asiointin kautta kuvataan, kuinka laajalta ihmiset hakevat joko yksityisiä tai julkisia palveluja. Työssäkäynnistä poiketen asiointi kuvaa myös muiden kuin työllisten liikkumista metropolialueella (VM 2012a,b).

Strafica (2012a,b) on mallintanut liikkumisen suuntautumista. Laskelmissa on yhdistetty pendelöinti, koulutusalan työpaikat, päivähoido, ostosmatkat sekä muun asiointi (taulukko 10). Näiden muuttujien osalta Vantaa suuntautuu vahvasti Helsinkiin; Espoo, Kauniainen, Kirkkonummi, Vihti (ja Siuntio) suuntautuvat Helsingin lisäksi vahvasti Espooseen ja Kerava, Tuusula, (Järvenpää ja Pornainen) suuntautuvat keskinäisen vuorovaikutuksen lisäksi vahvasti pääkaupunkiseudun suuntaan.

Taulukko 10. Liikkumisen suuntautuminen (pendelöinti, koulutusalun työpaikat, päivähoito, ostosmatkat sekä muun asiointi yhteensä).

Asuinkunta	Asiointikunta								
	Espoo	Helsinki	Kauniainen	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Vantaa	Vihti
Espoo	52 %	37 %	1 %	0 %	1 %	0 %	0 %	8 %	0 %
Helsinki	7 %	81 %	0 %	1 %	0 %	0 %	0 %	10 %	0 %
Kauniainen	44 %	35 %	13 %	0 %	1 %	0 %	0 %	6 %	0 %
Kerava	2 %	28 %	0 %	29 %	0 %	2 %	6 %	23 %	0 %
Kirkkonummi	38 %	21 %	1 %	0 %	29 %	0 %	0 %	5 %	3 %
Sipoo	1 %	29 %	0 %	12 %	0 %	16 %	4 %	22 %	0 %
Tuusula	2 %	19 %	0 %	10 %	0 %	1 %	20 %	22 %	0 %
Vantaa	6 %	42 %	0 %	3 %	0 %	1 %	2 %	44 %	0 %
Vihti	21 %	14 %	1 %	0 %	3 %	0 %	1 %	7 %	33 %

Lähde: Strafica (2012).

SYKEN ym. (2012) mukaan erikoiskaupan osalta Vihti, Kirkkonummi, Espoo ja Kauniainen ovat osa samaa asiointialuetta. Vantaa ja Tuusula kuuluvat samaan asiointialueeseen, kuten myös Helsinki ja Sipoo. Espoossa, Vantaalla ja Helsingissä vähintään 50 % erikoistavaran asioinnista tapahtuu omassa kunnassa. Vihdissä asioinnista alle 50 % tapahtuu omassa kunnassa, mutta kuitenkin omassa kunnassa enemmän kuin missään muussa yksittäisessä kunnassa. Ravitsemus- ja kulttuuripalvelujen osalta koko selvitysalue kuuluu yhteiseen asiointialueeseen. Alueella ainoastaan Helsingissä yli 50 % ravitsemus- ja kulttuuripalvelujen asioinnista tapahtuu omassa kunnassa.

Liikkuminen

Ristimäki ym. (2013) mukaan metropolialueella eri alueiden ja vyöhykkeiden välillä on havaittavissa suuria eroja joukkoliikenteen ja henkilöauton käytössä. Jalankulun ja pyöräilyn kannalta suotuisina alueina esiin nousevat ensisijaisesti raideliikenteen kehysalue sekä radanvarsien itsenäisten kaupunkiseutujen sekä muiden itsenäisten kaupunkien sisemmät ydinalueet. Metropolialueella joukkoliikenteen rooli näyttyy vahvana koko sisemmällä ja ulommalla ydinalueella sekä raideliikenteen kehysalueella, joissa joukkoliikenteen kulkutapaosuus ylittää kaikilla vyöhykkeillä 10 prosentin rajan. Muilla alueilla jäädyään selvästi alle 10 prosentin. Raideliikenteen kehysalueella liikuttujen kilometrien määrä (30–35 km/vuorokaudessa) on samaa luokkaa kuin sisemmällä kehysalueella, mutta junan suuri osuus kilometreistä vähentää selvästi henkilöautolla liikuttujen kilometrien määrää. Pisimmät henkilöautosuoritteet on havaittavissa ulommalla kehysalueella, pienkaupunkien autovyöhykkeillä ja maaseutumaisella reuna-alueella.

Työmatkat ovat pääkaupunkiseudulla lyhimpiä jalankulkuvyöhykkeellä ja jalankulun reunavyöhykkeellä. Pääkaupunkiseudulla asuvilla työmatkan keskipituus on noin 11 kilometriä. Taajaman ulkopuolisella autovyöhykkeellä asuvilla työmatkan keskipituus on noin 20 % pidempi kuin jalankulkuvyöhykkeellä asuvilla. Intensiivisen raideliikenteen kehys-

alueilla asuvien työmatkojen keskipituus on noin 21 km. Työmatkat ovat pisimpiä kehys-alueilla, joissa työpaikkaomavaraisuus on melko vähäistä ja työssäkäynti pääkaupunkiseudulle yleistä (Ristimäki ym. 2011).

YHTEENVETO – pendelöinti, asiointi ja liikkumistottumukset	
• Pendelöinti	» Pääkaupunkisedun kunnat muodostavat tiiviin työssäkäyntialueen. Pendelöintivirrat ovat absoluuttisina lukuina tarkastelua huomattavia: Vantaalta saapuu noin 40 000 ja Espoosta noin 46 000 henkilön pendelöintivirta Helsinkiin. Helsingistä molempiin kaupunkeihin pendelöi noin 25 000 henkilöä. Espoosta Vantaalle pendelöi noin 8 400 henkilöä ja Vantaalta Espooseen lähes 8 000 henkilöä.
• Asiointi	» Työmatkojen ja asiointin yhdistävien laskelmien perusteella Vantaa suuntautuu vahvasti Helsinkiin. Espoo, Kauniainen, Kirkkonummi, Vihti suuntautuvat vahvasti Helsingin lisäksi Espooseen. Kerava ja Tuusula suuntautuvat keskinäisen vuorovaikutuksen lisäksi vahvasti pääkaupunkiseudun suuntaan. » Erikoiskaupan osalta Vihti, Kirkkonummi, Espoo ja Kauniainen ovat osa samaa asiointialuetta; Vantaa ja Tuusula samaa; kuten myös Helsinki ja Sipoo. Ravitsemus- ja kulttuuripalvelujen osalta koko selvitysalue on samaa asiointialuetta
• Liikkumistottumukset	» Metropolialueella on havaittavissa suuria eroja alueiden ja vyöhykkeiden välillä joukkoliikenteen ja henkilöauton käytössä.

2.3.4 Muuttoliike

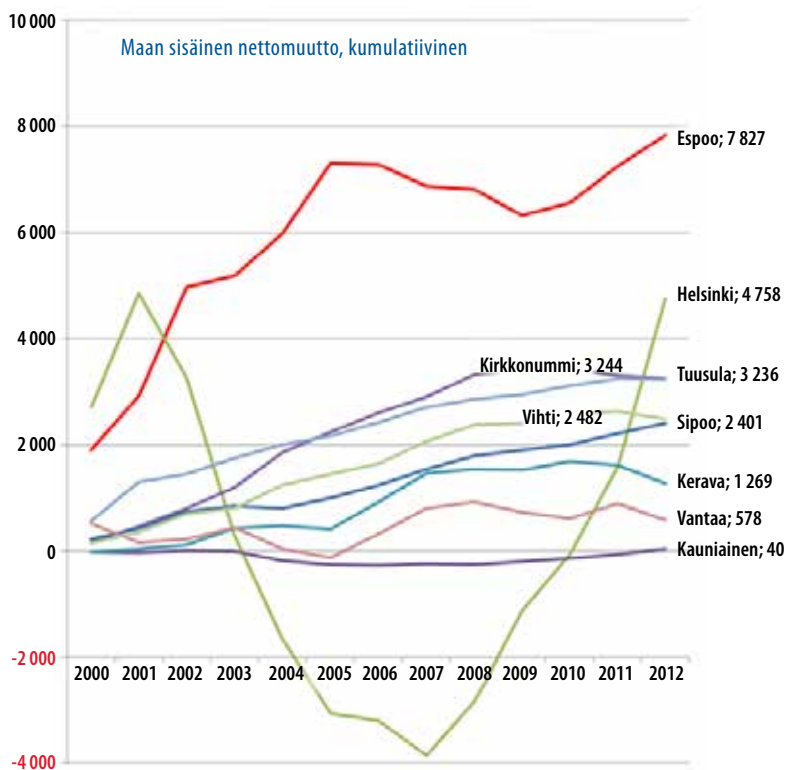
Muuttoliikettä ja sen aluetaloudellisia vaikutuksia on viime vuosina tutkittu suhteellisen runsaasti metropolialueella. Viime vuosina metropolialueen muuttoliikkeessä on tapahtunut muutoksia, jotka tietyltä osin poikkeavat 2000-luvun ensimmäisen vuosikymmenen muuttoliiketrendistä.

Vuosien 2000 – 2012 välisenä aikana Espoo on kerännyt maan sisäistä kumulatiivista muuttovoittoa lähes 8 000 henkilön verran, Helsinki lähes 5 000 henkilön verran ja Vantaa noin 580 henkilöä. Kirkkonummi ja Tuusula saivat muuttovoittoa noin 3 200 henkilön verran, Vihti ja Sipoo noin 2 400 henkilön verran ja Kauniainen 40 henkilön verran (kuva 20). Vuosien 2000–2013 välisenä aikana kaikki kehyskunnat saivat muuttovoittoa kaikista keskuskaupungeista (paitsi Kauniainen, joka kärsi muuttotappiota kaikkiin keskuskaupunkeihin). Kehyskunnat saivat yhteenlaskettuna määrällisesti eniten muuttovoittoa Vantaalta ja toiseksi eniten Helsingistä. Metropolialueen keskuskaupungeista Espoo

sai muuttovoittoa Helsingistä, Vantaalta ja Kauniaisista. Helsinki sai muuttovoittoa ainoastaan Kauniaisista ja Vantaa sai muuttovoittoa Helsingistä ja Kauniaisista (Aro & Laiho 2014). Viime vuosina maahanmuuton merkitys väestönkasvussa oli suhteellisesti suurin Vantaalla ja merkittävää myös Espoossa, Helsingissä ja Keravalla. Luonnollisen väestönmuutoksen merkitys oli suurin Espoossa, Kirkkonummella, Vihdissä ja Vantaalla (ks. lisää maahanmuutosta ja väestönkasvusta luku 2.3.1).

Kuva 20. Maan sisäinen kumulatiivinen nettomuutto. Lähde: Tilastokeskus.

Kuvan on tuottanut FCG Konsultointi Oy.

Vuosien 2012 – 2013 välistä muuttoliikettä tarkastelemalla voidaan tulkita nettomuuttoliikkeessä tapahtuneita viimeaikaisimpia muutoksia. Laakson (2014) mukaan vuosien 2012 – 2013 välisenä aikana Helsingin kasvuvauhdissa ei tapahtunut muutoksia, Espoon kasvu hidastui jonkin verran ja Vantaan sekä kehysalueen kasvu voimistui. Kaupunkien ja maalaiskuntien välinen ero korostui. Kaupungit kasvoivat nopeammin kuin maalaiskunnat, jossa kasvu oli hitaampaa heijastaen pientaloasumisen vaikeaa kysyntää. Väestö kasvoi suhteellisesti nopeimmin Kauniaisissa, jossa se oli 2,1 %. Suhteellinen kasvu oli nopeaa (1,2–1,5 %) myös Espoossa, Helsingissä, Vantaalla ja Keravalla.

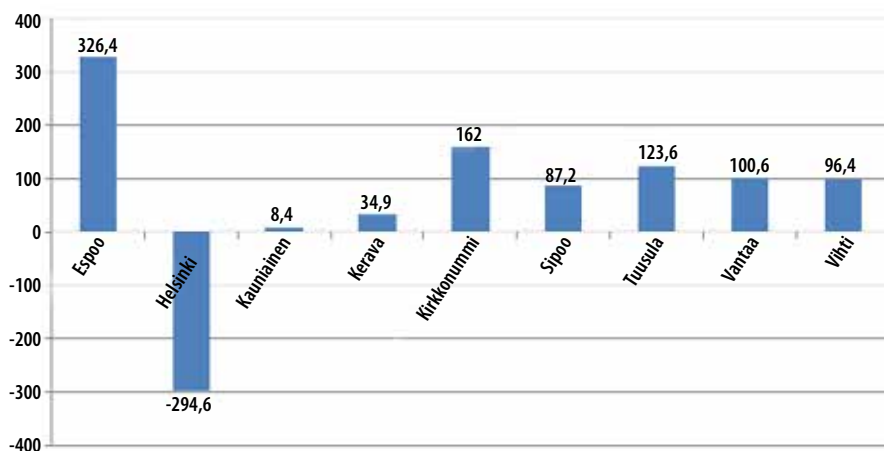
Laakso (2013) toteaa, että Helsingin seudulla keskuskaupungilla Helsingillä, välivyöhykkeellä (Espoo, Kauniainen ja Vantaa) sekä ulommalla vyöhykkeellä (kehyskunnat) on erilaiset roolit. Helsinkiin muuttaa nuoria 18–24-vuotiaita aikuisia seudun muilta vyöhykkeiltä, muualta maasta ja ulkomailta. Nuorten muuttajien tulotaso on yleensä alhainen muuttovaiheessa. Iän kasvaessa ja elinkaaren vaiheissa eteenpäin siirryttäessä koulutustaso nousee, työllistyminen yleistyy ja ansiotaso nousee. Tähän vaiheeseen liittyy monilla myös perheellistyminen ja muutto kaupunkialueen ulommille vyöhykkeille, joissa on tarjolla suurempia ja edullisempia asuntoja. Tämän seurauksena Helsingille on koitunut muuttotappiota erityisesti 25–44-vuotiaista sekä pienistä lapsista. Näiden asukkaiden muuttotappio oli erittäin suuri viime vuosikymmenen alkupuolella. Huomioitavaa kuitenkin on, että tämä ilmiö on tasaantunut vuosikymmenen loppuvuosina ja viime vuosina Helsingin lapsiperheiden muuttotappio on hiipunut varsin pieneksi (Laakso 2013).

Aro ja Laiho (2014) arvioivat muuttoliikkeen yhteyttä kuntatalouteen muuttajien tulorakenteen, keskimääräisten tulojen ja laskennallisen tulokertymän avulla vuosien 2000 – 2011 välillä. Muuttajien laskennallinen tulokertymä kuvaa alueen jokaisen tulo- ja lähtömuuttajan yhteenlaskettuja tuloja kalenterivuoden aikana. Muuttajien taustatietojen osalta Tilastokeskuksen tilastot on saatavilla kolmen vuoden viiveellä niin, että esimerkiksi vuoden 2012 tiedot ovat saatavilla vasta vuoden 2015 alkupuolella. Tämän takia muuttajien keskimääräistä tulojen välistä erotusta ja laskennallisia kertymiä pitää tarkastella huomioiden, että luvuissa ei voida ottaa huomioon viimeaikaisimpia muuttoliikkeessä tapahtuneita muutoksia.

Aron ja Laihon (2014) laskutavan mukaan muuttoliikkeen laskennallinen tulokertymä vuosien 2000 – 2011 välisenä aikana yhdeksän kunnan osalta oli laskennallisesti 644,9 miljoonaa euroa (kuva 21). Keskuskaupunkien muuttajien yhteenlaskettu tulokertymä oli 132,4 miljoonaa euroa ja kehyskuntien 512,5 miljoonaa euroa. Helsinki oli metropolialueen ainoa kunta, jossa muuttajien laskennallinen tulokertymä oli negatiivinen, -294,6 miljoonaa euroa. Vertailuajanjaksolla Espoon tulokertymä oli 326,4 miljoonaa ja Vantaan 100,6 miljoonaa euroa. Muuttajien tulokertymä oli kunnittain tarkasteltuna korkein asukasta kohden laskettuna Kirkkonummella, Sipoossa ja Vihdissä sekä alhaisin Helsingin jälkeen Vantaalla, Kauniaisissa ja Keravalla.

Seppo Laakso (2013) toteaa, että muuttoliikkeen valikoivuus iän suhteen on saanut aikaan sen, että tulomuuttajien keskimääräinen tulotaso on Helsingissä ollut pitkään alhaisempi kuin lähtömuuttajien. Ero on johtunut nimenomaan tulo- ja lähtömuuttajien ikärakenteen eroista. Sen sijaan samanikäisten lähtö- ja tulomuuttajien väliset tulotasot ovat pienet. Vaikka Helsinkiin ja Helsingistä muuttaneiden nettotulokertymät olivat voimakkaasti negatiivisia viime vuosikymmenellä, helsinkiläisten suhteellinen tulotaso koko seudun tulotasoon verrattuna pysyi jokseenkin vakaasti samalla tasolla viime vuosikymmenen ajan. Laakson selvityksen tulosten perusteella muuttoliikkeen valikoivuus iän suhteen viime vuosien kaltaisena ilmiönä ei uhkaa Helsingin tulopohjaa suhteessa koko Helsingin seutuun.

Kuva 21. Metropolialueen kuntien nettomuuton laskennallinen tulokertymä (miljoonaa euroa) vuosina 2000 – 2011. Lähde: Aro & Laiho (2014).

YHTEENVETO – muuttoliike

• Muuttoliike

- » Muuttoliikkeen laskennallinen tulokertymä vuosien **2000 – 2011** välisenä aikana yhdeksän kunnan osalta oli 644,9 miljoonaa euroa.
 - o Keskuskaupunkien muuttajien yhteenlaskettu tulokertymä oli 132,4 miljoonaa euroa ja kehyskuntien 512,5 miljoonaa euroa.
 - o Helsinki oli metropolialueen ainoa kunta, jossa muuttajien laskennallinen tulokertymä oli negatiivinen (-294,6 miljoonaa euroa). Espoon tulokertymä oli 326,4 miljoonaa ja Vantaan 100,6 miljoonaa euroa.
- » Muuttoliikkeessä on viime vuosina tapahtunut trendin muutos, jossa Helsingin lapsiperheiden muuttotappio seudun muihin kuntiin on hiipunut varsin pieneksi.

2.3.5 Segregaatio

Segregaatio on ilmiö, jota on tutkittu maailmalla runsaasti. Uusin segregaatiokehitystä metropolialueella käsittelevä tutkimus on Helsingin Tietokeskuksen 2014 julkaisema ”Eri-laistuva pääkaupunkiseutu” (Vilkama ym. 2014). Myös esimerkiksi Bernelius 2013, Lönnqvist ja Laakso 2012, Dhalmann 2011 ja Vilkama 2011 ovat tutkineet aiheeseen liittyviä ilmiöitä metropolialueella. Lisäksi aihetta on käsitelty metropolialueen esiselvityksessä (Asikainen ym. 2013) ja HSY:n asuntoraportissa (HSY 2013). Myös Kainulainen (2013) on selvittänyt segregaatiota metropolialueella segregaation ehkäisyn ja vaadittavien toimenpiteiden näkökulmasta.

Segregaation käsitteeseen liittyy läheisesti alueellinen eriytyminen, jolla tarkoitetaan yleensä kaupungin asuinalueiden eriytymistä asukkaiden tulo- ja varallisuustason, koulutuksen ja usein myös ikärakenteen ja etnisen taustan mukaan. Kyse on siis samantyyppisten asukkaiden keskittymisestä omille asuinalueilleen erilleen toisentyypisistä asukkaista (HSY 2013). Segregaatiota esiintyy, kun tietyt ryhmät ovat aliedustettuina toisilla ja yliedustettuina toisilla alueilla. Käsite voidaan jakaa sosiaaliseen, demografiseen ja etniseen. Usein nämä segregaation eri muodot esiintyvät limittäin eikä niitä voi täysin erottaa toisistaan (Dahlmann 2011).

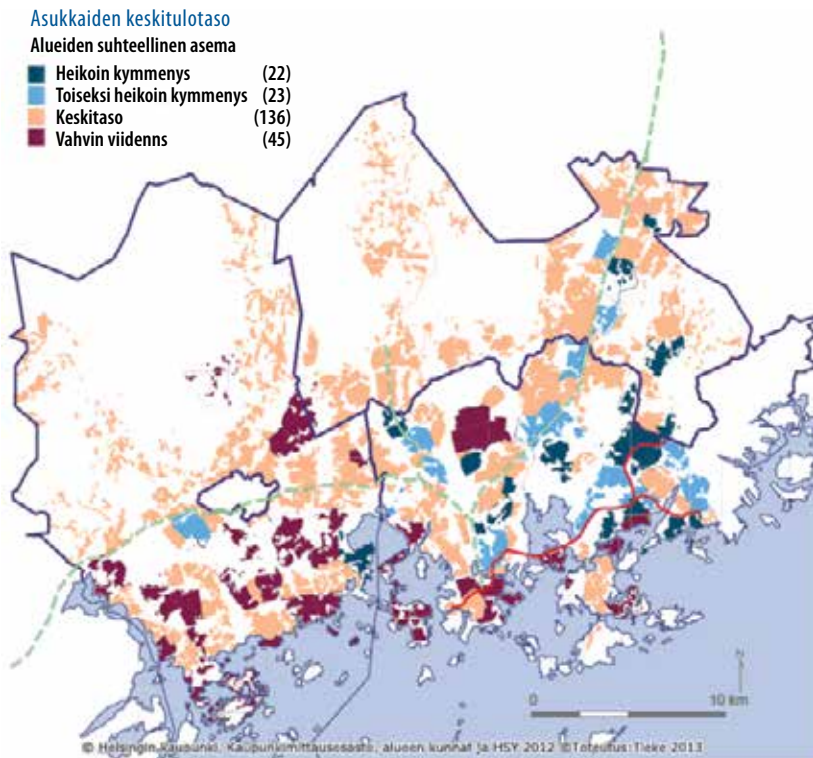
Vilkama ym. (2014) toteavat, että pääkaupunkiseudulla erot alueiden asukasrakenteessa ovat varsin selkeitä ja alueellisesti eri ilmiöiden osalta yhdensuuntaisia. Esimerkiksi yli 15 vuotta täyttäneiden asukkaiden valtionveronalaiset tulot ovat korkeimman tulotason alueilla (ylin kymmenys) keskimäärin kolminkertaiset matalimman tulotason alueisiin (alin kymmenys) nähden (kuva 22). Ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneen kantaväestön osuuksissa ero korkeimman (ylin kymmenys) ja matalimman (alin kymmenys) koulutustason alueiden välillä on noin kuusinkertainen ja vain perusasteen tutkinnon suorittaneissa yli nelinkertainen. Myös työttömyysasteessa ja vieraskielisten osuuksissa erot korkeimpien (ylin kymmenys) ja matalimpien (alin kymmenys) osuuksien alueiden välillä ovat suuria: työttömyysasteen erot ovat viisinkertaiset ja vieraskielisen väestön osuuksissa erot ovat keskimäärin yhdeksänkertaiset (kuva 23). Vieraskielisten lasten osuuksissa erot ovat 26-kertaiset. Myös Lönnqvist ja Laakso (2012) toteavat, että maahanmuuttajaväestö ei sijoitu pääkaupunkiseudulla tasaisesti kaikille asuinalueille. Maahanmuuttajien osuus lähentelee korkeimmillaan 29 prosenttia väestöstä. Kaikista pääkaupunkiseudun kunnista löytyy vähintään yksi alue, joilla maahanmuuttajien osuus on yli 25 prosenttia. Yli 20 prosentin osuuden omaavia alueita oli vuonna 2012 Helsingissä yhdeksän ja Espoossa sekä Vantaalla neljä molemmissa. Alueet, joilla maahanmuuttajien osuus jää alle viiden prosentin, ovat muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta pientaloalueita.

Vilkama ym. (2014) ovat havainneet kymmenen vuoden aikavälitarkastelussa (2002 – 2012), että pääkaupunkiseudulla on havaittavissa merkkejä yksittäisten alueiden suhteellisen aseman heikentymisestä ja siitä, että pieni joukko alueita on jäänyt kehityksen tahdistaa jälkeen. Heikommin pärjäävien alueiden (heikoin kymmenys) määrä on kasvanut vuosien 2002 – 2012 välisenä aikana tutkittujen ulottuvuuksien (25 – 64-vuotiaiden työttömyysaste, vain perusasteen tutkinnon suorittaneiden 25 – 64-vuotiaiden kantaväestön osuus, valtionveronalaisen keskitulot 15 vuotta täyttäneitä asukkaita kohden sekä vieraskielisen väestön osuus) osalta. Vuodenvaihteessa 2001/2002 heikompaan kymmenykseen kaikilla neljällä muuttujalla kuuluvia alueita oli pääkaupunkiseudulla viisi (neljä aluetta Helsingissä ja yksi Vantaalla). Kymmenen vuotta myöhemmin heikompaan kymmenykseen kuuluvien alueiden määrä oli noussut kymmeneen (kuusi Helsingissä ja neljä Vantaalla).

Lisäksi Vilkama ym. (2014) toteavat, että kuntien väliset erot ovat suhteellisen selkeitä pääkaupunkiseudulla: Espoo profiloituu Helsinkiä ja Vantaata hyväosaisempana. Espoon asuinalueet profiloituvat yleisesti ottaen keski- ja korkeatuloisina, korkeasti koulutettuina, matalamman työttömyyden alueina. Vantaan alueet profiloituvat keskituloisina, mutta Helsinkiä ja Espoota matalamman koulutustason alueina. Helsingissä puolestaan ääripäät ovat Espoota ja Vantaata selkeämmin esillä. Vieraskielisen osuuden suhteen kuntien väliset

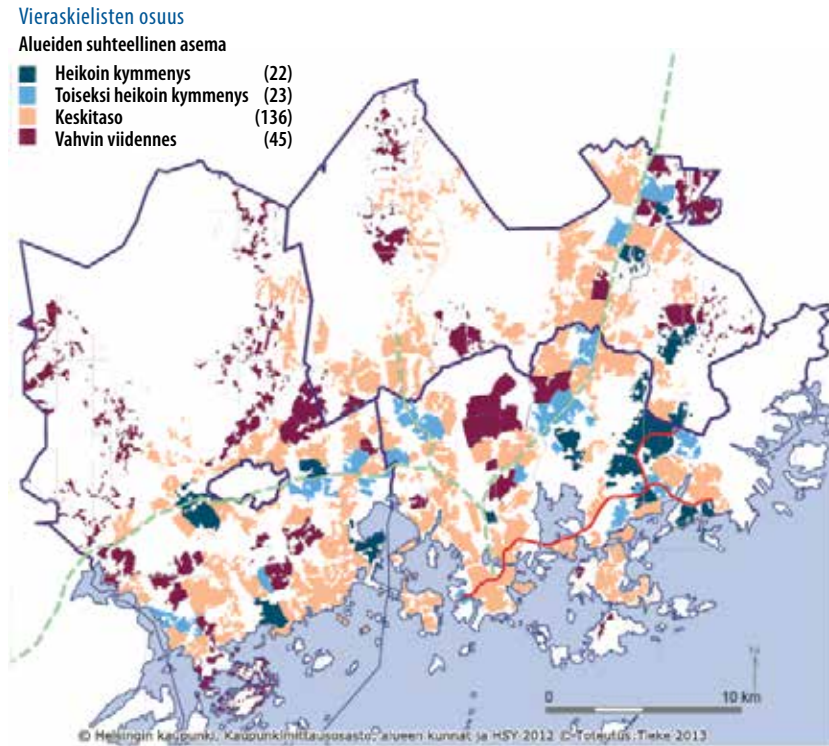
erot ovat muita muuttujia pienempiä. Vaikka Helsinki, Espoo ja Vantaa ovat koko Suomen tasolla ja osin seudullisesti tarkasteltuna useilla mittareilla keskimääräistä paremmin pärjääviä kaupunkeja, ovat kuntien sisäiset asuinalueiden väliset erot samaan aikaan paikoin yllättävän suuria ja useiden eriytymisen ulottuvuuksien suhteen päällekkäisiä.

Kuva 22. Pääkaupunkiseudun osa-alueiden jakautuminen aluetyypeittäin valtionveronalaisten keskitulojen suhteen, 31.12.2011. Lähde: Vilkama ym. 2014

Keskitulot on laskettu 15 vuotta täyttäneitä asukkaita kohden. (Aineisto: Helsingin seudun aluesarjat)

Kuva 23. Pääkaupunkiseudun osa-alueiden jakautuminen aluetyypeittäin vieraskielisen väestön osuuden suhteen, 1.1.2012. Lähde: Vilkama ym. 2014.

(Aineisto: Helsingin seudun aluesarjat)

Eriytymisen syyt ja ratkaisumallit

Vilkama ym. (2014) toteavat, että alueiden eriytymisen suhteellisen aseman pysyvyys selittyy pitkälti asuntokannan rakenteissa havaittavilla eroilla ja asuinalueiden sijainnilla. Lähes kaksi kolmasosaa (68 %) asuinalueiden sosioekonomisen ja etnisen rakenteen alueellisesta vaihtelusta voidaan selittää ARA-vuokra-asuntojen ja kerrostaloasuntojen alueellisella osuudella, keskustaetäisyydellä ja sijaintikunnalla. Pelkkä asuntokannan rakenne selittää noin puolet (51 %) alueellisesta vaihtelusta. Selkeimmin suhteellista asemaansa yksittäisillä eriytymisen ulottuvuuksilla kohentaneet alueet ovatkin tyypillisimmin alueita, joiden asuntokantarakenteessa on tapahtunut tarkasteluajanjaksolla muutoksia runsaan asuntorakentamisen seurauksena. Asuntokannan tarjoamat mahdollisuudet ovat vahvasti sidottuja tulotasoon. Seudun ongelmana on se, että asuntotuotanto ei ole pysynyt työmarkkinoiden luoman imun vauhdissa, mikä on nostanut asumiskustannuksia kauttaaltaan ja samalla vähentänyt muita kulutusmahdollisuuksia. Myös alueiden väliset erot asuntohinnoissa ovat merkki asuinalueiden eriytymisestä.

Maahanmuuttajien kantaväestöä heikompi asema työmarkkinoilla vaikuttaa heidän asumisuransa kulkuun. Riippuvuus kaupunkien vuokra-asuntojen tarjonnasta ja vuokra-asuntojen jakoa sääntelevistä käytännöistä heijastuu erityisesti tiettyjen maahanmuuttajaryhmien alueelliseen sijoittumiseen ja muuttoliikkeeseen. Helsingin seudulla 48 prosenttia vieraskielisistä asuu kaupungin vuokra-asunnossa, kantaväestöstä noin 13 prosenttia. Omistusasuntovaltaisessa Norjassa myös maahanmuuttajat etenevät asumisurallaan kantaväestön kaltaisesti: kantaväestöstä 75 prosenttia ja maahanmuuttajista 63 prosenttia asuvat omistusasunnossa. Helsingin seudulla nykyisen trendin mukaisesti, ilman korjaavia toimenpiteitä, maahanmuuttajien keskittymiskehityksen on arvioitu vahvistuvan vuokra-asuntovaltaisilla alueilla (Asikainen ym. 2013, sit. Virtanen 2005; Virtanen 2007; Andersson et al. 2010; Vilkama 2011).

Kainulaisen (2013) mukaan segregaaion ehkäisyssä keskeistä on välttää uusia suuria sosiaalisen asuntotuotannon asumiskeskittymiä ja jo syntyneitä keskittymiä tasapainottaa. Alueellisen segregaaion ehkäiseminen on osa asuntopolitiikkaa, mutta ainoastaan asuntopolitiikan avulla segregaaatiota ei kuitenkaan saada ratkaistua. Tarvitaan poikkihallinnollisia ratkaisuja alkaen maankäytöstä ja kaavoituksesta, asuntotuotannosta ja asukasvalinnoista päätyen alueellisesti räätälöityihin ja kohdistettuihin palveluihin (Asikainen ym. 2013). Oleellista on puuttua tulo- ja työmarkkinakysymyksiin eli auttaa kohdennetusti niitä, joka ovat pudonneet työmarkkinoiden ulkopuolelle tai elävät pysyvässä köyhyydessä (Vaattovaara & Kortteinen 2012). Keskeistä on saada hallinnon eri tasot ja sektorit eriytymiskehityksen katkaisemisen tavoitteen taakse. Metropolialueen syrjäytymistä ja huonososaisuutta ehkäisemään tarvitaan kuntien, valtion ja järjestöjen yhteistyössä tehtäviä merkittäviä rakenteellisia uudistuksia, nopeaa reagointia vaativia toimenpiteitä ja kansalaisyhteiskunnan vahvistamista (HSY 2013).

YHTEENVETO – segregaatio	
• Segregaatio	» Pääkaupunkiseudulla erot alueiden asukasrakenteessa ovat varsin selkeitä. Myös kuntien väliset erot näkyvät suhteellisen selkeinä pääkaupunkiseudulla: Espoo profiiloituu Helsinkiä ja Vantaata hyväosaisempana. » Kymmenen vuoden aikavälitarkastelussa (2002 – 2012) on havaittu, että pääkaupunkiseudulla on merkkejä yksittäisten alueiden suhteellisen aseman heikentymisestä ja siitä, että pieni joukko alueita on jäänyt kehityksen tahdista jälkeen. Heikommin pärjäävien alueiden (heikoin kymmenes) määrä on kasvanut vuosien 2002 – 2012 välisenä aikana. » Lähes kaksi kolmasosaa (68 %) asuinalueiden sosioekonominen ja etnisen rakenteen alueellisesta vaihtelusta voidaan selittää ARA-vuokra-asuntojen ja kerrostaloasuntojen alueellisella osuudella, keskustaetäisyydellä ja sijaintikunnalla. Pelkkä asutokannan rakenne selittää noin puolet (51 %) alueellisesta vaihtelusta. » Segregaaion ehkäisyssä keskeistä on välttää uusia suuria sosiaalisen asuntotuotannon asumiskeskittymiä ja jo syntyneitä keskittymiä tasapainottaa.

3 Hallinto ja talous

3.1 Päätöksenteko- ja hallinto organisaatiot

Espoon kaupunginvaltuustossa on 75 jäsentä (taulukko 11). Kaupungissa on 11 lautakuntaa ja 3 johtokuntaa. Kaupunkia johtaa kaupunginjohtaja ja neljä toimialajohtajaa. Hallinnollinen organisaatio muodostuu konsernihallinnosta ja neljästä toimialasta: sosiaali- ja terveystoimesta, sivistystoimesta, teknisestä ja ympäristötoimesta sekä palveluliiketoimesta. Konserniin kuuluu 55 yhteisöä, joista 26 tytäryhteisöä, 19 osakkuusyhteisöä ja 10 kuntayhtymää.

Helsingin kaupunginvaltuustossa on 85 jäsentä. Kaupungissa on 17 lautakuntaa ja 13 johtokuntaa. Kaupunginjohtaja johtaa kaupungin hallintoa, taloudenhoitoa sekä muuta toimintaa, neljällä apulaiskaupunginjohtajalla on kullakin oma toimialansa: rakennus- ja ympäristötoimi; kaupunkisuunnittelu- ja kiinteistötoimi; sosiaali- ja terveystoimi ja sivistystoimi. Virastoja on yhteensä 33. Konserniin kuuluu 131 yhteisöä, joista 86 on tytäryhteisöä, 39 osakkuusyhtiötä ja 6 kuntayhtymää.

Kauniaisten kaupunginvaltuustossa on 35 jäsentä. Kaupungissa on 10 lautakuntaa. Kaupunkia johtaa kaupunginjohtaja. Kaupungin toiminnot jakautuvat neljään toimialaan, joita ovat yleishallinto (kaupunginkanslia ja rahatoimisto), sosiaali- ja terveystoimi, yhdyskuntatoimi sekä sivistystoimi (suomenkielinen koulutoimi, ruotsinkielinen koulutoimi, kulttuuri- ja vapaa-aikatoimi). Konsernissa on yhteensä 19 yhteisöä, joista 10 tytäryhteisöä ja 9 kuntayhtymää.

Keravan kaupunginvaltuustossa on 51 jäsentä. Lautakuntia on kuusi ja johtokuntia kaksi. Kaupunkia johtaa kaupunginjohtaja. Kaupungissa toimii neljä virastoa: keskushallinto, kasvatus- ja opetusvirasto, vapaa-aikavirasto ja sosiaali- ja terveysvirasto. Konsernissa on 21 yhteisöä, joista 17 tytäryhteisöä, 8 osakkuusyhtiötä ja kaksi kuntayhtymää.

Kirkkonummen kunnanvaltuustossa on 51 jäsentä. Kunnassa on 11 lautakuntaa ja yksi johtokunta. Kuntaa johtaa kunnanjohtaja. Kunnan toiminnot jakautuvat neljään toimialaan: konsernihallinto, perusturva, sivistystoimi ja yhdyskuntateknikka. Konserniin kuuluu 17 yhteisöä, joista neljä on tytäryhteisöä, yhdeksän on osakkuusyhtiötä ja viisi kuntayhtymää.

Sipoon kunnanvaltuustossa on 43 jäsentä. Kunnassa on kuusi lautakuntaa. Kuntaa johtaa kunnanjohtaja. Kunnan toiminnot jakautuvat viiteen keskuksen/osastoon: kehitys- ja kaa-voituskeskus, talous- ja hallintokeskus, sosiaali- ja terveysosasto, sivistysosasto sekä tekniikka- ja ympäristöosasto. Konserniin kuuluu 18 yhteisöä, joista kaksi on tytäryhteisöä, kahdeksan osakkuusyhtiötä ja kahdeksan kuntayhtymää.

Tuusulan kunnanvaltuustossa on 51 jäsentä. Kunnassa on kymmenen lautakuntaa ja yksi johtokunta. Kuntaa johtaa kunnanjohtaja. Kunnan toiminnot jakautuvat neljään toimialaan: yleisjohto ja konsernipalvelut, kasvatus- ja sivistystoimi, sosiaali- ja terveystoimi ja tekninen toimi. Konserniin kuuluu 27 yhteisöä, joista 14 on tytäryhteisöä, viisi osakkuusyhtiötä ja seitsemän kuntayhtymää ja yksi yhteisyhteisö.

Vantaan kaupunginvaltuustossa on 67 jäsentä. Lautakuntia on kahdeksan ja johtokuntia kolme. Kaupunkia johtaa kaupunginjohtaja ja viisi apulaiskaupunginjohtajaa. Organisaatio jakautuu viiteen toimialaan: kaupunginjohtajan toimialaan; konserni- ja asukaspalvelujen toimialaan; maankäytön, ympäristön ja rakentamisen toimialaan; sivistystoimen toimialaan ja sosiaali- ja terveydenhuollon toimialaan. Vantaan kaupungin konsernirakenteessa on yhteensä 72 yhteisöä, joista 49 on tytäryhteisöjä, 14 osakkuusyhteisöjä ja 9 kuntayhtymää.

Vihdin kunnanvaltuustossa on 43 jäsentä. Kunnassa on kahdeksan lautakuntaa ja yksi johtokunta. Kuntaa johtaa kunnanjohtaja. Kunnan toiminnot jakautuvat neljään osaan: konsernihallintoon, hallintokeskukseen, sivistyskeskukseen, tekniseen ja ympäristökeskukseen. Konserniin kuuluu 13 yhteisöä, joista 7 on tytäryhteisöä ja 6 kuntayhtymää.

Taulukko 11. Selvityskuntien organisaatiokuvausten tiivistelmät. Lähde: kuntien verkkosivut.

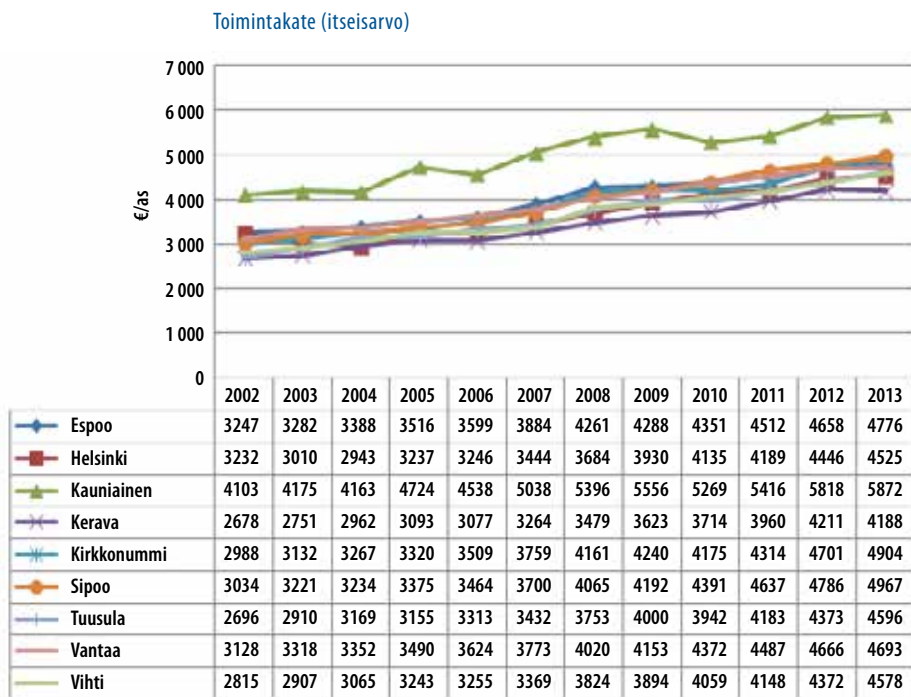
	Valtuuston jäsenien määrä	Lautakuntien/ johtokuntien määrä (ltk+jkt)	Viranhaltijaorganisaatio	Virastojen/ laitosten määrä	Konsernin yh- teisöjen määrä (tytäryhteisöt+ osakkuusyhtiöt+ kuntayhtymät)
Espoo	75	14 (11+3)	KJ, 4 toimialajohtajaa, johtoryhmä • Tekninen ja ympäristötoimi • Sosiaali- ja terveystoimi • Sivistystoimi • Palveluliiketoimi	4 toimialaa, jotka jakautuvat tulos- yksiköihin sekä 8 liikelaitosta	55 sis. säätiöt (26 +19+10)
Helsinki	85	30 (17+13)	KJ, 4 apulaiskaupunginjohtajaa, joh- toryhmä • Rakennus- ja ympäristötoimi • Kaupunkisuunnittelu- ja kiinteistötoimi • Sosiaali- ja terveystoimi • Sivistystoimi	33 virastoa/ laitosta	131 (86+39+6),
Kauniainen	35	10 (10+0)	KJ, johtoryhmä • Yleishallinto • Sosiaali- ja terveystoimi • Yhdyskuntatoimi • Sivistystoimi	Toimialat jakautu- vat tulosalueisiin	19 (10+0+9)
Kerava	51	8 (6+2)	KJ, johtoryhmä • Keskushallinto • Kasvatus- ja opetusvirasto • Vapaa-aikavirasto • Sosiaali- ja terveysvirasto	4 virastoa sekä 2 liikelaitosta	21 (17+8+2)
Kirkkonummi	51	12 (11+1)	KJ, johtoryhmä • Konsernihallinto • Perusturva • Sivistystoimi • Yhdyskuntateknikka	4 toimialaa, jotka jakautuvat tulos- alueisiin sekä 1 liikelaitos	17 (4+9+5)
Sipoo	43	6 (6+0)	KJ, johtoryhmä • Kehitys- ja kaavoituskeskus • Talous- ja hallintokeskus • Sosiaali- ja terveysosasto • Sivistysosasto • Tekniikka- ja ympäristöosasto	5 keskusta/osas- toa, jotka jakau- tavat tulosityksiköihin	18 (2+8+8)
Tuusula	51	11 (10+1)	KJ, johtoryhmä • Yleisjohto ja konsernipalvelut • Kasvatus- ja sivistystoimi • Sosiaali- ja terveystoimi • Tekninen toimi	4 toimialaa, jotka jakautuvat tulos- yksiköihin sekä 1 liikelaitos	27 (14+5+7)+ 1 yhteisyyhteisö
Vantaa	67	11 (8+3)	KJ, 5 apulaiskaupunginjohtajaa, johtoryhmä • Kaupunginjohtajan toimiala • Konserni- ja asukaspalvelujen toimiala • Maankäytön, ympäristön ja rakentami- sen toimiala • Sivistystoimen toimialaan • Sosiaali- ja terveydenhuollon toimi- alaan	Viisi toimialaa, jotka jakautuvat tulosityksiköihin sekä 3 liikelaitosta	72 (49 +14+9)
Vihti	43	9 (8+1)	KJ, johtoryhmä • Konsernihallinto • Hallintokeskus • Sivistyskeskus • Tekninen ja ympäristökeskus	4 toimialaa, jotka jakautuvat tulos- yksiköihin sekä 1 liikelaitos	13 (7+0+6)

3.2 Talouden tunnusluvut

Toimintakate

Toimintakate ilmoittaa, paljonko käyttötalouden kuluista jää katettavaksi verorahoituksella (verotulot ja valtionosuudet). Toimintakate kuvaa toimintakulujen ja -tuottojen välistä erotusta, joka kunnallistaloudessa on aina miinusmerkkinen, koska verotulot ja valtionosuudet esitetään tuloslaskelmassa vasta toimintakatteen jälkeen. Toimintakate on heikentynyt vuosien 2002–2013 välisenä aikana kaikissa selvityskunnissa (kuva 24). Vuonna 2013 Espoon ja Vantaan toimintakate oli n. -4 700 euroa asukasta kohden ja Helsingin n. -4 500 euroa asukasta kohden. Selvityskuntien heikoin toimintakate oli Kauniainsilla, jolla se oli lähes -5 900 euroa asukasta kohden. paras toimintakate oli Keravalla, jolla se oli n. -4 200 euroa asukasta kohden.

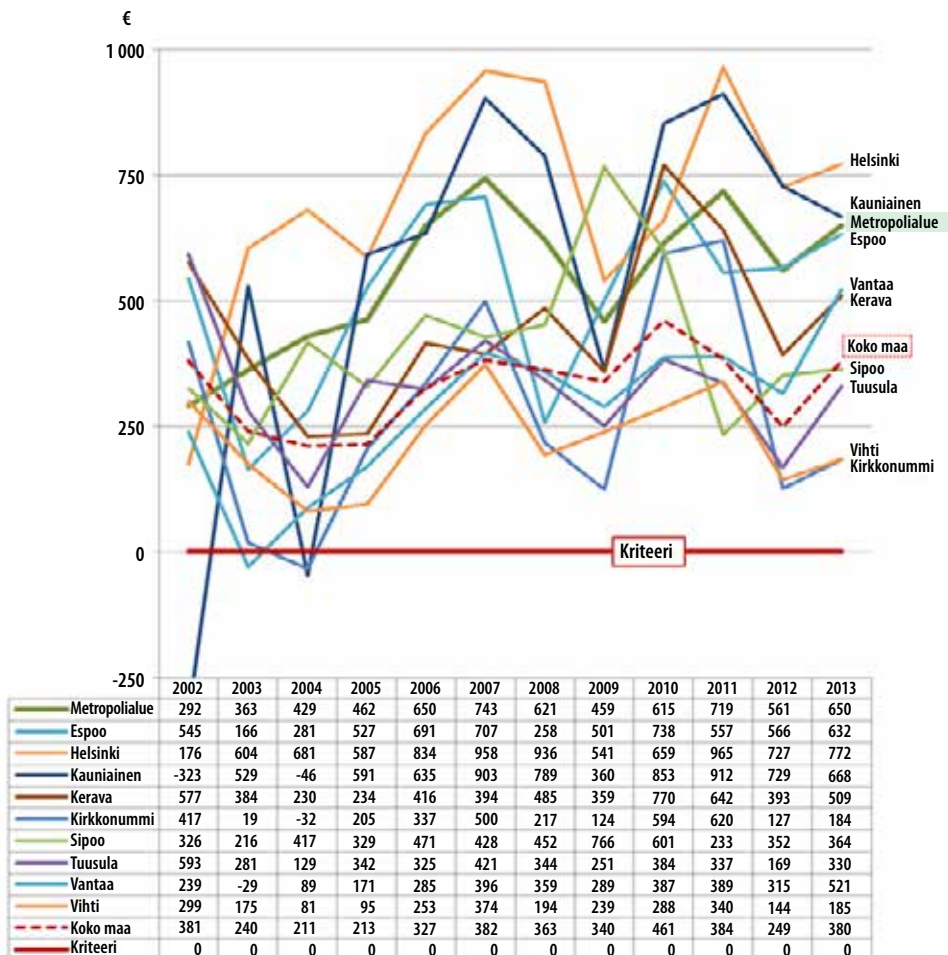
Kuva 24. Toimintakatteen kehitys selvityskunnissa 2002 – 2013. Lähde: Suomen kuntaliitto.

Vuosikate

Vuosikate osoittaa sen tulorahoituksen, joka juoksevien menojen kattamisen jälkeen jää käytettäväksi investointeihin, lainojen lyhennyksiin ja sijoituksiin. Vuonna 2013 vahvin vuosikate oli Helsingillä (772 €/as) ja heikoin Kirkkonummella (184 €/as) (kuva 25). Helsingin vuosikate (€/as) on ollut selvityskuntien vahvin useimpina vuosina vuosien 2001 – 2012 välillä. Viime vuosina (2010 – 2012) se on pysytellyt välillä 659 – 965 euroa asukasta kohden. Espoossa vuosikate on viime vuosina pysytellyt välillä 557 – 738 euroa asukasta kohden. Vuosikate on painunut negatiiviseksi 2000-luvulla Kauniaisissa vuosina 2002 ja 2004, vaikka kaupunki muutoin on vuosikatteen osalta pysytellyt selvityskuntien vahvimpien joukossa. Myös Vantaan vuosikate oli negatiivinen vuonna 2003, jonka jälkeen vuosikate on ollut välillä n. 280 – 521 euroa asukasta kohden.

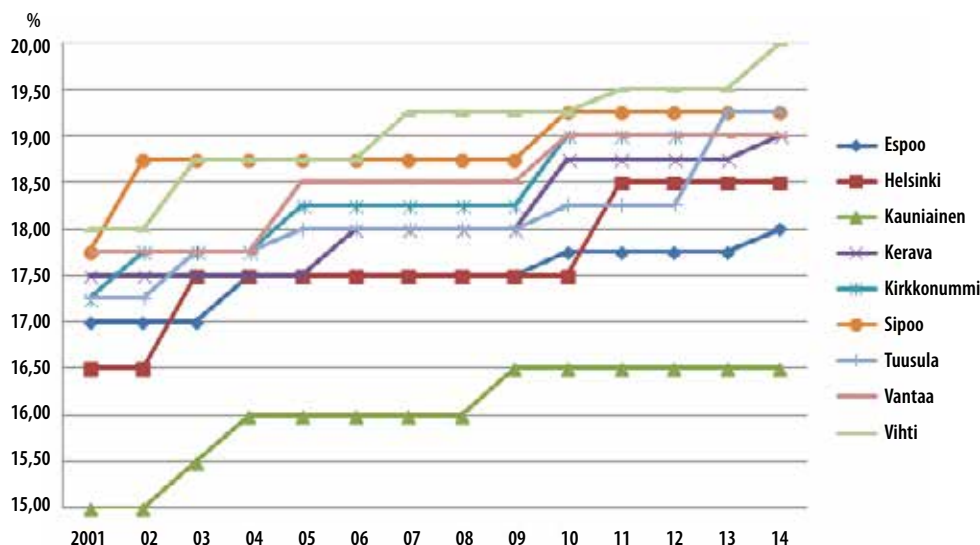
Kuva 25. Vuosikatteen (€/as) kehitys selvityskunnissa 2002 – 2013. Lähde: Tilastokeskus.
Kuvan on tuottanut FCG Konsultointi Oy.

Tuloveroprosentti

Selvitysalueen kunnista matalin tuloveroprosentti koko 2000-luvun on ollut Kauniainen, jossa se on ollut viime vuosina 16,5 % (kuva 26). Korkein tuloveroprosentti on Vihdillä, jolla tuloveroprosentti vuonna 2014 on noussut 20 prosenttiin. Pääkaupunkiseudun kunnista korkein tuloveroprosentti on Vantaalla (vuodesta 2010 saakka 19 %) ja matalin Espoossa, jossa se vuoden 2014 alussa nousi 18 %:iin (vuosina 2010 – 2013 tuloveroprosentti oli 17,75 %).

Kuva 26. Tuloveroprosentin kehitys 2001 – 2014 selvityskunnissa. Lähde: Suomen kuntaliitto ja kunnat.

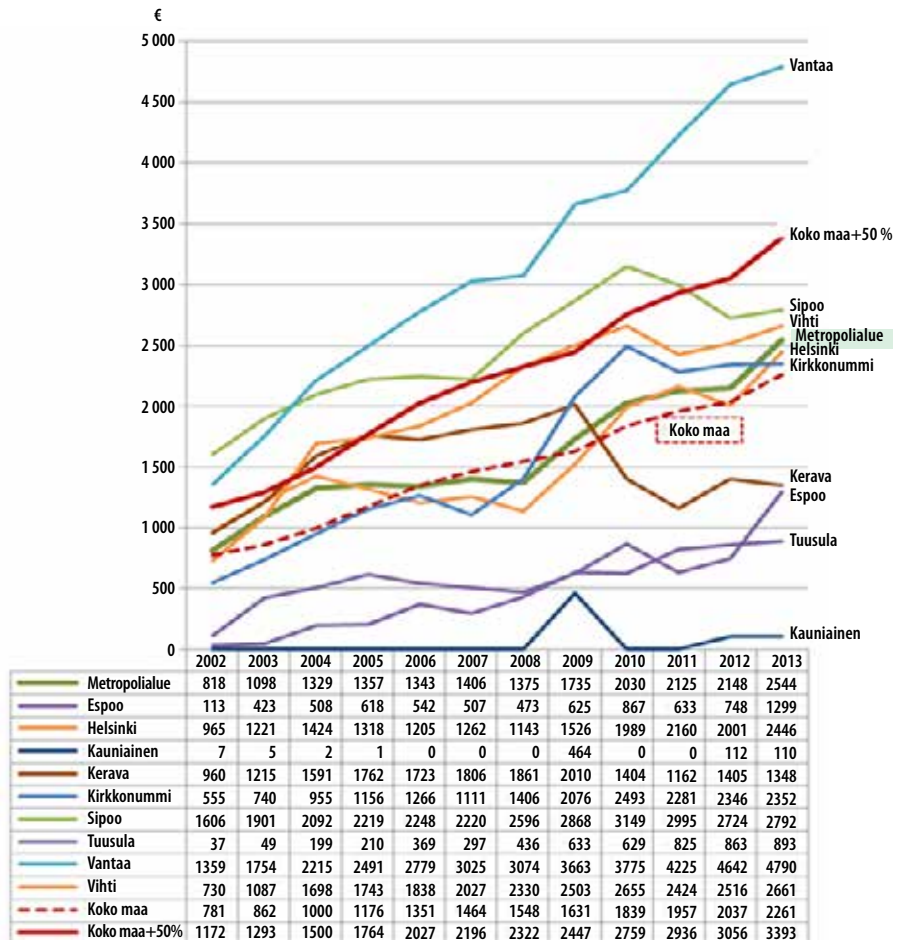

Lainakanta

Lainakanta tarkoittaa korollista vierasta pääomaa. Se lasketaan vähentämällä vieraasta pääomasta saadut ennakot sekä osto-, siirto- ja muut velat. Luvut sisältävät myös kunnan liikelaitosten lainat, mutta ei kunnan omistamien yhtiöiden lainoja. Tästä syystä kunnan tehtävien organisointi vaikuttaa kunnan lainakantaan, minkä takia kuntien lainamäärät eivät aina ole keskenään täysin vertailukelpoisia.

Vertailuajanjaksolla 2002 – 2013 Vantaan lainamäärä on tasaisesti noussut niin, että vuonna 2013 se oli n. 4 800 euroa asukasta kohden (kuva 27). Helsingin lainakanta on noussut vuodesta 2002, jolloin se oli alle 1000 €/as vuoteen 2013 tultaessa n. 2 400 euroon asukasta kohden. Selvityskunnista pienin lainakanta on Kauniainsilla, jolla koko 2000-luvun ajan joko ei ole ollut lainaa tai sitä on ollut vain hyvin vähän. Espoolla lainakanta on pysynyt suhteellisesti matalalla tasolla, alle 900 eurossa asukasta kohden koko 2000-luvun. Vuonna 2013 Espoon lainakanta oli noussut n. 1 300 euroon asukasta kohden. Myös Tuusulan lainakanta on pysynyt koko 2000-luvun matalalla tasolla.

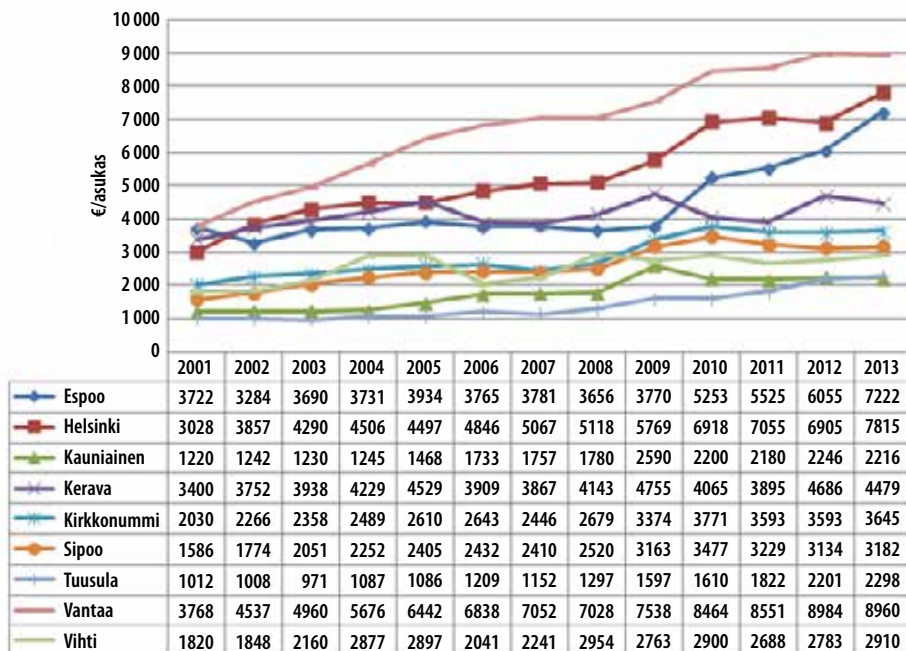
Kuva 27. Lainakannan (€/as) kehitys selvityskunnissa 2001 – 2013. Lähde: Tilastokeskus.
Kuvan on tuottanut FCG Konsultointi Oy.

Vantaan konsernin lainakanta (euroa asukasta kohden) on ollut koko 2000-luvun selvitysalueen kuntien suurin (kuva 28). Vuonna 2013 konsernin lainakanta oli Vantaalla 9 000 euroa asukasta kohden. Samana vuonna Helsingin konsernin lainakanta oli noin 7 800 euroa asukasta kohden ja Espoon noin 7 200 euroa asukasta kohden. Konsernitarkastelussa erityisesti pääkaupunkiseudun erot lainakannassa tasaantuvat emokuntien lainakantaan verrattuna.

Kuva 28. Konsernin (€/as) lainakannan kehitys selvityskunnissa 2001 – 2013, €/asukas.

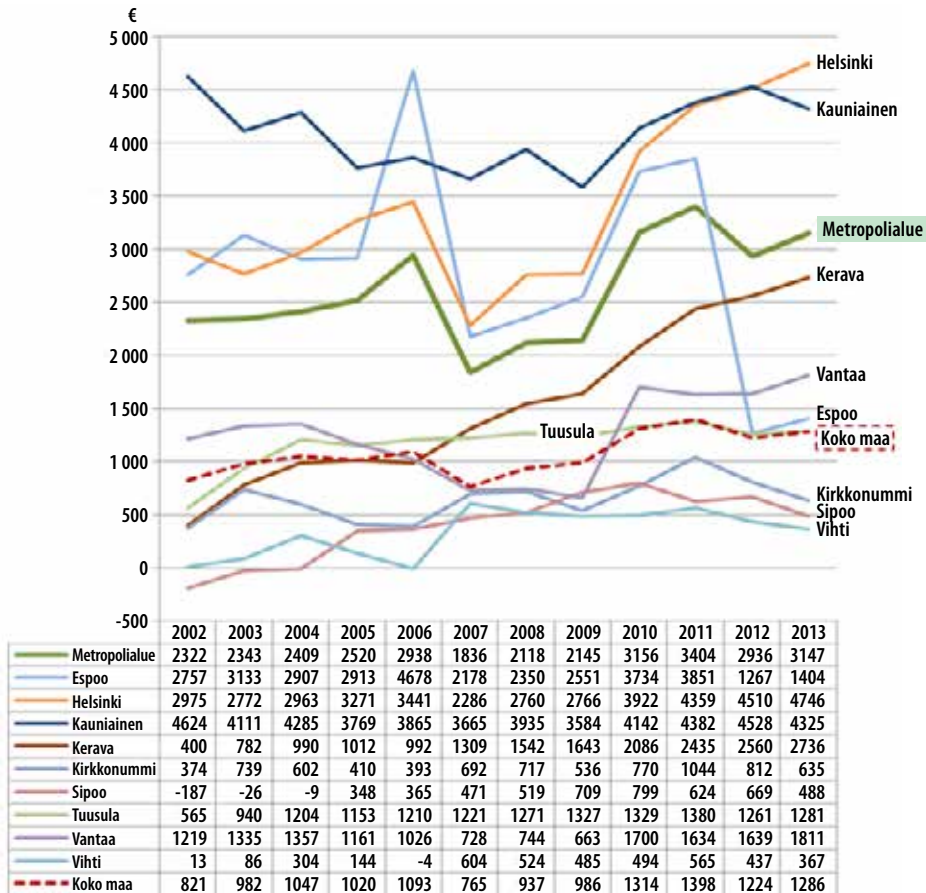
Lähde: Suomen kuntaliitto ja kunnat.

Kertynyt ali-/ylijäämä

Kertynyt ali-/ylijäämä lasketaan vähentämällä vuosikatteesta mm. poistot ja satunnaiset kulut. Selvitysalueen kunnista yhdelläkään ei ole ollut kertynyttä alijäämää viime vuosina. 2000-luvulla ainoastaan Sipoolle on ollut taseessa kertynyttä alijäämää vuosien 2002 – 2004 välillä ja Vihdillä vuonna 2006 (kuva 29). Vuonna 2013 selvityskunnista korkein ylijäämä asukasta kohden tarkasteltuna oli Helsingillä (4 746 €/as). Lähes yhtä paljon ylijäämää oli Kauniaisten taseessa (4 325 €/as). Espoon ylijäämä pysytteli 2000-luvulla Helsingin ylijäämän tasolla tai sen yläpuolella, mutta tippui vuonna 2012 lähemmäs Vantaan tasoa. Vuonna 2013 se oli 1404 €/as. Vantaan ylijäämä oli 1812 €/as vuonna 2013 ja viime vuosina se on pysytellyt 1630–1700 €/as välillä. 2000-luvulla Tuusulan ylijäämä on ollut koko maan kaikkien kuntien keskimääräisen ylijäämän tasolla, Kirkkonummen, Sipoon ja Vihtin ylijäämän taso on sen sijaan ollut koko maan kaikkien kuntien keskimääräisen ylijäämän alapuolella. Muiden selvityskuntien ylijäämä on ollut maan keskiarvoa korkeammalla tasolla.

Kuva 29. Kertynyt ylijäämä (€/as) selvityskunnissa 2001 – 2013. Lähde: Tilastokeskus.
Kuvan on tuottanut FCG Konsultointi Oy.

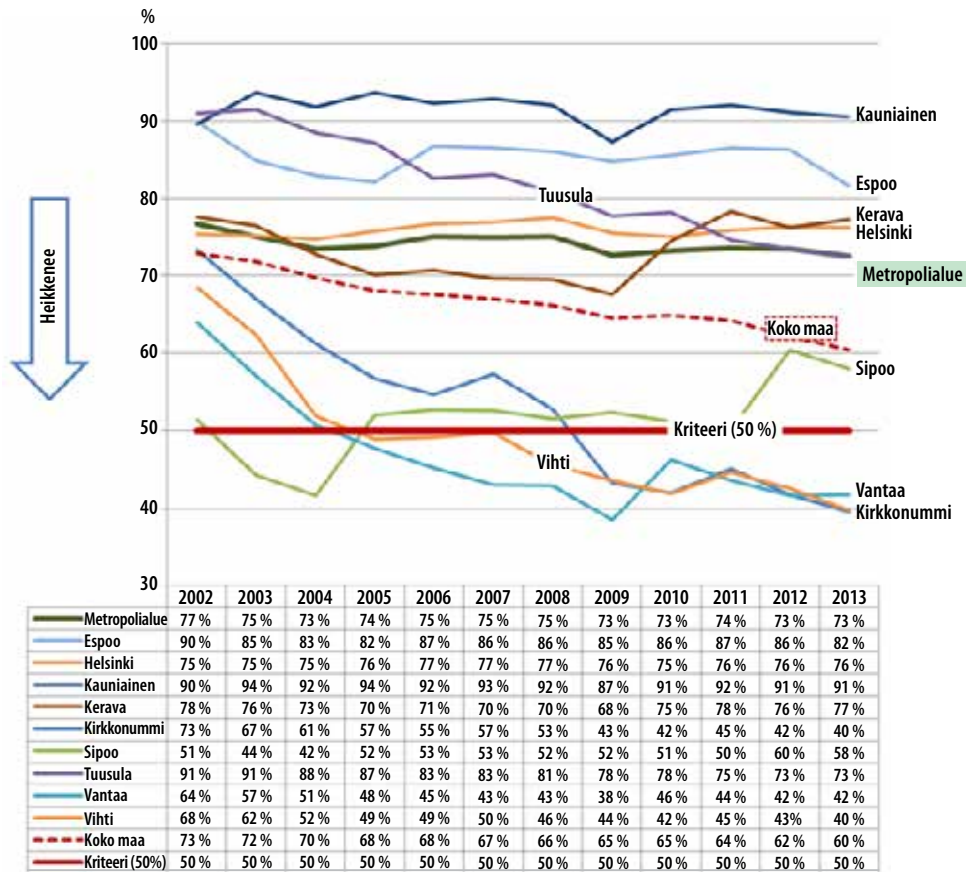

Omavaraisuusaste

Omavaraisuusaste mittaa kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä uusista sitoumuksista pitkällä aikavälillä ($\text{Omavaraisuusaste} = \frac{[\text{Oma pääoma} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}]}{[\text{Koko pääoma} - \text{Saadut ennakot}]}$). Vantaalla vuodesta 2005 lähtien omavaraisuusaste on pysytellyt noin 40 - 50 prosentin tuntumassa (kuva 30), kuten myös Kirkkonummella ja Vihdissä viime vuosina. Selvityskunnista korkeimmat omavaraisuusasteet vuonna 2013 oli Kauniiaisilla 91 % ja Espoolla, jolla se oli 82 %. Helsingin omavaraisuusaste oli 76 %. Näiden omavaraisuusasteen taso on pysytellyt suhteellisen samana koko 2000-luvun.

Kuva 30. Omavaraisuuste selvityskunnissa 2001 – 2013. Lähde: Tilastokeskus.

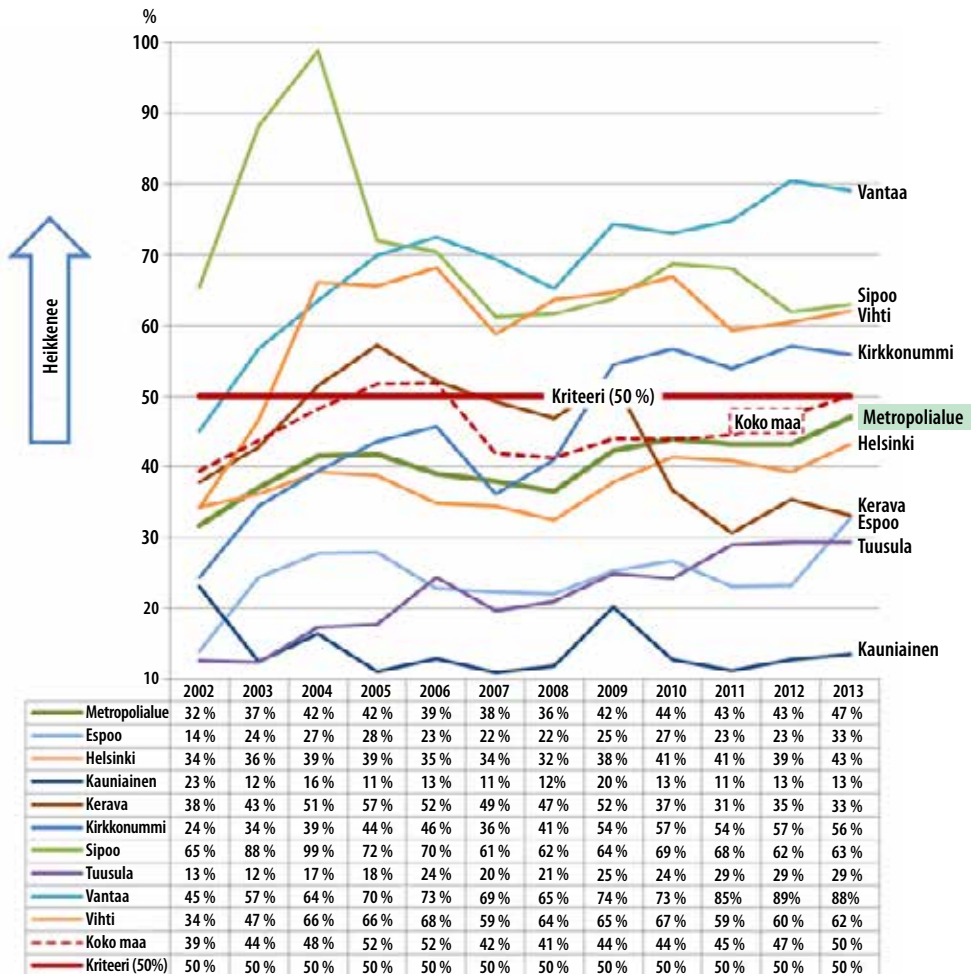
Kuvan on tuottanut FCG Konsultointi Oy.

Suhteellinen velkaantuminen

Suhteellinen velkaantuneisuus tarkoittaa vieraan pääoman (vähennettynä saaduilla ennakoilla) suhdetta käyttötuloihin. Vantaan suhteellinen velkaantuminen on noussut vuodesta 2003 alkaen niin, että se oli noussut vuoteen 2013 mennessä 88 prosenttiin (kuva 31). Pienin suhteellinen velkaantumisaste vuonna 2013 oli Kauniainsilla, jolla se oli 13 %. Helsingin suhteellinen velkaantumisaste on pysytellyt 2000-luvulla 34 % – 44,4 % välillä. Espoon suhteellinen velkaantumisaste on pysynyt vuodesta 2003 lähtien noin 25 % tasolla muutamien prosenttiyksikköjen vaihteluvälillä, mutta nousi 33,7 prosenttiin vuonna 2013.

Kuva 31. Suhteellinen velkaantuminen selvityskunnissa 2001 – 2012. Lähde: Tilastokeskus
Kuvan on tuottanut FCG Konsultointi Oy.

Heikon talouden raja-arvojen täytyminen selvityskunnissa

Kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain (1704/200) 63a §:n mukaan jos kunnan rahoituksen riittävyttä tai vakavaraisuutta kuvaavat kunnan talouden tunnusluvut (vuosikate, tuloveroprosentti, lainamäärä, kertynyt alijäämä, omavaraisuusaste sekä suhteellinen velkaantumisaste) ovat kahtena vuonna peräkkäin alittaneet valtioneuvoston asetuksella säädettyt raja-arvot, kunnan ja valtion tulee yhdessä selvittää kunnan mahdollisuudet turvata asukkaalleen lainsäädännön edellyttämät palvelut sekä ryhtyä toimiin palvelujen edellytysten turvaamiseksi.

Useat heikon talouden tunnusluvuista selittävät etenkin velkaantumista. On huomioitava, että velkaantumisen tarkasteluun liittyy tiettyjä vertailukelpoisuusongelmia kuten esim. investointien toteuttaminen yhtiöiden kautta tai elinkaarimallilla, konsernirakenne, investointien kohdentuminen, valtion investointien osarahoittaminen.

Selvitysalueen kunnista vuonna 2013 Vantaalla ylittyi kuudesta raja-arvosta kolme (lainamäärä, omavaraisuusaste, suhteellinen velkaantuminen), Kirkkonummella ja Vihdissä kaksi (molemmissa omavaraisuusaste ja suhteellinen velkaantuminen) ja Sipossa yksi (suhteellinen velkaantuminen) (taulukko 12). Samat raja-arvot täyttyivät samoilla kunnilla myös vuonna 2012.

Taulukko 12. Kriisikuntakriteereiden täyttyminen selvityskunnissa 2013. Lähde: kunnat.

Taulukon on tuottanut FGC Konsultointi Oy.

	Raja-arvo	Espoo	Helsinki	Kauniainen	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Vantaa	Vhti
Vuosikate, €/as	<0	632	772	668	509	184	364	330	522	185
Tulovero-%	>19,89	17,75	18,50	16,50	18,75	19,00	19,25	19,25	19,00	19,50
Lainamäärä, €/as	>3830*	1 299	2 446	110	1 335	2 351	2 791	893	4 794	2 661
Kertynyt alijäämä, €/as (ylijäämä)	<0	1 404	4 746	4 325	2 737	635	488	1 281	1 821	367
Omavaraisuusaste, %	<50 %	81,6 %	75,2 %	91,0 %	77,3 %	39,6 %	58,0 %	72,6 %	41,8 %	39,8 %
Suhteellinen velkaantuminen, %	>50 %	33,7 %	44,4 %	13,0 %	33,2 %	58,2 %	63,0 %	31,1 %	88,3 %	62,1 %

* alustava

YHTEENVETO – talouden tunnusluvut

• Talouden tunnusluvut

- » Selvityskunnista heikoin vuosikate (€/as) on viime vuosina ollut Vihdillä ja Kirkkonummella; vahvin Helsingillä ja Espoolla. Prosentuaalisesti eniten vahvistuivat Tuusulan ja Vantaan vuosikatteen vuosien 2012 – 2013 välillä.
- » Useat heikon talouden tunnusluvuista, ns. kriisikuntakriteereistä selittävät etenkin velkaantumista, jonka tarkasteluun liittyy tiettyjä vertailukelpoisuusongelmia (esim. investointien toteuttaminen yhtiöiden kautta tai elinkaarimallilla, konsernirakenne, investointien kohdentuminen, valtion investointien osarahoittaminen jne.).

4 Palvelut

Tämän luvun lähteinä on käytetty selvitysalueen yhdeksälle kunnalle palveluista tehtyä kyselyä, kuntien talousarvioita ja kuntien internetsivuja. Lisäksi Espoon, Kauniaisten, Kirkkonummen ja Vihdin osalta on hyödynnetty EKKV-selvityksen materiaaleja.

4.1 Sosiaali- ja terveystoimi

Espoon sosiaali- ja terveyslautakunnan alainen sosiaali- ja terveystoimi jakautuu kolmeen tulosityksikköön: perhe- ja sosiaalipalvelut, terveyspalvelut ja vanhusten palvelut. Jako perustuu osittain ns. elinkaarimalliin. Oman toiminnan henkilöstöä oli vuoden 2013 lopussa noin 3 400. Sosiaali- ja terveystoimen budjetti vuodelle 2014 on 739,1 miljoonaa euroa (toimintakate 660,7 milj. €), josta 233,5 miljoonaa euroa on budjetoitu HUS:n tuotamaan erikoissairaanhoidon. Muiden ostopalvelujen osuus koko toimialalla on 183,3 miljoonaa euroa (36 % budjetista, kun erikoissairaanhoidon on vähennetty). Euromääräisesti suurin yksittäinen ostopalvelun käyttäjä on vanhusten pitkäaikaishoito (tehostettu palveluasuminen). Myös mielenterveys- ja päihdepalveluista merkittävä osa, n. 55 % tuotetaan ostopalveluna. Erityisesti sosiaalipalveluissa hyödynnetään myös yhteistyötä ja kumppanuutta järjestöjen kanssa.

HUS tuottaa pääosan erikoissairaanhoidon palveluista, omaa päällekkäistä erikoissairaanhoidon ei ole rakennettu kunnan sisään. Sen sijaan on panostettu yhteistyöhön erikoissairaanhoidon, erityisesti Jorvin sairaalan kanssa. Jorvin sairaalassa on yksi Suomen ensimmäisistä yhteispäivystyksistä, jossa HUS tuottaa kaikki virka-ajan ulkopuoliset päivystyspalvelut. Espoon uusi sairaala valmistuu Jorvin sairaalan viereen vuonna 2016. Tähän liittyy lukuisia erityisesti ikäihmisten hoidon ja kuntoutuksen kehityshankkeita yhteistyössä HUS:n kanssa.

Matinkylän palvelutori valmistuu vuonna 2015 Matinkylän metroaseman päälle. Palvelutorille tulee sekä kunnan avopalveluja että yhteistyökumppanien toimintaa (esim. Kela, HUS). Palvelukonseptia on suunniteltu asiakkaiden tarpeista lähtien ja organisaatorajoja rikkoen. Tarkoitus on tuottaa palveluja myös iltaisin ja viikonloppuisin. Espoo jättäytyi pois pääkaupunkiseudun kuntien ja HUS:n yhteisestä Apotti-tietojärjestelmähankinnasta. Espoo rakentaa parhaillaan omaa kehitysohjelmaa, jonka tavoitteet ovat pitkälti samansuuntaiset kuin Apotti-hankkeessa.

Helsingin sosiaali- ja terveyslautakunta ja sen alainen sosiaali- ja terveysvirasto huolehtivat kaupungin sosiaali- ja terveystoimesta. Virasto huolehtii terveydenhuoltolain mukaisista terveyskeskuksen tehtävistä. Sosiaali- ja terveystoimen toimialaan kuuluvat myös kunnan tehtäväksi säädetty raittiustyö, maahanmuuttajien kotouttamiseen liittyvät kunnan tehtävät sekä talous- ja velkaneuvontapalvelujen järjestäminen sekä lisäksi sosiaali- ja terveystoimen laitosten lääkehuolto sekä muusta sosiaali- ja terveystoimen velvoitteena oleva lääkehuolto. Virastossa työskentelee 15 625 päätoimista henkilöä, joista 80,7 prosenttia on vakinaisia. Viraston vuoden 2014 (TA) budjetti on 2 162,9 miljoonaa euroa (toimintakate 1 889,9 miljoonaa euroa), ostopalvelujen menoarvio 1 012,6 miljoonaa euroa koko viraston osalta. Erikoissairaanhoidon (HUS) menoarvio on 519 806 miljoonaa euroa. Sosiaali- ja terveyspalvelujen osalta toimintakate on 1 281,3 miljoonaa euroa (menot 1 466,9 miljoonaa euroa ja ostopalvelut 491,7 miljoonaa euroa). Virastossa on kuusi osastoa:

Perhe- ja sosiaalipalvelujen toimiala huolehtii perhe-, sosiaali- ja vammaispalveluista. Osaston toimistot ovat: Lapsiperheiden hyvinvointi ja terveys, lastensuojelu, nuorten palvelut ja aikuissosiaalityö, vammaistyö sekä lääkäripalvelut. Lapsiperheiden hyvinvointi ja terveys -toimistoon kuuluu erikoissairaanhoidoa tuottava lasten foniatrian ja puheterapian poliklinikka;

Terveys- ja päihdepalvelujen toimiala huolehtii terveys-, päihde- ja päiivystyspalveluista. Toimistot ovat: terveysasemat ja sisätautien poliklinikka, päiivystys, psykiatria- ja päihdepalvelut sekä suun terveydenhuolto. Osasto tuottaa perusterveydenhuollon palvelujen lisäksi myös erikoissairaanhoidoa. Helsingiläisten tarvitsemista psykiatrisen erikoissairaanhoidon palveluista osasto tuottaa n. 80 prosenttia. Sisätautien poliklinikat tarjoavat terveydenhuoltolain mukaisia sisätautien vastaanotto- ja konsultaatiopalveluja. Työnjako Helsingin kaupungin ja HUS:n erikoissairaanhoidon kesken on määritelty hoitoonohjauksen periaatteissa;

Sairaala-, kuntoutus- ja hoivapalvelujen toimiala vastaa suuresta osasta iäkkäiden ja toimintakyvyltään alentuneiden monisairaiden kaupunkilaisten sosiaali- ja terveyspalveluja ja palveluketjuja. Osastossa on seitsemän toimistoa: selvitys-, arviointi- ja sijoitus, etelän, idän, lännen ja pohjoisen palvelualueet, kaupunginsairaala sekä kuntoutuksen osaamiskeskus. Kuntoutuksen osaamiskeskuksen poliklinikoilla tuotetaan fysiatrian, geriatrian ja neurologian erikoissairaanhoidon palveluja.

Lisäksi virastossa toimivat henkilöstö- ja kehittämispalvelujen toimiala; talous- ja tuki- palvelujen toimiala; tietohallinto- ja viestintäpalvelujen toimiala.

Helsingin sosiaali- ja terveyslautakunta on hyväksynyt uuden palveluverkkosuunnitelman. Sen mukaan Helsingissä olisi vuonna 2030 viisi perhekeskusta, kuusi terveys- ja hyvinvointikeskusta, 14 monipuolista palvelukeskusta, kaksi päiivystyssairaalaa sekä tarvittavia muita lähipalveluja.

Kauniaisten sosiaali- ja terveyslautakunnan alainen sosiaali- ja terveystoimi jakaantuu viiteen tulosalueeseen: hallinto, sosiaalipalvelut, vanhuspalvelut, terveydenhuolto ja suun terveydenhuolto. Henkilöstöä on yhteensä 150. Peruspalvelut järjestetään ensisijaisesti omana toimintana ja niitä täydennetään tarvittaessa ostopalveluin. Sosiaali- ja terveystoimen budjetti vuonna 2014 on 25,9 miljoonaa euroa (toimintakate 22,8 miljoonaa euroa), josta HUSin osuus on 7,05 miljoonaa euroa. Muihin ostopalveluihin arvioidaan kuluvan n. 5,92 miljoonaa euroa.

Kauniaisissa kaikkiin palveluihin on päässyt hoitotakuun määrittelemissä ajoissa. Sosiaalipalveluissa sosiaalityöntekijät ja sosiaaliohjaajat vastaavat toimeentulotuen, lastensuojelun, vammais- ja kehitysvammapalvelujen, lastenvalvojan, päihde- ja mielenterveystyön ja maahanmuuttajien asiakastyöstä. Moniin erityistä osaamista vaativiin tilanteisiin hankitaan myös paljon ostopalveluita. Vanhuspalveluissa toiminta jakaantuu ennakoivaan työhön, kotiin annettavaan palveluun sekä omiin laitospalveluihin.

Kauniaisissa on oma terveystieteidenkeskus, jossa hoidetaan myös pitkäaikaissairaita. Terveystieteidenkeskuksen vastaanotto vastaa sekä kauniaislaisten kiireellisestä että kiireettömästä sairaanhoidosta virka-aikana. Kauniaisten mielenterveys- ja päihdetyöntekijät tekevät yhteistyötä muiden PKS:n toimijoiden kanssa. Erikoishammashoito järjestetään PKS-yhteistyönä. Kauniaisten kaupungin strategisista painopistealueista vuosille 2014 - 2016 erityisesti kaksi on sosiaali- ja terveystoimen ydinaluetta: 1) Panostaminen ikäihmisten toimintakykyyn kehittämällä palvelurakennetta vastaamaan ikäihmisten yksilöllisiin tarpeisiin; 2) Panostaminen lasten ja nuorten hyvinvointiin kehittämällä lasten, nuorten ja perheiden palveluja kokonaisuutena.

Keravan sosiaali- ja terveystieteidenkeskuksen alainen sosiaali- ja terveystieteidenkeskus jakautuu sosiaalipalveluihin, terveydenhuoltopalveluihin ja hallintopalveluihin. Terveydenhuoltopalvelut koostuvat kuudesta palvelukokonaisuudesta: perusterveydenhuollon vastaanottopalvelut, terveysneuvontapalvelut ja kuntoutuspalvelut sekä lisäksi suun terveydenhuollon palvelut, koti- ja laitospalvelut sekä erikoissairaanhoidon palvelut. Vuoden 2014 talousarviossa budjetti on 101,9 miljoonaa euroa (toimintakate 89,1 milj. €). Erikoissairaanhoidon menoarvio on noin 37,1 miljoonaa euroa ja henkilöstön työpanos on arvioitu olevan 330 henkilötyövuotta (TA 2014).

Keravan erikoissairaanhoidon palvelut ostetaan pääasiassa Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiriin (HUS) HYKS-sairaanhoitoalueen sairaaloista. Joitakin palveluja tuotetaan myös HUS Hyvinkään sairaanhoitoalueelta. Vastaanottopalvelujen tuotantoon sisältyy terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen sekä perusterveydenhuolto. Yöpäivystys hoidetaan Vantaan Peijaksessa. Lääkäripäivystys ostetaan ulkopuoliselta palveluntuottajalta viikloppuisin. Ensihoito- ja sairaankuljetus on järjestetty Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen toimesta. Toimenpideyksikkö on Keravan ja Tuusulan yhteinen. Muistipoliklinikka toimii avopalveluissa. Geriatriin palvelut hankitaan ostopalveluna. Työterveyshuollon yksikkö tuottaa palveluita keravalaisille pienyrityksille. Terveystieteidenkeskusten palveluiden ydintoimintoihin kuuluvat äitiys- ja lastenneuvolapalvelut, perhesuunnittelu - ja ehkäisyneuvolapalvelut sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palvelut sekä seuloimat.

Muun terveydenhuollon vastaanottotoiminta on alueellisesti jakautunut kolmeen eri toimipisteeseen. Vanhuspalvelut / koti- ja laitoshoidon palvelut jakaantuvat kolmeen ydintoimintoon, jotka ovat kotona asumista tukevat palvelut, hoito- ja hoivapalvelut sekä sairaalahoito. Keravalla on tällä hetkellä akuuttihoitoon vuodeosastolla hoitopaikkoja 38. Keravalla sosiaalipalveluihin kuuluvat aikuissosiaalityö, työllisyyspalvelut, lastensuojelun avo- ja sijaishuolto, kasvatus- ja perheneuvonta, lastenvalvojan palvelut, mielenterveys- ja päihdepalvelut sekä vammais- ja kehitysvammapalvelut.

Kirkkonummen perusturvalautakunnan alainen perusturvan toimiala muodostuu viidestä tulosalueesta, jotka ovat hallintopalvelut, sosiaalipalvelut, terveyspalvelut, ikäihmisten hyvinvointipalvelut ja toimintakyvyn tukipalvelut. Perusturvan menot vuoden 2014 talousarviossa on 100,6 miljoonaa euroa (toimintakate 90,9 miljoonaa euroa). Ostopalvelujen osalta toimintamenot ovat 58 miljoonaa. Erikoissairaanhoidon toimintakate vuonna 2014 on n. 32,5 milj. euroa. Kirkkonummi kuuluu HUS:in HYKS-sairaanhoitoalueeseen. Hallintopalveluiden tehtävänä on luoda toimintaedellytyksiä perusturvan toiminnan johtamiselle.

Sosiaalipalveluiden tulosalueeseen kuuluvat lastensuojelu, lastenvalvojatoiminta, lapsiperheiden kotipalvelu, aikuissosiaalityö sekä talous- ja velkaneuvonta. Aikuissosiaalityössä on viime vuosina panostettu nuorten elämänhallinnan tukemiseen ja pitkäaikaistyöttömien aktivointiin. Terveyspalveluiden tulosalueeseen kuuluvat ennaltaehkäisevät palvelut, lääkäreiden ja hoitajien vastaanottotoiminta, päivystys (joka päivä klo 8–22), suun terveydenhuolto ja erikoissairaanhoidon. Suunnitelmissa on siirtää terveyskeskuspäivystys (ilta ja viikonloppu) Jorviin siinä vaiheessa, kun Jorvin päivystyksen uudet tilat valmistuvat.

Toimintakyvyn tukipalveluiden tulosalueeseen kuuluvat mielenterveys- ja päihdepalvelut, perheneuvola, kuntoutuspalvelut, kuntouttava työtoiminta ja vammaispalvelut. Ikäihmisten hyvinvointipalveluiden tulosalueeseen kuuluvat kotona selviytymistä tukevat palvelut, ympärivuorokautinen hoito, terveyskeskussairaala, lääkekeskus ja geriatrian poliklinikka. Ikäihmisten palveluissa on viime vuosina panostettu kuntouttavaan työhön ja laitospaikkojen purkamiseen. Ympärivuorokautisesta hoivasta noin kaksi kolmannesta on tällä hetkellä omaa toimintaa ja yksi kolmannes ostettua tehostettua palveluasumista.

Sipoon sosiaali- ja terveysvaliokunnan alainen sosiaali- ja terveystoimi on vuodesta 2011 järjestänyt hyvinvointia ja terveyttä edistävät palvelut elämäntapaorganisaation mukaisesti siten, että lasten, nuorten ja perheiden palvelut, työikäisten palvelut ja ikääntyneiden palvelut on koottu yhteisiksi prosesseiksi. Jokainen prosessi on jaettu kolmeen asiakasprosessiin, joista ensimmäiseen on koottu ennaltaehkäisevät palvelut, toiseen jonkin verran apua ja tukea tarvitsevat ja kolmanteen säännöllistä esim. ympärivuorokautista apua tarvitsevat. Talousarviossa 2014 työpanos laskennallisina virkoina on 337,9 henkilötyövuotta. Budjetin arvioidaan olevan 57,8 miljoonaa euroa (toimintakate 49,8 miljoonaa euroa). Ostopalvelujen menot ovat 32,5 miljoonaa euroa, ja erikoissairaanhoidon menot 19,3 miljoonaa euroa. Sipoo kuuluu HUS:in Porvoon sairaanhoitoalueeseen.

Ennaltaehkäiseviä palveluja järjestetään yhteistyössä yli hallintokuntarajojen, järjestöjen, yritysten seurakuntien ja naapurikuntien kanssa. Elämäntapaorganisaatioon on liitetty myös kunnan ruokapalvelut, yhtenä keskeisenä kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistäjänä. Vastaanottopalveluiden saatavuus on hyvä sekä avosairaanhoidon vastaanotoilla että suun terveydenhuollossa. Erikoissairaanhoidossa vuodeosastopäiviä ja poliklinikka käyntejä on vähän. Vaikeavammaisten kuljetuspalvelujen saajia on Sipoossa paljon. Määrää selittävät osin huonot kunnan sisäiset julkiset kulkuyhteydet sekä opiskelu, työskentely ja harrastaminen kuntarajojen ulkopuolella. Aikuissosiaalityössä esim. toimeentulotukea saavien määrä Sipoossa on vähäinen.

Terveyskeskuspäivystys iltaisin ja viikonloppuisin sekä Itä-Uudenmaan sosiaalipäivystys on järjestetty Itä-Uudenmaan alueella yhteisesti kuten myös ympäristöterveydenhuolto. Sipoon sosiaali- ja terveystoimi ostaa palveluja mm. naapurikunnilta sekä Keski-Uudelta-

maalta että Itä-Uudeltamaalta, järjestöiltä ja yrityksiltä. Jäseninä Sipoo on mukana HUS:in lisäksi Eteva kuntayhtymässä ja Kärkulla samkommuni:ssa.

Tuusulan sosiaali- ja terveyslautakunnan alainen sosiaali- ja terveystoimi muodostuu viidestä tulosyksiköstä: sosiaalipalveluista, terveyspalveluista, erikoissairaanhoidosta, koti- ja laitoshoidon palveluista ja kehittämis- ja hallintopalveluista. Sosiaali- ja terveyspalveluita järjestetään kolmessa Tuusulassa kuntakeskuksessa, yhteensä 12 eri toimipisteessä. Sosiaali- ja terveystoimialan henkilöstön määrä on henkilötötyvuosina 524 (TA2014). Sosiaali- ja terveystoimialan menot ovat 104,7 miljoonaa euroa (toimintakate 95,7 milj. €). Palvelujen oston kuluu 63,7 miljoonaa. Erikoissairaanhoidon toimintakatearvio on 38,3 miljoonaa euroa.

Tuusula kuuluu HUS:in Hyvinkään sairaanhoitoalueeseen ja vammais- ja kehitysvammapalveluita järjestävään Eteva kuntayhtymään. Erikoissairaanhoidoa ostetaan Kiljavan Sairaala Oy:ltä. Omana toimintana järjestetään seuraavat palvelut: toimeentulotukipalvelut, sosiaalitoimen palvelut, osa lastensuojelupalveluista, kuntouttavan työtoiminnan palvelut, päihdepalvelut lukuun ottamatta laitoshoidon, lääkärin ja sairaanhoitajan vastaanotto- palvelut ja päivystys, röntgenpalvelut, lääkekeskuksen palvelut, fysio- ja toimintaterapian palvelut ja apuvälinelainaamon palvelut, suun terveydenhuollon ja välinehuollon palvelut, äitiys- ja lastenneuvolapalvelut, koulu- ja opiskeluterveydenhuolto, psykososiaaliset palvelut, työterveyshuollon palvelut, kotihoidon palvelut, ikäihmisten päiväsairala- ja päivätoimintaa, kehitysvammaisten työ-, päivä- ja avotyötoimintapalveluja, terveyskeskussairaalan palvelut sekä vanhusten hoiva- ja asumispalvelut osittain.

Sosiaali- ja terveystoimialan palveluita järjestetään muiden kuntien kanssa yhteisissä yksiköissä; esim. lastensuojelupalveluita Perhehoitoyksikkö Pihlajassa (Hyvinkään, Keski- ja Länsi Uudenmaan alueellinen lastensuojelun perhehoidon erityisyksikkö) ja Järvenpään, Keravan ja Tuusulan yhteisessä perheoikeudellisessa yksikössä, tähtystyksiä ja rasitus-EKG:itä Keravan toimenpideyksikössä sekä lääkekeskuksen palveluita kuntayhteistyönä Järvenpään kanssa.

Vantaan sosiaali- ja terveyslautakunnan alaisen sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan tulosalueet ovat terveyspalvelut, perhepalvelut, vanhus- ja vammaispalvelut, talous- ja hallintopalvelut. Vantaan suun terveydenhuollon liikelaitos toimii kunnallisena liikelaitoksena ja on johtokuntansa alainen. Henkilöstön määrä on noin 2 600 ilman suun terveydenhuollon liikelaitosta ja se mukaan lukien noin 2900 henkilöä. Toimialan menomääräraha vuodelle 2014 on 611,1 miljoonaa euroa. Erikoissairaanhoidon menomääräraha on 205,0 milj. euroa. Sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala järjestää palvelut monituottajamallia hyödyntäen yhteistyössä kuntien, yritysten, järjestöjen ja muiden kumppaneiden kanssa. Ostopalvelujen osuus toimialan käyttösuunnitelmassa vuodelle 2014 on noin 64 prosenttia.

Vantaa hankkii erikoissairaanhoidon palvelut pääasiassa Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiriltä (HUS). Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan käyttösuunnitelma 2014 perustuu Vantaan valtuustokauden strategian ja sitovien tavoitteiden jalkauttamiseen. Sosiaali- ja terveyslautakunta on hyväksynyt vuonna 2014 toimialan tuottavuussuunnitelman ja sen seurantaan tukevat tulosalueiden tuottavuuden seurannan mittarit. Tärkeimmät toimenpiteet ja tavoitteet ovat: välittömän asiakastyön lisääminen ja asiakastyön ajankäytön tehostaminen prosesseja kehittämällä, sähköisen asioinnin lisääminen sekä asiakaskoh- taisten kustannusten pieneminen.

Terveyspalvelut järjestää ja tuottaa terveysasemapalvelut, neuvola-, koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palvelut, lääkinnällisen kuntoutuksen sekä perustason mielenterveyspalvelut. Terveyspalvelujen tulosalue muodostuu vastaanottotoiminnan kolmesta tulosityksiköstä sekä ennaltaehkäisevän terveydenhuollon, kuntoutuksen ja mielenterveyspalvelut -tulosityksiköiden palveluista. Hakunilan terveysaseman palvelutoiminta on ulkoistettu ja palvelu hankitaan Attendo Oy:ltä. Terveyspalveluissa toimii myös tartuntatauti- ja hygieniayksikkö, tähystystoiminnan yksikkö sekä hoitotarvikejakelu. Terveysasemat tekevät yhteistyötä sairaanhoitopiirin kanssa ja asemilla toimii erikoislääkäreitä, mm. reumalääkäri ja ortopedi. Tulosalueen vastuulla on ostopalveluna järjestetty Peijaksen sairaalassa sijaitseva terveyskeskuspäivystys, joka toimii erikoissairaanhoidon kanssa yhteispäivystysperiaatteella.

Perhepalveluissa järjestetään pääsääntöisesti lakisääteisiä sosiaalihuollon ja sosiaaliturvan palveluja kuten lastensuojelu, päihdehuolto, toimeentulotuki, aikuisväestön asumispalveluja sekä laaja-alaisia psykososiaalisia palveluita. Vanhus- ja vammaispalvelujen tulosalue vastaa vanhus- ja terveyspalvelujen sekä vammaispalvelujen järjestämisestä. Vanhus- ja vammais- ja terveyspalvelujen vastuulle kuuluvat kotihoito, palvelutalot sekä ennaltaehkäisevät toiminnot. Sairaalapalvelut tarjoaa tutkimusta, hoitoa ja kuntoutusta sekä erikoissairaanhoidosta jatkohoitoon että kotoa tuleville potilaille. Hoiva-asumisen tulosityksikkö vastaa vanhainkotien toiminnasta ja tehostetusta asumis- ja vammais- ja terveyspalvelusta. Vammais- ja terveyspalvelut järjestää vammais- ja terveyspalvelulain mukaiset palvelut ja taloudelliset tukitoimet sekä kehitysvammalain mukaiset palvelut. Suun terveydenhuollon liikelaitos muodostuu Länsi-, Keski- ja Pohjois-Vantaan sekä terveydenedistämisen ja oikomishoidon tulosityksiköstä.

Vihdin sosiaali- ja terveystoimen palvelut järjestää perusturvakuntayhtymä Karviainen. Palveluiden järjestämistapa perustuu elämänkaarimalliin siten, että Karviaisessa/Vihdissä on tulosalueena 3 palvelulinjaa: lasten ja nuorten palveluiden linja, työikäisten palvelujen linja, ikäihmisten palvelujen linja ja lisäksi yhtymän hallinto. Vihdin kunnan sosiaali- ja terveystoimen talousarvio 2014 (ei sis. päivähoitoa) on Karviaisen osalta yhteensä 47,7 milj. euroa. Lisäksi erikoissairaanhoidon talousarvio vuodelle 2014 on n. 29,0 milj. euroa, eläkemenojen perusteiset maksut HUS:n osalta 0,7 milj. euroa ja Vihdin perusturvan osalta 0,7 milj. euroa, yhteensä 78,1 milj. euroa.

Karviaisen/Vihdin sote-palveluista osa järjestetään asiakkaille ostopalveluina (osuus talousarviosta on n. 46 %). Toimintaa ohjaa valtuustokausittain laadittava palvelutasosuunnitelma. Karviaisen/Vihdin sosiaali- ja terveystoimen toiminta-ajatus 2013–2016 on, että Karviainen on kehittyvä perusturvakuntayhtymä, joka tuottaa Karkkilan ja Vihdin asukkaille laadukkaita ja vaikuttavia sosiaali- ja terveyspalveluja ammattitaidolla elämän eri vaiheissa. Tavoitteena on olla luotettava sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottaja, jonka asiantuntijuutta ja uusiutumiskykyä arvostetaan.

Taulukko 13. Selvitysalueen kuntien sosiaali- ja terveystoimen toimintamenot ja erikoissairaanhoidon menot TA2014.

	Sote:n budjetti, miljoonaa euroa kokonaisuudessaan (TA2014)	Erikoissairaanhoidon (HUS) menot, miljoonaa euroa (TA2014)	Henkilöstön määrä
Espoo	739	234	n. 3 400
Helsinki*	2 163	520	n. 15 600
Kauniainen	26	7	n. 150
Kerava	102	37	n. 330 (htv)
Kirkkonummi	101	33	n. 460
Sipoo	58	19	n. 340 (htv)
Tuusula	105	38	n. 520 (htv)
Vantaa	611	205	n. 2 900
Vihti**	78	29	-

*Helsingin sosiaali- ja terveysvirasto kokonaisuudessaan.

**Vihti kuuluu peruspalvelukuntayhtymä Karviaiseen.

Lähde: Kuntien talousarviot 2014.

4.2 Sivistystoimi

4.2.1 Sivistystoimen organisaatiot selvityskunnissa

Espoon sivistystoimi toimii kulttuurilautakunnan, liikunta- ja nuorisolautakunnan, Svenska rum -lautakunnan sekä opetus- ja varhaiskasvatuslautakunnan alaisuudessa. Sivistystoimen organisaatio uudistui vuoden 2014 alussa, se jakautuu viiteen tulosalueeseen: suomenkielinen opetus, suomenkielinen varhaiskasvatus, Svenska rum (ruotsinkielinen varhaiskasvatus, perusopetus, lukio sekä ruotsinkieliset kulttuuri- ja nuorisopalvelut), liikunta- ja nuorisopalvelut sekä kulttuuri. Vuoden 2014 talousarvion mukaan henkilöstöä sivistystoimessa on yhteensä 7 449 henkilöä. Toimintamenot ovat 683,8 miljoonaa euroa.

Helsingin varhaiskasvatuslautakunta ohjaa varhaiskasvatusviraston toimintaa ja opetuslautakunta opetusviraston toimintaa. Varhaiskasvatusvirasto kuuluu sosiaali- ja terveystointa johtavan apulaiskaupunginjohtajan alaisuuteen. Se vastaa suomenkielisestä päivähoidosta ja esiopetuksesta ja mm. kotihoidon ja yksityisen hoidon tuen koordinoimisesta. Virastossa työskentelee noin 5 700 henkilöä ja sen toimintamenot ovat 371 miljoonaa euroa (TA 2014). Opetusviraston organisaatioon kuuluvat ruotsinkielinen päivähoito- ja koulutuslinja, perusopetuslinja, nuoriso- ja aikuiskoulutuslinja sekä hallinto- ja kehittämiskeskus. Opetusvirastossa työskentelee 6 300 henkilöä. Opetusviraston toimintamenot ovat 657 miljoonaa euroa. Opetuslautakunnan ja -viraston lisäksi sivistystoimeja johtavan apulaiskaupunginjohtajan toimialaan kuuluu 10 muuta lauta-/johtokuntaa ja 12 virastoa/liikelaitosta koskevat asiat.

Kauniaisten suomenkielisen ja ruotsinkielisen opetus- ja varhaiskasvatuslautakuntien, sivistyslautakunnan, nuorisolautakunnan ja liikuntalautakunnan alainen sivistystoimi jakautuu viiteen tulosalueeseen: suomenkielinen opetus, ruotsinkielinen opetus, varhaiskasvatus, kulttuuri- ja liikuntapalvelut sekä hallinto ja talous. Sivistystoimessa työskentelee 424 henkilöä, toimintamenot ovat noin 424 miljoonaa euroa (TA 2014).

Keravan kasvatus- ja opetuslautakunnan alainen kasvatus- ja opetusvirasto (KASVO) vastaa kaupungin varhaiskasvatus- ja perusopetuspalvelujen järjestämisestä sekä lukiokoulutuksesta ja toisen asteen oppilaitosyhteistyöstä. Kasvatus- ja opetuspalvelujen piirissä on yhteensä yli 7 800 lasta, oppilasta ja opiskelijaa. Virasto työllistää noin 850 henkilöä ja sen toimintamenot ovat 58 miljoonaa euroa. Lisäksi vapaa-aikalautakunnan alainen vapaa-aikavirasto vastaa Keravan liikuntapalvelujen, nuorisopalvelujen, kirjasto- ja kulttuuripalvelujen, museopalvelujen ja Keravan opiston toiminnasta. Sen toimintamenot ovat noin 8,7 miljoonaa euroa ja henkilöstöä noin 75,5 henkilötyövuoden verran.

Kirkkonummen sivistyslautakunnan, suomenkielisen ja ruotsinkielisen varhaiskasvatus- ja opetuslautakuntien, nuorisolautakunnan, liikuntalautakunnan alainen sivistystoimi jakautuu suomenkielisiin opetuspalveluihin; suomenkielisiin varhaiskasvatuspalveluihin; vapaa-ajan palveluihin; ohjaus-, kehittämis- ja hallinnointipalveluihin sekä ruotsinkielisiin varhaiskasvatus ja opetuspalveluihin. Toimintamenot ovat noin 86,1 miljoonaa euroa ja henkilöstöä noin 1100 (TA 2014).

Sipoon sivistysvaliokunta on jakautunut ruotsin ja suomenkielisiin koulutusjaostoihin sekä vapaa-ajan jaostoon. Sen alaisuudessa toimii sivistysosasto, joka jakautuu varhaiskasvatuspalveluihin, koulutuspalveluihin, liikunta- ja nuorisopalveluihin ja kulttuuripalveluihin sekä hallintopalveluihin. Vuoden 2014 talousarvion mukaan henkilöstöä on 660 henkilötyövuoden verran ja toimintamenot ovat 51 miljoonaa euroa.

Tuusulan kunnan kasvatus- ja sivistystoimi toimii kasvatus- ja koulutuslautakunnan, kulttuurilautakunnan, liikuntalautakunnan ja nuorisolautakunnan alaisuudessa ja se koostuu viidestä tulosalueesta: kasvun ja oppimisen palvelut, kulttuuripalvelut, liikuntapalvelut, nuorisopalvelut ja kehittämis- ja hallintoyksikkö. Vuoden 2014 talousarvion mukaan kasvatus- ja sivistystoimessa on henkilöstöä 1061 henkilötyövuoden verran ja toimialan toimintakulut ovat 86 miljoonaa euroa.

Vantaan kaupungin sivistystoimi toimii opetuslautakunnan ja vapaa-ajanlautakunnan alaisena. Opetuslautakunnan alaisuudessa toimii ruotsinkielinen jaosto ja se jakautuu varhaiskasvatuksen, perusopetuksen, ruotsinkielisten palvelujen, nuoriso- ja aikuiskoulutuksen ja kirjasto- ja tietopalvelujen tulosityksiköihin. Vapaa-ajanlautakunnan alaisuudessa toimii kulttuuripalvelut, liikuntapalvelut ja nuorisopalvelut. Lisäksi sivistystoimessa on talous- ja hallintopalvelujen tulosityksikkö. Sivistystoimessa työskentelee talousarvion (2014) mukaan 5898 henkilöä ja menojen ovat 434 miljoonaa euroa.

Vihdin kunnan sivistyskeskusta ohjaa neljä lautakuntaa: kasvatus- ja koulutuslautakunta, kulttuuri- ja kansalaistoiminnan lautakunta, liikuntalautakunta sekä nuorisolautakunta. Sivistyskeskus jakautuu kolmeen tulosityksikköön, jotka ovat varhaiskasvatus, koulutus sekä kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut. Vihdin sivistystoimessa työskentelee 886 henkilöä. Vuoden 2014 talousarvion mukaan sivistystoimen menot ovat noin 66 miljoonaa euroa (toimintakate 63 miljoonaa euroa).

Taulukko 14. Sivistystoimen menot ja henkilöstön määrä.

	Sivistystoimen menot miljoonaa euroa (TA 2014)	Henkilöstön määrä
Espoo	684	n. 7 450
Helsinki*	657*	n. 6 300*
Helsinki **	371**	n. 5 700**
Kauniainen	35	n. 420
Kerava (KASVO)	58	n. 850
Kirkkonummi	86	n. 1 100
Sipoo	51	n. 660 (htv)
Tuusula	86	n. 1 060 (htv)
Vantaa	434	n. 5 900
Vihti	66	n. 890

*Helsingin opetusvirasto.

**Helsingin varhaiskasvatusvirasto.

Lähde: Kunnat.

4.2.2 Varhaiskasvatus (päivähoito)

Yhdeksän selvityskunnan alueella päivähoidon piirissä on yhteensä noin 83 000 lasta (taulukko 15). Espoossa kunnallisen päivähoidon piirissä on noin 11 400 lasta (55 %), Helsingissä 23 000 lasta (66 %) ja Vantaalla noin 10 500 lasta (68 %). Kunnallisen ruotsinkielisen päivähoidon piirissä olevien lasten osuus kaikista kunnallisen päivähoidon piirissä olevista lapsista on suurin Kauniaisissa (28 %) ja Sipoossa (8 %) ja pienin Tuusulassa (1 %) ja Vantaalla (3 %). Ostopalvelu päivähoidon järjestämisessä painottuu erityisesti Espoossa (11 %) ja Kauniaisissa (14 %). Yksityisen hoidon tuen piirissä olevien lasten osuus on suuri Tuusulassa (17 %) verrattuna muihin selvityskuntiin (esim. Helsinki 8 %, Vantaa 5 %, Kauniainen 5 %). Kotihoidon tuen piirissä on noin 25 % päivähoidon piirissä olevista lapsista Helsingissä, Espoossa, Vantaalla ja Sipoossa.

Espoossa suomenkielinen varhaiskasvatus sisältää kunnallisten päiväkotien, perhepäivähoidon, ostopalvelupäivähoidon, avointen varhaiskasvatuspalvelujen, lakisääteisen yksityisen hoidon ja kotihoidon tuen, Espoolisien sekä esiopetuksen määrärahat. Päivähoitoa varaudutaan järjestämään yhteensä 13 945 lapselle eli noin 70 prosentille päivähoitoikäisistä lapsista. Päivähoidon alueelliseen kysyntään vastataan päiväkoti- ja perhepäivähoitolla, ostopalveluilla sekä yksityisen hoidon tuella. Svenska rum -tulosityksikkö tuottaa varhaiskasvatus-, opetus-, kulttuuri- ja nuorisopalveluja ruotsin kielellä yhteistyössä sivistystoimen muiden tulosityksiköiden kanssa. Yhteistyö suomenkielisen varhaiskasvatuksen ja suomenkielisen opetustoimen kanssa toteutetaan erikseen sovitulla tavalla. Ruotsinkielisiä päivähoitopaikkoja järjestetään noin 1 600 lapselle. Päivähoitopaikoista 83 prosenttia on kunnan ja 17 prosenttia yksityisenä tai ostopalveluna tuotettuja paikkoja. Espoossa on 140 kunnallista päiväkotia, 22 ruotsinkielistä päiväkotia ja 93 yksityistä päiväkotia.

Helsingissä varhaiskasvatusvirasto vastaa suomenkielisestä päivähoitosta ja esiopetuksesta, leikkipuistojen avoimesta toiminnasta, leikkitoiminnan kerhoista, perhetaloista ja kotihoidon ja yksityisen hoidon tuen koordinoinnista. Varhaiskasvatusalueiden palve-

lukokonaisuudet muodostuvat tietyn maantieteellisen alueen päivähoitoyksiköissä toteuttavasta päiväkotihoidosta, perhepäivähoidosta, ryhmäperhepäivähoidosta ja esiopetuksesta. Kaikkien varhaiskasvatusalueiden toiminta on samankaltaista. Vuonna kunnallisia päiväkoteja oli 268 kappaletta, joissa 20 283 lasta. Opetusviraston järjestämässä ruotsinkielisessä kaupungin järjestämässä päivähoidossa on kaikkiaan noin 2 000 lasta, joista noin 1 800 kaupungin omissa päiväkodeissa. Ruotsinkielisiä päiväkoteja on kaikkiaan 43. Kaupunki myös ostaa ruotsinkielisiä päiväkotipalveluja yksityisiltä järjestäjiltä. Päivähoidon menoarvio vuodelle 2014 on noin 25 miljoonaa euroa, josta 3 miljoonaa kohdentuu ostopalveluna järjestettyihin palveluihin. Kaupunki tarjosi kotoutumispalveluna suomen- ja ruotsinkielien koulutusta kotona lapsiaan hoitaville vanhemmille.

Kauniaisten varhaiskasvatuksessa suomenkielisiä lapsia on 358 ja ruotsinkielisiä 260 kunnan eri päivähoitomuodoissa (päiväkoti, ostopalvelupäiväkoti, perhepäivähoito, yksityisen hoidon tuki ja kotihoidon tuki). Kauniassa suuri osa lapsista saa varhaiskasvatusta kunnallisissa päiväkodeissa (61 %). Kauniainen myöntää suuren määrän maksusitoumuksia (4 % lapsista). Kauniainen tarjoaa vuorohoitoa ja ryhmäperhepäivähoitoa ja on panostanut avoimeen perhetoimintaan. Ainoastaan 2 % päivähoidon piirissä olevista lapsista käyttää vuorohoitoa. Kauniainen hankkii ruotsinkielistä ostopalvelupäivähoitoa. Kaupungin strategia on luopua pienistä päiväkodeista ja siirtää toimintaa suurempiin ja tarkoituksenmukaisempiin rakennuksiin. Päiväkoteja on nyt kahdeksan ja suunnitelmien mukaan 1.1.2015 lähtien niitä on kuusi. Ruotsinkielisiä päiväkoteja on kaksi ja yksi ryhmäperhepäiväkoti.

Keravalla kasvatus- ja opetuslautakunta on määritellyt päivähoitoon ja esiopetuksen ottoalueeksi koko Keravan. Varhaiskasvatuksen toimeen kuuluvat kotihoidon tukipalvelut, leikkikoulupalvelut, päiväkotihoidot, perhepäivähoitopalvelut, esiopetuspalvelut sekä varhaiserityiskasvatuspalvelut. Päivähoidon piirissä on noin 1 800 lasta. Keravalla on kunnallisia päiväkoteja 18, ja yksityisiä päiväkoteja 11. Yksityiset päiväkodit ovat profiloituneet mm. kielisiin, liikuntaan sekä taito- ja taidesisältöihin. Perhepäivähoitoa toteutetaan hoitajan kotona kunnallisena ja ostopalveluna.

Kirkkonummella suomenkielinen lasten päivähoito käsittää suomenkieliset päiväkotit ja perhepäivähoitopalvelut, avoimet varhaiskasvatuspalvelut, erityispäivähoidon palvelut sekä lasten hoidon tukia koskevat palvelut. Varhaiskasvatuksen eri toimintamuotoja ovat päiväkotit ja perhepäivähoito sekä avoin varhaiskasvatus sisältäen asukaspuistotoiminnan ja kerhotoiminnan. Kunnallisia päiväkoteja vuoden 2012 lopussa oli 19 kappaletta ja yksityisiä 13 kappaletta. Päivähoitoa järjestetään noin 3 300 lapselle. Ruotsinkielinen lasten päivähoito käsittää seuraavat tulosyksiköt: päiväkotihoidot, perhepäivähoito, erityispäivähoito ja lasten päivähoidon tuki. Kunnan alueen ruotsinkielisessä päivähoidossa on 3 kunnallista päiväkotia sivutoimipisteineen, 5 yksityistä päiväkotia, yksi yksityinen ryhmäperhepäiväkoti, 4 kunnallista ja yksi yksityinen perhepäivähoitaja. Ruotsinkielistä päivähoitoa (kaikki hoitomuodot) järjestetään noin 600 lapselle.

Sipoossa varhaiskasvatuksen järjestämisestä vastaa sivistyspalvelut. Palveluja tuotetaan paitsi kunnallisesti, myös ostopalveluna. Kunnallisessa päivähoidossa on n. 60 % ikäluokasta, ostopalveluiden piirissä puolestaan 5,7 %. Kaksikielinen kunta vaatii palvelurakenteet molemmille kieliryhmille. Suomenkielistä päivähoitoa järjestetään noin 850 lapselle ja ruotsinkielistä noin 320 lapselle. Ruotsinkielisten osuus päiväkotit-ikäisistä lapsista on noin 1/3.

Tuusulassa varhaiskasvatuspalvelut koostuvat mm. 19 kunnallisesta, 2 ostopalvelu- ja 11 yksityisestä päivähoitoyksiköstä sekä 2 ryhmäperhepäiväkodista. Kodin ulkopuolella päivähoitopalveluissa on yli 2 180 lasta ja tuetun varhaiskasvatuksen (erityispäivähoito) piirissä on noin 270 lasta. Jokaisessa keskuksessa toimii perhekeskus (Hyrylä, Riihikallio, Jokela, Kellokoski).

Vantaalla varhaiskasvatuspalvelut ovat pääasiassa kunnan ylläpitämiä. Palvelujen piirissä oli vuonna 2013 yhteensä 15 627 lasta. Varhaiskasvatuspalvelut ovat lähipalveluja ja niiden palveluverkko on kattava ja hyvin saavutettavissa. Päivähoidossa on tehty raja-alueyhteistyötä mm. pilotoimalla lasten vapaata hakeutumista yli kuntarajojen. Varhaiskasvatuksen kunnallinen palveluverkko muodostuu päivähoidon toimintayksiköistä, joita on yhteensä 88. Suomenkielisiä toimintayksiköitä on 84 ja ruotsinkielisiä neljä. Toimintayksikköön voi kuulua yksi tai useampi päiväkotia, ryhmäperhepäiväkotia tai -koteja, perhepäivähoitajia, avoin päiväkotia, asukaspuisto tai kerhoja. Kunnallisia päiväkoteja on Vantaalla yhteensä 126, näistä 4 on ruotsinkielisiä. Ruotsinkielinen päivähoito on järjestetty keskitetysti Itä- ja Länsi-Vantaalle. Tällä hetkellä yksityisen hoidon tuella toimii 11 suomenkielistä päiväkotia, 3 suomenkielistä ryhmäperhepäiväkotia.

Vihdissä vuonna 2014 alle kouluikäisiä lapsia on 2 887 väestösuunnitteen mukaan 1,5 % kasvulla. Päivähoidon piirissä on noin 2 200 lasta. Kunnallisia päiväkoteja on 15 kappaletta. Myös ruotsinkielinen päiväkotia Daghemmet Aleksandra toimii kunnallisena päiväkotina. Yksityisiä päiväkoteja on 5. Perhepäivähoito pyritään säilyttämään vähintään nykyisessä laajuudessa ja uusia perhepäivähoitajia rekrytoidaan. Erityisvarhaiskasvatuksessa tehdään ennaltaehkäisevää työtä. Koko kunnan alueen vuoroahoito toteutetaan Pajuniityn päiväkodissa. Erityisvarhaiskasvatuksessa tehdään ennaltaehkäisevää työtä. Yksityisen päivähoidon määrää pyritään lisäämään.

Taulukko 15. Taulukko x. Päivähoidon piirissä olevien ja päiväkotien lukumäärät.

	Päivä- hoidossa* yht.	Kunnalli- sessa päi- vähoidos- sa**	Kunnallisessa ruotsinkieli- sessä päivä- hoidossa**	Kunnan ostopal- velun pii- rissä	Yksityisen hoidon tuen pii- rissä	Kotihoidon tuen piirissä	Kunnalliset päiväkodit, kpl	Kunnalliset ruotsinkieli- set päiväko- dit, kpl	Yksityiset päiväkodit, kpl
Espoo	n. 20 630	n. 11 420	n. 1 370	n. 2 200	n. 1 950	n. 5 090	140	22	93
Helsinki	n. 34 790	n. 23 120	n. 1 740	n. 390	n. 2 670	n. 8 620	271	42	103
Kauniainen	n. 550	n. 430	n. 120	n. 80	n. 30	n.90	8 (vuoteen 2015 men- nessä 6)	2	1 rppk
Kerava	n. 1 820	n. 1 400	-	n. 80	n. 350	n. 690	18	-	11
Kirkkonummi	n. 3 290	-	n. 600	-	-	-	19	3	13
Sipoo	n. 1 450	n. 850	n. 330	n. 130	n. 120	n.340	20	8	2
Tuusula	n. 2 890	n. 1 520	n. 20	n. 90	n. 500	n.710	19	0 (1 ryhmä)	11
Vantaa	n. 15 500	n. 10 500	n. 280**	n. 340	n. 730	n. 3 930	126	4	11 7 ostopalve- lupk
Vihti	n. 2 240	-	n. 20***	-	-	-	15	1	5

* Päivähoidon piirissä olevien lasten lukumäärä tarkoittaa kunnallisen päivähoidon, ostopalvelupäivähoidon, yksityisen hoidon tuen ja kotihoidon tuen piirissä olevien lasten lukumäärää yhteensä.

** Kunnallisen päivähoidon piirissä olevilla tarkoitetaan päiväkotia, perhepäivähoitoa ja ryhmäperhepäivähoidon piirissä olevia.

***Päivähoitoikäisten lasten määrä kaikissa hoitomuodoissa yhteensä - Tietoa ei ole saatu.

Lähde: Kunnat, tiedot 31.12.2013 tai uusimmat mahdolliset.

4.2.3 Perusopetus ja toinen aste

Yhdeksän selvityskunnan alueella on yhteensä noin 115 000 peruskoulun oppilasta, joista ruotsinkielisiä on noin 8 prosenttia. Kauniaisissa lähes puolet ja Sipoossa noin 40 % oppilaista on ruotsinkielisiä. Pienin ruotsinkielisten osuus, noin 1 %, on Keravalla ja Vihdissä. Muun kuin suomen- tai ruotsinkielisiä oppilaita on Helsingissä 16 %, Espoossa 12 % ja Vantaalla 15 %. Helsingissä on huomattava määrä yksityisiä kouluja muihin selvityskuntiin verrattuna sekä lisäksi valtion ylläpitämiä kouluja. Selvityskuntien alueella on noin 30 200 lukiolaista, joista noin puolet opiskelee Helsingin kaupungin alueella. Helsingissä on kaupungin lukioiden lisäksi 18 yksityistä lukiota.

Espoossa suomenkielisen opetuksen tulosityksikön perustehtävänä on opetus- ja oppilashuollon palvelujen järjestäminen ja kehittäminen. Palveluina järjestetään esiopetusta kouluissa, perusopetus luokilla 1 - 9, lisäopetus 10-luokalla, toisen asteen lukiokoulutus sekä aikuislukion palvelut. Palvelujen järjestämisessä tehdään kuntien välistä yhteistyötä. Suomenkielisessä perusopetuksessa on 24 540 oppilasta, heistä 16 992 on luokilla 0 - 6 ja 7 548 luokilla 7 - 10. Vuonna 2014 alakoululaisten määrä kasvoi 365 oppilaalla, joista vieraskielisiä on 70, ja yläkoululaisten 95 oppilaalla. Suomenkielisessä perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa opiskelee noin 3 600 vieraskielistä oppilasta. Suomea toisena kielenä opiskelee noin 3 300 oppilasta. Oman äidinkielen opetusta tarjotaan 33 kielellä. Tällä hetkellä opetetaan kahdeksaa eri katsomusainetta. Vasta Suomeen tulneiden maahanmuuttajien määrä on kasvussa ja se on viisinkertaistunut Espoossa 10 vuoden aikana. Esivalmistavaa ja valmistavaa opetusta järjestetään vuonna 2014 noin 500 oppilaalle. Valmistavan opetuksen jälkeen oppilaat integroituvat yleisopetuksen luokkiin.

Espoossa sijaitsee 12 suomenkielistä lukiota ja 1 ruotsinkielinen. Espoon päivälukioissa opiskelee 4 676 opiskelijaa ja aikuislukiossa 1 925 opiskelijaa, joista yksittäisten kurssien lisäksi tutkintotavoitteisesti 520 opiskelijaa. Lukioden oppilasmäärä pienenee 50 oppilaalla ikäluokan pienenemisestä johtuen. Lukioden aloituspaikkamäärä on 61,5 prosenttia perusopetuksen päättävästä ikäluokasta. Espoolaisia opiskelee myös pääkaupunkiseudun muiden kuntien lukioissa, etenkin erityistehtävälukioissa. Espoossa valtakunnallinen erityistehtävä on Olarin lukiolla matemaattisluonnontieteellisissä aineissa ja Tapiolan lukiolla musiikissa. Etelä-Tapiolan lukiossa ja ruotsinkielisessä Mattlidenin lukiossa on kansainvälinen IB-opetus. Tämän lisäksi lukioihin hakeudutaan lukioden eri painotusten mukaan. Suomenkielinen opetus tarjoaa yhteistyössä Espoon seudun koulutuskuntayhtymän kanssa kaikille ilman tosien asteen koulutuspaikkaa jääneille lisäopetusta tai muuta koulutusta.

Espoon seudun koulutuskuntayhtymä Omnia järjestää jäsenkuntiensa (Espoon kaupunki, Kauniaisten kaupunki ja Kirkkonummen kunta) puolesta ammatillista koulutusta.

Helsingissä opetusvirasto vastaa perusopetuksesta, lukiokoulutuksesta sekä ammatillisesta toisen asteen koulutuksesta (oppilaitos- ja oppisopimusmuotoinen). Kaupungin erityispiirteenä on koulutuspalvelujen tuottamisessa se, että kaupungissa sijaitsee paljon yksityisten ja valtion ylläpitämiä kouluja ja oppilaitoksia. Kaupungin kouluissa ja oppilaitoksissa on kaikkiaan noin 58 000 oppilasta ja opiskelijaa. Kaupungin peruskouluissa on oppilaita noin 38 000, joista runsaat 3 000 käy ruotsinkielistä peruskoulua. Kaupungin ylläpitämiä peruskouluja on kaikkiaan 120, joista ruotsinkielisiä 21. Lisäksi kaupunki hankkii lisäksi perusopetuspalveluja sopimuksin 14 sopimuskoululta, joissa peruskoulua käy noin 5 000 lasta. Erityistä tukea saavien oppilaiden osuus oppilasmäärästä on kaupungin kouluissa noin 11 %. Muuta kuin suomea tai ruotsia puhuu äidinkielenään noin 17 % oppilaita. Suomenkielisen perusopetuksen tarjonnasta noin 80 % on kaupungin omaa, 10 % sopimuskoulujen tuottamaa ja 10 % muiden Helsingissä sijaitsevien yksityisten tai valtion koulujen tuottoa. Maahanmuuttajien valmistavaa opetusta tarjotaan yhden vuoden ajan kaikille, joilla on heikko suomen kielen taito. Tämän jälkeen vuosiluokkien 7 – 9 oppilaiden on mahdollista saada niin kutsuttua tuettua opetusta. Oman äidinkielen opetusta annetaan 42 eri kielessä kaksi tuntia viikossa pääsääntöisesti koulupäivän jälkeen. Uskonnon opetusta annetaan kuudessa eri uskonnossa.

Kaupungin ylläpitämissä lukioissa on varsinaisia opiskelijoita noin 8 500, joista vajaat 1 300 käy ruotsinkielistä lukiota. Kaupungin lukioita on kaikkiaan 16, joista 4 on ruotsinkielisiä. Seitsemällä kaupungin lukiolla on valtakunnallinen opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämä erityistehtävä ja kahdessa toteutetaan erityistä tehtävää kaupungin omana painotuksena. Lisäksi kaupungilla on yksi suomenkielinen aikuislukio. Kaupungin lukioden opiskelijoista noin 30 % on vieraspaikkakuntalaisia. Muuta kuin suomea tai ruotsia puhuu äidinkielenään noin 7 % opiskelijoista ja erityistä tukea saa noin 12 % opiskelijoista. Lukiokoulutuksessa kaupungin osuus opiskelijamäärästä on noin 60 % ja toisen asteen ammatillisessa koulutuksessa 50 %.

Helsingin kaupungin järjestämä nuorten ja aikuisten ammatillinen toisen asteen koulutus on koottu Stadin ammattiopistoon. Aikuiskoulutus on koottu uuteen oppilaitokseen omaksi kokonaisuudekseen Stadin aikuisopistoksi. Oppilaitosmuotoisessa koulutuksessa opiskelijoita on (opiskelijatyövuosina) vajaat 9 000 ja oppisopimuskoulutuksessa

vajaat 3 000. Opiskelijoista noin neljäsosa on vieraspaikkakuntalaisia. Muuta kuin suomea tai ruotsia puhuu äidinkielenään noin 12 % opiskelijoista. Opetusvirasto järjestää maahanmuuttajien lukiokoulutukseen ja ammatilliseen peruskoulutukseen valmistavaa koulutusta. Tutkintoon johtavassa koulutuksessa järjestetään suomi toisena kielenä opetusta, oman uskonnon ja oman äidinkielen opetusta sekä erilaisia tukitoimia maahanmuuttaja-taustaisille opiskelijoille.

Kauniaisissa on suomenkielinen ala- ja yläkoulu (yhteensä 700 oppilasta) ja ruotsinkielinen ala- ja yläkoulu (yhteensä 660 oppilasta). Oppilaskohtaiset nettokustannukset ylittävät koko maan keskiarvon. Suuri osa tästä menee opetukseen ja oppilashuoltoon; kiinteistö- sekä kuljetuskustannukset ovat alhaiset. Oppilashuollon resursointi on hyvä ja vastaa uuden oppilas- ja opiskelijalain vaatimuksia. Perusopetuksessa ulkopaikkakuntalaisia on 26 % oppilaista. Maahanmuuttaja oppilaiden suomen kielen taidon kehittymistä tuetaan pääsääntöisesti oman ikäluokan ryhmässä. Lisäksi suomenkielen tuettua opetusta annetaan S2-opettajan johdolla. Opetus toteutetaan pienryhmissä, tukiopetuksena ja muun opetuksen ohessa.

Kauniaisissa on ruotsinkielinen lukio (276 opiskelijaa) ja suomenkielinen lukio (375 opiskelijaa). Lukioissa ulkopaikkakuntalaisten osuus on 69 %.

Kauniainen on osaomistaja ammattiopistoissa Omniassa, Praktikumisissa ja Amisäätiössä.

Keravalla kasvatus- ja opetusvirasto vastaa perusopetuspalvelujen järjestämisestä, lukiokoulutuksesta ja toisen asteen oppilaitosyhteistyöstä. Perusopetus järjestetään Keravalla 10 perusopetusta antavassa koulussa, joista yksi on ruotsinkielinen. Ruotsinkielinen yläkouluopetus järjestetään ostopalveluna Sipoossa tai Vantaalla. Keravan kaupungin peruskoulut muodostavat yhteistyöverkoston. Yleisopetusta järjestetään Keravalla asuville oppivelvollisille oppilaille vuosiluokilla 1-9. Ruotsinkielistä yleisopetusta järjestetään ostopalveluna vuosiluokilla 7-9. Erityisopetuspalvelut tarkoittavat sekä luokkamutoisen erityisopetuksen järjestämistä että laaja-alaisia erityisopetuspalveluita, joita annetaan erityisopettajien toimesta kaikissa kouluissa. Ulkomaalaistaustaisille oppilaille järjestetään valmistavaa opetusta valmistavan opetuksen luokissa, joiden luokkakoko on 15 oppilasta. Nämä oppilaat saavat omissa kouluissaan myös suomi toisena kielenä -opetusta (S2), oman äidinkielen opetusta ja vieraiden uskontojen opetusta. Yli 16-vuotiaille ulkomaalaistaustaisille opiskelijoille järjestetään aikuisten perusopetusta ja lukiokoulutusta, jossa annetaan suomi toisena kielenä opetusta ja tarvittaessa vieraiden uskontojen opetusta. Lisäksi aikuisille järjestetään omaehtoista suomi toisena kielenä opetusta.

Keravan lukiossa ja aikuislukiossa on 170 nuorten ja noin 100 aikuisten lukiokoulutuksen aloituspaikkaa. Yhteensä lukiokoulutuspaikkoja on noin 600. Noin puolet perusopetuksen päättävästä ikäluokasta valitsee toisen asteen opiskelupaikakseen lukion. Keravan lukio ja aikuislukio painottaa opetuksessaan yrittäjäyyskasvatusta.

Ammatillisen toisen asteen koulutuksen keskeisimpiä järjestäjiä on Keravan alueella Keski-Uudenmaan koulutuskuntayhtymä Keuda.

Kirkkonummen suomenkielinen koulutoimi vastaa suomenkielisetä perusopetuksesta ja lukio-opetuksesta (nuoriso- ja aikuislukio), ja ruotsinkielinen koulutoimi ruotsinkielisestä perusopetuksesta ja lukiokoulutuksesta. Peruskoulun oppilasmäärä on

5 080, joista ruotsinkielisiä on noin 1 080. Kirkkonummella on 12 suomenkielistä ja kuusi ruotsinkielistä peruskoulua.

Kirkkonummella on yksi suomenkielinen ja yksi ruotsinkielinen lukio. Lukio-opetuksessa on noin 500 suomenkielistä ja 200 ruotsinkielistä opiskelijaa.

Kirkkonummen alueella keskeisin ammatillisen koulutuksen järjestäjä on Omnia eli Espoon seudun koulutuskuntayhtymä. Omnia järjestää ammatillista toisen asteen nuorten ja aikuisten koulutusta yhteensä 10 toimipisteessä Kirkkonummen, Espoon ja Kauniainen alueella.

Sipoossa perusopetusta antaa yhteensä 12 alakoulua, 2 yläkoulua ja 1 yhtenäiskoulu. Yhteensä oppilaita on 2 417, joista ruotsinkielisiä oppilaita on 949. Vaativimmassa erityisopetuksessa on olemassa kuntien välisiin sopimuksiin perustuvia palveluja. Ulkomaa-laistaustaisten oppilaiden määrän oletetaan kasvavan. Maahanmuuttajien valmistavaa opetusta on alettu elokuussa 2014 antaa yhdellä luokalla. S2-opetusta tarjotaan kuitenkin n. 50 oppilaalle tällä hetkellä.

Sipoossa on 2 lukiota, joista toinen on ruotsinkielinen. Suomenkielisiä opiskelijoita on 190 ja ruotsinkielisiä 158. Ammatillisen toisen asteen koulutuksen keskeisimpiä järjestäjiä Sipoon kunnan alueella on Keuda. Keski-Uudenmaan koulutuskuntayhtymä Keudalla on 12 toimipistettä ja 7 000 vuosiopiskelijaa. Lisäksi Sipoo on osakkaana useissa ruotsinkielistä ammatillista opetusta järjestävissä koulutuskuntayhtymissä, kuten Itä-Uudenmaan koulutuskuntayhtymä (Amisto, Edupoli), Porvoo International College (Point College), Samkommunen för yrkesutbildning i Östra Nyland (Inveon), Svenska framtidsskolan i Helsingforsregionen (Prakticum) sekä Borgå Folkakademi (Akan).

Tuusulan perusopetuksen palvelut koostuvat 15 alakoulusta, joista yksi on ruotsinkielinen, 3 yläkoulusta, 2 yhtenäiskoulusta, sairaalakoulusta ja iltapäivätoiminnasta 12 koululla. Perusopetuksen oppilaita on lukuvuonna 2013–2014 n. 5 000. Iltapäivätoimintaan on osallistunut kuluvana lukuvuonna keskimäärin 320 oppilasta.

Tuusulan lukiossa on 3 toimipistettä Hyrylä, Jokela, Kellokoski. Opiskelijoita on lukuvuonna 2013–2014 n. 550. Ammatillisen toisen asteen koulutuksen keskeisimpiä järjestäjiä on Tuusulan alueella Keski-Uudenmaan koulutuskuntayhtymä Keuda.

Vantaalla peruskouluissa on noin 20 900 oppilasta. Vantaalla on käytössä lähikouluperiaate, joka osaltaan auttaa ehkäisemään myös segregaaion kehittymistä. Periaatteen mukaisesti koulujen väliset erot ovat pienet ja vain 8 % ensimmäisen luokan oppilaista valitsee jonkun muun kuin lähikoulun. Perusopetuksen kouluverkkoon kuuluu 51 koulua, joista suomenkielisiä 46 ja ruotsinkielisiä 5. Viidessä koulussa on erillisiä opetuspisteitä. Koulukiinteistöt ovat pääsääntöisesti kaupungin tai kaupungin omistamien yhtiöiden omistuksessa. Kouluverkko on rakentunut pitkän aikavälin aikana, näin ollen kaksi koulua voi sijaita melko lähellä peruskoulu-uudistuksesta johtuen (oppikoulut, kansalaiskoulut). Kouluissa oli vuonna 2012 oppilaita keskimäärin 430 oppilasta. Pienten koulujen osuutta on viime vuosina systemaattisesti vähennetty. Perusopetuksessa raja-alueyhteistyössä selvitetään vuosittain raja-alueille sijoittuvat investoinnit ja mahdollisuudet yhteishankkeisiin.

Opetusverkon erityispiirteitä ovat kansainvälinen koulu ja englanninkieliset luokat sekä ruotsin kielikylpyluokat että kaksikielinen opetus suomi-saksa. Seitsemässä koulussa järjestetään vaikeavammaisten lasten opetusta, muuten erityisopetus järjestetään pääsää-

töisesti lähikouluissa. Vantaalla toimii yksi yksityinen koulu, jossa noudatetaan steiner-pedagogiikkaa. Ruotsinkielisen kouluverkon vuosiluokkien 1 - 6 kouluja on 4 ja kaikissa on myös esiopetusta tällä hetkellä. Vuosiluokkien 7 - 9 koulu sijaitsee samassa kiinteistössä lukion kanssa. Vantaalla järjestetään oman äidinkielen tai ylläpitokielen opetusta 30 kielessä kaksi tuntia viikossa. Maahanmuuttajien perusopetukseen valmistavaa opetusta annetaan 6-vuotiaille lähipalveluperiaatteella esiopetusryhmissä. Oppivelvollisuusikäisten valmistava opetus järjestetään perusopetuksen tai valmistavan opetuksen ryhmässä. Valmistava opetus on tarkoitettu niille oppilaille, joiden suomenkielen taito ei riitä perusopetuksen ryhmässä opiskelemiseen.

Lukiokoulutuksessa vuonna 2013 oli 3 694 opiskelijaa. Vantaalla on 5 päivälukiota ja 2 aikuislukion toimipistettä. Ruotsinkielinen lukio ja yläkoulu toimivat samassa koulukeskuksessa. Aikuislukiossa opiskelu on mahdollista Helsingissä. Vantaalaisia kävi muissa lukioissa 28 % kaikista lukioikäisistä ja Vantaan lukoissa ulkopaikkakuntalaisia on 27 %. Oppivelvollisuusiän ylittäneiden maahanmuuttajien valmistava opetus annetaan Aikuisopistossa ja lukioon valmistava opetus Lumon lukiossa.

Vantaan kaupunki toimii ammatillisen koulutuksen järjestäjänä: Ammatillisia oppilaitoksia on yksi, Vantaan ammatillinen oppilaitos Varia. Varian opiskelijoista 8 % tulee KUUMA-kunnista. Lisäksi Vantaalla toimii yksi yksityinen ammatillinen oppilaitos ja kaupungin yli 90 %:sti omistama Mercuria Kauppiaitten kauppaoppilaitos Oy. Vantaalla ei ole ruotsinkielistä ammatillista oppilaitosta, vaan Vantaa on osakkaana Helsingissä sijaitsevassa Yrkesinstitutet Practicumissa. Varia järjestää maahanmuuttajataustaisille henkilöille suunnattua koulutusta sosiaali- ja terveysalalla sekä tekniikan alalla. Suomi toisena kielinä opetusta annetaan oppilaille, joiden kielitaito ei ole suomea äidinkielenään puhuvan tasoista. Kaikkien opettajien orientoitumisessa painotetaan kielitietoisuutta.

Vihdissä on noin 3 500 peruskouluikäistä oppilasta. Kouluja on yhteensä 15 kappaletta, josta yksi on ruotsinkielinen. Kunnan kouluverkkoa tutkitaan eri näkökulmista: opetussuunnitelman vaatimukset, Vihdin kunnan rakenteellinen kehittyminen ja koulukiinteistöjen kunto. Lisäksi otetaan tarkasteluun investointisuunnitelma uudisrakennuksista, perusparannuksista ja koulujen tilavaatimuksista, taloudelliset vaikutukset sekä kevyen liikenteen väylien suunnitelmallinen kehittäminen. Kunnassa on tehty palveluverkkoselvitys, joka sisältää myös kouluverkon. Vihdissä on yksi lukio, jossa on noin 500 oppilasta. Lukioden ohella toisen asteen opetuksesta huolehtii Länsi-Uudenmaan koulutuskeskus.

Taulukko 16. Perusopetuksen oppilasmäärät ja koulujen määrät.

	Oppilasmäärä yhteensä 2013 - 2014	Ruotsinkielisten oppilaiden määrä 2013 - 2014	Muun kansalliskielisten oppilaiden määrä 2013 - 2014	Kunnan koulujen määrä (yht.)	Ruotsinkielisten kunnan koulujen määrä	Yksityisten koulujen määrä	Ulkopaikkakuntalaisten osuus kouluissa, (%)
Espoo	n. 25 900	n. 2 640	n. 3 220	89	12	3	1,2
Helsinki	n. 47 200 (n. 37 400*)	n. 3 200 (n. 3 190*)	n. 7 640 (n. 6 060*)	120	21	20	4,3 (1,3*)
Kauniainen	n. 1 400	n. 670	n. 120	4	2	0	27
Kerava	n. 3 300	n. 35	n. 280	10	1	0	1,9
Kirkkonummi	n. 5 100	n. 1 080	-	18	6	-	-
Sipoo	n. 2 400	n. 950	n. 50	14	8+1	0	4,8
Tuusula	n. 5 000	-	-	20	1	-	-
Vantaa	n. 20 900	n. 750	n. 3 150	51	5	1	1,2
Vihti	n. 3 500	n. 30	-	15	1	-	-

*Helsingin kaupungin koulut
– tietoa ei ole saatu

Lähde: Kunnat.

Taulukko 17. Lukio-opetuksen oppilasmäärät ja lukiot.

	Oppilasmäärä yhteensä 2013 - 2014	Ruotsinkielisten oppilaiden määrä yhteensä 2013 - 2014	Kunnan lukiodien määrä (yhteensä)	Ruotsinkielisten kunnan lukiodien määrä	Yksityisten lukiodien määrä	Lukiossa opiskelevien osuus ikäluokasta	Ulkopaikkakuntalaisten osuus (kunnan) lukioissa opiskelevista, (%)
Espoo	n. 6 600	n. 550	13	1	1	61,5	10
Helsinki	n. 16 050 (n. 8 720*)	n. 1 250	17	4	18	69,4 (36,1*)	25,5 (28,5*)
Kauniainen	n. 650	n. 280	2	1	0	-	71
Kerava	n. 660	0	1	0	0	50	29
Kirkkonummi	n. 720	n. 210	2	1	-	-	30
Sipoo	n. 350	n. 160	2	1	0	41,3	17,52
Tuusula	n. 550	-	1 (3 toimipistettä)	-	-	-	-
Vantaa	n. 4 170	n. 140	5 (+2 aikuis-koulutuksen toimipistettä)	1	1	54	26
Vihti	n. 520	-	1	-	-	-	10

* Helsingin kaupungin lukiot ja aikuislukiot.
– tietoa ei ole saatu

Lähde: Kunnat.

4.2.4 Kulttuuri, kirjasto ja vapaa sivistystyö

Kulttuurilla on suuri merkitys metropolialueen vetovoiman ja kilpailukyvyn kannalta sekä asukkaiden viihtyvyyden ja hyvinvoinnin kannalta, vaikka toimialan osuus kuntien taloudessa ei ole suuri. Kunnat ovat kulttuurin tarjonnassa järjestäjinä, mahdollistajina, tukijoina ja tuottajina. Lisäksi erityisesti Helsingissä valtion rooli korostuu kansallisten kulttuurilaitosten kautta. Myös yksityisillä kulttuurilaitoksilla, gallerioilla ja – mm. esittävässä taiteessa - vapailla ryhmillä on suuri merkitys taiteen ja kulttuurin tarjonnan monipuolisuudessa.

Yleinen kirjasto on suomalaisten mielestä tärkein kulttuuripalvelu (Suomen Kulttuuri-rahasto 2013) ja vuoden asiakaspalvelija 2013 (Taloustutkimus). Kirjastotoimessa on pitkä ylikunnallisen yhteistyön perinne, joka kuluttajalähtöisesti mahdollistaa kirjastopalvelujen yhteiskäytön yli kuntarajojen. Pääkaupunkiseudun kaupunkien kirjastot muodostavat HelMet-kirjastoverkon, jonka puitteissa tehdään yhteistyötä koskien esim. kirjastojärjestelmää ja kilpailutuksia. Myös muissa selvitysalueen kunnissa tehdään seudullista yhteistyötä.

Yli satatuhatta ihmistä osallistuu selvityskunnissa vuosittain kunnallisten kansalais- ja työväenopistojen sekä yksityisten vapaan sivistystyön järjestäjien toimintaan. Vuonna 2013 selvitettiin pääkaupunkiseudun yhteisen ruotsinkielisen kansalaisopiston perustamista, mutta yhteistä ratkaisua ei löytynyt. Kansalaisopistot tekevät pääkaupunkiseudulla runsaasti yhteistyötä.

Espoossa on laajasti sekä kaupungin että muiden tahojen järjestämää kulttuuritoimintaa. Tapiolan keskustassa sijaitseva Espoon kulttuurikeskus on esittävän taiteen ja kulttuurielämän päänäyttämö Espoossa. Siellä järjestetään mm. Espoon kaupunginorkesterin Tapiola Sinfoniettan konsertit, Espoon Kaupunginteatterin vierailuesitykset ja useita musiikki- ja elokuvafestivaaleja ja tapahtumia. Muita Espoon kulttuurikeskuksia ovat mm. Leppävaaran Sello sali, lastenkulttuurin Pikku-Aurora, Karatalo, Espoon keskuksen Kannutalo ja Tapiolassa sijaitseva ruotsinkielisten sivistyspalvelujen Vindängen.

Espoon näyttelykeskukseen WeeGeehen kuuluu viisi museota, kuten EMMA – Espoon modernin taiteen museo ja Espoon kaupunginmuseo KAMU. Espoolla on erillissopimus Museoviraston ja Keski-Uudenmaan maakuntamuseon kanssa. Sopimuksen mukaan Espoon kaupunginmuseo toimii omalla alueellaan museoviranomaisena maakuntamuseoiden tavoin. Espoossa on lisäksi useita yksityisiä museoita, kuten Gallen-Kallela museo.

Espoon kaupunginkirjastoon kuuluu 16 toimipistettä, joista osa sijaitsee kauppakeskuksissa ja yksi on sairaalakirjasto. Lisäksi on kaksi kirjastoautoa ja kirjaston kotipalvelu. Espoon kirjastot kuuluvat pääkaupunkiseudun HelMet-kirjastoverkkoon yhdessä Helsingin, Kauniaisten ja Vantaan kanssa.

Espoo keskittää aikuiskoulutuksensa oppimiskeskukseen, johon siirtyy myös Espoon suomenkielisen työväenopiston toiminta. Vuonna 2013 kurssikävijöitä oli yli 53 000. Ruotsinkielinen sivistystoiminta, ml. työväenopiston ruotsinkielinen toiminta sekä ruotsinkieliset kulttuuripalvelut on yhdistetty yli yksikkörajojen toimivaksi kokonaisuudeksi.

Helsingillä on pääkaupunkina erityisasema kulttuuritarjonnan laajuudessa ja monipuolisuudessa ja sen järjestäjien moninaisuudessa. Helsingin alueen kulttuuri palvelee koko seutua ja myös koko maata.

Koko maat palvelevia laitoksia ovat mm. Kansallisteatteri, Kansallismuseo, Kansallisgalleria (Ateneum, Kiasma ja Sinebrychoffin museo), Radion Sinfoniaorkesteri sekä Suomen Kansallisooppera, jonka rahoitukseen Helsinki osallistuu merkittävästi valtion ohella. Myös Espoo, Vantaa ja Kauniainen osallistuvat rahoitukseen.

Helsingin kulttuurikeskus on Helsingin kaupungin virasto, jolla on monipuolisesti vastuullaan kulttuurin edistäminen pääkaupungissa. Viraston toiminta-ajatus on: ”Helsingin kulttuurikeskus on taiteen, kulttuurin ja luovuuden edistäjä, joka kehittää kulttuurisesti rikasta ja monimuotoista Helsingin seutua. Helsingissä kulttuuri on kaikkien oikeus.” Virastolla on seitsemän toimipaikkaa eri puolilla kaupunkia, joissa tuotetaan ja esitetään taidetta ja kulttuuria. Lisäksi virasto tukee avustuksin kulttuuritoimijoita.

Helsingin kaupungilla on runsaasti kulttuurilaitoksia, kuten Helsingin Kaupunginteatteri, jolla on Lilla Teatern ruotsinkielisenä näyttämönä; Kaupunginorkesteri; Helsingin kaupunginmuseo, jonka kokonaisuuteen kuuluu kuusi museota; sekä Helsingin taidemuseo. Lisäksi esimerkiksi Kaapelitehdas, Suvilahti ja Teurastamo ovat kehittyviä kokonaisuuksiaan.

Helsingin kaupunginkirjasto on Suomen suurin yleinen kirjasto. Kaupunginkirjastossa työskentelee noin 500 henkilöä. Kaupunginkirjastolla on 33 yleistä toimipistettä, kaksi kirjastoautoa, kolme lastenkirjastoa ja kymmenen laitospirjastoa sosiaali- ja terveydenhuollon laitoksissa. Lisäksi kotikirjasto palvelee helsinkiläisiä, jotka eivät esimerkiksi sairauden, vamman tai korkean iän takia voi itse asioida kirjastossa.

Helsingin kaupungin suomenkielinen työväenopiston toimintaan osallistuu vuosittain noin 70 000 kurssilaista. Työväenopisto toiminta jakautuu ympäri kaupunkia. Helsingin kaupungin ylläpitämä ruotsinkielinen työväenopisto Arbis on maan suurin ruotsinkielinen kansalaisopisto.

Kauniaisten kulttuuripalvelut tuottaa itse tai yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa kulttuuritapahtumia kuntalaisille. Kulttuuripalvelujen toimipaikat ovat Uusi Paviljonki, Vallmogård ja Villa Junghans. Kauniaisten kirjasto on mukana HelMet-yhteistyössä. Kauniaisten kansalaisopisto on kaksikielinen. Taiteen perusopetusta Kauniaisissa antavat Kauniaisten kuvataidekoulu, Kauniaisten musiikkiopisto sekä Helsingin tanssiopisto.

Keravalla on useita kaupungin kulttuurin toimintatiloja. Keskustassa olevassa Keravasalissa järjestetään konsertteja, teatteria, oopperaa, tanssia, seminaareja sekä paikallisyhdistysten tapahtumia. Aurinkomäki on esiintymisareena ulkoilmassa keskustassa. Pentinkulma-sali sijaitsee Keravan kirjastolla ja Keravan teatteritalo sijaitsee lähellä rautatieasemaa. Lisäksi kaupungin taidetiloina toimivat Galleria Alli ja Keravan kartano. Keravan Taide- ja museokeskus Sinkan kokonaisuuteen kuuluu kaksi museota, Keravan museo ja Keravan taidemuseo. Keravan kirjasto kuuluu Keski-Uudenmaan kuntien yhteiseen Kirkes-kirjastoverkkoon Tuusulan, Järvenpään ja Mäntsälän kanssa. Keravan opisto on kaupungin paikallinen kansalaisopisto.

Kirkkonummen kulttuuritoimisto tarjoaa tietoa paikallishistoriasta, paikallisten kulttuurijärjestöjen toiminnasta sekä Kirkkonummella järjestettävistä kulttuuritapahtumista. Kunnassa on useita sekä kunnan että muiden tahojen museota. Kirjasto toimii kolmessa eri toimipisteessä, lisäksi alueella kiertää kirjastoauto. Kirkkonummella toimii musiikkiopisto, kuvataidekoulu sekä kaksikielinen kansalaisopisto Kirkkonummen ja Siuntion kuntien alueella. Toimintaan osallistuu noin 8000 kurssilaista 40 opetuspaikassa eri puo-

lilla Kirkkonummen ja Siuntion kuntia. Kirkkonummella toimii lähes kolmekymmentä kulttuuriyhdistystä. Yhdistykset ylläpitävät mm. kuoroja ja orkestereita, järjestävät konsertteja, tanssiopetusta, sanataideopetusta, taidenäyttelyitä ja muuta kulttuuritoimintaa.

Sipoon kulttuuritoiminnan tavoitteena on tarjota monipuolista kulttuuritarjontaa yhteistyössä paikallisten yhdistysten, taiteilijoiden ja taiteenharrastajien kanssa. Porvoon maakuntamuseo vastaa alueesta museotoiminnan osalta. Porvoon seudun musiikkiopistossa kunta toimii ylläpitäjänä. Kunnalla on ostosopimus Porvoon taidekoulun kanssa ja Sipoo avustaa Keravan tanssi- ja liikuntayhdistystä, joka ylläpitää Keravan Tanssiopistoa. Teatterin perusopetus (Sipoon teatteri) toimii kansalaisopiston yhteydessä, mutta toiminnasta vastaa Kulttuuripalvelut. Lisäksi taiteen perusopetusta Sipoossa järjestävät Sibbo musikkola, ja Lilla Villan. Kirjastolla on kaksi toimipistettä ja kirjastoauto. Kuntayhteistyötä tehdään mm. aineistohankinnoissa (esim. Porsse-kirjastoihin kuuluvat Porvoo, Pornainen, Sipoo ja Askola).

Tuusula kulttuuripalvelut tarjoavat palveluja kirjastojen, yleisen kulttuuritoiminnan ja museoiden kautta. Kulttuuri- ja museopalveluiden tarjontaa on kaikissa kuntakeskuksessa. Kulttuuriyksikkö tuottaa ja järjestää erilaisia kulttuuritapahtumia ja -palveluita ja toimii yhteistyökumppanina monissa paikallisissa yhteistyössä taiteilijoiden ja yhdistysten kanssa. Eri alojen museoita löytyy kunnasta kymmenkunta. Osaa ylläpitää Tuusulan kunta, osaa eri säätiöt ja yhdistykset. Kirjastolla on neljä toimipistettä ja kirjastoauto ja se kuuluu Keski-Uudenmaan kuntien Kirkes-kirjastoverkkoon. Tuusulan kasvatus- ja sivistystoimi tarjoaa yhdessä Järvenpään kaupungin kanssa Keskisen Uudenmaan musiikkiopiston toimintaa, jonka toimipiste sijaitsee Tuusulassa. Kasvatus- ja sivistystoimella on laajaa järjestö- ja seurayhteistyötä paikallisten kolmannen sektorin toimijoiden kanssa.

Vantaan kulttuuripalvelut vastaavat kaupungin kulttuuripalveluiden ja taiteen perusopetuksen järjestämisestä eri puolella kaupunkia. Kulttuurituotanto huolehtii siitä, että kulttuurielämyksiä on tarjolla koko kaupungin alueella. Vuotuisesti toistuvilla tapahtumilla, seniorikulttuuritoiminnalla, elokuvasarjoilla sekä kulttuurin avustuksilla mahdollistetaan kulttuurin saavutettavuus. Yksiköllä on toimipisteet Tikkurilassa ja Korsossa. Länsi-Vantaan kulttuuritilat -yksikkö hallinnoi Vantaan kaupungin kulttuuritaloja Myyrmäkitaloa sekä Vantaan konserttitalo Martinusta. Kulttuuritalot tarjoavat monipuolisia kokemuksia ja elämyksiä kaikenikäisille. Lastenkulttuuri tarjoaa monimuotoista palvelua ympäri kaupunkia sekä suomeksi että ruotsiksi.

Vantaan kaupungilla on kaksi museota, Vantaan kaupunginmuseo sekä Vantaan taide-museo, joka sijaitsee Myyrmäkitalossa Myyrmäessä ja jonka hallintaan kuuluu myös Tikkurilassa sijaitseva Galleria K. Vantaalla on myös useita muiden tahojen museoita.

Vantaan kirjastolla on kymmenen toimipistettä eri puolilla kaupunkia sekä kaksi kirjastoautoa. Kaikissa kirjastoissa on myös ruotsinkielistä aineisto ja toimintaa. Dickursby skolanin yhteydessä toimii täysin ruotsinkielinen Sandkulla bibliotek.

Aikuisopiston toimintaa on keskitetty Tikkurilassa Vantaan opistotaloon Lummetielle. Toimintaa on lisäksi laajasti iltaisin koulujen tiloissa eri puolilla Vantaata. Aikuisopistossa on vapaan sivistystyön kansalaisopetusta, nuorten maahanmuuttajien perusopetusta sekä maahanmuuttajien työllisyyskoulutusta.

Vantaan musiikkiopisto tarjoaa taiteen perusopetusta kaikissa soittimissa, laulussa ja musiikin perusteissa suomeksi ja ruotsiksi. Yksiköllä on opetuspisteitä ympäri kaupunkia. Vantaan kuvataidekoulu tarjoaa taiteen perusopetusta eri puolilla kaupunkia olevissa opetuspisteissä.

Vihdin kulttuuripalvelut kehittää, vahvistaa ja koordinoi kulttuuri- ja kansalaistoimintaa yhteistyössä eri järjestöjen, oppilaitosten ja kulttuurintuottajien kanssa. Erilaisia kulttuurijärjestöjä toimii kunnan alueella noin viisikymmentä. Vihdin Kirjastolla on kaksi toimipistettä ja kirjastoauto. Taiteen perusopetusta järjestävät Hiiden Opisto, Luoteis-Uusimaan tanssiopisto Vinha, Länsi-Uudenmaan musiikkiopisto, Palajärven musiikkiihdistys Palmu ja Vihdin Kuvataidekoulu. Lisäksi kunnassa toimii Vihdin teatteri.

4.3 Maankäyttö, asuminen, liikenne ja ympäristö

Espoossa maankäytön, asumisen, liikenteen ja ympäristön tehtäväkokonaisuudet ovat pääosin Espoossa teknisen toimen organisaatiossa. Teknisen ja ympäristötoimen lautakuntia/johtokuntia on viisi: kaupunkisuunnittelulautakunta, rakennuslautakunta, tekninen lautakunta, ympäristölautakunta sekä palveluliikelaitosten johtokunta. Lisäksi toimii kaupunginhallituksen alaisina konsernijaosto, elinkeino- ja kilpailukykyjaosto sekä tilaja asuntojaosto. Teknisen toimen henkilöstöä on 1090. Talousarvion (2014) mukaan toimintamenot ovat 219 387 miljoonaa euroa (toimintakate 73 965 miljoonaa euroa)

Espoossa on käytössä sisäisissä palveluissa tilaaja-tuottaja -malli. Palveluliiketoimen toimiala tuottaa palveluja muille toimialoille, jotka toimivat palvelujen tilaajina. Teknisen toimen organisaatio on tilaajaorganisaatio. Kiinteistöjen rakennuttaminen ja omistaminen sekä palvelujen tuottaminen, kuten rakentamispalvelut, kiinteistöpalvelut ja ruokahuolto on järjestetty liikelaitoksien. Teknisen toimen organisaatiossa on lisäksi konserni- ja osakkuusyhtiöitä. Toimialan esikunnan alaisuudessa ovat suuret kehittämisprojektit, joista Suurpelto ja Tapiola erillisinä taseyksikköinä.

Espoon maankäytön suunnittelusta ja kaavoituksesta vastaa Espoossa kaupunkisuunnittelukeskus yhteistyössä muiden toimialan keskusten sekä toimialan esikunnan kehittämisprojektien kanssa. Kaupunkisuunnittelukeskuksessa on 135 henkilöä ja keskus jakautuu asemakaava-, yleiskaava-, liikennesuunnittelu- sekä palvelu- ja kehittämisyksikköön. Tonttiyksikkö on teknisen toimialan esikunnassa ja mittauspalvelut teknisessä keskuksessa.

Kaupunkisuunnittelukeskuksessa yleiskaavayksikkö hoitaa maankäytön suunnittelua, jolle on ominaista pitkä aikajänne tai mikä kohdistuu laajoihin aluekokonaisuuksiin. Lisäksi yksikkö vastaa koko Espoota koskevista varsinaista kaavoitusta tukevista teemoittaisista tarkasteluista. Suurimmassa osassa Espoota on voimassa lainvoimainen yleiskaava. Pohjoisosien kahdessa osassa 1997 ja 2001 vahvistunutta yleiskaavaa on tarkoitus tarkistaa kaavoitusohjelmakaudella 2014 – 2017. Asemakaavoituksen painopistealueita viime vuosina ja lähitulevaisuudessa tulevat olemaan täydennysrakentamiskohteet metroradan ja kaupunkiradan vaikutuspiirissä sekä pientalovaltaisten uudiskaavojen tekeminen yhdyskuntarakenteen laajenemissuunnissa.

Kaupunkisuunnittelukeskuksen liikennesuunnitteluyksikössä tehdään liikennesuunnittelua, joka on osa yleis- ja asemakaavoituksen yhteydessä tehtävää maankäytön suunnittelua. Kaavoituksen valmistuttua liikennesuunnittelu jatkuu yksityiskohtaisempana yhdessä katusuunnittelun kanssa. Tekninen keskus vastaa katujen ja liikenteenohjauksen suunnittelusta. Joukkoliikenteen suunnittelu, seudun liikennejärjestelmän (HLJ) kehittäminen ja liikenteen tutkimustoiminta kuuluvat Helsingin seudun liikenteelle (HSL). Espoon joukkoliikennejärjestelmä tukeutuu jatkossa vahvasti raideliikenteeseen ja sitä täydentävään poikittaiseen ja Espoon sisäiseen linjastoon.

Espoon asuntotuotannon tavoitteet ja ensisijaiset kohdealueet on määritelty Helsingin seudun MAL-aiesopimuksessa. Espoossa kaupungin omistamat vuokra-asunnot ovat Espoon Asunnot Oy:llä, joka myös valitsee itse asukkaat. Teknisen keskuksen katu- ja viherpalvelut toimii omistajana ja tilaajana. Kunnallistekniikan tuotannolliset tehtävät on keskitetty vuoden 2011 alussa Espoo Kaupunkitekniikka -liikelaitokseen. Liikelaitos työllistää noin 320 henkeä. Hallinto ja asiakaspalvelut toimii Teknisen keskuksen johdon apuna ja asiantuntijana sekä huolehtii osaltaan Teknisen keskuksen yhteisistä hallinto- ja asiakaspalveluista. Hallinnon palvelualueen Viranomaistehtävät -yksikkö huolehtii kaupungin pysäköinninvalvonnasta ja ajoneuvojen siirtolain mukaisista tehtävistä.

Espoon rakennusvalvontakeskus on eri alojen asiantuntijoista koostuva 50 hengen organisaatio. Kaupunkimittaus- ja geotekniikka -palvelualue vastaa mittaus- ja kartasto-toimesta kaupungin alueella, huolehtii asemakaava-alueen kiinteistönmuodostustehtävistä sekä muista kaupunkimittaukseen liittyvistä viranomaistehtävistä. Maa- ja kallioperää koskevien tutkimustietojen keruusta noin puolet tilataan konsulteilta.

Tilakeskus-liikelaitos huolehtii kaupungin toimitilojen ja rakennusten hankkimisesta ja ylläpidosta. Sen henkilöstömäärä on n. 80. Kiinteistönhoitopalveluja tuottaa Espoo Kiinteistöpalvelut -liikelaitos. Kaupungin ympäristön- ja luonnonsuojelusta huolehtivan ympäristökeskuksen henkilöstömäärä on n. 20.

Vesi- ja jätehuolto on Helsingin ympäristöpalvelut HSY -kuntayhtymän vastuulla.

Helsingissä maankäytön, asumisen, liikenteen ja ympäristön tehtäväkokonaisuudet jakautuvat useiden lautakuntien vastuulle. Keskeisimmät ovat kaupunkisuunnittelulautakunta, kiinteistölautakunta, asuntolautakunta, asuntotuotantotoimikunta, HKL-johtokunta, rakennuslautakunta, yleisten töiden lautakunta, teknisen palvelun lautakunta, ympäristölautakunta sekä Palmia-liikelaitoksen johtokunta. Nämä johtavat toimialojen virastoja, kuten kaupunkisuunnitteluvirastoa kiinteistövirastoa, asuntotuotantotoimistoa, Helsingin kaupungin liikennelaitosta, rakennusvalvontavirastoa, rakennusvirastoa, ympäristökeskusta, Staraa ja Palmiaa. Talousarvion (2014) mukaan kaupunkisuunnittelu- ja kiinteistötoimen toimintamenot ovat 317,5 miljoonaa euroa (toimintakate 352,5 miljoonaa euroa) ja rakennus- ja ympäristötoimen menot 654,9 miljoonaa euroa (toimintakate 303,6 miljoonaa euroa).

Kaupunkisuunnitteluvirasto vastaa Helsingin kaavoituksesta ja liikenteen suunnittelusta. Viraston henkilöstömäärä on noin 280. Virastossa on neljä osastoa: yleissuunnitteluosasto, asemakaavaosasto, liikennesuunnitteluosasto ja hallinto-osasto. Yleissuunnitteluosastolla valmistellaan yleiskaavat ja laaditaan myös teknistaloudellisia selvityksiä mm. kaavojen toteutettavuuden ja kustannusten arvioimiseksi. Liikennesuunnitteluosasto vastaa Helsingin liikenteen suunnittelusta niin auto- ja joukkoliikenteen kuin pyöräilyn ja

jalankulunkin osalta. Helsinkiin ollaan laatimassa uutta yleiskaavaa. Nykyinen, voimassa oleva yleiskaava on vuodelta 2002 ja monelta osin vanhentunut. Kaupunkisuunnittelulautakunta hyväksyi vuonna 2012 uuden yleiskaavan lähtökohdat ja työohjelman. Yleiskaava valmistunee vuonna 2016.

Kiinteistövirasto vastaa kiinteistö- ja asuntopolitiikan keinoin siitä, että Helsingissä on edellytykset hyvälle ja monipuoliselle asumiselle, elinkeinotoiminnalle ja palveluille. Henkilökuntaa on yhteensä noin 470. Kiinteistöviraston päätoimiala on kaupungin omistamien kiinteistöjen ja maa-alueiden hallinta, vuokraus ja myynti. Lisäksi virasto kehittää kaupungin omistamien asuinkiinteistöjen hallintoa sekä kiinteistöjen korjaus-, muutos- ym. menettelytapoja. Kiinteistövirasto välittää kaupungin vuokra-asuntoja sekä hoitaa kunnan toimialaan kuuluvia omistusasuntojen lainojen ja eräiden tukien jakamista. Myös geotekniikan asiantuntijapalvelut, kartta- ja kiinteistötietopalvelut sekä kiinteistöinsinöörin viranomaistehtävät kuuluvat virastolle. Virastossa on seitsemän osastoa: asunto-osasto, geotekninen osasto, kaupunkimittaussosasto, kiinteistöjen kehittämisyksikkö, tilakeskus, tonttiosasto ja hallinto-osasto.

Rakennusvirasto vastaa Helsingin katu- ja viheralueista sekä kaupungin toimitilojen suunnittelusta ja rakennuttamisesta. Henkilökuntaa on noin 450. Varsinaiset rakennus- ja kunnossapitotyöt tilataan kaupungin omalta tuotantoyksiköltä Staralta sekä yksityisiltä urakoitsijoilta. Virastossa on viisi osastoa: arkkitehtuuri-osasto, hallinto-osasto, HKR-Rakennuttaja, katu- ja puisto-osasto sekä palveluosasto. Rakennusvalvontavirasto on jaettu yleiseen osastoon, joka vastaa arkiston toiminnasta, tilastoista ja tietojärjestelmistä sekä lainopillisista ja hallinnollisista asioista; kaupunkikuvaosastoon, joka vastaa lupahakemusten käsittelystä, neuvoo ja opastaa rakennushankkeisiin ryhtyviä sekä valvoo kaupunkikuvan kehittymistä; sekä rakennustekniseen osastoon, joka hoitaa rakennustyön viranomaisvalvontaa. Henkilöstöä on lähes 120.

Ympäristökeskuksessa toimii elintarviketurvallisuusosasto, jonka vastuulla on elintarvikkeiden valmistukseen, eläinsuojeluun, elintarvikemyymälöihin ja ravintoloihin liittyvät asiat; ympäristöterveysosasto, jonka vastuulla on asumisterveyteen ja terveydensuojeluun liittyvät asiat; ympäristönsuojeluosasto, jonka vastuulla on alueidenkäyttöön, ilmansuojeluun ja meluntorjuntaan, luonnonsuojeluun, pilaantuneisiin maihin, jätteisiin ja vesiensuojeluun liittyvät asiat ja hallinto-osastoon. Henkilöstöä on noin 160.

Helsingin kaupungin liikennelaitoksessa (HKL) henkilöstöä on noin 1050. HKL:n toimialana on metro-, raitio- ja vesiliikenteen tuottaminen. HKL myös omistaa Helsingin raitio- ja metroradat sekä metroasemat sekä suunnittelee, rakentaa ja pitää yllä Helsingin joukkoliikenteen tarvitseman infrastruktuurin eli radat ja asemat. HKL:n tärkein kumppani on Helsingin Seudun Liikenne -kuntayhtymä (HSL). HSL vastaa joukkoliikenteen järjestämisestä alueella, johon kuuluvat pääkaupunkiseudun kuntien lisäksi Kerava ja Kirkkonummi sekä liikennejärjestelmän suunnittelusta koko Helsingin seudulla.

Asuntotuotantotoimikunta ja asuntotuotantotoimisto (ATT) on Helsingin kaupungin organisaatio, jonka tehtävänä on vastata kaupungin oman asuntotuotannon rakennuttamisesta kaupungin tavoitteiden mukaisesti. ATT:n tuotannon määrälliset tavoitteet on asetettu kaupunginvaltuuston hyväksymässä asumisen ja siihen liittyvän maankäytön toteutusohjelmassa, joka toteuttaa osaltaan Helsingin seudun MAL-aiesopimusta. Vuonna 2013 valmistui 1053 asuntoa, joka oli noin neljännes kaupungin koko asuntotuotannosta.

Stara hoitaa kaupungin omaa rakentamispalvelua. Henkilöstöä on noin 1600. Se jakautuu kaupunkitekniikan rakentamisen, kaupunkitekniikan ylläpidon, rakennustekniikan, ympäristöhoidon, geopalvelujen, logistiikan ja hallinnon yksiköihin. Lisäksi Palmia huolehtii esimerkiksi kiinteistöhuollon ja talotekniikan palveluista.

Kauniaisissa teknisen ja ympäristötoimen päätöksenteko jakautuu yhdyskuntalautakuntaan ja rakennuslautakuntaan ja sen alaiseen kaupunkikuvatoimikuntaan. Yhdyskuntatoimen maankäytön tulosalue vastaa kaikista maankäytön suunnitelmista, maapolitiikasta, nimistöstä ja poikkeamispäätöksistä Kauniaisissa sekä edustaa Kauniaista seudullisissa maankäyttöä koskevissa työryhmissä yhdessä yhdyskuntatoimenjohtajan kanssa. Talousarvion (2014) mukaan toimintamenot ovat noin 11 miljoonaa euroa (toimintakate 1,85 miljoonaa euroa).

Kauniaisissa ei ole voimassa olevaa yleiskaavaa. Sen sijaan kaupungissa on laadittu Maankäytön yleissuunnitelma (MASU), joka ilmaisee yleispiirteisellä tasolla kaupunginvaltuuston tahdon Kauniaisten maankäytön kehittämisestä. Kauniaisten pinta-alasta n. 95 % on asemakaavoitettu. Kauniaisissa on vuosittain vireillä keskimäärin kymmenkunta asemakaavan muutosta.

Asuntotuotannon tavoitteet on määritetty MAL-aiesopimuksessa ja kaupungin asunto-ohjelmassa, jossa on myös tarkasteltu edellytyksiä ja lähtökohtia asuntotuotannon edistämiseksi. Kauniaisten kaupungin yleiset vuokra-asunnot ovat pääosin kaupungin omistamissa kiinteistöosakeyhtiöissä. Joukkoliikenne on Kauniaisissa keskeisessä asemassa maankäyttöä ja liikennettä yhteen sovittavissa liikennepoliittisissa valinnoissa. Joukkoliikenteen suunnittelu ja operointi tapahtuu kokonaisuudessaan kuntayhtymän HSL:n kautta jonka seuranta- ja ohjaustyöhön Kauniainen osallistuu tiiviisti.

Kunnallistekniikan suunnittelutyö koordinoidaan nykyisellään aina yhteisesti HSY:n, HSL:n, liikenneviraston, ELY-keskuksen, poliisin ja Espoon kaupungin kanssa. Rakennusvalvonta tekee tiivistä yhteistyötä pääkaupunkiseudun rakennusvalvontojen kanssa, niin teknisissä kuin lupapuolen työryhmissä. Kauniaisten kartastosta, mittauspalveluista sekä kiinteistömuodostustehtävistä vastaa yhdyskuntatoimen maankäytön tulosalue. Kauniaisten kaupungissa tilapalveluista vastaa yhdyskuntatoimen alainen rakennuttamisen ja teknisen suunnittelun tulosalue. Kiinteistönhoitopalveluista vastaa kiinteistöyksikkö, joka on osa yhdyskuntatoimeen kuuluvaa Rakennuttaminen ja tekninen suunnittelu- tulosaluetta. Kauniaisten kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisena toimii yhdyskuntalautakunta.

Keravalla maankäytön, asumisen, liikenteen ja ympäristön tehtäväkokonaisuuksia johdetaan kaupunkitekniikkaliikelaitoksen johtokunnassa sekä rakennuslautakunnassa sekä kaupunkikehitysjaostossa. Lisäksi kaupunginjohtajan esikunnassa toimii maankäyttöpalvelut. Talousarvion (2014) mukaan kaupunkitekniikan toimintamenot ovat noin 30 miljoonaa euroa (toimintakate 4,4 M€). Rakennuslautakunnan toimintamenot ja -kate ovat 598 000 euroa. Maankäyttöpalvelujen toimintamenot ovat noin 2 miljoonaa (toimintakate 817 000 €).

Keravan Kaupunkitekniikka-liikelaitos jakautuu seuraaviin toimintayksiköihin: avainpalvelut, kaupunkiympäristö, liikennejärjestelmä, vesihuolto, tuotannon tuki ja investointiyksikkö. Avainpalvelut-yksikkö vastaa kaupungin omistamien tai käytössä olevien tilojen ylläpito- ja korjauspalveluista sekä kaupungin ateria- ja puhtauspalveluista. Kaupunkiympäristö vastaa kaupungin puistojen, metsien, peltojen, katuviheralueiden, ulkoliikunta- alu-

eiden sekä katuvalaistuksen suunnittelusta, rakentamisesta ja ylläpidosta. Lisäksi yksikkö vastaa jätehuoltopalveluista yhteistyössä ulkopuolisten yhteistyökumppaneiden kanssa. Liikennejärjestelmä vastaa kaupungin liikenneväylien suunnittelusta, rakentamisesta ja ylläpidosta sekä liikennesuunnittelusta. Yksikkö vastaa myös joukkoliikenteestä. Vesi-huolto vastaa kaupungin vesi- ja viemäriverkoston suunnittelusta, rakentamisesta ja ylläpidosta. Vedenhankinta ja jätevesien johtaminen käsiteltäväksi järjestetään yhteistyössä ulkopuolisten yhteistyökumppaneiden kanssa. Tuotannon tuki vastaa liikelaitoksen yleis- ja taloushallinnon tehtävistä sekä viestinnästä. Yksikköön kuuluva varikko tarjoaa kone-keskus- ja korjaamopalveluja. Investointiyksikkö vastaa kaupungin tilojen suunnittelusta ja rakentamisesta.

Rakennuslautakunnan tehtävänä on huolehtia maankäyttö- ja rakennuslain mukaisista rakennusvalvonnan viranomaistehtävistä. Asioiden valmistelun ja toimeenpanon hoitaa keskushallinnossa sijaitseva rakennusvalvontatoimisto.

Kaupungin asuntopalveluiden työ on asunnontarvitsijoiden tarpeiden ja valtion viranomaisten määrittämiä asukasvalintoja ja -valvontaa sekä lainoitusta. Asuntotuotantosunnittelun toimintaympäristö on muuttunut viime vuosina maankäytön, asumisen ja liikenteen seudullisen suunnittelun lisääntyttä.

Maankäyttöpalvelut vastaavat mm. kaavoituksesta. Keravan yleiskaava on hyväksytty v. 2004 ja sitä on tarkistettu Kerca-alueen osalta 2006. Yleiskaavan ohjevuosi on 2020 ja rakentaminen on edennyt niin, että yleiskaavan tarkistaminen oli tarpeen aloittaa 2013. Uuden yleiskaavan tavoitevuosi on 2035. Keravan kaupungin liikenneasioita hoidetaan sekä Keravan Kaupunkitekniikka -liikelaitoksessa että maankäyttöpalveluissa. Maankäyttöpalvelut vastavat liikenneverkon suunnittelusta ja kaavoitukseen liittyvistä liikennerekaisuksista. KUUMA-seutu liikelaitoksessa on lisäksi liikennesuunnittelija, joka vastaa seudun edunvalvonnasta.

Keski-Uudenmaan ympäristökeskus on Järvenpään, Keravan, Mäntsälän, Nurmijärven ja Tuusulan kuntien yhteinen ympäristöterveydenhuollon ja ympäristönsuojelun viranomaisorganisaatio.

Kirkkonummen teknisen ja ympäristötoimen päätöksenteko jakautuu yhdyskuntatekniikan lautakuntaan, rakennus- ja ympäristölautakuntaan, palvelutuotantolautakuntaan ja Eerikin kartanon johtokuntaan. Talousarvion (2014) mukaan toimintamenot ovat 43 miljoonaa euroa (toimintakate 9,6 milj. euroa).

Yhdyskuntatekniikan toimialan maankäytön tulosalue, tontti- ja paikkatietopalvelut -yksikkö vastaa maapolitiikan toteuttamisesta. Yhdyskuntatekniikan toimialalla yleiskaavoitus on kaavoitus- ja liikennejärjestelmäpalveluissa, joka toimii kunnan edustajana myös seudullisissa maankäyttö- ja liikennejärjestelmähankkeissa. Kirkkonummi on mukana myös Länsi-Uudenmaan liikennejärjestelmäsuunnitelmassa. Lainvoimaiset yleiskaavat käsittävät koko kunnan. Kunnassa on valmistunut keväällä 2014 Kirkkonummen maankäytön kehityskuvan laatiminen.

Yhdyskuntatekniikan toimialalla liikennesuunnittelua toteutetaan sekä kaavoitus- ja liikennejärjestelmäpalveluissa että kuntatekniikkapalveluissa. Osayleiskaavahankkeiden yhteydessä laaditaan tarvittavat liikenteen järjestämiseen liittyvät selvitykset ja yleissuunnitelmat. Asemakaavoituksen yhteydessä laaditaan mm. liikenteenohjaussuunnitelmia

sekä katujen ja pysäköintialueiden yleissuunnitelmia. Kuntatekniikkapalvelut laativat asemakaavojen mukaisesti mm. katusuunnitelmat. Maanteiden tiesuunnitelmien muutokset laaditaan niin ikään kuntatekniikkapalveluissa.

Kaavoitus- ja liikennejärjestelmäpalvelut vastaavat asemakaavoituksesta sekä niihin liittyvien selvitysten laadinnasta. Asemakaavoitus painottuu rantaradan ja kantatien 51 vyöhykkeelle. Se käsittää alueen Kantvikista kuntakeskuksen kautta Tolsaan ja Jorvaksen sekä edelleen Masalan ja Espoonlahden suuntaan. Merkittävä osa kaavoituksesta tähtää yhdyskuntarakenteen täydentämiseen.

Kunnan omistamat vuokra-asunnot ovat Kirkkonummen Vuokra-asunnot Oy:llä, joka myös valitsee itse asukkaat. Kirkkonummen joukkoliikenneviranomainen on HSL. Syksyllä 2014 Kirkkonummi siirtyy HSL:n tilaamaan joukkoliikenteeseen lukuun ottamatta Turunväylän liikennettä. Joukkoliikenteen vuorot on kilpailutettu alkuvuonna 2014.

Tekniset tuotantopalvelut -tulosalue vastaa kunnan omistuksessa olevista kaduista, kevyen liikenteen väylistä, yleisistä alueista sekä virkistys- että viheralueiden suunnittelusta ja rakennuttamisesta sekä kunnossapidosta. Uudisrakentaminen tehdään 95 % ostopalveluna, 5 % omana työnä (pitää sisällään valvonnan). Kirkkonummella on oma vesihuoltolaitos, joka huolehtii kuntalaisten vedensaannista sekä jäte- ja hulevesien poisjohtamisesta toiminta-alueellaan. Vesihuoltolaitoksella on sopimus HSY:n kanssa jätevesien osalta. Myös noin puolet talousvedestä ostetaan HSY:ltä. Veikkolan talousvesi on peräisin kahdelta alueen pohjavedenottamolta sekä HSY:ltä. Lisäksi Kirkkonummella toimii 7 vesiosuuskuntaa. Kirkkonummen kunnallinen jätehuolto on järjestetty Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymän (HSY) toimesta.

Kirkkonummella rakennusvalvonta ja ympäristönsuojelu muodostavat viranomaistoinnin tulosalueen. Kirkkonummella tontti- ja paikkatietopalvelut vastaa kunnan kartta-tuotannosta (mm. kaavan pohjakartta, opaskartta, osoitekartta), geodeettisesta laskennasta asemakaava-alueilla, osoitenumeroinnista, maastomittauksesta ml. rakennusvalvonnan viranomaismittaukset sekä paikkatietojärjestelmän ylläpidosta ja kehittämisestä. Kunnan tilakannan ylläpidosta ja rakennuttamisesta vastaa palvelutuotannon tulosalueen tekniset tuotantopalvelut -yksikkö. Investointirakentamisesta yli 90 % ja korjausrakentamisesta noin 70 % suoritetaan ostopalveluna. Kirkkonummella kiinteistön hoito- ja ylläpitopalveluista vastaa palvelutuotannon tulosalueen tekniset tuotantopalvelut -yksikkö. Kirkkonummen kunnan ympäristönsuojeluviranomaisena ja maa-aineslain mukaisena lupa- ja valvontaviranomaisena toimii rakennus- ja ympäristölautakunta.

Sipoossa kunnanhallituksen maankäyttöjaoston tehtävänä on huolehtia kunnan maapolitiikasta ja maankäytön suunnittelusta. Tekninen valiokunta huolehtii yhdyskuntatekniikasta, kuten liikenneväylistä, yleisistä alueista ja vesi-, viemäri- ja energiahuollosta, kunnan kiinteistöistä, asuntojen vuokraamisesta, pelastustoimesta ja jätehuollosta. Valiokunta toimii yksityisistä teistä annetun lain ja asetuksen mukaisena tiehallintoviranomaisena valituksia ja tiekuntien muodostamista koskeissa asioissa. Rakennus- ja ympäristövaliokunta käsittelee maankäyttö- ja rakennuslain sekä muun lainsäädännön mukaan kunnan rakennusvalvontaviranomaiselle kuuluvat asiat.

Kehitys- ja kaavoituskeskus vastaa Sipoon maankäyttö-, asumis-, elinkeino- ja liikenneasioista. Keskuksessa on 20 työntekijää. Kehitys- ja kaavoituskeskuksen palveluyksiköt on jaettu nykyisen toiminnan mukaisesti neljään osaan: Hallinto- ja suunnitteluysikkö, mittaus- ja kiinteistöyksikkö, yleiskaavayksikkö ja kaavoitusyksikkö. Kehitys- ja kaavoituskeskuksen vuosikulut ovat noin 4,3 miljoonaa euroa. Asiantuntijapalveluihin on varattu vuosittain noin 1 miljoonaa euroa.

Tekniikka- ja ympäristöosastossa vastataan rakennusvalvonnasta, ympäristönsuojelusta, katu- ja viheralueista, vesihuollosta ja toimialoista.

Tuusulassa maankäyttöä, asumista, liikennettä ja ympäristöä ohjaa kuntakehityslautakunta. Kuntakehityksen tulosalueen tehtävänä on huolehtia kunnan maanhankinnasta ja luovutuksesta, maankäytön suunnittelusta ja kehittämishankkeista sekä yrityspalveluista ja markkinoinnista kunnan kasvun ja kehityksen varmistamiseksi. Se jakautuu maankäyttöön ja karttapalveluihin, paikkatietoon, kaavoitukseen sekä yrityspalveluihin ja kehittämishankkeisiin. Talousarvion (2014) mukaan toimintakate on 3,7 miljoonaa euroa (toimintakate 1,7 miljoonaa euroa) ja henkilöstön määrä on 42,7.

Rakennuslautakunta johtaa rakennusvalvontaa. Teknisen lautakunnan alaisuudessa toimii kunnallistekniikka, joukkoliikenne, ympäristötekniset palvelut, tilakeskus, vesihuoltolaitos sekä hallintopalvelut. Talousarvion (2014) mukaan teknisen toimen toimintamenot ovat 21,7 miljoonaa euroa (toimintakate 4,4 miljoonaa euroa). Henkilöstön määrä on 139,7.

Nykyinen yleiskaava 2010 on oikeusvaikutukseton ja monilta osiltaan vanhentunut. Yleiskaava laaditaan koko Tuusulan kunnan alueelle. Yleiskaavasta on tarkoitus laatia strateginen ja maankäyttö- ja rakennuslain mukainen oikeusvaikutteinen yleiskaava, jonka tavoitevuosi on 2040. Tällä hetkellä yleiskaavan valmistelu on luonnosvaiheessa. Lisäksi kunnassa on viisi vireillä olevaa osayleiskaavaa.

Kunnallistekniikan tulosalue tuottaa kunnallistekniset suunnitelmat ja mittaukset sekä vastaa kunnallistekniikan rakentamisesta. Kunnallistekniikan suunnittelun tulokset yksikkö laatii katujen, pysäköintialueiden ja vesihuoltoverkoston suunnitelmat. Ympäristötekniikan palvelujen tulosalue huolehtii liikenneväylien ja viheralueiden kunnossapidosta, vastaa jätehuoltopalveluiden järjestämisestä, huolehtii kunnallisteknisistä materiaali- ja palveluista sekä kone- ja kuljetuspalveluista. Tilakeskuksen tehtävänä on tuottaa toimialojen tarvitsemat tilapalvelut, joihin sisältyy mm. tilojen hankinta, rakentaminen ja korjaus, kiinteistöjen huolto ja hoito sekä siivous. Tuusulan kunnan vesihuoltolaitoksen organisaatiomuoto muutettiin liikelaitokseksi 1.1.2014 alkaen. Joukkoliikenne huolehtii itsekkannattavan joukkoliikenteen toimintaedellytysten säilymisen kunnassa, hankkii itsekkannattavan palvelun ulkopuolella palveluja vähintään työssäkäyville sekä tasaa palvelutasoeroja kunnan alueella.

Tuusulan kunnan asuntopalvelut hoitaa kunnalle määrättyjä asumiseen liittyviä tehtäviä. Kunnan omistuksessa ja välivuokrauksessa on noin 360 asuntoa ja Tuusulan kunnan kiinteistöt Oy (Tukuki) omistaa yli 780 asuntoa. Kunnan asuntopalvelut -yksikössä tehdään asukasvalinnat myös monen muun omistajatahon arava- tai korkotukivuokra-asuntoihin. ARA-asuntojen lisäksi kunnalla on vapaarahoitteisia vuokra-asuntoja.

Keski-Uudenmaan ympäristökeskus on Järvenpään, Keravan, Mäntsälän, Nurmijärven ja Tuusulan kuntien yhteinen ympäristöterveydenhuollon ja ympäristönsuojelun viranomaisorganisaatio.

Vantaalla maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimialaa ohjaavat kaupunkisuunnittelulautakunta, jonka alaisuudessa toimii yrityspalvelut ja kaupunkisuunnittelu; tekninen lautakunta, jonka alaisuudessa toimii tilakeskus ja kuntatekniikan keskus; sekä ympäristölautakunta, jonka alaisuudessa toimii rakennusvalvonta sekä ympäristökeskus. Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimialan toimintamenot talousarvion (2014) mukaan ovat 319,9 miljoonaa euroa (toimintakate 8,6 miljoonaa euroa) ja henkilöstön määrä 683.

Vantaan maankäyttöä ohjaa Vantaan valtuustokauden 2013 - 2016 strategia, Talouden tasapainottamis- ja velkaohjelma (2012) sekä muista ohjelmista erityisesti Vantaan asunto-ohjelma (2009 – 2017) ja vuosittain tehty asuntorakentamisennuste, Vantaan elinvoimaohjelma 2013 - 2016 (2014), Kaupungin maapoliittiset linjaukset maankäytön suunnittelulle ja maanhankinnalle 2013 – 2016 (2012) sekä Vantaan kaupungin ympäristöohjelma (2013 – 2016). Maankäytön suunnittelu on mukana myös useissa muissa ohjelmissa ja niiden valmistelussa (hyvinvointiohjelmat, eri asukasryhmiin kohdistuvissa ohjelmissa, osallisuusmalleissa jne.)

Kaupunkisuunnittelussa työskentelee noin 70 henkilöä, jotka tekevät noin 62 henkilötyövuotta. Määrä pysynee samana tulevana vuosina. Vuoden 2014 talousarviossa toimintamenot ovat 4 055 074 euroa, toimintatulot 189 000 euroa ja toimintakate 3 886 074 euroa. Kaupunkisuunnittelu jakautuu osin tehtävien ja osin alueiden mukaan seitsemään yksikköön, joiden päälliköt muodostavat johtoryhmän.

Vantaalla asuntopoliittinen ohjaus kuuluu maankäytön, ympäristön ja rakentamisen toimialan yrityspalveluille. Asuntopoliittikan periaatteet on kirjattu Vantaan asunto-ohjelmaan 2009-2017 ”Elämänmakuista asumista Vantaalla”. Oleellinen osa Vantaalaista asuntopoliittikkaa ovat myös kaupungin maapoliittiset linjaukset.

Asumisasioiden yksikön päätehtävänä on kaupungin asuntopoliittikan toteuttaminen ja Vantaan asumisolujen kehittäminen sekä asuntotuotannon edellytysten luominen yhteistyössä ulkopuolisten yhteistyötahojen, kuten rakennuttajien, rakentajien ja sijoittajien sekä maankäytön ja ympäristön muiden tulosalueiden, erityisesti kaupunkisuunnittelun, ja kaupungin eri toimialojen kanssa. Asumisasioiden yksikön tehtäviin kuuluvat myös mm. asunto-ohjelman laatiminen, vuosittain laadittava asuntorakentamisennuste, asuntotonttien luovutus, valtion arava- ja korkotukilaina-asiat, osa vuokra-asumisen valvontaan liittyvistä tehtävistä, vastaaminen kaupungin asuntolainarahastosta (korjaus-, energia- ja terveyshaitta-avustukset), asumisen tutkimushankkeet sekä erilaiset kehittämistehtävät.

Vantaan kaupunki myy aktiivisesti asuntotontteja sekä yhtiömuotoiseen asuntorakentamiseen rakennuttajille, rakentajille ja sijoittajille että pientalorakentamiseen yksityishenkilöille. Erillis-pientalotontteja kaupunki myy vuosittain 50–100. Vantaalla rakentavat lukuisat eri rakennusalan toimijat, joista suurimpien kanssa pidetään vuosittain rakennuttajaneuvotteluita tulevan asuntotuotannon edistämiseksi.

Vuoteen 2030 tähtäävä Vantaan Yleiskaava 2007 sai lainvoiman 2010.

Liikennesuunnittelun resurssit ovat 22 henkilöä. Konsulttitoimeksiannot noin 250 000 euroa/vuosi eli 1219 euroa/1000 asukasta/vuosi. Vantaan maankäyttöä on systemaattisesti kehitetty kaupungin strategian mukaisesti tukeutumaan yhä vahvemmin kestävään liikkuamiseen, jolloin kävelystä, pyöräilystä ja joukkoliikenteestä voi muodostua kilpailukykyinen vaihtoehto henkilöautoilulle (ks myös kohta 2.2.2).

Vihdissä teknisen toimen ja ympäristötoimen päätöksenteko jakautuu kaavoitus- ja tekniseen lautakuntaan, ympäristölautakuntaan sekä Vihdin Veden johtokuntaan. Teknisen toimen henkilöstö on 99. Talousarvion (2014) mukaan toimintamenot ovat 17,5 miljoonaa euroa (toimintakate 5,8 miljoonaa euroa).

Vihdin teknisen- ja ympäristökeskuksen kaavoitusyksikkö vastaa kaikesta kunnan maankäytön suunnittelusta. Kaavoitustoimessa on yhdeksän henkilöä. Kaavoitustoimi vastaa yleis- ja asemakaavasuunnittelusta ja osallistuu seudullisiin maankäyttöryhmiin. Vihdissä toimii liikennesuunnittelija. Toimeen kuuluu työtehtäviä niin kaavoituksesta kuin kunnallistekniikasta.

Vihdissä on laadittu maapoliittinen ohjelma, johon on kirjattu kunnan maanhankinnan, maan luovutuksen ja kaavoitukseen liittyvien maankäyttösopimusten periaatteet. Vihdissä ei ole koko kunnan kattavaa lainvoimaista yleiskaavaa. Vihdissä on neljä lainvoimaista osayleiskaavaa. Vireillä olevat osayleiskaavat sijaitsevat Länsiradan kehittämisvyöhykkeellä.

Vihdin osalta joukkoliikenteen valvovana lupaviranomaisena toimii Uudenmaan ELY-keskus, jonka kanssa tehdään jatkuvaa yhteistyötä linjasto-, matkalippu- ja liikennelupa-asioissa. Seudullista joukkoliikennetyhteistyötä tehdään pääosin Länsi-Uudenmaan alueella. Linjaston osalta Vihdillä on eniten yhteistä Karkkilan ja Lohjan kanssa, koska suuri osa Vihtiä palvelevista linja-autovuoroista kulkee Karkkilan tai Lohjan suuntaan / suunnasta. Monet Vihdin kautta kulkevat vuorot palvelevat myös Kirkkonummen Veikkolaa ja Veikkolan alueen matkustajat ovatkin osalle Vihtiä palvelevista vuoroista tärkeä tekijä.

Kunnallistekniikka vastaa ja huolehtii kadunpitäjän viranomaistehtävistä, investointien ohjelmoinnista, kunnan katu-, virkistys- ja viheralueiden kehittämisestä, suunnittelusta, rakentamisesta, rakennuttamisesta, yllä- ja kunnossapidon järjestämisestä, katu- ja puistoalueiden kaivu- ja sijoittamisluvista, maanvuokrausasioista, urakoiden hankinnoista ja valvonnasta. Vihdin Vesi on Vihdin kunnan omistama liikelaitos, joka huolehtii kuntalaisten vedensaannista sekä jäte- ja sadevesien poisjohtamisesta toiminta-alueellaan. Vihdin rakennusvalvonnassa työskentelee 6 henkilöä. Paikkatieto- ja mittaustoimi (10 henkilöä, joista 2 osa-aikaisena) vastaa paikkatieto-, kartta- ja mittaustehtävistä kunnassa. Tilapalvelu vastaa Vihdin kunnan tilakannan ylläpidosta ja rakennuttamisesta. Vihdissä tilapalvelun kiinteistötekniikkayksikkö vastaa kunnan kiinteistöpalveluista. Vihdin kunnassa ympäristönsuojeluviranomaisena ja maa-aineslain mukaisena lupa- ja valvontaviranomaisena toimii ympäristölautakunta.

5 ICT:n nykytila – tietohallinto-toimintamallit ja avainluvut

Espoossa on hajautettu ICT-toimintamalli. Kokonaisarkkitehtuurimielessä ohjaus on keskitettyä, mutta toimialakohtaiset tietohallinnot vastaavat toimialansa ICT-ratkaisuista. Toimialakohtaisten tietohallinto-organisaatioiden toimintaa koordinoidaan kaupunkitasolla työryhmien, kuten tietohallinnon ohjausryhmä ja tietohallinnon johtoryhmä avulla. Erilaisia ICT-palveluintegraattorirooleja löytyy ympäri kaupunkiorganisaatiota, mutta osa palveluintegraattorivastuista on keskitetty tietotekniikkapalveluihin. Espoossa on ICT-henkilöstöä 75 henkeä ja ICT-budjetti on noin 54,5 miljoonaa. (Metropolikaupungin ICT-muutostukiselvitys 2014; sit. Espoon, Kauniaisten, Kirkkonummen ja Vihdin kuntaliitosselvitys, Tietohallinto 2014; Espoon, Kirkkonummen, Kauniaisten ja Vihdin ICT-selvitys Tietohallintoryhmän loppuraportin liitemateriaali 2014).

Helsingin kaupungin tietohallinnossa on käytössä hajautettu hallinnointimalli. Kaupunginhallituksen tietotekniikkajaosto valvoo kaupungin tietotekniikkastrategiaa sekä tietohallinto- ja tietotekniikkainvestointeja. Tietotekniikkajaoston tehtävinä on tehdä esityksiä tietotekniikkaa ja tietohallintoa koskevista periaatteista ja linjauksista sekä seurata niiden toteutumista, seurata kaupungin tietotekniikkaohjelman laatimista, toimenpanoa ja toteutumista, hyväksyä tietotekniikan hankeohjelmaan hallintokuntien esityksestä tietotekniikkahankkeet, joiden kokonaiskustannusarvio ylittää miljoona euroa, sekä antaa lausunto kaupungin tietotekniikan hankeohjelman kokonaisuudesta. Kaupunginhallituksen tietotekniikkajaostoa ohjaa kaupunginhallituksen johtosääntö, joka määrittelee jaoston toimivallan.

Helsingin kaupunginkanslian tietotekniikka- ja viestintäosasto huolehtii tieto- ja viestintäteknologioiden hyödyntämisen ohjauksesta ja tietohallinnon yhteentoimivuuden kehittämisestä kaupunginhallinnossa sekä keskushallinnon tietotekniikasta. Tietotekniikkayksikön toimialaan kuuluvat kaupungin tietotekniikkatoiminnon kehittämisen ohjaus, kaupungin tietotekniikkaohjelman valmistelu ja toimeenpanon johtaminen, kokonaisarkkitehtuurin kehittämisen ohjaus, kaupungin yhteisestä tietoteknisestä infrastruktuurista vastaaminen, kaupungin strategisten tietojärjestelmien ja verkkopalvelujen kehittäminen.

Hallintokunnat tekevät omat tarkentavat toiminnan ja tietotekniikan strategiansa ja/tai suunnitelmansa. Hallintokunta vastaa osaltaan kaupungin tietotekniikkastrategian toimeenpanosuunnitelmasta ja sen toteutumisen seurannasta, omasta tietohallinnon toimintamallista, hallintokunnan yhtenäisestä tietoteknisestä infrastruktuurista osana kaupungin yhteistä infrastruktuuria, hallintokunnan tietoturvasta kaupungin tietoturvapo-

litiikan mukaisesti, sekä määrittelee hallintokunnan tietojärjestelmät ja niiden tukemat toimintaprosessit.

Helsingissä on ICT-henkilöstöä yhteensä 483 henkeä ja ICT-budjetti oli vuonna 2010 noin 97 miljoonaa euroa. (Metropolikaupungin ICT-muutostukiselvitys 2014).

Kauniaisissa tietohallinto on keskitetty. Tietohallinto vastaa perustietotekniikan ylläpidosta, kehityksestä ja tukipalveluista. Tietohallinto tarjoaa myös asiantuntijapalveluita eri toimialojen ICT-hankkeille. Kauniaisten ICT:n palveluihin kuuluvat tietotekniikan ylläpitämisen, kehittämisen ja tukipalveluiden lisäksi toimialoille tarjottava asiantuntija/konsultointipalvelu toimialojen ICT-hankkeissa. Kauniaisten keskitetty tietohallinto on osa rahatoimistoa ja toimii IT-johtoryhmän alaisena. IT-johtoryhmä koostuu kaupunginjohtajasta, toimialajohtajista ja tietohallintopäälliköstä. Kauniaisissa on ICT-henkilöstöä 6 henkeä ja ICT-budjetti on noin 1,6 miljoonaa euroa (Metropolikaupungin ICT-muutostukiselvitys 2014).

Keravan kaupungin tietotekniikan palvelukeskus -liikelaitos, TIPAKE, toimittaa perustietotekniikkapalvelut Järvenpälle, Keravalle ja Mäntsälälle. TIPAKE tarjoaa perustietotekniikan infrastruktuuriratkaisuja ja tietojärjestelmiä, mukaan lukien työasemanhallinta-, konesali-, tieliikenne- ja tietoturvapalveluita. Keravalla on ICT-henkilöstöä 15 henkeä ja ICT-budjetti on noin 2,9 miljoonaa euroa. (Keski-Uudenmaan ICT-muutostukiselvitys 2014).

Kirkkonummen ICT-toimintamalli on keskitetty, sisältäen kuitenkin myös toimialakohtaisuutta. IT-palvelutuotanto on omaa tuotantoa tukeutuen keskeisten tietojärjestelmien osalta ulkopuolisten IT-toimittajien tukeen. Kirkkonummi on mukana Keski-Uudenmaan kuntien Kuuma-yhteistyössä ja on Tieran omistaja. Kirkkonummella on ICT-henkilöstöä 9 henkeä ja ICT-budjetti on noin 4,7 miljoonaa euroa. (Espoon, Kauniaisten, Kirkkonummen ja Vihdin kuntaliitosselvitys, Tietohallinto 2014; Espoon, Kirkkonummen, Kauniaisten ja Vihdin ICT-selvitys Tietohallintoryhmän loppuraportin liitemateriaali 2014).

Sipoon tietohallinto on keskitetty. Sipoossa tietohallinto hyväksyy kaikki toimialojen ICT-investoinnit. Sipoossa ICT-toiminto nähdään osana strategista toiminnan kehittämistä. ICT-henkilöstöä 8 henkeä ja ICT-budjetti on noin 2,4 miljoonaa euroa. (Keski-Uudenmaan ICT-muutostukiselvitys 2014).

Tuusulassa on ICT-henkilöstöä 7 henkeä ja ICT-budjetti on noin 2,6 miljoonaa euroa (Keski-Uudenmaan ICT-muutostukiselvitys 2014).

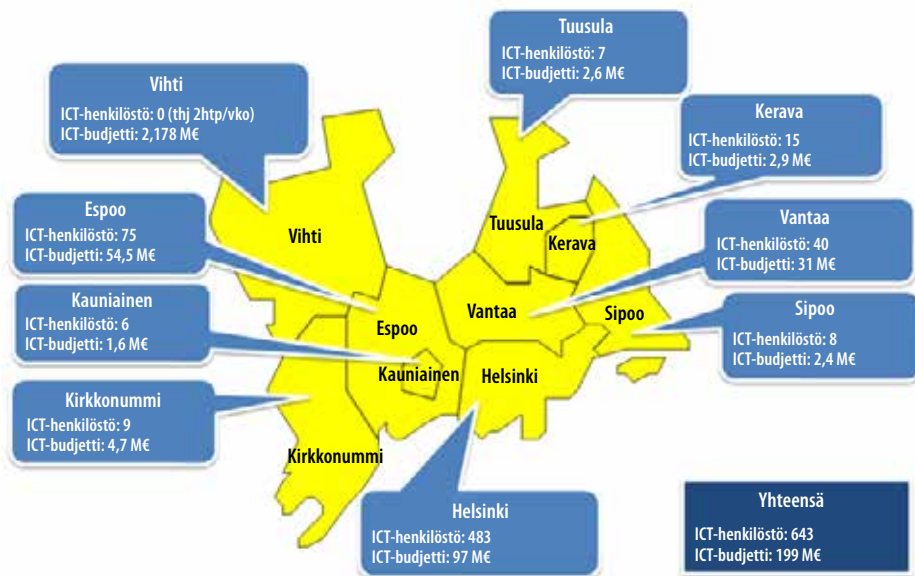
Vantaalla tietohallinto on keskitetty kaupunkitasolle asiakas- ja potilastietojärjestelmien pääkäyttäjätehtäviä ja kehittämistä lukuun ottamatta. Tietotekniikkapalvelut on keskitetty kaupungin keskushallinnon alaisuudessa toimivan tietohallinnon palvelukeskukseen. Keskushallintoon kuuluva tietohallinnon palvelukeskus vastaa kaupunginlaajuisesti ja keskitetysti tietohallintotoiminnosta sekä ICT-palvelutuotannosta. Suurimmilla toimialoilla on kehittämisresursseja, jotka osaltaan koordinoivat tietojärjestelmien ja tietotekniikan käyttöä sekä ideoivat ja kehittävät tietojärjestelmien ja tietotekniikan hyödyntämistä. Kaupungin tietohallintoa ohjaa kaupunginlaajuinen tietohallinnon ohjausryhmä, jossa kaikki toimialat ovat edustettuina. Tietotekniikan käytön painopistealueet johdetaan kaupungin strategiasta, mutta vuosittainen toimintasuunnitelma perustuu toimialakohtaisiin kehittämishankkeisiin, tarpeisiin ja suunnitelmiin.

Tietohallinnon johtoryhmän keskeisenä tehtävänä on keskitetyn ICT-hankesalkun ohjaus ja hankkeiden priorisointi sekä ICT:hen käytettävien rahojen priorisointi ja oikea kohdentaminen. Tietohallinnon ohjausryhmä vastaa tietohallinnon kehittamisestä, ohjauksesta, koordinoinnista, hallinnasta, taloudellisuuden ja tehokkuuden seurannasta, toimialojen ohjaamisesta tietohallintokysymyksissä, tietohallintostrategian, tietohallinnon hankesalkun ja vuosibudjetin ja tietohallinnon palvelukeskuksen toimenpideohjelman hyväksymisestä.

Vantaalla ICT-henkilöstöä on 40 henkeä ja ICT-budjetin on arvioitu olevan vuonna 2015 noin 31 miljoonaa euroa (Metropolikaupungin ICT-muutostukiselvitys 2014).

Vihdin ICT-toimintamalli on keskitetty ja siinä oleellisena osana on lähiseudun kuntayhteistyö. Tietohallinnon johtaminen hankitaan ostopalveluna. IT-palvelutuotannosta perustietotekniikkapalvelut ostetaan Kuntien Tiera Oy:n Länsi-Uudenmaan paikallispalveluilta ja keskeisten tietojärjestelmien osalta tukeudutaan ulkopuolisiin IT-toimittajiin. Vihti on myös mukana Kuuma-yhteistyössä. Vihdillä ei ole omia ICT-henkilöitä, ICT-budjetti on n. 2,2 miljoonaa euroa (Espoon, Kauniaisten, Kirkkonummen ja Vihdin kuntaliitosselvitys, Tietohallinto 2014; Espoon, Kirkkonummen, Kauniaisten ja Vihdin ICT-selvitys Tietohallintoryhmän loppuraportin liitemateriaali 2014).

Kuva 32. Selvityskuntien ICT-henkilöstö ja budjetti. Lähteet: Espoon, Kauniaisten, Kirkkonummen ja Vihdin kuntaliitosselvitys, Tietohallinto 2014; Espoon, Kirkkonummen, Kauniaisten ja Vihdin ICT-selvitys Tietohallintoryhmän loppuraportin liitemateriaali 2014; Metropolikaupungin ICT-muutostukiselvitys, Keski-Uudenmaan ICT-muutostukiselvitys 2014). Huom! Luvut ovat eri vuosilta 2010 – 2014, eivätkä siten kaikki keskenään täysin vertailukelpoisia.

6 Kuntien yhteistoiminta

Taloudellisesti merkittävimmät lakisääteiset alueen kuntien yhteistyöalat ovat erikoissairaanhoidon, seudullinen joukkoliikenne ja jätehuolto sekä ammattikorkeakoulutus. Koko maakuntaa koskevasta strategisesta suunnittelusta, aluekehityksestä ja maankäytön suunnittelusta vastaa Uudenmaan liitto. Merkittäviä yhteistoimintaorganisaatioita ovat myös Helsingin seudun liikenne (HSL) -kuntayhtymä sekä Helsingin seudun ympäristöpalvelut (HSY) -kuntayhtymä sekä Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri (HUS). Kuntayhtymissä päätösvaltaa käyttävät yhtymäkokoukset, Uudenmaan liitossa maakuntavaltuusto. Jäsenkuntien äänivalta ja paikkajako jakautuvat peruspääomaosuuksien tai esimerkiksi asukasluvun mukaan. Rahoituksesta vastaavat kunnat niille määriteltujen maksuosuuksien kautta.

- **Uudenmaan liitto** on Uudenmaan 26 kunnan muodostama kuntayhtymä. Liitto vastaa mm. maakuntakaavan laatimisesta Uudenmaan alueella. Maakuntavaltuuston ja -hallituksen jäsenet edustavat ensisijaisesti omaa kuntaansa ja pyrkivät päätöksenteossa valvomaan ensisijaisesti oman kuntansa etua.
- **Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä (HSY)** tuottaa ympäristöpalveluita Helsingin seudun asukkaille ja yrityksille. Toimialana ovat vesi- ja jätehuolto sekä seutuja ympäristötietopalvelut.
- **Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän (HSL)** jäsenkuntia ovat Helsinki, Espoo, Vantaa, Kauniainen, Kerava, Sipoo ja Kirkkonummi. Kuntayhtymä vastaa jäsenkuntiansa joukkoliikenteen suunnittelusta, järjestämisestä ja matkustajainformaatiosta sekä koko Helsingin seudun liikennejärjestelmäsuunnitelman laatimisesta.
- **Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri HUS** on 24 kunnan muodostama kuntayhtymä. Sen tehtävänä on tuottaa erikoissairaanhoidon ja kehitysvammahuollon palveluja. HUS:n osana toimiva yliopistosairaala HYKS vastaa lisäksi hoidon tuottamisesta harvinaisia sairauksia ja muuten vaativaa hoitoa tarvitseville potilaille omaa sairaanhoitopiiriä laajemman erityisvastuualueen (erva) väestölle ja joissakin sairauksissa myös koko maan väestölle. HUS jakautuu selvityskuntien osalta seuraaviin sairaanhoitoalueisiin: Espoo, Helsinki, Kauniainen, Kerava, Kirkkonummi ja Vantaa ovat HYKS-sairaanhoitoalueen jäsenkuntia. Tuusula kuuluu Hyvinkään sairaanhoitoalueeseen, Vihti Lohjan sairaanhoitoalueeseen ja Sipoo Porvoon sairaanhoitoalueeseen.

- **Palo- ja pelastustoimen** osalta selvityskunnat jakautuvat Helsingin kaupungin pelastuslaitokseen, Keski-Uudenmaan pelastuslaitokseen, jonka jäseniä selvityskunnista ovat Vantaa, Tuusula ja Kerava sekä Länsi-Uudenmaan pelastuslaitokseen, jonka jäseniä selvityskunnista ovat Vihti, Espoo, Kauniainen ja Kirkkonummi.
- **Ammattikorkeakoulut**
 - EVTEK -kuntayhtymän jäseninä ovat Espoon, Kauniaisten ja Vantaan kaupungit sekä Kirkkonummen kunta.
 - Laurea ammattikorkeakoulu Oy toimii koko metropolialueen maakunnallisena ja monialaisena ammattikorkeakouluna. Osakkaina ovat Espoon kaupunki, Vantaan kaupunki, Keski-Uusimaan ammattikoulutusyhtymä, Hyvinkään kaupunki, Kirkkonummen kunta, Länsi-Uudenmaan ammattikoulutusyhtymä, Porvoon kaupunki, Kauniaisten kaupunki ja Invalidiliitto ry.
 - Metropolia Ammattikorkeakoulu Oy on Helsingin, Espoon, Vantaan ja Kauniaisten kaupunkien sekä Kirkkonummen kunnan yhteinen yhtiö, joka toimii Metropolia Ammattikorkeakoulun ylläpitäjänä.

Seudulla toimii myös useita ammatillisen koulutuksen ja sosiaalialan kuntayhtymiä ja lisäksi kunnilla on paljon muuta palveluyhteistyötä esimerkiksi avoimen datan palvelun (Helsinki Region Infoshare), sivistystoimen (esim. Pääkaupunkiseudulla on sopimus päivähoiton ja esiopetuksen järjestämisestä sekä esiopetuksen oppilaaksion valintaperusteista) osalta ja vapaan sivistystyön (esim. kansanopistot ja museot) osalta. Seudulla on myös useita seudullista yhtiötä ja säätiöitä.

Metropolialueen kunnilla on runsaasti kuntien välistä yhteistoimintaa eri toimialoilla. Vapaaehtoista yhteistyötä varten on myös perustettu seudullisia johtavien luottamushenkilöiden yhteistyöelimä.

- **Pääkaupunkiseudun neuvottelukunta** on pääkaupunkiseudun kaupunkien ylimmän luottamushenkilöjohdon yhteistyöelin, jonka toiminta perustuu Helsingin, Espoon, Vantaan ja Kauniaisten kaupunkien kaupunginvaltuustojen hyväksymään ”Pääkaupunkiseudun kaupunkien yhteistyösopimukseen 2013 – 2016”. Neuvottelukunta hyväksyy pääkaupunkiseudun vision ja strategian, käsittelee pääkaupunkiseudun kehittämiseen liittyviä strategisia linjauksia ja seuraa yhteistyön toteutumista.
- **Pääkaupunkiseudun koordinaatioryhmä** on Helsingin, Espoon, Vantaan ja Kauniaisten kaupunkien ylimmän luottamushenkilöjohdon ohjaus- ja koordinoitietilin pääkaupunkiseudun yhteistyössä (perustuu ”Pääkaupunkiseudun kaupunkien yhteistyösopimukseen 2013 – 2016”). Pääkaupunkiseudun koordinaatioryhmä huolehtii vision ja strategiaan perustuvan yhteistyön ohjauksesta ja seurannasta sekä käsittelee strategisesti merkittäviä yhteistyökysymyksiä, kuten asumiseen, maankäyttöön ja liikenteeseen sekä metropolipolitiikkaan ja Helsingin seudun yhteistyöhön kuuluvia asioita. Ryhmä toimii pääkaupunkiseudun merkittävien yhteisten yhteisöjen omistajaohjausryhmänä.

- **Helsingin seudun yhteistyökokous** on neljäntoista Helsingin seudun kunnan johtavien luottamushenkilöiden yhteistoimintaelin. Yhteistyöhön osallistuvat pääkaupunkiseudun kaupungit (Helsinki, Espoo, Vantaa ja Kauniainen) sekä KUUMA-kunnat (Järvenpää, Nurmijärvi, Tuusula, Kerava, Mäntsälä Pornainen, Hyvinkää, Kirkkonummi, Vihti ja Sipoo). Seutuyhteistyön tavoitteena on Helsingin seudun kansainvälisen kilpailukyvyyn turvaaminen. Seutuyhteistyön kohteena ovat erityisesti maankäyttö, asuminen ja liikenne sekä seudulliset palvelut ja se on nimennyt tätä varten MAL-neuvottelukunnan.
- **Keski-Uudenmaan kunnat** (Hyvinkää, Järvenpää, Kerava, Kirkkonummi, Mäntsälä, Nurmijärvi, Pornainen, Sipoo, Tuusula ja Vihti, ns. KUUMA-kunnat) ovat tehneet vuonna 2003 strategisesta kumppanuudesta sopimuksen. Sen tarkoituksena on uudistaa palveluita ja kehittää alueen vetovoimaa. Myös yleiskaavayhteistyö on aloitettu. Osa kunnista järjestää taloushallintoa ja ympäristöpalveluja yhteisissä palvelukeskuksissa.

7 Henkilöstö

7.1 Henkilöstön määrä ja jakauma ammattiluokkiin

Kevan tilastojen mukaan selvitysalueen kunnissa on yhteensä noin 83 000 työntekijää. Henkilöstön määrä ja suhteellinen jakautuma käyvät ilmi taulukoista 18 ja 19. Erot terveydenhuollon ja opettajien osuuksissa selittyvät osin sillä, että Helsinki hoitaa erikoissairaanhoidon tehtäviä ja sillä, että kaupungissa on useita yksityisiä ja valtion kouluja.

Taulukko 18. Henkilöstön määrä 2014 (Huom! määrä on laskennallinen arvio 31.12.2010 vakuutettujen määrän perusteella. Mukana on terveydenhuolto henkilöstö vain peruskunnista, ei kuntayhtymistä Vihti kuuluu Perusturvakuntayhtymä Karviaiseen).

	Espoo	Helsinki	Kauniainen	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Vantaa	Vihti	Metro-poli-alue
Toimistotyö	810	2 366	44	103	114	68	108	808	51	4 475
Hallinto- ja tukipalvelut	681	3 402	36	78	80	50	103	669	31	5 139
Ruokapalvelut	517	1 409	37	64	85	45	61	432	67	2 704
Siivous- ja kiinteistöhuolto	580	2 007	36	78	108	135	100	660	96	3 802
Tekninen- ja ympäristöala	1 120	5 053	57	126	102	71	122	819	105	7 590
Kulttuuri ja vapaa-aika	459	1 263	30	51	50	38	61	287	41	2 281
Sosiaaliala	994	3 449	28	86	113	45	117	908	18	5 767
Lääkärit	316	1 001	8	37	52	30	56	265	0	1 766
Sairaanhoitajat	968	4 256	49	120	177	64	144	762	2	6 567
Terveydenhuollon muu henkilöstö	855	1 497	29	107	68	41	160	554	5	3 303
Perus- ja lähihoitajat	768	4 527	38	184	281	113	187	769	0	6 927
Kodinhoitajat ja avustajat	558	1 214	53	90	170	62	127	399	143	6 908
Opettajat	3 260	5 957	202	299	602	316	440	2 487	254	13 823
Päivähoito- ja esiopetus yht.	2 560	5 592	93	315	524	236	408	2 117	360	12 199
YHTEENSÄ	14 446	42 994	740	1 635	2 525	1 314	2 192	11 936	1 171	83 250

Lähde: Keva, FCG Konsultointi Oy.

Taulukko 19. Henkilöstön suhteellinen jakauma (%) ammattiluokkiin 2014 (Huom! määrä on laskennallinen arvio 31.12.2010 vakuutettujen määrän perusteella. Mukana on terveydenhuolto henkilöstö vain peruskunnista, ei kuntayhtymistä, esim. Vihti kuuluu Perusturvakuntayhtymä Karviaiseen).

	Espoo	Helsinki	Kauniainen	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Vantaa	Vihti	Metro- polialue
Toimistotyö	6	6	6	0	5	5	5	7	4	5
Hallinto- ja tukipalvelut	5	8	5	5	3	4	5	6	3	6
Ruokapalvelut	4	3	5	4	3	3	3	4	6	3
Siivous- ja kiinteistöhuolto	4	5	5	5	4	10	5	6	8	5
Tekninen- ja ympäristöala	8	12	8	8	4	5	6	7	9	9
Kulttuuri ja vapaa-aika	3	3	4	3	2	3	3	2	4	3
Sosiaaliala	7	8	4	5	4	3	5	8	2	7
Lääkärit	2	2	1	2	2	2	3	2	0	2
Sairaanhoitajat	7	10	7	7	7	5	7	6	0	8
Terveydenhuollon muu henkilöstö	6	3	4	7	3	3	7	5	0	4
Perus- ja lähihoitajat	5	11	5	11	11	9	9	6	0	8
Kodinhoitajat ja avustajat	4	3	7	6	7	5	6	3	12	8
Opettajat	23	14	27	18	24	24	20	21	22	17
Päivähoito- ja esiopetus yht.	18	13	13	19	21	18	19	18	31	15
YHTEENSÄ	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Lähde: Keva, FCG Konsultointi Oy.

7.2 Henkilöstön eläköityminen ja rekrytointitarve

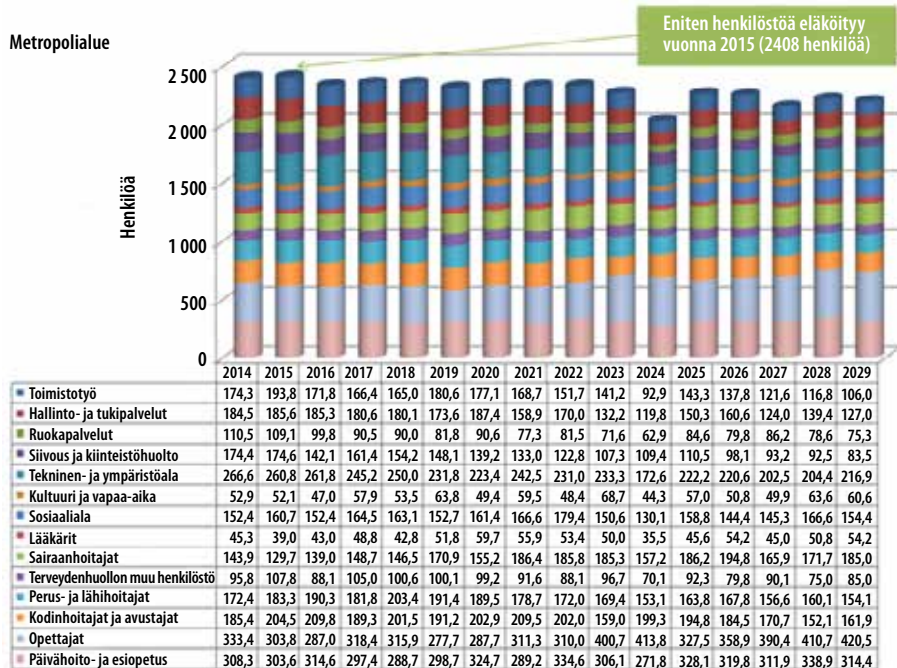
Kevan eläkepoistumaennuste kuvaa vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkkeille siirtyviä 2013–2030. Ennuste perustuu 31.12.2010 henkilöstöön ja se sisältää virka- ja työsuhteiset, vaki-naiset ja määräaikaiset, KuEL- tai VEL-vakuutetut sekä myös vapailla ja työlomilla olijat. Mukana eivät ole maatalouslomittajat ja palomiehet (palo- ja pelastustoimen muu henkilöstö sen sijaan on [esim. hallinto- ja tukipalvelutehtävät], koska heitä ei voida erottaa ennusteista. Heidän osuutensa on kuitenkin niin pieni, ettei sillä ole merkitystä kokonaisuudessa.

Rekrytointitarpeeseen vaikuttaa eläköitymisen lisäksi henkilöstön muu vaihtuvuus. Henkilöstötarpeiden ennakointi kussakin ammattiryhmässä perustuu palvelua käyttävän väestön ennustettuun muutokseen (Tilastokeskus 2012) ja palvelun nykyiseen käyttöön eri ikäryhmissä. Henkilöstötarve-ennusteessa ei voida huomioida mahdollista henkilöstön ali-/ylimitoitusta tai esim. ostopalvelujen muuttuvaa käyttöä. Terveydenhuollon osalta mukana on henkilöstö vain peruskunnista, ei kuntayhtymistä. Jos perusterveydenhuolto ei ole kunnassa (selvityskunnista Vihti), esimerkiksi sairaanhoitajien tarve on laskettu pel-

kästään vanhusten määrän perusteella, muuten on huomioitu muutkin väestöryhmät palvelujen käyttäjinä.

Henkilöstöä eläköityy eniten vuonna 2015 eli 2 408 henkilöä (kuva 33). Vuosina 2016 – 2029 eläköityy vuosittain yli 2 000 henkilöä (vuotta 2024 lukuun ottamatta).

Kuva 33. Henkilöstön eläkepoistumaennuste. Lähde: KEVA, luokitukset FCG Konsultointi Oy.

Vuoteen 2025 mennessä eniten henkilöstöä eläköityy toimistotyöstä (43 % nykyisistä työntekijöistä), siivous- ja kiinteistöhuollosta (44 % nykyisistä työntekijöistä), hallinto- ja tukipalveluista (39 % nykyisistä työntekijöistä), ruokapalvelusta (39 % nykyisistä työntekijöistä), tekniseltä- ja ympäristöalalta (38 % nykyisistä työntekijöistä) sekä kodinhoitajista ja avustajista (34 % nykyisistä työntekijöistä) (kuva 34). Yhteensä kaikista nykyisistä työntekijöistä 34 % eläköityy vuoteen 2025 mennessä. Vaikka tuottavuuden arvioidaan kasvavan 0,5 % vuodessa (luultavasti tuottavuuden kasvutavoite on korkeampi) tarvitaan työntekijöitä vuoteen 2025 mennessä noin 6 831 henkilöä lisää vuoden 2013 tasoon nähden.

Kuva 34. Henkilöstötarpeen muutos ja eläköityminen (Tuottavuus +0,5 % vuodessa). Lähde: *arvioitu 31.12.2010 vakuutettujen määrän perusteella, ** Henkilöstömäärän laskennallinen muutos, *** Kevan ennuste, näytetään vain vähintään 8 henkilön ryhmistä, Yhteensä – luvussa ovat mukana kuitenkin kaikki henkilöstöryhmät.

Ammattiryhmä		Mukana mm	Tarpeen laskenta perustuu	Tuottavuus +0,5 %/v		Eläköityvät***
				Henkilöstö*	Muutos**	
Toimistotyö	Sihreerit, osastosihteerit, tekstinkäsittelijät, palkanlaskijat, kassahoitajat, vahtimestarit, vastaanoton hoitajat, puhelinvahtien hoitajat yms.	Koko väestömäärän kehitys	Tarpeen laskenta perustuu	2013	2013-2025	2014-2025
				4 45	+115	1927 43 %
Hallinto- ja tukipalvelut	Johtajat, talousjohtajat, kamreerit, kirjanpitoajat, henkilöstöjohtajat, tietohallinto, viestintä, kääntäjät yms.			5106	+133	2008 39 %
Ruokapalvelu	Ravintola- ja suurtaulusesimiehet, kokit, keittäjät, kylmäköt, keittiö-apulaiset yms.		Päivähoitossa olevien koululaisten sekä vanhusten palveluiden asiakkaiden määrän ennakkoitu kehitys huomioiden ateriasuoritteiden painoarvot	2690	+76	1050 39 %
Siivous- ja kiinteistönhoolto	Siivoojat, siivoustyönjohtajat, kiinteistöhuoltomiehet, vahtimestarit yms.			3777	+99	1677 44 %
Tekninen- ja ympäristöala	Tekn. asiantuntijat, rakennusalan työntekijät, puistotyöntekijät, varasto-, korjaus- ja huoltohenkilöstö, kuljettajat yms.	Koko väestön määrän kehitys		7540	+196	+2841 38 %
				2266	+59	654 29 %
Kulttuuri ja vapaa-aika	Kirjasto- ja museualan henkilöstö, liikunnanohjaajat, nuorisiohjaajat yms.			5729	+149	1893 33 %
Sosiaaliala	Sosiaalityöntekijät, sosiaalialan ohjaajat ja kasvattajat, askarteluohjaajat yms.			1746	+250	571 33 %
Lääkärit	Yliääkärit, erikoislääkärit, hammaslääkärit ja muut lääkärit perusterveydenhuollossa		Painoarvolla 75 % väestön ikäluokittainen kehitys ja perusterveydenhoidon ikäluokittaiset avohoitokäynnit ja painoarvolla 25 % vanhusten määrän kehitys	6493	+929	1935 30 %
Sairaanhoitajat	Sairaanhoitajat, terveydenhoitajat, toiminta- ym. terapeutit, kättilöt ja hammashoitajat			3266	+467	1135 35 %
Terveystenhuollon muu henkilöstö	Psykologit, laboratoriohittajat, provisorit, farmaseutit, sairaankuljettajat, lääkintävahvistamarit, puheterapeutit, välinehoitajat yms.			6813	+2488	2149 32 %
Perus- ja lähihoitajat	Perus- ja lähihoitajat		Vanhusten määrän kehitys	6824	+1458	2349 34 %
Kodinhoitajat ja avustajat	Mm. kodinhoitajat, henkilökohtaiset avustajat, kouluvuustajat (omahoitajat ovat kokonaismäärässä, mutta ei poistumassa)		Henkilökohtaiset avustajat: painoarvolla 50 % vanhusten määrän ja 50 % väestön kokonaismäärän kehitys. Kodinhoitajissa 100 % vanhusten määrän kehitys	13756	+523	3887 28 %
Opettajat	Opettajat, rehtorit, opinto-ohjaajat yms.		7-18 -vuotiaiden määrän kehitys	12163	-111	3666 30 %
Päivähoito- ja esiopetus	Kodinhoitajat ja avustajat		1-6 -vuotiaiden määrän kehitys	82612	+6831	27743 34 %
YHTEENSÄ						

Kun tuottavuuden arvioidaan paranevan 0,5 % vuodessa, arvioidaan kokonaisuudessaan selvitysalueen kuntien vuotuisen rekrytointitarpeen olevan vuoteen 2023 saakka noin 3 000 henkilöä vuodessa ja tämän jälkeen vuoteen 2029 saakka noin 2 500 henkilöä vuodessa (kuva 35) eli yhteensä alueella tarvitaan 44 709 työntekijää lisää vuoteen 2029 mennessä. Tällöin henkilöstön määrä on Metropolialueella (9 selvityskunnassa) yhteensä noin 90 600 henkilöä (kuva 36), mikä tarkoittaa sitä, että alueen kunnissa on vuonna 2029 noin 8 000 henkilöä enemmän henkilöstöä vuoteen 2013 verrattuna.

Kuva 35. Tarpeen muutoksesta ja eläköitymisestä johtuva laskennallinen rekrytointitarve, tuottavuus + 0,5 %/vuosi

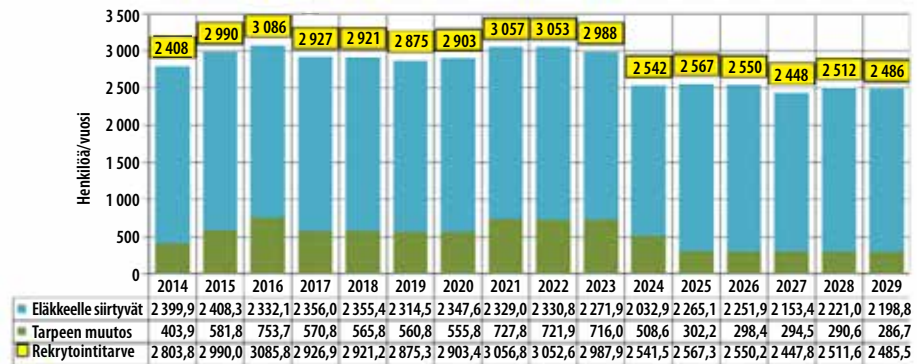
Koko henkilöstö, jos henkilötyn tuottavuus paranee 0,5 %/v

Metropolialue

Henkilöstömäärä 31.12.2010 oli

Nykyisestä henkilöstöstä eläkkeelle siirtyy vuoteen 2025 mennessä 34 %

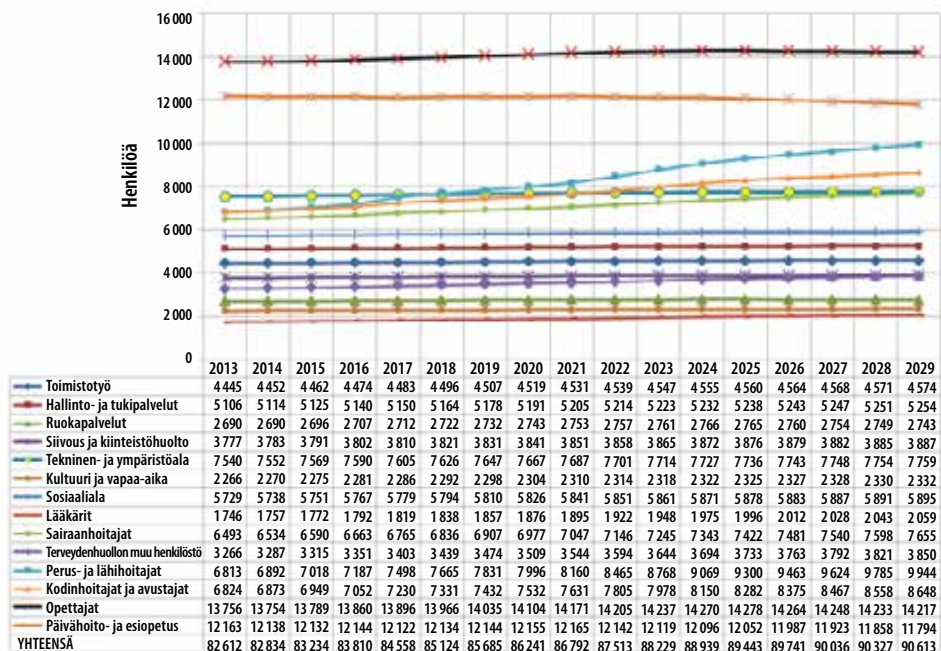
Jos henkilötyn tuottavuus +0,5 %/v, tarve vuonna 2025 olisi 89 443 (muutos +6 831)

Kuva 36. Henkilöstön laskennallinen tarve selvitysalueella 2013 – 2029. Lähde: FCG Konsultointi Oy.

Henkilöstön laskennallinen tarve, tuottavuus +0,5 %/v

Metropolialue

YHTENVETO – henkilöstön määrä, eläköityminen ja rekrytointitarve**• Henkilöstön määrä**

» Selvitysalueen kunnissa on Kevan tilastojen mukaan yhteensä noin 83 000 työntekijää.

• Eläköityminen ja rekrytointitarve

- » Yhteensä kaikista 9 selvityskunnan nykyisistä työntekijöistä 34 % eläköityy vuoteen 2025 mennessä.
- » Kun tuottavuuden arvioidaan paranevan 0,5 % vuodessa, arvioidaan kokonaisuudessaan selvitysalueen kuntien rekrytointitarpeen olevan vuoteen 2029 mennessä yhteensä 44 709 työntekijää.
- » Vuonna 2029 henkilöstön määrän arvioidaan olevan yhteensä 9 selvityskunnassa noin 90 600 henkilöä eli noin 8000 henkilöä enemmän vuoteen 2013 verrattuna.

8 Asukkaiden osallistumis- ja vaikutusmahdollisuudet sekä lähidemokratian toteutuminen

8.1 Pohjoismainen vertailu

Norjassa ja Ruotsissa kunnat voivat toteuttaa kunnanosalautuksen, jolla on merkittävä palveluvastuu ja budjettivalta. Tanskassa ja Suomessa valtuustot voivat perustaa kunnanosalautuksia, mutta niillä ei ole merkittäviä taloudellisia resursseja.

Oslossa toimii 15 kaupunginosaa, joissa kussakin asuu 27 000–51 000 asukasta. Kunnanosat vastaavat perusterveydenhuollosta, lasten päivähoidosta, vapaa-aikatoiminnasta sekä vanhus- ja vammaispalveluista. Osloon kaupungin työntekijöistä 39 % (13 144 henkilöä) työskentelee kaupunginosien palveluksessa. Kaupunginosavaltuustot valitaan kunnallisvaalien yhteydessä. Äänestysaktiivisuus kaupunginosavaaleissa 2011 oli 52–70% eli suunnilleen yhtä korkea kuin varsinaisissa kunnallisvaaleissa (Pihlaja & Sandberg 2012).

Ruotsissa perustettiin 1970- ja 1980-luvulla kunnanosalautuksia vastareaktionä voimakkaaseen kuntien lukumäärän vähenemiseen. 1980-luvun lopun jälkeen moni keskisuuri kaupunki on päättänyt purkaa kuntauudistuksen jälkeen perustetun kunnanosaorganisaation. Toisaalta Ruotsin suurkaupungit, Tukholma, Göteborg ja Malmö perustivat 1990-luvun alussa koko kunnan aluetta koskevat kunnanosaorganisaatiot. Kunnanosalautakunnat toimivat näissä kaupungeissa edelleen ja vastaavat merkittävästä osasta kaupungin palvelutuotantoa. Esimerkiksi Göteborgin kaupunginosien yhteenlaskettu budjetti oli vuonna 2012 yli puolet kaupungin kokonaisbudjetista. Kunnanosalautakuntien tehtävät vaihtelevat kunnittain. Ytimen muodostavat ns. pehmeät lähipalvelut (Pihlaja & Sandberg 2012).

Tukholman kaupunki on jaettu 14 kaupunginosahallintoon, joista jokainen käsittää useita kaupunginosia. Kaupunginosahallintoja johtaa poliittisesti valittu lautakunta, joka vastaa mm. seuraavista tehtävistä: kunnallinen esikoulu, ikääntyvien hoiva, vammaisten tukeminen ja palvelut, kaupunkiympäristötyö (esim. puistojen hoito), sosiaalipsykiatria, yksilö- ja perhehoiva, kuluttajaopastus sekä vapaa-ajan- ja kulttuuritoiminta (Stockholms stad 2014). Lautakunta päättää, miten hallinnolle osoitetut varat käytetään paikallisiin tarpeisiin.

2000-luvulla Ruotsin kunnanosalautakuntien lukumäärä on vähentänyt. Alueellisia toimielimiä on tosin perustettu myös uusiin kuntiin, mutta ne eivät kata koko kunnan aluetta, vaan yleensä kunnan reuna-alueita. Kunnanosalhallinnon hiipumisen takana on useita ilmiöitä: Ruotsissa voimakas kehityssuunta yhteiskuntapolitiikassa on ollut yksityisten palvelutuottajien ja kansalaisten valinnanvapauden edistäminen. Kunnan siirryttyä tilaaja-tuottaja-malliin, on alueellisen palvelutuotantoon perustuva toimintatapa usein saanut väistyä.

Tanskan ominaispiirre on laaja ja lakisääteinen käyttäjädemokratia (esim. päiväkotien yhteydessä lasten vanhemmista koostuva käyttäjäneuvosto, tai vammaisten palvelutalojen yhteydessä taattu käyttäjien osallisuus asioiden hoidossa). Asiakkuutta on pyritty helpottamaan paikallisten yhteispalvelupisteiden ja sähköisten palvelujen avulla. Vuodesta 2007, suuren kuntauudistuksen jälkeen, valtuusto on Tanskassa voinut perustaa kunnanositomikunnan ja delegoida sille päätösvaltaa, lähinnä asioissa, jotka koskevat fyysistä toimintaympäristöä, eli maankäytön ja rakentamisen suunnittelua tai tie- ja liikenneasioita sekä vapaa-aikatoimintaa ja koululaisten aamu- ja iltapäivähoitoa. Kuitenkin vain neljä tanskalaista kuntaa on käyttänyt mahdollisuutta perustaa kunnanositomikunta. Yksi näistä neljästä on Kööpenhamina, jonne perustettiin 12 alueellista toimielintä 2000-luvun toisella puoliskolla. Kööpenhaminassa kaupunginosilla ei ole palveluvastuuta, mutta alueellisilla toimielimillä on keskeinen asema etenkin kaupunginsuunnittelua koskevassa dialogissa. (Pihlaja & Sandberg 2012).

8.2 Yhdeksän kunnan nykytilanne ja kehittämissuunnitelmat

Espoossa kuntalaisten osallisuutta on edistetty pitkäjänteisesti. Myös kuntalaisdemokratiaa on kehitetty. Espoossa eri asukasryhmien vaikuttamiskanavana toimivat mm. vanhusneuvosto, nuorisovaltuusto, vammaisneuvosto, monikulttuurisiasiain neuvottelukunta, tasa-arvotoimikunta, koulujen johtokunnat, oppilaspärlamentit, asukasfoorumit, asukas-yhdistykset, paikallisyhdistykset ja -seurat.

Espoon alueellinen lähidemokratiamalli on alueelliset asukasfoorumit, joiden toiminta käynnistyi 2009. Foorumien tavoitteet on asettanut Espoon kaupunginhallitus. Espoon asukasfoorumit ovat kaikille avoimia, eli poikkeavat tässä suhteessa Vantaan aluetoimikunnista. Asukasfoorumeita toimii yksi jokaisella Espoon seitsemällä suuralueella. Jokaisella suuralueella toimii asukasfoorumin valmisteluryhmä, joka on valittu suuralueen asukkaista hakemusten perusteella. Toimintaa koordinoi Espoon kolmen asukasjärjestöjä edustavan keskusjärjestön muodostama asukasfoorumityöryhmä. Asukasfoorumit toimivat itsenäisesti suhteessa kaupungin luottamushenkilöorganisaatioon, mutta keskustelut raportoidaan kuitenkin kaupungin päätöksentekoon vaikutuksen aikaansaamiseksi.

Espoo edistää jatkuvaa dialogia kuntalaisten kanssa sosiaalisen median ja perinteisten asukasilojen avulla sekä asiakaskyselyiden, palautteiden ja asiakasraatien keinoin. Lähi-palveluiden käyttäjien pitää pystyä vaikuttamaan palveluiden kehittämiseen. Osallistuva Espoo -poikkihallinnollisten kehitysohjelmien tavoitteena on tukea ja kehittää toimintaa Espoo-tarinan mukaisesti.

Helsinki linjasi vuonna 2012 päättyneessä strategiaohjelmassaan tulevia toimia demokratian ja kansalaisvaikuttamisen vahvistamiseksi. Esityksiin kuuluivat mm. alueellisen osallistumisen pilotointi, aluefoorumit, osallistuvan budjetoinnin ja osallistuvan aluesuunnittelun kehittäminen. Painopisteenä oli myös tiedon avoimuus, ml. virkamiespäätösten julkisuus verkossa. Esitysten toteuttaminen eri toimenpitein sisältyy strategiaohjelmaan 2013 – 2016. Strategiaohjelman pohjalta Helsinki toteutti vuonna 2013 vuoden mittaisen alueellisen osallistumisen kokeilun, johon mukaan valittiin kymmenen pilottia eri puolilta kaupunkia. Pilottien tuloksista on ilmestynyt arviointitutkimus (Högnabba 2014).

Strategiaohjelman demokratiaosuudessa on kaksi näkökulmaa Avoin Helsinki ja Osallistava Helsinki:

Avoin Helsinki: Avoimessa kaupungissa kaupunkilaiset ovat mukana yhteisön jäsenenä ja päätöksentekoprosessit avataan kaupunkilaisille. Valmistelun avoimuutta lisätään ja kannustetaan kaupunkilaisia käyttämään sähköisiä tiedonhaku-, osallistumis- ja vuorovaikutuskanavia. Toimenpiteitä ovat mm. kaupunkilaisten yhteispalautekanavan hyödyntäminen käyttäjä-palautteen antamiseksi; erimuotoisten verkkopalvelujen ja vaikutuskanavia käyttöönotto; uudet vuorovaikutukselliset menetelmät, joilla kaupunkilaiset pystyvät osallistumaan kaupungin kehittämiseen sekä tiedon avaamisen jatkaminen Ahjo-järjestelmää kehittämällä ja Helsinki Region Infoshare -hankkeessa.

Osallistava Helsinki: Edustuksellista demokratiaa vahvistetaan, kaupunkilaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia lisätään sekä niitä koskevia menetelmiä parannetaan. Alueellisen demokratian kehittämistä jatketaan alueellisen kokeilun hankkeista saatavien kokemusten pohjalta. Toimenpiteitä ovat mm. pysyvien rakenteiden luominen kaupunkilaisten ja hallintokuntien väliselle vuorovaikutukselle; nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien parantaminen; alueellisen osallistumisen pilottien toteuttaminen ja niiden pohjalta uusien toimintamallien kehittäminen; osallistavan budjetoinnin kokeilu mm. opetustoimessa, nuorisotoimessa ja kirjastotoimessa; digitaalinen syrjäytymisen ehkäiseminen tarjoamalla sähköisiä oppimis- ja osallistumismahdollisuuksia; demokratiatilojen toimintamallin luominen ja kynnyksen madaltaminen olemassa olevien tilojen käyttöönottamiseksi; neuvoa-antavien kansanäänestysten käyttöönottaminen.

Kauniaisissa on laajasti käytössä kuntalaisten osallistumista ja vaikuttamista mahdollistavat tavat. Kaupungin palvelujen järjestämisessä asiakasnäkökulma on ensisijainen. Kunnan koko ja tiivis rakenne mahdollistavat selkeästi palveluittain keskittyvät toimijat, jotka asukkaiden kannalta on helposti hahmoteltavissa ja lähestyttävissä muulloinkin kuin esim. palvelujen laatua, saatavuutta ja riittävyyttä koskevien asiakaskyselyjen välityksellä. Asukkaiden aktiivisuutta ja tässä tapauksessa lasten ja nuorten osallistamista tukevana toimintamalliksi on kehitetty luottamushenkilöille ja viranhaltijoille opas ”Osallistuva lapsi ja nuori – parempi kunta”.

Kirkkonummella on otettu käyttöön sähköiset paikkatietopohjaiset kyselyt maankäytön suunnittelussa. Päivähoidossa ja koulussa on panostettu yhteistyöhön huoltajien kanssa. Tämä on kirjattu varhaiskasvatus- ja opetussuunnitelmiin. Kirkkonummen kunta on mukana KUUMA-kuntien Lähidemokratia-hankkeessa. Hankkeessa selvitetään kevään 2014 aikana muun muassa hankkeessa mukana olevien kuntien tavat, joita kunnat nyt tarjoavat kuntalaisten osallistumiseen ja palveluihin vaikuttamiseen sekä kuntalaisten keskeisimmät osallistumisen muodot.

Keravan kaupunki kehittää lähidemokratian ja kuntalaisten osallistumismahdollisuuksien toteuttamista edistämällä kuntalaisten suoria vaikutusmahdollisuuksia erilaisten kuulemistilaisuuksien, -menettelyjen ja sähköisten osallistumisjärjestelmien kautta. Kyläilloissa käydään alueittain keskustelua ajankohtaisista asioista ja kuntalaisinfoissa kerrotaan laajoista kaikkia koskevista asioista, kuten esim. kuntarakenne- tai sote-uudistuksista.

Keravan kaupungilla on vuoteen 2020 ulottuva yhteisöllisyys- ja nuorisostrategia. Yhteisöllisyys on yksi *Keravan* kaupungin strategisista tavoitteista. Kaupunkia kehitetään verkottuvalla yhteistyöllä esimerkiksi paikallisten yhdistysten ja järjestöjen, kuntien, yritysten sekä oppilaitosten kuten ammattikorkeakoulujen kanssa.

Keravan kaupunki edistää asukkaiden osallistumismahdollisuuksia myös määrämudossa toimivien yhteistyöelinten (vanhusneuvosto, veteraaniasiain neuvottelukunta jne) avulla. Kaupunki on laatinut kuntalaisille osallisuusohjeet avuksi ideoiden saattamiseksi päätöksentekoon. Lähidemokratiaa kehitetään mm. Keski-Uudenmaan kaupunkiselvityksen yhteydessä yhteistyössä naapurikuntien kanssa. Yhdistyksiä ja järjestöjä on paljon ja ne toimivat myös osittain ylikunnallisina.

Sipoon kaikkien luottamuselinten asialistat liitteineen julkaistaan kunnan verkkosivuilla ennen kokousta. Valtuuston kokouksia välitetään suorana verkossa ja samalla voi jättää myös mielipiteitä käsiteltävänä olevista asioista. Kokouksia voi katsoa myös jälkikäteen. Omien verkkosivujen lisäksi kunta hyödyntää myös sosiaalista mediaa toteuttaessaan lähidemokratiaa. Erilaisia foorumeja/edunvalvontajärjestöjä on perustettu väestöryhmittäin: nuorisovaltuusto, vanhusneuvosto, vammaisneuvosto, saaristolaisneuvosto, veteraanitoimikunta sekä asukasyhdistyksiä. Nuorisovaltuuston edustajat osallistuvat myös lautakuntien ja valtuuston kokouksiin. Lähidemokratia toteutuu myös lukuisten seurojen kautta (esim. urheiluseurat, nuorisoseurat, eläkeläisseurat). Kuntalaisille järjestetään säännöllisesti informaatio- ja kuulemistilaisuuksia. Kunta on liittynyt kuntalaisaloite.fi -sivustoon, eli sipoolaiset voivat helposti tehdä kuntalaisaloitteita myös verkon kautta.

Tuusulassa toimii neljä kunnanhallituksen nimeämää keskustojen kehittämistoimikuntaa (Hyrylä, Riihikallio, Jokela ja Kellokoski), joiden tehtävänä on tuoda asukkaiden paikallista näkökulmaa kunnan päätöksentekoon. Keskustojen kehittämistoimikunnat pitävät myös yhteiskokouksia mm. toistensa, paikallisten yhdistysten, luottamushenkilöiden ja koulujen rehtoreiden kanssa edistääkseen tiedonkulkua ja keskustelua yhteisistä asioista. Tuusulassa toimii lisäksi nuorisovaltuusto ja veteraanitoimikunta sekä kunnanhallituksen nimeämät lapsi- ja perheasiain neuvosto, vammaisneuvosto, veteraanitoimikunta ja ikäihmisten neuvosto.

Tuusulassa on laadittu sähköisiä kyselyitä mm. kunnan yleiskaavatyöhön ja Rykmentipuiston suunnitteluun liittyen, joilla kannustetaan kuntalaisia vaikuttamaan oman elinympäristönsä suunnitteluun. Tuusulassa järjestetään Kuntalaisten iltoja noin 4 kertaa vuodessa eri puolilla kuntaa. Kuntalaisille järjestetään erilaisia avoimia informaatiotilaisuuksia esim. kaavahankkeista.

Tulevaisuudessa Tuusula haluaa hyödyntää sosiaalista mediaa lähidemokratian kehittämisessä. Kuntalaiset tullaan osallistamaan eri keinoin uuden kuntastrategian laadintaan. Valtuusto on perustanut toimikunnan, jonka tehtävänä on mm. valmistella ehdotuksia uudenaikaisista toimintamalleista vuorovaikutuksen ja osallisuuden lisäämiseksi henkilös-

tön, kolmannen sektorin, järjestöjen, yritysten ja kuntalaisten kanssa tehtävän yhteistyön, vapaaehtoistyön ja yhteissuunnittelun kehittämiseksi ja edistämiseksi.

Vantaa pyrkii aktiiviseen, strategiseen ja konkreettiseen otteeseen asukkaiden osallisuuden kehittämisessä. Nykyisen lähidemokratiamallin uudistustyö on käynnissä kuntalain uudistamisen ja avoimen hallinnon toimintaohjelman toimeenpanon kanssa. Vantaa haluaa olla edelläkävijä lähidemokratian kehittämisessä ja on valmis rohkeisiin ratkaisuihin asukkaiden osallistumisen edistämiseksi.

Vantaan osallisuusmalli hyväksyttiin elokuussa 2013 valtuustokauden 2013 – 2016 strategiaan sisältyvänä ohjelmana. Osallisuusmallin tavoitteena on kehittää kuntalaisten, kansalaisjärjestöjen, elinkeinoelämän ja julkisen hallinnon välistä vuorovaikutusta. Toimialat ovat ottaneet palveluiden suunnittelussa käyttöön osallistavia menetelmiä, kuten palvelumuotoilua ja asukastyöpajoja. Neuvonta ja sähköinen asiointi tukevat lähidemokratiaa.

Kaupunginhallitus on myös hyväksynyt Lasten ja nuorten Vantaa -toimintaohjelman ja VIKSU -ikäkääntymispoliittisen ohjelman. Osallisuus on keskeisesti mukana myös tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyössä, monikulttuurisuus- ja kaksikielisyysohjelmissa sekä vammaispoliittisessa ohjelmassa. Vantaalla on jo pitkään toiminut nuorisovaltuusto. Nuorisovaltuustolla on edustaja puhe- ja läsnäolo-oikeudella kaupunginvaltuustossa, lautakunnissa ja aluetoimikunnissa.

Vantaalla on kehitetty aluedemokratiaa 1990-luvun alusta lähtien. Vuonna 2001 lähtien suuralueilla on toiminut aluetoimikuntia, joita nykyisin on seitsemän ja lisäksi ruotsinkielinen toimikunta (Svenska kommittén), jonka viiteryhmä on kunnan koko ruotsinkielinen alue. Valtuusto nimeää aluetoimikunnat poliittisin perustein. Niiden toiminta-aika on kaksi vuotta. Jäsenet kootaan siten, että he asuvat suuralueella ja myös eri puolella aluetta. Aluetoimikunnat toimivat linkkinä asukkaiden ja kaupungin päättäjien välillä, vaikuttavat alueen kehitykseen ja päättävät aluerahan käytöstä. Kaupunki osoittaa rahoitusta vuosittain n. 1 €/alueen asukas. Rahalla aluetoimikunnat tukevat alueen toimijoiden tapahtumia ja kehittämistoimintaa. Vuonna 2011 tukisumma oli 85 % eli 165 000 € aluetoimikuntien tuloista.

Vantaalla toimivat myös perinteisesti vuosittaiset asukasfoorumit, joissa kuntalaisilla on mahdollisuus tavata kaupungin johtoa. Teemoina ovat olleet mm. talouden tasapainottamis- ja velkaohjelma, seniorit, lapsiperheet ja maahanmuuttajat. Vantaa on valmis ottamaan käyttöön uuden lähidemokratiamallin vuoden 2015 alusta. Mallin valmistelussa hyödynnetään mm. tehtyjä selvityksiä ja kyselyjä sekä viranhaltijoiden ja luottamushenkilöiden haastatteluja ja asukastyöpajoja. Vantaalla on myös aktiivista järjestö- ja vapaaehtoistoimintaa.

Vihdissä osallistumisen muotoja ovat mm. nuorisovaltuusto, vanhempainyhdistykset kouluilla ja päiväkodeissa, kylätoimikunnat, vanhusneuvosto, veteraanasiaien neuvottelukunta, asukasillat, asukas- ja asiakaskyselyt, kunnan kotisivujen sähköinen palautekanava, esityslistojen ja pöytäkirjojen julkaisu kunnan kotisivuilla, sähköinen aloitekanava (kuntalaisaloite.fi), kuntalaislähetystöt ja adressit. Vihdissä järjestötoiminta on monipuolista. Yhdistykset toimivat aktiivisesti oman kylänsä kehittäjinä ja pitävät yhteyttä luottamushenkilöihin ja kuntaan. Kuuma-kuntien yhteistyönä kartoitetaan lähidemokratian toteutumista ja haetaan uusia malleja sen kehittämiseksi.

YHTEENVETO – Asukkaiden osallistumis- ja vaikutusmahdollisuudet sekä lähidemokratian toteutuminen

• Pohjoismainen vertailu	» Pohjoismaista Norjassa ja Ruotsissa kunnilla on käytössä mahdollisuus järjestää kunnan hallintoa käyttämällä koko kunnan aluetta kattavaa kunnanosa-hallintoa, jolla on merkittävä palveluvastuu ja budjettivalta. » Tanskassa ja Suomessa valtuustot voivat perustaa kunnanosalautakuntia, mutta niillä ei ole merkittäviä taloudellisia resursseja. Kuntalain kokonaisuudistus tuo keskusteluun nykyistä vahvempia vaihtoehtoja osallistumiseen ja lähidemokratiaan.
• Nykytilanne	» Selvitysalueen kunnat ovat valinneet toisistaan eroavat strategiat, joilla edistävät asukkaiden osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksia.

9 Kielelliset oikeudet

9.1 Kansalliskielien nykytilanne

Suomessa suomen ja ruotsin kielen aseman turvaavat perustuslaki ja kielilaki, joissa suomi ja ruotsi määritellään kansalliskieliksi. Kielellisten oikeuksien osalta ruotsinkielinen väestö muodostaa oman ryhmänsä sen perustuslaillisen aseman kautta. Perustuslain (PL) 17 § asettaa julkiselle vallalle velvollisuuden huolehtia maan suomen- ja ruotsinkielisen väestön sivistyksellisistä ja yhteiskunnallisista tarpeista samanlaisten perusteiden mukaan. PL 122 §:n mukaan hallintoa järjestettäessä tulee pyrkiä yhteensopiviin aluejaotuksiin, joissa turvataan suomen- ja ruotsinkielisen väestön mahdollisuudet saada palveluja omalla kielellään samanlaisten perusteiden mukaan. Yksi kielilain lähtökohdista on, että kielelliset oikeudet toteutuvat ilman, että niihin tarvitsee erikseen vedota (kielilain 2 ja 23 §§). Kuntalain 50 §:ssä säädetään kunnan hallintosäännöstä. Lain mukaan johtosäännössä on annettava tarpeelliset määräykset siitä, miten kunnassa annetaan palvelut samanlaisin perustein eri kieliryhmiin kuuluville asukkaille.

Selvitysalueen kunnista kuusi on kaksikielisiä: Helsinki (35 674 ruotsinkielistä; 5,9 % väestöstä), Vantaa (5 712; 2,8 %), Espoo (20 241; 7,9 %), Kauniainen (3 286; 36,9 %), Kirkkonummi (6 641; 17,7 %) ja Sipoo (6 767; 36,1 %). Niiden yhteenlaskettu ruotsinkielisten määrä on 78 321 henkilöä. Lisäksi yksikielisissä kunnissa asuu noin 3 000 henkilöä joiden äidinkieli on ruotsi. Koko Uudenmaan alueella väestöstä 8,6 % on ruotsinkielisiä mikä tarkoittaa vajaa 135 000 asukasta. Helsingissä on maan suurin ruotsinkielinen väestö, Espoossa toiseksi suurin. Pääosin ruotsinkielinen väestö on keskittynyt rannikolle siten, että Helsingistä etäämmälle mennessä ruotsinkielisten osuus väestöstä kasvaa.

Ruotsinkielisten ikäjakauma on erilainen verrattuna suomenkielisiin pääkaupunkiseutulaisiin: ruotsinkielisten eläkeläisten osuus on suhteessa huomattavasti suurempi kuin mitä suomenkielisten eläkeläisten osuus. Ruotsinkielisten lasten määrä on kasvussa mikä osittain johtuu siitä että kaksikielisissä perheissä lasten kieleksi useimmiten valitaan ruotsi (syntyvyysindeksi 2,3). Ruotsinkielisessä peruskoulussa on noin 10 % enemmän oppilaita kuin mitä rekisteröityjen ruotsinkielisten lasten lukumäärä on, mikä johtuu siitä, että moni suomenkielinen valitsee lapselleen ruotsinkielisen koulun (Tammenmaa 2014).

9.2 Ruotsinkieliset palvelut selvitysalueella

Kielelliset oikeudet kunnallisissa palveluissa toteutuvat heikosti pääkaupunkiseudulla¹. Palvelun saaminen ruotsiksi on usein sattumanvaraista. Kuntien ja palveluiden välillä on kuitenkin suurta eroavuutta. Metropolialueen ruotsinkielisten palveluiden tilasta ja turvaamisesta on tehty useita tutkimuksia (esim. Henricson 2013, Westman 2011, Mustajoki 2009). Pääkaupunkiseudun kuntien strateginen suunnittelu kielellisten palveluiden turvaamiseksi vaihtelee erittäin paljon.

Kielibarometrin (2012) mukaan kielellisten oikeuksien toteutuminen on kytköksissä vähemmistökielisten osuuteen väestöstä. Kielibarometrin mukaan 48 % ruotsinkielisistä helsinkiläisistä ilmoitti saavansa kunnallisia palveluita ruotsiksi harvoin tai ei koskaan, kun vastaava luku Kauniaisissa oli 4 % ja Sipoossa 0 %.

Ruotsinkieliset muodostavat metropolialueella aluerajauksesta riippuen noin 80 000 asukkaan väestöpohjan, minkä pitäisi riittää turvaamaan palvelut ruotsiksi. Pääkaupunkiseudulla tarvitaan nykyistä vahvempaa ruotsinkielisten palvelujen koordinaatiota (Westman 2011). Suurimmat ongelmat ovat sosiaali- ja terveyspalveluissa. Kunnallisten palveluiden osalta koetaan, että teknisellä sektorilla on huonoimmat valmiudet tarjota palveluja ruotsin kielellä ja paikallisten kielivähemmistöjen suurimmat odotukset kohdistuvat siihen, että toimivaa sairaan- ja terveydenhuoltoa saisi omalla kielellä (Kielibarometri 2012).

Taulukko 20. Pääkaupunkiseudun kuuden kunnan ruotsinkielisten kokemus ruotsinkielisten palvelujen saatavuudesta ruotsiksi (Kielibarometri 2012). Asteikko on kouluarvosanojen (4–10) mukainen.

Kielipalvelu arvosanat (keskiarvot) ruotsinkieliset vähemmistöt	Kunnalliset terveyspalvelut,	Lähin sairaala	Vanhustenhuolto	Muu sosiaalihuolto	Kunnallinen lasten päivähoito	Kunnan johtavat virkamiehet	Kunnan puhelinvälide	Kunnan kotisivut	Kirjasto	Kulttuuripalvelut	Liikuntapaikat	Tekniset asiat	Jätehuolto
Sipoo	8,6	7,9	8,2	8,1	9,1	7,8	9,2	9,1	9,2	8,8	8,6	7,9	7,8
Helsinki	7,1	6,8	6,3	6,7	8,9	6,5	6,6	7,7	7,6	7,6	6,7	6,6	6,6
Vantaa	6,6	6,7	6,7	6,8	9,1	6,6	7,1	7,8	7,0	7,6	6,7	6,3	6,6
Espoo	6,8	6,7	6,5	7,0	9,0	6,6	7,0	7,9	7,6	7,6	6,9	6,8	6,8
Kauniainen	8,7	6,7	7,5	8,1	9,4	8,6	9,1	9,4	8,8	8,8	8,1	7,5	6,7
Kirkkonummi	8,7	6,7	7,5	8,1	9,4	8,6	9,1	9,4	8,8	8,8	8,1	7,5	6,7

Sosiaali- ja terveyspalvelut

Helsingissä on vuosien ajan yritetty taata sekä sosiaali- että terveydenhuolto molemmilla kielillä muun muassa erityisratkaisujen avulla. Ruotsinkielistä sosiaalipalvelua varten perustettiin erityinen yksikkö, joka toimi vuoden 2012 loppuun asti. Kolme terveysase-

¹ Hyödynnetty Tammenmaan muistiota 7.3.2014

maa, joilla palvelu taataan erikseen myös ruotsiksi toimivat edelleen. Tällä hetkellä erityisen ongelmallisia Helsingissä ovat ruotsinkielisten lasten huostaanotot, vanhustenhuolto sekä ruotsinkielinen nuorisopsykiatria. Kaikkia edellä mainittuja palveluita yhdistää se, että sosiaalisten oikeuksien toteutuminen on vahvasti kytköksissä kielellisten oikeuksien toteutumiseen (Kielibarometri 2012).

Helsingissä koetut ongelmat koskevat vaihtelevasti kaikkia pääkaupunkiseudun kaksikielisiä kuntia. Varsinkin vanhuksille suunnatut palvelut ovat tulevaisuuden haaste, koska vanhuksista prosentuaalisesti useampi on ruotsinkielinen muuhun väestöön verrattuna. Ruotsinkielisessä väestössä eläkeläisten osuus on yli 20 % ja suomenkielisten vain runsaat 13 % (Westman 2011). Muita erityiskysymyksiä, jotka koskevat koko pääkaupunkiseutua ovat mm. neuvolapalveluiden saatavuuden varmistaminen ruotsiksi sekä hoitoketjun varmistaminen niin että kielelliset oikeudet toteutuvat.

Varhaiskasvatus, koulu, kulttuuri ja liikunta

Ruotsinkieliseen varhaiskasvatukseen ja kouluun ollaan kaikkein tyytyväisimpiä (Kielibarometri 2012). Tämä johtuu siitä, että palvelut lain mukaan järjestetään omassa organisaatiossaan yksikielisenä. Varhaiskasvatuksen ja koulun suurin ongelma on rekrytointivaikeudet. Epäpätevän henkilökunnan osuus on paljon suurempi kuin suomenkielisissä palveluissa. Pääkaupunkiseudun yhteistyövaltuuskunnan asettama ruotsinkielisten palvelujen työryhmä esitti raportissaan vuonna 2007, että sijaispooli voisi omalta osaltaan ratkaista joitain ongelmia (Pääkaupunkiseudun yhteistyövaltuuskunta 2007, Työryhmä 14). Pääkaupunkiseudun ruotsinkieliset kansalaisopistot on ehdotettu yhdistettäväksi yhdeksi opistoksi. Tämä asia ei kuitenkaan ole kuntien keskinäisissä pohdintoissa edennyt (Westman 2011).

Asuminen, ympäristö ja liikenne

Kielibarometrin (2012) mukaan pääkaupunkiseudun ruotsinkieliset antavat huonoimman arvosanan teknisten asioiden kielellisille palveluille. Tilanne kuitenkin harvemmin mainitaan ongelmana. Joukkoliikenne koetaan usein kielineutraaliksi tiedottamista lukuun ottamatta. Ruotsinkielisten joutuvat pääkaupunkiseudulla hakemaan palvelunsa pidemmän matkan päästä kuin suomenkieliset. Koulut ja päiväkodit ovat harvemmassa. Lisäksi on vain harvoja sosiaali- ja terveystalveluiden toimipisteitä, joissa taataan ruotsinkieliset palvelut.

Viranomaisten työkalut

Oikein suunnitelluilla tietojärjestelmillä voidaan ratkaista logistiikkaongelmat, jotka liittyvät palveluiden tarjoamiseen asiakkaan kielellä. Logistiikalla tarkoitetaan asiakkaan tunnistamista kielen perusteella sekä hänen ohjaamistaan niin että hän saa palvelut haluamallaan kielellä. Pääkaupunkiseudulla on parhaillaan menossa Apotti-hanke. Hank-

keella on tarkoitus tuottaa kuntalaisia ja ammattilaisia palveleva asiakas- ja potilastietojärjestelmä, joka mm. mahdollistaa nykyistä paremman sähköisen asioinnin ja palvelut.

9.3 Monikielisyys

Suomessa puhutaan 148 kieltä äidinkielenä. Suurin osa maan vieraskielisistä asuu pääkaupunkiseudulla, jossa vuonna 2013 vieraskielisten osuus väestöstä on noin 11,7 %. Helsingissä 78 469 ihmisen (12,1 % asukkaista) äidinkieli on muu kieli kuin suomi, ruotsi tai saame. Määrä kasvoi Helsingissä 4 861 hengellä vuosien 2012 – 2013 välillä. Suurimmat vieraskielisten kieliryhmät ovat venäjänkieliset (16 024 henkeä), vironkieliset (11 122 henkeä) ja somalinkieliset (7 534 henkeä). Näihin kolmeen kieliryhmään kuuluu 44 prosenttia Helsingin vieraskielisistä (Helsingin...2013; Valtionneuvoston kertomus...2013). Muissa pääkaupunkiseudun kunnissa vieraskielisten osuus koko väestöstä vuonna 2013 oli Espoossa 11,0 %, Vantaalla 11,6 % ja Kauniaisissa 4,5 %. Kehyskunnissa osuus oli 3,7 % (ks. lisää kohdasta 2.3.1).

YHTEENVETO – Kielelliset oikeudet	
• Kansalliskielien nykytilanne	» Perustuslain (PL) 17 § asettaa julkiselle vallalle velvollisuuden huolehtia maan suomen- ja ruotsinkielisen väestön sivistyksellisistä ja yhteiskunnallisista tarpeista samanlaisten perusteiden mukaan. PL 122 §:n mukaan hallintoa järjestettäessä tulee pyrkiä yhteensopiviin aluejaotuksiin, joissa turvataan suomen- ja ruotsinkielisen väestön mahdollisuudet saada palveluja omalla kielellään samanlaisten perusteiden mukaan. » Selvitysalueella asuu noin 78 321 ruotsinkielistä.
• Ruotsinkieliset palvelut selvitysalueella	» Kielelliset oikeudet kunnallisissa palveluissa toteutuvat erityisesti sosiaali- ja terveyspalveluissa heikosti pääkaupunkiseudulla. » Palvelun saaminen ruotsiksi on usein sattumanvaraista. Kuntien ja palveluiden välillä on kuitenkin eroavuutta ruotsinkielisten palvelujen saatavuudessa.
• Monikielisyys	» Suomessa puhutaan 148 äidinkieltä. » Suurin osa Suomen vieraskielistä asuu pääkaupunkiseudun kolmessa suuressa kaupungissa Espoossa, Helsingissä tai Vantaalla.

OSA II: EHDOTUS

10 Ehdotus kuntarakenteeksi

10.1 Ehdotuksen muodostamisen perusteet

Ehdotuksen muodostamisen perusteiksi valittiin kolme näkökulmaa ja 12 kriteeriä, joiden kautta metropolialueen kuntarakenteen muutostarvetta on tarkasteltu:

I NÄKÖKULMA: Hyvinvointipalvelujen turvaaminen vaatii voimavarojen yhdistämistä

1. kriteeri: *Voidaanko kuntarakenteen muutoksin vastata väestörakenteen muutokseen?*

Väestön ikääntyessä palveluiden saatavuutta ja laatua ei voida verorahoitteisesti turvata, ellei voimavaroja allokoita yhteisesti koko metropolialueella. Hyvinvointipalveluiden turvaaminen edellyttää tuottavuuden kasvua, joka syntyy päällekkäisyyksien purkamisella ja suuremman kokonaisuuden kehittämispotentiaalin hyödyntämisellä. Metropolialueen ennustettu väestönkasvu on kestävän kehityksen kannalta hallittavissa parhaiten koko aluetta koskevalla yhtenäisellä suunnittelulla ja päätöksenteolla. Maahanmuuton ja vieraskielisen väestömäärän kasvu edellyttää kuntapalveluilta erityisosaamista, joiden turvaaminen onnistuu parhaiten voimavarojen kokoamisella.

2. kriteeri: *Voidaanko metropolialueen kuntarakenteella vaikuttaa Suomen kansainväliseen kilpailukykyyn?*

Voimavarojen kokoaminen on välttämätöntä, jotta metropoli kykenee toimimaan koko Suomen veturina ja pärjäämään kilpailussa muiden metropolien kanssa. Vahva metropolialue edellyttää tehokasta ja hyvin organisoitua hallintoa. Kilpailukyvyn turvaamiseksi julkisen sektorin on rakennettava sellainen fyysinen, hallinnollinen ja digitaalinen infrastruktuuri, että se muodostaa parhaan mahdollisen toimintaympäristön yritystoiminnalle. Suomen kansainvälisen kilpailukyvyn kehittämisessä tarvitaan vahvaa alueellista koordinaatiota ja olemassa olevan kehittämispotentiaalin hyödyntämistä.

3. kriteeri: Miten kansainvälistä kilpailukykyä voidaan vahvistaa toimintaympäristöä kehittämällä?

Kuntarakenne vaikuttaa fyysisen, hallinnollisen ja digitaalisen toimintaympäristön toimivuuteen. Työssäkäyntialuetta vastaava kunta suunnittelu- ja päätöksentekoaikana mahdollistaa kokonaisvaltaisen, pitkäjänteisen ja resurssitehokkaan toiminnan. Kuntaliitokset avaavat mahdollisuuden koko hallintojärjestelmän ja -kulttuurin läpikäyntiin ja modernisointiin. Tietojärjestelmien, verkkojen ja palveluiden yhteensovittaminen ja palvelutuotannon digitalisoiminen ovat keskeisiä edellytyksiä kilpailukyvyn lisäämisessä. Säästöpotentiaali on merkittävä.

II NÄKÖKULMA: Metropolialueen kokonaisuus kaiken lähtökohtana

4. kriteeri: Miten kuntarakenteen muutoksin voidaan tukea alueen kehittymistä toiminnallisen kokonaisuuden näkökulmasta?

Metropolialueelle muuttoliikkeestä kertyvä positiivinen tulokertymä pitäisi saada mahdollisimman tehokkaasti hyödynnetyksi koko alueen hyväksi siten, että kuntien välinen kilpailu positiivista tulokertymää kerryttävistä asukkaista vähenee. Metropolialue on tiivis työssäkäynti- ja asiointialue. Asukkaat elävät alueella päivittäistä arkeansa yli kuntarajojen. Aluetta pitäisi kehittää yhtenä toiminnallisena kokonaisuutena asukkaiden luontaisten elinpiirien näkökulmasta. Työssäkäynnin ja asioinnin kannalta erityisesti liikkumisen ja asumisen ratkaisut ovat keskeisiä alueen kokonaisedun näkökulmasta. Rakenteellisilla ratkaisuilla voidaan parhaiten varmistaa alueen kehitys yhtenä kokonaisuutena.

5. kriteeri: Toisivatko kuntarakenteen muutokset paremmat edellytykset vahvistaa alueen sosiaalista kestävyyttä ja vähentää segregaatiota?

Kuntarakennetta uudistamalla voidaan vahvistaa edellytyksiä seudun sosiaalista kestävyyttä vahvistavalle asuntopolitiikalle ja yhdyskuntakehittämiselle. Keskeistä on luoda suotuisat olosuhteet määrällisesti riittävälle ja kohtuuhintaiselle asuntotuotannolle. Kilpailukyky- ja elinvoimapolitiikan vuorovaikutusta sosiaalista kestävyyttä vahvistavien toimien, kuten varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen, sote-palvelujen ja kulttuuripalvelujen kanssa on vahvistettava. Tämä onnistuu parhaiten, kun toimet voidaan suunnitella koko toiminnallisen alueen laajuisesti. Metropolialueen väestökasvusta merkittävä osa tulee olemaan maahanmuuttajataustaista. Maahanmuuttajien kotouttaminen, vieraskielisten asukkaiden palvelujen turvaaminen ja asuinalueiden etniseen eriytymiseen liittyvien uhkien torjunta on seudun yhteinen haaste.

6. kriteeri: *Voidaanko kuntarakenteen muutoksin parantaa yhdyskuntarakenteen eheyttä, vähentää autoriippuvuutta ja toteuttaa kansallisia ilmasto- ja energiatarpeita?*

Eheä yhdyskuntarakenne tarkoittaa seudullisesti ajateltua, kokonaisvaltaisesti suunniteltua ja hyvin toimivaa kaupunkiseutua. Seudulliset asunto- ja työmarkkinat sekä kaupalliset palvelut edellyttävät seutulähtöistä maankäytön ja liikennejärjestelmän kehittämistä. Seutulähtöisyys onnistuu parhaiten yhden hallinnollisen alueen puitteissa. Metropolialueen monikeskuksisuus tukee asukkaiden arjen sujuvuutta. Alakeskusten vaikutusalueet eivät rajaudu kuntarajoihin. Monikeskuksisuuden vahvistaminen nykyisistä kuntarajoista riippumatta lisää seudun yhdyskuntarakenteen toimivuutta. Kuntarakenteen vahvistaminen loisi uusia mahdollisuuksia ympäristölähtöisiin investointeihin rakentuviin kehitysympäristöihin, joissa voidaan kokeilla, testata ja kehittää uuden sukupolven uusiutuvan energian, jäte- ja vesihuollon resurssitehokkaita ratkaisuja sekä ekologisesti kestävän liikumisen malleja.

7. kriteeri: *Voidaanko kuntarakenteen muutoksin parantaa alueen asuntomarkkinoiden toimivuutta ja turvata riittävä kohtuuhintaisten asuntojen tarjonta?*

Asuntomarkkinoiden toimivuuteen voidaan vaikuttaa kysyntää vastaavalla ja sijainniltaan kilpailukykyisellä tonttitarjonnalla, kilpailun lisäämisellä asuntotuotantoprosessin eri vaiheisiin sekä vahvoilla vuokra-asuntojen omistajilla. Näistä erityisesti tonttitarjonnan riittävyyttä tukevalla maankäyttöpolitiikalla ja vuokra-asuntojen omistajuudella on kuntarakenteeseen liittyviä kytkentöjä. Asumisen laadun kehittämisen tarve tunnustetaan sekä nykyisen asuntokannan osalta että uudistuotannossa. Siihen vaikuttavat mm. väestörakenteen muutokset ja yksilöllisten asumisratkaisujen kasvava kysyntä. Nyt kehittämis-työ tapahtuu pääosin nykyisten kuntien sisällä. Kuntarakenteen muuttaminen tehostaisi työtä alueellisesti kattavammaksi.

III NÄKÖKULMA: Kuntaliitokset mahdollistavat koko hallintojärjestelmän ja toimintakulttuurin nykyaikaistamisen

8. kriteeri: *Voidaanko kuntarakenteen muutoksella turvata palveluiden saatavuus ja kehittäminen, huomioon ottaen myös väestörakenteen muutoksesta johtuva palvelutarpeen kasvu?*

Kuntarakenteen muutos, sote-palveluiden integraatio ja järjestämisvastuun muutos avaa- vat mahdollisuuden kehittää myös kuntien vastuulla olevien lähipalvelujen tuottamista kokonaisuudessaan. Lisäksi kuntarakenteen kehittäminen mahdollistaa nykyisten palveluverkkojen yhteensovittamisen, tuottavuuden kasvattamisen, kuntalaisten valinnanmahdollisuuksien lisäämisen sekä palvelujen digitalisoinnin ja tietojärjestelmien integraation. Kuntarakenteen muuttuessa kuntalaisen asema lähipalvelujen käyttäjänä ei muutu, vaan muutos merkitsee hallinnon, talouden ja päätöksenteon voimavarojen kokoamista.

9. kriteeri: Miten voidaan kuntarakenteen muuttuessa vahvistaa asukkaiden paikallista identiteettiä ja kansalaisyhteiskuntaa sekä lisätä kansalaisten osallistumista?

Kansalaiset haluavat olla yhä enemmän mukana vaikuttamassa itseään koskeviin asioihin. Nykyinen kuntarakenne ei mahdollista alueen ihmisten luontaisen toimintaympäristön mukaista vaikuttamista. On tärkeää vahvistaa samanaikaisesti sekä asukkaiden lähiympäristöön että koko elinpiiriin liittyviä osallistumisen keinoja. Kuntarakennetta uudistettaessa tulee rohkeasti ottaa käyttöön kaikki avoimuuden, demokratian ja osallistumisen keinot. Lähidemokratia isossa kunnassa on sekä lähialue-, käyttäjä- että suunnitteludemokratiaa. Isossa kunnassa aluedemokratia vahvistaa paikallista identiteettiä ja ihmisten yhteenkuuluvuutta. Avoin kunta on osallistumisen ja vaikuttamisen tila. Avoin data luo uutta arvoa ja innovaatioita.

10. kriteeri: Miten kuntarakenteen muutosta käytetään mahdollisuutena uudistaa hallintatapaa kokonaisuudessaan, muuttaa päätöksentekoa ja syventää demokratiaa?

Kuntarakennetta uudistettaessa valtuuston ja hallituksen tehtäväjakoa ja toimintatapoja voidaan uudistaa. Mahdollisuus perustaa kunnan sisällä ”aluevaltuustoja” voi luoda joustavuutta palvelujen tuottamiseen. Valtuusto voi delegoida määrättyjä tehtäviä kunnan osa-alueille muodostettaville ”aluevaltuustoille”. Vireillä oleva erillinen lainsäädäntöhanke tähtää siihen, että alueelliset toimielimet voitaisiin valita suorilla vaaleilla. Asukasryhmien ääni kuullaan kunnan valtuuston asettamien neuvostojen ja aluevaltuustojen sekä muiden tätä palvelevien elinten avulla.

11. kriteeri: Miten kuntarakenteen muutosta käytetään mahdollisuutena parantaa väestön ruotsinkielisten ja muunkielisten asemaa ja palveluita yhdistämällä ja koordinoimalla palveluja?

Kuntarakenteen muutoksella voidaan vahvistaa kielellisten oikeuksien toteutumista metropolialueella. Vieraskielisten osuus on ruotsinkielisiä suurempi ja vahvasti kasvava. Tämä on välttämätön kehitys ja potentiaalisesti suuri voimavara. Vieraskielisten palvelujen kokoaminen mahdollistaa palvelujen kattavuuden. Sähköisten palvelujen kehittämisen helpottaa monikielisyyden hoitamista. Maahanmuuttajien ja pakolaisten kotouttamisen ja integroinnin on oltava voimallista työllistymisen edistämiseksi ja syrjäytymisen ehkäisemiseksi. Yhtenäisellä asuntopolitiikalla on tuettava integraatiota. Kansalliskielisten ja vieraskielisten omaehtoista kulttuuritoimintaa asuinalueilla on tuettava järjestämällä toimitiloja sekä taloudellisella tuella.

12. kriteeri: Voidaanko metropolialueen kuntia yhdistämällä vahvistaa alueen kykyä pitkäjänteisesti ylläpitää tasapainoista kuntataloutta ja edistää siten alueen kilpailukykyä ja kansalaisten hyvinvointia?

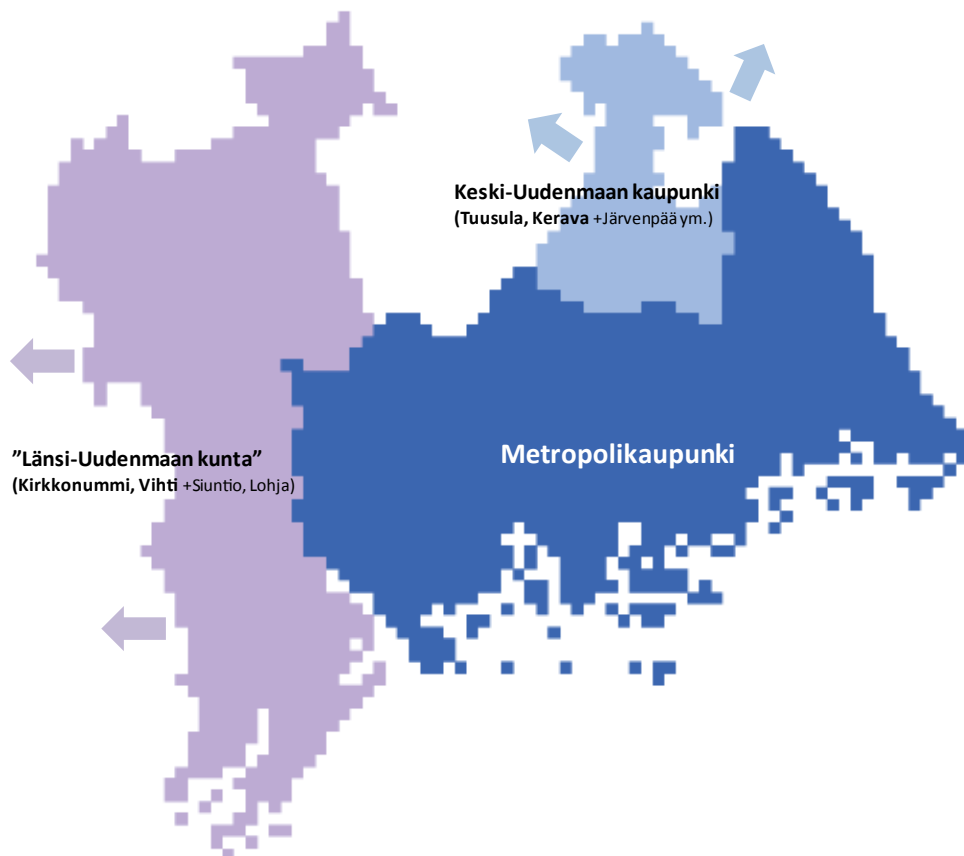
Kuntaliitosten taloudellisia vaikutuksia tulee arvioida niiden dynaamisten vaikutusten kautta, joita voidaan saada aikaan kuntien toimintojen uudelleenjärjestämisellä. Kuntakoon kasvattaminen on tuloksellista, mikäli uusi kunta kykenee vaikuttamaan palvelujen kustannusrakenteisiin ja hyödyntämään uudenlaisen rakenteen luomia mahdollisuuksia. Osaoptimoinnin, palvelushoppailun ja erityisintressien vaalimisen sijasta tarvitaan metropolialueen kokonaisedun huomioon ottamista. Kuntia yhdistämällä voidaan metropolialueen hallinnon ja palvelutuotannon kustannuksia vähentää merkittävästi.

10.2 Ehdotus

Metropolialueen ja koko Suomen tulevaisuuden menestys edellyttää metropolin ydinalueen kolmen suuren kaupungin voimavarojen kokoamista. Metropolialueen kokonaisedun kannalta tärkeimpiä menestystekijöitä pystytään vahvistamaan parhaiten yhdistämällä pääkaupunkisedun kaupungit Espoo, Helsinki, Kauniainen ja Vantaa sekä Sipoo uudeksi kunnaksi, metropolikaupungiksi. Tällä estetään myös se, että pääkaupunkiseutu jakautuisi toiminnallisesti ja sosiaalisesti kahtia. Kansallisesti erittäin merkittävän Aviapoliksen alueen kehittämispotentiaalin täysimääräinen hyödyntäminen toteutuu parhaiten, jos Tuusulan eteläinen osa liitetään metropolikaupunkiin.

Metropolikaupungin kehysalueen voimavarojen kokoaminen Keski-Uudenmaan kuntajakoselvityksen tuloksena olisi alueen kokonaisedun kannalta erittäin tärkeää. Mikäli tässä ei onnistuta, olisi Tuusulan, Keravan ja Järvenpään yhdistyminen joka tapauksessa askel eteenpäin. Kirkkonummi ja Vihti ovat osa metropolikaupungin kehittyvää kehysaluetta. Myös Länsi-Uudellamaalla tarvitaan voimavarojen kokoamista. Vihdin ja Kirkkonummen kuntien yhdistyminen osana laajempaa Länsi-Uudenmaan kokonaisuutta tukisi tätä tavoitetta.

Kuva 37. Ehdotus kartalla.

OSA III: UUDEN METROPOLIKAUPUNGIN PERIAATTEET

11 Metropolikaupungin rakenne

Metropolikaupunkia kehitetään sisäiseltä rakenteeltaan monikeskuksisena. Sillä on kansainvälisesti vetovoimainen pääkeskus, jota täydentävät palveluiltaan, työpaikoiltaan ja asuinympäristönä monipuoliset kaupunkikeskukset. Palvelualueet, ”kotikaupungit”, ympäröivät kaupunkikeskuksia asukkaiden arjen elinpiirin mukaisesti noudattamatta nykyisiä kuntarajoja. Kaupunkikeskuksia kehitetään lähtökohtina asukkaiden palvelutarpeet sekä liikkuminen ja toimiminen kaupunkiympäristössä. Pääkeskuksen hyvän saavutettavuuden ohella myös kaupunkikeskukset ovat verkottuneet monipuolisesti keskenään ja niiden väliset yhteydet ovat sujuvia.

Palvelualueiden lukumäärä riippuu tarkoituksenmukaiseksi katsotun laajuuden lisäksi niille delegoitujen tehtävien luonteesta ja määrästä. Jos kaupunkikeskusten ja niitä ympäröivien palvelualueiden väestöpohjaksi otetaan esimerkiksi 50 000–80 000 asukasta, niitä tulisi metropolikaupungin nykyisellä väestömäärällä yhteensä 15–20. Kukin niistä muodostuisi kaupunginosista ja pienalueista, ”kylistä”.

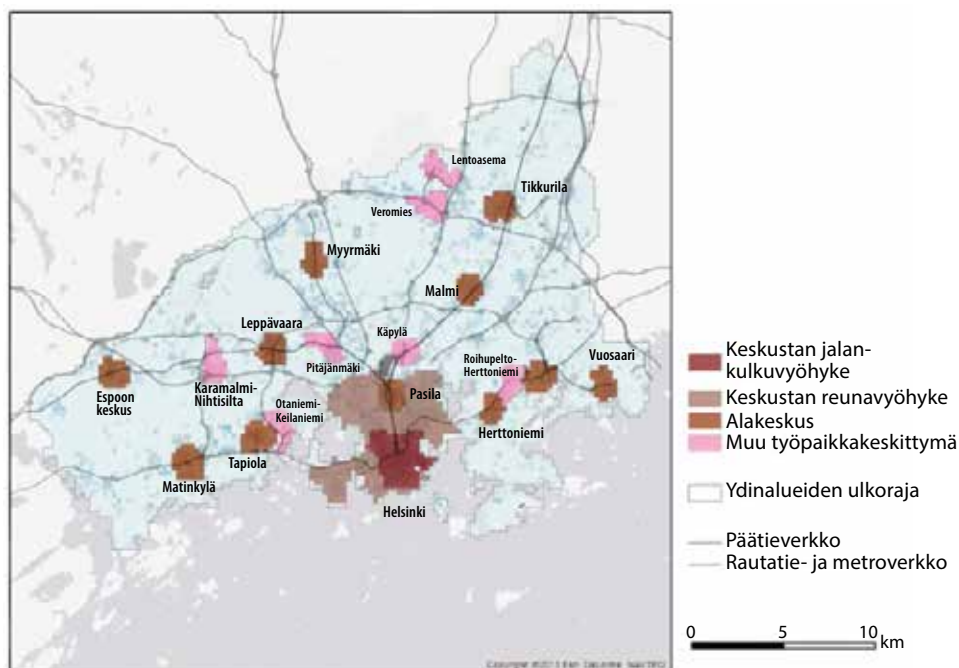
Metropolikaupungin rakenne tukee kestäväen kehityksen tavoitteita. Pääkeskuksen tiivistäminen ja kaupunkikeskusten voimistaminen asuin-, työpaikka- ja palvelukeskitäytymänä vähentää metropolialueen laajuisen liikkumisen tarvetta ja parantaa pyöräilyn ja jalankulun asemaa. Monikeskuksisuus selkeyttää joukkoliikennejärjestelmää ja lisää sen houkuttelevuutta, kun poikittaisyhteydet paranevat. Tiivistyvä kaupunkirakenne parantaa edellytyksiä saavuttaa pääkaupunkiseudun ilmastostrategian 2030 tavoite saada seudusta hiilineutraali vuoteen 2050 mennessä.

Monikeskuksisuus ja verkostomainen rakenne tarjoavat mahdollisuuden kaupungin päätöksenteon ja hallinnon uudenalaiseen organisoimiseen ja sen osana lähidemokratian vahvistamiseen. Strategisen kehittämisen tasolla metropolikaupunki toimii yhtenä kokonaisuutena. Tähän liittyviä tehtäviä olisivat esimerkiksi kuntatalous, kuntastrategia, palvelustrategiat, yhdyskuntarakenteen, asumisen ja liikennejärjestelmän kehittäminen sekä elinkeino- ja innovaatiopolitiikka. Kaupunkitason linjausten toimeenpano, lähipalvelujen organisointi sekä lähiympäristön ylläpito ja kehittäminen sen sijaan voitaisiin tehdä kaupunkikeskuslähtöisesti kunkin palvelualueen omaleimaisuutta ja vahvuuksia hyödyntäen.

Metropolikaupungin sisäisen rakenteen valmistelu on osa yhdistymissopimuksen toimeenpanoa ja kuuluu yhdistymishallitukselle. Työn tukena voidaan käyttää esimerkiksi paikkatietoanalyysiin perustuvaa tutkimustietoa alakeskusten muodostumisesta ja asukkaiden liikkumistottumuksista. Myös nykyisten kuntien suunnittelussaan ja tilastoinnissaan käyttämät aluejaot antavat viitteitä palvelualueiden muodostamiseen.

SYKE:n Yhdyskuntarakenteen vyöhykkeet –tutkimuksen mukaan (Söderström ym. 2014) pääkaupunkiseudulla monikeskuksisuuden kriteerit täyttäviä alakeskuksia väestön, työpaikkojen, kaupallisten palvelujen sekä joukkoliikenteen palvelutason perusteella on tällä hetkellä yksitoista. Ne ovat Espoon keskus, Herttoniemi, Itäkeskus, Leppävaara, Malmi, Matinkylä, Myyrmäki, Pasila, Tapiola, Tikkurila ja Vuosaari. Niistä Vuosaari (n. 18 000 asukasta) on suurin ja Tapiola (n. 8 000 asukasta) pienin, kun alakeskukset on rajattu muusta kaupunkirakenteesta jalankulkuvyöhykekriteerein.

Kuva 38. Helsingin seudun ydinalueiden alakeskukset ja tärkeimmät työpaikkakeskittymät. Keskittymät on rajattu maa-alaltaan saman suuruisiksi alakeskusten kanssa (200–250 ha). (Söderström ym. 2014).

Uudenmaan liiton keskusverkko-selvityksessä (Martikainen ym. 2012) kaupunkirakenteen alakeskuksia pääkaupunkiseudulla on tunnistettu yhteensä 22 (Hakunila, Herttoniemi, Itäkeskus, Kannelmäki, Kauklahti, Kauniainen, Kivenlahti, Koivukylä, Kontula, Korso, Leppävaara, Malmi, Martinlaakso, Matinkylä, Munkkivuori, Myyrmäki, Pakkala, Tapiola, Tikkurila, Tuomarila, Viikki ja Vuosaari).

Espoossa kaupungin vision ja strategian mukaan kaupunkia kehitetään viiden kaupunkikeskuksen ja paikalliskeskusten verkostokaupunkina. Kaupunkikeskuksia ovat Tapiola, Matinkylä-Olari, Espoonlahti, Leppävaara ja Espoon keskus. Paikalliskeskuksia ovat Kauklahti, Kalajärvi, Finnoo, Kera ja tulevaisuudessa myös Hista.

Helsingin valmisteltavana olevan yleiskaavan 2050 visiossa kaupunki koostuu kymmenestä laajasta kaupunginosakokonaisuudesta, joissa on yksi tai useampi toiminnallinen keskusta. Kantakaupungin lisäksi seudullisia keskustoja ovat Pasila, Malmi ja Itäkeskus. Kaupunginosakeskustoja kantakaupungin ulkopuolella on neljätoista: Herttoniemi, Östersundom, Vuosaari, Kontula, Kannelmäki, Munkkivuori, Lauttasaari, Viikki, Oulunkylä, Pitäjänmäki, Myllypuro, Laajasalo, Arabianranta ja Käpylä.

Sipoon yleiskaava 2025 perustuu kahden kehityskäytävän ja niiden neljän taajaman, Talma-Nikkilän ja Söderkulla-Majvikin kehittämiseen. Vantaan yleiskaavassa 2007 on kuusi toiminnallista osa-aluetta. Niiden keskuksia ovat Tikkurila, Myyrmäki-Martinlaakso, kehärataan tukeutuva Kivistö, Pakkala, Korso-Koivukylä sekä Hakunila.

12 Palvelut

12.1 Palvelujen järjestämisen ja tuottamisen periaatteet metropolikaupungissa

Metropoliselvityksessä tulevaisuuden metropolille 2030 asetettuna strategisena tavoitteena on palveluiden turvaaminen julkisten resurssien vähentyessä. Selvityksessä on siis hyväksytty arvolähtökohdaksi hyvinvointiyhteiskunnan kansalaisille tarjoamien palveluiden säilyttäminen, jolloin keinona tähän on nähty kuntarakenteen muuttamisella aikaansaattava tuottavuushyöty.

Keskeinen johtopäätös on, että hyvinvointipalveluiden turvaaminen vaatii alueen kuntien voimavarojen yhdistämistä, joka esitetään toteutettavaksi kuntaliitoksella. Metropolikaupunki toteutettaisiin yhdistämällä kunnat ja jakamalla yhdistetty kunta 15–20:een lähipalveluista vastuussa olevaan demokraattisesti johdettuun palvelualueeseen. Perusperiaatteena on, että isot asiat hoidetaan suurella alueella ja pienet asiat lähellä ihmisten arkea. Palvelujen järjestämisen kannalta kysymys on strategisesta kuntaliitoksesta, jossa kuntalaisen asema lähipalvelujen käyttäjänä ei muutu, vaan muutos merkitsee hallinnon, talouden, strategisten kysymysten ja päätöksenteon voimavarojen kokoamista metropolikaupungin tasolle.

Kuntatalous on ns. niukkuuden taloutta, jossa perusteltuja menoja on aina enemmän kuin resursseja näiden menojen kattamiseen. Pitkän ajanjakson trenditarkastelu kuitenkin osoittaa, että väestörakenteen muutoksista aiheutuva pitkäaikainen talouden epätasapaino korjaantuu vain muuttamalla pysyvästi kuntatalouden rakenteita.

Väestön ikärakenteen muutos vaikeuttaa ratkaisevalla tavalla kuntien mahdollisuuksia huolehtia palveluista ja niiden rahoituksesta. Varsinkin ikääntyvän väestön määrän voimakas kasvu asettaa haasteita sosiaali- ja terveydenhuoltopalveluiden järjestämiselle ja rahoittamiselle. Noin puolet arvioidusta julkisten menojen kasvupaineesta kohdistuu kuntiin. Tämä edellyttää talouskasvua ja talouden kestävyyttä vahvistavia rakenteellisia uudistuksia sekä erityisesti kuntasektorilla tuottavuuden parantamista.

Tilastokeskuksen vuoden 2012 väestöennusteen mukaan työikäisen väestön (15–64-vuotiaiden) määrän ennustetaan vähenevän vuoteen 2030 mennessä 117 000 henkilöllä nykyisestä. Väestöllinen huoltosuhde eli lasten ja eläkeikäisten määrä sataa työikäistä kohden nousee. Ennusteen mukaan 60 huollettavan raja ylittyisi vuonna 2017 ja 70 huollettavan raja vuoteen 2028 mennessä.

Tuottavuuden kasvu voi perustua joko siihen, että nykyisillä panoksilla aikaansaadaan suurempi tuotos tai siihen, että nykyinen tuotos saadaan aikaan pienemmillä panoksilla. Väestön ikärakenteesta ja elinajanodotteen noususta seuraa, että palvelujen kysyntä kasvaa ja verorahoitteisessa järjestelmässä näin myös verotuksen tarve. Tarvittavan suuremman tuotoksen aikaansaaminen jää nykyistä harvempien työikäisten kontolle. Näin ollen ollaan tilanteessa, jossa riittävän tuottavuuden kasvun aikaansaaminen edellyttää sekä nykyistä pienempää panosta että nykyistä suurempaa tuotosta.

Väestöllisen huoltosuhteen ohella julkisen palvelutuotannon rahoitus pohjaa mittaa kantosuhte, joka osoittaa työvoiman ulkopuolisten, työttömien ja julkissektorin palveluksessa olevien määrän suhdetta yksityissektorin työllisiin. Nykyisen verorahoitteisen hyvinvointimallin rahoituksen riittävyyden turvaamiseksi tarvitaan Suomeen 150 000 – 200 000 yksityisrahoitteista uutta työpaikkaa yli perusuran (McKinsey: Työtä, tekijöitä, tuottavuutta, Helsinki 2010).

Metropolikaupungin toimintaa ohjaavan strategian osana on palvelustrategia, jolla linjataan palveluiden järjestämisen ja tuottamisen periaatteet sekä palveluverkot. Keskitettyjen palveluiden ja lähipalveluiden järjestämisen peruseriaatteena on, että mitä useammin palvelua käytetään, sitä lähempänä se toteutetaan. Ne palvelut, joita käytetään hyvin harvoin, voidaan toteuttaa siellä, mihin on toimivat joukkoliikenneyhteydet.

Yhdistymishallituksen keskeinen tehtävä on käynnistää palveluverkkojen sekä palveluiden tuottamistapojen arviointi koko kaupungin alueella. Kuntalaislähtöisistä palveluprosesseista, lähipalvelumalleista ja toimialojen rajat ylittävistä yhteispalvelumuodoista laaditaan selvitykset, joiden pohjalta voidaan tehdä päätökset palveluverkkojen yhdistämisestä toimialoittain ja alueittain.

Asiakaslähtöisyyden toteutuminen käytännössä pyritään varmistamaan valinnanvapautta lisäämällä ja ottamalla käyttöön erilaiset käyttäjädemokratian sovellukset. Monikanavaisen palveluverkoston ja uusien palvelukonseptien kehittämisen mittareina ovat kustannustehokkuus, vaikuttavuus, laatu ja saavutettavuus.

12.2 Sosiaali- ja terveyshuollon järjestäminen

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistamisen keskeisinä tavoitteina ovat väestön terveyden, hyvinvoinnin ja sosiaalisen turvallisuuden edistäminen, yhdenvertaisten sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen turvaaminen koko maassa, sosiaali- ja terveydenhuollon peruspalvelujen vahvistaminen sekä kustannustehokkaan ja vaikuttavan palvelurakenteen toteuttaminen. Uudistuksen keskeisenä keinona on sosiaali- ja terveydenhuollon mahdollisimman laaja integraatio, jossa perus- ja erikoispalvelut muodostavat ehjän palvelukonaisuuden.

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuu siirretään uudistuksessa viidelle sosiaali- ja terveysalueelle. Tuottamisvastuu voi olla kuntayhtymällä tai sen sijasta tuottamisvastuualueen vastuukunnalla, jos alueen kunnat niin yksimielisesti sopivat. Teemallisten kuntayhtymien muodostaminen ei ole mahdollista.

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislakiluonnoksen mukaan sote-alue laatii palvelujen toteuttamisesta joka neljäs vuosi järjestämis päätöksen, jonka valmistelussa STM:tä on kuultava. Päätöksessä määritellään tuottamisvastuussa olevat kuntayhtymät ja tuottamisalueen vastuukunnat sekä niiden tehtävät, rahoituksen ja voimavarojen kohdentaminen, keskeiset periaatteet ostopalveluille, laatu- ja palvelutaso, yhtenäiset käytännöt, lähipalvelujen varmistaminen sekä kielelliset oikeudet.

Tuottamisvastuun edellytyksenä on riittävät voimavarat ja kyky vastata sote-palveluista yhtenä kokonaisuutena. Tuottaminen voi tapahtua omana toimintana, ostopalveluna, palvelusetelillä tai yhteistoiminnassa.

Uuden kunnan, metropolikaupungin, muodostavat viisi nykyistä kuntaa kuuluvat eteläiseen sote-alueeseen, jolla voi olla enintään neljä tuottamisvastuullista kuntayhtymää.

Metropolikaupunki vastaisi alueellaan kaikista lainsäädännön kunnille antamista tehtävistä. Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden tuottamisprosessit olisivat uuden kunnan perustoimintaa, samoin koko vastuualueen päätöksenteko ja johtaminen. Tällöin vältyttäisiin kuntayhtymähallintoon liittyvistä ohjattavuusongelmista. Metropolikaupungin ja eteläisen sote-alueen muodostama järjestäjä-tuottajamalli tarjoaisi tasapainoisen neuvotteluasetelman järjestämis päätöstä laadittaessa, ja se takaisi parhaalla tavalla sosiaali- ja terveydenhuollon uudistamisen tavoitteiden toteutumisen.

Uuden kunnan muodostaminen antaa nykyistä vahvemman perustan ruotsinkielisten kielellisten oikeuksien toteutumiselle. Ruotsinkielisten sote-palvelujen kokoaminen yhden johdon alaisuuteen uuden kunnan kaupunkitasolle ja vahva koordinointi palvelujen tuottamisessa ja henkilöstön rekrytoinnissa parantaa ruotsinkielisten sote-palvelujen laatua ja saatavuutta.

12.3 Lähipalvelut ja keskitetyt palvelut

Metropolikaupunkia koskevan esityksen keskeisenä ajatuksena on yhdistää viiden kunnan voimavarat, alue ja palvelutuotanto yhdeksi kokonaisuudeksi. Asukaslähtöisyyden periaate merkitsee palveluiden käyttäjien näkökulman korostumista: palveluiden käyttötiheys ja saavutettavuus määräävät, mitkä palvelut toteutetaan metropolikaupungin, mitkä palvelualueiden tasolla.

Yhdistymishallitus päättää toimiala- ja yksikkötasoisesti palveluverkkojen kehittämisestä sekä lähipalveluiden ja keskitettyjen palveluiden määrittämisestä.

Lähipalveluita tarjotaan palvelualueilla, sähköisinä palveluina tai kotiin annettavina palveluina. Lähipalveluita tyypillisesti ovat varhaiskasvatus, perusopetus, lähikirjastot, nuorisotilat sekä lähiliikuntapalvelut. Sote-tuottamisvastuun piiriin kuuluvia lähipalveluja ovat mm. neuvolatoiminta, lähi terveyspalvelut, kouluterveydenhuolto ja ikäihmisten lähipalvelut.

Keskitetyt palvelut ovat tyypillisesti harvoin käytettäviä palveluita, jonka vuoksi ne eivät ole sidottuja palvelualueisiin. Metropolikaupungin tasolla toteutettavia palveluja voivat olla mm. suuret liikuntalaitokset, kulttuuripalvelut, toisen asteen koulutus, taiteen perusopetus ja työllisyyspalvelut. Segregaation ehkäisemiseen liittyvät toimet, kilpailuky-

vystä huolehtiminen ja elinkeino- ja innovaatiopolitiikka ovat myös koko metropolikaupunkia koskevia asioita.

Maankäyttöön, asumiseen ja liikenteen järjestämiseen liittyvät tehtävät ovat metropolikaupungin tasolla hoidettavia, elleivät ne siirry metropolialueen kuntayhtymän vastuulle. Metropolihallinnon MAL-tehtävien tärkeimmiksi välineiksi kaavaillaan vireillä olevassa lakipaketissa maakuntakaavan ja osin yleiskaavoja korvaavaa metropolikaavaa ja metropolisopimusta. Ne merkitsisivät kuntalähtöisen maankäytön suunnittelun toimivallan kaventumista. Muilta osin kysymys on lähinnä kuntayhtymätasolla jo hoidettavien tehtävien uudelleen organisoimisesta (ks. myös luvut 1.3.3 ja 19).

Periaatekuvaus (kuva 39) palvelujen järjestämisestä jakaa lähipalvelut ja keskitetyt palvelut saavutettavuuden ja käyttötiheyden perusteella palvelualueilla ja koko metropolikaupungissa toteutettaviin palveluihin.

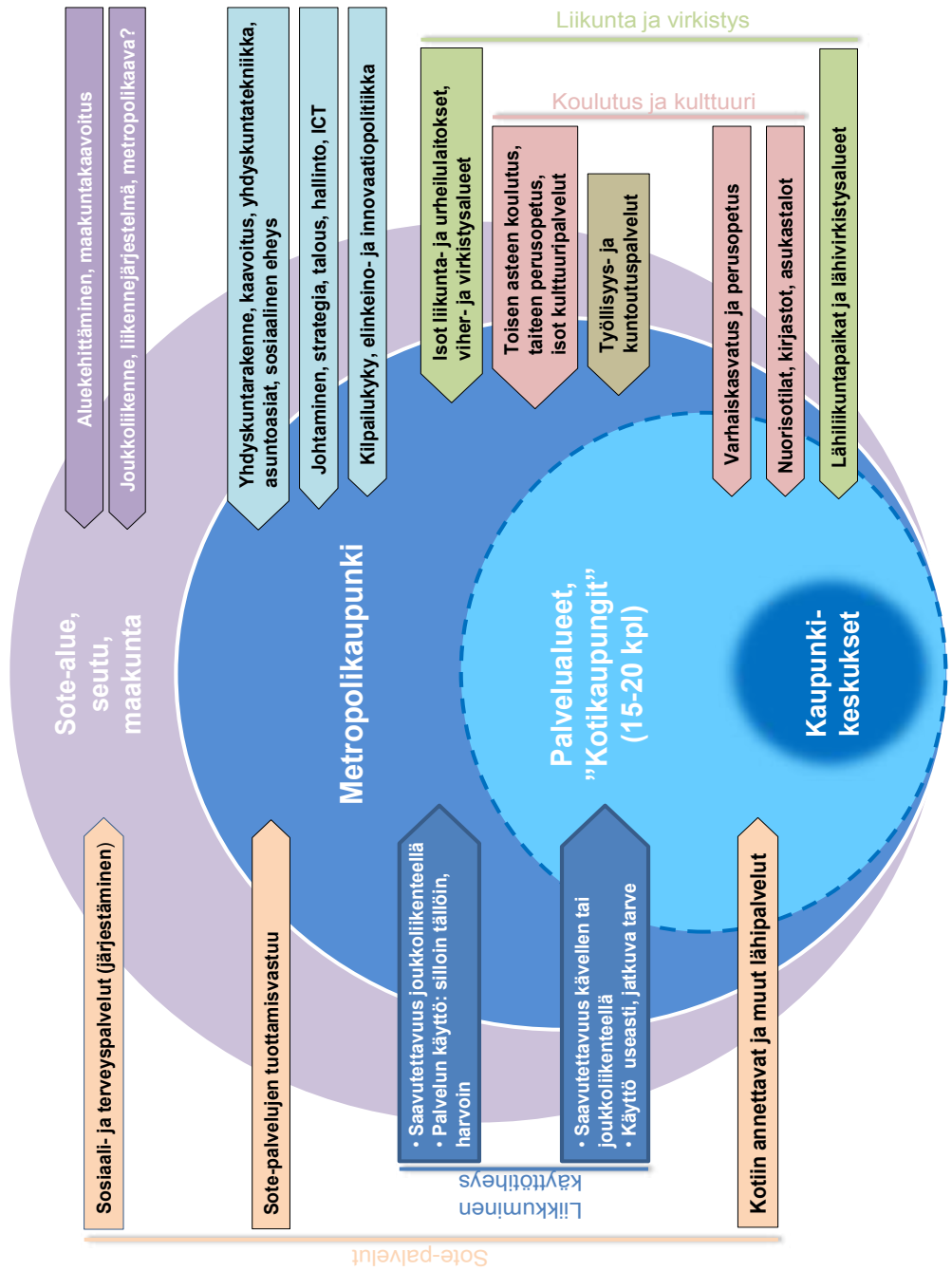
12.4 Johtopäätöksiä

Palveluiden saatavuus ja laatu voidaan turvata, mikäli kaikki palvelutuotannon tuottavuutta lisäävät keinot otetaan käyttöön. Keskeistä on nykyisten palveluverkkojen yhteensovittaminen, jolloin toimivat ratkaisut säilytetään, kehittämispotentiaali voidaan hyödyntää täysimääräisesti ja uudet kustannustehokkaat palvelut ja palveluprosessit ottaa käyttöön.

Kuntarakenteen muutoksella voidaan kokonaisuuden etu saada suunnittelun ja päätöksenteon peruslähtökohdaksi, jolloin yhteiset voimavarat voidaan kohdentaa kustannustehokkaammin, palvelurakenteen päällekkäisyyksiä purkaa ja erityisosaamista vaativien palvelujen tarjonta turvata. Kuntarakenteen muutos mahdollistaa kuntalaisen valinnanmahdollisuuksien lisäämisen sekä palvelujen digitalisoinnin ja tietojärjestelmien integraation.

Sote-palveluiden integraatio ja järjestämisvastuun muutos avaa mahdollisuuden kehittää myös kuntien vastuulla olevien palveluiden tuottamista kokonaisuudessaan.

Kuva 39. Palvelujen järjestäminen metropolikaupungissa.

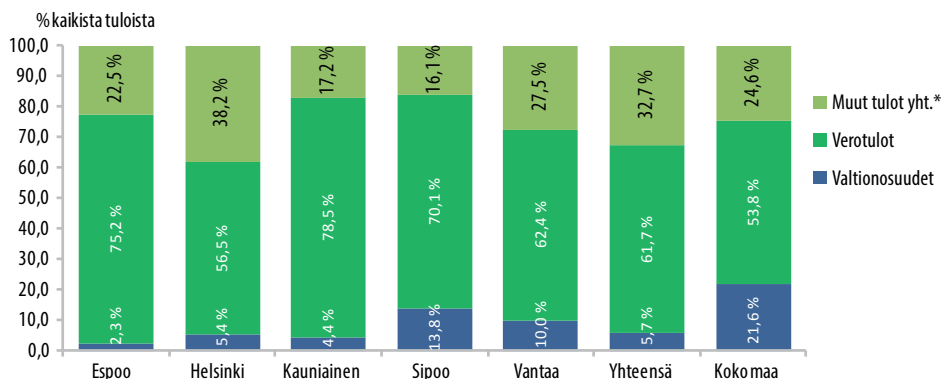
13 Talous

13.1 Kuntien ja kuntakonsernien taloudellinen asema ennen yhdistymistä

Kuntien taloudellinen asema tunnuslukuina

Kuntien taloutta tarkasteltaessa on syytä ottaa huomioon kuntien erilaiset tavat organisoida toimintansa. Kuntalain yhtiöittämisvelvollisuus edellyttää markkinaehtoisien toiminnan eriyttämistä yhtiöön, mutta kunnat ovat yhtiöittämisprosessin eri vaiheessa. Tukipalvelutuotannon osalta toimintoja on yhtiötetty Vantaalla. Energiatuotannon osalta Helsingin kaupungin energialiikelaitos yhtiötetään vuonna 2014. Sen sijaan Espoo on jo aiemmin kokonaan luopunut energiayhtiönsä osakkuudesta.

Kuntien valtionosuusriippuvaisuus on alueen viidessä kunnassa erityisen pientä (kuva 40). Kun koko maassa kuntien valtionosuudet muodostavat kuntien tulopohjasta yli viidenneksen, ydinmetropolin kunnissa vastaava osuus oli 2 – 14 prosenttia vuonna 2013. Verotulojen osuus vaihtelee Helsingin 56 prosentin ja Kauniaisten 78 prosentin välillä. Helsingin kaupunki poikkeaa tulo rakenteeltaan muista kunnista siinä, että kaupungin muut tulot muodostivat yli kolmanneksen kaupungin tulopohjasta.

Kuva 40. Kuntien tulorakenne 2013. Lähde: FCG 2014.

% kaikista tulosta	Valtionsuudet	Verotulot	Muut tulos yhteensä*	+ Myyntituotot	+ Maksutuotot	+ Tuet ja avustukset	+ MUUT toimintatuotot	+ Valmistusvarastot	+ Valmistus omaan käyttöön	+ Rahoitus
Espoo	2,3 %	75,2 %	22,5 %	3,6 %	6,3 %	2,0 %	4,1 %	0,0 %	2,9 %	3,6 %
Helsinki	5,4 %	56,5 %	38,2 %	20,7 %	3,6 %	2,3 %	7,9 %	0,0 %	2,5 %	1,2 %
Kauniainen	4,4 %	78,5 %	17,2 %	5,0 %	7,5 %	0,9 %	3,2 %	0,0 %	0,0 %	0,6 %
Sipoo	13,8 %	70,1 %	16,1 %	3,5 %	5,5 %	1,0 %	6,7 %	0,0 %	0,0 %	-0,6 %
Vantaa	10,0 %	62,4 %	27,5 %	3,6 %	5,0 %	2,8 %	4,3 %	0,0 %	10,4 %	1,6 %
Yhteensä	5,7 %	61,7 %	32,7 %	13,9 %	4,5 %	2,3 %	6,4 %	0,0 %	3,9 %	1,7 %
Koko maa	21,6 %	53,8 %	24,6 %	11,3 %	4,4 %	2,2 %	4,4 %	0,0 %	1,5 %	0,8 %

Alueen kunnallisverotuksessa verotettavat tulot ovat selkeästi yli maan keskiarvojen (taulukko 21). Vuodesta 2005 verotettavien tulojen kasvu on ollut suurinta Helsingissä (+13,5 %) ja Kauniiaisissa (+13,6 %). Espoo (+7,3 %) on ainoa alueen kunta, jossa verotulosten kasvu on ollut alhaisempaa kuin koko maassa (+11,5 %). Merkittävää on, että vuodesta 2009 verotettavat tulot eivät ole juuri kasvaneet.

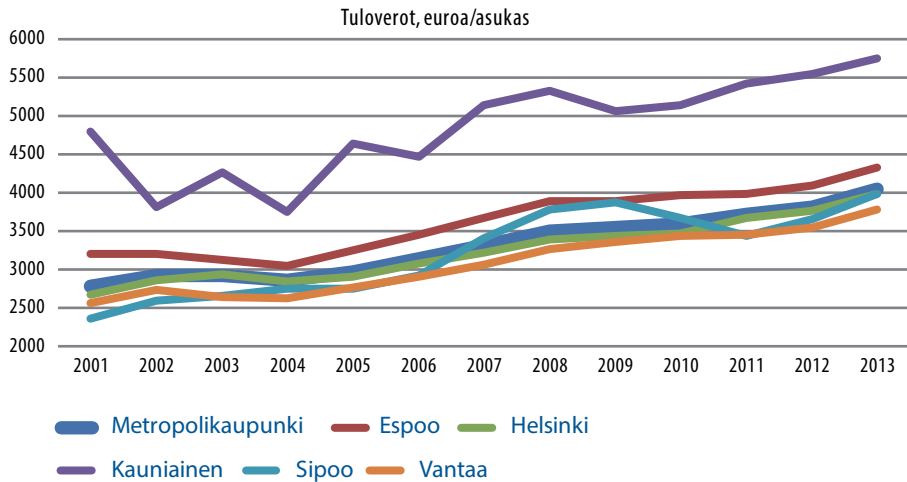
Taulukko 21. Kunnallisverotuksessa verotettavat tulot vuosina 2005 – 2012, vuoden 2012 rahnarvo.

	Kunnallisverotuksessa verotettavat tulot €/as							
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Espoo	24 390	25 416	26 314	26 486	26 475	26 196	26 273	26 178
Helsinki	20 265	20 939	21 879	22 301	22 641	22 871	22 997	22 992
Kauniainen	32 125	34 361	35 796	34 707	35 000	35 821	36 714	36 487
Sipoo	17 998	18 519	19 672	22 395	22 823	20 249	20 119	20 299
Vantaa	19 014	19 683	20 560	21 014	21 236	21 189	21 265	21 226
Turun seutukunta	15 681	16 276	16 992	17 271	17 420	17 290	17 249	17 300
Tampereen seutukunta	15 729	16 119	16 992	17 218	17 087	16 984	17 204	17 243
Oulun seutukunta	15 016	15 431	16 070	16 272	16 385	16 309	16 360	16 413
Lahden seutukunta	14 130	14 491	15 239	15 510	15 481	15 441	15 603	15 632
Koko maa	15 359	15 879	16 631	16 904	16 979	16 968	17 095	17 128

Lähde: FCG 2014.

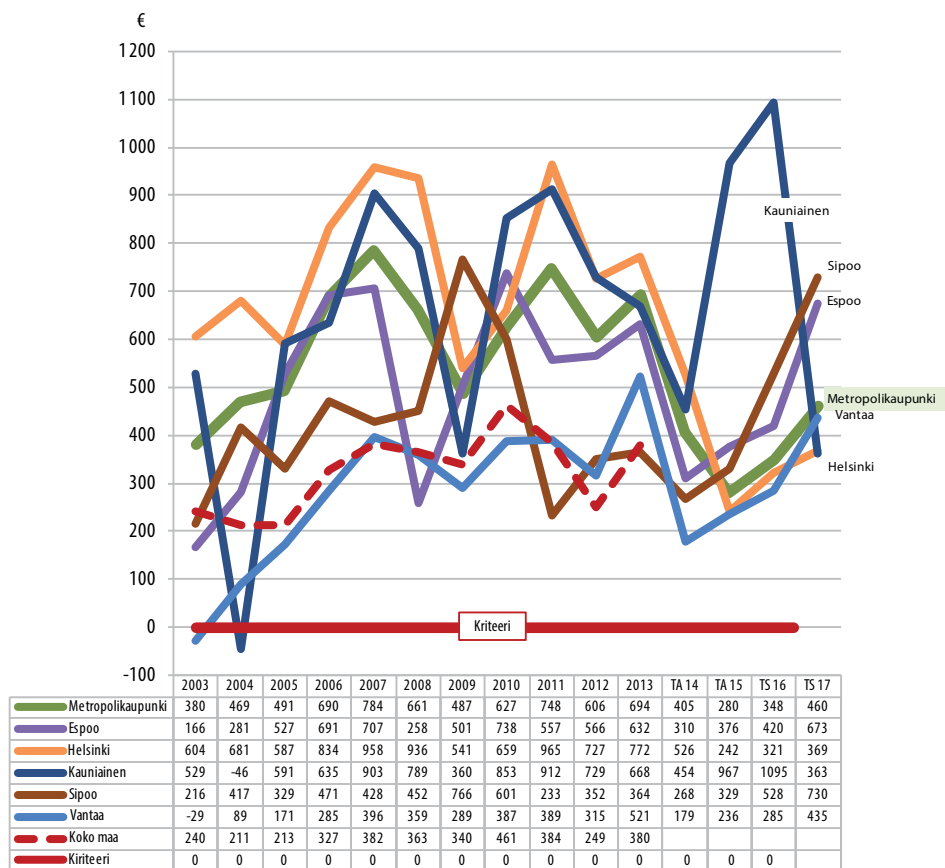
Vuonna 2013 metropolikaupungin alueella kerättiin tuloveroja 4 042 euroa asukasta kohden (kuva 41). Kiinteistöveroja kunnat keräsivät 305 euroa asukasta kohden ja osuutta yhteisöveron tuotosta 402 euroa asukasta kohden. Alueen kuntien tuloverot asukasta kohden ovat pysytelleet maan keskiarvon yläpuolella. Korkeimmat asukaskohtaiset verotulot ovat olleet Kauniiaisissa ja alhaisimmat Vantaalla.

Kuva 41. Tuloverot 2001–2013, €/as. Lähde FCG 2014.

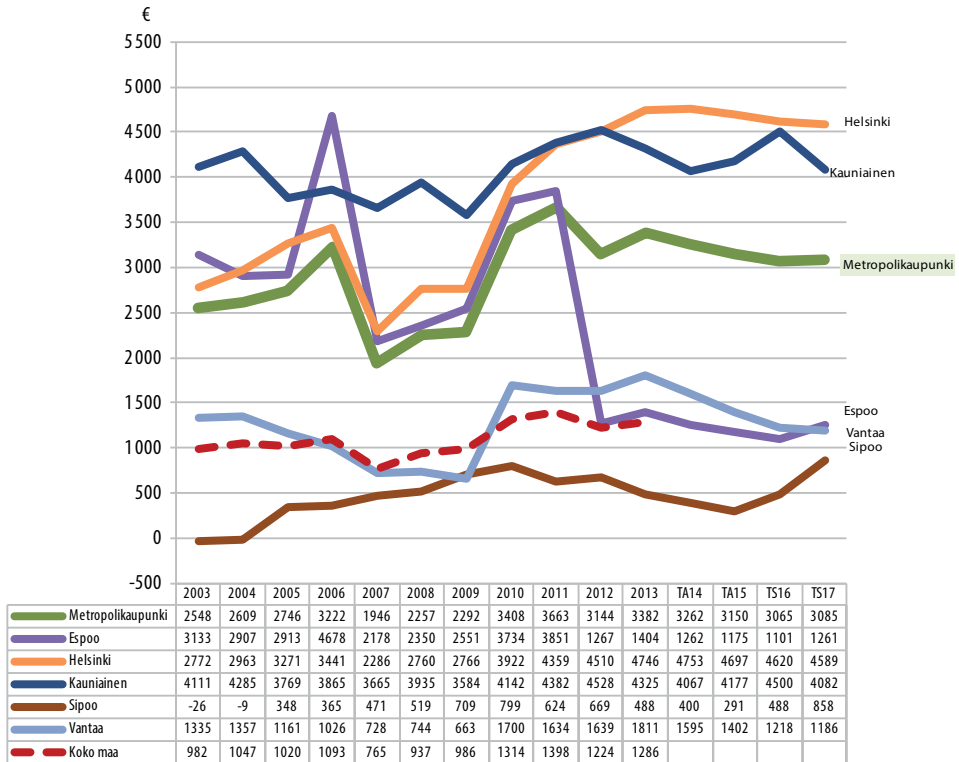
Metropolikaupungin kuntien vuosikate on vuosina 2002 – 2013 pysynyt pääasiassa positiivisena (kuva 42). Alueen kuntien vuosikate asukasta kohden on ollut yli maan keskiarvon vuodesta 2011 alkaen Sipoon kuntaa lukuun ottamatta. Sipoon vuosikatteiden ennakoitaan kasvavan merkittävästi taloussuunnittelukaudella. Vuoden 2013 tilinpäätösten katteisiin ja ylijäämään parantavasti vaikutti verotilityksiin liittyvä kertaerä, mikä havaitaan verrattaessa ao. vuotta talousarvion 2014 lukuihin.

Kuva 42. Kuntien vuosikate vuosina 2003, €/asukas. Vuoden 2014 luvut on poimittu talousarvioista, vuosien 2015- 2017 luvut talousarvioesityksistä. Lähde: FCG 2014.

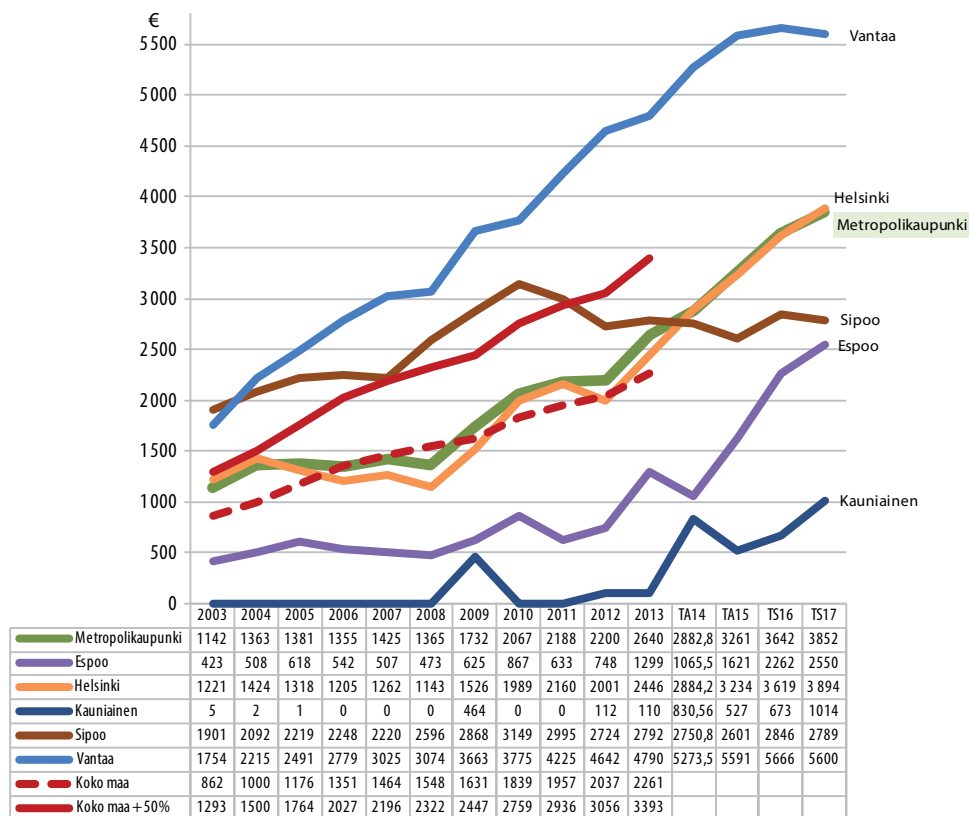
Kaikkien kuntien tase on vahva, kun sitä tarkastellaan kertyneiden ylijäämien näkökulmasta (kuva 43). Taloussuunnitelmakaudella kertynyt alijäämä asukasta kohden laskisi yli 200 euroa/asukas. Talousarviossaan Sipoo on arvioinut kertyneen ylijäämän kasvavan suunnittelukauden aikana. Espoon ylijäämä laski huomattavasti vuonna 2012. Ylijäämän vähennys johtui aikaisempia tilikausia koskevan virheen korjaamisesta tilinpäätöksessä. Ylijäämistä palautettiin investointirahastoon 72,8 miljoonaa euroa.

Kuva 43. Kertynyt ali-/ylijiäämä vuosina 2003–2017, €/asukas. Vuoden 2014 luvut on poimittu talousarvioista, vuosien 2015–2017 luvut talousarvioesityksistä. Lähde: FCG 2014.

Vuodesta 2001 Vantaan kaupungin lainakanta on yli nelinkertaistunut (kuva 44). Myös Sipoossa ns. kriisikuntakriteeri lainakannan osalta on täyttynyt vuosina 2001 – 2005 sekä 2008 – 2010, mutta tämän jälkeen kunnan asukaskohtainen lainamäärä on laskenut. Selvityskunnista pienin lainakanta on Kauniaisilla, jolla koko 2000-luvun ajan joko ei ole ollut lainaa tai sitä on ollut vain hyvin vähän. Espoon lainakanta on pysynyt suhteellisesti matalalla tasolla, nyt se on kuitenkin nousussa.

Kuva 44. Kuntien lainakanta vuosina 2003–2017, €/asukas. Vuoden 2014 luvut on poimittu talousarvioista, vuosien 2015–2017 luvut talousarvioesityksistä. Lähde: FCG 2014.

Kuntien voimakas väestökasvu on vaikuttanut kuntien palvelu- ja investointitarpeisiin sekä lisännyt investointien tulorahoitushaasteita. Alueen voimakas kasvu edellyttää investointeja, osin myös lainarahoituksella. Yhdessä lainakannan jo nyt tapahtuneen kasvun kanssa investointien ja peruskorjausten rahoitus aiheuttaa riskin kuntien taloudelle.

Espoon merkittäviä suunnittelukauden investointikokonaisuuksia ovat Länsimetron rakentaminen, koulujen peruskorjausohjelma, yli 65-vuotiaan väestönsosan palvelutarpeen kasvuun varautuminen, T3 -alueen ja Espoon keskuksen kehittämisohjelmat sekä Suurpelton alueen toteuttaminen. Helsingin olemassa olevan rakennuskannan ja kunnallistekniikan korjaamisen sekä parantamisen ohella merkittävän osan investoinneista muodostavat uusien Kalasataman, Jätkäsaaren, Pasilan ja käynnistyvän Kruunuvuorenrannan alueiden rakentaminen. Vuonna 2014 Vantaa investoi mm. maapoliittisen ohjelman toteuttamiseen, rakennusten peruskorjauksiin, Kivistön asuntomessualueen infrastruktuuriin ja palvelurakennusten rakentamiseen. Lisäksi Vantaa investoi Kehäradan rakentamiseen ja Kehä III:n perusparantamisen toiseen vaiheeseen yhteensä 82 miljoonaa euroa. Kaupunki rahoittaa myös Kehä III:n toisen vaiheen valtion osuuden rakennuttamista vuosina 2013–2016 yhteensä noin 40 milj. eurolla, jonka valtio maksaa kauppahintana Vantaalle vuosina

2016 ja 2017. Sipoon merkittäviä investointeja taloussuunnitelmakaudella ovat Sipoon koulukeskuksen ja Nikkilän uudelleeninvestoinnit. Kauniaisissa Villa Bredan palvelukeskuksen peruskorjaus ja laajennus -hanke sekä Villa Bredan kerrostalot -hanke tulevat olemaan suunnitelmakauden mittavia investointeja.

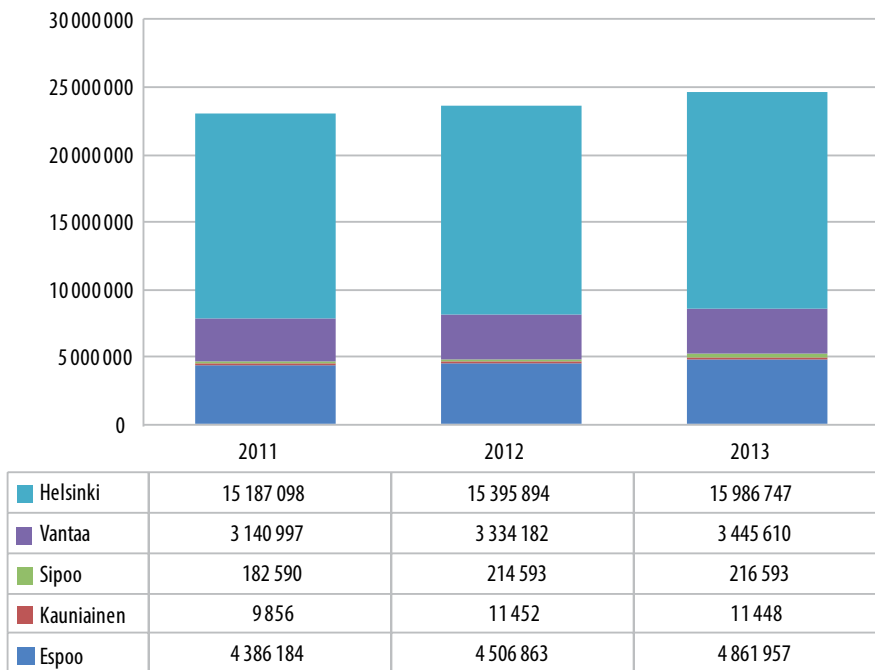
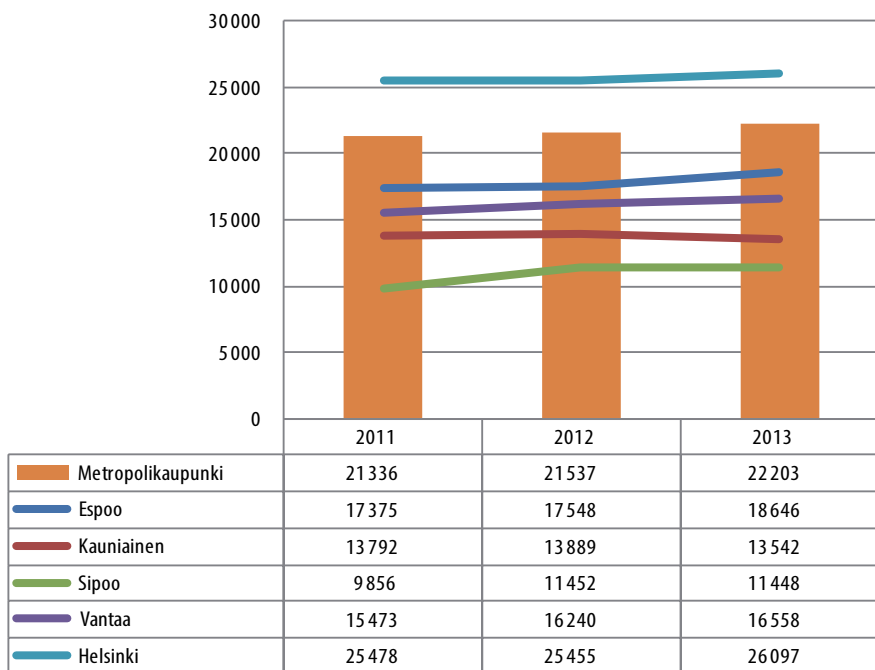
Taulukko 22. Investointien omahankintamenot (ei sisällä omaisuuden luovutustuloja) vuonna 2013 ja taloussuunnitelmakautena 2013 – 2016, 1 000 euroa.

Investointien omahankintamenot	TP 2013	TA 2014	TS 2015	TS 2016
Espoo	179 423	113 068	126 289	105 019
Helsinki	634 072	698 834	817 345	866 922
Kauniainen	6 111	11 400	12 815	13 470
Sipoo	18 067	17 140	19 430	14 285
Vantaa	163 489	172 393	117 374	130 062
Metropolikaupunki	1 001 162	1 012 835	1 093 253	1 129 758

Lähde: FCG 2014.

Kuntakonsernien taloudellisen aseman tarkastelu

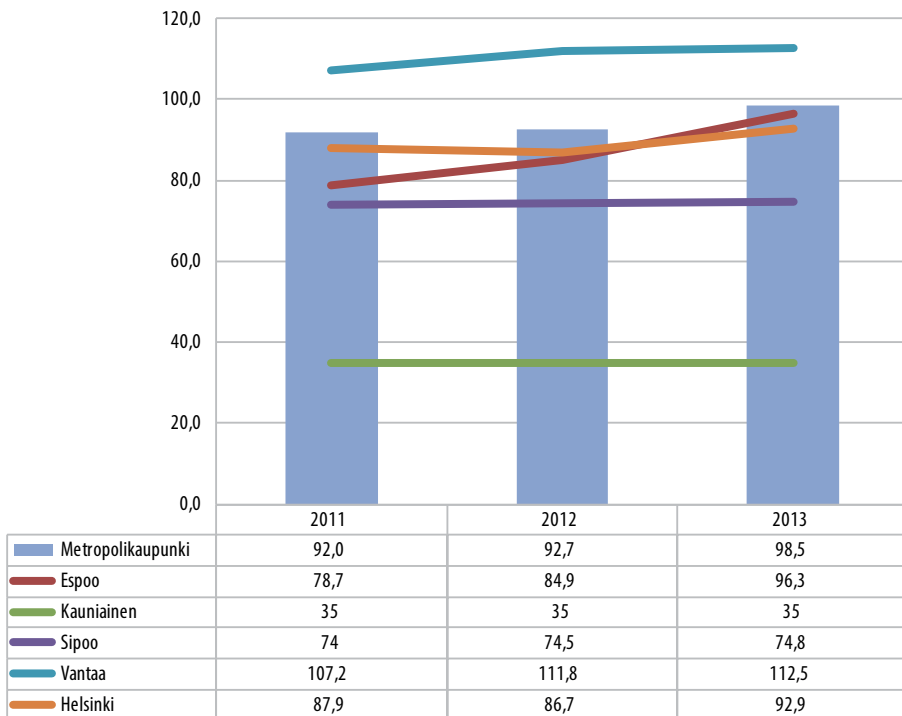
Kuntakonsernien taloudellista asemaa on tarkasteltu kuntien konsernitilinpäätösten perusteella. Kuntien tiedoista on yhdistetty metropolikaupungin konserniluvut. Kuntien keskinäisiä liiketoimia ei ole eliminoitu. Kuntien konsernin laajuutta voidaan vertailla konsernitaseen loppusumman avulla. Kuvassa 45 esitetään konsernitaseen loppusumma vuosina 2011–2013 kuntakohtaisena. Vuotuinen pylväs kokonaisuudessaan kuvaa virtuaalisen metropolikonsernin taseen loppusummaa. Helsingin suuri kaupunkikonserni nousee kuvassa selvästi esiin. Espoo toiseksi suurimpana on jonkin verran Vantaan kaupunkikonsernia suurempi. Myös asukaslukuun suhteutettuna Helsingin kaupunkikonserni nousee selvästi suurimmaksi 26 097 eurolla/asukas (kuva 46). Espoo on tässäkin vertailussa hieman Vantaata suurempi. Metropolikaupungin konserni sijoittuisi vertailussa toiseksi ennen Espoota.

Kuva 45. Konsernitaseen loppusumma vuosina 2011 – 2013, 1 000 euroa. Lähde: FCG 2014.**Kuva 46. Konsernitaseen loppusumma vuosina 2011 – 2013, euroa/asukas.** Lähde: FCG 2014.

Korkein konsernin lainakanta on Vantaan kaupungilla koko tarkastelujakson ajalta, vuonna 2013 se oli 8 960 €/asukas. Espoon konsernin lainakanta on vuosien 2011 – 2013 välillä noussut eniten, 1894 eurolla/asukas. Metropolikaupungin lainakanta vuonna 2013 olisi 7 765 €/asukas, joka olisi vertailussa kolmanneksi suurin Vantaan ja Helsingin jälkeen. Konsernitaseen ylijäämä kertoo konsernin tappionsietokyvystä. Kaikkien kuntien konsernitase on ylijäämän näkökulmasta vahva.

Suhteellisen velkaantuneisuuden arvon tulisi olla alle 50 prosenttia, jolloin kriisikuntakriteeri ei täyttyisi. Vertailun paras kuntakonserni on Kauniainen 35 prosentin arvolla (kuva 47). Heikoin arvo on Vantaa-konsernilla, vuonna 2013 se oli 112,5 prosenttia. Metropolikaupunki sijoittuisi vertailussa toiseksi huonoimmaksi arvolla 98,5 prosenttia. Metropolikaupungin käyttötulot (toimintatulot, valtionosuudet, verotulot) tarvittaisiin siis lähes kokonaisuudessaan vieraan pääoman takaisinmaksuun. Tunnusluvun arvo osoittaa, että kuntakonsernit pl. Kauniainen sekä metropolikonserni ovat velkaantuneita. Yhtenä tunnuslukua heikentävänä tekijänä voidaan pitää voimakkaan väestökasvun aiheuttamaa investointipainetta.

Kuva 47. Konsernin suhteellinen velkaantuneisuusaste vuosina 2011 – 2013, %. Lähde: FCG 2014.

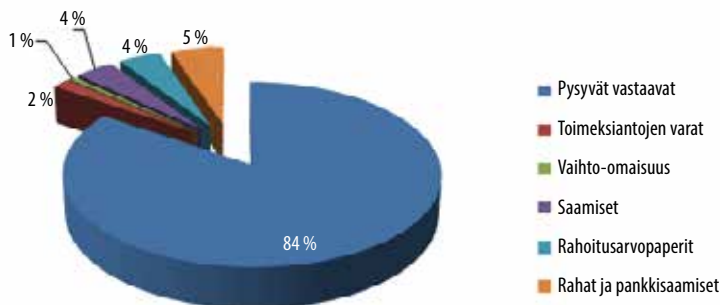

Metropolikonsernin varallisuusasema

Kuntien konsernitaseista on yhdistetty metropolikaupungin konsernitase vuosilta 2011 – 2013. Kuntien keskinäisiä liiketoimia ei ole eliminoitu. Taseen rakenne on esitetty seuraavissa kuvissa.

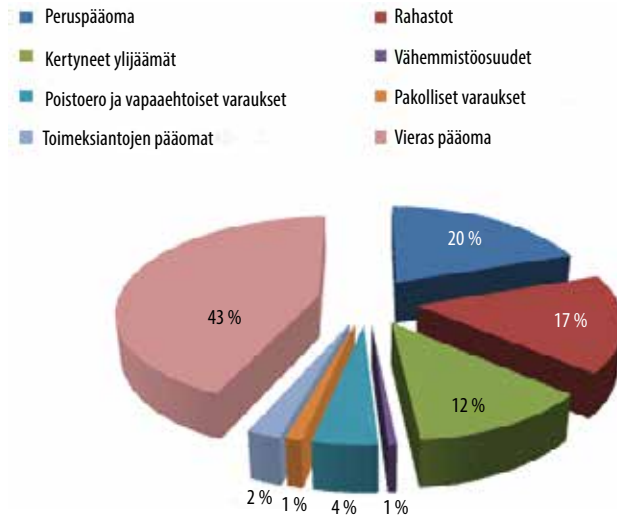
Taseen vastaavat jakautuvat seuraavasti:

Kuva 48. Metropolikaupungin taseen vastaavat vuonna 2013. Lähde: FCG 2014.

Taseen vastattavat jakautuvat seuraavasti:

Kuva 49. Metropolikonsernin taseen vastattavat vuonna 2013. Lähde: FCG 2014.

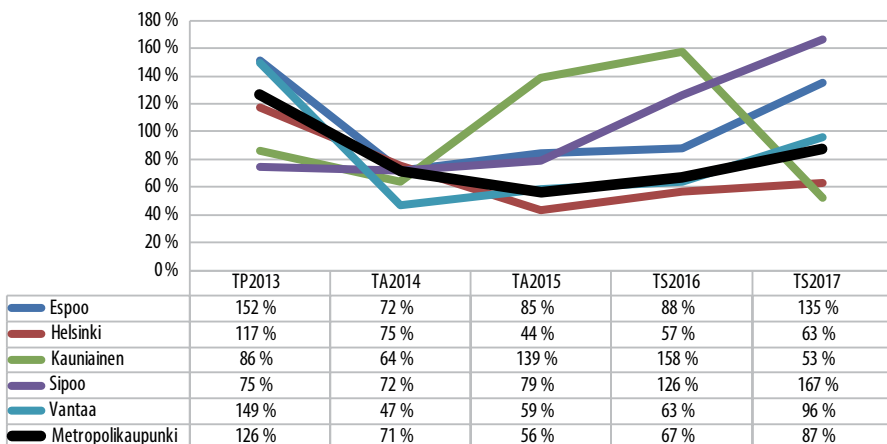

Vastaavien Pysyvät vastaavat muodostavat suurimman tase-erän 84 prosentin osuudella. Vastattavista suurimman tase-erän muodostaa Vieras pääoma 43 prosentin osuudella. Metropolikaupungin konsernitase on vahva. Taseen varallisuudesta on vieraalla pääomalla rahoitettu 43 prosentin suuruinen osuus. Oma pääoma, rahastot ja ylijäämät muodostavat taseesta yhteensä 49 prosenttia. Erityisesti pysyvien vastaavien osalta taseen arvostuksissa saattaa olla poikkeamia käypään arvoon verrattuna.

13.2 Kuntien talouden sopeutuspaineet

Vuonna 2013 Espoon, Vantaan ja Helsingin vuosikate kattoi suunnitelman mukaiset poistot. Taloussuunnitelmissa tunnusluvun ennakoidaan kohenevan vuosina 2016 ja 2017 lukuun ottamatta Kauniaista (kuva 50).

Kuva 50. Kuntien vuosikate poistoista (%) 2013 - 2017. Vuoden 2014 luvut on poimittu talousarvioista, vuosien 2015- 2017 luvut talousarvioesityksistä. Lähde: FCG 2014

Taulukossa 23 esitetään kuntien vuoden 2013 ja taloussuunnitelmakauden 2014 – 2017 vuosikatetavoitteet. Tavoitteessa vuosikate kattaisi kuntien suunnitelman mukaiset poistot. Vuosikatetavoitteen täyttyminen edellyttäisi tulojen lisäyksiä ja/tai menojen vähennyksiä viideltä kunnalta yhteensä 186 – 211 miljoonaa euroa. Suurin ero tavoitteeseen on taloussuunnitelmavuonna 2016. Vuonna 2014 jokainen kunta on budjetoinut vuosikatteen alitavan suunnitelman mukaiset poistot. Huomioiden Espoon talousennusteen vuodelle 2014 kasvaisi jo tämän vuoden vuosikatevaje 213 miljoonaan euroon.

Taulukko 23. Kuntien vuosikatetavoitteet ja ero vuosikatetavoitteisiin, 1 000 euroa.

Vuosikatetavoite (100 % poistoista)	TP2013	TA2014	TA2015	TS2016	TS2017
Espoo	108 677	114 291	119 518	129 941	113 548
Helsinki	403 088	433 047	345 399	356 374	370 831
Kauniainen	7 062	6 450	6 600	6 700	6 800
Sipoo	9 193	8 200	8 200	8 500	9 200
Vantaa	72 751	80 100	88 693	99 961	101 399
Metropolikaupunki	600 771	642 088	568 410	601 476	601 778
Ero vuosikatetavoitteeseen	TP2013	TA2014	TA2015	TS2016	TS2017
Espoo	56 095	- 32 102	- 18 387	- 15 374	- 58 288
Helsinki	69 588	- 106 316	- 194 718	- 153 487	- 135 926
Kauniainen	- 985	- 353	2 565	3 875	- 3 220
Sipoo	- 2 305	- 299	- 2 040	2 240	6 140
Vantaa	35 697	- 42 513	- 36 512	- 20 496	- 4 147
Metropolikaupunki	158 089	- 185 583	- 249 092	- 183 242	- 195 441

Lähde: FCG 2014.

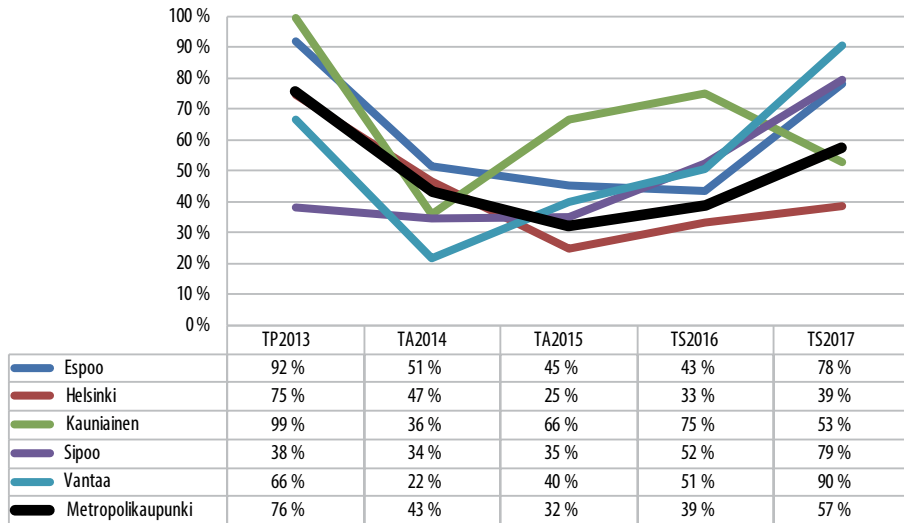
Vuosikate ei ole riittänyt investointien omahankintamenojen kattamiseen. Vuonna 2013 kuntien investointien omahankintamenot olivat 242 miljoonaa euroa vuosikatetta suuremmat (taulukko 24). Talousarviotietojen pohjalta metropolikaupungin kuntien investointien tulorahoituskyky laskee jyrkästi vuodesta 2014 alkaen. Suunnittelukaudella erotus kasvaisi 441 miljoonaan euroon. Lähellä investointien kattamista tulorahoituksella olisivat Kauniainen ja Sipoo, joiden investointien tulorahoitusaste nousisi 80 prosentin tuntumaan (kuva 51).

Taulukko 24. Investointien omahankintamenojen ja vuosikatteen erotus vuonna 2013 ja taloussuunnitelmavuosina 2014 – 2017, 1 000 euroa.

Investointien omahankintamenot - vuosikate	TP2013	TA2014	TA2015	TS2016	TS2017
Espoo	14 651	77 411	123 038	149 847	52 540
Helsinki	161 397	372 103	456 507	403 500	371 714
Kauniainen	34	7 303	4 621	3 510	3 187
Sipoo	11 179	11 239	11 957	9 745	4 025
Vantaa	55 042	134 806	79 159	61 508	10 193
Metropolikaupunki	242 303	602 862	675 282	628 110	441 659

Lähde: FCG 2014.

Kuva 51. Kuntien investointien tulorahoitusprosentti 2013 - 2017. Vuoden 2014 luvut on poimittu talousarvioista, vuosien 2015- 2017 luvut talousarvioesityksistä. Lähde: FCG 2014

Kuntien talousarviot sisältävät toimenpiteitä talouden tasapainottamiseksi. Edellä olleet arviot perustuvat siihen, että taloussuunnitelmakauden arviot toteutuvat ennakkoidusti. Kuitenkin esimerkiksi Espoon vuoden 2014 ennuste toteutuu ennakoitua heikompana kaupungin arvioiden mukaan (05/2014).

Luvussa 13.3 esitettävän trendiennusteen mukaan vuonna 2021 Espoon, Helsingin ja Kauniaisten vuosikate kattaisi suunnitelman mukaiset poistot. Veroprosenteissa tasapainottamispaine olisi Sipoolle ja Vantaalla 0,6 veroprosenttiyksikköä. Oletuksena on, että kuntien talous ja investoinnit kehittyvät vuoteen 2017 saakka talousarvioissa ennakkoidulla tavalla, mikä edellyttää talouden sopeuttamista kunnissa.

13.3 Metropolikaupungin taloudellinen asema ja sopeutuspaine

Metropolikaupungin taloudellista asemaa ja sopeutuspainetta kuvataan kuntatalouden trendiennusteella. Laskelma perustuu kuntien vuoden 2015 talousarvioissa esitetyille vuoden 2017 taloussuunnitelmille, vuoden 2012 hoitoilmoitustiedoille (THL) sekä Tilastokeskuksen väestöennusteisiin 2021 - 2029. Tilastokeskuksen väestöennustetta on käytetty tässä kuntien omien ennusteiden sijasta yhdenmukaisuuden vuoksi.

Koska lähtötasona on kuntien vuoden 2017 taloussuunnitelmat, on trendiennusteessa oletus, että taloussuunnitelmien sopeuttamistoimet toteutuvat. Vuodesta 2018 alkaen laskennassa on tehty seuraavassa kuvatut oletukset:

Hoitoilmoitustietojen ja väestöennusteiden perusteella on arvioitu tulevat palvelutarpeet oletuksella, että tarpeet ikäluokan asukasta kohti säilyvät nykyisellä tasolla. Näin esimerkiksi päivähoiton tarve riippuu laskelmassa vain päivähoitoikäisten määrän kehityk-

sestä ja perusterveydenhoidossa ja erikoissairaanhoidossa eri ikäluokkien määrän kehityksestä. Perusterveydenhoidossa palvelutarve on arvioitu ikäluokittaisten lääkärissä käyntien mukaan ja erikoissairaanhoidossa ikäluokittaisten hoitojaksojen mukaan. Vanhusten hoidossa (kotihoito, palveluasuminen, vanhainkoti ja vuodeosastohoito) on tehty oletus, että vanhusten toimintakyky paranee niin, että he tulevat vanhushuoneiden piiriin yhä iäkkäämpinä, vanhusikäluokan raja on laskennassa 75 vuotta vuonna 2013 ja 77 vuotta vuonna 2029.

Palvelujen nettokustannusten on ennakoitu kasvavan vuodesta 2018 alkaen reaalisesti 1 prosentilla vuodessa yksikköä kohti (esim. oppilasta tai ikäryhmän asukasta kohti). Tämä perustuu kuntapalveluiden hintojen aikaisempaan toteutuneeseen kehitykseen. Korkokulujen on ennakoitu kasvavan reaalisesti 5 prosenttia vuodessa, muiden rahoituserien ja myös poistojen yhden prosentin vuodessa.

Ennustevuosien kunnallisverojen tuotoissa on huomioitu työikäisten ja yli 65-vuotiaiden (eläketulot) määrän ennustetut muutokset, lisäksi on oletettu, että verotettavat ansiotulot kasvavat reaalisesti 1 prosentin ja eläketulot 0,75 prosenttia vuodessa saajaa kohti. Vuodesta 2018 valtionosuuksien on arvioitu kasvavan 1 prosentin vuodessa.

Laskenta on mekaaninen ja siinä ei ole huomioitu esimerkiksi kunnittaisia eroja palvelutarpeissa lähtötilanteesta, ei myöskään mahdollista kuntien tehtävien karsintaa. Ennusteissa ei ole ennakoitu satunnaisia eriä eikä poistoeroja, varauksia ja rahastoja.

Nettoinvestointien on laskettu kasvavan vuodesta 2018 reaalisesti 1 prosentilla vuodessa asukasta kohti. Lainakannan muutos on laskettu vuosikatteen ja nettoinvestointien erotuksena.

Useissa asioissa kuntien talouden kehitys on epävarmaa; laskelma ei huomioi esimerkiksi kuntien muuttuvia tehtäviä, kuntien myöhempiä sopeutustoimia, yleistä talouskehitystä tai kuntien veroratkaisuja.

Metropolikaupungin veroprosentteina on käytetty kuntien tuloveroprosenttien väestömäärällä painotettua keskiarvoa. Laskelmat on tehty käyvin hinnoin, jolloin vuoden 2021 ennuste on paremmin vertailtavissa kuntien omiin taloussuunnitelmiin vuodelle 2017. Inflaatio-oletus vuodesta 2018 alkaen on 2 %/v.

Taulukko 25. Viiden kunnan yhteinen painelaskelma käyvin hinnoin. Vuoden 2017 luvut on poimittu vuoden 2015 talousarvioista. Ennustevuosien laskelmat kuvaavat vain trendiä eikä niissä ole huomioitu esimerkiksi tavoitteellista tuottavuuden nostoa vuoden 2017 jälkeen

Metropolikaupunki	2013tp	2017ts	2021e	2025e	2029e
Asukasluku	1 109 530	1 162 370	1 195 801	1 235 270	1 270 096
Veroprosentti	18,41	18,47	18,47	18,47	18,47
Veroprosentin tuotto	243 574	269 101	342 875	398 218	460 866
Nettokustannukset					
Päivähoito ja esiopetus	713 997		940 721	1 075 646	1 210 199
Perusopetus ja lukio	977 820		1 325 411	1 520 045	1 726 344
Vanhusten hoito	865 440		1 363 598	1 843 551	2 280 646
Perusterveydenhuolto, avohoito	504 682		713 086	842 518	988 104
Erikoissairaanhoido	1 087 142		1 579 112	1 903 690	2 262 841
Muut tehtävät (sis. avustukset)	858 741		1 169 870	1 360 158	1 574 030

Metropolikaupunki	2013tp	2017ts	2021e	2025e	2029e
Kertaerät					
Toimintakate	-5 141 579	-5 809 219	-7 091 798	-8 545 608	-10 042 165
Tulot					
Kunnallisvero	4 485 241	4 971 100	6 333 925	7 356 277	8 513 579
Kiinteistövero	338 120	422 800	490 491	570 274	659 944
Yhteisövero	445 771	468 800	552 103	641 907	742 840
Valtionosuudet	483 062	417 600	456 725	597 662	876 147
Tulot yhteensä	5 752 194	6 280 300	7 833 244	9 166 119	10 792 510
+ Korkotuotot	81 817	85 139	88596	92193	95937
+ Osinkotuotot	32 378	33 693	35061	36484	37966
+ Muut rahoitustuotot	65 789	68 460	71240	74133	77143
- Korkokulut	-28 656	-41 955	-61427	-89935	-131674
- Muut rahoituskulut	-3 523	-3 666	-3815	-3970	-4131
Rahoituskulut ja tuotot yhteensä 1000 €	147 805	65 871	129655	108906	75241
Vuosikate	758 420	536 952	871 102	729 417	825 586
Poistot	600 771	626 009	761 039	856 556	964 061
Satunnaiset erät	77 816	141 955	0	0	0
Tilikauden tulos	235 465	52 898	110 063	-127 139	-138 475
Varausten, poistoeron ja rahastojen muutokset	11 385	11 061	0	0	0
Ali-/ylijäämä	246 850	63 959	110 063	-127 139	-138 475
Kertynyt ali-/ylijäämä	3 698 890	4 320 508	4 668 552	4 634 399	4 103 172
Kertynyt ali-/ylijäämä 3 €/asukas	3 334	3 751	3 904	3 752	3 231
Vuosikatetavoite, 100 % poistoista	600 771	626 009	761 039	856 556	964 061
Ero tavoitteeseen	157 649	-89 057	110 063	-127 139	-138 475
Paine veroprosenttiin (1)	0	+0,3	0	+0,3	+0,3
Veroprosentti tasapainossa	18,41	18,77	18,47	18,77	18,77
Nettoinvestoinnit	1 001 163	978 913	1 101 775	1 240 058	1 395 696
Lainakannan muutos	481883	441 961	230 674	510 641	570 110
Lainakanta	2 887 918	4 735 606	6 080 875	7 563 505	9 725 005
Lainakanta €/asukas	2 603	4 074	5 085	6 123	7 657
Vuosikatetavoite, 100 % nettoinvestoinneista, 1000 €					
Ero tavoitteeseen	-242 743	-441 961	-230 674	-510 641	-570 110
Paine veroprosenttiin (2)	+1	+1,6	+0,7	+1,3	+1,2
Veroprosentti tasapainossa	19,41	20,07	19,17	19,77	19,67

Lähde: FCG 2014

Metropolikaupungin ensimmäisenä vuonna kaupungin vuosikate ei kattaisi suunnitelman mukaisia poistoja, erotus olisi noin 90 miljoonaa euroa, joka tarkoittaisi 0,3 veroprosenttiyksikön painetta metropolikaupungin talouteen. Metropolikaupungin nettoinvestoinnit ovat olleet poistoja suuremmat, joten lainakanta kasvaisi, vaikka veroprosentti olisikin tasapainossa poistojen suhteen. Kuntien ja liikelaitosten investoinnit olivat vuonna 2013 alueella miljardin euron tasolla, mutta yhtiöittämisten vuoksi ne laskevat jatkossa.

Vaikka laskelma näyttää korotuspaineita, olisi metropolikaupungin suhteellinen asema kuitenkin erittäin hyvä koko maahan verrattuna. Samoilla oletuksilla laskettuna olisi koko kuntasektorilla paine veroprosentteihin poistojen kattamiseksi vuonna 2029 yli 5 prosenttiyksikköä ja kuntien yhteinen laskennallinen tuloveroprosentti olisi silloin noin 25.

Taulukko 26. Investointien omahankintamenot (pl. omaisuuden myyntituloja), 1 000 €.

	TP 2012	TP 2013	TA 2014	Ka
Espoo	178 204	179 423	113 068	156 898
Helsinki	644 607	634 072	698 834	659 171
Kauniainen	10 324	6 111	11 400	9 278
Sipoo	17 340	18 067	17 140	17 516
Vantaa	159 838	163 489	172 393	165 240
Yhteensä	1 010 313	1 001 162	1 012 835	1 008 103

Lähde: FCG 2014

Kaupunkien yhdistyessä on harmonisoitava kuntien veroprosentit, erilaiset maksut, taksat, tariffit ja taloudelliset tuet. Yhdistymissopimuksessa ei voida suoranaisesti määrittellä veroprosenttia. Laskelmassa on käytetty veroprosenttina kuntien tuloveroprosenttien väestösuuksilla painotettua keskiarvoa.

Kolmen vuoden aikana metropolikaupunki saisi yhdistymisavustuksia yhteensä 8 miljoonaa euroa, joka on kokonaisuuden kannalta merkityksetön. Yhdistymistilanteessa valtionosuuksien määrä pysyisi metropolikaupungissa suurin piirtein samalla tasolla, lisäys olisi arviolta noin miljoona euroa.

13.4 Palvelujen kustannukset vaihtoehtoisilla tavoilla tuotettuna

Tässä arvioidaan, millainen metropolikaupungin kustannustaso olisi, jos se toteutettaisiin Helsingin, Espoon tai Vantaan kustannustasolla. Laskelman pohjana on käytetty kuntien ilmoittamia käyttötalouden tietoja vuodelta 2013.

Lisäksi laskelmassa on käytetty vuoden 2012 terveyden- ja sosiaalihuollon tarvevaikotujen nettomenojen indeksejä, joiden oletetaan säilyvän vuonna 2013. Terveyden- ja sosiaalihuollon nettomenot 2012 asukasta kohti (THL 6.10.2014) on muutettu 2013 tasolle kuntien ilmoittamien sosiaali- ja terveystoimen nettokustannusten asukaskohtaisten muutosten mukaisesti. Sosiaali- ja terveydenhuollon nettomenot eivät sisällä toimeentulotukea, päivähoitoa, esiopetusta ja hallinnon kuluja. Yksikkönä/kohdennusperiaatteena on käytetty kuntien asukaslukua, perusopetuksen ja lukion oppilasmääriä, taajama-asukkaiden määrää sekä eri ikäryhmiä.

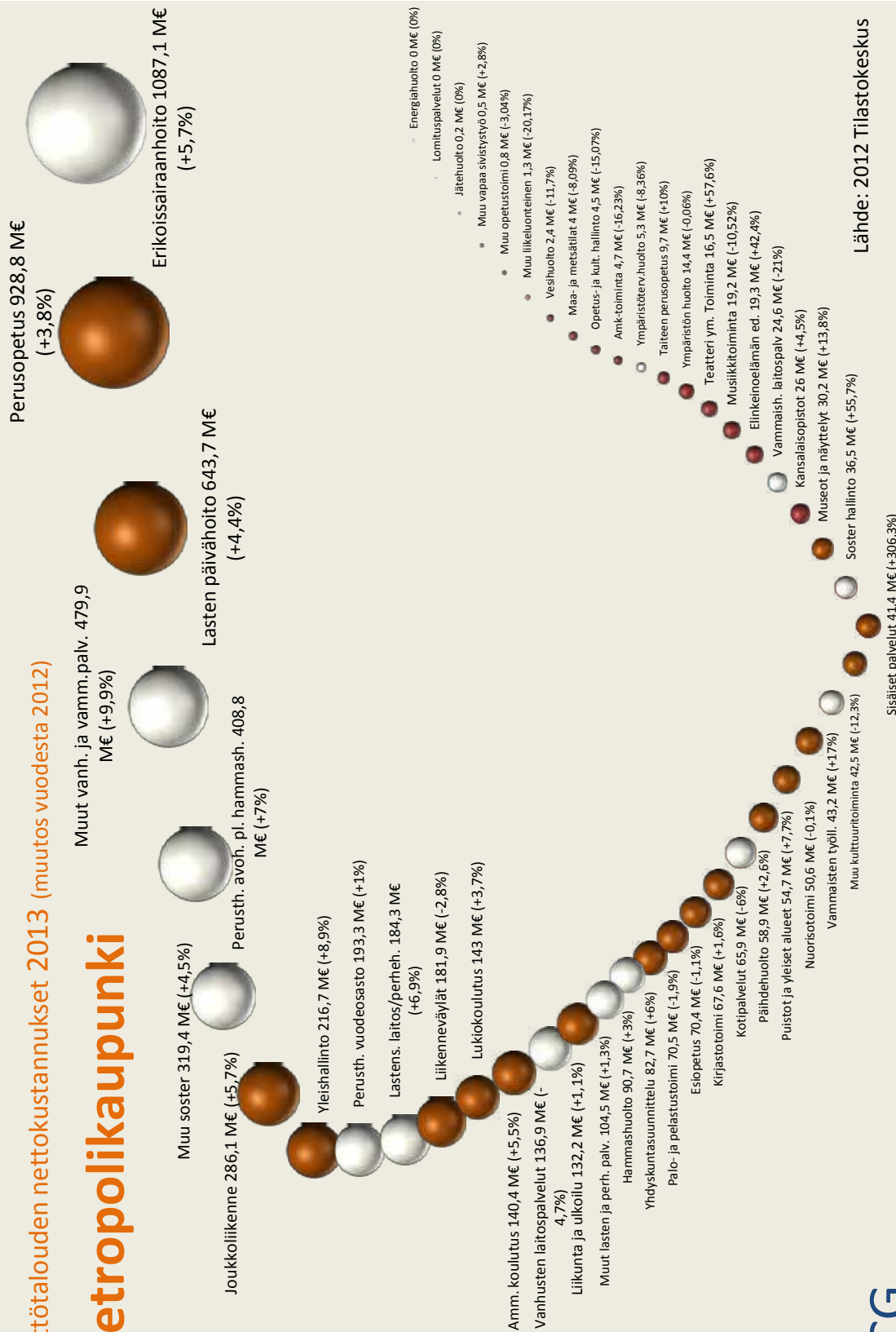
Kuntien kustannustasoon vaikuttaa kunnan valitsema palvelutaso ja palvelujen järjestämistapa sekä alue- ja väestötekijät. Jälkimmäisiin kuntien tai metropolikaupungin vaikutusmahdollisuudet ovat lyhyellä aikavälillä pienet, ja palvelutasoon ja -tuotantotapaan liittyvät muutokset edellyttävät kuntien tai metropolikaupungin päätöksiä jalkautettuna. Laskelman pohjalta ei voida suoraan olettaa, että automaattisesti yhden kunnan kustannustaso otetaan koko uuden kunnan alueella käyttöön. Lopulliseen kustannustasoon vaikuttavat ratkaisut siitä, millainen metropolikaupungin palveluverkko tulisi olemaan.

Merkittävä osa kuntien käyttötaloudesta siirtyisi lakiehdotuksen mukaan sote-alueiden järjestettäväksi. Niiden kustannukset jaettaisiin kunnan asukasmäärään perustuvalla maksulla, jota painotetaan kuntien peruspalvelujen valtionosuuslaskennassa käytettävien ikäluokkien perushintojen sekä sairastavuuskertoimen mukaisesti. Näihin kustannuksiin ei siis kuntarakennemuutoksella voi suoraan vaikuttaa.

Sote-uudistuksen jälkeen metropolikaupungin itsensä järjestämistä palveluista netto-kustannuksiltaan suurimmat olisivat perusopetus, päivähoido ja joukkoliikenne (kuva 52).

Käyttötalouden nettokustannukset 2013 (muutos vuodesta 2012)

Metropolikaupunki

Lähde: 2012 Tilastokeskus

Kuntien käyttötaloudessa on menoja, jotka eivät riipu ainakaan merkittävässä määrin kuntarakenteesta. Näitä ovat mm. toimeentulotuki, ammatillinen koulutus ja pelastustoimi, jotka on esitetty erikseen alla olevissa taulukoissa. Kustannustason muutokset on laskettu ilman näitä riippumattomia eriä.

Taulukossa 27 esitetään laskelman pohjana käytetyt käyttötalouden tiedot, liitteessä 4 esitetään kussakin palveluryhmässä käytetyt kohdennusperiaatteet ja lasketut yksikkökustannukset.

Taulukko 27. Kuntien ilmoittamat käyttötalouden ennakkotiedot, miljoonaa euroa.

	Nettokustannukset, kuntien ilmoittamat ennakkotiedot, M€					
	Espoo 2013	Helsinki 2013	Kauniainen 2013	Sipoo 2013	Vantaa 2013	Yhteensä 2013
Kuntarakenteesta mahdollisesti riippuvat:						
Yleishallinto	47,9	135,8	1,1	4,2	27,8	216,7
Päivähoito ja esiopetus	204,4	353,4	6,7	14,5	135,0	714,0
Oma perusopetus	257,3	387,5	10,8	20,9	156,5	832,9
Oma lukiokoulutus	42,0	68,8	5,8	2,9	23,5	143,0
Kansalaisopistot	6,6	15,8	0,5	0,7	2,5	26,0
Taiteen perusopetus	5,0	0,0	0,4	0,6	3,8	9,7
Kirjasto	19,6	36,1	1,0	1,4	9,5	67,6
Liikunta ja ulkoilu	30,6	82,6	2,2	2,2	14,7	132,2
Nuorisotyö	8,3	33,5	0,6	0,6	7,7	50,6
Museot ja näyttelytoiminta	11,7	13,3	0,0	0,0	5,2	30,2
Teatteri-, tanssi ja sirkustoiminta	3,5	12,8	0,0	0,0	0,3	16,6
Musiikkitoiminta	7,2	11,0	0,1	0,0	1,0	19,3
Muu kulttuuritoiminta	7,2	31,6	0,5	0,0	3,1	42,4
Opetus- ja kulttuuritoimen hallinto	2,1	0,5	0,7	0,9	0,3	4,5
Yhdyskuntasuunnittelu	15,4	58,9	-2,2	2,1	8,4	82,7
Rakennusvalvonta	-1,1	0,3	0,1	0,2	-0,4	-0,9
Liikenneväylät	61,0	78,6	2,4	2,3	37,6	181,9
Puistot ja yleiset alueet	18,1	26,8	1,1	0,4	8,3	54,7
Ympäristöhuolto	2,5	10,0	0,1	0,4	1,4	14,4
Yhteensä	749,3	1357,0	31,9	54,3	446,0	2638,6
Kuntarakenteesta suoraan riippumattomat:						
Terv.- ja sos.tarvevakiodut menot*	573,8	1682,1	23,2	45,5	497,7	2822,4
Muut SOTE-alueelle siirtyvät:						
Ympäristöterveydenhuolto	1,4	2,1	0,1	0,4	1,4	5,3
Muut siirtyvät sote-menot**	29,0	108,3	0,7	2,0	13,4	153,3
Toimeentulotuki	48,2	158,5	0,5	1,0	50,4	258,6
Pelastustoiminta	17,5	39,9	0,9	2,2	10,0	70,5
Ammatillinen koulutus + amk.	0,8	111,5	0,0	0,2	32,6	145,1
Muu käyttötalous***	-3,5	0,8	3,2	-2,4	-3,2	-5,1
KÄYTTÖTALOUS YHTEENSÄ pl. liikelaitokset	1416,5	3460,4	60,5	103,1	1048,2	6088,7

*THL 6.10.2014: Terveyden- ja sosiaalihuollon nettomenot 2012 asukasta kohti on muutettu 2013 tasolle kuntien ilmoittamien sosiaali- ja terveystoimen nettokustannusten asukaskohtaisten muutosten mukaisesti. Eivät sisällä toimeentulotukea, päivähoitoa, esiopetusta ja hallinnon kuluja

** Mm. sosiaali- ja terveystoimen hallinto, pakolaisten vastaanotto, sosiaalinen luototus, työmarkkinatuki

*** Mm. toimitila- ja vuokrauspalvelut, joukkoliikenne, elinkeinotoimen edistäminen

Lähde: FCG 2014.

Taulukosta 28 ilmenee, että jos kuntien yhteisenä kustannustasona olisi Helsingin taso, kustannukset nousisivat laskennallisesti noin 160 miljoonaa euroa. Espoon tasolla ne nousisivat noin 130 miljoonaa euroa ja laskisivat Vantaan tasolla noin 515 miljoonaa euroa.

Taulukko 28. Viiden kunnan yhteen lasketut käyttötalouden nettokustannukset ja niiden muutokset vuonna 2013, jos yksikkökustannukset olisivat olleet kaikissa kunnissa Espoon, Helsingin tai Vantaan tasolla.

	Ennakkotiedot	Espoon tasolla		Helsingin tasolla		Vantaan tasolla	
	M€	M€	muutos M€	M€	muutos M€	M€	muutos M€
Kuntarakenteesta mahdollisesti riippuvat:							
Yleishallinto	216,7	203,7	-13,0	245,9	29,2	148,1	-68,6
Päivähoito ja esiopetus	714,0	728,8	14,7	729,0	14,9	648,9	-65,1
Oma perusopetus	832,9	853,4	20,5	923,0	90,1	665,9	-167,1
Oma lukiokoulutus	143,0	142,7	-0,3	154,7	11,7	110,9	-32,0
Kansalaisopistot	26,0	28,0	2,0	28,6	2,6	13,1	-12,9
Taiteen perusopetus	9,7	21,1	11,4	0,0	-9,7	20,1	10,3
Kirjasto	67,6	83,3	15,7	65,4	-2,3	50,7	-16,9
Liikunta ja ulkoilu	132,2	130,2	-1,9	149,5	17,4	78,2	-54,0
Nuorisotyö	50,6	33,5	-17,1	62,4	11,8	40,1	-10,5
Museot ja näyttelytoiminta	30,2	49,8	19,5	24,1	-6,1	27,9	-2,4
Teatteri-, tanssi ja sirkustoiminta	16,6	14,9	-1,7	23,2	6,6	1,6	-15,0
Musiikkitoiminta	19,3	30,6	11,3	19,9	0,6	5,3	-14,0
Muu kulttuuritoiminta	42,4	30,6	-11,8	57,2	14,8	16,5	-25,9
Opetus- ja kulttuuritoimen hallinto	4,5	8,9	4,4	0,9	-3,6	1,6	-2,9
Yhdyskuntasuunnittelu	82,7	65,6	-17,1	106,7	24,1	44,8	-37,9
Rakennusvalvonta	-0,9	-4,8	-3,9	0,5	1,4	-2,0	-1,1
Liikenneväylät	181,9	259,7	77,7	141,5	-40,4	200,2	18,3
Puistot ja yleiset alueet	54,7	77,2	22,5	48,2	-6,4	43,9	-10,8
Ympäristönhuolto	14,4	10,6	-3,7	18,1	3,7	7,4	-7,0
Riippuvat yhteensä:	2639	2768	129	2799	160	2123	-515
Kuntarakenteesta suoraan riippumattomat:							
Terv.- ja sos.tarvevakiodut menot*	2822,4	2644,5	-177,9	2927,4	105,0	2713,7	-108,7
Muut SOTE-alueelle siirtyvät:							
Ympäristöterveydenhuolto	5,3	5,9	0,6	3,8	-1,5	7,3	2,0
Muut siirtyvät sote-menot**	153,3	123,2	-30,1	196,1	42,9	71,2	-82,1
Toimeentulotuki	258,6	205,2	-53,5	287,1	28,5	268,5	9,8
Pelastustoiminta	70,5	74,5	4,0	72,3	1,8	53,3	-17,2
Ammatillinen koulutus + amk.***	145,1	3,4		202,0		173,7	
Muu käyttötalous****	-5,1	-15,1	-9,9	1,5	6,6	-17,2	-12,0
Riippumattomat yhteensä	3450						

*THL 6.10.2014: Terveyden- ja sosiaalihuollon nettomenot 2012 asukasta kohti on muutettu 2013 tasolle kuntien ilmoittamien sosiaali- ja terveystoimen nettokustannusten asukaskohtaisten muutosten mukaisesti. Ei sisällä toimeentulotukea, päivähoitoa, esiopetusta ja hallinnon kuluja

** Mm sosiaali- ja terveystoimen hallinto, pakolaisten vastaanotto, sosiaalinen luototus, työmarkkinatuki

*** Kustannuseroa ei ole laskettu koska järjestämistavat poikkeavat

**** Mm. toimitila- ja vuokrauspalvelut, joukkoliikenne, elinkeinotoimen edistäminen

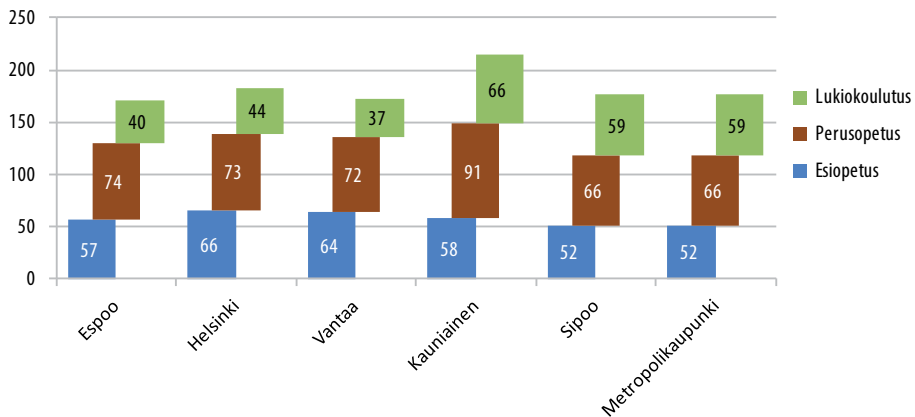
Lähde: FCG 2014

Helsingin tai Espoon kustannustasolla metropolikaupungin kustannukset kohoaisivat laskelmassa samaan kokoluokkaan: Helsingin tasolla noin 160 miljoonalla eurolla ja Espoon tasolla noin 129 miljoonalla eurolla. Helsingin ja Espoon kustannustasojen eroa ei voi pitää merkittävänä laskelmaan perustuvien arvioiden epävarmuuksien vuoksi. Sen sijaan Vantaan kustannustaso olisi selvästi alhaisempi. Jos mukaan otetaan sosiaali- ja terveydenhuolto, kustannuserot nousevat, mutta koska nämä kustannukset jaetaan lakiluonnoksen mukaan kapitaatiomallilla, ei kuntarakenne vaikuta alueen kuntien yhteenlaskettuihin kustannuksiin.

Laskenta on hyvin suuntaa antava. Merkittävä osa esitetyistä kustannuksista on sellaisia, jotka riippuvat suurelta osin palvelutarpeiden tai olosuhteiden alueellista eroista tai paikallisesta kustannustasosta. Esimerkkejä tästä ovat vuokrataso tai yhdyskuntarakenteesta riippuvat liikenneväylien rakentamisen ja ylläpidon kustannukset.

Kuntarakenteesta riippumattomista tekijöistä esimerkkinä ovat perusopetuksen kustannuksiin vaikuttavat olosuhdetekijät: kaksikielisyys, vieraskielisten osuus, erityisoppilaiden osuus ja sairaalaopetus (Lehtonen ym. 2008). Kustannuksiin vaikuttavat myös erilaiset budjetointikäytännöt esim. tilojen osalta (Helsinki-Vantaa –selvitys, loppuraportti, 2010). Toisaalta perusopetuksen opetustuntien määrissä oppilasta kohti ei ole merkittäviä eroja Espoon, Helsingin ja Vantaan välillä (kuva 53). Siten taulukossa 28 esitetty Helsingin kustannustasolla tapahtuva laskennallinen kustannusten nousu (90 miljoonaa euroa) ei todellisuudessa toteutuisi sellaisenaan vaikka luokkakoot ja tuntijako olisivat metropolikaupungissa Helsingin tasolla.

Kuva 53. Esiopetuksen, perusopetuksen ja lukiokoulutuksen opetustuntien määrä oppilasta kohti vuonna 2012. Tilastokeskus. Lähde: FCG 2014.

13.5 Yhteenveto ja johtopäätökset

Metropolikaupungin alueella kustannustason kasvun ja mittavien investointien johdosta kunnat ovat alkaneet velkaantumaan. Helsingin, Espoon ja etenkin Vantaan kaupunkien velkaantuminen viimeisinä vuosina syö kuntien talouden liikkumavaraa. Tämä on nostanut kuntien tarvetta priorisoida investointeja ja esimerkiksi Vantaa on laatinut ja toteuttaa

talouden sopeuttamisohjelmaa. Myös Espoo on käynnistänyt talouden tasapainottamis- ja tuottavuusohjelmayön. Helsingissä on käytännössä investointikatto.

Konserninäkökulma vahvistuu kuntalakiluonnoksessa, jolloin myös metropolikonsernitarkastelun merkitys kasvaa. Tässä tarkastelussa kuntakonsernien ja metropolikaupungin konsernin tulorahoitusta osoittava vuosikate on vahva. Suhteellinen velkaantuneisuus on korkea muilla kunnilla paitsi Kauniaisilla, mikä johtuu väestökasvun aiheuttamasta investointipaineesta ja investointien rahoittamisesta vieraalla pääomalla. Helsingin ja Espoon useat ja kooltaan suuret tytäryhteisöt vaikuttavat metropolikonsernitarkasteluun merkittävästi. Metropolikaupungin konsernitase on ylijäämäisenä vahva, mikä osaltaan tukee konsernin tappionsietokykyä. Konsernitilinpäätöksiä tarkasteltaessa on syytä ottaa huomioon mahdolliset poikkeamat omaisuuserien arvostuksessa. Tässä selvityksessä käytetyt tunnusluvut ovat pääosin riippumattomia edellä mainituista arvostuksista.

Metropolikaupungin laskennallinen talouden sopeuttamispaine kuntien talousarvioissa määriteltujen sopeustustoimenpiteiden lisäksi on noin 90 miljoonaa euroa vuonna 2017 poistojen kattamiseksi. Tämä tarkoittaisi 0,3 prosenttiyksikön painetta tuloveroprosenttiin. Ennusteessa vuoteen 2029 saakka paine ei kasvaisi tästä. Metropolialueen investoinnit ovat kuitenkin miljardin euron vuositasolla ja tosiasiallinen sopeutus paine on suurempi, jos lainakantaa ei haluta kasvattaa merkittävästi. Talouden kehitykseen liittyy myös useita riskejä, joihin on tarve varautua.

Helsingin tai Espoon kustannustasolla metropolikaupungin kustannukset kohoaisivat laskelmassa suuruusluokaltaan samalla tasolla, sen sijaan Vantaan kustannustaso olisi selvästi alhaisempi. Metropolikaupungin todellinen kustannustaso riippuisi palvelurakennetta ja tuotantotapoja koskevista päätöksistä. Toisaalta kustannuksiin vaikuttavat myös paikallisiin olosuhteisiin liittyvät tekijät, jotka eivät muuttuisi yhdistymisen seurauksena nopeasti. Helsingin ja Espoon suhteellisen korkea kustannustaso eräissä tehtävissä voi myös kertoa talouden sopeutuspotentialista, jota voitaisiin hyödyntää metropolikaupungin talouden sopeuttamisessa. Kuntien yhdistyminen toisi myös synergiahöytyjä, joiden suuruutta ei kuitenkaan voida suoraan arvioida. Toisaalta on myös riskinä että kaikki synergiahöydyt eivät toteudu ellei luoda tehokkaampia hallinnon rakenteita ja toimintatapoja.

Yhdistymissopimuksessa sovitaan yhdistymisen tavoitteet talouden näkökulmasta sekä siihen liittyvät toimenpiteet yhdistymisen valmisteluajana. Metropolikaupungin kannalta olennaista on talouden tasapainon varmistaminen ja velkaantumiskehityksen hallitseminen. Tämä tarkoittaisi, että yhdistymistilanteessa kuntakohtaisia talouden sopeuttamistoimia voimistetaan ja uuden kunnan valmisteluajana tehdään metropolikaupungin talouden sopeuttamisohjelma.

Kuntien yhdistyminen antaa mahdollisuuden palvelujen tuotantotapojen uudistamiseen ja tuottavuuden parantamiseen. Tuottavuuspotentialin toteutuminen riippuu metropolikaupungissa tehtävistä päätöksistä ja niiden toimeenpanosta. Kaupunkiseutujen kunталиitoskuntien kokemusten perusteella yhtenäinen päätöksenteko mahdollistaa merkittävät hyödyt yhdyskuntarakenteen suunnittelussa ja alueen kilpailukyyn parantamisessa. Samoin investointien ja optimaalisten palveluverkkojen yhtenäinen suunnittelu poistaa päällekkäisyydet ja lisää tuottavuutta. Erityisesti eläköitymisen hyödyntämisellä voidaan hallinto- ja toimistotyön henkilöstökustannuksia vähentää huomattavasti nopeammin kuin erillisinä kuntina.

14 Hallinto

14.1 Hallinnon järjestämisen periaatteet metropolikaupungissa

Metropolikaupungin ja palvelualueiden vastuunjako määräytyy palveluiden järjestämisen ja käyttämisen näkökulmista. Lähipalveluiden ja keskitettyjen palveluiden järjestämisen pääasiallisina kriteereinä ovat palveluiden saavutettavuus ja käyttötiheys. Palvelualueiden rooli palveluiden toteuttamisessa kohdistuu oman alueen palveluverkkoon ja -tarjontaan, kun taas metropolikaupungilla on kokonaisvastuu koko kaupungista.

Nykyisen kuntalain mukainen alueellinen toimielin

Palvelualueiden rooli metropolikaupungin toiminnassa voi perustua kuntalain 27 §:ssä ilmaistuun keinoon edistää kuntalaisten osallistumista ja vaikuttamista järjestämällä kunnan osa-alueita koskevaa hallintoa. Alueellinen toimielin voi toimia kuntaorganisaation virallisena osana, jolle valtuusto voi johtosäännöllä siirtää toimivaltaansa esimerkiksi lähipalveluiden toteuttamisessa.

Kuntalain 18 §:n mukaan valtuusto päättää palvelualueen toimielimen kokoonpanosta siten, että sen jäsenet tai osa niistä valitaan osa-alueen asukkaiden esityksestä ja että jäsenen asuinpaikan tulee olla asianomaisella osa-alueella. Nykyinen kuntalaki ei mahdollista vaaleilla valittavia kaupunginosavaltuustoja.

Uuden kuntalain mukainen sääntely

HE Kuntalaiksi 36 §:n mukaan valtuusto voisi asettaa alueellisia lautakuntia tai johtokuntia edistämään kunnan osa-alueen asukkaiden vaikuttamismahdollisuuksia. Valtuusto voisi päättää, että alueellisen toimielimen jäsenet tai osa jäsenistä valitaan osa-alueen asukkaiden esityksestä. Laissa ei edellytettäisi, että alueellisen toimielimen jäsenen asuinpaikan tulisi olla kyseisellä kunnan osa-alueella.

Alueellisen toimielimen laissa määriteltävinä tehtävinä olisivat kunnan päätöksentekoon vaikuttaminen sekä kunnan osa-alueen kehittäminen. Alueelliselle toimielimelle tulisi myös varata mahdollisuus lausunnon antamiseen kuntastrategian sekä talousarvion ja -suunnitelman valmistelussa sekä asioissa, joiden ratkaisulla voi olla huomattava vaikutus kunnan asukkaiden ja palvelun käyttäjien elinympäristöön, työntekoon tai muihin oloihin. Alueellisen toimielimen tarkoituksena on parantaa kunnan osa-alueen asukkai-

den vaikutusmahdollisuuksia. Muut alueelliselle toimielimelle annettavat tehtävät valtuusto määritteli hallintosäännössä.

Kunnanosahallinnon järjestäminen olisi jatkossakin valtuuston harkinnassa, kuten myös se, siirtääkö se alueellisille toimielimille palvelutehtäviin liittyvää päätösvaltaa. Valtuusto myös määritteli, ovatko alueelliset toimielimet lautakuntia vai johtokuntia. Metropolikaupungin hallinnon järjestämisen kannalta lakiesitysluonnos ei oleellisesti muuta voimassaolevan kuntalain säännöksiä. Palvelualueen toimielimen legitimaatio perustuisi valtuuston asettamispäätökseen ja toimivallan delegoimiseen hallintosäännöllä.

Pormestarin suoran vaalin ja alueellisen toimielimen vaalin valmistelu

HE-luonnos kuntalaiksi ei mahdollista vaaleilla valittavia alueellisia toimielimiä. Kunnan-osahallintoa koskeva säädösvalmistelu on kuitenkin vireillä. Koska sekä pormestarin suoran vaalin että alueellisen toimielimen valinta vaalein edellyttäisi kuntalain ohella myös vaalilain muuttamista, tapahtuu tämä valmistelu kuntalain valmistelusta erillisenä.

Lainsäädäntömuutosten on tarkoitus astua voimaan vuonna 2016, jolloin alueelliset toimielimet voitaisiin valita ensimmäistä kertaa vuoden 2017 kuntavaalien yhteydessä.

Valitut päätöksentekijät

Viiden kunnan, Espoon, Helsingin, Kauniaisten, Sipoon ja Vantaan valtuustojen yhteenlaskettu jäsenmäärä on 305 valtuutettua. Metropolikaupungin perustamisajankohdaksi esitetään 1.1.2017. Kunnallisvaalit pidetään huhtikuussa 2017 ja uusi valtuusto aloittaa 1.6.2017.

Jos kuntien yhdistyminen tulee voimaan kesken kunnallisen vaalikauden, kuntien on sovittava yhdistymissopimuksessa uuden kunnan valtuuston muodostamisesta (KRL 8 § 4 mom.). Yhdistyvät kunnat voivat sopia yhdistymissopimuksessa, että niiden valtuustot yhdistetään uuden kunnan valtuustoksi kunnallisvaalikauden loppuun kestäväksi toimikaudeksi. Yhdistyvät kunnat voivat myös sopia yhdistymissopimuksessa, että niiden valtuustot yhdistyvät osittain uuden kunnan valtuustoksi kunnallisvaalikauden loppuun kestäväksi toimikaudeksi. Tällöin yhdistyvien kuntien valtuustot päättävät, montako valtuustopaikkaa kustakin kunnasta tulee uuden kunnan valtuustoon. Uuden kunnan valtuustoon tulee kuitenkin aina vähintään neljäsosa kunkin yhdistyvän kunnan valtuutetuista. Kustakin kunnasta valtuustoon tulevat valtuutetut ja varavaltuutetut määräytyvät heille edellisissä kunnallisvaaleissa mukaisesti annettujen vertauslukujen suuruuden mukaisessa järjestyksessä (KRL 24 §).

Koska viiden kunnan valtuutettujen yhteenlaskettu määrä on liian suuri edes lyhyelle toimikaudelle, kuntajakoselvittäjät esittävät, että valtuustossa on jäseniä viiden kuukauden ajana 153.

On myös mahdollista yhdistymissopimuksessa sopia, että valtuutettuja valitaan uudessa kunnassa enemmän kuin kuntalaissa (10 §) säädetään. Sopimus voi tältä osin olla voimassa ensimmäisen kokonaisen kunnallisvaalikauden loppuun. Kuntien on ilmoitettava valtuutettujen määrä oikeusministeriölle (KRL 25). Tämän mukaisesti esitetään, että kevään 2017

vaaleissa valittaisiin metropolikunnan valtuustoon 110 jäsentä. Tämän jälkeen siirryttäisiin lain mukaiseen enimmäismäärään, 89 jäsentä.

Aluelautakuntiin/-valtuustoihin valitut edustajat lisäävät edustuksellisen demokratian tehtävissä toimivien määrää. Jos kussakin 15–20 alueellisessa toimielimessä olisi esimerkiksi 19 jäsentä, olisi niissä yhteensä 285–380 jäsentä.

Johtopäätöksiä

Kuntarakennelain 8§:n mukaan yhdistymissopimuksessa on sovittava muun ohella uuden kunnan hallinnon järjestämisen periaatteista (kohta 2), asukkaiden vaikuttamis- ja osallistumismahdollisuuksien sekä lähidemokratian toteuttamien keinoista (kohta 10) sekä yhdistyvien kuntien palvelujärjestelmien yhteensovittamisen ja lähipalvelujen järjestämisen periaatteista (kohta 8).

Kuntien yhdistymistilanteessa kunnanosalvaltuustoja koskevia määräyksiä voidaan siis ottaa kuntien yhdistymissopimukseen. Kuntajakoselvitysten yhteydessä on pohdittu nykyainsäädännön sallimia vaihtoehtoisia tapoja kunnanosalhallinnon muodostamiseksi. Mikäli yhdistymissopimuksessa päädytään asettamaan lakkaavien kuntien alueille kunnanosalvaltuustot tai jakamaan yhdistetty kunta entisistä kuntarajoista välittämättä uusiin palvelualueisiin, joille valitaan alueelliset toimielimet, voidaan valtuustot asettaa esimerkiksi edellisten kuntavaalitulosten perusteella.

Metropolikaupungin toimintatapa perustuu strategiseen kuntien yhdistymiseen, jossa muutos toteutuu ylätasolla yhdistämällä kuntien talous ja hallinto. Metropolikaupungin johtaminen perustuu edustukselliseen demokratiaan, jonka korkein päättävä elin on vaaleilla valittu valtuusto. Metropolikaupungilla on verotusoikeus, se johtaa koko kaupungin toimintaa ja vastaa palveluiden järjestämisestä ja tuottamisesta.

Palvelualueiden rooli nojaa valtuuston suorittamaan toimivaltansa delegointiin. Valtuusto myös valitsee palvelualueiden toimielimenä toimivan aluevaltuuston jäsenet. Aluevaltuustojen tehtävänä on toteuttaa lähipalveluita alueellaan valtuuston linjausten mukaisesti ja sopimusohjauksen puitteissa.

Metropolikaupungin ja sen palvelualueiden väestömäärä jo sinänsä asettaa lähipalveluiden toteuttamisen sellaiseen mittakaavaan, että järjestelmä ei voi perustua kuntaorganisaation ja asukkaiden väliseen epäviralliseen vuorovaikutukseen. Käyttäessään sille delegoitua toimivaltaa ja mahdollisesti myös budjettimäärärahoja aluevaltuustojen on oltava kunnan virallisia toimielimiä. Tämä on mahdollista jo nykyisen lainsäädännön puitteissa. Sen sijaan kansalaisten vaikuttamismahdollisuuksien ja demokratian kannalta nykyinen lainsäädäntö on ongelmallinen salliessaan vain välillisen osallistumisen aluevaltuuston jäsenten valintaan.

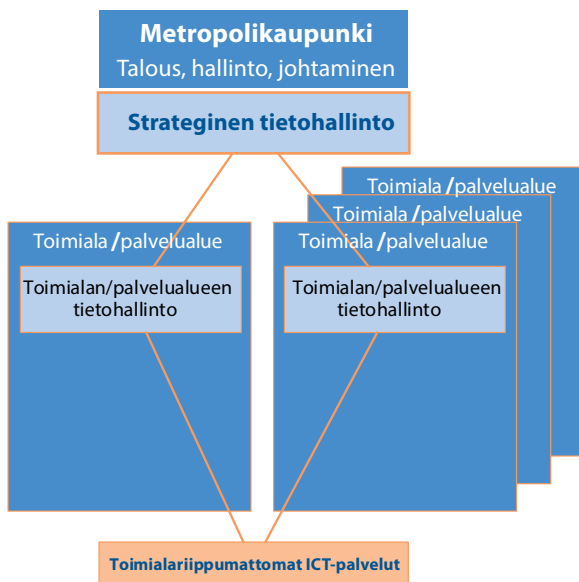
Metropolikaupungin yhdistymissopimuksessa voidaan sopia, että aluevaltuustojen jäsenet valitaan kuntavaalien yhteydessä 2017, ja että siihen saakka aluevaltuustojen jäseninä toimivat valtuuston tähän tehtävään erikseen sovittavalla tavalla valitsevat henkilöt.

14.2 ICT-toimintojen järjestäminen metropolikaupungissa

Toimiva ja tarkoituksenmukainen tietohallinto ja ICT:n hallintomalli mahdollistavat uuden kunnan ICT-ympäristön kehittämisen siten, että se parhaalla mahdollisella tavalla tukee substanssitoimintaa ja -prosesseja ja sen kehittämistä sekä toimii kaikilta osin mahdollisimman kustannustehokkaasti ². Metropolikaupungin tietohallinnon hallintomallin tavoitetilä perustuu keskitetty-hajautettu -malliin (kuva 54).

Hallintomallin keskeisenä tavoitteena on tukea metropolikaupungin toimintayksiköitä ICT:n hyödyntämisessä osana omaa operatiivista toimintaan ja sen kehittämistä. Tavoitteen toteuttaminen on pääasiassa hajautettujen toimialojen/palvelualueiden tietohallintojen vastuulla. Kullakin toimialalla/palvelualueella on tavoitteena mahdollisimman lähellä toiminnon yleisjohtoa ja kehittämistä oleva tietohallinnon rooli (ks. Metropolikaupungin ICT-muutostuki -raportti 2014).

Kuva 54. Metropolikaupungin tietohallinnon ja ICT:n hallintomalli.

² VM:n ICT-muutostuki -ohjelman puitteissa hahmotettiin ICT-toimintojen organisoinnin periaatteet metropolikaupungissa eli määritettiin ns. ICT:n tavoitetilä. Lisäksi selvitettiin alustavien periaatteiden näkökulmasta, mitä yhdistymisen siirtymävaihe vaatii erityisesti kustannusten ja siirtymään kuluvaan ajan näkökulmasta sekä millaisia hyötyjä ja haittoja kuntien yhdistymisellä on ICT-toimintojen näkökulmasta. Raportti on luettavissa kokonaisuudessaan täältä: <https://wiki.julkict.fi/julkict/Kuntaudistus/ict-muutostuki-1/seutujen-loppuraportit> ja täältä: www.metropoliselvitys.fi/selvitys

Strategista tietohallintoa johtaa metropolikaupungin johtoryhmään kuuluva ICT-johdaja. Strateginen tietohallinto toimii metropolikaupungin hallinnon yhteydessä ja vastaa strategisen tason kehittämisestä sekä tietohallinnon ja ICT:n hallintomallista. Se vastaa metropolikaupungin ICT-ympäristön periaatteista ja kokonaisarkkitehtuurin kehittämisestä, eheydestä ja yhteisten linjausten toteutumisesta sekä ICT-ympäristöön liittyvien riskien hallinnasta.

Strateginen tietohallinto hallinnoi metropolikaupungin ICT-hankkeiden hankesalkkua ja ohjaa hankkeita hallintomallin antamien valtuuksien ja vastuiden puitteissa huolehtien metropolikaupunkitasoisesta yhteentoimivuudesta. Strateginen tietohallinto vastaa metropolikaupungin toimittajayhteistyön liittyvästä toimittajaohjauksen strategiasta ja sen toteuttamiseen liittyvästä toimintamallista. Se myös ohjaa muita tietohallinto- ja ICT-yksiköitä toimittajayhteistyön toteuttamisessa ja vastaa itse strategisen tason toimittajakumppanuuksien hallinnasta.

Strateginen tietohallinto vastaa laajemmista useampia metropolikaupungin toimialoja koskevasta ja koko kaupungin kannalta strategisten ICT-kehittämishankkeiden toteuttamisesta.

Toimialakohtaisesta tietohallinnosta vastaavat erilliset toimialakohtaiset tietohallintoyksiköt. Toimialan tietohallinto on ensisijaisesti osa toimialan muuta organisaatiota ja sen tarkempi organisointitapa noudattaa toimialan organisointitapaa. Toimialan tietohallinto toimii tietohallintoasioissa strategisen tietohallinnon ohjauksessa ja tietohallinnon hallintomallin puitteissa.

Toimialan tietohallinto on toimialan johdon kumppani kehittämistyössä. Sen rooli on ensisijaisesti huolehtia, että toiminnan kehittämisessä hyödynnetään kaikki ICT:n antamat mahdollisuudet täysimääräisesti sekä mahdollistaa toimialan ICT-ympäristön muutosten toimeenpano hallitusti. Toimialan tietohallinto vastaa siitä, että oman toimialan ICT-tarpeet toteutuvat tarkoituksenmukaisella tavalla.

Toimialan tietohallinto vastaa toimialakohtaisten ICT-palveluiden johtamisesta ja on toimialansa ICT-asioissa oman alueensa paras asiantuntija. Se vastaa toimialan kokonaisarkkitehtuurin kehittämisestä ja hankesalkusta strategisen tietohallinnon ohjauksen ja linjausten mukaisesti. Näitä tehtäviä se tekee yhteistyössä strategisen tietohallinnon kanssa siten, että metropolikaupungin kokonaisuuden etu ja tarpeet huomioidaan.

Toimialan tietohallinnon ja ICT-palvelujen kehittämisen budjetointi tapahtuu osana toimialan budjetointia sekä käyttömenojen että investointien osalta. Tällä pyritään varmistamaan, että ICT-palvelujen kehittäminen parhaalla mahdollisella tavalla tukee toiminnan kehittämisen tarpeita. Toimialan/palvelualueen kaikki toimialariippumattomat ICT-palvelut hankitaan aina metropolikaupungin toimialariippumattomien ICT-palvelujen palvelukeskuksesta.

ICT-palvelujen palvelukeskus. Tietohallintoyksiköiden roolia yleisjohdon ja kehittämisen tukena vahvistetaan järjestämällä toimialariippumattomat ICT-palvelut keskitetysti erillisessä palvelukeskuksessa. Tämä vapauttaa tietohallintoyksiköiden resursseja toimialakohtaiseen kehittämistyöhön, jossa ICT:n avulla voidaan tuottaa merkittävintä hyötyä. Toimialariippumattomiin palveluihin luetaan sellaiset ICT-palvelut, joissa ei ole merkittäviä toimialakohtaisia erityispiirteitä, vaan voidaan toteuttaa samanlaisena ja samalla osaa-

misella kaikille toimialoille. Palvelut perustuvat yleisesti käytettyihin laite- ja ohjelmistoratkaisuihin ja teknologioihin. Tällaiseksi luetaan mm. perustietotekniikka, käyttäjätuki, kapasiteettipalvelut ja tietoverkot.

Koko metropolikaupunki hankkii kaikki toimialariippumattomat ICT-palvelunsa palvelukeskukselta. Mikäli palvelukeskuksesta tulee metropolikaupungin organisaatiosta erillinen organisaatio (esim. yhtiöittäminen), tulee huolehtia mahdollisuudesta tehdä hankinnat ns. in-house-periaatteen mukaisesti. Palvelukeskus voi tuottaa palveluita itse tai ostaa niitä markkinoilta.

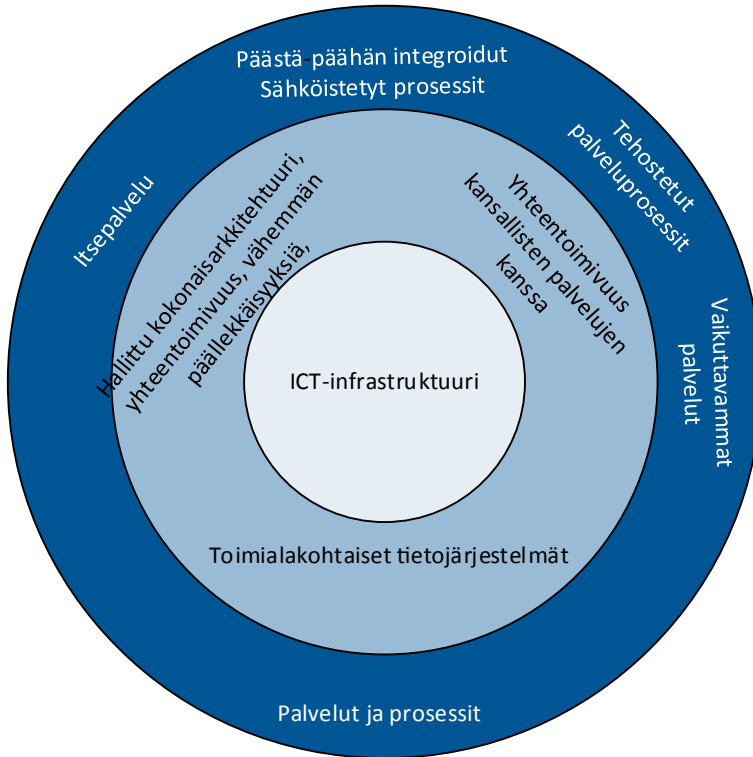
Palvelukeskuksen johtamisen kannalta on tärkeää, että asiakkaat (jolla tässä tarkoitetaan metropolikaupungin organisaatioita, jotka ostavat ja käyttävät toimialariippumattomia ICT-palveluja tuottaakseen niiden avulla palveluja kuntalaisille, yrityksille ja muille metropolikaupungin sidosryhmille) pääsevät tarvittavalla tavalla ohjaamaan palvelujen kehittämistä. Strateginen tietohallinto omistaa toimialariippumattomien ICT-palvelujen palvelukatalogin.

Siirtymävaiheella tarkoitetaan ajanjaksoa lähtötilanteesta tavoitetilaan. Siirtymävaihe alkaa kuntien yhdistymispäätöksestä ja kestää metropolikaupungin syntymisen yli kunnes siirtymävaiheen tehtävät on suoritettu loppuun. Siirtymäkauden jälkeen metropolikaupungin tietohallinto toimii tavoitetilan mukaisesti. Siirtymävaiheeseen liittyy tiettyjä riskejä, kuten esimerkiksi se, että tietohallinnon merkitys aliarvioidaan metropolikaupungin perustamisvaiheessa ja tietohallinnon perustaminen viivästyy ja että tietohallintoon ja ICT-palveluihin liittyviä asioita ei johdeta keskitetysti. Tällöin riskinä on, että tietohallinto kokonaisuutena ei pysty vastaamaan yhdistymiseen liittyviin vaatimuksiin ja ICT-palveluista tulee este ja hidaste mahdollistajan sijaan.

Pitkän aikavälin arviointi/johtopäätöksiä

ICT-palvelujen kannalta kuntaliitos on ainutlaatuinen tilaisuus uudistamiselle. Visiossa metropolikaupungista ICT:n näkökulmasta tietohallinto on mukana toteuttamassa uudenlaista palvelurakennetta, jossa ICT:n mahdollisuuksia hyödynnetään aivan eri tavalla kuin nykyisissä kaupungeissa. ICT-palvelujen kautta saavutettavia hyötyjä on tässä tarkasteltu alla olevan kuvan mukaisessa kokonaisuudessa.

Kuva 55. Visio metropolikaupungista ICT-palvelujen näkökulmasta. Hyötyjen merkitys kasvaa siirryttäessä kuvion ulommille kehillle. Suurimmat hyödyt on saavutettavissa palvelujen ja prosessien kehällä.

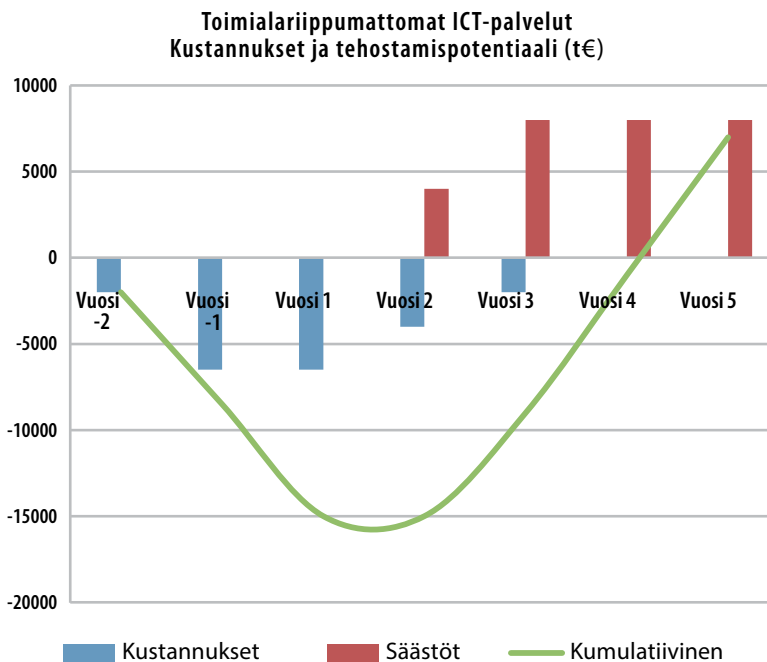
Kuviossa sisemmät kehät toimivat mahdollistajina ulommille kehillle. ICT-infrastruktuuriin liittyvä uudistaminen on edellytyksenä toimialakohtaisten tietojärjestelmien uudistamiselle. Tämä puolestaan mahdollistaa palvelujen ja prosessien radikaalin uudistamisen ICT-palvelujen avulla. ICT:n avulla lisätään nykyisten toimintamallien tehokkuutta ja mahdollistetaan uusien aikaisempaa tuottavampien toimintamallien käyttöönotto. Keskeistä on tukea toiminnan murrosta perinteisestä palvelujen ja prosessien mallista sähköiseen toimintamalliin, jossa sähköinen toimintatapa on ensisijainen ja muut toimintamallit tukevat sitä ja jossa itsepalvelumahdollisuuksia lisätään. Kehitettävien ICT-palvelujen vaikuttavuus on suurempi suuremman väestöpohjan myötä. Lisäksi kehittämisresurssien keskittäminen nopeuttaa kehittämistyötä.

Strategisen tietohallinnon käynnistämisen ja hanketoimiston toiminnan kustannukset siirtymävaiheen ajan arvioidaan olevan noin 11 miljoonaa euroa. Toimialakohtaisissa ICT-palvelujen osalta pitkän aikavälin arvioinnissa yksi keskeisistä johtopäätöksistä oli, että ICT-kustannusten pienentäminen ei tule olla päätavoitteena vaan keskeisimpänä tavoitteena on varmistaa ICT:n parempi hyödyntäminen substanssipalvelujen ja -prosessien kehittämisessä niin toimialojen tasolla kuin kaupunkitasoisesti. Keskeistä on, että investoinnit arvioidaan kulloinkin kustannusten ja hyötyjen kautta.

Kustannussäästöt ovat yksi keskeisistä *toimialariippumattomien* ICT-palveluiden hyödyistä. Kustannustehokas perustietotekniikka- ja muiden peruspalvelujen järjestäminen vapauttaa puolestaan resursseja toimialakohtaiseen ICT-kehittämiseen, jonka kautta voidaan saavuttaa merkittäviä hyötyjä. Verrokkikohteiden avulla on arvioitu, että tehostamispotentiaali olisi viidennestä toimintavuodesta alkaen 10–20 %, joka tarkoittaa 8,5–17 M€/vuosi (kuva 56). Siirtymävaiheen (4 vuotta) kustannuksiksi arvioitiin 28 miljoonaa euroa.

Lisäksi toimialariippumattomien palvelujen keskittäminen mahdollistaa toimialojen tietohallintojen keskittymisen päätehtävänsä eli toimialakohtaisten ICT-palvelujen kehittämiseen toiminnan tueksi. Lisäksi palvelukeskuksen koko metropolikaupungille toteutettava ICT-infrastrukturi on yhdenmukainen, mikä parantaa mahdollisuuksia kehittää yhteentoimivia ICT-palveluja yli hallintokuntien ja muiden organisaatorajojen yli. Se myös helpottaa yhteisten ICT-ratkaisujen kehittämistä ja käyttöönottoa sekä helpottaa organisaatiomuutosten toimeenpanoa.

Kuva 56. Toimialariippumattomien ICT-palvelujen keskittämisen arvioidut kustannukset ja säästöpotentiaali (t€).

Nykytila-analyysin perusteella metropolikaupungin alueella on 2500–3000 erillistä tietojärjestelmää käytössä. Suurelta osin tilanne on se, että jokaisessa nykykunnassa on tietojärjestelmä kuhunkin eri tarpeeseen ja metropolikaupungissa on näin ollen lähtökohtaisesti viisi erillistä tietojärjestelmää samaan tarpeeseen. Arvion mukaan metropolikaupungissa voisi olla noin 2000 tietojärjestelmää vähemmän.

Tietojärjestelmien konsolidoimisella on mahdollista aikaansaada kustannussäästöjä ja poistaa päällekkäisiä kustannuksia. Konsolidointiin liittyy kuitenkin tyypillisesti mm. hankintalainsäädännöllisiä rajoitteita, joiden takia voidaan joutua hankkimaan ratkaisu metropolikaupunkilaajuisesti kokonaan uudestaan. Näissä tapauksissa konsolidoinnilla ei itsessään ole mahdollista aikaansaada kustannussäästöjä. Konsolidointihankkeissa tulee näin ollen aina tapauskohtaisesti arvioida konsolidoinnin business case. On arvioitu, että koko metropolikaupungin tietojärjestelmäympäristön uudistaminen maksaisi investointina 300–400 M€. Metropolikaupungin yhteisen ICT-ympäristön rakentaminen aikaistaisi monessa tapauksessa näitä investointeja, koska toiminnan yhdenmukaistamisen edellytyksenä on tietojärjestelmien yhdenmukaistamista konsolidoimalla tai muuten yhteentömmivuutta lisäämällä.

On kuitenkin oleellista ymmärtää, että nämä investoinnit on tehtävä joka tapauksessa, koska tietojärjestelmien elinkaari tulee aina jossakin vaiheessa tiensä päähän. Kustannussäästöjä voidaan nähdä saatavan myös uusien tietojärjestelmäratkaisujen kehittämisessä. Näissä jokainen kunta tekisi investoinnit ja kehittämistyön joka tapauksessa erikseen, joten yhdessä tekeminen tuo kustannussäästöjä.

15 Henkilöstö metropolikaupungissa

15.1 Henkilöstön määrä, eläköityminen ja rekrytointitarve

Viiden kunnan henkilöstömäärä oli vuoden 2010 lopussa Kevan tilastojen mukaan 71 430.

Taulukko 29. Henkilöstö viidessä kunnassa. Määrä on laskennallinen arvio 31.12.2010 vakuutettujen määrän perusteella.

Toimialat/ ammatit	Espoo	Helsinki	Kauniainen	Sipoo	Vantaa	Metropoli- kaupunki
Toimistotyö	810	2 366	44	68	808	4 096
Hallinto- ja tukipalvelut	681	3 402	36	50	669	4 838
Ruokapalvelut	517	1 409	37	45	432	2 440
Siivous- ja kiinteistöhuolto	580	2 007	36	135	660	3 418
Tekninen- ja ympäristöala	1 120	5 053	57	71	819	7 120
Kulttuuri ja vapaa-aika	459	1 263	30	38	287	2 077
Sosiaaliala	994	3 449	28	45	908	5 424
Lääkärit	316	1 001	8	30	265	1 620
Sairaanhoidajat	968	4 256	49	64	762	6 099
Terveystieteiden muu henkilöstö	855	1 497	29	41	554	2 976
Perus- ja lähihoitajat	768	4 527	38	113	769	6 215
Kodinhoitajat ja avustajat	558	1 214	53	62	399	2 286
Opettajat	3 260	5 957	202	316	2 487	12 222
Päivähoito- ja esiopetus yht.	2 560	5 592	93	236	2 117	10 598
YHTEENSÄ	14 446	42 994	740	1 314	11 936	71 430

(Lähde: Keva, FCG Konsultointi Oy).

Kuntien itsensä asiakirjoissaan mainitsevat luvut ovat pienemmät:

- *Espo*on henkilöstömäärä oli henkilöstökertomuksen 2013 mukaan **13 970** henkilöä, kasvua edellisestä vuodesta oli 183 henkilöä.

- *Helsingin* henkilöstön määrä oli henkilöstöraportin 2012 mukaan vuoden lopussa **40 129** henkilöä, joista vakituisia 33 394 (83,2 %) ja määräaikaista 6 735 (16,8 %) henkilöä. Vakituisten työntekijöiden määrä kasvoi edellisestä vuodesta erityisesti sosiaali- ja terveystoimissa.
- *Kauniaisten* vuoden 2013 tilinpäätöksen mukaan kaupungin vakanssien määrä oli vajaa 700. Lisäystä vuodesta 2012 oli 6 vakanssia.
- *Sipoon* vuoden 2013 tilinpäätöksen mukaan kunnan palveluksessa oli vuoden 2013 lopussa **1 217** henkilöä, mikä on 8 henkilöä enemmän kuin edellisen vuoden lopussa. Vakinaisen henkilöstön määrä oli 944 ja määräaikaisten henkilöstön 257.
- *Vantaan* henkilöstökertomuksen 2013 mukaan vakituksessa ja määräaikaaisessa palvelussuhteessa oli yhteensä **10 319** henkilöä, määrän pysyessä lähestulkoon saman verrattuna vuoteen 2012.

Näiden tietojen perusteella vuoden 2013 lopussa olisi viidessä kunnassa ollut **n. 66 800** henkilöä (oletuksena Helsingin henkilöstömäärän kasvu noin 500 henkilöllä 2012–2013). Erotus Kevan lukuihin on siis noin 4 630 henkilöä.

Kaikki viisi kuntaa ovat pyrkineet rajoittamaan henkilöstön kasvua taloudellisen tilanteen vuoksi ja myös mm. rekrytointivaikeuksien takia eräillä aloilla.

Taulukko 30. Tarpeen muutoksesta ja eläköitymisestä johtuva laskennallinen rekrytointitarve, tuottavuus +0,5 %/vuosi

Eläkkeelle siirtyvät	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Espoo	418,9	386,9	382,2	396,8	383,7	385	389,2	372,3	400,7	413,4	354	367,9	391	373,2	386,2	384,1
Helsinki	1 241,9	1 266,9	1 221,4	1 238	1 243,7	1 219,6	1 227	1 211	1 223,4	1 184,6	1 047,2	1 211,5	1 185,4	1 149,2	1 173,9	1 164,4
Kauniainen	15,6	18,8	16,4	29,5	27,3	18,5	20,8	13,8	19	15,7	14	19	20,7	10	20	22,8
Sipoo	31,7	30,9	39,5	28,9	33,4	34,2	44,3	32,8	32	45,3	25,7	31,1	24,1	26,7	39	40,8
Vantaa	367,6	351,7	346,3	337,3	325,3	316,2	329,4	347,2	326,1	320,1	275,1	323,7	308,6	302,9	328	298,9
Metropolikaupunki	2 075,7	2 055,2	2 005,8	2 030,5	2 013,4	1 973,5	2 010,7	1 977,1	2 001,2	1 979,1	1 716	1 953,2	1 929,8	1 862	1 947,1	1 911
Rekrytointitarve	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Espoo	498,1	496,4	505	504,5	490,5	490,9	494,1	490,5	518	529,6	437	417,7	440,2	421,7	434	431,3
Helsinki	1 371,5	1 489,1	1 527	1 455,4	1 458,9	1 432,6	1 437,8	1 505,1	1 514,9	1 473,5	1 204,4	1 309,4	1 281,6	1 243,8	1 266,8	1 255,5
Kauniainen	18,1	23,6	21,9	34,2	32	23,1	25,4	19,1	24,3	20,9	17,5	20,8	22,4	11,6	21,6	24,4
Sipoo	39,3	41,1	52,6	38,9	43,3	44,1	54	45,5	44,6	57,7	34,7	36,7	29,7	32,2	44,4	46,2
Vantaa	440,2	445,1	453,2	429,1	416,3	406,5	481,9	450,2	428,3	421,4	345	362,4	346,7	340,5	365,1	335,4
Metropolikaupunki	2 367,2	2 495,3	2 559,7	2 462,1	2 441	2 397,2	2 493,2	2 510,4	2 530,1	2 503,1	2 038,6	2 147	2 120,6	2 049,8	2 131,9	2 092,8

Lähde: Keva

Viiden kunnan eläköitymisennusteen mukaan henkilöstöä eläköityy eniten vuonna 2014 yhteensä 2075 henkilöä (taulukko 30). Tämän jälkeen vuoteen 2022 saakka, vuosia 2019 ja 2021 lukuun ottamatta, eläköityy joka vuosi yli 2 000 henkilöä. Sen jälkeen eläköityvien määrä putoaa alle 2000 henkilöön. (Kevan ennuste, perustuu 31.12.2010 henkilöstöön ja se sisältää virka- ja työsuhteiset, vakinaiset ja määräaikaiset, KuEL- tai VEL-vakuutetut sekä myös vapailla ja työlomilla olijat).

Rekrytointitarpeeseen vaikuttaa eläköitymisen lisäksi henkilöstön muu vaihtuvuus. Henkilöstötärpeiden ennakointi kussakin ammattiryhmässä perustuu palvelua käyttävän väestön ennustettuun muutokseen (Tilastokeskus 2012) ja palvelun nykyiseen käyttöön eri ikäryhmissä. Oletuksena on kuntien tuottavuuden kasvu 0,5% vuosittain. Henkilöstötarve-ennusteessa ei voida ottaa huomioon mahdollista henkilöstön ali-/ylimitoitusta tai esim. ostopalvelujen muuttuvaa käyttöä. Terveysthuollon osalta mukana on henkilöstö vain peruskunnista, ei kuntayhtymistä.

Tässä laskelmassa ei ole voitu huomioida kesken olevan sote-uudistuksen vaikutusta rekrytointitarpeeseen. Kevan viiden kunnan henkilöstömäärässä, jossa on vain peruskuntien henkilöstö, on tehtävien perusteella 24 602 sosiaali- ja terveydenhuollon alalla työskentelevää. Nykytiedon mukaan nämä siirtyisivät kuntayhtymiin, siellä jo työskentelevien lisäksi.

Lisäksi kuntien rekrytointitarpeesta osa voi myös jäädä toteutumatta palvelujen ostojen kasvun kautta.

Henkilötyön tuottavuutta ei ole aina mahdollista nostaa, mutta henkilöstön rekrytointitarvetta voidaan vähentää myös esim. laajentamalla osaamista, pidentämällä työuria, vähentämällä sairauspoissaoloja, lisäämällä palvelujen vaikuttavuutta ja panostamalla asukkaiden hyvinvointiin.

Vosina 2014–2018 ja taas vuosina 2020–2023 rekrytointitarve ylittää 2400 henkilöä vuodessa. Vuodesta 2024 tarve pienenee ollen siitä lähtien 2 000–2 200 välillä.

Johtopäätöksiä

Kuntien yhteinen laskennallinen henkilöstön eläköitymisennuste 2015–2021 on 14 070 henkilön siirtyminen eläkkeelle yhteensä n. 66 800 henkilöstöön kuuluvasta. Näin ollen 52 730 henkilön asema olisi kuntarakenteen muuttuessa suojattu irtisanomisesta taloudellisin ja tuotannollisin perustein.

Samanaikainen rekrytointitarve riippuu olennaisesti niistä muutoksista, jotka tapahtuvat palvelutuotannossa, mm. sote-uudistuksen myötä tai palvelujen muiden ostojen kasvun kautta. Ilman että niitä otetaan huomioon, mutta huomioiden tuottavuuden 0,5 % kasvu, on rekrytointitarve viidessä kunnassa vuosina 2015–2021 yhteensä n. 17 360 henkilöä. Tämä tarkoittaisi eläköitymisennusteen vaikutukseen yhdistettynä, että viiden kunnan henkilöstö vuonna 2021 olisi n. 70 090 henkilöä. Nyt saatavilla olevan tiedon perusteella tarve tulee olemaan huomattavasti pienempi, ottaen huomioon mm. sote-uudistus.

Metropolikaupungin rekrytointitarpeen voidaan olettaa olevan pienempi kuin viiden erillisen kunnan arvioidut rekrytointitarpeet. Tästä seuraa siirtymäkauden jälkeen mahdollisuus siirtää resursseja erityisesti hallinnollisista tehtävistä palveluja tuotaviin tehtäviin. Myös väestömäärän muutos vaikuttaa rekrytointitarpeeseen, mutta vielä suurempi vaikutus on palvelujen organisointitavoilla.

15.2 Henkilöstö muutoksessa

Kuntajaon muutos on henkilöstön kannalta kuntarakennelain 29 §:n mukainen liikkeenluovutus.

Vuonna 2017 alusta voimaan tulevissa kuntajaon muutoksissa, joissa henkilöstöä siirtyy uuden kunnan palvelukseen, työnantajalla ei ole oikeutta irtisanoa palvelussuhdetta työsopimuslain (55/2001) 7 luvun 3 §:ssä tai kunnallisesta viranhaltijasta annetun lain (304/2003) 37 §:ssä tarkoitetuilla taloudellisilla tai tuotannollisilla irtisanomisperusteilla. Tämä kieltö koskee kaikkia kuntajaon muutoksessa mukana olevia kuntia ja on voimassa viisi vuotta kuntajaon muutoksen voimaantulosta. (28.6.2013/478)

Työntekijä ja viranhaltija voidaan kuitenkin irtisanoa, jos hän kieltäytyy vastaanottamasta työnantajan hänelle tarjoamaa työsopimuslain 7 luvun 4 §:n tai kunnallisesta viranhaltijasta annetun lain 37 §:n mukaista uutta työtehtävää tai virkaa.

Uudelle työnantajalle kehitetään omat kunnallisten virka- ja työehtosopimusten mukaiset palkkausjärjestelmät, joilla korvataan entiset palkkausjärjestelmät. Entisten palkkausjärjestelmien mukaiset tehtäväkohtaiset palkat yhteen sovitetaan mahdollisuuksien mukaan uusien palkkausjärjestelmien mukaisiksi. Tavoitteena on tasapuolinen tehtäväkohtainen palkka yhtä vaativissa tehtävissä.

Palkkaharmonisointi pyritään toteuttamaan vuoden 2021 loppuun mennessä eli KRL:n mukaisen palvelussuhdeturva-ajan kuluessa. Uusia palkkausjärjestelmiä aletaan kehittää heti, kun päätökset uuden kunnan palveluista ja niiden järjestämistavoista on tehty.

Siirtymävaiheen yhteiset toimintaperiaatteet

Valtuustojen yhdistymispäätösten jälkeen kuntien henkilöstöpolitiikkaa ryhdytään yhtenäistämään.

Kuntien yhteistyöelinten ja valmisteluvaiheen henkilöstöryhmän työ päättyy, kun uuden kunnan yhteistoimintalain ja kunta-alan sopimusten mukainen yhteistoimintaelin aloittaa toimintansa. Henkilöstön edustajilla on läsnäolo- ja puheoikeus yhdistymishallituksessa sen käsitellessä henkilöstöä koskevia asioita.

Henkilöstön siirtymissuunnitelma valmistellaan yhdistymishallituksessa vuonna 2016.

Vuosille 2017–2021 laaditaan kuntastrategia, johon henkilöstöpolitiikan linjaukset sisältyvät keskeisenä osana.

Avoimeksi tulevien virkojen ja työsuhteiden sekä sijaisuuksien täyttämisen periaatteista päättää yhdistymishallitus, kuitenkin siten, että henkilöstö rekrytoidaan ensisijaisesti yhdistyvien kuntien henkilöstöstä.

15.3 Johtopäätöksiä

Henkilöstön kannalta hyödyt metropolikaupungin perustamisesta ovat viiden vuoden irtisanomissuojan 1.1.2017–31.12.2021 koskien irtisanomista tuotannollisin ja taloudellisin perustein. Yhdistymissopimuksessa vahvistetaan periaatteet henkilöstön vaikutusmahdollisuuksille muutosprosessin aikana.

Henkilöstön siirtyminen metropolikaupungin palvelukseen on iso ja raskas prosessi, joka edellyttää erinomaista johtamista kaikilla tasoilla. Riskinä on, että muutoksen myönteisiä mahdollisuuksia ei osata käyttää hyväksi. Palkkausjärjestelmän yhdenmukaistaminen siten että tehtäväkohtaiset palkat ovat tasapuoliset yhtä vaativissa tehtävissä, on vaativa johtamistehtävä ottaen huomioon nykyisten kuntien hyvin erilaiset palvelutuotannon organisointitavat. Tehtävien onnistuminen edellyttää henkilöstön vahvaa mukanaolon koko prosessin aikana.

16 Osallistumis- ja vaikutusmahdollisuudet sekä lähidemokratia

16.1 Osallistuminen metropolikaupungissa

2010-luvun elinvoimainen demokratia on tekemisen, ideoinnin ja osallistumisen demokratiaa, asioiden jakamista ja yhteistoimintaa. Mahdollistava ja salliva kunta on innostava. Metropolikaupunki mahdollistaa, suvaitsee, ruokkii ja tukee asukkaiden ideoita ja innovaatioita

Metropolikaupunki toimii demokraattisesti, jos sekä valtuuston johtama edustuksellinen demokratia että kansalaisten lähidemokratia toimivat. Asukkaat kiinnittyvät kuntaansa lähiympäristönsä kautta, jonka kehittämiseen he voivat vaikuttaa.

Metropolikaupunki on avoin kaupunki. Demokratian toteutumista palvelee avoin julkinen verkko, jossa kaikki merkittävät julkishallinnon tietoaaineistot ovat ilmaiset, kaikkien saatavilla ja käytössä. Aineisto on hyödyksi kaikille kaupungin toimijoille: asukkaille, yrityksille, yhdistyksille, hallinnolle ja asukkaiden ryhmille. Hyvänä perustana tässä toimii seudulle kehitetty avoimen datarajapinnan Helsinki Regional Infoshare (HRI), jossa sovelluskäyttäjien kehittämistyö luo avointa dataa hyväksikäyttäen uutta tietoa asukkaiden käyttöön ja aluetalouteen uutta arvoa.

16.2 Asukkaiden osallistumis- ja vaikutusmahdollisuudet sekä lähidemokratian toteutuminen metropolikaupungissa

Asukkaiden identiteetti muodostuu alueen kautta: asukkaiden muodostamat alueraadit, osallistuminen fyysisen lähiympäristön suunnitteluun, asukastilojen käyttö, paikallisyhdistysten toiminta, sekä paikalliset tapahtumat vahvistavat yhteenkuuluvuutta.

Uusi kunta mahdollistaa, käyttää ja kehittää sekä edustuksellista demokratiaa kaupungin alueilla että paikallisia muita osallistumisen muotoja, kuten alueellisia neuvoa-antavia kansanäänestyksiä, palvelujen käyttäjäraateja, osallistuvaa suunnittelua ja budjetointia, sekä monimuotoista sähköistä osallistumista.

Metropolikaupunki vahvistaa yleensä käyttäjälähtöistä osallistumista palvelujen suunnittelun ja tuotannon eri vaikeissa: ideoinnissa, suunnittelussa, testauksessa ja arvioinnissa. Käyttäjälähtöisyyden vahvistamiseksi valtuusto voi esimerkiksi antaa palvelujen käyttäjille oikeuden esittää edustajiaan johtokuntaan sekä kunnan osa-alueen asioita hoitamaan asetettuun toimielimeen.

Lähidemokratia on sekä alueellista että toiminnallista. Kuntalaisten vaikutusmahdollisuuksien varmistamiseksi ja uuden kunnan osa-alueiden kehityksen edistämiseksi rakennetaan elinvoiman kehittämisen ja lähipalveluiden toimintamalli. Toiminnasta vastaa kuntalaisten alueellinen toimielin, jonka tehtävänä on vastata alueellaan lähipalveluiden toteutuksesta ja lähiympäristön kehittämisestä.

16.3 Johtopäätöksiä

Yhdistyminen on, kuten hallinnon kehittämisessä yleensä, ainutkertainen mahdollisuus uudistaa käytäntöjä ja toimia kaikessa strategisten linjausten pohjalta: rakentaa kaupunki jossa valtuuston johtama edustuksellinen demokratia ja moninainen lähidemokratia ja demokratia toimivat yhdessä uudella tavalla.

Asukkaiden osallistumismahdollisuudet tulee olla todelliset, vaikuttavat ja helppoja asukkaiden ottaa käyttöön. Niihin sisältyvät sekä alueellinen että toiminnallinen lähidemokratia ja osallistuminen; niin kasvokkain, kansanäänestyksin, verkossa ja muutoin tapahtuva vaikuttaminen.

Niiden käyttäminen edellyttää, ottaen huomioon metropolialueen monikielisyys, että osallistuminen useissa asioissa voi tapahtua, paitsi kansalliskielillä, myös useilla muilla kaupungin asukkaiden kielillä.

Haittana – tai vaarana – on, että ellei alueellista ja toiminnallista lähidemokratiaa huomattavasti vahvisteta nykyisestä tilanteesta kunnissa, tapahtuu asukkaiden vieraantumista ja pettymistä.

17 Kielelliset oikeudet metropolikaupungissa

Julkiset palvelut ovat nykyään asiakaslähtöisiä ja ihmiset kokevat olevansa palveluiden kuluttajia sekä aktiivisia toimijoita. Tarve kehittää palveluita yhdessä asiakkaan kanssa on tämän myötä lisääntynyt. Kuntalain kokonaisuudistuksessa kiinnitetään erityistä huomiota lähidemokratian vahvistamiseen ja uusien osallistumismuotojen kehittämiseen. Tämä koskee myös eri kieliryhmien palveluiden kehittämistä.

17.1 Ruotsinkielisten kielellisten oikeuksien toteutuminen metropolikaupungissa

Metropolikaupungissa asuu yksi kolmasosa maan ruotsinkielisestä väestöstä. Tämä tarkoittaa aiempaa parempia mahdollisuuksia koota ja koordinoita ruotsinkielisiä palveluita ja huolehtia, että ne ovat tasalaatuisia ja tasokkaita koko metropolikaupungin alueella. Ruotsinkieliset palveluiden käyttäjät pääkaupunkiseudulla ovat kielibarometrin mukaan tyytymättömiä erityisesti ruotsinkielisten sosiaali- ja terveystalveluiden saatavuuteen. Kun ruotsinkieliset palvelut halutaan turvata, olisi hyvä että ruotsinkieliset niin pitkälle kuin on mahdollista, saisivat päättää omista palveluistaan.

Koska ruotsinkielisten määrä sekä heidän suhteellinen osuutensa väestöstä vaihtelee voimakkaasti metropolialueen sisällä, on useassa selvityksessä (esim. Tammenmaa 2014, Henricson 2013) perusteltu tarve koordinoita ruotsinkieliset palvelut alueella yhteisen lautakunnan tai muun elimen avulla.

Erityisesti tarve on nähty terveys- ja sosiaalipalveluissa. Sote-uudistuksen parlamentaarisessa valmistelussa on hahmoteltu kaksikielisille sote-alueille, eli mm. eteläisen Suomen sote-alue, ruotsinkielisten palvelujen tilaajafunktion perustamista, esim. alueen hallinnon alaisena lautakuntana. Vastaavasti tulee perustaa julkisissa tuottajaorganisaatioissa ruotsinkielisten palvelujen lautakunta tms.

Muidenkin ruotsinkielisten palvelujen koordinaatiota tulisi järjestää niissä tapauksissa, joissa ei palvelujen yhdistäminen tule kyseeseen.

17.2 Vieraskielisten kielellisten oikeuksien toteutuminen metropolikaupungissa

Metropolikaupungin alueella on n. 72 000 ihmistä joiden äidinkieli on ruotsi ja n. 128 000 ihmistä joiden äidinkieli on muu kuin suomi tai ruotsi (2013). Prosenttiosuus koko väestöstä vuonna 2013 oli Helsingissä 12,1 %, Espoossa 11,0 %, Vantaalla 11,6 %, Kauniaisissa 4,5 % ja Sipoossa 3 %.

Uuden kunnan tulee valmistautua vieraskielisten määrän kaksinkertaistumiseen lähes 200 000 henkilöön vuoteen 2030 mennessä.

Vieraskielisen väestön nopea integraatio on metropolialueen menestyksen ehto. Vieraskielisten integroinnissa keskeistä on jommankumman maan kansalliskielen intensiivinen opiskelu kaikille halukkaille, yhdistettynä kulttuurin ja lainsäädännön perusteiden esittelyyn. Integraatiovaiheen jälkeen vieraskielisille asukkaille tarjotaan samat palvelut kuin kansalliskielisille, kuitenkin tulkkaus tms. avulla.

17.3 Johtopäätöksiä

Hyötynä ruotsinkielisten oikeuksien kannalta on että syntyy vahva väestöpohja hyvälle ruotsinkielisten palvelujen toteutumiselle. Ruotsinkielisen henkilökunnan rekrytointi, henkilöstönpankit sekä ruotsinkielisten palvelujen hallinnollinen yhdistäminen vahvistaa palvelujen saatavuutta. Kun julkisiin sote-tuotanto-organisaatioihin perustetaan ruotsinkielisten palvelujen lautakunta tms., turvaa se nykyistä paremmin palveluiden toteutumisen.

Vieraskielisten asukkaiden palvelujen tarjoaminen myös pienille kieliryhmille helpottuu palveluja yhdistämällä sekä niitä sähköistämällä koko metropolikaupungin alueella. Maahanmuuttajien ja pakolaisten integraatiota tuetaan yhtenäisellä asuntopolitiikalla.

Mahdollisesti syntyvänä haittana on, että ilman vahvaa suunnittelua ja toimeenpanoa ruotsinkielisten palvelut uhkaavat heiketä suuressa kaupungissa. Ilman tehokasta organisoimista ja toimintaa saattavat vieraskielisten integraatio epäonnistua, josta syntyvä syrjäytyminen ja siihen liittyvät ongelmat kasvavat.

18 Kuntien yhdistyminen suhteessa kuntien yhteistoimintaan

Metropolikaupungin perustaminen toisi merkittäviä muutoksia kuntien väliseen yhteistoimintaan vähentäen tarvetta moniin nykyisiin yhteistyön rakenteisiin. Yhdistyvien kuntien keskinäiset yhteistoimintasopimukset päättyvät yhdistymisen tullessa voimaan ellei jonkin asian kohdalta sovita sitä ennen muuta. Yhdistymishallituksen tehtävänä on neuvotella niistä sopimuksista ja järjestelyistä, joita Espoo, Helsinki, Kauniainen, Sipoo ja Vantaa ovat sopineet muiden kuntien ja tahojen kanssa.

Uudet järjestelyt koskisivat mm. Uudenmaan liittoa, Helsingin seudun ympäristöpalvelut ja Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymiä, Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiriä, pelastuslaitoksia, ammattikorkeakouluja ylläpitäviä kuntayhtymiä ja yhtiöitä sekä ammatillisen koulutuksen ja sosiaalialan kuntayhtymiä. Kuntien välisen yhteistoiminnan nykytilaa kuvataan luvussa 6.

Kuntarakenteen muutos edellyttää kuntayhtymien perussopimusten muuttamisen sekä kunta- ja osakasyhtiöiden uudelleenjärjestelyjen lisäksi joissakin tapauksissa muutoksia lainsäädäntöön sekä valtioneuvoston aluejaon muuttamista koskevia päätöksiä. Metropolikaupungin perustaminen vaikuttaa myös seurakuntahallintoon, koska seurakuntajako noudattaa kuntajako.

19 Kuntien yhdistyminen suhteessa metropolihallinnon tarpeeseen

Lähtökohtaisesti metropolikaupungin perustaminen vähentää tarvetta erilliseen metropolihallintoon. Pääosa ongelmista, joita metropolihallinnolla pyritään ratkaisemaan, voidaan ratkaista uuden kunnan sisällä ja sopimussyhteistyöllä naapurikuntien kanssa. Tätä selkeyttäisi entisestään Keski-Uudenmaan kuntien yhdistymisselvityksessä esitetty Keski-Uudenmaan kaupungin perustaminen.

Vireillä olevassa metropolilakihankkeessa on päädytty maantieteellisesti laajaan alueeseen, suppeisiin tehtäviin ja kuntayhtymähallintoon (katso myös luku 1.3.3). Tämäkin vaihtoehto tuo metropolihallintoon kuuluville jäsenkunnille velvoitteita, joilla olisi vaikutuksia kuntien päätöksentekoon, hallintoon ja talouteen. Vaikutusten merkittävyys riippuu kuitenkin siitä, millaiseksi perustettavan metropolihallinnon toiminta tosiasiallisesti muodostuu ja siitä, millä tavoin kunnat sopivat kuntayhtymän perussopimuksessa metropolihallinnon järjestämiseen ja rahoitukseen liittyvistä kysymyksistä. Vaikka metropolivaltuuston päätökset olisivat kuntia sitovia, tosiasialliset vaikutukset riippuvat jatkossakin yksittäisten kuntien ratkaisuksista ja siitä, miten kunnat toteuttavat seudullisesti yhteen sovitettuja ja yhteisiä koko seutua koskevia strategisen tason periaatteita ja päätöksiä paikallisella tasolla. Valittu ratkaisu ei näin ollen vähennä kuntien yhdistämisen tarvetta, kuten metropolilakityöryhmäkin on linjannut jo väliraportissaan.

Metropolihallinnon tehtävät rajoittuvat budjettiriihen linjauksen mukaisesti pääosin maankäyttöön, asumiseen ja liikenteeseen. Metropolikaupunki mahdollistaisi maankäytön yhtenäisen kehittämisen alueella, johon kohdistuu noin 4/5 koko Helsingin seudun väestönkasvusta. Voimakkaan kasvun vuoksi siellä yhdyskuntarakenteen kehittäminen kestäväällä tavalla on vaikuttavinta ja mahdollisuudet mm. liikkumistarpeen vähentämiseen suurimmat. Uusi kunta loisi metropolihallintoa paremmat edellytyksen maankäytön tehostamiseen ja monikeskuksisen kaupunkirakenteen vahvistamiseen seudun ydinalueella. Asumisen ongelmana on erityisesti kohtuuhintaisten vuokra-asuntojen puute, kuten luvussa 2.2.3 on kuvattu. Kuntien yhdistyminen mahdollistaisi nykyisten kunnallisten asuntorakennuttajien voimavarojen yhdistämisen ja entistä monipuolisemmat vaihtoehdot asuntotuotannon sijoittamiseen. Myös liikennejärjestelmän kehittämisessä ja liikenneinvestoinneissa metropolikaupungin perustaminen helpottaisi eri kehittämistarpeiden priorisointia ja selkeyttäisi yhteistyötä HSL:n ja valtion liikenneviranomaisten kanssa.

Lähdeluettelo

- Alanen, J-P. (2009). Helsinki. Kansakunnan pääkaupunki - ihmisten metropoli. Kunnallissalan kehittämissäätiön Polemia-sarjan julkaisu nro 74.
- Alanen, O., Hautamäki, A., Kasinen, T., Kuittinen, O., Laitio, T., Mokka, R., Neuvonen, A., Oksanen, K., Onnela, S., Rissanen, M., Vassinen, S., & V. Viljanen (2010). Metropolin hyvinvointi. Demos Helsinki & Jyväskylän yliopisto. Erweko, Helsinki.
- Andersson, R. (1998). Socio-spatial dynamics: ethnic division of mobility and housing in post-Palme Sweden. *Urban Studies* 35: 3, 397–428.
- Andersson, R., Dhalmann, H., Holmqvist, E., Kauppinen, T., Magnusson, T., Skifter Andersen, H., Söholt, S., Vaattovaara, M., Vilkkama, K., Wessel, T., Yousfi, S.(2010). Immigration, housing and segregation in the Nordic welfare states. Department of Geosciences and Geography C2, Helsingin yliopisto.
- Aro, T. & A. Laiho (2014). Metropolialueen demografisen kilpailukykyanalyysi. Metropolialueen alueellinen ja väestöllinen kilpailukyky muuttoliikkeen näkökulmasta vuosina 2000 – 2013. Valtiovarainministeriö.
- Aronen, K. (2013). Kuntauudistus kokonaisuuden hyväksi - tutkimuksen puheenvuorot toistaiseksi vinoutuneita. *Talous ja yhteiskunta* 2/2013.
- Arviointi maankäyttö- ja rakennuslain toimivuudesta 2013 (2014). Suomen Ympäristö 1:2014.
- Asikainen, J., Paqvalin, R., Mononen, K., Tuimala, A., Turunen, J. & P. Myllyniemi (2013). Metropoli meille kaikille. Metropolialueen esiselvitys - selvityshenkilöiden suositus ja ehdotukset, Valtiovarainministeriö.
- Bernelius, V. (2013). Eriytyvät kaupunkikoulut: Helsingin peruskoulujen oppilaspohjan erot, perheiden kouluvalinnat ja oppimistuloksiin liittyvät aluevaikutukset osana kaupungin eriytymiskehitystä. Helsingin kaupungin tietokeskus. 2013:1.
- Delgado, M., Ketels, C., Porter, M. E. & Stern, S. (2012). The Determinants of National Competitiveness. *NBER Working Papers*, 18249.
- Dhalman, H. (2011). Yhden uhka, toisen toive? Somalien ja venäläisten asumistoiveet etnisen segregaatiokehityksen valossa. Unigrafia, Helsingin yliopisto.
- Elinvoimainen metropoli tulevaisuuden tekijät 2025 -kilpailukykystrategia. http://www.kuuma.fi/files/320/Liite_5_Elinvoimainen_metropoli2025.pdf
- Espoo-Kauniainen- Kirkkonummi-Vihti -selvitys. Toimintaympäristön tila ja kehitys -raportti. Tammikuu 2014.
- Espoo-Kauniainen- Kirkkonummi-Vihti -selvitys, Tietohallinto ja tietohallintoryhmän loppuraportin liitemateriaali 2014. <https://wiki.julkict.fi/julkict/Kuntauudistus/ict-muutostuki-1/seutujen-loppuraportit/espoo-kauniainen-kirkkonummi-vihti-ekkv/selvitysvaihe>

- Espoo-Kauniainen- Kirkkonummi-Vihti -selvitys, Tietohallintoryhmän loppuraportin liitemateriaali 2014. <https://wiki.julkict.fi/julkict/Kuntauudistus/ict-muutostuki-1/seutujen-loppuraportit/espoo-kauniainen-kirkkonummi-vihti-ekkv/selvitysvaihe>
- ETLA/ Castrén, L., Kauhanen, A., Kulvik, M., Kulvik-Laine, S., Lönnqvist, A., Maijanen, S., Martikainen, O., Palvalin, M., Peltonen, I., Ranta, P., Vuolle, M., Zhan, Y. (2013). ICT ja palvelut. Näkökulmia tuottavuuden kehittämiseen. ETLA B 259
- ETLA/Koski, H. (2011). Does Marginal Cost Pricing of Public Sector Information Spur Firm Growth? Keskusteluaiheita, Discussion Papers 1260.
- Euroopan komissio (2013). Towards knowledge driven reindustrialisation. European Competitiveness Report 2013. Commission Staff Working Document SWD.
- FCG Konsultointi Oy, toimintaympäristö, talous ja henkilöstö.
- FCG Konsultointi Oy (2014). Metropolikaupungin kuntatalouden tarkastelu.
- Glaeser, E. (2011). Triumph of the City. How our greatest invention makes us richer, smarter, greener, healthier, and happier. 338 s. The Penguin Press, New York.
- Hautamäki, A. (2010). Elinvoimainen metropoli. Analyysi kilpailukyyn uudesta perustasta ja sen merkityksestä metropolialueelle. Agora Center, Jyväskylän yliopisto.
- Helminen, V., Kosonen, P., Kalenoja, H., Ristimäki, M., Tiitu, M., Tiikkaja, H. (2014). Helsingin metropolialueen yhdyskuntarakenne – Alakeskukset ja liikkuminen. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 18/2014.
- Helsingin seudun asuntoraportti (2012). Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä. HSY:n julkaisuja 1/2013.
- Helsingin seudun MAL-aiesopimuksen seuranta (2014). MAL-aiesopimuksen sihteeristö. <http://www.ara.fi/download/noname/%7B57D7C48F-E8C0-498E-9F8F-D30D550EAB9D%7D/99243>
- Helsingin seudun kehityskuva 2050 "Rajaton metropoli" MAL neuvottelukunnan puheenvuoro. Helsingin kaupungin talous- ja suunnittelukeskuksen julkaisuja 3/2011.
- Helsingin seudun liikennejärjestelmäsuunnitelma HLJ 2011. Edita Prima Oy, Helsinki 2011
- Helsingin seudun maankäyttösuunnitelma 2050, MASU 2050 (luonnos 2014).
- Helsingin seudun asuntostrategia 2025 (luonnos 2014).
- Helsingin seudun liikennejärjestelmäsuunnitelma, HLJ 2015 (luonnos 2014).
- Helsingin seudun vieraskielisen väestön ennuste 2013 – 2030 (2013). Helsingin kaupungin tietokeskus. Tilastoja 5/2013.
- Helsingin yleiskaava (2013a). Suurkaupungistumisen kaupunkitalouden vaikutus yleiskaavan visioon 2050. Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston yleissuunnitteluosaston selvityksiä 2013:14
- Helsingin yleiskaava (2013b). Kansainvälinen Helsinki. Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston yleissuunnitteluosaston selvityksiä 2013:16.

- Helsingin seudun yhteistyökokous 5.11.2009. Helsingin seudun visio.
- Helsinki – Vantaa -selvitys. http://www.helsinginseutu.fi/hki/HS/Helsingin+Seutu/Yhteisty_elimet/Seutuselvitykset/Helsinki-Vantaa+selvitys
- Henricson, M. (2013). Metropolialueen ruotsinkielisten palvelujen hallintomalli. Loppuraportti. Suomen Kuntaliitto.
- Herberts, K. (2012). Kielibarometri. Suomen Kuntaliitto
- Helsingin Sanomat HS 8.3.2014. Uudenmaan työttömyyskehitys ansaitsee huolta ja huomiota.
- IMD (2014). IMD World Competitiveness Yearbook. Institute for Management Development.
- Itä-Uudenmaan kuntien (Askolan, Lapinjärven, Loviisan, Myrskylän, Pornaisten, Porvoon ja Sipoon yhdistymisselvityksen) väliraportti. http://www.sipoo.fi/easydata/customers/sipoo/files/2011_hallinto/iu-selvitys/valiraportti/ita-uudenmaan_yhdistymisselvityksen_valiraportti_18.3.2014.pdf
- Kainulainen, S. (2013). Segregaatio metropolialueella. Metropolilain työryhmän työpaperi. Valtiovarainministeriö.
- Kavavagh (2009). Social Sustainability & High Density Development. PIA Conference Paper. PAD
- Keski-Uudenmaan kuntien yhdistymisselvitys. Väliraportti. [http://www.kuuma.fi/files/976/K-U_VALIRAPORTTI_paivitetty_10_01_2014_\(2\).pdf](http://www.kuuma.fi/files/976/K-U_VALIRAPORTTI_paivitetty_10_01_2014_(2).pdf)
- Keski-Uudenmaan ICT-muutostukiselvitys (2014). VM <https://wiki.julkict.fi/julkict/Kuntauudistus/ict-muutostuki-1/seutujen-loppuraportit>
- Kielibarometri (2012). Samforsk/Herbert, K. Kuntaliitto, oikeusministeriö, Svenska kulturfonden ja hankkeeseen osallistuvat kunnat. <http://www.kunnat.net/fi/asiantuntijapalvelut/ruotsinkielinen-toiminta/projektit/kielibarometri/Sivut/default.aspx>
- Korkman, S. (2011) Onko hyvinvointivalttiolla tulevaisuutta? EVA raportti. Yliopistopaino, Helsinki
- Korkman, S. (2012). Talous ja utopia. Docendo, Jyväskylä
- Kuntalaki HE-luonnos 8.5.2014
- Kuntarakennelaki 29.12.2009/1698
- Laakso, S. (2013). Muuttoliikkeen vaikutuksista väestön tulotasoon Helsingissä ja Helsingin seudulla. Helsingin kaupunki, Tietokeskus. Tutkimuksia 2013: 2.
- Laakso, S. (2014). Helsingin seudun toimialakatsaus (7.4.2014). Kauppakamari 1/14.
- Laakso, Seppo & Moilanen, Paavo (2011). Yritystoiminnan sijoittuminen ja työpaikkakeskittymien muodostuminen monikeskuksisessa aluerakenteessa. Sektoritutkimuksen neuvottelukunta 5/2011. http://www.kaupunkitutkimusta.fi/wp-content/uploads/2013/12/4712_SETU_5-2011.pdf
- Lehtonen, S., Lyytikäinen, T. & A. Moisio (2008). Kuntien valtionosuuskriteerit tarkastelussa: esi- ja perusopetus, päivähoido, kirjastot ja kultuuritoimi. VATT-Keskustelualoitteita 451.

- Loikkanen, H. & I. Susiluoto (2011). Kasautuminen, tiheys ja tuottavuus kaupunkialueilla. Teoksessa Schulman, H. & P. Mäenpää (toim.) Kaupungin kuumat lähteet. Helsingin metropolialueen innovaatioympäristöt. Helsingin kaupungin tietokeskus, Helsinki 2011.
- Lönnqvist, H. & S. Laakso (2012). Kaupunkialueen maankäyttö metropolialueella. Teoksessa Loikkanen, H., Laakso, S. & I. Susiluoto (toim. 2012). Metropolialueen talous. Näkökulmia kaupunkitalouden ajankohtaisiin aiheisiin. Helsingin kaupunki, Tietokeskus, Kaupunkitutkimus ja metropolipolitiikka.
- Martikainen, J., Lahtinen, J. & S. Somerpalo (2012) Uudenmaan keskusverkko. Uudenmaan liitto. Linea Konsultit Oy & Gispositio Oy 21.3.2012.
- McKinsey & Company (2010). Työtä, tekijöitä, tuottavuutta. Suomen prioriteetit seuraavalle vuosikymmenelle 2010.
- Metropolikaupungin ICT-muutostukiselvitys (2014). VM. <https://wiki.julkict.fi/julkict/Kuntauudistus/ict-muutostuki-1/seutujen-loppuraportit>
- Metropolilainsäädäntöä valmistelevan työryhmän väliraportti 1.4.2014. Valtiovarainministeriö 2014. http://www.vm.fi/vm/fi/04_julkaisut_ja_asiakirjat/01_julkaisut/03_kunnat/Metropolilainsadntryhm_Vliraportti_010414_final.pdf
- Mustajoki, M. (2009). Svenskans ställning i metropolen. Språkkonsekvenser av samarbetslösningar i huvudstadsregionen, Magma-studie 3: 2009.
- Nikula, S. (2014). Missä kulttuuri luuraa? Kvartti 1/2014.
- Nilsson, T. (2014). Staden mellan vågorna. Stockholmspolitik i brytningstider 1945–2014. Monografier utgivna av Stockholms stad 241.
- Nordregio (2011). European cities and towns. <http://www.nordregio.se/en/Maps--Graphs/08-Urban-and-regional-divisions/European-cities-and-towns/>
- Partners. <http://www.planning.org.au/documents/item/1177>
- Pajarinen, M. & P. Rouvinen (2014). Kilpailukyky à la IMD ja WEF. Helsinki: Taloustieto (ETLA B263).
- Pihlaja, R. & S. Sandberg (2012). Alueellista demokratiaa? Lähidemokratian toimintamallit Suomen kunnissa. Valtiovarainministeriön julkaisuja 27/2012.
- Porter, M. (1990). The Competitive Advantage of Nations. MacMillan.
- Porter, M. (1991). Kansakuntien kilpailuetu. Otava.
- Pääkaupunkiseudun yhteistyövaltuuskunta 2007, työryhmä 14, painamaton raportti.
- Rissanen, R., Rehunen, A., Kalenoja, H., Ahonen, O., Mäkelä, T., Rantala J & M. Pöllänen (2013). ALLI-kar tasto. Suomen aluerakenteen ja liikennejärjestelmän kehityskuvan pohjustus. Ympäristöministeriö.
- Ristimäki, M., Kalenoja, H. & M. Tiitu (2011). Yhdyskuntarakenteen vyöhykkeet. Vyöhykkeiden kriteerit, alueprofiilit ja liikkumistottumukset. Liikenne- ja viestintäministeriön julkaisuja 15/2011.

- Ristimäki, M., Tiitu, M., Kalenoja, H., Helminen, V. & P. Söderström (2013). Yhdyskuntarakenteen vyöhykkeet Suomessa. Jalankulku-, joukkoliikenne- ja auto-vyöhykkeiden kehitys vuosina 1985–2010. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 32: 2013.
- Sankala, I. (2013). Metropolialueiden suunnittelu- ja hallintamallit. Kansainvälinen kartoitus. MAL-verkosto.
- Stockholms stad (2014). Organisation. <http://www.stockholm.se/OmStockholm/Forvaltningar-och-bolag/>
- Strafica/Pesonen, H. (2012a). Uudenmaan kaupan palveluverkko. Liikenteellinen arviointi. Uudenmaan liitto. http://www.uudenmaanliitto.fi/files/4734/Kaupan_liikennearviointi_Tiivistelma_7_5_2012.pdf
- Strafica/ Moilanen, P & O. Salomaa (2012b). Yhdyskuntarakenteen ja liikkumisen analyysin hyödyntäminen kuntarakenteen määrittelyssä. Liikenne - ja viestintäministeriö. http://www.lvm.fi/c/document_library/get_file?folderId=1986559&name=DLFE-14039.pdf&title=Yhdyskuntarakenteen_ja_liikkumisen_analyysi_kuntarakenteen_maaarittelyssa
- Suomen Perustuslaki 11.6.1999/731
- SYKE (2012). Yhdyskuntarakenteen toiminnalliset alueet Suomessa. SYKE rakennetun ympäristön yksikkö.
- Sosiaali- ja terveys uudistus. Järjestämislain keskeinen sisältö (2014). http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=10386860&name=DLFE-31225.pdf
- Söderström, P., Schulman, H. & M. Ristimäki (2014). Pohjoiset suurkaupungit. Yhdyskuntarakenteen kehitys Helsingin ja Tukholman metropolialueilla. SYKEN julkaisu 2.
- Söderström, P. (2014). Helsingin ja Tukholman kaupunkiseutujen vertailu. Väestön ja työpaikkojen sijoittuminen yhdyskuntarakenteen vyöhykkeille. Teoksessa Söderström, P., Schulman, H. & M. Ristimäki (2014). Pohjoiset suurkaupungit. Yhdyskuntarakenteen kehitys Helsingin ja Tukholman metropolialueilla. SYKEN julkaisu 2.
- Tammenmaa, C. 7.3.2014. Muistio: Ruotsinkielisten palveluiden turvaaminen Metropolissa.
- Tammenmaa, C. Metropolihallintolakityöryhmä 11.3.2014. Esitys: Ruotsinkielisten palveluiden turvaaminen Metropolissa.
- THL (2013). Sosiaali- ja terveydenhuollon muutoksen tuulet. Metropolin sote-haasteista ja tulevaisuudesta. Ylijohtaja Marianna Erholan esitys 12.12.2013.
- Tiitu, M. (2014). Rakennetun alueen laajeneminen Suomen kaupunkiseuduilla – Kehitys vuosina 2000–2012. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 30/2014.
- Uudenmaan ELY-keskus, työttömyys- ja työnhakijatilastot helmikuu 2014.
- Valtion ja Helsingin seudun kuntien välinen maankäytön, asumisen ja liikenteen ai-esopimus 2012–2015.

- Valtioneuvosto (2013). Valtioneuvoston tulevaisuusselonteko: kestäväällä kasvulla hyvinvointia. Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja 18/2013.
- WEF (2013). The Global Competitiveness Report 2013–2014. World Economic Forum.
- Vaattovaara, M. & Kortteinen, M. (2012). Avauksia asuntopolitiikkaan maakuntakaavan avulla? Keskustelunavauksia maakuntakaavasta. Uudenmaan liitto. http://www.uudenmaanliitto.fi/index.phtml?8317_a=comments&8317_m=8352&s=1512.
- Valtioneuvoston kertomus kielilainsäädännön soveltamisesta (2013). Oikeusministeriö.
- Valtioneuvoston periaatepäätös (2012). Kansalliskielistrategia. Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja 4:2012.
- Valtionosuusjärjestelmän kokonaisrakenne. https://www.vm.fi/vm/fi/04_julkaisut_ja_asiakirjat/03_muut_asiakirjat/20140417Uusiva/Uusi_valtionosuusjaerjestelmae.pdf
- Vilkama, K. (2011). Yhteinen kaupunki- eriytyvät kaupunginosat? Kantaväestön ja maahanmuuttajataustaisten alueellinen eriytyminen ja muuttoliike pääkaupunkiseudulla. Helsingin tietokeskus, tutkimuksia 2011:2.
- Vilkama, K., Lönnqvist, H., Väliniemi-Laurson, J. & M. Tuominen (2014). Erilaistuva pääkaupunkiseutu. Sosioekonomiset erot alueittain 2002 – 2012. Helsingin kaupungin tietokeskus 2014: 1.
- Virtanen, H. (2005). Monietnistyvät lähiöt - Etnisen segregaaion syitä ja seurauksia Suomessa. Julkaisematon pro gradu -tutkielma. Yhdyskuntatieteiden laitos, Tampereen yliopisto.
- Virtanen, H. (2007). Monietnistyvät lähiöt – suomalaisten asuinalueiden etninen erilaistumiskehitys ja siihen vaikuttavat tekijät. Yhdyskuntasuunnittelu 45: 3, 6–19.
- VM (2012a). Elinvoimainen kunta- ja palvelurakenne. Kunnallishallinnon rakennetyöryhmän selvitys. Osa I, selvitysoa. VM 5a/2012.
- VM (2012b). Elinvoimainen kunta- ja palvelurakenne. Kunnallishallinnon rakennetyöryhmän selvitys. Osa II, Alueellinen tarkastelu. VM 5a/2012.
- Väärälä (2014). Sosiaalinen kaupunkistrategioissa. Asukkaiden kaupunki vai globaalin kilpailun näyttämö? Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 10/2014.
- Westman, J. (2011). Språket på agendan i metropolen – med service på svenska i fokus. Magma-studie 6: 2011.

Liitteet lukuun 13. Lähde: FCG 2014.

Liite 1. Kuntien verotulot vuosina 2001–2013

Taulukko 1. Kuntien tuloverot, 1 000 euroa

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Metropolikaupunki	2 758 839	2 903 588	2 928 444	2 881 763	3 025 396	3 004 796	3 454 064	3 686 346	3 779 675	3 874 770	4 064 722	4 232 716	4 485 241
Espoo	709 873	718 088	710 650	706 004	763 001	822 860	888 610	952 702	966 040	1 000 318	1 023 609	1 067 500	1 129 132
Helsinki	1 498 093	1 600 528	1 642 981	1 600 484	1 646 157	1 747 909	1 861 375	1 975 053	2 028 024	2 064 235	2 218 061	2 306 394	2 442 087
Kauniainen	41 101	32 939	36 131	31 703	39 273	38 009	43 936	45 958	43 968	45 212	48 347	50 512	52 278
Sipoo	42 840	47 795	48 923	51 582	52 344	56 905	60 892	68 226	70 716	67 941	64 536	69 203	75 308
Vantaa	466 932	504 238	489 759	491 990	524 621	559 113	599 251	644 407	670 927	697 064	71 0169	739 107	786 436

Taulukko 2. Kuntien kiinteistöverotulot, 1 000 euroa

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Metropolikaupunki	165 461	171 822	181 595	198 374	207 582	214 754	245 390	253 581	264 233	313 784	317 503	324 911	338 120
Espoo	28 131	30 165	31 483	40 403	42 691	45 171	52 473	48 051	50 063	63 003	63 312	65 694	69 053
Helsinki	108 735	112 171	113 859	115 227	119 854	122 412	138 396	148 963	155 679	184 548	186 509	188 746	195 275
Kauniainen	1 141	1 150	1 243	1 286	1 333	1 699	2 053	2 039	2 146	2 627	2 705	2 740	2 790
Sipoo	2 117	2 240	2 296	2 365	2 447	2 614	3 003	3 189	2 901	4 319	5 121	6 027	6 449
Vantaa	25 337	26 096	32 714	39 093	41 257	42 858	49 465	51 339	53 444	59 287	59 856	61 704	64 553

Taulukko 3. Kuntien osuudet yhteisöveron tuotosta, 1 000 euroa

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Metropolikaupunki	949 950	478 451	348 938	352 731	380 200	397 122	468 226	499 511	372 589	431 543	552 121	440 211	445 711
Espoo	179 100	142 498	81 357	97 937	117 091	123 851	142 783	147 485	110 045	120 446	144 527	116 129	108 968
Helsinki	671 648	277 003	226 752	211 328	216 178	222 672	261 898	288 092	219 295	257 147	334 903	263 398	268 546
Kauniainen	1 985	869	628	646	723	872	1 035	1 168	1 100	1 150	1 278	922	906
Sipoo	3 824	2 171	1 407	1 556	1 894	2 471	3 391	3 936	2 900	4 434	5 838	3 496	3 105
Vantaa	93 393	55 910	38 794	41 264	44 314	47 256	59 119	58 830	39 249	48 366	65 575	56 266	64 246

Liite 2. Metropolikonsernin tase

Metropolikonsernin tase milj.€	2011	2012	2013
VASTAAVAA			
Pysyvät vastaavat	19 481	20 033	20 836
Toimeksiantojen varat	399	445	417
Vaihtuvat vastaavat			
Vaihto-omaisuus	196	188	146
Saamiset	957	1 024	950
Rahoitusarvopaperit	1 292	1 110	1 017
Rahat ja pankkisaamiset	694	775	1 268
VASTAAVAA yht.	23 018	23 575	24 634
VASTATTAVAA			
Peruspääoma	4 265	4 864	4 870
Rahastot	3 927	4 044	4 070
Kertyneet ylijäämät	3 303	2 760	2 987
Oma pääoma yht.	11 494	11 668	11 927
Vähemmistöosuudet	137	135	142
Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset	996	1 044	1 066
Pakolliset varaukset	286	271	262
Toimeksiantojen pääomat	695	725	550
Vieras pääoma	9 411	9 732	10 687
VASTATTAVAA yht.	23 018	23 575	24 634

Liite 3. Kuntatalouden painelaskelmat

Taulukko 3.1. Espoon painelaskelma käyvin hinnoin. Laskelma kuvaa vain trendiä eikä siinä ole huomioitu esimerkiksi tehtyjä tai suunniteltuja sopeuttamistoimia, tuottavuuden muutoksia eikä myöskään suunniteltuja kuntien tehtävien vähentämistä.

Espoo	2013tp	2017ts	2021e	2025e	2029e
Asukasluku	260 753	276 800	284 893	295 688	304 902
Veroprosentti	17,75	18,00	18,00	18,00	18,00
Veroprosentin tuotto	63 613	70 633	91 701	107 156	124 362
Nettokustannukset					
Päivähoito ja esiopetus	204 354	231 837	266 735	304 808	343 733
Perusopetus ja lukio	296 928	345 926	401 493	456 231	515 974
Vanhusten hoito	160 885	210 960	282 327	396 866	501 656
Perusterveydenhuolto, avohoito	101 303	121 102	144 722	171 778	201 896
Erikoissairaanhoido	241 471	294 041	359 491	436 867	522 355
Muut tehtävät (sis. avustukset)	199 168	232 027	272 748	318 612	369 775
Kertaerät					
Toimintakate	-1 245 301	-1 313 891	-1 727 517	-2 085 162	-2 455 389
Tulot 1000 €					
Kunnallisvero	1 129 132	1 271 400	1 650 611	1 928 804	2 238 515
Kiinteistövero	69 053	99 500	101 549	118 625	137 674
Yhteisövero	108 968	114 900	135 769	158 599	184 067
Valtionosuudet	40 485	500	4 933	6 486	9 536
Tulot yhteensä	1 347 638	1 486 300	1 892 862	2 212 514	2 569 791
Rahoituskulut ja tuotot yhteensä 1000 €	62 437	13 966	64606	64659	63520
Vuosikate	164 774	186 375	229 952	192 011	177 923
Poistot	108 677	137 779	137 669	154 947	174 395
Tilikauden tulos	56 097	48 596	92 283	37 064	3 528
Varausten, poistoeron ja rahastojen muutokset	-606				
Ali-/ylijiäämä	55 491	48 629	92 283	37 064	3 528
Kertynyt ali-/ylijiäämä	366 060	574 300	856 124	1 114 817	1 196 000
Kertynyt ali-/ylijiäämä3 €/asukas	1 404	2 105	3 005	3 770	3 923
Vuosikatetavoite, 100 % poistoista	108 677	137 779	137 669	154 947	174 395
Ero tavoitteeseen	56 097	48 596	92 283	37 064	3 528
Paine veroprosenttiin (1)	0	0	0	0	0
Veroprosentti tasapainossa	17,75	18,00	18,00	18,00	18,00
Nettoinvestoinnit	179 423	238 948	268 938	302 692	340 683
Lainakannan muutos	146478	52 573	38 986	110 681	162 760
Lainakanta	338 665	736 767	919 886	1 219 221	1 766 103
Lainakanta €/asukas	1 299	2 662	3 229	4 123	5 792
Vuosikatetavoite, 100 % nettoinvestoinneista, 1000 €					
Ero tavoitteeseen	-14 649	-52 573	-38 986	-110 681	-162 760
Paine veroprosenttiin (2)	+0,2	+0,7	+0,4	+1	+1,3
Veroprosentti tasapainossa	17,95	18,70	18,40	19,00	19,30

Taulukko 3.2. Helsingin painelaskelma käyvin hinnoin. Laskelma kuvaa vain trendiä eikä siinä ole huomioitu esimerkiksi tehtyjä tai suunniteltuja sopeuttamistoimia, tuottavuuden muutoksia eikä myöskään suunniteltuja kuntien tehtävien vähentämistä.

Helsinki	2013tp	2017ts	2021e	2025e	2029e
Asukasluku	612664	636874	651869	670781	688100
Veroprosentti	18,50	18,50	18,50	18,50	18,50
Veroprosentin tuotto	132 005	145 189	182 940	211 429	244 169
Nettokustannukset					
Päivähoito ja esiopetus	353 358	399 009	463 466	529 712	595 051
Perusopetus ja lukio	456 790	527 286	620 648	716 980	815 242
Vanhusten hoito	549 195	651 408	808 570	1 067 756	1 304 653
Perusterveydenhuolto, avohoito	307 175	359 462	423 350	496 229	578 174
Erikoissairaanhoido	612 951	726 006	870 309	1 041 892	1 232 880
Muut tehtävät (sis. avustukset)	418 842	484 325	563 184	652 258	753 077
Kertaerät					
Toimintakate	-2 772 299	-3 267 832	-3 749 527	-4 504 827	-5 279 077
Tulot 1000 €					
Kunnallisvero	2 442 087	2 686 000	3 384 392	3 911 439	4 517 122
Kiinteistövero	195 275	231 000	279 657	323 888	373 951
Yhteisövero	268 546	283 000	330 986	383 335	442 587
Valtionosuudet	275 737	244 000	278 964	363 636	531 844
Tulot yhteensä	3 181 645	3 444 000	4 273 999	4 982 298	5 865 504
Rahoituskulut ja tuotot yhteensä 1000 €	62 888	58237	51840	40030	21283
Vuosikate	472 234	234 405	576 312	517 500	607 709
Poistot	403 088	370 831	510 620	574 707	646 838
Tilikauden tulos	147 063	-136 426	65 692	-57 207	-39 128
Varausten, poistoeron ja rahastojen muutokset	11 971				
Ali-/ylijäämä	159 034	14 441	65 692	-57 207	-39 128
Kertynyt ali-/ylijäämä	2 907 440	3 254 390	3 414 655	3 431 625	3 238 954
Kertynyt ali-/ylijäämä 3 €/asukas	4 746	5 158	5 238	5 116	4 707
Vuosikatetavoite, 100 % poistoista	403 088	370 831	510 620	574 707	646 838
Ero tavoitteeseen	69 146	-136 426	65 692	-57 207	-39 128
Paine veroprosenttiin (1)	0	+0,9	0	+0,3	+0,2
Veroprosentti tasapainossa	18,50	19,40	18,50	18,80	18,70
Nettoinvestoinnit	634 072	606 619	682 755	768 447	864 894
Lainakannan muutos	289914	372 214	106 443	250 947	257 184
Lainakanta	1 498 566	2 822 822	3 780 137	4 494 917	5 511 179
Lainakanta €/asukas	2 446	4 432	5 799	6 701	8 009
Vuosikatetavoite, 100 % nettoinvestoinneista, 1000 €					
Ero tavoitteeseen	-161 838	-372 214	-106 443	-250 947	-257 184
Paine veroprosenttiin (2)	+1,2	+2,6	+0,6	+1,2	+1,1
Veroprosentti tasapainossa	19,70	21,10	19,10	19,70	19,60

Taulukko 3.3. Kauniaisten painelaskelma käyvin hinnoin. Laskelma kuvaa vain trendiä eikä siinä ole huomioitu esimerkiksi tehtyjä tai suunniteltuja sopeuttamistoimia, tuottavuuden muutoksia eikä myöskään suunniteltuja kuntien tehtävien vähentämistä.

Kauniainen	2013tp	2017ts	2021e	2025e	2029e
Asukasluku	9101	9518	10024	10506	10929
Veroprosentti	16,50	16,50	16,50	16,50	16,50
Veroprosentin tuotto	3 168	3 576	4 563	5 389	6 298
Nettokustannukset					
Päivähoito ja esiopetus	6 760	7 805	9 287	10 768	12 194
Perusopetus ja lukio	19 274	20 817	23 328	26 263	29 458
Vanhusten hoito	10 164	12 545	16 210	20 933	25 108
Perusterveydenhuolto, avohoito	4 545	5 416	6 538	7 822	9 257
Erikoissairaanhoido	7 843	9 513	11 817	14 454	17 352
Muut tehtävät (sis. avustukset)	3 351	3 940	4 671	5 510	6 451
Kertaerät					
Toimintakate	-53 444	-58 300	-71 849	-85 749	-99 820
Tulot 1000 €					
Kunnallisvero	52 278	59 000	75 285	88 912	103 912
Kiinteistövero	2 790	3 800	4 136	4 879	5 713
Yhteisövero	906	800	1 138	1 343	1 572
Valtionosuudet	3 112	-2 100	371	492	730
Tulot yhteensä	59 086	61 500	80 930	95 626	111 927
Rahoituskulut ja tuotot yhteensä 1000 €	435	380	471	490	510
Vuosikate	6 077	3 580	9 551	10 367	12 617
Poistot	7 062	6 800	8 946	10 069	11 332
Tilikauden tulos	-985	-3 220	606	298	1 284
Varausten, poistoeron ja rahastojen muutokset	0				
Ali-/ylijäämä	-985	-3 219	606	298	1 284
Kertynyt ali-/ylijäämä	39 362	30 954	25 727	27 535	30 700
Kertynyt ali-/ylijäämä3 €/asukas	4 325	3 252	2 567	2 621	2 809
Vuosikatetavoite, 100 % poistoista	7 062	6 800	8 946	10 069	11 332
Ero tavoitteeseen	-985	-3 220	606	298	1 284
Paine veroprosenttiin (1)	+0,3	+0,9	0	0	0
Veroprosentti tasapainossa	16,80	17,40	16,50	16,50	16,50
Nettoinvestoinnit	6 111	6 767	7 616	8 572	9 648
Lainakannan muutos	0	3 187	-1 935	-1 795	-2 969
Lainakanta	1 000	7 374	9 878	2 418	-7 109
Lainakanta €/asukas	110	775	985	230	-650
Vuosikatetavoite, 100 % nettoinvestoinneista, 1000 €					
Ero tavoitteeseen	-34	-3 187	1 935	1 795	2 969
Paine veroprosenttiin (2)	0	+0,9	0	0	0
Veroprosentti tasapainossa	16,50	17,40	16,50	16,50	16,50

Taulukko 3.4. Sipoon painelaskelma käyvin hinnoin. Laskelma kuvaa vain trendiä eikä siinä ole huomioitu esimerkiksi tehtyjä tai suunniteltuja sopeuttamistoimia, tuottavuuden muutoksia eikä myöskään suunniteltuja kuntien tehtävien vähentämistä.

Sipoo	2013tp	2017ts	2021e	2025e	2029e
Asukasluku	18914	20950	21284	22329	23226
Veroprosentti	19,25	19,25	19,25	19,25	19,25
Veroprosentin tuotto	3 912	4 244	5 728	6 751	7 872
Nettokustannukset					
Päivähoito ja esiopetus	14 517	17 315	20 646	24 039	27 255
Perusopetus ja lukio	24 887	29 016	33 860	39 133	45 311
Vanhusten hoito	15 161	19 374	24 295	32 717	40 348
Perusterveydenhuolto, avohoito	7 262	8 817	10 587	12 642	14 936
Erikoissairaanhoido	19 233	23 902	29 362	36 067	43 537
Muut tehtävät (sis. avustukset)	9 040	10 672	12 671	14 962	17 516
Kertaerät					
Toimintakate	-93 949	-91 200	-131 422	-159 559	-188 903
Tulot 1000 €					
Kunnallisvero	75 308	81 700	110 267	129 947	151 533
Kiinteistövero	6 449	8 500	9 768	11 534	13 503
Yhteisövero	3 105	3 100	3 908	4 614	5 402
Valtionosuudet	16 669	14 200	17 311	23 006	34 119
Tulot yhteensä	101 531	107 500	141 254	169 101	204 556
Rahoituskulut ja tuotot yhteensä 1000 €	-694	-960	-1758	-2691	-4062
Vuosikate	6 888	15 340	8 074	6 851	11 591
Poistot	9 193	9 200	11 645	13 107	14 752
Tilikauden tulos	-2 305	6 140	-3 571	-6 256	-3 161
Varausten, poistoeron ja rahastojen muutokset	388				
Ali-/ylijäämä	-1 917	8 098	-3 571	-6 256	-3 161
Kertynyt ali-/ylijäämä	9 227	21 589	30 642	10 987	-7 846
Kertynyt ali-/ylijäämä3 €/asukas	488	1 070	1 440	492	-338
Vuosikatetavoite, 100 % poistoista	9 193	9 200	11 645	13 107	14 752
Ero tavoitteeseen	-2 305	6 140	-3 571	-6 256	-3 161
Paine veroprosenttiin (1)	+0,6	0	+0,6	+0,9	+0,4
Veroprosentti tasapainossa	19,85	19,25	19,85	20,15	19,65
Nettoinvestoinnit	18 067	19 365	21 795	24 531	27 610
Lainakannan muutos	1756	4 025	13 722	17 680	16 018
Lainakanta	52 810	64 372	99 865	162 668	230 065
Lainakanta €/asukas	2 792	3 073	4 692	7 285	9 905
Vuosikatetavoite, 100 % nettoinvestoinneista, 1000 €					
Ero tavoitteeseen	-11 179	-4 025	-13 722	-17 680	-16 018
Paine veroprosenttiin (2)	+2,9	+0,9	+2,4	+2,6	+2
Veroprosentti tasapainossa	22,15	20,15	21,65	21,85	21,25

Taulukko 3.5. Vantaan painelaskelma käyvin hinnoin. Laskelma kuvaa vain trendiä eikä siinä ole huomioitu esimerkiksi tehtyjä tai suunniteltuja sopeuttamistoimia, tuottavuuden muutoksia eikä myöskään suunniteltuja kuntien tehtävien vähentämistä.

Vantaa	2013tp	2017ts	2021e	2025e	2029e
Asukasluku	208 098	218 228	227 731	235 966	242 939
Veroprosentti	19,00	19,00	19,00	19,00	19,00
Veroprosentin tuotto	41 391	45 947	58 746	68 452	79 291
Nettokustannukset					
Päivähoito ja esiopetus	135 008	155 255	180 321	206 057	231 689
Perusopetus ja lukio	179 941	210 621	245 329	280 466	319 112
Vanhusten hoito	130 035	172 955	229 843	321 131	403 159
Perusterveydenhuolto, avohoito	84 397	101 935	122 256	145 442	171 169
Erikoissairaanhoido	205 644	251 780	307 599	373 301	444 947
Muut tehtävät (sis. avustukset)	227 353	271 341	318 475	371 409	430 377
Kertaerät					
Toimintakate	-976 586	-1 077 996	-1 403 823	-1 697 805	-2 000 453
Tulot 1000 €					
Kunnallisvero	786 436	873 000	1 116 167	1 300 588	1 506 534
Kiinteistövero	64 553	80 000	95 085	110 889	128 494
Yhteisövero	64 246	67 000	79 925	93 210	108 008
Valtionosuudet	147 059	161 000	154 921	203 346	298 490
Tulot yhteensä	1 062 294	1 181 000	1 446 098	1 708 032	2 041 526
Rahoituskulut ja tuotot yhteensä 1000 €	22 739	-5983	14496	6418	-6010
Vuosikate	108 447	97 021	56 771	16 644	35 062
Poistot	72 751	101 399	92 159	103 726	116 744
Tilikauden tulos	35 595	-4 378	-35 387	-87 081	-81 682
Varausten, poistoeron ja rahastojen muutokset	-368				
Ali-/ylijäämä	35 227	-3 990	-35 387	-87 081	-81 682
Kertynyt ali-/ylijäämä	376 801	439 275	360 520	115 583	-221 942
Kertynyt ali-/ylijäämä3 €/asukas	1 811	2 012	1 583	490	-914
Vuosikatetavoite, 100 % poistoista	72 751	101 399	92 159	103 726	116 744
Ero tavoitteeseen	35 696	-4 378	-35 387	-87 081	-81 682
Paine veroprosenttiin (1)	0	+0,1	+0,6	+1,3	+1
Veroprosentti tasapainossa	19,00	19,10	19,60	20,30	20,00
Nettoinvestoinnit	163 489	107 214	120 670	135 815	152 862
Lainakannan muutos	43735	10 193	63 899	119 171	117 799
Lainakanta	996 877	1 104 733	1 252 917	1 619 057	2 092 997
Lainakanta €/asukas	4 790	5 062	5 502	6 861	8 615
Vuosikatetavoite, 100 % nettoinvestoinneista, 1000 €					
Ero tavoitteeseen	-55 042	-10 193	-63 899	-119 171	-117 799
Paine veroprosenttiin (2)	+1,3	+0,2	+1,1	+1,7	+1,5
Veroprosentti tasapainossa	20,30	19,20	20,10	20,70	20,50

Liite 4. Kustannustason vertailut eri kaupunkien kustannustasoilla

Taulukko 4.1. Kuntien ilmoittamat ennakkotiedot, euroa/yksikkö

	Yksikkö/ kohdennus	Nettokustannukset yksikköä kohti, kuntien ilmoittamat ennakkotiedot, €				
		Espoo 2013	Helsinki 2013	Kauniainen 2013	Sipoo 2013	Vantaa 2013
Kuntarakenteesta mahdollisesti riippuvat:						
Yleishallinto	€/as	184	222	116	222	133
Päivähoito ja esiopetus	€/0-6v.	8132	8134	10496	8286	7241
Oma perusopetus	€/oppilas	9863	10668	7916	8624	7695
Oma lukiokoulutus	€/oppilas	7139	7740	8891	8820	5551
Kansalaisopistot	€/as	25	26	53	36	12
Taiteen perusopetus	€/as	19	0	48	31	18
Kirjasto	€/as	75	59	108	77	46
Liikunta ja ulkoilu	€/as	117	135	239	114	70
Nuorisotyö	€/0-29v.	82	154	177	88	99
Museot ja näyttelytoiminta	€/as	45	22	0	0	25
Teatteri-, tanssi ja sirkustoiminta	€/as	13	21	0	0	1
Musiikkitoiminta	€/as	28	18	11	0	5
Muu kulttuuritoiminta	€/as	28	52	55	0	15
Opetus- ja kulttuuritoimen hallinto	€/as	8	1	77	48	1
Yhdyskuntasuunnittelu	€/as	59	96	-238	111	40
Rakennusvalvonta	€/as	-4	0	14	12	-2
Liikenneväylät	€/taajama-as	235	128	267	150	182
Puistot ja yleiset alueet	€/taajama-as	70	44	121	27	40
Ympäristönhuolto	€/as	10	16	15	19	7
Yhteensä						
Kuntarakenteesta suoraan riippumattomat:						
Terv.- ja sos.tarvevakioidut menot*	€/as	2201	2746	2552	2405	2392
Muut SOTE-alueelle siirtyvät:						
Ympäristöterveydenhuolto	€/as	5	3	7	20	7
Muut siirtyvät sote-menot**	€/as	111	177	72	107	64
Toimeentulotuki	€/as	185	259	56	55	242
Pelastustoiminta	€/as	67	65	99	116	48
Ammatillinen koulutus + amk.	€/as	3	182	0	8	157
Muu käyttötalous***	€/as	-14	1	354	-127	-15
KÄYTTÖTALOUS YHTEENSÄ pl. liikelaitokset	€/as	5432	5648	6648	5453	5037

Taulukko 4.2. Metropolikaupungin kustannukset Espoon kaupungin kustannustasoilla

	Nettokustannukset Espoon tasolla, M€					
	Espoo 2013	Helsinki 2013	Kauniainen 2013	Sipoo 2013	Vantaa 2013	Yhteensä 2013
Kuntarakenteesta mahdollisesti riippuvat:						
Yleishallinto	47,9	112,5	1,7	3,5	38,2	203,7
Päivähoito ja esiopetus	204,4	353,3	5,2	14,2	151,6	728,8
Oma perusopetus	257,3	358,3	13,4	23,9	200,5	853,4
Oma lukiokoulutus	42,0	63,4	4,6	2,3	30,2	142,7
Kansalaisopistot	6,6	15,4	0,2	0,5	5,2	28,0
Taiteen perusopetus	5,0	11,7	0,2	0,4	4,0	21,1
Kirjasto	19,6	46,0	0,7	1,4	15,6	83,3
Liikunta ja ulkoilu	30,6	71,9	1,1	2,2	24,4	130,2
Nuorisotyö	8,3	17,9	0,3	0,5	6,4	33,5
Museot ja näyttelytoiminta	11,7	27,5	0,4	0,8	9,3	49,8
Teatteri-, tanssi ja sirkustoiminta	3,5	8,2	0,1	0,3	2,8	14,9
Musiikkitoiminta	7,2	16,9	0,3	0,5	5,7	30,6
Muu kulttuuritoiminta	7,2	16,9	0,3	0,5	5,7	30,6
Opetus- ja kulttuuritoimen hallinto	2,1	4,9	0,1	0,2	1,7	8,9
Yhdyskuntasuunnittelu	15,4	36,2	0,5	1,1	12,3	65,6
Rakennusvalvonta	-1,1	-2,6	0,0	-0,1	-0,9	-4,8
Liikenneväylät	61,0	144,1	2,1	3,6	48,8	259,7
Puistot ja yleiset alueet	18,1	42,8	0,6	1,1	14,5	77,2
Ympäristönhuolto	2,5	5,9	0,1	0,2	2,0	10,6
Yhteensä	749,3	1351,3	31,9	57,2	578,3	2767,9

Taulukko 4.3. Metropolikaupungin kustannukset Helsingin kaupungin kustannustasoilla

	Nettokustannukset Helsingin tasolla, M€					
	Espoo 2013	Helsinki 2013	Kauniainen 2013	Sipoo 2013	Vantaa 2013	Yhteensä 2013
Kuntarakenteesta mahdollisesti riippuvat:						
Yleishallinto	57,8	135,8	2,0	4,2	46,1	245,9
Päivähoito ja esiopetus	204,5	353,4	5,2	14,3	151,7	729,0
Oma perusopetus	278,3	387,5	14,5	25,9	216,9	923,0
Oma lukiokoulutus	45,6	68,8	5,0	2,5	32,8	154,7
Kansalaisopistot	6,7	15,8	0,2	0,5	5,4	28,6
Taiteen perusopetus	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kirjasto	15,4	36,1	0,5	1,1	12,3	65,4
Liikunta ja ulkoilu	35,1	82,6	1,2	2,5	28,0	149,5
Nuorisotyö	15,5	33,5	0,5	1,0	11,9	62,4
Museot ja näyttelytoiminta	5,7	13,3	0,2	0,4	4,5	24,1
Teatteri-, tanssi ja sirkustoiminta	5,4	12,8	0,2	0,4	4,3	23,2
Musiikkitoiminta	4,7	11,0	0,2	0,3	3,7	19,9
Muu kulttuuritoiminta	13,4	31,6	0,5	1,0	10,7	57,2
Opetus- ja kulttuuritoimen hallinto	0,2	0,5	0,0	0,0	0,2	0,9
Yhdyskuntasuunnittelu	25,1	58,9	0,9	1,8	20,0	106,7
Rakennusvalvonta	0,1	0,3	0,0	0,0	0,1	0,5
Liikenneväylät	33,3	78,6	1,2	2,0	26,6	141,5
Puistot ja yleiset alueet	11,3	26,8	0,4	0,7	9,1	48,2
Ympäristönhuolto	4,2	10,0	0,1	0,3	3,4	18,1
Yhteensä	762,3	1357,0	32,9	58,9	587,7	2798,9

Taulukko 4.4. Metropolikaupungin kustannukset Vantaan kaupungin kustannustasoilla

	Nettokustannukset Vantaan tasolla, M€					
	Espoo 2013	Helsinki 2013	Kauniainen 2013	Sipoo 2013	Vantaa 2013	Yhteensä 2013
Kuntarakenteesta mahdollisesti riippuvat:						
Yleishallinto	34,8	81,8	1,2	2,5	27,8	148,1
Päivähoito ja esiopetus	182,0	314,6	4,7	12,7	135,0	648,9
Oma perusopetus	200,7	279,5	10,5	18,7	156,5	665,9
Oma lukiokoulutus	32,7	49,3	3,6	1,8	23,5	110,9
Kansalaisopistot	3,1	7,2	0,1	0,2	2,5	13,1
Taiteen perusopetus	4,7	11,1	0,2	0,3	3,8	20,1
Kirjasto	11,9	28,0	0,4	0,9	9,5	50,7
Liikunta ja ulkoilu	18,4	43,2	0,6	1,3	14,7	78,2
Nuorisotyö	10,0	21,5	0,3	0,6	7,7	40,1
Museot ja näyttelytoiminta	6,5	15,4	0,2	0,5	5,2	27,9
Teatteri-, tanssi ja sirkustoiminta	0,4	0,9	0,0	0,0	0,3	1,6
Musiikkitoiminta	1,3	2,9	0,0	0,1	1,0	5,3
Muu kulttuuritoiminta	3,9	9,1	0,1	0,3	3,1	16,5
Opetus- ja kulttuuritoimen hallinto	0,4	0,9	0,0	0,0	0,3	1,6
Yhdyskuntasuunnittelu	10,5	24,7	0,4	0,8	8,4	44,8
Rakennusvalvonta	-0,5	-1,1	0,0	0,0	-0,4	-2,0
Liikenneväylät	47,1	111,1	1,7	2,8	37,6	200,2
Puistot ja yleiset alueet	10,3	24,4	0,4	0,6	8,3	43,9
Ympäristönhuolto	1,7	4,1	0,1	0,1	1,4	7,4
Yhteensä	579,9	1028,6	24,5	44,2	446,0	2123,2

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
PL 28, 00023 VALTIONEUVOSTO
Puhelin 0295 160 01
Telefaksi 09 160 33123
www.vm.fi

ISBN 978-952-251-624-4 (nid.)
ISBN 978-952-251-625-1 (pdf)

Metropolialueen yhdeksän kunnan erityinen kuntajakoselvitys

Esbo – Helsingfors – Grankulla – Kervo – Kyrklätt – Sibbo – Tusby – Vanda – Vichtis

Skärskild kommun- indelningsutredning för metropolområdets nio kommuner

METROPOL
UTREDNINGEN

Särskild kommunindelningsutredning för metropolområdets nio kommuner

Helsingfors 2014

FINANSMINISTERIET

PB 28 (Snellmansgatan 1 A) 00023 STATSRÅDET

Telefon 0295 16001 (växeln)

Internet: www.finansministeriet.fi

Layout: Pirkko Ala-Marttila /FM, informationen

ISBN 978-952-251-628-2 (pdf)

Förord

Vi fick i uppdrag att utreda kommunstrukturen inom Helsingfors metropolområde med hänsyn till områdets övergripande intresse. Det är viktigt för hela Finland att områdets vitalitet och konkurrenskraft säkras. Helsingfors metropolområde konkurrerar inte med de övriga stadsregionerna i Finland utan med andra metropolområden, särskilt i kringliggande länder. Som tidsmässig fokus har vi valt år 2030. Då det är fråga om regionala utvecklingstrender kunde år 2030 lika gärna vara i övermorgon.

Region- och samhällsstrukturutvecklingen påverkas förutom av ekonomin även i betydande mån av teknologiska, sociala och miljörelaterade förändringar. Urbaniseringen fortsätter världen över. Även finländarna flyttar in till stadscentra. Arbetsplatser uppstår särskilt i universitetsstäder och deras omgivning. Stadskulturen påverkar boendepreferenser i takt med att den vinner mark. Klimatförändringen framhäver behovet att utveckla stadsregionernas samhällsstruktur och trafiksystem ur ett övergripande perspektiv.

Det granskningsområde som gavs oss, nio kommuner i Helsingforsregionen, omfattar såväl områdets kärna som kommuner i kransområdet. Vi har under arbetets gång konstaterat att vi inom ramen för uppdraget bör fokusera framför allt på sammanhållandet och förstärkandet av kärnområdet. Dessutom har vi utvärderat läget i de kringliggande kommunerna i syfte att förstärka även kransområdet genom att dess resurser samlas.

Det förefaller oss synnerligen problematiskt att utvecklingsstrategierna för de tre stora städerna i huvudstadsregionen aldrig har utarbetats som en organisk helhet, med siktet inställt på allas intresse genom det gemensamma intresset. Inte heller kranskommunerna identifierar sig i tillräcklig mån som delar av metropolområdet.

Vi har preciserat målsättningarna för Helsingfors framtida metropol år 2030 enligt följande:

1. Tryggheten av servicen i ett läge med allt knappare offentliga resurser
2. En socialt, ekonomiskt och miljömässigt hållbar metropol
3. En verksamhetsomgivning som säkerställer internationell konkurrenskraft
4. Ett metropolområde med en balanserad och välfungerande samhällsstruktur

Vår utredning är indelad i tre delar. Den första delen innehåller en omfattande genomgång av nuläget och utvecklingsutsikterna för de nio kommunerna i utredningsområdet. Den andra delen innehåller motiveringarna till våra riktlinjer. Där projiceras de ovan nämnda strategiska målsättningarna mot kommunstrukturen med hjälp av tolv kriterier i frågeform. I den tredje delen skisserar vi en bild av den nya kommunen, metropolstaden. På strateginivå förenar metropolstaden kärnområdet i regionen, samtidigt som staden struktureras till hemstäder som anpassas till invånarnas livsmiljöer. Service- och beslutsfattandestrukturen på två plan, ekonomin, förvaltningen, personalen, medborgarnas deltagnings- och inflytandemöjligheter samt de språkliga rättigheterna utgör de väsentliga aspekterna i granskningen. I slutledningarna gällande aspekterna beskrivs för- och nackdelarna i en förändring av kommunstrukturen. Vår framställning till ett sammanslagningsavtal som

gäller Esbo, Helsingfors, Grankulla, Sibbo och Vanda baserar sig på de aspekter, som presenterats i tredje delen av utredningen.

Vi har varit tvungna att utföra utredningsarbetet utan kännedom om det slutliga innehållet i lagen om ordnandet av social- och hälsovården, och samtidigt med beredningen av lagpaketet som gäller metropolförvaltningen.

Det verkar i skrivande stund att antalet produktionsområden för social- och hälsovårdstjänster skulle förbli mindre än ett tjugotal i form av samkommuner, eller i vissa fall även enligt ansvarskommunprincipen. Metropolstaden uppfyller enligt vår uppfattning alla kriterier som fastställts för produktionsorganisationer. Metropolförvaltningen har beretts under förutsättning att det inte sker betydande förändringar i kommunstrukturen. Som premiss kan antas, att grundandet av en metropolstad minskar behovet av en särskild metropolförvaltning. De flesta problem, som metropolförvaltningen avser lösa kan lösas inom den nya kommunen, samt genom avtalssamarbete med grannkommunerna.

Den metropolstad vi skisserat avviker i flera hänseenden från alla andra kommuner i Finland. Vi anser därför att det finns orsak att, i anslutning till grundandet av den nya kommunen, överväga instiftandet av en specifik lag som definierar metropolstadens särskilda ansvar för det nationella utvecklandet samt produktionen av social- och hälsovårdstjänsterna.

Bakgrundsuppgifterna till rapportens tredje del som gäller ekonomin har producerats av FCG, som även utarbetat parametrarna för verksamhetsomgivningen och personalen i den första delen av rapporten. ICT-förändringsstödrapporten för metropolstaden har publicerats som en skild bilaga. Sakkunniga utnämnda av Helsingfors, Grankulla och Vanda har deltagit i utarbetandet av rapporten, och med Gofore som konsult.

Vi har haft som mål att arbeta interaktivt med kommunerna i området. Under utredningens gång har det ordnats sammanlagt 48 kommuntillställningar och 43 olika arbetsgruppsmöten, utöver vilka man dessutom haft informella möten med olika intressegrupper. Samarbetet med kommunerna har skett inom uppföljningsgruppen, personalarbetsgruppen, genom kommundirektörmötena, nätverket för tjänsteinnehavare, ekonomigruppen och gruppen för IT-förändringsstöd. Esbo och Sibbo har deltagit fullt ut endast i de två förstnämnda gruppernas arbete. Vid dryftandet av framtiden har vi dessutom haft stöd av en från kommunerna fristående visionsgrupp bestående av toppexperter inom olika branscher.

Kommunikation med medborgarna har förverkligats bl.a. på projektets webbplats www.metropoliselvitys.fi, i samarbete med kommunikationsbyrån AC-Sanafor.

Vi tackar alla som deltagit i projektet i dess olika skeden och som deltagit i disussionen och bidragit till resultatet.

Vi vill särskilt tacka vår projektexpert, FM Maria Merisalo, vars hjälp vid behärskningen av den övergripande tidtabellen och insamlingen av dataunderlaget för utredningen varit ovärderlig, liksom även finansministeriets kommun- och regionförvaltningsavdelning för mångahanda praktiskt stöd under projektets gång.

Helsingfors, den 5 december 2014

Mikko Pukkinen

Cay Sevón

Matti Vatiolo

Av finansministeriet tillsatta kommunindelingsutredare

Innehåll

Förord	5
DEL I: UTGÅNGSPUNKTER FÖR UTREDNINGEN SAMT NULÄGET OCH TRENDEN FÖR METROPOLOMRÅDETS 9 KOMMUNER	11
1 Utgångspunkter för den särskilda kommunindelningsutredningen för metropolområdets 9 kommuner	11
1.1 Tillsättning av den särskilda kommunindelningsutredningen	11
1.1.1 Uppgift	11
1.1.2 Bakgrund	12
1.2 Utredningstid och organisering	12
1.3 Den särskilda kommunindelningsutredningens samband med andra utredningar	14
1.3.1 Förhandsutredningen om metropolområdet	14
1.3.2 Kommunernas egna kommunstrukturutredningar	16
1.3.3 Beredning av lagstiftning om metropolförvaltningen	18
1.3.4 Övriga centrala lagprojekt	19
2 De 9 kommunernas omvärld	21
2.1 Metropolområdets internationella konkurrenskraft	21
2.1.1 Vår metropol i den internationella konkurrensen	21
2.1.2 Utveckling av konkurrenskraften	23
2.2 Metropolområdets särdrag i fråga om samhällsstruktur och bostadsmarknad	26
2.2.1 Samhällsstrukturens nuläge	26
2.2.2 Kommungränsernas betydelse för samhällsstrukturens utveckling på metropolområdet	28
2.2.3 Bostadsmarknadens nuläge	29
2.2.4 Utveckling av markanvändning, boende och trafik på metropolområdet	32

2.3	Metropolområdets demografiska särdrag.....	34
2.3.1	Befolkningsutveckling och -struktur.....	34
2.3.2	Sysselsättning, arbetslöshet och ekonomisk försörjningskvot och bärkraft.....	41
2.3.3	Pendling, besöks trafik och rörlighet.....	46
2.3.4	Flyttningsrörelser.....	51
2.3.5	Segregation	53
3	Förvaltning och ekonomi	59
3.1	Besluts- och förvaltningsorganisation	59
3.2	Ekonomiska nyckeltal	62
4	Service	71
4.1	Social- och hälsovårdssektorn.....	71
4.2	Bildningsväsendet.....	77
4.2.1	Bildningsväsendets organisationer i utredningskommunerna	77
4.2.2	Småbarnsfostran (dagvård).....	79
4.2.3	Grundläggande utbildning och andra stadiet.....	81
4.2.4	Kultur, bibliotek och fritt bildningsarbete	87
4.3	Markanvändning, boende, trafik och miljö	90
5	ICT-läget – informationsförvaltnings-modeller och nyckeltal	99
6	Kommunernas samverkan	103
7	Personal	107
7.1	Personalantal och yrkesgruppsfördelning.....	107
7.2	Personalens pensionsavgångar och rekryteringsbehov	108
8	Invånarnas möjligheter till deltagande och påverkan samt förverkligande av närdemokrati.....	113
8.1	Nordisk jämförelse	113
8.2	De nio kommunernas nuläge och utvecklingsplaner	114
9	Språkliga rättigheter	119
9.1	Nationalspråkens nuläge.....	119
9.2	Service på svenska i utredningsområdet.....	120
9.3	Flerspråkighet	122

DEL II: FÖRSLAG	123
10 Förslag till kommunstruktur	123
10.1 Förslagets formuleringsgrunder	123
10.2 Förslag	127
DEL III: PRINCIPER FÖR DEN NYA METROPOLSTADEN	129
11 Metropolstadens struktur	129
12 Service	133
12.1 Principer för ordnande och produktion av tjänster i metropolstaden	133
12.2 Ordnande av social- och hälsovård	134
12.3 Närservice och centraliserade tjänster	135
12.4 Slutsatser	136
13 Ekonomi	139
13.1 Kommunernas och kommunkoncernernas ekonomiska ställning före sammanslagningen	139
13.2 Tryck på anpassning av kommunernas ekonomi	149
13.3 Metropolstadens ekonomiska ställning och anpassningstryck	151
13.4 Servicekostnader med alternativa produktionssätt	154
13.5 Sammanfattning och slutsatser	160
14 Förvaltning	163
14.1 Principer för hur metropolstadens förvaltning organiseras	163
14.2 Organisering av metropolstadens ICT-funktioner	166
15 Personalen i metropolstaden	173
15.1 Personalantal, pensionsavgångar och rekryteringsbehov	173
15.2 Personalen i förändring	176
15.3 Slutsatser	177
16 Möjligheter till deltagande och påverkan samt närdemokrati	179
16.1 Delaktighet i metropolstaden	179
16.2 Invånarnas möjligheter till deltagande och påverkan samt förverkligande av närdemokrati i metropolstaden	179
16.3 Slutsatser	180

17	Språkliga rättigheter i metropolstaden	181
17.1	Förverkligande av de svenskspråkigas språkliga rättigheter i metropolstaden	181
17.2	Förverkligandet av språkliga rättigheter för personer med ett främmande modersmål i metropolstaden	182
17.3	Slutsatser	182
18	Sammanlagning i förhållande till samverkan	183
19	Sammanlagning i förhållande till behovet av en metropolförvaltning	185
	Källförteckning:	187
	Bilagor till kapitel 13	193
	Bilaga 1. Kommunernas skatteinkomster 2001–2013	193
	Bilaga 2. Metropolkoncernens balansräkning	194
	Bilaga 3. Kalkylerat tryck på kommunens ekonomi	195
	Bilaga 4. Kostnadsnivåjämförelser med olika städers kostnadsnivå	200

DEL I: UTGÅNGSPUNKTER FÖR UTREDNINGEN SAMT NULÄGET OCH TENDEN FÖR METROLOMRÅDETS 9 KOMMUNER

1 Utgångspunkter för den särskilda kommunindelningsutredningen för metropolområdets 9 kommuner

1.1 Tillsättning av den särskilda kommunindelningsutredningen

1.1.1 Uppgift

Med stöd av 15 § i kommunstrukturlagen tillsatte finansministeriet 9.12.2013 en särskild kommunindelningsutredning för städerna Esbo, Helsingfors, Grankulla, Kervo och Vanda samt kommunerna Kyrkslätt, Sibbo, Tusby och Vichtis. Utredningsarbetet inleddes 16.12.2013 och avslutas senast 30.11.2014. Samtidigt tillsatte ministeriet vicehäradshövding Mikko Pukkinen, politices doktor Cay Sevón och arkitekt Matti Vatiolo som utredare. Vidare har filosofie magister Maria Merisalo fungerat som projektsakkunnig för utredningen.

Utredningen har genomförts enligt 16 § i kommunstrukturlagen. I utredningen har man tagit fram ett underlag för att kunna bedöma förutsättningarna för sammanslagning av de ovannämnda kommunerna eller vissa av dem till en eller flera kommuner. Utredningen har beaktat förhandsutredningens förslag till utredningsområden. Dessutom har alternativ med anslutning av kommuner utretts.

Utredningen har i enlighet med 4 e § 3 mom. i kommunstrukturlagen bedömt förhållandet mellan sammanslagning och behovet av en metropolförvaltning särskilt utifrån en enhetlig samhällsstruktur, kollektivtrafiken och den sociala bostadsproduktionen.

Utredarna har på grundval av utredningen ansett att det är nödvändigt att ändra kommunindelningen och lagt fram ett förslag om ändring i kommunindelningen för fullmäktige i de kommuner som berörs av ändringen. Utredarna har till sitt förslag fogat ett sammanslagningsavtal som avses i 8 § i kommunstrukturlagen. Vid behov kan utredarna lägga fram förslag om kommunal folkomröstning till ministeriet enligt 16 § i kommunstrukturlagen.

1.1.2 Bakgrund

Enligt 4 e § 1 mom. i kommunstrukturlagen ska kommunerna Helsingfors, Esbo, Vanda, Grankulla, Kyrkslätt, Hyvinge, Borgnäs, Tusby, Kervo, Träskända, Nurmijärvi, Mäntsälä, Sibbo och Vichtis med avvikelse från vad som föreskrivs i 4 d § utreda en sammanslagning på områden som har ett betydande behov av en enhetligare samhällsstruktur på grund av en gemensam central tätort och dess tillväxttryck och som bildar en funktionell helhet samt är motiverade med avseende på områdets helhet.

Finansministeriet genomförde 3.7.2012–28.2.2013 en förhandsutredning om kommunstrukturen och metropolområdet som gällde de ovannämnda kommunernas område (läs mer i 1.3.1).

I regeringens strukturpolitiska program 29.8.2013 anges att 'metropolområdets konkurrenskraft säkerställs, segregation förhindras och markanvändningen, trafikplaneringen och förverkligandet av denna effektiviseras genom kommunsammanslagningar i området och genom sammansättande av en metropolförvaltning till stöd för det. Enligt programmet uppmuntras kommunerna att gå vidare med de utredningar om kommunsammanslagningar som de själva har inlett.

Finansministeriet tillsatte 4.10.2013 en arbetsgrupp för beredning av lagstiftning om metropolförvaltningen. Arbetsgruppens mål är att bereda lagstiftningsåtgärder som behövs för att inrätta en metropolförvaltning på området utifrån riktlinjerna i det strukturpolitiska programmet, utvecklingen av områdets kommunstruktur och förhandsutredningen om metropolområdet. Finansministeriet ansåg att en tillfredsställande kommunstrukturlösning utifrån metropolområdets helhetsintresse inte skulle komma till stånd utan en särskild kommunindelningsutredning för de ovannämnda kommunerna.

Städerna Hyvinge, Kervo och Träskända samt kommunerna Nurmijärvi, Mäntsälä, Borgnäs, Tusby och Sibbo har inlett en kommunindelningsutredning. Dessutom är kommunerna Sibbo och Borgnäs med i en kommunindelningsutredning för kommunerna Askola, Lappträsk, Mörskom samt städerna Lovisa och Borgå. Esbo, Grankulla, Kyrkslätt och Vichtis har också inlett en egen kommunindelningsutredning.

Med beaktande av utredningskriterierna enligt 4 e § i kommunstrukturlagen, förhandsutredningens förslag om utredningsalternativ och de kommunindelningsutredningar som kommunerna själva inlett ansåg finansministeriet det vara motiverat att genomföra en kommunindelningsutredning framförallt med avseende på städerna Helsingfors och Vanda, som inte är med i kommunernas frivilliga utredningar.

1.2 Utredningstid och organisering

Utredningsarbetet började i mitten av december 2013. Utredningen inleddes i januari 2014 genom möten med ledande förtroendevalda och kommundirektören i respektive kommun. Under våren 2014 beskrevs de 9 kommunernas omvärld och nuläge och det skapades en vision om den framtida kommunstrukturen på metropolområdet. I utredningsarbetet utnyttjades tidigare utredningar och kommunernas parallella utredningar.

Utredarna offentliggjorde sitt preliminära förslag 3.6.2014 om att bilda en metropolstad av städerna Esbo, Helsingfors, Grankulla och Vanda samt kommunen Sibbo. I syfte att stärka företagszonen Aviapolis föreslogs att en del av Tusby kommun som gränsar till Helsingfors-Vanda flygplats fogas till metropolstaden. Efter offentliggörandet fortsatte utredningsarbetet i enlighet med kommunstrukturlagen och fokus flyttades till beredningen av sammanslagningsavtalet. Förslaget och ett sammanslagningsavtal som avses i 8 § kommunstrukturlagen överlämnades till fullmäktige i de berörda kommunerna – Esbo, Helsingfors, Grankulla, Sibbo och Vanda den 5 december.

Utredningsorganisationen har bestått av utredarna samt fullmäktigeförsamlingarna, uppföljningsgruppen, arbetsgruppen med kommundirektörerna, nätverket av tjänsteinnehavare, kommuninvånare, personalen och visionsgruppen.

Fullmäktigeförsamlingarnas roll är att som beslutsfattare behandla förslaget. Utredarna presenterade utredningens aktuella läge för fullmäktige i mars–april och i september–oktober.

Uppföljningsgruppen bestod av fullmäktiges ordförande, stads-/kommunstyrelsens ordförande och stads-/kommundirektören från varje kommun, och för att säkerställa representativt deltagande vid behov ytterligare företrädare med centrala förtroendeuppdrag enligt kommunens prövning, samt personalföreträdare. Gruppen fungerade som ett forum för dialogen mellan kommunerna och utredarna om utredningens innehåll och utredningsprocessens förlopp. Dess uppgift var även att förmedla fullmäktigeförsamlingarnas och de förtroendevaldas förväntningar på utredningen och deras synpunkter på utredningens teman och slutsatser. Dessutom var uppgiften att bistå utredarna med lokal sakkunskap och kartläggning av det kommunalpolitiska läget. Uppföljningsgruppen sammanträdde tre gånger under våren och två under hösten.

Kommundirektörsarbetsgruppen utnämndes efter offentliggörandet av det preliminära förslaget. Dess uppgift var att under utredarnas ledning medverka i utarbetandet av utkastet till sammanslagningsavtal.

Tjänsteinnehavarnätverket bestod av kommunernas tjänsteinnehavare. Kommunerna utnämnde en sakkunnig/kontaktperson för följande områden: kommunal ekonomi; markanvändning; boende, trafik, miljö; bildning, social- och hälsovård; personal; demokrati och konkurrenskraft. Nätverkets syfte var att hjälpa utredarna med lokalkännedom på ovan nämnda områden och bidra till att utredarna får behövlig information. Det har också möjliggjort en adekvat dialog mellan utredarna och kommunorganisationerna vid beredningen av utredningen. Vidare har under hösten också en ekonomiarbetsgrupp och en arbetsgrupp för ICT-förändringstöd.

Under utredningens gång säkerställdes kommuninvånarnas möjligheter att få information och delta. På utredningens webbplats kunde kommuninvånarna följa med hur utredningen framskrider (www.metropoliselvitys.fi, www.metropolutredningen.fi). Informations- och diskussionsmöten ordnades för invånarna i alla kommuner, två i Helsingfors, Esbo och Vanda. Information om utredningen och mötena med invånarna har getts i sociala medier och till lokala massmedier. I maj–juni gjordes en elektronisk enkät om invånarnas synpunkter på kommungränsernas betydelse för deras vardag. Det kom in 274 svar (se enkätresultaten på utredningens webbplats).

Personalens delaktighet säkerställdes genom att utredarna under våren besökte samarbetsorganet i varje utredningskommun för att berätta om och diskutera utredningsprocessen och dess framskridande. Personalfrågor som berör utredningen bereddes i en personalarbetsgrupp med företrädare för huvudavtalsparten och arbetsgivarsidan från varje kommun. Efter offentliggörandet av det preliminära förslaget tillsattes en ömsesidig personalarbetsgrupp för de berörda kommunerna. Personalen har haft en egen företrädare i uppföljningsgruppen. Denne valdes bland personalarbetsgruppens personalföreträdare.

Visionsgruppen bestod av specialister inom olika områden som var fristående från kommunerna. Den fungerade som ett informellt diskussionsforum till stöd för utredarna genom att resonera om metropolområdets framtid bl.a. med avseende på konkurrenskraft, social sammanhållning, miljöns tillstånd och kulturen. Visionsgruppen hade två sammanträden under våren och ett under hösten.

1.3 Den särskilda kommunindelningsutredningens samband med andra utredningar

1.3.1 Förhandsutredningen om metropolområdet

Förhandsutredningen om metropolområdet blev klar 28.2.2013 och hade som mål att beskriva de väsentligaste förändringstrycken på området samt alternativ för reformering av strukturen. Förhandsutredningens omstruktureringsalternativ utgick från de metropolkriterier som fastställdes i utredningsuppdraget: internationell konkurrenskraft, markanvändning och planläggning, pendling, besöks trafik och mobilitet, boende och bostadsmarknad, flyttningsrörelser och metropolområdet samt social sammanhållning och segregation. Ytterligare bedömningskriterier som lyftes fram var aspekter kring primärkommunen, dess service, ekonomi, förvaltning och invånarnas delaktighet. Förhandsutredningen utarbetade ett förslag till kommande utredningsområden samt alternativa modeller för en metropolförvaltning.

Den tog fram två huvudalternativ till en helhetslösning för metropolområdet: *metropolförvaltning och starka primärkommuner* (rekommendation) samt *storkommuner och avtalsbaserat samarbete* (bilder 1 och 2). Modellerna sammanlänkande kommunstrukturen och metropolförvaltningen: ju starkare kommunstruktur, desto mindre behov av en stark metropolförvaltning.

Bild 1. Förhandsutredningens rekommenderade modell för kommunstrukturen på metropolområdet.

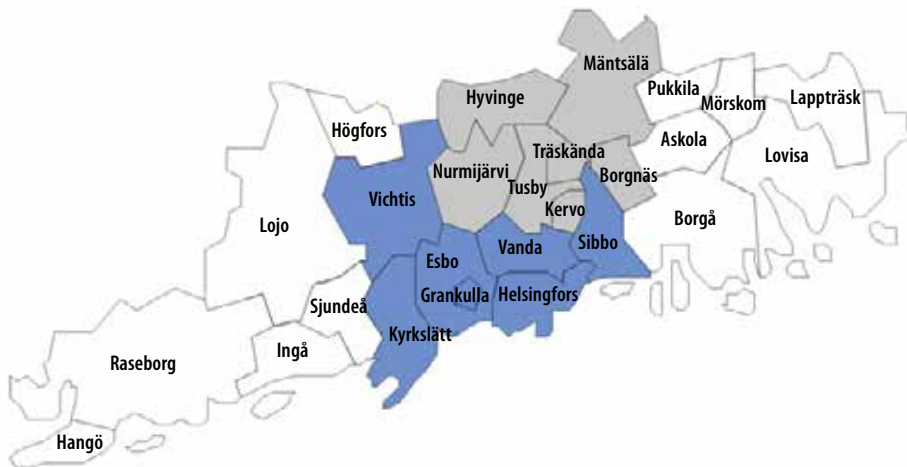
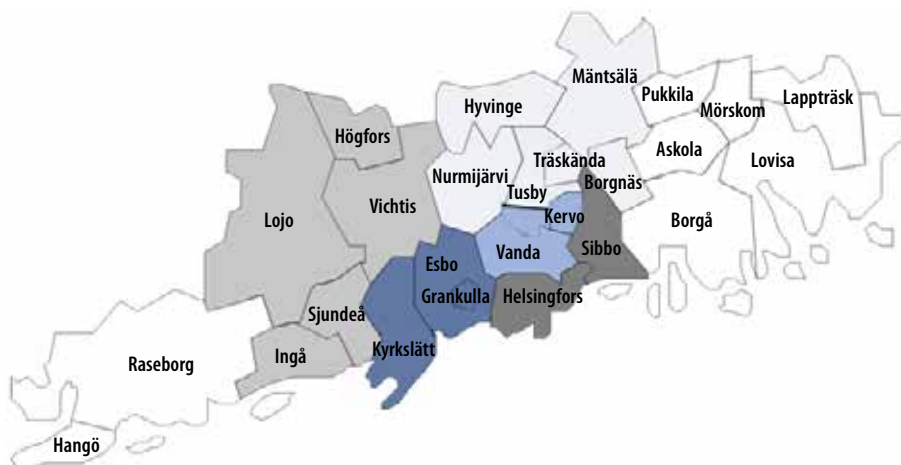

Bild 2. Förhandsutredningens andra huvudalternativ till modell för kommunstrukturen.

I sina utlåtanden ansåg kommunerna att de föreslagna utredningsområdena och metropolförvaltningsmodellerna inte var ändamålsenliga. Merparten (12 av 14 kommuner) var inte beredda att fortsätta beredningen utifrån de föreslagna modellerna. Kommunerna föreslog både alternativa utredningsområden och metropolförvaltningsmodeller (VM079:00/2012).

I utlåtandena betonades att sammanslagningar och sammanslagningsutredningar på området bör ske på frivillig basis. För många kommuner var fortsatt självständighet förstahandsalternativet. Den särskilda kommunindelningsutredningens 9 kommuner framförde följande i sina utlåtanden:

Esbo ansåg att man kan genomföra en kommunindelningsutredning med följande kommuner: 1. Esbo, Grankulla, Kyrkslätt, Vichtis, 2. Esbo, Kyrkslätt, Grankulla, 3. Esbo, Grankulla.

Helsingfors understödde i första hand en sammanslagningsutredning för huvudstadsregionens kommuner. I Helsingfors var man även beredda att delta i andra utredningar samtidigt. Om en utredning med Esbo, Vichtis och Kyrkslätt blir av, anser sig Helsingfors kunna delta i den och att då även Grankulla, Vanda och Sibbo är naturliga deltagare.

Grankulla ansåg att man kan delta i en sammanslagningsutredning med Esbo och Kyrkslätt och konstaterade att detta även diskuterats med Vichtis.

I Kyrkslätt är man beredda att utreda en sammanslagning med Esbo och Grankulla, eventuellt kompletterat med Vichtis.

I Vanda är man beredda att genomföra kommunindelningsutredning utifrån modell 2, dvs. sammanslagning av Vanda, Kervo och södra delen av Tusby. Därtill är man beredda att utreda en möjlig sammanslagning med mellannyländska kommuner och att utreda anslutning av kommundelar med Nurmijärvi och Tusby.

I Vichtis är man beredda att utreda en sammanslagning med Esbo, Grankulla och Kyrkslätt. Vichtis nämnde särskilt att man inte är beredda att utreda en sammanslagning med kommuner utanför metropolområdet 14 kommuner, vilket i praktiken avser Lojo, Högfors och övriga Västnyland.

Kervo, Hyvinge, Tusby, Nurmijärvi, Mäntsälä, Borgnäs, Sibbo och Träskända var beredda att inleda en sammanslagningsutredning med högst dessa åtta kommuner.

Sibbo deltar även i den östnyländska kommunindelningsutredningen.

1.3.2 Kommunernas egna kommunstrukturutredningar

Esbo – Kyrkslätt – Grankulla – Vichtis

Esbo, Grankulla, Kyrkslätt och Vichtis inledde en utredning i september 2013. Det primära målet är att utreda hur kommunernas samarbetsmöjligheter kan utvecklas för att främja invånarnas välfärd, trygga en bra livsmiljö och hållbar utveckling samt öka regionens konkurrens- och livskraft.

Utredningen sker utifrån kommunernas gemensamma beredning. Den beskriver nuläget och utreder en utveckling och fördjupning av kommunernas samarbetsmöjligheter samt för- och nackdelar med en eventuell sammanslagning. Kommunernas bedömning

och beslut avseende en eventuell beredning av ett sammanslagningsförslag och -avtal sker utifrån utredningen.

I anknytning till utredningen godkändes en rapport om kommunernas omvärld och utveckling i januari 2014. Utredningsarbetet framskrider när lagen om ordnande av social- och hälsovård trätt i kraft.

Åtta mellannyländska kommuners utredning

Sammanslagningsutredningen för Hyvinge, Träskända, Mäntsälä, Nurmijärvi, Borgnäs, Sibbo och Tusby inleddes i juni 2013. Målet för utredningen är en framställning om sammanslagning av kommunerna och ett tillhörande sammanslagningsavtal.

En halvtidsrapport blev färdig i december 2013. Den inkluderar en nulägesanalys av servicen, ett förslag till ny vision för staden och sakkunnigutredningar om ekonomin och servicenätet.

Utredningen fortsatte våren 2014 med urval av åtgärder för förnyelse av servicenätet i den nya staden och en modell för beslutsfattande och närdemokrati. Utredningens slutrapport blev klar i september 2014. Utredningen har tre konvergenskriterier som kommunerna ska godkänna för att visa sin vilja att fortsätta sammanslagningsprocessen. Konvergenskriterier:

1. Begränsa ökningen av kommunens (och kommunkoncernens) nettoupplåning
2. Resultat – säkerställa att finansieringen räcker (förändrat årsbidrag/avskrivningar)
3. Begränsa utgiftsökningen: skillnaden mellan kommunalskatten och fastighetsskattebasen och statsandels- och verksamhetsbidragsförändringen

Utredningens slutrapport behandlades i kommunernas fullmäktige i oktober 2014, varefter de kommuner som godkänner konvergenskriterierna fortsätter beredningen av sammanslagningsavtalet. Nurmijärvi beslutade att avstå från utredningen. Beslut om eventuell kommunsammanslagning fattas senast sommaren 2015.

Sju östnyländska kommuners utredning

Kommunerna Askola, Lappträsk, Lovisa, Mörskom, Borgnäs, Borgå och Sibbo beslutade år 2013 att göra en sammanslagningsutredning för Östra Nyland som en del av statens kommunreform. Målet för utredningen är en framställning om sammanslagning av kommunerna och städerna samt ett tillhörande sammanslagningsavtal.

Utredningens halvtidsrapport blev färdig 18.3.2014. Den bedömde nuläget för servicen och funktionerna, ekonomin och servicenätet samt framtidsbilden, om kommunerna förblir fristående eller slås samman. Halvtidsrapporten behandlades mellan de sju parterna under mars-april 2014. Kommunerna lämnade utlåtanden om halvtidsrapporten och svarade på frågor som ställdes i samband med den. Askola, Lappträsk, Lovisa, Mörskom, Borgå och Sibbo beslutade att fortsätta utredningen. Borgnäs avstod och fortsätter endast i den mellannyländska sammanslagningsutredningen.

I maj inleddes det andra skedet av utredningen med sex kommuner och konsulten FCG. Under hösten 2014 utarbetar FCG en slutrapport och ett utkast till sammanslagningsavtal, som kommunerna tar ställning till i januari 2015. Om kommunerna bestämmer sig för sammanslagning, förs sammanslagningsförhandlingar under våren 2015. En eventuell kommunsammanslagning sker 1.1.2017.

1.3.3 Beredning av lagstiftning om metropolförvaltningen

Finansministeriet tillsatte 4.10.2013 en arbetsgrupp för beredning av lagstiftning om metropolförvaltningen. Uppgiften baserar sig på regeringen Katainens riktlinjer för kommunreformen. Enligt regeringsprogrammet framhävs betydelsen av kommun- och servicestrukturlösningar, särskilt inom metropolområdet, och behovet av en särskild lag om metropolområdet ska utredas. Enligt regeringens riktlinjer 5.6.2012 behövs det ändringar i kommunstrukturen och någon typ av metropolförvaltning på området.

Arbetsgruppens arbete föregicks av en förhandsutredning 3.7.2012–28.2.2013 (se 1.3.1). Endast två av områdets kommuner (Helsingfors och Vanda) sade sig vara beredda att fortsätta beredningen utifrån förhandsutredningen, och många kommuner framförde att det behövs ytterligare utredningar av bl.a. alternativa finansieringssätt, uppgiftsöverföringar inklusive deras konsekvenser liksom behörighets- och arbetsfördelningsfrågor.

I regeringens strukturpolitiska program 29.8.2013 anges att en metropolförvaltning tillsätts, vars beslutande organ är ett fullmäktige som utses genom val. Metropolförvaltningen ska sköta konkurrenskraften för området, närings- och innovationspolitiken, markanvändningen, boendet och trafiken samt avgör regionala frågor om segregation, arbetskraft och invandring. Metropolfullmäktige godkänner metropolplanen och dess verkställighetsdel som styr kommunernas beslutsfattande i ärenden som gäller markanvändning, boende och trafik.

Beredningen av lagstiftning om metropolförvaltningen började i snabb takt parallellt med sammanslagningsutredningarna. Det exakta innehållet och omfattningen av metropolförvaltningens uppgifter är i enlighet med förhandsutredningen kopplade till hur omfattande och betydande kommunsammanslagningarna på området blir. Enligt regeringens riktlinjer fattas beslut om kommunsammanslagningarna och om helheten för den gemensamma förvaltningen före ingången av 2015 och den nya strukturen träder i kraft senast vid ingången av 2017.

Metropollagarbetsgruppens halvtidsrapport publicerades 1.4.2014. I rapporten föreslås två alternativa modeller: 1) påtvingad samkommun eller 2) självstyrelsemodell (tabell 1). I båda modellerna finns ett fullmäktige som utses i allmänna val, en metropolplan och ett metropolavtal med staten.

Tabell 1. De två modellerna i metropollagarbetsgruppens halvtidsrapport.

	Begränsade uppgifter (påtvungad samkommun)	Breda uppgifter (självstyrelse 121 § 4 mom. grundlagen)
Beslutsfattande	Fullmäktige utses i allmänna val: ett valdistrikt/ alternativ som betonar lokal representation	Fullmäktige utses i allmänna val: ett valdistrikt
Finansiering	Kommunernas betalningsandelar: uppskattning 25 €/inv/år eller cirka 5 % av kommunernas skatteintäkter	Beskattningsrätt: uppskattning 3-3,5 % metropolskatta
Avgränsning	Totalt 16 kommuner	Totalt 10 kommuner
Uppgifter:	Strategiska	Strategiska och operativa
> Markanvändning	Stark metropolplan (metropolavtal)	Stark metropolplan (metropolavtal)
> Boende	Uppförande av ARA-hyresbostäder	Uppförande och ägande av ARA-hyresbostäder
> Trafik	HRT:s uppgifter	HRT:s uppgifter och metro, jokerin, väghållning
> Miljö	HRM:s strategiska uppgifter	HRM helt
> Konkurrenskraft	In konkurrenskraft (metropolavtal)	In konkurrenskraft (metropolavtal)
> Segregation	Bostadslöshet (metropolavtal)	Bostadslöshet (metropolavtal) och utbildning på andra stadiet (?), sjuk- och hälsovård (?), problemungdomar
Samarbete med staten: metropolavtal	Med bindande än intentionsavtalet, parter: staten - metropolkommunerna	Med bindande än intentionsavtalet, parter: staten - metropolen

Vid budgetmanglingen i augusti angav regeringen principerna för bildandet av en metropolförvaltning. Metropollagarbetsgruppen fortsätter beredningen utifrån dem. Enligt riktlinjerna omfattar metropolförvaltningen 14 kommuner i Helsingforsregionen, men dock så att även Lojo och Borgå kan välja att ingå i den. Metropolförvaltningen får uppgifter som främst gäller markanvändning, boende och trafik, t.ex. utarbetande av en metropolplan. Metropolförvaltningen är en samkommun med ett fullmäktige som utses i allmänna val. Målet är att regeringen lämnar en proposition till riksdagen senast 4.12.2014. Det är emellertid uppenbart att beredningen fortsätter in på år 2015.

1.3.4 Övriga centrala lagprojekt

Centrala element i kommunreformen är kommunstrukturlagen, lagen om ordnande av social- och hälsovården, reformeringen av kommunernas statsandels- och finansierings-system, översynen av kommunallagen, utvärderingen av kommunernas uppgifter och metropolområdets förvaltningslösningar.

Finansministeriet tillsatte 3.7.2012 en parlamentarisk arbetsgrupp för *översyn av kommunallagen*. Den lämnade sin rapport inklusive utkast till lag 8.5.2014. Utkastet beaktar de förändringsbehov som följer av bl.a. kommunalförvaltningens strukturer och kommunernas förändrade omvärld. Enligt beredningen är kommunallagen fortfarande en allmän lag om kommunernas förvaltning, beslutsförfaranden och ekonomi. Ett syfte är att minska behovet av speciallagstiftning.

Enligt utkastet till lag bör kommunens verksamhet och service styras som en samordnad helhet oberoende av hur de ordnas eller produceras. Syftet med den nya kommunallagen är att stärka den övergripande styrningen och förtydliga makt- och ansvarsförhållandena.

Förslagen om kommunernas ekonomi inkluderar bl.a. att ackumulerade underskott i balansräkningen ska täckas inom fyra år efter ingången av året efter det år då bokslutet fastställdes utan möjlighet att skjuta upp täckningen av underskottet till en senare tidpunkt. När lagen träder i kraft garanterar ikraftträdandebestämmelserna att kommuner med underskott får sex år på sig att täcka det. Skyldigheten att täcka underskott och kris-kommunförfarandet utvidgas till samkommunerna. Det föreslås också att kommunallagen ska begränsa kommunernas möjligheter att bevilja riskbärande borgen till företag som konkurrerar på marknaden.

Utkastet betonar kommuninvånarnas och användarnas rätt att delta i och påverka kommunens verksamhet. Kommunerna motiveras att erbjuda fler mångsidiga, effektiva och användarorienterade sätt för deltagande. Dessa kan t.ex. bestå av inkluderande budgetering, olika diskussionsmöten och medborgarråd.

Avsikten är att förslaget till ny kommunallag lämnas till riksdagen under november, varvid lagen kan träda i kraft under vårsessionen 2015.

Reformeringen av statsandelssystemet träder i kraft vid ingången av 2015. Enligt ministerarbetsgruppen för förvaltning och regionutveckling tillämpas minst fem års övergångstid på reformen, vilket syftar till att utjämna förändringen. De första åren blir den kommundspecifika förändringen högst 50 euro per invånare.

Systemet förtydligas och förstärks för att kunna trygga ordnandet av basservice överallt i Finland. Statsandelarna baseras även i fortsättningen mest på befolkningens åldersstruktur och sjukfrekvens. Kriterierna har uppdaterats utifrån den senaste statistiken och fokus har flyttats från kostnadsutjämning till inkomstutjämning.

Målet för reformen har varit att förenkla systemet genom en betydande minskning av antalet beräkningskriterier och eliminering av överlappningar i kriterierna. Det nya statsandelssystemet är i huvudsak sammanslagningsneutralt för kommunerna. Statsandelarna för kommunal basservice är cirka åtta miljarder euro och utgör i snitt 22 procent av kommunernas driftsinkomster.

Regeringspartierna och oppositionen träffade 23.3.2014 en uppgörelse om reformering av social- och hälsovårdsservicen. Syftet är att samla organiseringsansvaret för servicen hos fem social- och hälsovårdsområden jämfört med de många kommunala organisationer som finns i dag. Reformens utgångspunkt är att integrera social- och hälsovården på bas- och specialistnivå. Social- och hälsovårdsområdena bygger på dagens specialansvarsområden. De har samkommunen som förvaltningsmodell och finansieringen baseras på kommunens invånarantal, åldersstruktur och sjukfrekvens (viktad per capita). För att säkerställa regional jämlikhet och ekonomisk effektivitet stärks den nationella styrningen.

Områdena producerar inte tjänster utan ansvaret för produktion av social- och hälsovårdstjänsterna har de samkommuner och ansvars kommuner inom produktionsområdet, som definieras i social- och hälsovårdsområdets organiseringsbeslut. För produktionsansvar krävs funktionella och ekonomiska förutsättningar att svara för alla tjänster inom socialvård, primärvård och specialiserad sjukvård.

Lagförslagets remisstid löpte ut 14.10.2014. Beredningen siktar på att lagen ska kunna behandlas av riksdagen så att den kan träda i kraft första halvåret 2015. Avsikten är att de nya social- och hälsovårdsområdena inleder verksamheten 1.1.2017.

2 De 9 kommunernas omvärld

2.1 Metropolområdets internationella konkurrenskraft

2.1.1 Vår metropol i den internationella konkurrensen

Den offentliga makten kan inte identifiera eller välja framtidens vinnare utan har till uppgift att skapa förhållanden som föder konkurrenskraftig och tillväxtdriven företagsverksamhet. Likaså kan offentliga beslut stödja produktivitetsutvecklingen och bidra till ökat arbetskraftsutbud. Investeringarna styrs till områden där företagsverksamheten kan nå lönsam tillväxt (t.ex. Europeiska Kommissionen 2013).

Finlands konkurrenskraft framgår av hur Helsingfors metropolområde klarar sig i konkurrensen med andra metropoler, främst Tallinn, S:t Petersburg, Stockholm och Berlin. Alla tillväxtbranscher omfattas av global konkurrens redan hemma i Finland. Finlands hemmamarknad är Europa och Finland förankrar sig på den globala marknaden i huvudsak genom metropolen.

I första skedet bygger metropolområdets attraktionskraft på Helsingfors kändhet och attraktivitet, tillgång till produktionsfaktorer och fungerande företagsklimat och infrastruktur. Etableringen kan ske som en investering i vilken som helst kommun på metropolområdet eller någon annanstans i Finland. Långsiktig uppbyggnad av attraktivitetsfaktorerna kräver att resurserna hos alla kommuner på metropolområdet samlas.

Finlands konkurrensstrategi kan delvis bygga på landets transportgeografiska läge. Närheten till S:t Petersburgsmarknaden och läget vid den kortaste flygförbindelsen mellan Europa och Fjärran Östern ger hela metropolområdet en betydande fördel i den internationella konkurrensen. Ett framgångsrikt innovationsklimat skapas i dialog med universiteten, städerna och näringslivets aktörer. Metropolen kan vara en attraktiv miljö ifall området satsar tillräckligt på den digitala, fysiska och administrativa infrastrukturen.

Enligt arbets- och näringsministeriet (ANM) avser konkurrenskraften hos ett område alla de egenskaper som gör det till en attraktiv och utvecklande miljö för ekonomisk företagsamhet och arbetskraft. Enligt ANM ökar man konkurrenskraften framförallt genom en stark kunskapsbas, goda förutsättningar för företagsamhet och nätverk, fungerande innovations-, finansierings- och stödsystem samt arbetsmarknadens och infrastrukturens funktion och trivseln i boendet och livsmiljön. Enligt nobelpristagaren Paul Krugman realiseras konkurrenskraften som ökad produktivitet och därigenom som ökad välfärd (pro-

duktivitet > konkurrenskraft > välfärd). Konkurrenskraften är ett verktyg för att uppnå andra samhällseliga mål (Hautamäki 2010, Pajarinen & Rouvinen 2014).

IMD (Institute for Management Development) och World Economic Forum (WEF) är de ledande auktoriteterna i världen när det gäller att mäta konkurrenskraft. Pajarinen och Rouvinen (2014) definiera att IMD mäter nuläget och kortfristig konkurrenskraft i fråga om kostnader. Huvudfrågan är hur länder och företag som helhet utnyttjar sin förmåga att skapa välfärd eller vinster. Indexet bygger på företagsstrategiskt tänkande och dess viktigaste inspiratör är Michael Porter (1990, 1991). Pajarinen och Rouvinen (2014) kritiserar IMD bl.a. för att indexet blandar konkurrenskraftens delfaktorer och utfall. World Economic Forum mäter (WEF) långsiktig strukturell konkurrenskraft och fokuserar på landets potential. WEF:s konkurrenskraftsindikatorer:

1. institutioner
2. infrastruktur
3. makroekonomi
4. folkhälsa
5. grundläggande utbildning
6. högskoleutbildning
7. varu- och arbetsmarknadens effektivitet
8. finansmarknadens utveckling
9. teknologiska förutsättningar
10. marknadens storlek
11. affärsverksamhetens utvecklingsgrad
12. teknisk innovationsnivå.

Pajarinen och Rouvinen (2014) konstaterar att en bra placering i WEF:s eller IMD:s jämförelser av konkurrenskraften inte förutspår en god ekonomisk utveckling utan snarare en dålig framtid för landet. Däremot kan en förändring av placeringen signalera att den kommande utvecklingen går i samma riktning. I början av 2000-talet placerade WEF:s mätning Finland på första plats och i den senaste (2014) på fjärde plats (i de tre föregående på tredje plats). Finlands styrkor är framförallt ekonomins och samhällsinstitutionernas funktion, det goda tillståndet i fråga om hälsa, grundläggande utbildning och även högskoleutbildning samt innovation. Finlands svagheter handlar om marknadens storlek, svag makroekonomisk miljö och ineffektivt fungerande arbetsmarknad. IMD (2014) placerade Finland på 18:e plats i 2013 års mätning (de två föregående åren på 20:e och 17:e plats). I den senaste mätningen var Finlands nyckelfaktorer pålitlig infrastruktur, hög utbildningsnivå och kompetent arbetskraft. De viktigaste fränstötande faktorerna var en icke fungerande arbetsmarknadslagstiftning, bristande kunskaper inom offentlig förvaltning och modest konkurrenskraft i fråga om kostnaderna. Michael Porter m.fl. (Delgado, Ketels, Porter & Stern 2012) konstaterar att landets globala investerbarhet är bäst då dess kostnadsmässiga och strukturella konkurrenskraft är på topp samtidigt. För att landet ska dra till sig internationella investeringar behöver det erbjuda både konkurrenskraftiga strukturer och en konkurrenskraftig kostnadsnivå (Pajarinen & Rouvinen 2014).

Metropollagarbetsgruppens halvtidsrapport 1.4.2014 påpekar att Helsingforsregionens konkurrenskraftsutveckling inbegriper riskfaktorer trots att man placerat sig bra i många internationella jämförelser. Dess produktivitet släpar efter i en europeisk jämförelse, vilket delvis kan förklaras med en fragmenterad och ineffektiv samhällsstruktur. Inom EU är storstadsregionernas (34 regioner) produktivitet i snitt 1,6 gånger större än landets produktivitet. I Helsingforsregionen är talet 1,4. Regionens förmåga att dra till sig utländska investeringar, företag och specialister har inte varit särskilt bra, inte ens under de starka tillväxtåren. Utmaningen blir inte lättare av att tillväxtutsikterna försvagats kraftigt och att ICT-branschen är i omvandling. I finländsk skala förefaller Helsingfors centrum stort och tätbebyggt, men jämfört med andra storstäder är det litet och ineffektivt. I centrum, områden med högst produktivitet, har utbudet av lokaler varit otillräckligt och jobben har blivit färre i 30 år. Företag som utvecklat sin verksamhet har ofta tvingats expandera till områden med sämre produktivitet, utanför det primära centrumområdet (Helsingfors generalplan 2013).

Enligt den gemensamma strategin för de 14 metropolkommunernas konkurrenskraft (Elinvoimainen metropoli, Tulevaisuuden tekijät 2025) är metropolområdet konkurrenskraftigt, om det har attraktionskraft, goda förutsättningar för framgångsrik företagsverksamhet, ett aktivt kulturliv, hållbar ekonomisk tillväxt och råd att upprätthålla välfärdstjänsterna.

2.1.2 Utveckling av konkurrenskraften

Enligt strategin för konkurrenskraft är kommunernas uppgift att skapa bästa möjliga förhållanden för utveckling av konkurrenskraften och därmed goda förutsättningar för invånarnas välfärd och företagets framgång. Viktiga för metropolområdets konkurrenskraft är även av dess invånare, företag, staten, högsolor och forskningsinstitut.

Kommunernas viktigaste instrument för ökad konkurrenskraft är planer och beslut avseende markanvändning, offentliga upphandlingar, upprätthållande av en fungerande infrastruktur, marknadsföring av regionen till olika målgrupper samt att möjliggöra offentlig service som tillgodoser företagets och invånarnas behov, t.ex. utbildning, hälsovård och socialtjänster.

På några decennier har metropolområdet förvandlats från nationell tillväxtmotor i en sluten, stark och stadigt växande ekonomi till ett område som konkurrerar om begränsade resurser med liknande områden, utsätts för externa störningar och är allt mera beroende av företag som skapar arbetstillfällen och skatteinkomster. Samtidigt ökar metropolområdets befolkning och inflyttarna behöver erbjudas bostäder till skäliga priser och stimulerande arbete.

Den kommunala ekonomins hållbarhetsutmaningar gäller även metropolområdet. Trots att områdets kommuner i genomsnitt har en ekonomi i hyfsat skick är den ökande skuldsättningen en brännande utmaning för många kommuner. Kommunerna behöver större skatteinkomster för att täcka de växande välfärdsutgifterna och investeringsbehoven, men samtidigt minskar inkomsterna från samfundsskatten, arbetsmarknaden är osäker och det dyra boendet försämrar invånarnas köpkraft.

Kommunernas förmåga att förnya sig och minska kostnaderna i serviceproduktionen utan att sänka servicenivån eller användarnas nöjdhet spelar därför en nyckelroll när man försöker behålla konkurrenskraften. Kommunerna kan öka inkomsterna, men bara indirekt genom att områdets företag är framgångsrika och kan sysselsätta. Å andra sidan kan kommunerna skära i utgifterna, men att bara dra in på den nuvarande servicestrukturen utan att göra strukturella reformer är inte på något sätt en väg som främjar konkurrenskraften.

Enligt förhandsutredningen om metropolområdet har bara några av kommunerna i metropolområdet tillräckliga ekonomiska resurser och tillräcklig kompetens för att de på ett trovärdigt sätt ska kunna utveckla sin internationella konkurrenskraft. Många av kranskommunerna anser att denna uppgift ankommer på de största städerna. Enligt metropollagarbetsgruppens halvtidsrapport syns detta bl.a. i intentionsavtalet om konkurrenskraft åren 2010–2011 mellan staten och regionens kommuner. Enligt uppföljningen av avtalet finns det stora skillnader mellan olika kommuners och kommungruppers engagemang. Mycket av regionens potential förblir outnyttjad om varje kommun agerar separat och utifrån egna mål. Metropolområdet måste finna ett balanserat samarbete mellan kommuner, regionens näringsliv, högskolor och andra kommuner för att kunna utnyttja regionens fulla potential i den internationella konkurrensen. Detta kräver också förändringar i förvaltningsstrukturen.

Antti Hautamäki (2010) anser att näringspolitik inte är ett fristående politikområde utan snarare kan definieras som ett paraply för flera politikområden: utbildningspolitik, kulturpolitik, trafikpolitik etc. Det är endast deras samlade effekt som kan skapa bättre möjligheter för näringslivet att förnya sig och vinna framgång. Näringspolitikens delområden hör således till kommunernas primära uppgifter och kan endast skötas av kommunen. Om näringspolitiken sköts i samverkan mellan kommuner eller i metropolförvaltningen kan det endast handla om allmänna utvecklingsuppgifter och inte om att bygga en konkurrenskraftig miljö för den s.k. hårda sektorn. De 14 kommunernas gemensamma strategi för konkurrenskraft utgår från att strategin kompletterar kommunernas egna strategier och åtgärdsprogram för konkurrenskraft.

Globalt skapar metropoliseringen en s.k. agglomerationsfördel, som leder till en betydande ökning av produktiviteten i stadens ekonomiska aktivitet. En huvudkälla till agglomerationsfördelen är stordriftsfördelarna, som innebär att även antalet kunder ökar när storstädernas befolkning växer. Då ökar efterfrågan på produkter och tjänster, och det behövs allt mera produktion. Dessutom ökar efterfrågan på arbetskraft liksom lönerna, skatteinkomsterna och köpkraften. Ur företagets synvinkel förbättras arbetsmarknadens funktion betydligt när utbudet av arbetskraft, dess kvalitet, yrkeskompetens, specialisering och erfarenhet stärks. Ur arbetstagarnas synvinkel innebär ett växande antal företag på samma område mångsidigare möjligheter att finna ett lämplig arbete utifrån personens behov, utbildning och erfarenhet (Glaeser 2011, Helsingfors generalplan 2013).

När det finns förutsättningar för tillväxt tillförs företagen på många sätt ett mervärde samtidigt som konkurrensen håller kostnaderna i schack och kvaliteten hög. Koncentrationen av verksamheter och jobb har en betydande inverkan på företagets produktivitet. Företagets placering nära varandra i städernas centrum skapar en interaktion som ökar produktiviteten (Helsingfors generalplan 2013). Då ökar sannolikheten för t.ex. innovationer

och de sprids lättare när både stadsområdets storlek och dess sektorer växer och blir mera diversifierade. Man kan anta att faktorerna bakom agglomerationsfördelarna fungerar bättre och bättre ju tätare jobben och invånarna finns på området (Loikkanen & Susiluoto 2011).

Alla storstäder behöver lösa samma tre frågor: 1) Hur skapar man en mycket tät och tillräckligt stor koncentration av jobb som ger en hög urban produktivitet, 2) Hur skapar man ett tillräckligt bostadsutbud, helst nära områden med hög produktivitet så att bostadsmarknadens prisnivå förblir skälig, varvid även arbetskraftens prisnivå förblir skälig och 3) Hur skapar man en så god tillgänglighet för de mest produktiva arbetstillfällena och hela arbetsmarknadsområdet att bostads- och arbetsmarknaden fungerar väl på en hög produktivitetsnivå (Helsingfors generalplan 2013).

I Helsingfors–Vanda-utredningen 2009–2011 utreddes en eventuell sammanslagning av kommunerna bl.a. ur näringsverksamhetens perspektiv. Då identifierades möjligheter som t.ex. större resurser för utveckling av konkurrenskraften samt förstärkning av FoU-verksamheten. Effektivare koordinering av resurserna möjliggör växande volymer och eliminerar dubbelarbete i samband med att näringsverksamhetens funktioner omorganiseras för att bli mera effektiva samt ger möjlighet att ta i bruk nya verksamhetsmodeller och tjänster. En ytterligare möjlighet är att man kan stärka huvudstadsregionens internationella status och övergå från inbördes konkurrens till att bli en internationell spelare. Kommunsammanslagningen ansågs möjliggöra en bredare resursbas i olika internationella nätverk och organisationer vid metropolområdets internationella intressebevakning. Även i turistmarknadsföringen ser man att poolning av resurserna förbättrar potentialen i betydande grad.

SAMMANFATTNING – konkurrenskraft

• Konkurrenskraft

- » Näringspolitikens delområden (markanvändning, utbildning, infrastruktur) är centrala, primära uppgifter för kommunerna.
- » Den offentliga makten kan inte välja framtidens vinnare utan har till uppgift att skapa förhållanden som föder konkurrenskraftig och tillväxtdriven företagsverksamhet.
- » Agglomerationsfördelen är en "urban naturresurs" som endast storstadsutvecklingen kan skapa. I Helsingfors-regionen måste den här betydande produktivetskälan kunna utnyttjas för att öka hela regionens och landets livskraft.

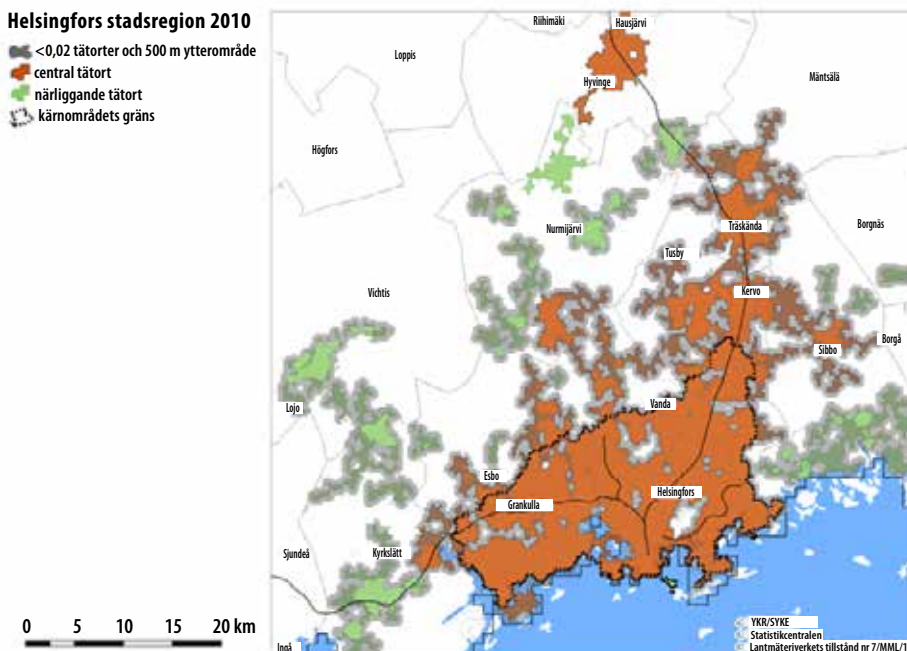
2.2 Metropolområdet särdrag i fråga om samhällsstruktur och bostadsmarknad

2.2.1 Samhällsstrukturens nuläge

Helsingforsregionens urbaniseringsgrad framgår av tätortsområdenas omfattning och befolkningstätheten, som visar markanvändningens effektivitet. År 2013 var befolkningstätheten något under 400 invånare per kvadratkilometer. Den varierar dock betydligt i olika delar av regionen. Mest tätbefolkad av kommunerna är Helsingfors, som har nästan 2 900 invånare per kvadratkilometer. Näst mest tätbefolkad är Grankulla med knappt 1 600 invånare/km². Kervo och Träskända har cirka 1 100 invånare/km² medan Vanda och Esbo har klart under tusen invånare per kvadratkilometer. I Helsingforsregionens övriga kommuner ligger befolkningstätheten klart under snittet för landskapet Nyland, 174 invånare per kvadratkilometer.

Metropolområdet växer kraftigt både internt och genom territoriell expansion. Den sammanhängande tätortsstrukturen sträcker sig till kranskommunerna utanför huvudstadsregionens fyra städer (bild 3). Enligt tätortsklassificeringen i Finlands Miljöcentrals uppföljningssystem för samhällsstrukturen sträcker sig den sammanhängande centrala tätorten från huvudstadsregionen till Kyrkslätt i väst, till Nurmijärvi, Kervo, Tusby och Träskända i norr och till Sibbo i öst. Alla dessa kommuner har ett mycket stort ömsesidigt beroende, även i fråga om pendlings- och besöks trafik. Med undantag för Helsingfors har nästan hälften av regionens invånare sin bostad och sitt arbete i olika kommuner (se även 2.2.3). Kommungränserna har liten betydelse i människornas vardag.

Bild 3. Tätorter i Helsingfors stadsregion 2010. Källa: SYKE.

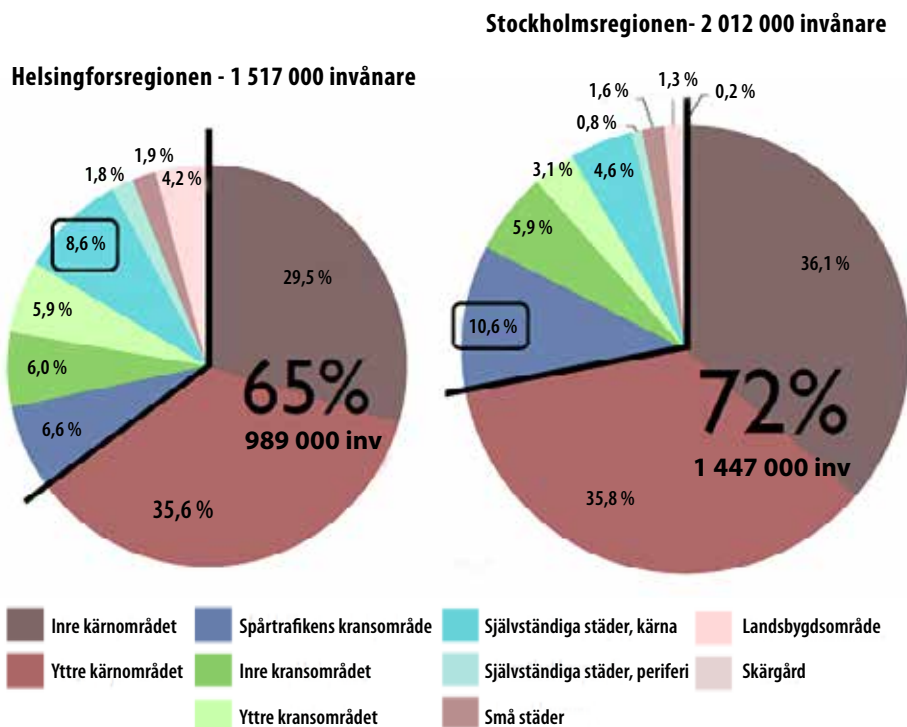

Enligt den stora Urban Zone-studien om samhällsstrukturens zoner har samhällsstrukturen en central inverkan på trafikvolymen och trafikbeteendet (Ristimäki m.fl. 2011, 2013). Koldioxidutsläppen från mobilitetsbeteendet för centra som är länkade till gångtrafik och effektiv kollektivtrafik är över 30 procent mindre än för områden baserade på privatbilism och med samma avstånd till metropolens centrum. Således har samhällsstrukturen en central betydelse för bekämpning av t.ex. klimatförändringarna när det är fråga om urbaniseringen på metropolområdet.

På våren 2014 slutfördes en jämförelse mellan utvecklingen i Helsingfors- och Stockholmsregionerna som beskriver samhällsstrukturen och utmaningarna på metropolområdet (Söderström, Schulman & Ristimäki 2014; se även Helminen m.fl. 2014; Ristimäki m.fl. 2013): Jämfört med Helsingforsregionen har Stockholmsregionen klart tydligare kunnat styra befolkningstillväxten och jobben till stadskärnan och till sekundära centra med effektiv kollektivtrafik.

Befolkningen i Stockholm finns klart närmare centrum än i Helsingfors (bild 4). På det inre kärnområdet, mindre än 8 km från centrum, har Stockholm nästan 300 000 fler invånare än vad som finns på motsvarande område i Helsingfors. Av Stockholmsregionens befolkningstillväxt under 2000-talet har inte mindre än 40 procent kommit på det inre kärnområdet medan endast 15 procent av Helsingforsregionens tillväxt kommit på motsvarande område. I Stockholm har tillväxten i framförallt den perifera zonen varit tongivande i kärnområdets utveckling.

Bild 4. Helsingfors- och Stockholmsregionernas befolkningsfördelning. Källa: Söderström 2014.

I Stockholm finns **jobben** tydligare inom fotgängarzonerna i centrum. Hälften av alla jobb i Stockholms stadsregion finns inom fotgängarzonen och den perifera zonen av centrum medan mindre än 40 procent av jobben i Helsingforsregionen finns i stadskärnan. I motsats till Stockholm har jobben blivit färre i flera av de största sekundära centrum i huvudstadsregionen. Den största tillväxten bland arbetsplatskoncentrationerna under 2000-talet har Kågeludden och Karamalmen (ICT) i Esbo samt vissa områden i närheten av Vanda flygplats (logistik) och Ring III (parti- och detaljhandel).

Trafikmässigt har kransområdenas glesbefolkade delar på många håll förtätats och blivit öar i bilstaden. I uppföljningen av samhällsstrukturen (YKR) identifieras dessa som tätorter med låg täthet. Invånarnas trafikprestation och mobilitetens koldioxidutsläpp är klart större i kransområdenas bilzoner än på stadsregionens kärnområde eller för boende på serviceområdena för spårbunden trafik (Ristimäki m.fl. 2013, 129). Bilismens utveckling visar på tydliga skillnader mellan Helsingfors- och Stockholmsregionerna. I Stockholm och i hela regionen stannade ökningen av bilismen runt millennieskiftet, och den har rent av minskat en aning de senaste åren. I Helsingforsregionen har däremot antalet personbilar i relation till befolkningen ökat stadigt sedan 1990-talets djupa recession. I Stockholmsregionen finns nu cirka 390 personbilar per tusen invånare medan de är över 470 i Helsingforsregionen.

Flerkärnig och nätverksliknande stadsstruktur är ett aktuellt tema i stadsplaneringen. Kort sagt har sekundära centra vuxit i Stockholm och stagnerat i huvudstadsregionen. Stadsregionernas största sekundära centra, Böle i Helsingfors, Stockholms traditionellt urbana Sundbyberg–Solna och IT-koncentrationen Kista har utvecklats till centra med tusentals jobb som spelar en viktig roll i regionernas flerkärniga struktur. Av Helsingforsregionens sekundära centra har endast Alberga haft en betydande tillväxt som arbetsplatsområde under 2000-talet och i motsats till Stockholm har jobben rent av blivit färre i flera av huvudstadsregionens största sekundära centra.

Kransområdets tillväxt har varit tongivande framförallt i Helsingforsregionen, där det inre (15–30 km) och yttre (30–50 km) kransområdet till och med blivit större än i Stockholmsregionen i absoluta tal. Utifrån analyserna förefaller samhällsstrukturs fragmentering under 2000-talet ha varit betydligt kraftigare i Helsingforsregionen än i Stockholmsregionen. Glesbefolkade områden utgör en klart större del i Helsingforsregionen (Ristimäki m.fl. 2013, 129). Höga bostadspriser på regionernas kärnområden, brist på småhustomter och ökad bilism påverkar kransområdenas attraktivitet och framförallt barnfamiljernas bostadspreferenser.

2.2.2 Kommungränsernas betydelse för samhällsstrukturs utveckling på metropolområdet

Det centrala problemet för samhällsstrukturs utveckling på metropolområdet är fragmenteringen. Kommunerna försöker upprätthålla sin ekonomiska bas, och då träffar kommunen sådana avgöranden i markanvändningspolitiken som är förstäliga ur kommunens synvinkel men problematiska ur hela regionens synvinkel. Av konkurrensskäl har kommunerna ibland anvisat trafikmässigt bra områden för byggnation men som samtidigt haft för låg effektivitet med tanke på regionens helhetsintresse. Å andra sidan har man av markägarskäl eller beroende på kommungränserna också styrt effektiv markan-

vändning på ett icke ändamålsenligt sätt med tanke på den långsiktiga utvecklingen av regionens samhällsstruktur (Arviointi maankäyttö- ja rakennuslain toimivuudesta 2014). Bidragande orsaker till den fragmenterade samhällsstrukturen är att metropolområdet har brist på skäligt prissatta bostäder som motsvarar invånarnas behov och att kommunerna försöker påverka sin invånarstruktur genom markanvändnings- och bostadspolitiken (Aro & Laiho 2014).

Man har inte funnit effektiva metoder att stoppa fragmenteringen av samhällsstrukturen. Den styrande effekten av t.ex. landskapsplaner har riktat sig mer mot enskilda projekt eller teman än övergripande mot principerna för utveckling av regionens samhällsstruktur. Beslutsfattande som tryggt kommunala intressen i landskapsplanerna har ofta lett till att man inte kunnat prioritera alternativa tillväxtriktningar eller fastställa turordningar i genomförandet. Generalplanerna har inte alltid hållit jämna steg ens med kommunens egen samhällsutveckling. För några år sedan ändrades markanvändnings- och bygglagen genom att en gemensam generalplan för huvudstadsregionen blev förpliktande. Den började dock inte utarbetas eftersom lagen inte fastställde någon tidsfrist för detta (Arviointi maankäyttö- ja rakennuslain toimivuudesta 2014).

Kommunerna befinner sig i olika skeden av utarbetandet av översiktliga planer, framförallt heltäckande generalplaner, vilket återspeglas i möjligheterna att styra hela regionens samhällsstruktur. Generalplanernas tidshorisont varierar. **Helsingfors** nuvarande *Generalplan 2002* vann laga kraft 2006. En ny generalplan bereds så att stadsfullmäktige kan fatta beslut om den senast 2016. Dess planeringsår är 2050. **Esbo** har tre omfattande generalplaner som vunnit laga kraft: *Esbos norra delar I och II* samt *södra Esbo*, vars planeringsår är 2030. Nyligen har en översyn av generalplanen för de norra och mellersta delarna inletts. På 2030 siktar även **Vanda** *Generalplan 2007*, som vann laga kraft 2010. **Kervos** nuvarande *Generalplan 2020* godkändes 2004 och har trätt i kraft steg 2004–2006. Den kommer att ersättas av *Generalplan 2035*, som är under arbete. **Kyrksläatts** *Generalplan 2020* godkändes 1997. Därefter har kommunen primärt fokuserat på delgeneralplaner över byar och kommunens centralort. **Sibbos** *Generalplan 2025* godkändes 2008 och vann laga kraft 2025. **Tusby** utarbetar just nu *Generalplan 2040* för att ersätta den nuvarande generalplanen, som saknar laga kraft. **Vichtis** godkände 1986 en generalplan som nu är föråldrad. Den översiktliga planeringen av markanvändningen är baserad på delgeneralplaner.

Den regionala planeringen av markanvändningen har hittills varit begränsad till främst landskapsplanläggning. **Nylands** tätortsstruktur styrs av 2. etapplandskapsplanen, som godkändes våren 2013 och fastställdes av miljöministeriet i oktober 2014. Helsingfors, Vanda och Sibbo arbetar just nu med en gemensam generalplan för Östersundom. Dessutom utarbetas de 14 kommunernas inofficiella regionala markanvändningsplan i anknäring till MBT-avtalet. Den ska ses över åren 2025 och 2050.

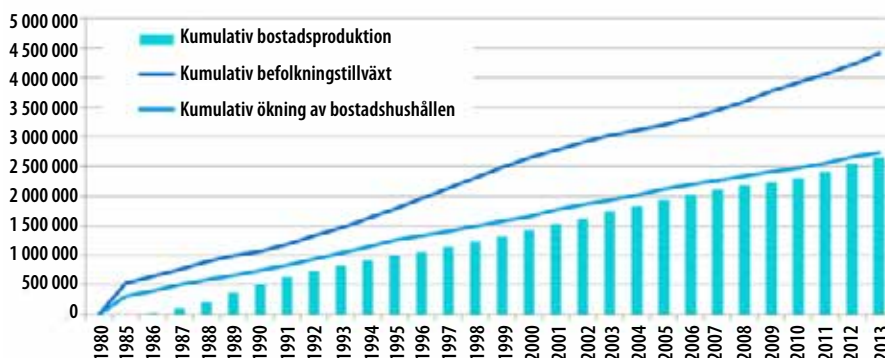
2.2.3 Bostadsmarknadens nuläge

I Helsingforsregionen (14 kommuner) finns en fjärdedel av Finlands bostäder och cirka 700 000 invånare. Enligt HRM:s (2012) bostadsrapport finns en tredjedel av bostäderna i småhus och två tredjedelar i flervåningshus. Över hälften (53 %) av bostäderna är ägar-

bostäder och drygt en tredjedel hyresbostäder. Huvudstadsregionen och framförallt Helsingfors är hyresbostadsdominerade medan kranskommunerna har en stor andel ägarbostäder. Nästan 60 % av regionens hyresbostäder finns i Helsingfors. Nästan hälften av huvudstadsregionens hyresbostäder är fritt finansierade. Regionen är småbostadsdominerad. Ettor och tvåor utgör nästan hälften av bostadsbeståndet. Den största andelen har dessa i Helsingfors, nästan 60 %.

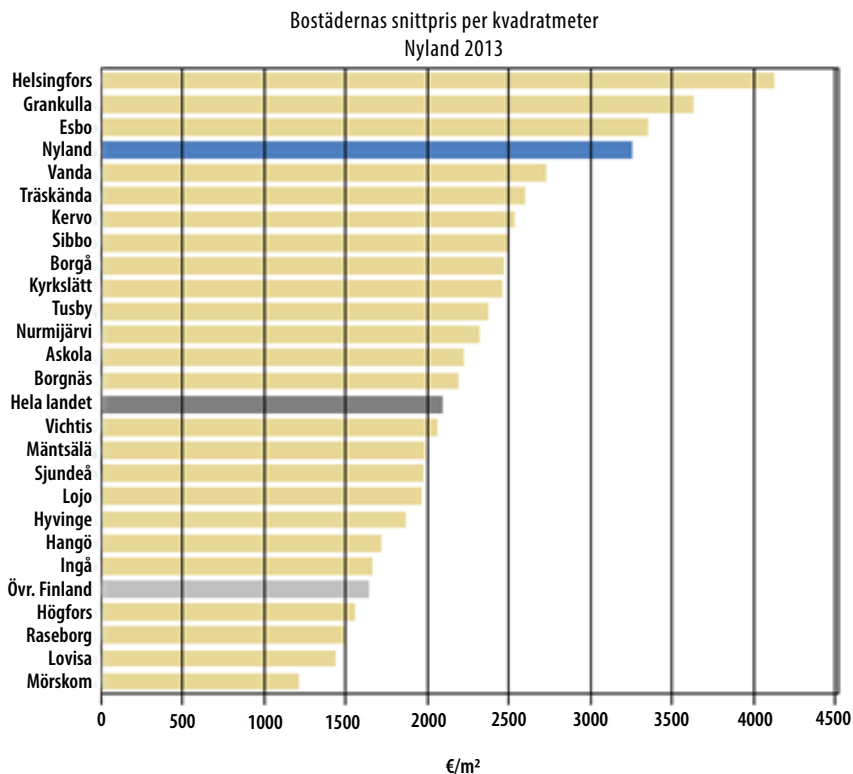
Metropolområdet utgör en klart avvikande helhet jämfört med övriga landet i fråga om bostadsmarknaden. Dess höga prisnivå är en konsekvens av regionens allmänna attraktions- och konkurrenskraft i förhållande till andra regioner. Regionens bostadsproduktion motsvarar inte efterfrågan, som ökar på grund av intern befolkningstillväxt och inflyttning. Särskilt svår är situationen i huvudstadsregionen. Ett otillräckligt bostadsutbud har lett till höga bostadspriser och på vissa ställen räcker inte ens medelinkomsthushållens betalningsförmåga. Första kvartalet 2014 kostade en begagnad bostad i ett flervåningshus 4 102 euro per kvadratmeter i Helsingfors, 3 109 euro i Esbo och 2 453 euro i Vanda (bild 6). I KUUMA-kommunerna kostade den 2 013 euro per kvadratmeter. Centralt belägna områden är i princip attraktivare både när man tittar på hela regionen och inom kommunerna. Metropolområdets tillväxt och bostadsprisernas uppgång framförallt i huvudstadsregionen har lett till en utveckling där arbets- och besöksresorna blivit längre och trafiken ökat kraftigt. Det rådande läget på bostadsmarknaden bromsar befolkningstillväxten, framdriven av regionens arbetskraftsbehov, och ökar samhällsstrukturens fragmentering.

Bild 5. Helsingforsregionens befolkning, bostadshushåll och bostadsproduktion, förändring 1930–2013. Källa: Utkast till bostadsstrategi för Helsingforsregionen 2025.

Källor: Områdesserier, Statistikcentralen och Helsingforsregionens kommuner

Bild 6. Bostadsproduktion/1 000 invånare. Källa: Nyland-databanken, Statistikcentralen.

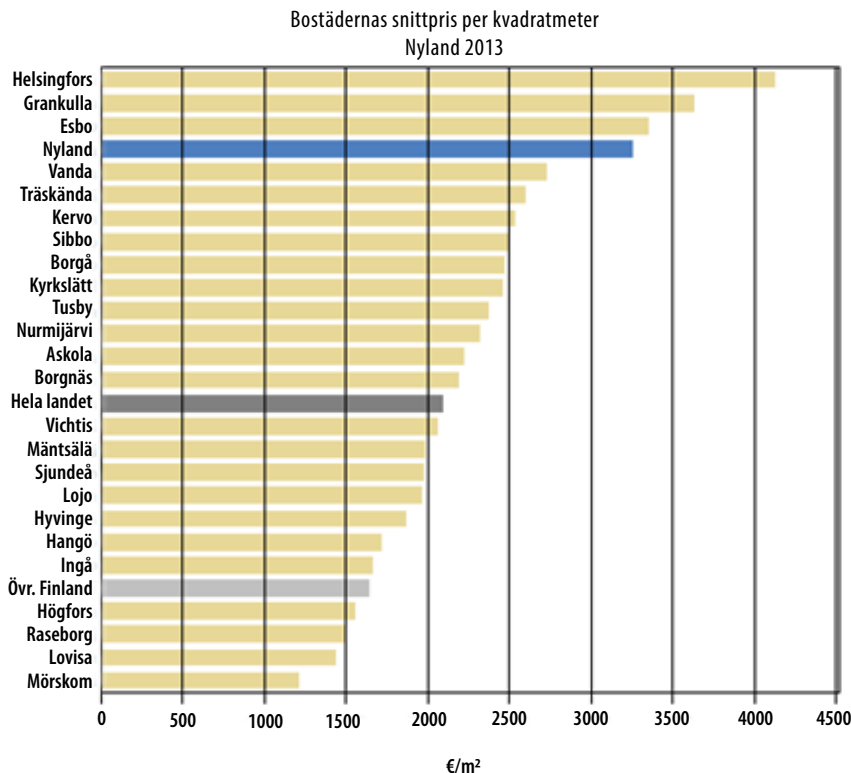
Kommunspecifika uppgifter som gäller färre än fem fall publiceras inte av dataskyddsskäl

Tillräckligt antal hyresbostäder och skälig hyresnivå spelar en nyckelroll när det gäller att integrera inflyttare och ungdomar på bostadsmarknaden. Kommunernas situation på hyresbostadsmarknaden varierar ganska mycket i regionen. Produktionen av hyresbostäder har varit otillräcklig under lång tid i förhållande till efterfrågan, vilket syns som dyrt boende i fritt finansierade hyresbostäder. På metropolområdet år 2012 var snitthyran per kvadratmeter ca 11 €/m²/månad för ARA-bostäder och 11–17 €/m²/månad för fritt finansierade hyresbostäder beroende på bostadens läge och standard. Nya hyreskontrakt för fritt finansierade bostäder på de mest attraktiva områdena har en hyresnivå på runt 20 €/m²/månad. I slutet av maj hade hyreshusbolagen i Esbo, Helsingfors och Vanda cirka 38 600 aktiva bostadsansökningar i sina register. 61 procent av ansökningarna var mycket brådskande.

MBT-intentionsavtalet (2012–2015) och det föregående intentionsavtalet om bostads- och tomtutbudet (2008–2011) hade som centralt mål att öka bostadsproduktionen, framförallt skäligt prissatt hyresbostadsproduktion. Målnivån har ansetts ligga på 12 000–13 000 bostäder, varav en femtedel s.k. ARA-hyresbostäder. Framförallt i huvudstadsregionen har man i viss mån fått upp produktionen, men det är ändå svårt att uppnå balans på bostadsmarknaden utan nya åtgärder, t.ex. en regionalt stark aktör. Detta beror delvis på att de kommunala aktörernas kapacitet inte räcker för att fylla igen underskottet som upp-

stått när de största allmännyttiga byggherrarna minskat den nuvarande formen av statsunderstödd hyresbostadsproduktion i betydande grad.

Bild 7. Bostadsproduktion/1 000 invånare. Källa: Nyland-databanken, Statistikcentralen.

Kommunspecifika uppgifter som gäller färre än fem fall publiceras inte av dataskyddsskäl

2.2.4 Utveckling av markanvändning, boende och trafik på metropolområdet

Metropolområdets kommuner har identifierat behovet av regional styrning av samhällsstrukturen. Frivilligt samarbete har bedrivits mellan regionens 14 kommuner inom ramen för MBT-delegationen. Exempelvis godkände man 2010 gemensamma strategiska riktlinjer för markanvändning, boende och trafik. År 2011 utfördes ett konsultuppdrag som blev ett inlägg i debatten om framtidsbilden för samhällsstrukturen på metropolområdet och regionutvecklingen ("Rajaton metropoli"). Den första heltäckande trafikplanen, Helsingforsregionens trafiksystemplan HJL 2011 godkändes våren 2011.

Intentionsavtalet om markanvändning, boende och trafik 2012– 2015 undertecknades av Helsingforsregionens kommuner, samkommunen Helsingforsregionens trafik och staten i juni 2012. Avtalet innehåller mål för bostadsproduktionen och planläggningen samt principer för utveckling av trafiksystemet och mål för en mer sammanhållen samhällsstruktur. Den förutsätter att man utarbetar en gemensam markanvändningsplan, som samord-

nar region- och samhällsstrukturen samt utvecklingsriktningarna för markanvändning, boende och trafik på metropolområdet. I enlighet med regeringsprogrammet för statsminister Stubbs regering har staten och Helsingforsregionens kommuner nyligen ingått ett avtal om stöd för stora infrastrukturprojekt och främjande av boende. Det sträcker sig till år 2019. Enligt avtalet ökar kommunernas planläggning av bostäder med en fjärdedel jämfört med intentionsavtalets målnivå.

I maj godkände Helsingforsregionens samarbetsmöte följande MBT-planeringskriterier, som bl.a. styr beredningen av markanvändningsplanen.

Centrala utgångspunkter:

- Markanvändningen ska i första hand komplettera den befintliga stadsstrukturen.
- Bostäderna i regionen placeras så att det bidrar till bättre tillgänglighet för servicen och arbetsplatserna, framförallt genom hållbara transportsätt.

Särskilt bra områden:

- Bättre förutsättningar för utveckling av kollektivtrafiken och servicen. Knutpunkternas kollektivtrafik, service- och bostadsproduktionsnivå ökar ändamålsenligt.
- Regionalt betydande och arbetsplatsintensiva områden planeras så att de har regionalt bra tillgänglighet med hållbara transportsätt.
- I markanvändningen stöds centrumens utveckling genom placering. Mobilitetsmiljön planeras så att den är behaglig för fotgängare och cyklister.

Preciserande planeringskriterier:

- Markanvändningen planeras så att den inte försämrar regionalt viktiga naturvärden.
- Regiondelarnas särprägel, miljöförutsättningarna, platsens atmosfär och historia beaktas som en del av den förändrade stadsstrukturen.
- Markanvändningen bidrar till utvecklingen av en socialt mer hållbar stadsstruktur.

Den regionala markanvändningsplanen (MASU) bygger på cirka 1 % befolkningstillväxt/kommun/år och produktion av cirka 12 500 bostäder per år i hela regionen. Ungefär 70 % av bostäderna ska byggas i regionala utvecklingszoner som fastställts i samband med MASU. I övrigt sker produktionen främst i lokala utvecklingszoner. Nästa års MASU är dock inte en plan med rättsverkan utan genomförandet beror på de enskilda kommunernas planbeslut.

Vid sidan av den regionala markanvändningsplanen har man berett ett utkast till bostadsstrategi för Helsingforsregionen 2025. Den uppställer mål för regionens 14 kommuner bl.a. i fråga om hur många och var bostäder byggs, bostadsproduktionens struktur, kompletterande bostadsproduktion och utveckling av gamla områden. Strategin tar även ställning till utveckling av landsbygdsområden, stödssystem för boendet och olika befolkningsgruppers bostadsbehov. Strategins mål skapar en bas för de två följande perioderna av intentionsavtalen mellan staten och regionen. Merparten av regionens bostäder bör pla-

ceras i regionens primära utvecklingszoner, som fastställs i samband med markanvändningsplanen. Bostadsstrategin blir färdig första halvåret 2015.

SAMMANFATTNING – samhällsstruktur och bostadsmarknad	
• Samhällsstruktur	» Regionen växer kraftigt både internt och genom territoriell expansion. Den sammanhängande tätortsstrukturen sträcker sig över hela utredningsområdet. » Det centrala problemet är samhällsstrukturens fragmentering och man har inte funnit effektiva metoder för att stoppa den.
• Bostadsmarknaden	» Regionens bostadsmarknad fungerar dåligt och det finns brist på skäligt prissatta bostäder framförallt i huvudstadsregionen. » Förfarandet med intentionsavtal har i viss mån skapat bättre förutsättningar för bostadsproduktionen som helhet, men graden av framgång varierar mellan kommunerna.

2.3 Metropolområdets demografiska särdrag

2.3.1 Befolkningsutveckling och -struktur

På utredningsområdet bor totalt 1,2 miljoner människor (tabell 2). År 2013 hade Helsingfors cirka 613 000 invånare, Esbo cirka 260 000 invånare och Vanda cirka 208 000 invånare. Tusby och Kyrkslätt har vardera cirka 38 000 invånare, Kervo 35 000, Vichtis cirka 29 000, Sibbo 19 000 och Grankulla cirka 9 000.

Befolkningen på metropolområdet (9 kommuner) har under 2001–2013 ökat med cirka 149 000 personer (tabell 2). Under 2000-talet har den största befolkningstillväxten skett i Helsingfors (cirka 53 000), men tillväxten har också varit betydande i Esbo (44 000) och Vanda (28 000). På hela metropolområdet (14 kommuner) ökade befolkningen med cirka 10 promille per år 2000–2013 (tabell 3). Av utredningskommunerna fanns den snabbaste årliga befolkningstillväxten i Kyrkslätt, cirka 18 promille under den aktuella perioden. Den årliga befolkningstillväxten i Esbo var knappt 15 promille, i Sibbo, Tusby och Vichtis cirka 14 promille, i Vanda cirka 11 promille, i Kervo 10 promille och i Helsingfors 7,2 promille. Befolkningstillväxten i Grankulla har varit avsevärt långsammare, 4 promille per år. Genom flyttningsöverskott mellan kommunerna har befolkningen ökat framförallt i Kyrkslätt, Sibbo, Tusby och Vichtis (läs mer om flyttningsrörelser i 2.3.5). Genom invandring har befolkningen ökat framförallt i Helsingfors, Esbo och Vanda.

Tabell 2. Befolkningsutveckling i absoluta tal 2001–2013.

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Esbo	216 836	221 597	224 231	227 472	231 704	235 019	238 047	241 565	244 330	247 970	252 439	256 824	260 753
Helsingfors	559 718	559 716	559 330	559 046	560 905	564 521	568 531	574 564	583 350	588 549	595 384	603 968	612 664
Grankulla	8 543	8 582	8 622	8 465	8 457	8 469	8 511	8 545	8 617	8 689	8 807	8 910	9 101
Kervo	30 482	30 709	31 170	31 361	31 544	32 305	33 181	33 546	33 833	34 282	34 549	34 491	34 913
Kyrkslätt	30 274	30 937	31 695	32 772	33 581	34 389	35 141	35 981	36 509	36 942	37 192	37 567	37 899
Sibbo	17 760	18 177	18 397	18 444	18 719	19 060	19 470	19 886	18 036	18 253	18 526	18 739	18 914
Tusby	32 915	33 377	33 952	34 513	34 890	35 434	35 968	36 386	36 766	37 214	37 667	37 936	38 125
Vanda	179 856	181 890	184 039	185 429	187 281	189 711	192 522	195 419	197 636	200 055	203 001	205 312	208 098
Vichtis	24 214	24 732	24 954	25 561	25 935	26 427	27 040	27 628	27 869	28 311	28 581	28 674	28 929
Hela området	1 100 598	1 109 717	1 116 390	1 123 063	1 133 016	1 145 335	1 158 411	1 173 520	1 186 946	1 200 265	1 216 146	1 232 421	1 249 396

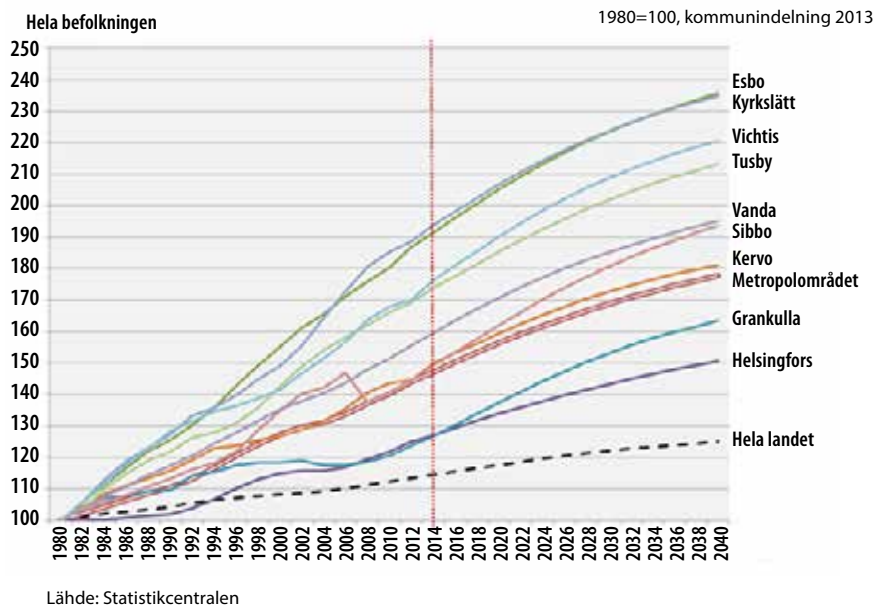
Källa: Statistikcentralen.

Tabell 3. Utredningsområdets relativa befolkningsutveckling 2000–2013 (promille per tusen invånare i medeltal och år). Källa: Aro och Laiho 2014 (Statistikcentralen, demografi).

Kommun	Naturlig befolknings- tillväxt, promille	Nettoinflyttning mellan kommuner, promille	Nettoinvandring, promille	Totalt, promille
Esbo	9,2	2,3	3,5	14,9
Helsingfors	2,3	1,0	3,9	7,2
Grankulla	1,3	1,0	1,7	4,0
Kervo	5,3	2,9	2,0	10,0
Kyrkslätt	8,9	6,7	2,1	17,7
Sibbo	4,3	9,3	0,6	14,3
Tusby	6,3	6,4	1,1	13,7
Vanda	7,8	0	3,4	11,3
Vichtis	6,1	6,8	1,4	14,2

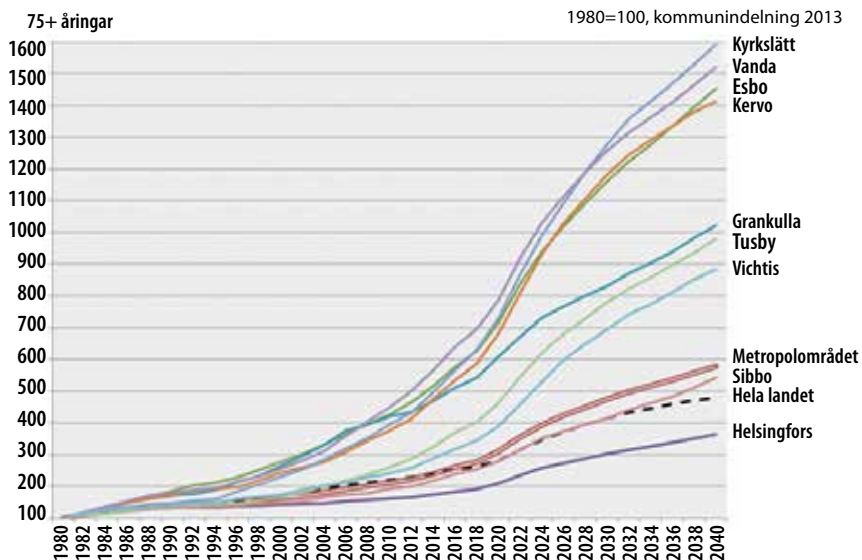
De senaste 30 åren har metropolområdets relativa befolkningsutveckling varit avsevärt snabbare än utvecklingen i hela landet (bild 8). Befolkningen på området bedöms fortsätta att växa kraftigare än i hela landet fram till år 2040. Den kraftigaste relativa befolkningsutvecklingen bedöms komma i Esbo, Kyrkslätt och Vichtis medan den är svagast i Helsingfors, Grankulla och Kervo. År 2040 bedöms utredningsområdet ha över 1,5 miljoner invånare.

Bild 8. Relativ befolkningsutveckling och -prognos 1980–2040. Bild producerad av FCG Konsultointi Oy.

Befolkningsprognoserna visar att andelen 75-åringar ökar snabbare på metropolområdet än genomsnittet för hela landet (bild 8). Den relativa ökningen är särskilt betydande i Kyrkslätt, Vanda, Esbo och Kervo. THL (2013) har bedömt att andelen personer över 75 år fördubblas i Helsingfors närregion (Helsingfors, Esbo, Vanda, Grankulla, Kervo och Kyrkslätt) fram till år 2030, då de utgör cirka 11 procent av befolkningen (144 000). Med nuvarande servicenivå ökar hälso- och äldreomsorgskostnaderna med 1,2 miljarder euro mellan 2010 och 2030 enligt THL. Betydelsen av ökningen bland personer över 75 år framhävs när man jämför med befolkningstillväxten bland personer i arbetsför ålder: Fram till år 2040 ökar andelen personer i arbetsför ålder mer än 1,6 gånger jämfört med 1980 års nivå, men samtidigt ökar andelen personer över 75 år nästan 6 gånger och t.ex. i Kyrkslätt nästan 16 gånger (jfr med att andelen personer i arbetsför ålder fördubblas under samma tid).

Bild 9. Relativ befolkningsutveckling och -prognos för personer över 75 år 1980–2040. Bild producerad av FCG Konsultointi Oy.

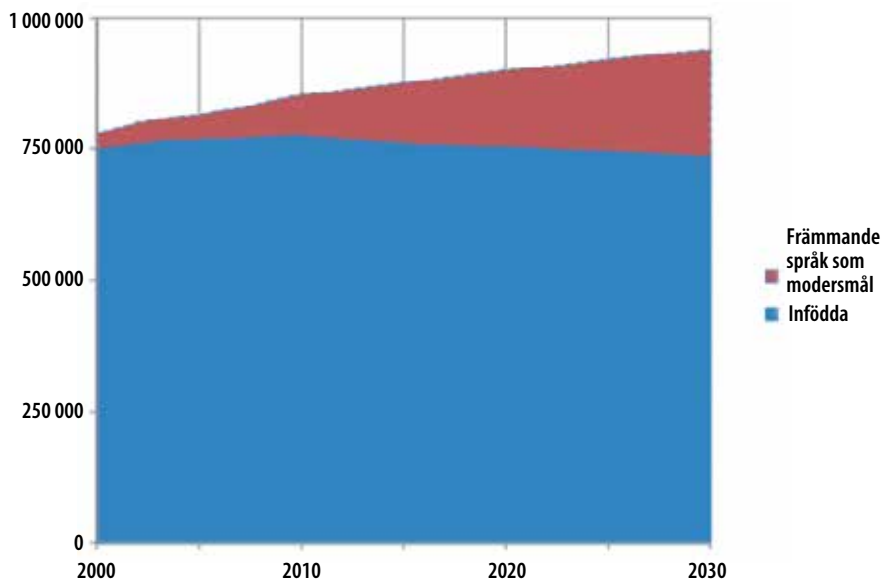

Vid sidan av åldrandet är den snabba ökningen av antalet och andelen för personer med främmande modersmål en viktig demografisk trend (tabell 3). I huvudstadsregionen utgör invandrarna cirka 11 % av befolkningen, vilket är över tre gånger mer än i kranskommunerna, där invandrarna utgör cirka 3,4 % av befolkningen. Vid ingången av 2012 bodde 116 716 invandrare i huvudstadsregionen medan motsvarande siffra i kranskommunerna var 10 487 (Lönnqvist och Laakso 2012). Enligt prognoserna fördubblas andelen personer med främmande modersmål i Helsingforsregionen (14 kommuner) mellan 2013 och 2030 och utgör ca 18 % av befolkningen, dvs. (Helsingfors ... 2013). Av dem är då över 200 000 i arbetsför ålder. Fram till år 2030 ökar befolkningen i Helsingforsregionen framförallt genom att antalet personer med främmande modersmål växer (bild 8). Utan invandring skulle befolkningen i Helsingforsregionen börja minska inom den närmaste framtiden.

Tabell 4. Andel personer med främmande modersmål 1985–2012 och prognos 2013–2030.

(Källa: Helsingfors ... 2013).

Andel personer med främmande språk som modersmål 1.1. %							
	Hela regionen	Helsingfor	Esbo	Vanda	Grankulla	Regionen tot.	Kransområdet
1985	0,7	0,8	0,9	0,5	1,2	0,8	0,3
1990	1,0	1,3	1,1	0,8	1,2	1,2	0,5
1995	2,7	3,7	2,4	2,3	2,0	3,2	1,2
2000	4,0	5,4	3,8	3,9	3,0	4,7	1,6
2005	5,4	7,0	5,6	5,8	3,4	6,4	1,9
2010	8,1	10,2	8,7	9,1	3,8	9,6	2,8
2012	9,3	11,5	10,3	10,8	4,3	11,0	3,4
2013	9,9	12,1	11,0	11,6	4,5	11,7	3,7
2015	11,1	13,4	12,4	13,2	4,7	13,1	4,2
2020	13,7	16,3	15,5	16,8	5,2	16,1	5,2
2025	15,9	18,8	18,1	20,1	5,4	18,8	6,1
2030	18,1	21,2	20,5	23,3	5,6	21,3	7,0

Bild 10. Prognos fram till år 2030 över ökningen av antalet personer med främmande modersmål och infödda i Helsingforsregionen (14 kommuner). Källa: Helsingfors ... 2013).

Demografisk försörjningskvot beskriver demografin: kvoten anger hur många personer under 17 år och över 64 år (försörjda) det finns per person i arbetsför ålder (bild 11). Helsingfors har den lägsta försörjningskvoten på metropolområdet: fram till år 2020 ligger den kvar under 0,5. Detta betyder att det för varje person i arbetsför ålder finns mindre än 0,5 personer som är under 17 år eller över 64 år. I Grankulla, Vichtis, Sibbo och Kyrkslätt bedöms den demografiska försörjningskvoten bli högre än i hela landet fram till år 2040. Försörjningskvoten utjämnas av att personer med främmande modersmål har en yngre åldersstruktur än infödda. Prognosen för år 2030 är att försörjningskvoten blir 0,58 försörjda per person i arbetsför ålder. För infödda är försörjningskvoten 0,65 (bild 12, Helsingfors ... 2013). Vid sidan av den demografiska försörjningskvoten är det viktigt att granska den ekonomiska försörjningskvoten, som utöver åldersstrukturen beaktar andelen arbetslösa i relation till de sysselsatta (se 3.1.3).

Bild 11. Demografisk försörjningskvot 1980–2040. Bild producerad av FCG Konsultointi Oy.

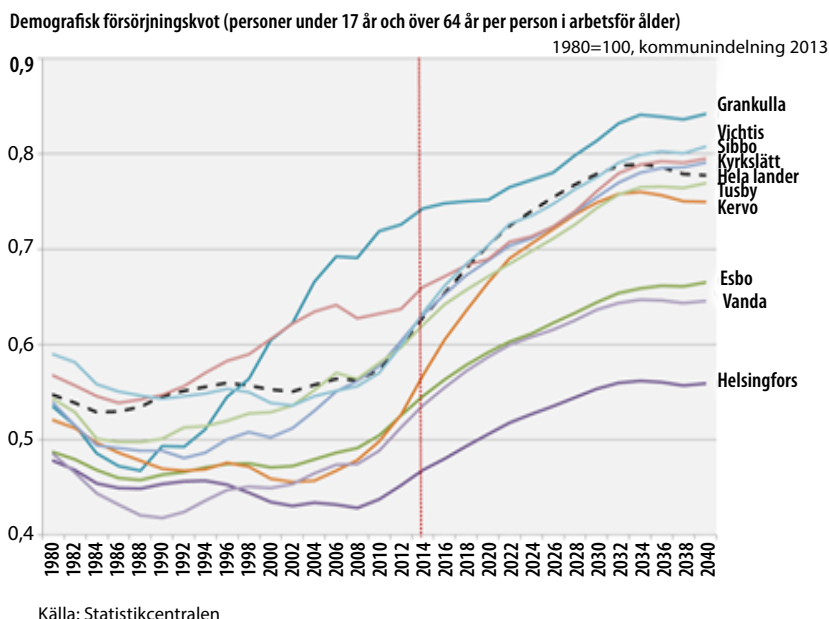
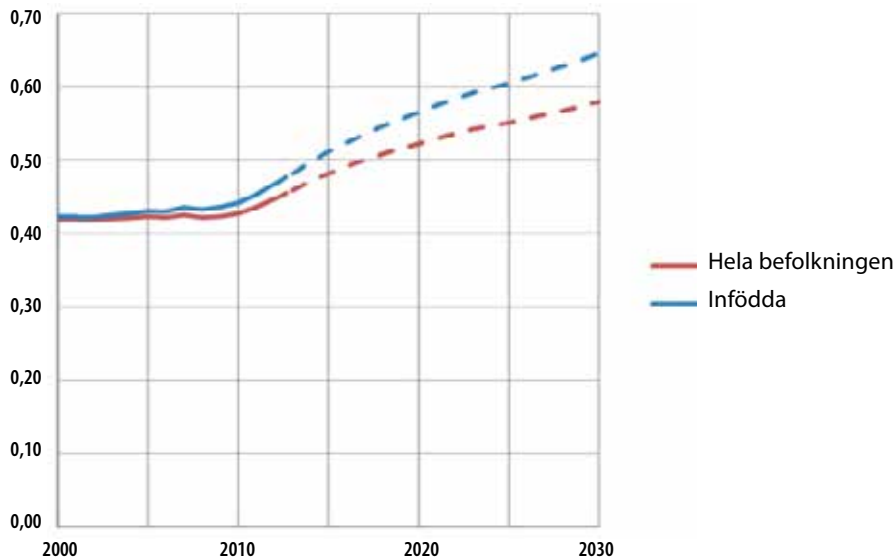

Bild 12. Demografisk försörjningskvot på metropolområdet (14 kommuner) för hela befolkningen och infödda. (Källa: Helsingfors ... 2013).

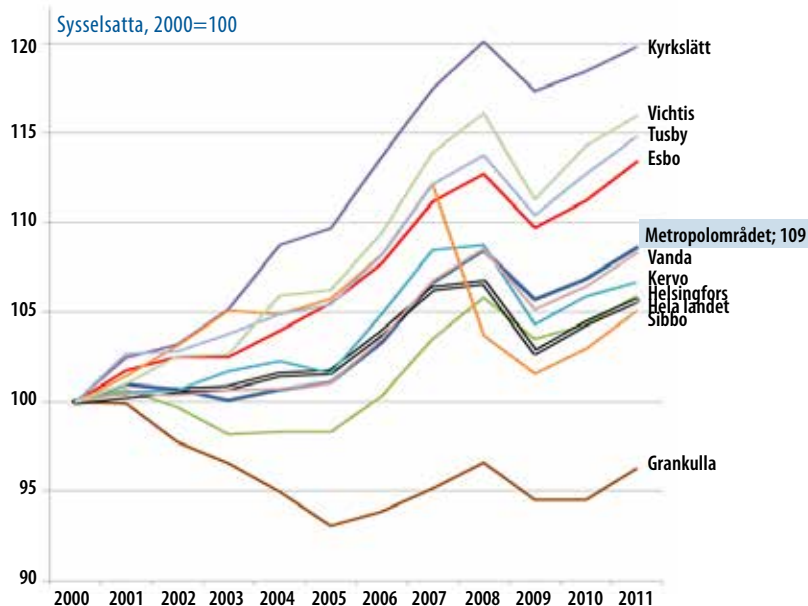
SAMMANFATTNING – demografiska särdrag

• Åldrandet	» Enligt bedömningar fördubblas andelen personer över 75 år i Helsingfors närregion (Helsingfors, Esbo, Vanda, Grankulla, Kervo och Kyrkslätt) fram till år 2030, då de utgör cirka 11 procent av befolkningen (144 000).
• Antalet personer med främmande modersmål ökar	» För en fortsatt positiv befolkningstillväxt på metropolområdet är det nödvändigt att antalet personer med främmande modersmål ökar. » Enligt prognoserna fördubblas andelen personer med främmande modersmål i Helsingforsregionen (14 kommuner) mellan 2013 och 2030 och utgör cirka 18 % av hela befolkningen, dvs. 300 000.
• Demografisk försörjningskvot	» Den demografiska försörjningskvoten försämras när andelen äldre ökar. En ökad andel personer med främmande modersmål utjämnar den demografiska försörjningskvoten eftersom yngre åldersgrupper överväger bland invandrare

2.3.2 Sysselsättning, arbetslöshet och ekonomisk försörjningskvot och bärkraft

År 2011 hade utredningskommunerna cirka 600 000 sysselsatta (tabell 5). Nästan hälften (cirka 300 000) av områdets sysselsatta fanns i Helsingfors. Esbo hade cirka 125 000 och Vanda cirka 100 000. På metropolområdet ökade andelen sysselsatta mer än i landet totalt åren 2000–2011, men ändå mindre än i t.ex. Uleåborgs- och Tammerforsregionen. Under referensperioden 2000–2011 ökade andelen sysselsatta i Kyrklätt, Vichtis, Tusby och Esbo mer än genomsnittet på metropolområdet. Under samma period minskade andelen sysselsatta i Grankulla (bild 13).

Bild 13. Andelen sysselsatta på metropolområdet, förändring 2000–2011. Bild producerad av FCG Konsultointi Oy.

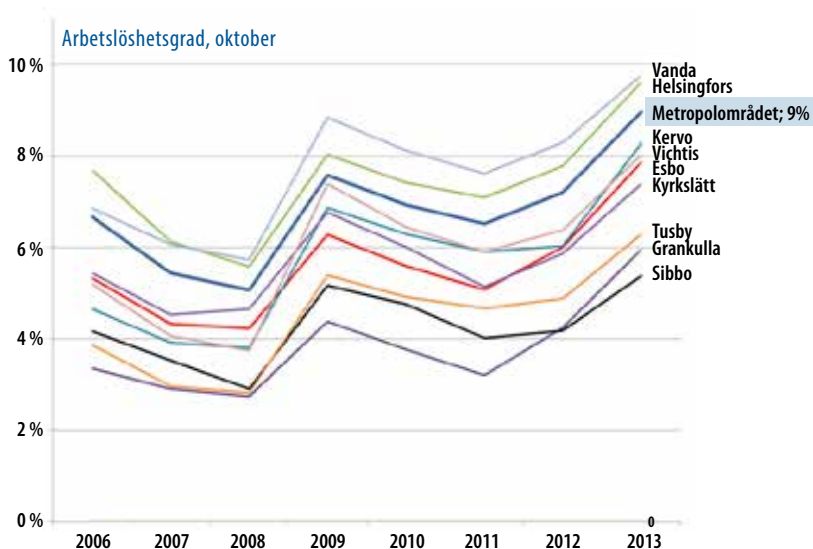
Tabell 5. Andelen sysselsatta på metropolområdet 2000–2011.

Tabellen producerad av FCG Konsultointi Oy.

	Sysselsatta											
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Metropolområdet	554 296	559 690	558 069	554 820	557 991	560 232	572 851	591 075	601 257	585 868	592 254	602 038
Esbo	110 630	112 525	113 372	113 387	114 997	116 718	119 167	122 955	124 703	121 396	123 033	125 460
Helsingfors	278 792	280 725	277 967	273 680	274 072	274 127	279 757	288 522	294 982	288 559	290 835	295 312
Grankulla	3 900	3 897	3 813	3 766	3 704	3 630	3 662	3 711	3 768	3 686	3 686	3 755
Kervo	15 946	16 035	16 050	16 215	16 304	16 201	16 726	17 296	17 337	16 635	16 882	17 011
Kyrkslätt	15 082	15 454	15 562	15 857	16 399	16 540	17 145	17 717	18 115	17 700	17 862	18 073
Sibbo	8 455	8 575	8 718	8 885	8 868	8 940	9 149	9 482	8 769	8 587	8 703	8 883
Tusby	16 090	16 522	16 542	16 699	16 874	16 964	17 405	18 040	18 307	17 768	18 136	18 475
Vanda	93 568	94 005	93 914	94 186	94 239	94 544	96 889	99 875	101 539	98 370	99 594	101 348
Vichtis	11 833	11 952	12 131	12 145	12 534	12 568	12 951	13 477	13 737	13 167	13 523	13 721

I oktober 2013 hade utredningsområdets kommuner en arbetslöshetsgrad på 9 procent i genomsnitt (se bild 14 och tabell 6). Den högsta arbetslöshetsgraden hade Vanda (9,8 procent) och Helsingfors (9,6 procent). Under referensperioden 2006–2013 utvecklades arbetslöshetsgraden likartat i kommunerna, så att den år 2013 var större i alla kommuner jämfört med 2006 års nivå. Den största relativa ökningen under perioden hade Grankulla, Kervo och Esbo. Enligt Nylands NTM-central (2014) har arbetslösheten i Nyland börjat öka kraftigt. I januari 2014 hade arbetslösheten i Nyland ökat med 21 % jämfört med föregående år, vilket är mer än någon annanstans i landet. Arbetslösheten har framförallt ökat inom serviceyrken samt social- och hälsovården trots att Nyland samtidigt hade flest nya arbetstillfällen för yrkeskunniga inom hälso- och sjukvård. Detta förklaras delvis av matchningsproblem: trots att det fortfarande finns arbetstillfällen i huvudstadsregionen bromsas inflyttningen från övriga Nyland till Helsingforsregionen av de dyra bostadspriserna (NTM-centralen/HS 8.3.2014).

Bild 14. Arbetslöshetsgraden på metropolområdet 2006–2013. Bild producerad av FCG Konsultointi Oy.

Tabell 6. Arbetslöshetsgraden på metropolområdet 2006–2013. Tabellen producerad av FCG Konsultointi Oy.

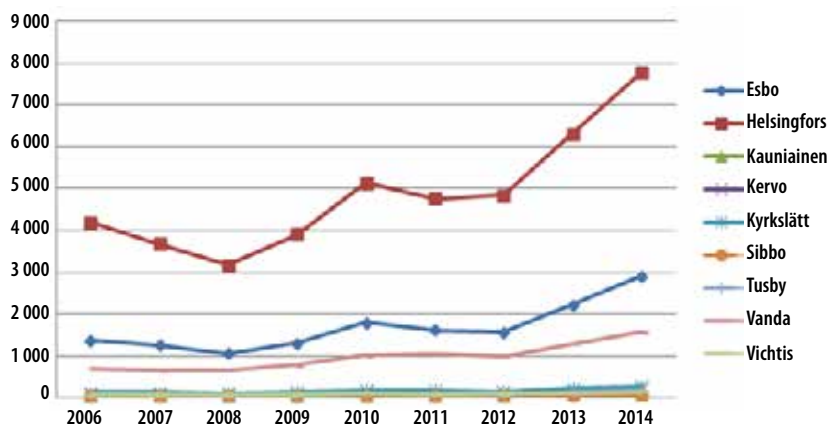
	Arbetslöshetsgrad, oktober							
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
	%							
Metropolområdet	6,7	5,4	5,1	7,6	6,9	6,5	7,2	9,0
Esbo	5,3	4,3	4,2	6,3	5,6	5,1	6,0	7,9
Helsingfors	7,7	6,1	5,6	8,0	7,4	7,1	7,8	9,6
Grankulla	3,4	2,9	2,7	4,4	3,8	3,2	4,2	6,0
Kervo	4,7	3,9	3,8	6,9	6,3	5,9	6,0	8,3
Kyrkslätt	5,5	4,5	4,7	6,8	6,0	5,1	5,9	7,4
Sibbo	4,2	3,5	2,9	5,2	4,8	4,0	4,2	5,4
Tusby	3,9	3,0	2,8	5,4	4,9	4,7	4,9	6,3
Vanda	6,9	6,1	5,7	8,8	8,1	7,6	8,3	9,8
Vichtis	5,2	4,1	3,7	7,4	6,4	5,9	6,4	8,0

Lähde: Työnvälitystilasto (TEM)

Vuoden 2013 kuntajako.

Antalet arbetslösa högskoleutbildade har ökat i alla utredningskommuner under de senaste åren (bild 15 och tabell 7). Den relativt sett största ökningen av andelen arbetslösa högskoleutbildade i centralstäderna 2012–2014 hade Esbo (ca 85 %, förändring 2012–2014, jfr Helsingfors ca 61 % och Vanda ca 57 %) och i kranskommunerna Kyrkslätt och Tusby (87 % i båda 2012–2014).

Bild 15. Andel arbetslösa högskoleutbildade (lägre högskolenivå, högre högskolenivå och doktorandnivå) på utredningsområdet 2006–2014 (februari). Källa: Nylands NTM-central.

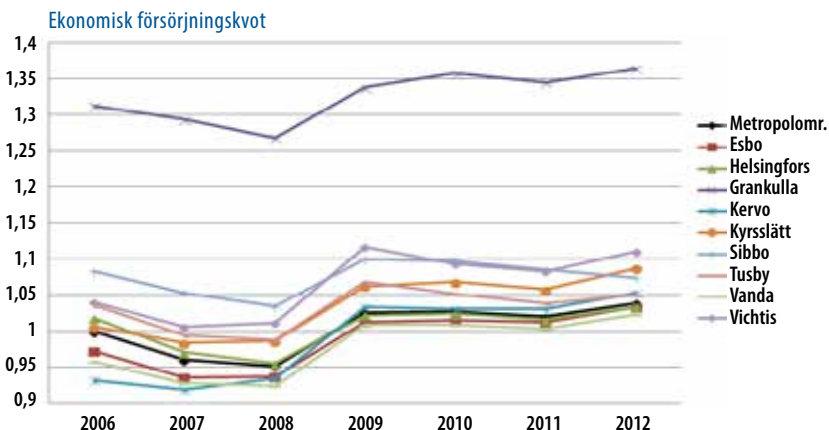
Tabell 7. Andel arbetslösa högskoleutbildade (lägre högskolenivå, högre högskolenivå och doktorandnivå) på utredningsområdet 2006–2014.

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Esbo	1 379	1 258	1 059	1 306	1 795	1 612	1 570	2 221	2 912
Helsingfors	4 183	3 686	3 177	3 908	5 145	4 760	4 846	6 320	7 787
Grankulla	47	51	40	49	59	59	60	87	98
Kervo	94	80	73	92	138	95	125	162	212
Kyrkslätt	123	124	112	151	172	179	150	227	281
Sibbo	63	50	43	55	67	46	49	69	87
Tusby	64	61	52	59	113	96	86	129	161
Vanda	700	660	661	776	1 015	1 053	1 000	1 287	1 567
Vichtis	62	60	56	59	108	86	92	109	151

Källa: Nylands NTM-central.

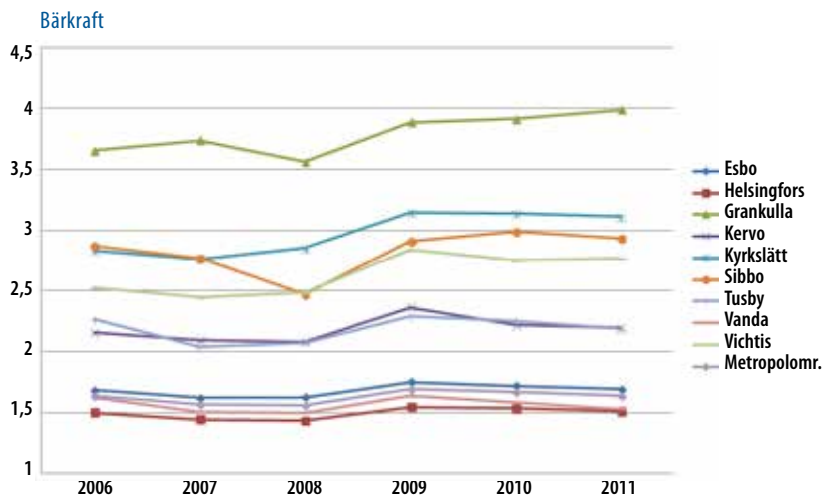
Ekonomisk försörjningskvot beskriver hur många personer utanför arbetskraften och arbetslösa det finns per sysselsatt (bild 16). Ju större kvoten är, desto fler personer utanför arbetskraften och arbetslösa finns det per sysselsatt. Metropolområdets högsta ekonomiska försörjningskvot har Grankulla, år 2012 var den 1,36. Samma år hade Esbo, Helsingfors och Vanda en kvot runt 1,0. Kvoten var något högre – runt 1,1 – i Tusby, Vichtis, Kervo, Kyrkslätt och Sibbo. Under 2006–2012 förändrades kvoten från <1 till >1 i Esbo, Vanda, Kervo, Kyrkslätt, Tusby och Helsingfors. Efter 2008 har ingen av metropolområdets kommuner haft en ekonomisk försörjningskvot under 1.

Bild 16. Ekonomisk försörjningskvot på metropolområdet 2006–2012 ([personer utanför arbetskraften + arbetslösa]/sysselsatta). Källa: Statistikcentralen 2014.

McKinsey (2010) har lanserat en kvot för ”bärkraft”, som beskriver den övriga befolkningen i proportion till alla som arbetar inom privat finansierade sektorer. Ju större kvoten är, desto fler sysselsatta utanför den privata sektorn finns det per sysselsatt inom den privata sektorn. Enligt McKinsey (2010) är bärkraften på en hållbar nivå när kvoten ligger runt 1,9–2,0. De senaste åren (2006–2011) har bärkraften varit under 2 i Esbo, Helsingfors och Vanda (bild 17). Kervo och Tusby hade 2011 en bärkraft något över 2 och i övriga kommuner på metropolområdet var den cirka 2,2 och i andra kommuner minst cirka 2,8. Detta betyder att större städer har en mer hållbar bärkraft jämfört med kranskommunerna. En förändring av kommunstrukturen skulle ge kranskommunerna möjlighet att förbättra sin bärkraft.

Bild 17. Bärkraft på metropolområdet 2006–2011 (bärkraft = personer utanför arbetskraften + arbetslösa + anställda i offentlig sektor [kommun + stat] / sysselsatta i privat sektor (inkl. företagare)). Obs! Kvoten är inte helt jämförbar med den som kalkylerats av McKinsey. Källa: Statistikcentralen.

SAMMANFATTNING – Sysselsättning, arbetslöshet och ekonomisk försörjningskvot och bärkraft

• Sysselsättning och arbetslöshet	» Arbetslöshetsgraden har ökat i alla metropolkommuner sedan 2011. Den har börjat stiga kraftigt i sådana branscher i Nyland där huvudstadsregionen har flest arbetstillfällen. Detta torde förklaras av matchningsproblem, t.ex. dyrt boende, vilket bromsar inflyttning till jobb
• Ekonomisk försörjningskvot och bärkraft	» De senaste åren har antalet sysselsatta minskat i relation till personer utanför arbetskraften och arbetslösa i alla metropolkommuner. De stora städerna, Helsingfors, Esbo och Vanda har en mer hållbar bärkraft jämfört med kranskommunerna. För hela metropolområdet är bärkraften fortfarande på en hållbar nivå.

2.3.3 Pendling, besöks trafik och rörlighet

Pendling

Med pendling avses resor mellan bostad och arbetsplats när de finns i olika kommuner. Fenomenet har samband med arbetsplatsernas läge och läges förändringar samt skillnader i bostadskostnader mellan centralstäderna och kranskommunerna.

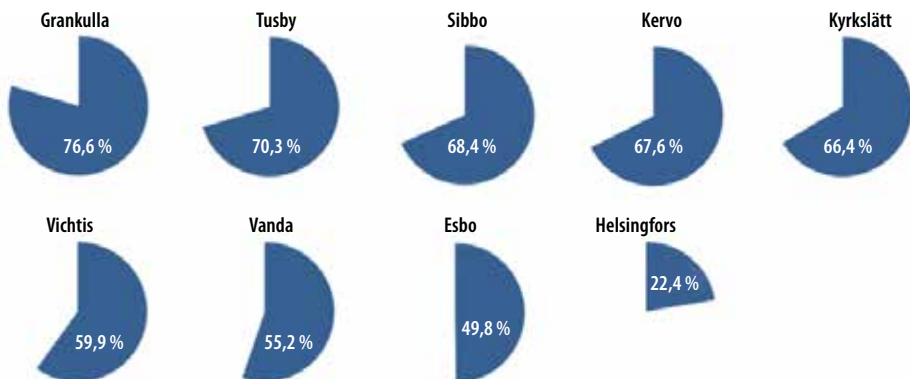
På metropolområdet är det endast helsingforsarna som till klart största del arbetar i den egna hemstaden (77,6 %) (tabell 8, bild 18 och 19). I Esbo arbetar något över hälften (50,2 %) i sin egen stad och en stor andel i Helsingfors (37,1 %). Även i Vanda arbetar man i den egna staden (44,8 %) och därtill främst i Helsingfors (39,8 %). I Grankulla och Sibbo arbetar en större andel i Helsingfors än i hemkommunen. Förutom den egna kommunen (40,1 %) består Vichtis pendlingsregion av Esbo (17,7 %) och Helsingfors (19,6 %). I Tusby arbetar man i den egna kommunen (29,7 %) och därtill främst i Helsingfors (27,8 %) och Vanda (17,8). Förutom den egna staden (32,4 %) består Kervos pendlingsregion av Helsingfors (30,9 %) och Vanda (17 %).

När man tittar på de tre centralstäderna som en helhet visar det sig att det finns en betydande procentuell inpendling från kranskommunerna: I Kyrkslätt pendlar 59,8 % av de sysselsatta till de tre centralstäderna, i Vichtis 44,4 %, Tusby 50,5 %, Sibbo 52 %, Kervo 52,4 % och Grankulla 72,6 % (se även Aro och Laiho 2014).

Tabell 8. Pendling på metropolområdet. Tabell producerad av FCG Konsultointi Oy

Bostads-kommun	Pendingskommun								
	Esbo	Helsing-fors	Gran-kulla	Kervo	Kyrkslätt	Sibbo	Tusby	Vanda	Vichtis
Esbo	62 945	46 565	766	265	1 558	81	355	8 386	336
Helsingfors	25 199	229 296	299	1 111	828	532	1 352	24 843	352
Grankulla	1 003	1 490	765	*	44	*	*	232	*
Kervo	759	5 261	*	5 504	20	145	989	2 894	20
Kyrkslätt	4 904	4 922	99	31	6068	*	40	1 002	143
Sibbo	361	3 003	*	319	10	2 808	189	1 254	*
Tusby	912	5 137	*	940	31	76	5 482	3 285	26
Vanda	7 957	40 290	72	1 265	262	277	1 561	45 375	136
Vichtis	2 430	2 690	38	40	244	*	70	979	5 497

Källa: Statistikcentralen

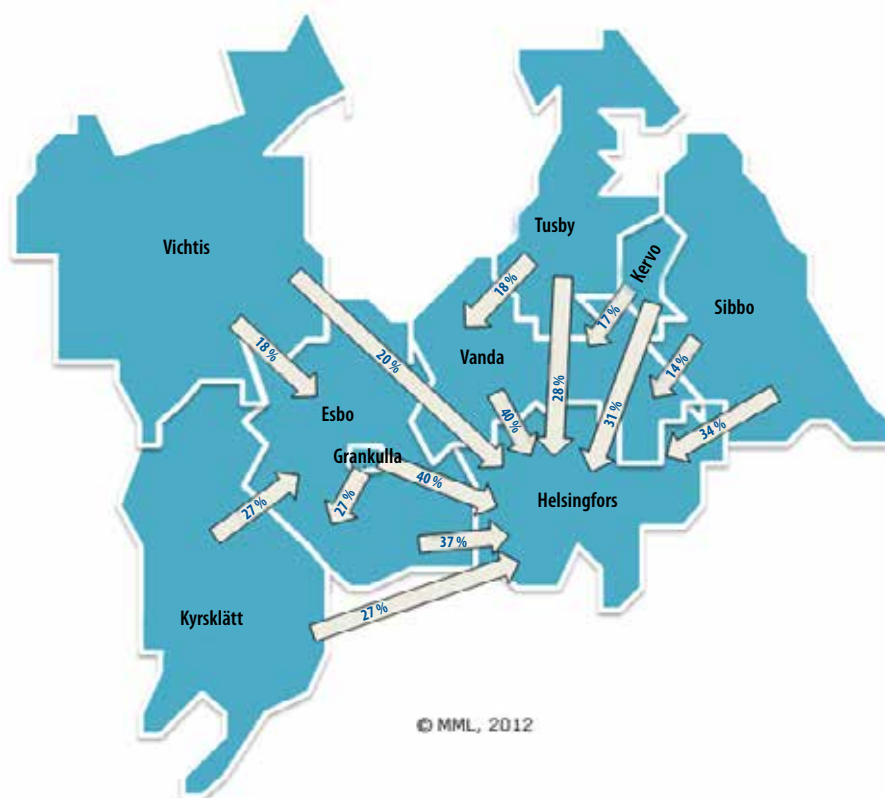
Bild 18. Andel utpendlare från kommunen. Källa: Statistikcentralen. Bild producerad av FCG Konsultointi Oy.

När man tittar på absoluta pendlingstal visar det sig att pendlingen mellan Esbo, Helsingfors och Vanda är ganska betydande: från Esbo till Helsingfors pendlar cirka 46 500 och från Vanda till Helsingfors cirka 40 000 (tabell 9). Från Esbo till Vanda pendlar cirka 8 400 och från Vanda till Esbo knappt 8 000. Trots att en relativt liten andel av de sysselsatta pendlar från Helsingfors till Esbo och Vanda innebär det i absoluta tal ändå en utpendling av cirka 25 000 sysselsatta från Helsingfors till de båda städerna.

Tabell 9. Absoluta pendlingstal (*=under 10 personer).

Bostads-kommun	Pendingskommun								
	Esbo	Helsing-fors	Gran-kulla	Kervo	Kyrkslätt	Sibbo	Tusby	Vanda	Vichtis
Esbo	62 945	46 565	766	265	1 558	81	355	8 386	336
Helsingfors	25 199	229 296	299	1 111	828	532	1 352	24 843	352
Grankulla	1 003	1 490	765	*	44	*	*	232	*
Kervo	759	5 261	*	5 504	20	145	989	2 894	20
Kyrkslätt	4 904	4 922	99	31	6068	*	40	1 002	143
Sibbo	361	3 003	*	319	10	2 808	189	1 254	*
Tusby	912	5 137	*	940	31	76	5 482	3 285	26
Vanda	7 957	40 290	72	1 265	262	277	1 561	45 375	136
Vichtis	2 430	2 690	38	40	244	*	70	979	5 497

Källa: Statistikcentralen.

Bild 19. Pendling över 10 % på metropolområdet. Källa: Statistikcentralen.

Besökstrafik

Vid sidan av arbetsresorna bildar besökstrafiken funktionella helheter runt vilka invånarnas vardagsliv kretsar oberoende av kommungränserna på metropolområdet. Genom besökstrafiken får man en bild av storleken på det område inom vilket människor anlitar privata eller offentliga tjänster. Till skillnad från pendling beskriver besökstrafiken också annan än de sysselsattas rörlighet på metropolområdet (FM 2012a, b).

Strafica (2012a, b) har modellerat rörlighetens orientering. I beräkningarna kombineras pendling, arbetsplatser inom utbildningssektorn, dagvård, inköpsresor och annan besökstrafik (tabell 10). Enligt dessa variabler är Vanda starkt orienterat mot Helsingfors medan Esbo, Grankulla, Kyrkslätt, Vichtis (och Sjundeå) dessutom är starkt orienterade mot Esbo. Kervo, Tusby, (Träskända och Borgnäs) har förutom inbördes interaktion en stark orientering mot huvudstadsregionen.

Tabell 10. Mobilitetens orientering (pendling, arbetsplatser inom utbildningssektorn, dagvård, inköpsresor och annan besökstrafik totalt).

Bostads-kommun	Besökskommun								
	Esbo	Helsing-fors	Gran-kulla	Kervo	Kyrkslätt	Sibbo	Tusby	Vanda	Vichtis
Espoo	52 %	37 %	1 %	0 %	1 %	0 %	0 %	8 %	0 %
Helsinki	7 %	81 %	0 %	1 %	0 %	0 %	0 %	10 %	0 %
Kauniainen	44 %	35 %	13 %	0 %	1 %	0 %	0 %	6 %	0 %
Kerava	2 %	28 %	0 %	29 %	0 %	2 %	6 %	23 %	0 %
Kirkkonummi	38 %	21 %	1 %	0 %	29 %	0 %	0 %	5 %	3 %
Sipoo	1 %	29 %	0 %	12 %	0 %	16 %	4 %	22 %	0 %
Tuusula	2 %	19 %	0 %	10 %	0 %	1 %	20 %	22 %	0 %
Vantaa	6 %	42 %	0 %	3 %	0 %	1 %	2 %	44 %	0 %
Vihti	21 %	14 %	1 %	0 %	3 %	0 %	1 %	7 %	33 %

Källa: Strafica (2012).

Enligt SYKE (2012) hör Vichtis, Kyrkslätt, Esbo och Grankulla till samma besökstrafik-område inom specialvaruhandel. Vanda och Tusby hör till samma besökstrafikområde liksom Helsingfors och Sibbo. I Esbo, Vanda och Helsingfors sker minst 50 % av besökstrafiken till specialvaruhandeln inom den egna kommunen. I Vichtis sker under 50 % av besökstrafiken inom kommunen, vilket ändå är mer än andelen för någon annan enskild kommun. Inom restaurang och kultur hör hela utredningsområdet till ett gemensamt besökstrafikområde. På området är det endast i Helsingfors som över 50 % av besökstrafiken inom restaurang och kultur sker i den egna kommunen.

Rörlighet

Enligt Ristimäki m.fl. (2013) finns det stora skillnader mellan olika områden och zoner på metropolområdet när det gäller användning av kollektivtrafik och personbil. De mest gynnsamma områdena för gång- och cykeltrafik är framförallt den spårbundna trafikens

kransområde och andra självständiga stadsregioner vid bansträckningar samt andra självständiga städers inre kärnområden. På metropolområdet spelar kollektivtrafiken en stark roll på hela inre och yttre kärnområdet och på den spårbundna trafikens kransområde, där kollektivtrafikens andel av transportsätten överstiger 10 procent i alla zoner. På övriga områden ligger man klart under 10 procent. På den spårbundna trafikens kransområde är antalet transportkilometer (30–35 km/dygn) i samma storleksklass som på inre kransområdet, men järnvägens stora andel av kilometerantalet minskar klart kilometerantalet för personbilstransporter. De längsta personbilstransporterna förekommer på det yttre kransområdet, i småstädernas bilzoner och perifera landsbygdsområden.

De kortaste arbetsresorna i huvudstadsregionen förekommer i fotgängarزونen och dess gränsson. Personer som bor i huvudstadsregionen har en genomsnittlig arbetsresa på cirka 11 km. De som bor i bilzonen utanför en tätort har en genomsnittlig arbetsresa som är cirka 20 % längre än för bosatta i fotgängarزونen. De som bor på den intensiva spårbundna trafikens kransområde har en genomsnittlig arbetsresa på cirka 21 km. Arbetsresorna är längre på kransområdena, där självförsörjningsgraden i fråga om arbetstillfällen är ganska liten och pendling till huvudstadsregionen vanligt förekommande (KM 2011).

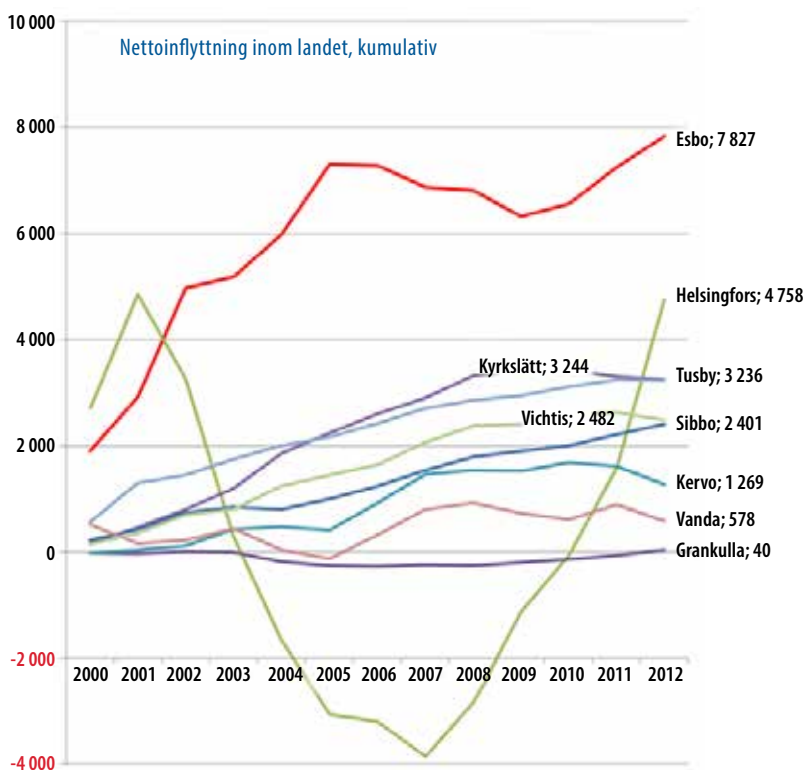
SAMMANFATTNING – pendling, besöks trafik och resvanor	
• Pendling	» Huvudstadsregionens kommuner utgör en intensiv pendlingsregion. Pendlingen är betydande i absoluta tal: Till Helsingfors pendlar cirka 40 000 från Vanda och cirka 46 000 från Esbo. Från Helsingfors till de båda städerna pendlar cirka 25 000 personer. Från Esbo till Vanda pendlar cirka 8 400 och från Vanda till Esbo knappt 8 000.
• Besöks trafik	» När arbetsresor och besöks trafik kombineras framgår det att Vanda är starkt orienterat mot Helsingfors. Esbo, Grankulla, Kyrkslätt och Vichtis är starkt orienterade mot Helsingfors och dessutom mot Esbo. Förutom inbördes interaktion är Kervo och Tusby starkt orienterade mot huvudstadsregionen. » När det gäller specialvaruhandeln hör Vichtis, Kyrkslätt, Esbo och Grankulla till samma besöks trafikområde liksom Vanda och Tusby samt Helsingfors och Sibbo. Inom restaurang och kultur hör hela utredningsområdet till samma besöks trafikområde.
• Resvanor	» Det finns stora skillnader mellan olika områden och zoner på metropolområdet i användningen av kollektivtrafik och personbil.

2.3.4 Flyttningsrörelser

Flyttningsrörelserna och deras regionekonomiska effekter har de senaste åren studerats relativt mycket på metropolområdet. De senaste årens förändringar i metropolområdets flyttningsrörelser avviker delvis från trenden under det första decenniet på 2000-talet.

Mellan 2000–2012 ackumulerade Esbo ett flyttöverskott inom landet på nästan 8 000 personer, för Helsingfors var siffran nästan 5 000 och för Vanda cirka 580. Kyrkslätt och Tusby hade 3 200 i flyttöverskott, Vichtis och Sibbo cirka 2 400 och Grankulla 40 (bild 20). Under 2000–2013 hade alla kranskommuner flyttöverskott mot alla centralstäder (exkl. Grankulla, som hade flyttunderskott mot alla centralstäder). Kranskommunernas största överskott var mot Vanda och det näst största mot Helsingfors. Av metropolområdets centralstäder hade Esbo flyttöverskott mot Helsingfors, Vanda och Grankulla. Helsingfors hade endast flyttöverskott mot Grankulla, och Vanda hade överskott mot Helsingfors och Grankulla (Aro & Laiho 2014). De senaste åren har invandringens betydelse för befolkningstillväxten varit relativt sett högst i Vanda och betydande även i Esbo, Helsingfors och Kervo. Naturliga demografiska förändringar har störst betydelse i Esbo, Kyrkslätt, Vichtis och Vanda (se mer om invandring och befolkningstillväxt 2.3.1).

Bild 20. Kumulativ nettoinflyttning inom landet. Bild producerad av FCG Konsultointi Oy.
Källa: Statistikcentralen.

Genom att titta på flyttningsrörelserna mellan 2012 och 2013 kan man tolka de senaste förändringarna i nettoinflyttningen. Enligt Laakso (2014) har det inte skett förändringar i Helsingfors tillväxttakt 2012–2013, i Esbo minskade tillväxten något och i Vanda och på kransområdet befestades tillväxten. Skillnaden mellan städerna och landsbygdskommunerna ökade. Städerna växte snabbare än landsbygdskommunerna, där den långsammare tillväxten speglade den svaga efterfrågan på småhusboende. I relativa tal ökade befolkningen snabbast i Grankulla, 2,1 %. Den relativa tillväxten var också snabb (1,2–1,5 %) i Esbo, Helsingfors, Vanda och Kervo.

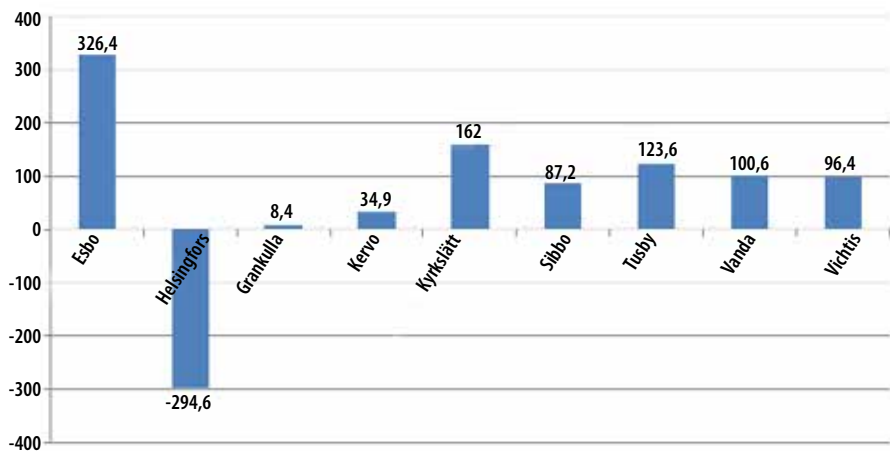
Laakso (2013) konstaterar att Helsingforsregionens centralstad Helsingfors, mellanzonen (Esbo, Grankulla och Vanda) samt den yttre zonen (kranskommunerna) spelar olika roller. Till Helsingfors flyttar unga 18–24-åriga vuxna från de andra zonerna i regionen, övriga landet och utlandet. De unga inflyttarna har ofta låg inkomstnivå i flyttskedet. När de blir äldre och kommer vidare i livscykelns höjs utbildningsnivån, sysselsättning blir vanligare och inkomstnivån ökar. För många innebär detta skede att man bildar familj och flyttar till stadsområdets yttre zoner, där det finns större och förmånligare bostäder. Detta har lett till ett flyttunderskott för Helsingfors, framförallt bland 25–44-åringar och småbarn. Flyttunderskottet bland denna typ av invånare var särskilt stort i början av förra decenniet. Man ska dock beakta att fenomenet avtog i styrka under decenniets sista år och de senaste åren har Helsingfors haft ett ganska litet flyttunderskott bland barnfamiljer (Laakso 2013).

Aro och Laiho (2014) bedömer flyttningsrörelsernas samband med den kommunala ekonomin genom in- och utflyttarnas inkomststruktur, medelinkomst och samlade inkomster 2000–2011. De samlade inkomsterna beskriver den totala inkomsten för varje in- och utflyttare under kalenderåret. Statistikcentralens statistik om in- och utflyttarnas bakgrund kommer med tre års fördröjning, så uppgifter för t.ex. 2012 är tillgängliga först i början av 2015. När man tittar på genomsnittliga inkomstskillnader och de samlade inkomsterna ska man därför tänka på att siffrorna inte beaktar de senaste förändringarna i flyttningsrörelsen.

Enligt Aros och Laihos (2014) beräkningssätt uppgick de samlade inkomsterna i flyttningsrörelsen för de nio kommunerna till 644,9 miljoner euro 2000–2011 (bild 21). För centralstädernas in- och utflyttare var de samlade inkomsterna 132,4 miljoner euro och för kranskommunernas 512,5 miljoner euro. Helsingfors var den enda kommunen på metropolområdet där in- och utflyttarnas samlade inkomst var negativ, -294,6 miljoner euro. Referensperiodens samlade inkomst uppgick till 326,4 miljoner euro i Esbo och till 100,6 miljoner euro i Vanda. In- och utflyttarnas samlade inkomst fördelad per invånare var högst i Kyrkslätt, Sibbo och Vichtis. Lägst var den i Helsingfors och därefter i Vanda, Grankulla och Kervo.

Seppo Laakso (2013) konstaterar att flyttningsrörelsens åldersselektivitet medfört att inflyttarna i Helsingfors under lång tid haft en lägre snittinkomst än utflyttarna. Skillnaden har just berott på skillnaderna i in- och utflyttarnas åldersstruktur. Däremot är inkomstnivåskillnaderna små mellan ut- och inflyttare i samma ålder. Trots att den samlade nettoinkomsten för in- och utflyttarna i Helsingfors varit kraftigt negativ under det senaste decenniet har helsingforsarnas inkomstnivå i förhållande till hela regionen befunnit sig på en rätt stabil nivå under det senaste decenniet. Av resultaten från Laaksos utredning kan man dra slutsatsen att den typ av åldersselektivitet som förekommit i flyttningsrörelsen de senaste åren inte äventyrar Helsingfors inkomstbas i förhållande till hela Helsingforsregionen.

Bild 21. Kalkyl över samlade inkomster för in- och utflyttare i metropolområdets kommuner (miljoner euro) åren 2000–2011. Källa: Aro & Laiho (2014).

SAMMANFATTNING – flyttningsrörelser

• Flyttningsrörelser

- » De nio kommunernas samlade inkomstflöde i flyttningsrörelsen 2000–2011 uppgick till 644,9 miljoner euro.
 - o För centralstädernas in- och utflyttare var de samlade inkomsterna 132,4 miljoner euro och för kranskommunernas 512,5 miljoner euro.
 - o Helsingfors är den enda kommunen på metropolområdet där den samlade inkomsten för in- och utflyttare var negativ, -294,6 miljoner euro. För Esbo var inkomsterna 326,4 miljoner euro och för Vanda 100,6 miljoner euro.
- » De senaste åren har det skett ett trendbrott i flyttningsrörelsen där Helsingfors underskott bland barnfamiljer blivit ganska litet mot övriga kommuner i regionen.

2.3.5 Segregation

Segregation är en företeelse som studerats mycket i världen. Den senaste publikationen som behandlar segregationsutvecklingen på metropolområdet är ”Erilaistuva pääkaupunkiseutu” (Vilkama m.fl. 2014) från Helsingfors Faktacentral 2014. Dessutom har t.ex. Bernelius 2013, Lönnqvist och Laakso 2012, Dhalmann 2011 och Vilkama 2011 studerat relaterade fenomen på metropolområdet. Ämnet har även behandlats i förhandsutredningen om metropolområdet (Asikainen m.fl. 2013) och i HRM:s bostadsrapport (HRM 2013). Även Kainulainen (2013) har undersökt segregationen på metropolområdet utifrån förebyggande och behövliga åtgärder.

Segregationsbegreppet har ett nära samband med regional differentiering, som oftast avser att städernas bostadsområden är differentierade enligt invånarnas inkomst- och förmögenhetsnivå, utbildning och ofta även åldersstruktur och etnisk bakgrund. Det handlar alltså om att samma typ av människor koncentreras till vissa bostadsområden och separeras från andra typer av människor (HRM 2013). Segregation förekommer när vissa grupper är under- eller överrepresenterade på ett visst område. Begreppet kan delas in socialt, demografiskt och etniskt. Olika former av segregation förekommer ofta parallellt och kan inte särskiljas helt (Dhalmann 2011).

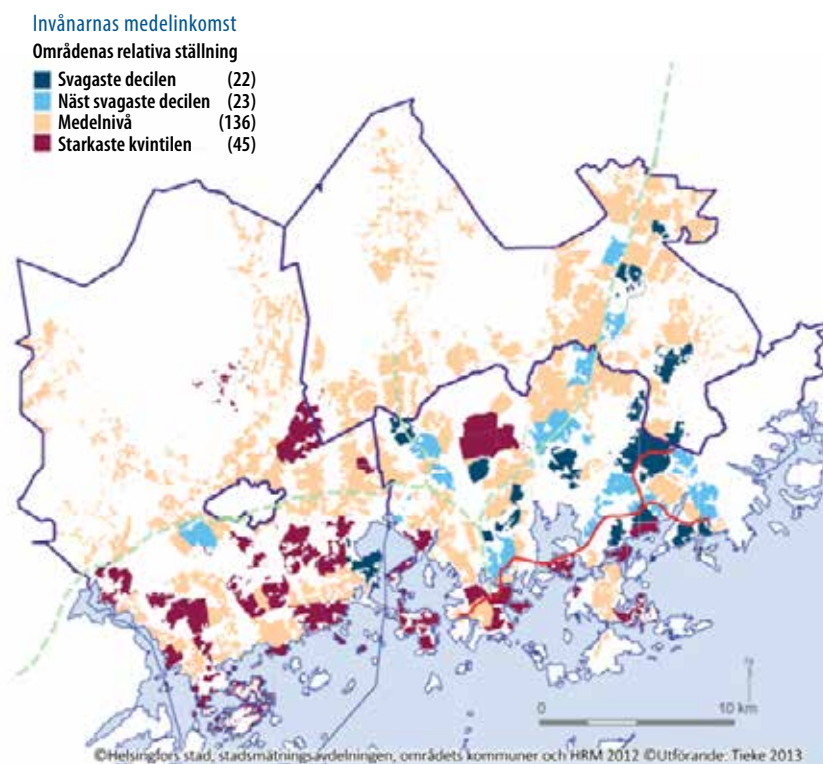
Vilkama m.fl. (2014) konstaterar att skillnaderna i bostadsområdenas struktur är ganska tydliga på metropolområdet och att företeelserna är likartade för samma typ av område. Snittinkomsten i statlig inkomstbeskattning för personer som fyllt 15 år är t.ex. tre gånger högre på ett höginkomstområde (högsta decilen) jämfört med ett låginkomstområde (lägsta decilen) (bild 22). När man tittar på andelen infödda med högre högskoleexamen är skillnaden mellan området med högst (högsta decilen) och lägst (lägsta decilen) utbildningsnivå ungefär sexfaldig och för grundexamen mer än fyrfaldig. Även i arbetslöshetsgrad och andelen personer med främmande modersmål finns det stora skillnader mellan områden med hög (högsta decilen) och låg andel (lägsta decilen): i arbetslöshetsgrad är de femfaldiga och i andel personer med främmande modersmål i genomsnitt niofaldiga (bild 23). Skillnaden i andelen barn med främmande modersmål är 26-faldig. Även Lönnqvist och Laakso (2012) konstaterar att invandrarna i huvudstadsregionen inte är jämnt fördelade över alla bostadsområdena. Som högst utgör invandrarna nästan 29 procent av befolkningen. Alla huvudstadsregionens kommuner har minst ett område där invandrarna utgör över 25 procent. Antalet områden med en andel över 20 procent år 2012 var nio i Helsingfors och fyra i Esbo och Vanda. Områden där invandrarna utgör under fem procent är med några få undantag småhusområden.

Vilkama m.fl. (2014) har granskat ett tioårsintervall (2002–2012) och sett tecken på att statusen för vissa områden i huvudstadsregionen försämrats relativt sett och att en liten grupp områden hamnat på efterkälken. Antalet områden som klarar sig sämst (svagaste decilen) ökade mellan 2002–2012 i de undersökta dimensionerna (arbetslöshetsgrad bland 25–64-åringar, andel infödda 25–64-åringar med endast grundexamen, snittinkomst i statlig inkomstbeskattning per invånare som fyllt 15 år och andel personer med främmande modersmål). Årsskiftet 2001/2002 fanns det fem områden i huvudstadsregionen där alla fyra variabler låg i den svagaste decilen (fyra i Helsingfors och ett i Vanda). Tio år senare hade antalet ökat till tio (Helsingfors sex och Vanda fyra).

Vilkama m.fl. (2014) konstaterar att skillnaderna mellan kommunerna är relativt tydliga i huvudstadsregionen: Esbo profilerar sig som mer välbeställt än Helsingfors och Vanda. Esbos bostadsområden har allmänt sett en medel- och höginkomstprofil med karaktär av hög utbildningsnivå och låg arbetslöshet. I Vanda har områdena en medelinkomstprofil där utbildningsnivån dock är lägre än i Helsingfors och Esbo. I Helsingfors framträder ytterligheterna tydligare än i Esbo och Vanda. När det gäller andelen personer med främmande modersmål är skillnaderna mellan kommunerna mindre än i övriga variabler. Trots

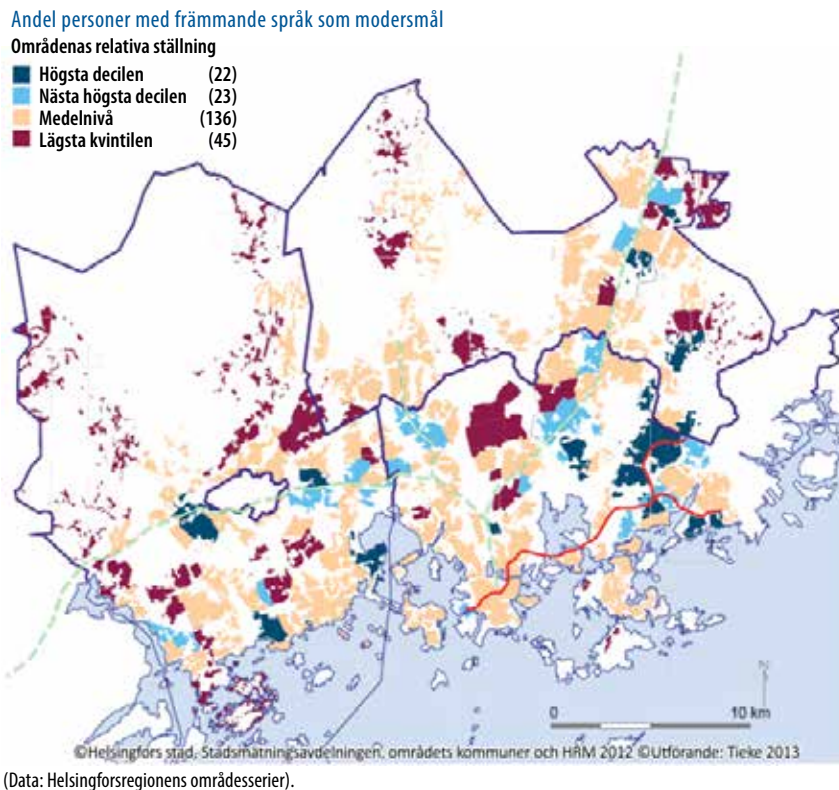
att städerna Helsingfors, Esbo och Vanda på landsnivå och delvis på regional nivå klarar sig genomsnittligt bättre än andra städer enligt många indikatorer är samtidigt de interna skillnaderna mellan kommunens bostadsområden ibland överraskande stora och inbegriper ofta flera differentieringsaspekter på samma gång.

Bild 22. Huvudstadsregionens områdestyper enligt snittinkomst i statlig inkomstbeskattning 31.12.2011. Källa: Vilkkama m.fl. 2014.

Medelinkomst beräknad per invånare som fyllt 15 år (Data: Helsingforsregionens områdesserier).

Bild 23. Huvudstadsregionens områdestyper enligt andel personer med främmande modersmål 1.1.2012. Källa: Vilkkama m.fl. 2014.

Differentieringsorsaker och lösningsmodeller

Enligt Vilkkama m.fl. (2014) förklaras områdenas relativt permanenta differentiering i hög grad av skillnader i bostadsbeståndet och bostadsområdenas läge. Därtill kan 68 % av den regionala variationen i bostadsområdets socioekonomiska och etniska struktur förklaras med andelen ARA-hyresbostäder och flervåningshus, avståndet till centrum och lokaliseringskommunen. Bostadsbeståndets struktur förklarar cirka hälften (51 %) av den regionala variationen. Områden som tydligast förbättrat sig i differentieringsaspekterna är typiskt sådana där det under referensperioden skett förändringar till följd av stort bostadsbyggande. Möjligheterna som bostadsbeståndet ger har en stark koppling till inkomstnivå. Regionens problem är att bostadsproduktionen inte hållit jämna steg med suget från arbetsmarknaden, vilket genomgående höjt bostadskostnaderna och minskat andra konsumtionsmöjligheter. Skillnaderna i områdenas bostadspriser är ett tecken på deras differentiering.

Invandrarnas svagare ställning på arbetsmarknaden jämfört med den infödda befolkningen påverkar deras bostadskarriär. Beroendet av städernas hyresbostadsutbud och praxisen som reglerar fördelningen av hyresbostäder avspeglas särskilt i vissa invandrargrupper

regionala placering och flyttningsrörelser. I Helsingforsregionen bor 48 procent av invånarna med främmande språk som modersmål i stadens hyresbostäder medan motsvarande siffra för den infödda befolkningen är cirka 13 procent. I ägarbostadsdominerade Norge har invandrarna en likadan bostadskarriär som den infödda befolkningen: 75 procent av infödda och 63 procent av invandrare bor i ägarbostäder. I Helsingforsregionen bedöms koncentrationen av invandrare till hyresbostadsdominerade områden bli starkare i enlighet med den nuvarande trenden, om korrigerande åtgärder inte vidtas (Asikainen m.fl. 2013, cit. Virtanen 2005; Virtanen 2007; Andersson et al. 2010; Vilkkama 2011).

Enligt Kainulainen (2013) är det centrala i förebyggandet av segregation att undvika nya stora koncentrationer av social bostadsproduktion och balansera sådana som redan uppkommit. Att förebygga regional segregation är en del av bostadspolitiken, men segregationsproblemet kan inte lösas enbart genom bostadspolitik. Det behövs förvaltningsövergripande insatser som omfattar allt från markanvändnings- och planläggningslösningar, bostadsproduktion och boendeval till tjänster som skräddarsys och fokuseras områdesvis (Asikainen m.fl. 2013). Det väsentliga är att ta itu med inkomst- och arbetsmarknadsfrågorna, dvs. rikta hjälpen till dem som hamnat utanför arbetsmarknaden eller lever i permanent fattigdom (Vaattovaara & Kortteinen 2012). Det centrala är att olika förvaltningsnivåer och -sektorer ställer sig bakom målet att bryta differentieringstrenden. För att förebygga utslagning och utanförskap på metropolområdet behövs betydande strukturella reformer i samarbete mellan kommunerna, staten och organisationerna, åtgärder som kräver snabba reaktioner och förstärkning av civilsamhället (HRM 2013).

SAMMANFATTNING – segregation

• Segregation

- » Huvudstadsregionen har ganska stora skillnader i områdenas invånarstruktur. Även skillnaderna mellan regionens kommuner är relativt tydliga: Esbo profilerar sig som mer välbeställt än Helsingfors och Vanda.
- » Vid granskning av ett tioårsintervall (2002–2012) har man sett tecken på att statusen för vissa områden i huvudstadsregionen försämrats relativt sett och att en liten grupp områden hamnat på efterkälken. Antalet områden som klarar sig sämst (svagaste decilen) har ökat under åren 2002–2012.
- » Därtill kan 68 % av den regionala variationen i bostadsområdets socioekonomiska och etniska struktur förklaras med andelen ARA-hyresbostäder och flervåningshus, avståndet till centrum och lokaliseringskommunen. Bostadsbeståndets struktur förklarar cirka hälften (51 %) av den regionala variationen.
- » Det centrala i förebyggandet av segregation är att undvika nya stora koncentrationer av social bostadsproduktion och balansera sådana som redan uppkommit.

3 Förvaltning och ekonomi

3.1 Besluts- och förvaltningsorganisation

Esbo stadsfullmäktige har 75 ledamöter (tabell 11). Staden har 11 nämnder och 3 direktioner. Stadens leds av en stadsdirektör och fyra sektorsdirektörer. Förvaltningsorganisationen består av koncernförvaltningen och fyra sektorer: social- och hälsovård, bildning, teknik och miljö och affärsverk. Koncernen omfattar 55 sammanslutningar: 26 dotterföretag, 19 intresseföretag och 10 samkommuner.

Helsingfors stadsfullmäktige har 85 ledamöter. Staden har 17 nämnder och 13 direktioner. Stadsdirektören leder stadens förvaltning, ekonomi och annan verksamhet, fyra biträdande stadsdirektörer har varsitt verksamhetsområde: byggnads- och miljöväsendet, stadsplanerings- och fastighetsväsendet, social- och hälsovårdsväsendet och bildningsväsendet. Det finns totalt 33 ämbetsverk. Koncernen omfattar 131 sammanslutningar, bl.a. 86 dotterföretag, 39 intresseföretag och 6 samkommuner.

Grankulla stadsfullmäktige har 35 ledamöter. Staden har 10 nämnder. Stadens leds av en stadsdirektör. Stadens funktioner är fördelade på fyra sektorer: allmän förvaltning (stadskansliet och drätseln), social- och hälsovård, samhällsteknik och bildning (finskspråkiga skolväsendet, svenskspråkiga skolväsendet, kultur- och fritidstjänster). Koncernen omfattar 19 sammanslutningar, varav 10 är dotterföretag och 9 samkommuner.

Kervo stadsfullmäktige har 51 ledamöter. Det finns 6 nämnder och 2 direktioner. Stadens leds av en stadsdirektör. Staden har fyra ämbetsverk: centralförvaltningen, barnomsorgs- och utbildningsverket, fritidsverket och social- och hälsovärdsverket. Koncernen omfattar 21 sammanslutningar: 17 dotterföretag, 8 intresseföretag och två samkommuner.

Kyrkslätt har ett kommunfullmäktige med 51 ledamöter. Kommunen har 11 nämnder och 1 direktion. Kommunen leds av en kommundirektör. Kommunens funktioner är fördelade på fyra sektorer: koncernförvaltning, vård och omsorg, bildning och samhällsteknik. Koncernen omfattar 17 sammanslutningar: 4 dotterföretag, 9 intresseföretag och 5 samkommuner.

Sibbo har ett kommunfullmäktige med 43 ledamöter. Staden har 6 nämnder. Kommunen leds av en kommundirektör. Kommunens funktioner är fördelade på fem centraler/avdelningar: utvecklings- och planläggningscentralen, ekonomi- och förvaltningscentralen, social- och hälsovårdsavdelningen, bildningsavdelningen och avdelningen för teknik och miljö. Koncernen omfattar 18 sammanslutningar: 2 dotterföretag, 8 intresseföretag och 8 samkommuner.

Tusby har ett kommunfullmäktige med 51 ledamöter. Kommunen har 10 nämnder och 1 direktion. Kommunen leds av en kommundirektör. Kommunens funktioner är fördelade på fyra sektorer: allmän ledning och koncerntjänster, dagvård och bildning, social- och hälsovård och tekniska sektorn. Koncernen omfattar 27 sammanslutningar: 14 dotterföretag, 5 intresseföretag, 7 samkommuner och 1 samriskföretag.

Vanda stadsfullmäktige har 67 ledamöter. Det finns 8 nämnder och 3 direktioner. Staden leds av en stadsdirektör och fem biträdande stadsdirektörer. Organisationen är indelad i fem verksamhetsområden: stadsdirektörens verksamhetsområde samt koncern- och invånarservice, markanvändning, miljö och byggnad, bildning och social- och hälsovård. Vanda stad har en koncernstruktur med 72 sammanslutningar: 49 dotterföretag, 14 intresseföretag och 9 samkommuner.

Vichtis har ett kommunfullmäktige med 43 ledamöter. Kommunen har 8 nämnder och 1 direktion. Kommunen leds av en kommundirektör. Kommunens funktioner är fördelade i fyra delar: koncernförvaltning, förvaltningscentralen, bildningscentralen, tekniska och miljöcentralen. Koncernen omfattar 13 sammanslutningar: 7 dotterföretag och 6 samkommuner.

Tabell 11. Sammanfattning av utredningskommunernas organisationsbeskrivningar.

Källa: kommunernas webbplatser.

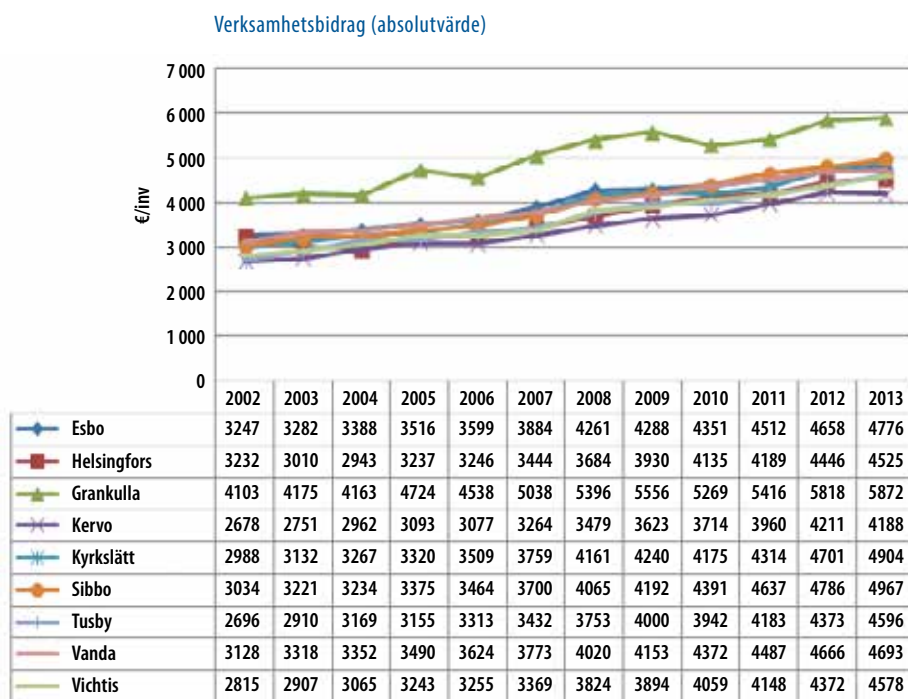
	Antal fullmäktigeledamöter	Antal nämnder/direktioner	Tjänsteinnehavarorganisationen	Antal verk	Antal samman slutningar i koncernen (dotterföretag + intresseföretag + samkommuner)
Esbo	75	14 (11+3)	SD, 4 sektorsdirektörer, ledningsgrupp • Teknik- och miljösektorn • Social- och hälsovårdssektorn • Bildningssektorn • Affärsverkssektorn	4 sektorer fördelade på resultatenheter och 8 affärsverk	55 inkl. stiftelser (26 +19+10)
Helsingfors	85	30 (17+13)	SD, 4 biträdande stadsdirektörer, ledningsgrupp • Byggnads- och miljöväsendet • Stadsplanerings- och fastighetsväsendet • Social- och hälsovårdsväsendet • Bildningsväsendet	33 verk	131 (86+39+6),
Grankulla	35	10 (10+0)	SD, ledningsgrupp • Allmän förvaltning • Social- och hälsovårdsväsendet • Samhällsteknik • Bildningsväsendet	Sektorerna är fördelade på resultat-områden	19 (10+0+9)
Kervo	51	8 (6+2)	SD, ledningsgrupp • Centralförvaltning • Barnomsorgs- och utbildningsverket • Fritidsverket • Social- och hälsovårdsverket	4 ämbetsverk och 2 affärsverk	21 (17+8+2)
Kyrkslätt	51	12 (11+1)	KD, ledningsgrupp • Koncernförvaltningen • Vård och omsorg • Bildningsväsendet • Samhällsteknik	4 sektorer fördelade på resultat-områden och 1 affärsverk	17 (4+9+5)
Sibbo	43	6 (6+0)	KD, ledningsgrupp • Utvecklings- och planläggningscentralen • Ekonomi- och förvaltningscentralen • Social- och hälsovårdsavdelningen • Bildningsavdelningen • Avdelningen för teknik och miljö	5 centraler/avdelningar fördelade på resultatenheter	18 (2+8+8)
Tusby	51	11 (10+1)	KD, ledningsgrupp • Allmän ledning och koncertjänster • Barnomsorg och bildning • Social- och hälsovårdssektorn • Tekniska sektorn	4 sektorer fördelade på resultatenheter och 1 affärsverk	27 (14+5+7)+ 1 yhteisyhteisö
Vanda	67	11 (8+3)	SD, 5 biträdande stadsdirektörer, ledningsgrupp • Stadsdirektörens verksamhetsområde • Verksamhetsområdet för koncern- och invånarservice • Verksamhetsområdet för markanvändning, miljö och byggnad • Bildningsväsendets verksamhetsområde • Verksamhetsområdet för social- och hälsovård	5 sektorer fördelade på resultatenheter samt 3 affärsverk	72 (49 +14+9)
Vichtis	43	9 (8+1)	KD, ledningsgrupp • Koncernförvaltningen • Förvaltningscentralen • Bildningscentralen • Tekniska och miljöcentralen	4 sektorer fördelade på resultatenheter och 1 affärsverk	13 (7+0+6)

3.2 Ekonomiska nyckeltal

Verksamhetsbidrag

Verksamhetsbidraget visar hur mycket av driftsekonomin utgifter som måste täckas skattefinansierat (skatteinkomster och statsandelar). Verksamhetsbidraget anger skillnaden mellan driftsutgifterna och inkomsterna, som i den kommunala ekonomin alltid visar minus i resultaträkningen eftersom verksamhetsbidraget redovisas före skatteinkomsterna och statsandelarna i resultaträkningen. Verksamhetsbidraget har försämrats mellan 2002 och 2013 i alla utredningskommuner (bild 24). År 2013 var verksamhetsbidraget i Esbo och Vanda ca -4 700 euro per invånare och i Helsingfors ca -4 500 euro per invånare. Av utredningskommunerna hade Grankulla det svagaste verksamhetsbidraget, nästan -5 900 euro per invånare och Kervo det bästa, ca -4 200 euro per invånare.

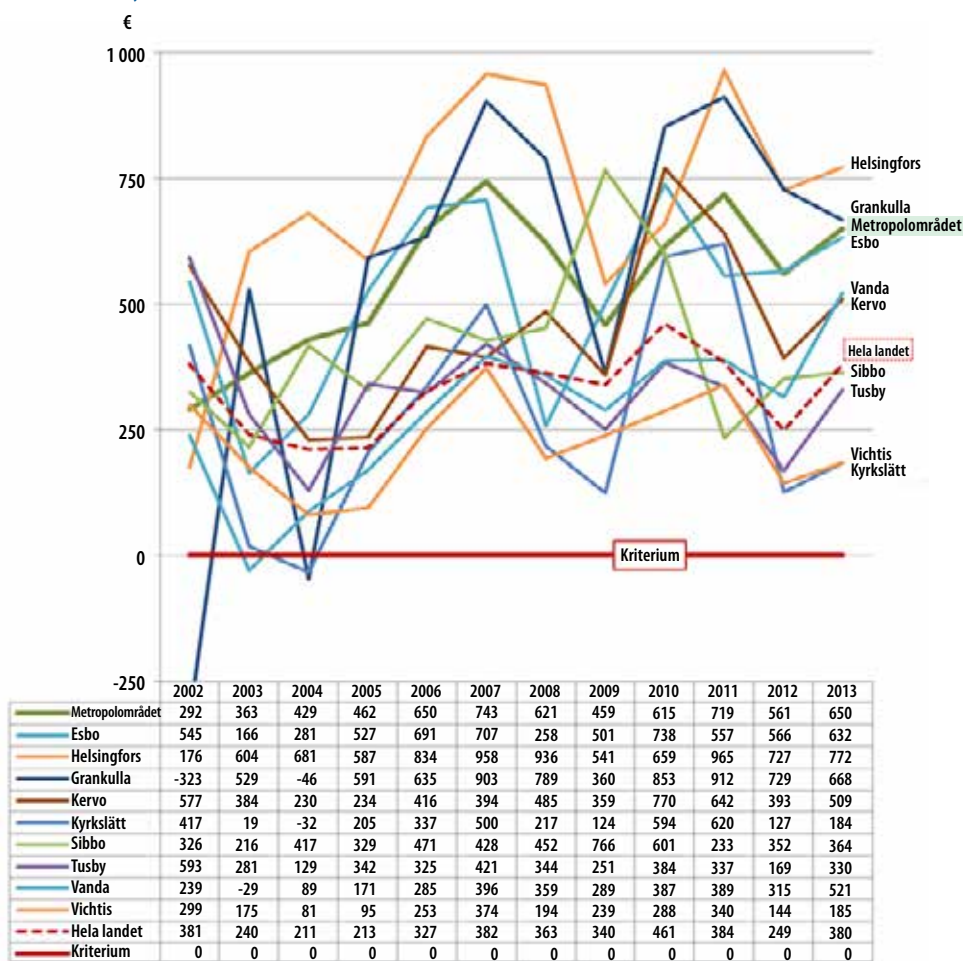
Bild 24. Verksamhetsbidragets utveckling i utredningskommunerna 2002–2013. Källa: Finlands Kommunförbund.

Årsbidrag

Årsbidraget visar hur mycket inkomstfinansiering det finns kvar för investeringar, amorteringar och placeringar när de löpande utgifterna har betalats. År 2013 hade Helsingfors det högsta årsbidraget (772 €/inv) och Kyrkslätt det lägsta (184 €/inv) (bild 25). Helsingfors har haft det högsta årsbidraget (€/inv) av utredningskommunerna de flesta åren under 2001–2012. De senaste åren (2010–2012) har det hållit sig mellan 659 och 965 euro per invånare. I Esbo har årsbidraget de senaste åren hållit sig mellan 557 och 738 euro per invånare. Under 2000-talet blev årsbidraget negativt i Grankulla år 2002 och 2004, men annars har staden varit bland de starkaste utredningskommunerna i fråga om årsbidraget. Vandas årsbidrag blev negativt år 2003, varefter det har varierat mellan ca 280 och 521 euro per invånare.

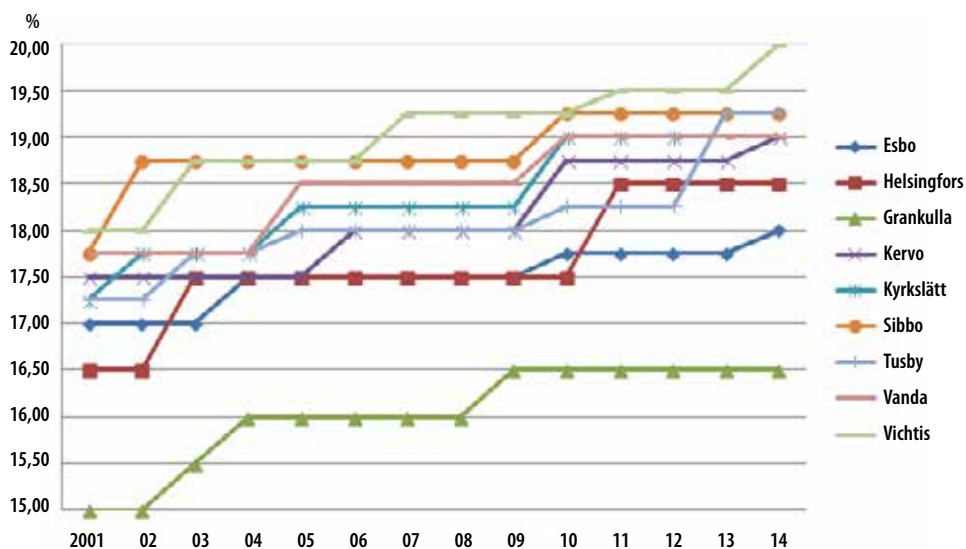
Bild 25. Årsbidragets utveckling i utredningskommunerna 2002–2013. Bild producerad av FCG Konsultointi Oy.

Inkomstskattesats

Av utredningskommunerna har inkomstskattesatsen under hela 2000-talet varit lägst i Grankulla, de senaste åren 16,5 % (bild 26). Den högsta inkomstskattesatsen har Vichtis, där den ökade till 20 procent år 2014. Av huvudstadsregionens kommuner har Vanda den högsta inkomstskattesatsen (19 % sedan 2010) och Esbo den lägsta, där den i början av 2014 ökade till 18 % (2010–2013 var inkomstskattesatsen 17,75 %).

Bild 26. Inkomstskattesatsens utveckling 2001–2014 i utredningskommunerna. Källa: Finlands Kommunförbund och kommunerna.

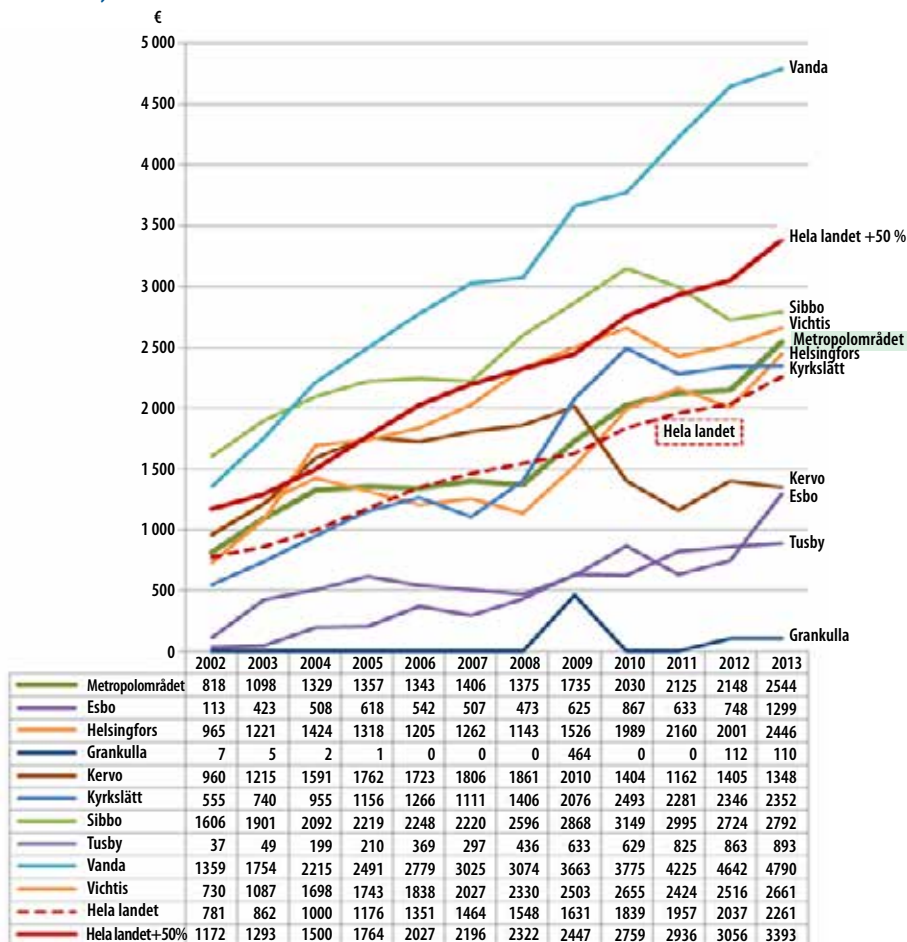

Lånebestånd

Med lånebestånd avses räntebärande främmande kapital. Lånebeståndet beräknas genom att minska främmande kapital med erhållna förskott, leverantörsskulder, upplupna kostnader och övriga skulder. Siffrorna inkluderar affärsverkens lån, men inte de kommunala bolagens lån. Därför påverkas kommunens lånebestånd av hur kommunens uppgifter är organiserade, vilket innebär att kommunernas lånebestånd inte alltid är helt jämförbara.

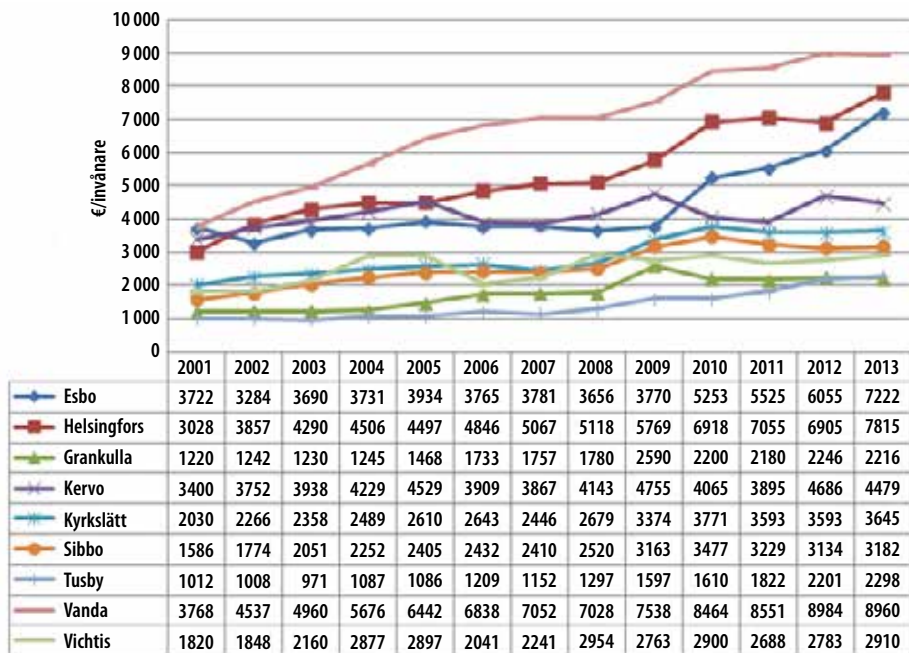
Under referensperioden 2002–2013 ökade Vandas lånebestånd stadigt, så att det år 2013 var ca 4 800 euro per invånare (bild 27). Helsingfors lånebestånd har ökat sedan år 2002, då det låg under 1 000 euro/inv, till ca 2 400 euro per invånare år 2013. Av utredningskommunerna har Grankulla haft det minsta lånebeståndet under hela 2000-talet med inga eller mycket små lånebelopp. I Esbo har lånebeståndet hållit sig på en relativt låg nivå hela 2000-talet, mindre än 900 euro per invånare. År 2013 hade Esbos lånebestånd ökat till ca 1 300 euro per invånare. Även Tusby har haft ett litet lånebestånd under hela 2000-talet.

Bild 27. Lånebeståndets utveckling i utredningskommunerna 2001–2013. Bild producerad av FCG Konsultointi Oy.

I Vanda har koncernens lånebestånd (euro per invånare) varit det högsta bland utredningskommunerna under hela 2000-talet (bild 28). År 2013 uppgick koncernens lånebestånd till 9 000 euro per invånare. Samma år var koncernens lånebestånd cirka 7 800 euro per invånare i Vanda och cirka 7 200 euro per invånare i Esbo. På koncernsidan utjämnas skillnaderna jämfört med moderkommunernas lånebestånd, framförallt i huvudstadsregionen.

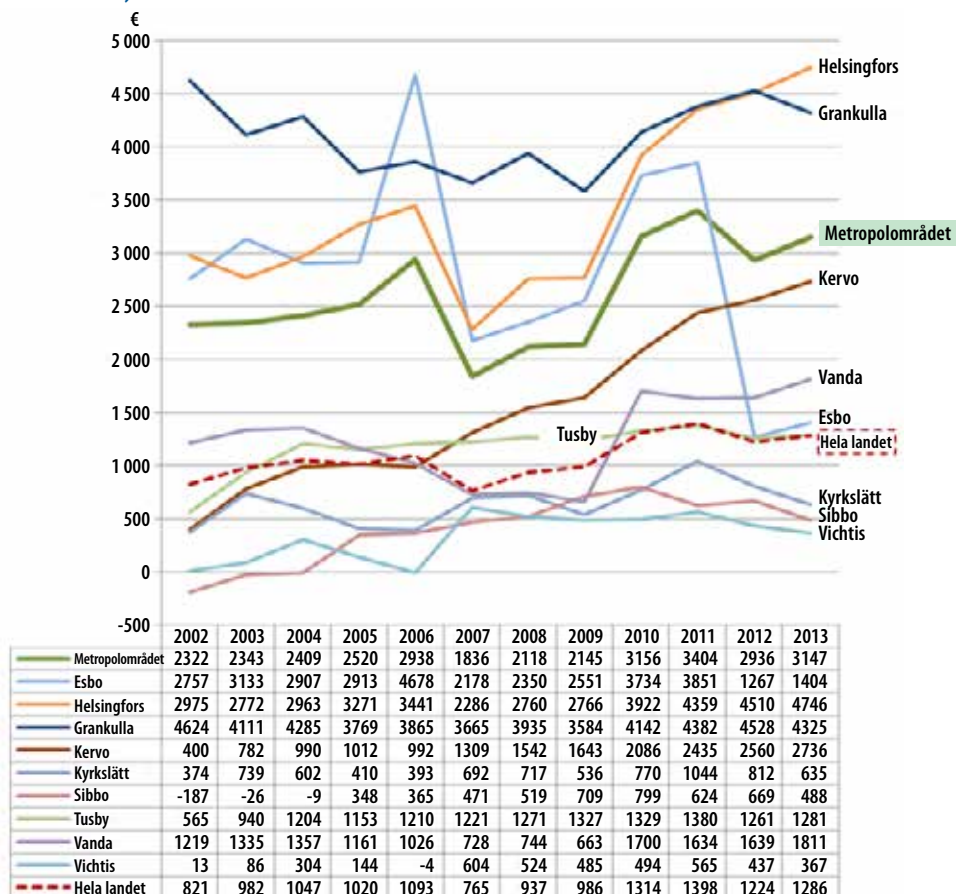
Bild 28. Koncernens lånebestånd i utredningskommunerna 2001–2013. Källa: Finlands Kommunförbund och kommunerna.

Akkumulerat under-/överskott

Det ackumulerade under-/överskottet beräknas genom att minska årsbidraget med bl.a. avskrivningar och extraordinära kostnader. Av utredningskommunerna hade ingen ackumulerat underskott de senaste åren. Under 2000-talet har ackumulerat underskott i balansräkningen endast redovisats av Sibbo 2002–2004 och Vichtis 2006 (bild 29). År 2013 hade Helsingfors det högsta överskottet per invånare (4 746 €/inv) av utredningskommunerna. Nästan lika stort överskott hade Grankulla (4 325 €/inv). Under 2000-talet har Esbos överskott hållit sig på samma nivå som i Helsingfors eller över, men år 2012 sjönk det närmare Vandas nivå. År 2013 blev det 1 404 €/inv. Vandas överskott år 2013 var 1 812 €/inv och de senaste åren har det hållit sig mellan 1 630 och 1 700 €/inv. Under 2000-talet har Tusbys överskott varit på samma nivå som genomsnittet för landets kommuner medan Kyrkslätt, Sibbo och Vichtis haft ett överskott under genomsnittet. För övriga utredningskommuner har överskottet varit större än genomsnittet för landet.

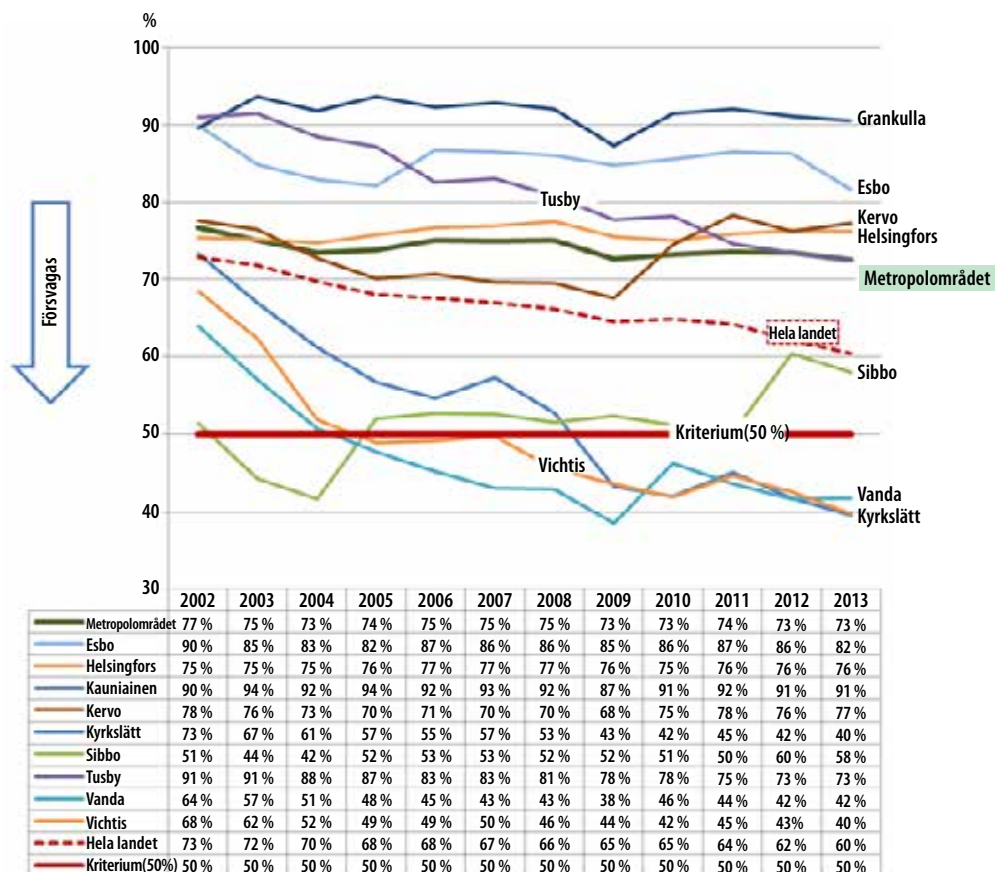
Bild 29. Ackumulerat överskott i utredningskommunerna 2001–2013. Bild producerad av FCG Konsultointi Oy.

Soliditet

Soliditeten mäter andelen eget kapital och kommunen förmåga att tåla underskott och långsiktigt klara nya åtaganden ($\text{Soliditet} = [\text{Eget kapital} + \text{Avskrivningsdifferens och frivilliga avsättningar}] / (\text{Totalt kapital} - \text{Erhållna förskott})$). Sedan år 2005 har soliditeten hållit sig omkring 40–50 procent i Vanda (bild 30), liksom de senaste åren i Kyrkslätt och Vichtis. Av utredningskommunerna var soliditeten år 2013 högst i Grankulla (91 %) och Esbo (82 %). Helsingfors soliditet var 76 %. För dessa har soliditeten hållit sig på en relativt stabil nivå under hela 2000-talet.

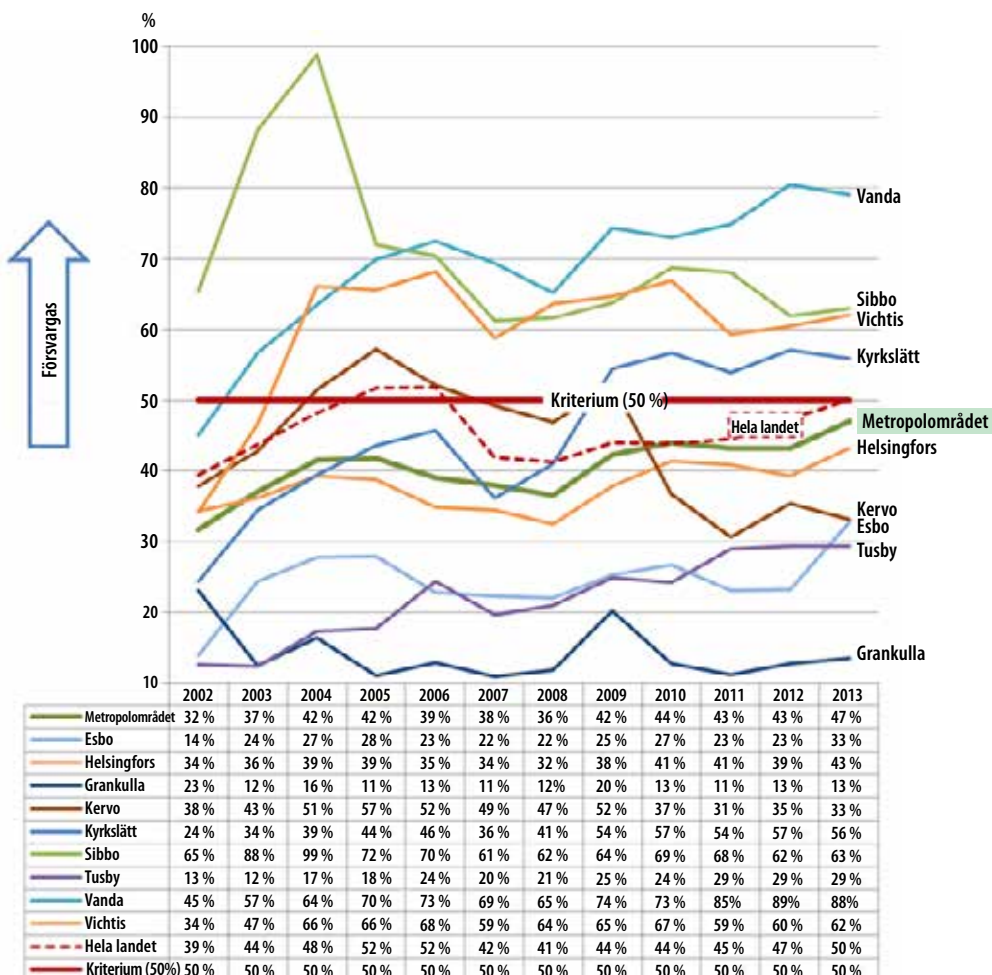
Bild 30. Utredningskommunernas soliditet 2001–2013. Bild producerad av FCG Konsultointi Oy.

Relativ skuldsättning

Med relativ skuldsättning avses förhållandet mellan främmande kapital (minskat med erhållna förskott) och driftsinkomsterna. Vandas relativa skuldsättning har ökat sedan år 2003 så att den var 79 procent år 2013 (bild 31). Den lägsta relativa skuldsättningen år 2013 hade Grankulla med 13 %. Helsingfors relativa skuldsättning har under 2000-talet hållit sig mellan 34 % och 44,4 %. Esbo har sedan år 2003 haft en relativ skuldsättning runt 25 % inom en variationsvidd på ett par procentenheter, men år 2013 ökade den till 33,7 %.

Bild 31. Relativ skuldsättning i utredningskommunerna 2001–2013. Bild producerad av FCG Konsultointi Oy.

Utredningskommunerna och gränsvärdena för svag ekonomi

Om de nyckeltal för kommunens ekonomi som beskriver finansieringens tillräcklighet eller soliditeten två år efter varandra har underskridit de gränsvärden som anges genom förordning av statsrådet (årsbidrag, inkomstskattesats, lånebelopp, ackumulerat underskott, soliditet och relativ skuldsättning), ska enligt 63a § i lagen om statsandel för kommunal basservice (1704/200) kommunen och staten tillsammans reda ut kommunens möjligheter att garantera sina invånare den service som lagstiftningen förutsätter samt vidta åtgärder för att trygga förutsättningarna för service.

När flera nyckeltal visar på en svag ekonomi förklarar det framförallt skuldsättningen. Observera att det finns vissa jämförbarhetsproblem när man granskar skuldsättningen, t.ex. investeringar genom bolag eller enligt livscykelmodellen, koncernstruktur, allokering av investeringar och statens medfinansiering vid investeringar.

Bland utredningskommunerna uppfyllde Vanda år 2013 tre av de sex gränsvärdeskriterierna för en svag ekonomi (lånebelopp, soliditet, relativ skuldsättning), Kyrkslätt och Vichtis två (soliditet och relativ skuldsättning för båda) och Sibbo ett (relativ skuldsättning) (tabell 12). Samma kommuner uppfyllde samma gränsvärdeskriterier år 2012.

Tabell 12. Uppfyllelse av kriskommunkriterierna i utredningskommunerna 2013. Tabell producerad av FCG Konsultointi Oy.

	Raja-arvo	Esbo	Helsingfors	Grankulla	Kervo	Kyrkslätt	Sibbo	Tusby	Vanda	Vichtis
Årsbidrag, €/invånare	<0	632	772	668	509	184	364	330	522	185
Inkomstskatt-%	>19,89	17,75	18,50	16,50	18,75	19,00	19,25	19,25	19,00	19,50
Lånebestånd, €/invånare	>3830*	1 299	2 446	110	1 335	2 351	2 791	893	4 794	2 661
Akkumulerat under-/överskott, €/invånare	<0	1 404	4 746	4 325	2 737	635	488	1 281	1 821	367
Soliditet, %	<50 %	81,6 %	75,2 %	91,0 %	77,3 %	39,6 %	58,0 %	72,6 %	41,8 %	39,8 %
Relativ skuldsättning, %	>50 %	33,7 %	44,4 %	13,0 %	33,2 %	58,2 %	63,0 %	31,1 %	88,3 %	62,1 %

* preliminär

SAMMANFATTNING – ekonomiska nyckeltal

• Ekonomiska nyckeltal

- » Under de senaste åren har Vichtis och Kyrkslätt haft det svagaste årsbidraget (€/inv) av utredningskommunerna medan Helsingfors och Esbo haft det bästa. Den största procentuella ökningen av årsbidraget mellan åren 2012 och 2013 hade Tusby och Vanda.
- » Flera nyckeltal som visar på en svag ekonomi, dvs. kriskommunkriterierna, förklarar framförallt skuldsättningen, där det dock finns vissa jämförbarhetsproblem (t.ex. investeringar genom bolag eller enligt livscykelmodellen, koncernstruktur, allokering av investeringar, statens medfinansiering vid investeringar etc.)

4 Service

Källorna i det här avsnittet är en enkät om tjänsterna i utredningsområdets nio kommuner, kommunernas budgeter och deras internetsidor. Dessutom har för Esbo, Grankulla, Kyrkslätt och Vichtis del gjort bruk av den s.k. EKKV-utredningens material.

4.1 Social- och hälsovårdssektorn

I **Esbo** är social- och hälsovården, underställd social- och hälsovårdsnämnden, indelad i tre resultatenheter: familje- och socialtjänster, hälsovård och äldreomsorg. Den följer delvis livscykelmodellen. Vid utgången av 2013 hade den egna verksamheten cirka 3 400 anställda. Social- och hälsovårdsbudgeten för 2014 var 739,1 miljoner euro (verksamhetsbidrag 660,7 milj. €), varav 233,5 miljoner euro budgeterade för HNS specialiserade sjukvård. Sektorns övriga köptjänster utgör 183,3 miljoner euro (36 % av budgeten när specialiserad sjukvård dragits av). Räknat i euro är det största enskilda objektet inom köptjänster långvården av äldre (intensifierat serviceboende). En betydande del av mentalvårds- och missbrukartjänsterna, ca 55 %, tillhandahålls genom köptjänster. Framförallt inom socialtjänster utnyttjas även samarbete och partnerskap med organisationer.

HNS producerar merparten av den specialiserade sjukvården, överlappande specialiserad sjukvård har inte byggts upp inom kommunen. Däremot har man satsat på samarbete inom specialiserad sjukvård, framförallt med Jorvs sjukhus. Där finns en av första gemensamma jourerna i Finland. HNS producerar alla jourtjänster som tillhandahålls utanför tjänstetid. Esbos nya sjukhus uppförs bredvid Jorvs sjukhus 2016. I samband med detta bedrivs flera utvecklingsprojekt kring omsorg och rehabilitering av äldre i samarbete med HNS.

Mattby servicetorg över metrostationen blir färdigt 2015. Torget kommer att ha kommunal öppenvård och partnerverksamhet (t.ex. FPA, HNS). Servicekonceptet har planerats utifrån klienternas behov och över organisationsgränserna. Avsikten är att kunna ge service även kvällar och veckoslut. Esbo avstod från Apotti-systemprojektet, som är gemensamt för huvudstadsregionens kommuner och HUCS. Esbo tar just nu fram ett eget utvecklingsprogram med mål som ligger mycket nära Apotti-projektets mål.

Helsingfors social- och hälsovårdsnämnd och det underställda social- och hälsovårdsverket sköter stadens social- och hälsovård. Verket sköter hälsocentralens uppgifter enligt hälsovårdslagen. Social- och hälsovårdsväsendet omfattar även föreskrivna kommunala uppgifter inom nykterhetsarbetet, integration av invandrare samt ekonomisk och skuldrådgivning. Dessutom ingår läkemedelsförsörjningen för social- och hälsovårdsväsendets

inrättningar och övrig läkemedelsförsörjning som ålagts social- och hälsovårdsväsendet. Verket har 15 625 anställda på heltid, varav 80,7 procent fasta anställningar. Verkets budget för 2014 är 2 162,9 miljoner euro (verksamhetsbidrag 1 889,9 miljoner euro) och utgiftsprognosen för verkets köptjänster 1 012,6 miljoner euro. Utgiftsprognosen för specialiserad sjukvård (HUCS) är 519 806 miljoner euro. För social- och hälsovården är verksamhetsbidraget 1 281,3 miljoner euro (utgifter 1 466,9 miljoner euro och köptjänster 491,7 miljoner euro). Verket har sex avdelningar:

Familje- och socialtjänsterna sköter familje-, social- och handikapptjänster. Avdelningens enheter: Barnfamiljers välfärd och hälsa, barnskydd, tjänster för unga och vuxensocialarbete, handikapparbete och läkartjänster. Barnfamiljers välfärd och hälsa innefattar en poliklinik för specialiserad sjukvård inom foniatri och logopedi för barn;

Hälsovårds- och missbrukartjänsterna sköter hälsovårds-, missbrukar- och jourtjänster. Enheter: hälsostationer och medicinsk poliklinik, jour, psykiatri- och missbrukartjänster samt munhälsovård. Förutom primärvårdstjänster produceras specialiserad sjukvård. Man producerar ca 80 procent av de tjänster inom specialiserad psykiatrisk vård som helsingforsarna behöver. Medicinska polikliniker tillhandahåller mottagnings- och konsultationstjänster inom invärtesmedicin enligt hälsovårdslagen. Arbetsfördelningen mellan Helsingfors stad och HNS specialiserade sjukvård anges i principerna för vårdhänvisning.

Sjukhus-, rehabiliterings- och omsorgstjänsterna svarar för stora delar av social- och hälsovården och servicekedjan för äldre och invånare som lider av flera sjukdomar och nedsatt funktionsförmåga. Avdelningen har sju enheter: utredning, bedömning och placering, södra, östra, västra och norra serviceområdet, stadssjukhuset och kompetenscentrumet för rehabilitering. Poliklinikerna vid kompetenscentrumet för rehabilitering producerar specialiserad sjukvård inom fysiatri, geriatri och neurologi.

Verkets övriga verksamhetsområden är personal- och utvecklingstjänster, ekonomi- och stödtjänster samt informationsförvaltnings- och kommunikationstjänster.

Helsingfors social- och hälsovårdsnämnd har godkänt en ny plan för servicenätet. Enligt den har Helsingfors år 2030 fem familjecentraler, sex hälso- och välfärdscentraler, 14 diversifierade servicecentraler, två joursjukhus och övriga närtjänster som behövs.

I **Grankulla** är social- och hälsovården, underställd social- och hälsovårdsnämnden, indelad i fem resultatområden: förvaltning, socialtjänster, äldreomsorg, hälsovård och munhälsovård. Personalantalet är 150. Basservicen ordnas främst i egen regi och kompletteras vid behov med köptjänster. Social- och hälsovårdsbudgeten för 2014 är 25,9 miljoner euro (verksamhetsbidrag 22,8 miljoner euro), varav HNS står för 7,05 miljoner euro. Övriga köptjänster bedöms uppgå till ca 5,92 miljoner euro.

Grankulla har kunnat ge alla tillgång till service inom vårdgarantins tidsfrister. Socialarbetare och -handledare svarar för klientarbetet rörande utkomststöd, barnskydd, tjänster för handikappade och utvecklingsstörda, barntillsyningsmannen, missbrukar- och mentalvårdsarbetet och invandrare. För många situationer som kräver särskild kompetens anlitas även köptjänster. Äldreomsorgen består av förebyggande arbete, stödtjänster för hemma-boende och egna institutionstjänster.

Grankulla har ett hälsocentralsjukhus, som även vårdar långtidspatienter. Hälsostationens mottagning svarar för både brådskande och icke brådskande sjukvård under tjänste-

tid. Grankullas mentalvårds- och rusmedelsarbetar samarbete med andra aktörer i huvudstadsregionen. Specialtandvård ordnas genom samarbete i huvudstadsregionen. Framförallt två av Grankulla stads strategiska insatsområden 2014–2016 hör till social- och hälsovårdens kärnverksamhet: 1) Satsa på den åldrande befolkningens funktionsförmåga genom att utveckla servicestrukturen så att den svarar mot seniorers individuella behov; 2) Satsa på barns och ungas välfärd genom att tjänsterna för barn, unga och familjer utvecklas som en helhet.

Kervos social- och hälsovårdsverk, under social- och hälsovårdsnämnden, är indelat i socialtjänster, hälsovårdstjänster och förvaltningstjänster. Hälsovårdstjänsterna består av sex servicehelheter: primärvårdens mottagnings-, hälsorådgivnings- och rehabiliteringstjänster samt munhälsovård, hem- och institutionstjänster och specialiserad sjukvård. Budgeten för 2014 är 101,9 miljoner euro (verksamhetsbidrag 89,1 milj. €). Utgiftsprognosen för specialiserad sjukvård är ca 37,1 miljoner euro och personalens arbetsinsats bedöms motsvara 330 årsverken (budget 2014).

Kervo köper specialiserad sjukvård i huvudsak från HUCS-områdets sjukhus inom Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikt (HNS). Vissa tjänster produceras i HNS Hyvinge sjukvårdsområde. Mottagningstjänsterna inkluderar främjande av hälsa och välfärd samt primärvård. Nattjouren sköts i Peijas, Vanda. Läkarjouren på veckoslut köps av en extern serviceproducent. Akutvårds- och ambulanstransporter sköts av Mellersta Nylands räddningsverk. Åtgärdsenheten är gemensam för Kervo och Tusby. En demenspoliklinik finns inom öppenvården. Geriatriska tjänster köps externt. Företagshälsovårdsenheten producerar tjänster för Kervos småföretag. Till hälsorådgivningens kärnverksamhet hör mödra- och barnrådgivningsbyråerna, familjeplanerings- och preventivmedelsrådgivningen samt skol- och studerandehälsovården samt screening.

Övrig mottagningsverksamhet inom hälsovården är områdesvis fördelad på tre verksamhetsställen. Äldreomsorgen/hem- och institutionsvården består av tre kärnverksamheter: stöd för hemmaboende, vård och omsorg samt sjukvård. I nuläget har Kervo 38 vårdplatser på akutvårdens bäddavdelning. Socialtjänster inkluderar vuxensocialarbete, sysselsättningstjänster, barnskyddets öppenvård och vård utom hemmet, uppfostrings- och familjerådgivning, barntillsyningsmannen, mentalvårds- och missbrukartjänster samt tjänster för handikappade och utvecklingsstörda.

Kyrksläotts verksamhetsområde för omsorg, under omsorgsnämnden, består av fem resultatområden: förvaltning, socialtjänster, hälsovård, seniorservice och stöd för funktionsförmågan. Omsorgsutgifterna i budgeten 2014 är 100,6 miljoner euro (verksamhetsbidrag 90,9 miljoner euro). Driftskostnaderna för köptjänster är 58 miljoner. Den specialiserade sjukvårdens verksamhetsbidrag för år 2014 är ca 32,5 miljoner euro. Kyrkslätt hör till HNS HUCS-sjukvårdsområde. Förvaltningstjänster har till uppgift att skapa förutsättningar för ledning av omsorgsverksamheten.

Resultatområdet Socialtjänster inkluderar barnskydd, barntillsyningsmannen, hemservice för barnfamiljer, vuxensocialarbete samt ekonomi- och skuldrådgivning. Vuxensocialarbetet har de senaste åren satsat på att stödja ungas livskontroll och aktivering av långtidsarbetslösa. Resultatområdet Hälsovård inkluderar preventiva tjänster, läkamas och skötamas mottagningsverksamhet, jour (alla dagar 8–22), munhälsovård och speciali-

serad sjukvård. Hälsocentraljouren (kvällar och veckoslut) planeras bli flyttad till Jorv när de nya jourlokalerna blir klara där.

Resultatområdet Stödtjänster för funktionsförmågan inkluderar mentalvårds- och missbrukartjänster, familjerådgivningsbyrån, rehabilitering, rehabiliterande arbetsverksamhet och tjänster för handikappade. Resultatområdet Seniorservice inkluderar stödtjänster för hemmaboende, dygnetruntvård, hälsocentralsjukhuset, läkemedelscentralen och geriatri-polikliniken. Seniorservicen har de senaste åren satsat på rehabiliterande arbete och avveckling av institutionsplatser. I nuläget sker ungefär två tredjedelar av dygnetruntomsorgen i egen regi och en tredjedel är intensifierat serviceboende som upphandlas.

Sibbos social- och hälsovård, under social- och hälsovårdsutskottet, har sedan 2011 ordnat tjänster som främjar hälsa och välfärd enligt en livscykelorganisation där tjänsterna för barn, unga och familjer, personer i arbetsför ålder och äldre samlats i gemensamma processer. Varje process är indelad i tre klientprocesser: 1) förebyggande tjänster 2) klienter med visst hjälp- och stödbehov och 3) behov av regelbunden hjälp t.ex. dygnetruntomsorg. Arbetsinsatsen i tjänsterna har beräknats till 337,9 årsverken i budgeten för 2014. Budgeten bedöms uppgå till 57,8 miljoner euro (verksamhetsbidrag 49,8 miljoner euro). Utgifterna för köptjänster är 32,5 miljoner euro och för specialiserad sjukvård 19,3 miljoner euro. Sibbo hör till HNS Borgå sjukvårdsområde.

Förebyggande tjänster ordnas i samarbete över förvaltningsgränser med organisationer, företag, församlingar och grannkommuner. I livscykelorganisationen ingår kommunens matservice som en central främjare av invånarnas hälsa och välfärd. Tillgången till mottagningstjänster är god inom både öppenvård och munhälsovård. Den specialiserade sjukvården har få bäddavdelningsdagar och poliklinikbesök. I Sibbo finns det många som får transportservice för svårt funktionshindrade. Antalet förklaras av de dåliga allmänna kommunikationerna i vissa delar av kommunen samt studier, arbete och hobbyverksamhet utanför kommungränsen. Inom vuxensocialarbetet i Sibbo finns det få mottagare av t.ex. utkomststöd.

Hälsocentraljouren på kvällar och veckoslut samt Östra Nylands socialjour har ordnats gemensamt i Östra Nyland liksom miljöhälsovården. Sibbos social- och hälsovård köper tjänster från bl.a. grannkommunerna, Mellersta Nyland, Östra Nyland, organisationer och företag. Sibbo är medlem i HNS, samkommunen Eteva och Kärkulla samkommun.

I **Tusby** består social- och hälsovården, under social- och hälsovårdsnämnden, av fem resultatenheter: socialtjänster, hälsovård, specialiserad sjukvård, hem- och institutionsvård och utvecklings- och förvaltningstjänster. Social- och hälsovård ordnas i tre kommuncentra vid totalt 12 verksamhetsställen. Social- och hälsovårdspersonalen utgör 524 årsverken (budget 2014). Social- och hälsovårdsbudgeten är 104,7 miljoner euro (verksamhetsbidrag 95,7 milj. €). Tjänster köps för 63,7 miljoner. Den specialiserade sjukvårdens verksamhetsbidrag uppskattas till 38,3 miljoner euro.

Tusby hör till HNS Hyvinge sjukvårdsområde och till samkommunen Eteva, som ordnar tjänster för handikappade och utvecklingsstörda. Specialiserad sjukvård köps från Kiljavan Sairaala Oy. I egen regi ordnas utkomststöd, socialarbete, vissa barnskyddstjänster, rehabiliterande arbetsverksamhet, missbrukartjänster exkl. institutionsvård, läkarnas- och skötarnas mottagningstjänster och jour, röntgen, läkarcentralens tjänster, fysio- och arbetsterapi,

hjälpmedelsutlåning, munhälsovårdens tjänster och hjälpmedelsservice, mödravårds- och barnrådgivningsbyråernas tjänster, skol- och studerandehälsovård, psykosociala tjänster, företagshälsovård, hemvård, dagsjukhus- och dagverksamhet för äldre, arbets-, dag- och öppen arbetsverksamhet för utvecklingsstörda, hälsocentralsjukhusets tjänster samt vissa omsorgs- och boendetjänster för äldre.

Social- och hälsovård ordnas i enheter som delas med andra kommuner, t.ex. barnskydd vid Familjevårdsenheten Pihlaja (regional specialenhet för Hyvinge, Mellersta och Västra Nyland), och i Träskändas, Kervos och Tusbys gemensamma familjerättsliga enhet samt endoskopi och arbets-EKG vid åtgärdsenheten i Kervo och läkarcentralens tjänster i samarbete med Träskända kommun.

I **Vanda** har social- och hälsovården, underställd social- och hälsovårdsnämnden, till uppgift att sköta verksamheten på resultatområdena hälsovård, familjeservice, äldre- och handikappomsorg och ekonomi- och förvaltningstjänster. Affärsverket för mun- och tandhälsa i Vanda är ett kommunalt affärsverk som lyder under en direktion. Personalantalet är cirka 2 600 exkl. affärsverket för mun- och tandhälsa och inkl. det cirka 2 900 personer. Verksamhetsområdets utgiftsanslag för 2014 är 611,1 miljoner euro. Den specialiserade sjukvårdens utgiftsanslag är 205,0 miljoner euro. Social och hälsovården ordnar tjänsterna genom en modell för flera producenter i samarbete med kommuner, företag, organisationer och andra samarbetspartner. Köptjänsternas andel är cirka 64 procent i verksamhetsområdets driftsplan för 2014.

Vanda köper specialiserad sjukvård i huvudsak från Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikt (HNS). Social- och hälsovårdens driftsplan 2014 bygger på en förankring av strategin och de bindande målen för fullmäktigeperioden. Social- och hälsovårdsnämnden godkände år 2014 verksamhetsområdets produktivitetsplan och indikatorerna för uppföljning av resultatområdenas produktivitet. De viktigaste åtgärderna och målen är att öka det direkta klientarbetet och använda klientarbetstiden effektivare genom processutveckling, att öka den elektroniska ärendehantering och att minska kostnaden per klient.

Hälsovården ordnar och producerar hälsostationernas tjänster, rådgivning, skol- och studerandehälsovård, medicinsk rehabilitering samt mentalvård på basnivå. Resultatområdet för hälsovårdstjänster består av mottagningsverksamhetens tre resultatenheter samt resultatenheterna för förebyggande hälsovård, rehabilitering och mentalvård. Håkansböle hälsostation är utlagd på entreprenad till Attendo Oy. Inom hälsovården finns också enheten för smittsamma sjukdomar och hygien, enheten för endoskopi samt distributionen av förbrukningsartiklar. Hälsostationerna samarbetar med sjukvårdsdistriktet och har specialistläkare inom bl.a. reumatologi och ortopedi. Resultatområdet svarar för hälsocentraljouren vid Pejjas sjukhus, som är en köptjänst och verkar tillsammans med den specialiserade sjukvården enligt principen om gemensam jour.

Familjeservice ordnas i regel som lagstadgade socialvårds- och socialskyddstjänster, t.ex. barnskydd, missbrukarvård, utkomststöd, bostadsservice för vuxna samt breda psykosociala tjänster. Resultatområdet för äldre- och handikappomsorg svarar för social- och hälsovårdstjänster för äldre samt tjänster för handikappade. Öppenvården för äldre svarar för hemvård, servicehus och förebyggande verksamhet. Sjukhustjänsterna tillhandahåller undersökningar, vård och rehabilitering för patienter från specialiserad sjukvård liksom

för patienter som kommer hemifrån. Resultatenheten för omsorgsboende svarar för åldershemmens verksamhet och intensifierad boendeservice. Handikappservicen ordnar tjänster och ekonomiska stödåtgärder enligt lagen om stöd på grund av handikapp samt tjänster enligt lagen angående omsorg om utvecklingsstörda. Affärsverket för mun- och tandhälsa består av resultatenheterna för Västra, Mellersta och Norra Vanda samt hälsofrämjande och ortodonti.

Vichtis social och hälsovård ordnas av samkommunen Karviainen. Organiseringssättet bygger på livscykkelmodellen på så sätt att Karviainen/Vichtis har 3 servicelinjer som resultatområden: barn och unga, personer i arbetsför ålder och äldre samt utöver dem en koncernförvaltning. Vichtis social- och hälsovårdsbudget 2014 (exkl. dagvård) för Karviainen är 47,7 milj. euro. För specialiserad sjukvård är budgeten 2014 ca 29,0 milj. euro, de pensionsutgiftsgrundade avgifterna för HNS är 0,7 milj. euro och för Vichtis omsorg 0,7 milj. euro, totalt 78,1 milj. euro.

En del av Karviainen/Vichtis social- och hälsovårdsservice består av köptjänster (ca 46 % i budgeten). Verksamheten styrs av en plan för servicenivån som utarbetas per fullmäktigeperiod. Verksamhetsidén för Karviainens/Vichtis social- och hälsovård 2013–2016 är att Karviainen utvecklar sig som samkommun för omsorgen, producerar högklassig och effektiv social- och hälsovårdsservice för invånarna i Högfors och Vichtis invånare i olika skeden av deras liv. Målet är att vara en pålitlig producent av social- och hälsovårdsservice med en sakkunskap och förnyelseförmåga som uppskattas.

Tabell 13. Utredningskommunernas driftsutgifter för social- och hälsovård och utgifter för specialiserad sjukvård, budget 2014.

	Social- och hälsovårds- budget, miljoner euro (budget 2014)	Utgifter för specialiserad sjukvård (HNS), miljoner euro (budget 2014)	Personalantal
Esbo	739	234	ca 3 400
Helsingfors*	2 163	520	ca 15 600
Grankulla	26	7	ca 150
Kervo	102	37	ca 330 (åv)
Kyrklätt	101	33	ca 460
Sibbo	58	19	ca 340 (åv)
Tusby	105	38	ca 520 (åv)
Vanda	611	205	ca 2 900
Vichtis**	78	29	-

*Helsingfors social- och hälsovårdsverk i sin helhet.

**Vichtis tillhör samkommunen Karviainen.

Källa: Kommunernas budgetar 2014.

4.2 Bildningsväsendet

4.2.1 Bildningsväsendets organisationer i utredningskommunerna

I *Esbo* verkar bildningsväsendet under kulturnämnden, idrotts- och ungdomsnämnden, Svenska rum-nämnden och utbildnings- och dagvårdsnämnden. Bildningsväsendet omorganiserades i början av 2014 och är nu indelat i fem resultatområden: finsk utbildning, finsk dagvård, Svenska rum (svensk dagvård, grundläggande utbildning, gymnasiet samt kultur- och ungdomstjänster), idrotts- och ungdomstjänster och kultur. Enligt budgeten för 2014 har bildningsväsendet totalt 7 449 anställda. Driftsutgifterna är 683,8 miljoner euro.

Helsingfors barnomsorgsnämnd styr barnomsorgsverkets verksamhet och utbildningsnämnden styr utbildningsverkets verksamhet. Barnomsorgsverket lyder under biträdande stadsdirektören för social- och hälsovårdsväsendet. Det svarar för finsk dagvård och förskoleundervisning och koordinerar stödet för bl.a. hemvård och privat vård. Verket har cirka 5 700 anställda och driftsutgifterna är 371 miljoner euro (budget 2014). Till dess organisation hör linjen för svensk dagvård och utbildning, linjen för grundläggande utbildning, linjen för ungdoms- och vuxenutbildning samt förvaltnings- och utvecklingscentralen. Vid utbildningsverket arbetar 6 300 personer. Driftsutgifterna är 657 miljoner euro. Till verksamhetsområdet för biträdande stadsdirektören för bildningsväsendet hör dessutom ärenden som gäller 10 andra nämnder/direktioner och 12 ämbetsverk/affärsverk.

I *Grankulla* är bildningsväsendet underställt finska och svenska nämnderna för undervisning och småbarnsfostran samt bildnings-, ungdoms- och idrottsnämnderna. Det har fem resultatområden: finsspråkiga skolväsendet, svenskspråkiga skolväsendet, småbarnsfostran, kultur- och fritidstjänster samt förvaltning och ekonomi. Bildningsväsendet har 424 anställda och driftsutgifterna är cirka 424 miljoner euro (budget 2014).

I *Kervo* har barnomsorgs- och utbildningsverket (KASVO), under barnomsorgs- och utbildningsnämnden, ett ansvar för att ordna stadens småbarnsfostran och grundläggande utbildning samt gymnasieutbildning och läroanstaltssamarbete på andra stadiet. Barnomsorgs- och utbildningstjänsterna omfattar över 7 800 barn, elever och studerande. Verket sysselsätter cirka 850 personer och driftsutgifterna är 58 miljoner euro. Fritidsverket, underställt fritidsnämnden, svarar för kommunens idrotts-, ungdoms-, biblioteks- och kultur-tjänster samt museitjänster och verksamheten vid Kervoinstitutet. Driftsutgifterna är cirka 8,7 miljoner euro och antalet anställda motsvarar cirka 75,5 årsverken.

I *Kyrkslätt* är bildningsväsendet underställt bildningsnämnden, finska och svenska förskoleverksamhets- och utbildningsnämnderna, ungdomsnämnden och idrottsnämnden. Det är indelat i finska utbildningstjänster, finska förskoletjänster, fritidstjänster, styr-, utvecklings- och förvaltningstjänster samt svenska förskole- och utbildningstjänster. Driftsutgifterna är cirka 86,7 miljoner euro och antalet anställda cirka 1 100 (budget 2014).

Sibbo har ett bildningsutskott indelat i svenska och finska utbildningssektionerna och en fritidssektion. Under utskottet verkar bildningsavdelningen, som är indelad i förskoletjänster, utbildningstjänster, idrotts- och ungdomstjänster och kulturtjänster samt förvaltningstjänster. Enligt budgeten 2014 motsvarar personalen 660 årsverken och driftsutgifterna är 51 miljoner euro.

I *Tusby* kommun är småbarnsfostran och bildningsväsendet underställt dagvårds- och utbildningsnämnden, kulturnämnden, idrottsnämnden och ungdomsnämnden. Det består av fem resultatområden: tjänster för uppväxt och lärande, kulturtjänster, idrottstjänster, ungdomstjänster och en utvecklings- och förvaltningsenhet. Enligt budgeten 2014 motsvarar personalen inom småbarnsfostran- och bildningsväsendet 1 061 årsverken och driftsutgifterna är 86 miljoner euro.

Vanda stads bildningsväsende verkar under undervisnings- och fritidsnämnderna. Under undervisningsnämnden verkar en svensk sektion indelad i resultatenheter för småbarnsfostran, grundläggande utbildning, svenskspråkig service, ungdoms- och vuxenutbildning och biblioteks- och informationstjänster. Under fritidsnämnden verkar kultur-, idrotts- och ungdomstjänsterna. Bildningsväsendet har också en resultatenhet för ekonomi- och förvaltningstjänster. Enligt budgeten (2014) arbetar 5 898 personer i bildningsväsendet och utgifterna är 434 miljoner euro.

Vichtis kommun bildningscentral styrs av 4nämnder: dagvårds- och utbildningsnämnden, kultur- och medborgarnämnden, idrottsnämnden och ungdomsnämnden. Bildningscentralen är indelad i tre resultatenheter: småbarnsfostran, utbildning och kultur- och fritidstjänster. I bildningsväsendet arbetar 886 personer. Enligt budgeten 2014 är bildningsväsendets utgifter cirka 66 miljoner euro (verksamhetsbidrag 63 miljoner euro).

Tabell 14. Bildningsväsendets utgifter och personalantal.

	Bildningsväsendets utgifter miljoner euro (budget 2014)	Personalantal
Esbo	684	ca 7 450
Helsingfors*	657*	ca 6 300*
Helsingfors**	371**	ca 5 700**
Grankulla	35	ca 420
Kervo (KASVO)	58	ca 850
Kyrkslätt	86	ca 1 100
Sibbo	51	ca 660 (åv)
Tusby	86	ca 1 060 (åv)
Vanda	434	ca 5 900
Vichtis	66	ca 890

*Helsingfors utbildningsverk.

**Helsingfors barnomsorgsverk

Källa: Kommunerna.

4.2.2 Småbarnsfostran (dagvård)

De nio utredningskommunernas dagvård omfattar totalt cirka 83 000 barn (tabell 15). I Esbo omfattar den kommunala dagvården cirka 11 400 barn (55 %), i Helsingfors 23 000 barn (66 %) och i Vanda cirka 10 500 barn (68 %). Andelen barn i svenskspråkig kommunal dagvård är högst i Grankulla (28 %) och Sibbo (8 %), lägst i Tusby (1 %) och Vanda (3 %). Dagvård ordnas genom köptjänster framförallt i Esbo (11 %) och Grankulla (14 %). Andelen barn som omfattas av stöd för privat vård är stor i Tusby (17 %) jämfört med övriga utredningskommuner (t.ex. Helsingfors 8 %, Vanda 5 % och Grankulla 5 %). Hemvårdsstödet omfattar cirka 25 % av de barn som omfattas av dagvård i Helsingfors, Esbo, Vanda och Sibbo.

I Esbo inkluderar finsk småbarnsfostran anslagen för kommunala daghem, familjedagvård, köpt dagvård, öppen småbarnsfostran, lagstadgat stöd för privat vård och hemvårdsstöd, Esbotilläggen och förskoleundervisningen. Man har förberett sig på att ordna dagvård för 13 945 barn eller cirka 70 procent av barnen i dagvårdsålder. Den lokala efterfrågan på dagvård möts genom daghem och familjedaghem, köptjänster och stöd för privat vård. Resultatenheten Svenska rum producerar barnomsorgs-, utbildnings-, kultur- och ungdomstjänster på svenska i samarbete med bildningsväsendets övriga resultatenheter. Samarbete med finsk småbarnsfostran och finska utbildningsväsendet bedrivs på separat överenskommen sätt. Svenskspråkiga dagvårdsplatser ordnas för cirka 1 600 barn. 83 procent av dagvårdsplatserna är kommunala och 17 procent privata eller köptjänster. Esbo har 140 kommunala daghem, 22 svenska och 93 privata.

Helsingfors barnomsorgsverk svarar för finsk dagvård och förskoleundervisning, lekparkernas öppna verksamhet, lekverksamhetens klubbar, familjehus och koordinering av stödet för hemvård och privat vård. Barnomsorgsområdenas servicehelheter består av dagvård, familjedagvård, gruppfamiljedagvård och förskoleundervisning vid dagvårdsenheterna inom ett visst geografiskt område. Alla barnomsorgsområden har en likartad verksamhet. År 2013 var antalet kommunala daghem 268 och där fanns 20 283 barn. I den svenskspråkiga dagvård som utbildningsverket ordnar finns cirka 2 000 barn, varav cirka 1 800 i stadens egna daghem. Totalt finns det 43 svenskspråkiga daghem. Staden köper också svenskspråkiga daghemstjänster från privata anordnare. De budgeterade dagvårdsutgifterna för 2014 är cirka 25 miljoner, varav 3 miljoner för köptjänster. Staden tillhandahöll utbildning i finska och svenska som en integreringstjänst för föräldrar som vårdar barn hemma.

Grankullas barnomsorg har 358 finskspråkiga och 260 svenskspråkiga barn i kommunens olika former av dagvård (daghem, köptjänstdaghem, familjedagvård, stöd för privat vård och hemvård). I Grankulla får en stor del av barnen småbarnsfostran i kommunala daghem (61 %). Grankulla beviljar ett stort antal betalningsförbindelser (4 % av barnen). Grankulla tillhandahåller skiftesvård och gruppfamiljedagvård och har satsat på öppen familjeverksamhet. Endast 2 % av barnen som omfattas av dagvård använder skiftesvård. Grankulla köper svenskspråkig dagvård som en tjänst. Stadens strategi är att avveckla små daghem och flytta verksamhet till större och mer ändamålsenliga byggnader. Nu finns det åtta daghem och enligt planerna är de sex stycken fr.o.m. 1.1.2015. Det finns två svenskspråkiga daghem och ett gruppfamiljedaghem.

I *Kervo* har barnomsorgs- och utbildningsnämnden fastställt att hela Kervo är ett antagningsområde för dagvård och förskoleundervisning. Dagbarnvården omfattar stödtjänster för hemvård, lekskola, daghemsvård, familjedaghem, förskoleundervisning och specialpedagogik. Dagvården omfattar cirka 1 800 barn. Kervo har 18 kommunala daghem och 11 privata. De privata daghemmen har profilerat sig inom bl.a. språk, idrott och konst. Familjedagvård ges hemma hos vårdaren kommunalt och som köptjänst.

I *Kyrkslätt* omfattar finsk barndagvård finskspråkiga daghem och familjedaghem, öppen småbarnsfostran, specialdagvård och tjänster som gäller stöd för vård av barn. De olika formerna av barnomsorg är daghem och familjedaghem samt öppen småbarnsfostran inklusive familjeparkverksamhet och klubbverksamhet. Vid utgången av 2012 fanns det 19 kommunala daghem och 13 privata. Dagvård ordnas för cirka 3 300 barn. Svensk barndagvård omfattar följande resultatenheter: daghemsvård, familjedagvård, specialdagvård och stöd för barndagvård. Den svenskspråkiga dagvården i kommunen består av 3 kommunala daghem med filialer, 5 privata daghem, ett privat gruppfamiljedaghem och en privat familjedagvårdare. Svenskspråkig dagvård (alla vårdformer) ordnas för cirka 600 barn.

I *Sibbo* har bildningstjänsterna ansvaret för att ordna småbarnsfostran. Tjänster produceras av kommunen, men köps också. Den kommunala dagvården omfattar ca 60 % av åldersklassen medan köptjänsterna omfattar 5,7 %. I en tvåspråkig kommun krävs servicestrukturer för båda språkgrupperna. Finskspråkig dagvård ordnas för cirka 850 barn och svenskspråkig för cirka 320 barn. Svenskspråkiga barn utgör cirka 1/3 av barnen i daghemsålder.

I *Tusby* består småbarnsfostran av bl.a. 19 kommunala, 2 köptjänst- och 11 privata dagvårdsenheter samt av 2 gruppfamiljedaghem. I dagvården utanför hemmet finns över 2 180 barn och inom stödd småbarnsfostran (specialdagvård) cirka 270 barn. Varje centrum i kommunen har en familjecentral (Hyrylä, Riihikallio, Jokela, Kellokoski).

I *Vanda* är huvudmannen för barnomsorgstjänsterna i de flesta fall kommunen. År 2013 omfattade tjänsterna totalt 15 627 barn. Barnomsorgstjänsterna är närtjänster och det finns ett servicenät med stor täckning och god tillgänglighet. I gränsområdena har man samarbetat kring dagvården bl.a. genom pilotprojekt för fri antagning av barn över kommungränserna. Det kommunala servicenätet för småbarnsfostran består av dagvårdsenheter, som totalt är 88 stycken. Det finns 84 finskspråkiga verksamhetsenheter och fyra svenskspråkiga. Verksamhetsenheten kan inkludera ett eller flera daghem, gruppfamiljedaghem, familjedagvårdare, ett öppet daghem, en familjepark eller klubbar. Vanda har totalt 126 kommunala daghem, varav 4 är svenskspråkiga. Den svenskspråkiga dagvården är koncentrerad till östra och västra Vanda. För närvarande drivs 11 finska daghem och 3 finska gruppfamiljedaghem med stöd för privat vård.

År 2014 har *Vichtis* 2 887 barn under skolåldern enligt prognosen över befolkningstillväxten, 1,5 %. Dagvården omfattar cirka 2 200 barn. Det finns 15 kommunala daghem. Svenskspråkiga daghemmet Aleksandra fungerar som kommunalt daghem. Det finns 5 privata daghem. Man försöker behålla familjedagvården i åtminstone dagens omfattning och nya familjedagvårdare rekryteras. Förebyggande arbete bedrivs i specialpedagogiken. Skiftesvård för hela kommunens område ges vid daghemmet Pajuniitty. Man strävar efter att öka antalet privata daghem.

Tabell 15. Antal barn i dagvård och antalet daghem.

	Dagvård* tot.	I kommunal dag- vård**	I kommunal svenskspråkig dag- vård**	I kommun- ens köp- tjänst	Inom stöd för privat vård	Inom stöd för hem- vård	Kommunala daghem, st.	Kommunala svenskspråkiga dag- hem, st.	Privata daghem, st.
Esbo	ca 20 630	ca 11 420	ca 1 370	ca 2 200	ca 1 950	ca 5 090	140	22	93
Helsingfors	ca 34 790	ca 23 120	ca 1 740	ca 390	ca 2 670	ca 8 620	271	42	103
Grankulla	ca 550	ca 430	ca 120	ca 80	ca 30	ca 90	8 (6 år 2015)	2	1 gfdh
Kervo	ca 1 820	ca 1 400	-	ca 80	ca 350	ca 690	18	-	11
Kyrkslätt	ca 3 290	-	ca 600	-	-	-	19	3	13
Sibbo	ca 1 450	ca 850	ca 330	ca 130	ca 120	ca 340	20	8	2
Tusby	ca 2 890	ca 1 520	ca 20	ca 90	ca 500	ca 710	19	0 (1 grupp)	11
Vanda	ca 15 500	ca 10 500	ca 280**	ca 340	ca 730	ca 3 930	126	4	11 7 köpt- jänstplatser
Vichtis	ca 2 240	-	ca 20***	-	-	-	15	1	5

* Antal barn i dagvård avser det sammanlagda antalet barn i kommunal dagvård, köptjänstdagvård och inom stödet för privat vård och hemvård.

** Antal barn i kommunal dagvård avser barn som omfattas av daghemsvård, familjedagvård och gruppfamiljedagvård.

***Antal barn i dagvårdsålder i alla vårdformer totalt. - Ingen uppgift har erhållits.

Källa: Kommunerna, uppgifter per 31.12.2013 eller senast möjliga.

4.2.3 Grundläggande utbildning och andra stadiet

I de nio utredningskommunerna finns cirka 115 000 grundskoleelever, varav cirka 8 procent svenskspråkiga. Nästan hälften av eleverna i Grankulla och cirka 40 % i Sibbo är svenskspråkiga. Den svenskspråkiga andelen är lägst i Kervo och Vichtis, cirka 1 %. Andelen elever med något annat språk än finska eller svenska är 16 % i Helsingfors, 12 % i Esbo och 15 % i Vanda. Helsingfors har ett betydande antal privatskolor jämfört med övriga utredningskommuner samt skolor med staten som huvudman. På utredningskommunernas område finns cirka 30 200 gymnasieelever, varav cirka hälften studerar inom Helsingfors stad. Förutom stadens gymnasier har Helsingfors 18 privata gymnasier.

I Esbo har resultatenheten för finskspråkig utbildning som grundläggande uppgift att ordna och utveckla utbildningen och elevvården. Tjänster som ordnas är förskoleundervisning i skolor, grundläggande utbildning i årskurserna 1–9, påbyggnadsundervisning (10-klass), gymnasieutbildning på andra stadiet och vuxengymnasiet. Kommunerna samarbetar i ordnandet av tjänsterna. I finsk grundläggande utbildning finns 24 540 elever, varav 16 992 i årskurserna 0–6 och 7 548 i årskurserna 7–10. År 2014 ökade antalet elever i årskurserna 1–6 med 365, varav 70 hade ett främmande modersmål, och antalet elever i årskurserna 7–9 med 95. I finskspråkig grundläggande utbildning och gymnasieutbildning studerar cirka 3 600 elever med främmande modersmål. Cirka 3 300 elever och studerande läser finska som andra språk. Modersmålsundervisning ges på 33 språk. För närvarande ges undervisning i åtta livsåskådningsämnen. Antalet nyanlända invandrare ökar och i Esbo har deras antal femfaldigats på 10 år. Olika former av förberedande undervisning ordnas för cirka 500 elever år 2014. Efter den förberedande undervisningen integreras eleverna i de allmänna klasserna.

Esbo har 12 finskspråkiga gymnasier och 1 svenskspråkigt. Vid Esbos daggymnasier studerar 4 676 personer och vid vuxengymnasiet 1 925 personer, varav 520 studerar examensinriktat förutom enskilda kurser. Gymnasiernas elevantal minskar med 50 elever på grund av en mindre årskull. Antalet startplatser på gymnasiet är 61,5 procent av årskullen som avslutar sin grundläggande utbildning. Invånarna i Esbo studerar även vid gymnasier i andra kommuner i huvudstadsregionen, framförallt vid gymnasier med specialuppgifter. I Esbo har Olars gymnasium en riksomfattande specialuppgift i matematiska och naturvetenskapliga ämnen och Hagalunds gymnasium i musik. Södra Hagalunds gymnasium och svenska Mattlidens gymnasium har internationell IB-utbildning. Dessutom söker man sig till gymnasier enligt olika typer av prioriteringar. I samarbete med utbildningssamkommunen Omnia tillhandahåller de finskspråkiga utbildningstjänsterna påbyggnads- eller annan utbildning för alla som saknar utbildningsplats på andra stadiet.

Samkommunen Omnia ordnar yrkesutbildning åt sina medlemskommuner (Esbo stad, Grankulla stad och Kyrksläotts kommun).

I *Helsingfors* svarar utbildningsverket för grundläggande utbildning, gymnasieutbildning och yrkesutbildning på andra stadiet (läroanstalts- och läroavtalsform). Stadens särdrag i produktionen av utbildningstjänster är att det finns många skolor och läroanstalter med en privat instans eller staten som huvudman. Stadens skolor och läroanstalter har totalt cirka 58 000 elever och studerande. Stadens grundskolor har cirka 38 000 elever, varav drygt 3 000 går i svenskspråkig grundskola. Staden är huvudman för totalt 120 grundskolor, varav 21 svenskspråkiga. Dessutom skaffar staden grundläggande utbildning genom avtal med 14 avtalsskolor, där cirka 5 000 barn går i grundskolan. Andelen elever som får särskilt stöd är cirka 11 % av eleverna i stadens skolor. Elever som har något annat språk än finska eller svenska som modersmål utgör cirka 17 % av eleverna. I det totala utbudet av finskspråkig grundläggande utbildning produceras cirka 80 % av stadens själv, 10 % av avtalsskolor och 10 % av andra privata eller statliga skolor i Helsingfors. Förberedande undervisning för invandrare tillhandahålls under ett års tid för alla som har svaga kunskaper i finska. Därefter kan elever i årskurserna 7–9 få stödundervisning. Modersmålsundervisning ges i 42 språk två timmar per vecka, i regel efter skoldagens slut. Religionsundervisning ges om sex olika religioner.

Gymnasierna med staden som huvudman har cirka 8 500 ordinarie elever, varav knappt 1 300 går i svenskspråkigt gymnasium. Staden har totalt 16 gymnasier, varav 4 är svenskspråkiga. Sju av stadens gymnasier har en av undervisnings- och kulturministeriet beviljad riksomfattande specialuppgift och vid två utförs en specialuppgift enligt stadens egen prioritering. Dessutom har staden ett finskspråkigt vuxengymnasium. Av eleverna i stadens gymnasier är cirka 30 % från en annan ort. Elever som har något annat språk än finska eller svenska som modersmål utgör cirka 7 % av de studerande och cirka 12 % av alla studerande får särskilt stöd. I gymnasieutbildningen står staden för cirka 60 % av elevantalet och i yrkesutbildningen på andra stadiet för 50 %.

Helsingfors stad ordnar yrkesutbildning på andra stadiet för unga och vuxna vid yrkesinstitutet Stadin ammattiopisto. Vuxenutbildningen har samlats som en egen helhet på en ny läroanstalt, vuxeninstitutet Stadin aikuisopisto. Utbildning i läroanstaltsform omfattar knappt 9 000 studerande (studerandeårsverken) och utbildning i läroavtalsform knappt

3 000. Av eleverna är cirka en fjärdedel från en annan ort. Elever som har något annat språk än finska eller svenska som modersmål utgör cirka 12 % av eleverna. Utbildningsverket ordnar förberedande utbildning för gymnasieutbildning och grundläggande yrkesutbildning riktad till invandrare. I examensinriktad utbildning ordnas undervisning i finska som andra språk, undervisning i den studerandes religion och modersmål samt olika stödåtgärder för studerande med invandrabakgrund.

Grankulla har en finskspråkig grundskola (totalt 700 elever) och en svenskspråkig grundskola (totalt 660 elever). Nettokostnaden per elev överstiger genomsnittet för hela landet. En stor del av detta går till undervisning och elevvård. Kostnaderna för fastigheter och transporter är låga. Resurserna för elevvård är goda och motsvarar kraven i den nya elev- och studerandelagen. I den grundläggande utbildningen kommer 26 % av eleverna från en annan ort. Utvecklingen av invandrarelevernas kunskaper i finska stöds i regel i en grupp för den egna årsklassen. Dessutom ges stödundervisning i finska under ledning av S2-lärare. Undervisningen ges i smågrupper, som stödundervisning och vid sidan av annan undervisning.

Grankulla har ett svenskspråkigt gymnasium (276 studerande) och ett finskspråkigt gymnasium (375 studerande). Vid gymnasierna är cirka 69 % av de studerande från en annan ort.

Grankulla är delägare i yrkesinstitutet Omnia, Prakticum och Ami-stiftelsen.

I *Kervo* svarar barnomsorgs- och utbildningsverket för ordnandet av grundläggande utbildning, gymnasieutbildning och läroanstaltssamarbete på andra stadiet. *Kervo* ordnar grundläggande utbildning vid 10 skolor, varav en är svenskspråkig. Svenskspråkig undervisning i årskurserna 7–9 ordnas som köptjänst i Sibbo eller Vanda. *Kervo* stads grundskolor utgör ett samarbetsnätverk. Allmän undervisning ordnas i årskurserna 1–9 för läropliktiga elever som bor i *Kervo*. Svenskspråkig allmän undervisning ordnas som köptjänst i årskurserna 7–9. Med specialundervisningstjänster avses både ordnande av specialundervisning i klassform och övergripande specialundervisningstjänster som tillhandahålls av speciallärare vid alla skolor. För elever med utländsk bakgrund ordnas förberedande utbildning i klasser med 15 elever som klasstorlek. Dessa elever får även undervisning i finska som andra språk (S2) samt undervisning i elevens modersmål och främmande religioner vid sina egna skolor. För studerande med utländsk bakgrund som är över 16 år ordnas grundläggande utbildning och gymnasieutbildning för vuxna, där man ger undervisning i finska som andra språk och vid behov undervisning i främmande religioner. För vuxna ordnas dessutom undervisning i finska som andra språk på eget initiativ.

I *Kervo* gymnasium och vuxengymnasium finns 170 startplatser för unga och cirka 100 för vuxna. Totalt finns det cirka 600 gymnasieplatser. Ungefär hälften av årskullen som avslutar sin grundläggande utbildning väljer gymnasiet som utbildningsplats på andra stadiet. *Kervo* gymnasium och vuxengymnasium betonar entreprenörskap i sin undervisning.

En av de viktigaste anordnarna av yrkesutbildning på andra stadiet i *Kervo* är Keuda, Mellersta Nylands samkommun för utbildning.

I *Kyrkslätt* svarar det finskspråkiga skolväsendet för finskspråkig grundläggande utbildning, gymnasieutbildning (ungdoms- och vuxengymnasium) medan det svenskspråkiga skolväsendet svarar för svenskspråkig grundläggande utbildning och gymnasieutbildning.

Grundskolan har 5 080 elever, varav cirka 1 080 svenskspråkiga. Kyrkslätt har 12 finskspråkiga och 6 svenskspråkiga grundskolor.

Kyrkslätt har ett finskspråkigt och ett svenskspråkigt gymnasium. I gymnasieutbildningen finns det cirka 500 finskspråkiga och 200 svenskspråkiga studerande.

I Kyrkslätt är samkommunen Omnia den mest betydande anordnaren av yrkesutbildning. Omnia anordnar yrkesutbildning på andra stadiet för unga och vuxna vid totalt 10 verksamhetsställen i Kyrkslätt, Esbo och Grankulla.

I *Sibbo* finns totalt 12 skolor för årskurserna 1–6, 2 skolor för årskurserna 7–9 och 1 enhetsskola. Antalet elever är totalt 2 417, varav 949 svenskspråkiga elever. Inom krävande specialundervisning tillhandahålls tjänster som är baserade på avtal mellan kommuner. Antalet elever med utländsk bakgrund väntas öka. Förberedande undervisning för invandrare började ges i augusti 2014 i en klass. För närvarande ges ca 50 elever S2-undervisning.

Sibbo har 2 gymnasier, varav det ena är svenskspråkigt. Det finns 190 finskspråkiga studerande och 158 svenskspråkiga. En av de viktigaste anordnarna av yrkesutbildning på andra stadiet inom Sibbo är Keuda. Mellersta Nylands samkommun för utbildning Keuda har 12 verksamhetsställen och 7 000 årliga studerande. Sibbo är medlem i flera samkommuner som anordnar svenskspråkig yrkesutbildning, bl.a. Itä-Uudenmaan koulutuskuntayhtymä (Amisto, Edupoli), Porvoo International College (Point College), Samkommunen för yrkesutbildning i Östra Nyland (Inveon), Svenska framtidsskolan i Helsingforsregionen (Practicum) och Borgå Folkakademi (Akan).

I *Tusby* sker den grundläggande utbildningen vid 15 skolor för årskurserna 1–6, varav en är svenskspråkig, tre skolor för årskurserna 7–9, två enhetsskolor, en sjukhuskola och i eftermiddagsverksamhet vid 12 skolor. Läsåret 2013–2014 hade den grundläggande utbildningen ca 5 000 elever. Under innevarande läsår har i genomsnitt 320 elever deltagit i eftermiddagsverksamheten.

Tusby gymnasium har 3 verksamhetsställen: Hyrylä, Jokela, Kellokoski. Läsåret 2013–2014 var antalet studerande ca 550. En av de viktigaste anordnarna av yrkesutbildning på andra stadiet inom Tusby är Keuda, Mellersta Nylands samkommun för utbildning.

Vandas grundskolor har cirka 20 900 elever. Vanda har en närskoleprincip, som även bidrar till att förebygga segregation. I enlighet med denna princip finns det endast små skillnader mellan skolorna och bara 8 % av förstaklassarna väljer någon annan skola än närskolan. I den grundläggande utbildningens skolnät ingår 51 skolor, varav 46 finskspråkiga och 5 svenskspråkiga. Fem skolor har separata undervisningsställen. Skolfastigheterna ägs i regel av staden eller av stadens bolag. Skolnätet har byggts upp under lång tid och två skolor kan ligga ganska nära varandra till följd av grundskolereformen (läroverk, medborgarskolor). År 2012 hade skolorna i genomsnitt 430 elever. De mindre skolornas andel har minskat systematiskt under de senaste åren. I den grundläggande utbildningen finns ett samarbete där man årligen utreder vilka investeringar som görs inom gränsområdet och möjligheterna till samprojekt.

Undervisningsnätets särdrag är den internationella skolan och de engelskspråkiga klasserna samt språkbadsklasserna på svenska och den tvåspråkig undervisningen på finska och tyska. Sju skolor ordnar undervisning för svårt funktionshindrade barn, i övrigt ges specialundervisning i regel vid närskolan. Vanda har en privatskola som tillämpar steiner-

pedagogik. Det svenskspråkiga skolnätet har 4 skolor för årskurserna 1–6 och i nuläget har alla dessa även förskoleundervisning. Skolan för årskurserna 7–9 finns i samma fastighet som gymnasiet. I Vanda ordnas undervisning i elevernas modersmål eller underhållsspråk på 30 språk två timmar i veckan. Förberedande undervisning för invandrades grundläggande utbildning ges enligt närserviceprincipen i förskolegrupper som består av 6-åringar. Förberedande undervisning för elever i läropliktsåldern ges i grupper för grundläggande utbildning eller förberedande undervisning. Den förberedande undervisningen är avsedd för elever som saknar tillräckliga kunskaper i finska för att kunna studera i en grupp för grundläggande utbildning.

År 2013 fanns det 3 694 gymnasiestuderande. Vanda har 5 dagsgymnasier och 2 vuxengymnasieenheter. Svenskspråkigt gymnasium och svenskspråkig grundskola för årskurserna 7–9 finns vid samma skolcentrum. Möjlighet att studera vid ett vuxengymnasium finns i Helsingfors. 28 % av alla Vandabor i gymnasieålder gick på andra gymnasier medan gymnasierna i Vanda hade 27 % studerande från en annan ort. Förberedande undervisning för invandrare över läropliktsåldern ges i vid Vuxengymnasiet och förberedande undervisning för gymnasiet ges vid Lumogymnasiet.

Vanda stad är anordnare av yrkesutbildning: man har en yrkesläroanstalt, Varia. Av de studerande vid Varia kommer 8 % från KUUMA-kommunerna. I Vanda finns ett privat yrkesläroverk och handelsläroanstalten Mercuria Kauppiaitten kauppaoppilaitos Oy, som ägs av staden till 90 %. Vanda har ingen svenskspråkig yrkesläroanstalt, men är delägare i Yrkesinstitutet Practicum, som finns i Helsingfors. Varia anordnar utbildning inom social- och hälsovård och teknik för personer med invandrarbakgrund. Undervisning i finska som andra språk ges till elever vars språkkunskaper inte är på samma nivå som hos en modersmålstalare. Språkmedvetenhet betonas i orienteringen för alla lärare.

Vichtis har cirka 3 500 elever i grundskoleåldern. Det finns 15 skolor, varav en svenskspråkig. Kommunens skolnät undersöks ur olika aspekter: läroplanens krav, kommunens strukturella utveckling och skolfastigheternas skick. Dessutom granskas investeringsplanen för nybyggnation, ombyggnad och kraven för skollokaler, ekonomiska konsekvenser och systematisk utveckling av gång- och cykelvägar. I kommunen har man gjort en servicenätutredning som inkluderar skolnätet. *Vichtis* har ett gymnasium med cirka 500 elever. Vid sidan av gymnasierna sörjer Mellersta Nylands utbildningscentral för undervisningen på andra stadiet.

Tabell 16. Antal elever och skolor i grundläggande utbildning.

	Totalt antal elever 2013–2014	Antal svensk-språkiga elever 2013–2014	Antal elever med annat national-språk 2013–2014	Antal kommunala skolor (tot.)	Antal svensk-språkiga kommunala skolor	Antal privata skolor	Andel skolelever från annan ort, (%)
Esbo	ca 25 900	ca 2 640	ca 3 220	89	12	3	1,2
Helsingfors	ca 47 200 (ca 37 400*)	ca 3 200 (ca 3 190*)	ca 7 640 (ca 6 060*)	120	21	20	4,3 (1,3*)
Grankulla	ca 1 400	ca 670	ca 120	4	2	0	27
Kervo	ca 3 300	ca 35	ca 280	10	1	0	1,9
Kyrkslätt	ca 5 100	ca 1 080	-	18	6	-	-
Sibbo	ca 2 400	ca 950	ca 50	14	8+1	0	4,8
Tusby	ca 5 000	-	-	20	1	-	-
Vanda	ca 20 900	ca 750	ca 3 150	51	5	1	1,2
Vichtis	ca 3 500	ca 30	-	15	1	-	-

*Helsingfors stads skolor
– ingen uppgift har erhållits

Källa: Kommunerna.

Tabell 17. Antal elever och skolor i grundläggande utbildning.

	Totalt antal elever 2013–2014	Antal svensk-språkiga elever 2013–2014	Antal kommunala gymnasier (totalt)	Antal kommunala svenskspråkiga gymnasier	Antal privata gymnasier	Andel gymnasie-studerande i årskullen	Andel studerande från en annan ort i kommunens gymnasier, (%)
Esbo	ca 6 600	ca 550	13	1	1	61,5	10
Helsingfors	ca 16 050 (ca 8 720*)	ca 1 250	17	4	18	69,4 (36,1*)	25,5 (28,5*)
Grankulla	ca 650	ca 280	2	1	0	-	71
Kervo	ca 660	0	1	0	0	50	29
Kyrkslätt	ca 720	ca 210	2	1	-	-	30
Sibbo	ca 350	ca 160	2	1	0	41,3	17,52
Tusby	ca 550	-	1 (3 verksamhetsställen)	-	-	-	-
Vanda	ca 4 170	ca 140	5 (+2 vuxenutbildningsenheter)	1	1	54	26
Vichtis	ca 520	-	1	-	-	-	10

** Helsingfors stads gymnasier och vuxengymnasier.
– ingen uppgift har erhållits

Källa: Kommunerna.

4.2.4 Kultur, bibliotek och fritt bildningsarbete

Kulturen har stor betydelse för metropolområdets attraktions- och konkurrenskraft samt invånarnas trivsel och välfärd trots att verksamhetsområdet inte utgör någon stor del av kommunernas ekonomi. Kommunerna bidrar till kulturutbudet genom att organisera, skapa möjligheter, understödja och producera. Därtill spelar staten en framträdande roll genom de nationella kulturinstitutionerna, framförallt i Helsingfors. Även privata kulturinstitutioner, gallerior och fria grupper – bland annat inom framställande konst – har en stor betydelse för ett mångsidigt konst- och kulturutbud.

Finländarna tycker att allmänna bibliotek är den viktigaste kulturtjänsten (Finska Kulturfonden 2013) och årets kundbetjänare 2013 (Taloustutkimus). Biblioteksväsendet har en lång tradition av samarbete över kommungränserna som ger möjlighet till gemensam användning av bibliotekstjänster. Huvudstadsregionens stadsbibliotek utgör biblioteksnätet HelMet, där man samarbetar om t.ex. bibliotekssystem och konkurrensutsättningar. Även andra kommuner på utredningsområdet bedriver regionalt samarbete.

I utredningskommunerna har kommunala medborgar- och arbetarinstitut och privata organisatörer av fritt bildningsarbete årligen över hundra tusen deltagare i sin verksamhet. År 2013 utreddes en sammanslagning av huvudstadsregionens samtliga svenskspråkiga medborgarinstitut, men man fann ingen gemensam lösning. Medborgarinstituten i huvudstadsregionen samarbetar mycket.

Esbo har omfattande kulturverksamhet organiserad av såväl staden som andra parter. I Hagalunds centrum finns *Esbo kulturcentrum*, som är huvudscenen för framställande konst och kulturliv i staden. Där arrangeras bl.a. konserter med stadsorkestrernas *Tapiola Sinfonietta*, gästföreläsningar från *Esbo stadsteater* och flera musik- och filmfestivaler och andra evenemang. Andra kulturcentrum i *Esbo* är *Sellosalen* i *Alberga*, barnkulturhuset *Lilla Aurora*, *Karahuset*, *Kannbrohuset* i *Esbo centrum* och de svenskspråkiga bildningstjänsternas *Vindängen* i *Hagalund*.

Till *Esbos* utställningscenter *WeeGee* hör fem museer, däribland *EMMA – Moderna konstmuseet* i *Esbo* och *Esbo stadsmuseum KAMU*. *Esbo* har ett särskilt avtal med *Museiverket* och *Mellersta Nylands landskapsmuseum*. Enligt avtalet är *Esbo stadsmuseum* museimyndighet för sitt område i likhet med landskapsmuseerna. *Esbo* har även flera privata museer såsom *Gallen-Kallelamuseet*.

Esbo stadsbibliotek har 16 verksamhetsställen, varav en del i köpcenter och ett som är sjukhusbibliotek. Dessutom finns två bokbussar och bibliotekets hemtjänst. *Esbos* bibliotek hör till huvudstadsregionens *HelMet-biblioteksnät* tillsammans med *Helsingfors*, *Grankulla* och *Vanda*.

Esbo koncentrerar vuxenutbildningen till en utbildningscentral, dit även verksamheten vid *Esbos* finskspråkiga arbetarinstitut flyttas. År 2013 var antalet kursdeltagare över 53 000. Svenskspråkig bildningsverksamhet inkl. arbetarinstitutets svenskspråkiga verksamhet samt svenskspråkiga kulturtjänster har sammanförts till en helhet som verkar över enhetsgränserna.

Helsingfors har som huvudstad en särställning när det gäller kulturutbudets omfattning och mångsidighet samt mångfalden av arrangörer. Kulturen i *Helsingforsområdet* betjänar hela regionen och även hela landet.

Institutioner som betjänar hela landet är bl.a. Nationalteatern, Nationalmuseum, Nationalgalleriet (Ateneum, Kiasma och Konstmuseet Sinebrychoff), Radions symfoniorkester och Finlands Nationalopera, som i betydande grad finansieras av Helsingfors jämte staten. Medfinansierare är också Esbo, Vanda och Grankulla.

Helsingfors kulturcentral är ett ämbetsverk i Helsingfors stad med mångsidigt ansvar för främjande av kulturen i huvudstaden. Dess verksamhetsidé är följande: "Helsingfors kulturcentral främjar konst, kultur och kreativitet och utvecklar en kulturellt rik och mångsidig Helsingforsregion. I Helsingfors är kulturen allas rättighet." Ämbetsverket har sju verksamhetsställen i olika delar av staden där konst och kultur skapas och visas. Dessutom understöder verket kulturaktörer.

Helsingfors stad har många kulturinstitutioner, såsom Helsingfors Stadsteater, med Lilla Teatern som svensk scen, Stadsorkestern, Helsingfors stadsmuseum, som består av sex museer, och Helsingfors konstmuseum. Dessutom är t.ex. Kabelfabriken, Södervik och Slakthuset helheter som fortlöpande utvecklas.

Helsingfors stadsbibliotek är Finlands största allmänna bibliotek. Vid stadsbiblioteket arbetar cirka 500 personer. Stadsbiblioteket har 33 allmänna verksamhetsställen två bokbussar, tre barnbibliotek och tio anstaltsbibliotek vid social- och hälsovårdsinrättningar. Hemtjänsten Boken kommer riktar sig till helsingforsare som inte själva kan besöka biblioteket på grund av sjukdom, handikapp eller hög ålder.

Helsingfors stads finskspråkiga arbetarinstitut har årligen cirka 70 000 kursdeltagare. Dess verksamhet är spridd över staden. Helsingfors stad är huvudman för Arbis, som är landets största svenskspråkiga medborgarinstitut.

Grankullas kulturtjänster producerar kulturevenemang i egen regi eller i samarbete med andra aktörer. Kulturtjänsternas verksamhetsställen är Nya Paviljongen, Vallmogård och Villa Junghans. *Grankullas* bibliotek är med i *HelMet*-samarbetet. *Grankulla* har ett tvåspråkigt medborgarinstitut. Grundläggande konstundervisning ges vid *Grankulla* konstskola, *Grankulla* musikinstitut och dansskolan *Helsingin tanssiopisto*.

Kervo har flera kulturlokaler som tillhör staden. I *Kervosalen* i centrum arrangeras konserter, teater-, opera- och dansföreställningar, seminarier och lokala föreningars evenemang. *Solbacken* är en utomhusarena i centrum. *Pentinkulmasalen* finns vid biblioteket och teaterhuset ligger nära järnvägsstationen. Som stadens konstlokaler fungerar också *Galleria Alli* och *Kervo gård*. *Kervo* har ett konst- och museicenter, *Sinkikka*, med två museer: *Kervo museum* och *Kervo konstmuseum*. *Kervo bibliotek* hör till de mellannyländska kommunernas gemensamma biblioteksnät *Kirkes* tillsammans med *Tusby*, *Träskända* och *Mäntsälä*. *Kervoinstitutet* är stadens lokala medborgarinstitut.

Kyrksläatts kulturkansli informerar om lokalhistoria, lokala kulturföreningars verksamhet och kulturevenemang som arrangeras i *Kyrkslätt*. I kommunen finns flera museer, med både kommunen och andra parter som huvudmän. Biblioteket har tre verksamhetsställen och en bokbuss som cirkulerar i kommunen. *Kyrkslätt* har ett musikinstitut och en konstskola. Dessutom verkar ett tvåspråkigt medborgarinstitut inom *Kyrkslätt* och *Sjundeå*. Verksamheten omfattar cirka 8 000 kursdeltagare vid 40 utbildningsenheter i olika delar av de två kommunerna. I *Kyrkslätt* verkar nästan trettio kulturföreningar. De står bakom körer, orkestrar m.m. och ordnar konserter, undervisning i dans och ordkonst, konstutställningar och annan kulturverksamhet.

Sibbos kulturverksamhet har som mål att erbjuda ett mångsidigt kulturutbud i samarbete med lokala föreningar, konstnärer och konstintresserade. Borgå landskapsmuseum svarar för museiverksamheten i området. Kommunen är huvudman för Borgånejdens musikinstitut. Kommunen har ett köpavtal med Borgå konstkola och Sibbo understöder föreningen Keravan tanssi- ja liikuntayhdistys, som är huvudman för dansskolan Keravan Tanssiopisto. Grundläggande teaterutbildning (Sibbo teater) ges i anslutning till medborgarinstitutet, men det är Kulturtjänsterna som svarar för verksamheten. Grundläggande konstundervisning anordnas av Sibbo musikskola och Lilla Villan. Biblioteket har två verksamhetsställen och en bokbuss. Kommunsamarbete bedrivs bl.a. för köp av material (t.ex. med Borgå, Borgnäs, Sibbo och Askola, som ingår i Porsse-biblioteken).

Tusbys kulturtjänster tillhandahåller service genom allmänna bibliotek, allmän kulturverksamhet och museer. Alla kommuncentrum har ett utbud av kultur- och museitjänster. Kulturenheten producerar och ordnar olika kulturevenemang och tjänster och är samarbetspartner i många lokala samarbeten med konstnärer och föreningar. I kommunen finns ett tiotal museer inom olika verksamhetsområden. För vissa museer är Tusby kommun huvudman, för andra är huvudmännen olika stiftelser och föreningar. Biblioteket har fyra verksamhetsställen och en bokbuss. Det hör till de mellannyländska kommunernas biblioteks nät Kirkes. Barnomsorgs- och bildningssektorn i Tusby erbjuder i tillsammans med Träskända stad undervisning vid musikinstitutet Keskisen Uudenmaan musiikkiopisto, som har ett verksamhetsställe i Tusby. Barnomsorgs- och bildningssektorn har ett brett samarbete med lokala organisationer och föreningar inom den tredje sektorn.

Vanda kulturtjänster svarar för tillhandahållandet av stadens kulturtjänster och grundläggande konstundervisning i olika delar av staden. Kulturproduktionen sörjer för att kultur kan upplevas över hela staden. Kulturen görs tillgänglig genom årligen återkommande evenemang, seniorkulturverksamhet, filmvisningar och understöd. Enheten har verksamhetsställen i Dickursby och Korso. Enheten för kulturlokaler, Länsi-Vantaan kulttuurital, förvaltar stadens kulturhus Myrbackahuset och konserthus Martinus. Kulturhusen erbjuder mångsidiga erfarenheter och upplevelser för personer i alla åldrar. Barnkulturverksamheten tillhandahåller många former av service över hela staden på både finska och svenska.

Vanda stad har två museer, Vanda stadsmuseum samt Vanda konstmuseum, som finns i Myrbackahuset i Myrbacka och även förvaltar Galleria K i Dickursby. Dessutom har flera andra huvudmän museer i Vanda.

Vanda bibliotek har tio verksamhetsställen runt om i staden samt två bokbussar. Alla bibliotek har även material och verksamhet på svenska. Vid Dickursbyskolan finns det helt svenskspråkiga Sandkullabiblioteket.

Vuxenutbildningen har koncentrerats till institutshuset på Näckrosvägen i Dickursby. Dessutom finns det mycket kvällsverksamhet i skolor i olika delar av Vanda. Vuxeninstitutet ger medborgarundervisning i fritt bildningsarbete, grundläggande utbildning för unga invandrare samt sysselsättningsutbildning för invandrare.

Vanda musikinstitut tillhandahåller grundläggande undervisning i alla instrument, sång och grunderna i musik på finska och svenska. Enheten har utbildningsenheter runt om i staden. Vanda konstkola tillhandahåller grundläggande konstundervisning vid utbildningsenheter i olika delar av staden.

Vichtis kulturtjänster utvecklar, stärker och koordinerar kultur- och medborgarverksamheten i samarbete med olika organisationer, läroanstalter och kulturproducenter. Det finns cirka femtio kulturföreningar inom kommunen. *Vichtis* bibliotek har två verksamhetsställen och en bokbuss. Grundläggande konstundervisning ordnas av institutet *Hiiden Opisto*, dansskolan *Luoteis-Uusimaan tanssiopisto Vinha*, musikinstitutet *Länsi-Uudenmaan musiikkiopisto*, musikföreningen *Palajärven musiikkiyhdistys Palmu* och konstskolan *Vihdin Kuvataidekoulu*. Dessutom finns *Vichtis* teater i kommunen.

4.3 Markanvändning, boende, trafik och miljö

I *Esbo* sköts uppgifterna inom markanvändning, trafik och miljö främst i tekniksektorns organisation. Teknik- och miljösektorn har fem nämnder/direktioner: stadsplaneringsnämnden, byggnadsnämnden, tekniska nämnden, miljönämnden och affärsverksdirektionen. Under stadsstyrelsen verkar också koncernsektionen, närings- och konkurrenskraftssektionen samt lokal- och bostadssektionen. Tekniksektorn har 1 090 anställda. Enligt budgeten (2014) är driftsutgifterna 219 387 miljoner euro (verksamhetsbidrag 73 965 miljoner euro)

Esbo tillämpar beställare–utförare-modellen i den interna servicen. Affärsverkssektorn producerar tjänster åt andra sektorer, som är beställare. Tekniksektorns organisation är en beställarorganisation. Fastighetsbyggnad och -äggande liksom serviceproduktion som byggtjänster, fastighetstjänster och matservice är organiserad i affärsverk. I tekniksektorns organisation ingår också koncern- och intressebolag. Under sektorsstaben finns stora utvecklingsprojekt, av vilka *Storåkern* och *Hagalund* är separata balansenheter.

Ansaret för planering av markanvändningen och planläggningen har *Esbo* stadsplaneringscentral i samarbete med övriga sektorscentraler och stabens utvecklingsprojekt. Stadsplaneringscentralen har 135 anställda och är indelad i detaljplan-, generalplan-, trafikplanerings- samt service- och utvecklingsenheten. Tomtenheten finns i tekniksektorns stab och mätningstjänsterna hos tekniska centralen.

Stadsplaneringscentralens generalplanenhet sköter planering av sådan markanvändning som kännetecknas av långa tidsperspektiv eller stora områdeshelheter. Enheten svarar för temaspecifik granskning som gäller hela *Esbo* och stöder planläggningen. Större delen av *Esbo* har en lagakraftvunnen generalplan. Avsikten är att generalplanen för de norra delarna, fastställd i två delar 1997 och 2001, ses över under programperioden 2014–2017. De senaste åren fokusområden i detaljplanläggningen förblir aktuella även den närmaste tiden och handlar om kompletterande byggnation i verkningsområdet för metron och stadsbanan samt nya småhusdominerade planer i samhällsstrukturs expansionsriktningar.

Stadsplaneringscentralens trafikplaneringsenhet arbetar med trafikplanering som ingår i planeringen av markanvändningen vid general- och detaljplanläggningen. När planläggningen är klar fortsätter trafikplaneringen mera detaljerat med gatuplaneringen. Tekniska centralen svarar för planeringen av gator och trafikreglering. Planering av kollektivtrafiken, utveckling av regionens trafiksystem (HLJ) och trafikforskning hör till Helsingforsregionens trafik (HRT). Kollektivtrafiksystemet i *Esbo* kommer att vila starkt på spårbunden trafik ett tvärgående och internt linjenät i *Esbo* som kompletterar spårtrafiken.

Målen och de primära områdena i Esbos bostadsproduktion anges i Helsingforsregionens MBT-intentionsavtal. De hyresbostäder som ägs av Esbo stad finns hos Esbo Bostäder Ab, som även väljer hyresgästerna. Tekniska centralens tjänster för gator och grönområden fungerar som ägare och beställare. I början av 2011 koncentrerades kommunalteknikens produktionsuppgifter till affärsverket Esbo Stadsteknik. Affärsverket sysselsätter cirka 320 personer. Förvaltning och kundtjänster bistår Tekniska centralens ledning som expert och sköter en del av centralens gemensamma förvaltnings- och kundtjänster. Inom serviceområdet Förvaltning sköter enheten Myndighetsuppgifter stadens parkeringsövervakning och uppgifter enligt lagen om flyttning av fordon.

Esbos byggnadstillsynscentral består av 50 personer i en organisation av sakkunniga på olika områden. Serviceområdet Stadsmätning och geoteknik svarar för mätning och kartverk på stadens område, sköter fastighetsbildningsuppgifter på detaljplanområde samt andra myndighetsuppgifter inom stadsmätning. Ungefär hälften av insamlade undersökningsdata om jordmånen och berggrunden beställs från konsulter.

Affärsverket Lokalcentralen sköter anskaffning och underhåll av stadens lokaler och byggnader. Det har ca 80 anställda. Tjänster inom fastighetsskötsel produceras av affärsverket Esbo Fastighetstjänster. Miljöcentralen svarar för stadens miljö- och naturvård och har ca 20 anställda.

Ansaret för vattenförsörjning och avfallshantering finns hos samkommunen HRM.

I *Helsingfors* är uppgifterna inom markanvändning, trafik och miljö fördelade på flera nämnder. De viktigaste är stadsplaneringsnämnden, fastighetsnämnden, bostadsnämnden, bostadsproduktionskommittén, HST-direktionen, byggnadsnämnden, nämnden för allmänna arbeten, nämnden för tekniska tjänster, miljönämnden och direktionen för affärsverket Palmia. Dessa leder sektorsverken, såsom stadsplaneringsverket, fastighetskontoret, bostadsproduktionsbyrån, Helsingfors stads trafikverk, byggnadstillsynsverket, byggnadskontoret, miljöcentralen, Stara och Palmia. Enligt budgeten (2014) är stadsplanerings- och fastighetsväsendets driftsutgifter 317,5 miljoner euro (verksamhetsbidrag 352,5 miljoner euro) och byggnads- och miljöväsendets utgifter 654,9 miljoner euro (verksamhetsbidrag 303,6 miljoner euro).

Stadsplaneringskontoret svarar för planläggning och trafikplanering i Helsingfors. Personalantalet är ca 280. Kontoret har fyra avdelningar: generalplanerings-, detaljplanerings-, trafikplanerings- och förvaltningsavdelningarna. Generalplaneringsavdelningen bereder generalplaner och gör tekniska och ekonomiska utredningar bl.a. för att bedöma planernas genomförbarhet och kostnader. Trafikplaneringsavdelningen svarar för planeringen av Helsingfors trafik för såväl bil- och kollektivtrafiken som cykel- och gångtrafiken. I Helsingfors utarbetas just nu en ny generalplan. Den gällande generalplanen är från 2002 och föråldrad i många delar. Stadsplaneringsnämnden godkände 2012 utgångspunkterna och arbetsprogrammet för en ny generalplan. Planen torde bli färdig 2016.

Fastighetskontoret svarar genom fastighets- och bostadspolitiska medel för att Helsingfors har förutsättningar för bra och mångsidigt boende, näringsverksamhet och service. Personalantalet är cirka 470. Fastighetskontorets huvudsakliga verksamhetsområde är förvaltning, uthyrning och försäljning av fastigheter och markområden som staden äger. Dessutom utvecklar man förvaltningen av de bostadsfastigheter som staden äger.

samt förfaringssätten vid reparationer, ombyggnader och annat som gäller fastigheterna. Fastighetskontoret förmedlar stadens hyresbostäder och sköter vissa lån och understöd inom kommunens verksamhetsområde i fråga om ägarbostäder. Till kontoret hör geotekniska sakkunnigtjänster, kart- och fastighetsdatatjänster och fastighetsingenjörens myndighetsuppgifter. Fastighetskontoret har sju avdelningar: bostadsavdelningen, geotekniska avdelningen, stadsmättningsavdelningen, enheten för fastighetsutveckling, lokalcentralen, tomtavdelningen och förvaltningsavdelningen.

Byggnadskontoret svarar för Helsingfors gatu- och grönområden samt planering och uppförande av stadens lokaler. Personalantalet är cirka 450. Själva bygg- och underhållsarbena beställs från stadens produktionsenhet Stara och privata entreprenörer. Byggnadskontoret har fem avdelningar: arkitekturavdelningen, förvaltningsavdelningen, HSB-Byggherre, gatu- och parkavdelningen samt serviceavdelningen. Byggnadstillsynsverket är indelat i allmänna avdelningen, som svarar för arkiv, statistik och datasystem samt juridiska och administrativa ärenden, stadsbildaavdelningen, som svarar för behandling av tillståndsansökningar, ger råd och tips till personer med byggplaner samt övervakar stadsbildens utveckling, och byggnadstekniska avdelningen, som sköter myndighetstillsynen av byggarbeten. Personalantalet är knappt 120.

Miljöcentralen har en livsmedelssäkerhetsavdelning, som svarar för ärenden som gäller livsmedelstillverkning, djurskydd, livsmedelsaffärer och restauranger, en miljö- och hälsoskyddsavdelning, som svarar för boendehälsa och hälsoskydd, en miljöskyddsavdelning, som svarar för områdesanvändning, luftskydd och bullerbekämpning, naturskydd, förorenad jord, avfall och vattenskydd, och en förvaltningsavdelning. Personalantalet är cirka 160.

Helsingfors stads trafikverk (HST) har cirka 1 050 anställda. HST:s verksamhetsområde är att producera metro-, spårvagns- och sjötrafik. HST äger Helsingfors spårvagns- och metrobanor samt metrostationer. Verket planerar, bygger och underhåller den infrastruktur som Helsingfors kollektivtrafik behöver – banorna och stationerna. HST:s viktigaste partner är samkommunen Helsingforsregionens Trafik (HRT). HRT svarar för kollektivtrafiken på ett område som består av huvudstadsregionens kommuner, Kervo och Kyrkslätt samt för planeringen av trafiksystemet i hela Helsingforsregionen.

Bostadsproduktionskommittén och -byrån (ATT) är en organisation inom Helsingfors stad som ska svara för att bostäderna i stadens egen bostadsproduktion byggs enligt stadens mål. ATT:s kvantitativa produktionsmål har angetts i ett av stadsfullmäktige godkänt handlingsprogram för boende och tillhörande markanvändning, som delvis genomför MBT-intentionsavtalet för Helsingforsregionen. År 2013 producerades 1 053 bostäder, cirka en fjärdedel av stadens hela bostadsproduktion.

Stara sköter stadens egen byggservice. Personalantalet är cirka 1 600. Organisationen är indelad i stadstekniskt byggande, underhåll, byggteknik, miljövård, geotjänster, logistik och förvaltning. Dessutom svarar Palmia för bl.a. fastighetsskötsel och husteknik.

Beslutsfattandet inom samhällstekniska sektorn i Grankulla är fördelat på samhällstekniska nämnden och byggnadsnämnden samt stadsbildskommittén under den. Resultatområdet Markanvändning svarar för alla markanvändningsplaner, markpolitiken, namnändringen och beslut om dispenser i Grankulla samt företräder Grankulla i regionala arbetsgrupper för markanvändning tillsammans med samhällsteknikdirektören. Enligt budgeten (2014) är driftsutgifterna cirka 11 miljoner euro (verksamhetsbidrag 1,85 miljoner euro)

I *Grankulla* finns det inte någon gällande generalplan. Däremot har staden utarbetat en plan för markanvändningen (MASU) som på översiktlig nivå uttrycker stadsfullmäktiges vilja när det gäller utvecklingen av Grankullas markanvändning. Ungefär 95 % av Grankullas yta omfattas av detaljplaner. I Grankulla blir ett tiotal ändringar av detaljplanen anhängiga per år.

Bostadsproduktionsmålen fastställs i MBT-intentionsavtalet och stadens bostadsprogram, som även granskar förutsättningarna och utgångspunkterna för främjande av bostadsproduktionen. Grankulla stads allmänna hyresbostäder finns till största del i stadens egna fastighetsbolag. Kollektivtrafiken spelar en central roll i de trafikpolitiska val genom vilka markanvändning och trafik samordnas. Kollektivtrafiken planeras och drivs helt och hållet genom samkommunen HRT, där Grankulla deltar aktivt i uppföljningen och styrningen.

Nuförtiden koordineras det kommunaltekniska planeringsarbetet alltid med HRM, HRT, trafikverket, NTM-centralen, polisen och Esbo stad. Byggnadstillsynen har ett nära samarbete med huvudstadsregionens byggnadstillsyner både i tekniska arbetsgrupper och på tillståndssidan. Resultatområdet Markanvändning inom samhällstekniska sektorn svarar för Grankullas kartor, mätningstjänster och fastighetsbildning. Resultatområdet Byggherreverksamhet och teknisk planering svarar för lokaltjänsterna. Resultatområdets fastighetsenhet svarar för fastighetsskötseln. Grankulla stads miljövårdsmyndighet är samhällstekniska nämnden.

I *Kervo* leds uppgifterna inom markanvändning, trafik och miljö av stadsteknikaffärsverkets direktion, byggnadsnämnden och stadsutvecklingssektionen. Dessutom finns markanvändningstjänsterna i stadsdirektörens stab. Enligt budgeten (2014) är stadsteknikens driftsutgifter cirka 30 miljoner euro (verksamhetsbidrag 4,4 miljoner euro), Byggnadsnämndens driftsutgifter och verksamhetsbidrag är 598 000 euro. Markanvändningstjänsternas driftsutgifter är cirka 2 miljoner (verksamhetsbidrag 817 000 €).

Affärsverket *Kervo Stadsteknik* består av följande enheter: nyckeltjänster, stadsmiljö, trafiksystem, vattenförsörjning, produktionsstöd och investeringsenheten. Enheten Nyckeltjänster svarar för underhåll och reparation av de lokaler som staden äger eller använder samt för stadens måltids- och renhållningstjänster. Enheten Stadsmiljö svarar för planering, anläggning och underhåll av stadens parker, skogar, åkrar, gatugrönområden, utomhusidrottsområden och gatubelysning. Dessutom svarar enheten för avfallshanteringen i samarbete med externa samarbetspartner. Enheten Trafiksystem svarar för planering, anläggning och underhåll av stadens trafikleder och trafikplanering. Den svarar även för kollektivtrafiken. Vattenförsörjningsenheten svarar för planering, anläggning och underhåll av stadens vatten- och avloppsnät. Säkerställande av vattenförsörjningen och avledningen av avloppsvatten för behandling sker i samarbete med externa samarbetspartner. Enheten Produktionsstöd svarar för affärsverkets allmänna förvaltning, ekonomiförvaltning och kommunikation. Till enheten hör en depå som utför maskincentrals- och reparationstjänster. Investeringsenheten svarar för planering och byggande av stadens verksamhetslokaler.

Byggnadsnämnden sköter byggnadstillsynens myndighetsuppgifter i enlighet med markanvändnings- och bygglagen. Ärendena bereds och verkställs av centralförvaltningens byggnadstillsynsbyrå.

Stadens bostadstjänster arbetar med de bostadsbehövandes behov samt urval och tillsyn av boende samt lån i enlighet med det som statliga myndighet fastställt. Planeringen av bostadsproduktionen sker i en förändrad omvärld genom att den regionala planeringen av markanvändning, boende och trafik ökat under de senaste åren.

Markanvändningstjänsterna svarar bl.a. för planläggningen. Kervos generalplan godkändes 2004 och har ändrats 2006 för Kerca-områdets del. Generalplanen planeringsår är 2020, och byggandet har framskridit så att en översyn av planen behövde inledas 2013. Den nya generalplanens planeringsår är 2035. Kervo stads trafikfrågor hanteras i affärsverket Kervo stadsteknik och i markanvändningstjänsterna, Enheten markanvändningstjänster svarar för planeringen av trafiknätet och trafiklösningarna i samband med planläggningen. KUUMA-regionens affärsverk har en trafikplanerare, som svarar för regionens intressebevakning.

Mellersta Nylands miljöcentral är ett gemensamt myndighetsorgan inom miljöhälsovård och miljöskydd för kommunerna Träskända, Kervo, Mäntsälä, Nurmijärvi och Tusby.

Beslutsfattandet inom tekniska sektorn och miljösektorn i *Kyrkslätt* är fördelat på samhällstekniska nämnden, byggnads- och miljönämnden, nämnden för serviceproduktion och direktionen för Eriksgård. Enligt budgeten (2014) är driftsutgifterna 43 miljoner euro (verksamhetsbidrag 9,6 miljoner euro)

Inom samhällstekniska sektorn svarar resultatområdet Markanvändning och dess enhet för tomt- och geoinformationstjänster för genomförandet av markpolitiken. Generalplanläggningen sköts inom sektorns planläggnings- och trafiksystemtjänster, som är kommunens representant i regionala markanvändnings- och trafiksystemprojekt. Kyrkslätt är också med i trafiksystemplanen för Västra Nyland. De lagakraftvunna generalplanerna omfattar hela kommunen. Våren 2014 slutfördes arbetet med en utvecklingsbild över kommunens markanvändning.

Inom samhällstekniska sektorn utförs trafikplanering i såväl planläggnings- och trafiksystemtjänsterna som de kommunaltekniska tjänsterna. Vid projekt som gäller delgeneralplaner utarbetas behövliga utredningar och översikter för organisering av trafiken. Vid detaljplanläggning utarbetas bl.a. trafikregleringsplaner och allmänna planer över gator och parkeringsområden. Kommunaltekniska tjänster utarbetar bl.a. gatuplaner enligt detaljplanen. Ändringar i vägplaner för landsvägar utarbetas också av de kommunaltekniska tjänsterna.

Planläggnings- och trafiksystemtjänsterna svarar för detaljplanläggning och tillhörande utredningar. Tyngdpunkten i detaljplanläggningen finns i zonen med kustbanan och stamväg 51. Detta område sträcker sig från Kantvik via kommuncentrumet till Tolls och Jorvas och vidare mot Massby och Esboviken. En betydande del av planläggningen syftar till att komplettera samhällsstrukturen.

De hyresbostäder som ägs av kommunen finns hos Kyrksläotts Hyresbostäder Ab, som även väljer hyresgäster. Kyrksläotts kollektivtrafikmyndighet är HRT. Hösten 2014 övergår Kyrkslätt till HRT-beställd kollektivtrafik med undantag för trafiken på Åboleden. Kollektivtrafikturerna konkurrensutsattes första halvåret 2014.

Resultatområdet Tekniska produktionstjänster svarar för kommunens gator, gång- och cykelvägar, allmänna områden samt planering, anläggning och underhåll av rekreati-

och grönområden. Nybyggnation sker till 95 % genom köptjänster och till 5 % i egen regi (inkluderar tillsynen). Kyrklätt har ett vattenförsörjningsverk som sköter invånarnas vattenförsörjning samt avledning av avlopps- och regnvatten inom sitt verksamhetsområde. Vattenförsörjningsverket har ett avtal om avloppsvatten med HRM. Ungefär hälften av hushållsvattnet köps från HRM. Hushållsvattnet i Veikkola kommer från områdets grundvattentäkt och HRM. Dessutom finns det 7 vattenandelslag i Kyrklätt. Den kommunala avfallshanteringen har ordnats genom samkommunen Helsingforsregionens miljötjänster (HRM).

Kyrklätts byggnadstillsyn och miljövard utgör ett resultatområde för myndighetsverksamhet. Kyrklätts tomt- och geoinformationstjänster svarar för kommunens kartproduktion (bl.a. grundkarta, guidekarta, adresskarta), geodetisk beräkning på områden med detaljplan, adressnumrering, terrängmätning exkl. byggnadstillsynens myndighetsmätningar samt underhåll och utveckling av geoinformationssystemet. Enheten tekniska produktionstjänster inom resultatområdet Serviceproduktion svarar för underhåll och byggande av kommunens lokalbestånd. På byggsidan sker över 90 % av investeringarna och cirka 70 % av reparationerna genom köptjänster. Enheten för tekniska produktionstjänster inom resultatområdet Serviceproduktion svarar för skötsel och underhåll av fastigheterna. Kommunens miljöwardsmyndighet och tillstånds- och tillsynsmyndighet enligt marksubstanslagen är byggnads- och miljönämnden.

I *Sibbo* har kommunstyrelsens markanvändningssektion till uppgift att sköta kommunens markpolitik och planering av markanvändning. Tekniska utskottet svarar för samhällstekniken, bl.a. trafikleder, allmänna områden, vatten-, avlopps- och energiförsörjning, kommunens fastigheter, bostadsuthyrning, räddningsväsendet och avfallshanteringen. Utskottet är vägförvaltningsmyndighet enligt lagen och förordningen om enskilda vägar i ärenden som gäller besvär och bildande av väglag. Byggnads- och miljöutskottet behandlar ärenden som enligt markanvändnings- och bygglagen och annan lagstiftning hör till kommunens byggnadstillsynsmyndighet.

Utvecklings- och planläggningscentralen svarar för markanvändnings-, bostads-, närings- och trafikfrågor som gäller kommunen. Centralen har 20 anställda. Den är indelad i fyra enheter enligt nuvarande verksamhet: Förvaltnings- och planeringsenheten, mättnings- och fastighetsenheten, generalplanenheten och planläggningsenheten. Utvecklings- och planläggningscentralens utgifter är cirka 4,3 miljoner euro per år. Årligen reserveras cirka 1 miljoner euro för sakkunnigtjänster.

Avdelningen för teknik och miljö svarar för kommunens byggnadstillsyn, miljövard, gator och grönområden, vattenförsörjning och lokaler.

I *Tusby* styrs markanvändning, boende, trafik och miljö av kommunutvecklingsnämnden. Resultatområdet Kommunutveckling har till uppgift att sörja för kommunens markanvändning och överlåtelse, planering av markanvändning och utvecklingsprojekt, företagstjänster och marknadsföring i syfte att säkerställa kommunens tillväxt och utveckling. Det är indelat i markanvändning och karttjänster, geografisk information och planläggning samt företagstjänster och utvecklingsprojekt. Enligt budgeten (2014) är utgifterna 3,7 miljoner euro (verksamhetsbidrag 1,7 miljoner euro) och personalantalet 42,7.

Byggnadsnämnden leder byggnadstillsynen. Under tekniska nämnden finns kommunaltekniken, kollektivtrafiken, miljötekniska tjänster, lokalcentralen, vattenverket och förvaltningstjänster. Enligt budgeten (2014) är tekniska sektorns driftsutgifter 21,7 miljoner euro (verksamhetsbidrag 4,4 miljoner euro) Personalantalet är 139,7.

Nuvarande generalplan 2010 saknar rättsverkan och är föråldrad i många delar. Nu ska en generalplan för hela kommunen utarbetas. Den ska bli en strategisk plan med rättsverkan enligt markanvändnings- och bygglagen och har 2040 som planeringsår. Beredningen av planen är i utkastskedet. Kommunen har också fem anhängiga delgeneralplaner.

Resultatområdet Kommunalteknik producerar kommunaltekniska planer och mätningar och svarar för anläggandet av kommunalteknik. Dess resultatenhet för kommunalteknisk planering utarbetar planer över gator, parkeringsområden och vattenförsörjningsnät. Resultatområdet Miljötekniska tjänster svarar för underhållet av trafikleder och grönområden, organiserar avfallshanteringen och svarar för kommunaltekniska materialtjänster samt maskin- och transporttjänster. Lokalcentralens uppgift är att producera de lokaltjänster sektorerna behöver inklusive anskaffning, uppförande och reparation av lokaler samt underhåll, skötsel och städning av fastigheter. Tusby kommuns vattenverk ombildades till ett affärsverk fr.o.m. 1.1.2014. Kollektivtrafiken ser till att bevara förutsättningarna för lokal kollektivtrafik som bär sina kostnader, och där trafiken är olönsam upphandlar man tjänster för åtminstone pendlare och utjämnar skillnader i servicenivå mellan kommunalar.

Tusby kommuns bostadstjänster sköter bostadsrelaterade uppgifter som kommunerna ålagts. Kommunen har cirka 360 bostäder som man äger eller hyr. Kommunens fastighetsbolag Tuusulan kunnan kiinteistö Oy äger över 780 bostäder. Enheten för bostadstjänster väljer även hyresgäster till flera andra ägares arava- eller räntestödsbostäder. Kommunen har även fritt finansierade hyresbostäder.

Mellersta Nylands miljöcentral är ett gemensamt myndighetsorgan inom miljöhälsovård och miljöskydd för kommunerna Träskända, Kervo, Mäntsälä, Nurmijärvi och Tusby.

I Vanda styrs verksamhetsområdet markanvändning, byggnad och miljö av tre nämnder: stadsplaneringsnämnden, som under sig har företagsservicen, och stadsplaneringen, tekniska nämnden, som under sig har fastighetscentralen och kommunalteknikcentralen, och miljönämnden, som under sig har byggnadstillsynen och miljöcentralen. Enligt budgeten (2014) är driftsutgifterna för verksamhetsområdet markanvändning, byggnad och miljö 319,9 miljoner euro (verksamhetsbidrag 8,6 miljoner euro) och personalantalet 683.

Vandas markanvändning styrs av Vandas strategi för fullmäktigeperioden 2013–2016, ekonomiska stabilitets- och skuldprogrammet (2012) samt av andra program framförallt Vandas bostadsprogram (2009–2017) och den årliga bostadsbyggnadsprognosen, Vandas livskraftsprogram 2013–2016 (2014), Stadens markpolitiska riktlinjer för planering av markanvändning och markköp 2013–2016 (2012) samt Vanda stads miljöprogram (2013–2016). Planering av markanvändning ingår också i flera andra program och deras beredning (välfärdsprogrammen, program för olika invånargrupper, delaktighetsmodeller etc.).

Stadsplaneringen har cirka 70 anställda, som gör totalt cirka 62 årsverken. Antalet torde inte förändras de kommande åren. I budgeten 2014 är driftsutgifterna 4 055 074 euro, driftsinkomsterna 189 000 euro och verksamhetsbidraget 3 886 074 euro. Stadsplaneringen är indelad efter uppgifter och områden i sju enheter, vars chefer utgör ledningsgruppen.

Bostadspolitisk styrning hör till företagsservicen inom verksamhetsområdet markanvändning, miljö och byggnad. De bostadspolitiska principerna anges i Vandas bostadsprogram 2009–2017 ("Boende med livsinnehåll i Vanda"). Ett väsentligt element i Vandas bostadspolitik är stadens markpolitiska riktlinjer.

Bostadsenhetens huvuduppgift är att genomföra stadens bostadspolitik, utveckla boendeförhållandena och skapa förutsättningar för bostadsproduktion i samarbete med externa parter såsom byggherrar, byggare och investerare samt med övriga resultatområden inom markanvändning och miljö, framförallt stadsplaneringen, och med stadens verksamhetsområden. Till enhetens uppgifter hör också att utarbeta bostadsprogrammet, den årliga bostadsbyggnadsprognosen, överlåtelse av bostadstomter, ärenden som gäller statens arava- och räntestödslån, vissa uppgifter inom tillsyn av hyresboende, ansvar för stadens bostadslånefond (reparations-, energi- och hälsoriskunderstöd), bostadsforskningsprojekt och olika utvecklingsuppgifter.

Vanda stad säljer aktivt bostadstomter till byggherrar, byggare och investerare för byggen i bolagsform och till privatpersoner för småhusbyggen. Staden säljer årligen 50–100 småhustomter. Många aktörer inom byggbranschen bygger i Vanda, och med de största hålls årliga byggherreöverläggningar för att främja ny bostadsproduktion.

Vanda generalplan 2007, som siktar på år 2030, vann laga kraft år 2010.

Trafikplaneringsresurserna uppgår till 22 personer. Konsultuppdragen är cirka 250 000 euro/år eller 1 219 euro/tusen invånare/år. Vanda har systematiskt utvecklat markanvändningen enligt stadens strategi så att den bygger ännu starkare på hållbara transporter, varvid gång, cykel och kollektivtrafik kan bli ett konkurrenskraftigt alternativ till personbilen (se även 2.2.2).

I *Vichtis* är beslutsfattandet inom tekniska och miljösektorn fördelat på planläggnings- och tekniska nämnden, miljönämnden och direktionen för Vichtis Vatten. Tekniska sektorn har 99 anställda. Enligt budgeten (2014) är driftsutgifterna 17,5 miljoner euro (verksamhetsbidrag 5,8 miljoner euro)

Planläggningsenheten vid Vichtis teknik- och miljöcentral svarar för all planering av kommunens markanvändning. Planläggningssektorn har nio anställda. Den svarar för general- och detaljplanläggning och deltar i regionala markanvändningsgrupper. Vichtis har en trafikplanerare. Arbetsuppgifterna handlar om både planläggning och kommunalteknik.

Vichtis har utarbetat ett markpolitiskt program, som anger principerna för kommunens markanvändningsavtal i samband med anskaffning, överlåtelse och planläggning av mark. Vichtis saknar en lagakraftvunnen generalplan för hela kommunen. Vichtis har fyra lagakraftvunna delgeneralplaner. Anhängiga delgeneralplaner gäller Västbanans utvecklingszon.

För Vichtis kollektivtrafik är tillsyns- och tillståndsmyndigheten Nylands NTM-central, med vilken man har fortlöpande samarbete i linjenäts-, biljett- och trafiktillståndsärenden. Regionalt samarbete inom kollektivtrafiken bedrivs i huvudsak inom Västra Nyland. I fråga om linjenätet har Vichtis mest gemensamt med Högfors och Lojo eftersom en stor del av Vichtis bussturer kör via Högfors eller Lojo. Många turer som kör via Vichtis betjänar även Veikkola i Kyrkslätt, och passagerare från Veikkolaområdet är en viktig faktor för vissa turer som betjänar Vichtis.

Kommunaltekniken svarar och sörjer för gatuhållningens myndighetsuppgifter, investeringsprogram, utveckling, planering, anläggning, byggande och underhåll av kommunens gatu-, rekreations- och grönområden, grävnings- och placeringstillstånd för gatu- och parkområden, arrendeärenden, upphandling och övervakning av entreprenader. Vichtis Vatten är ett affärsverk som ägs av Vichtis kommun och svarar för invånarnas vattenförsörjning samt avledning av avlopps- och regnvatten på sitt verksamhetsområde. Inom Vichtis byggnadstillsyn arbetar 6 personer. Geografisk information och mätning (10 anställda, varav 2 på deltid) svarar för kommunala uppgifter som gäller geografisk information, kartor och mätning. Lokalservicen svarar för underhåll och byggande av kommunens lokalbestånd. Dess fastighetsteknikenhet svarar för kommunens fastighetstjänster. Kommunens miljövårdsmyndighet och tillstånds- och tillsynsmyndighet enligt marksubstanslagen är miljönämnden.

5 ICT-läget – informationsförvaltningsmodeller och nyckeltal

Esbo har en decentraliserad ICT-modell. Den övergripande arkitekturen styrs centralt, men verksamhetsområdena har informationsförvaltningar som svarar för ICT-lösningarna på det specifika verksamhetsområdet. Dessa informationsförvaltningsorganisationer koordineras på stadsnivå genom arbetsgrupper, bl.a. styr- och ledningsgrupperna för informationsförvaltning. Olika ICT-integratorsroller finns runt om i stadsorganisationen, men en del av ansvaret för serviceintegrationen är centraliserat till IT-tjänsterna. Esbos ICT-personal består av 75 personer och ICT-budgeten är cirka 54,5 miljoner. (ICT-förändringsstödsutredning för metropolstaden 2014, cit. Kommunindelingsutredningen för Esbo, Grankulla, Kyrkslätt och Vichtis, Informationsförvaltning 2014; ICT-utredningen för Esbo, Kyrkslätt, Grankulla och Vichtis, bilagor till Informationsförvaltningsgruppens slutrapport 2014).

Helsingfors stad har en decentraliserad förvaltningsmodell för informationsförvaltning. Stadsstyrelsens IT-sektion övervakar stadens IT-strategi samt informationsförvaltnings- och IT-investeringarna. IT-sektionens uppgift är att lägga fram förslag till principer och riktlinjer för IT och informationsförvaltning samt följa upp genomförandet av dem liksom utarbetandet, verkställandet och genomförandet av stadens IT-program, att på framställning av förvaltningarna godkänna IT-projekt för IT-projektprogrammet när projektets kostnadsbudget överstiger en miljon euro och att yttra sig om helheten i stadens IT-projektprogram. Stadsstyrelsens IT-sektion styrs av instruktionen för stadsstyrelsen, som definierar sektionens behörighet.

Stadskansliets IT- och kommunikationsavdelning står för styrningen av hur informations- och kommunikationstekniken utnyttjas och utvecklingen av informationsförvaltningens interoperabilitet i stadsförvaltningen samt för centralförvaltningens informationsteknik. Till IT-enhetens verksamhetsområde hör att styra utvecklingen av stadens IT-funktion, bereda stadens IT-program och leda verkställandet av programmet, styra utvecklingen av den övergripande arkitekturen, svara för stadens gemensamma IT-infrastruktur och utveckla strategiska datasystem och nättjänster.

Förvaltningarna uppgör preciserande verksamhets- och IT-strategier och/eller planer. De svarar för sin del av verkställighetsplanen för stadens IT-strategi och uppföljningen av genomförandet, verksamhetsmodellen för den egna informationsförvaltningen, integrationen av förvaltningens IT-infrastruktur i stadens infrastruktur, förvaltningens informationssäkerhet enligt stadens informationssäkerhetspolicy och definieringen av förvaltningens datasystem och tillhörande processer.

Helsingfors ICT-personal består av totalt 483 personer och ICT-budgeten år 2010 var cirka 97 miljoner euro. (ICT-förändringsstödsutredning för metropolstaden 2014).

Grankulla har en centraliserad informationsförvaltning. Den svarar för administration och utveckling av grundläggande IT samt stödtjänster. Dessutom tillhandahålls expert-/konsulttjänster för verksamhetsområdenas ICT-projekt. Grankullas ICT-tjänster omfattar administration och utveckling av grundläggande IT samt stödtjänster. Dessutom tillhandahålls expert-/konsulttjänster för verksamhetsområdenas ICT-projekt. Grankullas centrala informationsförvaltning är en del av drätselkontoret och verkar under IT-ledningsgruppen, som består av stadsdirektören, sektorsdirektörerna och IT-chefen. Grankullas ICT-personal uppgår till 6 personer och ICT-budgeten är cirka 1,6 miljoner euro (ICT-förändringsstödsutredning för metropolstaden 2014).

Kervo stads IT-servicecenter TIPAKE är ett affärsverk som levererar grundläggande IT-tjänster till Träskända, Kervo och Mäntsälä. TIPAKE tillhandahåller grundläggande IT-infrastrukturlösningar och datasystem inklusive administration av arbetsstationer samt datacenter-, datakommunikations- och datasäkerhetstjänster. Kervos ICT-personal består av 15 personer och ICT-budgeten är cirka 2,9 miljoner euro. (ICT-förändringsstödsutredning för Mellersta Nyland 2014).

Kyrkslätt har en centraliserad ICT-modell, som dock inkluderar områdesspecifika delar. IT-serviceproduktionen sker i egen regi och med stöd av externa IT-leverantörer i fråga om centrala datasystem. Kyrkslätt är med i de mellannyländska kommunernas KUUMA-samarbete och en delägare i IT-bolaget Tiera. Kyrkslättas ICT-personal består av 9 personer och ICT-budgeten är cirka 4,7 miljoner euro. (Kommunindelningsutredningen för Esbo, Grankulla, Kyrkslätt och Vichtis, Informationsförvaltning 2014; ICT-utredningen för Esbo, Kyrkslätt, Grankulla och Vichtis, bilagor till Informationsförvaltningsgruppens slutrapport 2014).

Sibbo har en centraliserad informationsförvaltning. Den godkänner ICT-investeringarna för samtliga verksamhetsområden. I Sibbo ser man ICT-funktionen som en del av den strategiska utvecklingen av verksamheten. ICT-personalen består av 8 personer och ICT-budgeten är cirka 2,4 miljoner euro. (ICT-förändringsstödsutredning för Mellersta Nyland 2014).

Tusbys ICT-personal består av 7 personer och ICT-budgeten är cirka 2,6 miljoner euro (ICT-förändringsstödsutredning för Mellersta Nyland 2014).

Vanda har en centraliserad informationsförvaltning på stadsnivå med undantag för administratörs- och utvecklingsuppgifter. IT-tjänsterna är centraliserade till IT-servicecentret, som verkar under stadens centralförvaltning. IT-servicecentret hör till centralförvaltningen och svarar centralt för stadens informationsförvaltningsfunktion och ICT-serviceproduktion. De största verksamhetsområdena har utvecklingsresurser för koordinering av datasystemen och IT-användningen samt tar fram idéer och utvecklar utnyttjandet av datasystem och informationsteknik. Stadens informationsförvaltning styrs av en styrgrupp på stadsnivå där alla verksamhetsområden är representerade. Prioriterade områden i IT-användningen härleds ur stadens strategi, men den årliga verksamhetsplanen är baserad på områdesspecifika utvecklingsprojekt, behov och planer.

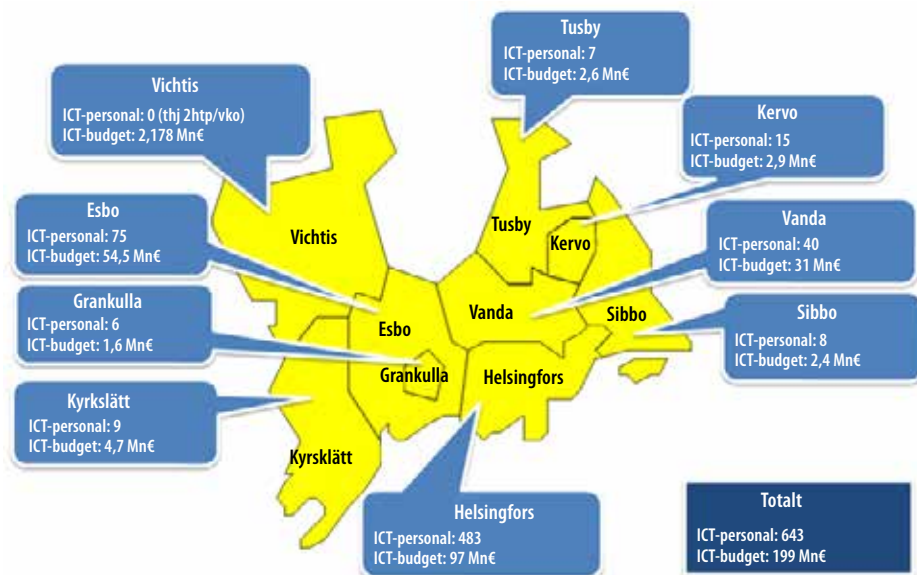
Ledningsgruppens viktigaste uppgift är att styra den centrala ICT-projektportföljen, prioritera projekt och ICT-medel samt fördela medlen adekvat. Styrgruppens ansvar är utveckling, styrning, koordinering och hantering av informationsförvaltningen, uppföljning av

ekonomin och effektiviteten i informationsförvaltningen och styrning av verksamhetsområdena i informationsförvaltningsfrågor samt att godkänna strategin, produktportföljen och årsbudgeten för informationsförvaltningen samt åtgärdsprogrammet för IT-servicecentret.

Vandas ICT-personal består av 40 personer och ICT-budgeten bedöms uppgå till cirka 31 miljoner euro år 2015 (ICT-förändringsstödsutredning för metropolstaden 2014).

Vichtis har en centraliserad ICT-modell med kommunsamarbete i närområdet som en väsentlig del. Ledningen av informationsförvaltningen köps som en extern tjänst. Grundläggande IT-tjänster köps från Kuntien Tiera Oy:s lokala tjänster i Västra Nyland. För centrala datasystem anlitas externa IT-leverantörer. Vichtis är med i KUUMA-samarbetet. Vichtis har ingen egen ICT-personal och ICT-budgeten uppgår till ca 2,2 miljoner euro (Kommunindelingsutredningen för Esbo, Grankulla, Kyrkslätt och Vichtis, Informationsförvaltning 2014; ICT-utredningen för Esbo, Kyrkslätt, Grankulla och Vichtis, bilagor till Informationsförvaltningsgruppens slutrapport 2014).

Bild 32. Utredningskommunernas ICT-personal och budget. Källor: Kommunindelings-utredningen för Esbo, Grankulla, Kyrkslätt och Vichtis, Informationsförvaltning 2014; ICT-utredningen för Esbo, Kyrkslätt, Grankulla och Vichtis, bilagor till Informationsförvaltningsgruppens slutrapport 2014). Obs! Siffrorna är från olika år under 2010–2014, vilket innebär att de inte är helt jämförbara.

6 Kommunernas samverkan

Ekonomiskt mest betydande av de lagstadgade samarbetsområdena för områdets kommuner är specialiserad sjukvård, regional kollektivtrafik, avfallshantering och yrkeshögskoleutbildning. Ansvaret för strategisk planering, regional utveckling och planering av markanvändningen för hela landskapet finns hos Nylands förbund. Viktiga samarbetsorganisationer är också samkommunerna Helsingforsregionens trafik (HRT) och Helsingforsregionens miljötjänster (HRM) samt Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikt (HNS). Beslutanderätten i samkommunerna utövas av samkommunsstämman och i Nylands förbund av landskapsfullmäktige. Medlemskommunernas röster och platser fördelas enligt grundkapitalandelarna eller t.ex. invånarantalet. Kommunerna svarar för finansieringen genom fastställda betalningsandelar.

- **Nylands förbund** är en samkommun som består av Nylands 26 kommuner. Förbundet svarar bl.a. för utarbetandet av landskapsplanen för Nyland. Ledamöterna i landskapsfullmäktige och -styrelsen företräder i första hand sin kommun och försöker primärt bevaka den egna kommunens intressen i beslutsfattandet.
- **Samkommunen Helsingforsregionens miljötjänster (HRM)** producerar miljötjänster för Helsingforsregionens invånare och företag. Verksamhetsområdet är vattenförsörjning, avfallshantering och region- och miljöinformationstjänster.
- **Samkommunen Helsingforsregionens trafik (HRT)** består av medlemskommunerna Helsingfors, Esbo, Vanda, Grankulla, Kervo, Sibbo och Kyrkslätt. Samkommunen svarar för planering och organisering av medlemskommunernas kollektivtrafik, resenärsinformation och utarbetandet av en trafiksystemplan för hela Helsingforsregionen.
- **Helsingfors- och Nylands sjukvårdsdistrikt HNS** är en samkommun som består av 24 kommuner. Dess uppgift är att producera tjänster inom specialiserad sjukvård och vård av utvecklingsstörda. Universitetssjukhuset HUCS inom HNS svarar också för vård av patienter med sällsynta sjukdomar eller som annars behöver krävande vård. Dessa kommer från befolkningen inom specialansvarsområdet, som är större än sjukvårdsdistriktet, och i fråga om vissa sjukdomar även från hela landet. Utredningskommunerna hör till följande sjukvårdsområden inom HNS: Esbo, Helsingfors, Grankulla, Kervo, Kyrkslätt och Vanda är medlemskommuner i HUCS sjukvårdsområde. Tusby hör till Hyvinge sjukvårdsområde, Vichtis till Lojo sjukvårdsområde och Sibbo till Borgå sjukvårdsområde.

- **Brand- och räddningsväsendet** i utredningskommunerna sköts av Helsingfors stads räddningsverk, Mellersta Nylands räddningsverk (Vanda, Tusby och Kervo) och Västra Nylands räddningsverk (Vichtis, Esbo, Grankulla och Kyrkslätt).
- **Yrkeshögskolor**
 - EVTEK är en samkommun där städerna Esbo, Grankulla och Vanda samt Kyrksläotts kommun är medlemmar.
 - Laurea ammattikorkeakoulu Oy verkar som en landskapsbaserad och diversifierad yrkeshögskola på hela metropolområdet. Delägare är Esbo stad, Vanda stad, Mellersta Nylands samkommun för yrkesutbildning, Hyvinge stad, Kyrksläotts kommun, Västra Nylands samkommun för yrkesutbildning, Borgå stad, Grankulla stad och Invalidförbundet rf.
 - Metropolia Ammattikorkeakoulu Oy är ett gemensamt bolag för städerna Helsingfors, Esbo, Vanda och Grankulla samt Kyrksläotts kommun. Bolaget är huvudman för yrkeshögskolan Metropolia.

I regionen verkar också flera samkommuner inom yrkesinriktad utbildning och den sociala sektorn. Därtill bedriver kommunerna mycket samarbete kring andra tjänster, t.ex. öppna data (Helsinki Region Infoshare), bildning (i huvudstadsregionen har man avtalat om ordnande av dagvård och förskoleundervisning samt urvalsgrunder för antagning av elever till förskoleundervisning) och fritt bildningsarbete (t.ex. medborgarinstitut och museer). I regionen finns även flera regionala bolag och stiftelser.

Metropolområdets kommuner har mycket samarbete inom olika verksamhetsområden. Regionala samarbetsorgan med ledande förtroendevalda har bildats för frivilligt samarbete.

- **Delegationen för huvudstadsregionen** är ett samarbetsorgan för de högsta förtroendevalda i huvudstadsregionens städer. Verksamheten är baserad på ett samarbetsavtal mellan huvudstadsregionens städer 2013–2016 som godkänts av stadsfullmäktige i Helsingfors, Esbo, Vanda och Grankulla. Delegationen godkänner visionen och strategin för huvudstadsregionen, behandlar strategiska riktlinjer för utveckling av regionen samt följer upp samarbetet.
- **Huvudstadsregionens koordineringsgrupp** är ett styrande och koordinerande organ för de högsta förtroendevalda i städerna Helsingfors, Esbo, Vanda och Grankulla inom ramen för regionens samarbete (baserad på samarbetsavtalet mellan huvudstadsregionens städer 2013–2016). Gruppen sörjer för styrning och uppföljning av samarbetet utifrån visionen och strategin samt behandlar strategiskt viktiga samarbetsfrågor, t.ex. boende, markanvändning och trafik, metropolpolitik och Helsingforsregionens samarbete. Den fungerar som en ägarstyrningsgrupp för huvudstadsregionens gemensamma, betydande sammanslutningar.
- **Helsingforsregionens samarbetsmöte** är ett samarbetsorgan med ledande förtroendevalda från 14 kommuner i Helsingforsregionen. Samarbetet inkluderar städerna i huvudstadsregionen (Helsingfors, Esbo, Vanda och Grankulla) och KUUMA-kommunerna (Träskända, Nurmijärvi, Tusby, Kervo, Mäntsälä, Borgnäs, Hyvinge,

Kyrkslätt, Vichtis och Sibbo. Regionsamarbetets mål är att trygga regionens internationella konkurrenskraft. Samarbetsobjekt är framförallt markanvändning, boende och trafik samt regional service, och för detta har man tillsatt MBT-delegationen.

- **Mellannyländska kommuner** (Hyvinge, Träskända, Kervo, Kyrkslätt, Mäntsälä, Nurmijärvi, Borgnäs, Sibbo, Tusby och Vichtis, de s.k. KUUMA-kommunerna) ingick år 2003 avtal om strategiskt partnerskap. Dess syfte är att förnya tjänsterna och utveckla områdets attraktionskraft. Man har även inlett samarbete om generalplaner. En del av kommunerna har organiserat ekonomiförvaltning och miljötjänster i gemensamma servicecenter.

7 Personal

7.1 Personalantal och yrkesgruppsfördelning

Enligt Kevas statistik har utredningsområdets kommuner cirka 83 000 anställda. Personalantalet och fördelningen framgår av tabell 18 och 19. Skillnaderna i hälsovård och lärare förklaras delvis av att Helsingfors sköter uppgifter inom specialiserad sjukvård och att staden har många privata och statliga skolor.

Tabell 18. Personalantal 2014 (Obs! antalet är en kalkyl baserad på antalet försäkrade 31.12.2010. Hälsovårdspersonal ingår endast från primärkommunerna, ej samkommunerna, där Vichtis hör till samkommunen Karviainen).

	Esbo	Helsingfors	Grankulla	Kervo	Kyrkslätt	Sibbo	Tusby	Vanda	Vichtis	Metro-polom-rådet
Kontorsarbete	810	2 366	44	103	114	68	108	808	51	4 475
Förvaltnings- och stödtjänster	681	3 402	36	78	80	50	103	669	31	5 139
Matservice	517	1 409	37	64	85	45	61	432	67	2 704
Städning och fastighetsskötsel	580	2 007	36	78	108	135	100	660	96	3 802
Tekniska och miljösektorn	1 120	5 053	57	126	102	71	122	819	105	7 590
Kultur och fritid	459	1 263	30	51	50	38	61	287	41	2 281
Socialsektorn	994	3 449	28	86	113	45	117	908	18	5 767
Läkare	316	1 001	8	37	52	30	56	265	0	1 766
Sjukskötare	968	4 256	49	120	177	64	144	762	2	6 567
Övrig hälsovårdspersonal	855	1 497	29	107	68	41	160	554	5	3 303
Primärskötare och närvårdare	768	4 527	38	184	281	113	187	769	0	6 927
Hemvårdare och assistenter	558	1 214	53	90	170	62	127	399	143	6 908
Lärare	3 260	5 957	202	299	602	316	440	2 487	254	13 823
Dagvårds- och förskoleundervisning tot.	2 560	5 592	93	315	524	236	408	2 117	360	12 199
TOTALT	14 446	42 994	740	1 635	2 525	1 314	2 192	11 936	1 171	83 250

Källa: Keva, FCG Konsultointi Oy).

Tabell 19. Personalens relativa yrkesgruppsfördelning (%) 2014 (Obs! Andelen är en kalkyl baserad på antalet försäkrade 31.12.2010. Hälsovårdspersonal ingår endast från primärkommunerna, ej samkommunerna, där t.ex. Vichtis hör till samkommunen Karviainen).

	Esbo	Helsingfors	Grankulla	Kervo	Kyrkslätt	Sibbo	Tusby	Vanda	Vichtis	Metro- polom- rådet
Kontorsarbete	6	6	6	0	5	5	5	7	4	5
Förvaltnings- och stödtjänster	5	8	5	5	3	4	5	6	3	6
Matservice	4	3	5	4	3	3	3	4	6	3
Städning och fastighetsskötsel	4	5	5	5	4	10	5	6	8	5
Tekniska och miljösektorn	8	12	8	8	4	5	6	7	9	9
Kultur och fritid	3	3	4	3	2	3	3	2	4	3
Socialektorn	7	8	4	5	4	3	5	8	2	7
Läkare	2	2	1	2	2	2	3	2	0	2
Sjukskötare	7	10	7	7	7	5	7	6	0	8
Övrig hälsovårdspersonal	6	3	4	7	3	3	7	5	0	4
Primärskötare och närvårdare	5	11	5	11	11	9	9	6	0	8
Hemvårdare och assistenter	4	3	7	6	7	5	6	3	12	8
Lärare	23	14	27	18	24	24	20	21	22	17
Dagvårds- och förskoleundervisning tot.	18	13	13	19	21	18	19	18	31	15
TOTALT	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Källa: Keva, FCG Konsultointi Oy).

7.2 Personalens pensionsavgångar och rekryteringsbehov

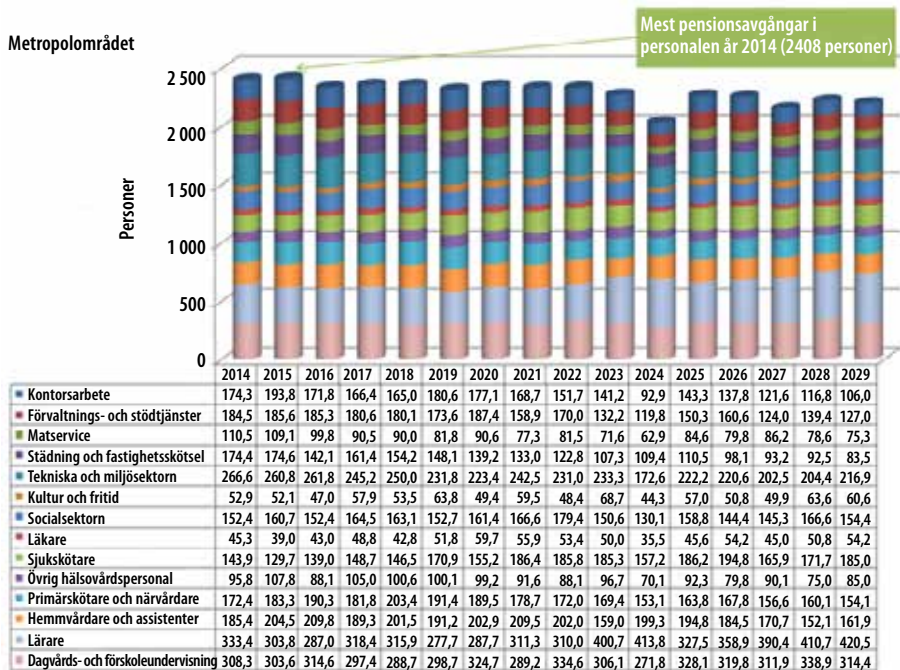
Kevas prognos över avgångar med ålders- och invalid/sjukpension gäller åren 2013–2030. Prognosen är baserad på personalen i tjänste- och anställningsförhållanden, fasta och på viss tid, KomPL- eller StaPL-försäkrade inklusive personal som är på tjänst- eller arbetsledighet 31.12.2010. Här ingår inte lantbruksutbytare och brandmän (däremot ingår övrig personal inom brand- och räddningsväsendet, t.ex. förvaltnings- och stödtjänster) eftersom de inte kan särskiljas i prognoserna. Deras andel är dock så liten att detta saknar betydelse för helheten.

Rekryteringsbehovet påverkas dessutom av övrig personalomsättning. Behovsprognoserna för respektive yrkesgrupp är baserade på prognostiserade förändringar i befolkningen som använder tjänsten (Statistikcentralen 2012) och den nuvarande användningen i olika åldersgrupper. Behovsprognoserna kan inte beakta eventuell över/underbemanning eller förändrad användning av t.ex. köptjänster. I fråga om hälsovården ingår endast personal från primärkommunerna, inte samkommunerna. Om primärvården inte finns hos kom-

munen (Vichtis av utredningskommunerna), är det kalkylerade behovet av t.ex. sjukskötare endast baserat på antalet äldre, annars har även övriga befolkningsgrupper beaktats som användare av tjänsterna.

Mest pensionsavgångar kommer år 2015, 2 408 personer (bild 33). Åren 2016–2029 pensioneras över 2 000 personer varje år (förutom år 2024).

Bild 33. Prognos över personalens pensionsavgångar. Källa: KEVA, klassificeringar FCG Konsultointi Oy.

De största pensionsavgångarna fram till år 2025 kommer bland kontorspersonal (43 % av nuvarande antal) samt personal inom-, städning- och fastighetsskötsel (44 %), förvaltnings- och stödtjänster (39 %), kosthållning (39 %), tekniska och miljösektorn (38 %) samt bland hemvårdare och assistenter (34 %) (bild 34). Sammanlagt går 34 % av dagens anställda i pension fram till år 2025. Trots att produktiviteten bedöms öka med 0,5 % per år (målet sätts förmodligen högre) behövs det cirka 6 831 fler anställda fram till år 2025 jämfört med 2013 års nivå.

Bild 34. Förändring i personalbehov och pensionsavgångar (Produktivitet +0,5 % per år). Källa: *kalkyl baserad på antalet försäkrade 31.12.2010, ** Kalkylerad förändring i personalantal, *** Kevas prognos, visas i grupper av minst 8 personer, totalsiffran inkluderar dock alla personalgrupper.

Metropolområdet		Produktivitet +0,5 %/år			
		Personal*	Förändr.**	Pensioneras***	
Yrkesgrupp	Med bl.a.	2013	2013-2025	2014-2025	
Kontorsarbete	Sekreterare, avdelningssekreterare, ordbehandlare, löneräknare, kassörer, vaktmästare, receptionister, telefonister o.d.	4 45	+115	1927	43 %
Förvaltnings- och stödtjänster	Ledare, ekonomidirektörer, kamrerer, bokförare, personaldirektörer, informationsförvaltning, kommunikation, translatörer o.d.	5 106	+133	2008	39 %
Matservice	Restaurang- och storköcker-, kokar, kokerskor, kallsränkor, köksbiträden o.d.	2 690	+76	1 050	39 %
Städning och fastighetskötsel	Städare, städledare, fastighetsservicemän, vaktmästare o.d.	3 777	+99	1 677	44 %
Tekniska och miljösektorn	Tekniskt sakkunniga, byggbranschens arbetare, parkarbetare, lager-, reparations- och servicepersonal, chaufförer o.d.	7 540	+196	+2 841	38 %
Kultur och fritid	Biblioteks- och museipersonal, idrottsinstruktörer, ungdomsledare o.d.	2 266	+59	654	29 %
Socialektorn	Socialarbetare, handledare och pedagoger inom socialektorn, sysselsättningsledare o.d.	5 729	+149	1 893	33 %
Läkare	Överläkare, specialistläkare, tandläkare och övriga läkare inom primärvård	1 746	+250	571	33 %
Sjukskötare	Sjukskötare, hälsovårdare, ergoterapeuter och andra terapeuter, barnmorskor och tandskötare	6 493	+929	1 935	30 %
Övrig hälsovårdspersonal	Psykologer, laboratorieskötare, provisorer, farmaceuter, ambulansförare, medicalkvrmästare, talterapeuter, instrumentvårdare o.d.	3 266	+467	1 135	35 %
Primärskötare och närstående	Primärskötare och närstående	6 813	+2 488	2 149	32 %
Hemvårdare och assistenter	Bl.a. hemvårdare, personliga assistenter, skolbiträden (närstående-vårdare ingår i det totala antalet men inte i avgångarna)	6 824	+1 458	2 349	34 %
Lärare	Lärare, rektorer, studiehandledare o.d.	13 756	+523	3 887	28 %
Dagvårds- och förskoleundervisning	Hemvårdare och assistenter	12 163	-111	3 666	30 %
TOTALT		82 612	+6 831	27 743	34 %

När produktiviteten bedöms öka 0,5 % per år uppskattas utredningsområdets kommuner ha ett årligt rekryteringsbehov på cirka 3 000 personer fram till år 2023 och därefter är behovet cirka 2 500 personer per år fram till år 2029 (bild 35). Sammanlagt behövs det alltså 44 709 fler anställda fram till år 2029. Då har metropolområdet (de 9 utredningskommunerna) ett personalantal på 90 600 (bild 36), vilket innebär att kommunerna har cirka 8 000 fler anställda år 2029 än år 2013.

Bild 35. Kalkylerat rekryteringsbehov till följd av förändrade behov och pensionsavgångar, produktivitet + 0,5 %/år

All personal, om personarbets produktivitet ökar 0,5 %/år

Metropolområdet

Personalantal 31.12.2010

Pensionsavgångar i dagens personal fram till år 34 %

Om personarbets produktivitet +0,5 %/år, blir behovet år 2025 89 443 (förändring +6 831)

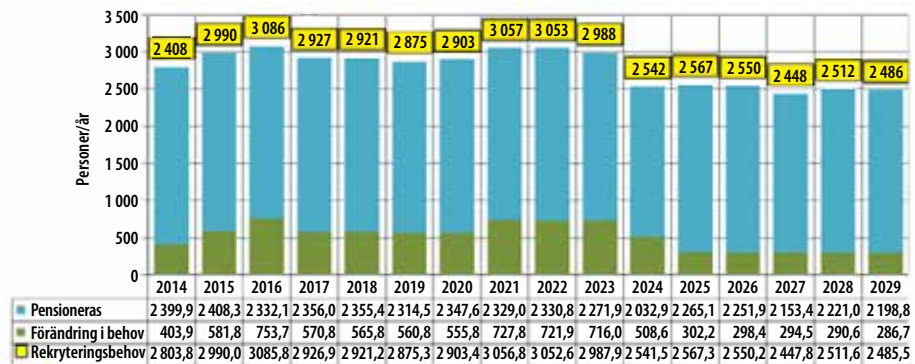
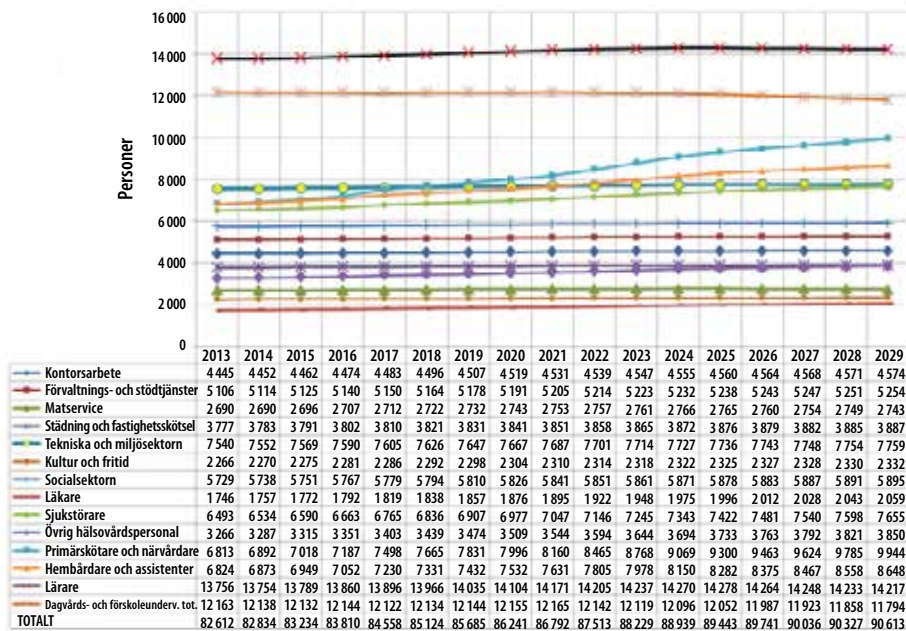

Bild 36. Kalkylerat personalbehov på utredningsområdet 2013–2029. Källa: FCG Konsultointi Oy.

Kalkylerat personalbehov, produktivitet +0,5 %/år

Metropolområdet

SAMMANFATTNING – personalantal, pensionsavgångar och rekryteringsbehov

• Personalantal

» Enligt Kevas statistik har utredningsområdets kommuner cirka 83 000 anställda.

• Pensionsavgångar och rekryteringsbehov

» Sammanlagt går 34 % av de 9 utredningskommunernas nuvarande anställda i pension fram till år 2025.

» När produktiviteten bedöms öka 0,5 % per år uppskattas utredningsområdets kommuner ha ett totalt rekryteringsbehov på 44 709 anställda fram till år 2029.

» År 2029 uppskattas att de 9 utredningskommunerna har ett personalantal på cirka 90 600 eller cirka 8 000 fler jämfört med år 2013.

8 Invånarnas möjligheter till deltagande och påverkan samt förverkligande av närdemokrati

8.1 Nordisk jämförelse

Norska och svenska kommuner kan inrätta kommunalförvaltningar med ett betydande serviceansvar och budgetmakt. Danska och finländska fullmäktige kan tillsätta kommunalnämnder, men nämnderna har inga betydande ekonomiska resurser.

Oslo har 15 stadsdelar med vardera 27 000–51 000 invånare. Kommunerna svarar för primärvård, barndagvård, fritidsverksamhet samt äldre- och handikappomsorg. 39 % (13 144) av Oslo stads anställda arbetar i stadsdelorganisationen. Stadsdelsfullmäktige väljs i samband med kommunalvalet. Valdeltagandet i stadsdelsvalet 2011 var 52–70 % eller ungefär lika högt som i det vanliga kommunalvalet (Pihlaja & Sandberg 2012).

I Sverige inrättades under 1970- och 1980-talen kommunalnämnder som en motreaktion till att antalet kommuner hade minskat kraftigt. Sedan slutet av 1980-talet har många medelstora städer beslutat att avveckla kommunorganisationen som inrättades efter kommunreformen. Å andra sidan inrättade de tre storstäderna Stockholm, Göteborg och Malmö i början av 1990-talet kommunorganisationer i hela kommunen. Där finns kommunalnämnderna kvar och står för en betydande del av stadens serviceproduktion. I Göteborg utgjorde stadsdelsbudgetarna över hälften av stadens totala budget år 2012. Kommunalnämndernas uppgifter varierar kommunvis. Kärnan utgörs av s.k. mjuka närtjänster (Pihlaja & Sandberg 2012).

Stockholms stad är indelad i 14 stadsdelsförvaltningar, som var och en omfattar flera stadsdelar. Stadsdelsförvaltningarna leds av en politiskt vald nämnd med uppgifter inom bl.a. kommunal förskola, äldreomsorg, handikappomsorg, stadsmiljö (t.ex. parkskötsel), socialpsykiatri, individ- och familjeomsorg, konsumentvägledning samt fritids- och kulturverksamhet (www.stockholm.fi). Nämnden beslutar hur förvaltningens anslagsmedel ska användas för de lokala behoven.

I Sverige har antalet kommunalnämnder minskat under 2000-talet. Lokala organ har inrättats även i nya kommuner, men de omfattar inte hela kommunen utan oftast bara dess ytterområden. Flera företeelser ligger bakom det minskade intresset för kommunalförvaltningar: en stark samhällspolitisk trend i Sverige har varit att främja privata servicepro-

ducenter och medborgarnas valfrihet. När kommunen övergått till beställare–utförare-modellen har arbetssättet med lokal serviceproduktion ofta fått ge vika.

Danmark präglas av en bred och lagstadgad brukardemokrati (t.ex. daghemmens föräldraråd eller brukarnas garanterade rätt att påverka hur servicehusen för handikappade drivs). Man har försökt underlätta för klienterna genom samservicekontor och e-tjänster. Efter den stora kommunreformen 2007 har danska fullmäktige kunnat inrätta kommunelskommittéer och delegera beslutanderätt till dem, främst i ärenden som gäller fysisk miljö, dvs. planering av markanvändning och byggande, vägar och trafik samt fritidsverksamhet och morgon- och eftermiddagsvård för skolelever. Ändå har bara fyra danska kommuner utnyttjat möjligheten att inrätta kommunelskommittéer. En av de fyra är Köpenhamn, där 12 lokala organ inrättats under senare delen av 2000-talet. Köpenhamns stadsdelar har inte serviceansvar, men de lokala organen spelar en central roll framförallt i stadsplaneringsdialogen. (Pihlaja & Sandberg 2012).

8.2 De nio kommunernas nuläge och utvecklingsplaner

Esbo har främjat invånarnas delaktighet långsiktigt. Man har även utvecklat invånardemokratin. Invånargruppernas kanaler för påverkan är bl.a. äldreåd, ungdomsfullmäktige, handikappråd, delegationen för kulturell mångfald, jämställdhetskommittén, skoldirektioner, elevparlament, invånarforum, invånarföreningar och lokalföreningar.

Esbos lokala närdemokratimodell består av lokala invånarforum, som startade år 2009. Forumens mål har uppställts av Esbos stadsstyrelse. Esbos invånarforum är öppna för alla och skiljer sig här från Vandas områdeskommittéer. Esbo har ett invånarforum för vart och ett av dess sju storområden. På varje storområde har forumet en beredningsgrupp som valts utifrån ansökningar från områdets invånare. Invånarforumens verksamhet koordineras av en arbetsgrupp som bildats av centralorganisationen för Esbos tre invånarföreningar. Invånarforumen är fristående från stadens förtroendemannaorganisation, men diskussionerna rapporteras för att kunna påverka stadens beslutsfattande.

Esbo främjar en fortlöpande dialog med invånarna via sociala medier och traditionellt brobyggande samt klientenkäter, respons och klientråd. De som använder närservicen ska kunna påverka utvecklingen av den. Det tväradministrativa utvecklingsprogrammet Inkluderande Esbo har som mål att stödja och utveckla verksamheten i enlighet med berättelsen om Esbo.

*Helsingfors*strategiprogram till år 2012 angav riktlinjer för kommande åtgärder som ska stärka demokratin och medborgarnas påverkan. Förslagen inkluderade bl.a. pilotprojekt om lokal delaktighet, områdesforum, inkluderande budgetering och utveckling av inkluderande regionplanering. Ett insatsområde var öppenhet, däribland att offentliggöra tjänstemannabeslut på nätet. Olika åtgärder för att genomföra förslagen ingår i strategiprogrammet 2013–2016. Under 2013 genomfördes ett försök med lokal delaktighet utifrån strategiprogrammet. Tio pilotprojekt för olika delar av staden valdes ut. En utvärdering av pilotprojektens resultat har publicerats (Högnabba 2014).

Strategiprogrammets demokratiavsnitt har två perspektiv, ett öppet och ett inkluderande Helsingfors:

Öppet Helsingfors: En öppen stad präglas av att invånarna har en plats i gemenskapen och att beslutsprocesserna är öppna för invånarna. Beredningen blir öppnare, och invånarna uppmuntras att använda elektroniska kanaler för informationssökning, medverkan och interaktion. Åtgärderna är bl.a. att en gemensam feedbackkanal skapas för invånarna för att dessa ska kunna ge användarkommentarer, att webbtjänster och interaktiva kanaler utvecklas och åtgärder vidtas för att de ska bli tagna i bruk, att det produceras nya elektroniska och interaktiva metoder genom vilka invånarna kan vara med och utveckla staden, att arbetet med att göra den offentliga informationen tillgänglig fortsätter genom att systemet Ahjo utvecklas och projektet Helsinki Region Infoshare pågår.

Inkluderande Helsingfors: Den representativa demokratin stärks, invånarna får större möjligheter till delaktighet och inflytande, och metoderna i fråga förbättras. Staden fortsätter att utveckla den lokala demokratin utifrån erfarenheterna från projekten inom försöket med lokalt deltagande. Åtgärderna är bl.a. att permanenta strukturer skapas för växelverkan mellan invånare och förvaltningar, att de unga får bättre möjligheter till delaktighet och inflytande, att pilotförsök med lokalt deltagande får stöd och att nya verksamhetsmodeller utvecklas utifrån försöken, att försök med deltagande budgetering görs bl.a. inom utbildningsväsendet, ungdomsväsendet och biblioteksväsendet, att digital utslagning motverkas genom elektroniska möjligheter till lärande och delaktighet, att en verksamhetsmodell för demokratilokaler skapas och att det görs lättare att börja använda befintliga lokaler för ändamålet, att rådgivande folkomröstningar börjar tillämpas.

Grankulla har infört många sätt för invånarna att delta och påverka. Kundperspektivet är primärt i ordnandet av stadens tjänster. Kommunens storlek och täta struktur möjliggör tydliga aktörer för varje typ av service. Dem kan invånarna enkelt identifiera och vända sig till, även på annat sätt än genom enkäter om t.ex. tjänsternas kvalitet, tillgänglighet och tillräcklighet. En verksamhetsmodell för att stödja invånarnas aktivitet och i detta fall inkludering av barn och ungdomar är handboken "Delaktiga barn och unga – bättre kommun" för förtroendevalda och tjänsteinnehavare.

Kyrkslätt har infört elektroniska geodatabaserade enkäter i planeringen av markanvändningen. I dagvården och skolan satsar man på samarbete med vårdnadshavarna. Detta är inskrivet i förskoleverksamhets- och läroplanerna. Kyrksläts kommun är med i KUUMA-kommunernas närdemokratiprojekt. Under våren 2014 utredde projektet bl.a. på vilka sätt kommunernas invånare kan vara delaktiga och påverka tjänsterna samt de viktigaste formerna av deltagande.

Kervo stad utvecklar närdemokratin och invånarnas påverkansmöjligheter genom att främja direkt påverkan via olika möten, förfaranden och elektroniska system för deltagande. Byaftnar ger möjlighet att diskutera aktuella frågor och vid infomöten berättar man om frågor som berör alla, t.ex. kommunstruktur- eller social- och hälsovårdsreformerna.

Kervo stad har en samhörighets- och ungdomsstrategi som löper till år 2020. Samhörighet är ett av stadens strategiska mål. Stadens utvecklas genom samarbete i nätverk, t.ex. med lokala föreningar och organisationer, kommuner, företag samt läroanstalter såsom yrkeshögskolor.

Kervo stad främjar invånarnas påverkansmöjligheter genom formella samarbetsorgan (äldrerådet, delegationen för veteranärenden etc.). Staden har utarbetat delaktighetsanvisningar för att hjälpa invånarna att bidra med idéer till beslutsfattandet. Närdemokratin utvecklas bl.a. genom Mellersta Nylands stadsutredning i samarbete med grannkommunerna. Man har många föreningar och organisationer. Vissa av dem är även verksamma över kommungränserna.

Sibbo publicerar alla förtroendeorganens dagordningar inkl. bilagor på kommunens webbplats före sammanträdena. Fullmäktigesammanträdena sänds direkt på nätet och man kan också ge synpunkter på de ärenden som behandlas. Sammanträdena kan också ses i efterhand. Förutom kommunens webbplats utnyttjas sociala medier i förverkligandet av närdemokratin. Forum/intresseorganisationer har bildats för olika befolkningsgrupper: ungdomsfullmäktige, äldrerådet, handikapprådet, skärgårdsrådet, veterankommittén och invånarföreningar. Representanter för ungdomsfullmäktige deltar vid nämnd- och fullmäktigesammanträden. Närdemokratin förverkligas också genom många föreningar (t.ex. idrotts- ungdoms- och pensionärsföreningar). För invånarna ordnas regelbundna informations- och samrådsmöten. Kommunen har anslutit sig till webbplatsen kuntalalaloite.fi, där sibboborna enkelt kan ta invånarinitiativ.

Tusby har fyra centrumutvecklingskommittéer som utsetts av kommunstyrelsen (Hyrylä, Riihikallio, Jokela och Kellokoski). Deras uppgift är att föra in lokala perspektiv i kommunens beslutsfattande. Centrumutvecklingskommittéerna har möten med bl.a. varandra, lokala föreningar, förtroendevalda och skolrektorer i syfte att främja information och diskussion om gemensamma angelägenheter. Tusby har även ett ungdomsfullmäktige och en veterankommitté samt följande av kommunstyrelsen utsedda organ: rådet för barn- och familjeärenden, handikapprådet och seniorrådet.

Man har utarbetat elektroniska enkäter om bl.a. kommunens generalplanarbete och planeringen av Regementsparken för att motivera invånarna att påverka planeringen av sin livsmiljö. I Tusby ordnas invånaraftnar i olika delar av kommunen cirka 4 gånger per år. Öppna informationsmöten om t.ex. planläggningsprojekt ordnas för invånarna.

I framtiden vill Tusby utnyttja sociala medier för utveckling av närdemokratin. Invånarna kommer på olika sätt att inkluderas i utarbetandet av den nya kommunstrategin. Fullmäktige har tillsatt en kommitté som bl.a. ska ta fram förslag till nya verksamhetsmodeller för ökad interaktion och delaktighet för personalen, tredje sektorn, organisationer, företag och invånare i syfte att utveckla och främja samarbete, frivilligarbete och samplanering.

Vanda satsar på ett aktivt, strategiskt och konkret grepp i utvecklingen av invånarnas delaktighet. Arbetet med att förnya dagens närdemokratimodell pågår samtidigt som kommunallagen ses över och handlingsprogrammet för öppen förvaltning verkställs. Vanda vill vara en föregångare i utveckling av närdemokratin och kan tänka sig djärva lösningar i syfte att främja invånarnas delaktighet.

Vandas delaktighetsmodell godkändes i augusti 2013 som ett program i strategin för fullmäktigeperioden 2013–2016. Modellens mål är att utveckla dialogen mellan invånare, frivilligorganisationer, näringslivet och den offentliga förvaltningen. Verksamhetsområdena har infört inkluderande metoder vid planering av tjänsterna, t.ex. servicedesign och invånarverkstäder. Rådgivning och elektronisk ärendehantering stöder närdemokratin.

Stadsstyrelsen har godkänt ett handlingsprogram som gäller barn och unga i Vanda och det äldrepolitiska VIKSU-programmet. Delaktighet är ett centralt element i jämställdhets- och likabehandlingsarbetet, mångkultur- och tvåspråkighetsprogrammen och handikappolitiska programmet. Vanda har under lång tid haft ett ungdomsfullmäktige. Det har en representant med yttrande- och närvarorätt i stadsfullmäktige, nämnder och områdeskommittéer.

Vanda har utvecklat den lokala demokratin sedan början av 1990-talet. Från år 2001 har storområdena haft områdeskommittéer, som nu är sju stycken, och därtill finns Svenska kommittén, med kommunens hela svenskspråkiga område som referensgrupp. Fullmäktige utser områdeskommittéerna på politiska grunder. Deras verksamhetstid är två år. Medlemmarna bor på storområdet och kommer också från olika delar av det. Områdeskommittéerna är en länk mellan invånarna och stadens beslutsfattare. De påverkar områdets utveckling och beslutar om användningen av områdesmedlen. Staden anslår årligen ca 1 €/invånare till varje området. Områdeskommittéerna använder medlen för att stödja lokala aktörers evenemang och utvecklingsverksamhet. År 2011 utgjorde stödbeloppet 85 % eller 165 000 € av områdeskommittéernas inkomster.

I Vanda finns även de traditionella, årliga invånarforumen, där invånarna kan träffa ledningen för staden. Teman som behandlats har bl.a. varit ekonomiska stabilitets- och skuldprogrammet, seniorerna, barnfamiljerna och invandrarna. Vanda är redo att införa en ny närdemokratimodell i början av år 2015. Vid beredningen av modellen utnyttjas bl.a. gjorda utredningar och enkäter samt intervjuer med tjänsteinnehavare och förtroendevalda samt invånarverkstäder. Vanda har en aktiv förenings- och frivilligverksamhet.

Vichtis erbjuder olika former av deltagande genom bl.a. ungdomsfullmäktige, föräldraföreningar för skolor och daghem, byråd, äldrerådet, delegationen för veteranärenden, invånaraftnar, invånar- och klientenkäter, elektronisk respons via kommunens webbplats, publicering av föredragningslistor och protokoll på webbplatsen, en elektronisk initiativkanal (kuntalaisaloite.fi), invånardelegationer och adresser. *Vichtis* har mångsidig föreningsverksamhet. Föreningarna är aktiva som utvecklare av sin by och håller kontakt med förtroendevalda och kommunen. I KUUMA-kommunernas samarbete kartläggs hur när demokratin förverkligas och man söker nya modeller för att utveckla den.

SAMMANFATTNING – Invånarnas möjligheter till deltagande och påverkan samt förverkligande av när demokrati

• Nordisk jämförelse	» i Norden har norska och svenska kommuner möjlighet att organisera kommunalförvaltningen i kommundelsförvaltningar som täcker hela kommunen och har betydande serviceansvar och budgetmakt. » Danska och finländska fullmäktige kan tillsätta kommundelsnämnder, men nämnderna har inga betydande ekonomiska resurser. Översynen av kommunallagen väcker debatt om starkare alternativ för delaktighet och när demokrati.
• Nuläget	» Utredningsområdets kommuner har valt skilda strategier för att främja invånarnas möjligheter att delta och påverka.

9 Språkliga rättigheter

9.1 Nationalspråkens nuläge

I Finland tryggas nationalspråkens ställning av grundlagen och språklagen, där finska och svenska definieras som nationalspråk. I fråga om språkliga rättigheter utgör den svenskspråkiga befolkningen en egen grupp genom dess grundlagsfästa ställning. I grundlagen förpliktar 17 § det allmänna att tillgodose landets finskspråkiga och svenskspråkiga befolknings kulturella och samhälleliga behov enligt lika grunder. När förvaltningen organiseras ska enligt 122 § i grundlagen en indelning i sinsemellan förenliga områden eftersträvas så att den finsk- och svenskspråkiga befolkningens möjligheter att erhålla tjänster på det egna språket tillgodoses enligt lika grunder. En av utgångspunkterna i språklagen är att individens språkliga rättigheter förverkligas utan att han eller hon särskilt behöver begära det (2 § och 23 § i språklagen). 50 § i kommunallagen föreskriver om kommunens förvaltningsstadga. Enligt den ska förvaltningsstadgan inkludera behövliga bestämmelser om hur invånare som hör till olika språkgrupper ska få service på enahanda grunder i kommunen.

Sex av utredningsområdets kommuner är tvåspråkiga: Helsingfors (35 674 svenskspråkiga; 5,9 % av befolkningen), Vanda (5 712; 2,8 %), Esbo (20 241; 7,9 %), Grankulla (3 286; 36,9 %), Kyrkslätt (6 641; 17,7 %) och Sibbo (6 767; 36,1 %). Det sammanlagda antalet svenskspråkiga är 78 321. I enspråkiga kommuner bor dessutom cirka 3 000 personer med svenska som modersmål. Av Nylands befolkning är 8,6 % svenskspråkiga, vilket innebär knappt 135 00 invånare. Helsingfors har landets största svenskspråkiga befolkning, Esbo den näst största. Den svenskspråkiga befolkningen är i huvudsak koncentrerad till kusten på så sätt att deras andel ökar när avståndet till Helsingfors ökar.

Svenskspråkiga har en annan åldersfördelning jämfört med den finskspråkiga befolkningen i huvudstadsregionen: andelen pensionärer är betydligt större i den svenskspråkiga befolkningen. Antalet svenskspråkiga barn ökar, vilket delvis beror på att tvåspråkiga familjer oftast väljer svenska som barnets språk (födelseindex 2,3). Den svenskspråkiga grundskolan har cirka 10 % fler elever än antalet registrerade svenskspråkiga barn, vilket beror på att många finskspråkiga väljer en svenskspråkig skola för sitt barn (Tammenmaa 2014).

9.2 Service på svenska i utredningsområdet

De språkliga rättigheterna inom kommunal service förverkligas svagt i huvudstadsregionen.¹ Möjligheten att få service på svenska beror ofta på slumpen. Det finns dock stora skillnader mellan kommunerna och tjänsterna. Man har gjort flera studier om läget för svenskspråkig service och tryggheten av den på metropolområdet (t.ex. Henricson 2013, Westman 2011, Mustajoki 2009). Kommunernas strategiska planering för tryggheten av de språkliga rättigheterna varierar väldigt mycket i huvudstadsregionen.

Enligt språkbarometern (2012) är förverkligandet av de språkliga rättigheterna kopplat till hur stor del av befolkningen som talar ett minoritetsspråk. Enligt barometern uppgav 48 % av de svenskspråkiga helsingforsarna att de sällan eller aldrig får service på svenska i kommunala tjänster medan motsvarande andel var 4 % i Grankulla och 0 % i Sibbo.

Lite beroende på hur man avgränsar området är det svenskspråkiga befolkningsunderlaget på metropolområdet cirka 80 000, vilket borde räcka för att trygga servicen på svenska. Det behövs starkare koordinering av de svenskspråkiga tjänsterna i huvudstadsregionen (Westman 2011). Problemen är störst inom social- och hälsovården. I fråga om kommunala tjänster upplever man att den tekniska sektorn har den sämsta beredskapen att ge service på svenska. De största förväntningarna bland lokala språkliga minoriteter handlar om att få fungerande sjuk- och hälsovård på det egna språket (Språkbarometern 2012).

Tabell 20. Hur svenskspråkiga i sex kommuner i huvudstadsregionen upplever tillgången till service på svenska (Språkbarometern 2012). Skalan motsvarar skolans vitsord (4–10).

Språkservice vitsord (medeltal) svensk-språkiga minoriteter	Kommunal hälsovård	Närmaste sjukhus	Äldreomsorg	Övrig socialvård	Kommunal dagbarnvård	Kommunens ledande tjänstemän	Kommunens telefonväxel	Kommunens webbplats	Bibliotek	Kulturtjänster	Idrottsplatser	Tekniska ärenden	Avfallshantering
Sibbo	8,6	7,9	8,2	8,1	9,1	7,8	9,2	9,1	9,2	8,8	8,6	7,9	7,8
Helsingfors	7,1	6,8	6,3	6,7	8,9	6,5	6,6	7,7	7,6	7,6	6,7	6,6	6,6
Vanda	6,6	6,7	6,7	6,8	9,1	6,6	7,1	7,8	7,0	7,6	6,7	6,3	6,6
Esbo	6,8	6,7	6,5	7,0	9,0	6,6	7,0	7,9	7,6	7,6	6,9	6,8	6,8
Grankulla	8,7	6,7	7,5	8,1	9,4	8,6	9,1	9,4	8,8	8,8	8,1	7,5	6,7
Kyrkslätt	8,7	6,7	7,5	8,1	9,4	8,6	9,1	9,4	8,8	8,8	8,1	7,5	6,7

Social- och hälsovård

Helsingfors har i flera år försökt garantera social- och hälsovård på båda språken, bl.a. genom speciallösningar. För socialtjänster på svenska inrättades en särskild enhet, som verkade till utgången av år 2012. Det finns fortfarande tre hälsostationer där service på svenska garanteras. Särskilt problematiska i Helsingfors för närvarande är omhändertag-

¹ Utnyttjas PM av Tammenmaa 7.3.2014

ganden av svenskspråkiga barn, äldreomsorg och svenskspråkig ungdomspsykiatri. Det som förenar dessa tre tjänster är att förverkligandet av de sociala rättigheterna är starkt kopplat till förverkligandet av de språkliga rättigheterna. (Språkbarometern 2012).

Problemen i Helsingfors gäller i varierande grad alla tvåspråkiga kommuner i huvudstadsregionen. Framförallt tjänster riktade till äldre blir en utmaning eftersom den procentuella andelen äldre är större bland svenskspråkiga jämfört med den övriga befolkningen. Andelen pensionärer i den svenskspråkiga befolkningen är över 20 % och i den finskspråkiga bara drygt 13 % (Westman 2011). Andra specialfrågor som gäller hela huvudstadsregionen är bl.a. att säkerställa tillgången till rådgivningstjänster på svenska och att säkerställa vårdkedjan så att de språkliga rättigheterna förverkligas.

Småbarnsfostran, skola, kultur och idrott

Mest belåtna är man med den svenskspråkiga småbarnsfostran och skolan (Språkbarometern 2012). Detta beror på att dessa tjänster enligt lag ordnas enspråkigt i en egen organisation. Det största problemet inom småbarnsfostran och skolan är rekryteringssvårigheterna. Andelen obehörig personal är mycket större än i de finskspråkiga tjänsterna. Samarbetsdelegationen för huvudstadsregionen tillsatte en arbetsgrupp för svenskspråkiga tjänster som i sin rapport från år 2007 föreslår att en vikariepool kan bidra till att lösa vissa problem. (Samarbetsdelegationen för huvudstadsregionen 2007, Arbetsgrupp 14). Det har föreslagits att huvudstadsregionens svenskspråkiga medborgarinstitut ska slås samman till ett enda. Saken har dock inte framskridit i kommunernas överläggningar (Westman 2011).

Boende, miljö och trafik

Enligt Språkbarometern (2012) ger huvudstadsregionens svenskspråkiga det sämsta vitsordet till den språkliga servicen i tekniska ärenden. Situationen nämns dock sällan som ett problem. Kollektivtrafiken upplevs ofta som språkneutral med undantag för informationen. Svenskspråkiga måste söka sin service längre bort än de finskspråkiga i huvudstadsregionen. Det är glesare mellan de svenskspråkiga skolorna och daghemmen. Dessutom har social- och hälsovården få verksamhetsställen där service på svenska garanteras.

Myndighetsverktyg

Korrekt planerade datasystem kan lösa logistikproblem i samband med tillhandahållande av service på klientens språk. Med logistik avses att klienten identifieras på basis av sitt språk och hänvisas vidare så att han eller hon får service på önskat språk. I huvudstadsregionen driver man just nu Apotti-projektet. Syftet är att utveckla ett klient- och patient-system som betjänar invånarna och personalen, vilket bl.a. ska möjliggöra att den elektroniska ärendehantering och e-tjänsterna förbättras.

9.3 Flerspråkighet

I Finland talas 148 språk som modersmål. Av personer med ett främmande språk som modersmål bor de flesta i huvudstadsregionen, där de år 2013 utgjorde cirka 11,7 % av befolkningen. I Helsingfors har 78 469 personer (12,1 % av befolkningen) något annat modersmål än finska, svenska eller samiska. Deras antal ökade med 4 861 mellan åren 2012 och 2013. Bland dessa är de största språkgrupperna personer som talar ryska (16 024 personer), estniska (11 122 personer) och somaliska (7 534 personer). Till dessa tre språkgrupper hörde 44 procent av de personer i Helsingfors som har ett främmande språk som modersmål (Helsingfors ... 2013; Statsrådets rapport ... 2013). I huvudstadsregionens övriga kommuner var andelen personer med ett främmande språk som modersmål följande år 2013: Esbo 11,0 %, Vanda 11,6 % och Grankulla 4,5 %. I kranskommunerna var andelen 3,7 % (läs mer i 2.3.1).

SAMMANFATTNING – språkliga rättigheter	
• Nationalspråkens nuläge	» I grundlagen förpliktar 17 § det allmänna att tillgodose landets finskspråkiga och svenskspråkiga befolknings kulturella och samhälleliga behov enligt lika grunder. När förvaltningen organiseras ska enligt 122 § i grundlagen en indelning i sinsemellan förenliga områden eftersträvas så att den finsk- och svenskspråkiga befolkningens möjligheter att erhålla tjänster på det egna språket tillgodoses enligt lika grunder. » På utredningsområdet bor cirka 78 321 svenskspråkiga.
• Svenskspråkiga tjänster på utredningsområdet	» De språkliga rättigheterna inom kommunal service förverkligas svagt i huvudstadsregionen framförallt inom social- och hälsovården. » Möjligheten att få service på svenska beror ofta på slummen. Det finns dock skillnader mellan kommunerna och tjänsterna när det gäller tillgången till service på svenska.
• Flerspråkighet	» I Finland talas 148 modersmål » Av personer i Finland med ett främmande språk som modersmål bor de flesta i huvudstadsregionens tre stora städer, Esbo, Helsingfors och Vanda

DEL II: FÖRSLAG

10 Förslag till kommunstruktur

10.1 Förslagets formuleringsgrunder

Till förslagets formuleringsgrunder valdes tre perspektiv och 12 kriterier utifrån vilka behovet att förändra kommunstrukturen på metropolområdet granskades:

FÖRSTA PERSPEKTIVET: För att trygga välfärdstjänsterna behöver man samla resurserna.

1 kriteriet: *Kan man svara på de demografiska förändringarna genom ändringar i kommunstrukturen?*

När befolkningen blir äldre kan tjänsternas tillgänglighet och kvalitet inte tryggas skattefinansierat, om man inte allokerar resurserna gemensamt på hela metropolområdet. För att trygga välfärdstjänsterna krävs produktivitetstillväxt, som kommer från att man minskar dubbelarbetet och utnyttjar utvecklingspotentialen hos en större helhet. Metropolområdets prognostiserade befolkningstillväxt kan med tanke på hållbar utveckling hanteras bäst genom enhetlig planering och beslutsfattande som gäller hela området. När invandringen och antalet personer med främmande modersmål ökar förutsätts särskilda kunskaper av de kommunala tjänsterna, som tryggas bäst genom att man samlar resurserna.

2 kriteriet: *Kan Finlands internationella konkurrenskraft påverkas genom kommunstrukturen på metropolområdet?*

Det är nödvändigt att samla resurserna för att metropolen ska kunna vara en motor för hela Finland och klara sig i konkurrensen med andra metropoler. Ett stark metropolområde förutsätter en effektiv och välorganiserad förvaltning. För att trygga konkurrenskraften behöver den offentliga sektorn bygga en sådan fysisk, administrativ och digital infrastruktur som skapar bästa möjliga företagsklimat. Utvecklandet av Finlands internationella konkurrenskraft kräver stark regional koordinering och utnyttjande av befintlig utvecklingspotential.

3 kriteriet: Hur kan den internationella konkurrenskraften stärkas genom utveckling av förhållandena?

Kommunstrukturen påverkar hur väl den fysiska, administrativa och digitala miljön fungerar. När kommunen motsvarar pendlingsregionen som planerings- och beslutsområde möjliggörs en heltäckande, långsiktig och resurseffektiv verksamhet. Kommunsammanslagningar öppnar möjligheter till genomgång och modernisering av hela förvaltningssystemet och -kulturen. Samordning av datasystem, nät och tjänster samt digitalisering av serviceproduktionen är centrala förutsättningar för ökad konkurrenskraft. Besparingspotentialen är betydande.

ANDRA PERSPEKTIVET: Allt utgår från metropolområdets helhetsintresse

4 kriteriet: Hur kan en ändring av kommunstrukturen stödja utveckling av området som en funktionell helhet?

Metropolområdets inkomstillskott från flyttningsrörelsen bör kunna utnyttjas maximalt effektivt för hela områdets bästa så att kommunernas konkurrens om invånare som ger ett positivt inkomstflöde minskar. Metropolområdet är ett intensivt pendlings- och besöksstrafikområde. Invånarna på området lever över kommungränserna i sin vardag. Området bör utvecklas som en funktionell helhet utifrån invånarnas naturliga aktivitetsområde. När det gäller pendling och besöksstrafik är det framförallt mobilitets- och boendelösningarna som är viktiga med tanke på områdets helhetsintresse. Utveckling av området som en helhet kan bäst säkerställas genom strukturella lösningar.

5 kriteriet: Kan ändringar i kommunstrukturen ge bättre förutsättningar att stärka den sociala hållbarheten och minska segregationen på området?

Förändring av kommunstrukturen kan stärka förutsättningarna för en bostadspolitik och samhällsutveckling som stärker den sociala hållbarheten. Det centrala är att skapa gynnsamma förhållanden för en kvantitativt tillräcklig och rimligt prissatt bostadsproduktion. Interaktionen mellan konkurrens- och livskraftspolitiken och verksamheter som stärker den sociala hållbarheten, t.ex. småbarnsfostran och grundläggande utbildning, social- och hälsovård och kulturtjänster, ska stärkas. Detta lyckas bäst, om verksamheterna kan planeras över hela funktionella området. En betydande del av metropolområdets befolkningstillväxt kommer att vara invandringsrelaterad. Gemensamma utmaningar för regionen är att integrera invandrare, trygga servicen för invånare med ett främmande språk som modersmål och motverka risken för etnisk differentiering av bostadsområden.

6 kriteriet: Kan ändringar i kommunstrukturen bidra till en mera sammanhållen samhällsstruktur, minskning av bilberoendet och genomförandet av de nationella klimat- och energimålen?

När stadsregionen har en sammanhållen samhällsstruktur är den regionalt genomtänkt, planerad ur ett helhetsperspektiv och välfungerande. Regional bostads- och arbetsmarknader samt kommersiella tjänster förutsätter att markanvändningen och transportsystemen utvecklas regionorienterat. Detta lyckas bäst inom ett gemensamt administrativt område. Metropolområdets flerkärnighet underlättar invånarnas vardag. Sekundära centra har influensområden som överskrider kommungränserna. Förstärkning av flerkärnigheten oberoende av de nuvarande kommungränserna bidrar till en funktionsdugligare samhällsstruktur. Förstärkning av kommunstrukturen ger nya möjligheter att skapa utvecklingsmiljöer baserade på miljöinvesteringar där man kan pröva, testa och utveckla resurseffektiva energi-, avfallshanterings- och vattenförsörjningslösningar av den senaste generationen liksom ekologiskt hållbara modeller för transporter.

7 kriteriet: Kan ändringar i kommunstrukturen bidra till att områdets bostadsmarknad fungerar bättre och trygga ett tillräckligt utbud av rimligt prissatta bostäder?

Bostadsmarknadens funktionsduglighet kan påverkas med ett tomtutbud som motsvarar efterfrågan och erbjuder konkurrenskraftiga lägen, ökad konkurrens i bostadsproduktionsprocessens olika skeden och starka hyresbostadsägare. Av dessa har framförallt ett tillräckligt tomtutbud och ägandet av hyresbostäder kopplingar till kommunstrukturen. Behovet att utveckla kvaliteten i boendet har identifierats för såväl dagens bostadsbestånd som nyproduktionen. Detta påverkas av bl.a. demografiska förändringar och ökande efterfrågan på individuella bostadslösningar. Nu sker utvecklingsarbetet i huvudsak inom kommunerna. En förändring av kommunstrukturen skulle effektivisera arbetet och göra det regionalt mer täckande.

TREDJE PERSPEKTIVET: Kommunsammanslagningar möjliggör modernisering av hela förvaltningssystemet och -kulturen

8 kriteriet: Kan man genom förändring av kommunstrukturen trygga tjänsternas tillgänglighet och utvecklingen av dem när servicebehoven ökar till följd av demografiska förändringar?

Förändring av kommunstrukturen, integration av social- och hälsovårdstjänsterna och förändring av organiseringsansvaret öppnar möjligheter att som helhet utveckla produktionen av den närservice som är kommunernas ansvar. Utveckling av kommunstrukturen skapar möjligheter att samordna de nuvarande servicenäten, ökad produktivitet, fler valmöjligheter för invånarna samt digitalisering av tjänster och integration av datasystem. Förändring av kommunstrukturen förändrar inte invånarnas ställning som användare av

de lokala tjänsterna, men innebär att man kan samla de administrativa och ekonomiska resurserna samt resurserna för beslutsfattandet.

9 kriteriet: *Hur kan man stärka invånarnas lokala identitet och civilsamhället samt öka invånarnas deltagande när kommunstrukturen förändras?*

Medborgarna vill allt mera vara med och påverka saker som gäller dem själva. Den nuvarande kommunstrukturen möjliggör inte påverkan enligt människornas naturliga aktivitetsområde. Det är viktigt att samtidigt stärka sätten för invånarnas delaktighet både i närmiljön och på hela aktivitetsområdet. När kommunstrukturen förändras ska man våga ta i bruk alla metoder för utveckling av öppenheten, demokratin och delaktigheten. I en storkommun är närdemokratin såväl lokal-, användar- och planeringsdemokrati. Storkommunens lokaldemokrati stärker den lokala identiteten och människornas samhörighet. En öppen kommun ger rum för deltagande och påverkan. Öppna data skapar nytt värde och innovationer.

10 kriteriet: *Hur kan förändring av kommunstrukturen användas som en möjlighet att förnya hela samhällsstyrningen, förändra beslutsfattandet och fördjupa demokratin?*

När kommunstrukturen förändras kan arbetsfördelningen mellan fullmäktige och kommunstyrelsen samt tillvägagångssätten förändras. Möjligheten att inrätta ”kommundelsfullmäktige” inom kommunen kan ge flexibilitet i serviceproduktionen. Fullmäktige kan delegera bestämda uppgifter till de sammanslagna kommunernas ”kommundelsfullmäktige”. Fullmäktige kan när kommunlager förnyas besluta att ”kommundelsfullmäktige” väljs direkt i allmänna val. Invånargruppernas röster blir hörda genom råd och kommundelsfullmäktige som kommunfullmäktige tillsätter samt andra organ.

11 kriteriet: *Hur kan förändring av kommunstrukturen utnyttjas som en möjlighet att förbättra ställningen och tjänsterna för personer med svenska eller ett främmande språk som modersmål genom integrering och koordinering av tjänsterna?*

Genom förändring av kommunstrukturen kan man stärka förverkligandet av de språkliga rättigheterna på metropolområdet. Andelen personer med ett främmande språk som modersmål är större än andelen svenskspråkiga och starkt ökande. Detta är en nödvändig utveckling och potentiellt en stor resurs. När man samlar tjänsterna för personer med ett främmande språk som modersmål möjliggörs en heltäckande service. Utveckling av e-tjänsterna underlättar hanteringen av flerspråkighet. Integrationen av invandrare och flyktingar måste vara kraftfull för att främja sysselsättning och förebygga utslagning. Integrationsarbetet ska stödjas genom en enhetlig bostadspolitik. Kulturverksamhet på bostadsområdena som bedrivs på eget initiativ av personer som talar Finlands nationalspråk och främmande språk ska stödjas i form av lokaler och ekonomiskt stöd.

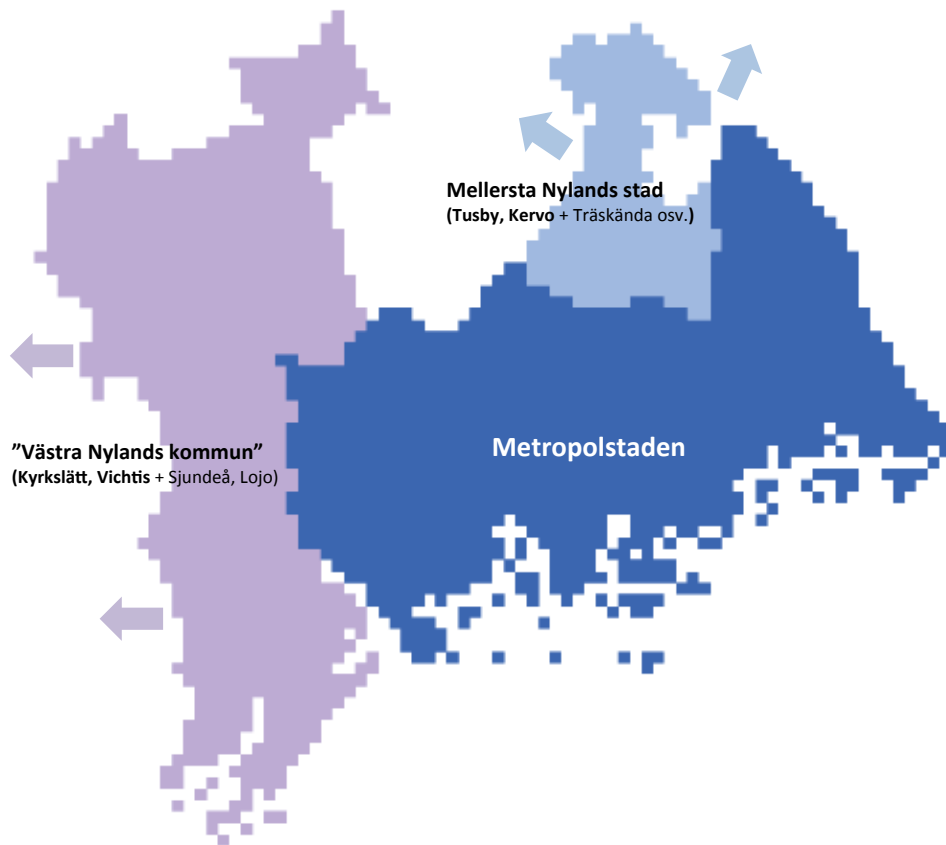
12 kriteriet: Kan sammanslagning av kommuner på metropolområdet stärka områdets förmåga att långsiktigt hålla den kommunala ekonomin i balans och därmed främja områdets konkurrenskraft och medborgarnas välfärd?

Bedömningen av kommunsammanslagningarnas ekonomiska följder bör utgå från de dynamiska effekter som kan åstadkommas när kommunernas verksamheter omorganiseras. Ökning av kommunstorleken leder till resultat, om den nya kommunen kan påverka tjänsternas kostnadsstruktur och dra nytta av de möjligheter som den nya strukturen ger. I stället för deloptimering, serviceshopping och att slå vakt om särintressen behöver man beakta metropolområdets helhetsintresse. Kostnaderna för förvaltning och serviceproduktion på metropolområdet kan minskas betydligt genom kommunsammanslagningar.

10.2 Förslag

Metropolområdets och hela Finlands framgång förutsätter att man samlar de resurser som finns hos de tre stora städerna i metropolens kärnområde. Det bästa sättet att stärka de viktigaste framgångsfaktorerna med tanke på metropolområdets helhetsintresse är att slå samman huvudstadsregionens städer Esbo, Helsingfors, Grankulla och Vanda samt Sibbo till en ny kommun, metropolstaden. Genom detta förhindrar man också en funktionell och social tudelning av huvudstadsregionen. Det bästa sättet att kunna dra full nytta av tillväxtpotentialen hos det nationellt mycket viktiga Aviapolisområdet är att foga södra delen av Tusby till metropolstaden.

Samling av resurserna i metropolstadens kransområde som ett resultat av den mellan-nyländska kommunindelningsutredningen vore mycket viktigt med tanke på regionens helhetsintresse. Ifall detta inte lyckas, vore en sammanslagning av Tusby, Kervo och Träskända i varje fall ett steg framåt. Kyrkslätt och Vichtis utgör en del av metropolstadens expanderande kransområde. Samling av resurserna behövs även i Västra Nyland. Sammanslagning av Vichtis och Kyrkslätt som en del av en större helhet i Västra Nyland skulle stödja detta mål.

Bild 37. Förslaget på kartan

DEL III: PRINCIPER FÖR DEN NYA METROPOLSTADEN

11 Metropolstadens struktur

Metropolstaden utvecklas som flerkärnig i dess interna struktur. Staden har ett primärt centrum med internationell attraktionskraft. Det kompletteras av mångsidiga stadscentrum i fråga om service, arbetsplatser och boendemiljö. Serviceområdena, ”hemstäderna”, omger stadscentrumen enligt invånarnas dagliga aktivitetsområde utan iakttagande av de nuvarande kommungränserna. Stadscentrumen utvecklas utifrån invånarnas servicebehov samt mobiliteten och aktiviteten i stadsmiljön. Stadens primära centrum har god tillgänglighet och därtill bildar stadscentrumen ett mångsidigt nätverk med smidiga förbindelser.

Antalet serviceområden beror på vilken storlek som anses ändamålsenlig samt de delegerade uppgifternas karaktär och antal. Om stadscentrumen och de omgivande serviceområdena t.ex. har 50 000–80 000 invånare som befolkningsunderlag, blir det totala antalet 15–20 baserat på metropolstadens nuvarande folkmängd. Alla består av stadsdelar och mindre områden, ”byar”.

Metropolstadens struktur stöder målen för hållbar utveckling. Förtätning av det primära centrumet och förstärkning av stadscentrumen som boende-, arbetsplats- och servicekoncentrationer minskar befolkningens behov att förflytta sig över hela metropolområdet och förbättrar cykel- och gångtrafikens ställning. Flerkärnigheten förtydligar kollektivtrafiksystemet och ökar dess attraktivitet när tvärförbindelserna förbättras. En tätare stadsstruktur förbättrar förutsättningarna att uppnå målet i huvudstadsregionens klimatstrategi 2030 att regionen ska bli koldioxidneutral senast år 2050.

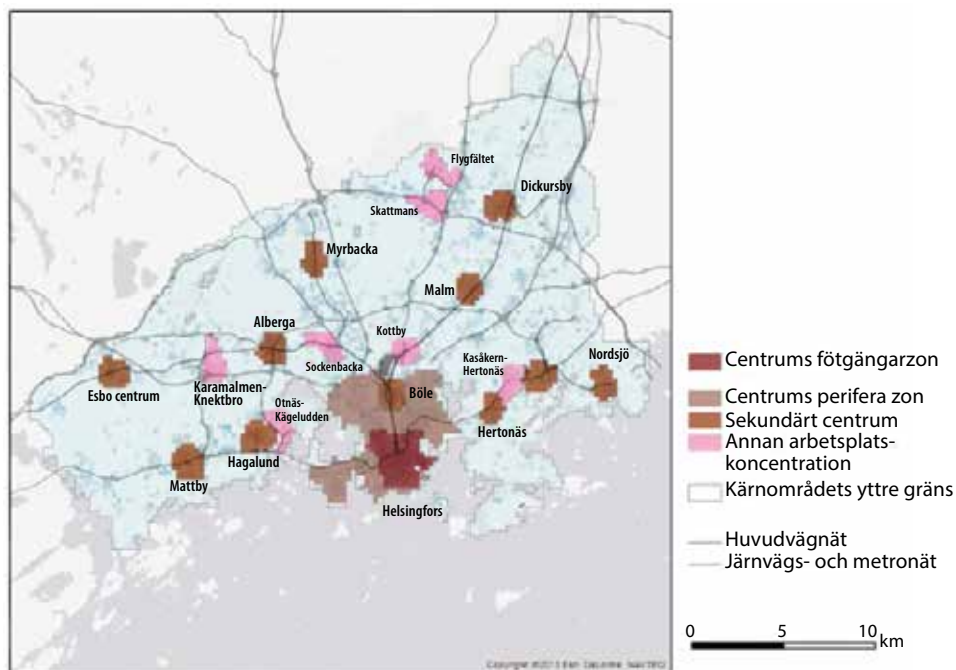
Flerkärnighet och nätverksaktig struktur ger möjlighet att omorganisera stadens beslutsfattande och förvaltning samt stärka närdemokratin som en del av detta. Metropolstaden fungerar som en helhet på strategisk utvecklingsnivå. Här avses t.ex. uppgifter inom kommunal ekonomi, kommunstrategi, servicestrategier, utveckling av samhällsstrukturen, boendet och trafiksystemet samt närings- och innovationspolitiken. Däremot kan man stadscentrumbaserat verkställa stadsnivåns riktlinjer, organisera närservicen och underhålla och utveckla närmiljön samtidigt som serviceområdenas särprägel och styrkor utnyttjas.

Beredning av metropolstadens interna struktur ingår i verkställandet av sammanslagningsavtalet och ankommer på sammanslagningsstyrelsen. I arbetet kan man t.ex. ta hjälp av forskning baserad på analyser av geografisk information avseende bildning av sekundära centra och invånarnas mobilitetsvanor. Områdesindelningar i de nuvarande kommunernas planering och statistik ger referenser för bildandet av serviceområdena.

Enligt en studie från SYKE (Yhdyskuntarakenteen vyöhykkeit, Söderström m.fl. 2014) uppfyller elva sekundära centra i huvudstadsregionen flerkärnighetskriterierna i fråga om

befolkning, arbetsplatser, kommersiella tjänster och kollektivtrafikens servicenivå. De är Esbo centrum, Hertonäs, Östra centrum, Alberga, Malm, Mattby, Myrbacka, Böle, Hagalund, Dickursby och Nordsjö. Av dem är Nordsjö (ca 18 000 invånare) störst och Hagalund (ca 8 000 invånare) minst när man avgränsar sekundära centra från den övriga stadsstrukturen genom att använda fotgängarzoner som kriterium.

Bild 38. Helsingforsregionens sekundära centra och viktigaste arbetsplatskoncentrationer på kärnområdet. Koncentrationernas areal är avgränsad till samma storlek som sekundära centra har (200–250 ha). (Söderström m.fl. 2014).

Enligt Nylands förbunds centrumnätutredning (Martikainen, Lahtinen & Somerpalo 2012) har 22 sekundära centra identifierats i huvudstadsregionens stadsstruktur (Alberga, Backas, Björkby, Dickursby, Domsby, Gamlas, Grankulla, Gårdsbacka, Hagalund, Hertonäs, Håkansböle, Korso, Köklax, Malm, Munkshöjden, Myrbacka, Mårtensdal, Nordsjö, Stensvik, Vik, Östra centrum).

Enligt Esbo stads vision och strategi utvecklas Esbo som en nätverksstad med fem stadscentrum och lokala centrum. Stadscentrumen är Tapiola, Mattby-Olars, Esboviken, Alberga och Esbo centrum. Lokala centrum är Köklax, Kalajärvi, Finno, Kera och i framtiden Hista.

I visionen för Helsingfors generalplan 2050, som nu bereds, består staden av tio stora stadsdelshelheter med ett eller flera funktionella centrum. Förutom stadskärnan är Böle, Malm och Östra centrum regionala centrum. Stadsdelscentrumen utanför stadskärnan är

forton: Hertonäs, Östersundom, Nordsjö, Gårdsbacka, Gamlas, Munkshöjden, Drumsö, Vik, Åggelby, Sockenbacka, Kvarnbäcken, Degerö, Arabiastranden och Kottby.

Sibbo generalplan 2025 är baserad på utveckling av två utvecklingskorridorer och deras fyra tätorter, Tallmo-Nickby och Söderkulla-Majvik. Vanda generalplan 2007 har sex funktionella delområden. Deras centrum är Dickursby, Myrbacka-Mårtensdal, ringbaneberoende Kivistö, Backas, Korso-Björkby samt Håkansböle.

12 Service

12.1 Principer för ordnande och produktion av tjänster i metropolstaden

Metropolutredningen uppställer det strategiska målet för metropolen 2030 att trygga servicen när de offentliga resurserna minskar. I utredningen har man alltså accepterat värderingen att trygga välfärdssamhällets tjänster för medborgarna och ansett att metoden för detta är att åstadkomma produktivitetsvinster genom förändring av kommunstrukturen.

Den centrala slutsatsen är att tryggheten av välfärdstjänsterna kräver samling av kommunernas resurser, vilket föreslås ske genom kommunsammanslagning. Metropolstaden uppstår genom att man slår samman kommunerna och delar in den nya kommunen i 15–20 demokratiskt ledda serviceområden som svarar för närservicen. Grundprincipen är att sköta stora saker på ett stort område och små saker nära människornas vardag. För ordnandet av servicen handlar det om en strategisk kommunsammanslagning där invånarnas ställning som användare av de lokala tjänsterna inte förändras, men där man samlar de administrativa, ekonomiska och strategiska frågorna samt resurserna för beslutsfattandet på metropolstadsnivå.

Kommunal ekonomi är en ”bristekonomi”, där mängden välmotiverade utgifter alltid är större än resurserna för att täcka dem. När man tittar på den långsiktiga trenden visar det sig att de långvariga ekonomiska obalanser som följer av de demografiska förändringarna bara kan korrigeras genom en permanent förändring av strukturerna i den kommunala ekonomin.

Förändringar i åldersstrukturen försvårar definitivt kommunernas möjligheter att ordna service och finansiera den. I synnerhet den kraftiga ökningen av den äldre befolkningen ställer stora krav på ordnandet och finansieringen av social- och hälsovården. Ungefär hälften av det uppskattade trycket på ökade offentliga utgifter riktas mot kommunerna. Detta kräver strukturella reformer som stärker den ekonomiska tillväxten och hållbarheten samt bättre produktivitet, framförallt inom den kommunala sektorn.

Enligt Statistikcentralens befolkningsprognos 2012 minskar befolkningen i arbetsför ålder (15–64-åringar) med 117 000 fram till 2030. Den demografiska försörjningskvoten ökar, dvs. antalet barn och personer i pensionsålder per hundra personer i arbetsför ålder. Enligt prognosen passeras gränsen 60 försörjda år 2017 och 70 försörjda år 2028.

Produktivitetstillväxten kan baseras på att man åstadkommer ett större utfall med nuvarande insatser eller att det nuvarande utfallet åstadkoms med mindre insatser. Befolkningens åldersstruktur och ökningen av den förväntade livslängden leder till större efterfrågan på service, och i ett skattefinansierat system ökar också beskattningsbehovet. Det större utfall som behövs behöver då åstadkommas av ett färre antal personer i arbetsför ålder. Därmed befinner vi oss i en situation där en tillräcklig produktivitetstillväxt kräver både mindre insatser och större utfall än i dag.

Vid sidan av demografisk försörjningskvot mäts den offentliga serviceproduktionens finansiella bas med en kvot för bärkraft, som visar antalet personer utanför arbetskraften, arbetslösa och anställda i offentlig sektor per sysselsatt i privat sektor. För tillräcklig finansiering av dagens skattefinansierade välfärdsmodell behöver Finland 150 000–200 000 privatfinansierade nya jobb över en normal arbetskarriär (McKinsey: Työtä, tekijöitä, tuotavuutta, Helsingfors 2010).

Strategin som styr metropolstadens verksamhet inkluderar en servicestrategi med riktlinjer om principerna för ordnande och produktion av tjänsterna och om servicenäten. Grundprincipen för ordnandet av centraliserade tjänster och närservice är att ju oftare tjänsten används, desto närmare ska den tillhandahållas. Tjänster som används mycket sällan kan tillhandahållas vid platser med fungerande kollektivtrafikförbindelser.

En central uppgift för sammanslagningsstyrelsen är att inleda en utvärdering av servicenäten och tjänsternas produktionssätt över hela staden. Utredningar genomförs om invånarorienterade serviceprocesser, när servicemodeller, gränsöverskridande samservice över verksamhetsområdena, så att man utifrån utredningarna kan besluta om sammankoppling av servicenäten för respektive verksamhetsområde och geografiskt område.

Avsikten är att säkerställa det praktiska genomförandet av kundorienteringen genom ökad valfrihet och olika tillämpningar av brukardemokrati. Utvecklingen av ett flerkanaltigt servicenät och nya servicekoncept mäts med kostnadseffektivitet, effekter, kvalitet och tillgänglighet.

12.2 Ordnande av social- och hälsovård

Centrala mål för social- och hälsovårdsreformen är att främja befolkningens hälsa, välfärd och sociala trygghet, att trygga likvärdiga social- och hälsovårdstjänster i hela landet, att stärka basservicen inom social- och hälsovården och att åstadkomma en kostnadseffektiv och verkningsfull servicestruktur. Reformens centrala metod för detta är en så bred integration av social- och hälsovården som möjligt och där servicen på bas- och specialnivå bildar en enhetlig servicehelhet.

Reformen innebär att ansvaret för att ordna social- och hälsovårdsservicen överförs från kommunerna till fem social- och hälsovårdsområden. Produktionsansvaret kan finnas hos en samkommun eller alternativt produktionsansvarsområdets ansvarskommun, om kommunerna enhälligt kommer överens om detta. Tematiska producentsamkommuner kan inte bildas.

Enligt utkastet till lagen om ordnande av social- och hälsovård bereder vårdområdet vart fjärde år ett beslut om ordnandet av tjänsterna, där SHM ska höras i beredningen. I beslutet fastställs de produktionsansvariga samkommunerna och produktionsområdets ansvarskommuner samt deras uppgifter, allokering av finansiering och resurser, centrala principer för köpta tjänster, kvalitets- och servicenivå, gemensam praxis, säkerställande av närservice samt språkliga rättigheter.

Produktionsansvaret förutsätter tillräckliga resurser och förmåga att svara för social- och hälsovården som en helhet. Produktionen kan ske i egen regi, som köpt tjänst, med servicesedel eller i samverkan.

Den nya kommunen, metropolstaden, bildas av fem nuvarande kommuner, som hör till det södra vårdområdet, där det kan finnas högst fyra produktionsansvariga samkommuner.

På sitt område svarar metropolstaden för alla uppgifter som lagstiftningen tilldelat kommunerna. Processerna för produktion av social- och hälsovårdsservicen utgör basverksamhet för den nya kommunen liksom beslutsfattande och ledning för hela ansvarsområdet. Då undviks eventuella styrbarhetsproblem förknippade med samkommunförvaltning. Den modell med en anordnare och producent som metropolstaden och det södra vårdområdet utgör skulle skapa ett balanserat förhandlingsläge när beslutet om ordnande bereds och på bästa sätt garantera uppfyllelsen av social- och hälsovårdsreformens mål.

Bildandet av den nya kommunen ger en starkare bas för att förverkliga de språkliga rättigheterna för svenskspråkiga. När social- och hälsovårdsservicen för svenskspråkiga samlas under en ledning på den nya kommunens stadsnivå och det finns en stark koordinering i serviceproduktionen och rekryteringen av personal förbättras kvaliteten och tillgängligheten i social- och hälsovårdsservicen för den svenskspråkiga befolkningen.

12.3 Närservice och centraliserade tjänster

En central tanke i metropolstadsförslaget är att samla de fem kommunernas resurser, områden och serviceproduktion till en helhet. Principen om invånarorientering innebär att brukarperspektivet betonas: hur ofta tjänsten används och dess tillgänglighet avgör vilka tjänster som utförs på metropolstadsnivå och vilka som utförs på serviceområdesnivå.

Sammanslagningsstyrelsen beslutar om utveckling av servicenäten och fastställande av närservice och centraliserad service på verksamhetsområdes- och enhetsnivå.

Närservice tillhandahålls på serviceområdet, som e-tjänster eller i hemmet. Typisk närservice är småbarnsfostran, grundläggande utbildning, närbibliotek, ungdomslokaler och närliggande idrottstjänster. Närservice inom produktionsansvaret för social- och hälsovården är bl.a. rådgivningsbyråer, närhälsovård, skolhälsovård och närservice för seniorer.

Typiska centraliserade tjänster är sådana som används sällan och kopplas därför inte till serviceområdena. På metropolstadsnivå kan dessa bl.a. utgöras av stora idrottsanläggningar, kulturtjänster, utbildning på andra stadiet, grundläggande konstundervisning och sysselsättningstjänster. Andra saker som berör hela metropolstaden är förebyggande åtgärder mot segregation, hantering av konkurrenskraften och närings- och innovationspolitiken.

På metropolstadsnivå sköts även uppgifter som gäller markanvändning, boende och trafik, om de inte överförs till en samkommun på metropolområdet. Enligt intentionerna i det aktuella lagpaketet blir metropolplanen, som ersätter landskapsplanen och delvis generalplanerna, och metropolavtalet de viktigaste instrumenten för metropolförvaltningens MBT-uppgifter. Detta skulle innebära minskad behörighet för kommunbaserad planering av markanvändningen. I övrigt handlar det främst om att omorganisera uppgifter som redan sköts på samkommunsnivå (se även 1.3.3 och 19).

Principskissen (bild 39) för ordnandet av tjänsterna delar in närservice och centraliserade tjänster på basis av tillgänglighet och användningsfrekvens i tjänster som tillhandahålls antingen på serviceområdena eller för hela metropolstaden.

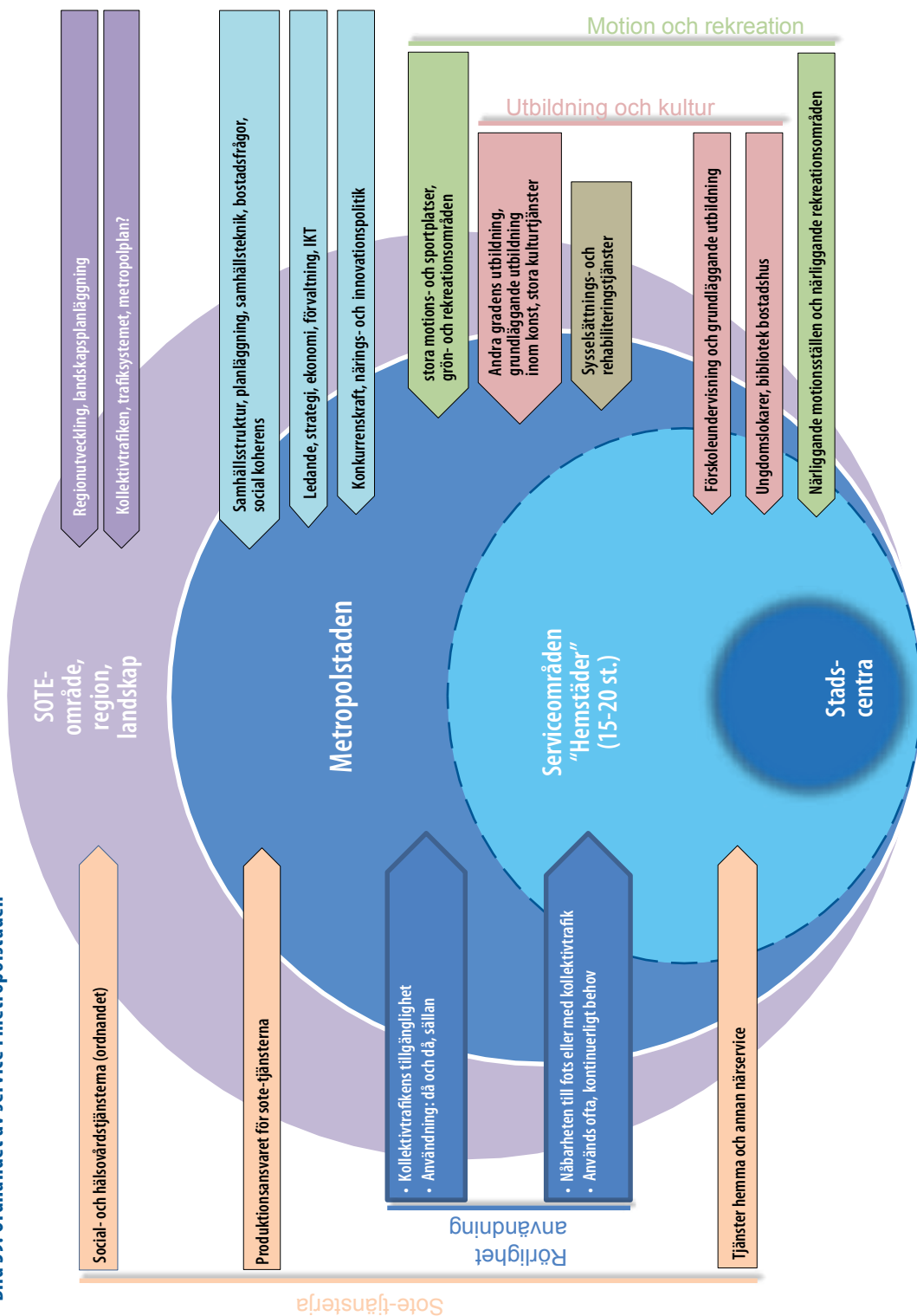
12.4 Slutsatser

Tjänsternas tillgänglighet och kvalitet kan tryggas om alla metoder för ökad produktivitet i serviceproduktionen tas i bruk. Det väsentliga är att samordna nuvarande servicenät, varvid fungerande lösningar behålls, utvecklingspotentialen kan utnyttjas fullt ut och nya kostnadseffektiva tjänster och serviceprocesser tas i bruk.

Genom ändring i kommunindelningen kan helhetsintresset göras till utgångspunkt för planeringen och beslutsfattandet, varvid man kan fördela gemensamma resurser kostnadseffektivare, avveckla överlappande servicestrukturer och trygga tillgången till specialkompetens för krävande service. Förändring av kommunstrukturen skapar möjlighet till fler valmöjligheter för invånarna, digitalisering av tjänster och integration av datasystem.

Integration av social- och hälsovården och förändring av organiseringsansvaret öppnar möjligheter att utveckla den service som kommunerna svarar för ur ett helhetsperspektiv.

Bild 39. Ordhandlet av service i metropolstaden

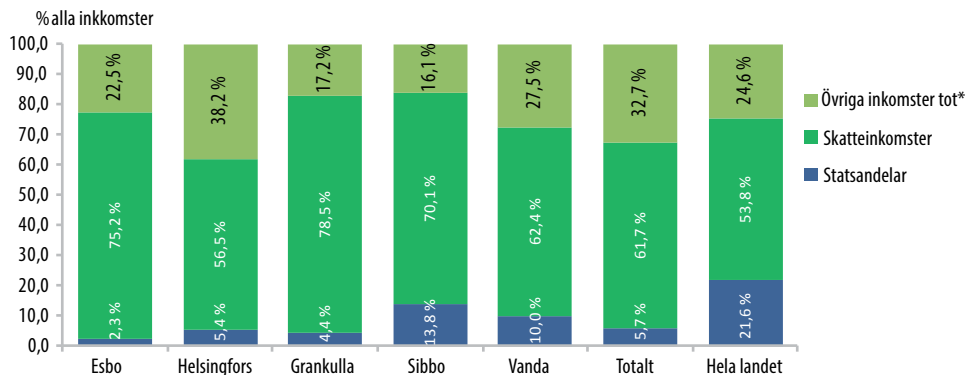
13 Ekonomi

13.1 Kommunernas och kommunkoncernernas ekonomiska ställning före sammanslagningen

Kommunernas ekonomiska ställning i nyckeltal

När man tittar på kommunernas ekonomi finns skäl att beakta deras olika sätt att organisera verksamheten. Kommunallagens bolagiseringsskyldighet förutsätter att marknads- mässig verksamhet bolagiseras, men kommunerna befinner sig i olika skeden av bolagiseringsprocessen. Verksamheter inom produktionen av stödtjänster har bolagiserats i Vanda. Helsingfors stads energiverk bolagiserades år 2014. Esbo har däremot avyttrat sitt innehav i det egna energibolaget.

De fem kommunerna har ett särskilt lågt statsandelsberoende (bild 40). I hela landet utgör statsandelarna över en femtedel av kommunernas inkomstbas, men i kärnmetropolens kommuner var denna andel 2–14 procent år 2013. Skatteinkomsternas andel varierar mellan 56 procent i Helsingfors och 78 procent i Grankulla. Helsingfors stads inkomststruktur skiljer sig från de andra kommunerna genom att stadens övriga inkomster utgjorde över en tredjedel av inkomstbasen.

Bild 40. Kommunernas inkomststruktur 2013. Källa: FCG 2014.

% alla inkomster	Statsandelar	Skatteinkomster	Övriga inkomster tot*	+ Försäljningsintäkter	+ Avgiftsintäkter	+ Understöd och bidrag	+ ÖVRIGA intäkter	± Lager av produkter	+ Tillverkning för eget bruk	± Finansiering
Esbo	2,3 %	75,2 %	22,5 %	3,6 %	6,3 %	2,0 %	4,1 %	0,0 %	2,9 %	3,6 %
Helsingfors	5,4 %	56,5 %	38,2 %	20,7 %	3,6 %	2,3 %	7,9 %	0,0 %	2,5 %	1,2 %
Grankulla	4,4 %	78,5 %	17,2 %	5,0 %	7,5 %	0,9 %	3,2 %	0,0 %	0,0 %	0,6 %
Sibbo	13,8 %	70,1 %	16,1 %	3,5 %	5,5 %	1,0 %	6,7 %	0,0 %	0,0 %	-0,6 %
Vanda	10,0 %	62,4 %	27,5 %	3,6 %	5,0 %	2,8 %	4,3 %	0,0 %	10,4 %	1,6 %
Totalt	5,7 %	61,7 %	32,7 %	13,9 %	4,5 %	2,3 %	6,4 %	0,0 %	3,9 %	1,7 %
Hela landet	21,6 %	53,8 %	24,6 %	11,3 %	4,4 %	2,2 %	4,4 %	0,0 %	1,5 %	0,8 %

De beskattningsbara inkomsterna i den kommunala beskattningen på området överstiger klart genomsnittet för landet (tabell x). Sedan 2005 har de beskattningsbara inkomsterna ökat mest i Helsingfors (+13,5 %) och Grankulla (+13,6 %). Esbo (+7,3 %) är den enda kommunen på området där skatteinkomsterna ökat mindre än i hela landet (+11,5 %). Anmärkningsvärt är att de beskattningsbara inkomsterna i stort sett inte ökat sedan 2009.

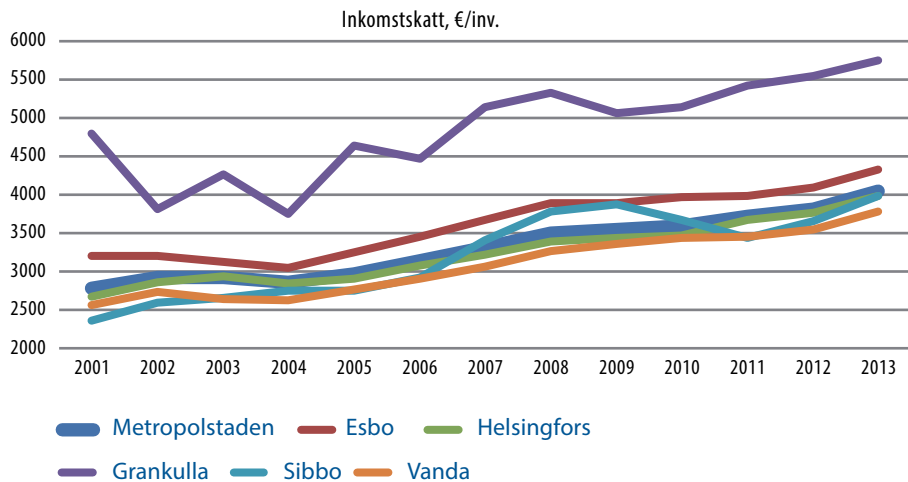
Tabell 21. Beskattningsbar inkomst i den kommunala beskattningen 2005–2012, 2012 års penningvärde.

	Beskattningsbara inkomster i kommunalbeskattningen €/inv							
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Esbo	24 390	25 416	26 314	26 486	26 475	26 196	26 273	26 178
Helsingfors	20 265	20 939	21 879	22 301	22 641	22 871	22 997	22 992
Grankulla	32 125	34 361	35 796	34 707	35 000	35 821	36 714	36 487
Sibbo	17 998	18 519	19 672	22 395	22 823	20 249	20 119	20 299
Vanda	19 014	19 683	20 560	21 014	21 236	21 189	21 265	21 226
Åboregionen	15 681	16 276	16 992	17 271	17 420	17 290	17 249	17 300
Tammerforsregionen	15 729	16 119	16 992	17 218	17 087	16 984	17 204	17 243
Uleåborgsregionen	15 016	15 431	16 070	16 272	16 385	16 309	16 360	16 413
Lahtisregionen	14 130	14 491	15 239	15 510	15 481	15 441	15 603	15 632
Hela landet	15 359	15 879	16 631	16 904	16 979	16 968	17 095	17 128

Källa: FCG 2014.

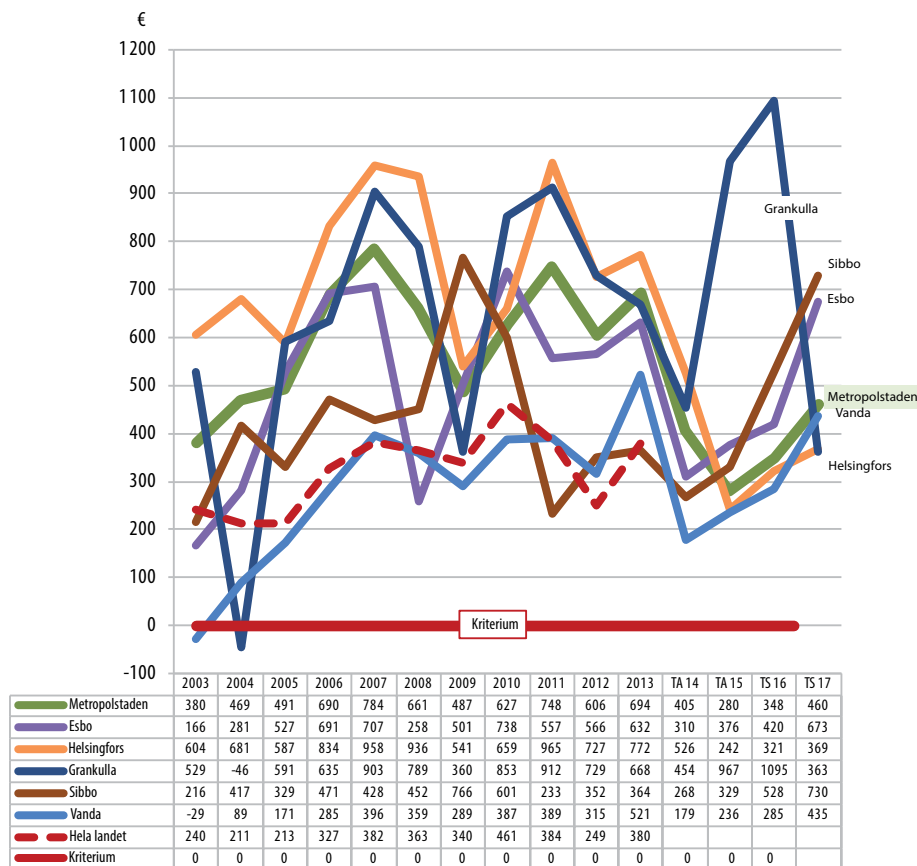
År 2013 inbringade inkomstkatten på metropolstadens område 4 042 euro per invånare (bild x). Fastighetsskatten inbringade 305 euro per invånare och andelen av samfundsskatteinkomsten 402 euro per invånare. Inkomstkatten per invånare har hållit sig över genomsnittet för landets kommuner. Skatteinkomsterna per invånare har varit högst i Grankulla och lägst i Vanda.

Bild 41. Inkomstkatt 2001–2013, €/inv. Källa: FCG 2014.

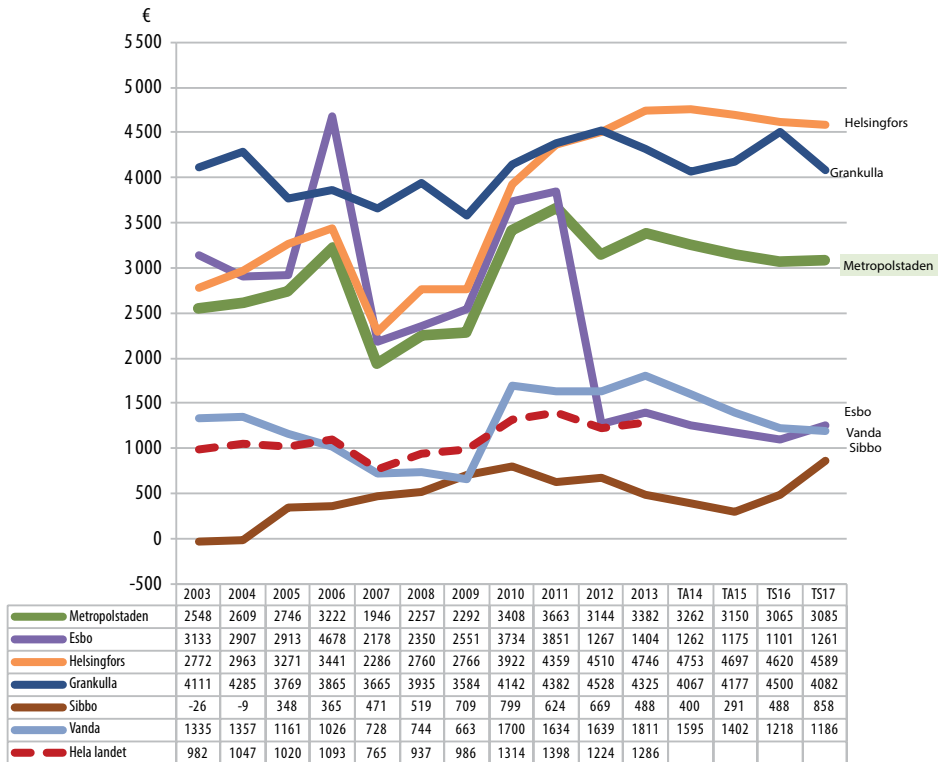
Metropolstadens kommuner hade i huvudsak ett positivt årsbidrag 2002–2013 (bild 42). Deras årsbidrag per invånare har överskridit genomsnittet för landet sedan 2011 med undantag för Sibbo kommun. Prognosen för Sibbos årsbidrag är att det ökar betydligt under ekonomiplaneringsperioden. Bidraget och överskottet i bokslutet 2013 förbättrades av en engångspost i redovisningen av skatter, vilket framgår när man jämför med budgeten för 2014.

Bild 42. Kommunernas årsbidrag 2003, €/invånare. Siffrorna för 2014 är från budgetarna och för 2015–2017 från budgetförslagen. Källa: FCG 2014.

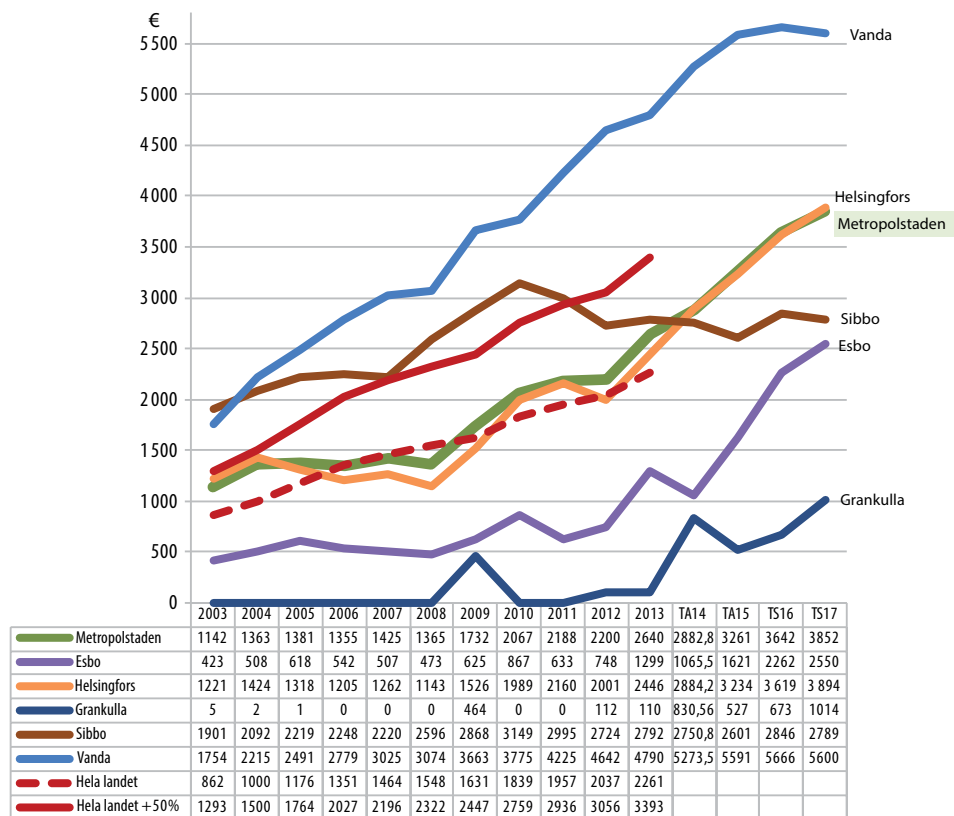
Alla kommuner har en stark balansräkning när man granskar ackumulerade underskott (bild 43). Under ekonomiplaneringsperioden bedöms det ackumulerade underskottet per invånare minska med drygt 200 euro/invånare. I sin budget bedömer Sibbo att det ackumulerade överskottet ökar under planeringsperioden. Esbos överskott minskade avsevärt år 2012. Detta berodde på korrigering av ett fel i bokslutet för tidigare räkenskapsperioder. Av överskottet återfördes 72,8 miljoner euro till investeringsfonden.

Bild 43. Ackumulerat under-/överskott åren 2003–2017, €/invånare. Siffrorna för 2014 är från budgetarna och för 2015–2017 från budgetförslagen. Källa: FCG 2014.

Sedan 2001 har Vanda stads lånebestånd mer än fyrfaldigats (bild 44). Även Sibbo har uppfyllt kriskommunkriteriet för lånebeståndet åren 2001–2005 samt 2008–2010, men därefter har kommunens lånebelopp per invånare sjunkit. Av utredningskommunerna har Grankulla haft det minsta lånebeståndet under hela 2000-talet med inga eller mycket små lånebelopp. I Esbo har lånebeståndet hållit sig på en relativt låg nivå, men ökar nu.

Bild 44. Kommunernas lånebestånd 2003–2017, €/invånare. Siffrorna för 2014 är från budgetarna och för 2015–2017 från budgetförslagen. Källa: FCG 2014.

Kommunernas starka befolkningstillväxt har påverkat deras service- och investeringsbehov samt ökat utmaningarna för inkomstfinansiering av investeringar. Områdets starka tillväxt förutsätter investeringar, delvis också lånefinansierade. Med den realiserade ökningen av lånebeståndet blir finansieringen av investeringar och renoveringar en risk för kommunernas ekonomi.

Esbos storinvesteringar under planeringsperioden är byggandet av Västmetron, skolrenoveringsprogrammet, kapacitetssuppbbyggnaden för att möta ökat servicebehov hos den andel av befolkningen som är över 65 år, utvecklingsprogrammen för T3-området och Esbo centrum samt genomförandet av Storå kern. I Helsingfors handlar det om reparation och ombyggnad av nuvarande byggnadsbestånd och kommunalteknik. Dessutom gäller en betydande del av investeringarna byggandet av de nya områdena i Fiskehamnen, Busholmen, Böle och Kronbergsstranden. År 2014 investerar Vanda i bl.a. genomförandet av det markpolitiska programmet, renovering av byggnader och infrastruktur och servicebyggnader för bostadsmässan i Kivistö. Därtill investerar Vanda totalt 82 miljoner euro i byggandet av Ringbanan och andra etappen av Ring III-upprustningen. Staden finansierar statens del av Ring III-etappen med cirka 40 miljoner euro åren 2013–2016, vilket sta-

ten betalar till Vanda som köpeskilling åren 2016 och 2017. Sibbos betydande investeringar under planeringsperioden är nyinvesteringar i Sibbo skolcentrum och Nickby. Grankullas stora investeringar under planeringsperioden är renovering och utbyggnad av servicecentret Villa Breda samt projektet Villa Bredas flervåningshus.

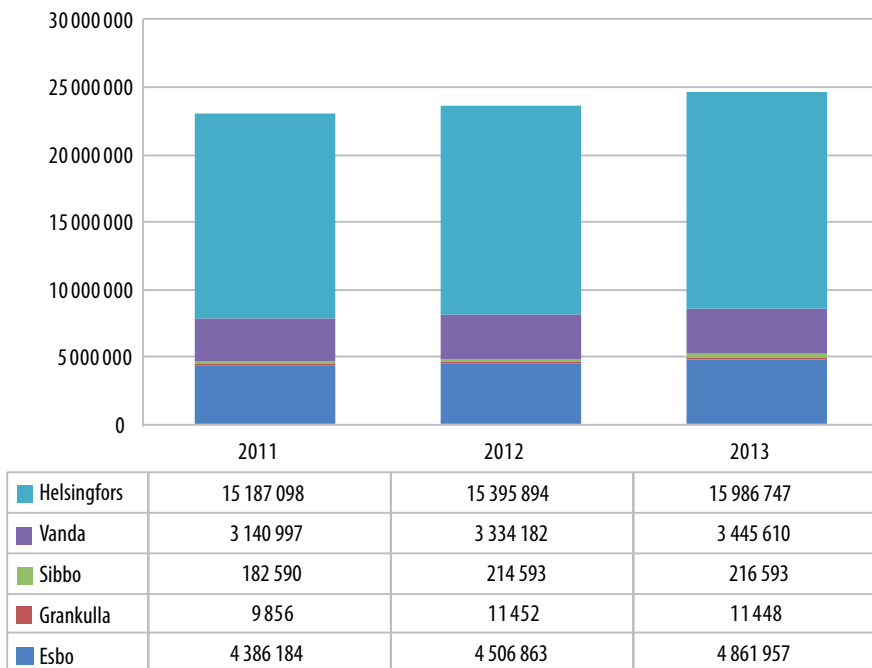
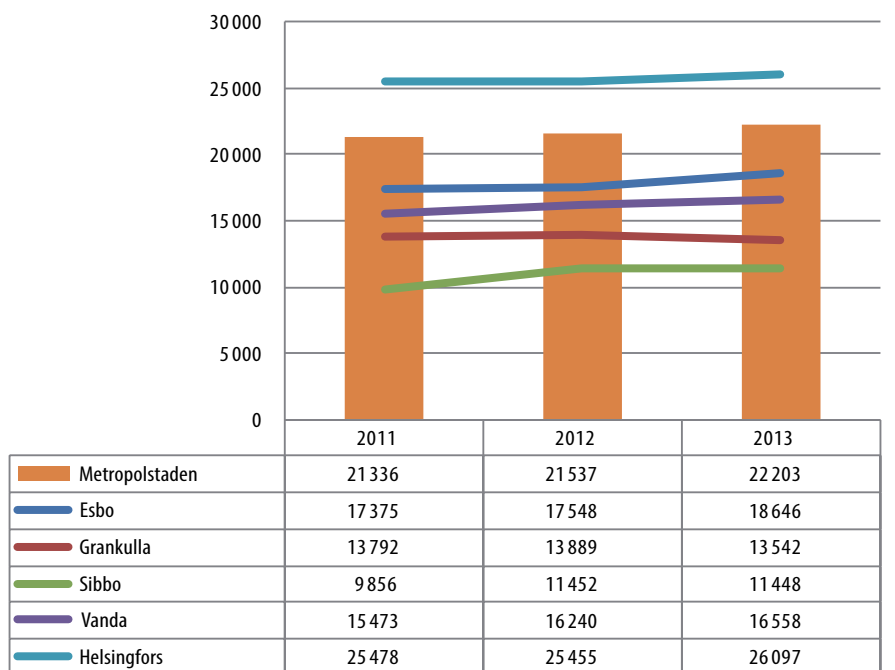
Tabell 22. Investeringarnas anskaffningsutgifter (inkluderar ej inkomster från överlåtelse av egendom) år 2013 och ekonomiplaneringsperioden 2013–2016, 1 000 euro.

Investeringarnas anskaffningsutgifter	BS 2013	B 2014	EP 2015	EP2016
Espoo	179 423	113 068	126 289	105 019
Helsinki	634 072	698 834	817 345	866 922
Kauniainen	6 111	11 400	12 815	13 470
Sipoo	18 067	17 140	19 430	14 285
Vantaa	163 489	172 393	117 374	130 062
Metropolikaupunki	1 001 162	1 012 835	1 093 253	1 129 758

Källa: FCG 2014.

Kommunkoncernernas ekonomiska ställning

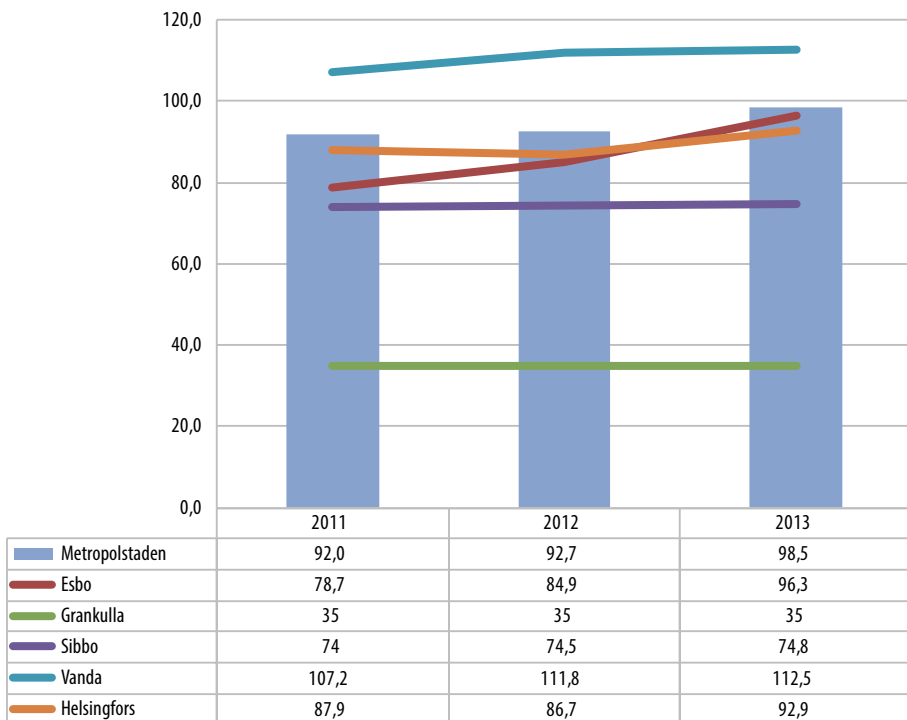
Kommunkoncernens ekonomiska ställning har granskats utifrån kommunernas koncernboks slut. Metropolstadens koncernsiffror är konsoliderade kommundata. Transaktioner mellan kommunerna har inte eliminerats. Kommunkoncernens storlek kan jämföras med hjälp av koncernens balansomslutning. Bild 45 visar koncernens balansomslutning per kommun åren 2011–2013. Hela stapeln representerar den virtuella metropolkoncernens balansomslutning. Helsingfors stora stadskoncern framträder klart. Esbo är näst störst och något större än Vandas stadskoncern. Helsingfors stadskoncern är även klart störst i proportion till folkmängden med 26 097 euro/invånare (bild 46). Även här är Esbo något större än Vanda. Metropolstadens koncern skulle hamna på andra plats före Esbo.

Bild 45. Koncernens balansomslutning åren 2011–2013, 1 000 euro. Källa: FCG 2014.**Bild 46. Koncernens balansomslutning åren 2011–2013, euro/invånare. Källa: FCG 2014.**

Referensperiodens högsta lånebestånd bland koncernerna hade Vanda år 2013, 8 960 €/invånare. I Esbo visar koncernens lånebestånd den största ökningen under 2011–2013, 1 894 euro/invånare. Metropolstadens lånebestånd år 2013 uppgick till 7 765 €/invånare, det tredje största efter Vanda och Helsingfors. Koncernbalansräkningens överskott visar koncernens förmåga att tåla förluster. Alla kommuner har en stark koncernbalansräkning med tanke på överskotten.

Den relativa skuldsättningen måste ligga under 50 procent för att inte uppfylla kris-kommunkriteriet. Jämförelsens bästa kommunkoncern är Grankulla med 35 procent (bild 47). Här hade Vandakoncernen det sämsta värdet, 112,3 procent år 2013 Metropolstaden skulle bli näst sämst i jämförelsen med sina 98,5 procent. Metropolstadens driftsinkomster (inkomster från verksamheten, statsandelar, skatteinkomster) skulle nästan helt behöva gå till återbetalning av främmande kapital. Nyckeltalet visar att kommunkoncernerna är skuldsatta, med undantag för Grankulla och metropolkoncernen. En faktor som kan anses försämra nyckeltalet är investeringstrycket från den kraftiga befolkningstillväxten.

Bild 47. Koncernens relativa skuldsättning åren 2011–2013, %. Källa: FCG 2014

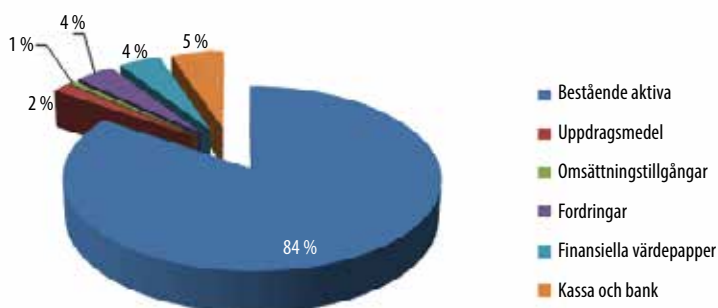

Metropolkoncernens förmögenhetsställning

Kommunernas koncernbalansräkningar har konsoliderats i Metropolstadens koncernbalansräkning 2011–2013. Transaktioner mellan kommunerna har inte eliminerats. Balansräkningens struktur visas i de följande bilderna.

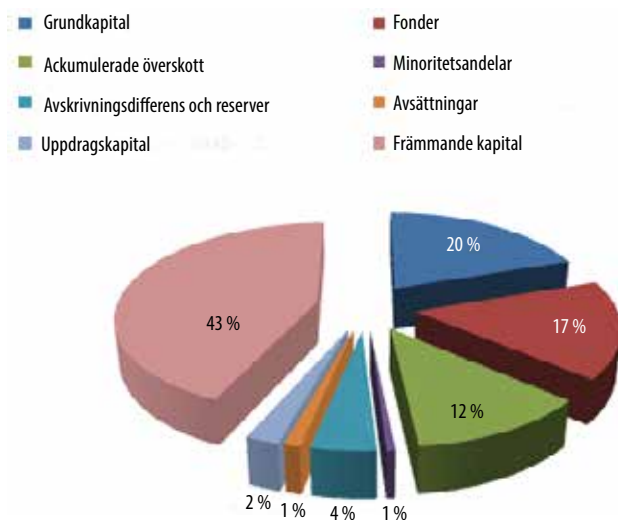
Balansräkningens aktiva fördelar sig enligt följande:

Bild 48. Metropolstadens aktiva år 2013. Källa: FCG 2014.

Balansräkningens passiva fördelar sig enligt följande:

Bild 49. Metropolstadens passiva år 2013. Källa: FCG 2014.

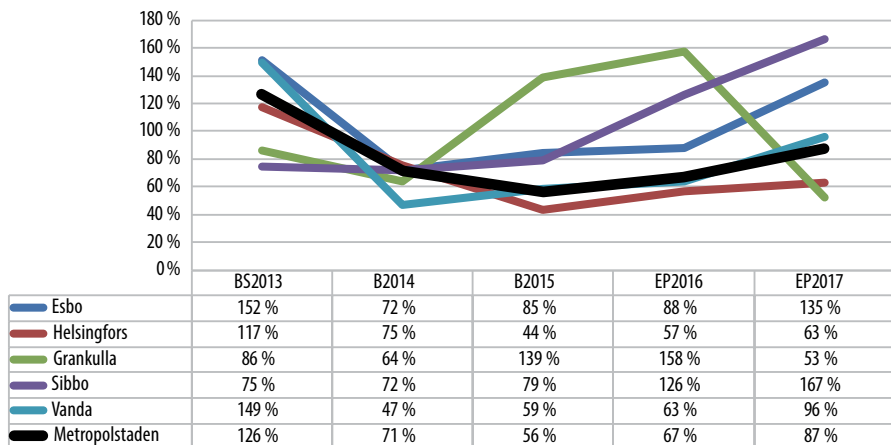

Bestående aktiva utgör den största balansposten bland aktiva med 84 procent. Bland passiva är den största balansposten Främmande kapital med 43 procent. Metropolstaden har en stark koncernbalansräkning. Av balansräkningens tillgångar har 43 procent finansierats med främmande kapital. Eget kapital, fonder och överskott utgör 49 procent av balansräkningens. Värderingarna kan skilja sig mot gängse värden framförallt i fråga om bestående aktiva.

13.2 Tryck på anpassning av kommunernas ekonomi

År 2013 hade Esbo, Vanda och Helsingfors ett årsbidrag som täckte avskrivningarna enligt plan. Ekonomiplanerna prognostiserar en förbättring av nyckeltalet åren 2016 och 2017 med undantag för Grankulla (bild 50).

Bild 50. Kommunernas årsbidrag mot avskrivningar (%) 2013–2017. Siffrorna för 2014 är från budgetarna och för 2015–2017 från budgetförslagen. Källa: FCG 2014.

Tabellen 23 visar kommunernas årsbidragsmål för år 2013 och ekonomiplaneringsperioden 2014–2017. Enligt målen täcker årsbidraget kommunernas avskrivningar enligt plan. För att uppfylla årsbidragsmålen krävs inkomstökningar och/eller utgiftsminskningar med totalt 186–211 miljoner euro i de fem kommunerna. Längst från målet är man år 2016. År 2014 har alla kommuner budgeterat avskrivningar enligt plan som understiger årsbidraget. Med beaktande av Esbos ekonomiprognos för 2014 skulle redan detta år medföra ett årsbidragsunderskott på 213 miljoner euro.

Tabell 23. Kommunernas årsbidragsmål och differens mot målet, 1 000 euro.

Årsbidragsmål (100 % av avskrivningar)	BS2013	B2014	B2015	EP2016	EP2017
Esbo	108 677	114 291	119 518	129 941	113 548
Helsingfors	403 088	433 047	345 399	356 374	370 831
Grankulla	7 062	6 450	6 600	6 700	6 800
Sibbo	9 193	8 200	8 200	8 500	9 200
Vanda	72 751	80 100	88 693	99 961	101 399
Metropolstaden	600 771	642 088	568 410	601 476	601 778
Differens mot årsbidragsmål	BS2013	B2014	B2015	EP2016	EP2017
Esbo	56 095	- 32 102	- 18 387	- 15 374	- 58 288
Helsingfors	69 588	- 106 316	- 194 718	- 153 487	- 135 926
Grankulla	- 985	- 353	2 565	3 875	- 3 220
Sibbo	- 2 305	- 299	- 2 040	2 240	6 140
Vanda	35 697	- 42 513	- 36 512	- 20 496	- 4 147
Metropolstaden	158 089	- 185 583	- 249 092	- 183 242	- 195 441

Källa: FCG 2014.

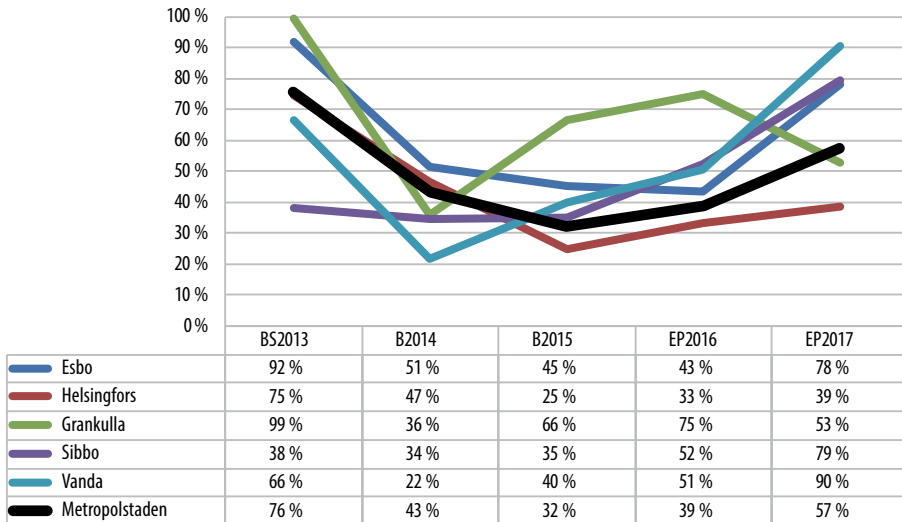
Årsbidraget har inte räckt för att täcka investeringarnas anskaffningsutgifter. År 2013 översteg kommunernas investeringsutgifter årsbidraget med 242 miljoner euro (tabell 24). Enligt budgetuppgifterna kommer metropolstadskommunernas förmåga att inkomstfinansiera investeringar att sjunka brant från och med 2014. Under planeringsperioden förutspås differensen öka till 441 miljoner euro. Nära att täcka investeringarna inkomstfinansierat är Grankulla och Sibbo, där inkomstfinansieringsgraden bedöms öka till ungefär 80 procent (bild 51).

Tabell 24. Differens mellan investeringarnas anskaffningsutgifter och årsbidraget år 2013 och ekonomiplaneringsperioden 2014–2017, 1 000 euro.

Investeringarnas anskaffningsutgifter - årsbidrag	BS2013	B2014	B2015	EP2016	EP2017
Esbo	14 651	77 411	123 038	149 847	52 540
Helsingfors	161 397	372 103	456 507	403 500	371 714
Grankulla	34	7 303	4 621	3 510	3 187
Sibbo	11 179	11 239	11 957	9 745	4 025
Vanda	55 042	134 806	79 159	61 508	10 193
Metropolstaden	242 303	602 862	675 282	628 110	441 659

Källa: FCG 2014.

Bild 51. Kommunernas inkomstfinansiering av investeringar, % 2013–2017. Siffrorna för 2014 är från budgetarna och för 2015–2017 från budgetförslagen. Källa: FCG 2014.

Kommunernas budgetar inkluderar åtgärder för att stabilisera ekonomin. Bedömningarna ovan utgår från att ekonomiplaneringsperiodens budgetprognoser realiseras. För t.ex. Esbo blir dock utfallet för 2014 sämre än budgeterat enligt stadens egen bedömning (05/2014).

Enligt trendprognosen i avsnitt 13.3 täcker årsbidraget i Esbo, Helsingfors och Grankulla avskrivningarna enligt plan. Räknat i skatteprocent har Sibbo och Vanda det största stabiliseringsstrycket med 0,6 procentenheter. Antagandet är att kommunernas ekonomi och investeringar utvecklas enligt budget fram till 2017, vilket förutsätter ekonomisk anpassning i kommunerna.

13.3 Metropolstadens ekonomiska ställning och anpassningstryck

Metropolstadens ekonomiska ställning och anpassningstryck beskrivs med en trendprognos. Kalkylen är baserad på ekonomiplanerna 2017 i budgetarna för 2015, vårdanmälningsuppgifterna för 2012 (THL) och Statistikcentralens befolkningsprognoser 2021–2029. Här används inte kommunernas utan Statistikcentralens befolkningsprognos för enhetlighetens skull.

Eftersom utgångsnivån är kommunernas ekonomiplaner 2017 utgår trendprognosen från att planernas anpassningsåtgärder genomförs. Kalkylen gör följande antaganden från och med 2018:

Kommande servicebehov bedöms utifrån vårdanmälningsuppgifter och befolkningsprognoser med antagandet att behovet per invånare i åldersgruppen blir oförändrat. Således beror t.ex. kalkylerat dagvårdsbehov endast på hur antalet barn i dagvårdsålder utvecklas

och i primärvård och specialiserad sjukvård på hur antalet i olika åldersgrupper utvecklas. Servicebehovet i primärvård har bedömts enligt antal läkarbesök per åldersgrupp och i specialiserad sjukvård enligt vårdperioden per åldersgrupp. I äldrevård (hemvård, serviceboende, ålderdomshem och bäddavdelning) är antagandet att funktionsförmågan förbättras så mycket att man börjar använda tjänsterna i allt högre ålder, i kalkylen tillämpas 75 års ålder som gräns 2013 och 77 års ålder 2029.

Tjänsternas nettokostnader beräknas öka realt med 1 procent per år och enhet från 2018 (t.ex. per elev eller invånare i åldersgruppen). Detta baseras på den historiska prisutvecklingen inom kommunal service. Ränteutgifterna beräknas öka realt med 5 procent per år, övriga finansiella poster och avskrivningar med en procent per år.

Prognosårens kommunalskatteinkomster beaktar prognostiserad förändring av antalet personer i arbetsför ålder och personer över 65 år (pensionsinkomster) samt att den beskattningsbara förvärvsinkomsten ökar realt med 1 procent och pensionsinkomsterna med 0,75 procent per pensionstagare. Från 2018 beräknas statsandelarna öka med 1 procent per år.

Beräkningen är mekanisk och beaktar t.ex. inte kommunernas skillnader i servicebehov vid utgångsläget eller möjlig minskning av kommunernas uppgifter. Prognosen har inte bedömt extraordinära poster eller avskrivningsdifferenser, avsättningar och fonder.

Nettoinvesteringarna beräknas öka realt med 1 procent per år och invånare från 2018. Förändringen av lånebeståndet beräknas som differensen mellan årsbidraget och nettoinvesteringarna.

Hur kommunernas ekonomi utvecklas är osäkert på flera punkter, kalkylen beaktar t.ex. inte kommunernas förändrade uppgifter, deras senare anpassningsåtgärder, den allmänna ekonomiska utvecklingen eller kommunernas beslut om skatter.

Som metropolstadens skattesats används genomsnittet av kommunernas inkomstskattesatser viktad med folkmängden. Kalkylerna utgår från gängse priser, varvid prognosen för 2021 blir mera jämförbar med kommunernas ekonomiplaner för 2017. Den förväntade inflationen från 2018 är 2 %/år.

Tabell 25. Kalkyl över samlat tryck på fem kommuner med gängse priser. 2017 års siffror är från budgeten 2015. Prognosårens kalkyler anger bara trenden och beaktar t.ex. inte målsättningar som gäller produktivitetssökningar efter 2017.

Metropolstaden	2013bs	2017ep	2021p	2025p	2029p
Invånarantal	1 109 530	1 162 370	1 195 801	1 235 270	1 270 096
Skattesats	18,41	18,47	18,47	18,47	18,47
Skattesatsintäkter	243 574	269 101	342 875	398 218	460 866
Nettokostnader					
Dagvård och förskoleundervisning	713 997		940 721	1 075 646	1 210 199
Grundläggande utbildning och gymnasiet	977 820		1 325 411	1 520 045	1 726 344
Äldrevård	865 440		1 363 598	1 843 551	2 280 646
Primärvård, öppenvård	504 682		713 086	842 518	988 104
Specialiserad sjukvård	1 087 142		1 579 112	1 903 690	2 262 841

Metropolstaden	2013bs	2017ep	2021p	2025p	2029p
Övriga uppgifter (inkl. understöd)	858 741		1 169 870	1 360 158	1 574 030
Engångsposter					
Verksamhetsbidrag	-5 141 579	-5 809 219	-7 091 798	-8 545 608	-10 042 165
Inkomster					
Kommunalskatt	4 485 241	4 971 100	6 333 925	7 356 277	8 513 579
Fastighetsskatt	338 120	422 800	490 491	570 274	659 944
Samfundsskatt	445 771	468 800	552 103	641 907	742 840
Statsandelar	483 062	417 600	456 725	597 662	876 147
Inkomster totalt	5 752 194	6 280 300	7 833 244	9 166 119	10 792 510
+ Ränteintäkter	81 817	85 139	88596	92193	95937
+ Utdelningar	32 378	33 693	35061	36484	37966
+ Övriga finansiella intäkter	65 789	68 460	71240	74133	77143
- Räntekostnader	-28 656	-41 955	-61427	-89935	-131674
- Övriga finansiella kostnader	-3 523	-3 666	-3815	-3970	-4131
Finansiella kostnader och intäkter totalt 1 000 €	147 805	65 871	129655	108906	75241
Årsbidrag	758 420	536 952	871 102	729 417	825 586
Avskrivningar	600 771	626 009	761 039	856 556	964 061
Extraordinära poster	77 816	141 955	0	0	0
Räkenskapsperiodens resultat	235 465	52 898	110 063	-127 139	-138 475
Förändring i avsättningar, avskrivningsdifferens och fonder	11 385	11 061	0	0	0
Under-/överskott	246 850	63 959	110 063	-127 139	-138 475
Ackumulerat under-/överskott	3 698 890	4 320 508	4 668 552	4 634 399	4 103 172
Ackumulerat under-/överskott €/invånare	3 334	3 751	3 904	3 752	3 231
Årsbidragsmål, 100 % av avskrivningar	600 771	626 009	761 039	856 556	964 061
Differens mot målet	157 649	-89 057	110 063	-127 139	-138 475
Tryck på skattesatsen (1)	0	+0,3	0	+0,3	+0,3
Skattesats i balans	18,41	18,77	18,47	18,77	18,77
Nettoinvesteringar	1 001 163	978 913	1 101 775	1 240 058	1 395 696
Förändring i lånebestånd	481883	441 961	230 674	510 641	570 110
Lånebestånd	2 887 918	4 735 606	6 080 875	7 563 505	9 725 005
Lånebestånd €/invånare	2 603	4 074	5 085	6 123	7 657
Årsbidragsmål, 100 % av nettoinvesteringar, 1000 €					
Differens mot målet	-242 743	-441 961	-230 674	-510 641	-570 110
Tryck på skattesatsen (2)	+1	+1,6	+0,7	+1,3	+1,2
Skattesats i balans	19,41	20,07	19,17	19,77	19,67

Källa: FCG 2014

Metropolstadens årsbidrag från dess första år räcker inte för att täcka avskrivningar enligt plan, differensen blir cirka 90 miljoner euro, vilket innebär ett ekonomiskt tryck på metropolstaden motsvarande 0,3 skatteprocentenheter. Metropolstadens nettoinvesteringar är större än avskrivningarna, och då ökar lånebeståndet trots att skattesatsen och avskrivningarna är i balans. År 2013 investerade kommunerna och affärsverken runt en miljard euro på området, men nivån sjunker i framtiden på grund av bolagiseringen.

Trots att kalkylen visar ett höjningstryck har metropolstaden en mycket god ställning jämfört med hela landet. Om man räknar på samma sätt för hela den kommunala sektorn år 2029 blir trycket på skattesatsen över 5 procentenheter och kommunernas sammanräknade skattesats cirka 25.

Tabell 26. Investeringarnas anskaffningsutgifter (exkl. intäkter från försäljning av egendom), 1 000 €.

	BS 2012	BS 2013	B 2014	Ka
Esbo	178 204	179 423	113 068	156 898
Helsingfors	644 607	634 072	698 834	659 171
Grankulla	10 324	6 111	11 400	9 278
Sibbo	17 340	18 067	17 140	17 516
Vanda	159 838	163 489	172 393	165 240
Totalt	1 010 313	1 001 162	1 012 835	1 008 103

Källa: FCG 2014

När städerna går samman måste man harmonisera kommunernas skattesatser, olika avgifter, taxor, tariffer och ekonomiska stöd. Skattesatsen kan inte anges direkt i sammanslagningsavtalet. Kalkylens skattesats är genomsnittet av kommunernas inkomstskattesatser viktad med folkmängden.

Metropolstaden skulle få sammanslagningsunderstöd på totalt 8 miljoner euro under tre år, vilket dock saknar betydelse för helheten. Vid en sammanslagning får metropolstaden ett statsandelsbelopp på ungefär samma nivå som tidigare, uppskattningsvis en miljard euro.

13.4 Servicekostnader med alternativa produktionssätt

Här bedöms metropolstadens kostnadsnivå, om den håller Helsingfors, Esbos eller Vandas kostnadsnivå. Kalkylunderlaget är kommunernas uppgifter om sin driftsekonomi år 2013.

Dessutom används 2012 års index för hälso- och socialvårdens behovsstandardiserade nettoutgifter, som väntas bli oförändrat år 2013. Hälso- och socialvårdens nettoutgifter per invånare 2012 (THL 6.10.2014) har omräknats till 2013 års nivå enligt kommunernas uppgifter om förändringarna i social- och hälsovårdsväsendets nettokostnader per invånare. Social- och hälsovårdens nettokostnader inkluderar inte utkomststöd, dagvård, förskoleundervisning och administrativa kostnader. Enheten/fördelningsprincipen är kommunernas invånarantal, elevantal i grundläggande utbildning och gymnasiet, antalet tätortsinvånare samt olika åldersgrupper.

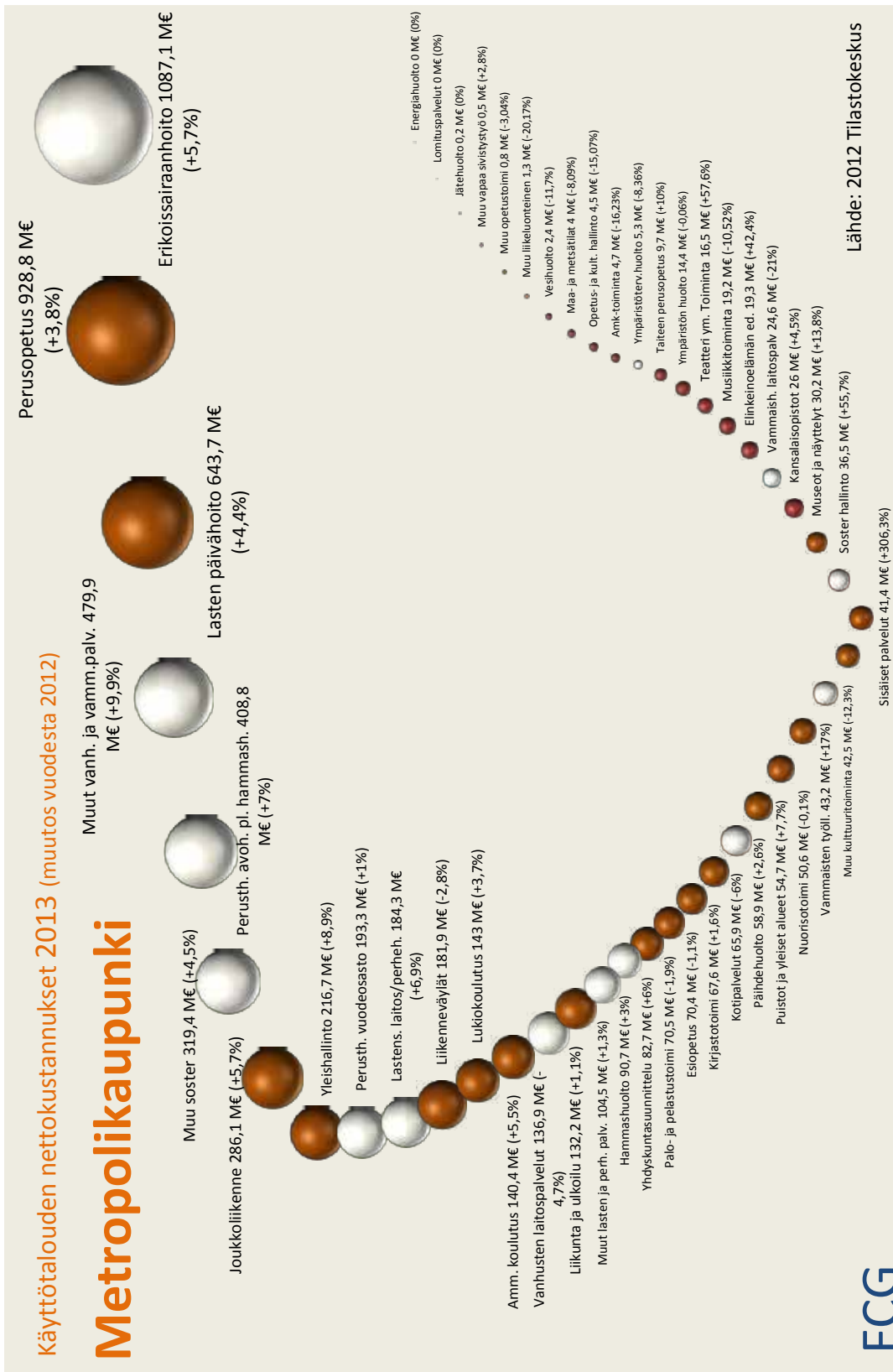
Kommunernas kostnadsnivå påverkas av vilken servicenivå kommunen valt, tjänster-nas organiseringssätt samt regionala och demografiska faktorer. De sistnämnda kan kommunerna eller metropolstaden bara påverka i liten grad på kort sikt och förändringar i servicenivån och produktionssättet förutsätter beslut som förankras i kommunerna eller metropolstaden. Utifrån kalkylen kan det inte direkt antas att man automatiskt tillämpar en viss kommuns kostnadsnivå på hela området för den nya kommunen. Den slutgiltiga kostnadsnivån påverkas av besluten om servicenätet i metropolstaden.

Det aktuella lagförslaget innebär att en betydande del av kommunernas driftsekonomi överförs till vårdområdena. Kostnaderna fördelas enligt en avgift baserad på kommunernas invånarantal viktad enligt åldersklassernas grundpriser och sjukfrekvenskoefficienten i beräkningen av statsandelar för kommunal basservice. Dessa kostnader kan alltså inte påverkats direkt genom en förändring av kommunstrukturen.

Efter vårdreformen är grundläggande utbildning, dagvård och kollektivtrafik de kostnadsmässigt största tjänster som metropolstaden ordnar själv (bild 52).

Käyttötalouden nettokustannukset 2013 (muutos vuodesta 2012)

Metropolikaupunki

Lähde: 2012 Tilastokeskus

Driftsekonomin har utgifter som inte beror på kommunstrukturen, åtminstone inte i någon betydande grad. Sådana är bl.a. utkomststöd, yrkesutbildning och räddningsväsendet, som visas separat i tabellerna nedan. Kostnadsnivåförändringarna är kalkylerade utan dessa oberoende poster.

Tabell 27 visar kalkylens driftsekonomiunderlag, bilaga 4 anger fördelningsprinciperna för respektive servicegrupp och beräknade enhetskostnader.

Tabell 27. Kommunernas förhandsuppgifter om driftsekonomin, miljoner euro

	Nettokostnader, kommunernas förhandsuppgifter, M€					
	Esbo 2013	Helsingfors 2013	Grankulla 2013	Sibbo 2013	Vanda 2013	Totalt 2013
Eventuellt beroende av kommunstrukturen:						
Allmän förvaltning	47,9	135,8	1,1	4,2	27,8	216,7
Dagvård och förskoleundervisning	204,4	353,4	6,7	14,5	135,0	714,0
Egen grundläggande utbildning	257,3	387,5	10,8	20,9	156,5	832,9
Egen gymnasieutbildning	42,0	68,8	5,8	2,9	23,5	143,0
Medborgarinstitut	6,6	15,8	0,5	0,7	2,5	26,0
Grundläggande konstundervisning	5,0	0,0	0,4	0,6	3,8	9,7
Bibliotek	19,6	36,1	1,0	1,4	9,5	67,6
Idrott och motion	30,6	82,6	2,2	2,2	14,7	132,2
Ungdomsarbete	8,3	33,5	0,6	0,6	7,7	50,6
Museer och utställningar	11,7	13,3	0,0	0,0	5,2	30,2
Teater-, dans- och cirkusverksamhet	3,5	12,8	0,0	0,0	0,3	16,6
Musikverksamhet	7,2	11,0	0,1	0,0	1,0	19,3
Övrig kulturverksamhet	7,2	31,6	0,5	0,0	3,1	42,4
Undervisnings- och bildningsväsendets förvaltning	2,1	0,5	0,7	0,9	0,3	4,5
Samhällsplanering	15,4	58,9	-2,2	2,1	8,4	82,7
Byggnadstillsyn	-1,1	0,3	0,1	0,2	-0,4	-0,9
Trafikleder	61,0	78,6	2,4	2,3	37,6	181,9
Parker och allmänna områden	18,1	26,8	1,1	0,4	8,3	54,7
Miljövård	2,5	10,0	0,1	0,4	1,4	14,4
Totalt	749,3	1357,0	31,9	54,3	446,0	2638,6
Inte direkt beroende av kommunstrukturen:						
Vårdens behovsstandardiserade utgifter*	573,8	1682,1	23,2	45,5	497,7	2822,4
Övrigt som överförs till vårdområdet:						
Miljöhälsovård	1,4	2,1	0,1	0,4	1,4	5,3
Övriga vårdutgifter som överförs**	29,0	108,3	0,7	2,0	13,4	153,3
Utkomststöd	48,2	158,5	0,5	1,0	50,4	258,6
Räddningsväsendet	17,5	39,9	0,9	2,2	10,0	70,5
Yrkesutbildning + yhsk	0,8	111,5	0,0	0,2	32,6	145,1
Övrig driftsekonomi***	-3,5	0,8	3,2	-2,4	-3,2	-5,1
DRIFTSEKONOMI TOTALT exkl. affärsverk	1416,5	3460,4	60,5	103,1	1048,2	6088,7

*THL 6.10.2014: Hälso- och socialvårdsutgifterna per invånare (netto) år 2012 har omräknats till 2013 års nivå enligt kommunernas uppgifter om förändringar i social- och hälsovårdsväsendets nettokostnader per invånare. De inkluderar inte utkomststöd, dagvård, förskoleundervisning och administrativa kostnader.

** Bl.a. social- och hälsovårdsväsendets förvaltning, flyktingmottagning, sociala krediter, arbetsmarknadsstöd

*** Bl.a. lokal- och hyrestjänster, kollektivtrafik, främjande av näringsverksamhet

Källa: FCG 2014.

Tabell 28 visar att kommunernas kostnader beräknas öka med cirka 160 miljoner euro, om Helsingfors sätter kostnadsnivån. På Esbonivån ökar kostnaderna med cirka 130 miljoner euro medan de på Vandanivån sjunker med cirka 515 miljoner euro.

Tabell 28. De fem kommunernas totala driftsekonomiutgifter (netto och förändring år 2013), om enhetskostnaderna är på samma nivå som i Esbo, Helsingfors eller Vanda.

	Förhandsuppgifter	Esbonivå		Helsingforsnivå		Vandanivå	
	M€	M€	förändring M€	M€	förändring M€	M€	förändring M€
Eventuellt beroende av kommunstrukturen:							
Allmän förvaltning	216,7	203,7	-13,0	245,9	29,2	148,1	-68,6
Dagvård och förskoleundervisning	714,0	728,8	14,7	729,0	14,9	648,9	-65,1
Egen grundläggande utbildning	832,9	853,4	20,5	923,0	90,1	665,9	-167,1
Egen gymnasieutbildning	143,0	142,7	-0,3	154,7	11,7	110,9	-32,0
Medborgarinstitut	26,0	28,0	2,0	28,6	2,6	13,1	-12,9
Grundläggande konstundervisning	9,7	21,1	11,4	0,0	-9,7	20,1	10,3
Bibliotek	67,6	83,3	15,7	65,4	-2,3	50,7	-16,9
Idrott och motion	132,2	130,2	-1,9	149,5	17,4	78,2	-54,0
Ungdomsarbete	50,6	33,5	-17,1	62,4	11,8	40,1	-10,5
Museer och utställningar	30,2	49,8	19,5	24,1	-6,1	27,9	-2,4
Teater-, dans- och cirkusverksamhet	16,6	14,9	-1,7	23,2	6,6	1,6	-15,0
Musikverksamhet	19,3	30,6	11,3	19,9	0,6	5,3	-14,0
Övrig kulturverksamhet	42,4	30,6	-11,8	57,2	14,8	16,5	-25,9
Undervisnings- och bildningsväsendets förvaltning	4,5	8,9	4,4	0,9	-3,6	1,6	-2,9
Samhällsplanering	82,7	65,6	-17,1	106,7	24,1	44,8	-37,9
Byggnadstillsyn	-0,9	-4,8	-3,9	0,5	1,4	-2,0	-1,1
Trafikleder	181,9	259,7	77,7	141,5	-40,4	200,2	18,3
Parker och allmänna områden	54,7	77,2	22,5	48,2	-6,4	43,9	-10,8
Miljövård	14,4	10,6	-3,7	18,1	3,7	7,4	-7,0
Beroende totalt	2639	2768	129	2799	160	2123	-515
Inte direkt beroende av kommunstrukturen:							
Vårdens behovsstandardiserade utgifter*	2822,4	2644,5	-177,9	2927,4	105,0	2713,7	-108,7
Övrigt som överförs till vårdområdet:							
Miljöhälsövård	5,3	5,9	0,6	3,8	-1,5	7,3	2,0
Övriga vårdutgifter som överförs**	153,3	123,2	-30,1	196,1	42,9	71,2	-82,1
Utkomststöd	258,6	205,2	-53,5	287,1	28,5	268,5	9,8
Räddningsväsendet	70,5	74,5	4,0	72,3	1,8	53,3	-17,2
Yrkesutbildning + yhsk***	145,1	3,4		202,0		173,7	
Övrig driftsekonomi****	-5,1	-15,1	-9,9	1,5	6,6	-17,2	-12,0
Oberoende totalt	3450						

*THL 6.10.2014: Hälso- och socialvårdsutgifterna per invånare (netto) år 2012 har omräknats till 2013 års nivå enligt kommunernas uppgifter om förändringar i social- och hälsovårdsväsendets nettokostnader per invånare. Inkluderar inte utkomststöd, dagvård, förskoleundervisning och administrativa kostnader.

** Bl.a. social- och hälsovårdsväsendets förvaltning, flyktingmottagning, sociala krediter, arbetsmarknadsstöd

** Kostnadsdifferens ej beräknad eftersom organiseringssätten skiljer sig

*** Bl.a. lokal- och hyrestjänster, kollektivtrafik, främjande av näringsverksamhet

**** Bl.a. lokal- och hyrestjänster, kollektivtrafik, främjande av näringslivsservice

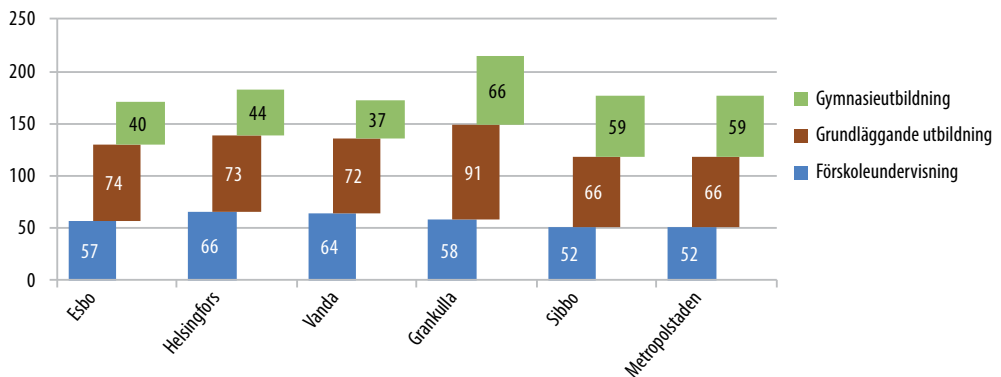
Källa: FCG 2014

Med samma kostnadsnivå som Helsingfors eller Esbo ökar metropolstadens kostnader till samma storleksklass: på Helsingforsnivån ökar kostnaderna till cirka 160 miljoner euro och på Esbonivån till cirka 129 miljoner euro. Skillnaden mellan Helsingfors- och Esbonivån kan inte anses betydande på grund av osäkerheterna i kalkylen. Däremot ger Vandanivån en klart lägre kostnadsnivå. Om man inkluderar social- och hälsovården, ökar kostnadsdifferensen, men eftersom dessa kostnader enligt lagutkastet fördelas enligt capitamodellen påverkar kommunstrukturen inte de berörda kommunernas sammanräknade kostnader.

Kalkylen är mycket ungefärlig. En betydande del av kostnaderna är sådana som till stor del beror på skillnader i områdenas servicebehov eller förhållanden eller på den lokala kostnadsnivån. Exempel på dessa är hyresnivån eller av samhällsstrukturen beroende bygg- och underhållskostnader för trafikleder.

Av kommunstrukturen oberoende faktorer är exempelvis de omständigheter som påverkar kostnaderna för grundläggande utbildning: tvåspråkighet, andel personer med främmande modersmål, andel elever med särskilda behov och sjukhusundervisning (Lehtonen m.fl. 2008). Kostnaderna påverkas även av olika budgeteringspraxis, t.ex. i fråga om statistiken (Helsingfors-Vanda-utredningens slutrapport, 2010). I fråga om undervisningstimmar per elev i grundläggande utbildning finns det dock inga betydande skillnader mellan Esbo, Helsingfors och Vanda (bild 53). Därmed skulle den kalkylerade kostnadsökningen (90 miljoner euro) på Helsingforsnivån (tabell 28) inte realiseras som sådan, även om metropolstaden får klasstorlekar och timfördelningar på Helsingforsnivån.

Bild 53. Antal undervisningstimmar per elev i förskoleundervisning, grundläggande utbildning och gymnasieutbildning år 2012. Statistikcentralen. Källa: FCG 2014.

13.5 Sammanfattning och slutsatser

På grund av ökande kostnadsnivå och stora investeringar på metropolstadens område har kommunernas skuldsättning ökat. De senaste årens skuldsättning i Helsingfors, Esbo och framförallt Vanda inskränker kommunernas ekonomiska utrymme. Detta har ökat kommunernas behov att prioritera investeringar och t.ex. Vanda har utarbetat och genomfört ett ekonomiskt anpassningsprogram. Även Esbo har inlett ett stabiliserings- och produktivtetsprogramarbete, Helsingfors är ett investeringstak i bruk.

Koncernperspektivet stärks i utkastet till kommunallag, då även metropolkoncerngranskningens betydelse ökar. I den granskningen är årsbidraget starkt och visar på koncernkoncernernas och metropolstadskoncernens möjligheter till inkomstfinansiering. Den relativa skuldsättningen är hög hos alla kommuner utom Grankulla, vilket beror på investeringstryck som följer av befolkningstillväxten och finansiering av investeringar med främmande kapital. Helsingfors och Esbos många och stora dottersammanslutningar påverkar metropolkoncerngranskningen i betydande grad. Metropolstadens koncernbalansräkning är stark med dess överskott, vilket bidrar till koncernens förmåga att tåla förluster. När koncernboksluten grankas finns skäl att beakta eventuella skillnader i värderingen av tillgångsposter. Denna utredning använder i huvudsak nyckeltal som är oberoende av de ovannämnda värderingarna.

Det kalkylerade trycket på anpassning av metropolstadens ekonomi utöver anpassningsåtgärderna i kommunernas budgetar är cirka 90 miljoner år 2017 för att kunna täcka avskrivningarna. Detta innebär 0,3 procentenheters tryck på skattesatsen. Enligt prognosen blir trycket inte större än så fram till 2029. Investeringarna på metropolområdet uppgår dock till drygt en miljard euro per år och det faktiska anpassningsbehovet är större, om man inte vill att lånebeståndet ökar betydligt. Den ekonomiska utvecklingen inbegriper flera risker som man behöver hantera.

Med samma kostnadsnivå som Helsingfors eller Esbo ökar metropolstadens kostnader till samma storleksnivå enligt kalkylen. Däremot skulle Vandanivån ge en klart lägre kostnadsnivå. Metropolstadens faktiska kostnadsnivå beror på besluten om servicestrukturen och produktionssätten. Å andra sidan påverkas kostnaderna även av faktorer som beror på lokala omständigheter och som inte skulle förändras snabbt till följd av sammanslagningen. Helsingfors och Esbos relativt höga kostnadsnivå i vissa uppgifter kan tyda på en anpassningspotential som skulle kunna utnyttjas vid anpassning av metropolstadens ekonomi. Sammanslagning av kommunerna skulle ge synergier, vilkas storlek man dock inte direkt kan bedöma. Å andra sidan finns risken att synergier uteblir, om man inte skapar effektivare förvaltningsstrukturer och tillvägagångssätt.

I sammanslagningsavtalet kommer man överens om sammanslagningens målen ur ett ekonomiskt perspektiv och om relaterade åtgärder under förberedelserna av sammanslagningen. För metropolstaden är det väsentliga att säkerställa ekonomisk balans och kontrollera skuldsättningen. Detta innebär att kommunspecifika anpassningsåtgärder förstärks vid en sammanslagning och att ett anpassningsprogram för metropolstaden uppgörs under tiden då den nya kommunen förbereds.

Kommunsammanslagningen ger möjlighet att förnya tjänsternas produktionssätt och öka produktiviteten. Huruvida produktivetspotentialen realiserar beror på metropolstadens beslut och verkställandet av dem. Erfarenheter från kommunsammanslagningar i stadsregioner pekar på att gemensamt beslutsfattande ger betydande fördelar i planeringen av samhällsstrukturen och förbättringen av regionens konkurrenskraft. Likaså leder samordnad planering av investeringar och optimala servicenät till att dubbelarbete elimineras och till ökad produktivitet. Framförallt pensionsavgångar kan utnyttjas för att minska personalkostnaderna inom administrativt arbete och kontorsarbete betydligt snabbare än vad man hade gjort som enskilda kommuner.

14 Förvaltning

14.1 Principer för hur metropolstadens förvaltning organiseras

Metropolstadens och serviceområdenas ansvarsfördelning bestäms utifrån hur tjänsterna ordnas och används. Huvudkriterierna för ordnandet av närservice och centraliserade tjänster är tjänsternas tillgänglighet och hur ofta de används. Serviceområdenas roll i tillhandahållandet av tjänsterna fokuserar på områdets servicenät och -utbud medan metropolstaden har ett övergripande ansvar för hela staden.

Delområdesorgan enligt nuvarande kommunallag

Serviceområdenas roll i metropolstadens verksamhet kan baseras på främjande av kommuninvånarnas deltagande och påverkan genom att tillämpa delområdesförvaltning i enlighet med 27 § i kommunallagen. Delområdesorganet kan utgöra en officiell del av kommunens organisation och till det överför fullmäktige överföra behörighet genom en instruktion, t.ex. i tillhandahållandet av närservice.

I enlighet med 18 § i kommunallagen kan fullmäktige besluta om serviceområdesorganets sammansättning så, att ledamöterna eller en del av ledamöterna i organet utses på förslag av invånarna i delområdet och att ledamöterna ska vara bosatta inom delområdet i fråga. Den nuvarande kommunallagen möjliggör inte stadsdelsfullmäktige som utses i allmänna val.

Reglering enligt en ny kommunallag

Enligt RP Till kommunallag 36 § i utkastet kan fullmäktige tillsätta nämnder eller direktioner för att främja påverkansmöjligheterna för invånarna i ett delområde i kommunen. Fullmäktige kan besluta att ledamöterna eller en del av ledamöterna i delområdesorganet utses på förslag av invånarna i delområdet i fråga. Enligt utkastet till lag krävs det inte att ledamöter i ett delområdesorgan är bosatta på delområdet i fråga.

Delområdesorganet har till uppgift att påverka det kommunala beslutsfattandet och utveckla delområdet i kommunen. Det ska ges tillfälle att ge sitt utlåtande vid beredningen av kommunstrategin samt budgeten och ekonomiplanen samt i frågor där det avgörande som träffas på ett betydande sätt kan påverka livsmiljön, arbetet eller övriga förhållanden för kommuninvånarna och dem som utnyttjar tjänsterna. Delområdesorganets syfte är att

förbättra påverkansmöjligheterna för kommundelens invånare. Bestämmelser om delområdesorganets övriga uppgifter och befogenheter finns i förvaltningsstadgan.

Det är även i fortsättningen fullmäktige som prövar ordnandet av en kommunalförvaltning liksom överföringen av beslutanderätt över serviceuppgifter till delområdesorganen. Fullmäktige bestämmer om delområdesorganen är nämnder eller direktioner. Med tanke på organiseringen av metropolstadens förvaltning innebär utkastet ingen väsentlig förändring av bestämmelserna i den gällande kommunallagen. Serviceområdesorganet får sin legitimitet av fullmäktiges tillsättningsbeslut och delegering av behörighet genom förvaltningsstadgan.

Beredning av direkta borgmästarval och delområdesorgan

RP-utkastet till kommunallag möjliggör inte delområdesorgan som utses i allmänna val. Det pågår dock beredning av lagstiftning om kommunalförvaltning. Eftersom både direkta borgmästarval och val av delområdesorgan kräver ändring av såväl kommunallagen som vallagen sker denna beredning separat.

Avsikten är att författningsändringarna kan träda i kraft 2016, varvid delområdesorgan skulle kunna väljas första gången vid kommunalvalet 2017.

Valda beslutsfattare

Fullmäktige i de fem kommunerna Esbo, Helsingfors, Grankulla, Sibbo och Vanda har totalt 305 ledamöter. Det föreslagna datumet för bildande av metropolstaden är 1.1.2017. Kommunalvalet hålls i april 2017 och det nya fullmäktige börjar verka 1.6.2017.

Om en sammanslagning av kommuner träder i kraft under en kommunal valperiod, ska kommunerna i sammanslagningsavtalet komma överens om bildandet av den nya kommunens fullmäktige (8 § 4 mom. kommunstrukturlagen). De kommuner som går samman kan i sammanslagningsavtalet komma överens om att deras fullmäktige ska utgöra fullmäktige i den nya kommunen för den mandattid som pågår till den kommunala valperiodens slut. De kommuner som går samman kan också i sammanslagningsavtalet komma överens om att deras fullmäktige delvis sammanslås till fullmäktige i den nya kommunen för den mandattid som pågår till den kommunala valperiodens slut. Då ska fullmäktige i de kommuner som går samman besluta hur många fullmäktigeplatser varje kommun ska få i den nya kommunens fullmäktige. I den nya kommunens fullmäktige ska dock alltid ingå minst en fjärdedel av varje kommuns fullmäktigeledamöter. I fråga om varje kommun bestäms de fullmäktigeledamöter och ersättare som ska ingå i den nya kommunens fullmäktige i den ordningsföljd som följer av de jämförelsetal som tilldelats dem i föregående kommunalval (24 § i kommunstrukturlagen).

Eftersom det totala antalet ledamöter i de fem kommunerna blir för stort, även för en kort verksamhetsperiod, föreslår kommunutredarna, att fullmäktige under fem månader har 153 leda möter

De kommuner som går samman kan i sammanslagningsavtalet komma överens om att ett större antal fullmäktigeledamöter än vad som anges i 10 § i kommunallagen ska väljas i

den nya kommunen. Avtalet kan till denna del vara i kraft till utgången av den första hela kommunala valperioden. Kommunerna ska meddela justitieministeriet antalet fullmäktigeledamöter (25 § i kommunstrukturlagen). I enlighet med detta föreslås att man vid valet våren 2017 väljer 110 ledamöter till metropolkommunens fullmäktige. Därefter övergår man till lagens maximiantal, 89 ledamöter.

De valda representanterna i kommunaldelsmämnder/-fullmäktige ökar antalet verksamma i uppgifter inom den representativa demokratin. Om alla 15–20 delområdesorgan t.ex. har 19 ledamöter, blir det totalt 285–380 ledamöter.

Slutsatser

Enligt 8 § i kommunstrukturlagen ska kommunerna i avtal om sammanslagningen komma överens om åtminstone principerna för ordnandet av den nya kommunens förvaltning (punkt 2), hur invånarnas möjligheter att påverka och delta samt närdemokratien ska förverkligas i den nya kommunen (punkt 10) samt principerna för samordningen av servicesystemen och ordnandet av närservicen i de kommuner som går samman (punkt 8).

Vid sammanslagning av kommuner kan man således ta in bestämmelser om kommunaldelsfullmäktige i sammanslagningsavtalet. Vid kommunindelningsutredningar har man övervägt alternativa sätt att bilda en kommunalförvaltning i enlighet med det som nuvarande lagstiftning tillåter. Om man i sammanslagningsavtalet bestämmer sig för att tillsätta kommunaldelsfullmäktige på området för de upplösta kommunerna eller dela in den sammanslagna kommunen i nya serviceområden utan iakttagande av de gamla kommungränserna och utse delområdesorgan för dem, kan kommunaldelsfullmäktige t.ex. tillsättas baserat på resultaten i det senaste kommunalvalet.

Metropolstadens funktionssätt är baserat på en strategisk sammanslagning av kommunerna där förändringen sker på det övre planet genom sammanslagning av kommunernas ekonomi och förvaltning. Ledningen av metropolstaden är baserad på representativ demokrati med ett fullmäktige som utses i allmänna val som högsta beslutande organ. Metropolstaden har beskattningsrätt och leder hela stadens verksamhet och svarar för ordnandet och produktionen av tjänsterna.

Serviceområdenas roll är beroende av att fullmäktige delegerar viss behörighet till dem. Fullmäktige väljer ledamöter till kommunaldels-/områdesfullmäktige, som fungerar som serviceområdesorgan. Kommunaldelsfullmäktiges uppgift är att tillhandahålla närservice på sitt område enligt fullmäktiges riktlinjer och inom ramen för avtalsstyrningen.

Metropolstadens och serviceområdenas folkmängd innebär i sig att närservice behöver tillhandahållas i så stor skala att systemet inte kan baseras på informell interaktion mellan kommunorganisationen och invånarna. När kommunaldelsfullmäktige använder den delegerade behörigheten och eventuella budgetmedel måste de vara kommunens officiella organ. Detta är möjligt redan nu inom ramen för den nuvarande lagstiftningen. Däremot är det problematiskt med tanke på medborgarnas påverkansmöjligheter och demokratin att den nuvarande lagstiftningen endast tillåter indirekt deltagande i valet av ledamöter till kommunaldelsfullmäktige.

I metropolstadens sammanslagningsavtal kan man komma överens om att ledamöterna i kommunfullmäktige kan väljas vid kommunalvalet 2017 och att ledamöter fram till dess är personer som fullmäktige utser för denna uppgift på ett sätt som avtalas separat.

14.2 Organisering av metropolstadens ICT-funktioner

En fungerande och ändamålsenlig informationsförvaltning och ICT-förvaltningsmodell möjliggör utveckling av den nya kommunens ICT-miljö så att den på bästa möjliga sätt stöder substansverksamheten och -processerna och deras utveckling samt i alla delar fungerar på kostnadseffektivaste sätt.² Metropolstadens förvaltningsmodell för informationsförvaltning har en målbild som är baserad på en centraliserad–decentraliserad modell (bild 54).

Förvaltningsmodellens centrala mål är att stödja metropolstadens verksamhetsenheter i utnyttjandet av ICT som en del av sin operativa verksamhet och utveckling. Huvudansvaret för måluppfyllelsen har de decentraliserade verksamhets-/serviceområdenas informationsförvaltningar. Respektive verksamhets-/serviceområde har som mål att spela en informationsförvaltningsroll så nära den allmänna ledningen och utvecklingen av verksamheten som möjligt (se rapporten Metropolstadens ICT-förändringsstöd 2014).

2 Inom ramen för FM:s ICT-förändringsstödsprogram definierades huvuddragen i principerna för hur metropolstadens ICT-funktioner organiseras, ICT-målbilden. Utifrån de preliminära principerna utredde man också övergångsskedets krav, framförallt i fråga om kostnader och tid, liksom sammanslagningens fördelar och nackdelar för ICT-verksamheten. Rapporten i sin helhet kan läsas här: <https://wiki.julkict.fi/julkict/Kuntaaudistus/ict-muutostuki-1/seutujen-loppuraportit> och här: www.metropoliselvitys.fi/selvitys

Bild 54. Metropolstadens informationsförvaltnings- och ICT-förvaltningsmodell.

Strategisk informationsförvaltning leds av en ICT-direktör som ingår i metropolstadens ledningsgrupp. Den strategiska informationsförvaltningen fungerar i anslutning till metropolstadens förvaltning och är ansvarig för utvecklingen på strategisk nivå samt för informationsförvaltnings- och ICT-förvaltningsmodellen. Den svarar för metropolstadens ICT-principer och utveckling av den övergripande arkitekturen, enhetlighet och efterlevnad av gemensamma riktlinjer samt ICT-miljöns riskhantering.

Den förvaltar metropolstadens ICT-projektportfölj och styr projekten inom ramen för förvaltningsmodellens befogenheter och ansvar och sörjer för interoperabiliteten på metropolstadsnivå. Den strategiska informationsförvaltningen svarar för metropolstadens strategi för leverantörsstyrning och verksamhetsmodellen för genomförandet av strategin. Den styr andra informationsförvaltnings- och ICT-enheter i leverantörssamarbetet och svarar själv för hanteringen av leverantörspartnerskap på strategisk nivå.

Den strategiska informationsförvaltningen svarar för genomförandet av mera omfattande ICT-utvecklingsprojekt som berör flera av metropolstadens verksamhetsområden och är strategiska för hela staden.

Ansaret för verksamhetsområdenas informationsförvaltning finns hos verksamhetsområdesspecifika informationsförvaltningsenheter. Primärt ingår verksamhetsområdets informationsförvaltning i områdets övriga organisation och det närmare organiseringsättet följer områdets organiseringsätt. I informationsförvaltningsärenden arbetar verksamhetsområdets informationsförvaltning under den strategiska informationsförvaltningens styrning och inom ramen för förvaltningsmodellen.

Verksamhetsområdets informationsförvaltning är utvecklingspartner till dess ledning. Den primära rollen är att se till att alla de möjligheter som ICT ger utnyttjas fullt ut i utvecklingen av verksamheten och att möjliggöra kontrollerade förändringar av verksamhetsområdets ICT-miljö. Verksamhetsområdets informationsförvaltning svarar för att de egna ICT-behovnen tillgodoses på ändamålsenligt sätt.

Den svarar för ledningen av de områdesspecifika ICT-tjänsterna och är den bästa experten på ICT-frågor som gäller det egna verksamhetsområdet. Den svarar för utvecklingen av verksamhetsområdets övergripande arkitektur och projektportföljen enligt den strategiska informationsförvaltningens styrning och riktlinjer. Dessa uppgifter utförs i samarbete med den strategiska informationsförvaltningen och med beaktande av metropolstadens helhetsintresse och behov.

Budgetering av verksamhetsområdets informationsförvaltning och utveckling av ICT-tjänsterna är en del av verksamhetsområdets budgetering för driftsutgifter och investeringar. Avsikten med detta är att säkerställa att utvecklingen av ICT-tjänsterna på bästa sätt stöder verksamhetens utvecklingsbehov. Verksamhetsområdets/serviceområdets branschoberoende ICT-tjänster skaffas alltid från metropolstadens servicecenter för branschoberoende ICT-tjänster.

Servicecenter för ICT-tjänster Informationsförvaltningsenheternas roll som stöd för allmän ledning och utveckling stärks genom att de branschoberoende ICT-tjänsterna tillhandahålls centralt vid ett särskilt servicecenter. Detta frigör informationsförvaltningsenheternas resurser för sådant utvecklingsarbete på verksamhetsområdet där man kan dra mest nytta av informations- och kommunikationstekniken. Branschoberoende tjänster omfattar ICT-tjänster utan betydande verksamhetsområdesspecifika drag som kan implementeras likadant och med samma kompetens på alla verksamhetsområden. Tjänsterna är baserade på allmänt utnyttjade hård- och mjukvarulösningar och tekniker. Dessa inkluderar bl.a. grundläggande IT, användarstöd, kapacitetstjänster och datanät.

I hela metropolstaden skaffas de branschoberoende ICT-tjänsterna från servicecentret. Om servicecentret blir en fristående organisation (t.ex. genom bolagisering) ska man se till att anskaffningar kan göras enligt in-house-principen. Servicecentret kan producera tjänster själv eller köpa dem på marknaden.

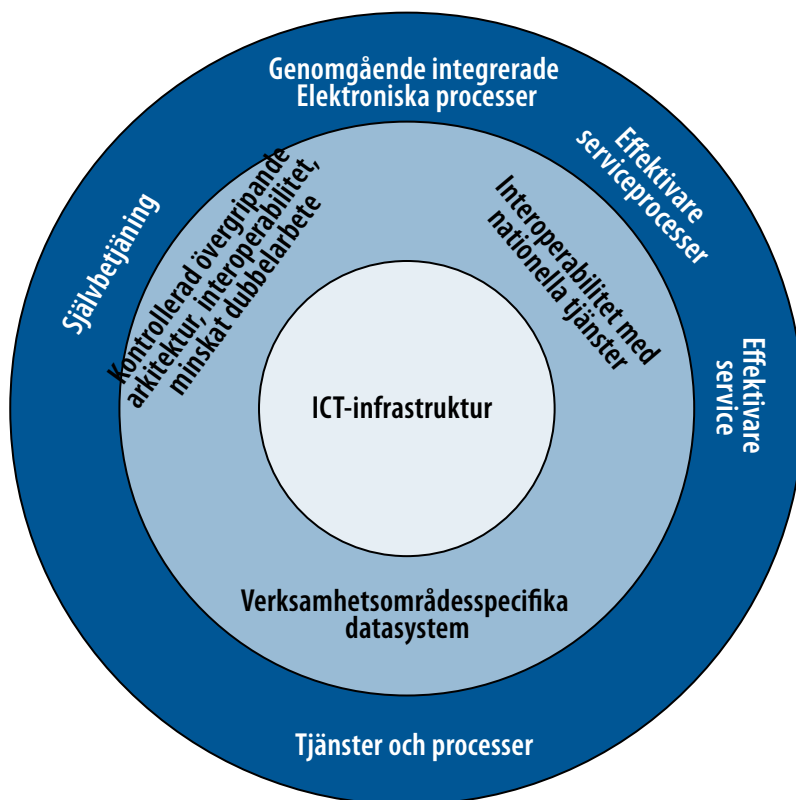
Med tanke på ledningen av servicecentret är det viktigt att kunderna (här avses metropolstadsorganisationer som köper och använder branschoberoende ICT-tjänster för att genom dem producera tjänster för invånare, företag och metropolstadens övriga intressenter) på behovligt sätt kan styra utveckling av tjänsterna. Den strategiska informationsförvaltningen äger servicekatalogen för branschoberoende ICT-tjänster.

Övergångsskedet avser det som sker mellan utgångsläget och målbilden. Övergångsskedet börjar vid kommunernas sammanslagningsbeslut och fortsätter efter metropolstaden bildande tills övergångsskedets uppgifter har slutförts. Efter övergångsskedet fungerar metropolstadens informationsförvaltning enligt målbilden. Vissa risker är förenade med övergångsskedet, däribland att informationsförvaltningens betydelse underskattas vid bildandet av metropolstaden, att inrättandet av informationsförvaltningen fördröjs och att ärenden som gäller informationsförvaltning och ICT-tjänster inte leds centraliserat. Då finns risken att informationsförvaltningen som helhet inte kan uppfylla sammanslagningens krav och att ICT-tjänsterna blir ett hinder och en bromskloss i stället för en möjliggörare.

Långsiktiga bedömningar/slutsatser

Med tanke på ICT-tjänsterna ger kommunsammanslagningen en unik möjlighet till förnyelse. Ur ICT-perspektivet är metropolstadens vision att informationsförvaltningen medverkar i genomförandet av en ny typ av servicestruktur där ICT-möjligheterna utnyttjas på ett helt annat sätt än i de nuvarande städerna. De fördelar som ICT-tjänsterna kan ge har granskats i bildens omfattning nedan.

Bild 55. Metropolstadens vision ur ICT-tjänsternas perspektiv Fördelarnas betydelse växer mot bildens ytterkanter. De största fördelarna kan fås inom service och processer.

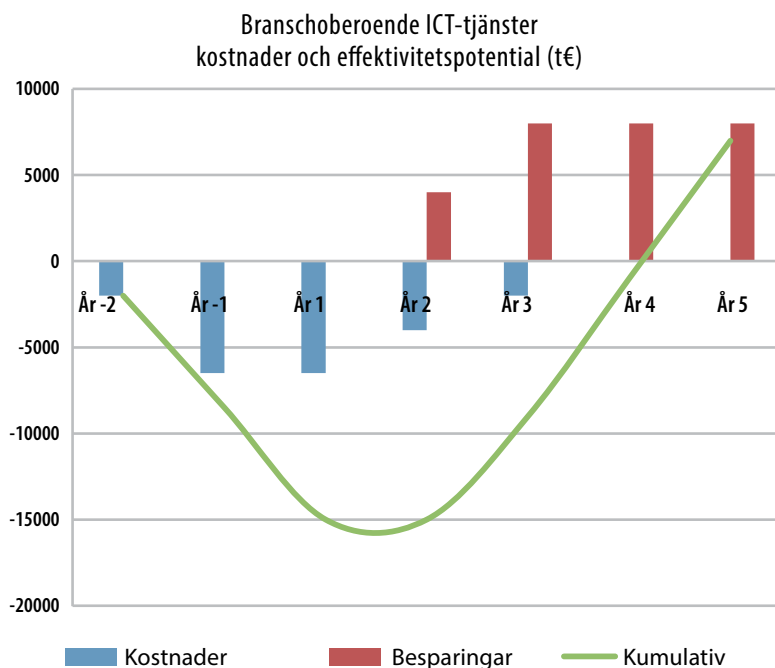
De inre ringarna är möjliggörare för de yttre. Förnyelse av ICT-infrastrukturen är en förutsättning för att förnya verksamhetsområdenas datasystem. Detta möjliggör i sin tur en radikal förnyelse av tjänster och processer med hjälp av ICT-tjänsterna. ICT hjälper till att göra de nuvarande verksamhetsmodellerna effektivare och möjliggör införande av nya, produktivare modeller. Det centrala är att stödja verksamhetens transformation från en traditionell service- och processmodell till en elektronisk modell där elektroniska tillvägagångssätt är de primära och de övriga modellerna stöder detta samtidigt som möjligheterna till självbetjäning ökar. De ICT-tjänster som utvecklas får större effekt i och med ett större befolkningsunderlag. Centraliseringen av utvecklingsresurserna påskyndar utvecklingsarbetet.

Kostnaderna för starten av den strategiska informationsförvaltningen och projektbyråns verksamhet under övergångsskedet bedöms uppgå till cirka 11 miljoner euro. Långsiktig bedömning av verksamhetsområdesspecifika ICT-tjänster har lett till den centrala slutsatsen att huvudmålet inte ska vara en minskning av ICT-kostnaderna. I stället är det viktigare att säkerställa ett bättre utnyttjande av ICT vid utvecklingen av substanstjänster och -processer på både verksamhetsområdes- och stadsnivå. Det viktigaste är att investeringarna bedöms utifrån deras kostnader och fördelar.

Kostnadsbesparingar är en av de centrala fördelarna som branschoberoende ICT-tjänster ger. Kostnadseffektiva grundläggande IT- och andra grundläggande tjänster frigör resurser för verksamhetsområdesspecifik ICT-utveckling, vilket kan ge betydande fördelar. Genom referensobjekt har det bedömts att effektivitetspotentialen från och med det femte verksamhetsåret är 10–20 %, eller 8,5–17 M€/år (bild 56). Övergångsskedets (4 år) kostnader bedöms uppgå till 28 miljoner euro.

Utvecklingen av branschoberoende tjänster möjliggör att verksamhetsområdenas informationsförvaltningar kan fokusera på sin huvuduppgift, dvs. utveckling av verksamhetsområdesspecifika ICT-tjänster som stöd för verksamheten. Dessutom producerar servicecentret en samordnad ICT-infrastruktur för metropolstaden, vilket förbättrar möjligheterna att utveckla interoperabla ICT-tjänster över förvaltnings- och andra organisationsgränser. Centret underlättar utvecklingen och införandet av gemensamma ICT-lösningar samt genomförandet av organisationsförändringar.

Bild 56. Centralisering av branschoberoende ICT-tjänster, uppskattade centraliseringskostnader och besparingspotential (t€).

Enligt nulägesanalysen finns det 2500–3000 separata datasystem på metropolstadens område. Till stora delar är det så att alla nuvarande kommuner har egna datasystem för respektive behov och därmed har metropolstaden i princip fem olika datasystem för samma behov. Bedömningen är att metropolstaden skulle kunna slopa cirka 2 000 av dessa datasystem.

Konsolidering av datasystemen kan ge kostnadsbesparingar och eliminera överlappande kostnader. Konsolideringen har dock typiskt bl.a. upphandlingsrättsliga begränsningar och därför kan man behöva en helt ny lösning som omfattar hela metropolstaden. I dessa fall kan man inte åstadkomma kostnadsbesparingar med själva konsolideringen. Således ska konsolideringsprojektens business case alltid bedömas från fall till fall. Man har bedömt att investeringskostnaden för en förnyelse av hela metropolstadens datasystemmiljö är 300–400 M€. I många fall skulle uppbyggnaden av en gemensam ICT-miljö för metropolstaden tidigarelägga dessa investeringar eftersom samordning av verksamheten förutsätter samordning av datasystem genom konsolidering eller ökad interoperabilitet på något annat sätt.

Här är det väsentligt att förstå att man ändå måste göra dessa investeringar vid något tillfälle eftersom varje datasystem förr eller senare når slutet av sin livscykel. Kostnadsbesparingar kan även fås genom utveckling av nya datasystemlösningar. Enskilda kommuner skulle göra investeringarna och utvecklingsarbetet var för sig, men om man gör detta tillsammans uppnås kostnadsbesparingar.

15 Personalen i metropolstaden

15.1 Personalantal, pensionsavgångar och rekryteringsbehov

Enligt Kevas statistik var de fem kommunernas personalantal 71 430 vid utgången av 2010.

Bild 57. Personalen i de fem kommunerna Kalkyl baserad på antalet försäkrade 31.12.2010.

Branscher/ yrken	Esbo	Helsingfors	Grankulla	Sibbo	Vanda	Metropol- staden
Kontorsarbete	810	2 366	44	68	808	4 096
Förvaltnings- och stödttjänster	681	3 402	36	50	669	4 838
Matservice	517	1 409	37	45	432	2 440
Städning och fas- tighetsskötsel	580	2 007	36	135	660	3 418
Tekniska och miljö- sektorn	1 120	5 053	57	71	819	7 120
Kultur och fritid	459	1 263	30	38	287	2 077
Socialektorn	994	3 449	28	45	908	5 424
Läkare	316	1 001	8	30	265	1 620
Sjukskötare	968	4 256	49	64	762	6 099
Övrig hälsovårdsper- sonal	855	1 497	29	41	554	2 976
Primärskötare och närvårdare	768	4 527	38	113	769	6 215
Hemvårdare och assistenter	558	1 214	53	62	399	2 286
Lärare	3 260	5 957	202	316	2 487	12 222
Dagvårds- och förskoleundervis- ning tot.	2 560	5 592	93	236	2 117	10 598
TOTALT	14 446	42 994	740	1 314	11 936	71 430

(Källa: Keva, FCG Konsultointi Oy).

Siffrorna i kommunernas egna dokument är mindre:

- *Esbos* personalantal enligt personalberättelsen 2013 var **13 970**, en ökning med 183 personer från föregående år.
- *Helsingfors* personalantal vid utgången av året enligt personalrapporten 2012 var **40 129**, varav fasta 33 394 (83,2 %) och på viss tid 6 735 (16,8 %). Antalet fast anställda ökade från föregående år framförallt i social- och hälsovården.
- Enligt *Grankullas* bokslut 2013 hade staden knappt 700 tjänster. Ökningen från 2012 var 6.
- Enligt *Sibbos* bokslut 2013 hade staden vid utgången av året
- **1 217** anställda, vilket är 8 fler än vid utgången av 2012. Man hade 944 fast anställda och 257 visstidsanställda.
- Enligt *Vandas* personalberättelse år 2013 var antalet fasta anställningsförhållanden och anställda på viss tid totalt **10 319**, ungefär lika många som år 2012.

Baserat på dessa uppgifter hade de fem kommunerna vid utgången av 2013 **ca 66 800** anställda (här antas Helsingfors personalantal öka med cirka 500 personer 2012–2013). Skillnaden mot Keva-siffrorna är cirka 4 630 personer.

Alla fem kommuner har strävat efter att begränsa personalökningen på grund av det ekonomiska läget och bl.a. rekryteringsproblem på vissa områden.

Tabell 29. Kalkylerat rekryteringsbehov till följd av förändrade behov och pensionsavgångar, produktivitet +0,5 %/år.

Pensioneras	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Esbo	418,9	386,9	382,2	396,8	383,7	385	389,2	372,3	400,7	413,4	354	367,9	391	373,2	386,2	384,1
Helsingfors	1 241,9	1 266,9	1 221,4	1 238	1 243,7	1 219,6	1 227	1 211	1 223,4	1 184,6	1 047,2	1 211,5	1 185,4	1 149,2	1 173,9	1 164,4
Grankulla	15,6	18,8	16,4	29,5	27,3	18,5	20,8	13,8	19	15,7	14	19	20,7	10	20	22,8
Sibbo	31,7	30,9	39,5	28,9	33,4	34,2	44,3	32,8	32	45,3	25,7	31,1	24,1	26,7	39	40,8
Vanda	367,6	351,7	346,3	337,3	325,3	316,2	329,4	347,2	326,1	320,1	275,1	323,7	308,6	302,9	328	298,9
Metropolstaden	2 075,7	2 055,2	2 005,8	2 030,5	2 013,4	1 973,5	2 010,7	1 977,1	2 001,2	1 979,1	1 716	1 953,2	1 929,8	1 862	1 947,1	1 911
Rekryteringsbehov	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Esbo	498,1	496,4	505	504,5	490,5	490,9	494,1	490,5	518	529,6	437	417,7	440,2	421,7	434	431,3
Helsingfors	1 371,5	1 489,1	1 527	1 455,4	1 458,9	1 432,6	1 437,8	1 505,1	1 514,9	1 473,5	1 204,4	1 309,4	1 281,6	1 243,8	1 266,8	1 255,5
Grankulla	18,1	23,6	21,9	34,2	32	23,1	25,4	19,1	24,3	20,9	17,5	20,8	22,4	11,6	21,6	24,4
Sibbo	39,3	41,1	52,6	38,9	43,3	44,1	54	45,5	44,6	57,7	34,7	36,7	29,7	32,2	44,4	46,2
Vanda	440,2	445,1	453,2	429,1	416,3	406,5	481,9	450,2	428,3	421,4	345	362,4	346,7	340,5	365,1	335,4
Metropolstaden	2 367,2	2 495,3	2 559,7	2 462,1	2 441	2 397,2	2 493,2	2 510,4	2 530,1	2 503,1	2 038,6	2 147	2 120,6	2 049,8	2 131,9	2 092,8

Källa: Keva

Enligt prognosen över pensionsavgångar i de fem kommunerna är antalet som pensioneras störst år 2014, totalt 2 075 personer (tabell 30). Därefter och fram till 2022, undantaget 2019 och 2021, pensioneras över 2 000 personer per år. Sedan sjunker antalet till under 2 000. (Kevas prognos baserad på personalen i tjänste- och arbetsavtalsförhållanden, fasta och på viss tid, KomPL- eller StaPL-försäkrade inklusive personal som är på tjänst- eller arbetsledighet 31.12.2010).

Rekryteringsbehovet påverkas dessutom av övrig personalomsättning. Behovsprognoserna för respektive yrkesgrupp är baserade på prognostiserade förändringar i befolkningen som använder tjänsten (Statistikcentralen 2012) och den nuvarande användningen i olika åldersgrupper. Här antas att kommunernas produktivitet ökar 0,5 % per år. Behovsprognoserna kan inte beakta eventuell över/underbemanning eller förändrad användning av t.ex. köptjänster. I fråga om hälsovården ingår endast personal från primärkommunerna, inte samkommunerna.

Kalkylen har inte kunnat beakta den oavslutade vårdreformens inverkan på rekryteringsbehovet. Kevasiffrorna för de fem kommunernas personalantal med endast primärkommunernas personal, inkluderar enligt arbetsuppgifterna 24 602 anställda inom social- och hälsovården. Enligt vad som nu är känt överförs dessa till samkommunernas personal.

En viss del av kommunernas rekryteringsbehov kan utebli genom att fler tjänster köps externt.

Det är inte alltid möjligt att öka personarbetets produktivitet, men rekryteringsbehovet kan även minskas genom att man breddar kompetensen, förlänger arbetskarriärerna, minskar sjukfrånvaron, ökar tjänsternas effekt och satsar på invånarnas välfärd.

Åren 2014–2018 och 2020–2023 överstiger rekryteringsbehovet 2400 personer per år. Sedan minskar behovet och är mellan 2 000 och 2 200 från 2024.

Slutsatser

För kommunernas personal är prognosen över pensionsavgångar 2015–2021 att 14 070 pensioneras bland ca 66 800 i personalen. Därmed får 52 730 uppsägningsskydd på ekonomiska och produktionsmässiga grunder när kommunstrukturen förändras.

Det samtidiga rekryteringsbehovet beror i väsentlig grad på förändringarna i serviceproduktionen, bl.a. vårdreformen eller köp av fler tjänster externt. Utan att beakta sådana förändringar, men med beaktande av 0,5 % produktivitetstillväxt, blir de fem kommunernas rekryteringsbehov 2015–2021 totalt ca 17 360. Kombinerat med prognosen över pensionsavgångar innebär detta att de fem kommunerna år 2021 har ca 70 090 anställda. Enligt vad vi nu känner till blir behovet avsevärt mindre, bl.a. med beaktande av vårdreformen.

Metropolstadens rekryteringsbehov kan väntas bli mindre än de fem kommunernas uppskattade rekryteringsbehov. Efter övergångsperioden ger detta möjlighet att från framförallt administrativa uppgifter överföra tjänster till produktiva uppgifter. Rekryteringsbehovet påverkas av förändringar i folkmängden, men ännu mer av tjänsternas organiseringssätt.

15.2 Personalen i förändring

För personalens del är ändringen i kommunindelningen en överlåtelse av rörelse enligt 29 § i kommunstrukturlagen.

Vid ändring av kommunindelningen som träder i kraft vid ingången av år 2017, då personalen övergår i anställning hos den nya kommunen, har arbetsgivaren inte rätt att säga upp ett anställningsförhållande av ekonomiska orsaker eller av produktionsorsaker enligt 7 kap. 3 § i arbetsavtalslagen (55/2001) eller 7 § i lagen om kommunala tjänsteinnehavare (304/2003). Detta förbud gäller alla kommuner som är med i ändringen i kommunindelningen och gäller i fem år efter att ändringen trätt i kraft. (28.6.2013/478)

En arbetstagare och tjänsteinnehavare kan dock sägas upp om han eller hon vägrar att ta emot en ny arbetsuppgift eller tjänst enligt 7 kap. 4 § i arbetsavtalslagen eller 37 § i lagen om kommunala tjänsteinnehavare.

Nya lönesystem enligt kommunala tjänste- och arbetskollektivavtalet utvecklas för den nya arbetsgivaren och ersätter de gamla lönesystemen. Olika uppgiftsspecifika löner enligt de gamla lönesystemen samordnas om möjligt så att lönerna överensstämmer med de nya lönesystemen. Målet är en jämlik uppgiftsspecifik lön i uppgifter som är lika krävande.

Avsikten är att genomföra löneharmoniseringen före utgången av år 2021, dvs. inom tiden för anställningsskyddet enligt kommunstrukturlagen. Det nya lönesystemet börjar utvecklas genast när besluten om den nya kommunens service och dess organiseringsätt har fattats.

Allmänna principer för övergångsskedet

Kommunernas personalpolitik börjar harmoniseras efter sammanslagningsbesluten i fullmäktige.

Arbetet i kommunernas samarbetsorgan och beredningsskedets personalgrupp upphör när den nya kommunens samarbetsorgan, såsom avses i samarbetslagen och avtalen inom den kommunala sektorn, inleder sin verksamhet. Personalföreträdare har närvaro- och yttranderätt i sammanslagningsstyrelsen när den behandlar ärenden som gäller personalen.

Övergångsplaner för personalen bereds i sammanslagningsstyrelsen under år 2016.

För åren 2017–2021 utarbetas en kommunstrategi där de personalpolitiska riktlinjerna utgör en central del.

Sammanslagningsstyrelsen beslutar om principerna för tillsättning av tjänster, anställningsförhållanden och vikariat som blir lediga, dock så att personalen i första hand rekryteras bland personalen i de samgående kommunerna.

15.3 Slutsatser

För personalen är fördelarna med bildandet av metropolstaden fem års uppsägningsskydd 1.1.2017–31.12.2021 i fråga om uppsägning av produktionsorsaker och ekonomiska orsaker. Sammanslagningsavtalet fastställer principerna för personalens påverkansmöjligheter under förändringsprocessen.

Personalens övergång till metropolstaden är en stor och tung process som förutsätter utmärkt ledarskap på alla nivåer. Risken är att man inte förmår utnyttja de positiva möjligheter som förändringen ger. Harmonisering av lönesystemet så att uppgiftsspecifika löner är jämlika i lika krävande uppgifter är en krävande ledningsuppgift med tanke på att de nuvarande kommunerna har mycket varierande organiseringssätt i serviceproduktionen. För att lyckas med uppgifterna behövs stark medverkan av personalen under hela processen.

16 Möjligheter till deltagande och påverkan samt närdemokrati

16.1 Delaktighet i metropolstaden

En levande demokrati på 2010-talet består av aktivitet, idéer och deltagande, gemensamma frågeställningar och samverkan. En möjliggörande och tillåtande stad är en inspirerande stad. Metropolstaden möjliggör, tolererar, föder och stöder invånarnas idéer och innovationer.

Metropolstaden fungerar demokratiskt, om både den fullmäktigeledda representativa demokratin och medborgarnas närdemokrati fungerar. Invånarna är knutna till sin stad genom närmiljön, vars utveckling de kan påverka.

Metropolstaden är en öppen stad. Ett öppet nät betjänar demokratin. Det ger fri tillgång till alla viktiga offentliga informationsmängder, vilket gynnar alla aktörer: invånarna, företagen, föreningarna, förvaltningen och invånargrupperna. En god plattform för detta är ett öppet datagränssnitt, Helsinki Regional Infoshare (HRI), där programutvecklarna genom utnyttjande av öppna data producerar ny information för invånarna och skapar mervärde för den regionala ekonomin.

16.2 Invånarnas möjligheter till deltagande och påverkan samt förverkligande av närdemokrati i metropolstaden

Invånarnas identitet kommer från det lokala området: samhörigheten stärks genom lokala råd, deltagande i den fysiska planeringen av närmiljön, användning av invånarlokal, förbundsverksamhet och lokala evenemang.

Den nya kommunen möjliggör, använder och utvecklar såväl den representativa demokratin på stadens områden som andra, lokala former av deltagande, såsom regionala rådgivande folkomröstningar, brukarråd, inkluderande planering och budgetering samt mångformigt elektroniskt deltagande.

Metropolstaden stärker överlag användarorienterat deltagande i olika skeden när servicen planeras och produceras: idéutveckling, planering, testning och utvärdering. För att stärka användarorienteringen kan fullmäktige t.ex. ge brukarna rätt att föreslå representanter till direktionen och ett organ som tillsatts för att sköta ärenden som gäller kommundelen.

Närdemokratin är både regional och operativ. För att säkerställa invånarnas påverkansmöjligheter och främja utveckling av den nya kommunens delområden skapas en verksamhetsmodell för utveckling av livskraften och när servicen. Ansvaret för verksamheten har invånarnas delområdesorgan med uppgift att svara för tillhandahållandet av när service på sitt område och utveckling av närmiljön.

16.3 Slutsatser

Sammanslagningen är, som i allmänhet vid förvaltningsutveckling, en unik möjlighet att förnya förfaringsätten och göra allt utifrån strategiska riktlinjer: bygga en stad där en fullmäktigeledd representativ demokrati och mångsidig närdemokrati och demokrati fungerar tillsammans på ett nytt sätt.

Invånarnas möjligheter att delta ska vara verkliga, effektiva och enkla för invånarna att ta i bruk. De inkluderar både regional och operativ närdemokrati och deltagande; ansikte mot ansikte, i folkomröstningar och på nätet samt påverkan på annat sätt.

Användning av dem, med beaktande av metropolområdets flerspråkighet, förutsätter att man i ett flertal ärenden kan delta på nationalspråken och även på flera andra språk som stadens invånare talar.

Nackdelen – eller risken – är att invånarna blir oengagerade eller besvikna om den regionala och operativa närdemokratin inte stärks betydligt jämfört med nuläget.

17 Språkliga rättigheter i metropolstaden

Nuförtiden är offentliga tjänster kundorienterade och människor upplever att de är konsumenter av tjänster och aktiva aktörer. Behovet att utveckla tjänsterna tillsammans med klienterna har därmed ökat. I översynen av kommunallagen fästs speciell uppmärksamhet vid förstärkning av närdemokratin och utvecklingen av nya former av deltagande. Detta gäller även utvecklingen av service för olika språkgrupper.

17.1 Förverkligande av de svenskspråkigas språkliga rättigheter i metropolstaden

I metropolstaden bor en tredjedel av landets svenskspråkiga befolkning. Detta innebär bättre möjligheter att samla och koordinera de svenskspråkiga tjänsterna och se till att de håller jämn kvalitet och är högklassiga på hela metropolstadens område. Enligt språkbarometern är användare av service på svenska i huvudstadsregionen framförallt missnöjda med tillgängligheten för social- och hälsovårdstjänster på svenska. När man vill trygga servicen på svenska vore det bra att svenskspråkiga så långt som möjligt kan besluta om sina tjänster.

Eftersom antalet svenskspråkiga och deras relativa andel av befolkningen varierar kraftigt inom metropolområdet, argumenterar flera utredningar (bl.a. Tammenmaa 2014, Henricson 2013) för behovet att koordinera svenskspråkiga tjänster på området via en gemensam nämnd eller något annat organ.

Särskilda behov har identifierats i social- och hälsovården. I den parlamentariska beredningen av vårdreformen har man för svenskspråkiga vårdområden, bl.a. det södra, skissat på en beställarfunktion för svenskspråkig service, t.ex. som en nämnd under vårdområdets förvaltning. Likaledes ska en nämnd e.d. för svenskspråkig service tillsättas i offentliga producentorganisationer.

Det behövs även koordinering av andra svenskspråkiga tjänster i de fall där integration av tjänster inte kommer i fråga.

17.2 Förverkligandet av språkliga rättigheter för personer med ett främmande modersmål i metropolstaden

På metropolstadens område finns ca 72 000 personer med svenska som modersmål och ca 128 000 personer med annat modersmål än finska eller svenska (2013). År 2013 var deras andel av befolkningen följande: Helsingfors 12,1 %, Esbo 11,0 %, Vanda 11,6 %, Grankulla 4,5 % och Sibbo 3 %.

Den nya kommunen bör förbereda sig på att antalet personer med främmande modersmål fördubblas till nästan 200 000 fram till 2030.

Snabb integration av befolkningen med främmande modersmål är ett villkor för metropolområdets framgång. Väsentligt vid integrationen är intensiva studier i något av nationalspråken för alla intresserade kombinerat med genomgång av kulturen och lagstiftningens grunder. Efter integrationsskedet tillhandahålls invånare med främmande modersmål samma tjänster som talare av nationalspråken, dock med hjälp av tolk e.d.

17.3 Slutsatser

Fördelen med tanke på de svenskspråkigas rättigheter är att det skapas ett starkt befolkningsunderlag för att kunna tillhandahålla god svenskspråkig service. Rekrytering av svenskspråkig personal, personalpooler och administrativ sammanslagning av svenskspråkig service stärker tjänsternas tillgänglighet. När en nämnd e.d. för svenskspråkig service tillsätts i offentliga organisationer för produktion av social- och hälsovårdstjänster tryggas tillhandahållandet av tjänsterna bättre än i dag.

Att tillhandahålla tjänster för invånare med främmande modersmål underlättas genom att tjänster integreras och digitaliseras på hela metropolstadens område. Integration av invandrare och flyktingar stöds med samordnad bostadspolitik.

En möjlig nackdel är att servicen för svenskspråkiga riskerar att försämrats i en storstad, om det saknas stark planering och verkställighet. Utan effektiv organisering och verksamhet kan integrationen av personer med främmande modersmål misslyckas, vilket leder till ökad utslagning och tillhörande problem.

18 Sammanslagning i förhållande till samverkan

Bildandet av metropolstaden skulle innebära betydande förändringar i samverkan mellan kommunerna och minska behovet av många existerande samarbetsstrukturer. Ömsidiga avtal om samverkan mellan de kommuner som går samman upphör när sammanslagningen träder i kraft, om inte något annat avtalas separat på en viss punkt. Sammanslagningstyrelsen har till uppgift att förhandla om de avtal och arrangemang som Esbo, Helsingfors, Grankulla, Sibbo och Vanda har med andra kommuner och parter.

De nya arrangemangen berör bl.a. Nylands förbund, samkommunerna Helsingforsregionens miljötjänster och Helsingforsregionens trafik, Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikt, räddningsverk, samkommuner som är huvudmän för yrkeshögskolor och bolag samt samkommuner inom yrkesutbildning och socialsektorn. Nuläget för kommunernas samverkan beskrivs i kapitel 6.

Förändringen av kommunstrukturen förutsätter ändringar i samkommunernas grundavtal samt omstrukturering av kommunala och intressebolag samt i vissa fall lagändringar och statsrådets beslut om ändringar i regionindelningen. Bildandet av metropolstaden påverkar även församlingsförvaltningen eftersom församlingsindelningen följer kommunindelningen.

19 Sammanslagning i förhållande till behovet av en metropolförvaltning

I princip innebär bildandet av metropolstaden att behovet av en separat metropolförvaltning minskar. Merparten av de problem som man försöker lösa med en metropolförvaltning kan lösas inom den nya kommunen och med avtalsbaserat samarbete med grannkommunerna. Läget skulle förtydligas ytterligare om Mellersta Nylands stad bildas enligt förslaget i de mellannyländska kommunernas sammanslagningsutredning.

Det aktuella metropollagprojektet förordar ett geografiskt stort område, begränsade uppgifter och samkommunförvaltning (se även 1.3.3). Även detta alternativ skapar förpliktelser för metropolförvaltningens medlemskommuner som påverkar deras beslutsfattande, förvaltning och ekonomi. Effekterna beror dock på hurdan metropolförvaltningens verksamhet faktiskt blir och kommunernas överenskommelse om ordnandet och finansieringen av metropolförvaltningen i samkommunens grundavtal. Även om metropolförvaltningens beslut är bindande för kommunerna beror de faktiska effekterna även i fortsättningen på enskilda kommuners lösningar och hur de regionalt samordnade och gemensamma principerna och besluten på strategisk nivå kommer att genomföras av kommunerna på lokal nivå. Den valda lösningen minskar därmed inte behovet att slå samman kommuner, såsom även metropollagarbetsgruppen anger i sin halvtidsrapport.

Enligt riktlinjerna vid budgetmanglingen begränsas metropolförvaltningens uppgifter i huvudsak till markanvändning, boende och miljö. Metropolstaden skulle möjliggöra enhetlig utveckling av markanvändningen på ett område som tar emot 4/5 av hela Helsingforsregionens befolkningstillväxt. Där får en hållbar utveckling av samhällsstrukturen störst effekt på grund av den kraftiga tillväxten och där har man även de största möjligheterna att minska bl.a. mobilitetsbehovet. Den nya kommunens skapar bättre förutsättningar att effektivisera markanvändningen och stärka en flerkärnig stadsstruktur på regionens kärnområde än en metropolförvaltning. I boendet är problemet framförallt bristen på skäligt prissatta hyresbostäder, såsom beskrivs i 2.2.3. Sammanslagning av kommunerna skulle möjliggöra samling av de resurser som finns hos de nuvarande kommunala bostadsbyggarne och ge mångsidigare alternativ för investeringar i bostadsproduktion. I utveckling av trafiksystemet och trafikinvesteringarna skulle bildandet av metropolstaden underlätta prioritering av olika utvecklingsbehov och förtydliga samarbetet med HRT och statens trafikmyndigheter.

Källförteckning:

- Alanen, J.-P. (2009). Helsinki. Kansakunnan pääkaupunki - ihmisten metropoli. Kunnallissalan kehittämissäätiön Polemia-sarjan julkaisu nro 74.
- Alanen, O., Hautamäki, A., Kasinen, T., Kuittinen, O., Laitio, T., Mokka, R., Neuvonen, A., Oksanen, K., Onnela, S., Rissanen, M., Vassinen, S., & V. Viljanen (2010). Metropolin hyvinvointi. Demos Helsinki & Jyväskylän yliopisto. Erweko, Helsinki.
- Andersson, R. (1998). Socio-spatial dynamics: ethnic division of mobility and housing in post-Palme Sweden. *Urban Studies* 35: 3, 397–428.
- Andersson, R., Dhalman, H., Holmqvist, E., Kauppinen, T., Magnusson, T., Skifter Andersen, H., Söholt, S., Vaattovaara, M., Vilkkama, K., Wessel, T., Yousfi, S. (2010). Immigration, housing and segregation in the Nordic welfare states. Department of Geosciences and Geography C2, Helsingin yliopisto.
- Aro, T. & A. Laiho (2014). Metropolialueen demografinen kilpailukykyanalyysi. Metropolialueen alueellinen ja väestöllinen kilpailukyky muuttoliikkeen näkökulmasta vuosina 2000 – 2013. Valtiovarainministeriö.
- Aronen, K. (2013). Kuntauudistus kokonaisuuden hyväksi - tutkimuksen puheenvuorot toistaiseksi vinoutuneita. *Talous ja yhteiskunta* 2/2013.
- Arviointi maankäyttö- ja rakennuslain toimivuudesta 2013 (2014). Suomen Ympäristö 1:2014.
- Asikainen, J., Paqvalin, R., Mononen, K., Tuimala, A., Turunen, J. & P. Myllyniemi (2013). Metropoli meille kaikille. Metropolialueen esiselvitys - selvityshenkilöiden suositus ja ehdotukset, Valtiovarainministeriö.
- Bernelius, V. (2013). Eriytyvät kaupunkikoulut: Helsingin peruskoulujen oppilaspohtajan erot, perheiden kouluvalinnat ja oppimistuloksiin liittyvät aluevaikutukset osana kaupungin eriytymiskehitystä. Helsingin kaupungin tietokeskus. 2013:1.
- Delgado, M., Ketels, C., Porter, M. E. & Stern, S. (2012). The Determinants of National Competitiveness. *NBER Working Papers*, 18249.
- Dhalman, H. (2011). Yhden uhka, toisen toive? Somalien ja venäläisten asumistoiveet etnisen segregaatiokehityksen valossa. Unigrafia, Helsingin yliopisto.
- Elinvoimainen metropoli tulevaisuuden tekijät 2025 -kilpailukykystrategia. http://www.kuuma.fi/files/320/Liite_5_Elinvoimainen_metropoli2025.pdf
- Espoo-Kauniainen- Kirkkonummi-Vihti -selvitys. Toimintaympäristön tila ja kehitys -raportti. Tammikuu 2014.
- Espoo-Kauniainen- Kirkkonummi-Vihti -selvitys, Tietohallinto ja tietohallintoryhmän loppuraportin liitemateriaali 2014. <https://wiki.julkict.fi/julkict/Kuntauudistus/ict-muutostuki-1/seutujen-loppuraportit/espoo-kauniainen-kirkkonummi-vihti-ekkv/selvitysvaihe>

- Espoo-Kauniainen- Kirkkonummi-Vihti -selvitys, Tietohallintoryhmän loppuraportin liitemateriaali 2014. <https://wiki.julkict.fi/julkict/Kuntauudistus/ict-muutostuki-1/seutujen-loppuraportit/espoo-kauniainen-kirkkonummi-vihti-ekkv/selvitysvaihe>
- ETLA/ Castrén, L., Kauhanen, A., Kulvik, M., Kulvik-Laine, S., Lönnqvist, A., Maijanen, S., Martikainen, O., Palvalin, M., Peltonen, I., Ranta, P., Vuolle, M., Zhan, Y. (2013). ICT ja palvelut. Näkökulmia tuottavuuden kehittämiseen. ETLA B 259
- ETLA/Koski, H. (2011). Does Marginal Cost Pricing of Public Sector Information Spur Firm Growth? Keskusteluaiheita, Discussion Papers 1260.
- Euroopan komissio (2013). Towards knowledge driven reindustrialisation. European Competitiveness Report 2013. Commission Staff Working Document SWD.
- FCG Konsultointi Oy, toimintaympäristö, talous ja henkilöstö.
- FCG Konsultointi Oy (2014). Metropolikaupungin kuntatalouden tarkastelu.
- Glaeser, E. (2011). Triumph of the City. How our greatest invention makes us richer, smarter, greener, healthier, and happier. 338 s. The Penguin Press, New York.
- Hautamäki, A. (2010). Elinvoimainen metropoli. Analyysi kilpailukyyn uudesta perustasta ja sen merkityksestä metropolialueelle. Agora Center, Jyväskylän yliopisto.
- Helminen, V., Kosonen, P., Kalenoja, H., Ristimäki, M., Tiitu, M., Tiikkaja, H. (2014). Helsingin metropolialueen yhdyskuntarakenne – Alakeskukset ja liikkuminen. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 18/2014.
- Helsingin seudun asuntoraportti (2012). Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä. HSY:n julkaisuja 1/2013.
- Helsingin seudun MAL-aiesopimuksen seuranta (2014). MAL-aiesopimuksen sihteeristö. <http://www.ara.fi/download/noname/%7B57D7C48F-E8C0-498E-9F8F-D30D550EAB9D%7D/99243>
- Helsingin seudun kehityskuva 2050 "Rajaton metropoli" MAL neuvottelukunnan puheenvuoro. Helsingin kaupungin talous- ja suunnittelukeskuksen julkaisuja 3/2011.
- Helsingin seudun liikennejärjestelmäsuunnitelma HLJ 2011. Edita Prima Oy, Helsinki 2011
- Helsingin seudun maankäyttösuunnitelma 2050, MASU 2050 (luonnos 2014).
- Helsingin seudun asuntostrategia 2025 (luonnos 2014).
- Helsingin seudun liikennejärjestelmäsuunnitelma, HLJ 2015 (luonnos 2014).
- Helsingin seudun vieraskielisen väestön ennuste 2013 – 2030 (2013). Helsingin kaupungin tietokeskus. Tilastoja 5/2013.
- Helsingin yleiskaava (2013a). Suurkaupungistumisen kaupunkitalouden vaikutus yleiskaavan visioon 2050. Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston yleissuunnitteluosaston selvityksiä 2013:14
- Helsingin yleiskaava (2013b). Kansainvälinen Helsinki. Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston yleissuunnitteluosaston selvityksiä 2013:16.
- Helsingin seudun yhteistyökokous 5.11.2009. Helsingin seudun visio.

- Helsinki – Vantaa -selvitys. http://www.helsinginseutu.fi/hki/HS/Helsingin+Seutu/Yhteisty_elimet/Seutuselvitykset/Helsinki-Vantaa+selvitys
- Henricson, M. (2013). Metropolialueen ruotsinkielisten palvelujen hallintomalli. Loppuraportti. Suomen Kuntaliitto.
- Herberts, K. (2012). Kielibarometri. Suomen Kuntaliitto
- Helsingin Sanomat HS 8.3.2014. Uudenmaan työttömyyskehitys ansaitsee huolta ja huomiota.
- IMD (2014). IMD World Competitiveness Yearbook. Institute for Management Development.
- Itä-Uudenmaan kuntien (Askolan, Lapinjärven, Loviisan, Myrskylän, Pornaisten, Porvoon ja Sipoon yhdistymisselvityksen) väliraportti. http://www.sipoo.fi/easydata/customers/sipoo/files/2011_hallinto/iu-selvitys/valiraportti/ita-uudenmaan_yhdistymisselvityksen_valiraportti_18.3.2014.pdf
- Kainulainen, S. (2013). Segregaatio metropolialueella. Metropolilain työryhmän työpaperi. Valtiovarainministeriö.
- Kavavagh (2009). Social Sustainability & High Density Development. PIA Conference Paper. PAD
- Keski-Uudenmaan kuntien yhdistymisselvitys. Väliraportti. [http://www.kuuma.fi/files/976/K-U_VALIRAPORTTI_paivitetty_10_01_2014_\(2\).pdf](http://www.kuuma.fi/files/976/K-U_VALIRAPORTTI_paivitetty_10_01_2014_(2).pdf)
- Keski-Uudenmaan ICT-muutostukiselvitys (2014). VM <https://wiki.julkict.fi/julkict/Kuntaudistus/ict-muutostuki-1/seutujen-loppuraportit>
- Kielibarometri (2012). Samforsk/Herbert, K. Kuntaliitto, oikeusministeriö, Svenska kulturfonden ja hankkeeseen osallistuvat kunnat. <http://www.kunnat.net/fi/asiantuntijapalvelut/ruotsinkielinen-toiminta/projektit/kielibarometri/Sivut/default.aspx>
- Korkman, S. (2011) Onko hyvinvointivalttiolla tulevaisuutta? EVA raportti. Yliopistopaino, Helsinki
- Korkman, S. (2012). Talous ja utopia. Docendo, Jyväskylä
- Kuntalaki HE-luonnos 8.5.2014
- Kuntarakennelaki 29.12.2009/1698
- Laakso, S. (2013). Muuttoliikkeen vaikutuksista väestön tulotasoon Helsingissä ja Helsingin seudulla. Helsingin kaupunki, Tietokeskus. Tutkimuksia 2013: 2.
- Laakso, S. (2014). Helsingin seudun toimialakatsaus (7.4.2014). Kauppakamari 1/14.
- Laakso, Seppo & Moilanen, Paavo (2011). Yritystoiminnan sijoittuminen ja työpaikkakeskittymien muodostuminen monikeskuksisessa aluerakenteessa. Sektoritutkimuksen neuvottelukunta 5/2011. http://www.kaupunkitutkimusta.fi/wp-content/uploads/2013/12/4712_SETU_5-2011.pdf
- Lehtonen, S., Lyytikäinen, T. & A. Moisio (2008). Kuntien valtionosuuskriteerit tarkastelussa: esi- ja perusopetus, päivähoito, kirjastot ja kultuuritoimi. VATT-Keskustelualoitteita 451.

- Loikkanen, H. & I. Susiluoto (2011). Kasautuminen, tiheys ja tuottavuus kaupunki-alueilla. Teoksessa Schulman, H. & P. Mäenpää (toim.) Kaupungin kuumat lähteet. Helsingin metropolialueen innovaatioympäristöt. Helsingin kaupungin tietokeskus, Helsinki 2011.
- Lönnqvist, H. & S. Laakso (2012). Kaupunkialueen maankäyttö metropolialueella. Teoksessa Loikkanen, H., Laakso, S. & I. Susiluoto (toim. 2012). Metropolialueen talous. Näkökulmia kaupunkitalouden ajankohtaisiin aiheisiin. Helsingin kaupunki, Tietokeskus, Kaupunkitutkimus ja metropolipolitiikka.
- Martikainen, J., Lahtinen, J. & S. Somerpalo (2012) Uudenmaan keskusverkko. Uudenmaan liitto. Linea Konsultit Oy & Gispositio Oy 21.3.2012.
- McKinsey & Company (2010). Työtä, tekijöitä, tuottavuutta. Suomen prioriteetit seuraavalle vuosikymmenelle 2010.
- Metropolikaupungin ICT-muutostukiselvitys (2014). VM. <https://wiki.julkict.fi/julkict/Kuntauudistus/ict-muutostuki-1/seutujen-loppuraportit>
- Metropolilainsäädäntöä valmistelevan työryhmän väliraportti 1.4.2014. Valtiovarainministeriö 2014. http://www.vm.fi/vm/fi/04_julkaisut_ja_asiakirjat/01_julkaisut/03_kunnat/Metropolilainsdntryhm_Vliraportti_010414_final.pdf
- Mustajoki, M. (2009). Svenskans ställning i metropolen. Språkkonsekvenser av samarbetslösningar i huvudstadsregionen, Magma-studie 3: 2009.
- Nikula, S. (2014). Missä kulttuuri luuraa? Kvartti 1/2014.
- Nilsson, T. (2014). Staden mellan vågorna. Stockholmspolitik i brytningstider 1945–2014. Monografier utgivna av Stockholms stad 241.
- Nordregio (2011). European cities and towns. <http://www.nordregio.se/en/Maps--Graphs/08-Urban-and-regional-divisions/European-cities-and-towns/>
- Partners. <http://www.planning.org.au/documents/item/1177>
- Pajarinen, M. & P. Rouvinen (2014). Kilpailukyky à la IMD ja WEF. Helsinki: Taloustieto (ETLA B263).
- Pihlaja, R. & S. Sandberg (2012). Alueellista demokratiaa? Lähidemokratian toimintamallit Suomen kunnissa. Valtiovarainministeriön julkaisuja 27/2012.
- Porter, M. (1990). The Competitive Advantage of Nations. MacMillan.
- Porter, M. (1991). Kansakuntien kilpailuetu. Otava.
- Pääkaupunkiseudun yhteistyövaltuuskunta 2007, työryhmä 14, painamaton raportti.
- Rissanen, R., Rehunen, A., Kalenoja, H., Ahonen, O., Mäkelä, T., Rantala J & M. Pöllänen (2013). ALLI-kar tasto. Suomen aluerakenteen ja liikennejärjestelmän kehityskuvan pohjustus. Ympäristöministeriö.
- Ristimäki, M., Kalenoja, H. & M. Tiitu (2011). Yhdyskuntarakenteen vyöhykkeet. Vyöhykkeiden kriteerit, alueprofiilit ja liikkumistottumukset. Liikenne- ja viestintäministeriön julkaisuja 15/2011.

- Ristimäki, M., Tiitu, M., Kalenoja, H., Helminen, V. & P. Söderström (2013). Yhdyskuntarakenteen vyöhykkeet Suomessa. Jalankulku-, joukkoliikenne- ja autovyöhykkeiden kehitys vuosina 1985–2010. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 32: 2013.
- Sankala, I. (2013). Metropolialueiden suunnittelu- ja hallintamallit. Kansainvälinen kartoitus. MAL-verkosto.
- Stockholms stad (2014). Organisation. <http://www.stockholm.se/OmStockholm/Forvaltningar-och-bolag/>
- Strafica/Pesonen, H. (2012a). Uudenmaan kaupan palveluverkko. Liikenteellinen arviointi. Uudenmaan liitto. http://www.uudenmaanliitto.fi/files/4734/Kauppan_liikenne-arviointi_Tiivistelma_7_5_2012.pdf
- Strafica/ Moilanen, P & O. Salomaa (2012b). Yhdyskuntarakenteen ja liikkumisen analyysin hyödyntäminen kuntarakenteen määrittelyssä. Liikenne - ja viestintäministeriö. http://www.lvm.fi/c/document_library/get_file?folderId=1986559&name=DLFE-14039.pdf&title=Yhdyskuntarakenteen_ja_liikkumisen_analyysi_kuntarakenteen_maarittelyssa
- Suomen Perustuslaki 11.6.1999/731
- SYKE (2012). Yhdyskuntarakenteen toiminnalliset alueet Suomessa. SYKE rakennetun ympäristön yksikkö.
- Sosiaali- ja terveys uudistus. Järjestämislain keskeinen sisältö (2014). http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=10386860&name=DLFE-31225.pdf
- Söderström, P., Schulman, H. & M. Ristimäki (2014). Pohjoiset suurkaupungit. Yhdyskuntarakenteen kehitys Helsingin ja Tukholman metropolialueilla. SYKEN julkaisu 2.
- Söderström, P. (2014). Helsingin ja Tukholman kaupunkiseutujen vertailu. Väestön ja työpaikkojen sijoittuminen yhdyskuntarakenteen vyöhykkeille. Teoksessa Söderström, P., Schulman, H. & M. Ristimäki (2014). Pohjoiset suurkaupungit. Yhdyskuntarakenteen kehitys Helsingin ja Tukholman metropolialueilla. SYKEN julkaisu 2.
- Tammenmaa, C. 7.3.2014. Muistio: Ruotsinkielisten palveluiden turvaaminen Metropolissa.
- Tammenmaa, C. Metropolihallintolakityöryhmä 11.3.2014. Esitys: Ruotsinkielisten palveluiden turvaaminen Metropolissa.
- THL (2013). Sosiaali- ja terveydenhuollon muutoksen tuulet. Metropolin sote-haasteista ja tulevaisuudesta. Ylijohtaja Marianna Erholan esitys 12.12.2013.
- Tiitu, M. (2014). Rakennetun alueen laajeneminen Suomen kaupunkiseuduilla – Kehitys vuosina 2000–2012. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 30/2014.
- Uudenmaan ELY-keskus, työttömyys- ja työnhakijatilastot helmikuu 2014.
- Valtion ja Helsingin seudun kuntien välinen maankäytön, asumisen ja liikenteen aiesopimus 2012–2015.

- Valtioneuvosto (2013). Valtioneuvoston tulevaisuusselonteko: kestäväällä kasvulla hyvinvointia. Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja 18/2013.
- WEF (2013). The Global Competitiveness Report 2013–2014. World Economic Forum.
- Vaattovaara, M. & Kortteinen, M. (2012). Avauksia asuntopolitiikkaan maakuntakaavan avulla? Keskustelunavauksia maakuntakaavasta. Uudenmaan liitto. http://www.uudenmaanliitto.fi/index.phtml?8317_a=comments&8317_m=8352&s=1512.
- Valtioneuvoston kertomus kielilainsäädännön soveltamisesta (2013). Oikeusministeriö.
- Valtioneuvoston periaatepäätös (2012). Kansalliskielistrategia. Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja 4:2012.
- Valtionosuusjärjestelmän kokonaisrakenne. https://www.vm.fi/vm/fi/04_julkaisut_ja_asiakirjat/03_muut_asiakirjat/20140417Uusiva/Uusi_valtionosuusjaerjestelmae.pdf
- Vilkama, K. (2011). Yhteinen kaupunki- eriytyvät kaupunginosat? Kantaväestön ja maahanmuuttajataustaisten alueellinen eriytyminen ja muuttoliike pääkaupunkiseudulla. Helsingin tietokeskus, tutkimuksia 2011:2.
- Vilkama, K., Lönnqvist, H., Väliniemi-Laurson, J. & M. Tuominen (2014). Erilaistuva pääkaupunkiseutu. Sosioekonomiset erot alueittain 2002 – 2012. Helsingin kaupungin tietokeskus 2014: 1.
- Virtanen, H. (2005). Monietnistyvät lähiöt - Etnisen segregaaion syitä ja seurauksia Suomessa. Julkaisematon pro gradu -tutkielma. Yhdyskuntatieteiden laitos, Tampereen yliopisto.
- Virtanen, H. (2007). Monietnistyvät lähiöt – suomalaisten asuinalueiden etninen erilaistumiskehitys ja siihen vaikuttavat tekijät. Yhdyskuntasuunnittelu 45: 3, 6–19.
- VM (2012a). Elinvoimainen kunta- ja palvelurakenne. Kunnallishallinnon rakennetöryhmnän selvitys. Osa I, selvitysosa. VM 5a/2012.
- VM (2012b). Elinvoimainen kunta- ja palvelurakenne. Kunnallishallinnon rakennetöryhmnän selvitys. Osa II, Alueellinen tarkastelu. VM 5a/2012.
- Väärälä (2014). Sosiaalinen kaupunkistrategioissa. Asukkaiden kaupunki vai globaalin kilpailun näyttämö? Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 10/2014.
- Westman, J. (2011). Språket på agendan i metropolen – med service på svenska i fokus. Magma-studie 6: 2011.

Bilagor till kapitel 13. Källa: FCG 2014.

Bilaga 1. Kommunernas skatteinkomster 2001–2013

Tabell 1. Kommunernas inkomstskatter, 1 000 euro

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Metropolstaden	2 758 839	2 903 588	2 928 444	2 881 763	3 025 396	3 004 796	3 454 064	3 686 346	3 779 675	3 874 770	4 064 722	4 232 716	4 485 241
Esbo	709 873	718 088	710 650	706 004	763 001	822 860	888 610	952 702	966 040	1 000 318	1 023 609	1 067 500	1 129 132
Helsingfors	1 498 093	1 600 528	1 642 981	1 600 484	1 646 157	1 747 909	1 861 375	1 975 053	2 028 024	2 064 235	2 218 061	2 306 394	2 442 087
Grankulla	41 101	32 939	36 131	31 703	39 273	38 009	43 936	45 958	43 968	45 212	48 347	50 512	52 278
Sibbo	42 840	47 795	48 923	51 582	52 344	56 905	60 892	68 226	70 716	67 941	64 536	69 203	75 308
Vanda	466 932	504 238	489 759	491 990	524 621	559 113	599 251	644 407	670 927	697 064	71 0169	739 107	786 436

Tabell 2. Kommunernas fastighetsskatteinkomster, 1 000 euro

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Metropolstaden	165 461	171 822	181 595	198 374	207 582	214 754	245 390	253 581	264 233	313 784	317 503	324 911	338 120
Esbo	28 131	30 165	31 483	40 403	42 691	45 171	52 473	48 051	50 063	63 003	63 312	65 694	69 053
Helsingfors	108 735	112 171	113 859	115 227	119 854	122 412	138 396	148 963	155 679	184 548	186 509	188 746	195 275
Grankulla	1 141	1 150	1 243	1 286	1 333	1 699	2 053	2 039	2 146	2 627	2 705	2 740	2 790
Sibbo	2 117	2 240	2 296	2 365	2 447	2 614	3 003	3 189	2 901	4 319	5 121	6 027	6 449
Vanda	25 337	26 096	32 714	39 093	41 257	42 858	49 465	51 339	53 444	59 287	59 856	61 704	64 553

Tabell 3. Kommunernas andelar av samfundsskatteintäkterna, 1 000 euro

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Metropolstaden	949 950	478 451	348 938	352 731	380 200	397 122	468 226	499 511	372 589	431 543	552 121	440 211	445 711
Esbo	179 100	142 498	81 357	97 937	117 091	123 851	142 783	147 485	110 045	120 446	144 527	116 129	108 968
Helsingfors	671 648	277 003	226 752	211 328	216 178	222 672	261 898	288 092	219 295	257 147	334 903	263 398	268 546
Grankulla	1 985	869	628	646	723	872	1 035	1 168	1 100	1 150	1 278	922	906
Sibbo	3 824	2 171	1 407	1 556	1 894	2 471	3 391	3 936	2 900	4 434	5 838	3 496	3 105
Vanda	93 393	55 910	38 794	41 264	44 314	47 256	59 119	58 830	39 249	48 366	65 575	56 266	64 246

Bilaga 2. Metropolkoncernens balansräkning

Metropolkoncernens balansräkning milj. €	2011	2012	2013
AKTIVA			
Bestående aktiva	19 481	20 033	20 836
Uppdragsmedel	399	445	417
Rörliga aktiva			
Omsättningstillgångar	196	188	146
Fordringar	957	1 024	950
Finansiella värdepapper	1 292	1 110	1 017
Kassa och bank	694	775	1 268
AKTIVA tot.	23 018	23 575	24 634
PASSIVA			
Grundkapital	4 265	4 864	4 870
Fonder	3 927	4 044	4 070
Ackumulerade överskott	3 303	2 760	2 987
Eget kapital tot.	11 494	11 668	11 927
Minoritetsandelar	137	135	142
Avskrivningsdifferens och reserver	996	1 044	1 066
Avsättningar	286	271	262
Uppdragskapital	695	725	550
Främmande kapital	9 411	9 732	10 687
PASSIVA tot.	23 018	23 575	24 634

Bilaga 3. Kalkylerat tryck på kommunens ekonomi

Tabell 3.1. Kalkylerat tryck med gängse priser för Esbo. Kalkylen visar bara trenden och beaktar t.ex. inte genomförda eller planerade anpassningsåtgärder, förändringar i produktivitet eller möjlig minskning av kommunernas uppgifter.

Esbo	2013bs	2017ep	2021p	2025p	2029p
Invånarantal	260 753	276 800	284 893	295 688	304 902
Skattesats	17,75	18,00	18,00	18,00	18,00
Skattesatsintäkter	63 613	70 633	91 701	107 156	124 362
Nettokostnader					
Dagvård och förskoleundervisning	204 354	231 837	266 735	304 808	343 733
Grundläggande utbildning och gymnasiet	296 928	345 926	401 493	456 231	515 974
Äldrevård	160 885	210 960	282 327	396 866	501 656
Primärvård, öppenvård	101 303	121 102	144 722	171 778	201 896
Specialiserad sjukvård	241 471	294 041	359 491	436 867	522 355
Övriga uppgifter (inkl. understöd)	199 168	232 027	272 748	318 612	369 775
Engångsposter					
Verksamhetsbidrag	-1 245 301	-1 313 891	-1 727 517	-2 085 162	-2 455 389
Inkomster 1000 €					
Kommunalskatt	1 129 132	1 271 400	1 650 611	1 928 804	2 238 515
Fastighetsskatt	69 053	99 500	101 549	118 625	137 674
Samfundsskatt	108 968	114 900	135 769	158 599	184 067
Statsandelar	40 485	500	4 933	6 486	9 536
Inkomster totalt	1 347 638	1 486 300	1 892 862	2 212 514	2 569 791
Finansiella kostnader och intäkter totalt 1 000 €	62 437	13 966	64606	64659	63520
Årsbidrag	164 774	186 375	229 952	192 011	177 923
Avskrivningar	108 677	137 779	137 669	154 947	174 395
Räkenskapsperiodens resultat	56 097	48 596	92 283	37 064	3 528
Förändring i avsättningar, avskrivnings-differens och fonder	-606				
Under-/överskott	55 491	48 629	92 283	37 064	3 528
Ackumulerat under-/överskott	366 060	574 300	856 124	1 114 817	1 196 000
Ackumulerat under-/överskott €/invånare	1 404	2 105	3 005	3 770	3 923
Årsbidragsmål, 100 % av avskrivningar	108 677	137 779	137 669	154 947	174 395
Differens mot målet	56 097	48 596	92 283	37 064	3 528
Tryck på skattesatsen (1)	0	0	0	0	0
Skattesats i balans	17,75	18,00	18,00	18,00	18,00
Nettoinvesteringar	179 423	238 948	268 938	302 692	340 683
Förändring i lånebestånd	146478	52 573	38 986	110 681	162 760
Lånebestånd	338 665	736 767	919 886	1 219 221	1 766 103
Lånebestånd €/invånare	1 299	2 662	3 229	4 123	5 792
Årsbidragsmål, 100 % av nettoinvesteringar, 1000 €					
Differens mot målet	-14 649	-52 573	-38 986	-110 681	-162 760
Tryck på skattesatsen (2)	+0,2	+0,7	+0,4	+1	+1,3
Skattesats i balans	17,95	18,70	18,40	19,00	19,30

Tabell 3.2. Kalkylerat tryck med gängse priser för Helsingfors. Kalkylen visar bara trenden och beaktar t.ex. inte genomförda eller planerade anpassningsåtgärder, förändringar i produktivitet eller möjlig minskning av kommunernas uppgifter.

Helsingfors	2013bs	2017ep	2021p	2025p	2029p
Invånarantal	612664	636874	651869	670781	688100
Skattesats	18,50	18,50	18,50	18,50	18,50
Skattesatsintäkter	132 005	145 189	182 940	211 429	244 169
Nettokostnader					
Dagvård och förskoleundervisning	353 358	399 009	463 466	529 712	595 051
Grundläggande utbildning och gymnasiet	456 790	527 286	620 648	716 980	815 242
Äldrevård	549 195	651 408	808 570	1 067 756	1 304 653
Primärvård, öppenvård	307 175	359 462	423 350	496 229	578 174
Specialiserad sjukvård	612 951	726 006	870 309	1 041 892	1 232 880
Övriga uppgifter (inkl. understöd)	418 842	484 325	563 184	652 258	753 077
Engångsposter					
Verksamhetsbidrag	-2 772 299	-3 267 832	-3 749 527	-4 504 827	-5 279 077
Inkomster 1 000 €					
Kommunalskatt	2 442 087	2 686 000	3 384 392	3 911 439	4 517 122
Fastighetsskatt	195 275	231 000	279 657	323 888	373 951
Samfundsskatt	268 546	283 000	330 986	383 335	442 587
Statsandelar	275 737	244 000	278 964	363 636	531 844
Inkomster totalt	3 181 645	3 444 000	4 273 999	4 982 298	5 865 504
Finansiella kostnader och intäkter totalt 1 000 €	62 888	58237	51840	40030	21283
Årsbidrag	472 234	234 405	576 312	517 500	607 709
Avskrivningar	403 088	370 831	510 620	574 707	646 838
Räkenskapsperiodens resultat	147 063	-136 426	65 692	-57 207	-39 128
Förändring i avsättningar, avskrivningsdifferens och fonder	11 971				
Under-/överskott	159 034	14 441	65 692	-57 207	-39 128
Akkumulerat under-/överskott	2 907 440	3 254 390	3 414 655	3 431 625	3 238 954
Akkumulerat under-/överskott €/invånare	4 746	5 158	5 238	5 116	4 707
Årsbidragsmål, 100 % av avskrivningar	403 088	370 831	510 620	574 707	646 838
Differens mot målet	69 146	-136 426	65 692	-57 207	-39 128
Tryck på skattesatsen (1)	0	+0,9	0	+0,3	+0,2
Skattesats i balans	18,50	19,40	18,50	18,80	18,70
Nettoinvesteringar	634 072	606 619	682 755	768 447	864 894
Förändring i lånebestånd	289914	372 214	106 443	250 947	257 184
Lånebestånd	1 498 566	2 822 822	3 780 137	4 494 917	5 511 179
Lånebestånd €/invånare	2 446	4 432	5 799	6 701	8 009
Årsbidragsmål, 100 % av nettoinvesteringar, 1000 €					
Differens mot målet	-161 838	-372 214	-106 443	-250 947	-257 184
Tryck på skattesatsen (2)	+1,2	+2,6	+0,6	+1,2	+1,1
Skattesats i balans	19,70	21,10	19,10	19,70	19,60

Tabell 3.3 Tryckkalkyl med gängse priser för Grankulla. Kalkylen visar bara trenden och beaktar t.ex. inte genomförda eller planerade anpassningsåtgärder, förändringar i produktivitet eller möjlig minskning av kommunernas uppgifter.

Grankulla	2013bs	2017ep	2021p	2025p	2029p
Invånarantal	9101	9518	10024	10506	10929
Skattesats	16,50	16,50	16,50	16,50	16,50
Skattesatsintäkter	3 168	3 576	4 563	5 389	6 298
Nettokostnader					
Dagvård och förskoleundervisning	6 760	7 805	9 287	10 768	12 194
Grundläggande utbildning och gymnasiet	19 274	20 817	23 328	26 263	29 458
Äldrevård	10 164	12 545	16 210	20 933	25 108
Primärvård, öppenvård	4 545	5 416	6 538	7 822	9 257
Specialiserad sjukvård	7 843	9 513	11 817	14 454	17 352
Övriga uppgifter (inkl. understöd)	3 351	3 940	4 671	5 510	6 451
Engångsposter					
Verksamhetsbidrag	-53 444	-58 300	-71 849	-85 749	-99 820
Inkomster 1000 €					
Kommunalskatt	52 278	59 000	75 285	88 912	103 912
Fastighetsskatt	2 790	3 800	4 136	4 879	5 713
Samfundsskatt	906	800	1 138	1 343	1 572
Statsandelar	3 112	-2 100	371	492	730
Inkomster totalt	59 086	61 500	80 930	95 626	111 927
Finansiella kostnader och intäkter totalt 1 000 €	435	380	471	490	510
Årsbidrag	6 077	3 580	9 551	10 367	12 617
Avskrivningar	7 062	6 800	8 946	10 069	11 332
Räkenskapsperiodens resultat	-985	-3 220	606	298	1 284
Förändring i avsättningar, avskrivningsdifferens och fonder	0				
Under-/överskott	-985	-3 219	606	298	1 284
Ackumulerat under-/överskott	39 362	30 954	25 727	27 535	30 700
Ackumulerat under-/överskott €/invånare	4 325	3 252	2 567	2 621	2 809
Årsbidragsmål, 100 % av avskrivningar	7 062	6 800	8 946	10 069	11 332
Differens mot målet	-985	-3 220	606	298	1 284
Tryck på skattesatsen (1)	+0,3	+0,9	0	0	0
Skattesats i balans	16,80	17,40	16,50	16,50	16,50
Nettoinvesteringar	6 111	6 767	7 616	8 572	9 648
Förändring i lånebestånd	0	3 187	-1 935	-1 795	-2 969
Lånebestånd	1 000	7 374	9 878	2 418	-7 109
Lånebestånd €/invånare	110	775	985	230	-650
Årsbidragsmål, 100 % av nettoinvesteringar, 1000 €					
Differens mot målet	-34	-3 187	1 935	1 795	2 969
Tryck på skattesatsen (2)	0	+0,9	0	0	0
Skattesats i balans	16,50	17,40	16,50	16,50	16,50

Tabell 3.4. Tryckkalkyl med gängse priser för Sibbo. Kalkylen visar bara trenden och beaktar t.ex. inte genomförda eller planerade anpassningsåtgärder, förändringar i produktivitet eller möjlig minskning av kommunernas uppgifter.

Sibbo	2013bs	2017ep	2021p	2025p	2029p
Invånarantal	18914	20950	21284	22329	23226
Skattesats	19,25	19,25	19,25	19,25	19,25
Skattesatsintäkter	3 912	4 244	5 728	6 751	7 872
Nettokostnader					
Dagvård och förskoleundervisning	14 517	17 315	20 646	24 039	27 255
Grundläggande utbildning och gymnasiet	24 887	29 016	33 860	39 133	45 311
Äldrevård	15 161	19 374	24 295	32 717	40 348
Primärvård, öppenvård	7 262	8 817	10 587	12 642	14 936
Specialiserad sjukvård	19 233	23 902	29 362	36 067	43 537
Övriga uppgifter (inkl. understöd)	9 040	10 672	12 671	14 962	17 516
Engångsposter					
Verksamhetsbidrag	-93 949	-91 200	-131 422	-159 559	-188 903
Inkomster 1000 €					
Kommunalskatt	75 308	81 700	110 267	129 947	151 533
Fastighetsskatt	6 449	8 500	9 768	11 534	13 503
Samfundsskatt	3 105	3 100	3 908	4 614	5 402
Statsandelar	16 669	14 200	17 311	23 006	34 119
Inkomster totalt	101 531	107 500	141 254	169 101	204 556
Finansiella kostnader och intäkter totalt 1 000 €	-694	-960	-1758	-2691	-4062
Årsbidrag	6 888	15 340	8 074	6 851	11 591
Avskrivningar	9 193	9 200	11 645	13 107	14 752
Räkenskapsperiodens resultat	-2 305	6 140	-3 571	-6 256	-3 161
Förändring i avsättningar, avskrivningsdifferens och fonder	388				
Under-/överskott	-1 917	8 098	-3 571	-6 256	-3 161
Akkumulerat under-/överskott	9 227	21 589	30 642	10 987	-7 846
Akkumulerat under-/överskott €/invånare	488	1 070	1 440	492	-338
Årsbidragsmål, 100 % av avskrivningar	9 193	9 200	11 645	13 107	14 752
Differens mot målet	-2 305	6 140	-3 571	-6 256	-3 161
Tryck på skattesatsen (1)	+0,6	0	+0,6	+0,9	+0,4
Skattesats i balans	19,85	19,25	19,85	20,15	19,65
Nettoinvesteringar	18 067	19 365	21 795	24 531	27 610
Förändring i lånebestånd	1756	4 025	13 722	17 680	16 018
Lånebestånd	52 810	64 372	99 865	162 668	230 065
Lånebestånd €/invånare	2 792	3 073	4 692	7 285	9 905
Årsbidragsmål, 100 % av nettoinvesteringar, 1000 €					
Differens mot målet	-11 179	-4 025	-13 722	-17 680	-16 018
Tryck på skattesatsen (2)	+2,9	+0,9	+2,4	+2,6	+2
Skattesats i balans	22,15	20,15	21,65	21,85	21,25

Tabell 3.5. Tryckkalkyl med gängse priser för Vanda. Kalkylen visar bara trenden och beaktar t.ex. inte genomförda eller planerade anpassningsåtgärder, förändringar i produktivitet eller möjlig minskning av kommunernas uppgifter.

Vanda	2013bs	2017ep	2021p	2025p	2029p
Invånarantal	208 098	218 228	227 731	235 966	242 939
Skattesats	19,00	19,00	19,00	19,00	19,00
Skattesatsintäkter	41 391	45 947	58 746	68 452	79 291
Nettokostnader					
Dagvård och förskoleundervisning	135 008	155 255	180 321	206 057	231 689
Grundläggande utbildning och gymnasiet	179 941	210 621	245 329	280 466	319 112
Äldrevård	130 035	172 955	229 843	321 131	403 159
Primärvård, öppenvård	84 397	101 935	122 256	145 442	171 169
Specialiserad sjukvård	205 644	251 780	307 599	373 301	444 947
Övriga uppgifter (inkl. understöd)	227 353	271 341	318 475	371 409	430 377
Engångsposter					
Verksamhetsbidrag	-976 586	-1 077 996	-1 403 823	-1 697 805	-2 000 453
Inkomster 1000 €					
Kommunalskatt	786 436	873 000	1 116 167	1 300 588	1 506 534
Fastighetsskatt	64 553	80 000	95 085	110 889	128 494
Samfundsskatt	64 246	67 000	79 925	93 210	108 008
Statsandelar	147 059	161 000	154 921	203 346	298 490
Inkomster totalt	1 062 294	1 181 000	1 446 098	1 708 032	2 041 526
Finansiella kostnader och intäkter totalt 1 000 €	22 739	-5983	14496	6418	-6010
Årsbidrag	108 447	97 021	56 771	16 644	35 062
Avskrivningar	72 751	101 399	92 159	103 726	116 744
Räkenskapsperiodens resultat	35 595	-4 378	-35 387	-87 081	-81 682
Förändring i avsättningar, avskrivnings-differens och fonder	-368				
Under-/överskott	35 227	-3 990	-35 387	-87 081	-81 682
Ackumulerat under-/överskott	376 801	439 275	360 520	115 583	-221 942
Ackumulerat under-/överskott €/in-vånare	1 811	2 012	1 583	490	-914
Årsbidragsmål, 100 % av avskrivningar	72 751	101 399	92 159	103 726	116 744
Differens mot målet	35 696	-4 378	-35 387	-87 081	-81 682
Tryck på skattesatsen (1)	0	+0,1	+0,6	+1,3	+1
Skattesats i balans	19,00	19,10	19,60	20,30	20,00
Nettoinvesteringar	163 489	107 214	120 670	135 815	152 862
Förändring i lånebestånd	43735	10 193	63 899	119 171	117 799
Lånebestånd	996 877	1 104 733	1 252 917	1 619 057	2 092 997
Lånebestånd €/invånare	4 790	5 062	5 502	6 861	8 615
Årsbidragsmål, 100 % av nettoinvesteringar, 1000 €					
Differens mot målet	-55 042	-10 193	-63 899	-119 171	-117 799
Tryck på skattesatsen (2)	+1,3	+0,2	+1,1	+1,7	+1,5
Skattesats i balans	20,30	19,20	20,10	20,70	20,50

Bilaga 4. Kostnadsnivåjämförelser med olika städers kostnadsnivå

Tabell 4.1. Kommunernas förhandsuppgifter, euro/enhet

	Enhet/ fördelning	Nettokostnader per enhet, kommunernas förhandsuppgifter, €				
		Esbo 2013	Helsingfors 2013	Grankulla 2013	Sibbo 2013	Vanda 2013
Eventuellt beroende av kommunstrukturen:						
Allmän förvaltning	€/inv.	184	222	116	222	133
Dagvård och förskoleundervisning	€/0-6år	8132	8134	10496	8286	7241
Egen grundläggande utbildning	€/elev	9863	10668	7916	8624	7695
Egen gymnasieutbildning	€/elev	7139	7740	8891	8820	5551
Medborgarinstitut	€/inv.	25	26	53	36	12
Grundläggande konstundervisning	€/inv.	19	0	48	31	18
Bibliotek	€/inv.	75	59	108	77	46
Idrott och motion	€/inv.	117	135	239	114	70
Ungdomsarbete	€/0-29år	82	154	177	88	99
Museer och utställningar	€/inv.	45	22	0	0	25
Teater-, dans- och cirkusverksamhet	€/inv.	13	21	0	0	1
Musikverksamhet	€/inv.	28	18	11	0	5
Övrig kulturverksamhet	€/inv.	28	52	55	0	15
Undervisnings- och bildningsväsen- dets förvaltning	€/inv.	8	1	77	48	1
Samhällsplanering	€/inv.	59	96	-238	111	40
Byggnadstillsyn	€/inv.	-4	0	14	12	-2
Trafikleder	€/tätortsinv	235	128	267	150	182
Parker och allmänna områden	€/tätortsinv	70	44	121	27	40
Miljövård	€/inv.	10	16	15	19	7
Totalt						
Inte direkt beroende av kommunstrukturen:						
Vårdens behovsstandardiserade utgifter*	€/inv.	2201	2746	2552	2405	2392
Övrigt som överförs till vårdområdet:						
Miljöhälsovård	€/inv.	5	3	7	20	7
Övriga vårdutgifter som överförs**	€/inv.	111	177	72	107	64
Utkomststöd	€/inv.	185	259	56	55	242
Räddningsväsendet	€/inv.	67	65	99	116	48
Yrkesutbildning + yhsk	€/inv.	3	182	0	8	157
Övrig driftsekonomi***	€/inv.	-14	1	354	-127	-15
DRIFTSEKONOMI TOTALT exkl. affärsverk	€/inv.	5432	5648	6648	5453	5037

Tabell 4.2. Metropolstadens kostnader på Esbo stads kostnadsnivå

	Nettokostnader Esbonivå, M€					
	Esbo 2013	Helsingfors 2013	Grankulla 2013	Sibbo 2013	Vanda 2013	Totalt 2013
Eventuellt beroende av kommunstrukturen:						
Allmän förvaltning	47,9	112,5	1,7	3,5	38,2	203,7
Dagvård och förskoleundervisning	204,4	353,3	5,2	14,2	151,6	728,8
Egen grundläggande utbildning	257,3	358,3	13,4	23,9	200,5	853,4
Egen gymnasieutbildning	42,0	63,4	4,6	2,3	30,2	142,7
Medborgarinstitut	6,6	15,4	0,2	0,5	5,2	28,0
Grundläggande konstundervisning	5,0	11,7	0,2	0,4	4,0	21,1
Bibliotek	19,6	46,0	0,7	1,4	15,6	83,3
Idrott och motion	30,6	71,9	1,1	2,2	24,4	130,2
Ungdomsarbete	8,3	17,9	0,3	0,5	6,4	33,5
Museer och utställningar	11,7	27,5	0,4	0,8	9,3	49,8
Teater-, dans- och cirkusverksamhet	3,5	8,2	0,1	0,3	2,8	14,9
Musikverksamhet	7,2	16,9	0,3	0,5	5,7	30,6
Övrig kulturverksamhet	7,2	16,9	0,3	0,5	5,7	30,6
Undervisnings- och bildningsväsendets förvaltning	2,1	4,9	0,1	0,2	1,7	8,9
Samhällsplanering	15,4	36,2	0,5	1,1	12,3	65,6
Byggnadstillsyn	-1,1	-2,6	0,0	-0,1	-0,9	-4,8
Trafikleder	61,0	144,1	2,1	3,6	48,8	259,7
Parker och allmänna områden	18,1	42,8	0,6	1,1	14,5	77,2
Miljövård	2,5	5,9	0,1	0,2	2,0	10,6
Totalt	749,3	1351,3	31,9	57,2	578,3	2767,9

Tabell 4.3. Metropolstadens kostnader på Helsingfors stads kostnadsnivå

	Nettokostnader Helsingforsnivå, M€					
	Esbo 2013	Helsingfors 2013	Grandulla 2013	Sibbo 2013	Vanda 2013	Totalt 2013
Eventuellt beroende av kommunstrukturen:						
Allmän förvaltning	57,8	135,8	2,0	4,2	46,1	245,9
Dagvård och förskoleundervisning	204,5	353,4	5,2	14,3	151,7	729,0
Egen grundläggande utbildning	278,3	387,5	14,5	25,9	216,9	923,0
Egen gymnasieutbildning	45,6	68,8	5,0	2,5	32,8	154,7
Medborgarinstitut	6,7	15,8	0,2	0,5	5,4	28,6
Grundläggande konstundervisning	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Bibliotek	15,4	36,1	0,5	1,1	12,3	65,4
Idrott och motion	35,1	82,6	1,2	2,5	28,0	149,5
Ungdomsarbete	15,5	33,5	0,5	1,0	11,9	62,4
Museer och utställningar	5,7	13,3	0,2	0,4	4,5	24,1
Teater-, dans- och cirkusverksamhet	5,4	12,8	0,2	0,4	4,3	23,2
Musikverksamhet	4,7	11,0	0,2	0,3	3,7	19,9
Övrig kulturverksamhet	13,4	31,6	0,5	1,0	10,7	57,2
Undervisnings- och bildningsväsen- dets förvaltning	0,2	0,5	0,0	0,0	0,2	0,9
Samhällsplanering	25,1	58,9	0,9	1,8	20,0	106,7
Byggnadstillsyn	0,1	0,3	0,0	0,0	0,1	0,5
Trafikleder	33,3	78,6	1,2	2,0	26,6	141,5
Parker och allmänna områden	11,3	26,8	0,4	0,7	9,1	48,2
Miljövård	4,2	10,0	0,1	0,3	3,4	18,1
Totalt	762,3	1357,0	32,9	58,9	587,7	2798,9

Tabell 4.4. Metropolstadens kostnader på Vanda stads kostnadsnivå

	Nettokostnader Vandanivå, M€					
	Esbo 2013	Helsingfors 2013	Grankulla 2013	Sibbo 2013	Vanda 2013	Totalt 2013
Eventuellt beroende av kommunstrukturen:						
Allmän förvaltning	34,8	81,8	1,2	2,5	27,8	148,1
Dagvård och förskoleundervisning	182,0	314,6	4,7	12,7	135,0	648,9
Egen grundläggande utbildning	200,7	279,5	10,5	18,7	156,5	665,9
Egen gymnasieutbildning	32,7	49,3	3,6	1,8	23,5	110,9
Medborgarinstitut	3,1	7,2	0,1	0,2	2,5	13,1
Grundläggande konstundervisning	4,7	11,1	0,2	0,3	3,8	20,1
Bibliotek	11,9	28,0	0,4	0,9	9,5	50,7
Idrott och motion	18,4	43,2	0,6	1,3	14,7	78,2
Ungdomsarbete	10,0	21,5	0,3	0,6	7,7	40,1
Museer och utställningar	6,5	15,4	0,2	0,5	5,2	27,9
Teater-, dans- och cirkusverksamhet	0,4	0,9	0,0	0,0	0,3	1,6
Musikverksamhet	1,3	2,9	0,0	0,1	1,0	5,3
Övrig kulturverksamhet	3,9	9,1	0,1	0,3	3,1	16,5
Undervisnings- och bildningsväsen- dets förvaltning	0,4	0,9	0,0	0,0	0,3	1,6
Samhällsplanering	10,5	24,7	0,4	0,8	8,4	44,8
Byggnadstillsyn	-0,5	-1,1	0,0	0,0	-0,4	-2,0
Trafikleder	47,1	111,1	1,7	2,8	37,6	200,2
Parker och allmänna områden	10,3	24,4	0,4	0,6	8,3	43,9
Miljövård	1,7	4,1	0,1	0,1	1,4	7,4
Totalt	579,9	1028,6	24,5	44,2	446,0	2123,2

FINANSMINISTERIET
PB 28, 00023 STATSRÅDET
Telefon 0295 16001
www.finansministeriet.fi

ISBN 978-952-251-628-2 (pdf)

Skärskild kommunindelingsutredning för metropolområdets nio kommuner

From: [Tapio Suomela](#)
To: [YHT Kirjaamo](#)
Subject: helsinkiin liittyminen
Date: 12. tammikuuta 2015 13:51:23

Vastustamme Vantaan liittämistä mihinkään muuhun kuntaan, olemme tyytyväisiä nykytilanteeseen.

From: [Heljä Riivari](#)
To: [YHT Kirjaamo](#)
Subject: Pääkaupunkiseudun yhteenliittyminen
Date: 12. tammikuuta 2015 18:43:24

Vantaan ei pidä liittyä muihin naapureihin, koska täällä asiat sujuvat ja asukkaiden kan- nalta asiat on kunnossa verrattuna rajojen takaisiin olosuhteisiin. Terv. Heljä Riivari s.-38

Lähetäjä:

YHT Kirjaamo

Aihe:

VL: huomautus metropolialueen kuntajakoselvitys

Lähetäjä: Ismo Kottonen]

Lähetetty: 12. tammikuuta 2015 14:12

Vastaanottaja: YHT Kirjaamo

Aihe: huomautus metropolialueen kuntajakoselvitys

Kannatan metropolialueen yhdistämistä kuntajakoselvityksessä esitetyllä tavalla. Perusteet löytyvät selvityksestä, lisäksi perustuslain 6 §:n takaama kansalaisten yhdenvertaisuus ei nykyisellään toteudu pääkaupunkiseudulla eri kaupunkien asukkaiden välillä. Yhteiset pelisäännöt ja yhteinen rahoitus saman talousalueen sisällä asuville.

Ismo Kottonen

Kuntajakoselvityksen palautteet
(Vastaajan nimi, osoite, vastausaika, palaute)

Hanna ,11.12.2014 09:53:35,
Kannatan metropolikuntaa tai vaihtoehtoisesti metropolivaltuustoa.

Ville Hurmalainen, ,11.12.2014 10:18:32,
Asuinpaikkani on Länsi-Vantaalla, lähellä sekä Helsingin että Espoon rajaa. Jo kartasta näkee, miten huonosti raja-alueiden maankäyttö edistyy ja palvelut hajaantuvat oman kulkemisen kannalta täysin vääriin suuntiin. Vaikka naapurikunnan terveystalveita saa nykyään käyttää, päätöksenteko EI juuri koskaan ota huomioon naapurikunnan ratkaisuja. Haluan, että Vantaa nykyisellään lakkautetaan ja tilalle perustetaan viidestä kunnasta muodostettu metropoli.

Ari Soininen,11.12.2014 10:42:15,
Vantaalaisten ääni ei tule enää kuulumaan missään määrin yhdistyneessä kunnassa. Nimekkäämmät Helsingiläis- ja Espoolaispoliitikot valtaavat uuden valtuuston. Tämä johtaa siihen, että Vantaan jo nykyisellään tehokkaat ja sitä myöten niukat palvelut ""tehostuvat"" entisestään. Epäilen myös, että Helsingin keskustassa asuvat ""kyläpoliitikot"" pyrkivät jarruttamaan lähiöiden kaupallisten palvelujen kehittymistä kaikin mahdollisin tavoin. Sama taho puhunee myös kauniisti siitä, miten alueita pyritään kehittämään sosiaalisesti tasapainoisesti, mutta epäilenpä, että Helsingin uudet satama-alueen varataan yksinomaan kovahintaisille omistusasunnoille ja sosiaalinen asuminen sijoitetaan melkein kokonaisuudessaan nykyisen Vantaan alueelle.

Vantaan tuleekin vastustaa tähän kehitykseen johtavaa kuntaliitosta viimeiseen asti.

veijo leimuvirta,11.12.2014 12:31:31,
En kannata!
Vesilaitokset ja liikenne on jo yhdistetty ja jouduimme maksumiehiksi ja joukkoliikenne huononi!
Vantaa halutaan tonttireservin takia Helsingin määräykseen.
Helsinki on myös kuralla taloudellisesti ja pahenee vaan.
HSL kurittaa autoilijoita entistä enemmän.
Joukkoliikenteellä työmatkaa päivässä 3 tuntia ja omalla autolla 50 minuuttia.
Sauri ja sinneäki johdossa ei hyvää seuraa veronmaksajille.
SOTE-uudistuskin jo iskee Vantaalle lisäten maksuja.

Vantaalle tulee lisää slummeja kun yhdistytään, ei hyvä!

Pekka Paajanen, 11.12.2014 13:38:48,
Kannatan pääkaupunkiseudun kuntien yhdistämistä. Äskeisen selvityksenkin mukaan seutu säästäisi huomattavia summia. Nykyjohtajille tietysti tilanne on hiukan harmillinen jos johtajan paikkoja olisi vähemmän. Nykyisen trendin mukaan nämä hyvän kokemuksen ja koulutuksen saaneet johtajat voisivat näyttää kyntensä perustamalla omia yrityksiä ja tätä kautta tulla todelliseksi veronmaksajiksi eli heistäkin voisi tulla näitä paljon kadehdittuja miljonäärejä ja työllistäjiä. Ei voida lähteä myöskään siitä että kuntien työntekijöillä olisi 5 vuoden siirtymäkausi ! Esimerkiksi saataisiin liikennesuunnitteluun laajempaa näkemystä. Vantaa rakentelee ja maksaa omaa kehärataa vaikka se olisi voinut alkaa jostain Espoon puolelta ja jatkua vaikka Vuosaareen, olisi tullut poikittaisliikenteeseenkin lisää tehoa ja maksajia enemmän. Espoo rakentelee vastaavasti omia autostradoja jotta saadaan lisää ruuhkia Helsingin rajalle, onneksi tulee edes metro. Helsinki taistelee Sipoon kanssa maa-alueista, koska Sipoon mielestä ""korpimai-

sema" on alettava juuri heidän etelärajalla. Tässä pieniä ajatuksia jotka pulpahtivat mieleen ensimmäisen sekunnin aikana.

Terveisin
yhdistymistä kannattava vantaalainen

Hannu Kyttälä, 11.12.2014 13:44:30,
Mitä suurempi yksikkö sitä suurempi byrokratia. Sen näkee jo nyt vertaamalla Helsingin ja Vantaan organisaatioita.
Vastustan ehdottomasti selvityshenkilöiden ehdotusta.

Raili Leino, 11.12.2014 16:08:30,
Minun mielestäni kunnat pitäisi ehdottomasti yhdistää yhdeksi alueeksi eikä turhia rajoja kaupunkien välillä kun ihmiset liikkuu pääkaupunkialueella.

Peter Vollner, 14.12.2014 18:38:06,
Periaatteessa olen sitä mieltä, että ym. kunnat on hyvä yhdistyä, jotta saadaan julkiset menot karsittu tai ohjattu muuhun kuten esim. palvelujen parannemiseen, teiden kunnostamiseen. Yhteinen kunnan hallitus tuskin voi huonommin huolehtia Vantaan rajakaupunginosaa kuin kaupunginhallitus on tähän saakka hoitanut.
Toisaalta askaruttaa tietysti Helsinki painoteinen kaupungin-/kunnanhallitus, saako Vantaan ääni kuultu? Kaupungin ja kunnan asioissa pitäisi mahdollisuuksien mukaan pikemmin katsoa asukkaiden tarpeisiin kuin puolueiden interesseihin.

Laura Raittola, 15.12.2014 10:09:50,
Mielestäni kuntajaossa on tärkeää miettiä se, että tästä hyötyisivät kaikki vantaalaiset asukkaat. Ei ole mielekästä tehdä kuntaliitosta, joka nostaisi veroprosenttia aivan hulluihin lukemiin. Pelkään myös Helsingin haluavan vain meiltä maat, jotka he rakentavat sitten aivan täyteen ja jättävät Vantaan aluehallinnon hoidettavaksi. En myöskään haluaisi toimintamallia, jossa jokainen toimiala on himmeli, jossa kukaan ei todellisesti tiedä mitä alimmalla tasolla tapahtuu ja kaikki päätökset valuvat vain ylhäältä alas ilman perusteluja ja täysin ilman asianmukaisia valmisteluja. Toivoisin, että kuntien yhdistyessä investointivelkamme saataisiin jaettua muidenkin kuin vantaalaisten kannettavaksi. En toivo myöskään mukaan sellaisia kuntia, joiden taloudenhoito on täysin retuperällä. Toivonkin, että Vantaan palvelut pysyvät yhtä hyvinä. Palvelut saavat toki parantua, mutta palveluita ei pidä missään tapauksessa enää enempää keskittää ja huonontaa. Toivon, että kuntaselvityksissä huomioidaan myös Aviapoliksen alue, jonka palvelut lepäävät tällä hetkellä suurelta osin Tikkurilan tai yksityisen sektorin palveluntarjoajien harteilla. Palveluita tulee kehittää lähikeskuksiin, joihin kaikella väestöllä on pääsy ikään tai kuntoon riippumatta. Kuntia yhdistämällä kunnan asukkaiden palveluiden tulee parantua, ei heikentyä entisestään!

Markku Palo, 16.12.2014 00:54:19,
Kannatan esitystä, että kaupunkirakennetta kehitetään yhden suurkunnan malliin.
Kehitystyössä tulee etsiä tehokkaita palvelutuotantomalleja, joita eri kunnissa on jo tehty.
Paikalliselle vaikuttamiselle (lähidemokratia) löytynee sopivat keinot.

Jaana Koivisto, 17.12.2014 22:10:45,
Kannatan tätä yhdistämistä.

Kirsi Hakala, 18.12.2014 21:59:15,
En kannata tätä kuntaliitosta.

Pirjo, Karvinen, 31.12.2014 15:51:01,

Minusta iso kokonaisuus olisi hyvä asia. Uskon kustannusten pienenevän ja asioiden hoidon olevan parempaa esim. kaavojen osalta ja pitkäjänteisempää.

Pirjo Karvinen

Paul Öhrnberg, 03.01.2015 11:27:53,

Pääkaupunkiseudun kunnat olisi mielestäni yhdistettävä yhdeksi metropolikaupungiksi kuntajakoselvityksen ehdottamalla tavalla.

Pääkaupunkiseutu on yhtenäinen toiminnallinen alue, jossa nykyiset kuntarajat haittaavat asukkaiden elämää ja ehkäisevät alueen kehittymistä. Vuosien varrella on käynyt selväksi, että erillisten itsenäisten kuntien päättäjät eivät kykene todelliseen yhteistyöhön. Kunnallispolitiikojen esittämä metropolihallinto ei tätä asetelmaa muuttaisi ja lisäksi se toisi yhden kalliin byrokratiatason lisää.

Kuntien yhdistyminen yhdeksi metropolikaupungiksi tehostaisi hallintoa, edistäisi pääkaupunkiseudun dynamiikkaa ja parantaisi alueen asukkaiden elinolosuhteita.

Myös lähidemokratia toteutuisi kuntajakoselvityksen mukaisessa uudessa monikeskuksisessa metropolikaupungissa selvästi nykyistä paremmin.

Toivon että Vantaan päättäjät asettavat pääkaupunkiseudun asukkaat etusijalle oman asemansa vaalimisen sijaan.

Pentti Pietilä, 03.01.2015 14:41:28,

Pääkaupunkiseutu on selkeästi toiminnallinen kokonaisuus. Ei tarvii, kun käydä katsomassa kunnan rajoja. Ei niitä huomaa ellei löydä vaakunaa tienposkesta. Aluejaoissa vallitsee myös luonnoton jako. Esim. pelastuslaitos ja poliisi eri alueella. Mitä jos jotain vakavaa tapahtuisi. Myös lukuisat muut aluejaot ovat keinotekoisia ja estävät järkevän toiminnan.

Kannatan lämpimästi ehdotusta kansanäänestyksestä metropolialueella. Mielestäni asia on vastaava kuin EU-liitospäätös kansalaisille. Päättämistä ei voi jättää virkamiesten ja poliitikkojen yksinoikeudeksi! Sen evääminen osoittaa pelkuruutta äänestäjiä kohtaan.

Asta Pietilä, 04.01.2015 12:24:35,

Nyt pitäisi rohkeasti katsoa eteenpäin. Suurkaupunki olisi koko modernin Suomen veturi tieteen, koulutuksen ja kulttuurin aloilla muulle Suomelle, EU:lle ja jopa koko maailmalle. Uusi kaupunki olisi noin 500. kooltaan maailman metropoleissa. Kansanäänestys on välttämätön. Yhtäkään kunnanvaltuutettua eikä virkamiestä ole voitu valtuuttaa torpedoimaan liitoshankkeen kansanäänestys.

Markku Otsamo, 07.01.2015 17:19:32,

Liitos olisi hyvä, kun Vantaa, Espoo, Helsinki, Kauniainen, Sipoo ja Tuusulan eteläinen osa liittyisi yhdeksi isoksi kunnaksi. Edut olisivat suuremmat kuin haitat. Valtuuston, hallituksen ja hallinnon väkimäärä vähenisi. Eri kunnan toiminnot helpottuisivat.

Arto Pyyhtiä, 08.01.2015 05:41:50,

Vastustan ehdottomasti liitosta. Siitä aiheutuu Vantaalle vain lisäkustannuksia ja asukaille lisää ongelmia. Vantaa tulee pitää itsenäisenä kaupunkina.

LAUSUNTO

Vantaan kaupungin ammattijärjestöjen pääluottamusmiesten lausunto kuntajakoesityksestä

Lausunnossamme emme ota kantaa kuntaliitokseen puolesta tai vastaan. Käytettävissä olevin tiedon ei mielestämme ole mahdollista arvioida esityksen lopullisia vaikutuksia henkilöstöön. Vantaan kaupungissa palvelujärjestelmiä ja tuotantoprosesseja on suunnitelmallisesti jo vuosien ajan kehitetty tavoitteina optimaalinen tuottavuus ja tuloksellisuus. Mahdollisessa kuntaliitoksessa tulee hyödyntää Vantaa osaamista ja saavutettuja tuloksia.

Vantaan kaupungin henkilöstöjärjestöjen pääluottamusmiehet katsovat, että niin kuntajakoon liittyvissä ratkaisuissa kuin pääkaupunkiseudun kuntien yhteistyötä muutoinkin kehitettäessä, tulee huomioida henkilöstön asema. Pidämme tärkeänä oikea-aikaista ja läpinäkyvää tiedottamista. Henkilöstöjärjestöille henkilöstön edustajina on varattava todellinen mahdollisuus tulla kuulluksi ja osallistua valmisteluun ratkaisuissa, joilla on vaikutuksia palvelutuotannon kehittämiseen ja henkilöstön asemaan.

Henkilöstön edustajina vaadimme mahdollisissa kuntarakenteeseen liittyvissä muutoksissa henkilöstölle muutosturvaa. Palkkauksen yhdenvertaisuuden varmistamiseksi tulee palkkausjärjestelmät harmonisoida kahden vuoden kuluessa. Riittävien resurssien varmistaminen palvelutuotannossa ja palkkausjärjestelmien kehittäminen turvaavat kuntatyönantajan vetovoimaisuuden kilpailtaessa pätevistä henkilöstöstä.

Huolellisella valmistelutyöllä turvataan henkilöstön jaksaminen ja työhyvinvointi, erityistä huomiota tulee kiinnittää muutosjohtamiseen.

Vantaalla 2.2.2015

Rainer Åhlgren, JUKO ry

Sami Markkanen, JUKO ry

Jorma Häkkinen, JUKO ry

Arja Karppinen, Jyty ry

Mitri Siltalahti, Super ry

Kaija Talonpoika, JHL ry

Marko Heinonen, JHL ry

Raija Öhman, JHL ry

Eila Tulkki, Tehy ry

Kokousraportti
Kaupunginvaltuuston kokous 2.3.2015

Äänestyksen tiedot

Kokous:	Kaupunginvaltuuston kokous 2.3.2015
Agendan nimi:	Asia 14
Äänestyksen nimi:	KH= JAA Rokkanen=Ei
Äänestyksen aihe:	
Äänestys alkoi:	2.3.2015 21:44:16
Äänestys päättyi:	2.3.2015 21:45:52

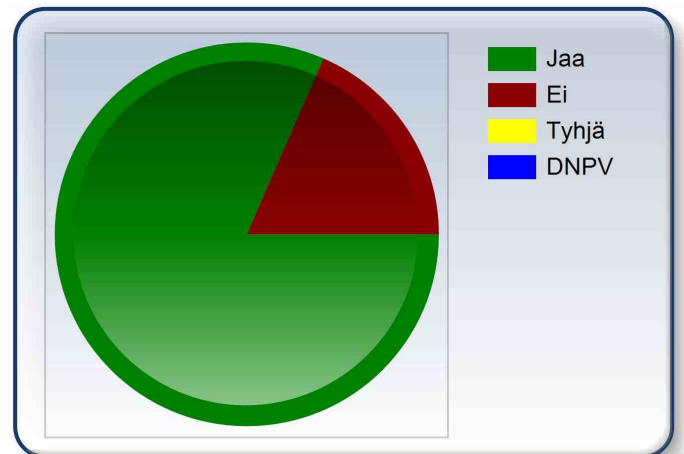
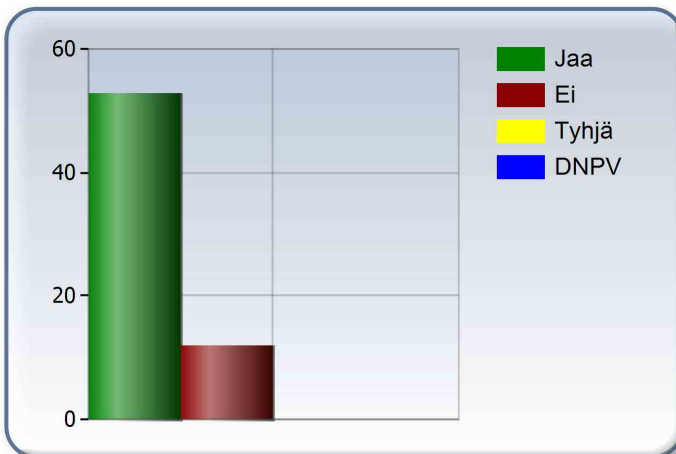
Äänestystulokset

Osallistujat:

Paikalla 65

Äänet:

Jaa	53	81,5%
Ei	12	18,5%
Tyhjä	0	0%
DNPV	0	0%

Kokousraportti
Kaupunginvaltuuston kokous 2.3.2015

Yksilölliset äänestystulokset

Jaa	
Abdi	sd.
Ala-Kapee-Hakulinen	sd.
Ansalehto-Salmi	kesk.
Auvinen	ps.
Bruun	sd.
Eerola	vas.
Eklund	sd.
Fjäder	ps.
Hako	sd.
Heinimäki	kok.
Herranen	ps.
Hirvaskoski	kesk.
Hurri	kd.
Härmälä	sfp.
Juurikkala	vihr.
Jääskeläinen	vas.
Jääskeläinen	kd.
Kaira	kok.
Karén	kok.
Karlsson	sfp.
Kassila	sd.
Kaukola	sd.
Kiljunen	sd.
Koivuniemi	kok.
Kostilainen	vihr.
Kyyrö	ps.
Kähärä	sd.
Kärki	ps.
Laakso	sd.
Laakso	vihr.
Lehmuskallio	kok.
Lindtman	sd.
Malmi	ps.
Mäkinen	kok.
Mäntynen	sd.
Mölsä	sd.
Niemi-Saari	sd.
Niikko	ps.

Kokousraportti
Kaupunginvaltuuston kokous 2.3.2015

Niinistö	ps.
Norrena	vihr.
Orpana	kok.
Puha	kok.
Päivinen	sd.
Rannikko	sd.
Sainio	sd.
Sajaniemi	ps.
Salminvuori	kok.
Saramo	vas.
Simonen	ps.
Sodhi	sd.
Tyystjärvi	vas.
Vahtera	ps.
Wallenius	kesk.
Ei	
Aura	vihr.
Huhta	vihr.
Leppänen	kok.
Multala	kok.
Norres	kok.
Porthén	kok.
Rokkanen	kok.
Rosbäck	vihr.
Tenhunen	kok.
Weckman	kok.
Virta	kok.
Åstrand	vihr.

Kokousraportti

Kaupunginvaltuuston kokous 2.3.2015

Äänestyksen tiedot

Kokous:	Kaupunginvaltuuston kokous 2.3.2015
Agendan nimi:	Asia 14
Äänestyksen nimi:	KH= JAA Kostilainen=Ei
Äänestyksen aihe:	
Äänestys alkoi:	2.3.2015 21:46:30
Äänestys päättyi:	2.3.2015 21:47:11

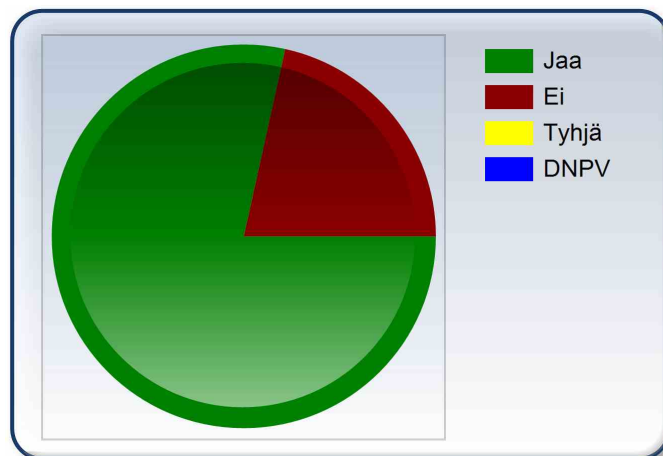
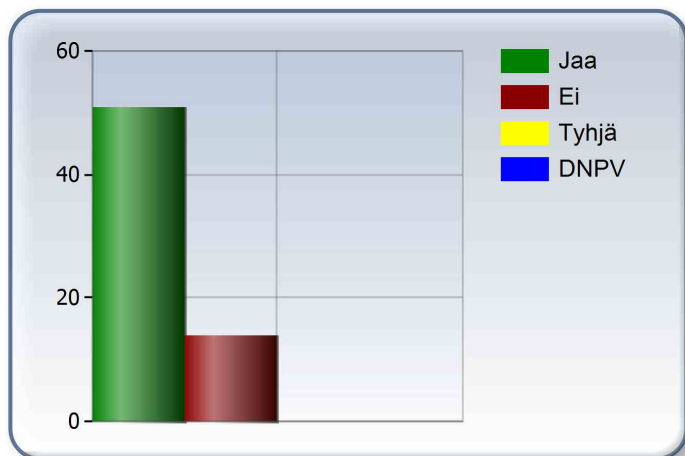
Äänestystulokset

Osallistujat:

Paikalla 65

Äänet:

Jaa	51	78,4%
Ei	14	21,6%
Tyhjä	0	0%
DNPV	0	0%

Kokousraportti
Kaupunginvaltuuston kokous 2.3.2015

Yksilölliset äänestystulokset

Jaa	
Abdi	sd.
Ala-Kapee-Hakulinen	sd.
Ansalehto-Salmi	kesk.
Auvinen	ps.
Bruun	sd.
Eerola	vas.
Eklund	sd.
Fjäder	ps.
Hako	sd.
Heinimäki	kok.
Herranen	ps.
Hirvaskoski	kesk.
Hurri	kd.
Härmälä	sfp.
Juurikkala	vihr.
Jääskeläinen	kd.
Kaira	kok.
Karlsson	sfp.
Kassila	sd.
Kaukola	sd.
Kiljunen	sd.
Koivuniemi	kok.
Kyyrö	ps.
Kähärä	sd.
Kärki	ps.
Laakso	sd.
Laakso	vihr.
Lehmuskallio	kok.
Lindtman	sd.
Malmi	ps.
Mäkinen	kok.
Mäntynen	sd.
Mölsä	sd.
Niemi-Saari	sd.
Niikko	ps.
Niinistö	ps.
Norrena	vihr.
Norres	kok.

Kokousraportti
Kaupunginvaltuuston kokous 2.3.2015

Puha	kok.
Päivinen	sd.
Rannikko	sd.
Rosbäck	vihr.
Sainio	sd.
Sajaniemi	ps.
Salminvuo	kok.
Simonen	ps.
Sodhi	sd.
Tyystjärvi	vas.
Vahtera	ps.
Wallenius	kesk.
Virta	kok.
Ei	
Aura	vihr.
Huhta	vihr.
Jääskeläinen	vas.
Karén	kok.
Kostilainen	vihr.
Leppänen	kok.
Multala	kok.
Orpana	kok.
Porthén	kok.
Rokkanen	kok.
Saramo	vas.
Tenhunen	kok.
Weckman	kok.
Åstrand	vihr.

15 §

Anhållan om inlösningstillstånd av miljöministeriet för inlösning av ett ca 43,4 ha stort område av fastigheten benämnd Saras (92-406-3-245) beläget i Käinby by som i delgeneralplanen för Marja Vanda anvisats för bostadsproduktion och därmed tillhörande

VD/10411/10.00.01.02.00/2014
KN/LM-H/AV-P/TMA/JB/NW

Markpolitiska riktlinjer

De av stadsfullmäktige 17.12.2012 § 13 godkända markpolitiska riktlinjerna utgör ett strategiskt dokument, där stadsfullmäktige har fastställt stadens markpolitiska mål och åtgärdsrekommendationer rörande bl.a. planläggning, markanskaffningar och marköverlåtelse.

Markanskaffningar 2013–2016

Markanskaffningen i Vanda stad styrs av de markpolitiska riktlinjerna, den viktigaste målsättningen för dessa är att ge staden ett redskap för att bättre kunna hantera byggandet och tomtmarknaden. Genom ett fast markpolitiskt grepp kan staden balansera sin ekonomi och bättre än tidigare reglera byggnationens inriktning och schemaläggning. Därigenom kan stadens investeringar i både kommunalteknik och service utnyttjas fullt ut och i rätt tid.

I och med att staden i sin ägo har mark kan staden planlägga och överlåta tomter för byggnation i sådana områden där sådan överlåtelse bäst betjänar de av stadens strategiska målsättningar för bostads-, närings- och servicebyggnationen som råder vid den aktuella tidpunkten. När staden överlåter mark som är i stadens ägo kan staden säkerställa att områdena håller en viss kvalitet och särskilt för boendets del trygga en bostadsproduktion till rimliga kostnader och att områdena bibehåller en social balans. För arbetsplatsområdenas del möjliggör det särskilt en profilering av områdena och en mångsidig näringslivsstruktur. Genom aktiv markanskaffning säkerställs tillgången på mark som lämpar sig för bostads- och arbetsplatsbyggnation även i fortsättningen. Därmed är det ändamålsenligt för Vanda stad att skaffa ytterligare mark i stadens ägo. Vidare tryggas genom markanskaffningen de krav som miljöskyddet och det allmänna rekreationsbruket ställer.

Den huvudsakliga formen av markanskaffning är frivilliga fastighetsaffärer. De uppställda målen uppnås mest tillförlitligt genom att markanskaffningarna görs i tillräckligt god tid och genom att mark aktivt köps upp. Strävan är att mark anskaffas i stadens ägo innan planläggning genomförs. Mark skaffas i områden som stöder en harmonisering av samhällsstrukturen samt förverkligar stadens långsiktiga strategier.

Verksamhetsområdet för markanvändning, byggnad och miljö har utrett de markanskaffningsobjekt, vilkas anskaffning i stadens ägo åren 2013–2016 vore viktigt med tanke på stadens balanserade utveckling. Markanskaffningsobjekten har utretts noggrant och de objekt som valts ut till de slutliga förslagen genomgås vid sammanträden mellan expertis från olika sektorer för att man ska kunna vara säkra på att det är av särskild vikt att ifrågavarande områden anskaffas i stadens ägo. Dessa objekt avgörs i sista hand av vederbörande förtroendemannaorgan.

Styrgruppen för markpolitikens verkställighet konstaterade vid sitt sammanträde 20.5.2013 att verksamhetsområdet för markanvändning, byggnad och miljö/företagsservicen aktivt börjar förhandla om och anskaffa mark av de objekt som utsetts enligt ovan nämnda grunder.

Stadsstyrelsen beslutade 17.6.2013 att på förslag av stadsplaneringsnämnden godkänna stadens markpolitiska riktlinjer för markanvändningens planering och konstatera att verksamhetsområdet för markanvändning, byggnad och miljö/företagsservicen aktivt börjar förhandla om och anskaffa mark av de objekt som utsetts enligt ovan nämnda grunder.

Företagsservicen har under åren 2013 och 2014 igångsatt förhandlingar om objekt som uppfyller ovan nämnda förutsättningar. Av de förhandlingar som förts har största delen redan lett till frivilliga affärer.

Den fastighet som inlösningsansökan berör

Det markområde på ca 43,4 ha av fastigheten Saras, fastighetsbeteckning 92-406-3-245 (nedan benämnd som det område som föreslås för inlösning) i enlighet med kartbilagan (bilaga 1a och 1b) som ligger i Käinby by i Vanda stad och ägs av Kurt Erik och Meri Alli Ingrid Sarins dödsbon. Hela fastighetens areal enligt fastighetsregisterutdraget omfattar 70,21 ha.

Det område som föreslagits för inlösning har i delgeneralplanen för Marja-Vanda anvisats som småhusområde (A4) på omkring 25,2 ha, samt cirka 8,3 ha som skyddsgrönområde (EV), cirka 3,3 ha som område för idrotts- och rekreationsservice (VU), cirka 2,9 ha som närrekreationsområde (VL) och cirka 3,7 ha som område för vägtrafik (L), dvs. i huvudsak för bostadsbyggnation och därmed förknippad samhällsbyggnation. En del av det område som föreslagits för inlösning ligger inom det område som i delgeneralplanen för Marja Vanda angetts som flygbullerzon 3 (LDEN 50–55 dB) och resten inom område som inte påverkas av flygbuller.

Det område som föreslagits för inlösning utgörs för nuvarande av odlad åker och skog. De odlade områdena på sammanlagt omkring 19,8 ha har av markägarna utarrenderats till en utomstående jordbrukare. Ifall området överförs i stadens ägo har staden beredskap att förhandla om fortsatt utarrendering av området för jordbruksändamål, tills området behövs för andra ändamål.

Det område som föreslås för inlösning belastas av flera genomfartsservitut, dessa påverkas inte av inlösningen.

Inom det område som föreslås för inlösning finns tre under åren 1920–1940 uppförda ekonomibyggnader som är utan värde och i rivningsskick.

Förhandlingar som förts med markägarna

Vanda stads företagsservice meddelade 29.11.2013 genom ett brev som skickades till markägarna om sin vilja att förhandla om köp av ett område på runt 43,4–44,6 ha av fastigheten Saras, fastighetsbeteckning 92-406-3-245 som ligger i Käinby by i Vanda stad. Alternativ 1, dvs. ett område på ca 43,4 ha är det område som nu föreslagits för inlösning.

Den första förhandlingen i frågan fördes 5.2.2014. Vi detta möte var inte alla markägare representerade, varför mötet hade som syfte att preliminärt presentera stadens intresse för området och berätta om de markpolitiska riktlinjerna som godkänts av stadsfullmäktige samt om stadens allmänna villkor för prissättning.

Genom ett brev daterat 19.6.2014 skickade staden till ägarna av fastigheten med namnet Saras i Käinby by ett köpanbud enligt vilket staden erbjöd sig att av ovan nämnda fastighet köpa det område på ca 43,4–44,6 ha som utvisas på de kartbilagor som medföljde anbudet, antingen med ekonomacentrum inklusive gårdskrets (gårdstunets areal ca 1,2 ha) eller utan. Anbudet var i kraft fram till 31.8.2014.

Prissättningen utgick från den i delgeneralplanen anvisade markanvändningen. Vid prissättningen har man för det för byggnation anvisade markområdets del använt sig av priset för icke detaljplanerad mark om 8 €/m². I delgeneralplanen ingår i det för byggnation anvisade området också gator och andra nödvändiga allmänna områden. Värdet av de i delgeneralplanen anvisade idrotts-, rekreationsservice- och närrekreationsområdena uppskattade staden till 2 €/m². Värdet på skyddsgrönområdet och området för vägtrafik uppgick till 1 €/m². I sin helhet uppgick den köpesumma som staden erbjöd för området till 2 260 000–2 416 000, beroende på alternativ.

Vid det möte som hölls mellan företagsservicedirektören, tomtchefen och markägarna 18.8.2014 ville markägarnas representant försäkra sig om att man i vidare utsträckning inom staden diskuterat stadens köpanbud som undertecknats 19.6.2014 och att köpanbudet också stöds av den biträdande stadsdirektören för verksamhetsområdet. Vidare meddelade markägarnas representant att markägarna kommer att före utgången av den tidsfrist som anges i köpanbudet lämna sitt eget motbud angående det aktuella området.

Markägarna lade fram för staden sin egen syn på det aktuella områdets värde genom ett gemensamt motbud undertecknat 29.8.2014. Anbudspriset uppgick till 12 282 701,51 euro. Motbudet omfattade ett område som uteslöt byggnaderna på fastighetens ekonomacentrum samt dessas gårdskrets. Markägarna önskade att deras motbud ska leda till fortsatta förhandlingar och ett positivt slutresultat.

Markägarnas anbudspris utgick från det föravtal som undertecknats mellan dem och SRV Yhtiöt Oyj i maj 2007, inflationsjusterat enligt prisnivån 2014, detta föravtal röde områden som till sin storlek och placering motsvarar områden som är jämförbara med dem i stadens köpanbud. Föravtalet, där villkoret för att det slutliga avtalet var att en detaljplan som inkluderar en viss mängd byggrätt godkänns för området, var i kraft till utgången av år 2011. Föravtalet har förfallit eftersom villkoren för att det slutliga avtalet ska kunna ingås inte blivit uppfyllda.

Stadens och markägarnas syn på områdets gängse värde skiljde väldigt mycket från varandra men eftersom bägge parterna föreföll ha samma önskan om att området ska komma i stadens ägo, kallade staden markägarna till en förhandling där man ännu skulle kunna göra ett förnyat försök att nå samförstånd om prissättningen. Förhandlingarna fördes 22.9.2014.

Stadens representanter presenterade för markägarna stadens prissättningsgrunder för att fastställa ett gängse värde för marken. Prissättningen utgår i huvudsak från jämförbara fastighetsaffärer som genomförts under de senaste åren. Den praxis som används vid förrättande av lantmättningsåtgärder och vid jorrdomstolen stöder den ovan nämnda prissättningsprincipen. Jorddomstolens syn utgående från de domar som avgivits under de senaste åren är att marknadsvärdet i Vanda för mark som i generalplanen anvisats utom byggnation uppgår till 1–6 €/m² medan den mark som i generalplanen anvisats för byggnation har ett marknadsvärde på 5–12 €/m². Det gäller alltså priset på mark som inte är detaljplanerad.

Den fastighet med namnet Saras som förhandlingarna omfattat ligger i den norra delen av stadsdelen Kivistö, för detta område har staden ingen detaljplaneringstidtabell. Planläggningen, planeringen och förverkligandet av den södra delen av stadsdelen Kivistö har under de senaste åren bundit och kommer fortsättningsvis att binda en verkligt betydande del av bl.a. stadsplaneringens resurser. I framtiden när den södra delen av stadsdelen Kivistö står klar kommer en av stadens naturliga och möjliga utvidgningsriktningar att vara den norra delen av stadsdelen Kivistö. Det finns ingen färdig kommunalteknik i området. Av det område i delgeneralplanen för Marja-Vanda som omfattats av köpanbudet har ca 25,4 ha anvisats som småhusområde (A4). I stadens köpanbud erbjöds 8 €/m² för det område som anvisats för byggnation. För de delar av området som omfattades av köpanbudet och som i delgeneralplanen anvisats för annat än byggnation erbjöd staden 2 €/m² för de områden som är avsedda för idrott, rekreationstjänster och närrekreation medan 1 €/m² bjudits för skyddsgrönområdet och området för vägtrafik. Förhandlingarna avslutades med att staden lovade fundera över en höjning av sitt första bud.

Staden skickade genom ett brev daterat 29.9.2014 till markägarna ett nytt, förhöjt köpanbud, genom vilket staden erbjöd sig att fortsättningsvis köpa området, antingen inklusive byggnader och gårdskrets (gårdstunets areal ca 1,2 ha) eller utan. Anbudet var i kraft fram till 22.10.2014. Stadens höjda anbud för mark som inte detaljplanerats med anvisats för byggnation i delgeneralplanen uppgick till 8,50 €/m². För de idrotts-, rekreationsservice- och närrekreatiomsområden som angivits i delgeneralplanen erbjöd staden fortsättningsvis 2 €/m² och för vägtrafikområdet 1 €/m². För det skyddsgrönområde som anvisats i delgeneralplanen var stadens höjda anbud 2 €/m². I sin helhet uppgick den köpesumma som staden i det nya anbudet erbjöd för området till 2 469 000–2 628 500 euro, beroende på alternativ. I köpanbudet ingick ett löfte till markägarna om att ifall området enligt stadens önskemål skulle överföras i stadens ägo, skulle staden vid behov förhandla om ett fortsatt arrende av de odlade åkrarna för odlingsändamål fram tills det att områdena behövs för andra ändamål.

22.10.2014 lämnade markägarna sitt eget motbud till stadens andra köpanbud daterat 29.9.2014. Motbudet omfattade fortsättningsvis ett område som uteslöt byggnaderna på fastighetens economicentrum samt dessas gårdskrets. Markägarnas motbud för området var 11 515 032,67 euro. Motbudet utgick från att staden i sitt andra köpanbud höjt priset för den mark som avsetts för bostadsbyggnation med 6,25 procent. Därmed sänkte markägarna å sin sida sitt första motbud i motsvarande mån med 6,25 procent till det andra motbudet.

Eftersom förhandlingarna med markägarna på grund av anmärkningsvärt stora skillnader i prisuppfattningen inte på frivillig väg leder till någon sådan lösning där ett område på runt 43,4–44,6 ha av fastigheten Saras som ligger i Kivistö skulle gå att anskaffa i stadens ägo som icke detaljplanerad mark, har man i enlighet med de markpolitiska riktlinjerna och efter särskilt övervägande inlett beredningen av inlösningsförfarande av det ovan nämnda området på ca 43,4 ha enligt objektkartan som medföljer som bilaga. Enligt inlösningslagen (Lagen om inlösen av fast

egendom och särskilda rättigheter 603/1977) ska för den egendom som inlöses bestämmas full ersättning enligt gängse pris. Enligt stadens åsikt motsvarar stadens köpanbud gängse pris. Det område som föreslagits för inlösen omfattar inte ekonomisentrers byggnader eller gårdskretsen. Strävan har varit att avgränsa gårdskretsen så att den är tillräckligt rymlig.

PM från förhandlingarna och köp-/motbuden finns till påseende vid sammanträdet.

Jämförbara affärer

Vid mötet 22.9.2014 presenterades för markägarna som en jämförbar affär av färskt datum det fastighetsköp som undertecknades 29.9.2014 mellan Vanda stad och en privat markägare, där staden köpte ett markområde bestående av tre skiften på sammanlagt ca 6,884 ha i stadsdelen Havukoski. Det skifte där det område på runt 5,6 ha som i generalplanen anvisats som lågt och tätt bostadsområde (A2) är beläget, ligger intill redan detaljplanerad och färdig kommunal teknik. De ovan angivna egenskaperna möjliggör igångsättande av området detaljplanering redan inom den närmaste framtiden för att Vanda stad under de närmaste åren ska kunna fullfölja de mål som är uppställda i avsiktsförklaringen mellan staten och kommunerna i Helsingforsregionen om produktionen av tomter och bostäder. För det område som i generalplanen anvisats för byggnation betalade staden 12 €/m². För trafikområde och naturskyddsområde i enlighet med generalplanen samt gatuområdet med namnet Larsvägen i enlighet med detaljplanen betalade staden 1 €/m² för respektive område. Exploateringsstalet för det område som i generalplanen anvisats som lågt och tätt bostadsområde (A2) är större än på det område som anvisats som småhusområde (A4).

Vanda stad och Casatino Produktion Oy:s konkursbo har 21.11.2014 undertecknat en fastighetsaffär där staden köpte ett område på sammanlagt runt 2,95 ha i Lappböle by till en köpesumma om 250 000 euro. Köpesumman motsvarar ett kvadratmeterpris på 8,48 euro utslaget på totalarealen. Av det område som affären gällde har ca 2,1 ha i delgeneralplanen för Marja-Vanda anvisats som småhusområde (A3) och ca 0,85 ha som närreklamationsområde (VL). Området ligger intill detaljplanerad och klar kommunal teknik samt ett redan bebyggt område. Området som affären omfattar har ingen detaljplan.

Dessutom har staden genomfört flera affärer med mark som i generalplanen inte avsetts för byggande, där prisnivån varit densamma som priset för de områden som inte avsetts för byggnation inom det område som nu föreslås för inlösen.

De ovan presenterade affärerna skiljer sig från det område som nu föreslagits för inlösen i och med att de ligger intill detaljplanerad och färdig kommunal teknik samt redan bebyggda områden. Vidare har de i generalplanen anvisats för effektivare byggnation (A2 Och A3) jämfört med det område som nu föreslagits för inlösen (A4). Med beaktande av de faktorer som höjer priset i dessa redan genomförda affärer kan dessa ses som lämpliga jämförelseaffärer som grund för prissättningen av det område som föreslås för inlösen.

Allmänt om förutsättningarna för inlösen

I markanvändnings- och bygglagen (MBL, 132/1999) fastställs följande om inlösen av mark med stöd av inlösenstillstånd:

[99 §](#) Inlösen av mark med stöd av inlösenstillstånd

Vederbörande ministerium kan, när det allmänna behovet så kräver, bevilja kommunen tillstånd att lösa in ett område som behövs för samhällsbyggande och därtill hörande regleringar eller för kommunens planmässiga utveckling i övrigt.

Vederbörande ministerium kan ge den myndighet som genomför planen rätt att lösa in ett område som tagits in i landskapsplanen eller att inskränka nyttjanderätten till det, om detta är nödvändigt för att genomföra landskapsplanen för att tillgodose statens, regionens, samkommunens eller kommunbefolkningens gemensamma behov.

Vederbörande ministerium kan dessutom bevilja kommunen tillstånd att lösa in ett område som i generalplanen har anvisats som trafikled, för bostadsbyggande eller för samhällsbyggande som ansluter sig till bostadsbyggande och som behövs för

kommunens planenliga samhällsutveckling, samt ett område som är avsett för en inrättning för kommunen eller samkommunen eller för deras övriga behov. I ett område som inlöses för bostadsbyggande eller för samhällsbyggande som ansluter sig till bostadsbyggande kan även ingå ett rekreations- och skyddsområde.

Kommunen måste kunna påvisa, att det i kommunen inte finns tillräckligt med byggnadsmark som kan användas på rimliga villkor eller att inlösning i övrigt ska anses nödvändigt för att främja det allmänna bostadsbyggandet eller kommunens planenliga byggnation.

Påvisande av allmänt behov

Området behövs för stadens planenliga samhällsutveckling, för att trygga denna har staden förbundit sig till regionala och riksomfattande avtal och gjort upp långsiktiga investeringsplaner som utgår från målsättningarna.

1. Generalplanen

I Vandas generalplan 1992, Helsingforsregionens tätortsregionplan samt i landskapsplanen är en fortsättning på Mårtensdalsbanan och den urbana struktur som stödjer sig på denna i de västra delarna av Vanda inritade norrut. Stadsfullmäktige beslutade om att göra upp en delgeneralplan för Marja-Vandaområdet när Vandas generalplan godkändes 1992. Genom delgeneralplanen justerades och ändrades till vissa delar den markanvändningslösning som anvisats i generalplanen 1992. I processen ingick utredningar om bl.a. stadsstrukturen, tjänsterna, trafiken, naturen och kulturlandskapen. Delgeneralplan ger som sådan riktlinjer för områdets ibruktage och en välgrundad markanvändningslösning för detaljplaneringen av de olika delområdena.

För det område där fastigheten med namnet Saras som föreslagits för inlösning är den av stadsfullmäktige 19.6.2006 godkända delgeneralplanen för Marja-Vanda med rättsverkan i kraft, delgeneralplanen trädde i kraft 9.7.2008.

I det område som föreslagits för inlösning finns inga detaljplaner i kraft.

2. Avsiktsförklaringar mellan staten och kommunerna i Helsingforsregionen

Vanda förband sig genom den avsiktsförklaring om bostadsproduktionen som ingicks mellan staten och kommunerna i Helsingforsregionen i början av 2008 till att skapa förutsättningar för att fullfölja byggandet av i genomsnitt 2000 nya bostäder årligen under de följande tio åren.

Den nyaste avsiktsförklaringen mellan staten och kommunerna i Helsingforsregionen som påvisar den gemensamma viljeyttringen när det gäller markanvändning, byggande och trafik åren 2012–2015 (MBT) har godkänts i stadsfullmäktige 18.6.2012 § 14. Genom avtalet främjas även regionalt tänkande på lång sikt samt gemensamma avtal och överenskommelser kommunerna emellan samt engagemanget i gemensamma mål. Målsättningen är ett avtal som uppgörs för fyra år som också inkluderar mål och principer även på längre sikt. Enligt avtalet förbinder kommunerna sig, utöver övriga åtgärder, till att skapa förutsättningar för att förverkliga bostadsproduktionen enligt respektive kvoter genom att i detaljplaneringen anvisa den nya byggrätt som behövs och genom att förutsättningarna för byggandet i detaljplaneområdena tryggas (kapitel VII, mom. 1). Dessutom förbinder kommunerna sig till de kvantitetsmässiga mål för bostadsproduktionen som framgår av bilagorna, för Vandas del är målet i genomsnitt 2 000 bostäder årligen (bilaga 2, tabell 1). Marja-Vanda har utsetts som primärt målområde för bostadsproduktionsmålen 092-11 (bilagorna 3 och 4, tabell 2 och karta 2).

Ett avtal mellan staten och Helsingforsregionens kommuner om att stödja stora infrastrukturprojekt och främja bostadsproduktionen undertecknades 25.8.2014. Syftet med avtalet är att främja stora infrastrukturprojekt i Helsingforsregionen och att på samma gång främja bostadsproduktionen i området. I avtalet har Helsingfors, Esbo och Vanda förbundit sig till att höja sina planläggningsmål i MBT-avsiktsförklaringen 2012–2015 med 25 procent. I Vanda medför detta att det nuvarande avsiktsförklaringsmålet på 200 000 m²-vy/år höjs till en nivå på 250 000 m²-vy/år från och med år 2016.

I avtalet har det också förutsatts att kommunerna i Helsingforsregionen för att möjliggöra ett fullföljande av bostadsproduktionsmålen ska säkerställa byggnadsförutsättningarna i detaljplaneområden avsedda för bostäder och att det finns tillgång till tomter bl.a. genom att deras markpolitik effektiviseras.

3. Befolkningsökningen och utgångsläget för byggandet av bostäder

Vandas befolkningsprognos består av två separata partier, dels prognosen för hela staden och prognosen för de enskilda områdena. Prognosen för delområdena omfattar stadsdels- och storområdesnivåerna, i dessa behandlas befolkningsökningen i det bostadsbestånd som uppförs under det år som prognosen omfattar och de ändringar i befolkningen som sker i det bostadsbestånd som är äldre, det s.k. gamla bostadsbeståndet, separat. Prognosen för hela staden omfattar åren 2015–2040 medan prognosen för delområdena omfattar åren 2015–2024. I början av år 2014 hade Vanda 208 098 invånare. Sedan 1990-talet har befolkningsökningen varit rätt jämn och legat på runt 2 000–2 500 personer i året. Enligt befolkningsprognosen förutspås att Vandas befolkning fram till år 2025 ökar med runt 24 980 personer så att stadens befolkning detta år uppgår till 234 078 personer. Byggandet i Kivistö storområde koncentrerar sig på stadsdelarna Kivistö och Käinby, där de områden som byggs är nya. Byggandet i Kivistö är som livligast 2015 men nybyggnationen fortsätter under hela prognosperioden. Den nya befolkningen som flyttar till stadsdelen i Kivistö uppgår till 4 500 personer med stadsdelen Käinby får 1 000 nya invånare åren 2014–2023.

Nybyggnationens inverkan på befolkningens utveckling utgår från medeltalen i bostädernas storlek enligt bostadsbyggnadsprognosen (åren 2014–2023) och de antaganden som utgår från utvecklingen av dessa. Strukturen på hushållen i Vanda har i jämn takt utvecklats mot mindre hushåll. I början av 2008 var hushållens genomsnittliga storlek i Vanda 2,16 då siffran tio år tidigare var 2,30 personer. Den genomsnittliga storleken på hushållen beräknas 2017 uppgå till ca 2,10 personer. Ökningen i antal hushåll ökar för sin del efterfrågan på bostäder.

Vandas stadsfullmäktige godkände 6.4.2009 § 4 Vanda stads bostadsprogram för åren 2009–2017. I bostadsprogrammet presenteras Vanda stads bostadspolitiska riktlinjer. Målet för programmet är att i Vanda trygga en bostadsproduktion som svarar på efterfrågan på bostadsmarknaden. I bostadsprogrammet presenteras riktlinjerna och måltidtabellen för den framtida bostadsbyggnationen områdesvis. Bostadsprogrammet är en del av en större helhet, dvs. stadens helhetsstrategi (Vandas balanserade strategi) och programmeringen av verkställandet av markanvändningen i Vanda. Programmets uppgift är att beskriva bostadsbyggandet inom Vanda stads område under kommande år. Programmet innehåller tre strategiska mål, vilka tillsammans med de mål som hör samman med fullföljandet av bostadsområdena och tidtabellerna för byggandet sträcker sig fram till slutet av år 2017.

Under 2013 låg den kalkylmässiga detaljplanereserven för bostadsbyggandet i Vanda på runt 1 840 000 m²-vy varav flervåningshusreserven var ca 440 000 m²-vy (räcker enligt beräkningarna till i 3–4 års tid). Av hela den reserv som man kalkylerar med finns endast 20 % på mark som ägs av staden.

Detaljplanereserven på obebyggda tomter uppgick 2/2013 till sammanlagt 730 000 m²-vy, varav i stadens ägo 340 000 m²-vy (47 %).

Angående markbehovet

Utgående från ovanstående grunder är det skäl att anse att staden behöver det område som föreslagits för inlösning för samhällsbyggande och de därtill hörande arrangemangen och för att staden ska kunna utvecklas enligt planerna. I den delgeneralplan för Marja-Vanda som godkänts av stadsfullmäktige är området anvisat för bostadsbyggnation och därmed förknippat samhällsbyggande. Planenlighet och förverkligandet av planerna förutsätter markanskaffning som sker i rätt tid och tillräckligt tidigt för att säkerställa en tillräcklig tomtreserv. Behovet förorsakas förutom av stadens egen utveckling också av såväl överkommunala och regionala förbindelser och planer.

Sammanfattning

Eftersom markanskaffning genom frivillig affär inte framskridit på önskat vis i ett område som är av stor vikt för att staden på ett tryggt och planenligt vis ska kunna växa vidare föreligger grunder för att bevilja inlösningstillstånd i enlighet med momenten 1 och 3 i MBL 99 §.

Förhandlingar fortsätts i mån av möjligheter medan ett eventuellt inlösningsförfarande är anhängigt.

Stadsplaneringsnämnden 8.12.2014 § 29

Företagsservicedirektörens förslag:

Stadsplaneringsnämnden beslutar att föreslå för stadsstyrelsen och vidare för stadsfullmäktige att Vanda stad av miljöministeriet med stöd av Markanvändnings- och bygglagen 99 § mom. 1 och 3 anhåller om tillstånd för att till Vanda stad enligt de i föredragningstexten ovan anförda grunderna få inlösa det område på ca 43,4 ha av fastigheten Saras (92-406-3-245) vilket är utmärkt på den bifogade kartbilagan, vilket i delgeneralplanen för Marja-Vanda anvisats för bostadsbyggnation och därmed tillhörande samhällsbyggande.

Behandling:

På förslag av vice ordförande Timo Karén beslutade nämnden att bordlägga ärendet till följande sammanträde.

Det antecknades att biträdande stadsdirektör Juha-Veikko Nikulainen avlägsnade sig från sammanträdesrummet på grund av jäv enligt generalklausulen för den tid detta ärende behandlades och beslut fattades.

Beslut:

Stadsplaneringsnämnden beslutade att bordlägga ärendet till följande sammanträde.

Stadsplaneringsnämnden 19.1.2015 § 17

Företagsservicedirektörens förslag:

Stadsplaneringsnämnden beslutar att föreslå för stadsstyrelsen och vidare för stadsfullmäktige att Vanda stad av miljöministeriet med stöd av Markanvändnings- och bygglagen 99 § mom. 1 och 3 anhåller om tillstånd för att till Vanda stad enligt de i föredragningstexten ovan anförda grunderna få inlösa det område på ca 43,4 ha av fastigheten Saras (92-406-3-245) vilket är utmärkt på den bifogade kartbilagan, vilket i delgeneralplanen för Marja-Vanda anvisats för bostadsbyggnation och därmed tillhörande samhällsbyggande.

Behandling:

Vice ordförande Timo Karén föreslog att ärendet återremitteras för ny beredning. Ledamot Göran Härmälä understödde det framlagda förslaget om återremittering.

Ordförande konstaterade att man måste hålla omröstning om saken och föreslog följande omröstningsförfarande: de som understöder företagsservicedirektörens förslag röstar ja, medan de som understöder vice ordförande Karéns förslag röstar nej. Omröstningsförslaget godkändes.

Vid omröstningen gavs 10 ja-röster, 6 nej-röster medan 1 ledamot röstade blankt.

Ordföranden konstaterade att remitteringsförslaget förkastats.

Det antecknades att biträdande stadsdirektör Juha-Veikko Nikulainen avlägsnade sig från sammanträdesrummet på grund av jäv enligt generalklausulen för den tid detta ärende behandlades och beslut fattades.

Beslut:

Företagsservicedirektörens förslag godkändes.

Stadsstyrelsen 26.1.2015 § 34

Stadsdirektörens förslag:

Stadsplaneringsnämnden beslutar att föreslå för stadsfullmäktige att Vanda stad av miljöministeriet med stöd av Markanvändnings- och bygglagen 99 § mom. 1 och 3 anhåller om tillstånd för att till Vanda stad enligt de i föredragningstexten ovan anförda grunderna få inlösa det område på ca 43,4 ha av fastigheten Saras (92-406-3-245) som finns utmärkt på den bifogade kartbilagan, vilket i delgeneralplanen för Marja-Vanda anvisats för bostadsbyggnation och därmed tillhörande samhällsbyggande.

Behandling:

Det antecknades att tomtchef Armi Vähä-Piikkiö i början av sammanträdet var på plats för att besvara frågor.

Det antecknades att biträdande stadsdirektör Juha-Veikko Nikulainen avlägsnade sig från sammanträdesrummet på grund av jäv enligt generalklausulen för den tid detta ärende behandlades och beslut fattades.

Beslut fattades om att utse stadsdirektören till föredragande i ärendet.

Beslut:

Stadsstyrelsen beslutade enhälligt att bordlägga ärendet till följande sammanträde.

Stadsstyrelsen 9.2.2015 § 36

Stadsdirektörens förslag:

Stadsplaneringsnämnden beslutar att föreslå för stadsfullmäktige att Vanda stad av miljöministeriet med stöd av Markanvändnings- och bygglagen 99 § mom. 1 och 3 anhåller om tillstånd för att till Vanda stad enligt de i föredragningstexten ovan anförda grunderna få inlösa det område på ca 43,4 ha av fastigheten Saras (92-406-3-245) som finns utmärkt på den bifogade kartbilagan, vilket i delgeneralplanen för Marja-Vanda anvisats för bostadsbyggnation och därmed tillhörande samhällsbyggande.

Behandling:

Det antecknades att biträdande stadsdirektör Juha-Veikko Nikulainen avlägsnade sig från sammanträdesrummet på grund av samfundsjäv för den tid detta ärende behandlades och beslut fattades.

Stadsstyrelseledamot Lauri Kaira föreslog att stadsdirektörens förslag förkastas.

Stadsstyrelseledamöterna Tapani Mäkinen, Riitta Ryhänen och Patrik Karlsson stödde Kairas förslag.

Ordförande konstaterade att man måste hålla omröstning om saken och föreslog följande omröstningsförfarande: de som understöder stadsdirektörens förslag röstar ja, medan de som understöder Kairas förslag röstar nej. Omröstningsförslaget godkändes.

I omröstningen gavs 10 ja-röster (Bruun, Jääskeläinen, Kokko, Kotila, Letto, Mäntynen, Niemelä, Näätsaari, Suvensalmi, Åstrand) och 7 nej-röster (Kaira, Karlsson, Lehmuskallio, Mäkinen, Niinistö, Orpana, Ryhänen), varvid återremitteringsförslaget förkastades.

Beslut:

Stadsdirektörens förslag godkändes.

Stadsfullmäktige 2.3.2015 § 15

Stadsstyrelsens förslag:

Stadsfullmäktige beslutar att Vanda stad av miljöministeriet med stöd av Markanvändnings- och bygglagen 99 § mom. 1 och 3 anhåller om tillstånd för att till Vanda stad enligt de i föredragningstexten ovan anförda grunderna få inlösa det område på ca 43,4 ha av fastigheten Saras (92-406-3-245) som finns utmärkt på den bifogade kartbilagan, vilket i delgeneralplanen för Marja-Vanda anvisats för bostadsbyggnation och därmed tillhörande samhällsbyggande.

Behandling:

Det antecknades att biträdande stadsdirektör Juha-Veikko Nikulainen avlägsnade sig från sammanträdesrummet på grund av jäv för den tid detta ärende behandlades och beslut fattades.

Beslut:

Stadsstyrelsen beslutade enhälligt att bordlägga ärendet till följande sammanträde.

Bilagor:

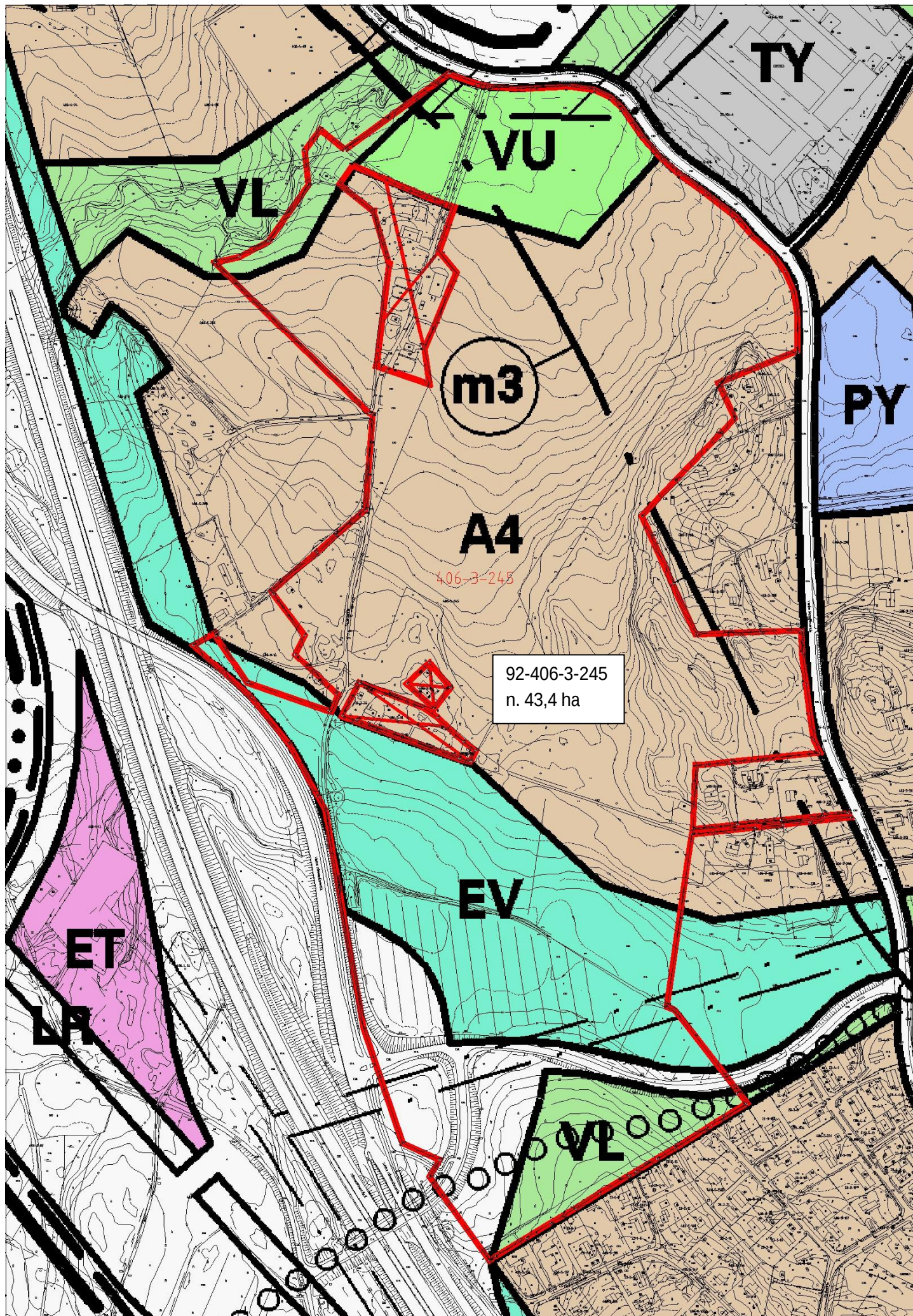
- Objektkarta 1A
- Objektkarta 1B
- Bilaga 2. MBT 2012–2015, bostadsproduktionens mål kommunvis (tabell 1)

- Bilaga 3. MBT 2012–2015 bostadsproduktionens mål inom de primära målområdena (tabell 2)
- Bilaga 4. MBT 2012–2015 bostadsproduktionens mål inom de primära målområdena (karta 2)

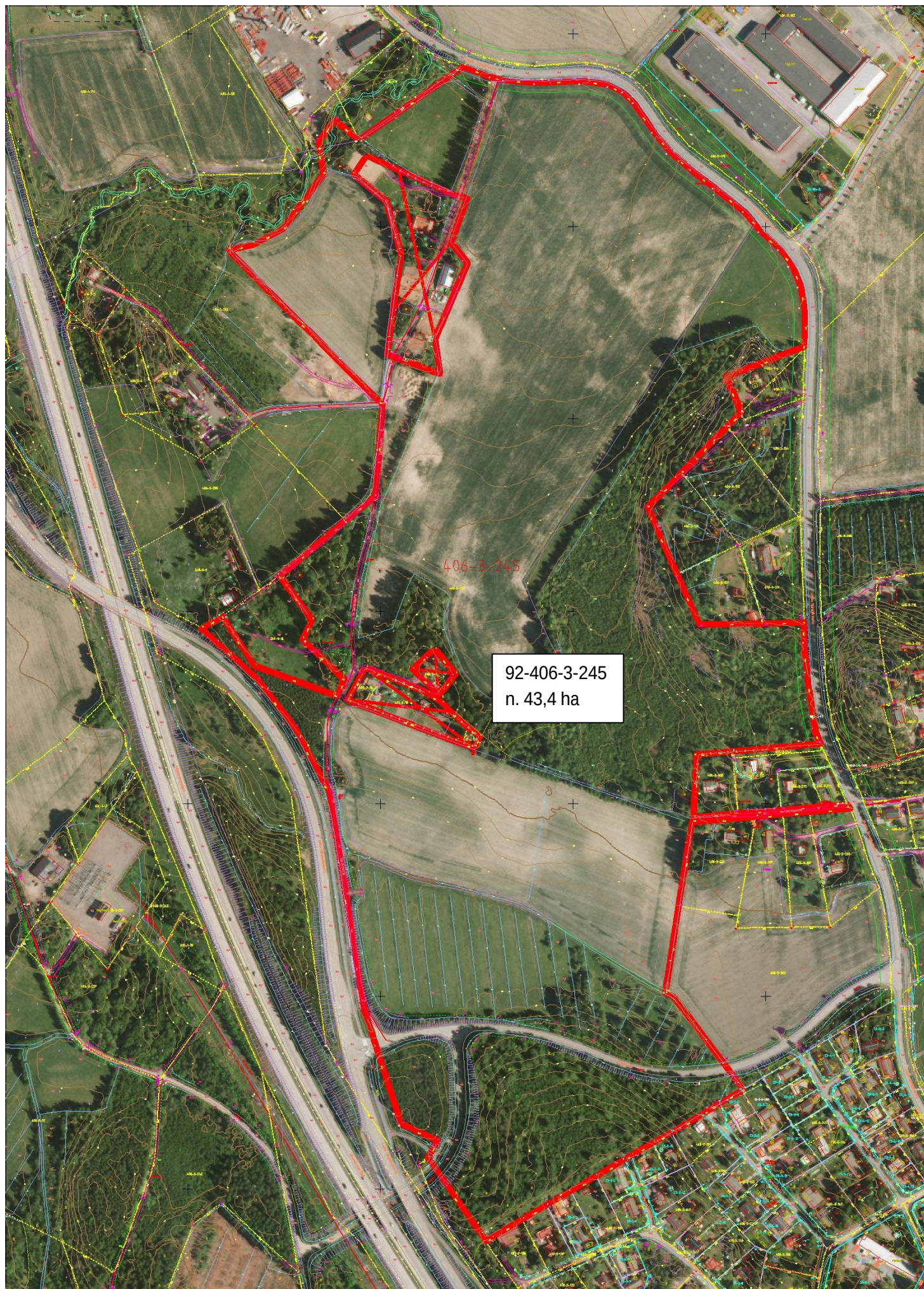
Anvisningar för sökande av ändring: 4.1 Besvärsförbud

Närmare information: tomtchef Armi Vähä-Piikkiö, tfn 09 8392 4253
markanvändningsingenjör Taina Andersson, tfn 09 8392 2077
fornamn.efternamn(at)vantaa.fi

Ote osayleiskaavasta

Liite 1A

Ilmakuva

Liite 1B

LITTE 2

Taulukko 1: Helsingin seudun asuntotuotannon tavoitteet ja tuotannon edellyttämä asemakaavoitettu kerrosala kaudella 2012 - 2015

Kunta/seutu	Asuntotuotantavoite		ARA-tuotannon tavoite			Tuotantotavoitteen edellyttämä asemakaavoitettu kerrosala kaudella 2012 - 2015, kerrosneliömetriä			
	Kaudella 2012 - 2015	Kaudella 2012 - 2015	Kaudella 2012 - 2015	Kaudella 2012 - 2015	Kaudella 2012 - 2015	Kaudella 2012 - 2015	Kaudella 2012 - 2015	Kaudella 2012 - 2015	Kaudella 2012 - 2015
	Keskim. vuodessa, asuntoja	Kaudella yhteensä, asuntoja	ARA-asuntojen osuus ¹⁾	Keskim. vuodessa, ARA-asuntoja	Kaudella yhteensä, ARA-asuntoja	Keskim. vuodessa, kem ²	Kaudella yhteensä, kem ²	Asemakaavat ²⁾ voimassa, kem ²	Kaavallinen valmius ³⁾
Espoo	2 500	10 000	20 %	500	2 000	250 000	1 000 000	660 000	66 %
Helsinki	5 000	20 000	20 %	1 000	4 000	450 000	1 800 000	1 548 000	86 %
Kauniainen	60	240	20 %	12	48	6750	27 000	27 000	100 %
Vantaa	2 000	8 000	20 %	400	1 600	200 000	800 000	592 000	74 %
PKS yhteensä	9 560	38 240	20 %	1 912	7 648	906 750	3 627 000	2 827 000	78 %
Hyvinkää	300	1 200	20 %	60	240	23 825	95 300	95 300	100 %
Järvenpää	430	1 720	20 %	86	344	35 000	140 000	109 200	78 %
Kerava	390	1 560	20 %	78	312	32 500	130 000	118 300	91 %
Kirkkonummi	330	1 320	20 %	66	264	30 000	120 000	120 000	100 %
Mäntsälä	160	640	20 %	32	128	18 750	75 000	42 000	56 %
Nurmijärvi	330	1 320	20 %	66	264	31 000	124 000	97 960	79 %
Poriainen	60	240	20 %	12	48	8 500	34 000	29 580	87 %
Sipoo	330	1 320	20 %	66	264	43 250	173 000	100 340	58 %
Tuusula	350	1 400	20 %	70	280	48 750	195 000	66 300	34 %
Vihti	260	1 040	20 %	52	208	26 250	105 000	74 550	71 %
KUUMA yhteensä ⁴⁾	2 940	11 760	20 %	588	2 352	297 825	1 191 300	853 530	72 %
Helsingin seutu yhteensä	12 500	50 000	20 %	2 500	10 000	1 204 575	4 818 300	3 680 530	76 %

¹⁾ osuus asuntotuotantotavoitteesta

²⁾ Helsinki maalisku 2012 (TASKI), muu PKS-alue lokaku 2011 (HSY/SeutuRAMAVA) ja KUUMA-alue 1.1.2012 (Uudenmaan liiton kyselyt)

³⁾ voimassa olevien asemakaavojen mukaisen kerrosalan osuus tuotantotavoitteen edellyttämästä koko kerrosalasta koko kaudella

⁴⁾ kunnittaiset tavoitteet ovat KUUMA-kuntien asumisryhmän aineistosta

Aineistot koottu Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä HSY:ssä ja Uudenmaan liitossa, lähteinä PKS-kuntien asuntotuotantotavoitteet ja -arviot sekä HSY/SeutuRAMAVA, KUUMA-kuntien osalta Uudenmaan liiton kyselyt 2011 ja 2012

Aineisto tarkistettu 27.4.2012

Taulukko 2: Asuntotuotannon tavoitteet asumisen ensijailla kohdealueilla vuosina 2012 - 2015 (tarkistett tiedot 15.5.2012)

3 (8)

Vantaa

Kohdealue- tunnus (ks. kartta)	Kohdealueen nimi	Asuntotuotantotavoite kohdealueella v. 2012-15, asuntoja					Kaavallinen valmius, ¹⁾ lokakuu 2012
		AK-asuntoja yhteensä	AP-asuntoja yhteensä	Asuntoja yhteensä	Asuntoja keskim. vuodessa		
092_01	Hakunila-Lahdentie	117	36	153	38		43 %
092_02	Tikkurilantie-Jokinieniemi	1 167	112	1 279	320		55 %
092_03	Hiekkaharju-Jokinieniemi	578	81	659	165		69 %
092_04	Leinela-Koivukylä	1 018	237	1 255	314		100 %
092_05	Iloja	59	168	227	57		82 %
092_06	Korso-Vallinoja	127	60	187	47		73 %
092_07	Leppäkorpi-Jokivarsi	0	141	141	35		100 %
092_08	Nikimäki	0	266	266	67		100 %
092_09	Pakkala-Veromies	613	94	707	177		26 %
092_10	Ylästö	0	110	110	28		100 %
092_11	Marja-Vantaa	833	284	1 117	279		100 %
092_12	Koivurinne-Friimetsä	0	12	12	3		100 %
092_13	Kuninkaankolmio, Vantaa	872	169	1 041	260		45 %
	Kohdealueiden tuotanto yhteensä	5 384	1 770	7 154	1 789		71 %
	Kohdealueiden ulkopuolinen tuotanto yhteensä ²⁾	0	845	846	211		100 %
	Asuntotuotantotavoite yhteensä	5 384	2 615	8 000	2 000		74 %

¹⁾ voimassa olevien asemakaavojen mukaisen kerrosalan (SeutuRAMAVA) osuus kohdealueen asuntotuotannon edellyttämästä kerrosalasta²⁾ asuntotuotannon kokonaistavoitteen (8 000 asuntoa) edellyttämä tuotanto kohdealueiden ulkopuolella

Lähde: Vantaan kaupunki

Kauniainen

Kohdealue- tunnus (ks. kartta)	Kohdealueen nimi	Asuntotuotantotavoite kohdealueella v. 2012-15, asuntoja					Kaavallinen valmius, ¹⁾ lokakuu 2012
		AK-asuntoja yhteensä	AP-asuntoja yhteensä	Asuntoja yhteensä	Asuntoja keskim. vuodessa		
235_1	Kauniainen, asuntotuotantotavoite yhteensä	170	70	240	60		100 %

¹⁾ voimassa olevien asemakaavojen mukaisen kerrosalan (SeutuRAMAVA) osuus kohdealueen asuntotuotannon edellyttämästä kerrosalasta

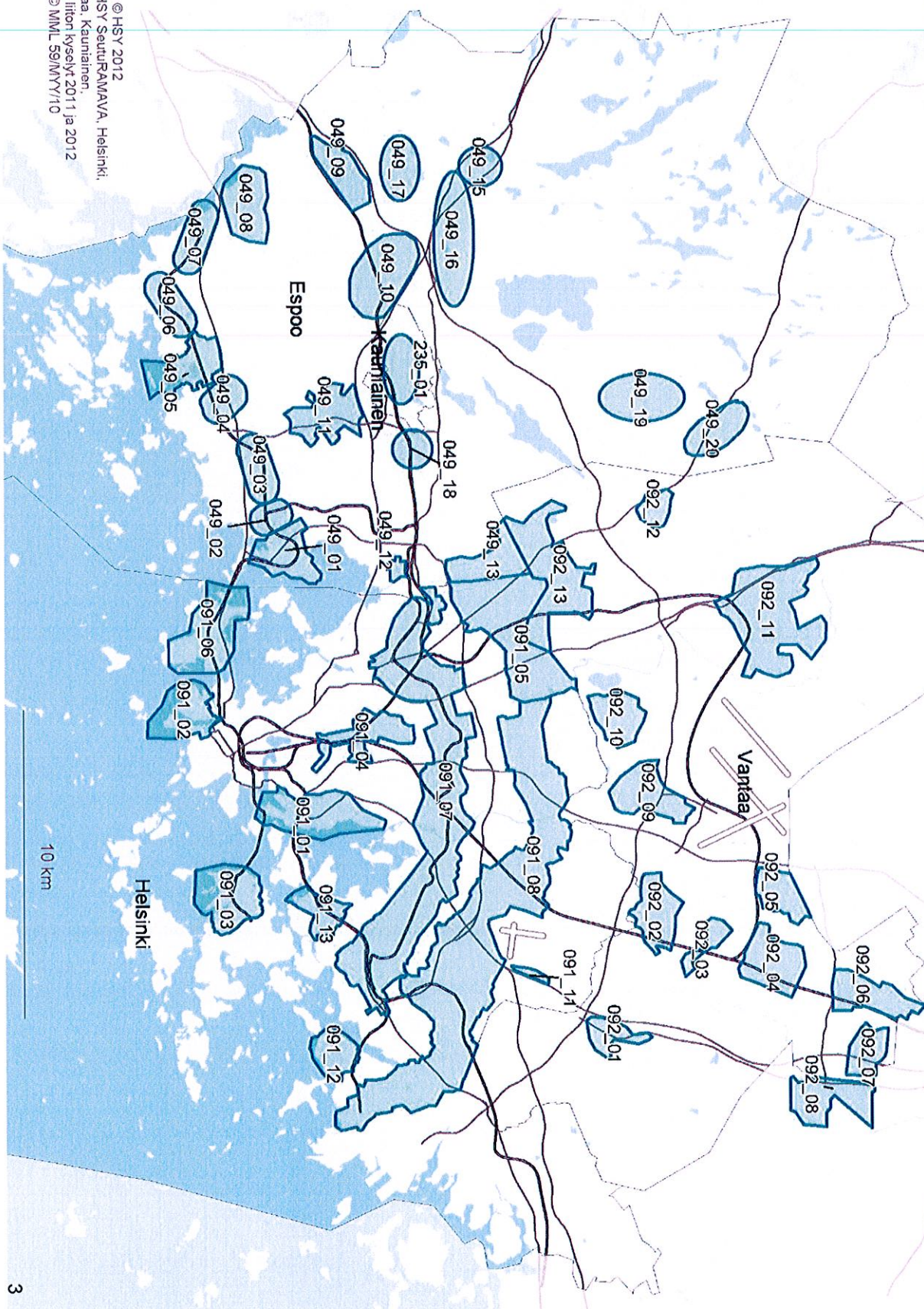
Lähde: Kauniainen kaupunki

AK = asuinkerrostalot

AP = asuinpientalo (erilliset pientalot sekä rivi- ja keijutalot)

Kartta 2: Asumisen ensisijaiset kohdealueet pääkaupunkiseudulla vuosina 2012 - 2015 , aluetunnukset

 kohdealueet
(asuntotuotantavoitteet esitetty liitetaulukossa 2)

Teemakartta © HSY 2012
Aineistot © HSY, SeutuRAMAVA, Helsinki,
Espoo, Vantaa, Kauniainen,
Uudenmaan liiton kyseiyt 2011 ja 2012
Pohjakartat © MML 59/MYY/10

3.5.2012

16 § Vanda stads social- och patientombudsmans rapport över verksamhetsåret 2014

VD/634/00.03.02.00/2015
HN/MLiu/IL/AR/MT/LL/ALS

Social- och patientombudsmannen är ett oberoende organ som administrativt hör till resultatområdet för kommuninvånarservice inom verksamhetsområdet för koncern- och invånarservice.

Socialombudsmannens arbete grundar sig på lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården som trädde i kraft vid ingången av år 2001. Socialombudsmannen hjälper och bistår socialvårdens klienter i frågor som gäller service och förmåner. Man kan också be socialombudsmannen om råd för hur man t.ex. framställer en anmärkning eller anför besvär, men ombudsmannen verkar inte som advokat. Ombudsmannen fattar inte heller själv beslut och kan inte ändra på beslut som myndigheterna fattat. Socialombudsmännen i Vanda och Esbo vikarierar varandra under semestrar och ledigheter, vilket innebär att ombudsmannatjänsterna står till buds året runt.

Enligt lagen ska ombudsmannen utöver kundservicen också följa med hur social- och hälsovårdsklienternas rättigheter utvecklas i kommunen samt utarbeta en årsrapport om verksamheten stadsstyrelsen för kännedom. I sin årsrapport presenterar social- och patientombudsmannen en helhetsbild utgående från klientkontakterna samt kommer med förslag om hur verksamheten kunde utvecklas. År 2014 kontaktades social- och patientombudsmannen lite över 2 000 gånger, vilket var ett rekord. Av klientkontakterna gällde merparten hälsovården.

Inom socialvården utgör ärenden som rör **utkomststödet** fortsättningsvis den största gruppen av klientkontakterna. Kontakternas art och antal pekar dock inte på några exceptionella problem i behandlingssystemet för utkomststödet. Kontakterna har inte enbart gällt utkomststödet behandlingstider. Det förefaller som om den som fattar beslut kan ha sökandens alla inkomst- och utgiftsuppgifter till hands uppdaterade så nära realtid som möjligt om och när utkomststödet delvis överförs till FPA. Problemet har alltid varit att den som söker om utkomststöd har inkomster och utgifter som består av många små delar. Den som behandlar ärendet borde känna till den faktiska situationen då beslutet fattas.

Kontakterna som rör **åldringar** gäller för det mesta både hälsorelaterade och sociala frågor. Oron över huruvida en åldring klarar sig ensam hemma på egen hand är allmän. Enligt ombudsmannen lönar det sig att satsa på stöd för närståendevård medan närståendevårdarna har behov av en omfattande stödverksamhet. Ombudsmannen lyfter speciellt fram oron över att närståendevårdaren eventuellt insjuknar. Man har också mottagit flera telefonsamtal från anhöriga och vänner till äldre patienter där man ansett att patienten skickas hem för tidigt.

Inom hälsovården lyfter ombudsmannen fram ett beslut som hälsovårdstjänsternas ledningsgrupp fattat om en effektivisering av kontrollen vid hälsocentralens jourverksamhet. Beslutet är av stor betydelse för främjandet av patientsäkerheten. Enligt beslutet ges patienten i samband med besöket vid hälsocentraljouren en skriftlig redogörelse för utvärderingen av vårdbehovet. Då patienten genast får en skriftlig bedömning uppstår inga oklara situationer efteråt om varför man inte ansett att läkarvård eller annan omedelbar vård varit nödvändig.

Internationaliseringen är en utvecklingstrend som kommunerna bör beakta mer än tidigare. Ombudsmannen ställer frågan huruvida kommunerna förberett sig inför den kommande lagstiftningen inom hälsovårdstjänsterna. Den akuta hälso- och sjukvård som ska ges s.k. papperslösa som vistas i Finland föreslås träda i kraft från början av år 2016. Om lagförslaget förverkligas kommer det att förutsätta specialutbildning av kommunens anställda.

Den nya socialvårdslagen, som för **hemservice**ns del trädde i kraft från ingången av år 2015, förbättrar tillgången på lågröskeltjänster. Numera har man även tillgång till hemservice, familjearbete, stödpersoner och -familjer samt kamratstödsgruppernas verksamhet, utan att vara klient vid barnskyddet. Kommunerna bör förbereda sig inför förändringar som rör verksamhetsställen och klart och tydligt ange var man i fortsättningen får hjälp och service.

Förslag framlagt av tf. biträdande stadsdirektören för invånarservicens verksamhetsområde:

Stadsstyrelsen beslutar att

- a) anteckna Vanda social- och patientombudsmans rapport för verksamhetsåret 2014 för kännedom,
- b) sända rapporten till social- och hälsovårdsnämnden för åtgärder, och
- c) sända rapporten till stadsfullmäktige för kännedom.

Behandling:

Det antecknades att social- och patientombudsman Miikkael Liukkonen var närvarande vid sammanträdet för att svara på frågor med anknytning till rapporten för år 2014.

Beslut:

Förslaget godkändes.

Stadsfullmäktige 2.3.2015 § 16

Stadsstyrelsens förslag:

Stadsfullmäktige beslutar anteckna Vanda stads social- och patientombudsmans rapport för verksamhetsåret 2014 för kännedom.

Beslut:

Förslaget godkändes.

Bilaga:

– Ombudsmannens rapport för år 2014

Anvisningar för sökande av ändring: 4.1 besvärsförbud

Närmare information:

tf. biträdande stadsdirektör Heidi Nygren; social- och patientombudsman Miikkael Liukkonen, tfn 8392 2537

VANTAA

Vantaan sosiaali- ja potilasasiamiehen
raportti Vantaan kaupunginhallitukselle
toimintavuodelta 2014

Konserni- ja asukaspalvelut

Sisältö

Johdanto	2
Asiakasyhteydenotoista	2
Sosiaalihuollon yhteydenotot	3
Toimeentulotuen yhteydenotot	3
Voisiko kansalaispalkka, perustulo tai muu korvata nykyisen toimeentulotukijärjestelmän?	3
Lastensuojelun yhteydenotot	4
Yhteydenotoista vanhusten asioissa	5
Päihdehuollon yhteydenotot	6
Vammaispalveluista	6
Terveystieteiden yhteydenotot	7
Päivystystoiminnasta hyvä päätös	7
Asioiden vireilletulotapa	7
Muistutus ennen kantelua	8
Terveyskeskusten toiminta	8
Katriinan sairaala	9
Vanhusten viimeisistä elinkuukausista	9
Kansainvälistyminen	9
Kotipalvelua lapsiperheille 1.1.2015	10

Johdanto

Vuoden 2014 toimintaa leimaa hyvin vilkas lainsäädännön murrosvaihe. On ollut keskustelua Sote-uudistuksesta, vanhuspalvelujen uudistuksesta, koko sosiaalihuoltolain uudistuksesta, toimeentulotukijärjestelmän siirtymisestä Kelan hoidettavaksi, omaishoidon tuen uudistamisesta, viranomaisten yhteistoiminnan lisäämisestä lastensuojelussa. Sosiaalihuollon asiakkaan ja potilaan itsemääräämisoikeuden vahvistamista koskeva lakipaketti (HE 108/2014) toisi merkittäviä lisätehtäviä toteutuessaan. Terveystieteiden ja sosiaalihuollonkin puolella on tietojärjestelmien yhtenäistäminen ja sähköinen arkistointi vireillä.

Ylipäättensä tiedon hallinta on noussut keskustelunaiheeksi muutenkin kuin salassapitomielessä.

Sähköiset reseptit ja koko potilastietojärjestelmän muuttuminen sähköiseksi, asiakkaiden kotikoneille nähtäväksi, tulee olemaan suurimpia muutoksia sosiaali- ja potilasasiamiestyönkin kannalta. Kun asiakas pankkitunnuksilla näkee koska tahansa, mitä hänen potilasasiakirjojensa on merkitty, on oletettavaa, että aktiivisuus hoitoon osallistumiseen ja kommentointiin lisääntyy merkittävästi. Lääkärin merkinnät ja johtopäätökset voidaan helpommin kyseenalaistaa tai hyväksyä.

Kiinnostus omien potilasasiakirjojen tutkimiseen on lisääntynyt huomattavasti. Myös halutaan tietää, keillä on pääsy potilasasiakirjoihin.

Vuosi 2014 on siis ollut muutosorientaation vuosi. Talouden lainalaisuudet kiihdyttävät kekseliäisyyttä sosiaali- ja terveydenhuollon sisältöpuolella ja toimintatavoissa. Lainsäädäntöä tulee lisää jopa ennätysmääriä, ja samalla puhutaan tarpeesta vähentää kuntien velvoitteita ja normeja. Kansalaiset katsovat lainsäädännön määrä paikoin jo liialliseksi.

Muutostilanteessa lakeja on muutettava. Sosiaali- ja potilasasiamiehen työssä näkee konkreettisesti, että lainsäädäntöäkin merkittävämpi asia on henkilöstön sitoutuminen asiakastyöhön. Lakeja soveltavalle henkilöstölle tulee olemaan vaativa tehtävä opetella ja viedä uudet säännökset käytäntöön. Vakava harkinta uusien säännösten tuottamistahdissa on paikallaan.

Asiakasyhteydenotoista

Vuoden 2014 aikana Vantaan sosiaali- ja potilasasiamies on vastaanottanut asiakaskyselyjä ennätysmääräisesti. Yhteismääräisesti päästiin jo hieman yli 2000 yhteydenoton, joista terveydenhuollon yhteydenottoja oli 1500. Sosiaalipuolen yhteydenottoja oli loppuosa eli lukumääräisesti vähemmän.

Sosiaalipuolen yhteydenottojen selvittäminen on kuitenkin useasti monimutkaisempaan kuin terveydenhuollon yhteydenottojen. Terveystieteidenhuollossa kysytään useammin yhtä asiaa kuten esim. hoitovirhe-epäilyn toimintaohjeita.

Sosiaalipuolen yhteydenotot voivat sisältää lukuisia eri elämänalueen kysymyksiä terveyskysymykset mukaan lukien. Huolena samassa kyselyssä voi olla asumisen turva, toimeentulotuen turva, terveydenhuollon rahoittaminen, lasten asema, avioero, lasten huollot ja tapaamiset, perintökysymyksiä ja rikosoikeudellista neuvonnan tarvetta, kelan ja muiden tukijärjestelmien yhteensovitus.

Voidaan siis sanoa, ettei sosiaali- ja potilasasiamiehelle tulleet asiat ole vertailukelpoisia siten, että olisi mielekästä jakaa asiat määrällisesti terveydenhuollon asioihin ja sosiaalihuollon asioihin. Laadullisesti voi olla kyse aivan eri mittaluokan työmäärästä.

Asiamiestyössä on pidettävä mielessä, että asiamies on palvelun vauhdittaja ja oikeusturvaneuvonnasta vastaava puolueeton itsenäinen taho. Varsinaiset palvelujen olosuhdeparannukset on tapahduttava sosiaali- ja terveyspalvelujen perustuksessa. Sosiaali- ja potilasasiamies on luonteeltaan neuvontapalvelu, joka voi onnistuessaan johtaa asiakkaan ongelmakysymyksen ratkaisuun ja parantaa hänen elämäntilannettaan.

Sosiaalihuollon yhteydenotot

Toimeentulotuen yhteydenotot

Sosiaalihuollon yhteydenotoista suurimman kysymysryhmän muodostavat edelleenkin toimeentulotuen asiat. Toimeentulotuen tilanne välittyy samankaltaisena asiakasyhteydenotoista kuin useina vuosina aikaisemmin. Yhteydenottojen määrä tai laatu ei viittaa poikkeuksellisiin ongelmiin toimeentulotuen käsittelyjärjestelmissä.

Ehkä yllättävää on se, ettei yhteistyö Kelan toimistojen kanssa ole näkynyt tai kuulunut asiakkaiden puheissa juuri mitenkään. Vaikuttaisi siltä, että yhteistyö Kelan kanssa on saanut yleisöltä hyvin neutraalin vastaanoton.

Koska toimeentulotukea koskevia valituskelpoisia hallintopäätöksiä tehdään massiivinen määrä kaikkeen muuhun sosiaalihuollon päätöksentekoon verrattuna, olisi jopa ihmetyksen aihe, jos palautetta ei tulisi.

Palaute liittyy useimmiten kommunikointikanavien toimivuuteen. Sosiaaliasiamiehen kautta viestit menevät nopeasti etuuskäsittelijälle tai sosiaalityöntekijälle. Tämän vaihtoehdon pitäisi olla kuitenkin viimesijainen.

Pelkästään toimeentulotuen käsittelyajat eivät ole olleet yhteydenottojen sisältönä. Vaikuttaa siltä, että jos ja kun toimeentulotuki siirtyy osittain Kelalle, voitaisiin päästä sellaiseen päätöksentekoon, jossa päätöksentekijällä olisi kaikki hakijan tulo- ja menotiedot mahdollisimman reaaliaikaisesti käsillä. Ongelmana on aina ollut se, että toimeentulotuen hakijan tulot ja menot koostuvat pienistä lukuisista palasista, joiden tulisi olla oikein käsittelijän tiedossa juuri päätöshetkellä. Muutoin joudutaan lisäselvityksiin, ja viivästyksiin.

Voisiko kansalaispalkka, perustulo tai muu korvata nykyisen toimeentulotukijärjestelmän?

Toimeentulotuen myöntämistä harkitaan joka kuukausi aina uudestaan hakemuksen pohjalta. Hakemisen asiakkaat kokevat monesti työlääksi erilaisine liitteineen ja selvityksineen. Kieltämättä järjestelmä voidaan kokea helposti nöyryyttäväksi ja tuskastuttavaksi sekä monimutkaiseksi.

Tulojen ja menojen reaaliaikainen selvittäminen yksilöllisesti ei olisi tarpeen ns. kansalaispalkan tai perustulon kaltaisessa järjestelmässä. Tässä yhteydessä ei ole mahdollisuutta tarkemmin vertailla eri järjestelmiä. Ratkaisut kuuluvat poliittisen päätöksenteon piiriin.

Sen verran voisi todeta kuitenkin, että hyvin vähän byrokratiaa käsittävä eläkkeeseen tai lapsilisään verrattava perustulomuoto voi olla käytännössä vaikeaa luoda ilman, että tutkitaan tuen saajien tai tuensaajien perheiden omaisuustilanne melko tarkasti.

On suuri ero antaa "vastikkeetonta rahaa" peruselämiseen henkilöille tai perheille, joilla on omaisuutta, kuin niille, joilla ei ole. Omaisuustilanteen selvittäminen vaatii myös kohtalaisen paljon virkamiestyötä ja selvityksiä. Omaisuutta ei aina edes näy mistään rekisteristä varallisuusverosta luopumisen jälkeen. Toimeentulotukea korvaaviksi tarkoitetuissa järjestelmissä ei ole kovin usein otettu mukaan omaisuustarkastelua.

Omaisuuden merkitys, sen perustuslaillinen suoja ja omaisuuden vaikutus perusturvaan tulonsiirtopuolella ja terveydenhuollon vanhus- ja hoivapalveluissa on selvästi nousemassa keskustelunaiheeksi samalla, kun valtion ja kuntien velkaantuminen lisääntyy.

Nyt on jo huomattavissa kunnissa epävirallisia käytäntöjä, joista voisi päätellä asiakkaan varallisuuden vaikuttavan esimerkiksi siihen, kuinka nopeasti asumispalvelu järjestyy. Oletetaan ehkä varakkaiden hankkivan hoiva-asumisensa yksityiseltä puolelta.

Työikäisten kohdalla Vantaalla on aivan oikein havaittu kannattavimmaksi vaihtoehdoksi auttaa työikäisiä työllistymään. Tässä Vantaa on aktiivinen toimija.

Toimeentulotuen siirto Kelaan voi olla askel oikeaan suuntaan. Toteutuksen tulisi olla hyvin suunniteltu. Lopputulos ei ole vielä nähtävissä.

Lastensuojelun yhteydenotot

Lastensuojelun yhteydenotot jakautuvat pääasiassa kahdenlaisiin yhteydenottoihin. Lasten olosuhteista huolestuneet sukulaiset, eropuolisot tai naapurit ottavat yhteyttä ja vaativat, että viranomaiset puuttuisivat huolestuttavaan tilanteeseen, joka koetaan lapsille vaaralliseksi tai vahingolliseksi.

Toisaalta taas perheen äidit yleensä ottavat yhteyttä sen vuoksi, että heidän normaaliin perhe-elämäänsä on puututtu, vaikka lasten kannalta siihen ei ole riittävää tai mitään syytä. Epäillään kiusantekoa tai epäpäteviä, yli-innokkaista sosiaalityöntekijöitä.

Molemmissa yhteydenottotyypeissä halutaan tietää, mitä "laki sanoo".

Oma lukunsa ovat sitkeät, riitaiset erotilanteet, joissa sosiaalityö nähdään ongelmien aiheuttajana varsinkin sen osapuolen taholta, joka on häviöllä oikeusprosessissa taisteltaessa lasten huoltajuudesta. Tuomioistuinten pyytämät lausunnot sosiaaliviranomaisilta asetetaan epäilyttävään valoon hävinneen osapuolen taholta.

Selvästi lisääntyneet ovat toiselle vanhemmalle oikeuden määräämät lähestymiskiellot, joista osapuolilla on kysyttävää.

Sosiaali- ja potilasasiamiehen kannalta asioihin vaikuttaminen on rajallista siinä vaiheessa, kun oikeudenkäynti on vireillä. Sosiaalityön oikeellisuutta voidaan tarkastella tuomioistuimessa todistelun kautta, ja tuomioistuimen asia on asianajajien avustuksella selvittää totuus asiassa. Sosiaaliasiamies antaa neuvoja yleisellä tasolla oikeusprosessin kulusta ja mahdollisuuksista reagoida prosessissa. Päävastuu neuvonnasta on kuitenkin asianajajilla, jotka ovat poikkeuksetta jo kuvassa mukana.

Sosiaalityöntekijöiden painostaminen tässä vaiheessa ei ole yleensä sopivaa kummankaan riidan osapuolen vaatimuksesta.

Osapuolilla on oikeudenkäynnistä riippumatta itsenäinen mahdollisuus sitten kannella esim. eduskunnan oikeusasiamiehelle, jos he katsovat virkamiesten olleen puolueellisia esim. lausuntoprosessissa.

Salassapitokysymykset ovat monesti vaikeita alaikäisten kohdalla riitaisten vanhempien kysellessä viranomaistietoja lapsiinsa liittyen.

Joissakin sairaaloissa tulkitaan esim. 17- vuotiaan alaikäisen voivan kieltää antamasta tietoa vanhemmilleen ylipäättänsä siitä, että hän on sairaalassa. Teoriassa voi siis esim. huoltaja jäädä epätietoiseksi, missä sairaalassa hänen lapsensa on vai onko lapsi ollenkaan sairaalassa. Tämä ei koske Vantaata, mutta kuvastaa salassapitosäännösten vaikeutta ja tulkinnanvaraisuutta.

Lastensuojelun toiminta Vantaalla näyttäytyy sosiaali- ja potilasasiamiehelle koko lailla asiallisena toimintana. Uuden sosiaalihuoltolain tarkoitus on saada kunnat panostamaan kotipalveluihin siten, että ennalta ehkäistään varsinaisen lastensuojelun asiakkuutta.

Yhteydenotoista vanhusten asioissa

Vanhuksia koskevat yhteydenotot koskettavat yleensä terveydellisiä kysymyksiä ja samalla sosiaalisia kysymyksiä eli terveyttä ja köyhyyttä tai terveyttä ja asumisolosuhteita.

Yleinen on huoli siitä, selviääkö vanhus omatoimisesti kotona. Yleensä terveystilanne esim. muistisairauksissa heikkenee, ja pitäisi osata oikea-aikaisesti päättää, milloin tilanne alkaa muodostua liian riskialttiiksi kotona asumiselle, vaikka apuakin olisi sinne tarjolla.

Lainsäädäntö on nykyisellään riittävä turvaamaan mahdollisuudet tarpeelliseen hoivakartoitukseen ja hoivaan. Osa ns. vanhuspalvelulain pykälistä tuli voimaan 1.1.2015. Jos iäkäs henkilö tarvitsee apua palvelujen toteuttamiseen ja yhteensovittamiseen liittyvissä asioissa, hänelle on nimettävä vastuutyöntekijä. Kunnan on huolehdittava, että sen käytössä on riittävästi monipuolista erityisasiantuntemusta eri aloilta.

Omaishoidon tukeen kannattaa panostaa. Se on joka tapauksessa edullista ja inhimillistä. Omaishoitajat tarvitsevat kuitenkin laajan tukitoiminnan. Suurten ikäluokkien ikääntymisen haasteita ei ratkaista omaishoitajienkaan avulla. Omaishoitajat tarvitsevat itsekkin paljon terveyspalveluja. Omaishoitajien tapaamisissa on esitetty huolta siitä, miten käy, jos omaishoitaja äkillisesti sairastuu. Kukaan ei tiedä, että kotona on avuton hoidettava, joka ei voi hakea apua. Pitäisikö omaishoitajien potilasasiakirjoihin saada merkintä omaishoitajaominaisuudesta.

Useita puheluita on tullut saattajina olleilta sukulaisilta tai ystäviltä, jotka hädissään soittavat sairaalasta tai päivystyksestä, että nyt vanhuspotilasta ollaan laittamassa takaisin kotiin, vaikka heidän mielestä potilas ei selviä vielä yksin kotonaan.

On mahdotonta puhelun perusteella sanoa, onko huoli aiheellinen, mutta olisi varmaan tehtävissä jokin järjestelmä, joka poistaisi tämän huolestuneisuuden.

Päihdehuollon yhteydenotot

Päihdehuollossa alkoholin osuus on jo vuosia pienentynyt kyselyissä. Alkoholin liikkakäyttö ja hoitoon pääsyongelma sen vuoksi, on aika harvinainen kysymys nykyään. Yleisin soittaja on nuorehko mieshenkilö, jolla on mennyt jollain lailla hoitoasiat ristiin huumehoitoon liittyen. Kohtelu ja hoidon säännöt koetaan liian tiukaksi tai epäoikeudenmukaiseksi. Verrataan helposti kaverien kokemuksia jostain toisesta hoitopaikasta, jossa koitiin annetaan lääkkeitä helpommin tai kohtelu on muuten inhimillisempää.

Lainsäädännössä ei ole kovin yksityiskohtaisesti säännelty päihdehoidon toteuttamistapoja. Hoitavalla taholla on melko vapaat kädet määrittellä järjestyssäännöt ja hoidon käytännön toteutus. Näin ollen sosiaali- ja potilasasiamiehen on tukeuduttava sosiaalihuollon ja terveydenhuollon asiakaslakeihin ja niistä ilmeneviin asiakaslähtöisyyden periaatteisiin ja yleiseen hallinnon palveluperiaatteeseen.

Valitusoikeutta tosiasiallisesta hallintotoiminnasta, kuten yksittäisistä hoitomääräyksistä ei ole lainsäädännössä, mutta niistä voidaan tehdä muistutus, johon yksikön päällikön on vastattava kirjallisesti asiakkaalle. Myös on mahdollista kannella lainvalvontaviranomaisille lainvastaisesta menettelystä. Esim. huume-testin vääristä tuloksista on kanneltu, ja joskus asiakkaan epäily on osoittautunut oikeaksi.

Yleinen havainto on, että asiakkaiden valitukset huonosta kohtelusta ovat vähentyneet, mikä viittaa siihen, että kanssakäymisessä on löydetty asiakkaiden kanssa paremmin yhteinen sävel.

Vammaispalveluista

Vammaispalveluiden osalta on tullut muutama yhteydenotto, joka koskee henkilökohtaista avustajapalvelua. Vaikeavammaiset kokevat, ettei heitä ole kuultu eikä selvitetty tarpeellisia avustajatuntimääriä. Myös on haluttu jotain tiettyä omaa hyväksi koettua henkilöä avustajaksi, mutta kaupungin taholta on tarjottu tietyn yhtiön tarjoamia ulkoistettuja avustajapalveluja.

Kohtalaisen vähäisen yhteydenottomäärän perusteella ei voi vetää yleisiä johtopäätöksiä, mutta jos avustajatoimintaa halutaan rationalisoida ja säästää kustannuksistakin, on varmistuttava siitä, että avustajapalveluja tarjoavan tahon henkilöstö on koulutettua ja sopiva muutenkin tehtävään. Asiakkaiden omia toivomuksia avustajien suhteen ei voida sivuuttaa. Vammaisella pitäisi olla oikeus päättää, toimiiko hän itse työnantajana, käyttääkö palveluseteliä vai ottaako kaupungin järjestämän avustajan, joka voi siis olla palkattu esim. henkilöstövuokrausfirmalta.

Henkilökohtaisen avustajan tehtäviä ei tulisi lopettaa, jos on mahdollista, että syntyy vakavia turvallisuusongelmia. Avustettavat ovat itse usein parhaita asiantuntijoita turvallisuustilanteen arvioimiseksi. Avustettavat ovat monesti täysin riippuvaisia avustajistaan. Luottamuksensuojaperiaate ja hallinnon palveluperiaate tarkoittaa sitä, että päätös henkilökohtaisesta avusta tehdään pitkäaikaisesti palveluntarpeen ja suunnitelman mukaan. Jos jo ennalta tiedetään, että tietty avun tarve tulee jatkumaan, ei ole oikein tehdä päätöksiä aina muutamaksi kuukaudeksi kerrallaan vastoin vammaisen henkilön kanssa tehtyä palvelusuunnitelmaa. Päätösten pysyvyyteen tulee voida luottaa.

Asiakkaat ovat huomioineet, että vammaisten palveluja koskevia päätöksiä tehdään lyhyeksi ajaksi, vaikka se ei olisi vamman laadun vuoksi perusteltua.

Ulkoistaminen edellyttää palvelun tarjoajien taustojen selvittämistä. Ulkomailta on esimerkkejä jopa rikollisjärjestöjen halukkuudesta henkilökohtaisten avustajien markkinoille. Suomessa ei ole tällaista esiintynyt, mutta kaikkeen kannattaa varautua.

Suuret ikäluokat vanhetessaan tuovat myös lieveilmiöitä, joissa heitä pyritään eri tavoin käyttämään sairauden tai vanhuuden tuoman avuttomuuden aikana taloudellisesti hyväksi laittomalla tavalla. Sosiaali- ja terveysviranomaisilla on jo nyt toimimisvelvollisuus lainsäädännössä havaitessaan hyväksikäyttöä.

Terveydenhuollon yhteydenotot

Päivystystoiminnasta hyvä päätös

Terveyspalvelujen johtoryhmä teki 11.11.2014 erittäin merkittävän potilasturvallisuutta edistävän päätöksen valvonnan tehostamisesta terveyskeskuspäivystystoiminnassa. Päätös on syytä ottaa tähän sellaisenaan:

Päätös:

”Sosiaali- ja potilasasiamiehen esitykseen ja tarkastuslautakunnan selvityspyyntöön perustuen edellytetään, että terveyskeskuspäivystys käynnistää 1.12.2014 alkaen menettelyn, jossa potilaalle annetaan käynnin yhteydessä kirjallinen selvitys (tuloste käynnistä) hoidon tarpeen arvioinnista. Selvitys annetaan silloin, jos potilaan ei katsota hoidon tarpeen arvioinnin perusteella tarvitsevan lääkärin tai muuta välitöntä hoitoa.”

Terveyspalvelujen päätös johtaa toivon mukaan siihen, että terveyskeskuspäivystyksessä hoidon tarpeen arviointi suoritetaan mahdollisimman huolellisesti. Kun potilaalle annetaan heti kirjallinen arviointi, ei jää jossiteltavaa myöhemmin sen suhteen, mikä olikaan se syy, miksi lääkärinhoitoa tai muuta välitöntä hoitoa ei katsottu tarpeelliseksi. Jos hoidon tarpeen arviointi ei joskus osu kohdalleen, ja syntyy oikeudellista pohdintaa, niin voidaan olla varmoja, ettei merkintöjä ole muotoiltu myöhemmin kun muistikuvat eivät ole enää tuoreita. Arviomerkinnot joudutaan tekemään heti lopulliseen muotoonsa päivystyskäynnin yhteydessä.

Kirjallinen lyhyt perustelu siitä, miksi lääkärinä ei ole tarpeen tavata, olisi hyvä antaa potilaalle muuallakin terveyskeskustoiminnassa. Merkintähän on tehtävä kuitenkin potilasasiakirjoihin.

Asioiden vireilletulotapa

Terveydenhuollossa on keskusteltu siitä, miten paljon salassapitosäännökset rajoittavat kanssakäymistä kuntalaisten ja potilaiden kanssa varsinkin sähköpostin välityksellä.

Ulkoisen sähköpostin käyttäminen on hyvin rajoitettua potilasasioissa. Arkaluonteiset potilasasiat on pidettävä salassa ulkopuolisilta. Käytännössä viranomainen ei juuri mitään voi sähköpostiin laittaa. Vakiintunut käytäntö on kirje asiakkaan viralliseen kotiosoitteeseen.

Täysin eri kysymys on se, mitä tapaa asiakkaat voivat käyttää yhteydenottoon viranomaisiin päin kunnassa. Asiakkaat voivat valita vapaasti yhteydenottotavan.

Oikeuskanslerin ja eduskunnan oikeusasiamiehen kotisivuilta www.oikeusasiamies.fi ja www.oikeuskansleri.fi voi helposti nähdä minkälainen sähköinen tai muu asiointitapa on mahdollista ja laillista. Tavallinen sähköposti käy asian vireille panemiseksi.

Muistutus ennen kantelua

Sosiaali- ja terveydenhuollon muistutuksia suhteessa kanteluihin vahvistetaan asiakas- ja potilaslakien muutoksella. Muutokset koskevat sekä yksityistä että julkista sektoria.

Jos asiakas tai potilas on tyytymätön saamaansa hoitoon tai hoivaan, niiden laatuun tai niihin liittyvään kohteluun, hän voi tehdä asiasta muistutuksen toimintayksikköön tai kantelun valvontaviranomaiselle. Vuoden 2015 alusta alkaen valvontaviranomainen eli sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto tai aluehallintovirasto voi siirtää sille tehdyn kantelun käsiteltäväksi ensin muistutuksena toimintayksikössä.

Uusi käytäntö tarkoittaa sitä, että valtion valvontaviranomaiset kannustavat käsittelemään tyytymättömyyttä aiheuttavat asiat kunnan sisäisesti siinä toimintayksikössä, johon potilaan tai asiakkaan moite on kohdistunut.

Sosiaali- ja potilasasiamiehen neuvonnassa tämä näkyy siten, että enää asiamiehen ei kannata kehottaa asiakasta kantelemaan aluehallintovirastoon, vaan tekemään asiasta mieluummin muistutuksen. Jos muistutus ei tuo tyydyttävää ratkaisua, voi harkita kantelua.

Muistutuksen voi tehdä uusien säännösten mukaan myös suullisesti, mutta vastaus pitää aina antaa kirjallisesti. Toimintayksiköjen on tiedotettava aktiivisesti asiakkaille ja potilaille muistutusmenettelyn käytöstä. Muistutuksen tekemisen pitää olla ihmisille mahdollisimman vaivatonta.

Sosiaali- ja terveydenhuollon kanteluissa ei tutkita jatkossa kahta vuotta vanhempia tapahtumia.

Merkille pantavaa on, että valvontaviranomaisista oikeuskanslerille ja eduskunnan oikeusasiamiehelle voi edelleen tehdä kantelun ilman edeltävää muistutuksen tekemistä.

Terveyskeskusten toiminta

Terveyskeskusten toiminnasta ei ole tullut tavanomaisesta poikkeavaa palautetta. Potilasvahinkoepäilyt ja hoitoon pääsy sekä puhelinpalvelun takkuilu ovat päällimmäisiä valituksen aiheita.

Edelleen on etenkin nuorehkojen henkilöiden taholta otettu yhteyttä lääkitykseen liittyen. Potilasasiamiehen kautta yritetään saada ratkaisua tilanteeseen, jossa lääkäri on lopettanut tietyn lääkkeen määräämisen potilaalle. Potilasasiamiehen mahdollisuudet ovat rajoitetut. Lääkäri päättää lääkityksestä potilasta kuultuaan.

Sen verran näitä yhteydenottoja on tasaiseen tahtiin tullut vuosien myötä, että olisi paikallaan miettiä, miten esim. haitallisiksi todetuista lääkkeistä voitaisiin valvotuissa oloissa asteittain mahdollisimman inhimillisesti ja turvallisesti päästä eroon. Monet potilaat ovat kuvanneet saavansa epileptisiä kohtauksia tai vastaavanlaisia vaarallisia oloja. Tätä asiaa on tuotu esille myös aikaisemmissa raporteissa. Puheluista päätellen sairaalaolosuhteet voisivat olla enemmän tarpeen lääkelopetuksissa.

Katriinan sairaala

Katriinan sairaalasta ei ole tullut poikkeavia kyselymääriä. Sairaaloissa on riskialttiimpia tilanteita ja huonokuntoisempia potilaita kuin terveyskeskuksissa.

Joitakin valituksia on tullut asiakkaiden tavaroiden, silmälasien, hammasproteesien katoamisesta. Tässä kohden voisi olla huolellisempi erityisesti muistisairaiden ja vanhusten kohdalla. Vastuu on näiden potilasryhmien osalta myös sairaalalla.

Yleisvaikutelma on, että henkilöstön pätevyydellä ja koulutuksella on suuri merkitys. Tilapäinen, heikommin koulutettu henkilöstö on riskialttiimpi virheille. Muistisairaus ja kaatumisherkkyys ovat tekijöitä, jotka tulevat erittäin kalliiksi ja aiheuttavat kärsimystä, jos niihin ei varauduta hyvin. Väestökehitys huomioon ottaen juuri näiden asioiden esille ottaminen olisi tärkeää. Myös omaisten tietämystä potilaasta kannattaa käyttää hyväksi.

Vanhusten viimeisistä elinkuukausista

Vanhusten viimeiset elinkuukaudet ovat nostattaneet omaisissa kysymyksiä hoidon laadusta. Saavatko muistisairaat vanhukset riittävästi huolenpitoa, nesteytystä ja kivun hoitoa. Monissa hoivakodeissa koetaan olevan vaihtuvaa henkilökuntaa. Vanhus ei usein kykene itse ilmaisemaan olotilojaan. Harvoin vanhuksia tässä tilanteessa viedään enää sairaalaan. Onko hoivakodeissa riittävä osaaminen ja sairaanhoitohenkilöstö? Näitä kysymyksiä on noussut esille yksittäisinä tapauksina.

Helsingin ja Uudenmaan Sairaanhoitopiirin sekä mm. Terhokodin kanssa on tehty suunnitelmat saattohoidon käytännöistä, joiden pohjalta on hyvä kouluttaa henkilöstöä ja varmistaa hoidon laatu.

Kansainvälistyminen

Kansainvälistyminen on kehityssuunta, johon kuntien tulisi kiinnittää aikaisempaa suurempaa huomiota. Ollaanko varauduttu tulevaan lainsäädäntöön terveyspalveluiden alueella?

Hallituksen esitys (HE 343/2014) on esimerkki kansainvälistymisestä.

Suomessa oleskeleville ns. paperittomille esitettävä kiireellisuonteinen terveydenhoito on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2016 alussa.

Lakiehdotus toteutuessaan vaatii kuntien henkilöstöltä erityiskouluttautumista. Lakiehdotuksen perusteluissa todetaan muun muassa seuraavaa:

”Suomessa asuvan ulkomaalaistaustaisen väestön määrän kasvaessa erilaisen kulttuuritaustan omaavien ja eri kieltä puhuvien ihmisten kohtaaminen on haaste, johon yhteiskunnan tulisi kyetä vastaamaan. Erityistä huomiota tulisi kiinnittää julkisen hallinnon ja palvelujen toimintakäytäntöjen kehittämiseen. Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakkaat ja potilaat ovat usein sosiaalisten ongelmien tai sairautensa vuoksi haavoittuvassa ja vaikeassa tilanteessa, ja heidän kohtaamisensa voi olla haasteellista. Ulkomaalaistaustaisen, eri kieltä puhuvan ja erilaisen kulttuuritaustan omaavan asiakkaan ja potilaan kohtaaminen on erityisen haasteellista ja edellyttää henkilöstöltä hyvää ammatillista osaamista ja joustavia toimintatapoja.

Lakiehdotuksen soveltamisalaan kuuluvat henkilöt ovat erityisen vaikeassa asemassa suhteessa viranomaisiin ja muuhun yhteiskuntaan. Heidän oikeutensa ehdotuksessa määriteltyihin terveydenhuollon palveluihin voisi kuitenkin toteutua vain viranomaisten sekä palvelujen järjestäjien ja tuottajien tuella. Heillä on usein epäluottamus viranomaisiin kohtaan ja pelko heitä koskevien tietojen kulkeutumisesta muille viranomaisille. Heitä työssään ja toiminnassaan kohtaavat vapaaehtoistyöntekijät ja kansalaisjärjestöt olisivat avainasemassa, jotta tieto uudesta laista ja oikeudesta palveluihin saavuttaisi niihin oikeutetut ihmiset. Myös palvelujen järjestämisestä ja tuottamisesta vastaavien tahojen olisi oltava hyvin tietoisia uuden lainsäädännön voimaantulosta ja sen sisällöstä sekä myös muissa laeissa säädetyistä velvoitteistaan, esimerkiksi salassapitoa koskevista säännöksistä.”

”Erityisen tärkeää olisi antaa potilaalle tieto hoidosta aiheutuvista maksuista ja menettelytavoista maksuja perittäessä sekä myös siitä, että potilas ei jää ilman hoitoa, vaikka hänellä ei olisi rahaa hoitokustannusten maksamiseen.”

Kotipalvelua lapsiperheille 1.1.2015

Uusi sosiaalihuoltolaki, joka tuli kotipalvelujen osalta voimaan vuoden 2015 alusta, lisää matalan kynnyksen palveluja. Kuntien on varauduttava palvelupisteen muutokseen ja kerrottava selkeästi, miten palvelua ja apua on saatavissa.

Lapsiperheillä on oikeus saada kotipalvelua, kun se on välttämätöntä lapsen hyvinvoinnin turvaamiseksi. Kotipalvelua annetaan toimintakykyä alentavan syyn, kuten sairauden, synnytyksen, vamman tai uupumuksen vuoksi tai erityisen perhe- tai elämäntilanteen perusteella. Erityisellä perhetilanteella tarkoitetaan esimerkiksi perheenjäsenen kuolemaa, vanhempien eroa tai tilannetta, jossa toinen vanhemmista on vankilassa. Erityinen perhetilanne voi olla myös perheessä, jossa on kaksoset tai omainen hoidettavana.

Kotipalvelua, kuten myös perhetyötä, tukihenkilöitä ja -perheitä sekä vertaisryhmätoimintaa, on jatkossa saatavilla ilman lastensuojelun asiakkuutta. Tavoitteena on madaltaa tuen hakemisen kynnystä ja turvata oikea-aikainen tuki perheille.

Jatkossa kaikilla sosiaalihuollon asiakkailla on oikeus saada tarvittaessa arvio palvelutarpeesta sekä nimetty omatyöntekijä.

Sosiaalihuoltolailla autetaan etenkin erityistä tukea tarvitsevia ihmisiä, joilla on vaikeuksia hakea ja saada tarvitsemiaan sosiaali- ja terveyspalveluja terveydellisistä syistä. Esimerkiksi terveydenhuollon ammattihenkilöt, poliisit sekä työ- ja elinkeinohallinnon viranomaiset ovat velvoitettuja ohjaamaan sosiaalihuoltoa tarvitseva henkilö oikean viranomaisen puoleen.

Sosiaali- ja potilasasiamiestoiminta on osaltaan uuden sosiaalihuoltolain mukaista matalan kynnyksen neuvontapalvelua.

Vantaa

Vantaan kaupunki
Konserni- ja asukaspalvelut

17 § Fullmäktigemotionerna 2014

VD/443/00.02.00.03/2015
KN/KK/LL/ALS

Enligt 19 § i arbetsordningen för Vanda stadsfullmäktige har fullmäktigeledamöterna och den fullmäktigegrupp som avses i 34 § rätt att väcka motioner i ärenden som gäller kommunens verksamhetsområde. Stadsstyrelsen ska bereda en motion som undertecknats av minst 15 fullmäktigeledamöter, att behandlas av fullmäktige så snart som möjligt, senast inom ett halvår från det den inlämnats.

Motioner som innebär att ett nytt anslag tas upp i budgeten eller att ett anslag höjs ska beredas i samband med budgeten för följande år.

Stadsstyrelsen ska årligen inom februari månad till fullmäktige avge en förteckning över de motioner som fullmäktige inte slutligt behandlat före utgången av föregående år. Stadsstyrelsen ska samtidigt meddela, vilka åtgärder som vidtagits med anledning av dessa motioner.

Vid stadskansliet har man upprätthållit en förteckning över de motioner som ledamöterna lämnade in år 2014 samt över stadsstyrelsens svar på motionerna.

År 2014 inlämnades 27 fullmäktigemotioner, vilket är några fler än 2013. Till ämnet fördelar sig motionerna rätt jämnt över verksamhetsområdena. Det största antalet motioner gällde ärenden med anknytning till verksamhetsområdet för markanvändning, byggnad och miljö.

Stadsstyrelsen 9.2.2015 § 35

Stadsdirektörens förslag:

Stadsstyrelsen beslutar föreslå för stadsfullmäktige att för kännedom anteckna förteckningen över fullmäktigemotionerna 2014 samt obesvarade fullmäktigemotioner från år 2013.

Beslut:

Stadsstyrelsen beslutade

- a) föreslå för stadsfullmäktige att för kännedom anteckna förteckningen över fullmäktigemotionerna 2014 samt de obesvarade fullmäktigemotionerna från år 2013,
- b) svara på så många obesvarade motioner som möjligt före stadsstyrelsens möte 2.3.2015, och
- c) föra till stadsstyrelsens sammanträde 2.3.2015 en uppdaterad förteckning över fullmäktigemotionernas nuläge.

Stadsfullmäktige 2.3.2015 § 17

Stadsstyrelsens förslag:

Stadsfullmäktige beslutar att för kännedom anteckna förteckningen över fullmäktigemotionerna 2014 samt obesvarade fullmäktigemotioner från år 2013.

Beslut:

Förslaget godkändes.

Bilagor:

– Förteckning över fullmäktigemotionerna 2014 inklusive obesvarade fullmäktigemotioner från år 2013

Anvisningar för sökande av ändring: 4.1 besvärsförbud

Närmare uppgifter: Kai Ketelimäki, stadsjurist, tfn 09 8392 3816
Laura Lyly, förvaltningssakkunnig, tfn 09 839 29524

Luettelo vuonna 2014 tehdyistä valtuustoaloitteista

Vuonna 2014 tehtiin yhteensä 27 valtuustoaloitetta.

Jako toimialoittain:

Kaupunginjohtajan toimiala, yht. 2 kpl

Konserni- ja asukaspalveluiden toimiala, yht. 6 kpl

Sivistystoimen toimiala, yht. 5 kpl

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala, yht. 5 kpl

Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimiala, yht. 10 kpl

1	KAJO ja KONSAS	3.3.2014	VD/1962/00.02.00.03/2014	Juha Malmi + 21	Valtuutettu Juha Malmin ja usean muun (21) aloite kuntalaisten osallistumismahdollisuuksien parantamiseksi - Kuntalaisten kyselyvartti	KH 9.2.2015
2	KONSAS	3.3.2014	VD/1970/00.02.00.03/2014	Kimmo Kiljunen + 21	Valtuutettu Kimmo Kiljusen ja usean muun (24) aloite riittävistä järjestötiloista Länsimäki-Rajakylän alueelle	KH 9.2.2015
3	SIVI	3.3.2014	VD/1960/00.02.00.03/2014	Ulla Sajaniemi	Valtuustoaloite yrityskylä-oppimisympäristö peruskoulun 6. luokkalaisille / Ulla Sajaniemi	KH 11.8.2014, KV 25.8.2014
4	MATO	3.3.2014	VD/1958/00.02.00.03/2014	Markku Weckman + 28	Valtuutettu Markku Weckmanin ja usean muun (28) aloite Tikkurilan uuden kirkkorakennuksen mahdollistavasta kaavamuutoksesta	vastaamatta
5	SIVI	3.3.2014	VD/1971/00.02.00.03/2014	Anssi Aura + 16	Valtuutettu Anssi Auran ja usean muun (16) aloite Tikkurilaan rakennettavien jäähallien rahoituksen, toteutusmallien ja yhteistyötahojen selvittämiseksi	KH 26.5.2014, KV 16.6.2014
6	MATO	12.5.2014	VD/4385/00.02.00.03/2014	Sirpa Kauppinen + 25	valtuustoaloite rakentamisen ketjukatosta	KH 11.8.2014, KV 25.8.2014
7	SIVI	12.5.2014	VD/4388/00.02.00.03/2014	Mika Niikko + 16	Valtuutettu Mika Niikon ja usean muun (16) aloite lähiliikuntapaikkojen rakentamisesta	vastaamatta
8	SOSTER	16.6.2014	VD/5680/00.02.00.03/2014	Niilo Kärki + 28	Valtuutettu Niilo Kärjen ja 28 muun valtuutetun aloite veteraanien palvelusetelistä Vantaalla	KH 25.8.2014, KV 22.9.2014
9	MATO	25.8.2014	VD/7284/00.02.00.03/2014	Juha Simonen + 37	valtuustoaloite sääsuojassa rakentamisesta Vantaalla	vastaamatta
10	KONSAS	22.9.2014	VD/8201/00.02.00.03	Johannes Hirvaskoski + 23	Valtuustoaloite Vantaan Energian ottamiseksi konserniohjaukseen mukaan	KH 9.2.2015
11	KONSAS	22.9.2014	VD/8198/00.02.00.03/201	Jussi Saramo + 21	Vantaan ja Helsingin aloitettava neuvottelut Vantaan Energian omistajaohjauksesta	KH 9.2.2015
12	SIVI	22.9.2014	VD/8175/00.02.00.03/2014	Niilo Kärki ja Ulla Sajaniemi + 13	Lukioihin pääsyn alaraja on päätettävä samassa toimitelmissä	KH 9.2.2015
13	MATO	22.9.2014	VD/8178/00.02.00.03	Mika Niikko + 16	Rakennusvalvonnan tehostaminen digitaalisin keinoin	vastaamatta
14	SOSTER	22.9.2014	VD/8189/00.02.00.03	Sirpa Kauppinen + 25	Valtuustoaloite oirekyselyn aloittamisesta	vastaamatta
15	MATO	22.9.2014	VD/8184/00.02.00.03	Jari Jääskeläinen + 18	Urakoitsijoiden tulee käyttää vain rakennusalan ammattilaisia Vantaan kaupungin urakoissa	KH 9.2.2015
16	SIVI	20.10.2014	VD/9104/00.02.00.03	Sari Multala + 45	Aloite liikuntalinjakokeilusta sotungin koulussa	KH 9.2.2015
17	MATO	20.10.2014	VD/9072/00.02.00.03	Keskustaryhmä + 38	Konttikodeista apua asunnottomuuteen	KH 15.12.2015, KV 26.1.2015
18	KAJO ja SOSTER	20.10.2014	VD/9103/00.02.00.03/2014	Malmi Juha + 20	Puhe- ja läsnäolo-oikeuden myöntämiseksi vanhus- ja vammaisneuvoston edustajille kaupunginvaltuuston ja sosiaali- ja terveyslautakunnan kokouksiin	KH 9.2.2015

19	KONSAS	17.11.2014	VD/10002/00.02.00.03/2014	Anssi Aura + 27	Valtuutettu Anssi Auran ja 27 muun valtuutetun aloite Tikkurilan yhteispalvelupisteen hyödyntämisestä	KH 9.2.2015
20	MATO	17.11.2014	VD/10007/00.02.00.03/2014	Lauri Kaira + 16	Valtuutettu Lauri Kairan ja 16 muun valtuutetun aloite: "Pääkaupunkiseudulle vähäpäästöisten autojen edistämishjelma"	vastaamatta
21	SOSTER	17.11.2014	VD/10009/00.02.00.03/2014	Mari Niemi-Saari + 44	Valtuutettu Mari Niemi-Saaren ja valtuutettu Sakari Rokkasen sekä 44 muun valtuutetun aloite toimenpiteistä lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden rekrytoinnin parantamiseksi	vastaamatta
22	SOSTER	17.11.2014	VD/10010/00.02.00.03/2014	Kimmo Kiljunen + 22	Valtuutettu Kimmo Kiljusen ja 22 muun valtuutetun aloite seniorineuvolan resurssien vahvistamiseksi	KH 15.12.2015, KV 26.1.2015
23	MATO	17.11.2014	VD/10015/00.02.00.03/2014	Juha Simonen + 12	Valtuutettu Juha Simosen ja 12 muun valtuutetun aloite Tavtien turvallisuuden parantamiseksi liikennevaloilla	Vastaamatta
24	MATO	17.11.2014	VD/10892/00.02.00.03/2014	Markku Weckman + 31	Valtuutettu Markku Weckmanin ja 31 muun valtuutetun aloite liikennevalo-opasteiden rakentamiseksi Harajuurentien-Läntisen Valkoisenlähteentien risteykseen	Vastaamatta
25	KONSAS	15.12.2014	VD/10895/00.02.00.03/2014	Kimmo Kiljunen + 21	Valtuutettu Kimmo Kiljusen ja 21 muun valtuutetun aloite Vantaan energian johdon palkkauksesta ja muista korvauksista	Vastaamatta
26	MATO	15.12.2014	VD/10916/00.02.00.03/2014	Mika Niikko + 29	Valtuutettu Mika Niikon ja 29 muun valtuutetun aloite jalankulkijoiden liikenneturvallisuuden parantamiseksi	Vastaamatta
27	MATO	15.12.2014	VD/10918/00.02.00.03/2014	Vaula Norrena + 23	Valtuutettu Vaula Norrenan ja 23 muun valtuutetun aloite koulutien turvallisuudesta Ullantiellä ja Pirjonpolulla	Vastaamatta

Aloitteet vuodelta 2013, jotka ovat edelleen vastaamatta.

1	MATO	4.3.2013	HA:1257/2013	Jussi Saramo + 21	Valtuustoaloite kunnan omana työnä tehdyn korjausrakentamisen selvittämisestä	vastaamatta
2	SIVI	20.5.2013	1998/00.02.00.03/2013	Tarja Eklund + 37	Valtuustoaloite Kuusijärven palvelujen parantamiseksi ja kunnollisten käyttö- ja palvelussuunnitelman laatimiseksi	vastaamatta
3	MATO	16.12.2013	VD/6052/00.02.00.03/2013	Markku Weckman + 31	Valtuustoaloite ryhtymisestä pikaisiin toimenpiteisiin Kiskotien rakentamiseksi	KH 9.2.2015

18 §

Svar på ledamoten Juha Malmis och 20 andra ledamöters fullmäktigemotion om att bevilja yttrande- och närvarorätt för äldre- och handikapprådets representanter vid stadsfullmäktiges och social- och hälsovårdsnämndens sammanträden

VD/9103/00.02.00.03/2014
KN/JTS/HO/AT/LL/EA

Ledamoten Juha Malmi och flera andra (20) ledamöter lämnade in följande motion i enlighet med fullmäktiges arbetsordning:

"Genom denna fullmäktigemotion föreslår vi att representanterna för äldre- och handikappråden beviljas yttrande- och närvarorätt vid stadsfullmäktiges ordinarie sammanträden då ärenden som rör dem avhandlas. Samtidigt föreslår vi att representanterna för äldre- och handikappråden beviljas permanent yttrande- och närvarorätt vid social- och hälsovårdsnämndens sammanträden från början av 2015.

Om personalvalen skulle äldre- och handikappråden besluta, från vardera skulle en ordinarie representant och en ersättare för denna utses till både stadsfullmäktiges sammanträden och till social- och hälsovårdsnämnden.

Förslaget förutsätter ändringar i stadsfullmäktiges och social- och hälsovårdsnämndens arbetsordningar så att yttrande- och närvarorätt vid sammanträdena tilldelas representanterna för äldre- och handikappråden.

Utvecklingen av äldre- och handikappservicen är i ett kraftigt brytningsskede i Vanda. Det är inte mer än rätt och rimligt att representanter för dessa grupper kan vara närvarande vid sammanträdena och uttrycka sina åsikter i de ärenden som det fattas beslut om, likaså få direkt information om grunderna för de beslut som tas."

Stadsfullmäktige 20.10.2014 § 11

Beslut:

Stadsfullmäktige beslutade att ta upp ärendet till behandling och sända det till stadsstyrelsen för beredning.

Social- och hälsovårdsväsendet konstaterar följande med anledning av motionen:

Enligt 6 § i Vanda stads förvaltningsstadga fattas beslut om andra än de i paragrafen nämnda personers närvaro- och yttranderätt av respektive organ. Social- och hälsovårdsnämnden har inte fått in någon begäran om yttrande- och närvarorätt av äldre- eller handikappråden.

Såväl äldreråden som handikappråden har inrättats för att främja möjligheten hos den befolkningsdel som de representerar att delta i planering, beredning och uppföljning av de tjänster som påverkar gruppernas levnadsförhållanden. Denna sin uppgift sköter råden bland annat genom att avge utlåtanden till social- och hälsovårdsnämnden. Råden får de uppgifter som behövs för utlåtandena av dem som bereder ärendena. Således har dessa befolkningsgrupper i form av råden ordnats goda möjligheter att påverka beslutsfattandet.

Social- och hälsovårdsnämnden är ett beslutande organ, vars uppgift består i att fatta beslut om vilka tjänster som ges. I sin uppgift ska nämnden representera alla vandabor lika oberoende av deras ålder eller andra egenskaper. Av denna anledning är det inte motiverat att andra än de ledamöter som valts till nämnden skulle ha närvaro- och yttranderätt vid social- och hälsovårdsnämndens sammanträden. I annat fall skulle man vara tvungen att också ge samma rättighet till andra instanser. I dagsläget är nämnden också tämligen stor med 17 ledamöter och en stadsstyrelseledamot.

Social- och hälsovårdsnämnden har beviljat närvaro- och yttranderätt till en ungdomsfullmäktigeledamot. Undantaget grundar sig på tanken om att utöka ungdomars intresse för

politiskt engagemang redan innan de blir myndiga och på detta sätt fostra en ny beslutsfattande generation.

Stadskansliet konstaterar, på motsvarande sätt, att om äldre- och handikapprådets representanter skulle beviljas yttrande- och närvarorätt vid stadsfullmäktiges ordinarie sammanträden, skulle det eventuellt uppstå behov att bevilja motsvarande rättigheter också åt representanter för andra instanser. Undantag har gjorts i fråga om ungdomsservicen, inte bara med anledning av demokratifostran, utan också för att ungdomar under 18 år till skillnad från vuxna inte har möjlighet att bli valda till kommunfullmäktige i kommunalval. Om detta bestäms i 9 § i stadsfullmäktiges arbetsordning.

Stadsfullmäktiges sammanträden är offentliga, och äldre- och handikapprådets representanter har möjlighet att följa sammanträdena, inte bara på plats utan också via internet.

Stadsstyrelsen 9.2.2015 § 30

Stadsdirektörens förslag:

Stadsstyrelsen beslutar att

- a) ge ledamoten Juha Malmi och flera andra ledamöter som undertecknat motionen stadsstyrelsen svar i enlighet med förslaget från verksamhetsområdet för social- och hälsovård och stadskansliet, och
- b) föreslå att stadsfullmäktige antecknar stadsstyrelsens svar för kännedom.

Beslut:

Förslaget godkändes.

Stadsfullmäktige 2.3.2015 § 18

Stadsstyrelsens förslag:

Stadsfullmäktige beslutar anteckna stadsstyrelsens svar för kännedom.

Beslut:

Förslaget godkändes

Anvisningar för sökande av ändring: 4.1. Besvärsförbud

Närmare information:

Ari Toiva, ekonomi- och förvaltningsdirektör, tfn 09 839 24290, [fornamn.efternamn\[at\]vantaa.fi](mailto:fornamn.efternamn[at]vantaa.fi)

Hanna Ormio, förvaltningsdirektör, tfn 09 839 22484, [fornamn.efternamn\[at\]vantaa.fi](mailto:fornamn.efternamn[at]vantaa.fi)

19 § Svar på Jussi Saramos och 22 andra ledamöters motion om Vanda Energis ägarstyrning

VD/8198/00.02.00.03/2014
ML/PvN/SB/LL/EA

Ledamoten Jussi Saramo och 22 andra ledamöter lämnade in följande motion i enlighet med fullmäktiges arbetsordning:

"Vanda och Helsingfors bör inleda förhandlingar om Vanda energis ägarstyrning

Vanda Energi har beslutat höja sin ägarandel i Fennovoimas nya kärnkraftverk i Pyhäjoki i Norra Österbotten som är under planering, medan över 20 andra ägare dragit sig ur projektet. Utöver projektets ursprungliga motor, tyska E.ON och andra som redan tidigare dragit sig ur projektet meddelade åtminstone Kesko redan vid årets början att man ville lämna projektet, vilket inte Fennovoima godkände.

Orsaken till finansieringssvårigheterna är den nya kärnkraftens höga pris som fortsatt stiga allt medan produktionskostnaderna för förnybar energi sjunker. Till exempel i Olkiluoto har priset på den tredje reaktorn tredubblats från det ursprungliga uppskattade priset och den beräknade tiden för när reaktorn står klar har skjutits fram från år 2009 till år 2018. Även ryska Rosatom som trätt in i Fennovoimas projekt i stället för E.ON har problem med tidtabellerna och kostnaderna för sina egna projekt.

Det är möjligt att priset på den el Fennovoimas kärnkraftsverk producerar kommer att vara högre än marknadspriset och därmed förlustbringande, även om byggnationen fortgår enligt planerna. Om det uppstår problem vid byggandet precis som vid många andra investeringar i kärnkraftverk är ägarna för flera decennier framåt bundna vid en starkt förlustbringande verksamhet. Kraftverket i Pyhäjoki gagnar snarast Rosatom som innehar en dubbelroll som kraftverkets producent. Några regionala ekonomiska fördelar kan man inte heller vänta sig för Vanda eller Helsingfors.

Ledningen för Vanda stad har meddelat att staden inte kan använda sin ägarstyrning i Vanda Energi med hänvisning till delägaravtalet med Helsingfors. Oberoende av tolkningen av avtalet och den principiella inställningen till kärnkraft föreslår vi som undertecknat denna motion att Vanda stad som äger Vanda Energi till 60 % och Helsingfors stad med en ägarandel på 40 % i snabb ordning förhandlar om hur ägarstyrningen framledes organiseras. Man bör sköta om kommuninvånarnas egendom lika bra som om privategendomen."

Stadsfullmäktige 22.9.2014 § 15

Beslut:

Stadsfullmäktige beslutade att ta upp ärendet till behandling och sända det till stadsstyrelsen för beredning.

Koncernservicen konstaterar följande som svar på motionen:

Vanda Energi Ab har gett ett utlåtande som ingår som bilaga i föredragningslistan daterad 22.12.2014 om både den finansiella situationen i anslutning till Fennovoimas kärnkraftprojekt Hanhikivi 1 och bolagets ägarstyrning.

I bolagets utlåtande konstateras bl.a. om den finansiella situationen i anslutning till Fennovoimas kraftverk Hanhikivi 1, att "det behövs ett större inhemskt finansieringsunderlag då en del av andelsägarna av olika orsaker dragit sig ur projektet. Statsrådet har meddelat att det inhemska ägandet ska utgöra minst 60 % när bygglovsansökan på försommaren 2015 lämnas in till arbets- och näringsministeriet. Fennovoimas moderbolag Kraftaktiebolaget SF har angett som sitt mål att bolagets hela nuvarande ägarandel på 66 % får inhemska ägare och därmed finansiering. I dagsläget utgör finländarnas offentliggjorda finansiella åtagandeandel 55,5 %. Inte heller Fortums tillkännagivande om intresset att delta som andelsägare i Kraftaktiebolaget SF stöder uppfattningen om att projektet brottas med finansieringsproblem, utan det ser ut att utvecklas till ett positivt problem, där antalet intresserade investerare överskrider antalet tillgängliga andelar i Fennovoimas projekt".

Bolaget konstaterar också att "Fennovoimas kärnkraftverksprojekt Hanhikivi 1 inte ur ett lönsamhets- eller riskperspektiv omfattar några större risker jämfört med Vanda Energis övriga investeringsprojekt. Verket skaffas till ett fast pris, varvid eventuella tilläggskostnader hamnar hos leverantören. Dessutom har man avtalat med verkets leverantör om garantier som inverkar på självkostnadspriset för el, vilka på ett väsentligt sätt minskar riskerna för den kommersiella verksamheten under de första åren".

Vanda Energi Ab konstaterar dessutom "att bolagsstyrelsens ordförande har informerat bolagsstyrelsens ledamöter om de väsentliga delarna i aktieägaravtalet, så att man i styrelsens beslutsfattande har kunnat agera på en tillräcklig och adekvat nivå i enlighet med aktieägaravtalet. Dessutom bör beaktas att Vanda Energi Ab:s styrelseledamöter gemensamt av partierna i bolagets ägarstäder valts och utsetts till denna sin uppgift. Styrelsen som leder bolagets verksamhet åtnjuter således även ägarstädernas politiska förtroende".

Resultatområdet för koncernförvaltning och finansiering konstaterar att Vanda stadsfullmäktige 17.12.2012 § 7 enhälligt beslutade om att punkt c) i Vanda stads koncernstrategi som träder i kraft 1.1.2013 inte gäller för Vanda Energi Ab. Till bolagets styrelse har för verksamhetsperioden 2013–2014 vid bolagsstämman utsetts Vanda stads representanter genom tjänsteinnehavarbeslut som fattats av biträdande stadsdirektören för koncernservicen i enlighet med instruktionen för Koncern- och invånarservicens verksamhetsområde 16 § punkt 5. Allmänna sektionen har inte utsett en sakkunnigmedlem till bolagets styrelse. Bolaget rapporterar i enlighet med stadens rapporteringstidtabell till stadens allmänna sektion om bolagets omvärld, verksamhet, ekonomi samt hur målen utfallit. Dessutom svarar bolaget två gånger om året på en riskhanteringsenkät.

Ägarstäderna har samtalat kring och kommer vid behov att ta upp frågor som berör Vanda Energi Ab för diskussion. Enligt koncernförvaltningens och finansieringens uppfattning finns det för denna del ingen anledning att ändra nuvarande praxis.

Stadsstyrelsen 9.2.2015 § 38

Förslag framlagt av biträdande stadsdirektören för koncernservicen:

Stadsstyrelsen beslutar att

- a) ge ledamoten Jussi Saramo och de 22 andra ledamöter som undertecknat motionen stadsstyrelsens svar i enlighet med förslaget från koncern- och invånarservicens verksamhetsområde, och
- b) föreslå för stadsfullmäktige att stadsstyrelsens svar antecknas för kännedom.

Behandling:

Det antecknades att stadsstyrelsens ledamot Paula Lehmuskallio avlägsnade sig från sammanträdesrummet på grund av samfundsjäv för den tid ärendet behandlades och beslutet fattades.

Stadsstyrelseledamoten Hannu Kokko föreslog att motionssvaret remitteras för ny beredning. Stadsstyrelseledamöterna Riikka Åstrand, Pirkko Kotila och Riitta Ryhänen understödde Kokkos förslag.

Ordföranden konstaterade att man måste hålla omröstning om saken och föreslog följande omröstningsförfarande: De som understöder biträdande stadsdirektörens förslag röstar ja, medan de som understöder ledamoten Kokkos förslag röstar nej. Omröstningsförslaget godkändes. Vid omröstningen gavs 10 ja-röster (Bruun, Kaira, Karlsson, Letto, Mäkinen, Mäntynen, Niemelä, Niinistö, Orpana, Suvensalmi) och 5 nej-röster (Kokko, Kotila, Näätäsaari, Ryhänen, Åstrand) och en ledamot (Jääskeläinen) röstade blankt, varvid remitteringsförslaget förkastades.

Beslut:

Biträdande stadsdirektörens förslag godkändes.

Stadsfullmäktige 2.3.2015 § 19

Stadsstyrelsens förslag:

Stadsfullmäktige beslutar anteckna stadsstyrelsens svar för kännedom.

Behandling:

Ledamoten Jussi Saramo föreslog att motionssvaret återremitteras för ny beredning.

Ledamoten Vaula Norrena understödde Saramos förslag.

Ordföranden konstaterade att man måste hålla omröstning om saken och föreslog följande omröstningsförfarande: De som understöder stadsstyrelsens förslag röstar ja, medan de som understöder ledamoten Saramos förslag röstar nej. Omröstningsförslaget godkändes.

Vid omröstningen gavs 45 ja-röster och 20 nej-röster medan en ledamot röstade blankt. Ordförande konstaterade att förslaget om återremittering förkastats.

Beslut:

Stadsstyrelsens förslag godkändes.

Bilagor:

- Vanda Energi Ab:s utlåtande 22.12.2014 (sekretessbelagt enligt offentlighetslagen 24 § 1 mom. punkt 20)
- Omröstningsprotokoll fge 2.3.2015 § 19

Anvisningar för sökande av ändring: 4.1 besvärsförbud

Närmare information:

Martti Lipponen, biträdande stadsdirektör, tfn 09 839 22033, fornamn.efternamn[at]vantaa.fi

Kokousraportti

Kaupunginvaltuuston kokous 2.3.2015

Äänestyksen tiedot

Kokous:	Kaupunginvaltuuston kokous 2.3.2015
Agendan nimi:	Asia 18
Äänestyksen nimi:	KH=JAA Saramo=Ei
Äänestyksen aihe:	asian palautus
Äänestys alkoi:	2.3.2015 22:13:17
Äänestys päättyi:	2.3.2015 22:13:55

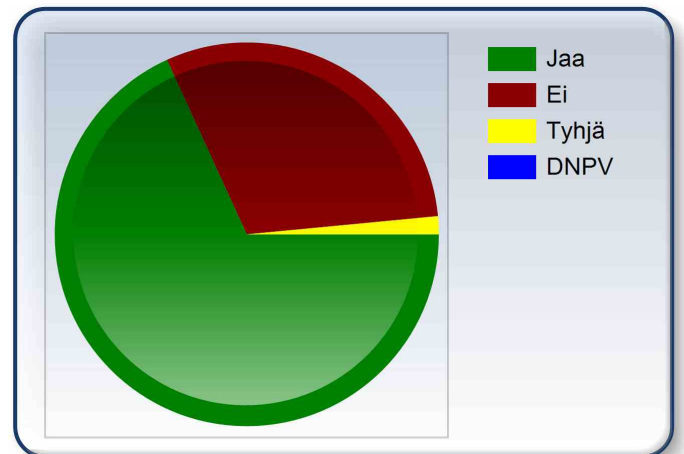
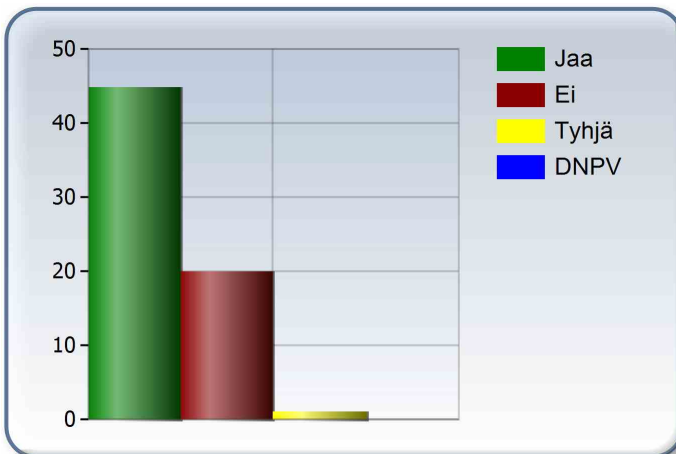
Äänestystulokset

Osallistujat:

Paikalla 66

Äänet:

Jaa	45	68,1%
Ei	20	30,3%
Tyhjä	1	1,6%
DNPV	0	0%

Kokousraportti
Kaupunginvaltuuston kokous 2.3.2015

Yksilölliset äänestystulokset

Jaa	
Abdi	sd.
Aittakallio	sd.
Ala-Kapee-Hakulinen	sd.
Auvinen	ps.
Eklund	sd.
Fjäder	ps.
Hako	sd.
Heinimäki	kok.
Hurri	kd.
Härmälä	sfp.
Jääskeläinen	kd.
Kaira	kok.
Karén	kok.
Karlsson	sfp.
Kassila	sd.
Kaukola	sd.
Kiljunen	sd.
Koivuniemi	kok.
Kyyrö	ps.
Kähärä	sd.
Laakso	sd.
Lehmuskallio	kok.
Leppänen	kok.
Lindtman	sd.
Loikkanen	sd.
Malmi	ps.
Multala	kok.
Mäkinen	kok.
Mäntynen	sd.
Mölsä	sd.
Niemi-Saari	sd.
Niinistö	ps.
Norres	kok.
Orpana	kok.
Porthén	kok.
Puha	kok.
Päivinen	sd.
Rokkanen	kok.

Kokousraportti
Kaupunginvaltuuston kokous 2.3.2015

Sainio	sd.
Salminvuo	kok.
Sodhi	sd.
Tenhunen	kok.
Vahtera	ps.
Weckman	kok.
Virta	kok.
Ei	
Ansalehto-Salmi	kesk.
Aura	vihr.
Eerola	vas.
Herranen	ps.
Hirvaskoski	kesk.
Huhta	vihr.
Juurikkala	vihr.
Jääskeläinen	vas.
Kauppinen	vihr.
Kostilainen	vihr.
Kärki	ps.
Laakso	vihr.
Norrena	vihr.
Rosbäck	vihr.
Sajaniemi	ps.
Saramo	vas.
Simonen	ps.
Tyystjärvi	vas.
Wallenius	kesk.
Åstrand	vihr.
Tyhjä	
Niikko	ps.

20 § Svar på Johannes Hirvaskoskis och 23 andra ledamöters motion om att inbegripa Vanda Energi i koncernstyrningen

VD/8201/00.02.00.03/2014
ML/PvN/SB/LL/ALS

Ledamoten Johannes Hirvaskoski och 23 andra ledamöter lämnade in följande motion i enlighet med stadsfullmäktiges arbetsordning:

"Fullmäktigemotion om att inbegripa Vanda Energi i koncernstyrningen

Vanda äger 60 % av Vanda Energi och Helsingfors stad 40 %. Bolaget är alltså Vandas dotterbolag och en del av Vanda stadskoncern. Bolaget hör inte till Helsingfors stadskoncern.

Vanda stadsfullmäktige beslutade i december 2012 i samband med godkännandet av stadens koncerndirektiv (s.k. koncernstrategin) att nämnda direktiv inte gäller Vanda Energi. I det sammanhanget beslutades dock inte att inte någon ägarstyrning ska gälla för Vanda Energi.

Enligt kommunallagen § 13 kan fullmäktige ställa upp centrala mål för koncernens verksamhet och ekonomi, dvs. även för kommunernas dotterbolag.

Fullmäktiges beslut i december 2012 lär ha påverkats av den allmänna uppfattningen om att delägaravtalet mellan Vanda stad och Helsingfors stad samt avtalets förpliktelser förhindrar Vanda stad från att utöva bestämmande inflytande i sitt dotterbolag.

I Vanda stads koncernledning har avtalet angetts som hemligt, vilket förhindrar att sakligt diskutera ärendet.

Eftersom koncernstyrning inte anordnas av Vanda och den inte heller kan anordnas av Helsingfors, betyder det i praktiken att Vanda Energi fungerar utan någon som helst ägarstyrning. Bolagets mål ställs upp endast i den fungerande ledningen och i bolagets styrelse. Situationen är inte godtagbar om man har kommunallagen § 13 eller ens en god allmän förvaltningspraxis (corporate governance) som utgångspunkt.

Situationen i nuläget är alltså den att Vanda Energi ägs av skattebetalarna i Vanda och Helsingfors, men styrs inte av någon av städerna, utan fungerar i ett ingemansland mellan bägge städer.

Vi fullmäktigeledamöter som skrivit under motionen föreslår att delägaravtalet mellan Vanda stad och Helsingfors stad som gäller Vanda Energi sägs upp, för att bolaget ska få en saklig och lagenlig koncernstyrning vad gäller de centrala ekonomiska målen av Vanda stadsfullmäktige samt i övriga fall av Vanda stadsstyrelse och dess allmänna sektion, i enlighet med gällande stadgor.

Verksamheten i Fennovoima som är oavhängig av Vanda Energis ägare understryker hur viktig en saklig koncernstyrning är i kommunerna."

Stadsfullmäktige 22.9.2014 § 16

Beslut:

Stadsfullmäktige beslutade att ta upp ärendet till behandling och sända det till stadsstyrelsen för beredning.

Koncernservicen konstaterar följande med anledning av motionen:

Vanda Energi Ab har gett ett utlåtande rörande motionen om att inbegripa Vanda Energi i koncernstyrningen, vilket medföljer som bilaga till föredragningslistan för 22.12.2014.

I utlåtandet konstaterar Vanda Energi Ab bland annat att "även om Vanda Energi Ab inte är part i delägaravtalet har ordföranden för bolagets styrelse informerat om delägaravtalets mest väsentliga innehåll för styrelsen, och därmed har styrelsen då den fattat beslut kunnat agera på ett tillfredsställande och ändamålsenligt sätt i enlighet med delägaravtalet". Därutöver konstaterar bolaget att "I fullmäktigemotionen uppfattades det som problematiskt att bolagets årliga mål endast

ställs upp av den operativa ledningen och bolagets styrelse. Till detta vill vi precisera att målen för Vanda Energi Ab ställs upp av bolagets styrelse, vilket är helt i enlighet med aktiebolagslagen". Bolaget konstaterar även att "Man bör också komma ihåg att Vanda Energi Ab:s styrelseledamöter valts och utnämnts till sitt uppdrag av ägarstädernas partier gemensamt. Styrelsen som leder bolagets verksamhet åtnjuter således även ägarstädernas politiska förtroende".

Resultatområdet för koncernförvaltning och finansiering konstaterar att Vanda stadsfullmäktige 17.12.2012 § 7 enhälligt beslutade om att punkt c) i Vanda stads koncernstrategi som träder i kraft 1.1.2013 inte gäller för Vanda Energi Ab. Till bolagets styrelse har för verksamhetsperioden 2013–2014 vid bolagsstämman utsetts Vanda stads representanter genom tjänsteinnehavarbeslut som fattats av biträdande stadsdirektören för koncernservicen i enlighet med instruktionen för Koncern- och invånarservicens verksamhetsområde 16 § punkt 5. Allmänna sektionen har inte utsett en sakkunnigmedlem till bolagets styrelse. Bolaget rapporterar i enlighet med stadens rapporteringstidtabell till stadens allmänna sektion om bolagets omvärld, verksamhet, ekonomi samt hur målen utfallit. Dessutom svarar bolaget två gånger om året på en riskhanteringsenkät.

Helsingfors stads investering i Vanda Energi Ab år 1998, över 750 milj. mark, var till beloppet och betydelsen av stort värde. Då Helsingfors stad beslutade investera förutsatte man att ett delägaravtal skulle göras upp bland annat i syfte att avtala om ägarförhållande till bolagets aktier om förvaltningen samt delägarnas rättigheter och skyldigheter i förhållande till bolaget och varandra. Detta är normal praxis i motsvarande arrangemang, liksom även att delägaravtalet är bindande så länge som dess part är aktieägare i bolaget. I villkoren kan ändringar göras endast om parterna i delägaravtalet gemensamt samtycker till det. Beslutsfattandet i bolagets styrelse och aktieägarna emellan har i enlighet med delägaravtalet varit ostridigt. Koncernförvaltningen och finansieringen anser att avtalets bindande verkan och principerna om aktieägarnas juridiska likställighet i ett aktiebolag utgör ett hinder för att frigöra sig från avtalet genom ett ensidigt meddelande.

Stadsstyrelsen 9.2.2015 § 39

Förslag framlagt av biträdande stadsdirektören för koncernservicen:

Stadsstyrelsen beslutar att

- a) ge ledamoten Johannes Hirvaskoski och de 23 andra ledamöter som undertecknat motionen stadsstyrelsens svar i enlighet med förslaget från koncern- och invånarservicens verksamhetsområde, och
- b) föreslå för stadsfullmäktige att stadsstyrelsens svar antecknas för kännedom.

Behandling:

Det antecknades att stadsstyrelseledamoten Paula Lehmuskallio anmälde samfundsjäv och avlägsnade sig från sammanträdesrummet för den tid ärendet behandlades och beslut fattades.

Stadsstyrelseledamoten Riitta Ryhänen föreslog att motionssvaret återremitteras för vidare beredning. Stadsstyrelseledamöterna Hannu Kokko och Pirkko Kotila understödde Ryhänsens förslag.

Ordföranden konstaterade att man måste hålla omröstning om saken och föreslog följande omröstningsförfarande: De som understöder biträdande stadsdirektörens förslag röstar ja medan de som understöder ledamoten Ryhänsens förslag röstar nej. Omröstningsförslaget godkändes.

Vid omröstningen gavs 10 ja-röster (Bruun, Kaira, Karlsson, Letto, Mäkinen, Mäntynen, Niemelä, Niinistö, Orpana, Suvensalmi) och 5 nej-röster (Kokko, Kotila, Näätsaari, Ryhänen, Åstrand) medan en ledamot (Jääskeläinen) röstade blankt, varför återremitteringsförslaget förkastades.

Beslut:

Biträdande stadsdirektörens förslag godkändes.

Stadsfullmäktige 2.3.2015 § 20

Stadsstyrelsens förslag:

Stadsfullmäktige beslutar anteckna stadsstyrelsens svar för kännedom.

Behandling:

Ledamoten Johannes Hirvaskoski föreslog att motionssvaret återremitteras för ny beredning. Ledamöterna Vaula Norrena och Irja Ansalehto-Salmi understödde Hirvaskoskis förslag.

Ordföranden konstaterade att man måste hålla omröstning om saken och föreslog följande omröstningsförfarande: De som understöder stadsstyrelsens förslag röstar ja, medan de som understöder ledamoten Hirvaskoskis förslag röstar nej. Omröstningsförslaget godkändes.

I omröstningen gavs 43 ja-röster och 20 nej-röster. Två närvarande ledamöter var inte på plats vid omröstningen. Ordförande konstaterade att förslaget om återremittering förkastades.

Beslut:

Stadsstyrelsens förslag godkändes.

Bilagor:

- Vanda Energi Ab:s utlåtande 22.12.2014 (sekretessbelagt enligt offentlighetslagen 24 § 1 mom. punkt 20)
- Omröstningsprotokoll fge 2.3.2015 § 20

Anvisningar för sökande av ändring: 4.1 besvärsförbud

Närmare information:

Martti Lipponen, biträdande stadsdirektör, tfn 09 839 22033, fornamn.efternamn[at]vantaa.fi

Kokousraportti

Kaupunginvaltuuston kokous 2.3.2015

Äänestyksen tiedot

Kokous:	Kaupunginvaltuuston kokous 2.3.2015
Agendan nimi:	Asia 19
Äänestyksen nimi:	KH=JAA Hirvaskoski=Ei
Äänestyksen aihe:	palautus
Äänestys alkoi:	2.3.2015 22:45:15
Äänestys päättyi:	2.3.2015 22:46:01

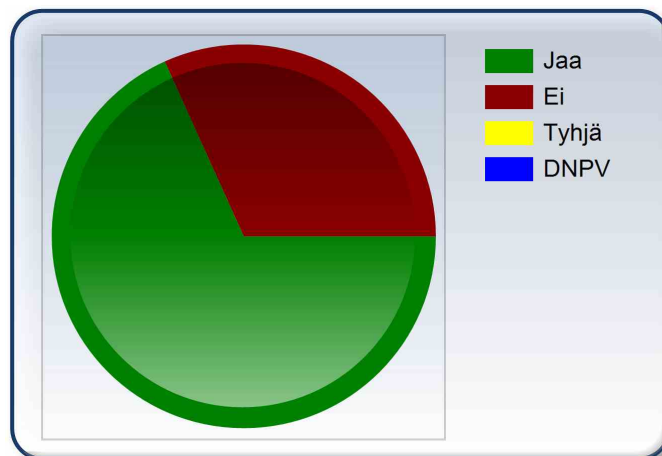
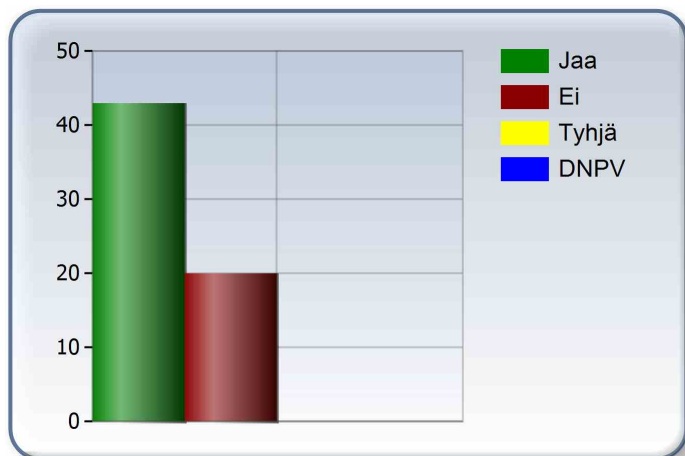
Äänestystulokset

Osallistujat:

Paikalla 63

Äänet:

Jaa	43	68,2%
Ei	20	31,8%
Tyhjä	0	0%
DNPV	0	0%

Kokousraportti
Kaupunginvaltuuston kokous 2.3.2015

Yksilölliset äänestystulokset

Jaa	
Abdi	sd.
Aittakallio	sd.
Ala-Kapee-Hakulinen	sd.
Auvinen	ps.
Eklund	sd.
Fjäder	ps.
Hako	sd.
Heinimäki	kok.
Hurri	kd.
Härmälä	sfp.
Jääskeläinen	kd.
Kaira	kok.
Karén	kok.
Karlsson	sfp.
Kassila	sd.
Kaukola	sd.
Kiljunen	sd.
Koivuniemi	kok.
Kyyrö	ps.
Kähärä	sd.
Laakso	sd.
Lehmuskallio	kok.
Leppänen	kok.
Lindtman	sd.
Loikkanen	sd.
Malmi	ps.
Multala	kok.
Mäkinen	kok.
Mäntynen	sd.
Mölsä	sd.
Niemi-Saari	sd.
Niinistö	ps.
Norres	kok.
Orpana	kok.
Porthén	kok.
Puha	kok.
Päivinen	sd.
Rokkanen	kok.

Kokousraportti
Kaupunginvaltuuston kokous 2.3.2015

Sainio	sd.
Salminvuo	kok.
Sodhi	sd.
Tenhunen	kok.
Weckman	kok.
Ei	
Ansalehto-Salmi	kesk.
Aura	vihr.
Eerola	vas.
Herranen	ps.
Hirvaskoski	kesk.
Huhta	vihr.
Juurikkala	vihr.
Jääskeläinen	vas.
Kostilainen	vihr.
Kärki	ps.
Laakso	vihr.
Norrena	vihr.
Rosbäck	vihr.
Sajaniemi	ps.
Saramo	vas.
Simonen	ps.
Tyystjärvi	vas.
Vahtera	ps.
Wallenius	kesk.
Åstrand	vihr.

21 §

Svar på ledamoten Kimmo Kiljunens och flera andra (24) ledamöters motion om tillräckliga organisationslokaler i området Västerkulla-Råby

VD/1970/00.02.00.03/2014
HN/IL/HR/AR/MT/LL/EA

Ledamoten Kimmo Kiljunen och 24 andra ledamöter lämnade 3.3.2014 in följande motion i enlighet med fullmäktiges arbetsordning:

"Den gemensamma organisationslokalen för områdena Västerkulla och Råby på Tävlingsgränden 1 (80 m2) hotas av försäljning och nu även av uppsägning. Lokalen är också orimligt liten för den aktiva och mångsidiga föreningsverksamheten. Den får inrymma maximalt 60 personer. Det är omöjligt att ordna idrotts- och motionsverksamhet eller större fester i lokalen. Exempelvis har föreningen Länsimäki-Rajakylän eläkkeensaajat 170 medlemmar och pensionärsföreningen har verkat under konstant utrymmesbrist.

Av de övriga lokaler i området som kunde tänkas komma i fråga håller man på att riva Pallastunturintien koulu. Detta hotar att göra slut på handarbetsklubbens verksamhet i skolan. Ungdomsgården i Västerkulla har reserverats för ungdomar.

På Kulgränden 3 har lokaler som lämpar sig för organisationer men även för en mer omfattande användning blivit lediga (180 m2). Hyran för klubblokaler på Tävlingsgränden 1 är 1 000 €/mån. Hyran som meddelats för Kulgränden 3 uppgår till 1 600 €/mån, men kan tänkas omfatta en förhandlingsmån.

Vi undertecknade föreslår att staden ska hyra lokalerna på Kulgränden 3 för att användas av organisationer i området Västerkulla-Råby."

Stadsfullmäktige 3.3.2014 § 20

Beslut:

Fullmäktige beslutar ta upp ärendet för behandling och sända det till stadsstyrelsen för beredning.

—

Invånarservicens verksamhetsområde har berett följande svar på motionen.

Enligt instruktionen för verksamhetsområdet för koncern- och invånarservice svarar kommuninvånarservicens resultatområde för upprätthållandet av träffpunkter och administreringen av verksamheten i lokaler för organisationer. Kommuninvånarservicens invånarlokaler är öppna träffpunkter och verksamhetslokaler som huvudsakligen upprätthålls av stadens egen personal. Invånarlokals verksamhet kan också upprätthållas av en partnersammanslutning, om man hittar en lämplig aktör. Tävlingsgränden 1 i Västerkulla utsågs till en invånarlokal, när lokalen år 2007 hyrdes för att för sin del ersätta föreningarnas användning av lokalerna i den tidigare dagcentralen för äldre i Västerkulla. En förvaltningskommitté som bildats av de föreningar som använder lokalen på Tävlingsgränden har tillsammans med kommuninvånarservicens områdesverksamhet administrerat lokalen och dess användning.

Kommuninvånarservicen har som mål att frivilligverksamheten och föreningarna har tillgång till tillräckligt med möteslokaler. Enligt servicenätverksplanen innebär det att varje storområde i framtiden har minst en lokal som kan användas gemensamt av föreningar. Som det också konstateras i motionen, har behovet av lokaler ökat hos föreningarna i Västerkullaområdet, och invånarlokalen på adressen Tävlingsgränden 1 i Västerkulla har blivit för liten för att stora grupper ska kunna samlas där. Av denna anledning har man i Västerkullaområdet undersökt nya lösningar till lokaler för föreningarnas behov.

I Västerkulla hade man som avsikt att i enlighet med stadsstyrelsens beslut 28.4.2014 § 24 hyra den lokal på adressen Kulgränden 3 som erbjudits att användas som invånarlokal, varvid lokalen hade blivit en del av verksamhetsområdets nätverk av invånarlokaler och lokalen hade öppet varit i gemensam användning av kommuninvånare och föreningar. Man hade preliminärt överlagt med Hakunila-Länsimäki työttömät ry om upprätthållandet av lokalen och det var meningen av användningen av lokalen i enlighet med stadens strategi skulle planeras tillsammans med invånarna. Länsimäen ja Rajakylän eläkkeensaajat ry lämnade in ett rättelseyrkande i frågan där man framlade önskemål om

att Kulgränden hyrs som föreningslokal istället för invånarlokal. Stadsstyrelsen beslutade 26.5.2014 § 18 avslå rättelseyrkandet. Efter detta har lokalens ägare meddelat att denna inte längre är villig att hyra ut lokalen som invånarlokal. Skillnaden mellan en *invånarlokal* och en *föreningslokal* är att användningen av invånarlokalen administreras av staden, medan föreningslokals användningsändamål och -villkor baseras på hyresavtal mellan staden och dem som använder lokalen.

Kommuninvånarservicens planering av servicenätverket av invånar- och föreningslokaler styrs för sin del av Vandas balanserings- och skuldprogram för ekonomin. Programmet innehåller ett mål om att avstå från andra föreningslokaler än sådana som ägs av staden. Kommuninvånarservicen planerar inte att ta i bruk nya föreningslokaler i Västerkullaområdet. Däremot söker man i enlighet med servicenätverksplanen efter eventuella nya invånarlokaler, och man utgår huvudsakligen från stadens eget lokalbestånd på så sätt att lokalerna kan användas mångsidigt och gemensamt över verksamhetsområdesgränserna.

Det pågår en beredning av en planändring för området för skolan Länsimäen koulu, och när den blir färdig kommer området att få nytt bostadsbyggande samt en reservering för byggande av offentliga tjänster. Det är meningen att skolbyggnaden Pallaksen koulu rivs, och skolan Ylläksen koulu har byggts ut under de senaste åren. Ylläksen koulu har en gymnastiksal på 504 m², ett auditorium med 220 platser och klassrum som invånare och föreningar har möjlighet att reservera för fritidsbruk under kvällar och veckoslut. I närheten av skolan ligger Västerkulla ungdomslokal, som lämpar sig för användning av föreningar under dagtid. Ungdomslokalen som omfattar en sal på 100 m² används också av pensionärsgrupper. På skolområdet, i den före detta tandklinikens lokaler, ligger också kulturmotionslokalen KUKU som samordnas av ungdomsservicen och som betjänar mångsidig smågruppsverksamhet med motion i fokus. Föreningar kan också hyra lokaler av Vanda församling i anslutning till Västerkulla kyrka. Den i motionen omnämnda handarbetsklubben har flyttat från Pallaksen koulu och träffas numera i Tävlingsgrändens invånarlokal.

Kommuninvånarservicen är initiativtagande i planeringen av nya lokaler i området för Länsimäen koulu på det sätt som tillåts i den blivande planen. I och med de nya lokalitetsprojekten skulle det också bli möjligt att få till permanenta lokalitetslösningar istället för hyreslokaler och andra temporärt tillgängliga lokaler. Stadens aktörer kan sinsemellan planera lokaler som på ett effektivt sätt betjänar områdets invånare och organisationer, där det är möjligt att bedriva verksamhet också under dagtid. Kommuninvånarservicen samarbetar i synnerhet med bildningsväsendet för att säkerställa att man i planeringen av lokaler för gemensam användning tar hänsyn till att områdets pensionärsföreningar får tillräckligt stora lokaler för aktiv och mångsidig föreningsverksamhet.

Stadsstyrelsen 9.2.2015 § 47

Förslag av tf. biträdande stadsdirektören för invånarservicens verksamhetsområde:

Stadsstyrelsen beslutar att

a) ge ledamoten Kimmo Kiljunen och flera andra ledamöter som undertecknat motionen stadsstyrelsens svar i enlighet med invånarservicens verksamhetsområdes förslag, och

b) föreslå för stadsfullmäktige att stadsstyrelsens svar antecknas för kännedom.

Beslut:

Förslaget godkändes.

Stadsfullmäktige 2.3.2015 § 21

Stadsstyrelsens förslag:

Stadsfullmäktige beslutar anteckna stadsstyrelsens svar för kännedom.

Beslut:

Förslaget godkändes.

Anvisningar för sökande av ändring: 4.1 besvärsförbud

Närmare information:

Heidi Nygren, tf. biträdande stadsdirektör, tfn 09 839 22112, fornamn.efternamn[at]vantaa.fi

Iiris Lehtonen, direktör för kommuninvånarservicen, tfn 09 839 22767, fornamn.efternamn[at]vantaa.fi

22 §

Svar på ledamoten Juha Malmis och flera andra (21) ledamöters motion om att förbättra kommuninvånarnas möjligheter att delta och påverka – frågestund för kommuninvånarna

VD/1962/00.02.00.03/2014
KN/HO/IL/LL/EA

Ledamoten Juha Malmi och 21 andra ledamöter har lämnat in följande fullmäktigemotion i enlighet med fullmäktiges arbetsordning:

"Vanda har utvecklat Vandabornas delaktighets- och påverkningsmöjligheter på ett berömligt sätt. För invånarna har arrangerats allt fler invånarkvällar och informationsmöten. Invånarna har också fått vara med och utveckla stadens funktioner. Vandakanalen ger Vandaborna tillgång till stadsfullmäktiges sammanträden i direktsändning och i kanalen behandlas intressanta frågor som gäller Vanda. Utvecklingsarbetet bör fortsätta.

För att öka kommuninvånarnas delaktighet och växelverkan föreslår jag att invånarna vid stadsfullmäktiges sammanträden ska kunna ställa frågor både till de ledande tjänstemännen och politiska partierna. Detta kunde förverkligas, på så vis att kommuninvånarna, senast en vecka före sammanträdet, har möjlighet att skriftligen skicka in frågor, av vilka några väljs ut för att besvaras. Ett oberoende organ skulle välja ut vilka frågor som ska besvaras och frågorna skulle på förhand överlämnas för kännedom och behandling till respektive person som ska lämna svar.

Genom att förverkliga denna fullmäktigemotion skulle man stärka kommuninvånarnas direkta möjligheter att delta och påverka och intresset för politik överlag."

Stadsfullmäktige 3.3.2014 § 21

Beslut:

Stadsfullmäktige beslutade att ta upp ärendet till behandling och sända det till stadsstyrelsen för beredning.

Stadskansliet och kommuninvånarservicen konstaterar följande i sitt svar:

I sin motion föreslår ledamot Malmi att man i samband med stadsfullmäktiges sammanträden ordnar en frågestund för invånarna, under vilken kommuninvånare kan ställa frågor både till ledande tjänstemän och politiska partier.

Utvecklingen av kommuninvånarnas påverkningsmöjligheter är en förutsättning för uppnåendet av en stark samhällsgemenskap och viktigt för förverkligandet av demokratin. Samhällsgemenskap är en av de tre huvudvärderingarna i Vandas stads strategi "Samhällsgemenskapen innebär delaktighet och aktivitet samt ansvar för att de gemensamma målen nås. I Vanda innebär samhällsgemenskapen att en gemensam anda skapas och att man arbetar i partnerskap med företag och kommuninvånare." Dessutom betonas transparens i Vanda stads verksamhet. Riktlinjerna som dragits upp i strategin efterföljs i all stadens verksamhet och i alla utvecklingsprocesser.

Det närdemokrati- och delaktighetsarbete som utförs av områdes- och sammanslutningsservicen omfattar hela staden och är en verksamhet som genomsyrar hela organisationen. I verksamheten fokuserar man främst på utvecklingen av närdemokratin och kommuninvånarnas påverkningsmöjligheter och verkställandet av delaktighetsmodellen. Områdeskommittéerna fortsätter sin verksamhet fullmäktigeperioden ut. När mandatet byts tas en ny närdemokratimodell i bruk. Målet för den modell vars utformning preciseras framöver är att trygga mångsidiga former och strukturer för deltagande samt att uppdatera och stärka den direkta demokratin.

Kommuninvånarna har möjlighet att följa fullmäktiges sammanträden och informationsmöten, mötena är öppna för alla. Uppgifter om beslutsfattande, föredragningslistor och protokoll finns på stadens hemsida och är tillgängliga för alla.

Stadens information arbetar öppet och informerar aktivt om aktuella saker i staden. Genom Vandakanalen kan invånarna genom sina egna datorer på ett enkelt sätt följa fullmäktiges informationsmöten, frågestunder och sammanträden i realtid.

Andra kanaler för deltagande och påverkan i Vanda är invånarforum och påverkardagar, inlämnande av invånarinitiativ och direkt kontakt med tjänsteinnehavare eller beslutsfattare.

Invånarforum och påverkardagar

I Vanda har man från år 2010 arrangerat invånarforum, evenemang där invånarna har möjlighet att diskutera med och ställa frågor direkt till stadens ledning. Invånarforum arrangeras årligen på olika håll i Vanda. Åren 2013—2014 arrangerades sammanlagt fyra invånarforum (det senaste 29.9.2014). Dessutom arrangeras i Vanda årligen en påverkardag för barn och unga.

Invånarinitiativ

Enligt 28 § i kommunallagen har kommuninvånarna rätt att komma med initiativ till kommunen i frågor som gäller kommunens verksamhet. Vanligen lämnas kommuninvånarinitiativ in via e-post eller genom tjänsten invånarinitiativ.fi. Initiativen riktas till rätt verksamhetsområde där man bereder svar på dem. År 2012 inkom 88 st. invånarinitiativ och år 2013 var antalet mindre, 65 st. Uppföljningen av kommuninvånarinitiativen rapporteras årligen före mars månad till stadsstyrelsen och fullmäktige.

Direkt kontakt med tjänsteinnehavare och beslutsfattare

Kommuninvånare kan också ta direkt kontakt med tjänsteinnehavare och beslutsfattare antingen via brev, e-post eller telefon. På stadens hemsida under avsnittet Delta och påverka har man sammanställt olika sätt för deltagande och länkar för att följa beslutsfattandet. På stadens förstasida finns länkar för att lämna in respons och komma med invånarinitiativ. Vid områdesrådslag som arrangeras i samtliga storområden har man kunnat diskutera frågor som berör områdena direkt med områdeskommittéerna och stadsfullmäktigeledamöterna. Kontaktuppgifter finns på webbplatsen Vanda.fi (e-post, telefon). Största delen av stadens anställda och alla förtroendevalda har en adress enligt fornamn.efternamn@vantaa.fi, genom vilken de nås. Namnen på de förtroendevalda finns bland kontaktuppgifterna för stadens organ.

De möjligheter till deltagande och påverkan hos kommuninvånare och dem som använder stadens tjänster som nedtecknats i regeringens proposition om en ny kommunallag (RP 268/2014) motsvarar till största delen den gällande kommunallagen. Medborgarrådet nämns i lagpropositionens exempelförteckning som ett nytt koncept för deltagande och påverkan (22 §).

Med beaktande av de ovan nämnda kanalerna för deltagande och påverkan, är dagens påverkningskanaler för kommuninvånarna tillräckliga.

Stadsstyrelsen 9.2.2015 § 31

Stadsdirektörens förslag:

Stadsstyrelsen beslutar att

- a) ge ledamoten Juha Malmi och flera andra ledamöter som undertecknat motionen stadsstyrelsens svar i enlighet med kommuninvånarservicens och stadskansliets förslag, och
- b) föreslå för stadsfullmäktige att stadsstyrelsens svar antecknas för kännedom.

Beslut:

Förslaget godkändes.

Stadsfullmäktige 2.3.2015 § 22

Stadsstyrelsens förslag:

Stadsfullmäktige beslutar anteckna stadsstyrelsens svar för kännedom.

Beslut:

Förslaget godkändes.

Anvisningar för sökande av ändring: 4.1. Besvärsförbud

Närmare information:

Iiris Lehtonen, direktör för kommuninvånarservicen, tfn 09 839 22767, [fornamn.efternamn\[at\]vantaa.fi](mailto:fornamn.efternamn[at]vantaa.fi)

Hanna Ormio, förvaltningsdirektör, tfn 09 839 22484, [fornamn.efternamn\[at\]vantaa.fi](mailto:fornamn.efternamn[at]vantaa.fi)

23 § Svar på ledamoten Anssi Auras och 27 andra ledamöters motion om att utnyttja Dickursby samserviceställe

VD/10002/00.02.00.03/2014
HN/RA/MT/LL/ALS

Ledamoten Anssi Auras och 27 andra ledamöter lämnade in följande motion i enlighet med fullmäktiges arbetsordning:

"Bakgrund

Samservicestället i Dickursby flyttar till Dickursby nya stationscentrum genast då centrumet står färdigt. Ingen verksamhet har planerats för den byggnad där Dickursby samserviceställe nu verkar efter det att samservicen flyttat. Enligt den information som gavs vid fullmäktiges informationsmöte 13.11.2014 har ingen verksamhet planerats för den gamla byggnaden efter det att samservicen flyttat till stationscentrumet. Lokaliteterna är centralt belägna i Dickursby centrum och erbjuder utmärkta möjligheter för bland annat organisationerna och /eller ungdomsservicen för att utveckla och omsätta nya idéer.

Motionen

Vi undertecknade förutsätter att staden påbörjar en utredning i syfte att ta fram ett nytt användningsändamål för den gamla byggnaden. Användningsändamålet skulle huvudsakligen inrikta sig på ungdoms- och föreningsverksamhet."

Stadsfullmäktige 17.11.2014 § 12

Beslut:

Stadsfullmäktige beslutade att ta upp ärendet till behandling och sända det till stadsstyrelsen för beredning.

Invånarservicens verksamhetsområde konstaterar följande som sitt svar på motionen:

I Vanda har man uppnått positiva resultat i att stävja ungdomsarbetslösheten, men arbetet måste göras mångsidigare och utvecklas till en verksamhet som ännu bättre beaktar ungdomarnas varierande individuella utgångspunkter och medger ett smidigt samarbete mellan olika myndigheter. Vanda stad har därför till ESF lämnat in en ansökan för projektet Ohjaamo Vantaa inom det riksomfattande åtgärdspaketet för ungdomsgarantin och projektförhandlingarna pågår. Staden har samarbetat med Helsingfors och Esbo med att ställa upp målen för projektet Ohjaamo. Huvudstadsregionens Ohjaamo-enheter inleder verksamheten tidigast 1.3.2015 och de torde upphöra i början av år 2018.

Ohjaamo Vantaa är ett utvecklingsprojekt för att inom ungdomsgarantins ramar bygga upp en servicemodell med låg tröskel. Projektets viktigaste mål är att bättre nå ut till under 30-åriga Vandabor utan arbete och utbildning och att för dem skapa en servicestig som leder fram till utbildning, arbete och service. Ett kundserviceställe med flera alternativa servicekanaler och med ett bra läge gör lågtröskelservice möjlig. Som en del av förberedelserna för projektet har invånarservicen redan vidtagit åtgärder för att ta i bruk f.d. samservicen i Dickursby (resecentrum) för Ohjaamo Vantaas kundfunktioner.

Stadsstyrelsen 9.2.2015 § 48

Förslag framlagt av tf. biträdande stadsdirektören för invånarservicens verksamhetsområde:

Stadsstyrelsen beslutar att

- a) ge ledamoten Anssi Aura och flera andra ledamöter som undertecknat motionen stadsstyrelsens svar i enlighet med invånarservicens verksamhetsområdes förslag, och
- b) föreslå för stadsfullmäktige att stadsstyrelsens svar antecknas för kännedom.

Beslut:

Förslaget godkändes.

Stadsfullmäktige 2.3.2015 § 23

Stadsstyrelsens förslag:

Stadsfullmäktige beslutar anteckna stadsstyrelsens svar för kännedom.

Beslut:

Förslaget godkändes.

Anvisningar för sökande av ändring: 4.1 besvärsförbud

Närmare information:

tf. biträdande stadsdirektör Heidi Nygren, tfn 09 839 22112, foramn.efternamn@vanda.fi
utvecklingschef Ritva Alatalo, tfn 040 541 5987, foramn.efternamn@vanda.fi

24 § Svar på Sari Multalas och flera andra ledamöters (45) fullmäktigemotion om att starta upp en idrottslinje på försök i Sotungin koulu

VD/9104/00.02.00.03/2014
E-LH/LK/LL/ALS

Ledamoten Sari Multala och flera andra ledamöter (45) lämnade in följande motion i enlighet med fullmäktiges arbetsordning:

"Nyttn av idrott för ungdomar är helt obestritt. Vi föreslår att man i Vanda inleder utredningar om att starta en idrottslinje för högstadierna i Vanda. Försöket kunde förverkligas i samarbete med tredje sektorn och därigenom skulle det inte behöva innebära en betydande ekonomisk belastning för staden.

För eleverna kan man ordna med träningsmöjligheter t.ex. på morgon innan skolan börjar eller på eftermiddagen efter skoldagens slut. I praktiken skulle verksamheten ske utanför den ordinarie läroplanen. Läroordningen skulle emellertid vara den samma för dem som idrottar vad gäller tidpunkterna då skoldagen börjar och slutar. Bäst lyckas detta om alla elever ordnas till samma klass.

De lokala idrottsföreningarna har redan anmält sitt intresse för att delta i förverkligandet av denna modell och erbjudit tränare och övningsplatser för detta ändamål. Från stadens sida behövs en vilja att ordna så att idrottande ungdomar placeras i samma klasser och eventuellt också möjligheter till användningen av övningsplatser. Vi föreslår, att det så snabbt som möjligt inleds ett försök i Sotungin koulu. Om försöket lyckas kan verksamheten utvidgas också till andra högstadieskolor i Vanda.

Fördelarna med en idrottslinje som förverkligas i samarbete med idrottsföreningar är följande:

- Den förenar på ett flexibelt sätt målinriktad idrottsutövning och skolgång
- Den utvecklar och intensifierar samarbetet mellan föreningarna och kommunen
- Det frigör kvällstider vid idrottsplatser och i idrottslokaler genom att en del av övningarna förläggs till morgnar och eftermiddagar
- Ungdomarna hålls längre kvar inom idrottsverksamheten än vad de annars skulle göra
- Det gör det möjligt för idrottsföreningarna att öka en hobbyverksamhet där tröskeln är låg för de ungdomar, som inte vill bli tävlingsidrottare
- Ungdomarna rör på sig mer i grundskoleåldern

Liknande idrottslinjer har förverkligats med goda resultat bl.a. i Tusby och Esbo. Vi som undertecknat motionen tror att **Vanda bör sträva efter att främja idrott som hobbyverksamhet bland ungdomar genom att inleda försöket med en idrottslinje i Sotungin koulu.**"

Stadsfullmäktige 20.10.2014 § 10

Beslut:

Stadsfullmäktige beslutade att ta upp ärendet till behandling och sända det till stadsstyrelsen för beredning.

Bildningsväsendets verksamhetsområde konstaterar följande som sitt svar på motionen:

Enligt fullmäktigemotionen bör Vanda sträva efter att främja idrott som hobbyverksamhet bland ungdomar. I motionen föreslås att ett försök med en idrottslinje vid Sotungin koulu inleds. Om försöket lyckas väl kan verksamheten enligt motionen också utvidgas till andra högstadieskolor i Vanda. Verksamheten kunde enligt motionen förverkligas i samarbete med tredje sektorn och skulle därmed inte innebära en betydande ekonomisk belastning för kommunen. Att stödja idrottshobbyverksamhet bland ungdomar, vilket lyfts fram i motionen, är en viktig och angelägen sak. Samarbete med aktörer inom tredje sektorn samt ett ökat samarbete är även önskvärt.

I detta nu har man i skolorna i Vanda kunnat kombinera ungdomarnas målinriktade idrottsverksamhet med skolgång genom flexibla arrangemang. I Sotungin koulu beaktas de individuella behoven hos elever som idrottar mycket genom att man för varje elev gör upp en individuell plan för elevens lärande. Träning inom elevens egen idrottsgren kan godkännas som tillvalsämne inom ämnet gymnastik. För träningens del har eleverna möjlighet att utnyttja idrottsträningen vid Sotungin lukio. I skolan beviljas också dessa elever på ansökan ledighet för läger, turneringar och träningsresor. Till denna del har eleverna möjlighet att fullgöra studier i läroämnena som eleven missat till exempel genom att delta i omtagningsprov eller på något annat sätt.

Förutom i skolan Sotungin koulu ingår också de finskspråkiga högstadierna Hämeenkylä koulu, Kilterin koulu, Peltolan koulu och Simonkylä koulu i samarbetsnätverket Urhea. Urhea är en nätverk som består av idrottsutövarna, idrottsförbund inom de olika grenarna, läroinrättningarna, städerna Helsingfors, Esbo och Vanda samt olika instanser som erbjuder stödfunktioner. Samarbetet inom ramen för Urhea erbjuder en möjlighet att kombinera målinriktad idrottsutövning och skolgång. I praktiken genomförs Urhea-samarbetet som ett tillvalsämne i årskurs 8 (2 veckotimmar) under hela skolarbetet. I de två timmarna ingår träning i elevens idrottsgren i en idrottsförening eller med tränare. Detta tillval är avsett speciellt för ungdomar vars idrottshobby är seriöst inriktad. Grenarna är i detta nu ishockey, fotboll, innebandy och gymnastik. Det är också möjligt att anordna träning i den egna grenen för elever med andra idrotter. Urhea-samarbetet pågår nu för andra året i årskurs 8. Vanligtvis har det också varit möjligt att fortsätta verksamheten bland de nuvarande niondeklassisterna.

Utöver den målinriktade idrottsverksamheten har man inom den grundläggande utbildningen i Vanda redan sedan länge utvecklat ett samarbete mellan idrottsföreningarna och idrottsservicen. Utvecklingsarbetet har varit både aktivt och resultatrikt. För tillfället samarbetar den grundläggande utbildningen med omkring 30 idrottsföreningar. Under senaste läsår hade man på kommunnivå avtal om presentation av olika grenar med 27 idrottsföreningar i Vanda. Idrottsföreningarna presenterar aktivt sitt idrottsutbud i skolorna och broschyrer om föreningarnas verksamhet finns i tryckt form. Samarbetet med föreningarna har genomförts inom ramen för skolornas klubbverksamhet och programmet Skolan i rörelse, vilket innebär att en betydande del av kostnaderna finansierats via olika projekt. Kommunens andel av kostnaderna har även hittills varit rimlig. Utöver den ovan nämnda verksamheten arrangeras det i 37 Vandaskolor idrottsverksamhet med låg tröskel tillsammans med föreningen WAU ry. För verksamheten anställer WAU ry idrottsinstruktörer från idrottsföreningar som är verksamma i Vanda. Det är främst lågstadierelever som omfattas av verksamheten, men det ger dem en god grund för ett motionsinriktat levnadssätt.

Av Vandas 51 grundskolor deltar 43 (av vilka 15 högstadieskolor/enhetsskolor) i verksamhet inom programmet Skolan i rörelse. Inom Skolan i rörelse ingår motion och rörelse som ett centralt inslag i skoldagen. Strävan är att få samtliga elever att röra på sig mera under skoldagen, inte bara de elever som har idrott som hobby. Till verksamhetsprinciperna för Skolan i rörelse hör bland annat kamratledarverksamhet. Kamratledarna har arrangerat olika jippon och i enhetsskolorna leder kamratledarna lågstadierelevens motion under rasterna. Ett exempel på hur högstadiereleverna kan aktiveras vad gäller motion och rörelse är även mobilappar (HeiaHeia! och Motivade) som gör eleverna mer aktiva med hjälp av olika slags tävlingar och kampanjer. I en del av skolorna är det också möjligt att använda gymmet och gymnastiksalen under skoldagen.

De förslag som framförts i motionen är bra och värda allt stöd. Utvecklingsarbetet som beskrivs ovan har varit aktivt och tillsammans med de övriga aktörerna har man planerat fortsätta med verksamheten. Målen för utvecklingsarbetet motsvarar i stort innehållet i fullmäktigemotionen. Att ta i bruk en ny verksamhetsmodell vid sidan av det pågående målmedvetna utvecklingsarbetet kunde eventuellt splittra detta arbete. Bildningsväsendet anser inte att man ska pilotera eller starta en separat idrottslinje för högstadieskolorna. Det utvecklingsarbete i skolorna som stöder ett mål- och tävlingsinriktat idrottsutövande fortgår enligt planerna och de viktiga synpunkter som framkommit i fullmäktigemotionen beaktas då verksamheten utvecklas. Dessutom utökas och utvecklas alla elevers motion och rörelse under skoldagen med hjälp av Skolan i rörelse och andra insatser.

Förslag framlagt av biträdande stadsdirektören för bildningsväsendets verksamhetsområde:

Stadsstyrelsen beslutar att

- a) ge ledamoten Sari Multala och flera andra ledamöter som undertecknat motionen stadsstyrelsens svar i enlighet med bildningsväsendets förslag, och
- b) föreslå för stadsfullmäktige att stadsstyrelsens svar antecknas för kännedom.

Beslut:

Förslaget godkändes.

Stadsfullmäktige 2.3.2015 § 24

Stadsstyrelsens förslag:

Stadsfullmäktige beslutar anteckna stadsstyrelsens svar för kännedom.

Beslut:

Stadsstyrelsen beslutade enhälligt att återremittera ärendet för ny beredning.

Anvisningar för sökande av ändring: 4.1 besvärsförbud

Närmare information:

Elina Lehto-Häggroth, biträdande stadsdirektör, tfn 09 839 22301, [fornamn.efternamn\[at\]vantaa.fi](mailto:fornamn.efternamn[at]vantaa.fi)

25 § **Svar på Niilo Kärkis och Ulla Sajaniemis samt 13 andra ledamöters motion om den nedre gränsen för att komma in på gymnasier**

VD/8175/00.02.00.03/2014
EL-H/PY-K/B-JL/OK/LL/ALS/NW

Ledamöterna Niilo Kärki och Ulla Sajaniemi samt 13 andra ledamöter lämnade in följande motion i enlighet med fullmäktiges arbetsordning:

"Beslutet om den nedre gränsen för att komma in på gymnasier ska fattas av ett och samma organ.

Den nedre gränsen för medeltalet för att komma in till gymnasier måste vara samma i alla Vandas gymnasier.

Undervisningsnämnden beslutar om den nedre gränsen för medeltalet i läsåmnerna för att bli godkänd till det finskspråkiga gymnasiet.

Motsvarande beslutanderätt för den svenskspråkiga undervisningen innehas av undervisningsnämndens svenskspråkiga sektion.

Vi föreslår att Vanda stad börjar vidta åtgärder, genom vilka beslutet om den nedre gränsen för medeltalet för att komma in till gymnasiet – både det svenskspråkiga och de finskspråkiga ska fattas av samma organ.

Det ska gå att garantera att den nedre gränsen för medeltalet i läsåmnerna är den samma när elever antas till gymnasier (lagen om likabehandling 6 §).

Bakgrundsfakta

Helsingfors: 2015 de finskspråkiga och svenskspråkiga gymnasierna, den nedre gränsen för medeltalet 7.00

Esbo: 2015 de finskspråkiga och svenskspråkiga gymnasierna, den nedre gränsen för medeltalet 7.00"

Stadsfullmäktige 22.9.2014 § 11

Beslut:

Stadsfullmäktige beslutade att ta upp ärendet till behandling och sända det till stadsstyrelsen för beredning.

Bildningsväsendet konstaterar i sitt svar följande:

Helsing gymnasium är den enda svenskspråkiga läroinrättningen på andra stadiet i Vanda och dess referensram omfattar hela huvudstadsregionen jämte kranskommuner. I den svenskspråkiga gymnasieutbildningen varierar gränsen för medeltalet inom regionen och helhetssituationen påverkas av utbildningsgarantin, tillgången och ett snävare befolkningsunderlag. Dessutom är ett visst minimiantal studerande nödvändigt för att undervisningen och ämnesutbudet i enlighet med gymnasiets läroplan ska kunna erbjudas på ett ändamålsenligt sätt rent ekonomiskt och verksamhetsmässigt.

Undervisningsnämnden beslutade 15.9.2014 § 5 att studerande som antas till ett finskspråkigt gymnasium ska ha ett medeltal för läsåmnerna på minst 7,00 på avgångsbetyget från den grundläggande utbildningen. Undervisningsnämndens svenskspråkiga sektion beslutade 28.10.2014 § 10 att det lägsta medeltalet för läsåmnerna på avgångsbetyget från den grundläggande undervisningen kan vara minst 6,50 för studerande som antas till det svenskspråkiga gymnasiet Helsing gymnasium.

En höjning av medeltalsgränsen inom den svenskspråkiga gymnasieutbildningen skulle göra den läroplanenliga verksamheten omöjlig utan betydande tilläggsresurser. Dessutom skulle det försvåra

personalsituationen och verksamheten samt öka kostnaderna i det enda svenskspråkiga högstadiet i Vanda, Helsinge skola, som delar lokaliteter och undervisningspersonal med gymnasiet. Anordnande av gymnasieutbildning i Helsinge gymnasium främjar utbildningen efter grundskolan för ungdomar bosatta i Vanda och förebygger till denna del marginalisering. Då man beslutat om medeltalsgränsen har man sett på utbildningsutbudet som helhet samt kostnadseffektiviteten vid fullföljandet av ungdomsgarantins mål. Det finns inga svenskspråkiga yrkesskolor i Vanda.

Enligt motionen skulle förbudet mot diskriminering i lagen om likabehandling (8 § i den nu gällande lagen 1325/2014, 6 § i den tidigare lagen 21/2004) förutsätta samma nedre gräns för medeltalet för läsmännen i den finsk- och svenskspråkiga gymnasieutbildningen. Enligt bestämmelsen får ingen diskrimineras på grund av ålder, nationalitet, språk, religion eller övertygelse.

I grundlagen (731/1999) 6 § bestäms om principen för jämlikhet. Ingen får utan godtagbart skäl särbehandlas på grund av kön, ålder, ursprung, språk, religion, övertygelse, åsikt, hälsotillstånd eller handikapp eller av någon annan orsak som gäller hans eller hennes person. I den allmänna jämlikhetsbestämmelsen ingår ett krav på lika bemötande i likadana fall. Enligt regeringens proposition (309/1993) förutsätter jämlikhetsbestämmelsen dock inte att alla medborgare skall bemötas likadant i alla avseenden, om inte de förhållanden som inverkar på ärendet är likadana. Enligt regeringens proposition är det typiskt för lagstiftningen att den för ett visst godtagbart samhälleligt intresse skall bemöta människor olika för att främja bland annat faktisk jämställdhet. I grundlagens 6 § har avsikten varit att ge akt på sådana diskrimineringsgrunder som i det finländska samhället kan anses utgöra diskrimineringsförbudets kärnområde. Å andra sidan förbjuder paragrafen inte alla slags åtskillnad människor emellan, även om åtskillnaden skulle grunda sig på en orsak som uttryckligen omnämns i diskrimineringsstadgandet. Det väsentliga är om åtskillnaden kan motiveras på ett sätt som är godtagbart med avseende på de grundläggande fri- och rättigheterna. De krav som ställs på motiveringen är emellertid mycket höga särskilt med avseende på de förbjudna grunderna för åtskillnad som uppräknas i bestämmelsen. Bestämmelsen utgör inget hinder för sådan positiv särbehandling som är nödvändig för att värna faktisk jämlikhet, det vill säga åtgärder för att förbättra ställningen och förhållandena för en viss grupp. Enligt den nya diskrimineringslagens 9 § är särbehandling vars syfte är att främja faktisk likabehandling eller att förhindra eller undanröja olägenheter som beror på diskriminering inte diskriminering.

Enligt grundlagens 17 § är Finlands nationalspråk finska och svenska, och vars och ens rätt att hos domstol och andra myndigheter i egen sak använda sitt eget språk, antingen finska eller svenska, ska tryggas genom lag. Det allmänna ska tillgodose landets finskspråkiga och svenskspråkiga befolknings kulturella och samhälleliga behov enligt lika grunder.

Språklagens (423/2003) syfte är att trygga den i grundlagen tillförsäkrade rätten för var och en att hos domstolar och andra myndigheter använda sitt eget språk, antingen finska eller svenska. I regeringens proposition (92/2002) konstateras att bestämmelsen ålägger det allmänna en skyldighet att självant förverkliga de grundläggande rättigheterna i praktiken. Att myndigheterna självant förverkligar de språkliga grundläggande rättigheterna svarar mot kravet på god förvaltning. Enligt språklagens 35 § ska det allmänna i enlighet med grundlagen tillgodose landets finskspråkiga och svenskspråkiga befolknings kulturella och samhälleliga behov enligt lika grunder. När omständigheterna kräver det ska det allmänna vidta särskilda åtgärder för att kulturella eller samhälleliga behov som gäller nationalspråken tillgodoses. Enligt regeringspropositionen bör uttrycket "enligt lika grunder" emellertid inte tolkas så att de språkliga rättigheterna i alla sammanhang ska tryggas på samma vis för att de båda språkgruppernas bildningsmässiga och samhälleliga behov ska bli uppfyllda. Därmed finns inga hinder till exempel för att en kommun ordna sin hälsovård på olika sätt för den svenskspråkiga befolkningen i jämförelse med den finskspråkiga befolkningen, ifall olika organisationsmodeller främjar att de språkliga rättigheterna fullföljs.

I ärendet under behandling är det fråga om på vilket vis likabehandlingen av finsk- och svenskspråkiga kunder förverkligas i praktiken enligt den modell för att ordna servicen som används. Det är först och främst en fråga om det finns skillnader mellan finsk- och svenskspråkiga i hur man får en plats inom utbildningen på andra stadiet och om så är fallet, vilka skillnaderna i så fall är och om dessa skillnader är godtagbara. I denna fråga kan man till mätning antingen ta vilket medeltal som behövs för att komma in på ett finsk- eller svenskspråkigt gymnasium i Vanda, eller om man i Vanda kan studera på andra stadiet i någon läroanstalt på både svenska och finska. När man strävar efter faktisk jämställdhet kan man anse det vara ett godtagbart samhälleligt intresse att göra det möjligt för alla språkgrupper att ta del av utbildning på andra stadiet.

Enligt 6 § i instruktionen för undervisningsnämnden har den svenskspråkiga sektionen samma befogenheter som förordnats undervisningsnämnden då ärendet enbart berör svenskspråkig småbarnsfostran, barndagvård eller det svenskspråkiga undervisningsväsendet. En överföring av beslutanderätten om medeltalsgränsen för gymnasieutbildning till ett och samma organ på det sätt som föreslagits i motionen skulle förutsätta en ändring av ovanstående skrivning i den paragraf i instruktionen för undervisningsnämnden som berör undervisningsväsendet sålunda, att den svenskspråkiga sektionen skulle utnyttja den beslutanderätt som ålagts undervisningsnämnden i de fall då ärendet berör enbart det svenskspråkiga undervisningsväsendet, med undantag för beslutsfattande om medeltalsgränsen för den svenskspråkiga gymnasieutbildningen. Eftersom det enligt de ovan anförda grunderna inte kan ses som lagstridigt att ha olika medeltalsgränser i läsmännen för att komma in på gymnasieutbildning, finns det i detta fall inte heller något skäl till att inleda en ändring av beslutsprocessen så som föreslagits.

Stadsstyrelsen 9.2.2015 § 50

Förslag framlagt av biträdande stadsdirektören för bildningsväsendets verksamhetsområde:

Stadsstyrelsen beslutar

- a) ge ledamöterna Niilo Kärki och Ulla Sajaniemi samt de 13 övriga ledamöterna som undertecknat motionen stadsstyrelsens svar i enlighet med bildningsväsendets förslag, och
- b) föreslå för stadsfullmäktige att stadsstyrelsens svar antecknas för kännedom.

Beslut:

Förslaget godkändes.

Stadsfullmäktige 2.3.2015 § 25

Stadsstyrelsens förslag:

Stadsfullmäktige beslutar anteckna stadsstyrelsens svar för kännedom.

Behandling:

Ledamoten Niilo Kärki föreslog att motionssvaret återremitteras för ny beredning. Ledamöterna Juha Simonen och Vaula Norrena understödde Kärkis förslag.

Ordföranden konstaterade att man måste hålla omröstning om saken och föreslog följande omröstningsförfarande: De som understöder stadsstyrelsens förslag röstar ja, medan de som understöder ledamoten Kärkis förslag röstar nej. Omröstningsförslaget godkändes.

I omröstningen gavs 49 ja-röster och 12 nej-röster. Fyra närvarande ledamöter var inte på plats vid omröstningen. Ordförande konstaterade att förslaget om återremittering förkastades.

Beslut:

Stadsstyrelsens förslag godkändes.

Bilaga:

— Omröstningsprotokoll fge 2.3.2015 § 25

Anvisningar för sökande av ändring: 4.1 besvärsförbud

Närmare information:

Olli Korhonen, jurist, tfn 050 314 6295, fornamn.efternamn[at]vantaa.fi

Kokousraportti

Kaupunginvaltuuston kokous 2.3.2015

Äänestyksen tiedot

Kokous:	Kaupunginvaltuuston kokous 2.3.2015
Agendan nimi:	Asia 24
Äänestyksen nimi:	KH=JAA Kärki=EI
Äänestyksen aihe:	palautus
Äänestys alkoi:	2.3.2015 23:04:23
Äänestys päättyi:	2.3.2015 23:06:02

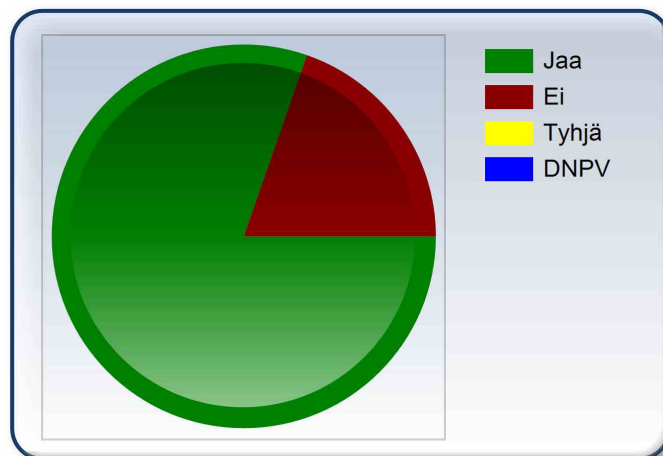
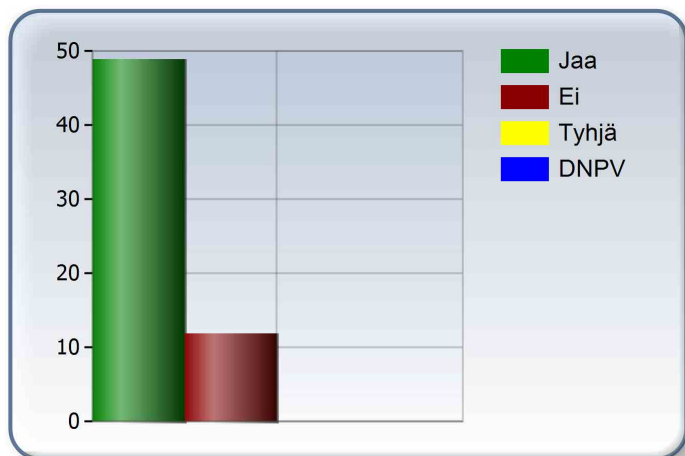
Äänestystulokset

Osallistujat:

Paikalla 61

Äänet:

Jaa	49	80,3%
Ei	12	19,7%
Tyhjä	0	0%
DNPV	0	0%

Kokousraportti
Kaupunginvaltuuston kokous 2.3.2015

Yksilölliset äänestystulokset

Jaa	
Aittakallio	sd.
Ala-Kapee-Hakulinen	sd.
Ansalehto-Salmi	kesk.
Aura	vihr.
Eerola	vas.
Eklund	sd.
Hako	sd.
Heinimäki	kok.
Hurri	kd.
Härmälä	sfp.
Juurikkala	vihr.
Jääskeläinen	kd.
Kaira	kok.
Karén	kok.
Karlsson	sfp.
Kassila	sd.
Kaukola	sd.
Kiljunen	sd.
Koivuniemi	kok.
Kostilainen	vihr.
Kähärä	sd.
Laakso	sd.
Laakso	vihr.
Lehmuskallio	kok.
Leppänen	kok.
Lindtman	sd.
Loikkanen	sd.
Multala	kok.
Mäkinen	kok.
Mäntynen	sd.
Mölsä	sd.
Niemi-Saari	sd.
Norres	kok.
Orpana	kok.
Porthén	kok.
Puha	kok.
Päivinen	sd.
Rokkanen	kok.

Kokousraportti
Kaupunginvaltuuston kokous 2.3.2015

Rosbäck	vihr.
Sainio	sd.
Sajaniemi	ps.
Salminvuori	kok.
Saramo	vas.
Sodhi	sd.
Tenhunen	kok.
Tyystjärvi	vas.
Wallenius	kesk.
Weckman	kok.
Åstrand	vihr.
Ei	
Auvinen	ps.
Fjäder	ps.
Herranen	ps.
Jääskeläinen	vas.
Kauppinen	vihr.
Kyyrö	ps.
Kärki	ps.
Malmi	ps.
Niikko	ps.
Niinistö	ps.
Norrena	vihr.
Simonen	ps.

26 §

Svar på ledamot Markku Weckmans och flera andra (31) ledamöters motion om snabba åtgärder för att bygga Rälsvägen

VD/6052/00.02.00.03/2013
J-VN/HW/LL/ALS

Ledamoten Markku Weckman och 31 andra ledamöter har lämnat in följande motion i enlighet med fullmäktiges arbetsordning:

"Snabba åtgärder måste vidtas för att bygga Rälsvägen.

MOTIVERINGAR

Dickursby nya Stationscentrum tas i bruk under 2014. När Stationscentrum blir färdigt kommer trafiken på Banvägen att öka betydligt också norrut, dvs. i riktning mot Sandkulla. På grund av att Rälsvägen inte har byggts måste till och med långtradartrafiken styras in på Gamla Sågvägen som mer påminner om en gårdsgata och förorsakar fara för invånarna i boendet för mentalvårdskonvalescenter i hörnet av Gamla Sågvägen och Missnevägen. Utöver det som ovan nämnts, förorsakar den ökande trafiken tillsammans med den korsande trafikelden för gång- och cykeltrafik (Missnevägen) farosituationer för fotgängare och övrig lätt trafik.

Som en tillfällig åtgärd bör trafiken från Banvägen i riktning mot Rälsvägen förhindras genom ett trafikmärke

där trafik med motorfordon förbjuds, försedd med en tillägsskylt som möjliggör trafik till tomterna. Genom att göra på detta vis styrs trafiken in på den med bullervallar försedda Vitbäcksvägen."

Stadsfullmäktige 16.12.2013 § 12

Beslut:

Stadsfullmäktige beslutade att ta upp ärendet till behandling och sända det till stadsstyrelsen för beredning.

Kommunalteknikcentralen konstaterar följande som sitt svar:

I byggnadsprogrammet för kommunalteknik för år 2015 och ekonomiplanen 2015–2018 har byggande av Rälsvägen planerats till år 2017. Staden undersöker våren 2015 i anslutning till budgetberedningen om byggandet kan tidigareläggas redan till år 2016.

Staden har redan ändrat Banvägens trafikstyrssystem så att ingen genomfartstrafik längre styrs i riktning norr om Vitbäcksvägen.

Ett utdrag ur detaljplanen bifogas ur vilket framgår en planenlig, tills vidare icke anlagd gatuförbindelse från Banvägen till Idrottsvägen.

Stadsstyrelsen 9.2.2015 § 56

Förslag framlagt av biträdande stadsdirektören för verksamhetsområdet för markanvändning, byggnad och miljö:

Stadsstyrelsen beslutar att

- a) ge ledamot Markku Weckman och de övriga ledamöterna som undertecknat motionen stadsstyrelsens svar i enlighet med kommunalteknikcentralens förslag, och
- b) föreslå för stadsfullmäktige att stadsstyrelsens svar antecknas för kännedom.

Beslut:

Förslaget godkändes.

Stadsfullmäktige 2.3.2015 § 26

Stadsstyrelsens förslag:

Stadsfullmäktige beslutar anteckna stadsstyrelsens svar för kännedom.

Beslut:

Förslaget godkändes.

Bilaga:

– Utdrag ur detaljplan, Rälsvägen

Anvisningar för sökande av ändring: 4.1. Besvärsförbud

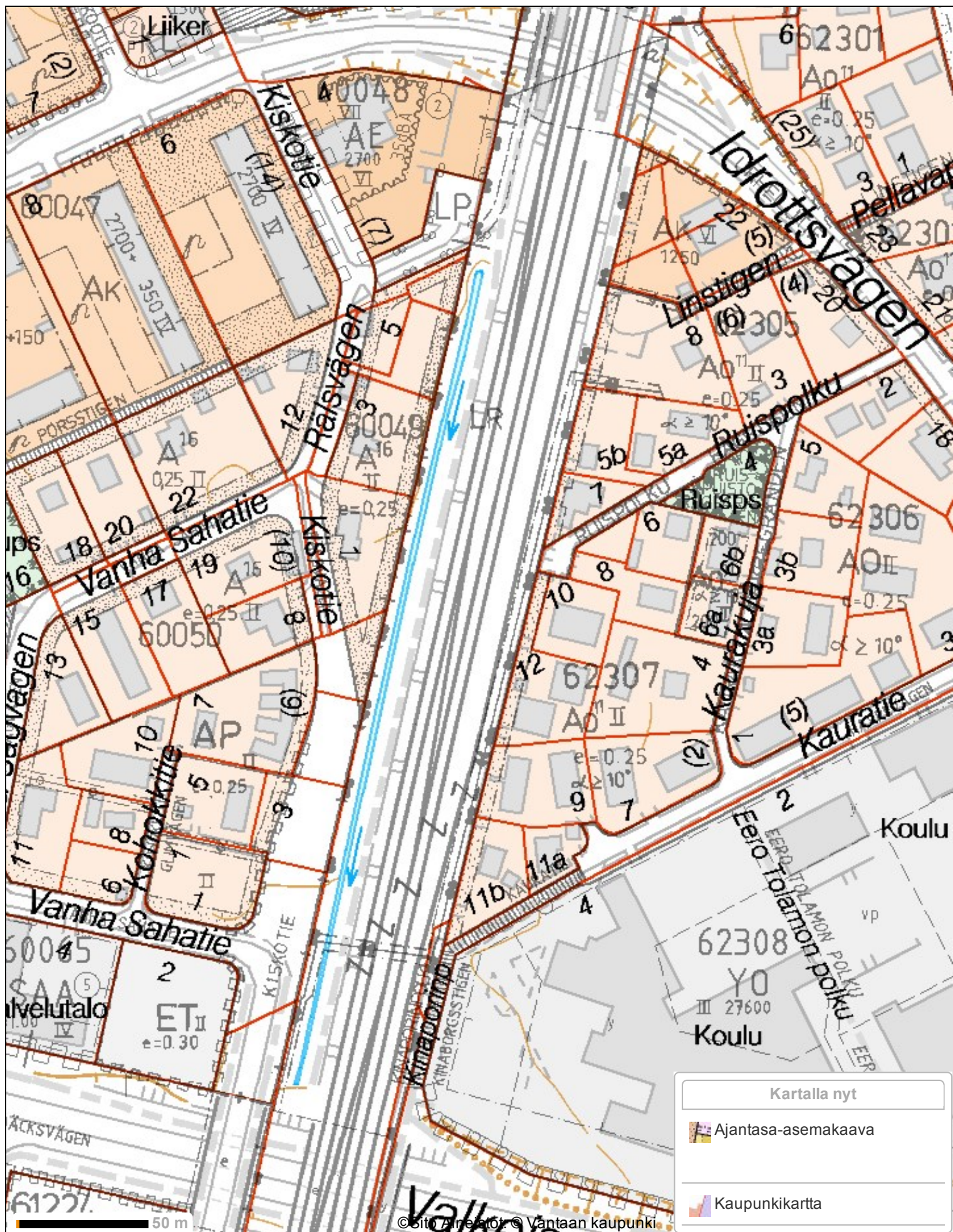
Närmare information:

Henry Westlin, stadsingenjör, tfn 09 8392 2427, [fornamn.efternamn\[at\]vantaa.fi](mailto:fornamn.efternamn[at]vantaa.fi)

Vantaa

KARTTA.VANTAA

27 §

Svar på Jari Jääskeläinens och flera andra (16) ledamöters motion om att förbättra byggnadsprojektens kvalitet

VD/8184/00.02.00.03/2014
J-VN/JV/LL/EA

Ledamoten Jari Jääskeläinen och 16 andra ledamöter lämnade in följande motion i enlighet med fullmäktiges arbetsordning:

"Som vi alla vet har många skolor och daghem problem med inomhusluften som sedan leder till allehanda harm och besvär för staden och framför allt hälsorisker för användarna. Ofta skyller man på stram en byggtidtabell, men det är som regel beställaren som fastställer tidtabellen. Orsakerna ligger också i tillsynen, förhållandena, planeringen, kunnandet och flera andra faktorer. Den vanligaste förklaringen är att "detta är summan av tillfälligheter", eller är det?

Kvaliteten på byggandet förbättras inte av att ha en "svart lista" på företag med flest problemfall. Det är inte heller lagligt hållbart.

Det bästa sättet att påverka byggkvaliteten är att förbättra varje sak som nämnts här och att **KRÄVA ATT BYGGNADSARBETENA I VANDA UTFÖRS AV PROFFS INOM BYGGBRANSCHEN**, detta gäller också arbetsledningen.

Motionen:

I fortsättningen kräver man att entreprenörerna anställer endast proffs inom byggbranschen till Vanda stads projekt.

Ett tecken på professionalitet kan vara till exempel en examen. Examen krävs av t.ex. en skorstenssotare. Av en elektriker krävs examen. Av en vattenisolerare krävs certifikat osv. Varför krävs det inte av en timmerman eller en elementmontör?

Därför att det har skett en kraftig ökning av utländsk icke utbildad arbetskraft på den finska arbetsmarknaden. I skattemyndighetens allmänna skatteregister för byggbranschen (1.9.2014) finns för tillfället 783 242 registrerade personer. Av dem har 79 712 något annat medborgarskap än finskt och 25 630 personers hemort ligger inte i Finland. Bland dessa arbetare finns många jordbrukare, varvsarbetare, t.o.m. herdar. På detta vis har man på kostnad av kvalitetsbyggande kunnat minimera de byggnadskostnader som orsakas av arbetstagaren.

Vi kan inte anta att arbetstagaren utför ett kvalitativt arbete om han/hon har bristande språkkunskaper och otillräckliga byggkunskaper. I fortsättningen ska byggarbetarens kunnande och utbildning lyftas fram på första plats i Vanda, och detta ska garanteras med t.ex. examen inom byggbranschen. Denna begränsning ska inte gälla unga sommararbetare eller praktikanter inom byggbranschens utbildningar osv."

Stadsfullmäktige 22.9.2014 § 13

Beslut:

Stadsfullmäktige beslutade att ta upp ärendet till behandling och sända det till stadsstyrelsen för beredning.

Verksamhetsområdet för markanvändning, byggnad och miljö konstaterar följande som sitt svar:

Markanvändningens verksamhetsområde samt fastighetscentralen och kommunteknikcentralen använder byggbranschens allmänna avtalsvillkor (YSE) som avtalsvillkor för sina entreprenadavtal.

Redan i dessa avtalsvillkor (YSE) är utgångspunkten att avtalsparterna anses vara fackmän i branschen. Avtalsvillkoren förutsätter också att entreprenören försäkras sig om att de egna prestationerna håller en god kvalitetsnivå innan beställaren kontrollerar/tar emot dem. Sådan

säkerställande praxis utgörs bl.a. av entreprenörernas upplåtelser till sig själv enligt det som förutsätts i YSE.

Eftersom byggande alltid utöver beställarens övervakning också förutsätter att beställaren ställer krav på kvalitetsnivån, har man inom verksamhetsområdet i anbudsuppdrag för entreprenader vid flera punkter uppmärksammat den i motionen nämnda frågan.

Som exempel på sådana punkter kan nämnas punkterna i entreprenadprogrammet i anbudsuppdraget och avtalshandlingarna för den mångsidiga servicebyggnaden Solstenen:

- Entreprenören ska övervaka kunnandet och arbetsprestationerna hos sin egen och sina underentreprenörers arbetsledning och arbetskraft samt att arbetsresultatet stämmer överens med kraven. Särskild uppmärksamhet ska fästas vid att arbetsmomenten utförs vid rätt tidpunkt och vid kvaliteten på arbetsprestationerna. Entreprenören ska också övervaka tidpunkterna, dugligheten och arbetsprestationerna i anslutning till anskaffningar och underentreprenörernas byggnadsskeden, så att den avtalsenliga kvaliteten uppnås till alla delar.
- det är förbjudet att skapa entreprenadkedjor över andra entreprenörer
- entreprenören ska fästa särskild uppmärksamhet vid kunnandet och yrkesskickligheten hos sin egen och underentreprenörernas arbetsledning samt vid den avtalsenliga kontrollen av kvaliteten på arbetet

I entreprenadavtal för markanvändningens verksamhetsområde har man redan tagit hänsyn till den i motionen nämnda viktiga frågan.

Ur upphandlingslagens perspektiv är det i praktiken omöjligt att i anbudsskedet bedöma behörigheten hos de som egentligen utför arbetet, t.ex. genom kvalitetspoäng, eftersom de egentliga utförarna i regel inte är kända i det skedet.

I fråga om husbyggnad finns det enskilda arbetsprestationer, som t.ex. vattenisoleringsarbeten, som erfordrar godkänd certifiering av utförarna. Och i dessa fall förutsätts det naturligtvis att utförarna har certifikatet i fråga.

På motsvarande sätt pågår inom infrastruktursektorn ett arbete med att bereda behörighetskrav för olika yrkesgrupper och kommunalteknikcentralen deltar i beredningen av kraven tillsammans med organisationer inom sektorn. Ifall ovanstående certifierade behörighetskrav träder i kraft, ger de möjlighet att ställa behörighetskrav på entreprenörer eller serviceproducenter redan vid anbudsförfarandet samt kontrollera kompetensen hos arbetskraften under genomförandeskedet.

Stadsstyrelsen 9.2.2015 § 55

Biträdande stadsdirektörens för verksamhetsområdet för markanvändning, byggnad och miljö förslag:

Stadsstyrelsen beslutar att

- a) ge ledamoten Jari Jääskeläinen och flera andra ledamöter som undertecknat motionen stadsstyrelsens svar i enlighet med förslaget från verksamhetsområdet för markanvändning, byggnad och miljö, och
- b) föreslå för stadsfullmäktige att stadsstyrelsens svar antecknas för kännedom.

Beslut:

Förslaget godkändes.

Stadsfullmäktige 2.3.2015 § 27

Stadsstyrelsens förslag:

Stadsfullmäktige beslutar anteckna stadsstyrelsens svar för kännedom.

Behandling:

Ledamoten Jari Jääskeläinen föreslog att motionssvaret återremitteras för ny beredning. Ledamoten Juha Malmi understödde Jääskeläinens förslag.

Ordföranden konstaterade att man måste hålla omröstning om saken och föreslog följande omröstningsförfarande: De som understöder stadsstyrelsens förslag röstar ja, medan de som understöder ledamoten Jääskeläinens förslag röstar nej. Omröstningsförslaget godkändes.

I omröstningen gavs 42 ja-röster och 19 nej-röster. Tre närvarande ledamöter var inte på plats vid omröstningen. Ordförande konstaterade att förslaget om återremittering förkastades.

Beslut:

Stadsstyrelsens förslag godkändes.

Bilaga:

– Omröstningsprotokoll fge 2.3.2015 § 27

Anvisningar för sökande av ändring: 4.1. Besvärsförbud

Närmare information:

byggherrechef Juha Vuorenmaa, tfn 040 534 6960, fornamn.efternamn[at]vantaa.fi

Kokousraportti
Kaupunginvaltuuston kokous 2.3.2015

Äänestyksen tiedot

Kokous:	Kaupunginvaltuuston kokous 2.3.2015
Agendan nimi:	Asia 26
Äänestyksen nimi:	KH=JAA Jääskeläinen=Ei
Äänestyksen aihe:	palautus
Äänestys alkoi:	2.3.2015 23:21:16
Äänestys päättyi:	2.3.2015 23:21:54

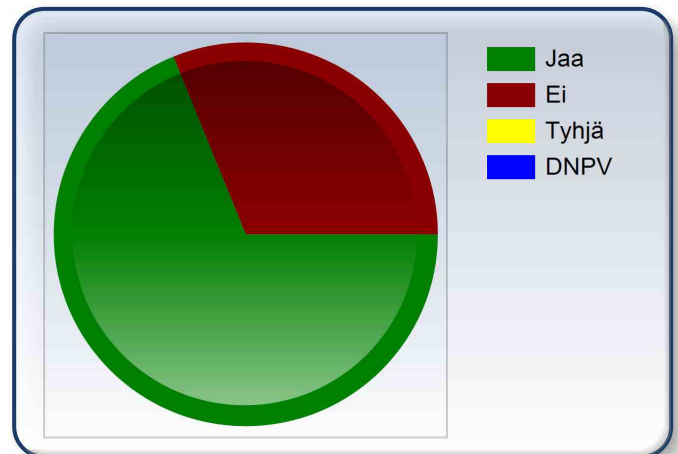
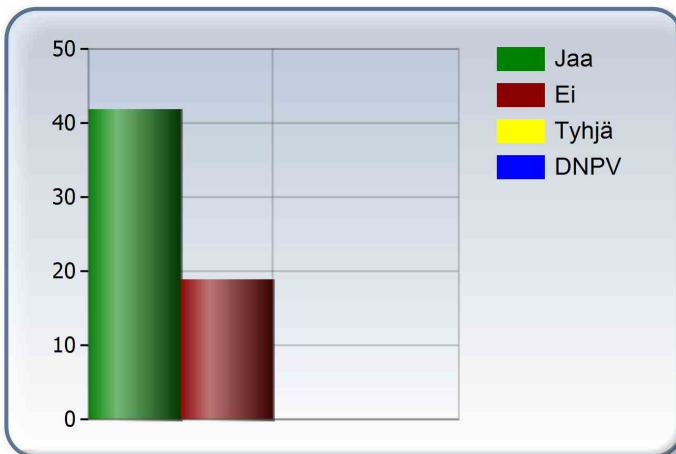
Äänestystulokset

Osallistujat:

Paikalla 61

Äänet:

Jaa	42	68,8%
Ei	19	31,2%
Tyhjä	0	0%
DNPV	0	0%

Kokousraportti
Kaupunginvaltuuston kokous 2.3.2015

Yksilölliset äänestystulokset

Jaa	
Abdi	sd.
Aittakallio	sd.
Ala-Kapee-Hakulinen	sd.
Eklund	sd.
Hako	sd.
Heinimäki	kok.
Huhta	vihr.
Hurri	kd.
Härmälä	sfp.
Juurikkala	vihr.
Jääskeläinen	kd.
Kaira	kok.
Karén	kok.
Karlsson	sfp.
Kassila	sd.
Kaukola	sd.
Kiljunen	sd.
Koivuniemi	kok.
Kostilainen	vihr.
Kähärä	sd.
Laakso	sd.
Laakso	vihr.
Lehmuskallio	kok.
Leppänen	kok.
Lindtman	sd.
Loikkanen	sd.
Multala	kok.
Mäkinen	kok.
Mäntynen	sd.
Mölsä	sd.
Orpana	kok.
Porthén	kok.
Puha	kok.
Rokkanen	kok.
Rosbäck	vihr.
Sainio	sd.
Salminvuo	kok.
Simonen	ps.

Kokousraportti
Kaupunginvaltuuston kokous 2.3.2015

Sodhi	sd.
Tenhunen	kok.
Weckman	kok.
Åstrand	vihr.
Ei	
Ansalehto-Salmi	kesk.
Aura	vihr.
Auvinen	ps.
Eerola	vas.
Fjäder	ps.
Herranen	ps.
Hirvaskoski	kesk.
Jääskeläinen	vas.
Kauppinen	vihr.
Kyyrö	ps.
Malmi	ps.
Niikko	ps.
Niinistö	ps.
Norrena	vihr.
Sajaniemi	ps.
Saramo	vas.
Tyystjärvi	vas.
Vahtera	ps.
Wallenius	kesk.

28 §

Vanda stads utlåtande om förslaget till gemensam generalplan för Östersundom

KA/760/10.02.03/2011

J-VN/LM-H/HWE/LVI/MSI/VKA/AMÄ/JHE/THU/SRA/AVU/JB/ALS

Östersundomkommittén har begärt Vanda stads utlåtande om förslaget till gemensam generalplan för Östersundom före 31.3.2015.

Förslaget till gemensam generalplan för Östersundom har gjorts upp av Helsingfors, Vanda och Sibbo gemensamt. Kommunernas stads- och kommunfullmäktige beslutade i slutet av år 2010 om att göra upp en gemensam generalplan för kommunerna och att grunda en kommitté, Östersundomkommittén, för att leda planeringen. Kommunernas fullmäktige har delegerat beslutet om godkännande av den gemensamma generalplanen till kommittén. Villkoret för detta är att kommunernas fullmäktige förordar planens godkännande. Den gemensamma generalplanen fastställs av miljöministeriet.

Generalplanen ger huvudstadsregionen en möjlighet att expandera österut till ett område som bygger på effektiv kollektivtrafik och med en urban tätortsstruktur. Målet är en stadsstruktur som består av många centrum och en balanserad fördelning av service över hela planläggningsområdet. Zachrisbacken utgör ett viktigt centrum inom regionen. Västersundom, metrolinjens första centrum, som delvis är beläget inom Vanda, har stor betydelse som trafikknutpunkt och arbetsplatsområde.

Generalplaneförslagets totala våningsyta har uppskattats till ca 6,7 milj. m²-vy, av vilket våningsyta för boende uppgår till 4,7 milj. m²-vy. Av bostadsvåningsytan är omkring 29 % i flervåningshus, 43 % i urbana småhus och 28 % i småhus. Invånarantalet har uppskattats till 70–100 000 nya invånare beroende på hur boenderymligheten utvecklas. Antalet arbetsplatser har uppskattats till 15 000–30 000 nya arbetsplatser. Antalet nya invånare uppskattas till över 10 000 i Västerkullas utvidgningsområde i Vanda samt i Västersundom, men antalet preciseras närmare i den fortsatta planeringen. Generalplanens preliminära program för genomförande utgår i enlighet med trafiksystemutkastet HLJ 2015 från att en utbyggnad av östmetron blir aktuell först efter år 2026. I planmaterialet ingår en separat sammanställning över generalplanens verkningar. Inom Vanda stads område riktar sig de mest betydande verkningarna till kulturlandskapet kring Westerkulla gård och Västersundom.

Generalplanekartan ingår som bilaga till utlåtandet. Materialet som anknyter till planutkastet som det begärs utlåtanden om finns i sin helhet på adressen <http://yhteinenostersundom.fi/yleiskaava/kaavaehdotus/>

Stadsstyrelsen 9.2.2015 § 57

Förslag framlagt av biträdande stadsdirektören för verksamhetsområdet för markanvändning, byggnad och miljö:

Stadsstyrelsen beslutar att föreslå för stadsfullmäktige att ge bifogade utlåtande om förslaget till gemensam generalplan för Östersundom.

Behandling:

Stadsstyrelseledamoten Hannu Kokko föreslog att följande text skulle tilläggas som andra stycke i utlåtandet: "Osayleiskaava ei täysin täytä maankäyttö- ja rakennuslain, eikä luonnonsuojelulain vaatimuksia. Ongelman muodostaa alueelle suunniteltu massiivinen 70 000-100 000 hengen asukasmäärä. Määrää olisi rajattava pienemmäksi." ("Delgeneralplanen uppfyller inte helt markanvändnings- och bygglagens samt naturvårdslagens krav. Det massiva invånarantal på 70 000–100 000 invånare som planerats på området utgör ett problem. Invånarantalet måste begränsas och minskas.")

Stadsstyrelseledamöterna Paula Lehmuskallio och Pirkko Kotila understödde Kokkos förslag.

Ordföranden konstaterade att man måste hålla omröstning om saken och föreslog följande omröstningsförfarande: De som understöder biträdande stadsdirektörens förslag röstar ja medan de som understöder ledamoten Kokkos förslag röstar nej. Omröstningsförslaget godkändes. I omröstningen gavs 10 ja-röster (Bruun, Kaira, Karlsson, Letto, Mäkinen, Mäntynen, Niemelä, Näätäsaari, Orpana, Suvensalmi) och 7 nej-röster (Jääskeläinen, Kokko, Kotila, Lehmuskallio Niinistö, Ryhänen, Åstrand), varför ändringsförslaget förkastades.

Stadsstyrelsen beslutade enhälligt ändra utlåtandets tredje stycke som börjar "Westerkullan kartanon maakunnallisesti arvokas kulttuurimaisema on esitetty lausunnoilla olevassa ..." ("Westerkulla gårds landskapsmässigt värdefulla kulturlandskap har i den utlåtanderunda som är på gång föreslagits...") till att lyda enligt följande:

"Westerkullan kartanon kulttuurimaisema on Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavaehdotuksessa osoitettu maakunnallisesti merkittävaksi kulttuuriympäristöksi. Myös Östersundomin osayleiskaavassa kyseinen alue tulisi merkitä kulttuurimaisemaksi" ("Westerkulla gårds kulturlandskap har i utkastet till etappplansplan 2 för Nyland anvisats som landskapsmässigt värdefull kulturmiljö. Även i delgeneralplanen för Östersundom bör detta område markeras som kulturlandskap"). Dessutom beslutades om att tillägga ett nytt stycke till slutet av utlåtandet som lyder enligt följande:

Stadsstyrelseledamoten Hannu Kokko föreslog att efter stycket som börjar "Selvitys Östersundom joukkoliikenteen ..." ("Utredningen om kollektivtrafiken i Östersundom...") fogas följande mening: "Kaava-alueella on runsaasti arvokkaita suojelemattomia luontokohteita, jotka Vantaan yleiskaavassa on merkitty LUO-merkinnällä. Nämä arvokkaat alueet tulee osoittaa LUO-varauksella." ("Inom planområdet finns rikligt med värdefulla oskyddade naturobjekt som i generalplanen för Vanda har markerats med beteckningen LUO. Dessa värdefulla områden ska anges med en LUO-reservering"). Stadsstyrelseledamöterna Paula Lehmuskallio, Jaakko Niinistö och Pirkko Kotila understödde Kokkos förslag.

Ordföranden konstaterade att man måste hålla omröstning om saken och föreslog följande omröstningsförfarande: De som understöder biträdande stadsdirektörens förslag röstar ja medan de som understöder ledamoten Kokkos förslag röstar nej. Omröstningsförslaget godkändes. I omröstningen gavs 6 ja-röster (Bruun, Letto, Mäkinen, Mäntynen, Näätsaari, Suvensalmi) och 10 nej-röster (Jääskeläinen, Karlsson, Kokko, Kotila, Lehmuskallio, Niemelä, Niinistö, Orpana, Ryhänen, Åstrand) medan en ledamot (Kaira) röstade blankt, varför ändringsförslaget godkändes.

Stadsstyrelsen beslutade enhälligt foga följande mening före stycket som börjar med "Vantaa ei ole varautunut metron ..." ("Vanda har inte berett sig på metrons..."): "Långmossabergetin itäreunan metsäharjanteen kaavamerkintä tulee muuttaa yhdyskuntateknisen huollon alueesta virkistysalueeksi Vantaan yleiskaavan mukaisesti." ("Planbeteckningen på skogsåsen i den östra delen av Långmosseberget ska ändras från område för samhällstekniskt underhåll till rekreationsområde enligt Vandas generalplan").

Stadsstyrelseledamoten Hannu Kokko föreslog att följande mening fogas till slutet av utlåtandet: "Norbergetin paljon tilaa vaativien toimintojen alue on sen pohjoisosasta ylimitoitettu ja vaarantaa sellaisenaan Sipoonkorven virkistyskäytön. Aluetta tulisi rajata pienemmäksi." ("Området för utrymmeskrävande funktioner i Norberget är till sin norra del överdimensionerat och innebär som sådant en fara för Sibbo storskogs rekreationsbruk. Området bör minskas"). Stadsstyrelseledamöterna Paula Lehmuskallio och Pirkko Kotila understödde Kokkos förslag.

Ordföranden konstaterade att man måste hålla omröstning om saken och föreslog följande omröstningsförfarande: De som understöder biträdande stadsdirektörens förslag röstar ja medan de som understöder ledamoten Kokkos förslag röstar nej. Omröstningsförslaget godkändes. I omröstningen gavs 10 ja-röster (Bruun, Kaira, Karlsson, Letto, Mäkinen, Mäntynen, Niinistö, Näätsaari, Orpana, Suvensalmi) och 7 nej-röster (Jääskeläinen, Kokko, Kotila, Lehmuskallio, Niemelä, Ryhänen, Åstrand), varför ändringsförslaget förkastades.

Beslut:

Stadsstyrelsen beslutade föreslå för stadsfullmäktige att ge bifogade utlåtande om förslaget till gemensam generalplan för Östersundom.

Stadsfullmäktige 2.3.2015 § 28

Stadsstyrelsens förslag:

Stadsfullmäktige beslutar ge bifogade utlåtande om förslaget till gemensam generalplan för Östersundom.

Protokollet justeras och godkänns för denna paragrafs del omgående under sammanträdet.

Behandling:

Stadsfullmäktiges II vice ordförande Anniina Kostilainen föreslog att följande text skulle tilläggas som andra stycke i utlåtandet: "Osayleiskaava ei täysin täytä maankäyttö- ja rakennuslain,

eikä luonnonsuojelulain vaatimuksia. Ongelman muodostaa alueelle suunniteltu massiivinen 70 000-100 000 hengen asukasmäärä. Määrää olisi rajattava pienemmäksi." ("Delgeneralplanen uppfyller inte helt markanvändnings- och bygglagens samt naturvårdslagens krav. Det massiva invånarantal på 70 000-100 000 invånare som planerats på området utgör ett problem. Invånarantalet måste begränsas och minskas.")

Fullmäktigeledamoten Timo Juurikkala och vänsterförbundets fullmäktigegrupp understödde Kostilainens förslag.

Ordföranden konstaterade att man måste hålla omröstning om saken och föreslog följande omröstningsförfarande: De som understöder stadsstyrelsens förslag röstar ja, medan de som understöder Kostilainens förslag röstar nej. Omröstningsförslaget godkändes. I omröstningen gavs 40 ja-röster och 24 nej-röster, varför ändringsförslaget förkastades.

Stadsfullmäktiges II vice ordförande Anniina Kostilainen föreslog att följande mening fogas till slutet av utlåtandet: "Norbergetin paljon tilaa vaativien toimintojen alue on sen pohjoisosasta ylilimitoitu ja vaarantaa sellaisenaan Sipoonkorven virkistyskäytön. Aluetta tulisi rajata pienemmäksi." ("Området för utrymmeskrävande funktioner i Norberget är till sin norra del överdimensionerat och innebär som sådant en fara för Sibbo storskogs rekreatjonsbruk. Området bör minskas").

Ledamöterna Timo Juurikkala och Sari Multala samt vänsterförbundets fullmäktigegrupp understödde Kostilainens förslag.

Ordföranden konstaterade att man måste hålla omröstning om saken och föreslog följande omröstningsförfarande: De som understöder stadsstyrelsens förslag röstar ja, medan de som understöder Kostilainens förslag röstar nej. Omröstningsförslaget godkändes. I omröstningen gavs 36 ja-röster och 28 nej-röster, varför ändringsförslaget förkastades.

Beslut:

Stadsfullmäktige godkände stadsstyrelsens förslag.

Protokollet justerades och godkändes för denna paragrafs del omgående under sammanträdet.

Dessutom antecknades att den **Gröna fullmäktigegruppen** lämnade följande uttalande till protokollet:

"I förslaget till delgeneralplan för Östersundom har naturvärdena beaktats bristfälligt. Planens mål med avseende på bostadsproduktionsvolym och spårbunden trafik står i strid med Natura-programmets naturvårdsmål samt de nationella naturvårdsmålsättningarna. Detta leder i praktiken till en ansökningsprocess om undantagslov på grund av att Natura 2000-områdena märkbart försämrats. Det är osäkert huruvida undantagslov beviljas, och skadan kan inte minskas utan betydande ändringar i planförslaget.

Det massiva invånarantal på 70 000-100 000 invånare som planerats på området utgör ett problem. Invånarantalet måste begränsas och minskas.

Den planerade metrostationen i Västersundom i Vanda har en besvärlig lokalisering och skulle kräva omfattande förändringar i den omgivande samhällsstrukturen, vilket å andra sidan strider mot Vandas allmänna mål för en utveckling av stadsstrukturen. Byggandet av stationen skulle också bli en ytterst dyr affär. I detta ekonomiska läge är det inte motiverat att Vanda skulle sätta igång med att förverkliga metrostationen samt byggande i stationens omgivning.

Området för utrymmeskrävande funktioner i Norberget är till sin norra del överdimensionerat och innebär som sådant en fara för Sibbo storskogs rekreatjonsbruk. Området bör minskas.

En fortsatt planering av en lösning som utgår från spårbunden trafik till Östersundom förutsätter att miljökonsekvensbedömningsförfarande tillämpas. Alternativet med en snabbspårväg som ett ersättande alternativ till metron bör också utredas."

Bilagor:

- Vanda stads utlåtande om förslaget till gemensam generalplan för Östersundom, stadsstyrelsen 9.2.2015

- Begäran om utlåtande över förslaget till gemensam generalplan för Östersundom
- Gemensam generalplan för Östersundom YK0035, plankarta 9.12.2014
- Omröstningsprotokoll, fge 2.3.2015 § 28, Kostilainens förslag om tillägg till andra stycket
- Omröstningsprotokoll, fge 2.3.2015 § 28, Kostilainens förslag om tillägg till slutet av utlåtandet

Anvisningar för sökande av ändring: 4.1 Besvärsförbud

Närmare uppgifter: Mari Siivola, generalplanechef, tfn 09 8392 2745
Vesa Karisalo, områdesarkitekt, tfn 09 8392 2684
fornamn.efternamn(at)vantaa.fi

Vantaan kaupungin lausunto Östersundomin yhteisestä yleiskaavasta

Östersundomin yleiskaava on kolmen kunnan yhteinen yleiskaava, jonka laadintaprosessi on ollut laaja ja pitkäkestoinen. Yhteistyö kolmen kunnan maankäytön asiantuntijoiden kesken on ollut antoisaa. Yleiskaavaehdotuksen laadinnassa ja erityisesti Natura-selvityksen pohjalta tehdyissä muutoksissa eivät Vantaan kaupungin hallintokunnat ole olleet kattavasti mukana. Tästä syystä Vantaan kaupunki on päätenyt kokoamaan sisäisen keskustelun kautta lausunnon, johon on täsmennetty kaupungin kanta yleiskaavaehdotukseen.

Vantaan kaupungin tavoitteena on edistää ja suosia kohtuuhintaista asuntotuotantoa.

Yleiskaava osoittaa merkittävän osan asuntorakentamisesta kaupunkientalotaloiseksi määritellyille alueille, joiden enimmäiskerrosluku on kolme. Nykyisen lainsäädännön ja rahoitusjärjestelmien voimassa ollessa kaupunkientalorakentamisen on koettu olevan melko kallis ja yksityiselle kantarakentajalle työläs rakentamistapa. Kaupunkikuvallisista eduistaan huolimatta se on lisäksi tällaisen metron perustuvan suuren kasvusuunnan toteuttamistapana mahdollisesti liian tehoton. Vaihtoehtoisena rakennustapana se on erinomainen lisä kokonaisuuteen, mutta rakentamisen pääpainopisteen tulisi olla tehokkaampi. Vantaan Kaupunginhallitus linjasi tästä asiasta 1.12.2014 päättäessään osaltaan Östersundomin yleiskaavaehdotuksen lausunnoille lähettamisestä, että metroasemien läheisyydessä tulisi olla tehokkaampaa kerrostalorakentamista.

Westerkullan kartanon kulttuurimaisema on Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavaehdotuksessa osoitettu maakunnallisesti merkittäväksi kulttuuriympäristöksi. Myös Östersundomin osayleiskaavassa kyseinen alue tulisi merkitä kulttuurimaisemaksi.

Länsisalmen uuden kaupunginosan rajautumista peltomaisemaan on jatkosuunnittelussa vielä tarpeen tarkistaa siten, että peltoalue jää eheämmäksi ja kartanon toiminnan kannalta välttämättömät rakennukset säilyvät peltoalueella. Länsisalmen rakentamisen tehokkuutta tulee jatkosuunnittelussa painottaa vielä esitettyjä linjauksia voimakkaammin metroaseman ja Länsisalmesta Länsimäkeen kulkevan poikittaisen raidelinjauksen varten. Tämä mahdollistaa kulttuurimaiseman rajauksien uudelleen arvioinnin vaikuttamatta rakentamisen määrään.

Asukkaiden ja työpaikkojen painopisteen siirtäminen tukisi Länsisalmen kaupunginosan palveluiden ja joukkoliikenteen rakentamista myös Länsisalmen nykyisen kylän alueelle, joka ei välittömästi liity metroasemaan. Liikenneväylien haittojen leviämisen vähentämistä Kehä III:n varren tehokkaammalla rakentamisella tulee tutkia jatkosuunnittelussa.

Natura-selvityksessä linjattiin tarpeelliseksi leventää Länsisalmen itäpuolista viherkäytävää siten, että yhteys Natura-alueilta Sipoonkorpeen parane. Viherkäytävä on esitetty yleiskaavaehdotuksessa tarkoilla aluerajauksilla olevaan pientaloasutukseen. Viherkäytävän puolella on kuitenkin muutamia omakotitaloja, joiden piha-alueet eivät voi toimia virkistysalueen osana. Yleiskaavaehdotukseen tulisi nämä Purosillantien pohjoispuoliset alueet muuttaa taajama-alueiksi, joiden ominaispiirteet säilytetään. Merkintä mahdollistaisi kiinteistöjen kehittämisen ympäröivän viherkäytävän ehdoilla ja väljät tontit toimivat kuitenkin osana ekologista yhteyttä.

Selvitys Östersundomin joukkoliikenteen ja ajoneuvoliikenteen verkon kapasiteetista on vielä kesken, joten yleiskaavan liikennejärjestelmän toimivuutta on vaikea arvioida. Jos metron ja mahdollisesti pikaraitiotien kapasiteetti ei riitä, tulee ongelma ratkaista ennen yleiskaavan vahvistamista.

Kaava-alueella on runsaasti arvokkaita suojelemattomia luontokohteita, jotka Vantaan yleiskaavassa on merkitty LUO-merkinnällä. Nämä arvokkaat alueet tulee osoittaa LUO-varauksella.

Långmossabergetin itäreunan metsäharjanteen kaavamerkintä tulee muuttaa yhdyskuntateknisen huollon alueesta virkistysalueeksi Vantaan yleiskaavan mukaisesti.

Vantaa ei ole varautunut metron rahoitukseen ennen HLJ:ssä määritettyä kautta 2025–2040. Metron vaatimaan suunnitteluun tulee varata aikaa ja resursseja ennen rahoitus- ja hankepäätöksen tekemistä.

Yleiskaavaehdotuksen kaupan ratkaisu on pääosin hyvä ja Vantaan yleisten kaupan ohjaamisperiaatteiden mukainen. Kerrostalovaltaisten alueiden kaavamääräys, joka mahdollistaa merkitykseltään paikallisten vähittäiskaupan suuryksiköiden (esimerkiksi hypermarket) sijoittumisen joukkoliikennereittien varrelle, voi johtaa tilanteeseen, jossa keskustatyypinen kaupan keskittymä ei muodostu keskusta-alueille vaan jonnekin kerrostaloalueelle. Kaupan ohjaamiseksi voimakkaammin keskuksiin voisi määräykseen lisätä rajoituksen mikä rajaisi joukkoliikennereittien varren kaupan korkeintaan 3000 k-m² suuruisiin vähittäiskaupan suuryksiköihin.

Kaavaehdotuksessa osoitetaan louheen ja ylijäämämaiden käsittelylle ja loppusijoitukselle useita vaihtoehtoisia paikkoja (et-1). Koko pääkaupunkiseudun rakentamisesta aiheutuvien maamassojen kokonaisvaltainen hallinta mm. rakennuskustannusten hillitsemiseksi edellyttää, että alueelle pystytään osoittamaan riittävästi kapasiteettia ylijäämämaiden vastaanotolle. Tämä saattaa tulevaisuudessa vaatia useammankin em. alueen käyttöönottoa vaihteittain.

Vantaan voimassa oleva yleiskaava ohjaa rakentamista asemakaavoitetun alueen ulkopuolella. Rakentamista ennen asemakaavoitusta säädellään yleiskaavalla. Uudisrakentamishanke ei saa haitata tulevaa asemakaavoitusta. Mitoitus on linjattu Vantaan yleiskaavassa jo 1980-luvulla ja on toiminut maanomistajien tasapuolisen kohtelun perusteena siitä asti. Östersundomin yhteinen yleiskaava kumoaa tämän toimivan järjestelmän ja perustuu asumisen osalta periaatteeseen, ettei uudisrakentaminen ole mahdollista ilman asemakaavaa. Tämä tulee olemaan kohtuutonta maanomistajille, koska asemakaavoitus tulee olemaan joillain alueilla ajankohtaista vasta vuosikymmenien kuluttua.

ÖSTERSUNDOM-TOIMIKUNTA

22.12.2014

Arvoisa vastaanottaja

LAUSUNTOPYYNTÖ ÖSTERSUNDOMIN YHTEISESTÄ YLEISKAAVAHDOTUKSESTA

Östersundom-toimikunta pyytää lausuntoanne Östersundomin yhteisestä yleiskaavaehdotuksesta. Lausunnot pyydetään maankäyttö- ja rakennusasetuksen 20 §:n mukaisesti Uudenmaan liitolta, kunnilta, joiden alueiden käyttöön kaava vaikuttaa, Uudenmaan ELY-keskukselta sekä tarpeen mukaan muilta yleiskaavan kannalta keskeisiltä viranomaisilta ja yhteisöiltä.

Lausunto pyydetään toimittamaan 31.3.2015 mennessä Helsingin kaupungin kirjaamoon sähköpostilla osoitteeseen helsinki.kirjaamo(a)hel.fi tai postilla osoitteeseen Helsingin kaupunki, Kirjaamo, Kaupunkisuunnitteluvirasto, PL 10, 00099 HELSINGIN KAUPUNKI.

Yleiskaavaehdotuksen aineistoon voi tutustua verkossa osoitteessa www.yhteinenostersundom.fi/yleiskaava/kaavaehdotus/. Kaavakartta toimitetaan lausunnon antajille tulosteena pyydettyäessä. Pyyntö pyydetään toimittamaan sähköpostilla osoitteeseen [marja.leino\(a\)hel.fi](mailto:marja.leino(a)hel.fi).

Kaavaehdotusaineiston lisäksi lausuntopyyntö koskee kaavaluonnosvaiheen valmisteluaineistoa, jonka perusteella Östersundom-toimikunta päätti 7.5.2012, että yleiskaavaehdotusta valmistellaan yleiskaavaluonnoksen 9.2.2012 päivätyn vaihtoehto B:n pohjalta. Luonnosvaiheen aineistoon voi tutustua verkossa osoitteessa www.yhteinenostersundom.fi/yleiskaava/tarkistettu-luonnos/.

Yleiskaavaehdotukseen ja muuhun aineistoon voi tutustua myös 26.1.–4.3.2015 Helsingissä kaupungintalon Virka infossa (Pohjoisesplanadi 11–13), kaupunkisuunnitteluvirastossa (Kansakoulukatu 3, 1 krs), info- ja näyttelytila Laiturilla (vanha linja-autoasema, Narinkka 2), Itäkeskuksen kirjastossa (Turunlinnantie 1), Winbergin sataman kahvilassa (Karhusaarentie 34) sekä Sakarinmäen koululla (Knutersintie 924). Vantaalla aineistoon voi tutustua Kaavoituksen ja maankäytön asiakaspalvelupisteessä (Kielotie 28, katutaso) sekä Sipoossa Kuntalan 1. kerroksen asiakaspalvelupisteessä (Iso Kylätie 18) sekä Söderkullan kirjastossa (Amiraalintie 2).

ÖSTERSUNDOM-TOIMIKUNTA

22.12.2014

Lausunnon antajille järjestetään yleiskaavaehdotuksen esittelytilaisuus keskiviikkona 28.1.2015 klo 9-12 Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston auditoriossa osoitteessa Kansakoulukatu 3. Tilaisuuteen pyydetään ilmoittautumaan 21.1. mennessä sähköpostilla osoitteeseen kristiina.hyvari(a)hel.fi.

ÖSTERSUNDOM-TOIMIKUNTA

Mikko Aho
toimikunnan puheenjohtaja

Kaisu Tähtinen
toimikunnan pöytäkirjanpitäjä

Kokousraportti

Kaupunginvaltuuston kokous 2.3.2015

Äänestyksen tiedot

Kokous:	Kaupunginvaltuuston kokous 2.3.2015
Agendan nimi:	Asia 28
Äänestyksen nimi:	KH=JAA Kostilainen=EI
Äänestyksen aihe:	2ksi kappaleeksi, asukasmäärä
Äänestys alkoi:	2.3.2015 23:41:45
Äänestys päättyi:	2.3.2015 23:42:24

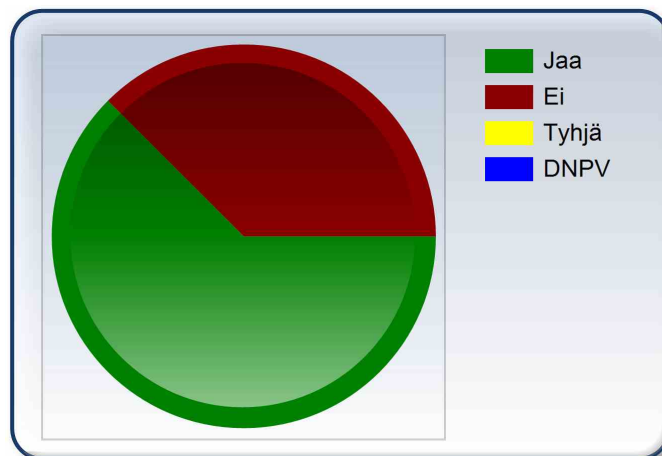
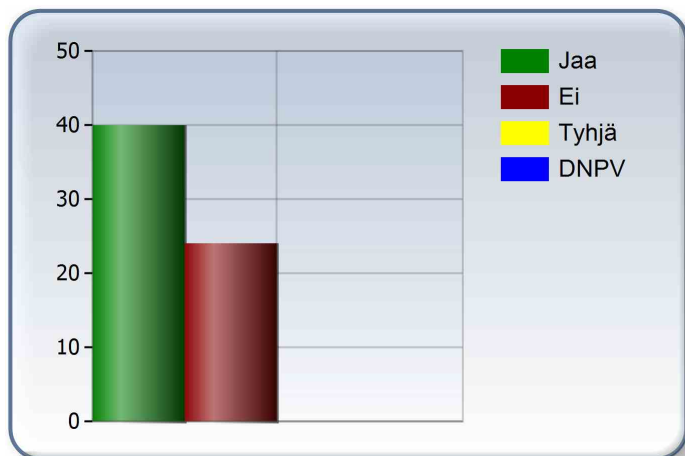
Äänestystulokset

Osallistujat:

Paikalla 64

Äänet:

Jaa	40	62,5%
Ei	24	37,5%
Tyhjä	0	0%
DNPV	0	0%

Kokousraportti
Kaupunginvaltuuston kokous 2.3.2015

Yksilölliset äänestystulokset

Jaa	
Abdi	sd.
Aittakallio	sd.
Ala-Kapee-Hakulinen	sd.
Eklund	sd.
Hako	sd.
Heinimäki	kok.
Hurri	kd.
Härmälä	sfp.
Jääskeläinen	vas.
Jääskeläinen	kd.
Kaira	kok.
Karén	kok.
Karlsson	sfp.
Kassila	sd.
Kaukola	sd.
Kiljunen	sd.
Koivuniemi	kok.
Kyyrö	ps.
Kähärä	sd.
Laakso	sd.
Lehmuskallio	kok.
Leppänen	kok.
Lindtman	sd.
Loikkanen	sd.
Multala	kok.
Mäkinen	kok.
Mäntynen	sd.
Mölsä	sd.
Niemi-Saari	sd.
Niikko	ps.
Orpana	kok.
Porthén	kok.
Puha	kok.
Päivinen	sd.
Rokkanen	kok.
Sainio	sd.
Salminvuo	kok.
Sodhi	sd.

Kokousraportti
Kaupunginvaltuuston kokous 2.3.2015

Tenhunen	kok.
Weckman	kok.
Ei	
Ansalehto-Salmi	kesk.
Aura	vihr.
Auvinen	ps.
Eerola	vas.
Fjäder	ps.
Herranen	ps.
Hirvaskoski	kesk.
Huhta	vihr.
Juurikkala	vihr.
Kauppinen	vihr.
Kostilainen	vihr.
Kärki	ps.
Laakso	vihr.
Malmi	ps.
Niinistö	ps.
Norrena	vihr.
Rosbäck	vihr.
Sajaniemi	ps.
Saramo	vas.
Simonen	ps.
Tyystjärvi	vas.
Vahtera	ps.
Wallenius	kesk.
Åstrand	vihr.

Kokousraportti

Kaupunginvaltuuston kokous 2.3.2015

Äänestyksen tiedot

Kokous:	Kaupunginvaltuuston kokous 2.3.2015
Agendan nimi:	Asia 28
Äänestyksen nimi:	KH=JAA Kostilainen=EI
Äänestyksen aihe:	Nordberget
Äänestys alkoi:	2.3.2015 23:42:52
Äänestys päättyi:	2.3.2015 23:43:26

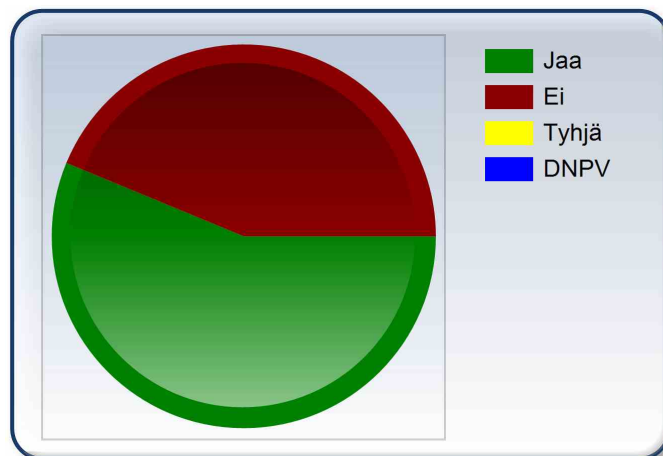
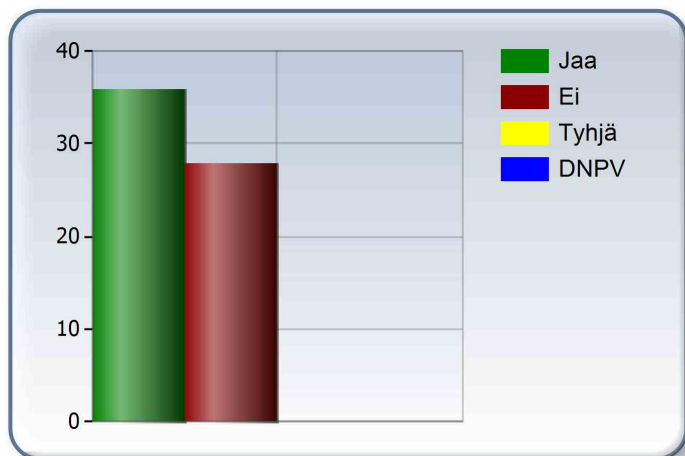
Äänestystulokset

Osallistujat:

Paikalla 64

Äänet:

Jaa	36	56,2%
Ei	28	43,8%
Tyhjä	0	0%
DNPV	0	0%

Kokousraportti
Kaupunginvaltuuston kokous 2.3.2015

Yksilölliset äänestystulokset

Jaa	
Abdi	sd.
Aittakallio	sd.
Ala-Kapee-Hakulinen	sd.
Eklund	sd.
Hako	sd.
Heinimäki	kok.
Hurri	kd.
Kaira	kok.
Karén	kok.
Kassila	sd.
Kaukola	sd.
Kiljunen	sd.
Koivuniemi	kok.
Kyyrö	ps.
Kähärä	sd.
Laakso	sd.
Lehmuskallio	kok.
Leppänen	kok.
Lindtman	sd.
Loikkanen	sd.
Mäkinen	kok.
Mäntynen	sd.
Mölsä	sd.
Niemi-Saari	sd.
Niikko	ps.
Niinistö	ps.
Orpana	kok.
Porthén	kok.
Puha	kok.
Päivinen	sd.
Sainio	sd.
Salminvuo	kok.
Simonen	ps.
Sodhi	sd.
Tenhunen	kok.
Weckman	kok.
Ei	

Kokousraportti
Kaupunginvaltuuston kokous 2.3.2015

Ansalehto-Salmi	kesk.
Aura	vihr.
Auvinen	ps.
Eerola	vas.
Fjäder	ps.
Herranen	ps.
Hirvaskoski	kesk.
Huhta	vihr.
Härmälä	sfp.
Juurikkala	vihr.
Jääskeläinen	vas.
Jääskeläinen	kd.
Karlsson	sfp.
Kauppinen	vihr.
Kostilainen	vihr.
Kärki	ps.
Laakso	vihr.
Malmi	ps.
Multala	kok.
Norrena	vihr.
Rokkanen	kok.
Rosbäck	vihr.
Sajaniemi	ps.
Saramo	vas.
Tyystjärvi	vas.
Vahtera	ps.
Wallenius	kesk.
Åstrand	vihr.

29 §

Utlåtande om Etapplandskapsplan 2 för Nyland, förslaget till plan för området Östersundom

VD/395/00.04

J-VN/LM-H/HWE/MSI/LVI/JHE/SJÄ/AMÄ/AVU/SRA/THU/JB/KW

Etapplandskapsplan 2 för Nyland, förslaget till plan för området Östersundom hålls framlagt i enlighet med 32 § i markanvändnings- och byggförordningen. Nylands förbund begär att utlåtande om planförslaget ges senast 20.2.2015. Vanda stad har fått tilläggstid så att utlåtande kan ges vid stadsfullmäktiges sammanträde 2.3.2015. Utlåtandet ska lämnas in senast 3.3.2015.

Nylands landskapsfullmäktige godkände Etapplandskapsplan 2 för Nyland 20.3.2013. Fullmäktige beslutade dock vid samma sammanträde att låta bli att godkänna det område som sträcker sig från Östersundom i Helsingfors till Sibbo i Söderkulla och återremittera det för fortsatt beredning. Orsaken till beslutet var att generalplanen är på hälft i området.

Arbete pågår också med att utarbeta en för Helsingfors, Vanda och Sibbo gemensam generalplan för området Östersundom. Målsättningen har varit att sammanjämka landskapsplane- och generalplaneprocessen med varandra, så att den betydande tillväxtzonen i östlig riktning i landskapsplanen knyts samman med landskapets regionala struktur och att områdets mer detaljerade markanvändning ska få en lösning i generalplanen. Landskapsplanen måste fastställas innan den gemensamma generalplanen för Östersundom kan fastställas.

Planen går under namnet Etapplandskapsplan 2 för Nyland, området Östersundom. Den kommer att upphäva alla tidigare landskapsplaner som gäller i planområdet. Beredningen av etapplandskapsplanen för Östersundom har fortsatt utgående från det förslag till plan som hölls framlagt under hösten 2012. I planen behandlas till behövliga delar också teman ur den fjärde etapplandskapsplanen.

I jämförelse med det föregående förslaget som hölls framlagt 2012 har ändringar gjorts i synnerhet vad gäller områdets regioncentrum (från Östersundom till Zachrisbacken) och i områdesgränserna för tätorts- och rekreationsområden. Nya beteckningar som tas med i planen är luo-områden för områden med naturvärden samt skärgårdszonen. Det ändrade planförslaget innefattar också nya objektsbeteckningar för teknisk försörjning, arbetsplatsområden och kulturmiljöer av intresse på landskapsnivå.

En bedömning har gjorts av planförslagets konsekvenser för de områden som ingår i nätverket Natura 2000. Förslaget till landskapsplan har konstaterats ha negativa verkningar på de naturtyper och arter som utgör grunden i Svarta backens lundområde och fågelområdena i Östersundom, vilka ingår i Naturaområdet. I bedömningen kommer man fram till den slutsatsen, att de negativa verkningarna ändå inte är avsevärda på det sätt som avses i 66 § naturvårdslagen, under förutsättning att det i den mer detaljerade planeringen i tillräcklig omfattning tas i bruk sådana metoder som förhindrar eller minskar de negativa verkningarna. Av NTM-centralen i Nyland och forststyrelsen begärs separat ett sådant utlåtande om bedömningen som förutsätts i naturvårdslagen.

Utlåtandematerialet omfattar de planhandlingar som ska fastställas (plankarta, karta över beteckningar som upphävs samt beteckningar och bestämmelser), planredogörelsen och en inofficiell kombinationskarta över landskapsplanerna. På Nylands förbunds webbsidor kan man bekanta sig med planmaterialet, adress: www.uudenmaanliitto.fi/ostersundom samt via kartservicen: kartta.uudenmaanliitto.fi/maakuntakaavat.

Stadsstyrelsen 9.2.2015 § 58

Biträdande stadsdirektörens för verksamhetsområdet för markanvändning, byggnad och miljö förslag:

Stadsstyrelsen beslutar att föreslå för stadsfullmäktige att ge utlåtande enligt bilagan om Etapplandskapsplan 2 för Nyland, förslaget till plan för Östersundom.

Behandling:

Det antecknades att utlåtande om Etapplandskapsplan 2 för Nyland, förslaget till plan för Östersundom, ändras så att de ändringar i Vanda stads utlåtande om den gemensamma förslaget till generalplan för Östersundom som görs av stadsstyrelsen beaktas.

Beslut:

Stadsstyrelsen beslutar att föreslå för stadsfullmäktige att ge utlåtande enligt bilagan om Etapplandskapsplan 2 för Nyland, förslaget till plan för Östersundom.

Stadsfullmäktige 2.3.2015 § 29**Stadsstyrelsens förslag:**

Stadsstyrelsen beslutar att föreslå för stadsfullmäktige att ge utlåtande enligt bilagan om Etapplandskapsplan 2 för Nyland, förslaget till plan för Östersundom.

Protokollet justeras och godkänns för denna paragrafs del omgående vid sammanträdet.

Beslut:

Förslaget godkändes.

Protokollet justerades och godkändes för denna paragrafs del omgående vid sammanträdet.

Bilagor:

- Utlåtande stadsstyrelsen 9.2.2015
- Begäran om utlåtande
- Plankarta
- Beteckningar och bestämmelser

Anvisningar för sökande av ändring: 4.1 Besvärsförbud

Närmare information: generalplanechef Mari Siivola, tfn 09 8392 2745
trafikplaneringschef Leena Viilo, tfn 09 8392 2431
landskapsarkitekt Anne Mäkynen, tfn 09 8392 2988
fornamn.efternamn(at)vantaa.fi

Lausunto Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavan Östersundomin alueen kaavaehdotuksesta

Lausuntomenettely ja kaava-asiakirjat

Uudenmaan liitto on tehnyt maakuntakaavoja hyvällä yhteistyöllä kokoamalla työn tueksi asiantuntijaryhmiä, joissa muun muassa kuntien edustajat ovat olleet mukana. 2. vaihemaakuntakaavan Östersundomin alueen kaavaehdotuksen käsittelyn aikataulu on kuitenkin niin lyhyt, että Vantaan kaupungin on ollut ohitettava lausunnonannossa oma asiantuntijalautakuntansa, kaupunkisuunnittelulautakunta, jotta lausunto ehtisi annetussa ajassa. Kaupunkisuunnittelulautakunta on aiheellisesti paheksunut menettelyä.

Kaavaehdotus täydentää nimensä mukaisesti 2. vaihemaakuntakaavasta uudelleen valmisteluun palautetun osan ja on siten sisällöltään sidottu ao. kaavan merkintöihin ja määräyksiin mutta käsittelee myös 4. vaihemaakuntakaavan teemoja. Kaavaehdotuksen merkinnät ja määräykset -asiakirja on tästä johtuen vaikeaselkoinen. Uudet merkinnät ja määräykset on selkeästi eritelty punaisella, mutta lukijalle olisi ollut helpompaa, jos myös ne 2. vaihemaakuntakaavan merkinnät ja määräykset, jotka eivät koske Östersundomin aluetta, olisi ilmaistu jollakin selvästi erottuvalla tavalla. Myös vanhentuneet määräykset (mm. RKY 1993 keskustamerkinnässä) jäävät rasitteeksi tähän uuteenkin kaavaan ja esimerkiksi liikenneväylän katkoviivamerkintää on vaikea ymmärtää metroksi.

Aiemmissa maakuntakaavoissa on omaksuttu periaate, että Natura2000 -alueiden huomioon ottamisesta on suunnittelumääräys kaikissa niissä maankäyttöluokissa, joista edes jokin osa-alue on Natura2000-alueen läheisyydessä. Tämä johtaa siihen, että naturamääräys on lähes jokaisessa maankäyttöluokassa ja Östersundomin alueelle on jouduttu sen vuoksi myös räätälöimään uusia maankäyttöluokkia. Natura2000 -verkosto on suunnittelussa otettava huomioon luonnonsuojelulain ja maankäyttö- ja rakennuslain perusteella, joten määräys on kaavan ohjausvaikutuksen kannalta tarpeeton ja vain vaikeuttaa kaavan luettavuutta.

Alue- ja yhdyskuntarakenne

Kekustatoimintojen alueen siirtäminen Sakarinmäkeen on perusteltua. Keskusta ja seudullisesti merkittävä vähittäiskaupan suuryksikkö tukeutuvat näin toisiinsa. Tiivistettävät alueet ovat perustellusti oletettavien asemien ympärillä. Länsimäkeä ja Långmossebergetiä lukuun ottamatta koko kaava-alueen taajamarakentaminen on määritelty raideliikenteeseen tukeutuvaksi taajamatoimintojen alueeksi. Kaavamääräyksen mukaisesti alueen toteuttaminen tulee yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa kytkeä raideliikenneyhteyden sitovaan toteuttamispäätökseen. Tämä linjaus on perusteltu koko meteroon tukeutuvalla alueella, mutta Porvoonväylän varteon Östersundomin yleiskaavassa määritellyille työpaikka-alueille se ei sovi. Työpaikka-alueiden toteuttaminen tulee voida käynnistää etupainotteisesti ennen metrokaupungin rakentamista, koska niistä saadaan tarvittavaa suojavyöhykettä tulevan asutuksen ja liikenneväylän väliin.

Kaavakartalla kaupunkirakenteen joukkoliikenteen rungon muodostava raide on ”liikenneväylän katkoviivamerkintä”, joka osoittaa vaihtoehtoisen linjauksen. Selostuksessa tästä puhutaan toisaalla metrona (s. 38), toisaalla metrona tai pikaraitiotienä (s. 51). Pääkaupungin poikittaisen joukkoliikenteen yhteysväli on kaavassa osoitettu päätyvän Porvarin metroasemalle. Vantaan poikittainen joukkoliikenneyhteys päättyy yleiskaavan mukaisesti Mellunmäen metroasemalle, ja tämä linjaus kehitetään runkoyhteydeksi jo lähivuosina. Tämä yhteys tulee merkitä myös maakuntakaavaan.

Viherrakenne on kaavaehdotuksessa tarkentunut aiemmasta. Westerkillan peltojen varaaminen viheralueeksi on perusteltua. Uutena merkintänä on kaavaehdotuksessa luo (luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue). Merkintätyyppi on

perusteltu luonnon monimuotoisuuden turvaamisen kannalta, mutta Vantaan kaupunki ei tässä ota kantaa Sipoossa sijaitseviin alueisiin. Kaavaehdotus antaa hyvät edellytykset virkistysalueiden ja viheryhdistysten yksityiskohtaisemmalle suunnittelulle kuntakaavoituksessa.

Kylien ja muun hajakentän ohjaaminen

Valkoisille alueille on kaavaehdotuksessa Helsingin seutua koskeva suunnittelumääräys: ”Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on selvitettävä ja otettava huomioon maiseman ja kulttuuriympäristön ominaispiirteet, sekä maa- ja metsätaloudellisesti, ekologisesti tai virkistyskäytön kannalta merkittävät pelto-, metsä ja muut luontoalueet ja vältettävä niiden tarpeetonta pirstomista.” Määräystä perustellaan erityisesti hajakentän ohjaamisen tarpeella. Viljelymaan suojelu luonnonvarana ei perusteluissa tule riittävästi esiin, vaan peltoalueiden suojelua perustellaan lähinnä maisemallisena kysymyksenä. Ilmastonmuutos saattaa johtaa joidenkin maailman nykyisten, merkittävien viljelyalueiden kuivumiseen ja pohjoisten peltojemme kasvukauden pidentyminen nostaa tulevaisuudessa niiden suhteellista merkitystä ruoantuotannossa. Suunnittelumääräystä ja sen perusteluja on siksi tarpeen vielä kehittää.

Kaavan muu sisältö

Kaavaehdotuksessa osoitetaan itäiselle jätevedenpuhdistamolle ja louheen sekä ylijäämämaiden käsittelylle ja loppusijoitukselle useita paikkoja EJ3-merkinnällä. Koko pääkaupunkiseudun rakentamisesta aiheutuvien maamassojen kokonaisvaltainen hallinta mm. rakennuskustannusten hillitsemiseksi edellyttää, että alueelle pystytään osoittamaan riittävästi kapasiteettia ylijäämämaiden vastaanotolle. Tämä saattaa tulevaisuudessa vaatia useammankin em. alueen käyttöönottoa vaiheittain.

Kulttuuriympäristöt

Eri maakuntakaavojen monenkirjavia, kulttuuriympäristöjä koskevia merkintöjä ja määräyksiä on tavoitteena yhdenmukaistaa koko maakunnan alueella. 2. vaihemaakuntakaavan Östersundomin alueen kaavaehdotuksessa on nyt selkeät ja hyvät merkinnät ja määräykset, jotka sopivat malliksi myös 4. vaihemaakuntakaavalle. On valitettavaa, että monien erilaisten merkintöjen takia tässä kaavaehdotuksessa on jouduttu käyttämään kaavan luettavuuden kannalta hankalia indeksejä.

Westerkullan kartanon kulttuurimaisema on kaavaehdotuksessa perustellusti osoitettu maakunnallisesti merkittäväksi kulttuuriympäristöksi. Selostuksessa on RKY 2009 -kohteista unohtunut mainita ensimmäisen maailmansodan linnoitukset (s. 71), vaikka ne ovat kaavakartalla.

Vaikutusten arviointi

Vaikutusten arviointi on selostuksessa melko kevyesti ja osin perustelemattomin väittein ilmaisten. Esimerkiksi joukkoliikenteen vaikutusten arvioinnissa todetaan, että ”tehokas joukkoliikennejärjestelmä ... vähentää hiilidioksidipäästöjä” ja ”yksityisautoilun vähentyminen pienentää liikenteestä syntyviä meluhaittoja”. Koska alueella maakuntakaavan mukaisesti liikennemäärät kuitenkin lisääntyvät moninkertaiseksi, lisääntyvät myös hiilidioksidipäästöt ja meluhaitat, vaikka maakuntakaavan raideliikenteeseen perustuvassa kaupunkirakenteessa joukkoliikenteen kulkumuoto-osuus saattaa muodostua merkittäväksi. Pitäisi ainakin ilmaista, mihin verraten päästöt pienenevät. Samanlaista epämääräisyyttä on useissa vaikutusarviointiteksteissä.

Vantaan kaupunki ei ota kantaa Natura-arviointiin, joka ei koske Vantaan aluetta.

Maakuntakaavassa lisäksi huomioon otettavaa

Östersundomin yhteisen yleiskaavan lausunnon käsittelyn yhteydessä kaupunginhallitus kehotti huomioimaan nämä myös maakuntakaavassa:

- Kaava-alueella on runsaasti arvokkaita suojelemattomia luontokohteita, jotka Vantaan yleiskaavassa on merkitty LUO-merkinnällä. Nämä arvokkaat alueet tulee osoittaa LUO-varauksella.
- Långmossabergetin itäreunan metsäharjanteen kaavamerkintä tulee muuttaa yhdyskuntateknisen huollon alueesta virkistysalueeksi Vantaan yleiskaavan mukaisesti.

LAUSUNTOPYYNTÖ UUDENMAAN 2. VAIHEMAAKUNTAKAAVAN, ÖSTERSUNDOMIN ALUEEN KAAVAEHDOTUKSESTA

Uudenmaan maakuntavaltuusto hyväksyi Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavan 20.3.2013. Valtuusto päätti samassa kokouksessa kuitenkin jättää hyväksymättä Helsingin Östersundomista Sipoon Söderkullaan ulottuvan alueen ja palauttaa alueen jatkovalmisteluun. Päätöksen syynä oli alueen keskeneräinen yleiskaavatilanne.

Östersundomin alueelle ollaan laatimassa Helsingin, Vantaan ja Sipoon yhteistä yleiskaavaa. Tavoitteena on ollut sovittaa maakuntakaavan ja yleiskaavan prosessit yhteen siten, että maakuntakaavassa idän suunnan merkittävä kasvuvyöhyke kytkettäisiin maakunnan aluerakenteeseen ja yleiskaavassa ratkaistaisiin alueen yksityiskohtaisempi maankäyttö. Yhteistä yleiskaavaa koskevat luontoselvitykset ja Natura-arvioinnit ovat tarkentuneet, ja näin ollen myös Östersundomin alueen maakuntakaavan valmistelua on ollut mahdollista jatkaa ja tarkentaa uusimpien tietojen pohjalta. Kaavasta käytetään nimeä Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaava, Östersundomin alue.

Hyväksymättä jätetyn alueen valmistelua on jatkettu syksyllä 2012 nähtävillä olleen kaavaehdotuksen pohjalta. Kaavaan on tehty muutoksia mm. taajama- ja viherrakenteen, sekä keskusverkon osalta. Tehdyt muutokset ovat merkittäviä, joten maakuntahallitus päätti asettaa kaavaehdotuksen maankäyttö- ja rakennusasetuksen 32 §:n mukaisesti uudelleen nähtäville ja pyytää siitä lausunnot.

Uudenmaan liitto pyytää lausuntoanne Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavan, Östersundomin alueen kaavaehdotuksesta. Lausunnot toimitetaan Uudenmaan liittoon viimeistään 20.2.2015. Lausunnot toivotaan ensisijaisesti sähköpostin liitetiedostona osoitteeseen toimisto@uudenmaanliitto.fi. Halutessanne voitte lähettää lausunnon myös paperiversiona osoitteeseen Uudenmaan liitto, Esterinportti 2 B, 00240 Helsinki.

Lausuntoaineistoon kuuluvat vahvistettavat kaava-asiakirjat (kaavakartta, kartta kumottavista merkinnöistä sekä merkinnät ja määräykset), kaavaselostus sekä epävirallinen yhdistelmäkartta maakuntakaavoista. Kaava-aineistoon voi tutustua Uudenmaan liiton verkkosivuilla osoitteessa:

- www.uudenmaanliitto.fi/ostersundom
- sekä karttapalvelun kautta: kartta.uudenmaanliitto.fi/maakuntakaavat
- Kaava-aineistoa voi myös tilata Uudenmaan liiton toimistolta (arja.reinikka@uudenmaanliitto.fi tai 040-7757083).

Lisätietoja lausunnolla olevasta maakuntakaavaehdotuksesta antaa ympäristöasiantuntija Lasse Rekola (lasse.rekola@uudenmaanliitto.fi, tai puh 0 44 299 0678).

Terveisin,

UUUDENMAAN LIITTO

Ossi Savolainen
Maakuntajohtaja

Merja Vikman-Kanerva
Johtaja, aluesuunnittelu

BEGÄRAN OM UTLÅTANDE OM PLANFÖRSLAGET FÖR ETAPPLANDSKAPSPLAN 2 FÖR NYLAND, ÖSTERSUNDOMOMRÅDET

Nylands landskapsfullmäktige godkände etapplandskapsplan 2 för Nyland 20.3.2013. Vid samma möte beslutade fullmäktige att inte godkänna området som sträcker sig från Östersundom i Helsingfors till Söderkulla i Sibbo och returnerade området för fortsatt beredning. Beslutet grundade sig på att planläggningssituationen var på hälft vad gällde en generalplan för området.

För Östersundomområdet utarbetas en generalplan som är gemensam för Helsingfors, Vanda och Sibbo. Målet har varit att samordna processerna kring landskapsplanen och delgeneralplanen så att den östliga tillväxtzonen i landskapsplanen skulle kopplas samman med landskapets regionstruktur medan generalplanen innehåller lösningar beträffande den mer detaljerade markanvändningen. Naturutredningarna och Naturabedömningarna som hänför sig till den gemensamma generalplanen har preciserats och sålunda har det varit möjligt att fortsätta beredningen av landskapsplanen för Östersundomområdet utifrån de senaste uppgifterna. Planen heter etapplandskapsplan 2 för Nyland, Östersundomområdet.

Arbetet med området som inte godkändes har fortsatt utifrån det planförslag som var framlagt på hösten 2012. Ändringar har gjorts bland annat vad gäller tätorts- och grönstrukturen samt centralortsnätet. Ändringarna är betydande och således fattade landskapsstyrelsen beslut om att i enlighet med 32 § i markanvändnings- och byggförordningen framlägga förslaget på nytt samt begära utlåtanden om det.

Nylands förbund ber om ert utlåtande om planförslaget för etapplandskapsplan 2 för Nyland, Östersundomområdet. Utlåtandet inlämnas till Nylands förbund senast 20.2.2015. Vi önskar i första hand att utlåtandena skickas med e-post till adressen toimisto@uudenmaanliitto.fi. Om ni vill kan ni också skicka in utlåtandet i utskrivet format till adressen Nylands förbund, Estersporten 2 B, 00240 Helsingfors.

Till materialet som sänds för utlåtande hör planhandlingarna (en plankarta, en karta över beteckningar som upphävs samt beteckningar och bestämmelser), planbeskrivningen samt en inofficiell kartsammanställning över landskapsplanerna. Det är möjligt att bekanta sig med planmaterialet på Nylands förbunds webbplats på adressen:

- www.uudenmaanliitto.fi/ostersundom_sv
- samt på förbundets karttjänst: kartta.uudenmaanliitto.fi/maakuntakaavat
- Planmaterial kan beställas från Nylands förbunds byrå (arja.reinikka@uudenmaanliitto.fi eller tfn 040 775 7083)

Ytterligare upplysningar om planförslaget som är på remiss ges av Lasse Rekola, sakkunnig i miljöärenden (lasse.rekola@uudenmaanliitto.fi eller tfn 044 299 0678).

Med vänliga hälsningar,

NYLANDS FÖRBUND

Ossi Savolainen
Landskapsdirektör

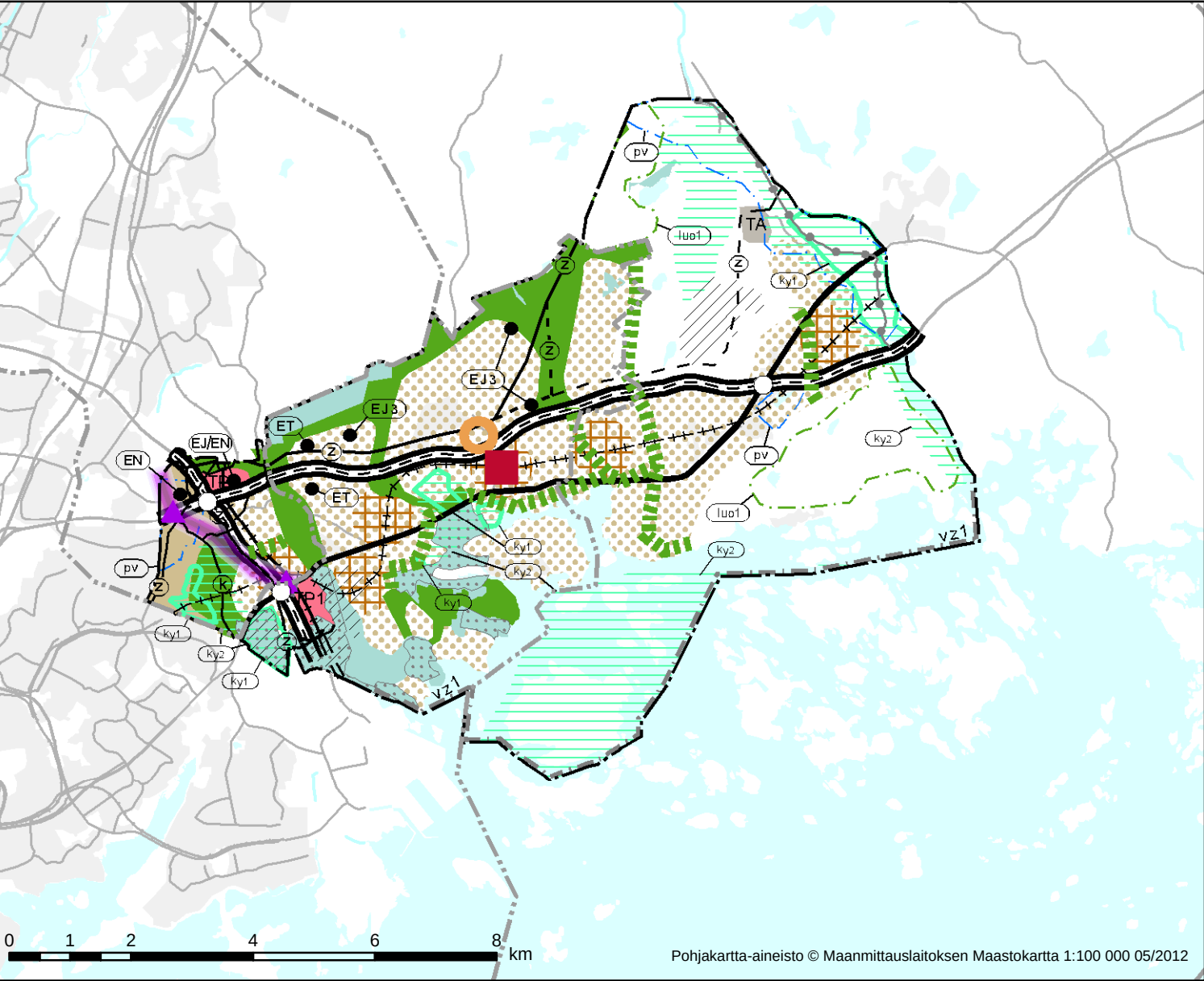
Merja Vikman-Kanerva
Direktör, regionplanering

UUDENMAAN 2. VAIHEMAAKUNTAKAAVA - Östersundomin alue

ETAPPLANDSKAPSPLAN 2 FÖR NYLAND - Östersundoms område

EHDOTUS - MAAKUNTAHALLITUS 12.01.2015
FÖRSLAG - LANDSKAPSSTYRELSEN 12.01.2015

Mhs 1/2015
Asia nro 3/2015

Mittakaava
Skala 1:100 000

Merkinnät Beteckningar

- Taajamatoimintojen alue
Område för tätortsfunktioner
- Tiivistettävä alue
Område som ska förtätas
- Raideliikenteeseen tukeutuva taajamatoimintojen alue
Område för tätortsfunktioner som stöder sig på spårtrafik
- Keskustatoimintojen alue
Område för centrumfunktioner
- Merkitykseltään seudullinen vähittäiskaupan suuryksikkö
Stor detaljhandelsenhet av regional betydelse
- TP1 Työpaikka-alue
Arbetsplatsområde
- TA Teollisuusalue
Industriområde
- Virkistysalue
Rekreatiomsområde
- Viheryhteystarve
Behov av grönförbindelse
- Luonnonsuojelualue
Naturskyddsområde
- Natura 2000 verkostoon kuuluva tai ehdotettu alue
Område som hör till eller föreslagits höra till nätverket Natura 2000
- Yhdyskuntateknisen huollon alue
Område för samhällsteknisk försörjning
- Energiahuollon alue tai kohde
Område eller objekt för energiförsörjning
- Ylijäämämaiden loppusijoitukseen varattu alue
Område reserverat för slutdeponering av överskottsjord
- Jäte- ja energiahuollon alue
Område för avfallshantering och energiförsörjning
- Moottoriväylä
Motorled
- Seututie
Regional väg
- Eritasoliittymä
Planskild anslutning
- Yhdysrata
Förbindelsebana
- Liikenneväylän katkoviivamerkintä osoittaa vaihtoehtoisen ratkaisun tai ohjeellisen linjauksen
Trafikled betecknad med streckad linje anger en alternativ lösning eller riktgivande sträckning

- Liikennetunneli
Trafiktunnel
- Pääkaupunkiseudun poikittainen joukkoliikenteen yhteysväli
Tvärgående kollektivtrafikförbindelse i huvudstadsregionen
- Joukkoliikenteen vaihtopaikka
Omstigningsplats för kollektivtrafik
- 400 kV voimajohto
400 kV kraftledning
- 400 kV voimajohdon ohjeellinen linjaus
400 kV kraftledning, riktgivande sträckning
- 110 kV voimajohto
110 kV kraftledning
- 110 kV voimajohdon ohjeellinen linjaus
110 kV kraftledning, riktgivande sträckning
- Maakaasun runkoputki
Naturgashuvudledning
- Pohjavesialue
Gundvattenområde
- Natura 2000 verkostoon kuuluva tai ehdotettu alue
Område som hör till eller föreslagits höra till nätverket Natura 2000
- Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue
Område som är synnerligen viktigt med tanke på naturens mångfald
- Maakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristö
- Valtakunnallisesti arvokas rakennettu kulttuuriympäristö (RKY 2009)
- Arvokas harjualue tai muu geologinen muodostuma
Värdefull ås eller annan värdefull geologisk formation
- Saaristovyöhykkeiden välinen raja
Gräns mellan skärgårdszoner
- vz1 Mantereen rantavyöhyke ja sisäsaaristo
Fastlandets strandzon och inre skärgården
- Uudenmaan 2. vaihemaa-alueen raja
Östersundomin alueen raja
- Etappplandskapsplan 2 för Nyland - Östersundoms områdets gräns
- Kunnan raja
Kommungräns

Merkintöihin liittyy maakuntakaavamääräyksiä
Till beteckningarna hör landskapsplanebestämmelser

Uudenmaan liitto
Nylands förbund

MAAKUNTA-
KAAVA

MERKINNÄT JA MÄÄRÄYKSET

Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaava, Östersundomin alue
Kaavaehdotus

Uudenmaan liitto 2015

Nähtävillä 20.1.–20.2.2015

Ulkoasu: Anni Levonen
Valokuvat: Tuula Palaste-Eerola

Helsinki 2015

Uudenmaan liitto | Nylands förbund

Esterinportti 2 B | 00240 Helsinki
Estersporten 2 B | 00240 Helsingfors | Finland
puh. | tfn (09) 4767 411
toimisto@uudenmaanliitto.fi | www.uudenmaanliitto.fi

MERKINNÄT JA MÄÄRÄYKSET

Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaava,
Östersundomin alue
Kaavaehdotus

Nähtävillä 20.1.–20.2.2015

Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavan merkinnät ja määräykset korvaavat Uudellamaalla voimassa olevien maakuntakaavojen merkintöjä ja määräyksiä. Kunkin merkinnän kohdalla mainitaan erikseen merkinnän suhde voimassa oleviin maakuntakaavoihin.

Punaisella korostetut merkinnät on osoitettu Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavan, Östersundomin alueen kaavassa uusina merkintöinä.

Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavan, Östersundomin alueen kaavassa kumotaan kaikki kaava-alueen kaavamerkinnät ja niihin liittyvät suunnittelumääräykset. Kumottavia merkintöjä ei ole lueteltu erikseen.

Kaavaan tuodaan takaisin kaikki tarvittavat kaavamerkinnät ja -määräykset, sekä osoitetaan tarvittavat uudet kaavamerkinnät ja -määräykset.

KOKO KAAVA-ALUETTA KOSKEVAT KEHITTÄMISSUOSITUKSET JA SUUNNITTELUMÄÄRÄYKSET

Kehittämissuosituksset ja suunnittelumääräykset korvaavat Uudellamaalla voimassa olevien maakuntakaavojen koko kaava-alueita koskevat kehittämissuosituksset.

Asumista koskeva kehittämissuositus

Ympärivuotista asumista on ohjattava ensisijaisesti maakuntakaavan taajamatoimintojen alueille, tiivistettäviä alueita painottaen. Taajamatoimintojen ulkopuolelle suuntautuvaa asumista on ohjattava suunnitelmallisesti kyliin.

Laajoja aluekokonaisuuksia, jotka ovat muodostuneet väestömäärältään suuriksi, mutta toiminnallisesti yksipuolisiksi asuinalueiksi kehitetään monipuolistamalla niiden toiminnallista rakennetta. Kehittämiskeinoina käytetään maankäytön suunnittelun ohella kaupunkipoliittisia toimenpiteitä, joilla parannetaan tapauskohtaisesti alueiden sosiaalista, taloudellista ja/tai lähiympäristön tilaa. Alueen yhdyskuntarakennetta eheytetään palvelutason säilymistä ja parantamista tukevilla toimenpiteillä, työpaikkojen syntymistä edistävillä toimilla sekä paikalliskeskuksia kehittämällä.

Uusien alueiden suunnittelussa vältetään laajojen, yksinomaan asumiseen varattujen aluekokonaisuuksien muodostamista.

Helsingin seudun valkoisia alueita koskeva suunnittelumääräys

Alue, jolle maakuntakaavakartalla ei ole osoitettu erityistä käyttötarkoitusta, on tarkoitettu ensisijaisesti maa- ja metsätalouden ja niitä tukevien sivuelinkeinojen käyttöön. Alueelle suuntautuvaa asuin- ja työpaikkarakentamista on ohjattava taajamatoimintojen alueille ja kyliin. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa voidaan alueelle osoittaa muutakin vaikutuksiltaan paikallisesti merkittävää maankäyttöä.

Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on selvitettävä ja otettava huomioon maiseman ja kulttuuriympäristön ominaispiirteet, sekä maa- ja metsätaloudellisesti, ekologisesti tai virkistyskäytön kannalta merkittävät pelto-, metsä ja muut luontoalueet ja vältettävä niiden tarpeetonta pirstomista.

Helsingin seutuun kuuluvat Espoo, Helsinki, Hyvinkää, Järvenpää, Kauniainen, Kerava, Kirkkonummi, Mäntsälä, Nurmijärvi, Pornainen, Sipoo, Tuusula, Vantaa ja Vihti.

Helsingin seudun ulkopuolisia valkoisia alueita koskeva kehittämissuositus

Alue, jolle maakuntakaavakartalla ei ole osoitettu erityistä käyttötarkoitusta, on tarkoitettu ensisijaisesti maa- ja metsätalouden ja niitä tukevien sivuelinkeinojen käyttöön. Alueelle suuntautuvaa asuin- ja työpaikkarakentamista on ohjattava taajamatoimintojen alueille ja kyliin. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa voidaan alueelle osoittaa muutakin vaikutuksiltaan paikallisesti merkittävää maankäyttöä.

Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on selvitettävä ja otettava huomioon maiseman ja kulttuuriympäristön ominaispiirteet, sekä maa- ja metsätaloudellisesti, ekologisesti tai virkistyskäytön kannalta merkittävät pelto-, metsä ja muut luontoalueet ja vältettävä niiden tarpeetonta pirstomista.

Helsingin seudun ulkopuolisia kuntia ovat Asola, Hanko, Inkoo, Karkkila, Lapinjärvi, Lohja, Loviisa, Myrskylä, Porvoo, Pukkila, Raasepori ja Siuntio.

Koko aluetta koskeva suunnittelumääräys

Merkitykseltään seudullisen vähittäiskaupan suuryksikön koon alaraja on 2000 k-m², ellei selvitysten perusteella muuta osoiteta ja ellei näissä suunnittelumääräyksissä muuta määrätä.

Silloin kun viiva- tai kohdemerkintä sijaitsee aluevarausmerkinnän päällä, sovelletaan viiva- ja kohdemerkinnässä myös aluevarausmerkinnän suunnittelumääryksiä.

Merkintä Merkinnän selitys	Merkinnän kuvaus	Suunnittelumääräys
 Taajamatoimintojen alue	Merkinnällä osoitetaan yksityiskohtaista suunnittelua edellyttävät asumiseen, palvelu- ja työpaikka- sekä muihin taajamatoimintoihin varattavat rakentamisalueet. Merkintä sisältää taajamien sisäiset liikenneväylät sekä liikenteen tarvitsemat satama-, huolto-, varikko-, terminaali-, ratapiha- ja muut vastaavat alueet, ulkoilureitit, pyöräily- ja jalankulkureitit, paikalliskeskukset, yhdyskuntateknisen huollon alueet, muut erityisalueet, paikalliset suojelualueet sekä virkistys- ja puistoalueet. Taajamatoimintojen alue -merkintä ei estä maa- ja metsätalouskäytössä olevien alueiden säilyttämistä tarvittaessa nykyisessä käytössään.	Aluetta suunnitellaan asumisen, ympäristöönsä soveltuvien työpaikkatoimintojen sekä näihin liittyvien palveluiden ja toimintojen alueena. Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on kiinnitettävä erityistä huomiota yhdyskuntarakenteen eheyttämiseen. Uusi rakentaminen ja muu maankäyttö on sopeutettava suunnittelulla ympäristöönsä tavalla, joka vahvistaa taajaman omaleimaisuutta ja turvaa ympäristö- ja luontoarvot sekä ottaa huomioon alueen kulttuurihistorialliset ja maisemalliset ominaispiirteet. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on kiinnitettävä huomiota hulevesien hallintaan ja varauduttava sään ääri-ilmiöihin. Alueen käyttöä suunniteltaessa on huolehdittava siitä, että rakentaminen tai muu käyttö ei yksistään tai tarkasteltuna yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa aiheuta aluevaraukseen rajoituvalla tai alueen läheisyydessä sijaitsevalla Natura 2000-verkostoon kuuluvalla tai valtioneuvoston verkostoon ehdottamalla alueella sellaisia haitallisia vaikutuksia veden laatuun, määrään, vesitasapainoon tai vesialueen pohjaolosuhteisiin eikä sellaisia melu- tai muita häiriöitä, jotka merkittävästi heikentävät alueen niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää Natura 2000 -verkostoon. Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on toimintojen sijoittelulla ja alueiden käytön riittävällä tehokkuudella edistettävä pyöräilyä, jalankulkua ja joukkoliikennettä tukevaa yhdyskuntarakennetta. Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on turvattava päivittäisten palveluiden saatavuus, riittävät ulkoilu- ja virkistysmahdollisuudet sekä pyöräily- ja jalankulkuyhteydet seudullisille virkistysalueille. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on myös turvattava paikalliskeskusten toimintaedellytykset sekä kiinnitettävä huomiota siihen, että päivittäistavarakaupan lähipalvelupisteitä varten on toteuttamismahdollisuuksia. Merkitykseltään seudullisten vähittäiskaupan suuryksiköiden koon alarajat ovat seuraavat: Sellaisen vähittäiskaupan, joka kaupan laatu huomioon ottaen voi sijoittua perustelluista syistä myös keskusta-alueiden ulkopuolelle, kuten auto-, rauta-, huonekalu-, puutarha- ja maatalouskauppa, koon alaraja on Helsingissä, Espoossa, Vantaalla ja Kauniaisissa 30 000 k-m², Hyvinkäällä, Järvenpäässä, Keravalla, Kirkkonummella, Lohjalla, Mäntsälässä, Nurmijärvellä, Porvoossa,

Taajamatoimintojen aluetta koskeva kuvaus ja suunnittelumääräys korvaavat voimassa olevien Uudenmaan maakuntakaavojen taajamatoimintojen aluetta koskevan merkinnän kuvauksen ja suunnittelumääräyksen.

		Raaseporissa, Sipoossa, Tuusulassa ja Vihdissä 10 000 k-m², Askolassa, Hangossa, Inkoossa, Karkkilassa, Loviisassa, Pornaisissa ja Siuntiossa 5 000 k-m² ja Lapinjärvellä, Myrskylässä ja Pukkilassa 2000 k-m², ellei selvitysten perusteella muuta osoiteta. - Muun erikoistavaran kaupan osalta koon alaraja on Helsingissä, Espoossa, Vantaalla ja Kauniaisissa 10 000 k-m², Askolassa, Hangossa, Hyvinkäällä, Inkoossa, Järvenpäässä, Karkkilassa, Keravalla, Kirkkonummella, Lohjalla, Loviisassa, Mäntsälässä, Nurmijärvellä, Pornaisissa, Porvoossa, Raaseporissa, Sipoossa, Siuntiossa, Tuusulassa ja Vihdissä 5000 k-m² ja Lapinjärvellä, Myrskylässä ja Pukkilassa 2000 k-m², ellei selvitysten perusteella muuta osoiteta. - Päivittäistavarakaupan osalta koon alaraja on Helsingissä, Espoossa, Vantaalla ja Kauniaisissa 5000 k-m² ja Uudenmaan muissa kunnissa 2000 k-m², ellei selvitysten perusteella muuta osoiteta. Merkitykseltään seudullisella vähittäiskaupan suuryksiköllä tarkoitetaan myös useasta myymälästä koostuvaa vähittäiskaupan aluetta, joka on vaikutuksiltaan verrattavissa merkitykseltään seudulliseen vähittäiskaupan suuryksikköön. Rakentamattomat rannat on yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa varattava yleiseen virkistykseen, jollei erityinen tarve edellytä alueen osoittamista muuhun käyttöön. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on osoitettava maakuntakaavakartalle merkittyjen ulkoilureittien jatkuvuus taajamatoimintojen alueella. Kunnan yleis- ja asemakaavoituksessa on otettava huomioon ja turvattava seudullisiin tarveselvi-tyksiin perustuvat riittävät varikkoalueet joukkoliikenteen varikoille. Suunniteltaessa muuta maankäyttöä olemassa olevien varikoiden alueille on varmistettava, että korvaava varikkokapasiteetti on toteutettu ennen olemassa olevan varikon toiminnan päättymistä.
 Tiivistettävä alue	Merkintä on kehittämisperiaatemer- kintä. Merkinnällä osoitetaan tiivistettä- vät taajama- ja keskustatoimintojen alueet, jotka tukeutuvat kestävään liikennejärjestelmään.	Aluetta on suunniteltava joukkoliikenteeseen, kävelyyn ja pyöräilyyn tukeutuvana kyseisen taaja- man muuta aluetta tehokkaammin rakennettavana alueena. Yhdyskuntarakennetta tiivistettäessä on kiinnitettävä huomiota erityisesti alueen ominais- piirteisiin ja kulttuuriympäristöön, elinympäristön laatuun, ekologisen verkoston toimivuuteen sekä lähivirkistysalueiden riittävyyteen.

 Taajamatoimintojen tai työpaikka-alueiden reservialue	Merkintä on kehittämisperiaatemerkinä. Merkinnällä osoitetaan pitkällä aikavälillä toteutettavat taajamatoimintojen alueet tai työpaikka-alueet.	Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa toteuttaminen on ajoitettava pääsääntöisesti maakuntakaavan suunnittelukauden loppupuolelle. Kunta määrittelee alueen toteuttamisen tarkoituksenmukaisen ajoituksen suhteessa kyseisen taajaman tai kunnan osa-alueen muihin käytettävissä oleviin taajamatoimintojen alueisiin ja työpaikkojen osalta suhteessa kunnan muihin käytettävissä oleviin työpaikkatoimintojen alueisiin.
 Raideliikenteeseen tukeutuva taajamatoimintojen alue	Merkinnällä osoitetaan uusiin raideliikenneasemiin tukeutuvat taajamatoimintojen alueet.	Aluetta koskee taajamatoimintojen aluetta koskevan suunnittelumääräyksen lisäksi seuraava määräys: Kuntakaavoituksessa alueen maankäyttö on suunniteltava ja mitoitettava raideliikenteen toimintaedellytyksiä suosivaksi. Uuden aseman tarkempi sijainti määritellään yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Alueen maankäytön, uuden raideliikenneyhteyden ja aseman suunnittelu tulee kytkeä toisiinsa. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa alueen toteuttaminen tulee kytkeä uuden raideliikenneyhteyden ja aseman sitovaan toteuttamispäätökseen.
 Raideliikenteeseen tukeutuva asemanseudun kehittämisalue	Merkintä on kehittämisperiaatemerkinä. Merkinnällä osoitetaan pitkällä aikavälillä, pääasiassa maakuntakaavan suunnittelukauden jälkeen toteutettavat uusiin raideliikenneasemiin tukeutuvat alueet.	Ennen alueen yksityiskohtaisempaa suunnittelua alueen maankäyttö on ratkaistava maakuntakaavoituksessa. Alueelle ei tule suunnitella sellaista alueidenkäyttöä, joka estää tai merkittävästi haittaa alueen tulevaa käyttöä raideliikenteeseen tukeutuvan asemanseudun kehittämisalueena.
 Kylä	Kohdemerkinnällä osoitetaan maakunnallisesti merkittävät kylät, joihin ohjataan määrältään merkittävää asuin- ja työpaikkarakentamista. Merkinnän mukaiset kylät ovat aluerakenteen kannalta keskeinen osa maakunnan kyläverkkoa. Kylää koskeva merkinnän kuvaus ja suunnittelumääräys korvaavat voimassa olevan Uudenmaan maakuntakaavan kylä koskevan merkinnän kuvauksen ja suunnittelumääräyksen.	Kylän sijainti ja laajuus määritellään yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tavoitteena on ympäröivää haja-asutusaluetta tiiviimpi rakentaminen. Kylän suunnittelussa on otettava huomioon liikenteen ja vesihuollon järjestäminen, ekologiset yhteydet sekä kulttuurihistorialliset ja maisemalliset ominaispiirteet.

 Palvelujen alue Palvelujen aluetta koskeva kuvaus korvaa voimassa olevan Uudenmaan maakuntakaavan palvelujen aluetta koskevan kuvauksen.	Kohdemerkinillä osoitetaan taajamien ulkopuoliset sosiaali- ja terveyspalvelujen sekä vastaavien muiden palvelujen kohteet.	Alue on varattu ensisijaisesti sosiaali- ja terveydenhuollon, vastaavien julkisluonteisten palvelujen sekä niitä tukevien toimintojen tarpeisiin. Alueen käyttöä suunniteltaessa on huolehdittava siitä, että rakentaminen tai muu käyttö ei yksistään tai tarkasteltuna yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa aiheuta aluevaraukseen rajoittuvalla tai alueen läheisyydessä sijaitsevalla Natura 2000-verkostoon kuuluvalla tai valtioneuvoston verkostoon ehdottamalla alueella sellaisia haitallisia vaikutuksia veden laatuun, määrään, vesitasapainoon tai vesialueen pohjaolosuhteisiin eikä sellaisia melu- tai muita häiriöitä, jotka merkittävästi heikentävät alueen niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää Natura 2000 -verkostoon.
 Keskustatoimintojen alue Valtakunnan keskus	Aluevarausmerkinillä osoitetaan Helsingin pääkeskuksessa sijaitseva valtakunnankeskus ja valtakunnallisten palvelu-, hallinto- ja muiden toimintojen alue niihin liittyvine liikennealueineen ja puistoinen. Alue voi sisältää myös asumista.	Nämä suunnittelumääräykset koskevat valtakunnan keskusta, seutu- ja kuntakeskuksia sekä pääkaupunkiseudun aluekeskuksia. Kohdemerkinillä osoitettujen keskustatoimintojen alueiden sijainti ja laajuus on määriteltävä yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa siten, että alueet muodostavat toiminnallisesti yhtenäisen keskustahakuisiin toimintoihin painottuvan kokonaisuuden. Keskustatoimintojen alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on kiinnitettävä huomiota kaupunkikuvaan, viihtyisyyteen, omaleimaisuuteen sekä toimiviin kävely- ja pyöräily-yhteyksiin, pysäköintiin, huoltoliikenteen ja joukkoliikenteen järjestelyihin. Suunnittelussa on osoitettava riittävät alueet joukkoliikenteen vaihtopaikoille ja liityntäpysäköinnille. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on kiinnitettävä huomiota hulevesien hallintaan ja varauduttava sään ääri-ilmiöihin.
 Keskustatoimintojen alue Seutukeskus	Kohdemerkinillä osoitetaan seutukeskusten keskustahakuisen palvelu-, hallinto- ja muiden toimintojen alueiden yleispiirteinen sijainti. Alue voi sisältää myös asumista sekä tarvittavat liikennealueet ja puistot. Keskustatoimintojen kohdemerkinillä sisältyvät osittain tai kokonaan kulttuurihistoriallisia alueita tai kohteita.	Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon kulttuurihistorialliset ja maisemalliset ominaispiirteet sekä turvattava merkittävien maisema- ja kulttuuriarvojen säilyminen myös osittain tai kokonaan keskustatoimintojen kohdemerkin alle jäävillä alueilla ja kohteissa: Valtakunnallisesti merkittävien kulttuurihistoriallisten ympäristöjen (RKY 1993) tai Valtakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen (RKY 2009) inventointeihin sisältyvät kohteet on lueteltu tämän asiakirjan lopussa. Keskustatoimintojen alueiden suunnittelussa on huolehdittava siitä, että keskusta-alueen käyttö ja toteuttaminen ei aiheuta keskustaan rajautuvalle tai sen lähetyillä sijaitsevalla Natura 2000 -alueelle sellaisia haitallisia vaikutuksia merenlahtien vedenlaadulle ja vesiluonnolle, jotka merkittävästi heikentäisivät niitä luonnonarvoja, joiden perusteella alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää Natura 2000 -verkostoon.

Keskustatoimintojen alue Kuntakeskus Pääkaupunkiseudun aluekeskus	Kohdemarkinnällä osoitetaan kuntakeskusten ja pääkaupunkiseudun aluekeskusten keskustahakuisten palvelu-, hallinto- ja muiden toimintojen alueiden yleispiirteinen sijainti. Alue voi sisältää myös asumista sekä tarvittavat liikennealueet ja puistot. Keskustatoimintojen kohdemarkinnat sisältävät osittain tai kokonaan kulttuurihistoriallisia alueita tai kohteita. Keskustatoimintojen aluetta koskeva suunnittelumääräys korvaa vahvistetun Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavan keskustatoimintojen aluetta koskevan merkinnän suunnittelumääräyksen.	Kaikille keskustatoimintojen alueille voidaan sijoittaa merkitykseltään seudullisia vähittäiskaupan suuryksiköitä. Aluetta suunniteltaessa on varauduttava riittävään palvelutarjontaan. Vähittäiskaupan suuryksiköiden koko on mitoitettava sellaiseksi, että ne soveltuvat ympäristöönsä. Ne on mitoitettava ja niiden toteutus on ajoitettava yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa siten, ettei niillä ole merkittäviä haitallisia vaikutuksia muiden keskusta-alueiden kaupallisiin palveluihin ja että huolehditaan kaupan palveluverkon tasapainoisesta kehittämisestä. Suuryksikön toteuttaminen tulee kytkeä ajallisesti ympäröivien taajamatoimintojen toteuttamiseen. Valtakunnan keskuksen, pääkaupunkiseudun aluekeskusten (Kauniainen, Matinkylä-Olari, Leppävaara, Tapiola, Espoon keskus, Espoonlahti, Myyrmäki, Pakkala, Tikkurila, Hakunila, Koivukylä, Korso, Kivistö, Kannelmäki, Malmi, Itäkeskus, Herttoniemi ja Sakarimäki) sekä seutukeskusten (Hyvinkää, Lohja, Tammisaari ja Porvoo) sekä kuntakeskusten (Kerava, Järvenpää, Hyrylä, Kirkkonummi, Klaukka, Loviisa, Nummela, Mäntsälä ja Söderkulla) vähittäiskaupan suuryksiköiden kerrosalaa ei enimmäismitoiteta maakuntakaavalla. Raaseporin Karjaalla ja Sipoon Nikkilässä, Hangossa, Karkkilassa ja Nurmijärven kirkonkylässä keskustatoimintojen alueelle sijoitettavien vähittäiskaupan suuryksiköiden yhteenlaskettu kerrosala saa kussakin keskustassa olla enintään 30 000 k-m². Muille keskustatoimintojen alueille sijoitettavien vähittäiskaupan suuryksiköiden yhteenlaskettu kerrosala saa kussakin keskustassa olla enintään 20 000 k-m².
Merkitykseltään seudullinen vähittäiskaupan suuryksikkö	Kohdemarkinnällä osoitetaan merkitykseltään seudullisten vähittäiskaupan suuryksiköiden sijoittumiskohteet keskustatoimintojen alueiden ulkopuolella. Niitä kehitetään sellaista kauppaa varten, joka vaatii paljon tilaa, ei kilpaile keskustaan sijoittuvan kaupan kanssa ja jonka tyypillinen asiointitiheys on pieni. Merkitykseltään seudullista vähittäiskaupan suuryksikköä koskeva merkinnän kuvaus ja suunnittelumääräys korvaavat voimassa olevan Uudenmaan maakuntakaavan suuryksikköä koskevan merkinnän kuvauksen ja suunnittelumääräyksen.	Merkinnän osoittamalle alueelle voidaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa osoittaa sellaista merkitykseltään seudullista vähittäiskauppaa, joka kaupan laatu huomioon ottaen voi perustellusta syystä sijoittua myös keskusta-alueiden ulkopuolelle kuten auto-, rauta-, huonekalu-, puutarha- ja maatalouskauppaa. Uusia merkitykseltään seudullisia päivittäistavarakaupan suuryksiköitä saadaan osoittaa ainoastaan Espoon keskuksen pohjoispuolelle, Kehä III:n ja Turunväylän risteyseen (Espoon Lommila), jonne voidaan osoittaa päivittäistavarakauppaa enintään 10 000 k-m², joka sisältyy Lommilan vähittäiskaupan suuryksikön enimmäismitoitukseen. Vähittäiskaupan suuryksikön enimmäismitoitus on osoitettu taulukossa, joka on suunnittelumääräysten lopussa. Merkitykseltään seudullisella vähittäiskaupan suuryksiköllä tarkoitetaan myös useasta myymälästä koostuvaa vähittäiskaupan aluetta, joka

		on vaikutuksiltaan verrattavissa merkitykseltään seudulliseen vähittäiskaupan suuryksikköön. Kohdemerkinällä osoitetun vähittäiskaupan suuryksikön sijainti ja laajuus on määriteltävä yksityiskohtaisessa kaavoituksessa siten, että se muodostaa riittävän laajan toiminnallisen kokonaisuuden. Merkitykseltään seudullista vähittäiskauppaa ei saa toteuttaa ennen ympäröivien taajamatoimintojen tai työpaikka-alueiden toteuttamista. Lisäksi on huolehdittava, että palvelut ovat mahdollisuuksien mukaan saavutettavissa kävelen, pyöräillen tai joukkoliikenteellä sekä edistetään sellaisen palveluverkon kehitystä, jossa asiointimatkojen pituudet ovat kohtuulliset ja että liikenteestä aiheutuvat haitat ovat mahdollisimman vähäisiä.
 Työpaikka-alue	Merkinnällä osoitetaan merkittävät taajamatoimintojen alueiden ulkopuoliset työpaikka-alueet.	Alue varataan ensisijaisesti työpaikkarakentamiseen. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa alueelle ei tule osoittaa merkittävää määrää uutta asumista. Uusi rakentaminen ja muu maankäyttö on sopeutettava ympäristöönsä tavalla, joka turvaa ympäristö- ja luonto-arvot sekä ottaa huomioon alueen kulttuurihistorialliset ja maisemalliset ominaispiirteet. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on kiinnitettävä huomiota hulevesien hallintaan ja varauduttava sään ääri-ilmiöihin. Merkitykseltään seudullisten vähittäiskaupan suuryksiköiden koon alarajat ovat seuraavat: Sellaisen vähittäiskaupan, joka kaupan laatu huomioon ottaen voi sijoittua perustelluista syistä myös keskusta-alueiden ulkopuolelle, kuten auto-, rauta-, huonekalu-, puutarha- ja maatalous-kauppa, koon alaraja on Helsingissä, Espoossa, Vantaalla ja Kauniaisissa 30 000 k-m², Hyvinkäällä, Järvenpäässä, Keravalla, Kirkkonummella, Lohjalla, Mäntsälässä, Nurmijärvellä, Porvoossa, Raaseporissa, Sipoossa, Tuusulassa ja Vihdissä 10 000 k-m² ja Askolassa, Hangossa, Inkoossa, Karkkilassa, Loviisassa, Pornaisissa ja Siuntiossa 5000 k-m² ja Lapinjärvellä, Myrskylässä ja Pukkilassa 2000 k-m², ellei selvitysten perusteella erityisesti muuta osoiteta. Merkitykseltään seudullisella vähittäiskaupan suuryksiköllä tarkoitetaan myös useasta myymälästä koostuvaa vähittäiskaupan aluetta, joka on vaikutuksiltaan verrattavissa merkitykseltään seudulliseen vähittäiskaupan suuryksikköön.
 TP1 Työpaikka-alue	Merkinnällä osoitetaan merkittävät taajamatoimintojen alueiden ulkopuoliset työpaikka-alueet. Merkintä koskee Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavan, Östersundomin aluetta.	Alue varataan ensisijaisesti työpaikkarakentamiseen. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa alueelle ei tule osoittaa merkittävää määrää uutta asumista. Uusi rakentaminen ja muu maankäyttö on sopeutettava ympäristöönsä tavalla, joka turvaa ympäristö- ja luonto-arvot sekä ottaa huomioon alueen kulttuurihistorialliset ja maisemalliset ominaispiirteet. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on kiinnitettävä huomiota hulevesien hallintaan ja varauduttava sään ääri-ilmiöihin.

		Merkitykseltään seudullisten vähittäiskaupan suuryksikköjen koon alarajat ovat seuraavat: Sellaisen vähittäiskaupan, joka kaupan laatu huomioon ottaen voi sijoittua perustelluista syistä myös keskusta-alueiden ulkopuolelle, kuten auto-, rauta-, huonekalu-, puutarha- ja maatalous-kauppa, koon alaraja on Helsingissä, Espoossa, Vantaalla ja Kauniaisissa 30 000 k-m², Hyvinkäällä, Järvenpäässä, Keravalla, Kirkkonummella, Lohjalla, Mäntsälässä, Nurmijärvellä, Porvoossa, Raaseporissa, Sipoossa, Tuusulassa ja Vihdissä 10 000 k-m² ja Askolas- sa, Hangossa, Inkoossa, Karkkilassa, Loviisassa, Pornaisissa ja Siuntiossa 5000 k-m² ja Lapin- järvellä, Myrskylässä ja Pukkilassa 2000 k-m², ellei selvitysten perusteella erityisesti muuta osoiteta. Merkitykseltään seudullisella vähittäiskaupan suuryksiköllä tarkoitetaan myös useasta myymälästä koostuvaa vähittäiskaupan aluetta, joka on vaikutuksiltaan verrattavissa merkitykseltään seudulliseen vähittäiskaupan suuryksikköön. Alueen käyttöä suunniteltaessa on huolehdittava siitä, että rakentaminen tai muu käyttö ei yksistään tai tarkasteltuna yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa aiheuta aluevaraukseen rajoit- tuvalle tai alueen läheisyydessä sijaitsevalle Natura 2000-verkostoon kuuluvalla tai valtioneuvoston verkostoon ehdottamalla alueella sellaisia haitallisia vaikutuksia veden laatuun, määrään, vesitasapainoon tai vesialueen pohjaolosuhteisiin eikä sellaisia melu- tai muita häiriöitä, jotka merkittävästi heikentävät alueen niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää Natura 2000 -verkostoon.
 Teollisuusalue	Merkinnällä osoitetaan muun yhdys- kuntarakenteen ulkopuolella olevat erilliset teollisuustyöpaikka-alueet. Alueita osoitetaan sellaisia toiminto- ja varten, jotka toimintansa laadun, ympäristövaikutusten tai muun syyn vuoksi eivät voi sijaita asutuksen välittömässä läheisyydessä.	Alue varataan teollisuustyöpaikkarakentamiseen. Alueelle voidaan yksityiskohtaisemmassa suunnit- telussa osoittaa tarkempien selvitysten perusteella ympäristövaikutuksiltaan merkittäviä teollisuus- laitoksia ja/tai vaarallisia kemikaaleja käsitteleviä laitoksia. Merkittävät ympäristöhäiriöt on estettävä teknisin ratkaisuin ja/tai osoittamalla riittävät suoja- alueet. Siltä osin kuin alueella varastoidaan ja/tai valmistetaan polttonesteitä tai muita vaarallisia aineita, alueen ja sen lähiympäristön suunnittelussa on huomioitava varastoinnin aiheuttamat ympä- ristöriskit. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee ottaa huomioon alueen kulttuurihistorialliset ja maisemalliset ominaispiirteet. Yksityiskohtaisem- massa suunnittelussa on kiinnitettävä huomiota hulevesien hallintaan ja varauduttava sään ääri- ilmiöihin. Alueen käyttöä suunniteltaessa on huolehdittava siitä, että rakentaminen tai muu käyttö ei yksis- tään tai tarkasteltuna yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa aiheuta aluevaraukseen

Teollisuusaluetta koskeva suunnittelumääräys korvaa voimassa olevan Uudenmaan maakuntakaavan teollisuusaluetta koskevan suunnittelumääräyksen.

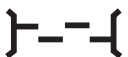
		rajoittuvalla tai alueen läheisyydessä sijaitsevilla Natura 2000-verkoston kuuluvalla tai valtioneuvoston verkostoon ehdottamalla alueella sellaisia haitallisia vaikutuksia veden laatuun, määrään, vesitasapainoon tai vesialueen pohjaolosuhteisiin eikä sellaisia melu- tai muita häiriöitä, jotka merkittävästi heikentävät alueen niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää Natura 2000 -verkostoon.
TA TA Teollisuusalue	Merkinnällä osoitetaan muun yhdyskuntarakenteen ulkopuolella olevat erilliset teollisuustyöpaikka-alueet. Alueita osoitetaan sellaisia toimintoja varten, jotka toimintansa laadun, ympäristövaikutusten tai muun syyn vuoksi eivät voi sijaita asutuksen välittömässä läheisyydessä. Merkintä koskee Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavan, Östersundomin aluetta.	Alue varataan teollisuustyöpaikkarakentamiseen. Alueelle voidaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa osoittaa tarkempien selvitysten perusteella ympäristövaikutuksiltaan merkittäviä teollisuuslaitoksia ja/tai vaarallisia kemikaaleja käsitteleviä laitoksia. Merkittävät ympäristöhäiriöt on estettävä teknisin ratkaisuin ja/tai osoittamalla riittävät suoja-alueet. Siltä osin kuin alueella varastoidaan ja/tai valmistetaan polttonesteitä tai muita vaarallisia aineita, alueen ja sen lähiympäristön suunnittelussa on huomioitava varastoinnin aiheuttamat ympäristöriskit. Uusi rakentaminen ja muu maankäyttö on sopeutettava ympäristöönsä tavalla, joka turvaa ympäristö- ja luonto-arvot sekä ottaa huomioon alueen kulttuurihistorialliset ja maisemalliset ominaispiirteet. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on kiinnitettävä huomiota hulevesien hallintaan ja varauduttava sään ääri-ilmiöihin. Alueen käyttöä suunniteltaessa on huolehdittava siitä, että rakentaminen tai muu käyttö ei yksistään tai tarkasteltuna yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa aiheuta aluevaraukseen rajoittuvalla tai alueen läheisyydessä sijaitsevilla Natura 2000-verkoston kuuluvalla tai valtioneuvoston verkostoon ehdottamalla alueella sellaisia haitallisia vaikutuksia veden laatuun, määrään, vesitasapainoon tai vesialueen pohjaolosuhteisiin eikä sellaisia melu- tai muita häiriöitä, jotka merkittävästi heikentävät alueen niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää Natura 2000 -verkostoon.

 Virkistysalue	Merkinnällä osoitetaan yleiseen virkistykseen ja ulkoiluun tarkoitetut alueet. Merkintä sisältää virkistysalueella olemassa olevat sekä yhdyskuntarakenteen eheyttämisen kannalta tarpeelliset kokoojakadut ja vastaavat yhdystiet. Merkintään liittyy MRL 33 §:n 1. momentin nojalla rakentamisrajoitus.	Alue varataan yleiseen virkistykseen ja ulkoiluun. Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on turvattava virkistyskäyttöedellytyksien säilyminen, alueen saavutettavuus, riittävä palvelu- ja varustetaso sekä ympäristöarvot ja osoitettava maakunta-kaavakartalle merkittyjen ulkoilureittien jatkuvuus virkistysalueella. Virkistysalueiden suunnittelussa on kiinnitettävä huomiota alueiden ominaisuuksiin ekologisen verkoston osana sekä merkitykseen luonnon monimuotoisuuden kannalta. Virkistysalueelle voidaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa osoittaa vaikutusten arvioinnin perusteella yhdyskuntarakenteen eheyttämisen kannalta tarpeellisia paikallisia väyliä ja yhdyskuntateknisen huollon laitteita ja rakenteita. Välttämättömien väylien suunnittelussa on turvattava virkistysyhteyksien mahdollisimman esteetön ja turvallinen jatkuminen.
 Viheryhteystarve	Merkinnällä osoitetaan virkistys-alueverkostoon ja ekologiseen verkostoon kuuluvat viheryhteydet ja -alueet.	Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on huolehdittava siitä, että merkinnällä osoitettu yhteys säilyy tai toteutuu tavalla, joka turvaa virkistys- ja ulkoilumahdollisuudet, alueen maisema-arvot, arvokkaiden luontokohteiden säilymisen sekä lajiston liikkumismahdollisuudet. Viheryhteyden mitoituksessa on kiinnitettävä huomiota yhteyden merkitykseen ekologisen verkoston osana sekä seudullisten ja paikallisten virkistystarpeiden yhteen-sovittamiseen siten, että olemassa olevat virkistykseen varatut tai siihen soveltuvat rakentamattomat alueet varataan yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa mahdollisuuksien mukaan virkistyskäyttöön.
 Luonnonsuojelualue	Merkinnällä osoitetaan luonnonsuojelulain nojalla suojeltuja tai suojeltaviksi tarkoitettuja alueita. Niitä ovat kansallispuistot, luonnonsuojelupaistot ja muut luonnonsuojelualueet. Suojelualueiksi on osoitettu myös suojeluohjelmien alueita sekä Natura 2000 -ohjelman alueita siltä osin kuin päätösten yhteydessä on toteuttamiskeinoksi esitetty luonnonsuojelulaki. Merkintään liittyy MRL 33 §:n 1. momentin nojalla rakentamisrajoitus.	Suojelualueiksi osoitetuille alueille ei saa suunnitella toimenpiteitä, jotka vaarantavat tai heikentävät niitä luonto- ja ympäristöarvoja, joiden perusteella alueesta on muodostettu luonnonsuojelualue tai tavoitteena on perustaa siitä sellainen. Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on osoitettava maakunta-kaavakartalle merkittyjen ulkoilureittien jatkuvuus.
 Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue	Ominaisuusmerkinnällä osoitetaan luonnon monimuotoisuuden kannalta vähintään maakunnallisesti merkittäviä alueita.	Alueen suunnittelussa on selvitettävä tarkemmin ja otettava huomioon luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeät arvot ja ekologiset yhteydet.

 Saaristovyöhykkeiden välinen raja	Rajaviiva erottaa toisistaan maisemamaantieteellisiä merenranta-alueen vyöhykkeitä, joiden suunnittelumääräykset perustuvat alueiden erityisluonteeseen ja ominaispiirteisiin.	
vz1 Mantereen ranta-vyöhyke ja sisäsaa-risto	Vyöhykkeen pohjoisrajan muodostaa meren rantaviivasta sisämaahan ulottuvan rantavyöhykkeen mantereen puoleinen reuna. Vyöhykettä on tarkoitus suunnitella kaikkia toimintoja ja maankäyttömuotoja sisältävänä alueena.	Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon kulttuuri- ja luonnonmaiseman arvojen sekä arvokkaiden luontolosuhteiden säilyminen, ympäristön tilan parantaminen ja vesiensuojelun edistäminen sekä virkistyskäyttötarpeet. Yksityiskohtaiseman suunnittelun yhteydessä on selvitettävä ja otettava huomioon tärkeät lintualueet.
EP Puolustusvoimien alue	Merkinnällä osoitetaan puolustusvoimien pysyvässä käytössä olevat varuskunta-, harjoitus- ja vastaavat alueet, joilla liikkuminen saattaa olla turvallisuus- ym. syistä rajoitettua. Merkinnän kuvaus ja suunnittelumääräys korvaavat voimassa olevan Uudenmaan maakuntakaavan EP-alueita koskevan merkinnän kuvauksen ja suunnittelumääräyksen.	Alue varataan puolustusvoimien käyttöön. Mikäli taajamatoimintojen alueisiin kiinteästi liittyvät alueet Helsingin Santahaminassa ja Raaseporin Dragsvikissä vapautuvat puolustusvoimien käytöstä, ne varataan vapautuvilta osiltaan taajamatoimintojen alueeksi.

EP/u Puolustusvoimien alue, jonka toissijainen käyttötarkoitus on virkistys-, matkailu- ja/tai koulutustoiminta	Merkinnällä osoitetaan puolustusvoimien alueet, joiden toissijainen käyttötarkoitus on virkistys-, matkailu- ja/tai koulutustoiminta. Puolustusvoimien EP/u -aluetta koskeva merkinnän kuvaus ja suunnittelumääräys korvaavat voimassa olevan Uudenmaan maakuntakaavan puolustusvoimien EP/u -aluetta koskevan kuvauksen ja suunnittelumääräyksen.	Alue varataan puolustusvoimien käyttöön. Mikäli alue vapautuu puolustusvoimien käytöstä, se varataan virkistys-, matkailu- ja/tai koulutustoimintaan. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon kulttuuriympäristö- ja luontoarvojen säilyminen.
 Moottoriväylä	Merkinnällä osoitetaan moottori- ja moottoriliikennetiet sekä moottorikadut. Merkintään liittyy MRL 33 §:n 1. momentin nojalla rakentamisrajoitus. Moottoriväylää koskevan merkinnän suunnittelumääräys korvaa voimassa olevan Uudenmaan maakuntakaavan moottoriväylää koskevan merkinnän suunnittelumääräyksen.	Maakuntakaavakartalle merkitty tieyhteys voidaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa esittää riittävän perustein teknisesti tai toiminnallisesti alemmanluokkaisena. Tiensuunnittelussa on otettava huomioon seudulliset ulkoilu-, virkistys- ja viherysteystarpeet, luonnonsuojelu, kulttuuriympäristö, maisema, pohja- ja pintavesien suojelu sekä lajiston liikkuminen. Tien, väylän tai liittymän suunnittelussa on huolehdittava siitä, että se ei yksistään tai tarkasteltuna yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa aiheuta liikenneväylään rajoittuvalla tai sen läheisyydessä sijaitsevalla Natura 2000 -verkostoon kuuluvalla tai valtioneuvoston verkostoon ehdottamalla alueella sellaisia melu- tai muita häiriöitä, jotka merkittävästi heikentävät alueen niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää Natura 2000 -verkostoon.
 Valtatie/kantatie	Merkinnällä osoitetaan valta- ja kantatiet sekä niihin liittyvät kadut. Merkintään liittyy MRL 33 §:n 1. momentin nojalla rakentamisrajoitus. Valtatietä / kantatietä koskevan merkinnän suunnittelumääräys korvaa voimassa olevan Uudenmaan maakuntakaavan valtatietä / kantatietä koskevan merkinnän suunnittelumääräyksen.	
 Seututie	Merkinnällä osoitetaan seututiet ja niihin liittyvät kadut. Merkintään liittyy MRL 33 §:n 1. momentin nojalla rakentamisrajoitus. Seututietä koskevan merkinnän suunnittelumääräys korvaa voimassa olevan Uudenmaan maakuntakaavan seututietä koskevan merkinnän suunnittelumääräyksen.	

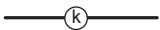
 Yhdystie	Merkinnällä osoitetaan yhdystiet ja niihin liittyvät kadut, jotka yhdistävät taajamatoimintojen alueita ja kyliä ylempiluokkaiseen tieverkkoon. Merkintään liittyy MRL 33 §:n 1. momentin nojalla rakentamisrajoitus. Yhdystietä koskevan merkinnän suunnittelumääräys korvaa voimassa olevan Uudenmaan maakuntakaavan yhdystietä koskevan merkinnän suunnittelumääräyksen.	
 Eritasoliittymä	Merkinnällä osoitetaan eritasoliittymät, jotka yhdistävät maakuntakaavassa osoitettuja teitä ja katuja. Merkintään liittyy MRL 33 §:n 1. momentin nojalla rakentamisrajoitus. Eritasoliittymää koskevan merkinnän suunnittelumääräys korvaa voimassa olevan Uudenmaan maakuntakaavan eritasoliittymää koskevan merkinnän suunnittelumääräyksen.	
 Päärata	Merkinnällä osoitetaan pääradat. Merkintään liittyy MRL 33 §:n 1. momentin nojalla rakentamisrajoitus. Päärataa koskevan merkinnän suunnittelumääräys korvaa voimassa olevan Uudenmaan maakuntakaavan päärataa koskevan merkinnän suunnittelumääräyksen.	Radan suunnittelussa on otettava huomioon seudulliset ulkoilu-, virkistys- ja viheryhteystarpeet, luonnonsuojelu, kulttuuriympäristö- ja maisemav arvot, pohja- ja pintavesien suojelu sekä lajiston liikkuminen. Radan suunnittelussa on huolehdittava siitä, että liikenneväylä ei yksistään tai tarkasteltuna yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa aiheuta liikenneväylään rajoittuvalla tai sen läheisyydessä sijaitsevalla Natura 2000 -verkostoon kuuluvalla tai valtioneuvoston verkostoon ehdottamalla alueella melu- tai muita häiriöitä, jotka merkittävästi heikentävät alueen niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää Natura 2000 -verkostoon.
 Yhdysrata	Merkinnällä osoitetaan yhdysradat. Merkintään liittyy MRL 33 §:n 1. momentin nojalla rakentamisrajoitus. Yhdysrataa koskevan merkinnän suunnittelumääräys korvaa voimassa olevan Uudenmaan maakuntakaavan yhdysrataa koskevan suunnittelumääräyksen.	Radan suunnittelussa on otettava huomioon seudulliset ulkoilu-, virkistys- ja viheryhteystarpeet, luonnonsuojelu, kulttuuriympäristö- ja maisemav arvot, pohja- ja pintavesien suojelu sekä lajiston liikkuminen.

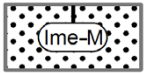
 Liikennetunneli	Merkinnällä osoitetaan tien tai radan tunneliosuus. Merkintään liittyy MRL 33 §:n 1. momentin nojalla rakentamisrajoitus. Liikennetunnelia koskevan merkinnän kuvaus ja suunnittelumääräys korvaavat voimassa olevan Uudenmaan maakuntakaavan liikennetunnelia koskevan merkinnän kuvauksen ja suunnittelumääräyksen.	Tunnelimerkintä osoittaa seudun yhdyskuntarakenteen, luonnonympäristön, ulkoilumahdollisuuksien ja lajiston esteettömän liikkumisen kannalta tarpeellisen liikenneväylän tunneliosuuden. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon luonto-, kulttuuriympäristö- ja maisema-arvot sekä pohja- ja pintavesien suojelu. Liikennetunnelia suunniteltaessa on huolehdittava siitä, että rakentaminen tai käyttö ei yksistään tai tarkasteltuna yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa aiheuta liikennetunnelin linjauksella tai sen läheisyydessä sijaitsevalla Natura 2000 -verkostoon kuuluvalla tai valtioneuvoston verkostoon ehdottamalla alueella sellaisia haitallisia vaikutuksia veden laatuun, määrään, vesitasapainoon tai vesialueen pohjaolosuhteisiin eikä sellaisia muita häiriöitä, jotka merkittävästi heikentävät alueen niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää Natura 2000 -verkostoon.
 Liikennetunnelin ohjeellinen linjaus	Merkinnällä osoitetaan tien tai radan ohjeellinen tunneliosuus. Merkintään ei liity MRL 33 §:n 1. momentin mukaista rakentamisrajoitusta.	Tunnelimerkintä osoittaa liikenneväylän tunneliosuuden ohjeellisen sijainnin. Tunnelin tarkka sijainti määritellään yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon luonto-, kulttuuriympäristö- ja maisema-arvot sekä pohja- ja pintavesien suojelu. Liikennetunnelia suunniteltaessa on huolehdittava siitä, että rakentaminen tai käyttö ei yksistään tai tarkasteltuna yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa aiheuta liikennetunnelin linjauksella tai sen läheisyydessä sijaitsevalla Natura 2000 -verkostoon kuuluvalla tai valtioneuvoston verkostoon ehdottamalla alueella sellaisia haitallisia vaikutuksia veden laatuun, määrään, vesitasapainoon tai vesialueen pohjaolosuhteisiin eikä sellaisia muita häiriöitä, jotka merkittävästi heikentävät alueen niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää Natura 2000 -verkostoon.

 Liikenneväylän katkoviivamerkintä osoittaa vaihtoehdoisen ratkaisun tai ohjeellisen linjauksen Liikenneväylän katkoviivamerkintää koskeva suunnittelumääräys korvaa voimassa olevan Uudenmaan maakuntakaavan liikenneväylän katkoviivamerkintää koskevan suunnittelumääräyksen.	Merkinnällä osoitetaan vaihtoehtoisia liikenneväylien linjauksia silloin, kun maakuntakaavassa on useampi käyttökelpoinen linjausvaihtoehto. Ohjeellista linjausta tarkoittavalla merkinnällä osoitetaan liikenneväylä silloin, kun väylän tarkka sijainti on ratkaisematta.	Tie- ja radansuunnittelussa on otettava huomioon seudulliset ulkoilu-, virkistys- ja viheryhteystarpeet, luonnonsuojelu, kulttuuriympäristö, maisema, pohja- ja pintavesien suojelu sekä lajiston liikkuminen. Tie- ja radansuunnittelussa on huolehdittava siitä, että liikenneväylä ei yksistään tai tarkasteltuna yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa aiheuta liikenneväylään rajoittuvalla tai sen läheisyydessä sijaitsevilla Natura 2000 -verkoston kuuluvalla tai valtioneuvoston verkostoon ehdottamalla alueella sellaisia haitallisia vaikutuksia pohjavesiin, vesistövirtaamiin, vesiluonnolle, vesialueiden pohjaolosuhteisiin, melu- tai muita häiriöitä, jotka merkittävästi heikentävät alueen niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää Natura 2000 -verkostoon.
 Liikenteen yhteystarve	Merkinnällä osoitetaan liikenteen yhteystarpeet sekä Helsinki-Tallinna välin liikenneyhteyksien kehittämistarpeet mukaan lukien lautta-, raide- ja helikopteri yhteydet.	Seuraavat yhteydet on suunniteltava ensisijaisesti joukkoliikenneyhteytenä: • Helsingin keskustasta Laajasaloon • Sipoon Söderkullasta Porvoon suuntaan • Espoon Kivenlahdesta Kirkkonummen suuntaan • Nurmijärven Klaukkalasta Rajamäelle
 Joukkoliikenteen vaihtopaikka	Kohdemerkinnällä osoitetaan keskustatoimintojen alueiden ulkopuolisten, seudullisesti merkittävien joukkoliikenteen vaihtopaikkojen yleispiirteinen sijainti.	Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa alueelle tulee varata sujuvat reitit joukkoliikenteelle ja riittävät alueet vaihtopysäkeille, joilla voidaan vaihtaa sujuvasti joukkoliikennemuodosta ja -linjastosta toiseen.
 Liityntäpysäköintipaikka	Kohdemerkinnällä osoitetaan keskustatoimintojen alueiden ulkopuolisten, seudullisesti merkittävien liityntäpysäköintialueiden yleispiirteinen sijainti.	Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa alueelle tulee varata riittävästi tilaa liityntäpysäköinnille sekä järjestää lyhyet ja sujuvat yhteydet liityntäpysäköintialueelta pysäkeille ja pysäkkiparien välillä.
 Pääkaupunkiseudun poikittainen joukkoliikenteen yhteysväli	Merkintä on kehittämisperiaatemerkintä. Merkinnällä osoitetaan pääkaupunkiseudun merkittävimmät poikittaiset joukkoliikenneyhteydet.	Yhteysväli voidaan toteuttaa joko raide- tai linja-autoyhteytenä. Yhteysvälien tarkempi sijainti määritellään yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa siten, että ne vahvistavat pääkaupunkiseudun verkostomaista rakennetta. Yhteysväli on suunniteltava siten, että se kytkeytyy pääkaupunkiseudun sisäiseen ja sen ulkopuolelta tulevaan joukkoliikenteeseen joukkoliikenteen vaihtopaikoissa.
 Ulkoilureitti	Merkinnällä osoitetaan taajamatoimintojen alueiden, luonnonsuojelualueiden ja virkistysalueiden ulkopuoliset maakunnallisesti ja seudullisesti merkittävät ulkoilureitit. Merkintä on ohjeellinen ja linjaus osoittaa ensisijaisesti yhteystarpeen.	Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on turvattava ulkoilureittien toteuttamisedellytykset maakunnallisesti ja seudullisesti toimivana reitistönä. Yksityiskohtaisessa reittisuunnittelussa on pyrittävä hyödyntämään olemassa olevan tiestön ja poluston käyttömahdollisuuksia. Taajamissa ja virkistysalueilla ulkoilureitit on johdettava alueiden sisäisille ulkoilun ja kevyen liikenteen väylille.

 400 kV voimajohto	Merkinnällä osoitetaan 400 kV:n voimajohdot. Merkintään liittyy MRL 33 §:n 1. momentin nojalla rakentamisrajoitus.	Voimajohtojen ja tasavirtakaapeliin linjauksia suunniteltaessa on huolehdittava siitä, että linjaus ei yksistään tai tarkasteltuna yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa aiheuta linjauksella tai sen läheisyydessä sijaitsevalla Natura 2000 -verkostoon kuuluvalla tai valtioneuvoston verkostoon ehdottamalla alueella sellaisia haitallisia vaikutuksia, jotka merkittävästi heikentävät alueen niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää Natura 2000 -verkostoon.
 400 kV voimajohdon ohjeellinen linjaus	Katkoviivamerkinnällä osoitetaan 400 kV:n voimajohdon ohjeelliset linjaukset.	
 110 kV voimajohto	Merkinnällä osoitetaan 110 kV:n voimajohdot. Merkintään liittyy MRL 33 §:n 1. momentin nojalla rakentamisrajoitus.	
 110 kV voimajohdon ohjeellinen linjaus	Katkoviivamerkinnällä osoitetaan ohjeelliset 110 kV:n voimajohtojen linjaukset. Merkintään ei liity MRL 33 §:n 1. momentin mukaista rakentamisrajoitusta.	
110 kV voimajohdon ohjeellisen linjauksen kuvaus korvaa voimassa olevan Uudenmaan maakuntakaavan 110 kV ohjeellista voimalinjaa koskevan kuvauksen.		
 Estlink 1	Merkinnällä osoitetaan tasavirtakaapelin Estlink1 yleispiirteinen sijainti. Merkintään liittyy MRL 33§:n 1. momentin nojalla rakentamisrajoitus.	
 Estlink 2	Merkinnällä osoitetaan tasavirtakaapelin Estlink 2 yleispiirteinen sijainti. Merkintään liittyy MRL 33§:n 1. momentin nojalla rakentamisrajoitus.	
 110 kV voimajohdon tai merkittävän merikaapelin yhteystarve	Yhteystarvemerkinällä osoitetaan 110 kV:n voimajohtojen tai merkittävien merikaapeliin yhteystarpeet, joiden osalta ohjeellisen tai vaihtoehdoisen linjauksen osoittaminen ei ole mahdollista.	

EN ●—(EN) Energiahuollon alue	Merkinnällä osoitetaan energiahuoltoa palvelevia laitoksia tai rakenteita. Aluevarausmerkintään liittyy MRL 33 §:n 1. momentin nojalla rakentamisrajoitus. Kohdemerkinällä osoitetun alueen tarkka sijainti ja laajuus ja yksiköiden määrä määritellään yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Energiahuollon aluetta koskeva suunnittelumääräys korvaa voimassa olevan Uudenmaan maakuntakaavan energiahuollon aluetta koskevan suunnittelumääräyksen.	Alue varataan energiahuollon tarpeisiin. Merkittävät ympäristöhäiriöt on estettävä teknisin ratkaisuin ja/tai osoittamalla riittävät suojaluokat. Mikäli Helsingin Hanasaassa alueen käyttö voimalaitosalueena lakkaa, se varataan taajamatoimintojen alueeksi. Alueella säilyy suurmuuntoaseman varaus voimalaitoksen mahdollisesta siirtymisestä huolimatta.
●—(ET) Yhdyskuntateknisen huollon alue	Merkinnällä osoitetaan alueita yhdyskuntateknistä huoltoa, erityisesti vesihuoltoa, palvelevia laitoksia varten. Laitosalue määritellään tarkemmin yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa.	Merkittävät ympäristöhäiriöt on estettävä teknisin ratkaisuin ja/tai osoittamalla riittävät suojaluokat.
●—(EJ/EN) Jäte- ja energiahuollon alue	Merkinnällä osoitetaan vaihtoehtoisia sijaintipaikkoja energia- ja jätehuoltoa palvelevia laitoksia varten. Laitoksista voidaan toteuttaa yksi tai useampia. Merkinnällä on osoitettu Vantaan Långmossebergin; Helsingin Kivikon, Lohjan Kirkniemen sekä Espoon Ämmäsuon ja Juvanmalmin alueet.	Alue voidaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa varata jätepolttolaitetta käyttävälle voimalaitokselle. Alueelle voidaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa sijoittaa myös muita jätehuollon ja/tai energiahuollon toimintoja, mutta ei kuitenkaan jätteen loppusijoituspaikkaa Espoon Ämmäsuota lukuun ottamatta.
EJ3 ●—(EJ3) Ylijäämämaiden loppusijoitukseen varattu alue	Merkinnällä osoitetaan alueet, jotka varataan louheen ja puhtaiden ylijäämämaiden käsittelyyn, varastointiin ja loppusijoitukseen. Aluevarausmerkintään liittyy MRL 33 §:n 1. momentin nojalla rakentamisrajoitus. Kohdemerkinällä osoitetun alueen tarkka sijainti ja laajuus määritellään yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa.	Alue varataan louheen ja puhtaiden ylijäämämaiden käsittelyyn, varastointiin ja loppusijoitukseen. Alueen suunnittelussa on turvattava riittävä suojaluokka ympäristöhaittojen vähentämiseksi. Alueelle tai sen välittömään läheisyyteen voidaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa osoittaa näiden aineiden hyödyntämiseen liittyvää tai alueelle muuten soveltuvaa yritystoimintaa. Alueen käyttö on suunniteltava siten, että alueilla, joilla on ominaisuusmerkinnällä osoitettu olevan maakunnan kiviainetuotannon kannalta merkittäviä kiviainesvaroja, kyseiset toiminnot sovitetaan ajallisesti ja alueellisesti yhteen. EJ3-alueella, jolle on kohdemerkinällä osoitettu sijoitettavaksi myös jätteenkäsittelyalue EJ1, on

		yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa turvattava EJ1-jätteenkäsittelyalueen toteuttamismahdollisuudet. Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavan, Östersundomin alueella tulee ottaa huomioon kohde-merkinnällä osoitetun alueen suunnittelussa ja täyttötoiminnassa, että toiminnan päätyttyä se varataan maakuntakaavassa aluevarausmerkinnällä osoitettuun käyttötarkoitukseen.
 Siirtoviemäri	Merkinnällä osoitetaan merkittävimmät seudulliset siirtoviemärit. Merkintään liittyy MRL 33 §:n 1. momentin nojalla rakentamisrajoitus Siirtoviemäriä koskeva merkinnän kuvaus korvaa voimassa olevan Uudenmaan maakuntakaavan siirtoviemäriä koskevan merkinnän kuvauksen.	Siirtoviemäriä suunniteltaessa on huolehdittava siitä, että rakentaminen tai käyttö ei yksistään tai tarkasteltuna yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa aiheuta siirtoviemäriin linjauksella tai sen läheisyydessä sijaitsevalla Natura 2000 -verkostoon kuuluvalla tai valtioneuvoston verkostoon ehdottamalla alueella sellaisia haitallisia vaikutuksia veden laatuun, määrään, vesitasapainoon tai vesialueen pohjaolosuhteisiin eikä sellaisia muita häiriöitä, jotka merkittävästi heikentävät alueen niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää Natura 2000 -verkostoon.
 Siirtoviemäriin ohjeellinen linjaus	Katkoviivamerkinnällä osoitetaan merkittävien seudullisten siirtoviemäreiden ohjeelliset linjaukset. Merkintään ei liity MRL 33 §:n 1. momentin mukaista rakentamisrajoitusta. Siirtoviemäriin ohjeellista linjausta koskeva merkinnän kuvaus korvaa voimassa olevan Uudenmaan maakuntakaavan siirtoviemäriin ohjeellista linjausta koskevan merkinnän kuvauksen.	
 Maakaasun runkoputki	Merkinnällä osoitetaan korkeapaineiset (yli 40 bar) maakaasuputket. Merkintään liittyy MRL 33 §:n 1. momentin nojalla rakentamisrajoitus.	Alueiden käyttöä suunniteltaessa on otettava huomioon maakaasuputkiston suojaetäisyyksistä annetut määräykset. Maakaasun runkoputken linjauksia suunniteltaessa on huolehdittava siitä, että linjaus ei yksistään tai tarkasteltuna yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa aiheuta linjauksella tai sen läheisyydessä sijaitsevalla Natura 2000 -verkostoon kuuluvalla tai valtioneuvoston verkostoon ehdottamalla alueella sellaisia haitallisia vaikutuksia, jotka merkittävästi heikentävät alueen niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää Natura 2000 -verkostoon.

 Lentomelualue M (L_{Aeq} 7-22 yli 55dB)	Ominaisuusmerkinnällä osoitetaan Helsingin Malmin lentokentän melu-alue, jolla melutaso (L_{Aeq} 7-22) on yli 55 dB.	Alueella on toimintojen sijoittelun ja rakennusten rakenteiden yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa otettava lentomelu huomioon, kunnes Malmin lentokentän toiminta päättyy.
 Puolustusvoimien melualue (L_{Aeq} 7-22 yli 55dB)	Ominaisuusmerkinnällä osoitetaan puolustusvoimien ampumatoiminnoista johtuvat melualueet, joilla melutaso on yli (L_{Aeq} 7-22) yli 55dB.	Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on puolustusvoimien hallinnassa olevien alueiden ulkopuolisilla alueilla toimintojen sijoittelulla ja rakennusten rakenteilla vähennettävä ampumamelusta aiheutuvia haittoja. Puolustusvoimien hallinnassa olevan alueen suunnittelussa ja käytössä on pyrittävä vähentämään haittoja puolustusvoimien alueen ulkopuolisella melualueella sijaitsevalle asutukselle ja muille, melulle herkille toiminnoille.
 Natura 2000 -verkostoon kuuluva tai ehdotettu alue	Ominaisuusmerkinnällä osoitetaan valtioneuvoston päätöksien mukaiset sekä valtioneuvoston tekemän ohjelman täydennysehdotuksen mukaiset Natura 2000 -ohjelman alueet. Maa- ja vesialueet osoitetaan rasterimerkinnällä ja jokikohteet viivamerkinnällä. Luonnonsuojelulain perusteella alueelle tai sen läheisyyteen ei saa suunnitella toimenpiteitä, jotka merkittävästi heikentävät niitä lintudirektiivin tai luontodirektiivin mukaisia luonnonarvoja, joiden perusteella alue on otettu ohjelmaan.	

 Kulttuuriympäristön vaalimisen kannalta tärkeä alue, tie tai kohde, valtakunnallisesti merkittävä (RKY 2009)	Ominaisuusmerkinnällä osoitetaan kulttuuriympäristön vaalimisen kannalta valtakunnallisesti merkittävät alueet, tiet ja kohteet (RKY 2009). Alueilla, joille on aluevarausmerkinnällä osoitettu käyttötarkoitus, ensisijaisen maankäyttömuodon määrittelee aluevarausmerkintä.	Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon kulttuuriympäristön ominaispiirteiden vaaliminen, sen kokonaisuus ja identiteetti ja turvattava merkittävien maisema- ja kulttuuriarvojen säilyminen. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on arvioitava ja sovitettava yhteen maakuntakaavassa osoitetun käyttötarkoituksen mukainen maankäyttö sekä maisema- ja kulttuuriarvot. Maisema- ja kulttuuriarvojen säilyminen on turvattava myös osittain tai kokonaan keskustatoimintojen alueen kohdemerkinnän alle jäävillä alueilla ja kohteissa (luettelo tämän asiakirjan lopussa).
 Valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö (RKY 2009)	Ominaisuusmerkinnällä osoitetaan valtakunnallisesti merkittävät rakennetun kulttuuriympäristön alueet, tiet ja kohteet (RKY 2009). Alueilla, joille on aluevarausmerkinnällä osoitettu käyttötarkoitus, ensisijaisen maankäyttömuodon määrittelee aluevarausmerkintä.	Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa, rakentamisessa ja käytössä on otettava huomioon kulttuuriympäristön ominaispiirteiden vaaliminen ja turvattava maisema- ja kulttuuriarvojen säilyminen. Alueen suunnittelussa on arvioitava ja sovitettava yhteen maakuntakaavassa osoitetun käyttötarkoituksen mukainen maankäyttö sekä kulttuuriympäristöarvot. Toimenpiteitä suunniteltaessa on kuultava museoviranomaisia.
 Maakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristö	Ominaisuusmerkinnällä osoitetaan kulttuuriympäristön vaalimisen kannalta maakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöt, jotka käsittävät sekä maisema- että rakennetun kulttuuriympäristön alueita. Alueilla, joille on aluevarausmerkinnällä osoitettu käyttötarkoitus, ensisijaisen maankäyttömuodon määrittelee aluevarausmerkintä.	Kulttuuriympäristöä tulee kehittää sen arvot huomioon ottaen. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa, rakentamisessa ja käytössä on otettava huomioon kulttuuriympäristön ominaispiirteet ja sovitettava ne yhteen maakuntakaavassa osoitetun käyttötarkoituksen mukaisen maankäytön kanssa.

 Arvokas harjualue tai muu geologinen muodostuma	Ominaisuusmerkinnällä osoitetut geologiset muodostumat sisältävät merkittäviä maisemallisia ja luonnon-tieteellisiä arvoja. Merkinnällä osoitetaan harjijensuojeluohjelman mukaiset valtakunnallisesti arvokkaat harjualueet, vahvistettujen seutukaavojen arvokkaat harjualueet, valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaat kalliomaaisema-alueet sekä maakunnallisesti arvokkaat moreenimuodostumat. Alueilla, joille on aluevarausmerkinnällä osoitettu käyttötarkoitus, ensisijaisen maankäyttömuodon määrittelee aluevarausmerkintä.	Alueidenkäyttö on suunniteltava niin, ettei aiheuteta maa-aineslaissa tarkoitettua kauniin maisemakuvan turmeltumista, luonnon merkittävien kauneusarvojen tai erikoisten luonnon-esiintymien tuhoutumista tai laajalle ulottuvia vahingollisia ominaisuuksia luontosuhteissa. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on arvioitava ja sovitettava yhteen maakuntakaavassa osoitetun käyttötarkoituksen mukainen maankäyttö ja geologiset arvot.
 Pohjavesialue	Merkinnällä osoitetaan pohjavesialueet, jotka ovat ominaisuuksiltaan arvokkaita ja jotka voivat olla tai ovat yhdyskuntien vedenhankinnan kannalta tärkeitä.	Aluetta koskevat toimenpiteet on suunniteltava siten, etteivät ne vähennä pysyvästi pohjaveden määrää tai heikennä sen laatua.
 Kunnan raja 1.1.2013		
 Uudenmaan 2. vaihe- maakuntakaava, Östersundomin alueen raja		
 Maakuntakaava- alueen raja		

Kaavakartalla ei osoiteta uusia liikennealueita. Ainoastaan voimassa olevan Uudenmaan maakuntakaavan suunnittelumääräyksen tehdään seuraava muutos:

 Liikennealue Liikennealuetta koskeva suunnittelumääräys korvaa voimassa olevan Uudenmaan maakuntakaavan liikennealuetta koskevan suunnittelumääräyksen.	Merkinnällä osoitetaan alueita lento-toimintaa ja satamatoimintaa varten. Merkintään liittyy MRL 33 §:n 1. momentin nojalla rakentamisrajoitus.	Hangon lentokenttäalueen käyttö on suunniteltava niin, että melutaso (L_{Aeq} 7-22) on ympäristön asuntoalueilla ja niihin verrattavilla alueilla enintään 55 dB sekä loma-asutukseen käytettävillä alueilla 45 dB.
--	--	---

Merkitykseltään seudullisen vähittäiskaupan suuryksikön enimmäismitoitus

Enimmäismitoituksessa on mukana olemassa oleva ja uusi liiketila.

Enimmäismitoitukseen sisältyy myös merkitykseltään paikallinen liiketila.

Merkitykseltään seudullisella vähittäiskaupan suuryksiköllä tarkoitetaan myös useasta myymälästä koostuvaa vähittäiskaupan aluetta, joka on vaikutuksiltaan verrattavissa merkitykseltään seudulliseen vähittäiskaupan suuryksikköön.

30 000 k-m ²	50 000 k-m ²	75 000 k-m ²	100 000 k-m ²	125 000 k-m ²	150 000 k-m ²	175 000 k-m ²	200 000 k-m ²
Hyvinkää, Valtatie 25	Espoo, Turvesolmu	Espoo, Nihtisilta	Espoo, Kulloonsilta	Hyvinkää, Sveitsin- portaali	Vantaa, Tammisto	Vantaa, Varisto- Petikko	Espoo, Lommila, josta päivittäis- tavarakaup- paa enintään 10 000 k-m ²
Loviisan länsiosa	Nurmijärvi, Mäyränkallio	Lohja, Tynninharju	Helsinki, Suutarila	Porvoo, Kuninkaan- portti			Espoo, Suomenoja
Nurmijärvi, Ilvesvuori	Vihti, Huhmari	Lohja, Lempola	Helsinki, Sakarimäki	Vantaa, Porttipuisto			Helsinki, Roihupelto
Raasepori, Karjaan lounaisosa	Raasepori, Horsbäck	Keravanportti	Järvenpään eteläinen liittymä				Helsinki, Konala
		Kirkkonummi, Inkilänportti	Porvoo, Tarmola				
		Mäntsälän- portti	Tuusula, Hyrylän eteläosa				
		Tuusula, Focus	Vantaa, Koivuhaka				
			Vantaa, Petas				

Luettelo niistä valtakunnallisesti merkittävien kulttuurihistoriallisten ympäristöjen (RKY 1993) inventointiin sisältyvistä kohteista ja alueista, jotka peittyvät kokonaan tai osittain keskustatoimintojen alueiden merkintöjen alle. Kohteet ja alueet tulee huomioida suunnittelussa sekä keskustatoimintojen alueita että kulttuuriympäristöjä koskevien suunnittelumääräysten mukaisesti.

RKY 1993 kohteet

Järvenpään rautatieasema
Tikkurilan vanha rautatieasema
Osuusliike Auran talo, Nummela
Degerbyn linnoitus

Järvenpää
Vantaa
Vihti
Loviisa

RKY 1993 alueet

Hangon keskustan puutalokorttelit ja Itäsataman varastot
Inkoon kirkonkylän miljö
Karjaan rautatieasema ympäristöineen
Siuntion rautatieasema ja asemanseutu
Vanha kaupunki (Barckenin niemi) I, II ja IV kaup.osat
Tammisaaren satama ja rannan teollisuuskorttelit
Seminaarialue
Tammisaaren rautatieasema ja Formanshagenin asuntoalue
Karkkilan kirkko ja tapuli
Hyvinkään asemanseutu
Hyvinkään villatehtaan alue
Hyvinkään parantola
Villa Wulff
Keravan rautatieasema
Hyrylän kasarmialue
Kellokosken vanha teollisuus- ja sairaala-alue
Esplanadipuisto ja keskustan rakennuskanta
Garnisonin alue
Vanha Porvoo
Empire-Porvoo ja jokirannan kaupunkimaisema

Hanko
Inkoo
Raasepori
Siuntio
Raasepori
Raasepori
Raasepori
Raasepori
Karkkila
Hyvinkää
Hyvinkää
Hyvinkää
Kauniainen
Kerava
Tuusula
Tuusula
Loviisa
Loviisa
Porvoo
Porvoo

Luettelo niistä valtakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen (RKY 2009) inventointiin sisältyvistä kohteista ja alueista, jotka peittyvät kokonaan tai osittain keskustatoimintojen alueiden merkintöjen alle. Kohteet ja alueet tulee huomioida suunnittelussa sekä keskustatoimintojen alueita että kulttuuriympäristöjä koskevien suunnittelumääräysten mukaisesti.

RKY 2009 kohteet

Hangon rautatieasema

Hanko

RKY 2009 alueet

Kauniaisten rautatieasema	Kauniainen
Keravan rautatieasema	Kerava
Marieforsin ruukki ja Kellokosken sairaala	Tuusula
Loviisan Esplanadi	Loviisa
Näsin hautausmaa	Porvoo
Empire-Porvoon puutalokorttelit ja julkiset rakennukset	Porvoo
Inkoon kirkko ja pappila	Inkoo
Loviisan maalinnoitus	Loviisa
Hyvinkään rautatieasemat	Hyvinkää
Tammisaaren rautatieasema-alue	Raasepori
Hyvinkään Villatehdas	Hyvinkää
Hyvinkään kirkko ja seurakuntakeskus	Hyvinkää
Tammisaaren seminaari ja koulukorttelit	Raasepori
Tammisaaren seminaari ja koulukorttelit	Raasepori
Tikkurilan rautatieasema	Vantaa
Malmin rautatieasema	Helsinki
Hilding Ekelundin arkkitehtuuri Karjaalla - Karis-Billnäs samskola	Raasepori
Hilding Ekelundin arkkitehtuuri Karjaalla - Karjaan kaupungintalo	Raasepori
Korson rautatieasema	Vantaa
Pääkaupunkiseudun I maailmansodan linnoitteet - Ala-Malmi, Ormusmäki	Helsinki
Loviisan maalinnoitus	Loviisa
Empire-Porvoon puutalokorttelit ja julkiset rakennukset	Porvoo

Uudenmaan liitto // Nylands förbund
Uusimaa Regional Council // Helsinki-Uusimaa Region

Esterinportti 2 B • 00240 Helsinki • Finland
+358 9 4767 411 • toimisto@uudenmaanliitto.fi • uudenmaanliitto.fi

30 § Utlåtande om utkastet till ny generalplan för Helsingfors

KA/5395/00.04

J-VN/LM-H/HWE/TLA/LVI/MSI/JHE/SJÄ/THU/JB/ALS

Helsingfors stads stadsplaneringsverk har bett om Vanda stads utlåtande senast 27.2.2015 gällande utkastet till ny generalplan för Helsingfors. Vanda stad har beviljats tidsfrist så att utlåtandet kan ges vid stadsfullmäktiges sammanträde 2.3.2015. Utlåtandet ska lämnas in senast 3.3.2015.

Arbetsprogrammet och målen för Helsingfors generalplan godkändes av stadsplaneringsnämnden i Helsingfors 20.11.2012. Generalplanevisionen, som ligger till grund för generalplaneutkastet, godkändes 3.12.2013. Stadsplaneringsverket uppskattar att förslaget till generalplan kommer att behandlas i stadsfullmäktige under år 2016.

Generalplanen omfattar hela Helsingfors med undantag för Östersundom där kommunerna gör upp en gemensam plan. Generalplanen gör det möjligt för Helsingfors att växa. I generalplaneutkastet har reservationer gjorts för minst 860 000 invånare och 560 000 arbetsplatser före år 2050. Generalplanekartan har förverkligats med rutteknik vilket betonar dess översiktskaraktär och strategiska grepp. Utöver huvudkartan ingår 6 temakarter i utkastet till generalplan. Temakartorna presenterar mer detaljerade lösningar som anknyter till ett visst tema. Huvudkartan görs upp med rättsverkningar till skillnad från temakartorna.

Till de viktigaste lösningarna i utkastet till generalplan hör bland annat:

- En nätverksstad som utgår från spårbunden trafik
- Innerstaden växer och utvidgas
- Helsingfors infartsleder görs om till stadsboulevarder
- Stadsstrukturen förtätas framför allt intill spårtrafikens knutpunkter
- Blandade funktioner (invånare och arbetsplatser) understöds
- Flygplatsområdet i Malm anvisas för byggande

Materialet med anknytning till planutkastet som det begärs utlåtanden om finns i sin helhet på adressen <http://www.yleiskaava.fi/yleiskaava/aineistot/>

Stadsstyrelsen 9.2.2015 § 60

Förslag framlagt av biträdande stadsdirektören för verksamhetsområdet för markanvändning, byggnad och miljö:

Stadsstyrelsen beslutar att föreslå för stadsfullmäktige att ge bifogade utlåtande om utkastet till generalplan för Helsingfors.

Beslut:

Förslaget godkändes.

Stadsfullmäktige 2.3.2015 § 30

Stadsstyrelsens förslag:

Stadsfullmäktige beslutar ge bifogade utlåtande om utkastet till generalplan för Helsingfors.

Protokollet justeras och godkänns för denna paragrafs del omgående vid sammanträdet.

Beslut:

Förslaget godkändes.

Protokollet justerades och godkändes för denna paragrafs del omgående vid sammanträdet.

Bilagor:

- Utlåtande
- Begäran om utlåtande
- Utkast till generalplan som bilaga till begäran om utlåtande
- Plankarta

Anvisningar för sökande av ändring: 4.1 Besvärsförbud

Närmare information: Mari Siivola, generalplanechef, tfn 09 8392 2745
Leena Viilo, trafikplaneringschef, tfn 09 8392 2431
fornamn.efternamn(at)vantaa.fi

Lausunto Helsingin uuden yleiskaavan luonnoksesta

Helsingin uusi yleiskaava on rohkea julistus urbaanin kaupunkirakentamisen ja elämäntavan puolesta. Kantakaupungin laajentamisen tavoite on kannatettava, mutta esitetyssä mittakaavassa kysymys on seudullinen.

Kolmannes yleiskaavaluonnoksen uusista asuntorakentamisvarauksista osoitetaan nykyisille liikennealueille muuttamalla Helsingin sisääntuloväyliä bulevardeiksi. Ratkaisu ulottuu nykyisestä kantakaupungista Kehä I:n vyöhykkeelle asti vaikuttaen pääkaupunkiseudun liikennejärjestelmään ja seudun asukkaiden liikkumiseen laajasti.

Yleiskaavaluonnoksen vaikutusten arviointien laadinta on vielä kesken. Tarvetta on täydentää elinkeinopoliittista näkökulmaa sekä saavutettavuuteen ja liikenteeseen liittyvien vaikutusten arviointia. Seudullinen näkökulma puuttuu lähes kaikista teemoista. Yleiskaavaratkaisu heikentää Helsingin kantakaupungin työpaikkojen seudullista saavutettavuutta. Tämä ei ole seudun kilpailukyvyyn kannalta hyvää kehitystä. Pääkaupunkiseudun työssäkäyntialue ulottuu alueelle Lohja-Riihimäki-Porvoo, ja vaikutuksia koko työssäkäyntialueeseen tulee tarkastella. Tutkittava on esimerkiksi suorien bussiyhteyksien karsimisesta ja joukkoliikenteen hidastumisesta aiheutuvat muutokset muun seudun joukkoliikenteen käyttöön.

Selvyyden vuoksi selostuksessa tulee esittää sujuvan liikenteen matka-aikojen muutoksien lisäksi myös ruuhkaliikenteen muutokset. Yleiskaavan selvityksistä puuttuvat joukkoliikennevälien kapasiteettitarkastelut, jolloin epäselväksi jää riittääkö raideliikenteen kapasiteetti kattamaan kaiken joukkoliikenteen käytön lisääntymisestä sekä suorien seutubussien karsinnasta aiheutuvan tarpeen. Yleiskaavassa ei myöskään ole esitetty seudullisen liikenteen vaihtopaikkoja henkilöautoista ja busseista raideliikenteeseen. Tämä liityntäpysäköinnin ja bussitermiinien tarve ei voi siirtyä naapurikuntien vastuulle.

Yleiskaavaluonnoksessa esitetään Helsingin suurien sisääntuloväylien muuttamista bulevardeiksi, eli moottoritienomaisten teiden kaventamista katu ympäristöksi ja maankäytön lisäämistä näiden katujen varsille. Muutoksen onnistumiseen ja rahoitukseen liittyy kuitenkin paljon epävarmuutta. Tämä saattaa vaikeuttaa seudun asuntotuotantotavoitteiden toteutumista, varsinkin kun yleiskaavaluonnoksen asuntorakentamisesta kolmasosa osoitetaan bulevardeille.

Kaupunkibulevardit pienentävät liikenteen välityskykyä, jos niille ei samanaikaisesti rakenneta tehokasta joukkoliikennejärjestelmää. Kaupunkibulevardien pikaraitiotiejärjestelmän on ajateltu palvelevan ainoastaan bulevardien varsien maankäyttöä, joten seudullisen joukkoliikenteen ratkaisut on vielä määriteltävä. Rahoituspäätös tehokkaasta joukkoliikennejärjestelmästä - myös seudullisesti - tulee olla edellytyksenä bulevardien toteuttamiselle.

Yleiskaavaluonnos ohjaa vähittäiskaupan suuryksiköt keskusta-alueille, lukuun ottamatta Roihupelto-Herttoniemen, Konalan ja Suutarilan toimitila-alueita. Lisäksi vähittäiskaupan suuryksiköt ohjataan integroitumaan muihin toimintoihin ja rakennukset avautumaan katutilaan. Vantaa pitää linjauksia hyvinä. Yleiskaavaluonnos ei kuitenkaan ota kantaa vähittäiskaupan suuryksiköiden mitoittamiseen erilaisilla keskusta-alueilla vaan jättää ne mitoittamatta. Tällöin varsinkin lähikeskusta-alueiden vaarana on muodostua yksinomaan kaupan alueiksi, ilman onnistunutta integroitumista asuntorakenteeseen. Tällainen tilanne voi muodostua muun muassa Vihdintien varrelle Honkasuon lähikeskusta-alueelle. Kyseisestä ns. Kehä II-risteysalueesta on mm. päivittäistavarakauppa ollut hyvinkin kiinnostunut. Vantaan kaupan ohjaamisen periaatteena on, että päivittäistavarakaupan suuryksiköt rakennetaan keskuksiin eikä väylien varsille. Vantaan kaupunki esittää tämän lähikeskustamerkin poistamista sekä lähikeskustojen mitoittamista tai niiden määrän vähentämistä. Keskusta-alueiden mitoittamista kehoitetaan pohdimaan myös Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston teettämässä kaupallisten vaikutusten arviointi -raportissa.

Vantaa korostaa Kehä II:n jatkeen varauksen säilyttämistä yleiskaavan mukaisesti, koska Kehä II mahdollistaa Myyrmäen aluekeskuksen läpikulkuliikenteen hillitsemisen tulevaisuudessa.

Vantaa hyväksyy myös yleiskaavaluonnoksen esittämät pikaraitioteiden sekä pyöräilyn laatu-käytävien (baanojen) varaukset Helsingin ja Vantaan rajalla.

Helsingin uuden yleiskaavaluonnoksen valmisteluaikataulu on tiukka, kun tavoitteena on saada yleiskaava ehdotuksena hyväksytyksi jo 2016. Tästä johtuen kaavaehdotuksen käsittelyaikataulu on niin lyhyt, että Vantaan kaupungin on ohitettava lausunnonannossa oma asiantuntijalautakuntansa, kaupunkisuunnittelulautakunta, jotta lausunto ehtii annetussa ajassa. Kaupunkisuunnittelulautakunta on aiheellisesti paheksunut menettelyä.

23.12.2014

VANTAAN KAUPUNKI	
Kirjaamo	1 (2)
SAAPUNUT	31.12.2014
Dn:o KA/5395/00.04.03/2012	

Lausuntopyyntö Helsingin uuden yleiskaavan luonnoksesta

HEL 2012-012586 T 10 03 02 00

Helsingin kaupunkisuunnittelulautakunta päätti 16.12.2014 hyväksyä asettaa Helsingin uuden yleiskaavan - Kaupunkikaavan luonnoksen nähtäville maankäyttö- ja rakennusasetuksen 30 §:n perusteella.

Yleiskaavan työohjelma ja tavoitteet hyväksyttiin kaupunkisuunnittelulautakunnassa 20.11.2012. Yleiskaavan visio – pitkän tähtäimen kehityskuva – hyväksyttiin kaupunkisuunnittelulautakunnassa 3.12.2013 yleiskaavan pohjaksi. Yleiskaavan vision aikajänne yltää vuoteen 2050 saakka.

Uusi yleiskaava valmistellaan siten, että Helsingin kaupunginvaltuusto voi tehdä siitä päätöksen vuonna 2016.

Yleiskaavaluonnoksen aineisto on nähtävillä internetissä osoitteessa www.hel.fi/ksv, kohdassa Ajankohtaiset kaavat/Nähtävänä nyt.

Lisätietoa yleiskaavan valmistelusta löytyy myös internet-sivuilta osoitteessa www.yleiskaava.fi.

Lausunnot luonnoksesta pyydetään toimittamaan viimeistään 27.2.2015 kirjallisesti osoitteeseen Helsingin kaupunki, Kirjaamo, Kaupunkisuunnitteluvirasto, PL 10, 00099 HELSINGIN KAUPUNKI, (käyntiosoite: Kaupungintalo, Pohjoisesplanadi 11–13), sähköpostilla [helsinki.kirjaamo\(a\)hel.fi](mailto:helsinki.kirjaamo(a)hel.fi), faksilla (09) 655 783.

Lisätietoja antaa yleiskaava-arkkitehti Marja Piimies, puhelin 310 37329 sekä vs. johtava yleiskaavasuunnittelija Essi Leino, puhelin 310 37070.

Postiosoite
PL 2100
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunkisuunnittelu@hel.fi

Käyntiosoite
Kansakoulukatu 3
Helsinki 10
www.hel.fi/kaupunkisuunnittelu

Puhelin
+358 9 310 1673
Faksi
+358 9 310 37409

Y-tunnus
0201256-6

Tilinro
FI0680001200062637
Alv.nro
FI02012566

23.12.2014

Lisätiedot

Marja Piimies, yleiskaava-arkkitehti, puhelin: 310 37329

marja.piimies(a)hel.fi

Essi Leino, vs. johtava yleiskaavasuunnittelija, puhelin: 310 37070

essi.leino(a)hel.fi

YLEISSUUNNITTELUOSASTO

Rikhard Manninen

Rikhard Manninen
yleiskaavapäällikkö

Liitteet

1 Yleiskaavaluonnoksen pääsisältö

Postiosoite
PL 2100
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunkisuunnittelu@hel.fi

Käyntiosoite
Kansakoulukatu 3
Helsinki 10
www.hel.fi/kaupunkisuunnittelu

Puhelin
+358 9 310 1673
Faksi
+358 9 310 37409

Y-tunnus
0201258-6

Tilinho
FI0680001200062637
Alv.nro
FI02012566

Helsingin yleiskaava - Kaupunkikaava, luonnos

Yleiskaavaluonnoksen pääsisältö - vuonna 2050 Helsinki on metropolialueen urbaani ydin

Yleiskaava mahdollistaa Helsingin kasvun. Yleiskaava varmistaa edellytykset riittävälle asuntotuotannolle ja elinkeinoelämän toimintaedellytykset. Yleiskaavaluonnoksessa on varauduttu vähimmillään 860 000 asukkaaseen ja 560 000 työpaikkaan vuoteen 2050 mennessä.

Yleiskaavaluonnos toteuttaa vision Helsingistä raideliikenteen verkostokaupunkina, jolla on vahva laajentunut pääkeskus, kantakaupunki. Verkostokaupungilla on myös vahva seudullinen ja kansainvälinen ulottuvuus. Tämä näkyy erityisesti yleiskaavaluonnoksen keskustaverkossa ja liikenneyhteyksissä.

Helsingin kantakaupunki on yritystoiminnan keskus. Samalla se on houkuttelevan asumisen paikka. Kaupunkituottavuuden näkökulmasta tarvitaan lisää tilaa läheltä ydinkeskustaa yrityksille ja lisää asuntoja vastaamaan urbaanin kaupunkiasumisen lisääntyneeseen kysyntään. Tämän mahdollistamiseksi tulee kaupunkirakennetta jakavia ja urbaanin kaupungin laajenemista estäviä moottoritiemäisiä alueita muuttaa kaupunkiympäristöksi niin liikumisen kuin maankäytön osalta.

Kyse on kokonaisten uusien kaupunginosien rakentumisesta nykyisen kantakaupungin jatkeeksi. Uusia rakentamismahdollisuuksia on kaupunkibulevardien varsilla ja niiden lähiympäristössä noin kolmasosa yleiskaavavarannosta.

Kaupunkibulevardien lisäksi osoitetaan merkittäviä maankäyttövarauksia Malmin lentokentälle ja sen nykyiselle lentomelualueelle. Malmin kentän vaikutusalueella varaudutaan noin 25 000 asukkaaseen.

Kaupunkia tiivistetään kaikkialla, erityisesti raideliikenteen asemien ja solmukohtien sekä merkittävien pysäkkien ympäristöissä. Kantakaupungin lisäksi esikaupunkien keskustoja kehitetään toimintoiltaan sekoittuneina, tiiviinä palvelujen, työpaikkojen ja asumisen urbaaneina keskittyminä. Raideliikenteellä hyvin saavu-

tettavat keskustat muodostavat keskenään verkoston ja mahdollistavat siten palvelujen hyvän saavutettavuuden.

Keskusta-alueiden lisäksi elinkeinotoimintaa varten tarvitaan toimitila-alueita joukkoliikenteellä hyvin saavutettavilta alueilta. Yleiskaavassa mahdollistetaan nykyisten toimitila-alueiden kehittäminen siten, että ne soveltuvat myös tuotannon tarpeisiin. Näistä merkittävimpiä ovat Pitäjänmäki, Roihupelto-Herttoniemi ja Vuosaaren sataman yritysalue. Tattarisuon ja Tattariharjun oletetaan kehittyvän Malmin lentokentän muutoksen myötä.

Helsinki on myös viherverkostokaupunki. Helsingin roolia merikaupunkina vahvistetaan. Virkistysalueet, meri ja virkistyspalvelut ovat helposti saavutettavissa. Helsingin erityisyys, säteittäinen, yhtenäinen viherrakenne yhdistyy seudun laajoihin virkistysalueisiin. Poikittaisia viheryhteyksiä on merkitty kaavakarttaan. Kaavaluonnokseen merkityt viheralueet mahdollistavat myös tärkeiden luonto- ja luonnonsuojelualueiden säilymisen ja metsäverkoston muodostamisen.

Kulttuuriympäristöt ovat Helsingin vahvuus. Kaavamääräyksen mukaan kulttuurihistorialliset, rakennustaiteelliset ja maisemakulttuurin arvot tulee ottaa huomioon alueiden kehittämisessä.

Joukkoliikennejärjestelmän perustana on laajeneva raideliikenneverkko nopeine runkoyhteyksineen. Jalankulkijan asemaan kiinnitetään erityistä huomiota tulevaisuuden Helsingissä. Joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn merkitys korostuu kaavaluonnoksen kasvavissa keskustoissa. Pyöräilyn laatukäytävät muodostavat sujuvan verkoston pidemmille matkoille. Tiivistyvä joukkoliikennekaupunki luo puitteet ekologisesti kestävämmälle yhdyskunnalle.

Yleiskaavakarttaan on merkitty raideliikenteen runkoverkko ja tie- ja pääkatuverkko.

Yleiskaava on strateginen

Yleiskaavakartta on yleispiirteinen. Se näyttää Helsingin ja seudun kaupunkirakenteen kannalta strategisesti tärkeimmät kehittämissuunnat ja keskeiset painopisteet. Yleiskaava on oikeusvaikutteinen. Pääkarttaan liittyvillä teemakartoilla esitetään useita yksityiskohtaisia ratkaisuja, joihin yleiskaava perustuu tai jotka antavat lisäinformaatiota. Teemakartat eivät ole oikeusvaikutteisia.

19.12.2014

Uusi yleiskaava on mitoittava. Mitoituksen avulla pystytään ohjaamaan kaupungin rakentumista tavoitteellisemmin, toteuttamaan asuntotuotannon määrälliset tavoitteet, mitoittamaan palveluverkkoa sekä suunnittelemaan investointeja vastaamaan kasvavan kaupungin tarpeita. Yleiskaavaehdotuksen rinnalla laadittava yleiskaavan toteuttamisohjelma määrittelee näitä tavoitteita yksityiskohtaisemmin.

Kaavan pohjaksi laadittuja maankäyttö- ja liikennetarkasteluja kuvataan yksityiskohtaisemmin kaavaselostuksen liiteraportissa "Helsingin keskeisimmät maankäytön muutosalueet". Lisäksi aiheeseen liittyy yksittäisistä alueista laadittuja laajempia maankäytötarkasteluja sekä teema- ja selvitysraportteja.

Vaikutusten arviointi

Yleiskaavan toteuttamisen vaikutuksia on arvioitu koko suunnittelutyön ajan. Vaikutuksia selostetaan kaavaselostuksessa. Lisäksi kaavaselostuksen liitteenä on erillisiä vaikutusarviointiraportteja.

Viestintä ja vuorovaikutus

Yleiskaavan valmisteluun voi osallistua koko suunnitteluprosessin ajan useilla eri tavoilla: tulemalla mukaan erilaisiin tilaisuuksiin, osallistumalla keskusteluun yleiskaavan verkkosivuilla www.yleiskaava.fi, ottamalla yhteyttä suunnittelijoihin tai jättämällä mielipiteen virallisina nähtävillä oloaikoina. Tarkemmin yleiskaavan vuorovaikutuksesta ja viestinnästä luonnosvaiheessa on luetavissa liiteraportista "Karttakysely ja hetket suunnittelijana, yhteenveto vision ja kaavaluonnoksen välissä käydystä kaupunkilaiskeskustelusta lokakuu 2013–lokakuu 2014"

Viranomaisyhteistyö

Yleiskaavan ensimmäinen maankäyttö- ja rakennuslain mukainen viranomaisneuvottelu järjestettiin 28.11.2012.

Lisäksi viranomaisyhteistyötä on tehty yleiskaavatyön eri työvaiheissa erilaisten seminaarien ja teematyöryhmien muodossa sekä noudattaen yleisiä viranomaisyhteistyön käytäntöjä.

Yleiskaavan aikataulu ja suunnitteluprosessi

Yleiskaavan laatiminen on tullut vireille 13.11.2012 päivättyllä osallistumis- ja arviointisuunnitelmalla. Yleiskaavan lähtökohdat ja

19.12.2014

työohjelma hyväksyttiin kaupunkisuunnittelulautakunnassa 20.11.2012 yleiskaavan pohjaksi.

Yleiskaavan visio 2050 - pitkän tähtäimen kehityskuva hyväksyttiin kaupunkisuunnittelulautakunnassa 3.12.2013.

Yleiskaavaluonnosta tarkennetaan yleiskaavaehdotukseksi kaavaluonnoksesta saadun palautteen, vaikutusten arviointien, maankäyttötarkastelujen ja selvitysten pohjalta. Samalla laaditaan kaavan toteuttamissuunnitelma. Tämänhetkisen arvion mukaan yleiskaavaehdotus on kaupunkisuunnittelulautakunnan käsittelyssä syksyllä 2015 ja kaupunginhallituksen sekä kaupunginvaltuuston käsittelyssä vuoden 2016 aikana.

Helsingin uusi yleiskaava laaditaan siten, että se mahdollistaa Helsingin seudun nykyisen ydinkaupungin kehittämisen kuntarajoista riippumatta. Kaavaprosessi nivoutuu yhteen koko Helsingin seudulla tekeillä olevien tai käynnistettävien suunnitteluprosessien kanssa.

Yleiskaava koskee koko Helsingin aluetta lukuun ottamatta Östersundomia, jonne ollaan laatimassa kuntien yhteistä yleiskaavaa. Yleiskaava 2002:n voimaantulon jälkeen hyväksytyjen osayleiskaavojen osalta Helsingin uusi yleiskaava on oikeusvaikutukseton.

yleiskaavapäällikkö

Rikhard Manninen

Lisätiedot:

Piimies Marja, yleiskaava-arkkitehti, toimistopäällikkö
puhelin 310 37329

Leino Essi, vs. johtava yleiskaavasuunnittelija, puhelin 310 37070
Kivelä Matti, toimistopäällikkö, puhelin 310 37145, liikennesuunnittelu

Kilpinen Jouni, diplomi-insinööri, puhelin 310 37251, teknistaloudellinen suunnittelu

Mäntymäki Heikki, viestintäpäällikkö, puhelin 310 37368, viestintä ja vuorovaikutus

Materiaali	Yleiskaavaaluonnoksen kartta, hyväksytty nähtäville 16.12.2014
	Yleiskaavaaluonnoksen selostus: Kaupunkikaava - Helsingin uusi yleiskaava 25.11.2014, Kslk 16.12.2014
	Teemakartta: Virkistys- ja viherverkosto 2050
	Teemakartta: Kaupunkiluonto
	Teemakartta: Joukkoliikenteen runkoverkko 2050
	Teemakartta: Tie- katu- ja baanaverkko 2050
	Teemakartta: Merellinen Helsinki
	Teemakartta: Yhdyskuntatekninen huolto
	Helsingin keskeisimmät maankäytön muutosalueet
	Kantakaupungin ja ydinkeskustan kehittäminen
	Mahdollisuuksien Malmi. Keskusta, lentokenttä, Pukinmäki ja Jakomäki
	Käpylä 2050 - Ideasuunnitelma asemanseudun tiivistämisestä
	Laajasalon alueellinen kehittämissuunnitelma ja kaupunkibulevardi
	Vuosaaren maankäytön kehittämisperiaatteet
	Itäkeskus 2050 ideasuunnitelma (Arkkitehtuuritoimisto B&M oy)
	Kaupungin muutos ja kulttuuriympäristöt
	Helsingin kestävä viherrakenne. Kaupunkiekologinen tutkimusraportti (Helsingin yliopisto)
	Meri-Helsinki yleiskaavassa. Rannikko, saaristo, meri ja satamatoiminnot
	Ensimmäisen maailmansodan linnoitusvyöhyke (Arkeologiset kenttäpalvelut/museovirasto)

19.12.2014

Asuinkorttelit kaupunkibulevardien varrella - rakentamisen konsepteja (Serum Arkkitehdit oy)

Kaupunkibulevardien rakenneteknisiä tarkasteluja. Esimerkkejä väyläalueiden kattamisesta

Kaupunkibulevardien ilmanlaatuselvitys (Ilmatieteen laitos)

Korkea rakentaminen Helsingin esikaupunkialueilla

Helsinkiin tulevan helikopterikentän sijaintipaikkaselvitys (Ramboll).

Yleiskaavan ilmastovaikutusten arviointi

Luontovaikutusten arviointi (Ramboll Oy).

Alustavia Natura-arvioinnin suuntaviivoja 2.10.2014 (Ramboll).

Kaupunkibulevardien tavoitelähtöinen vaikutusarviointi (WSP Finland Oy)

Kaupallisten vaikutusten arviointi (FCG Oy)

Yleiskaavan ihmisiin kohdistuvat sosiaaliset ja viihtyisyyteen liittyvät vaikutukset

Yleiskaavaluonnoksen KARVI-arviointi

Yleiskaavan mukaisen raideliikenneverkon vaikutukset alueiden saavutettavuuteen

Karttakysely ja hetket suunnittelijana. Yhteenveto vision ja kaavaluonnoksen välissä käydystä kaupunkilaiskeskustelusta lokakuu 2013–lokakuu 2014

"Hetki suunnittelijana" – Kaupunkilaisten huomioita ja tarkennuksia Helsingin tulevaisuudesta karttakyselyssä (Timo Kopomaa)

Oheismateriaali

Helsingin luoteisosan liito-oravakarttoitus 2014, (Esa Lammi ja Pekka Routasuo).

Helsingin kaupunki
Kaupunkisuunnitteluvirasto
Yleissuunnitteluosasto

19.12.2014

Helsingin lepakkolajisto ja tärkeät lepakkoalueet vuonna 2014
(Wermundsen Consulting Oy)

Ensimmäisen maailmansodan linnoitusvyöhyke: Kohdekuvaukset
(Arkeologiset kenttäpalvelut/Museovirasto)

HELSINGIN KAUPUNKISUUNNITTELUVIRASTO	YLEISSUUNNITTELUOSASTO
HELSINGFORS STADSPLANERINGSKONTOR	ÖVERSIKTSPLANERINGSAVDELNINGEN

31 §

Utlåtande om utkastet till Etapplandskapsplan 4 för Nyland

VD/463/00.04

J-VN/LM-H/HWE/TLA/MSI/LVI/JHE/SJÄ/AMÄ/AVU/SRA/THU/JP/KW

Nylands förbund begär att Vanda stad ger sitt utlåtande om utkastet till Etapplandskapsplan 4 för Nyland senast 20.3.2015.

Etapplandskapsplan 4 för Nyland kompletterar och justerar de landskapsplaner som är i kraft i Nyland. I Etapplandskapsplan 4 för Nyland som utarbetas för närvarande behandlas näringar och innovationsverksamhet, logistik, vindkraft, grönstruktur och kulturmiljöer. Utöver dessa behandlas i planen också andra aktuella frågor, t.ex. stationsområden och Malms flygplats. Planens viktigaste mål är att skapa förutsättningar för ett hållbart, konkurrenskraftigt och välmående Nyland.

De utvecklingsbilder och bakgrundsutredningar som gjorts upp utgående från olika huvudteman har nu bearbetats till ett planutkast. I den fjärde etapplandskapsplanen fortsätter också arbetet med att utveckla och förenhetliga planbeteckningarna i före detta Nylands och Östra Nylands landskapsplaner. Därför har till exempel planlösningen för naturskydds-, grundvatten- och rekreationsområden samt rekreationsobjekt upphävts i sin helhet och tagits med i planutkastet med justerade gränser. Planen tar tidsmässigt sikte på år 2040.

Planeringsområdet omfattar hela landskapet Nylands område förutom området Östersundom, som behandlas i en egen planläggningsprocess som en del av slutförandet av den andra etapplandskapsplanen.

Stadsplaneringen har berett ett utlåtande tillsammans med de övriga resultatområdena inom verksamhetsområdet för markanvändning och miljö.

Allt det material i anslutning till utkastet till landskapsplan som skickats för utlåtande finns på följande adress:

http://www.uudenmaanliitto.fi/aluesuunnittelu/valmistelussa_4._vaihemaakuntakaava

Stadsstyrelsen 9.2.2015 § 59

Biträdande stadsdirektörens för verksamhetsområdet för markanvändning, byggnad och miljö förslag:

Stadsstyrelsen beslutar att föreslå för stadsfullmäktige att ge utlåtande enligt bilagan om utkastet till Etapplandskapsplan 4 för Nyland.

Beslut:

Förslaget godkändes.

Stadsfullmäktige 2.3.2015 § 31

Stadsstyrelsens förslag:

Stadsfullmäktige beslutar att ge utlåtande enligt bilagan om utkastet till Etapplandskapsplan 4 för Nyland.

Protokollet justeras och godkänns för denna paragrafs del omgående vid sammanträdet.

Behandling:

Ledamoten Timo Juurikkala föreslog följande ändringar i Vandas utlåtande: att det tredje stycket i avsnittet Grönstruktur stryks i sin helhet liksom även tre meningar i femte stycket. Dessa är: "Mätöjan varressa tulee poistaa kaavakartalta uuden viherysteystarpeen kanssa päällekkäinen, kapea halavasepikän suojelualue. Luonnonsuojelulain 47 § mukainen suojelualue Mätöjalla on niin kapea, ettei se kaavakartalta erotu viherysteystarpeen merkinnän alta. Kokonaispinta-alastaan huolimatta se on perusteltua osoittaa liitekartalla, kuten pienet suojelualueet."

("Det smala skyddsområdet utmed Rutiån för skalbaggsarten Hylocharis cruentatus, som tillhör familjen halvknäppare, sammanfaller med det nya behovet av grönförbindelse och bör strykas. Skyddsområdet vid Rutiån är enligt 47 § i naturvårdslagen så smalt att det inte går att urskilja under beteckningen behov av grön förbindelse. Oavsett totalarealen är det motiverat att markera området på bilagekartan, liksom alla små skyddsområden.")

Ledamoten Heidi Rosbäck understödde Juurikkalas förslag.

Ordföranden konstaterade att man måste hålla omröstning om saken och föreslog följande omröstningsförfarande: De som understöder stadsstyrelsens förslag röstar ja, medan de som understöder ledamoten Juurikkalas förslag röstar nej. Omröstningsförslaget godkändes.

Vid omröstningen gavs 18 ja-röster och 44 nej-röster medan en ledamot röstade blankt. Ordförande konstaterade att ändringsförslaget godkändes.

Beslut:

Stadsfullmäktige beslutar att ge utlåtande enligt bilagan om utkastet till Etappplansplan 4 för Nyland.

Protokollet justerades och godkändes för denna paragrafs del omgående vid sammanträdet.

Bilagor:

- Utlåtande fge 2.3.2015 § 31
- Begäran om utlåtande
- Plankarta
- Beteckningar och bestämmelser

Anvisningar för sökande av ändring: 4.1 Besvärsförbud

Närmare uppgifter: generalplanechef Mari Siivola, tfn 09 8392 2745
trafikplaneringschef Leena Viilo, tfn 09 8392 2431
generalplaneplanerare Joni Heikkola, tfn 09 8392 2593
generalplaneplanerare Sakari Jäppinen, tfn 09 8392 2742
landskapsarkitekt Anne Mäkynen, tfn 09 8392 2988
fornamn.efternamn(at)vantaa.fi

Lausunto Uudenmaan 4.vaihemaakuntakaavan luonnoksesta

4. vaihemaakuntakaava tarkentaa maakunnallisen maankäytön ratkaisua etenkin logistiikan, tuulivoiman, viherrakenteen, kulttuuriympäristöjen, asemanseutujen ja Malmin lentokentän osalta sekä yhtenäistää tarpeellisesti Uudenmaan ja Itä-Uudenmaan kaavamerkintöjä. Vantaan maankäyttöä ohjaa vuoden 2007 yleiskaava sekä Marja-Vantaan osayleiskaava. Östersundomin alueelle on laadittavana kuntien yhteinen yleiskaava. Nyt esitetty kaavaratkaisu ei pääasiallisesti ole ristiriidassa lainvoimaisten yleiskaavojen kanssa. Merkittävin ristiriita on Hanabölen virkistysalueiden laajentaminen. Vantaan kannalta merkittävimmät muutokset liittyvät logistiikkatoimintoihin, Keski-Uudenmaan tieyhteyksiin sekä maakunnallisen viherrakenteen ohjaamiseen.

Elinkeinot

4. vaihemaakuntakaavaluonnoksen selostuksessa todetaan seuraavaa: "2. vaihemaakuntakaavassa kaupan palveluverkkoa suunniteltaessa ei suunnittelun lähtökohdissa huomioitu matkailun ja vapaa-ajan asumisen vaikutuksia kauppaan Uudellamaalla. Tästä johtuen asiaa on tarkemmin selvitetty 4. vaihemaakuntakaavan yhteydessä. 'Matkailun ja vapaa-ajan asumisen vaikutukset kaupan liiketilarpeeseen ja elinkeinoihin Uudellamaalla' -selvityksessä haluttiin erityisesti kartoittaa, kuinka suuri vaikutus muilla kuin vakituisilla asukkailla on vähittäiskaupan liiketilan lisätarpeeseen Uudellamaalla kunnittain ja olisiko lisäys niin suuri, että se vaikuttaisi merkittävästi Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavan kaupan palveluverkkoon. Selvityksen mukaan matkailijoiden vaikutus kohdistuu lähes kokonaan pääkaupunkiseudulle ja vapaa-ajan asukkaiden vaikutus lähes kokonaan muualle kuin pääkaupunkiseudulle. Tulosten mukaan matkailijoiden ja loma-asukkaiden vaikutukset Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavassa esitettyyn vähittäiskaupan palveluverkkoon eivät kuitenkaan ole niin merkittäviä, että kaavan enimmäismitoituksia tulisi korottaa." (Selostus s. 23).

Helsinki-Vantaan lentoasema palvelee vuosittain noin 16 miljoonaa matkustajaa ja varautuu palvelemaan jopa 20 miljoonaa matkustajaa 2020-luvun alkupuolella. Näin suurelle matkustajamäärälle tulee taata riittävät palvelut - mukaan lukien vähittäiskaupan palvelut - lentoaseman alueella. Uudenmaan liitto ei ratkaissut lentoaseman kaupan ohjausta 2. vaihemaakuntakaavan yhteydessä. Kaupan ratkaisu kohtelee maamme ylivoimaisesti merkittävintä kansainvälistä lentoliikennehubia samalla tavalla kuin maaseutua. Molemmille alueille on määritelty merkitykseltään seudullisen vähittäiskaupan suuryksikön koon alarajaksi 2000 k-m². Myöskään vaihemaakuntakaavaluonnos ei ota kaupan ohjaukseen lentoliikennealueella riittävässä määrin kantaa, vaikka merkinnän määräystä muuten muutetaan. Vantaa katsoo, että paikallisesti lentoaseman alueella matkailun aiheuttamat vaikutukset liiketilarpeeseen ovat niin merkittäviä, että ne tulisi ottaa huomioon 4. vaihemaakuntakaavassa.

Vantaa ehdottaa, että Helsinki-Vantaan lentoaseman lentoliikennealueelle määritellään samat vähittäiskaupan seudullisuuden rajat kuin pääkaupunkiseudun taajamatoimintojen alueillakin on. Vaihtoehtoisesti kaupan ohjaus voidaan lisätä lentoliikennealueen merkintään esim. seuraavalla tavalla: "Merkinnällä osoitetaan alueita lentotoimintaa ja satamatoimintaa sekä niihin kytkeytyvää muuta toimintaa varten. Helsinki-Vantaan lentoasemalle voidaan yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa osoittaa lentomatkustajia palvelevaa vähittäiskauppaa korkeintaan 15 000 k-m². Merkintään ei liity MRL 33 §:n 1. momentin mukaista rakentamisrajoitusta."

Logistiikka

Maakuntakaavan ratkaisu suurien yhtenäisten alueiden varaamisesta logistiikan tarpeisiin on hyvä. Logistiikka on toimialana merkittävä Vantaan kaupungin elinkeinorakenteessa. Vantaalla logistiikkaa on keskittynyt erityisesti lentoaseman yhteyteen sekä Vantaan Akselin yritysalueelle. Alueet ovat ja niitä kehitetään toiminnalliselta rakenteeltaan kuitenkin sekoittuneina. Tämän johdosta maakuntakaavan ratkaisu, jossa näitä alueita ei esitetä logistiikka-alueina, on perusteltu. Helsinki-Vantaan lentoaseman voimassa oleva liikennealue-merkintä mahdollistaa logistiikkakeskuksen sijoittumisen alueelle.

Maakuntakaavassa esitetään taajamatoimintojen alueiden osittaista kumoamista Vantaan Akselin alueella ja korvaamista virkistysalue-merkinnällä. Yleiskaavassa kyseiset alueet on osoitettu ympäristövaikutuksiltaan merkittävien teollisuustoimintojen alueeksi ja osa alueesta on asemakaavoitettu. Maakuntakaavaluonnos on näin keskeisesti ristiriidassa maakuntakaavan päätavoitteiden sekä Vantaan elinkeinopolitiikan kanssa. Alue tulee maakuntakaavassa palauttaa taajamatoimintojen alueeksi.

Vantaan Akselin ollessa seudun merkittävimpiä logistiikkakeskuksia tulee se myös merkitä logistiikan liitekartalle L1 olemassa olevaksi logistiikan keskittymäksi. Sen sijaan Länsi-Vantaan Varistossa ei ole maakuntakaavan tasoista logistiikan keskittymää, vaan kyse on pääosin tilaa vaativan kaupan alueesta. Olemassa olevan logistiikan keskittymän merkintä tulee poistaa liitekartalta.

Maakunnallisia logistiikka-alueita kehitettäessä tulee maakuntakaavassa ratkaista niiden liikenteelliset kysymykset. Raskaan liikenteen lisäämistä Kulomäentielle ja Sipoontielle tulee välttää, sillä ne kulkevat tiiviin taajamarakenteen läpi. Bastukärin logistiikka-alueen liikennöinnin tulee siksi ohjautua pohjoisen suunnasta tieltä 148 käsin.

Lentokenttäalueeseen liittyvän logistiikan ja Focus-alueen kannalta on tärkeää kehittää yhteyksiä alueille ns. Kehä IV:n kautta. Maakuntakaavaluonnoksessa osoitetaan merkinnällä "vaihtoehtoinen logistiikan tieyhteys" vaihtoehtoinen linjaus Vantaan lainvoimaisessa yleiskaavassa osoitetulle Kehä IV:lle. Vaihtoehtoinen linjaus yhdistyy Klaukkalantien sijasta suunnitteilla olevaan Klaukkalan ohikulkutiehen. Molemmat linjausvaihtoehdot perustuvat Luoteis-Vantaan läpi ajavan liikenteen tarpeeseen, josta huomattava osa kohdistuu raskaalle liikenteelle. Klaukkalan ohikulkutiehen yhdistyvä uusi vaihtoehto on Luoteis-Vantaan maankäytön suunnittelun kannalta edullisempi, koska se ei pirsto asuinrakentamiseen soveltuvia alueita osiin, vaan mahdollistaa Riipiläntien varren kehittämisen yhtenä kokonaisuutena. Myös maisemallinen vaikutus on kyseisessä vaihtoehdossa huomattavasti pienempi. Maakuntakaavatyöhön liittyvä Keski-Uudenmaan poikittaisyhteyksien selvitys osoittaa, että Klaukkalan ohikulkutiehen yhdistyvä linjaukselle on liikenteellisesti vahvemmat perusteet.

Klaukkalan ohikulkutiehen yhdistyvän Kehä IV-linjauksen maastokäytävää ei luonnoksessa ole vielä tutkittu tarkasti. Luonnoksen linjaus kulkee kahden yleiskaavan pientaloalueen (A4) läpi, ja jättää kolmannen alueen (Reunan kylä) linjauksen pohjoispuolelle. Merkinnän kuvaus kuuluu: "ominaisuusmerkinnällä osoitetaan Keski-Uudenmaan alueella sijaitsevat logistiikan kannalta vaihtoehtoiset poikittaiset tieyhteydet". Kuvausta tulee täsmentää muotoon "...osoitetaan ohjeelliset sijainnit Keski-Uudenmaan alueella sijaitseville logistiikan kannalta vaihtoehtoisille poikittaisille tieyhteyksille". Vaihtoehtoisesti Klaukkalan ohikulkutiehen yhdistyvän vaihtoehdon linjausta tulee tutkia tarkemmin.

Logistiikka-alueiden suunnittelumääräys ympäristöön sopeuttamisesta, ympäristö- ja luontoarvojen turvaamisesta ja kulttuurihistoriallisten ja maisemallisten ominaispiirteiden huomioon ottamisesta ei voine jättäiläismäisten logistiikkakeskusten rakentamisessa mitenkään toteutua. Tällainen kaavan itsensä kanssa ristiriitainen määräys on kaavan ohjausvaikutuksen selkiyttämiseksi poistettava.

Tuulivoima

Kansainvälisten, kansallisten ja paikallisten energia- ja ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi on tärkeää, että tuulivoima on nostettu yhdeksi vaihemaakuntakaavassa tarkasteltavista teemoista. Maakuntakaavaratkaisun pohjaksi on tehty looginen kokonaisuustarkastelu maakunnallisista tuulivoima-alueista, joka palvelee myös kuntatason kaavoitusta. Uudellamaalla yli 10 voimalan tuulivoimala-alueiden kehittämisen suurin este on alueen pysyvä ja loma-asutus. Maakunnan ennustetun väestönkasvun sekä loma-asumisen kehittymisen myötä maakunnallisten tuulivoimatuotannolle soveltuvien alueiden löytäminen tuskin helpottuu jatkossa. Koko aluetta koskeva suunnittelusuositus kannustaa tuulivoima-alueiden kehittämiseen myös maakuntakaavan tuulivoima-alueiden ulkopuolella. Käytännössä paikallisempia tuulivoima-alueita koskevat samat rajoitteet kuin maakunnallisia tuulivoima-alueita, eikä toisaalta ole valtakunnallisten alu-

eiden käyttötavoitteiden mukaista tarpeettomasti hajasijoittaa tuulivoimatuotantoa. Maakunta-kaavaluonnos rajaa helposti muut alueet pysyvästi maakunnalliseen tuulivoimatuotantoon sopimattomiksi. Tavoiteltaessa vähähiilistä Uttamaata vaihemaakuntakaavan tavoitevuoteen mennessä, jää epäselväksi, kuinka isoa roolia tuulivoimalle on tavoitteen saavuttamisessa kaavailtu.

Kaavaratkaisun pohjaksi tehty analyysi on laadittu ns. poissulkemistaktiikalla. Lähestymistapa on perusteltu, mutta sen vastapainoksi tulisi harkita myös toisesta näkökulmasta laadittua tarkastelua. Tämänlaisessa tarkastelussa voisi hakea tuulivoimaan hyvin soveltuvia alueita positivistien lähtökohtien kautta (maisemavaurioita, tuulisuus jne.), eikä kaikkia alueita rajattaisi pitkän tähtäimen maakuntasuunnittelussa tuulivoimaan soveltumattomiksi esimerkiksi muutaman loma-asunnon vuoksi. Maakuntakaavan julistaminen aiempaa strategisemmaksi tarjoaisi toisaalta mahdollisuuden myös tuulivoiman toisentyypiseen käsittelyyn, johon perinteinen aluevarausuunnittelu soveltuu heikommin. Tämän tyyppinen tarkastelu tukisi maakuntahallituksen hyväksymiä suunnitteluperiaatteita, joissa todetaan että maakuntakaavassa tulisi osoittaa myös alueet, joiden toteuttaminen ei ole mahdollista lähitulevaisuudessa teknisistä tai muista syistä johtuen.

Viherrakenne

Viherrakenne koostuu erityyppisistä viheralueista ja viheryhteystarpeista. Viherrakenteeseen voi ajatella kuuluvan myös pääasiassa maa- ja metsätalousalueita sisältävät valkoiset alueet sekä ulkoilureitit. Viherrakenteen kokonaisuuden hahmottamista hankaloittaa se, että kaikki viherrakenteeseen liittyvät maakäyttömerkinnät eivät ole vaihemaakuntakaavakartalla. Voimaan jäävien ja uusien merkintöjen kesken on ilmeisesti epähuomiossa syntynyt myös päällekkäisyyttä.

Virkistysalueet on kumottu kokonaisuudessaan ja tuotu uudelleen tarkistetuin rajauksin. Maakuntakaavan strategisen luonteen mukaisesti virkistysalueet on esitetty hyvin yleispiirteisinä, ameebamaisina rajauksina, jolloin kuntakaavoitukselle jää alueiden yksityiskohtainen määrittely. Vantaalla hyvä esimerkki yleispiirteisyydestä on Linnaisten metsäalue, joka maakuntakaavassa ei osu aivan oikealle kohdalleen: Linnaisten pientaloalueen reuna ja yleiskaavan täydennysrakentamisalueet jäävät maakuntakaavan virkistysalueelle, mutta Pähkinärinteen ja Hämevaaran puolella taajama-alue ulottuu leveästi Vantaan yleiskaavan virkistysalueelle. Sen sijaan Hanabölen virkistysaluetta (V2988) on maakuntakaavaluonnoksessa yksityiskohtaisesti laajennettu Vantaan yleiskaavassa varatuille Hiekkaharjun täydennysrakentamisalueelle ja Hakkilan selänteen teollisuus- ja logistiikka-alueille. Liitekartan V6 po. virkistysalueen kuvauksesta saa virheellisen käsityksen, että alueen tarkistaminen koskee vain rakennettujen alueiden rajamista virkistysalueen ulkopuolelle. Hiekkaharjun aseman lähialueen täydennysrakentamisen poistaminen maakuntakaavasta on ristiriidassa kaavan joukkoliikennekaupunkitavoitteen ja kaavassa säilyvän tiivistettävän alueen merkinnän kanssa. Hakkilan teollisuus- ja logistiikka-alueilla on erinomainen sijainti pääkaupunkiseudun kaupunkirakenteessa ja alueella on tehty myös yleiskaavaa tarkentavaa, toteuttamiseen tähtäävää kaavarunkosuunnittelua. Osa alueesta on jo asemakaavoitettu. Koivukylänväylän pohjoispuolella rakentaminen on käynnissä. Hanabölen virkistysalueen rajausta on korjattava. Siihen on palautettava aiempi yleispiirteisyys ja Vantaan oikeusvaikutteisen yleiskaavan rakentamiseen varatut alueet tulee säilyttää taajama-alueina.

Valtiolle suojelutarkoituksiin hankitut maat on 4. vaihemaakuntakaavassa osoitettu luonnon-suojelualueina. Valtion omistama laaja maa-alue Sotungissa, joka yhdistää Höggergetin irrallisen alueen Sipoonkorven kansallispuiston pääalueeseen, on kuitenkin osoitettu virkistysalueena. Zonation –analyysi tukee alueen liittämistä kansallispuistoon.

Virkistysalueiden korjaukset ja luonnonsuojelualueiden osoittaminen maakuntakaavassa aiempaa yksityiskohtaisemmin ja toisaalta voimassa olevan maakuntakaavan viheryhteystarpeiden säilyttäminen pääosin ennallaan on johtanut tilanteisiin, jossa alueet ja yhteystarpeet ovat paikoitellen päällekkäin. Tämän seurauksena alueisiin kohdistuisi myös kahdet eri suunnittelumääräykset, joten päällekkäisyydet tulee poistaa. Vantaalla Timmermalmin ja Pikkujärven - Petikonmäen - Hermaskärin sekä Kylmäojan korven luonnonsuojelualueiden päältä tulee kumota viheryhteystarve. Hanabölen virkistysalueen laajennus pääradan länsipuolelle tulee poistaa, koska voimassaolevan maakuntakaavan viheryhteystarvemerkinnot turvaavat tässä kohdassa hyvin radan länsipuolisen virkistysalueen.

Lounais-koillis -suuntaiset viheryhteydet Nurmijärven rajalla on maakuntakaavaluonnoksessa siirretty Nurmijärven puolelta Vantaan puolelle. Joen varren luonnollinen ekologinen käytävä Nurmijärven puolella on rakentamisen takia hyvin kapea, mutta myös Vantaan puolelle siirretty yhteys Syväojan kohdalta Lamminsuolle Vanhan Hämeenlinnantien yli on jo nykyisellään hyvin kapea. Viheryhteys jakaantuu siten käytännössä näille molemmille, kapeille käytäville. Viheryhteyden jatkuminen Lamminsuolta itään tulee olemaan vaikeasti toteutettava Hämeenlinnanväylän estevaikutuksen takia. Maakuntakaavan ohjausvaikutusta tärkeiden viheryhteyksien jatkumisessa suurten liikenneväylien poikki tulisi parantaa.

Maakuntakaavaluonnoksessa on uusi ominaisuusmerkintä luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeille alueille (luo). Zonation –analyysiin perustuva merkintätyyppi on hyvä lisä maakuntakaavan ohjausjärjestelmään. Vantaan Seutulan peltoalueella merkintä on perusteltu.

Maakuntakaavassa on sekä viheryhteystarpeita että ulkoilureittejä. Taajama- ym. rakentamiseen tarkoitetuilla alueilla käytetään viheryhteystarvemerkinä, jolloin maakuntakaava ohjaa sekä ekologisten yhteyksien että ulkoilun tarpeiden huomioon ottamista. Valkoinen alue on valtaosaltaan maa- ja metsätalousaluetta, eli viheraluetta, ja siksi maakuntakaavalla on tarpeen ohjata ulkoilun intressien toteutumista. Maakuntakaavakaavoissa verkostoa on paikkailtu eri vaiheissa ja näitä merkintöjä on käytetty paikoittain ristiin. Maakuntakaavaluonnoksessa ei tätä ohjauksen sekavuutta ole poistettu. Maakuntakaavan merkinnät tuleekin korjata tältä osin ohjausvaikutukseltaan selkeiksi.

Maakuntakaavaluonnoksen tausta-aineistossa on kaksi selvitystä, joissa on käsitelty maatalousmaata (Maatalouden kannalta hyvät ja yhtenäiset peltoalueet Uudellamaalla ja EkoUuma I: Uudenmaan ekosysteemipalveluiden tuotantopotentiaalin paikkatietoanalyysit). Maakuntakaavaluonnoksessa näiden selvitysten vaikutus näkyy heikosti. Helsingin seudun valkoisille alueille kohdistuu suunnittelumääräys ja seudun ulkopuolisille vain samansisältöinen suositus: ”Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on selvittävä ja otettava huomioon maiseman ja kulttuuriympäristön ominaispiirteet sekä maa- ja metsätaloudellisesti, ekologisesti tai virkistyskäytön kannalta merkittävät pelto-, metsä ja muut luontoalueet ja vältettävä niiden tarpeetonta pirstomista.” Suunnittelumääräystä ei ole erityisesti perusteltu peltomaan säilyttämisellä luonnonvarana ja myös vaikutusten arvioinnissa (s. 86) luonnonvarojen kestävä hyödyntämisen kohdassa arvioidaan vain metsää. Suunnittelumääräyksessä yhdistetään samaan lauseeseen kaikki eri näkökulmat, mistä voisi päätellä, että ne on otettava tasaveroisina huomioon. Ekosysteemipalveluihin paneutunut EkoUuma -selvitys pyrki myös käsittelemään tasaveroisesti tuotanto-, säätely- ja kulttuuripalveluita ja tunnistamaan kaikkien ekosysteemipalveluiden tihentymiä. Analyysimenetelmästä johtuen maatalousmaa ”monokulttuurisena” tuotantopalveluna jää parhaiden tihentymien ulkopuolelle. Peltomaan suojelu luonnonvarana ei siten pääse siihen asemaan, mikä sillä tulisi olla. Ilmastomuutos saattaa johtaa joidenkin maailman nykyisten, mer-

kittävien viljelyalueiden kuivumiseen ja pohjoisten peltojemme kasvukauden pidentyminen nostaa tulevaisuudessa niiden suhteellista merkitystä ruoantuotannossa. Maatalousmaan suojelun perusteluja ja suunnittelumääräystä tulee kehittää.

Aiemmissa maakuntakaavoissa on omaksuttu periaate, että Natura2000 -alueiden huomioon ottamisesta on suunnittelumääräys kaikissa niissä maankäyttöluokissa, joista edes jokin osa-alue on Natura2000-alueen läheisyydessä. Tämä johtaa siihen, että Natura-määräys on lähes jokaisessa maankäyttöluokassa. Natura2000 -verkosto on suunnittelussa otettava huomioon luonnonsuojelulain ja maankäyttö- ja rakennuslain perusteella, joten määräys on kaavan ohjausvaikutuksen kannalta tarpeeton ja vaikeuttaa kaavan luettavuutta.

Kulttuuriympäristöt

Eri maakuntakaavojen monenkirjavia, kulttuuriympäristöjä koskevia merkintöjä ja määräyksiä on tavoitteena yhdenmukaistaa koko maakunnan alueella. 4. vaihemaakuntakaavan luonnoksessa (ja 2. vaihemaakuntakaavan Östersundomin alueen kaavaehdotuksessa) on nyt selkeät ja hyvät merkinnät ja määräykset. Vaikka valtakunnan tasolla maisema-alueet ja rakennetut kulttuuriympäristöt ovat vielä erillisinä käsitteinä, on hyvin perusteltua, että maakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöt on yhdistetty yhden käsitteen alle.

Lukijan kannalta on hämmentävää, että valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden vanhentuneet rajaukset ovat edelleen mukana maakuntakaavaluonnoksessa, vaikka uusi inventointi on jo tehty. Vantaalla tilanne on erityisen hämäävä, koska Vantaan yleiskaavassa on perusteelliseen kulttuurimaisemaselvitykseen nojaten rajattu Vantaanjokilaakson maisema-alue uudelleen. Yleiskaavan valmisteluprosessissa rajausta on todettu valtakunnallisten alueidenkäytön tavoitteiden mukaiseksi ja uusi valtakunnallinen inventointi on päätynyt yleiskaavan mukaiseen rajaukseen. Uudenmaan liitto on viisaasti ottanut uuden valtakunnallisen inventoinnin maisema-alueet kaavaluonnokseen maakunnallisesti merkittävänä kulttuuriympäristöinä, jolloin kaavan käsittelyssä voidaan niihin ottaa kantaa. Vantaalla Vantaanjokilaakson maisema-alueen vanhentunut rajausta ei enää ole millään tavalla voimassa, joten siihen liittyviä suunnittelumääräyksiä ei voida soveltaa niillä alueilla, jotka jäävät uuden inventoinnin mukaisen rajauksen ulkopuolelle.

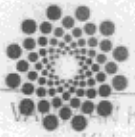
Asemanseudut ja taajamatoimintojen alueet

Maakuntakaavaluonnokseen on otettu mukaan 2. vaihemaakuntakaavassa "raideliikenteeseen tukeutuvia asemanseudun kehittämisalueita" pääradan varresta Palopurosta ja Ristikydstä. Nämä alueet on muutettu kaavaluonnokseen taajamatoimintojen alueeksi, mikä mahdollistaa alueiden jatkosuunnittelun maakuntakaavaa muuttamatta. Perusteluna maakuntahallituksen tekemälle linjaukselle on kuntien tarve edellä mainittujen alueiden osalta edetä yleiskaavatuokseen.

Vantaalla vastaava asemanseudun kehittämisalue on rajattu Kivistön keskuksen luoteispuolelle Keimolaan ns. Klaukkalan radan varteen. Kyseinen ratayhteys ei ole lähivuosien hanke, mutta Kivistön aseman ja Klaukkalan välille syntyy busseihin perustuva joukkoliikenneyhteys. Maakuntakaavan taajamatoimintojen alueet eivät mahdollista tämän kasvusuunnan hyödyntämistä.

Luoteis-Vantaan alueelle kohdistuu enenevissä määrin maankäytön suunnittelun paineita, joiden ratkaiseminen edellyttää alueen yleiskaavatasoista tarkastelua lähitulevaisuudessa. Paineita synnyttävät mm. Kehäradan liikennöinnin alkaminen kesällä 2015, HSY:n järjestämän vesihuollon laajeneminen alueella ja seudullisiin asuntotuotantotavoitteisiin vastaaminen. Asuntotuotannon vaatiman joukkoliikenteen kannalta avainasemassa alueella ovat Kivistön aluekeskus lähialueineen ja Klaukkalan taajama. Maakuntakaavan asemanseutujen kehittämisalueesta noin puolet (Keimola) sijoittuu enintään noin 2 km päähän Kivistöstä, mistä voitaisiin järjestää toimiva liityntäliikenne Keimolanmäen uuden asuntoalueen kautta. Klaukkalantien varressa taas taajamatoimintojen aluerajaukset ovat toispuoleisia, vaikka joukkoliikenteen hyödynnettävyyden kannalta alueet ovat tasaveroisia. Vantaan kaupunki esittää tarkistuksia taajamatoimin-

tojen alueisiin sekä Keimolan kehittämisalueen että Klaukkalantien eteläpuolisten alueiden osalta.

16. 01 2015

VO/463/00.04.03/2015

Uudenmaan liitto on maakunnallinen aluekehitys- ja kaavoitusviranomaisen. Liitto vastaa maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesta maakuntakaavoituksesta Uudellamaalla. Maakuntakaava on yleispiirteinen suunnitelma maankäytöstä ja ohjeena kuntien kaavoitukselle.

LAUSUNTOPYYNTÖ UUDENMAAN 4. VAIHEMAAKUNTAKAAVAN LUONNOKSESTA

Maakuntahallitus päätti kokouksessaan 8.12.2014 Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavan kaavaluonnoksen nähtäville asettamisesta ja lausunnoille lähettämisestä.

Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaava täydentää ja tarkistaa Uudellamaalla voimassa olevia maakuntakaavoja. Tässä vaihemaakuntakaavan luonnoksessa käsitellään elinkeinoja ja innovaatiotoimintoja, logistiikkaa, tuulivoimaa, viherrakennetta sekä kulttuuriympäristöjä. Lisäksi kaavassa käsitellään myös muita ajankohtaisia aiheita, kuten asemanseutuja ja Malmin lentokenttää

Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavan suunnittelualaena on koko Uudenmaan maakunnan alue, lukuun ottamatta Östersundomin aluetta, jota käsitellään omassa kaavaprosessissaan osana 2. vaihemaakuntakaavan loppuunsaattamista. Nyt on käynnissä Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavan luonnosvaihe, jonka tavoitteena on kerätä osallisilta palautetta kaavaluonnoksesta kaavaehdotuksen laadintaa varten.

4. vaihemaakuntakaavan valmistelu käynnistyi kehityskuvien ja taustaselvitysten laadinnalla keväällä 2014. Kehityskuvien, taustaselvitysten ja laajan vuorovaikutuksen perusteella muodostettiin kaavaluonnoksen laadintaa ohjaavat suunnitteluperiaatteet, jotka muodostavat 4. vaihemaakuntakaavan rungon. Kaavaluonnosta on valmisteltu näiden pohjalta syksyn 2014 ajan.

Luonnos on nähtävillä jäsenkunnissa sekä Uudenmaan liiton toimistolla ja karttapalvelussa 20.1.–20.2.2015. Saadun palautteen perusteella laaditaan kaavaehdotus vuoden 2015 aikana. Maakuntavaltuuston on tarkoitus hyväksyä kaava ja saattaa se ympäristöministeriöön vahvistettavaksi vuonna 2016.

Uudenmaan liitto pyytää lausuntoanne Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavan luonnoksesta. Lausuntoaineistoon kuuluu varsinainen kaavaluonnoskartta (+korjauslehti), kartta kumottavista merkinnöistä, epävirallinen yhdistelmäkartta kaikista voimassa olevista kaavoista sekä 4. vaihemaakuntakaavan luonnoksesta (+korjauslehti), merkinnät ja määräykset sekä kaavaselostus liitekarttoineen

Lausunnot pyydetään toimittamaan Uudenmaan liittoon viimeistään 20.3.2015.

Lausuntoja toivotaan ensisijaisesti sähköpostin liitetiedostona osoitteeseen toimisto@uudenmaanliitto.fi. Halutessanne voitte lähettää lausunnon myös paperiversiona osoitteeseen Uudenmaan liitto, Esterinportti 2 B, 00240 Helsinki.

Lausuntoaineistot ovat saatavissa sähköisesti useasta lähteestä:

- Lausuntoaineistot ovat ladattavissa osoitteesta www.uudenmaanliitto.fi/kaavaluonnos
- Palautetta voi myös antaa karttapalvelun kautta osoitteessa <http://karta.uudenmaanliitto.fi/maakuntakaavat>
- Aineistot ovat käytettävissä rasterimuotoisena paikkatietoaineistona WMS-rajapintapalvelun kautta. Palvelu on tarkoitettu WMS-standardia tukevien paikkatietosovellusten käyttöön. Linkki löytyy osoitteesta: www.uudenmaanliitto.fi/tietopalvelut/kaavakartat_ja_paikkatieto/lataamo_ja_rajapintapalvelut
- Tarvittaessa lausunnonantajat voivat pyytää paperisia otteita lausuntoaineistoista Uudenmaan liitosta. Kaavakartasta toimitetaan ensisijaisesti A4- tai A3-kokoisia otteita halutusta kohdasta: Yhteydenotot: Pirkko Julin, pirkko.julin@uudenmaanliitto.fi

Lausunnonantajille järjestetään kaavaluonnoksen esittelytilaisuus 19.1.2015 klo 14-16 Eteran auditoriossa (Pasilankatu 4). Tilaisuutta ennen järjestetään kahvitarjoilu alkaen klo 13.30. Lausunnonantajat ovat tervetulleita myös kaikille avoimiin kaavaluonnoksen esittelytilaisuuksiin, joita järjestetään seuraavasti:

- 27.1. klo 17-19 Uudenmaan liitto, Maakuntasali (Esterinportti 2 B, Helsinki)
- 28.1. klo 18-20 Keravan kirjasto, Pentinkulma-Sali (Paasikivenkatu 12, Kerava)
- 29.1. klo 18-20 Porvoon kaupungintalon valtuustosali (Raatihuoneenkatu 9, Porvoo)
- 3.2. klo 18-20 Lohjan pääkirjasto, Järnefeltsali (Karstuntie 3, Lohja)

Lisätietoa Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavasta saa liiton verkkosivuilta osoitteesta <http://www.uudenmaanliitto.fi/4vaihemaakuntakaava>

Lisätietoja maakuntakaavasta antavat myös aluesuunnittelujohtaja Merja Vikman-Kanerva (p. 040 638 6669, merja.vikman-kanerva@uudenmaanliitto.fi) ja kaavoituspäälikkö Ilona Mansikka (p. 040 524 9186, ilona.mansikka@uudenmaanliitto.fi)

Yhteistyöterveisin,

UUDENMAAN LIITTO

Ossi Savolainen

Maakuntajohtaja

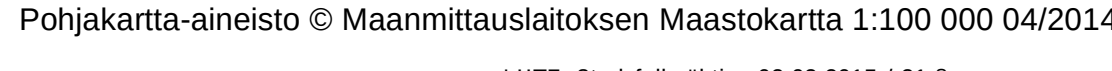
Merja Vikman-Kanerva

Johtaja, aluesuunnittelu

- Liitteet**
- Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavaluonnos (kartta +korjauslehti)
 - Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavaluonnos, kumottavat merkinnät (kartta)
 - Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavaluonnos, epävirallinen yhdistelmäkartta kaikista voimassa olevista kaavoista sekä 4. vaihemaakuntakaavan luonnoksesta (kartta + korjauslehti)
 - Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavaluonnos, merkinnät ja määräykset
 - Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavaluonnos, kaavaselostus liitekarttoineen

NÄHTÄVILLÄ 20.01. - 20.02.2015 (päivitetty 09.01.2015)

FRAMLAGT 20.01. - 20.02.2015 (uppdaterad 09.01.2015)

Uudenmaan liitto
Nylands förbund

Uudenmaan 4.vaihemaakuntakaava Merkinnät ja määräykset - kaavaluonnos

Nähtävillä 20.1. - 20.2.2015

Punaisella on esitetty ne poistot ja lisäykset, jotka tehdään voimassaolevien maakuntakaavojen merkintöihin ja määräyksiin.

Punaisella tekstillä on esitetty Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavassa käytetyt uudet merkinnät, määräykset ja kehittämissuositukset.

Mustalla tekstillä on esitetty ne voimassaolevien maakuntakaavojen merkinnät ja määräykset, joita käytetään 4. vaihemaakuntakaavassa.

Uudenmaan liitto

Valokuva: Tuula Palaste-Eerola

Uudenmaan liitto // Nylands förbund
Uusimaa Regional Council // Helsinki-Uusimaa Region

Esterinportti 2 B • 00240 Helsinki • Finland
+358 9 4767 411 • toimisto@uudenmaanliitto.fi • uudenmaanliitto.fi

Asumista koskeva kehittämissuositus

Ympärivuotista asumista on ohjattava ensisijaisesti maakuntakaavan taajamatoimintojen alueille, tiivistettäviä alueita painottaen. Taajamatoimintojen ulkopuolelle suuntautuvaa asumista on ohjattava suunnitelmallisesti kyliin.

Laajoja aluekokonaisuuksia, jotka ovat muodostuneet väestömäärältään suuriksi, mutta toiminnallisesti yksipuolisiksi asuinalueiksi kehitetään monipuolistamalla niiden toiminnallista rakennetta. Kehittämiskeinoina käytetään maankäytön suunnittelun ohella kaupunkipoliittisia toimenpiteitä, joilla parannetaan tapauskohtaisesti alueiden sosiaalista, taloudellista ja/tai lähiympäristön tilaa. Alueen yhdyskuntarakennetta eheytetään palvelutason säilymistä ja parantamista tukevilla toimenpiteillä, työpaikkojen syntymistä edistävillä toimilla sekä paikalliskeskuksia kehittämällä.

Uusien alueiden suunnittelussa vältetään laajojen, yksinomaan asumiseen varattujen aluekokonaisuuksien muodostamista.

Helsingin seudun valkoisia alueita koskeva suunnittelumääräys

Alue, jolle maakuntakaavakartalla ei ole osoitettu erityistä käyttötarkoitusta, on tarkoitettu ensisijaisesti maa- ja metsätalouden ja niitä tukevien sivuelinkeinojen käyttöön. Alueelle suuntautuvaa asuin- ja työpaikkarakentamista on ohjattava taajamatoimintojen alueille ja kyliin. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa voidaan alueelle osoittaa muutakin vaikutuksiltaan paikallisesti merkittävää maankäyttöä.

Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on selvittävä ja otettava huomioon maiseman ja kulttuuriympäristön ominaispiirteet, sekä maa- ja metsätaloudellisesti, ekologisesti tai virkistyskäytön kannalta merkittävät pelto-, metsä ja muut luontoalueet ja vältettävä niiden tarpeetonta pirstomista.

Helsingin seutuun kuuluvat Espoo, Helsinki, Hyvinkää, Järvenpää, Kauniainen, Kerava, Kirkkonummi, Mäntsälä, Nurmijärvi, Pornainen, Sipoo, Tuusula, Vantaa ja Vihti.

Helsingin seudun ulkopuolisia valkoisia alueita koskeva kehittämissuositus

Alue, jolle maakuntakaavakartalla ei ole osoitettu erityistä käyttötarkoitusta, on tarkoitettu ensisijaisesti maa- ja metsätalouden ja niitä tukevien sivuelinkeinojen käyttöön. Alueelle suuntautuvaa asuin- ja työpaikkarakentamista on ohjattava taajamatoimintojen alueille ja kyliin. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa voidaan alueelle osoittaa muutakin vaikutuksiltaan paikallisesti merkittävää maankäyttöä.

Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on selvittävä ja otettava huomioon maiseman ja kulttuuriympäristön ominaispiirteet, sekä maa- ja metsätaloudellisesti, ekologisesti tai virkistyskäytön kannalta merkittävät pelto-, metsä ja muut luontoalueet ja vältettävä niiden tarpeetonta pirstomista.

Helsingin seudun ulkopuolisia kuntia ovat Askola, Hanko, Inkoo, Karkkila, Lapinjärvi, Lohja, Loviisa, Myrskylä, Porvoo, Pukila, Raasepori ja Siuntio.

Koko aluetta koskeva suunnittelumääräys

Merkitykseltään seudullisen vähittäiskaupan suuryksikön koon alaraja on 2000 k-m², ellei selvitysten perusteella muuta osoiteta ja ellei näissä suunnittelumääräyksissä muuta määrätä.

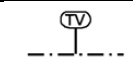
Koko aluetta koskeva suunnittelusuositus

Paikallisten tuulivoima-alueiden suunnittelu on mahdollista myös maakuntakaavan tuulivoima-alueiden ulkopuolella. Tämä edellyttää, että maakuntakaavan keskeisiä tavoitteita ei vaaranneta.

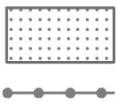
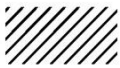
Suunnittelussa on kiinnitettävä huomiota tuulivoima-alueiden ympäristövaikutuksiin, erityisesti luonto- ja maisemavaikutuksiin, sekä elinympäristöön ja kulttuuriympäristöjen arvoihin kohdistuviin vaikutuksiin. Lisäksi tulee ottaa huomioon liikenteen ja puolustusvoimien toiminnasta aiheutuvat rajoitteet.

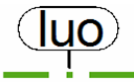
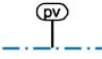
MERKINTÄ, MERKINNÄN SELITYS	MERKINNÄN KUVAUS	SUUNNITTELUMÄÄRÄYS
 Teollisuusalue	Merkinnällä osoitetaan muun yhdyskuntarakenteen ulkopuolella olevat erilliset teollisuustyöpaikka-alueet. Alueita osoitetaan sellaisia toimintoja varten, jotka toimintansa laadun, ympäristövaikutusten tai muun syyn vuoksi eivät voi sijaita asutuksen välittömässä läheisyydessä.	Alue varataan teollisuustyöpaikkarakentamiseen. Alueelle voidaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa osoittaa tarkempien selvitysten perusteella ympäristövaikutuksiltaan merkittäviä teollisuuslaitoksia ja/tai vaarallisia kemikaaleja käsitteleviä laitoksia. Merkittävät ympäristöhäiriöt on estettävä teknisin ratkaisuin ja/tai osoittamalla riittävät suoja-alueet. Siltä osin kuin alueella varastoidaan ja/tai valmistetaan polttonesteitä tai muita vaarallisia aineita, alueen ja sen lähiympäristön suunnittelussa on huomioitava varastoinnin aiheuttamat ympäristöriskit. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee ottaa huomioon alueen kulttuurihistorialliset ja maisemalliset ominaispiirteet. Uusi rakentaminen ja muu maankäyttö on sopeutettava ympäristöönsä tavalla, joka turvaa ympäristö- ja luonto-arvot sekä ottaa huomioon alueen kulttuurihistorialliset ja maisemalliset ominaispiirteet. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on kiinnitettävä huomiota hulevesien hallintaan ja varauduttava sään ääri-ilmiöihin. Alueen käyttöä suunniteltaessa on huolehdittava siitä, että rakentaminen tai muu käyttö ei yksistään tai tarkasteltuna yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa aiheuta aluevaraukseen rajoittuvalla tai alueen läheisyydessä sijaitsevalla Natura 2000-verkostoon kuuluvalla tai valtioneuvoston verkostoon ehdottamalla alueella sellaisia haitallisia vaikutuksia veden laatuun, määrään, vesitasapainoon tai vesialueen pohjaolosuhteisiin eikä sellaisia melu- tai muita häiriöitä, jotka merkittävästi heikentävät alueen niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää Natura 2000 -verkostoon.

 Liikennealue	Merkinnällä osoitetaan alueita lentotoimintaa ja satamatoimintaa sekä niihin kytkeytyvää muuta toimintaa varten. Merkintään ei liity liitty MRL 33 §:n 1. momentin mukaista nojalla rakentamisrajoitusta.	Hangon lentokenttäalueen käyttö on suunniteltava niin, että melutaso (LAeq 7-22) on ympäristön asuntoalueilla ja niihin verrattavilla alueilla enintään 55 dB, sekä loma-asutukseen käytettävillä alueilla 45 dB.
 Satama	Merkinnällä osoitetaan aluetarpeeltaan pienet, taajamatoimintojen alueisiin liittyvät maakunnallisesti merkittävät kauppamerenkulun satamat. Satama-alueen tarkka sijainti ja laajuus määritellään yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa.	
 Lentoasema tai -kenttä	Merkinnällä osoitetaan aluetarpeeltaan pienet lentoasemat ja -kentät. Lentoasema- tai -kenttäalueen tarkka sijainti ja laajuus määritellään yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa.	
 Laivaväylä	Merkinnällä osoitetaan tärkeimmät kauppamerenkulun väylät.	
 Veneväylä	Merkinnällä osoitetaan alueellisesti merkittävät veneilyn runkoväylät.	
 Liikennetunnelin ohjeellinen linjaus	Merkinnällä osoitetaan tien tai radan ohjeellinen tunneliosuus. Merkintään ei liity MRL 33 §:n 1. momentin mukaista rakentamisrajoitusta.	Tunnelimerkintä osoittaa liikenneväylän tunneliosuuden ohjeellisen sijainnin. Tunnelin tarkka sijainti määritellään yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon luonto-, kulttuuriympäristö- ja maisema-arvot sekä pohja- ja pintavesien suojelu. Liikennetunnelia suunniteltaessa on huolehdittava siitä, että rakentaminen tai käyttö ei yksistään tai yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien aiheuta liikennetunnelin linjauksella tai sen läheisyydessä sijaitsevalla Natura 2000 -verkostoon kuuluvalla tai valtioneuvoston verkostoon ehdottamalla alueella sellaisia haitallisia vaikutuksia veden laatuun, määrään, vesitasapainoon tai vesialueen pohjaolosuhteisiin eikä sellaisia muita

		häiriöitä, jotka merkittävästi heikentävät alueen luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on tai on tarkoitus sisällyttää Natura 2000 -verkostoon.
 Logistiikka-alue	Merkinnällä osoitetaan suuria, yhtenäisiä alueita logistiikalle.	Alue suunnitellaan logistiikkakeskuksille ja niitä tukeville toiminnoille. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa alueelle ei tule osoittaa asumista eikä muuta alueelle soveltumatonta toimintaa. Alueelle tulee suunnitella laajoja yhtenäisiä alueita suurten logistiikkakeskusten toteuttamiselle. Uusi rakentaminen on sopeutettava ympäristöönsä tavalla, joka turvaa ympäristö- ja luontoarvot sekä ottaa huomioon alueen kulttuurihistorialliset ja maisemalliset ominaispiirteet. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on kiinnitettävä huomiota hulevesien hallintaan ja varauduttava sään ääri-ilmiöihin.
 Vaihtoehtoinen logistiikan tieyhteys	Ominaisuusmerkinnällä osoitetaan Keski-Uudenmaan alueella sijaitsevat logistiikan kannalta vaihtoehtoiset poikittaiset tieyhteydet.	
 Tuulivoiman tuotantoon soveltuva alue	Ominaisuusmerkinnällä osoitetaan maakunnallisesti merkittävät merituulipuistojenvoimatuotantoon sijoituspaikaksi soveltuvat alueet. Maakunnalliselle tuulivoimatuotantoon soveltuvalla alueella on mahdollista sijoittaa vähintään 10 tuulivoimalayksikköä.	Merituulipuistojenvoima-alueiden sijainti ja laajuus sekä toteuttamisedellytykset selvitetään ja määritellään yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Suunnittelussa on kiinnitettävä huomiota tuulipuistojenvoima-alueiden ympäristövaikutuksiin, erityisesti luonto-ja maisemavaikutuksiin, sekä elinympäristöön ja kulttuuriympäristöjen arvoihin kohdistuviin vaikutuksiin. Lisäksi tulee ottaa huomioon sovitettava tuulipuistojen sijainnit liikenteen ja puolustusvoimien toimintaan toiminnasta aiheutuvat rajoitteet. Aluetta suunniteltaessa on kuultava puolustusvoimia.

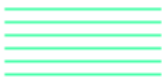
 Virkistysalue	Merkinnällä osoitetaan yleiseen virkistykseen ja ulkoiluun tarkoitetut alueet. Merkintä sisältää virkistysalueella olemassa olevat sekä yhdyskuntarakenteen eheyttämisen kannalta tarpeelliset kokoojakadut ja vastaavat yhdystiet. Merkintään liittyy MRL 33 §:n 1. momentin nojalla rakentamisrajoitus.	Alue varataan yleiseen virkistykseen ja ulkoiluun. Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on turvattava virkistyskäyttöedellytyksien säilyminen, alueen saavutettavuus, riittävä palvelu- ja varustetaso sekä ympäristöarvot ja osoitettava maakuntakaavakartalle merkittyjen ulkoilureittien jatkuvuus virkistysalueella. Virkistysalueiden suunnittelussa on kiinnitettävä huomiota alueiden ominaisuuksiin ekologisen verkoston osana sekä merkitykseen luonnon monimuotoisuuden kannalta. Virkistysalueelle voidaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa osoittaa vaikutusten arvioinnin perusteella yhdyskuntarakenteen eheyttämisen kannalta tarpeellisia paikallisia väyliä ja yhdyskuntateknisen huollon laitteita ja rakenteita. Välttämättömien väylien suunnittelussa on turvattava virkistysyhteyksien mahdollisimman esteetön ja turvallinen jatkuminen.
 Viheryhteystarve	Merkinnällä osoitetaan virkistysalueverkostoon ja ekologiseen verkostoon kuuluvat viheryhteydet ja -alueet.	Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on huolehdittava siitä, että merkinnällä osoitettu yhteys säilyy tai toteutuu tavalla, joka turvaa virkistys- ja ulkoilumahdollisuudet, alueen maisema-arvot, arvokkaiden luontokohteiden säilymisen sekä lajiston liikkumismahdollisuudet. Viheryhteyden mitoituksessa on kiinnitettävä huomiota yhteyden merkitykseen ekologisen verkoston osana sekä seudullisten ja paikallisten virkistystarpeiden yhteensovittamiseen siten, että olemassa olevat virkistykseen varatut tai siihen soveltuvat rakentamattomat alueet varataan yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa mahdollisuuksien mukaan virkistyskäyttöön.
 Luonnonsuojelualue	Merkinnällä osoitetaan luonnonsuojelulain nojalla suojeltuja tai suojeltaviksi tarkoitettuja alueita. Niitä ovat kansallispuistot, luonnonpuistot ja muut luonnonsuojelualueet. Suojelualueiksi on osoitettu myös suojeluohjelmien alueita sekä Natura 2000 -ohjelman alueita siltä osin kuin päätösten yhteydessä on toteuttamiskeinoksi esitetty luonnonsuojelulaki.	Suojelualueiksi osoitetuille alueille ei saa suunnitella toimenpiteitä, jotka vaarantavat tai heikentävät niitä luonto- ja ympäristöarvoja, joiden perusteella alueesta on muodostettu luonnonsuojelualue tai tavoitteena on perustaa siitä sellainen. Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on osoitettava maakuntakaavakartalle merkittyjen ulkoilureittien jatkuvuus.

	Merkintään liittyy MRL 33 §:n 1. momentin nojalla rakentamisrajoitus.	
 Ulkoilureitti	Merkinnällä osoitetaan taajama-toimintojen alueiden, luonnon-suojelualueiden ja virkistysalueiden ulkopuoliset maakunnallisesti ja seudullisesti merkittävät ulkoilureitit. Merkintä on ohjeellinen ja linjaus osoittaa ensisijaisesti yhteystarpeen.	Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on turvattava ulkoilureittien toteuttamisedellytykset maakunnallisesti ja seudullisesti toimivana reitistönä. Yksityiskohtaisessa reittisuunnittelussa on pyrittävä hyödyntämään olemassa olevan tiestön ja poluston käyttömahdollisuuksia. Taajamissa ja virkistysalueilla ulkoilureitit on johdettava alueiden sisäisille ulkoilun ja kevyen liikenteen väylille.
 Natura 2000 -verkostoon kuuluva tai ehdotettu alue	Ominaisuusmerkinnällä osoitetaan valtioneuvoston päätöksen mukaiset sekä valtioneuvoston tekemän ohjelman täydennysehdotuksen mukaiset Natura 2000 -ohjelman alueet. Maa- ja vesialueet osoitetaan rasterimerkinnällä ja jokikohteet viivamerkinnällä. Luonnonsuojelulain perusteella alueelle tai sen läheisyyteen ei saa suunnitella toimenpiteitä, jotka merkittävästi heikentävät niitä lintu-direktiivin tai luontodirektiivin mukaisia luonnonarvoja, joiden perusteella alue on otettu ohjelmaan.	
 Arvokas harjua tai muu geologinen muodostuma	Ominaisuusmerkinnällä osoitetut geologiset muodostumat sisältävät merkittäviä maisemallisia ja luonnontieteellisiä arvoja. Merkinnällä osoitetaan harjujen-suojeluohjelman mukaiset valtakunnallisesti arvokkaat harjuaalueet, vahvistettujen seutukaavojen arvokkaat harjuaalueet, valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaat kalliomaisema-alueet, sekä maakunnallisesti arvokkaat moreenimuodostumat sekä tuuli- ja rantakerrostumat . Alueilla, joille on aluevarausmerkinnällä osoitettu käyttötarkoitus, ensisijaisen maankäyttömuodon määrittelee aluevarausmerkintä.	Alueidenkäyttö on suunniteltava niin, ettei aiheuteta maa-aineslaissa tarkoitettua kauniin maisema-kuvan turmeltumista, luonnon merkittävien kauneusarvojen tai erikoisten luonnonesiintymien tuhoutumista tai laajalle ulottuvia vahingollisia ominaisuuksia luontosuhteissa. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on arvioitava ja sovitettava yhteen maakuntakaavassa osoitetun käyttötarkoituksen mukainen maankäyttö ja geologiset arvot.

MLY Metsätalousvaltainen alue, joka on laaja, yhtenäinen ja ekologisen verkoston kannalta merkittävä	Merkinnällä osoitetaan pääasiassa metsätaloustaloudessa olevia, pinta-alaltaan laajoja ja yhtenäisiä metsäalueita, jotka ovat maakunnan ekologisen verkoston kannalta merkittäviä. Alueita käytetään pääasiallisen käyttötarkoituksen lisäksi myös muihin tarkoituksiin, kuten maanviljelyyn, haja-asutusluonteiseen rakentamiseen ja loma-asumiseen. Metsien hoitaminen ja käyttäminen alueella perustuu metsälain säädöksiin.	Alueen suunnittelussa on turvattava metsätalouden ja muiden maaseutuelinkeinojen toiminta- ja kehittämisedellytykset. Alueen säilyminen yhtenäisenä on turvattava välttämällä alueen pirstomista muulla maankäytöllä siten, että syntyy alueen kokoon nähden vaikutuksiltaan laaja-alaisia, pysyviä tai pitkäkestoisia liikkumisesteitä. MLY-alueelle voidaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa osoittaa vaikutusten arvioinnin perusteella yhdyskuntarakenteen eheyttämisen kannalta tarpeellisia paikallisia väyliä ja yhdyskuntateknisen huollon laitteita ja rakenteita. Välttämättömien väylien suunnittelussa on turvattava ekologisten yhteyksien mahdollisimman esteetön ja turvallinen jatkuminen.
 Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue	Ominaisuusmerkinnällä osoitetaan luonnon monimuotoisuuden kannalta vähintään maakunnallisesti merkittäviä alueita.	Alueen suunnittelussa on selvitettävä tarkemmin ja otettava huomioon luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeät arvot ja ekologiset yhteydet.
 Pohjavesialue	Ominaisuusmerkinnällä osoitetaan pohjavesialueet, jotka ovat ominaisuuksiltaan arvokkaita ja jotka voivat olla tai ovat yhdyskuntien vedenhankinnan kannalta tärkeitä.	Aluetta koskevat toimenpiteet on suunniteltava siten, etteivät ne vähennä pysyvästi pohjaveden määrää tai heikennä sen laatua.
 Pääkaupunkiseudun rannikko- ja saaristovyöhyke - rajaus	Merkinnällä osoitetaan pääkaupunkiseudun saaristo ja rannikkoalueet. Erillisellä virkistysaluemerkinnällä on osoitettu ne saaret, joilla on erittäin tärkeä merkitys virkistysalueina.	Rajauksen sisäpuolella olevat virkistykseen soveltuvat yhtenäiset ja riittävän laajat rakentamattomat maa-alueet varataan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa virkistykseen, jollei erillisellä aluevarausmerkinnällä ole muuta osoitettu. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on rajauksen sisäpuolella selvitettävä ja otettava huomioon tärkeät lintualueet. Rajauksen sisäpuolella olevilla alueilla voidaan kaavamerkinnän mukaisen pääkäyttötarkoituksen lisäksi sijoittaa kehittää ympäristöönsä sopeutuvaa ja olemassa olevaa loma-asutusrakennetta

		nykyistä asutusta täydentävää loma-asumista ja matkailun kannalta tarpeellista rakentamista. Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon kulttuuri- ja luonnonmaiseman arvojen sekä arvokkaiden luonto-olosuhteiden säilyminen, ympäristön tilan parantaminen ja vesiensuojelun edistäminen.
 Saaristovyöhykkeiden välinen raja	Rajaviiva erottaa toisistaan maisemamaantieteellisiä merenranta-alueen vyöhykkeitä, joiden suunnittelumääräykset perustuvat alueiden erityisluonteeseen ja ominaispiirteisiin.	
vz1 Mantereen rantavyöhyke ja sisäsaaristo	Vyöhykkeen pohjoisrajan muodostaa meren rantaviivasta sisämaahan ulottuvan rantavyöhykkeen mantereen puoleinen reuna. Vyöhykettä on tarkoitus suunnitella kaikkia toimintoja ja maankäyttömuotoja sisältävänä alueena.	Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon kulttuuri- ja luonnonmaiseman arvojen sekä arvokkaiden luonto-olosuhteiden säilyminen, ympäristön tilan parantaminen ja vesiensuojelun edistäminen sekä virkistyskäyttötarpeet. Yksityiskohtaisemman suunnittelun yhteydessä on selvitettävä ja otettava huomioon tärkeät lintualueet.
vz2 Ulkosaaristo	Vyöhykettä on tarkoitus suunnitella ensisijaisesti saaristoelinkeinojen ja soveltuvien vapaa-ajan asumisen alueena, jossa uusi rakentaminen on pienimuotoista ja maiseman ominaispiirteet huomioon otettavaa.	Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon virkistystarpeet, kulttuuri- ja luonnonmaiseman arvojen säilyminen sekä luonnonsuojelulliset tavoitteet, ympäristön tilan parantaminen ja vesiensuojelun edistäminen. Yksityiskohtaisemman suunnittelun yhteydessä on selvitettävä ja otettava huomioon tärkeät lintualueet.

vz3 Merivyöhyke	Vyöhykettä on tarkoitus suunnitella alueena, jossa rakentaminen on vähäistä.	Alueelle saa suunnitella maa- ja metsätalouden ja kalatalouden harjoittamista varten tarpeellista rakentamista, maanpuolustuksen, raja- ja valvonnan, merenkulun ja kansallispuistojen tarpeisiin tapahtuvaa rakentamista, rakentamista, jossa on kyse olemassa olevan asuinrakennuksen korjaamisesta tai vähäisestä laajentamisesta ja samaan pihapiiriin kuuluvan talousrakennuksen rakentamisesta, sekä muuta vastaavaa rakentamista. Lisäksi saadaan soveltuville osille suunnitella saaristoelinkeinojen kehittämisen ja matkailun kannalta tarpeellista rakentamista, mikäli selvitysten perusteella osoitetaan, että rakentaminen voidaan sopeuttaa yhteen maiseman ominaispiirteiden ja luonnonolosuhteiden vaalimisen kanssa. Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon virkistystarpeet, kulttuuri- ja luonnonmaiseman arvojen säilyminen sekä luonnonsuojelulliset tavoitteet, ympäristön tilan parantaminen ja vesiensuojelun edistäminen. Yksityiskohtaisemman suunnittelun yhteydessä on selvitettävä ja otettava huomioon tärkeät lintualueet.
 Valtakunnallisesti arvokas maisema-alue (valtioneuvoston päätös 1995)	Ominaisuusmerkinnällä osoitetaan valtakunnallisesti arvokkaat maaseudun maisema-alueet. Alueilla, joille on aluevarausmerkinnällä osoitettu käyttötarkoitus, ensisijaisen maankäyttömuodon määrittelee aluevarausmerkintä.	Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ja kehittämisessä on otettava huomioon alueen ominaispiirteiden vaaliminen ja turvattava maisema- ja kulttuuriarvojen säilyminen. Alueen suunnittelussa on arvioitava ja sovitettava yhteen maakuntakaavassa osoitetun käyttötarkoituksen mukainen maankäyttö sekä maisema- ja kulttuuriympäristöarvot. Merkittävissä hankkeissa on kuultava alueellista elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskusta.
 Valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö (RKY 2009)	Ominaisuusmerkinnällä osoitetaan valtakunnallisesti merkittävät rakennetun kulttuuriympäristön alueet, tiet ja kohteet (RKY 2009). Alueilla, joille on aluevarausmerkinnällä osoitettu käyttötarkoitus, ensisijaisen maankäyttömuodon määrittelee aluevarausmerkintä.	Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa, rakentamisessa ja käytössä on otettava huomioon kulttuuriympäristön ominaispiirteiden vaaliminen ja turvattava maisema- ja kulttuuriarvojen säilyminen. Alueen suunnittelussa on arvioitava ja sovitettava yhteen maakuntakaavassa osoitetun käyttötarkoituksen mukainen maankäyttö sekä kulttuuriympäristöarvot.

		Toimenpiteitä suunniteltaessa on kuultava museoviranomaisia.
 Maakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristö	Ominaisuusmerkinnällä osoitetaan kulttuuriympäristön vaalimisen kannalta maakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöt, jotka käsittävät sekä maisema- että rakennetun kulttuuriympäristön alueita. Alueilla, joille on aluevarausmerkinnällä osoitettu käyttötarkoitus, ensisijaisen maankäyttömuodon määrittelee aluevarausmerkintä.	Kulttuuriympäristöä tulee kehittää sen arvot huomioon ottaen. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa, rakentamisessa ja käytössä on otettava huomioon kulttuuriympäristön ominaispiirteet ja sovitettava ne yhteen maakuntakaavassa osoitetun käyttötarkoituksen mukaisen maankäytön kanssa.
 Taajamatoimintojen alue	Merkinnällä osoitetaan yksityiskohtaista suunnittelua edellyttävät asumiseen, palvelu- ja työpaikka- sekä muihin taajamatoimintoihin varattavat rakentamisalueet. Merkintä sisältää taajamien sisäiset liikenneväylät sekä liikenteen tarvitsemat satama-, huolto-, varikko-, terminaali-, ratapiha- ja muut vastaavat alueet, ulkoilureitit, pyöräily- ja jalankulkureitit, paikalliskeskukset, yhdyskuntateknisen huollon alueet, muut erityisalueet, paikalliset suojelualueet sekä virkistys- ja puistoalueet. Taajamatoimintojen alue -merkintä ei estä maa- ja metsätalouskäytössä olevien alueiden säilyttämistä tarvittaessa nykyisessä käytössään.	Aluetta suunnitellaan asumisen, ympäristöönsä soveltuvien työpaikkatoimintojen sekä näihin liittyvien palveluiden ja toimintojen alueena. Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on kiinnitettävä erityistä huomiota yhdyskuntarakenteen eheyttämiseen. Uusi rakentaminen ja muu maankäyttö on sopeutettava suunnittelulla ympäristöönsä tavalla, joka vahvistaa taajaman omaleimaisuutta ja turvaa ympäristö- ja luontoarvot sekä ottaa huomioon alueen kulttuurihistorialliset ja maisemalliset ominaispiirteet. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on kiinnitettävä huomiota hulevesien hallintaan ja varauduttava sään ääri-ilmiöihin. Alueen käyttöä suunniteltaessa on huolehdittava siitä, että rakentaminen tai muu käyttö ei yksistään tai tarkasteltuna yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa aiheuta aluevaraukseen rajoittuvalla tai alueen läheisyydessä sijaitsevalla Natura 2000-verkoston kuuluvalla tai valtioneuvoston verkostoon ehdottamalla alueella sellaisia haitallisia vaikutuksia veden laatuun, määrään, vesitasapainoon tai vesialueen pohjaolosuhteisiin eikä sellaisia melu tai muita häiriöitä, jotka merkittävästi heikentävät alueen niitä luonnonarvoja,

		joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää Natura 2000 -verkostoon. Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on toimintojen sijoittelulla ja alueiden käytön riittävällä tehokkuudella edistettävä pyöräilyä, jalankulkua ja joukkoliikennettä tukevaa yhdyskuntarakennetta. Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on turvattava päivittäisten palveluiden saatavuus, riittävät ulkoilu- ja virkistysmahdollisuudet sekä pyöräily ja jalankulkuuhteudet seudullisille virkistysalueille. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on myös turvattava paikalliskeskusten toimintaedellytykset sekä kiinnitettävä huomiota siihen, että päivittäistavarakaupan lähipalvelupisteitä varten on toteuttamismahdollisuuksia. Merkitykseltään seudullisten vähittäiskaupan suuryksikköjen koon alarajat ovat seuraavat: - Sellaisen vähittäiskaupan, joka kaupan laatu huomioon ottaen voi sijoittua perustelluista syistä myös keskusta-alueiden ulkopuolelle, kuten auto-, rauta-, huonekalu-, puutarha- ja maatalouskauppa, koon alaraja on Helsingissä, Espoossa, Vantaalla ja Kauniaisissa 30 000 k-m², Hyvinkäällä, Järvenpäässä, Keravalla, Kirkkonummella, Lohjalla, Mäntsälässä, Nurmijärvellä, Porvoossa, koon alarajat ovat seuraavat: Raaseporissa, Sipoossa, Tuusulassa ja Vihdissä 10 000 k-m², Askolassa, Hangossa, Inkoossa, Karkkilassa, Loviisassa, Pornaisissa ja Siuntiossa 5 000 k-m² ja Lapinjärvellä, Myrskylässä ja Pukkilassa 2000 k-m², ellei selvitysten perusteella muuta osoiteta. - Muun erikoistavaran kaupan osalta koon alaraja on Helsingissä, Espoossa, Vantaalla ja Kauniaisissa 10 000 k-m², Askolassa, Hangossa, Hyvinkäällä, Inkoossa, Järvenpäässä, Karkkilassa, Keravalla, Kirkkonummella, Lohjalla, Loviisassa,
--	--	---

		Mäntsälässä, Nurmijärvellä, Pornaisissa, Porvoossa, Raaseporissa, Sipoossa, Siuntiossa, Tuusulassa ja Vihdissä 5000 k-m² ja Lapinjärvellä, Myrskylässä ja Pukkilassa 2000 k-m², ellei selvitysten perusteella muuta osoiteta. • Päivittäistavarakaupan osalta koon alaraja on Helsingissä, Espoossa, Vantaalla ja Kauniaisissa 5000 k-m² ja Uudenmaan muissa kunnissa 2000 k-m², ellei selvitysten perusteella muuta osoiteta. Merkitykseltään seudullisella vähittäiskaupan suuryksiköllä tarkoitetaan myös useasta myymälästä koostuvaa vähittäiskaupan aluetta, joka on vaikutuksiltaan verrattavissa merkitykseltään seudulliseen vähittäiskaupan suuryksikköön. Rakentamattomat rannat on yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa varattava yleiseen virkistykseen, jollei erityinen tarve edellytä alueen osoittamista muuhun käyttöön. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on osoitettava maakuntakaavakartalle merkittyjen ulkoilureittien jatkuvuus taajamatoimintojen alueella. Kunnan yleis- ja asemakaavoituksessa on otettava huomioon ja turvattava seudullisiin tarveselvityksiin perustuvat riittävät varikkoalueet joukkoliikenteen varikoille. Suunniteltaessa muuta maankäyttöä olemassa olevien varikoiden alueille on varmistettava, että korvaava varikkokapasiteetti on toteutettu ennen olemassa olevan varikon toiminnan päättymistä.
--	--	---

 Tiivistettävä alue	Merkintä on kehittämisperiaatemarkintä. Merkinnällä osoitetaan tiivistettävät taajama- ja keskustatoimintojen alueet, jotka tukeutuvat kestävään liikennejärjestelmään.	Aluetta on suunniteltava joukkoliikenteeseen, kävelyyn ja pyöräilyyn tukeutuvana kyseisen taajaman muuta aluetta tehokkaammin rakennettavana alueena. Yhdyskuntarakennetta tiivistettäessä on kiinnitettävä huomiota erityisesti alueen ominaispiirteisiin ja kulttuuriympäristöön, elinympäristön laatuun, ekologisen verkoston toimivuuteen sekä lähivirkistysalueiden riittävyteen.
-- (k) -- Maakaasun runkoputken ohjeellinen linjaus	Merkinnällä osoitetaan korkeapaineisten (yli 40 bar) maakaasuputkien ohjeelliset linjaukset. Merkintään ei liity MRL 33 §:n 1. momentin mukaista rakentamisrajoitusta.	Alueiden käyttöä suunniteltaessa on otettava huomioon maakaasuputkiston suojaetäisyyksistä annetut määräykset. Maakaasun runkoputken linjauksia suunniteltaessa on huolehdittava siitä, että linjaus ei yksistään tai tarkasteltuna yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa aiheuta linjauksella tai sen läheisyydessä sijaitsevalla Natura 2000- verkostoon kuuluvalla tai valtioneuvoston verkostoon ehdottamalla alueella sellaisia haitallisia vaikutuksia, jotka merkittävästi heikentävät alueen niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää Natura 2000-verkostoon.

32 § Utlåtande över utkastet till delgeneralplan för Sibbesborg (Sibbo kommun)

VD/3356/00.04
J-VN/LV/Thu/JB/ALS

Sibbo kommun har begärt om utlåtande av Vanda stad gällande utkastet till delgeneralplan för Sibbesborg. Utlåtandet ska inlämnas senast 4.3.2015.

Sibbesborg delgeneralplan har som mål ett tätt stadscentrum som i fråga om service och arbetsplatser är självförsörjande. Syftet är att kraftigt utveckla samhällsstrukturen i södra Sibbo till en del av den växande huvudstadsregionen. I delgeneralplanen ges anvisningar för den nya områdeshelhetens struktur genom bestämmelser om nybyggnadernas placering och volym, placeringen av service och arbetsplatser, trafiknätet samt grönområdesstrukturen.

Delgeneralplanen för Sibbesborg tar sikte på år 2035 när området kan ha cirka 30 000 nya invånare och 5 000 nya arbetsplatser. Kollektivtrafikmässigt kommer området att vara beroende av busstrafik fram till det att spårbanan för persontrafik utsträcks till området efter år 2040.

Sibbesborg delgeneralplan samt bilagor finns på adressen
http://www.sipoo.fi/se/sibbesborg/planering/sibbesborg_delgeneralplan

Stadsstyrelsen 9.2.2015 § 61

Förslag framlagt av biträdande stadsdirektören för verksamhetsområdet för markanvändning, byggnad och miljö:

Stadsstyrelsen beslutar föreslå för stadsfullmäktige att ge bifogade utlåtande om utkastet till delgeneralplan för Sibbesborg.

Beslut:

Förslaget godkändes.

Stadsfullmäktige 2.3.2015 § 32

Stadsstyrelsens förslag:

Stadsfullmäktige beslutar ge bifogade utlåtande om utkastet till delgeneralplan för Sibbesborg.

Protokollet justeras och godkänns för denna paragrafs del omgående vid sammanträdet.

Beslut:

Förslaget godkändes.

Protokollet justerades och godkändes för denna paragrafs del omgående vid sammanträdet.

Bilagor:

- Vandas utlåtande över Sibbo kommuns utkast till delgeneralplan för Sibbesborg
- Sibbo kommuns begäran om utlåtande om det korrigerade förslaget till delgeneralplan för Eriksnäs samt utkastet till delgeneralplan för Sibbesborg

Anvisningar för sökande av ändring: 4.1 Besvärsförbud

Närmare information:

Leena Viilo, trafikplaneringschef, tfn 09 8392 2431, fornamn.efternamn[at]vantaa.fi

Lausunto Sipoon kunnan Sibbesborgin osayleiskaavaluonnoksesta

Sibbesborgin osayleiskaavassa esitetään suurta väestömäärän kasvua. Tämän kasvun aiheuttama pääkaupunkiseudulle suuntautuva liikenne kuormittaa tieverkosta etenkin Porvoonväylää ja Kehä III:n itäosaa. Myös kesken oleva Östersundomin yhteinen yleiskaava sekä Helsingin yleiskaavan liikennetkaisu vaikuttavat kyseisten teiden kuormittumiseen. Sibbesborgin osayleiskaavassa tulee varmistaa että tieverkon kapasiteetti riittää esitetylle liikennemäärän kasvulle. E18 on tärkeä tavaraliikenteen yhteys, jonka toimivuus tulee turvata.

Selostuksessa mainitaan: "Seudullisissa liikenne-ennusteissa havaitaan, että metron kapasiteetti ylittyy vuoden 2050 jälkeen (WSP 2014, kaavan liite nro 9). Tarkoituksenmukaisempi raideliikenteen vaihtoehto voi tällöin olla taajama- tai kaupunkijuna. Sibbesborgin osayleiskaavassa varaudutaan siis henkilöraideliikenteeseen, ottamatta vielä tarkemmin kantaa liikkumisvälineeseen." HELI-radan varaus on poistettu maakuntakaavasta, eikä taajama- tai kaupunkijuna ole enää mahdollinen. Osayleiskaavan maankäytön ja metron kapasiteetin välinen ristiriita tulee selvittää.

19.12.2014

**Pyydämme lausuntoanne seuraavista kavasuunnitelmista 4.3.2015 mennessä
Vi ber Era utlåtanden gällande följande planer före 4.3.2015****Eriksnäs in korjattu osayleiskaavaehdotus ja Sibbesborgin osayleiskaavaluonnos**

Etelä-Sipoon aluetta on tarkoitus kehittää voimakkaasti Sipoon yleiskaava 2025:n mukaisesti. Alueelle laaditaan oikeusvaikutteiset osayleiskaavat, joiden ensisijaisena tarkoituksena on ohjata asemakaavoitusta ja toteutuksen vaiheistusta. Eriksnäs in korjattu osayleiskaavaehdotus ja Sibbesborgin osayleiskaavaluonnos ovat julkisesti nähtävillä 12.1.–4.3.2015 ja suunnitelmista pyydetään palautetta viranomaisilta sekä asukkailta.

Lausunnot ja muistutukset Eriksnäs in osayleiskaavaehdotuksesta sekä lausunnot ja mielipiteet Sibbesborgin osayleiskaavaluonnoksesta pyydetään toimittamaan kirjallisena Sipoon kunnanhallitukselle osoitteeseen PL 7, 04131 SIPOO 4.3.2015 mennessä tai sähköisesti osoitteeseen info@sipoo.fi

Samaan aikaan nähtävillä on Östersundomin kuntien yhteinen yleiskaava ja siitä lausunnot ja muistutukset pyydetään toimittamaan sähköpostitse viimeistään 4.3.2015 Östersundom-toimikunnalle osoitteeseen helsinki.kirjaamo@hel.fi tai postitse osoitteeseen Helsingin kaupungin kirjaamo (Pohjoisesplanadi 11–13), Östersundom-toimikunta, PL 10, 00099 HELSINGIN KAUPUNKI.
Östersundomin kaava-aineistot löytyvät osoitteesta: <http://yhteinenostersundom.fi/>

Kaava-aineistoja esitellään tiistaina 3.2.2015 klo 10–17 ja keskiviikkona 4.2.2015 klo 12.30–20 Söderkullan kirjaston kokoushuoneessa pidettävässä kaavanäyttelyssä. Tervetuloa!

Kaava-asiakirjoja ei ole liitteenä, vaan pyydämme Teitä ystävällisesti tutustumaan sähköiseen aineistoon:
Eriksnäs:

http://www.sipoo.fi/fi/palvelut/asuminen_ja_rakentaminen/kaavoitus/yleiskaavat/eriksnasin_osayleiskaava
Sibbesborg: <http://www.sipoo.fi/fi/sibbesborg>

Pyydämme lähettämään lausuntonne 4.3.2015 mennessä osoitteella info@sipoo.fi

19.12.2014

Det korrigerade förslaget till delgeneralplan för Eriksnäs och utkastet till delgeneralplan för Sibbesborg

Södra Sibbo kommer att utvecklas kraftigt enligt generalplanen för Sibbo 2025. För området utarbetas rättsverkande delgeneralplaner, vars primära syfte är att styra detaljplaneringen och indelningen av genomförandet i faser. Det korrigerade förslaget till delgeneralplan för Eriksnäs och utkastet till delgeneralplan för Sibbesborg är framlagda 12.1–4.3.2015 och om planerna bes respons av myndigheter och invånare.

Vi ber Er skicka utlåtanden och anmärkningar om Eriksnäs planförslag, samt utlåtanden och åsikter gällande planutkastet för Sibbesborg, skriftligt till adressen Sibbo kommunstyrelse, Pb 7, 04131 Sibbo eller per e-post till info@sibbo.fi före 4.3.2015.

Samtidigt är planförslaget till kommunernas gemensamma generalplan för Östersundom framlagt. Anmärkningar mot det ska lämnas in till Östersundomkommittén senast 4.3.2015 antingen per e-post till adressen helsinki.kirjaamo@hel.fi eller per post till adressen Helsingfors stads registratorskontor (Norra esplanaden 11–13), Östersundomkommittén, PB 10, 00099 HELSINGFORS STAD. Planmaterialet finns: <http://yhteinenostersundom.fi/sv/>

Delgeneralplanerna presenteras vid en planutställning i mötesrummet i Söderkulla bibliotek, tisdag 3.2.2015 kl. 10.00–17.00 och onsdag 4.2.2015 kl. 12.30–20.00. Välkommen!

Plandokumentet har inte bifogats utan vi ber Er vänligen att ta del av materialet på adressen:

Eriksnäs: http://www.sipoo.fi/se/service/bygga_och_bo/planlaggning/generalplaner/delgeneralplan_for_eriksnas
Sibbesborg: <http://www.sipoo.fi/se/sibbesborg>

Vi ber Er skicka utlåtanden till adressen info@sibbo.fi före 4.3.2015

Lisätietoja Tilläggsuppgifter:

Yleiskaava-arkkitehti - Generalplanearkitekt Eveliina Harsia, puh. 09 2353 6727
Yleiskaavapäällikkö - Generalplanechef Kaisa Yli-Jama, puh. tfn 09 2353 6702
Liikennesuunnittelija - Trafikplanerare Eva Lodenius, puh. tfn 09 2353 6713
E-mail: etunimi.sukunimi@sipoo.fi eller fornamn.efternamn@sibbo.fi

33 § Utfärdande av byggförbud i området nr 90098R, Pirttiranta

VD/9945/10.02.06/2014
J-VN/TLA/APE/SRU/JB/ALS

Området Pirttiranta i Vanda beläggs med byggförbud för den tid detaljplaneringen av området pågår.

Med stöd av 53 § 1 mom.1 punkten i markanvändnings- och bygglagen (132/1999) kan kommunen utfärda byggförbud i ett område när frågan om att utarbeta eller ändra en detaljplan för ett område har väckts. Med stöd av MBL 53 § 2 mom. gäller byggförbud i högst två år. Är planläggningen oavslutad, kan kommunen förlänga förbudstiden med två år åt gången. Ett byggförbud som kommunen utfärdat för utvidgning av planeområdet kan dock gälla högst åtta år, men i övrigt finns ingen tidsgräns för byggförbudet. Undantag kan sökas från byggförbudet. Kommunen kan utfärda byggförbud för den tid som en detaljplan utarbetas eller ändras, för att säkerställa att det under planläggningen inte börjar vidtas åtgärder som förhindrar eller försvårar utarbetandet och genomförandet av den kommande planen.

Pirttiranta i Vanda har i generalplanen beteckningen område för fritidsbostäder RA (Området reserveras för fritidshus med en bostad samt gruppträdgårdar. På området kan också tillåtas gemensamma lokalteter som betjänar området). Området Pirttiranta har ingen detaljplan.

På förbudsområdet verkar Pirttiranta Oy på vars område det finns omkring 57 semesterhus. Av dessa är uppenbarligen över hälften bosatta året om. På området föreligger risk för översvämningar och ras trots att det finns en översvämningvall.

Stadsplaneringen i Vanda inkluderar detaljplaneringen av området i arbetsprogrammet för 2015. Staden anser att det i samband med detaljplanearbetet är skäl att undersöka förutsättningarna för bostadsbyggnation och exploatering av området, och för området föreslås byggförbud för den tid detaljplanen görs upp (MBL 132, 53 § 1 mom.)

Stadsplaneringsnämnden 19.1.2015 § 13

Stadsplaneringsdirektörens förslag:

Stadsplaneringsnämnden beslutar föreslå för stadsstyrelsen och vidare för stadsfullmäktige att

- området nr 90098R, som markerats på den bifogade kartan, beläggs med byggförbud i enlighet med markanvändnings- och bygglagens 53 § 1 mom. fram till 18.1.2017,
- beslutet ska följas med stöd av 202 § i markanvändnings- och bygglagen innan det vunnit laga kraft, och att
- denna paragraf i protokollet justeras direkt vid sammanträdet.

Beslut:

Förslaget godkändes.

Stadsstyrelsen 26.1.2015 § 33

Förslag framlagt av biträdande stadsdirektören för verksamhetsområdet för markanvändning, byggnad och miljö:

Stadsstyrelsen beslutar föreslå för stadsfullmäktige att

- området nr 90098R, som markerats på den bifogade kartan, beläggs med byggförbud i enlighet med markanvändnings- och bygglagens 53 § 1 mom. fram till 18.1.2017,
- beslutet ska följas med stöd av 202 § i markanvändnings- och bygglagen innan det vunnit laga kraft, och att
- denna paragraf i protokollet justeras direkt vid sammanträdet.

Beslut:

Förslaget godkändes.

Stadsfullmäktige 2.3.2015 § 33

Stadsstyrelsens förslag:

Stadsfullmäktige beslutar att

- a) området nr 90098R, som markerats på den bifogade kartan, beläggs med byggförbud i enlighet med markanvändnings- och bygglagens 53 § 1 mom. fram till 18.1.2017, och att
- b) beslutet ska följas med stöd av 202 § i markanvändnings- och bygglagen innan det vunnit laga kraft.

Protokollet justeras och godkänns för denna paragrafs del omgående vid sammanträdet.

Beslut:

Förslaget godkändes.

Protokollet justerades och godkändes för denna paragrafs del omgående vid sammanträdet.

Bilaga:

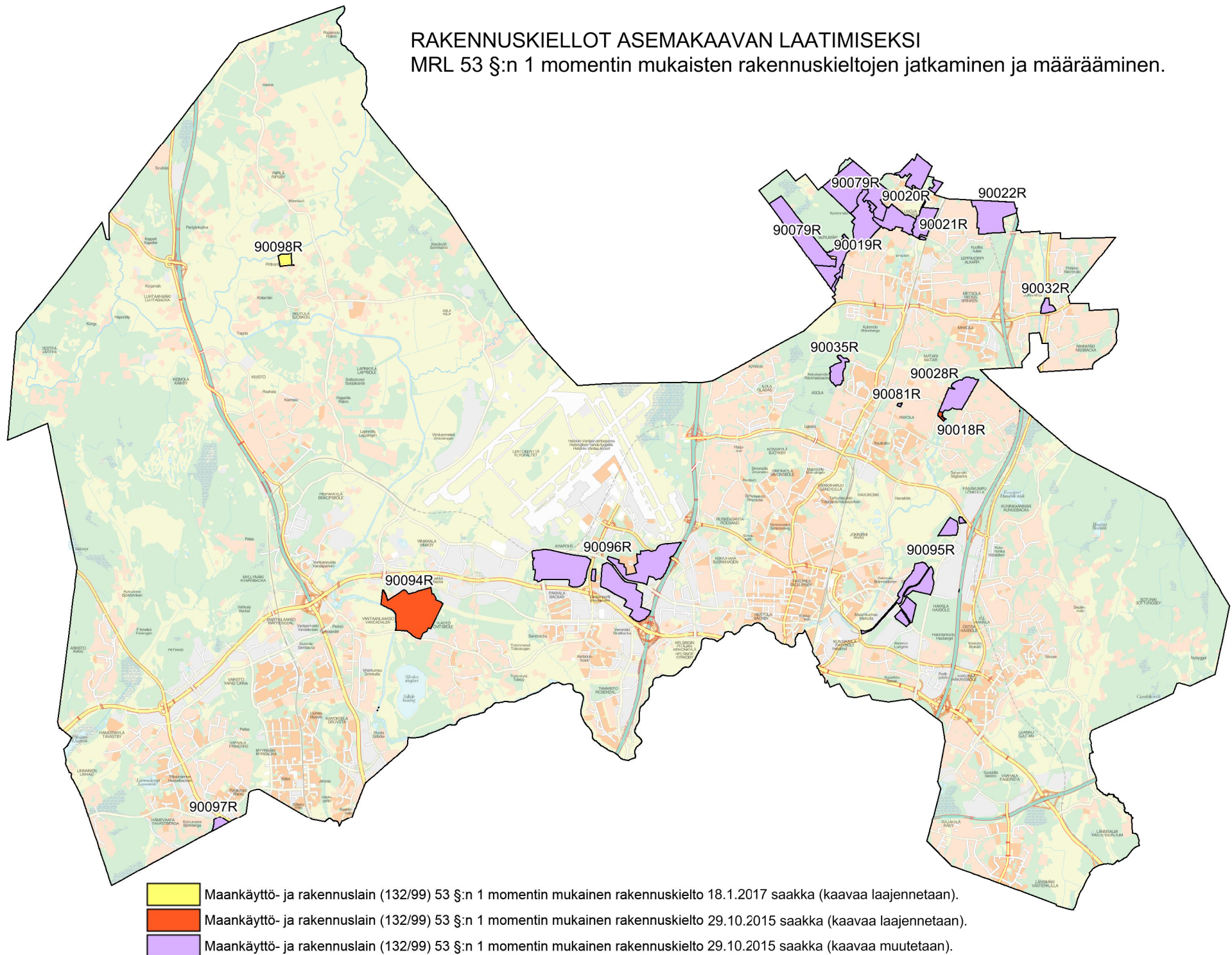
- Ny karta över området som omfattas av byggförbud Pirttiranta, kartan uppdaterad 18.2.2015
- Förbudsområde för utarbetande av detaljplan, 18.2.2015

Anvisningar för sökande av ändring: 1. Besvärsanvisning

Närmare information: Anitta Pentinmikko, utvecklingschef, tfn 8392 2677
Raila Lindgren, planläggningstekniker, tfn 8392 2230 8392 2230
fornamn.efternamn(at)vantaa.fi

This is a detailed topographic map of a residential area in Vantaa, Finland. The map features contour lines indicating elevation, with labels such as 48-1-42 and 48-1-39. A large area in the center is highlighted in pink, representing a proposed development or a specific land use zone. This area contains numerous small, rectangular building footprints and is surrounded by a network of roads and paths. To the left of the pink area, there is a body of water, likely a lake or a wide river, with a blue line indicating its boundary. The map also shows various other features, including smaller buildings, trees, and utility lines. A scale bar at the bottom left indicates distances of 0, 50, and 100 meters. An inset map in the bottom right corner provides a broader geographical context, showing the location of Vantaa within the surrounding region, with a red square marking the specific area shown in the main map.

RAKENNUSKIELLOT ASEMAKAAVAN LAATIMISEKSI
MRL 53 §:n 1 momentin mukaisten rakennuskieltojen jatkaminen ja määrääminen.

34 § Mårtensdals utvecklingsbild 014200, 17 Mårtensdal

1979/10.02.03/2013

J-VN/TLA/TKA/JOR/ESN/JB/ALS

För Mårtensdal utformas en utvecklingsbild som är riktgivande för nybyggnationen och anger de generella ramvillkoren för detaljplaneändringar under beredning eller framtida detaljplaneändringar. Utvecklingsbilden görs upp tillsammans med tjänstemännen, invånarna, områdets företagare och övriga intressenter. Invånarna har kommit med många idéer och kommentarer redan i arbetets inledande skede.

Granskningsområdet för Mårtensdals utvecklingsbild gränsar i norr till Mårtensbyvägen och i söder till grönområden. I öster gränsar området till Tavastehusleden och i väster sträcker sig området ända fram till Skrapbergsvägen. Delvis är granskningsområdet ännu mer omfattande, t.ex. när det gäller trafik-, byggnadsarvs- och landskapsbilsfrågor.

Arbetets målsättning består i att definiera principerna för utvecklingen av Mårtensdals centrum. Önskan är att utveckla Mårtensdal som ett centrum och en stadsdel som är livskraftigt, trivsamt och med en egen karaktär. I utvecklingsbilden undersöker man bland annat centrumområdets utveckling, områdets image, områden för kompletteringsbyggande, landskapet, ärenden som rör trafiken samt ekologiska aspekter. Området som behöver utvecklas är bland annat tomterna för Martinkeskus, ungdomsgården och Laajavuoren koulu som rivs.

Stadsbilden för Mårtensdal fokuserar i detta nu på områdena längs med banan och kring det nya centret i rödtegel. Av särskilt värde i Mårtensdal är stadsdelens öppna struktur samt den grönskande omgivningen. I samband med utvecklingsbilden undersöks områden som redan berörs av byggnation och potentiella platser för kompletteringsbyggande föreslås. De nu anhängiga detaljplanerna och detaljplaneändringarna möjliggör nytt boende på omkring 68 000 m²-vy. Detta innebär minst 1 700 nya invånare. Utöver redan pågående projekt omfattar de områden som undersöks för kompletteringsbyggande uppskattningsvis omkring 40 000–50 000 m²-vy ny bostadsbyggnation, vilket motsvarar omkring 1 000–1 250 nya invånare.

I utvecklingsbilden har man definierat så kallade '*områden med urban puls*', inom vilka man placerat en stor del ny bostadsbyggnation, service, kvartersbutiker samt gemensamma invånarlokaler i anslutning till ett nytt daghem som planeras i området. Fokus ligger på det stråk som leder från skolan Martinlaakson koulu till stationen och som man försöker utforma till ett gemensamt utomhusvardagsrum för invånarna. Planeringen har en stark inriktning på lätt trafik och trygga och säkra vägar för specialgrupper. Genom att bygga ut fasaderna mot gatan och ge dem en klart urban struktur skapar man ett enhetligt uttryck längs med stråken och de för stadsbilden viktiga gatufasaderna.

Utvecklingsbilden har också som målsättning att främja ett hållbart och effektivt trafiksystem så att allt fler resor inom alla åldersgrupper företas till fots, med cykel eller med kollektiva färdmedel. Under arbetets gång undersökte man närmare olika utvecklingsprojekt i området. Bland annat har man kommit med idén om att göra om Bredängsvägen mellan stationen och Mårtensdalsstigen till en fotgängarvänlig gata av shared space-typ.

I utvecklingsbilden presenteras principerna för planeringens olika delområden. Dessa utgörs av:

- Principerna för en utveckling av grönområdena
- Allmänna principer för stadsbilden
- Principerna för kompletteringsbyggande
- Principerna för en trygg och smidig trafik
- Utvecklingsprinciper för ett livskraftigt Mårtensdal
- Utvecklingsprinciperna för En stad för invånarna

En närmare presentation av principerna ingår i utvecklingsbildsrapporten.

Arbetet med utvecklingsbilden har gjorts som stadens interna arbete.

Förfarande för deltagande och växelverkan

Ett program för deltagande och bedömning i enlighet med MBL 63 § gjordes upp 16.5.2013.

I Vantaan Sanomat har meddelats om planens anhängiggörande i enlighet med MBL 62 § och intressenterna har beretts möjlighet att uttala sin åsikt om saken. Endast några få åsikter inlämnades, tre per brev och två per e-post. I invånarmötet 4.6.2013 som hade karaktären av en workshop deltog 15 invånare. Däremot resulterade invånarenkäten på webben i ett stort antal svar, sammanlagt 289 stycken. Några ställningstaganden från andra instanser inlämnades inte i deltagande- och bedömningsfasen. En närmare presentation av åsikterna ingår i rapporten över utvecklingsbilden.

Stadens markpolitiska riktlinjer

Utvecklingsbilsarbetet följer stadens markpolitiska riktlinjer (FGE 17.12.2012).

Stadsplaneringsnämnden 24.2.2014 § 19

Stadsplaneringsdirektörens förslag:

Stadsplaneringsnämnden beslutar att föreslå för stadsstyrelsen att

- a) lägga fram utvecklingsbilsrapporten 014200, Mårtensdal 17 / Utvecklingsbild för Mårtensdal, som daterats 24.2.2014, i 30 dagar i enlighet med MBF 30 §,
- b) stadsplaneringen berättigas till att begära nödvändiga utlåtanden.

Beslut:

Förslaget godkändes.

Stadsstyrelsen 3.3.2014 § 47

Förslag framlagt av biträdande stadsdirektören för verksamhetsområdet för markanvändning, byggnad och miljö:

Stadsstyrelsen beslutar att

- a) lägga fram utvecklingsbilsrapporten 014200, Mårtensdal 17 / Utvecklingsbild för Mårtensdal, som daterats 24.2.2014, i 30 dagar i enlighet med MBF 30 §,
- b) berättiga stadsplaneringen till att begära nödvändiga utlåtanden.

Behandling:

Det antecknades att detaljplanerare Johanna Rajala redogjorde för ärendet i början av sammanträdet.

Beslut:

Förslaget godkändes.

Framläggning

Utvecklingsbilsrapporten samt tillhörande bilagor behandlades 24.2.2014 i stadsplaneringsnämnden. Stadsstyrelsen beslutade 3.3.2014 att lägga fram utvecklingsbilsrapporten för Mårtensdal 014200, som daterats 24.2.2014, i 30 dagar i enlighet med MBF 30 § samt berättiga stadsplaneringen till att begära nödvändiga utlåtanden.

Under framläggningstiden arrangerades 8.4.2014 vid Martinlaakson koulu ett invånarmöte av workshopstyp där intressenterna fick kommentera visionerna och idéerna med anknytning till utvecklingsbilden. Samarbetet under invånaraftonen uppfattades som positivt både av invånarna och tjänstemännen och den konstruktiva diskussionen bar frukt. Stråket mellan stationen och skolan uppfattades som områdets huvudartär. Man hoppades att det urbant pulserande området delvis skulle sträcka sig öster om det nya köpcentret ända fram till Kuggstigen. Ärendet behandlas närmare i detaljplanerna som begränsar till stråket från stationen fram till Kugggränden. I detta skede måste invånarna höras på nytt. Man önskade mer konst till området kring stationen, bland annat målade konstverk till tunnlar och underfarter. Rent generellt såg man i diskussionerna positivt på framtiden. Som ny slogan föreslog man "möjligheternas Mårtensdal". Vid trafikförbindelsernas knutpunkt önskade man sig ett kafé dit man lätt kunde sticka sig in. Man önskade att tjänstemännen litade på invånarna och även gav dem ansvar och uppdrag visavi planer och idéer för det egna området. Utgående från responsen har vissa delar i rapporten uppdaterats. All output och respons från workshoppen har sammanställts till en separat bilaga 3. Man engagerade även områdets gymnasister i form av en konståvling kring principerna för utvecklingsbilden.

Åsikter och utlåtanden

Tre utlåtanden inlämnades av respektive HRT, HRM samt Myrbacka områdeskommitté. Fem åsikter lämnades in. Utlåtandena och åsikterna samt tillhörande svar presenteras närmare i en separat bilaga

4. Med anledning av HRM:s utlåtande har man till utvecklingsrapporten fogat en punkt om fastigheternas avfallshantering jämte bifogade bilder.

Webbenkät för invånarna: det kartbaserade responssystemets pilotprojekt Harava

Genom en kartbaserad webbenkät kartlades Mårtensdalsbornas och övriga intresserades uppfattningar om de principer som förts fram i Mårtensdals utvecklingsbild. Till ämnesområdena hör bland annat platser för kompletteringsbyggande, rutter, tillgänglighet samt service. Över hundra personer inlämnade svar. Största delen av de som svarade på enkäten var bosatta inom Myrbacka storområde, men enkäten besvarades även av personer som arbetar i området eller av förbipasserande. Åldersmässigt fördelade sig svarspersonerna jämnt mellan alla åldersklasser. Webbresponsen har sammanställts i en separat bilaga 5. Responsen ses över områdesvis då planläggningen av området i fråga blir aktuell.

Utförda justeringar i utvecklingsbilsrapporten

Utvecklingsbilsrapporten har uppdaterats utgående från den respons som inkommit samt olika enkäter och övrigt delaktighetsmaterial:

- Punkten som gäller tillgänglighetsmål för utvecklingsbilden för Mårtensdal har kompletterats.
- Till utvecklingsrapporten har fogats en punkt om fastigheternas avfallshantering samt bilder som bilaga.
- I principerna för kompletteringsbyggande har fogats ett tillägg om ekologisk effektivitet samt tillräckliga snöplatser och närförvaringsplatser för snölaster inom bostadsområdena.
- Den aktuella nya bostadsvåningsytan har preciserats på sidan 53 'Harmoni genom kompletteringsbyggande'.
- Ett texttillägg som rör hållbar byggnation har fogats till utvecklingsbilsrapporten vid punkten 2.1. en ekologisk stad.
- I de riktgivande beskrivningarna av platserna för kompletteringsbyggande (1–19) har tillfogats den invånarrespons som inkommit under den tid rapporten hållits framlagd.
- Kartan över platserna för kompletteringsbyggande har uppdaterats med anhängiga objekt samt två nya objekt (18, 19) (bild 113).
- Kartan över möjligheterna till placering av kompletteringsbyggprojektens del uppdaterats (bild 148).
- Perspektivbilden (bild 150) av översiktsplanen har uppdaterats med aktuella projekt.

Det finns skäl att återkomma till utvecklingsbilden för Mårtensdal i detaljplaner, detaljplaneändringar och övriga planer som anhängiggörs i området. Man bör i detta skede kontrollera vilka utvecklingsåtgärder eller begränsningar som inom området angetts för platsen i fråga i utvecklingsbilden.

Stadsplaneringsnämnden 19.1.2015 § 10

Stadsplaneringsdirektörens förslag:

Stadsplaneringsnämnden beslutar föreslå för stadsstyrelsen och vidare för stadsfullmäktige att

- a) anmärkningarna och utlåtandena ges svar i enlighet med bilagan och att de föreslagna justeringarna utförs, och att
- b) förslaget till detaljplaneändring 014200, 17 Mårtensdal/utvecklingsbild för Mårtensdal, daterat 19.1.2015, förs till stadsfullmäktige för godkännande.

Beslut:

Förslaget godkändes.

Stadsfullmäktige 2.3.2015 § 34

Stadsstyrelsens förslag:

Stadsfullmäktige beslutar godkänna den 19.1.2015 daterade utvecklingsbilsrapporten för Mårtensdal 014200, 17 Mårtensdal / utvecklingsbild för Mårtensdal.

Beslut:

Förslaget godkändes.

Bilagor:

- Utvecklingsbilsrapport för Mårtensdal del 1/19.1.2015
- Utvecklingsbilsrapport för Mårtensdal del 2/19.1.2015

- Respons från invånarnas workshop 8.4.2014
- Åsikter och utlåtanden om utvecklingsbildsrapporten 19.1.2015
- Harava – respons från den kartbaserade webbenkäten 4.12.2014

Anvisningar för sökande av ändring: 1. Besvärsanvisning

Närmare information: Timo Kallaluoto, områdesarkitekt, tfn 09 8392 2675
Johanna Rajala, detaljplanerare, tfn 8392 2238
fornamn.efternamn(at)vantaa.fi

MARTINLAAKSON KEHITYSKUVA

Kehityskuvaraportti nro 014200, 19.1.2015

Vantaan kaupunki / Maankäyttö, Kaupunkisuunnittelu

Sisällys

0. Johdanto	4
1. Lähtökohdat	6
1.1 Juuret	6
Maisemarakenne, luonto ja ympäristö	6
Kaupunkirakenteen kehitys - Miten on tultu vuoteen 2014?	7
Viime vuosien hankkeita	10
1.2 Martinlaakso tänään (fyysinen ympäristö)	13
Kaupunkikuva	13
Kulttuurihistorialliset arvot, rakennussuojelukohteet	17
Martinlaakson liikenteen nykytila	20
Viheralueet	22
1.3 Martinlaaksossa asutaan, opiskellaan ja tehdään töitä	25
Väestö	25
Työpaikat	25
Asuminen	25
Palvelut	27
1.4 Martsarin henki – Martsarilaiset (kokemuksellinen ympäristö)	29
Martinlaakson asumiskulttuuri	29
Haastattelumateriaalia	30
Osallistuminen 1	34
Paikan henki – Martinlaakson luonne	40
2. Martinlaakson kehittämisen tavoitteet	41
2.1 Mitä on ekologinen kaupunki?	41
2.2 Vihreä Martinlaakso – ulkotilojen kehityskuva	42
2.3 Eheä kaupunkikuva	48
Yleiset kaupunkikuvalliset periaatteet	48
Eheyttä täydennysrakentamisella	53
Kaavatalous	62
2.4 Sujuva ja turvallinen liikkuminen	65
Kehityskohteita	65
Joukkoliikenteen kehittäminen	71
Pysäköinnin kehittäminen	72
Esteettömyys	73
2.5 Elinvoimainen Martinlaakso	74
Virikkeellinen ja eloisa keskusta	75
Asumisen kehittäminen, asumisvaihtoehtoja	79
Palvelut	80
2.6 Asukkaiden oma kaupunki – asukkaiden kädenjälki	82
3. Tavoitteista totta – Visio	83
3.1 Yhteenveto kehittämisperiaatteista:	83
3.2 Viitesuunnitelma	85
3.3 Nähtäville, osallistuminen 2	88
3.4 Johtopäätöksiä	92
4. Liitteet	93

Esipuhe

Martinlaakso on asukkaidensa arvostama kaupunginosa, jossa ollaan erityisen tyytyväisiä alueen vehreyteen, hyviin ulkoilumahdollisuuksiin sekä liikenneyhteyksiin. Alueella asuu jo monia toisen polven martinlaaksolaisia. Ja martinlaaksolaiset tietävät kaiken formulasta!

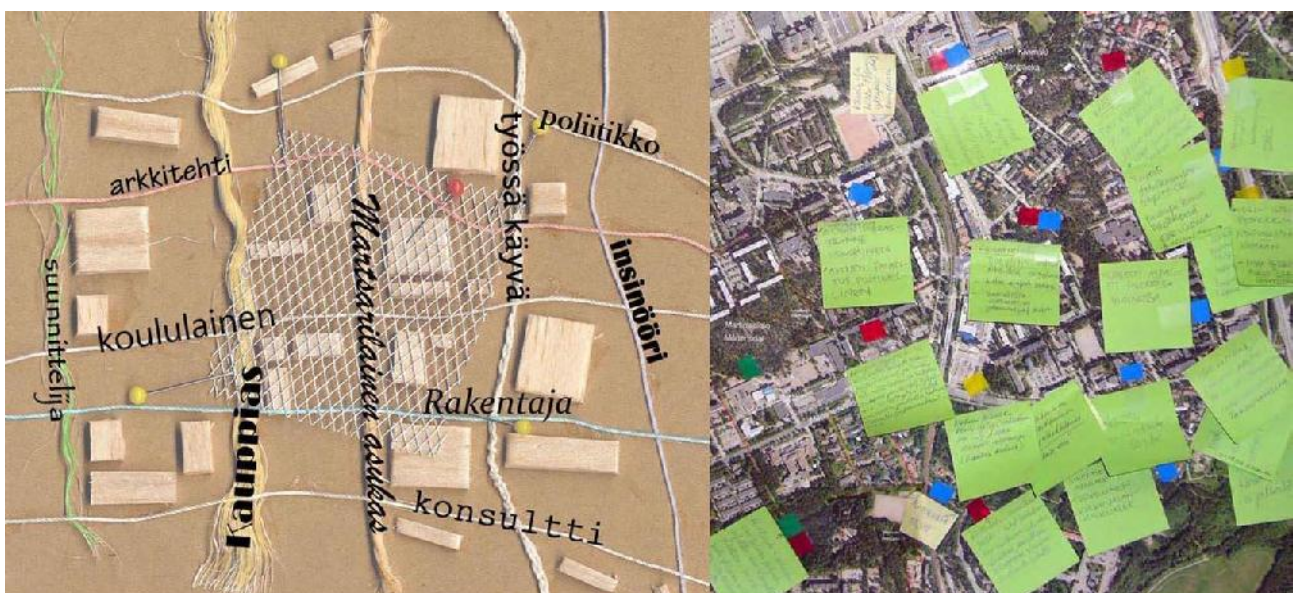
Martinlaakson taloja peruskorjataan ja alueen tyhjästä tai väljästi rakennetut tontit kiinnostavat. Haluamme Vantaan kaupunkisuunnittelussa varmistaa, että vireillä olevat hankkeet toteutuessaan vahvistavat alueen parhaita piirteitä ja lisäävät ihmisten viihtyisyyttä omassa kotiympäristössään. Siksi olemme yhdessä martinlaaksolaisten kanssa tehneet alueelle kehityskuva, jossa alueen tulevalle kehitykselle luodaan kehityslinjat ja suunnitteluperiaatteet. Olemme saaneet valtavasti ideoita ja pyrkineet siirtämään paikallistuntemusta kehityskuvaan.

Martinlaakson kehitys seuraa uutta urbaania ajattelua: halutaan asua keskustoissa, joista pääsee sekä viheralueille että muihin kaupunkimaisiin keskustoihin ja joissa on hyvät palvelut. Tämä näkökulma on myös mukana Vantaan strategiassa ja haluamme kehittää keskustoihimme kiinnostavia, monipuolisia ja asukkaidensa arvostamia kaupunkikeskustoja. Lisäksi raideyhteydet, viheralueiden viisas suunnittelu ja yhteisten kaupunkitilojen vahvistaminen tekevät ympäristöstä kestävä kehityksen mukaista.

Kehityskuvan näkökulma on yleispiirteinen ja toimii asemakaavoituksen lähtökohtana. Tarvittaessa eri näkökulmista tehdään tarkempia selvityksiä ja suunnitelmia. Hyvä yhteistyö asukkaiden ja muiden tahojen kanssa jatkuu!

Vantaalla 19.1.2015

Kaupunkisuunnittelija Tarja Kaino

0. Johdanto

Martinlaakso sijaitsee Luoteis-Vantaalla ja kuuluu samannimiseen palvelualueeseen. Martinlaakso rajautuu pohjoisesta Kehä III:en, idästä Hämeenlinnanväylään ja etelästä se erottuu Kaivokselan ja Myllypuron alueesta Jokiuomanpuiston ja Viherpuiston muodostamalla vihervyöhykkeellä. Lännessä Martinlaakson alue päättyy Raappavuorentiehen. Pohjoisin osa Martinlaaksoa (Martinkyläntien pohjoispuoli) on yritysalue, jossa sijaitsee kaksi Vantaan teollista rakennusperintökohdetta Sannomala ja Martinlaakson lämpövoimala (Vantaan energia).

Kehityskuvan tarkastelualue rajautuu pohjoisessa Martinkyläntiehen ja etelässä viheralueisiin. Idässä alue rajoittuu Hämeenlinnanväylään ja lännessä Raappavuorentielle asti. Osittain tarkastelualue on laajempikin, esimerkiksi liikenteen, rakennusperinnön ja maisemallisten lähtökohtien osalta.

Martinlaakson keskustan kerrostaloalueen rakentaminen alkoi aluerakentamiskohteena vuonna 1968. Betonielementtirakenteiset asuinkerrostalot ovat 3 - 7 -kerroksisia, suorakulmaisia, tasakattoisia ja sijoitettu suurimmaksi osaksi Laajavuorentien suuntaiseen koordinaatistoon. Martinlaakson reunamilla sijaitsevat pientaloalueet ovat vehreitä ja viihtyisiä. Kaupunginosassa oli 1990-luvulla kehityshanke, jolloin betonielementtirakennuksia ja lähiympäristöä korjattiin ja julkisivuja uusittiin. Alun perin yhtenäisesti rakennettu alue on nyt monimuotoinen, koska alueella on kokeiltu erilaisia korjaustapoja. Martinlaakson kaupunkikuvallinen pääpaino keskittyy tällä hetkellä radan varteen ja uuden punatiilisen keskuksen ympärille. Arvokasta Martinlaaksossa on myös sen väljä rakenne ja vehreä ympäristö.

Martinlaaksossa on melko kattavat palvelut. Alueelle ovat sijoittuneet mm. konserttitalo Martinus, kirjasto, terveysasema ja kauppaoppilaitos sekä lukuisia yrityksiä. Kaupallisista palveluista tärkein on juuri valmistunut uusi aseman kauppakeskus.

Kuva 3. sijainti

Martinlaakson kehityskuva - mikä se on?

Kehityskuvassa tutkitaan muun muassa keskusta-alueen kehittämistä, alueen imagoa, täydennysrakentamisen alueita, maisemaa, liikenneasioita ja ekologisuutta. Kehityskuva tehdään Martinlaaksoilaisille asukkaille, yrittäjille, alueella asioiville ja työskenteleville sekä kokonaisvaltaisen keskustan kehittämisen tueksi. Kehityskuva ohjaa uutta rakentamista viitteellisesti ja määrittää yleispiirteiset reunaehdot meneillään oleville ja tulevaisuudessa laadittavilla asemakaavamuutoksille.

Kehityskuvatyön tavoitteena on määrittää periaatteet kaupunginosan kehittämiseksi. Kehityskuva ohjaa uutta rakentamista viitteellisesti ja määrittää yleispiirteiset reunaehdot meneillään oleville ja tulevaisuudessa laadittavilla asemakaavamuutoksille. Martinlaaksoa halutaan kehittää elinvoimaisena, omaleimaisena ja viihtyisenä keskustana ja kaupunginosana. Kehityskuvassa tutkitaan muun muassa keskusta-alueen kehittämistä, alueen imagoa, täydennysrakentamisen alueita, maisemaa, liikenneasioita ja palveluita. Martinlaakson imagoon kiinnitetään huomiota. Pohditaan, halutaanko imagoa muuttaa, parantaa vai pitää ennallaan. Mietitään mitkä ovat Martinlaakson vahvuudet. Miksi siellä halutaan tai ei haluta asua. Martinlaaksoa halutaan kehittää elinvoimaisena, omaleimaisena ja viihtyisenä keskustana ja kaupunginosana, jonne halutaan muuttaa ja jossa halutaan käydä.

Kehityskuvan rakenne koostuu kolmesta osasta: lähtökohdista, kehittämisen tavoitteista ja tavoitteista totta –osiosta. Lähtökohdat-osassa kuvataan Martinlaakson juuria eli miten on tultu vuoteen 2014 sekä nykytilannetta, paikan henkeä ja asukasnäkökulmaa. Kehittämisen tavoitteissa on painotettu yhteisöllisyyttä, toiminnallisuutta, erilaista kestävä kehitystä sekä kaupunkikuvallisia tekoja. Suunnittelussa pyritään ekologisesti monipuolisen ympäristön muotoutumiseen. Hulevesien luonnonmukainen käsittely toteutetaan kaupungin hulevesiohjelman mukaisesti. Yhteisöllisyyttä pyritään luomaan suunnittelun keinoin tavoitteena elävä kaupunkikeskusta, jossa asutaan, tehdään töitä ja vietetään vapaa-aikaa. Tavoitteista totta –osassa kuvataan miten kehityskuvaa ”toteutetaan” konkreettisissa hankkeissa. Alueen kehittämisen eri lähtökohdista on esitetty periaatteet. Annetaan myös esimerkkejä toivotusta laatuasosta ja referenssikuvia onnistuneista kohteista

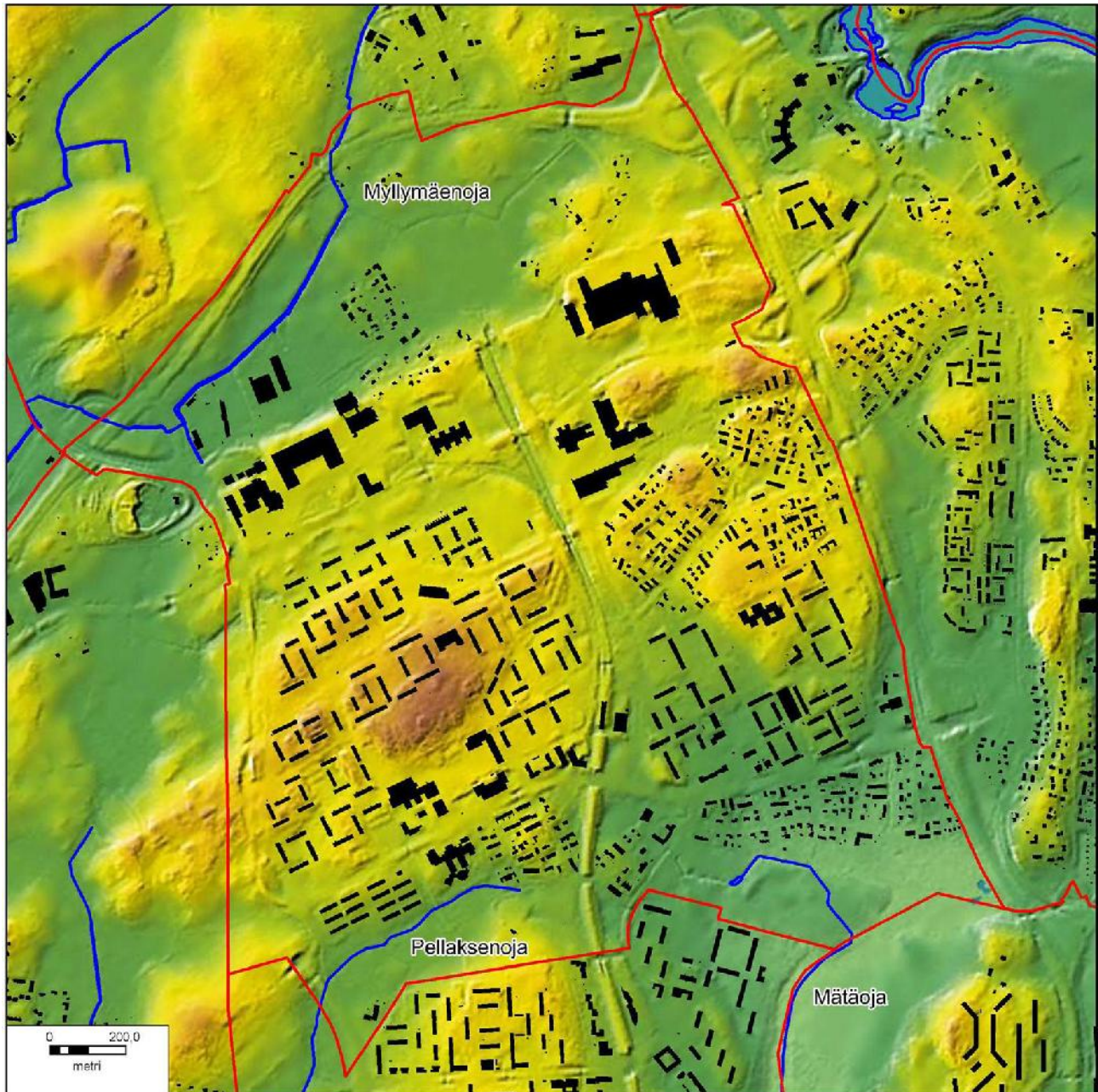
Kuva 4. Kehityskuvan rakenne

1. Lähtökohdat

1.1 Juuret

Maisemarakenne, luonto ja ympäristö

Maisemarakenne ja maiseman historialliset ominaispiirteet

Kuva 5. maisemarakenne

Martinlaakson kaupunginosan keskellä kohoaa lounaasta koilliseen suuntautuneiden osin moreenipeitteisten kallioselänteiden sarja, joista Laajavuori on suurin. Kaupunginosan pohjoisosassa on kallioperän murrokseen syntynyt savilaakso, joka on raivattu niityiksi ja sittemmin pelloiksi alkaen 1700-luvulta. Savilaaksoa on myös kaupunginosan länsipuolella Varistossa, ja nämä pellot ovat edelleen viljelyksessä. Kaakkoiskulmassa ja itäpuolella on Mätäojan laaksoon liittyvää savilaaksoa, joka on entistä peltoa. Kaupunginosan keskipaikkeilla on pienempi laakso, jossa Laajakorven kenttä on entisen pellon kohdalla.

Martinlaakson selänteet ovat vedenjakajina Vantaanjoen, Pitkäjärven ja Helsingin Mätäjoen valuma-alueiden välillä. Laaksoissa virtaavat purot. Pohjoisosan läpi virtaa Myllymäenoja, joka on Van-

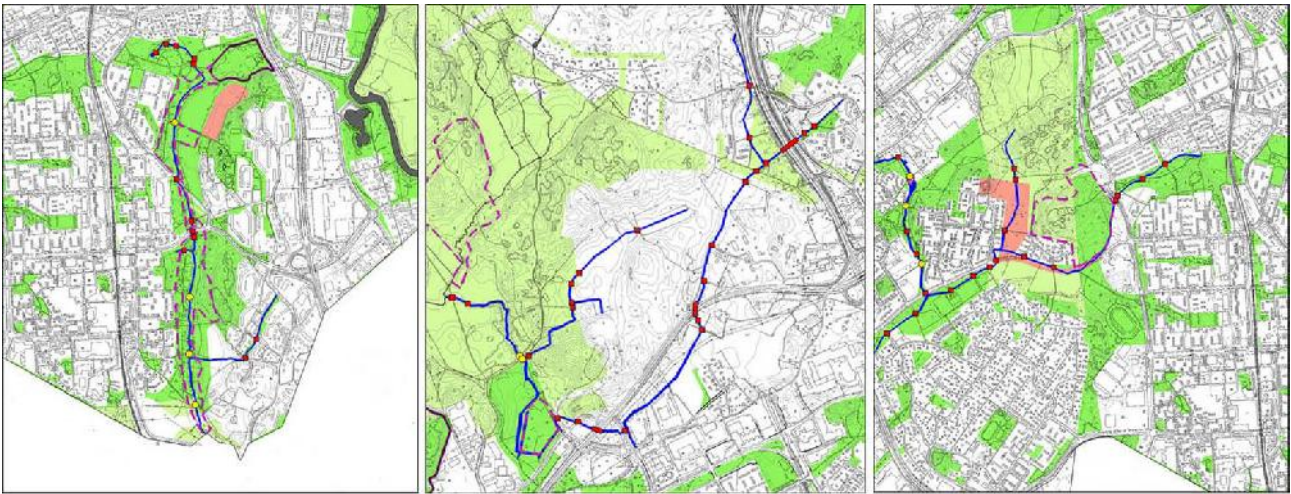

taan virtavesiselvityksessä tulkittu vesilain mukaiseksi puroksi. Eteläosan laaksossa vedenjakaja on radan kohdalla. Idässä vedet virtaavat Mätäjoaan ja lännessä taas Pellaksenojaan ja sitä kautta Pitkäjärveen. Suuri rantatie kulkee alueen pohjoisosassa.

Hulevedet

Hulevedet kerätään alueelta pääasiassa hulevesiviemäreissä, mutta myös avo-ojakuivatusratkaisuja löytyy. Martinlaakso kuuluu sekä Mätäjoen että Pitkäjärven valuma-alueisiin. Radan itäpuolinen osa kuuluu pääasiassa Mätäjoen valuma-alueeseen ja länsipuolinen osa Pitkäjärven valuma-alueeseen.

Martinlaakson kaakkoisosan hulevedet ohjataan Jokiuomanpuistoon, josta hulevedet päätyvät Mätäjoen kautta Helsingin puolelle Mätäjokeen, joka laskee mereen Laajalahdessa. Martinlaakson pohjoisosan hulevesistä osa ohjataan pohjoisosassa virtaavaan Myllymäenojaan ja osa Raappavuorilla virtaavaan Pellaksenojaan. Lounaisosan hulevedet ohjautuvat Viherpuistosta lähtevään Pellaksenojan toiseen haaraan. Sekä Myllymäenoja että Pellaksenoja laskevat lopulta Pitkäjärveen.

Kuva 6. Mätäjoja, Pellaksenoja ja Myllymäenoja

Kaupunkirakenteen kehitys - Miten on tultu vuoteen 2014?

Taustaa

Martinlaakson alue on osa vanhaa Martinkylän maarekisterikylää, josta myös nimi Martinlaakso on peräisin. Jo 1600-luvulla alueella on ollut kyläkeskus ja 5 kantatila. Historia näkyy myös katujen nimissä, kuten Kukintie ja Kukinkuja. Ne on pyritty säilyttämään muistona eräästä paikallisesta henkilöstä Göran Bondesta, jonka kerrotaan olleen rakennuttamassa hansakauppiaiden laivaa, kugia.

Vanhat kylät Myllymäki eli Kvarnbacka ja Martinkylä eli Mårtensby sijaitsivat pääosiltaan nykyisen Vantaanlaakson alueella. (Kts. Samuel Brotheruksen kartat Helsingin pitäjän Martinkylästä vuodelta 1699). Varhaisimmat tiedot Mårtenbystä löytyvät 1500-luvun alusta Räävelin (nk. Tallinna) porvareiden tilikirjoista. Myllymäen kyläpaikka sijaitsee Martinlaakson alueen koilliskulmassa lähellä Kehä III:n ja Hämeenlinnan väylän liittymää. lähellä sijaitsevat myös Mårtensbyn kalkkilouhokset. Nämä kaivannot liittyvät mahdollisesti Hämeenlinnan kaivoksen tai Vantaan ruukin ympäristöön tehdyihin malminetsintöihin.¹

Kyliä kantatilat sijaitsivat alunperin Vantaanjoen mutkassa, Vantaankosken eteläpuolella pitkänä pohjois-eteläsuuntaisena vyöhykkeen. Kantatiloista Månsas on jakautunut Nedre ja Övre Månsaksen tiloihin. Näiden tilojen rakennuksia on Martinlaaksossa Isontammentien varressa. Tähän paikalle ne ovat rakentuneet luultavasti 1900-luvun alussa (ensimmäinen merkintä Pitäjän kartalla 1933). Uusimman inventointitiedon perusteella on arveltu, että Övre Månsasin vanha päärakennus

¹ Saltikoff et al. Helsingin seudun vanhat kaivokset ja louhokset

olisi rakennettu Isontammentie 4:n 1920-luvulla.² Tämä rakennus kuitenkin paloi vuonna 1980. Nedre Månsasin nykyinen päärakennus on vuodelta 1965 ja se sijaitsee Isontammentie 2:ssa. Nykyinen Övre Månsasin päärakennus on rakennusrekisterin mukaan vuodelta 1940.³

1960-luvulla kaupunkien hallitsematonta laajenemista alettiin hillitä. Pyrittiin tehokkaaseen rakentamiseen varsinaisilla kaupunkialueilla. Liikenneongelmia pyrittiin ratkomaan hajakesittämisen periaatteella, jossa rakentaminen ryhmiteltiin tietyn kokoisiin itsenäisiin yksikköihin. Alettiin kehittää aluerakentamissopimuksia, joilla myös kunnallistekniikan rakentamisvelvoitetta siirrettiin pois maalaiskunnalta. Samalla asuntorakentaminen alkoi painottua enemmän asuinkerrostaloihin. Aluerakentamisesta tuli merkittävä toteutusmuoto. Rakennetun ympäristön tavoitteeksi tuli kaupunkimaisuus, johon pyrittiin strukturalismin keinoin. Se edellytti erilaiset rakenteiden kuten sosiaalisten kontaktien, palveluiden, teknisten järjestelmien ja liikenteen verkostojen huomioon ottamista. Tavoitteeksi tuli sekoittuneen kaupunkirakenteen muodostaminen. Uskottiin, että kompaktikaupunki olisi myös kontaktikaupunki.

Kuva 7. Martinlaakson "alkupamaus", Kuva 8. Ensimmäisiä rakennuksia

Varsinaista Martinlaakson kaupunginosaa alettiin rakentaa 1960-luvun lopulla. Syksyllä 1967 Salpa Oy, Rakennustoimisto A. Puolimatka Oy ja Rakennustoimisto Jussi Ketola sekä muut maanomistajat solmivat Helsingin maalaiskunnan kanssa aluerakentamissopimuksen. Kunnanvaltuusto hyväksyi asemakaavaehdotuksen 25.3.1968 ja kunnallistekniset työt päästiin aloittamaan poikkeusluvin. Kaava vahvistettiin vasta 1973 ja sitä oli muunneltu välissä joiltain osin. Suurin muutos oli ratalinjauksen siirtäminen aiottua idemmäksi. Alun perin ratalinjaus oli suunniteltu Martinkeskukselle ja sieltä maanalaisena yhteytenä Laajavuoren alueen alitse. Suurin osa Martinlaaksoa rakennettiin siis poikkeusluvin. Kaavoituksen periaatteena oli luonnonläheisyys. Puita kaadettiin ainoastaan niiltä paikoilta mihin rakennettiin. Pihoille jätettiin puita ja suurimpia siirtolohkareita, mikä teki niistä hyvin luonnonmukaisia. Tonttitehokkuudet olivat keskimäärin $e=0,75$. Perustettiin Martinlaakson Huolto Oy, jolle koko alueen huolto keskitettiin. Se korvasi vanhan isännöitsijä- ja talonmiesjärjestelmän. Aluerakentajana Salpa Oy vaikutti myös esimerkiksi Martinlaakson uimahallin rakentamiseen. Se lahjoitti osan rakentamiskustannuksista ja oli myös sen rakennuttaja.

1970-luku oli Vantaalla hyvin kiihkeän väestönkasvun aikaa. Aluekeskuksia kehitettiin monipuolisemmiksi ja muutenkin suunnittelussa siirryttiin pienten askelten täydentävään ja korjaavaan suunnittelutapaan. Erityisesti keskustojen alueita pyrittiin tiivistämään rakentamisella. Myös palveluita tuli alueelle. Martinkeskus avattiin 1970. Rakennettiin myös kouluja ja oppilaitoksia, uimahalli ja nuorisotalo. Lahden ja Tuusulan moottoritiet valmistuivat 1973. Kiihtyvä autoistuminen alkoi tuoda esiin omat ongelmansa, joten myös joukkoliikenteeseen alettiin satsata. Monikeskuksisen kunnan sisäisen liikenteen tärkeyteen alettiin kiinnittää huomiota. Martinlaakson radan suunnittelu alkoi 1960-luvun lopulla ja rata valmistui 1975. Joukkoliikennekokeilu johti lopulta Vantaan Liikenne Oy:n perustamiseen. Syöttöliikenteen järjestäminen busseilla rautatieasemille otettiin esiin.

² Eskola, Vantaan vanhan rakennuskannan inventointi "Vaari", 2013.

³ Vuosiluvut Vampatista

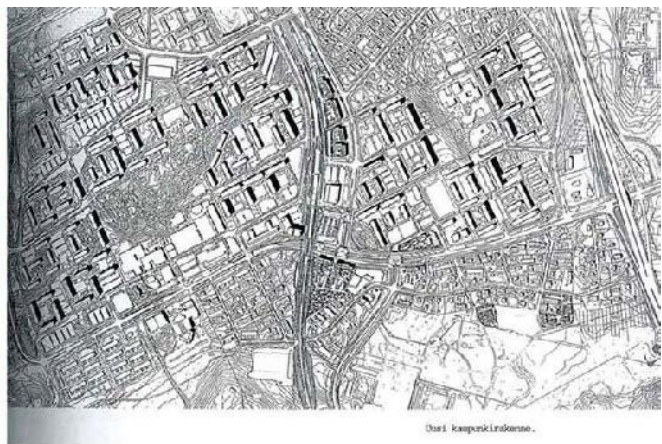
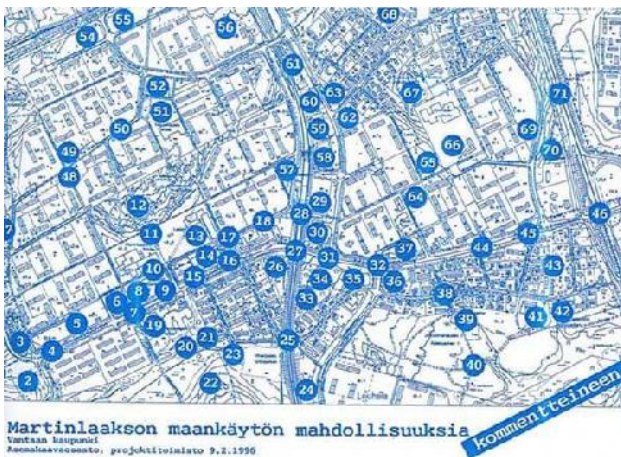
Martinlaakso oli osa suurempaa nauhakaupunki-suunnitelmaa, joka alkoi Helsingin puolelta Haagaasta. Suunnitelma perustui junarataan, jonka piti jatkaa Petikkoon saakka. Suunnitelmat eivät kuitenkaan toteutuneet kokonaisuudessaan muun muassa lentomelun takia. Martinlaakson pohjoisosassa sijaitseva Vantaankosken juna-asema valmistui vasta vuonna 1991.

80-luvulla vaikutti postmodernismi suunnitteluihanne, joka pyrki tuomaan esteettiset arvot takaisin suunnitteluun. Vantaallakin suunnittelu painottui pirstoutuneen kaupunkirakenteen eheyttämiseen. Asuntoalueet tuli suunnitella tukemaan olemassa olevaa kaupunki- ja palvelurakennetta. Vanhat omakotialueet olivat usein kaupunkikivallisesti hajanaisia ja koostuivat lähinnä tyypitaloista.

1990-luvun kehityshanke

1990-luvulla kaupunki jaettiin viiteen palvelualueeseen, joille kaupunginvaltuusto nimesi aluetoimikunnat. Aluetoimikunta toimii asukkaiden ja heitä edustavien järjestöjen linkkinä kaupungin päättäjiin. Vantaata haluttiin kehittää verkostomaisina omaleimaisina yhdyskuntina. Vuonna 2000 voimaan tulleen uuden maankäyttö- ja rakennuslain tavoitteena on hyvän elinympäristön ja yhdyskuntien kestävän kehityksen edistäminen sekä avoimen ja vuorovaikutteisen suunnittelukulttuurin vahvistaminen.

1990-luvun puolivälissä aloitettiin Martinlaakson kehityshanke, joka liittyi valtion asuntorahaston lähiökehitysprojektiin. Asuinalueiden kehitysprojektin ASKE:n yhtenä projektialueena oli Martinlaakso. Sen tavoitteena oli parantaa peruskorjausvaiheessa olevien yhdyskuntien elinoloja. Martinlaakson alueellinen kehittämistoimikunta oli perustettu 1993. Kehityshankkeen tavoitteita ja tarpeita olivat määrittelemässä kaupungin virkamiehien lisäksi asukkaat, yritykset ja huoltoyhtiöt. Laadittiin Martinlaakson oma kehityskuva - Kylän ääni -raportti 1995. Tämän jälkeen tehtiin selvitys maankäytön mahdollisuuksista, joka oli pohjana myös myöhemmälle keskustasuunnitelmalle. Selvitys käsitti kartoituksen Martinlaakson lisärakentamis- ja ympäristön parantamismahdollisuuksista ja esiin nousseista ideoista. Raportista pyydettiin palautetta, jonka perusteella kohteille annettiin arvioitu toteuttamislukokka kiireellisyyden ja tarpeellisuuden mukaan.

Kuva 9. Kehityshankkeen raportin kuvia

Selvityksen ja mielipiteiden perusteella tärkeimmiksi hankkeiksi osoittautuivat rautatieaseman ja bussiterminaalien parantaminen sekä Martintorin aikaansaaminen Martinkeskuksen eteen. Muita tärkeitä hankkeita olivat muun muassa vanhusten palvelutalo, Kivivuorentien risteys, Martinkeskus, Laajaniityntie, aseman liikekeskus ja Jokiuomanpuiston parannustyö.

Lisärakentamisen yksi tavoite oli aikaansaada uudempi rakennuskerrostuma 60- ja 70-lukujen lähiörakentamisen jälkeen. Tarkoitus oli erottaa uusi rakentaminen keltatiilisenä. Tämä näkyi muun muassa Martinus-salin julkisivussa. Vuosina 1995-1999 alueen ilme uusiutui, kun taloyhtiöt korjasivat edullisten perusparannuslainojen avulla omia rakennuksia ja pihojaan ja kaupunki kunnosti katuja ja puistoja. Jokainen peruskorjauskohde tehtiin omana hankkeenaan ja eri kohteissa toteutettiin erilaisia korjaustapoja. ASKE:n alkumetreillä pohdittiin alueen suojelunäkökohtia, mutta suunnitelmissa päätettiin lähteä uudistuslinjalle. Martinlaakson kerrostaloalueiden uusi värikkäämpi ilme pastelli- ja luonnonsävyinen saatiin kehityshankkeen aikana. Asukkaille kesällä 2013 tehty nettikysely osoitti, että muun muassa tästä syystä alue koetaan viihtyisänä (katso kohta 1.4).

Kuvat 10-13. Kehityshankkeen aikana peruskorjattuja asuinkerrostaloja

Aseman seudun parantamista

2000-luvulla kaupunkisuunnittelu on ollut enemmän visioiden, arvojen ja strategioiden kehittelyä kaavojen laatimisen sijaan. Hierarkiasta on siirrytty verkostomaiseen kaupunkirakenteeseen. Yleisenä tavoitteena pidetään olemassa olevien alueiden eheyttämistä ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävässä kehityksen hengessä. Keskustojen lähialueille alettiin sijoittaa matalaa ja tiivistä asuntorakentamista.

Viime vuosina on keskitytty Martinlaakson asemanseudun kohentamiseen. Marsalkan asuinkerrostalot valmistuivat 2007. Martinlaakson uusi ostari valmistui 2011. Sen yhteyteen sijoitettu 15-kerroksinen asuintorni muodostaa uuden keskuksen maamerkin. Kauppakeskuksen pohjoispuolelle muodostettiin 6-8-kerroksinen asuinkorttelikonaisuus "Martinmuuri", joka tarjoaa sekä vapaa-rahoitteisia asuntoja että senioriasumista hyvien liikenneyhteyksien ja palveluiden ääreltä. Aseman pohjoisen sisäänkäynnin yhteyteen, Ostarin ja Martinmuurin väliin, rakennettiin pieni kivetty Laajaniitynaukio. Syksyllä 2012 valmistunut kohde oli yksi Vantaan World Design Capital Helsinki 2012 -hankkeista. Aukiolle tuotiin design-kalusteita ja -ympäristörakenteita. Hankkeen tavoitteena on ollut toteuttaa asukkaille viihtyisä ulkotila korkealaatuisen arkkitehtuurin ja muotoilun keinoin.

Viime vuosien hankkeita

Marsalkka asuinkerrostalot

Tilaaaja: Apteekkien eläkekassa, Suunnittelija: Arkkitehdit Ingervo Oy
Suunnitteluajankohta: 2004, Toteutus: 2006-2007

Marsalkan asuinkerrostalot käsittävät yhteensä 126 asuntoa. Kerrostalot ovat Martinlaaksontielle päin kuusikerroksisia ja Laajaniityntielle päin kahdeksankerroksisia. Paikka on keskeinen ja kaupunkikuvallisesti merkittävä, joten julkisivujen arkkitehtuuriin on kiinnitetty erityistä huomiota. Kerrostalojen alakerrokset ovat vaaleaa savitiiltä ja yläosat vaaleaa rappausa.

Kuvat 14-15.

Martinlaakson Ostari

Tilaaaja: Citycon Oy, Suunnittelija: Arkkitehtitoimisto Petri Rouhiainen Oy

Suunnitteluajankohta: 2007-2010, Toteutus: 2011-2012

Martinlaakson aseman viereen noussut moderni arkkitehtuuri korostaa aluetta Martinlaakson keskuksena. Punatiilen käyttö julkisivuissa tekee alueen ilmeestä yhtenäisen. Uusi ostoskeskus Martinlaakson Ostari valmistui vuonna 2011. Se tarjoaa monipuoliset palvelut erinomaisten kulkuyhteyksien varrella sekä asukkaille että työmatkalaisille. Ostoskeskuksen yhteyteen on sijoitettu 140 liityntäpysäköintipaikkaa. Martinlaakson Ostarille on myönnetty ympäristösertifikaatti muun muassa rakennuksen energiatehokkuuden ansiosta. Ostarissa toimii tällä hetkellä lukuisia liikkeitä ja palveluita kuten kaksi päivittäistavara kauppa, ravintola, apteekki, pankki, hammaslääkäri, kuntosali, kukkakauppa ja kahviloita.

Rakennuksen yhteydessä oleva 15-kerroksinen asuintorni muodostaa uuden keskuksen maamerkin. Sen räystääslinja on muotoiltu veistoksellisesti, mikä antaa koko Martinlaaksolle uuden, omaan aikaamme sopivan silhuetin. Tornin moderneista asunnoista ja kattoterassilta avautuu huikeat näköalat ympäristöön.

Kuvat 16-18. Martinlaakson uusi ostari ja asuintorni

Martinmuurin asuinkortteli

Tilaaaja: SRV Westerlund Oy, Suunnittelija: Arkkitehtitoimisto Forma-Futura Oy

Suunnitteluajankohta: 2007-2010, Toteutus: 2011-2012

Kauppakeskuksen pohjoispuolelle suunniteltu asuinkorttelikokonaisuus sisältää sekä vapaarahoitteisia asuntoja että senioriasumista. Julkisivujen arkkitehtuurissa on pyritty yhtenäisyyteen, kuitenkin välttämällä yksitoikkoisuutta ja liiallista massiivisuutta. Kivivuorentien puoleista julkisivua on jaostettu erisävyyksillä punatiilipinnoilla ja elävöitetty ikkunoiden ja lasierkkereiden sommitelmalla.

Monissa asunnoissa on lasitettu parveke, joka aukeaa taloyhtiön omalle vehreälle sisäpihalle. Korttelin yhteinen piha-alue on suunniteltu yhtenäisesti ilman raja-aitoja ja suojattu ratamelua vastaan melusteella. Pysäköintilaitos on rakennettu osaksi asuinkorttelin rakennusryhmää, ikään kuin muuriin päätteeksi. Senioritalossa on panostettu myös yhteistiloihin.

Kuvat 19-20. Uutta asuinkerrostalorakentamista junaradan varrella (Martinmuuri)

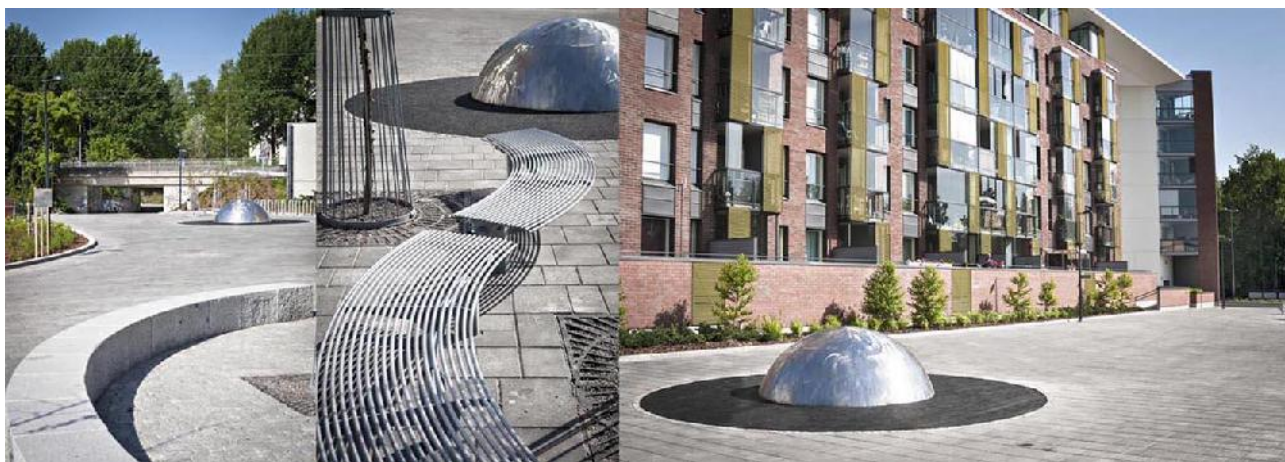
Laajaniitynaukio

Osoite: Kivivuorentie 6, Vantaa

Tilaaja: Vantaan kaupunki / Kuntatekniikan keskus, Suunnittelija: Ramboll Finland Oy

Suunnittelu: 2011, Toteutus: 2012-2013

Martinlaakson uuden ostoskeskuksen ja Martinmuurin asuinkorttelin väliin rakennettiin keskustaukio, joka oli yksi Vantaan World Design Capital 2012 -hankkeista. Sen suunnittelun tavoitteena on ollut luoda ympäröivään arkkitehtuuriin sopiva korkeatasoinen kaupunkitila, joka yhdistää alueen toiminnat toisiinsa. Aukio on monikäyttöinen - osin alueellista kevyttä liikennettä palveleva ja osin oleskeluun soveltuva. Alueen käyttäjien tarpeet kuten esteettömyys on huomioitu suunnittelussa. Pyöreä oleskelualue rakennetaan aurinkoisimmalle ja suojaisimmalle paikalle. Laajaniitynaukiolle sijoitetaan lisäksi kaarevia designpenkkejä oleskeluun, teosmainen Dome -leikkiväline ja istutuksia. Laajaniitynaukio toimii viheralueena Martinlaakson tiivistyvässä kaupunkirakenteessa, ja siitä syystä alueelle suunnitellaan runsasta kasvillisuutta. Istutukset myös suojaavat aukion toimintoja radan ja kadun melulta. Kasvilajikkeiksi on suunniteltu muun muassa kauniisti kukkivia pilvikirsikoita, tuohituomia, tuoksuvia pikkujasmikkeita sekä ikivihreitä okakuusia.

Kuvat 21-23.

Martinlaakson koulun laajennus

Martinlaakson koulu laajennus on toteutettu tilakeskuksen johdolla viime vuosina. Suunnittelussa pyrittiin pitäytymään olemassa olevan rakennuksen suunnittelukielessä. Piholla huomioitiin muun muassa hulevesinäkökulmaa.

Kuvat 24-25.

1.2 Martinlaakso tänään (fyysinen ympäristö)

Kaupunkikuva

Kaupunkikuva alueella on kerrostalovaltainen. Rakennuskanta koostuu suureksi osaksi betonielementtirakenteisista lamellitaloista. Osalla asuinrakennuksista on ollut julkisivuremontti, jossa muun muassa julkisivun väritystä on muutettu raikkaammaksi. Martinlaakson reunamilla sijaitsevat pientaloalueet ovat vehreitä ja viihtyisiä. Martinlaakson kaupunkikuvallinen pääpaino keskittyy tällä hetkellä radan varteen ja uuden punatiilisen keskuksen ympärille. Arvokasta Martinlaaksossa on myös sen väljä rakenne ja vihreä ympäristö.

Kuvat 26-27.

Martinlaakson rakennuskanta koostuu pääosin 5-7-kerroksisia asuinkerrostaloista. Karttakuva kuitenkin havainnollistaa, että erityisesti kaupunginosan laitamilla on runsaasti 1-2-kerroksisia pientaloja. Dominoivien rakennusmassa on uuden ostarin yhteydessä sijaitseva 14-kerroksinen asuintorni. Tämän lisäksi alueelta löytyy myös joitain 8-kerroksisia asuinkerrostaloja. (katso kuva 36)

Martinlaakso on muutakin kuin betonia! Itse asiassa hyvin yleinen materiaali alueella on tiili. Tämän vuoksi myös uuden aseman seudun rakentamisen lähtökohtana oli punatiilinen keskustarakentaminen. Asuinkerrostalojen julkisivuissa on käytetty enimmäkseen rappausta ja kasettipintoja. Lopujen lopuksi varsinaista betonipintaa näkyy lähinnä siltojen ja alikulkujen rakenteissa. Martinlaakso saatetaan mielikuvissa nähdä harmaana, mutta tämä ei todellisuudessa pidä paikkaansa. Totta on, että osa katujen varsien rakennuksista on betonin harmaita, mutta esimerkiksi 60- ja 70-luvuilla rakennetut asuintalot ovat 90-luvun kehityshankkeen aikana saaneet vaaleita luonnonsävyjä ja pastellivärejä julkisivuihin. Vanhoilta pientaloalueilta löytyy runsaasti puna- ja keltatiilisiä rakennuksia. Julkisten rakennusten, erityisesti koulujen julkisivuja yhdistävät kirkkaat raikkaat perusvärit.

Martinlaakson nykytilannetta on analysoitu Kevin Lynchin teorian keinoin. Kartalla erottuvat erityyppiset alueet, maamerkit, reitit, solmukohdat, reunat ja tärkeimmät näkymälinjat. Kaupunkikuvallinen pääpaino keskittyy tällä hetkellä radan varteen ja uuden punatiilisen keskuksen ympärille. Luettava ja kuviteltavissa oleva fyysinen ympäristö auttaa orientoitumaan ympäristössä ja estää eksymästä. Ihmisillä on tapana muodostaa kognitiivisia karttoja mielessään löytääkseen tien kohteeseen. Arkkitehti Kevin Lynch on tutkinut aihetta laajasti. Kirjassaan "The Image of the City" hän tulkitsee kognitiivista teoriaa suunnittelun kielelle (Lynch 1990). Lynch esitti siinä luettavuuden (legibility) käsitteen. Se tarkoittaa sitä miten helposti ihminen pystyy muodostamaan kognitiivisen kartan tietystä paikasta mielessään. Kokeidensa kautta Lynch yritti selvittää, mitkä tekijät tekevät paikasta luettavamman ja helpomman orientoitua, sekä miten kaupunkia voi kuvata jollekulle, joka ei ole aikaisemmin käynyt siellä. Lynch sai selville, että ihmiset yrittävät mielessään yksinkertaistaa fyysistä ympäristöään ja järjestää sitä viiden elementin avulla; reunat, polut, alueet, solmukohdat ja maamerkit. Nämä elementit helpottavat ihmisen kykyä muodostaa kuva ympäristöstä.

'reuna'

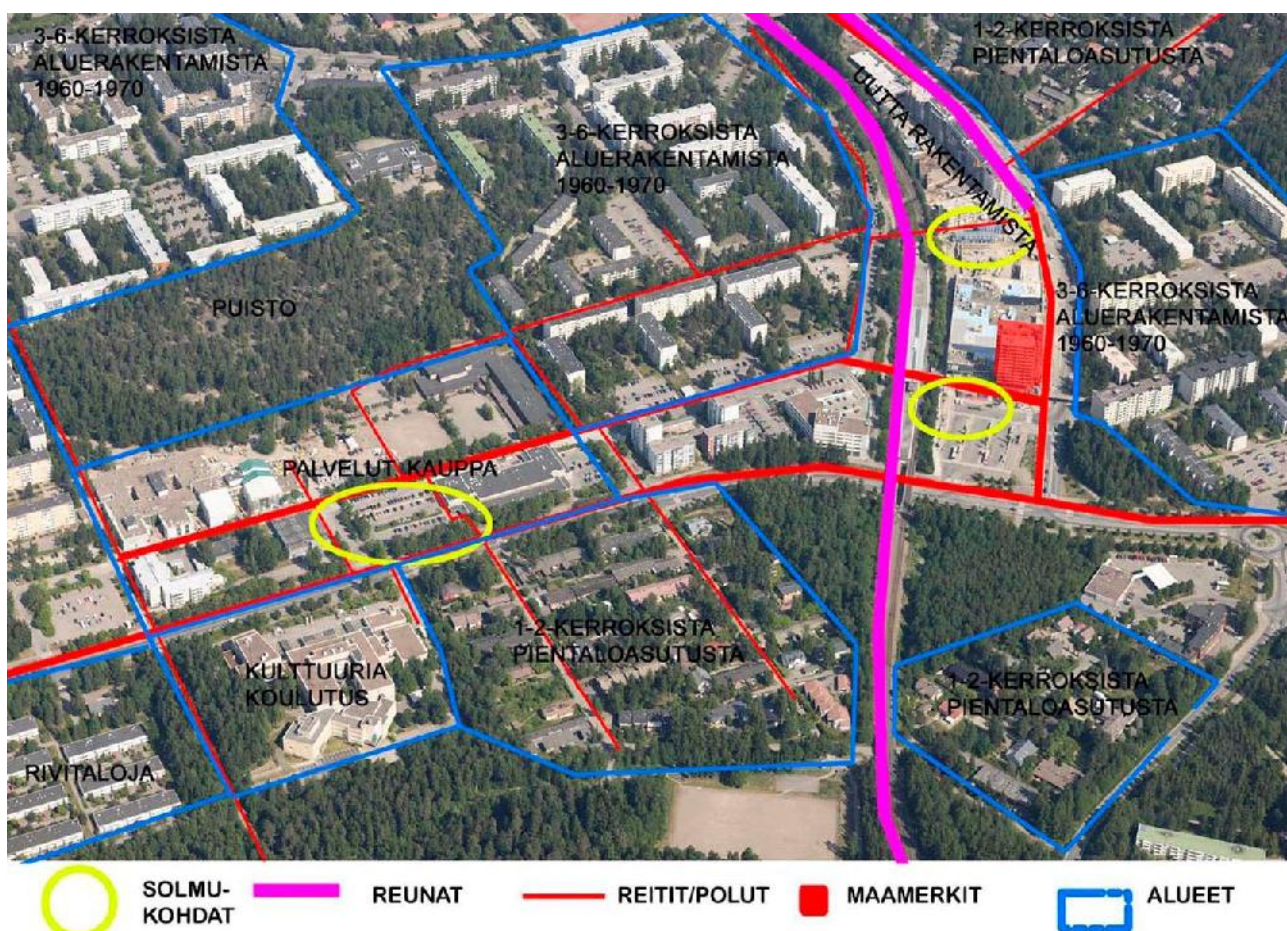
'maamerkki'

'polku'

'solmukohta'

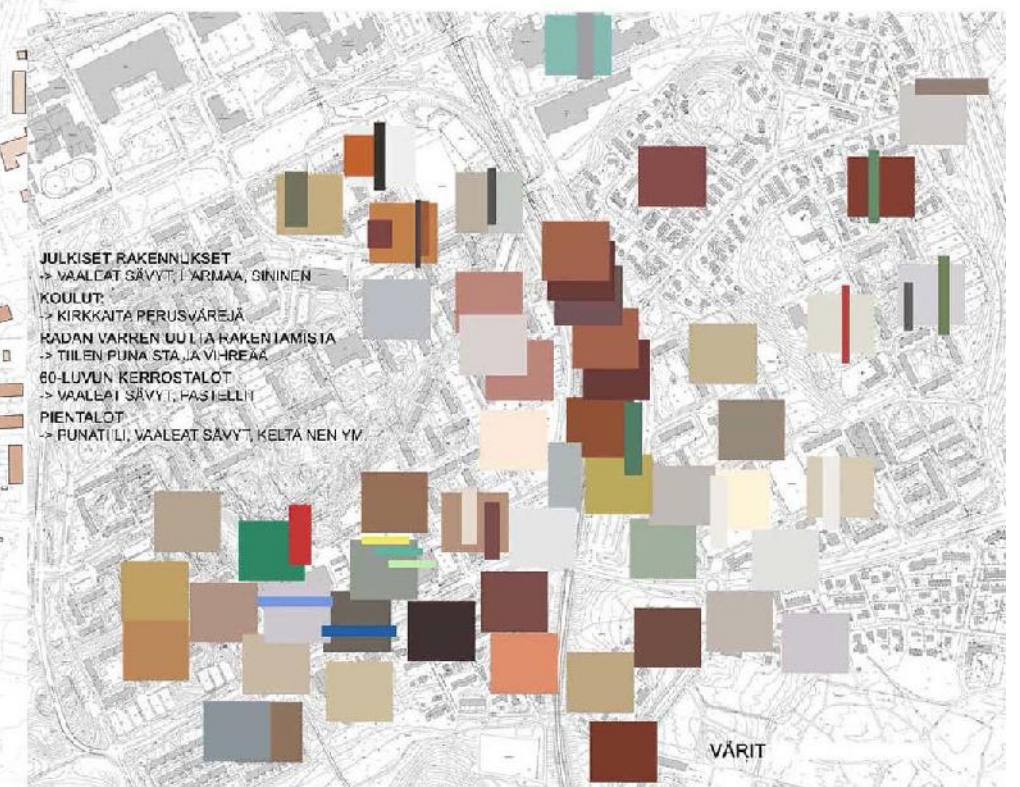
'alue'

Kuvat 28-32. Kevin Lynchin viisi elementtiä

14

[illegible]

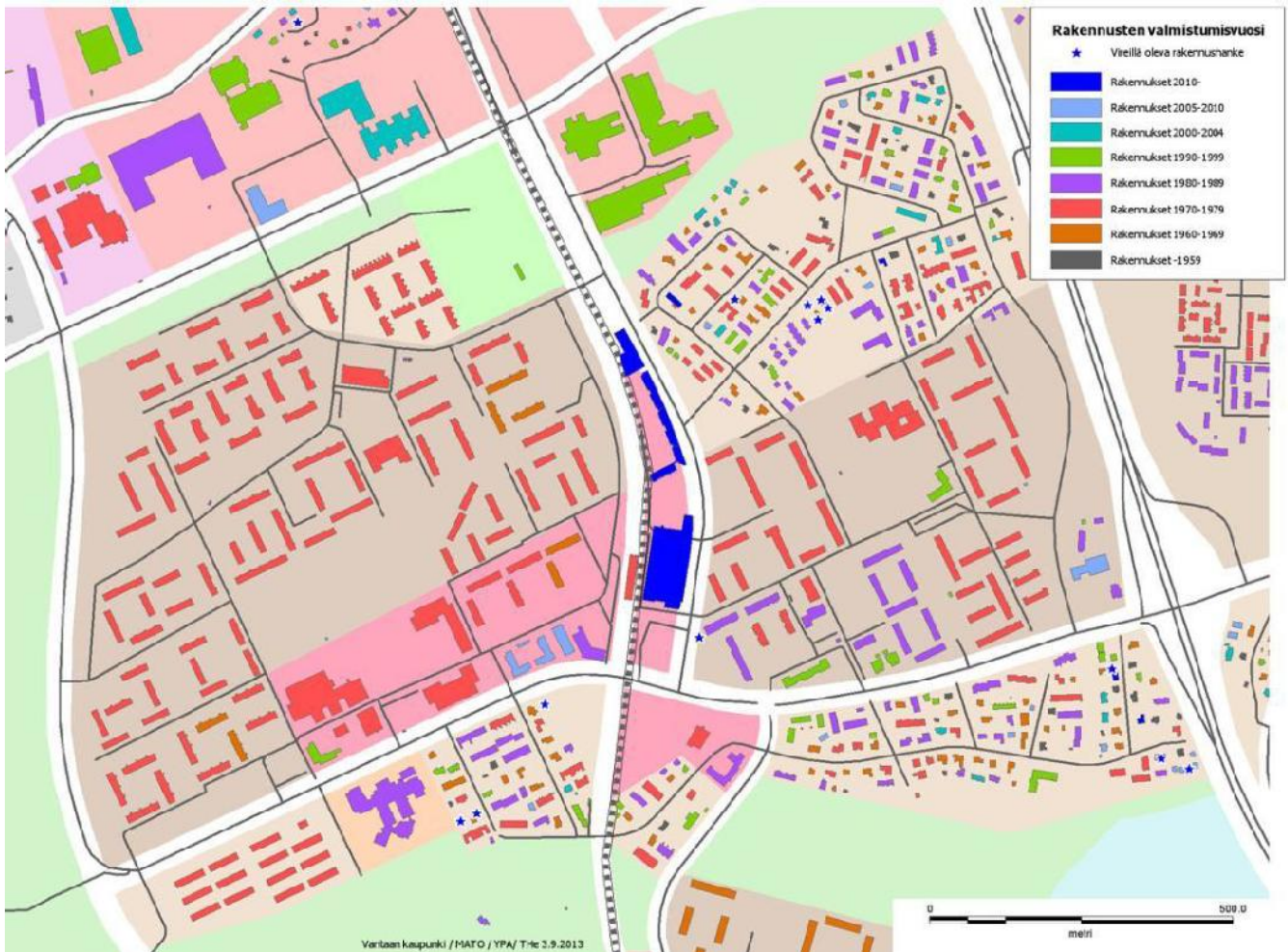
Kuva 36. Kerrosluvut, nykytilanne

Kuva 37. Martinlaakson rakennusmateriaaleja

Kuva 38. Martinlaakson värejä

Kulttuurihistorialliset arvot, rakennussuojelukohteet

Pääosa Martinlaakson rakennetusta kulttuuriympäristöstä on modernia, 1950-luvun puolivälin jälkeen rakennettua. Näin ollen rakennuskannan arvottaminen pitää suhteuttaa modernin yhteiskunnan kehitykseen, etenkin aluerakentamiseen, jonka kohteena Martinlaakso oli 1960-luvulta lähtien.

Kuva 39. Rakennuskanta valmistumisvuoden mukaan

Vantaalla modernia rakennuskulttuuria on inventoitu ja arvotettu vuonna 2002 valmistuneessa *Vantaan Moderni rakennuskulttuuri 1930-1979* -inventoinnissa. Inventoinnissa on käytetty kolmiportaista arvotusluokittelua (arvotusluokituksen mahdollisesti muuttuessa tulee kohteet arvottaa uuden luokituksen mukaan tapauskohtaisesti):

A1 –kohde: Kohde on Vantaan rakennusperinnön kannalta (tai maakunnallisesti, valtakunnallisesti tai kansainvälisesti) merkittävä. Tavoitteena on säilyttää kohde ja kunnostaa se alkuperäistä arkkitehtuuria kunnioittaen ja mahdollisesti palauttaen.

A2 –kohde: Kohde on lähiympäristön kannalta merkittävä. Tavoitteena on säilyttää kohde ja kunnostaa se alkuperäistä arkkitehtuuria kunnioittaen ja mahdollisesti palauttaen. Vähäiset muutokset kohteessa ovat mahdollisia.

B-kohteet ovat A-kohteita vähemmän merkittäviä, mutta niistäkin on olemassa inventointitietoa.

Aluerakentamisen päästyä käyntiin ja ensimmäisten asukkaiden saavuttua uusiin rakennuksiin 1969 Laajavuoren alueella, tuli palvelujen kehittäminen ajankohtaiseksi. Tärkeimmät julkiset rakennukset sijoitettiin Martinlaaksonpolun varteen. Martinkeskuksen kohdalle oli suunniteltu metroasema, joten se oli luonnollinen keskuksen paikka. Martinlaaksonpolun julkiset rakennukset muodostavat vielä tämän päivän Martinlaaksossa tyylillisesti yhtenäisen kokonaisuuden, jonka osia ovat Martinlaakson yhtenäiskoulu (inventointiluokitus A2 nostettu restauroinnin jälkeen A1:en),

Martinlaakson nuorisotalo (A2), Martinlaakson uimahalli (B) ja Martinkeskus (A2). Martinlaakson yhtenäiskoulusta ja nuorisotalosta on teetetty rakennushistorialliset selvitykset, joiden perusteella rakennusten kulttuurihistoriallista arvoa pohditaan maankäytön päätösten yhtydessä ja korjaus- ja muutostöimenpiteissä. Tarvittavat selvitykset kulttuurihistoriallisista arvoista tulisi täydentää myös Martinkeskuksen osalta.

Martinlaaksonpolun varressa sijaitsee myös Olavi Puusaaren vuonna 1971 rakennettu Laajavuoren ala-aste (luokitustunnus B), joka rakennusaikansa puolesta kuuluu edellä mainittuun kokonaisuuteen, mutta joka tyyllillisesti kuitenkin poikkeaa muista. Rakennuksessa on todettu sisäilmaongelmia, eikä sen suojelulle ole ollut riittäviä perusteita.

Aluerakentamiseen liittyvien asuinrakennusten arkkitehtoninen yhteneväisyys on alueella hajonnut erilaisten korjausten yhteydessä. Alkuperäisen asemakaavan periaatteet voidaan kuitenkin yhä hahmottaa rakennusten sijoittelussa suurten pihojen ympärille.

Muita edellä mainitussa inventoinnissa huomioituja rakennuskultturikohteita Martinlaaksossa ovat:

Kivimäen pientaloalue, jossa 1970-luvulla rakennetut pientalot muodostavat yhtenäisen kokonaisuuden (luokitustunnus B).

Martinlaakson tie 40 ja 42 rivitalot (luokitustunnus A2)

Yksittäisistä rakennuksista merkittävimpiä ovat:

Talot Helasuo ja Pihkala, Lintukallionkuja 3 ja 5, arkkitehti Juhani Kulo-vesi, rakennettu 1972 (A1).

As Oy Skyttä, Kukintie 8, arkkitehti Seppo Heinämäki, rakennettu 1973 (A2).

Martinlaakson alueen pohjoisosissa sijaitsevalla teollisuus vyöhykkeellä sijaitsee kaksi Vantaan kaupungin teollista rakennusperintökohdetta Sanomala ja Martinlaakson lämpövoimala (Vantaan energia). Sanomala on saanut teollisen rakennusperinnön inventoinnissa (Vantaan kaupunki 2006) luokitustunnuksen A1 ja lämpövoimala luokitustunnuksen A2.

Martinlaakson koulu kuuluu modernin rakennuskannan inventoinnissa (Vantaan moderni rakennuskulttuuri 1930-1979', 2002) luokkaan A1. Rakennuksesta on laadittu tarkempi rakennushistoriallinen selvitys ja sitä on äskettäin laajennettu. Koulu on aikansa esimerkki peruskoulurakentamisesta. Viereinen uimahallirakennus on luokkaa B.

Kuvat 40-42. Martinus-konserttitalo/ uimahalli/ vanha nuorisotila

Kuvat 43-44. rautatieasema/ bussiasema

Kuva 45.

Martinlaakson liikenteen nykytila

Liikenneverkko

Martinlaakson liikenneverkko on järjestetty pääosin ulkosityöttöisesti niin, että katuverkon sisäpuoli on rauhoitettu autoliikenteeltä. Katuverkko on jäsennelty pääkatuihin, kokoojakatuihin ja tonttikatuihin. Martinlaakson reunustamat pääkadut ovat Martinlaaksontie, Raappavuorentie, Kivivuorentie ja Martinkyläntie. Pää- ja kokoojakaduilla nopeusrajoitukset ovat pääosin 40–60 km/h ja tonttikaduilla 30–40 km/h.

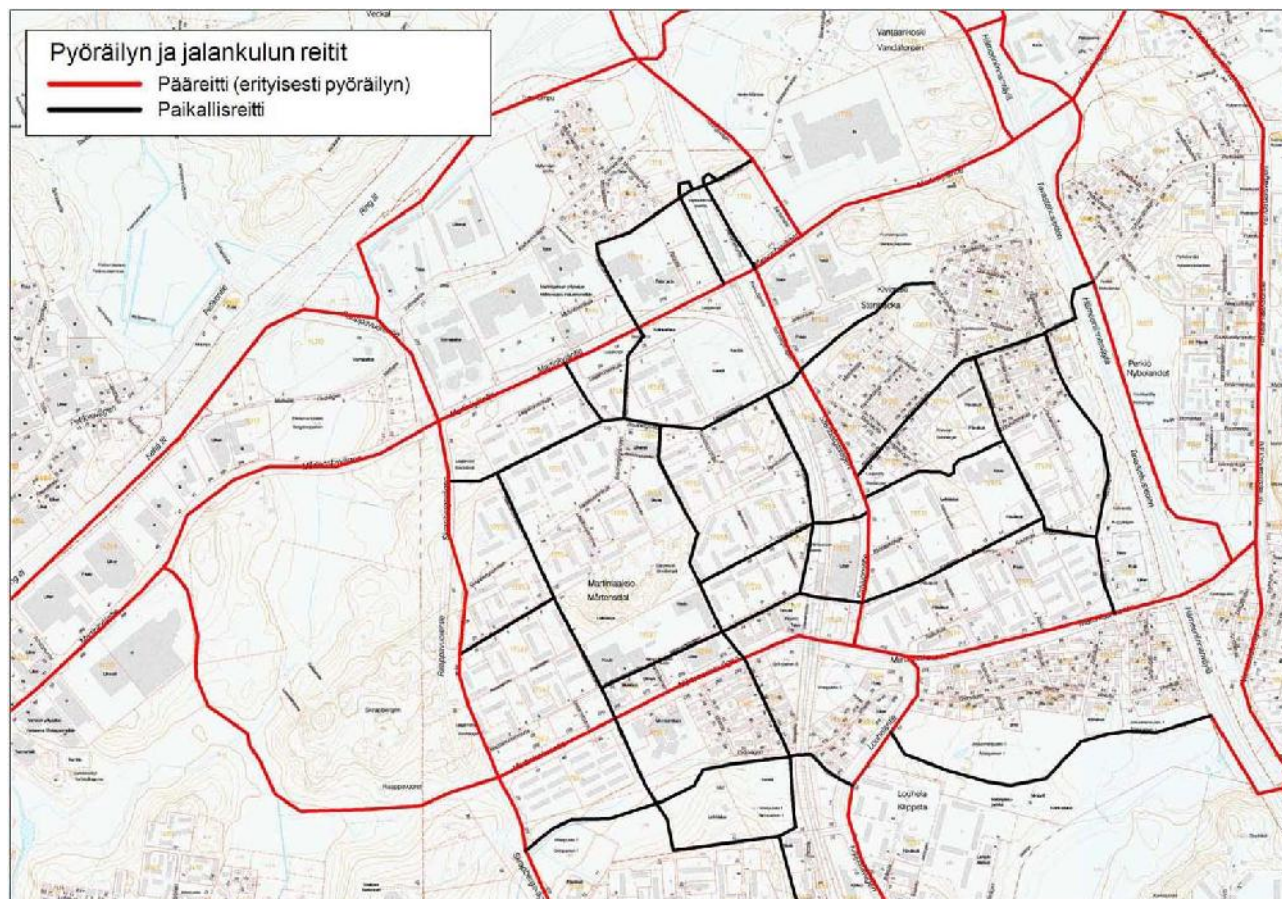

Kuva 46. Nopeusrajoitus km/h

Kuva 47. Autoliikenne Vantaalla 2012

Martinlaakson autoliikenteestä eroteltu jalankulun ja pyöräilyn verkko tarjoaa kattavat ja turvalliset yhteydet alueen sisällä ja lähiympäristöön. Verkko voidaan jakaa karkeasti pää- ja paikallisreitteihin. Kortteleiden keskellä kulkevat reitit ovat luonteeltaan paikallisia jalankulkuraitteja. Paikallisreiteillä pyöräily on lähipalveluille suuntautuvaa. Nopeampi ja alueelta ulos suuntautuva pyöräily sijoittuu pää- ja kokoojakatujen varsien pääreiteille. Martinlaaksonpolku toimii palvelut yhdistävänä reitinä Martinlaakson uudelta ostarilta koululle saakka.

Kuva 48.

Autoliikenteen määrät

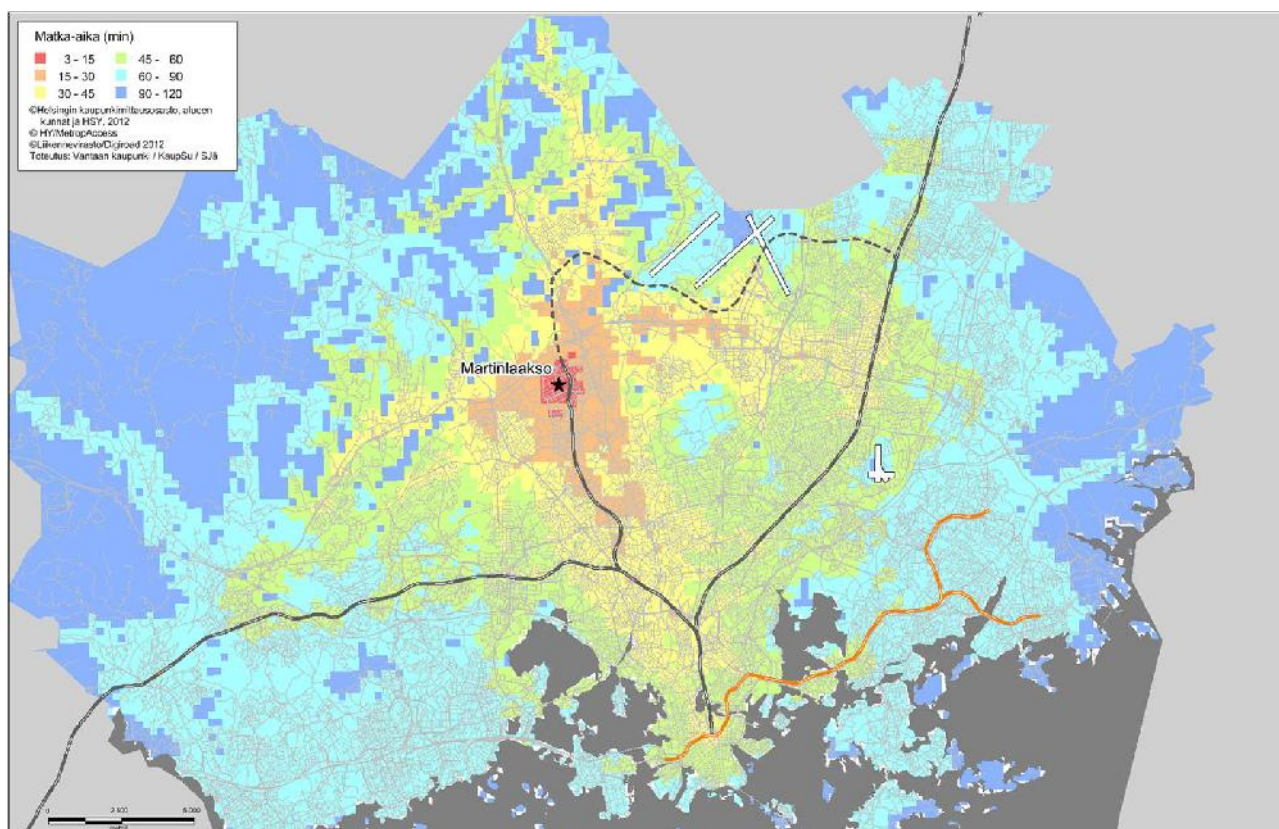
Martinlaaksontien keskimääräinen arkivuorokausiliikennemäärä oli vuonna 2012 6522 ajoneuvoa vuorokaudessa, josta raskaanliikenteen osuus oli 11 %. Ennusteliikennemäärä vuodelle 2030 Kivi-vuorentien puoleisessa päässä on 5500 ajoneuvoa / vrk ja Raappavuorentien puoleisessa päässä 11 200 ajoneuvoa / vrk. Ennusteliikennemäärä vuonna 2030 Martinlaaksontiellä välillä Raappa-vuorentie – Hämeenlinnanväylä on 15 700–25 400 ajoneuvoa / vrk (Autoliikenne Vantaalla 2012). Martinkyläntien liikennemäärät olivat 8860–9990 ajoneuvoa / vrk.

Pysäköinti

Yleisiä pysäköintipaikkoja on alueella jonkin verran. Juna-aseman liityntäpysäköintipaikat sijaitsevat ostoskeskuksen katolla pysäköintikannella. Kiinteistöjen autopaikat ovat sijoittuneet tonteille, lähinnä maantasopysäköintialueille.

Joukkoliikenne

Joukkoliikenteen palvelutaso on Martinlaaksossa nykyisin hyvä, ja tulevana vuosina se paranee entisestään. Vuonna 2015 valmistuu Vantaankosken radan ja pääradan yhdistävä Kehärata, jota pitkin Martinlaaksosta pääsee junalla Myyrmäen suunnan lisäksi myös esimerkiksi Tikkurilaan, lento-asemalle ja Aviapoliksen työpaikka-alueelle. Junien lisäksi aluetta palvelee varsin kattava bussilinjasto, jota käyttämällä pääsee läpi viikon esimerkiksi kauppakeskus Jumboon sekä Hämeenlinnanväylän ja Mannerheimintien varren pysäkeille. Bussiliikenteen pääkatuja Martinlaaksossa ovat Martinlaaksontie, Martinkyläntie, Kivivuorentie ja Laajavuorentie.

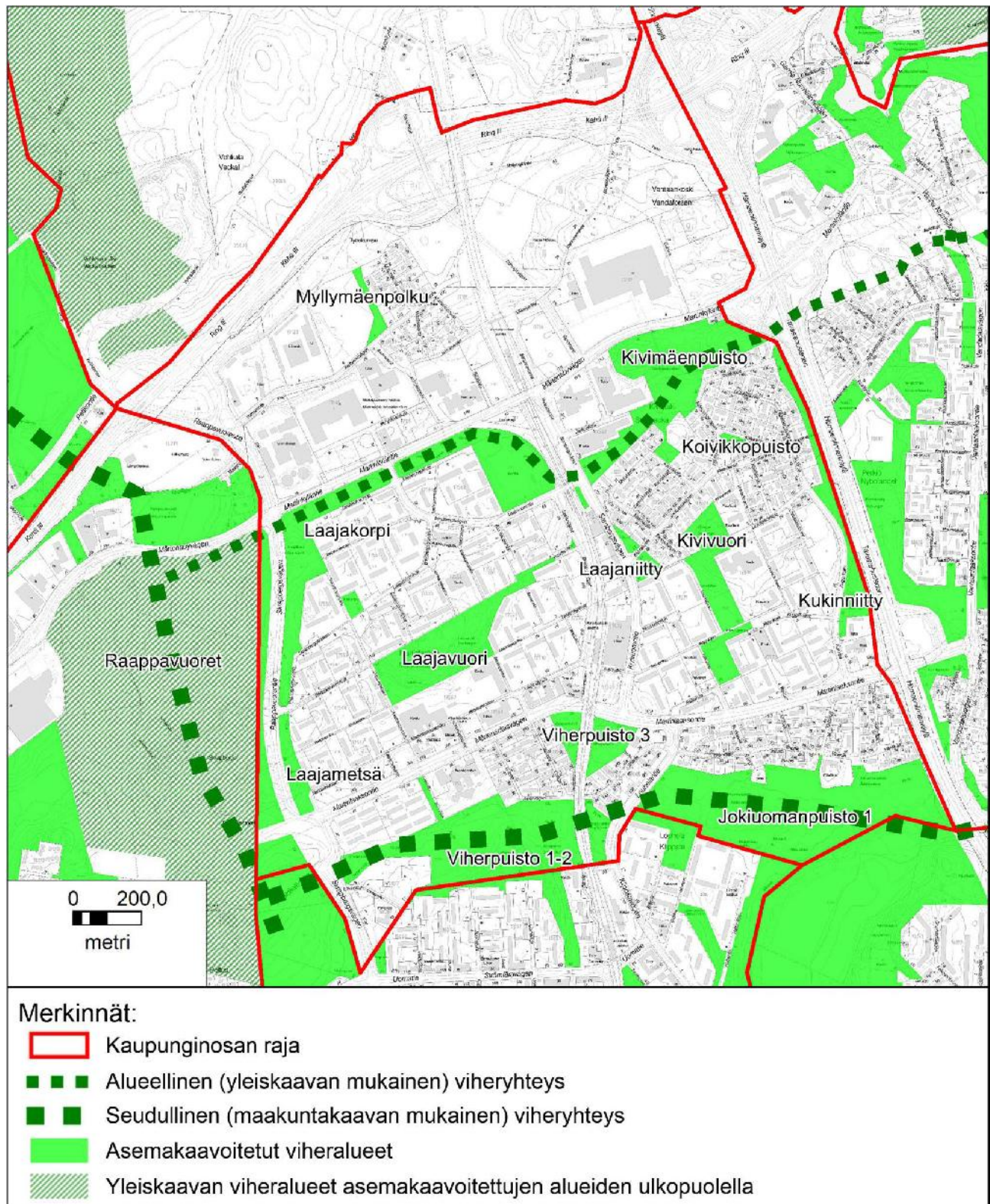

Kuva 49. Martinlaakson saavutettavuus joukkoliikenteellä lokakuussa 2013.

Liikenteen vaikutukset

Osa Martinlaaksosta on lentomelualue, jolla lentomelun desibelitaso on Lden 50 - 55 dB. Kansainvälisen käytännön mukaisesti asumisen katsotaan olevan terveellistä alle 55 dB meluvyöhykkeellä. Alueelle voidaan kaavoittaa uusia asuinalueita, jos melunsuojaus otetaan huomioon rakenteissa. YTV:n raportin 'Väestön altistuminen ilmansaasteille pääkaupunkiseudulla' (2007) mukaan Martinlaakson alueella olevat liikenteen ja teollisuuden päästöjen aiheuttamat pienhiukkas- ja typioksidipitoisuudet ovat suhteellisen pieniä.

Viheralueet

Kuva 50.

Viheralueverkosto

Martinlaakso on vehreä kaupunginosa. Laajat viheralueet ovat lyhyen kävelymatkan päässä joka puolelta, kaupunginosassa on myös sisäisiä viheralueita ja kerrostalopihatkin ovat todella suuria. Asukkaat arvostavat ainutlaatuisia viheralueitaan.

Martinlaakson kaupunginosaa rajaavat etelässä ja lännessä viheraluekokonaisuudet, jotka ovat tärkeitä seudullisen viheralueverkoston osia. Kaupunginosan pohjoisosa on lentomelualue ja yleiskaavassa osoitettu lähinnä työpaikka-alueeksi. Tämän alueen ainoa yleis- tai asemakaavoitettu viheralue on pieni Myllymäenpolun maisemaniitty.

Kaupunginosan poikki kulkee yleiskaavan osoittama alueellinen viheryhteys, johon liittyy urheilu- puisto ja laajempi Kivimäenpuiston kokonaisuus.

Radan länsipuolisessa osassa Martinlaaksoa kaupunkirakenteen ideana on kaupungin keskellä oleva laajempi viheralue, kaupungin "keuhkot", eli Laajavuori, johon lukuisat leikkipaikat, koulujen ulkoilualueet ja ulkoilureitit tukeutuvat. Radan itäpuolella vastaava rooli on Kivivuoren kokonaisuudella.

Viheryhteyksien ja kaupunginosan keskeisten viheralueiden lisäksi Martinlaaksossa on liikenneväyliin rajoittuvia metsäisiä kaistaleita ja enimmäkseen leikkipaikkoina olevia pienempiä viheralueita. Viherpuisto 3:n kahdella erillisellä palalla ei ole suurta merkitystä kaupunkirakenteessa tai palveluverkossa, mutta alue on metsätyypiltään lehtoa ja siellä on pieniä noroja tai oja, joten alueella on merkitystä luonnon monimuotoisuuden ja hulevesien hallinnan kannalta.

Laajavuori

Tärkeä kaupunginosan sisäinen viheralue, jonka reunoilla on useita leikkipaikkoja, ja jonka läpi menee ulkoilureittejä. Luonteeltaan alue on kallioista mäntyvaltaista metsää. Alarinteillä on kuitenkin myös rehevempiä metsätyyppejä: Lounaiskulmassa lehtomaista kangasta, jonka pääpuulaji on rauduskoivu, mutta jossa kasvaa myös pähkinäpensasta ja metsälehmusta. Koillisin kärki on kallionaluslehto, jossa kasvaa männyn ohella vaahteraa ja joitain tammia. Pohjoisreunalla ja kaakossa on tuoretta kangasta.

Maisemakuvaltaan hyvin kaunista metsää, kuitenkin sulkeutuneena metsätilana pelottava. Asukkaat ehdottivat polkuja ja penkkejä.

Kivivuori

Radan itäpuolella kaupunginosan sisäinen viheralue, jossa leikkipaikka ja kenttiä. Kallion lakialue ja kalliopaljastuma on säilytetty. Metsäinen alue koulun ja päiväkodin vieressä.

Pohjoisosa kalliometsää, eteläosa lehtomaista kangasmetsää. Pääpuulaji kalliometsässä mänty ja etelässä kuusi.

Kivimäenpuisto

Kivimäenpuistossa on kallioalueita, joilla kasvaa mäntyjä ja alavampia osia, joissa on avointa nurmikkoa ja metsäisiä osia, joihin on istutettu muun muassa tammia. Puistoon on istutettu myös alppiruusuja. Puistossa on pieni korpi. Martinkyläntien varressa on tuoretta kangasta, jonka pääpuulajina rauduskoivu.

Koivikkopuisto

Leikkipaikaksi rakennettu, palvelee lähialueen asukkaita.

Viherpuisto 3

Lehto, varttunutta metsää, pääpuulajeina haapa, harmaaleppä ja hieskoivu, myös vaahteraa.

Alueella on metsälain mukainen luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeä kasvupaikka, noro.

Laajaniitty

Pohjoisosassa on suojaviheralueen luonteista metsikköä. Eteläosa on rakennettu leikkipaikaksi.

Kukinniitty

Suojaviheraluetta, jolla kulkee asfaltoitu käytävä. Kallioita, joilla kasvaa mäntyjä ja tuoreita ja lehtomaisia kangasmetsiä. pääpuulajeina rauduskoivu, haapakuusi. Eteläisimmässä osassa raitaa kasvava lehto.

Jokiuomanpuisto 1

Savilaaksoon perustettu viheraluekokonaisuus, jossa on mm. koira-aitaus, matonpesupaikka, minigolf, leikkipaikka ja viljelypalstoja. Erilaisia avoimia pintoja: käytönurmikkoa, niittynurmea ja maisemapeltoa. Mätäoja alkaa täältä. Viheralueella on myös luonnonsuojelualuetta, joka on suota (korpea ja nevaa) ja lehtoa. Myös suojelualueen vieressä on lehtometsää.

Viherpuisto 1 ja 2

Metsäinen viheraluekokonaisuus, jossa on kaksi isoa pallokenttää, talvisin luistinrataa, ja leikkipaikka. Saviseen laaksoon on syntynyt lehtoa ja korpea, joissa kasvaa mm. kuusia, haapoja ja hieskoivuja. Pellaksenajan latva on täällä. Hiekkaisella ja silttisellä rinteellä on lehtomaisia kangasmetsiä, jossa kasvaa mm. kuusia ja rauduskoivuja.

Laajakorpi

Raappavuorentiehen ja Martinkyläntiehen rajoittuva viheralue. Pohjoinen Martinkyläntien vieressä oleva osuus on osa viheralueverkostoa. Tämän osuuden koillisin osa liittyy urheilupuistoon. Pääosin täyttömaalla olevalla viheralueella on koirapuisto, käyttönurmikoita ja pari pientä metsikköä, joissa kasvaa mm. rauduskoivuja, tammia ja mäntyjä.

Raappavuorentiehen rajoittuva osuus on asutusta suojaavaa metsää, tyypiltään kuusivaltaisia tuoreita kangasmetsiä. Kalliota on paikoin louhittu siten, että leikkaukset näkyvät hyvin tieltä.

Laajametsä

Viheralueen maaperä on pääosin moreenia ja kalliota ja kallio on paikoitellen myös näkyvissä. Luonteeltaan alue on asutusta suojaavaa metsää, joka on tyypiltään kuusivaltaista tuoretta ja lehtomaista kangasmetsää. Asutuksen tuntumassa on myös leikkikenttä ja käyttönurmikkoa. Laajakorven ja -metsän alueilla kulkevalla ulkoilureitillä on metsän tuntua, vaikka metsäkaistale onkin kapea.

1.3 Martinlaaksossa asutaan, opiskellaan ja tehdään töitä

Väestö

Martinlaakso on asukasmäärältään Vantaan toiseksi suurin kaupunginosa, jossa asui vuoden 2013 alussa reilut 11 800 henkeä. Kaupunginosan väestönkehitys oli pitkään laskusuuntainen: väestö vähentyi 30 vuodessa yli 3 000 asukkaalla saavuttaen alimman tasonsa 11 132 asukasta vuonna 2006. Sen jälkeen Martinlaakson väestö lähti uuteen kasvuun osin täydennysrakentamisen ansios- ta ja kaupunginosassa oli vuoden 2013 alussa asukkaita 11 804. Väestön ikärakenne on nykyisin vanhusvoittoinen.

1.1.2013	Martinlaakso	Vantaa
asukkaat	11 804	205 312
0-6 v.	8,0	9,1
7-15 v.	8,3	10,2
16-64 v.	64,2	67,2
65+ v.	19,5	13,4
vieraskieliset	14,4%	11,9%

Taulukko 1. Ikärakenne

Työpaikat

Työpaikkaomavaraisuus oli noussut Vantaalla keskeiseksi tavoitteeksi 1970-luvun alkupuolella. Työpaikkoja oli osoitettu runsaasti erityisesti Kehä III:n varteen. Työpaikkaomavaraisuus on edel- leen pysynyt Vantaan tavoitteena nykypäiviin asti.

Martinlaaksossa on runsaasti työpaikkoja, yli 5 300. Työpaikat ovat sekä julkisella että yksityisellä sektoreilla. Työpaikkojen määrä on lisääntynyt huomattavasti aina vuodesta 1980 lähtien. Monet työpaikat sijaitsevat Kehä III:n eteläpuoleisella yritysalueella, joka sai 1970-luvulla alkunsa Martin- laakson voimalaitoksesta ja Sanomalasta. Vantaankosken aseman ympärille on Sanomalan lisäksi sijoittunut myös muuta korkeaan tietotaitoon, ympäristöosaamiseen ja informaatiotuotantoon eri- koistunutta osaamista.

31.12.2010	Martinlaakso	Vantaa
työpaikat	4 787	103 955
työvoima	5 306	99 594
työpaikkaomavaraisuus	90,2%	104,3%
työttömyys (31.12.2011)	10,1%	8,5%

Taulukko 2. työpaikat

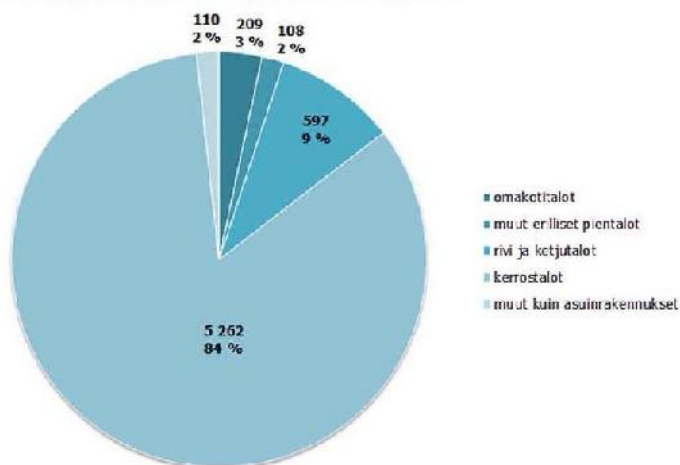
Asuminen

Viime vuosina Martinlaaksossa on rakennettu asuntoja erityisesti aseman ympäristöön, jonne on noussut uusia omistus- ja vuokra-asuntoja sekä vuonna 2012 avatun Martinlaakson ostarin yhtey- teen ja tuntumaan junaradan itäpuolelle.

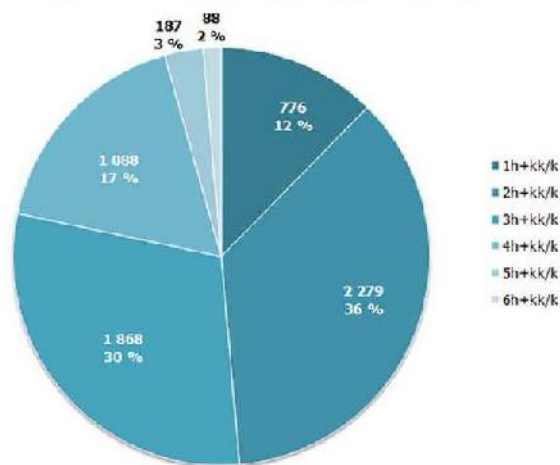
Asuntoja Martinlaaksossa oli vuoden 2013 alussa yhteensä 6 286, joista 5 262 (84% asuntokan- nasta) kerrostaloissa, 317 (5% asuntokannasta) omakoti- ja muissa erillisissä pientaloissa sekä 597 (9% asuntokannasta) rivi- ja ketjutaloissa. Martinlaaksossa asuntokannan huoneistojakauma on pienasuntovoittoinen. Lähes puolet asunnoista on yksiöitä tai kaksiota ja kolmioiden osuus on 30 prosenttia. Yli neljän huoneen perheasuntoja on reilut 20 prosenttia asuntokannasta.

Asuntojen määrä talotyyppittäin 1.1.2013

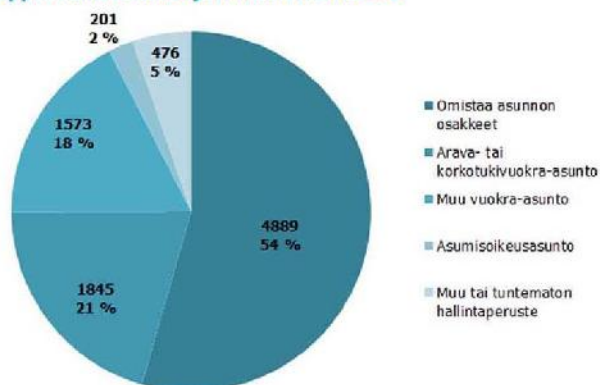
Asuntokannan huoneistojakauma 1.1.2013

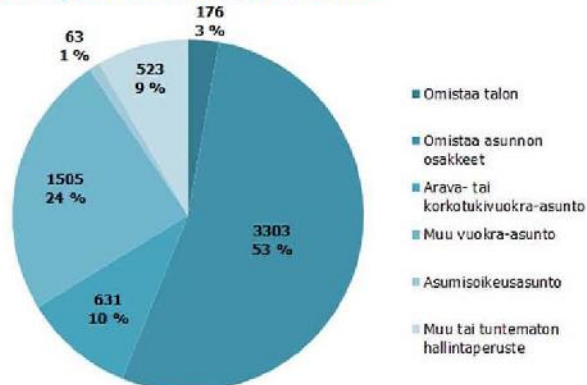
Taulukko 3. Asuntojen määrä talotyyppittäin 1.1.2013, Asuntojen huoneistojakauma 1.1.2013

Asuntojen hallintamuodoissa korostuu omistusasuminen, jonka osuus on 56 prosenttia. Arava- ja korkotukivuokra-asuntoja on 10 prosenttia ja vapaarahoitteisia vuokra-asuntoja 24 prosenttia asuntokannasta. Asumisoikeusasuntoja on vain prosentti ja hallintamuoto on tuntematon noin 9 prosentilla asuntokannasta.

Myyrmäki: asuntojen hallintamuoto

Asuntojen hallintamuoto 1.1. 2012

Taulukko 4. Asuntojen hallintamuoto 1.1.2012

Vantaan suuralueista Myyrmäessä on tällä hetkellä eniten yli 65-vuotiaita asukkaita. Heitä on noin 18 prosenttia alueen väestöstä. Senioreiden osuuden ennustetaan pysyvän Myyrmäessä suuralueista suurimpana myös seuraavan kymmenen vuoden kuluessa. Vuonna 2023 ikääntyneitä on suuralueella jo yli 22 prosenttia väestöstä. Myyrmäen suuralueella sijaitsee myös eniten yksinasuvia yli 65-vuotiaita, noin 3350 asuntokuntaa. Myyrmäessä ja Martinlaaksossa väestön ikääntyessä kasvaa väistämättä tarve esteettömille ja elämäntilanteen mukaan muunneltaville asunnoille. Yksinasuvien senioreiden suuri määrä aiheuttaa myös kysyntää pienille ja kohtuuhintaisille asunnoille.

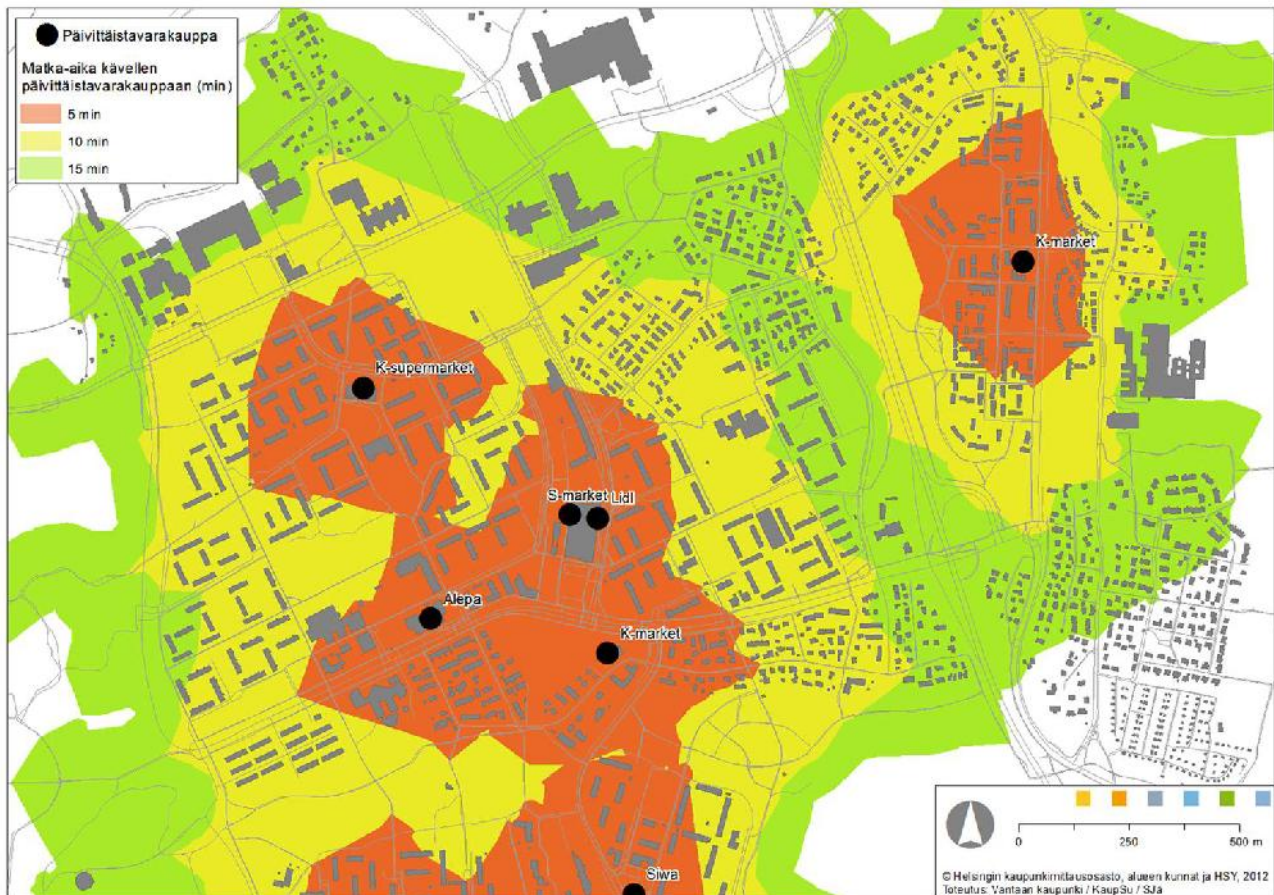
Palvelut

Nykyään Martinlaaksossa on melko kattavat palvelut. Alueelle ovat sijoittuneet nykyään mm. konserttitalo Martinus ja kauppaoppilaitos sekä lukuisia yrityksiä. Vuonna 1988 valmistuneessa julkisten tilojen rakennuskompleksissa Martinmiilussa toimii kunnallisia palveluita kuten kirjasto ja terveysasema.

Kaupalliset palvelut

Martinlaaksossa on hyvät päivittäistavarakaupan palvelut. Päivittäistavarakaupan myyntialaa on asukasta kohden selvästi enemmän kuin pääkaupunkiseudulla keskimäärin, vaikka myynti asukasta kohden onkin keskimääräistä pienempää (KSV 2013). Alueen viisi päivittäistavarakauppaa ovat hyvin saavutettavissa ja ne sijaitsevat rakenteellisesti järkevästi alueen eri osissa keskeisillä paikoilla (kuva 51). Keskimäärin päivittäistavarakauppa on saavutettavissa alueella reilussa kuudessa minuutissa (450 metriä), minkä johdosta saavutettavuus on merkittävästi parempaa kuin Vantaalla keskimäärin.

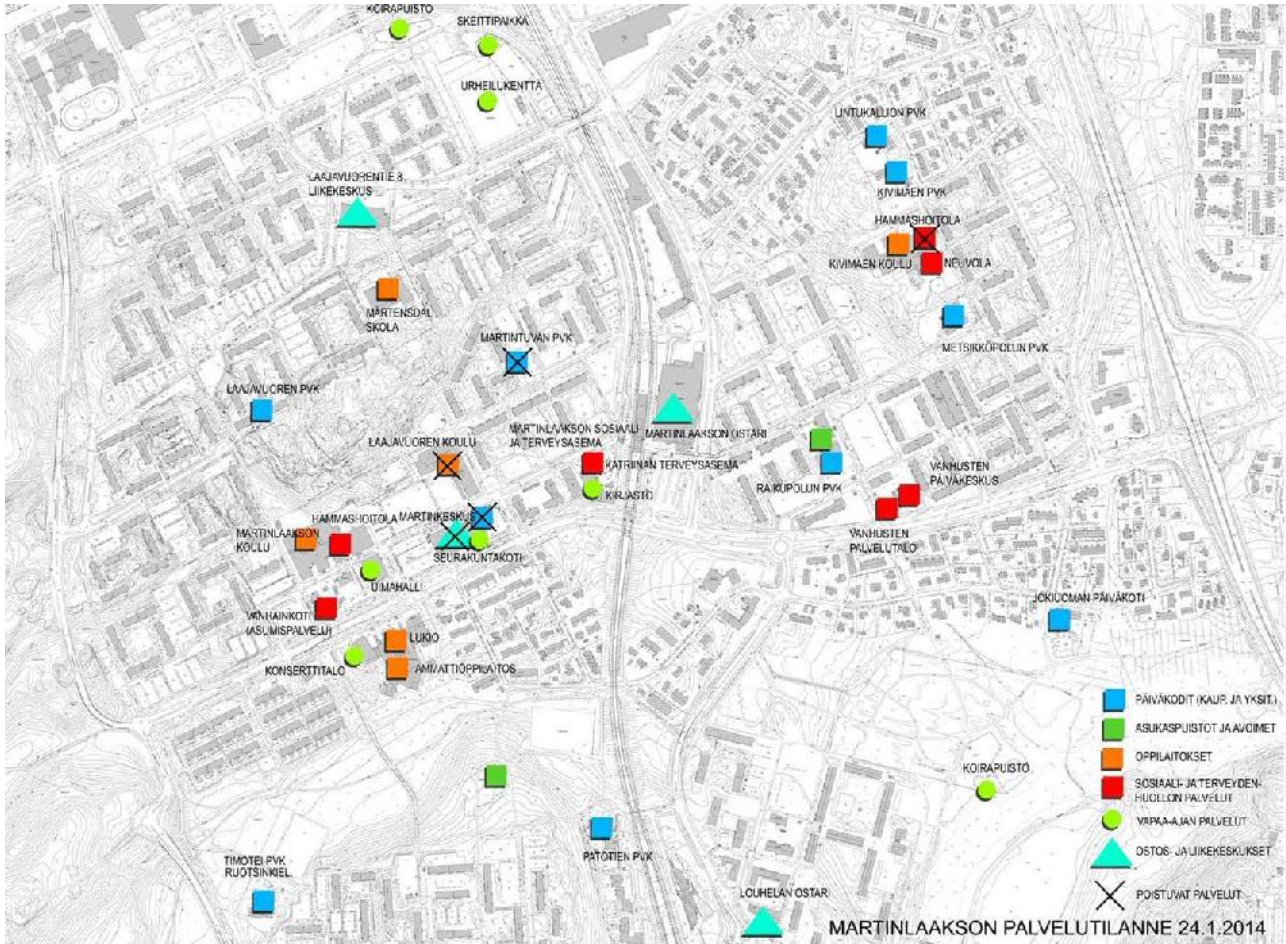
Martinlaakson ostarissa sijaitsee muutamia erikoiskaupan myymälöitä, mutta lähimmät suuret erikoiskaupan keskittymät sijaitsevat Pakkalan Jumbossa, Myyrmäen Myyrmannissa sekä naapurikuntien kaupan keskittymissä. Tilaa vaativaa kauppaa suunnittelualueella ei ole.

Kuva 51. Päivittäistavarakaupan saavutettavuus kävelen Martinlaaksossa.

Muu palvelurakenne

Martinlaaksossa opiskellaan eri kouluissa ja oppilaitoksissa. Martinlaakson juuri laajennetussa yhtenäiskoulussa on luokat ensimmäisestä yhdeksänteen. Kivimäen koulussa sekä Mårtensdalin ruotsinkielisessä alakoulussa on luokat kuudenteen asti. Martinlaakson lukio toimii Martinus-salin yhteydessä, samoin kauppaoppilaitos Mercuria. Alueen kouluihin tullaan opiskelemaan myös kauempaa. Lähin ammattikorkeakoulu Metropolia sijaitsee parin kilometrin päässä Myyrmäessä.

Kuva 52. Martinlaakson palvelutilanne 24.1.2014

Päiväkodit

Päiväkodiksi määritellään kiinteistö tai huoneisto, jossa on kotialueita samalla tontilla yhdessä tai useammassa rakennuksessa. Mikäli tontilla on useampi rakennus, nimitetään päärakennusta päiväkodiksi ja toista rakennusta lisärakennukseksi. Päiväkotitila taas on kotialue erillään päiväkodista tai muun kuin päivähoitotoiminnan yhteydessä (esim. esiopetusryhmä koululla). Tämän määritelmän mukaan Martinlaakson alueella on kahdeksan päiväkotia, yksi lisärakennus ja kolme päiväkotitilaa.

Jokuoma, Martintupa ja Metsikköpolku ovat vuokrapäiväkoteja, Laajavuori, Martinkeskus ja avoin päiväkotitila Soittorasia osaketiloja. Muut ovat kaupungin omia rakennuksia. Laajavuori ja Martintupa sijaitsevat kerrostalon alakerrassa, Martinkeskus purettavassa ostokeskuksessa. Muut sijaitsevat kaupungin omilla tonteilla, Metsikköpolku Kivimäen koulun kanssa samalla tontilla ja Lintukallio sekä Kivimäen päiväkotitila samalla tontilla. Kivimäen ja Laajavuoren kouluilla toimii esiopetusryhmä. Jokuoma, Metsikköpolku, Lintukallio ja Timotei ovat ns. 10 – päiväkotia, joita tehtiin 1980 -90 lukujen taitteessa 10 kappaletta sarjatuotantona edullisesti tiukalla mitoituksella vastaamaan päivähoitotarpeen äkkinaiseen lisääntymiseen. Alueella toimii myös kaksi yksityistä päiväkotia, joista toisen kanssa Vantaan kaupungilla on vuoteen 2016 asti voimassa oleva ostopalvelusopimus. Näissä päiväkodeissa on tällä hetkellä hoidossa noin 40 lasta, mikä on 5,2 % alueen päivähoitossa olevista lapsista.

1.4 Martsarin henki – Martsarilaiset (kokemuksellinen ympäristö)

Martinlaakson asumiskulttuuri

Aulis Nylund on kirjassaan Martinlaakso – lähiön arkea ja juhlaa kuvannut Martinlaakson asumiskulttuuria ja elämänmenoa monien vuosikymmenien ajalta. Suuri osa Martinlaaksoon 70-luvulla rakennetuista asunnoista oli Asuntohallituksen lainoittamia Arava-asuntoja. Myös vapaarahoitteisia vuokra-asuntoja rakennettiin.

Taloyhtiöissä on alusta saakka ollut talkoohenkeä. Esimerkiksi Laajaniityntie 10:n asukkaat viimeistelivät piha-alueensa itse. He halusivat myös säästää taloyhtiön kuluissa hoitamalla itse paitoitusalueen sähköistykseen vaatimat kaivuutyöt. Tämä kaikki loi hyvää yhteishenkeä asukkaiden kesken. Asukkaiden hyvää yhteishenkeä kuvaa myös monina vuosina vietetyt Martinlaakson rakentamisen vuosijuhlat sekä erilaiset pihajuhlat. 2000-luvulta lähtien on järjestetty jo perinteeksi muodostuneita Martinmarkkinoita. Tällöin Martinkeskuksen kauppiaat ja paikalliset yhdistykset esittäytyvät ja muutakin ohjelmaa on tarjolla.

Kuvat 53-54.

Martinlaaksossa toimii lukuisia yhdistyksiä ja harrasteryhmiä. Samana vuonna 1974 kun Vantaan kauppa muuttui Vantaan kaupungiksi perustettiin Martinlaakson asukasyhdistys. Se on toiminut aktiivisesti muun muassa kaavoitusasioissa. Vantaan lähinäyttämö perustettiin 1979 ja se on toiminut aina näihin päiviin saakka. Asukkaat ovat aktivoituneet yhdessä muun muassa Töhrille Stop-projektissa yhteistyössä kaupungin kanssa. 2000-luvun tienoilla laitettiin alulle myös alueesta kertovat nettisivut, jonka tavoitteena oli luoda paikallinen tieto- ja keskustelufoorumi. Tällä hetkellä kaupunginosakohtaisia nettisivuja ylläpitää Martinlaakson asukasyhdistys.

Kuvat 55-57.

Martinlaaksossa asuu tai on asunut monia tunnettuja suomalaisia kuten Jorma Hynninen, Annikki Tähti, Virve Rosti ja Christal Snow. Martsari on tullut tunnetuksi myös formulakuskiemme Mika Häkkisen ja Mika Salon ansiosta, jotka ovat molemmat viettäneet lapsuutensa Martinlaaksossa. Mikä Häkkinen on jopa saanut keskusta oman aukion voitettuaan ensimmäisen maailmanmestaruuden. Aukion avajaiset oli vuonna 1999 oli suuri media tapahtuma. Paikalla oli muun muassa formulaselostaja Matti Kyllönen.

Kuvat 58-60.

Haastattelumateriaalia

Asukashaastatteluja Martinlaaksossa

Kehityskuvaa varten oli tarve saada näkemys alueen asukkaiden sekä erityisesti lasten ja nuorten ajatuksista Martinlaaksosta. Kaupunkisuunnittelussa harjoittelijana ollut sosiologian opiskelija Paula Mäki työsti haastatteluja osana Pro Gradu-tutkielmaansa, jonka tarkoitus oli selvittää, millaisia ovat nuorten hengailupaikat vantaalaisessa Martinlaakson lähiössä. Tehtävänä oli tarkastella hengailupaikkojen ominaisuuksia nuorten, asukkaiden ja tilan näkökulmasta. Tutkielma sijoittuu kaupunkitutkimuksen ja maantieteellisen nuoruudentutkimuksen kentälle ja on otteeltaan laadullinen.

Haastattelututkimuksen aineiston muodosti Martinlaakson koulun oppilailla täytetty kyselylomake sekä alueen asukkaiden ja nuorten kanssa tehty teemahaastattelut. Haastattelut ja kyselyt tehtiin pääosin syksyllä 2011.

Tutkimus osoitti, että nuorten hengailussa on kyse ensisijaisesti sosiaalisesta toiminnasta, ystävien tapaamisesta ja uusiin ihmisiin tutustumisesta. Hengailupaikkoja valittiin aineiston perusteella sen mukaan, että ne olivat tarpeeksi avoimia halutulle toiminnalle sen lisäksi, että siellä liikkui mahdollisimman paljon muita ihmisiä. Julkiset tilat olivat tutkimustulosten perusteella avoimempia nuorten hengailulle kuin puolijulkiset tilat. Puolijulkiset tilat ovat tärkeitä erityisesti kylmällä ja sateisellä säällä, jolloin ulkotiloissa oleskelua ei pidetty miellyttävänä. Asukkaat kiinnittivät nuorten hengailuun huomiota lähinnä silloin, kun se koettiin häiritsevänä. Siten suurin osa nuorten joutilaasta oleskelusta vaikutti sosiaalisesti hyväksytyltä. Hengailupaikat tunnistettiin yleensä ympäristöjen visuaalisesta epäjärjestyksestä, kuten tageista ja graffiteista, tai juhlivista, humaltuneista tai kovaäänisistä nuorista. Visuaalisen epäjärjestyksen pelättiin olevan uhka myös sosiaaliselle järjestykselle. Sosiaalisesti epäjärjestyntyneeksi miellettyä paikkaa pidettiin pelottavana ja sitä mielellään vältettiin. (Mäki 2012)

Teemahaastattelut

11 teemahaastattelua käsitti lähinnä aikuisväestöä, iältään 19 – 91 vuotiaita. Aihealueita olivat palvelut, liikkuminen, ulkoilu- ja harrastusmahdollisuudet, sosiaaliset paikat, pelon paikat, epämiellyttävät paikat ja lempipaikat.

Tuloksia teemahaastatteluista (haastateltavien kommentteja *kursiivilla*):

Palvelut

”Kannattaa käydä näissä lähikaupoissa, että ne pysyisi – ainakin ruokakaupat.”

”Ja se on yks lohtu (uudet asukkaat), että sitten pitäis olla terveyspalvelut lähellä”

- Koettiin pääosin hyviksi
- Kaivattiin laboratoriota ja postia, vaate- ja kenkäkauppoja, Alkoa, yleistavarakauppaa, ravintolaa ja tasokasta baaria.
- Haettiin yleisimmin Myyrmannista, sen jälkeen Helsingistä tai Jumbosta

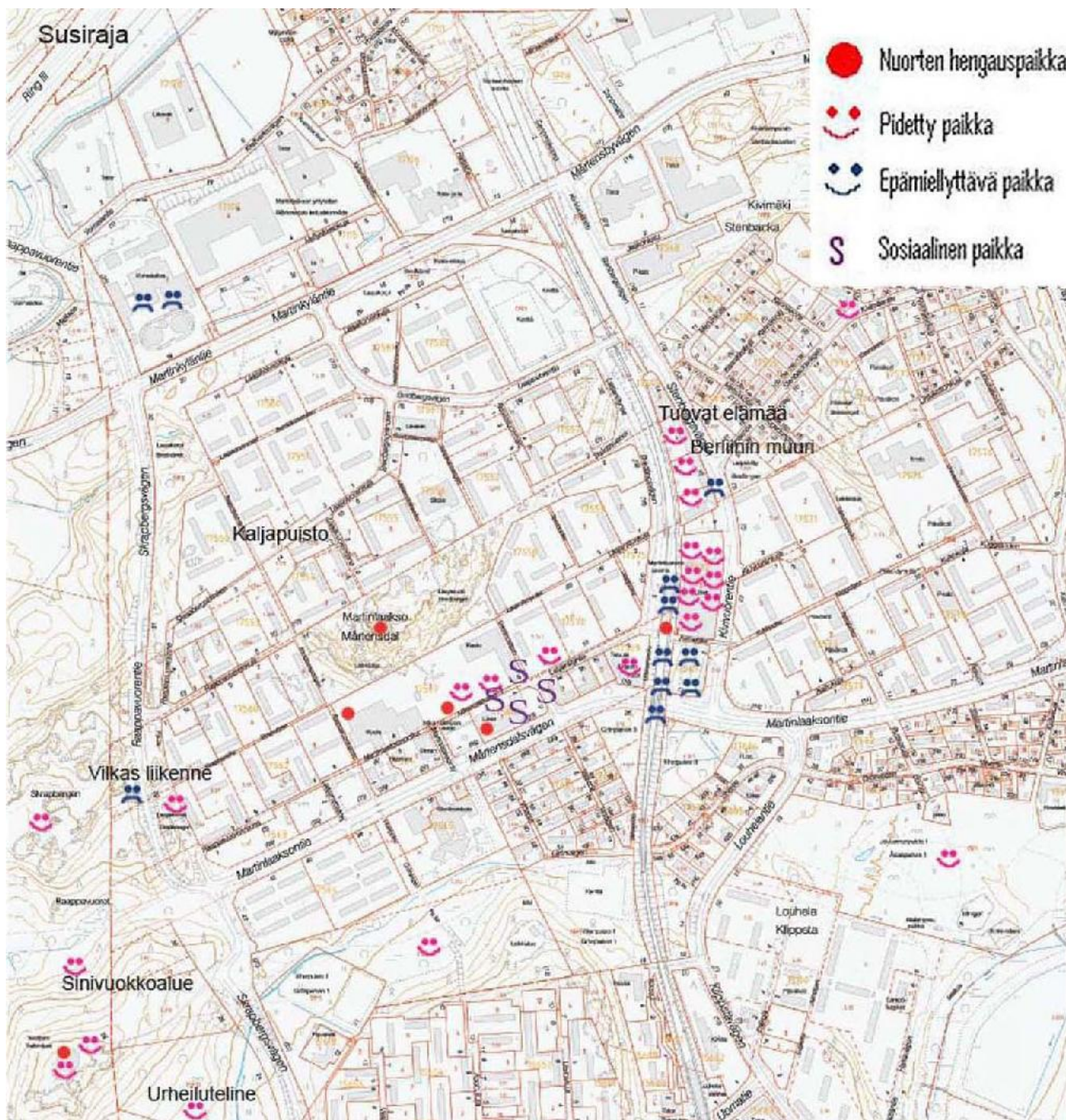
Liikkuminen

”Meil on hyvät yhteydet ihan mihin paikkaan vaan: lentokentälle, Hesaan, Espooseen. Et täs on hirveen hyvät nämä bussi ja junayhteydet.”

- Kävellessä ja pyörällä: lähipalvelut, Myyrmäki, koulumatkat
- Julkisilla: työmatkat, kauppareissut, vapaa-aika, Myyrmäki, Helsinki, Tikkurila, Espoo
- Autolla: kauppareissut (Jumbo & Myyrmäki), mökkimatkat, työmatkat

Erlaisia paikkoja

- Aikuisten kokemia nuorten hengailupaikkoja olivat mm. kauppakeskusten seudut, koulun ympäristö sekä Laajavuoren puisto.
- Martinkeskus koettiin sosiaalseksi paikaksi.
- Martinlaaksonpolun ympäristö sekä uusi kauppakeskus ja asuinrakentaminen radan toisella puolella koettiin pääosin pidetyksi paikoiksi.
- Epämiellyttäväksi koettuja paikkoja olivat mm. rautatie- ja bussiasema sekä kauempana voimalaitoksen alue.

Kuva 62.

Nuorten kyselylomake

12 täytettyä kyselylomaketta saatiin paikalliselta koululta 13 – 15 vuotiailta oppilailta. Tämän lisäksi tehtiin 2 kävelyhaastattelua. Aihealueita olivat nuorten hengauspaikat, liikenteen vuoksi vaaralliset paikat, epämiellyttävät paikat, lempipaikat, koulureitti ja yleisimmät reitit sekä ulkoilupaikat.

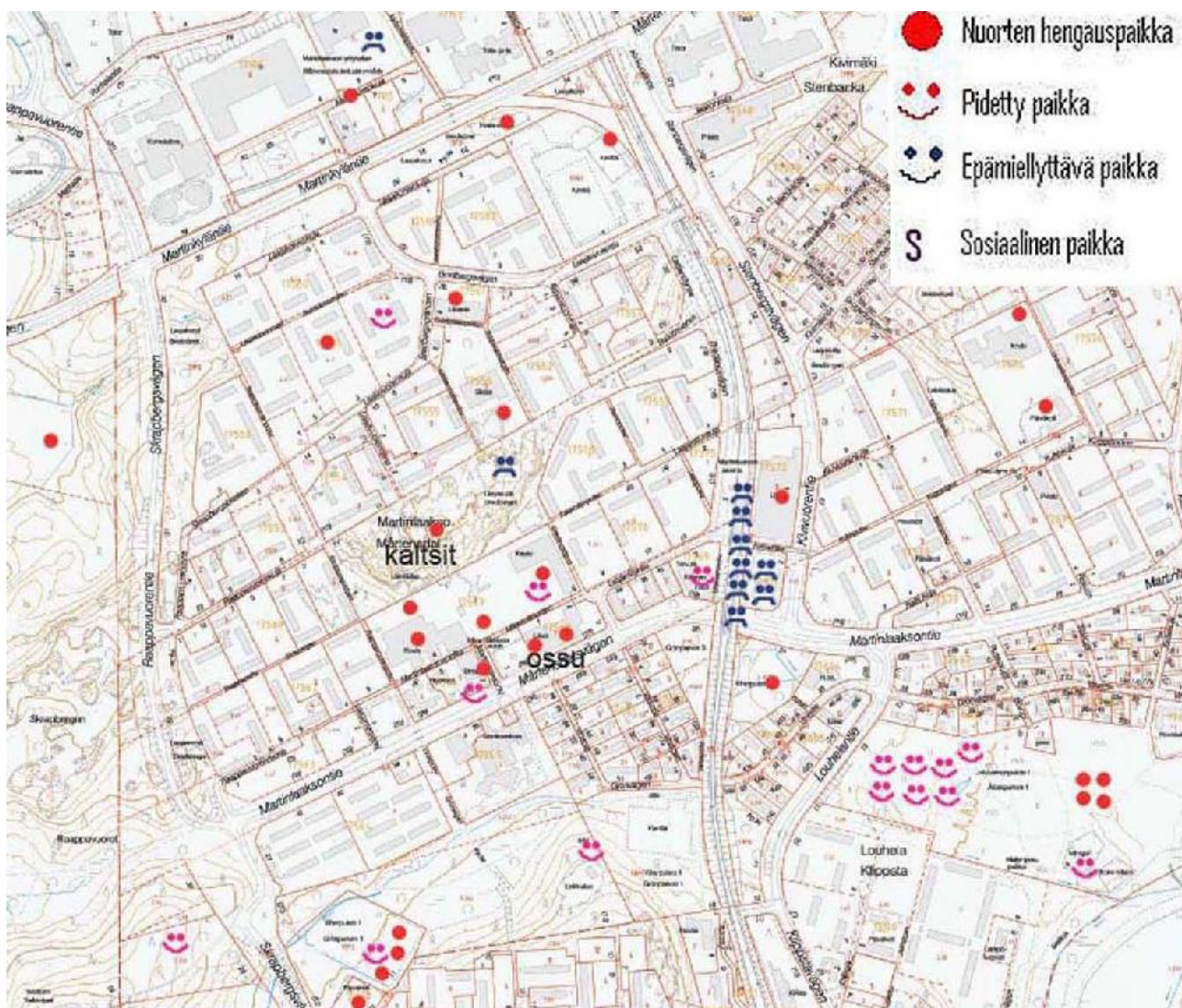
Tuloksia nuorten haastatteluista:

Koulu- ja vapaa-ajan reitit

- Koulureitit sijoittuivat kyselyssä väliaikaisen koulun reiteille, joten tulevaisuudessa lasten koulureitit tulevat näyttämään erilaisilta kuin tässä kyselyssä. Martinlaaksonpolun merkitys koululaisten reittinä todennäköisesti olisi suurempi, jos kysely tehtäisiin nyt, kun Martinlaakson koulun laajennus on jo käytössä.
- Vapaa-ajan reitteinä korostuvat yhteydet Myyrmäkeen.
- Vaarallisina paikkoina koettiin erityisesti Martinlaakson tien ylitykset.

Erilaisia paikkoja

- Nuorten hengailupaikkoina erottuivat erityisesti Martinlaakson polun ympäristö koululta aseman suuntaan sekä puistoalueet, jotka myös olivat pidettyjä paikkoja.
- Aseman seutu koettiin epämiellyttävänä

Kuva 63.

Johtopäätöksiä

Martinlaaksonpolku korostui sekä kulkureittinä että sosiaalisena paikkana. Näyttäisi siltä, että alueella on helpompi liikkua pohjois-etelä – suunnassa kuin itä-länsi-suuntaisesti osittain johtuen juna-radan jakavasta vaikutuksesta. Viheralueet korostuivat vapaa-ajan kulkureiteissä. Vehreät kävely-polut innostavat ulkoiluun. Viheralueen halutaan olevan lähellä. Sen sijaan nuoret ovat valmiita menemään kauemmaksikin. Aseman huono maine rajoittaa asemanseudun käyttöä etenkin illalla. Uuden asuinrakentamisen koettiin tuovan Martinlaaksoon elämää ja ehkäisevän palvelujen siirtymistä. Uuden liikekeskuksen odotetaan parantavan palveluja. Jatkossa voitaisiin tutkia uuden liikekeskuksen vaikutuksia asukkaiden kulutuskäyttäytymiseen ja arkeen sekä erityisesti nuorten osalta Martinlaakson koulun laajennuksen vaikutusta.

Osallistuminen 1

Kehityskuvatyö laitettiin vireille toukokuussa 2013. Osallisille lähetettiin osallistumis- ja arviointisuunnitelma kirjeitse tai sähköpostilla. Mielipiteitä saapui niukasti, kirjeitse 3 kpl ja sähköpostitse 3 kpl.

- Kivimäen alueen asukkaat vastustavat Kivivuorenkallion puistoalueen sekä Kivimäen koulun viereisen puistoalueen ottamista täydennysrakentamiseen.
→ *Kehityskuvassa näille alueille ei ole määritetty täydennysrakentamista.*
- As Oy Martinkukon sekä As Oy Vihertie 43:n asukkaat toivovat junaradan itäpuolisen Viherpuiston säilyttämistä puistona.
→ *Alue on yleiskaavan keskustatoimintojen aluetta ja täten osoitettu täydennysrakentamiseen. Tontin tarkemmassa suunnittelussa voidaan kuitenkin ottaa huomioon viereisen pientaloalue uudisrakennusten sijoittelussa ja rakennusmassan madaltumisena pientaloalueen suuntaan. Jatkosuunnittelussa tutkitaan myös voidaanko kulku tontille järjestää suoraan Martinlaakson tieltä.*
- Pitkään Martinlaaksossa asunut pariskunta toivoi erityisesti seniori-ikäisille sopivia korkeatasoisia, uusia kerrostaloasuntoja Länsi-Vantaalta.
→ *Martinlaaksoon on suunnitteilla senioreiden erityisasumista vanhan nuorisotalon tontille. Myös Laajavuorenuoren koulutontin tontinluovutuskilpailun suunnitteluohjeissa kannustetaan löytämään sellaisia ratkaisuja, jotka mahdollista eri-ikäisten laadukkaan asumisen korttelissa. Myös Myyrmäkeen on suunnitteilla senioriasumista.*
- Laajaniityntie 10:n asukas toivoo uuden rakentamisen noudattavan aluerakentamisen periaatteita. Hän kritisoi myös uutta Kivivuorentien varren punatiilistä rakentamista epäsoviksi Martinlaaksoon.
→ *Martinlaakson kokonaisvaltaisessa suunnittelussa pyritään luomaan alueelle kerrostuneisuutta kuten 90-luvun kehityshankkeessa tehtiin. Uusi rakentaminen pyritään sovittamaan nykyiseen rakennuskantaan. Rakentamisessa saa kuitenkin näkyä tämän päivän moderni arkkitehtuuri.*

Työpajatyypiseen asukastilaisuuteen osallistui 15 asukasta. Sen sijaan netin asukaskyselyyn vastattiin runsaasti. Vastauksia saatiin 289. Kannanottoja muilta tahoilta ei osallistumis- ja arviointivaiheessa saapunut.

Asukastilaisuus 1: asukkaiden mielikuvat alueesta, imago, ideointi

Martinlaaksossa pidettiin työpajatyypinen asukastilaisuus 4.6.2013. Paikalla oli kaupungilla 11 virkamiestä ja asukkaita noin 15. Kaupunkisuunnittelujohtaja Tarja Laine avasi tilaisuuden ja toivotti kaikki tervetulleeksi. Asemakaavasuunnittelija Johanna Rajala kertoi lyhyesti kehityskuvatyön taustoista. Tämän jälkeen jakauduttiin kolmeen ideointiryhmään, joissa jokaisessa on 4-5 kaupungin asiantuntijaa ohjaamassa ja kirjaamassa ideointia. Kullakin ryhmällä oli oma teemansa, jota työstiin ryhmissä. Työpisteet vaihtuivat 20 minuutin välein siten, että lopuksi jokainen oli osallistunut kunkin työpisteen työskentelyyn. Lopuksi ryhmien koordinaattorit esittelivät tuotokset. Ryhmien aiheita olivat Martinlaakson imago, liikkuminen Martinlaaksossa ja Martinlaakson rakentaminen. Imago-ryhmässä pohdittiin, halutaanko imagoa muuttaa, parantaa vai pitää ennallaan. Mietittiin mitkä ovat Martinlaakson vahvuudet ja heikkoudet.

Alla olevat kommentit on kerätty työpajan aikana ja ne edustavat eri osallistujien mielipiteitä:

1. Martinlaakson imago

Halutaanko imagoa muuttaa, parantaa vai pitää ennallaan?

Mitkä ovat Martinlaakson vahvuudet?

- Vihreys, ulkoilumahdollisuudet, keskuspuisto
- Lasten hyvät harrastusmahdollisuudet
- Löytyy erityyppisiä asuntoja
- Luonnonläheisyys tärkeintä
- Laajavuori, idyllinen
- Viheryhteydet
- Palvelut löytyy mm. palvelutalo
- Martsarin kaltsit, keltsut ja ostaritapaamiset
- Asunnonyhtiö järjestää: Martinmarkkinat
- Vanha ostari
- Vahva kotiseuturakkaus
- Hyvät liikenneyhteydet -> lentokenttä, poikittaisliikenne, suorat, sujuvaa arkea niin on lapsiperheen hyvä olla ja turvallisuus
- Martsarin henki -> hyvää kotiseutua
- Monimuotoisuus
- Urheilukenttä
- Uimahalli
- Vihreätä
- Isot pihat
- Palvelut ja neuvolat
- Mika Häkkisen aukio
- Martinlaaksossa asuu paljon julkkiksia, mm. muusikoita
- Kulttuuria: Martinus-Sali
- nuorisotila uusittu, uusi skeittipuisto
- inhimillinen mittakaava
- vaihtelevuus, väljyys

Martinlaakson heikkoudet?

- Martinlaakson asema ja sen lähiympäristö, turvaton paikka, asemarakennus haisee ja epäsiisti
- alikulut epäsiistejä
- Kivimäen koulu kamala -> jotain tehtävä
- Slummiutumisen vaara
- Julkiset palvelut huononevat
- Alikulku pelottava ja kauhea
- Asema huono, pilaa imagon
- alueella liian vähän työpaikkoja
- rapistuneet rakennukset
- Osa Martinlaaksolaisista ei arvosta omaa aluettaan tarpeeksi

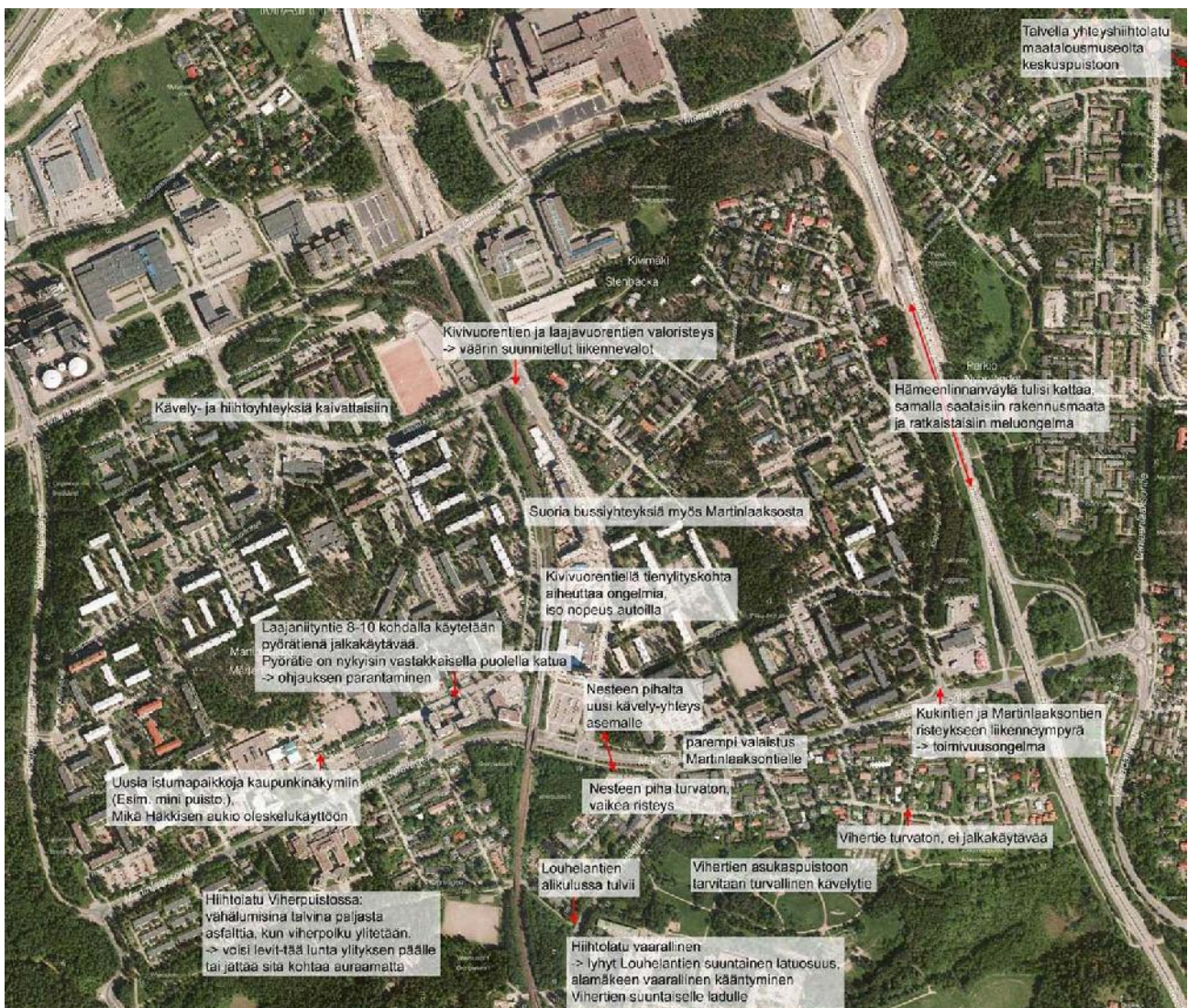
Iskulauseita:

- "Takaisin juurille", "Tavallisten ihmisten paikka", "Sujuva arki", "Martsarin henki", "Vaahteroiden kaupunki", "Pieni ja idyllinen", "Mika-Mika-Maa", "Mainio Martsari", "Juuret Martinlaaksossa"

2. Liikkuminen Martinlaaksossa

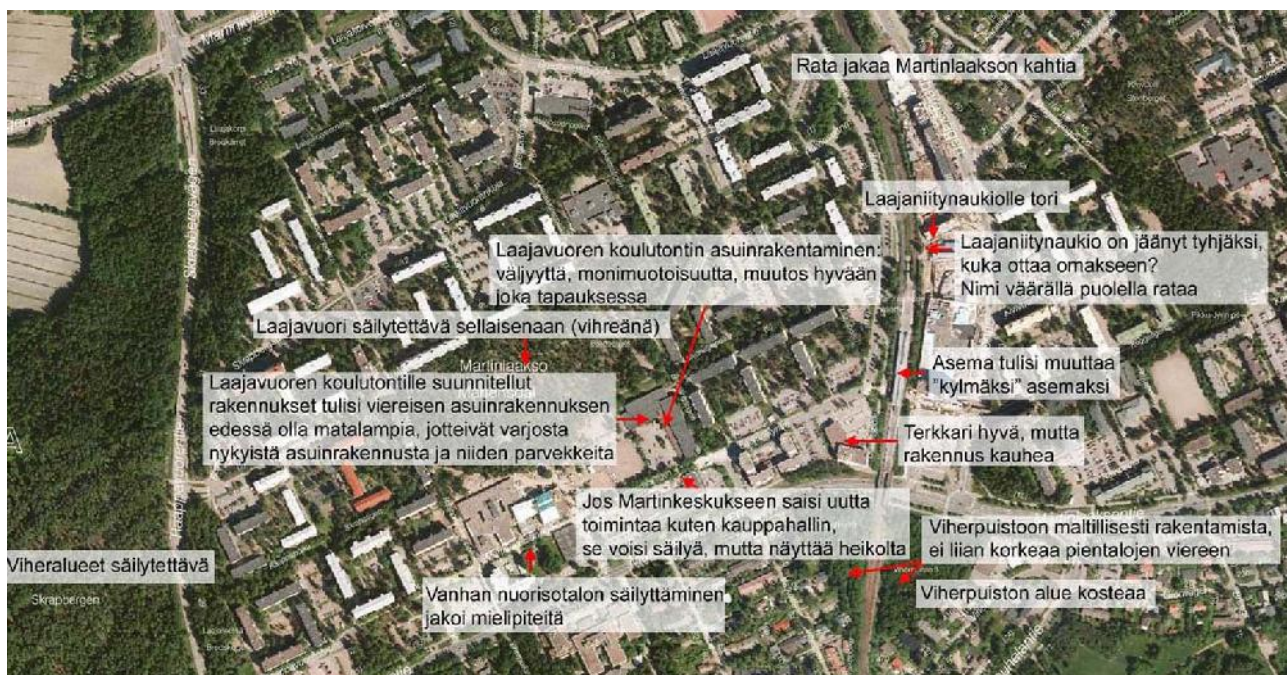
- Hiihtolatu Viherpuistossa: vähälumisina talvina paljasta asfalttia, kun viherpolku ylitetään. -> voisi levittää lunta ylityksen päälle tai jättää sitä kohtaa avaraamatta
- Laajaniityntie 8-10 kohdalla käytetään pyörätienä jalkakäytävää. Pyörätie on nykyisin vastakkaisella puolella katua -> ohjauksen parantaminen
- Martinlaakson aseman porrastilanne vajavainen, autojen paikoitus puutteellinen
- Kävely- ja hiihtoyhteyksiä kaivattaisiin
- Kivivuorentien ja laajavuorentien valoristeys -> väärin suunnitellut liikennevalot
- Yleisesti talvikunnossapito huonoa jalankulkuteillä ja isot lumikasat ovat näköesteinä teillä
- Talvikunnossapito parempi kuin edellisenä vuonna
- Yleisesti asfaltit huonossa kunnossa
- Hiihtolatu vaarallinen -> lyhyt Louhelantien suuntainen latuosuus, alamäkeen vaarallinen kääntymisen Vihertien suuntaiselle ladulle
- Vihertien asukaspuistoon tarvitaan turvallinen kävelytie
- Nesteen piha turvaton, vaikea risteys
- Vihertie turvaton, ei jalkakäytävää
- Kukintien ja Martinlaakson tien risteykseen liikenneympyrä -> toimivuusongelma
- Uusia istumapaikkoja kaupunkinäkömiin (Esim. mini puisto.)
- Mikä Häkkisen aukio oleskelukäyttöön
- Talvella yhteyshiihtolatu maatalousmuseolta keskuspuistoon
- Suoria bussiyhteyksiä myös Martinlaaksosta
- Nesteeltä Kukinniityn kevyenliikenteen raitti vantaanlaakson puolelle huonokuntoinen ja alikulku pelettava
- Louhelantien alikulussa tulvii
- Kivivuorentiellä tienyhteyksikohta aiheuttaa ongelmia, iso nopeus autoilla

Kuva 64. Asukasillan palautetta liikenteestä

3. Martinlaakson rakentaminen

- Jos Martinkeskukseen saisi uutta toimintaa kuten kauppahallin, se voisi säilyä, mutta näyttää heikolta
- Laajavuoren koulutontille suunnitellut rakennukset tulisi viereisen asuinrakennuksen edessä olla matalampia, jotteivät varjosta nykyistä asuinrakennusta ja niiden parvekkeita
- Martinlaakso on parantunut, harmaus vähentynyt
- Laajaniitynaukiolle tori
- Rata jakaa Martinlaakson kahtia
- Marsalkan asuinrakennukset: hyvä kun rakennusmassojen väliin jätettiin matalampi osa
- Palvelut tulisi turvata kun rakentaminen lisääntyy
- Ruokakauppa tulisi Martinkeskuksen tontilla säilyttää, Martinkeskus monelle tärkeä paikka, mutta kunto huono, uuteen vaikea luoda samanlaista henkeä
- ei liian tiivistä rakentamista, väljyys säilytettävä
- Viherpuiston alue kosteaa
- Martinkeskuksen purkaminen ok, joitain muistumia voisi jättää
- Nykyisiä piha-alueita tulisi parantaa
- kaupallinen vetovoima rajallinen, lähellä Myyrmäki ja Jumbo
- Martinkeskuksen tontille ei kapakoita
- Viheralueet säilytettävä
- Laajavuori säilytettävä sellaisenaan (vihreänä)
- Vanhan nuorisotalon säilyttäminen jakoi mielipiteitä
- Tori Martinlaaksoon
- Laajavuoren koulutontin asuinrakentaminen: väljyyttä, monimuotoisuutta, muutos hyvään joka tapauksessa
- Viherpuistoon maltillisesti rakentamista, ei liian korkeaa pientalojen viereen
- Asema tulisi muuttaa "kylmäksi" asemaksi
- Terkkari hyvä, mutta rakennus kauhea
- Laajaniitynaukio on jäänyt tyhjäksi, kuka ottaa omakseen? Nimi väärällä puolella rataa
- Palvelut pitäisi pysyä ajantasaisina

Kuva 65. Asukasillan palautetta rakentamisesta

Työpajassa syntyneitä muita ideoita Martinlaakson kehittämisestä:

- Hämeenlinnanväylä tulisi kattaa, samalla saataisiin rakennusmaata ja ratkaistaisiin meluongelma
- Martinlaaksoon ilmoitustaulu
- Koululaisten maalausprojekteja
- Torielämää Martinlaaksoon
- Lisää työpaikkoja, toimistotilaa, varastotilaa
- Mika Häkkisen aukioista tehtävä näkyvämpi
- lisää erikoiskauppoja

Nettikysely

Martinlaakson kehittämisestä tehtiin nettikysely asukkaille touko- ja kesäkuun aikana. Pienimuotoisella kyselyllä kartoitettiin asukkaiden ja muiden asiasta kiinnostuneiden näkemyksiä Martinlaakson nykytilasta ja alueen kehittämisestä. Kyselyllä haettiin suuntaa antavia linjoja ja ideoita kaupunkisuunnitteluun ja tekeillä olevaan Martinlaakson kehityskuvaan. Aihealueita olivat mielikuvat, Martinlaakson imago ja tulevaisuus. Vastauksia saatiin yhteensä 289. Vastaaajista 54 % asuu Martinlaaksossa, 13 % vastaajista on töissä Martinlaaksossa. Muu osa on lähinnä opiskelijoita ja koululaisia, jotka eivät asu Martinlaaksossa.

Suurin osa vastaajista (72%) kaipasi Martinlaakson imagoon muutosta. Eniten imagon muutosta toivottiin rautatieaseman ja sen lähiympäristön suhteen. Alue koettiin yleisesti rauhattomaksi ja epäsiistiksi. Yleisilmeeltä osa vastaajista (erityisesti alueella vierailevat) koki Martinlaakson betoniseksi, harmaaksi ja tylsäksi. Haluttaisiin lisää väriä, virikkeellisyttä ja toimintaa. Martinlaaksossa asuvat sen sijaan kokivat alueensa värikkäänä ja viihtyisäksi. Vihreän luonnonläheisyyden toivottiin säilyvän.

Muutamia kommentteja ja ehdotuksia imagon parantamiseksi:

- Raikkautta, kansainvälisyyttä lisäämällä kahviloita, ravintoloita, liikkeitä ja palveluita.
- Martinlaaksolaisten itse tulisi kunnioittaa omaa asuinaluettaan, monet väheksyvät
- Tietynlaista pirteyttä, nykyinen julkisivu ja maine on väsynyt. Ei liikaa uutta ja modernia, vaan perinteikästä 'kylä-henkeä'. Lisää vihreyttä talojen keskelle.
- Alueelle pitäisi löytää joku "oma juttu", joka erottaa Martinlaakson muista pk-seudun alueista.
- Infoa Martsarista maailmalle, PRää, viherrakentamista ja kaupunkiviljeilyä, kulttuurien kohtaustapaikoja

Martinlaakso koettiin hyväksi paikasta asua erinomaisten liikenneyhteyksien sekä palvelujen ja luonnon läheisyyden takia. Sen sijaan aseman seudun turvattuus, osittainen rähjäisyys ja lähiömyisyys koettiin asumisviihtyvyyttä alentavina tekijöinä.

Kysyttiin, mitkä kolme kuvaa edustaa parhaiten vastaajan mielikuvaa Martinlaaksosta. Yli puolet vastaajista koki uuden ostarin (54% vastaajista) vastaavan mielikuvaa parhaiten. Myös Martinlaakson koulun julkisivu (31%), värikkäät perusparannetut talot (24%), Martinkeskuksen ostari (23%), uimahalli (21% vastaajista) ja Martinlaakson tien alikulku (18% vastaajista) edustivat vastaajien mielikuvia. Naisille viheralueiden merkitys oli hieman suurempi kuin miehille, joille sen sijaan Martinkeskus oli tärkeämpi kuin naisille. Alle 20-vuotiaista peräti 71 % koki uuden ostarin voimakkaimpana mielikuvana alueesta. Yli 65-vuotiaiden vastauksissa korostuivat kuvat asuinalueista, esimerkiksi värikkäät perusparannetut talot ja asuinalueen sisäiset kävelyreitit. Monet heistä ovat asuneet alueella vuosikymmeniä ja kokevat oman asuinkorttelinsa positiivisena mielikuvana alueesta. Yleisesti alueella asuvat valitsivat luonto- ja asuinalueaiheisia kuvia enemmän kuin ne, jotka eivät asu alueella. Heillä vastauksissa korostuivat enemmän alueen ohi kulkiessa vilahtavat maisemat kuten Martinlaakson tien varsi.

Kuvat 66-71. Kuvia kysymyksestä 'mitkä kolme kuvaa edustaa parhaiten vastaajan mielikuvaa Martinlaaksosta'

Kysymyksessä Martinlaaksoa edustavista materiaaleista ehdotettiin eniten seuraavia: maalattu pinta (48% vastaajista), betoni (41%), oranssinruskea tiili (30%), pesubetoni (27%) ja vaalea tiili (24%). Martinlaaksoa edustavissa väreissä nousi esille harmaan eri sävyjä, punaruskeat sävyt, pastellisävyt ja luonnon sävyt. Nuoret kokivat alueen värit hieman harmaampina kuin seniorit, joiden vastauksissa korostuivat erityisesti luonnonsävyt.

Kuva 72.

Martinlaaksoa kuvattiin eniten sanoilla *luonnonläheinen* (42%), *harmaa* (38%), *ihan kiva* (31%), *jalkankulkuystävällinen* (30%), *keskinkertainen* (26%), *viihtyisä* (26%), *monikulttuurinen* (23%) ja *sotakuinen* (18%). Nuorilla korostui sana '*harmaa*', senioreilla erityisesti '*luonnonläheinen*'.

Kyselyssä pyydettiin vastaajia merkitsemään eri asioita vahvuuksiksi, mahdollisuuksiksi, heikkouksiksi tai uhkiksi swot-analyysin tavoin. Muun muassa '*Täydennysrakentamisella lisää asukkaita*' koki vahvuutena tai mahdollisuutena 58% vastaajista, heikkoutena tai uhkana sen koki 32% (EOS 10%). Muita mahdollisuuksia/vahvuuksia olivat esimerkiksi aktiiviset asukkaat, tuleva kehärata, Myyrmäen läheisyys, viheralueet ja pyöräilijäystävällinen kaupunginosa. Heikkouksina nousi esiin keskeneräisyys sekä autopaikkojen ja yhteistilojen puute. Uhkiksi mainittiin muun muassa kasvava lentomelu, liian tiivis rakentaminen, nuorison virikkeiden vähäisyys ja palveluiden lakkautusuhat. Suuret parkkialueet, aluerakentamisen aikainen arkkitehtuuri ja Martinkeskuksen tontin kehittämisen jakoivat mielipiteet.

Suuri osa vastaajista toivoi uuden rakentamisen olevan arkkitehtuuriltaan Martinlaakson vanhaan rakennuskantaan sopivia, tähän päivään "päivitettyjä", maustettuna väriruiskein. Haluttiin ekologista, vaihtelevaa ja "vihreää" rakentamista.

Kuvat 73-76.

Martinlaaksonpolkua asemalta koululle on tarkoitus kehittää virikkeellisenä ja turvallisena kevyen liikenteen raittina. Kysyttiin mitä Martinlaaksonpolun katukuva kaipaisi. Eniten ehdotettiin seuraavia: penkkejä (49%), kiinteitä istutuksia (41%), katukahviloita (40%), puita (33%), torielämää (31%), lisää valaisimia (29%), vesielementti (25%).

Kommentteja Martinlaaksonpolun kehittämisestä:

- Mika Häkkisen aukiolle leikki-formula-auto lapsille. Pelkkä paalu on sääliä.
- Säilytetään Martinlaaksonpolun vihreys, polku voisi olla jonkinlainen olohuone
- Kukkia, kenties vaihtuva taide-sermi tai vitriini! Paikallisten taidetta esiin ilostuttamaan! Koululaisetkin suoltavat taidetta jota olis kiva nähdä.
- kesätori olisi todella mukava.
- Voisi yrittää luoda omaa "pikkukaupunki" tyyliä.
- Nuorille ja teineille jotain tekemistä ettei niiden tarvitse siirtyä paikasta toiseen kun aina ajetaan pois.
- Taidetta, piirroksia, erilaisia viherkasveja ja joku osa polusta voisi olla "sisustettavissa" aina kuluvan vuoden ajan mukaan.
- Martinlaaksolaisuus. Ei sitä että kopioidaan muualta vaan tehdään omanlainen
- Ikäkausien ja kulttuurien kirjo.
- Siisteyttä ja julkisivujen parannusta
- Turvallinen liikkuminen myös ikäihmisille

Kuvat 77-81. Kuvia kysymyksestä 'Mitä Martinlaaksonpolun katukuva kaipaisi'

Martinlaakson kehittämisestä esitettiin monia hyviä ideoita. Tässä muutamia:

- Martinlaaksoa pitäisi kehittää lähiöstä kaupungiksi.
- siistimpi aseman seutu, palveluiden parantaminen, viheralueiden säästäminen, ei liian tiivistä rankentamista. Väriä rakennuksien seiniin
- Aseman uudistus. Epämääräistä sakkia vetävät sisätilat ja pimeät alikulut tulisi uudistaa rohkeasti.
- Nuorille suunnattua toimintaa ja tiloja, tavoitteena heidän oman asuinalueensa arvostuksen nosto ja siitä vastuunkanto
- Martinlaakson ympäristö pitäisi kohentaa, virikkeellisyyttä lisätä, puukotuksista ja ampumisesta aiheutunut ikävää kohua Martsarista, uusi Ostoskeskus hyvä alueelle kuten myös uudet talot. Läpikulupaikka liikaa, alueelle omaleimaisuutta lisää vrt. Kartanonkoski.
- Aluetta saneerattaessa vanhan säilyttäminen, mutta rakennuksien värikyyden lisääminen. Myös väljätkö asemakaava tulisi säilyttää Myyrmäen tapaan. Myrksi on asukasystävällinen alue viheralueineen. Olemassaolevaa hyvää ei saa hukata aluetta uudistettaessa.
- Voisi mainostaa ympäristöystävälliseksi ja vaikka kohentaa ekologisuutta!
- Sotkuisten, vanhentuneiden rakennusten (Martinkeskus ja juna-asema) purkaminen tai kunnostaminen.
- yhteisiä tiloja, korttelitiloja, pieniä, kaikille avoimia :)

Vastaukset on esitetty tarkemmin liitteessä 2. Keväällä 2014 on tarkoitus tehdä toinen nettikysely, jossa asukkaat voivat karttapohjaisen kyselyn avulla kertoa tarkemmin mielipiteensä alueen kehittämisestä.

Yhteenveto osallisten näkemyksistä

Asukkaiden ja muiden osallisten tärkeimmät huomiot ja näkemykset tiivistyvät seuraavasti:

- Halutaan siistimpi ja turvallisempi aseman seutu.
- palveluiden parantaminen, lisää myös yhteisöllistä tilaa
- viheralueiden säästäminen, ei liian tiivistä rankentamista.
- Väriä rakennuksien seiniin
- Martinlaakso voisi profiloitua ekologisenä kaupunginosana

Paikan henki – Martinlaakson luonne

Nykytila-analyysien, haastatteluiden ja asukaskyselyiden perusteella Martinlaakson luonne tiivistyy seuraaviin kohtiin:

Vahva paikallinen yhteisöllisyys - martsarilaisuus:

- juuret aluerakentamisen alkua ajoilta, erityinen kotiseuturakkaus, "tavallisten ihmisten paikka"

Luonnonläheinen Martinlaakso:

- puistot, isot yhteispihat

Harrastusten ja vapaa-ajan Martinlaakso:

- Kulttuuritarjontaa arvostetaan: Martinus-sali, paikallisia teatteriryhmiä
- Formulot – Mika Häkkinen ja Mika Salo
- runsaasti harrastusmahdollisuuksi, mm. skeittipuisto, uimahalli, urheilukenttä

Kaupunkikuva muutakin kuin betonia!

- Runsaasti punatiiliä rakennuksia, asuinkerrostaloissa pastellisävyjä, väljä rakenne
- Tutustumalla paikkaan lähemmin mielikuva Martinlaaksosta paranee

Paikallinen yrittäjyys

- pienliikkeet, Martinmarkkinat

2. Martinlaakson kehittämisen tavoitteet

2.1 Mitä on ekologinen kaupunki?

"Voisi mainostaa ympäristöystävälliseksi ja vaikka kohentaa ekologisuutta! "

"Lisää vihreyttä talojen keskelle"

"jäljellä olevat viheralueet tulee säilyttää"

Kestävä kehitys on ympäristöongelmien ratkaisuun kehitetty toimintamalli, jonka päämääränä on turvata tuleville sukupolville yhtä hyvät tai paremmat toimintamahdollisuudet kuin nykyisillä sukupolvilla on. Kestävään kehitykseen pyritään esimerkiksi valtakunnallisilla alueidenkäyttötavoitteilla: *"Alueidenkäytöllä edistetään yhdyskuntien ja elinympäristöjen ekologista, taloudellista, sosiaalista ja kulttuurista kestävyttä. Olemassa olevia yhdyskuntarakenteita hyödynnetään sekä eheytetään kaupunkiseutuja ja taajamia. Taajamia eheyttäessä parannetaan elinympäristön laatua."*

Yhdyskuntasuunnittelussa kestävän kehityksen tavoitteita on pyritty toteuttamaan erityisesti raide-liikenteeseen perustuvalla kaupunkirakenteella. Kaupunkirakennetta asemien lähellä tiivistetään, jotta mahdollisimman monilla ihmisillä olisi mahdollisuus liikkua julkisilla kulkuneuvoilla tai kävellen ja pyöräillen, ja siten vähentää moottoriajoneuvoliikenteestä aiheutuvia moninaisia ympäristöhaittoja.

Kestävän rakentaminen ja rakennusten käyttö on yksi merkittävä päämäärä kaupungin ilmastonmuutostyössä. Kaupunki edistää tätä tavoitetta ohjaamalla ja tukemalla energiatehokasta uudis- ja korjausrakentamista, parantamalla kaupungin omien rakennusten energiatehokkuutta ja selvittämällä uusiutuvan energian käyttömahdollisuuksia. Martinlaakson 60-70-luvun rakennuskannan osalta asiaa voidaan käsitellä tarvittaessa laajemmin erillisessä selvityksessä. Alueen tulevassa asemakaavoituksessa pyritään etsimään ja luomaan mahdollisuuksia aiempaa vähäpäästöisempään elämään ja rakennettuun ympäristöön. Alueen asemakaavoituksessa tullaan hyödyntämään kaavojen ilmastovaikutuksia ja ekotehokkuutta arvioivia työkaluja, ja alueen kehittämisessä matalahiilisemmäksi selvitetään muun muassa uusiutuvan energian käyttömahdollisuuksia, esimerkiksi aurinkosähkön- ja lämmön hyödyntämisen osalta.

Samalla, kun ennen väljiä alueita rakennetaan tiiviimmiksi, menetetään kuitenkin joitain arvoja. Tiiviissä kaupunkirakenteessa on vähemmän tilaa veden luonnolliselle kierrolle, eri lajien elinympäristöille, ihmisten ulko-oleskelulle ja pientalojen pihaille.

Viime aikoina keskusteluun on nostettu ekosysteemipalvelujen käsite. Ekosysteemipalveluilla tarkoitetaan luonnon hyötyjä ihmisille. Ne voidaan jakaa tuotanto-, ylläpito-, sääntely- ja kulttuuripalveluihin. Ekosysteemipalvelujen näkökulma voi uudella tapaa nostaa esille kaupungin ei-rakennettujen alueiden välttämättömyyden. Kaupunkien viheralueiden ekosysteemipalveluita ovat esimerkiksi ilman puhdistaminen, pienilmaston sääntely, melun torjunta, hulevesien johtaminen, kuivatus ja puhdistus sekä virkistäytyminen ja maisemasta nauttiminen.

Erilaiset kestävästä kehityksestä tai ekologisuudesta johdetut tavoitteet ovat siis ristiriidassa keskenään. Kaupunkia rakennettaessa näitä tavoitteita on kuitenkin sovittava sellaiseksi kokonaisuudeksi, joka on riittävän hyvää kaikista eri näkökulmista.

Sateet tulevat ilmastonmuutoksen myötä lisääntymään. Kaupungissa on siis varattava tilaa, jossa vesi voi viipyä, haihtua ja puhdistua ennen kuin se virtaa vesistöihin. Veden näkyminen maisemassa täyttää samalla myös esteettisiä tavoitteita.

Viherkerroin on menetelmä, jota on hyödynnetty ulkomaille ja myös Suomessa kaupunkiympäristön ekologisuuden arviointiin. Esimerkiksi Helsingille kehitetty viherkerroin on laskentatyökalu, jonka avulla voidaan arvioida viherpintojen ja -elementtien hyötyjä hulevesien säätelyn ja muiden

ekosysteempipalvelujen kannalta (Viherkerroinmenetelmän kehittäminen Helsingin kaupungille. Loppuraportti 29.11.2013).

Tiiviissä kaupungissa luonnon monimuotoisuudelle ja virkistytymiselle on luotava edellytyksiä myös katoille, kansille ja seinille. Viherkatoista voidaan luoda monimuotoisia biotooppeja, joilla on elintilaa esimerkiksi niittyjen lajistolle, joka maatalouden muutosten myötä on käynyt maatalousympäristöissä harvinaiseksi.

Martinlaaksossa:

- Tiivistetään kaupunkirakennetta kävelyetäisyydellä asemasta.
- Rakennetaan nykyisille pysäköintikentille tai rakennetaan enemmän ja monipuolisemmin purettujen rakennusten tilalle, ja vain vähän viheralueille.
- Säilytetään viheralueiden verkosto, jossa ekologiset yhteydet ja yhtenäiset ulkoilureitit ovat mahdollisia.
- Säilytetään rakentamattomia metsäisiä alueita ja maaperää sekä piholla että viheralueilla.
- Luodaan viihtyisää kävely-ympäristöä ja sujuvia pyöräilyreittejä.
- Kehitetään kestävä hulevesien hallintaa.
- Kannustetaan viljelemään piholla tai katoilla.
- Kannustetaan rakentamaan viherkattoja.

Kuvat 82-83. Kallioselänteiden kerrostalojen isoja, luonnonläheisiä pihvoja.

2.2 Vihreä Martinlaakso – ulkotilojen kehityskuva

Ekologisen kaupungin tavoitteet (luvussa 2.1.) koskevat kaupungin kokonaisuutta, myös ulkotiloja, mutta lisäksi on ajateltava myös ulkotilojen toiminnallisuutta ja viihtyisyyttä. Ihmiset tarvitsevat käytettäviä puistoja, katuja, aukioita, pihvoja, nurmikoita, pelipaikkoja, leikkipaikkoja, oleskelupaikkoja, terasseja ja urheilu- ja kuntoilupaikkoja. Erilaisista hyvän ympäristön tavoitteista johtuu tässäkin riskitiriitoja: esimerkiksi hulevesien hallinnan kannalta hyvä piha, joka on täynnä isoja puita, voi olla liian varjoisa ollakseen viihtyisä.

Pientaloalueilla on perinteisesti viihdytty omilla pihjoilla. Pientaloalueiden tiivistyessä saattaa kuitenkin käydä niin, että taloilla ei enää olekaan pihvoja, joilla mahtuisi leikkimään tai viljelemään. Tiiviiden pientaloalueiden yhteydessä on oltava kulutusta kestäviä julkisia leikki- ja oleskelupaikkoja viljelymahdollisuuksia unohtamatta. Martinlaaksossa on hyvä puistoleikkipaikkojen ja puistokenttien verkosto ja lisäksi kaksi uutta toimintapuistoa. Jokiuomanpuistossa on viljelypalstoja.

Viheralueiden palveluverkkosuunnitelma on esitetty Vantaan viheralueohjelmassa 2011-2020.

Martinlaaksossa:

- Parannetaan viheralueiden käytettävyyttä.
- Rakennetaan kaupunkimaista ulkotilaa – luodaan sosiaalista tilaa.

Täydennysrakentamisten yhteydessä myös viherympäristöä kehitetään.

Ulkotilojen kehityskuva, kartta 1:
Alueiden luonne ja kehittämistavoitteet

Kallioselänteiden kerrostaloalueet

Näillä alueilla on säilynyt kallioselänteiden alkuperäistä maastoa ja kasvillisuutta. Kalliopaljastumat, joita on varsinkin radan länsipuolisessa osassa Martinlaaksoa, ovat hienoja elementtejä pihoiden.

Kerrostalokortteleiden suuret pihat täyttävät monia tavoitteita: niillä on tilaa monipuoliselle kasvi- ja eläinlajistolle, tilaa ihmisten leikkiin ja oleskeluun ja tilaa veden kierrolle.

Näillä alueilla suuret pihat säilytetään. Alueita voidaan täydennysrakentaa, mutta ei pihoiden vaan pysäköintialueille tai liikennealueille.

Pihoiden hoidossa ja kehittämisessä kannattaa hyödyntää alkuperäisen luonnon elementtejä ja säilyttää kaikki kalliopaljastumat. Kasvillisuutta voisi rikastaa nykyistä enemmänkin ja istuttaa kunkin paikan olosuhteissa viihtyvää monipuolista kasvillisuutta. Puista kannattaa säilyttää esimerkiksi kaunismuotoisia mäntyjä. Varjostavia puita voidaan tapauskohtaisesti harkiten poistaa.

Tasankojen ja laaksojen kerrostaloalueet

Radan itäpuolella oleva tasangolle ja soistuneelle metsämaalle rakennettu osuus Martinlaaksosta kestää muutoksia. Jopa täydennysrakentamista pihoiden voisi täällä tutkia.

Radan länsipuolinen alue on rakennettu laakson pohjalle. Alue on täyttömaalla, joten pihoiden ei ole alkuperäisiä luonnonelementtejä.

84. Pieniä viljelypalstoja kerrostalopihalla Hammarby Sjöstadissa toukokuussa 2013.

Viljely kerrostalopihoiden

Kerrostalopihoiden voisi olla asukkaiden pieniä viljelypalstoja. Palstoille järjestetään aurinkoinen ja suojainen paikka ja riittävästi kasvualustaa. Kasteluun kerätään kattovesiä. Esimerkiksi yrttien viljely onnistuu vallan mainiosti kallioisillakin pihoiden.

Yhtenäiset rivitaloalueet

Nämä rivitaloalueet ovat eheitä kokonaisuuksia.

Pientaloalueet

Martinlaakson pientaloalueet ovat aikojen saatossa tiiviiksi rakennettuja monikerroksisia, mutta paikoin myös epäyhtenäisiä alueita. Pientaloalueiden tiivistyessä edelleen on kiinnitettävä nykyistä suurempaa huomiota uuden rakennusten sijoitteluun. Rakennukset pitäisi sijoittaa siten, että jokaiseen taloon tai asuntoon kuuluu myös pihalla. Pihalla pitäisi rajata siten, että syntyy yksityisiä oleskelupaikkoja. Pientalot pitäisi myös rakentaa useampaan kuin yhteen kerrokseen, jotta pihatilaa säästyisi.

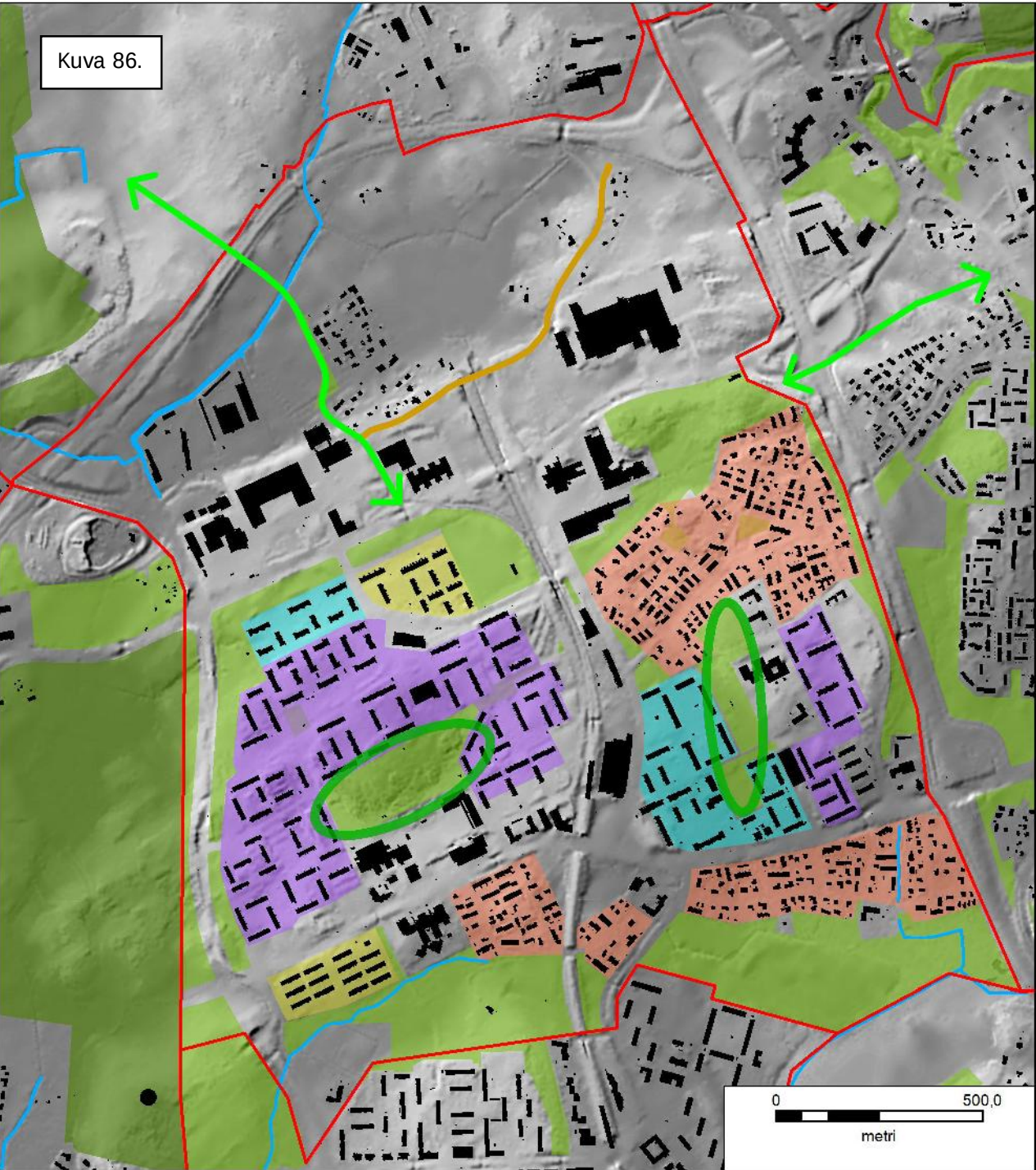
Maaston muodot, avokalliot ja puusto on otettava huomioon rakennusten sijoittelussa. Selänteelle rakennetulla pientaloalueella on kaunista vanhaa puustoa, erityisesti mäntyjä, joita tulisi säästää.

Pientaloalueet ovat suosittuja kävelyalueita. Pihoiden istutukset luovat viihtyisyyttä kävely-ympäristöön.

Helpointa ja luontevinta pienimuotoinen viljely on omalla pihalla asunnon vieressä, kun kasvien hoito ja käyttö on lähellä. Viljelyyn tarvitaan aurinkoa, joten rakennukset tai puut eivät saisi liiaksi varjostaa oman pihan viljelypalstaa.

85. Maaston muotoihin kauniisti sovitettu pientaloalue näkyy ulkoilureitiltä Viherpuistosta.

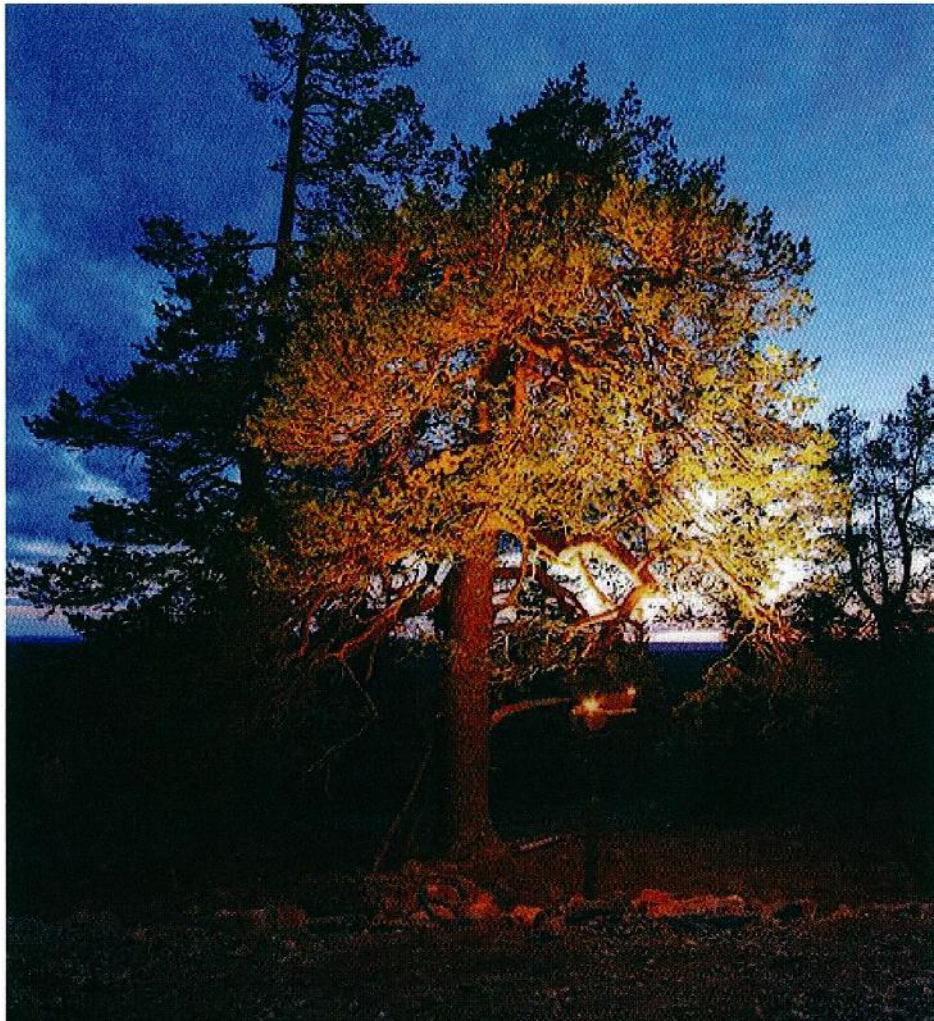

Merkinnät

- Kallioselänteiden kerrostaloalueet
- Laaksojen kerrostaloalueet
- Yhtenäinen rivitaloalue
- Pientaloalue
- Kaupunginosan sisäinen iso viheralue
- Kehitettävä ulkoilureitti- tai viheralueyhteys
- Suuri rantatie
- Asemakaavoitetut viheralueet
- Yleiskaavan viheralue asemakaavan ulkopuolella

87. Laajavuoren kalliometsää.

88. Erikoisvalaistu puu Ylläksen maisematiellä (Kuva:Ramboll)

Laajavuoren ja Kivivuoren kokonaisuudet säilytetään ja niitä kehitetään. Lähtökohtana on alkuperäinen kallioselänne ja sen kasvillisuus. Kulkua ohjataan perustamalla uusia ulkoilupolkuja. Paikoin maisemaa voidaan avartaa puustoa karsimalla. Puistoihin suunnitellaan erikoisvalaistus. Esimerkiksi kaunismuotoisia vanhoja mäntyjä ja kalliopintoja voidaan valaista. Lisää istuskelupaikkoja tehdään polkujen varsille.

Laajempiin yhteyksiin liittyvät viheralueet

Raappavuoret - Laajakorpi – Kivimäenpuisto – Vantaanlaakso

Viheryhteyttä vahvistetaan toiminnallisesti ja ekologisena yhteytenä. Yleiskaavan osoittaman viheryhteyden kohdalle on myös asemakaavoitettava viheralueita Vantaanlaakson kaupunginosassa. Yleiskaavan mukainen ulkoilureittiyhteys pitäisi toteuttaa.

Jokuomanpuisto 1 – Viherpuisto 1-2

Vakiintuneet viheralueet säilytetään ja niitä kehitetään edelleen. Jokuomanpuistoa on kehitetty viime vuosina. Sinne on perustettu kosteikkoja ja tehty istutuksia.

Täydennysrakennettavat viheralueet

Viherpuisto 3:a rakennettaessa otetaan huomioon alueen luontoarvot. Kasvulista maata pyritään säilyttämään mahdollisimman paljon. Maaperän kasvukykyä hyödynnetään pihan istutuksissa. Hulevedet käsitellään alueella ja niitä ohjataan oleviin kosteisiin painanteisiin.

Martinlaakson pohjoisosa

Myllymäenojan uoma, joka sijaitsee alueella, tulee säilyttää avoimena, ja sille pitää varata riittävästi tilaa. Alueelle pitää asemakaavoittaa riittävästi alueen sisäisiä viheralueita.

Työpaikkarakentamisen pihilla tulee olemaan suuri merkitys ekosysteemipalvelujen tarjoajina. Pihilla pitää olla läpäisevää pintaa ja monimuotoista kasvillisuutta.

89. Lapsi leikki hulevesikosteikossa Freiburgissa.

90. Vehreät reitit: Syysväriä Kukinpolun varrella.

91-92. Vehreät reitit: ulkoilureitti Laajametsän viheralueella ja Kukinpolku.

Ulkotilojen kehityskuva, kartta 2: Reitit, hulevedet ja ympäristön kehittämisajatukset

Urbaani syke - Ulkotila yhdistyy rakennusten alimpien kerrosten liiketiloihin, työtiloihin ja etupihoihin ja levenee välillä aukioksi. Ulkotila rakennetaan laadukkaaksi ja viihtyiseksi käyttäen erilaisia pintamateriaaleja, kasvillisuutta, kalusteita ja valaistusta.

Vehreät reitit - Kevyen liikenteen turvallinen ja viihtyisä verkosto säilytetään ja sitä kohennetaan. Raittien valaistus ja pinnoitteet ovat paikoin kunnostuksen tarpeessa. Mahdollisuuksien mukaan rakennetaan pyöräilylle erilliset kaistat. Usein tonteilla oleva kasvillisuus tekee kävelyreitistä miellyttävän. Mahdollisen täydennysrakentamisen yhteydessä säilytetään tonttien kasvillisuutta kävelyreittien varrella.

Uusi vihreä reitti

Uusia ulkoilupolkuja – linjausta tarkennetaan jatkossa

Maiseman kauniita kohtia muualla kuin asemakaavoitetulla viheralueella. Mahdollisen täydennysrakentamisen yhteydessä tutkitaan tarkemmin säilytettävä maasto ja kasvillisuus sekä rakentamisen liittymien maisemaan.

Hulevedet:

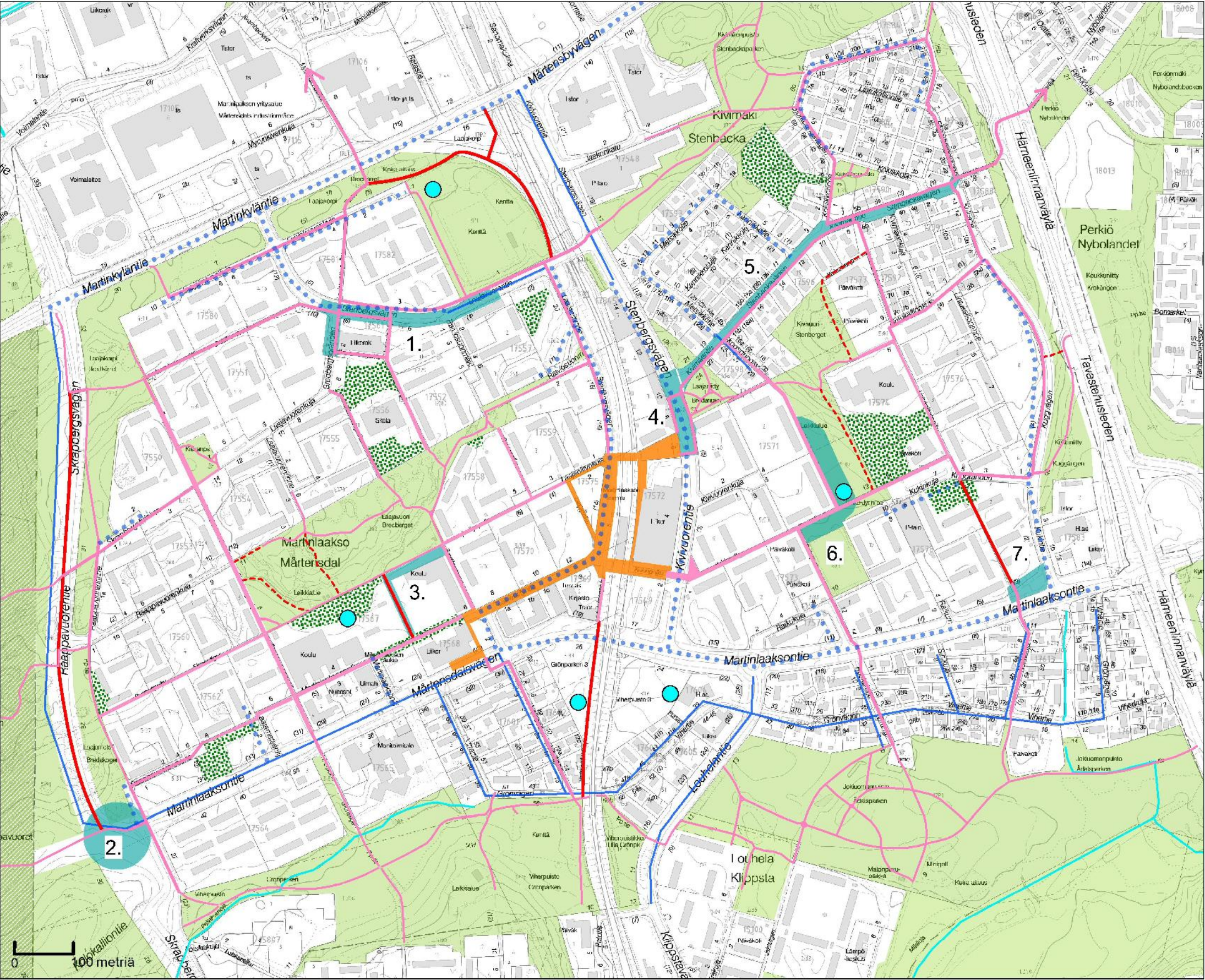
- Nykyiset avo-ojat
- Kadut, joille on mahdollista rakentaa hulevesipainanteita tai hulevesien biosuodatusta
- Uusi hulevesiaihe tontilla tai puistossa. Tässä on esitetty joitain, muuallekin voidaan tehdä.

Ympäristöä kehitetään:

- Laajavuorentien pohjoisreunalla tonttien monipuolinen kasvillisuus muodostaa kauniin reunan katutilalle. Katupuina on vaahte- roita. Eteläpuolella maiseman muodostavat osin epämääräisesti rajautuvat pysäköintialueet, kioskit ja kulunut maasto. Aluetta pitäisi kehittää kokonaisuutena ja samalla luoda viihtyisä kävely- ympäristö.
- Kiertoliittymä suunnitellaan osaksi kaupunkikuvallista kokonai- suutta. Punaisella merkitty uusi vihreä reitti on tässä pyörätie, jonka tarkempi linjaus suunnitellaan Raappavuorentien mahdolli- sen saneerauksen yhteydessä.
- Alueen täydennysrakentamisen yhteydessä suunnitellaan uusi reitti yhteys Martilaaksonpolulta Laajavuorelle. Tontin ulkotilat lii- tetään luontevasti Laajavuoreen ja raitteihin.
- Kävely-yhteys Laajaniitynaukiolta Laajaniitylle ja Kivimäentielle pitäisi tehdä nykyistä sujuvammaksi. Jos Kivivuorentielle jossain vaiheessa tehdään avoin hulevesijärjestelmä, voidaan samalla myös kulkureittejä tutkia.
- Kivimäentielle pyöräilylle ja jalankululle omat reitit ja istutuksia.
- Kentän ympäristö on kunnostuksen tarpeessa. Pikku-Jyrin puis- toa kentän ja Kukinpulun välissä kehitetään puistomaiseksi: va- loisammaksi ja paremmin kulutusta kestäväksi. Hulevesien vii- vyttäminen Kivivuoren lounaisosassa olisi mahdollista.
- Kukintien ja Martilaakson tien kulmasta rakennetaan kaupunkiku- vallisesti korkeatasoinen.

Taustalla:

- Asemakaavoitetut viheralueet
- Yleiskaavan viheralueet ilman asemakaavoitettuja alueita
- Puro

Kuva 93.

Hulevedet kaupunkiympäristössä

Pitkäjärven valuma-alue on tulvimisherkkää aluetta. Kivistön, Keimolan ja Vehkalan rakentuminen tulevat lisäämään valuma-alueen virtaamia nykyisestä ellei hulevesien imeytystä ja viivytystä tehdä jo niiden syntypaikalla. Uusilla asuin- ja työpaikka-alueilla panostetaan hulevesien hallintaan, mutta samanaikaisesti on tärkeää viivyttaa hulevesiä myös jo rakentuneilla alueilla. Martinlaaksossa hulevesiä muodostuu etenkin kerrostalojen kattopinnoilla ja asfalttipintaisilta pysäköintialueilta ja pysäköintilaitoksista. Kuten uusilla alueilla, myös Martinlaaksossa tulee uudis- ja täydennysrakentamisessa noudattaa Vantaan hulevesiohjelmaa. Martinlaaksossa virtaa yhteensä kolme vesilain mukaista vesistöä; Myllymäenoja, Mätäoja ja Pellaksenoja. Tulevaisuuden suunnittelussa ja kaavoituksessa tulisi näille vesistöille jättää riittävästi tilaa, jotta niiden eliöstön elinolosuhteita ei heikennettäisi.

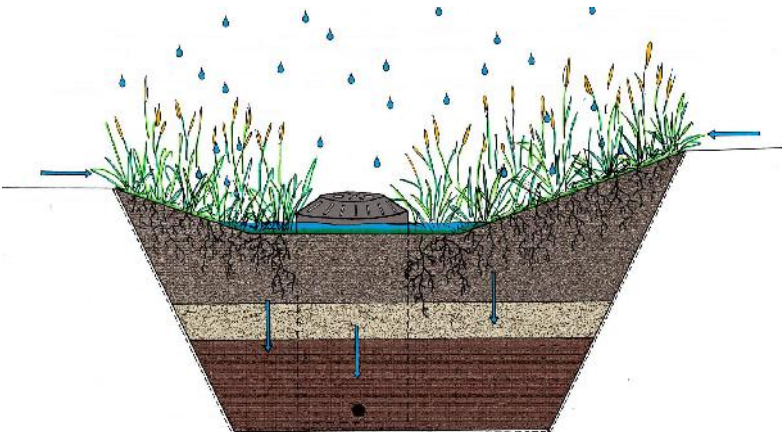
Hulevesien hallintaa tonteilla

Hulevesiohjelman mukaisesti hulevesien muodostumista pyritään ensisijaisesti vähentämään. Määrää voidaan vähentää korvaamalla vettä läpäisemättömiä pintoja läpäisevillä materiaaleilla. Asfalttipäällysteisiä alueita, kuten pysäköintialueita ja tontin kulkuyhteyksiä, voidaan korvata esimerkiksi kivituhkalla tai nurmikiveyksellä, jotka päästävät vettä lävitseen. Katot voidaan toteuttaa viherkattoina tai kattopuutarhoina, jotka paitsi kuluttavat vettä myös tasaavat rakennuksen lämpötilan vaihteluita ja mahdollistavat kattojen hyötykäytön myös asukkaille. Muodostuvaa hulevettä voidaan hyödyntää keräämällä katoille satavaa vettä saaveihin, jolloin vettä voidaan käyttää pihalla kasteluun. Mahdollistamalla tonteille kaupunkiviljelypalstoja, lisätään vettä kuluttavien kasvien määrää, yhteisöllisyyttä ja viihtyisyyttä.

Kuvat 94-95. Viherkatto vähentää muodostuvan huleveden määrää ja hulevesiallas viivyttaa hulevesiä.

Jos huleveden syntyä tai hyötykäyttöä ei saada riittävässä määrin toteutettua, tulee hulevesiä imeyttää tai ainakin viivyttaa pihalla. Viivytyksen jälkeen hulevedet ohjataan yleiseen hulevesijärjestelmään. Viherpainanteet sekä rehevä ja monipuolinen kasvillisuus lisäävät kasvillisuuden ja eliöstön monimuotoisuutta samalla, kun rakenteet viivyttävät ja puhdistavat hulevesiä.

Kuva 96. Poikkileikkaus hulevesiä suodattavasta rakenteesta.

Hulevesien hallintaa katualueilla

Katualueilla hulevesiä voidaan imeyttää ja viivyttaa säilyttämällä nykyisiä avo-ojia ja painanteita sekä lisäämällä näitä rakenteita katujen kunnostuksen yhteydessä. Katujen saneerauksen yhteydessä voidaan ajoradan reunakivet poistaa ja viherkaistaa madaltaa painanteeksi, jonne kadun hulevedet ohjataan. Hulevesien laatua saadaan parannettua ohjaamalla kadulle satavia vesiä painanteisiin, joissa kiintoainesta saadaan laskeutettua painanteen pohjalle ja ravinteita ja raskasmetalleja sidottua kasvillisuuden avulla. Näillä toimenpiteillä parannetaan vastaanottavan puron vedenlaatua ja sitä kautta puron eliöstön elinolosuhteita. Viherpainanteet lisäävät turvallisuutta erottamalla kevyen liikenteen kulun ajoradasta. Samalla ne lisäävät myös katualueiden vehreyttä ja sitä kautta viihtyisyyttä.

Kehityskuvan yhteydessä arvioitiin pintakuivatukseen soveltuvia katuja sekä katuja, jotka jo nykyisin toimivat tässä tarkoituksessa. Nämä kadut on esitetty kartalla s. 45. Katujen saneerausten yhteydessä tulee tarkemmin tarkastella todelliset mahdollisuudet pintakuivatuksen toteuttamiselle tai nykyisten rakenteiden säilyttämiselle.

Kuvat 97-98. Kaupunkimainen hulevesikanava sekä hulevesiä imeyttävä pihakatu.

Hulevesien hallintaa puistoissa

Tonteilta ja katualueilta hulevedet päätyvät ojissa ja hulevesiviemäreissä puistoissa sijaitseviin puuroihin. Mikäli tonteilla ja katualueilla ei saada riittäviä hulevesien hallintatoimenpiteitä suoritettua ja puron alajuoksulla on tulvimisongelmia, voidaan puistoon suunnitella hulevesien viivytysaltaita tai kosteikkoja. Näillä rakenteilla saadaan vesiä viivytettyä, mutta myös puhdistettua kiintoaineiden painuessa rakenteen pohjalle ja kasvien sitoessa vedestä ravinteita ja raskasmetalleja.

Kuvat 99-100. Hulevesiaiheita puistoissa Hyvinkäällä ja Haminassa

2.3 Eheä kaupunkikuva

Yleiset kaupunkikuvalliset periaatteet

1. URBAANIN SYKKEEN ALUEET

Urbanin sykkeen alueille sijoittuu runsaasti uutta asuinrakentamista ja palveluita. Pääpaino on Martinlaakson koululta asemalle vievällä raitilla, josta pyritään tekemään asukkaiden yhteinen "ulko-olohuone". Raitin tärkeys asukkaille tuli esille jo haastatteluissa, nettikyselyssä ja asukasillassa. Raitin suunnittelussa tulee olla vahva kevyen liikenteen näkökulma ja turvallinen kulku erityisryhmille. Raitti sisältää erilaisia virikkeitä kauppakeskukseksi koululle, kuten esimerkiksi kävelyraitia, aukioita, pihakatua, jne...

2. KAUPUNKIMAISET, TÄYDENTYVÄT KATUJULKISIVUT

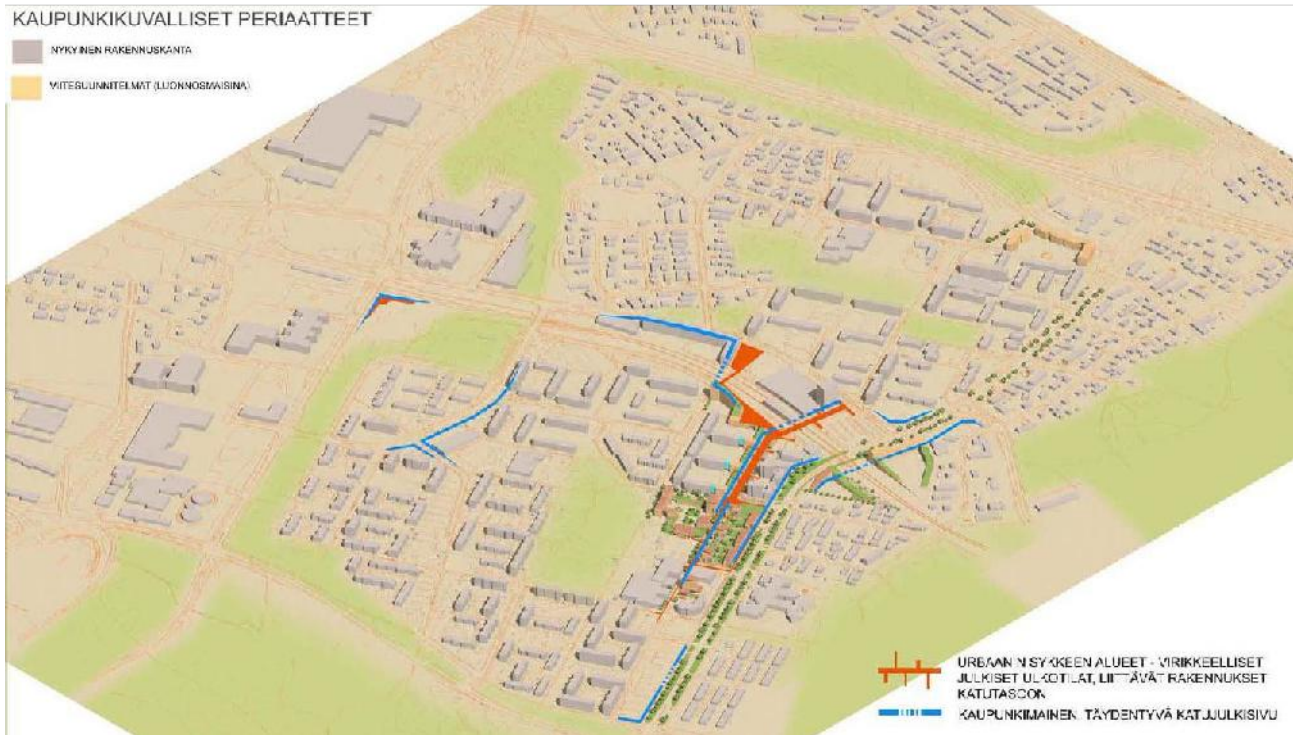
Luodaan yhtenäisyyttä raittien varrelle ja kaupunkikuvallisesti tärkeille katujulkisivuille. Martinlaakson itä- ja länsipuoliskot "kudotaan" yhteen kaupunkisuunnittelullisin keinoin radan aiheuttaman estevaikutuksen eliminoimiseksi. Martinlaakson tielle pyritään luomaan yhtenäinen ja täydentyvä katujulkisivu, joka kuitenkin sisältää myös yllätyksellisyyttä ja kerroksellisuutta. Katutilassa säilytetään bulevardimaisuus ja otetaan huomioon jalankulkijan, pyöräilijän, autoilijan ja julkisen liikenteen käyttäjän näkökulmat.

3. MAAMERKIT JA MERKITTÄVÄT KAUPUNKIKUVALLIST KIIINNEKOHDAT

Korkeammat rakennukset toimivat maamerkkeinä. Ne tulee havaita jo kaukaa. Kaupunkikuvalliset kiinnekohdat helpottavat ympäristössä liikkujaa jäsentämään ja hahmottamaan aluetta. Niitä ovat esimerkiksi korkeampi rakennuksen osa, erikoinen julkisivu, muusta rakenteesta poikkeava katto-muoto, materiaali, sommittelu tai väritys. Saapumiskohdat Martinlaaksoon ovat kaupunkikuvallises-ti tärkeitä paikkoja. Ne pyritään suunnittelemaan arkkitehtuuriltaan mielenkiintoisiksi kiintopisteiksi ja tunnistettaviksi Martinlaakson "kulmapisteiksi". Tulijalle välittyy ajatus Martinlaaksoon saapumi-sesta ja alueen identiteetistä. Alueen sisällä 8-kerroksiset asuintornit jaksottavat kävelyraitin vartta asemalta koululle. Tornit pyritään suunnittelemaan rungoltaan kapeiksi, jotta ne eivät varjosta poh-joispuolisia alueita. Tornien välistä aurinko pääsee vapaasti paistamaan pohjoispuolen tonteille.

Kuva 101. Yleiset kaupunkikuvalliset periaatteet

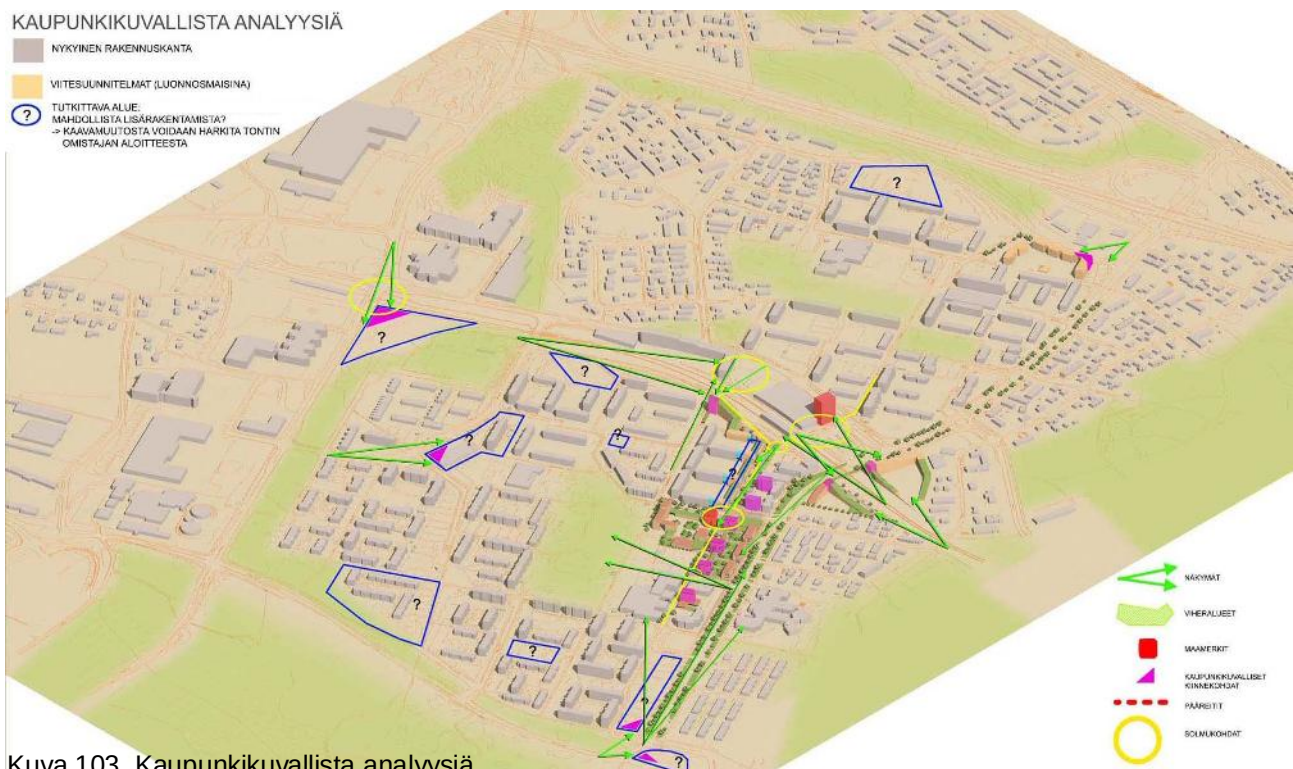

Kuva 102. Kaupunkikuvalliset periaatteet

Kaupunkitilan hahmottaminen

"Luettavan" ja ymmärrettävän ympäristön luominen auttaa ihmistä orientoitumaan ja selkeyttää tilan ymmärtämistä. Samalla paikan erityispiirteet tulevat esille ja se ymmärretään oma paikkanaan, joka on erilainen kuin muut paikat. Paikka voidaan identifioida tai muistaa tietyn muiston tai kokemuksen kautta.

Kokonaissuunnitelmassa olemassa olevat ja uudet pikkuaukiot ja torialueet pyritään yhdistämään mielenkiintoiseksi sarjaksi erilaisia urbaaneja kaupunkitiloja. Ne toimivat myös pieninä sosiaalisina solmukohtina. Raittia jaksottaa sarja erityyppisiä aukioita: uuden ostarin edusta – "Martinaukio" – Mika Häkkisen aukio. Välillä kaupunkitila tiivistyy ja kuljetaan porttimaisten tilojen läpi. Välillä tila aukeaa vihreille pihuille ja virkistysalueiden suuntaan. Tärkeät näkymälinjat muun muassa Laajavuoren puiston suuntaan pyritään säilyttämään.

Kuva 103. Kaupunkikuvallista analyysiä

Kuva 104. Näkymä Martinlaakson tieltä: viitteellinen kuva Martinkeskuksen tontin uudesta rakentamisesta

Kuva 105. Viitteellinen kuva Martinkeskuksen ja Laajavuoren tonttien uudesta rakentamisesta

Arkkitehtuuri

"Tietynlaista pirteyttä, nykyinen julkisivu ja maine on väsynyt. Ei liikaa uutta ja modernia, vaan perinteikästä 'kylähenkeä'. Lisää vihreyttä talojen keskelle"

"siistimpi aseman seutu, väriä rakennuksien seiniin"

"Martinlaaksolaisuus. Ei sitä että kopioidaan muualta vaan tehdään omanlainen"

Täydennysrakentamisen arkkitehtuurille asetetaan kehityskuvassa tiettyjä vaatimuksia. Pyritään luomaan sellaisia suunnitteluratkaisuja, jotka sopeutuvat muun muassa paikalliseen rakennusperintöön, historiaan ja maisemaan. Täydentyvien katujulkisivujen linjoille sekä kaupunkikuvallisesti tärkeille paikoille sijoittuva rakentaminen edellyttää erityistä panostusta rakennusten arkkitehtuuriin. Materiaali- ja värivalinnoissa tulee huomioida olemassa oleva rakennuskanta. Julkisissa ja kaupallisissa rakennuksissa mukaan lukien asuinrakennusten kivijalkaliiketilat voidaan käyttää kirkkaita perusvärejä erottamaan ne selkeämmin muusta rakenteesta.

Rakennetusta ympäristöstä tulisi löytää vaihtelevuutta siten, että yhdessä se kuitenkin muodostaisi yhtenäisen kokonaisuuden. Asunto- ja talotyyppit voivat olla erilaisia kunhan niitä yhdistää jokin elementti. Yksittäinen asunto voidaan tietyn ehdoin suunnitella hyvinkin omaleimaiseksi ja toisista erottuvaksi. Yksittäiset asuntoarkkitehtuurit voivat antaa alueelle erityisluonnetta, josta se muistetaan.

Myös asukkaille tehdyn nettikyselyn palautteesta on saatu hyviä huomioita. Kuten kyselyn palauteosiossa todettiin, suuri osa vastaajista toivoi uuden rakentamisen olevan arkkitehtuuriltaan Martinlaakson vanhaan rakennuskantaan sopivaa, tähän päivään "päivitettyjä", maustettuna väriruiskein. Haluttiin ekologista, vaihtelevaa ja "vihreää" rakentamista.

Vantaa valmistelee uutta arkkitehtuuripoliittista ohjelmaa. Työ tehdään vuoden 2014 aikana. Edellinen arkkitehtuuristrategia valmistui vuonna 2007. Valtioneuvosto hyväksyi 17.12.1998 valtakunnallisen arkkitehtuuripoliittisen ohjelman, joka toimii ohjeena kaupunkien ohjelmatyössä. Ohjelmassa todetaan mm. että jokaisella kansalaisella on oikeus nauttia hyvästä ympäristöstä ja korkeatasoisesta arkkitehtuurista. Arkkitehtuuripoliittikan keinoin pyritään parantamaan rakentamisen laatua, antamaan sisältöä kestäväen kehityksen periaatteisiin kaavoituksessa ja rakentamisessa sekä lisäämään avoimuutta ja vuorovaikutteisuutta. Nämä ovat myös maankäyttö- ja rakennuslakiuudistuksessa keskeisiä tavoitteita.

Kuvat 106-109. Asukaskyselyssä eniten valitut kuvat asuntoarkkitehtuurista

Rakennusperinnön turvaaminen, suojelukohteet

"Aluetta saneerattaessa vanhan säilyttäminen, mutta rakennuksien värikkyiden lisääminen"

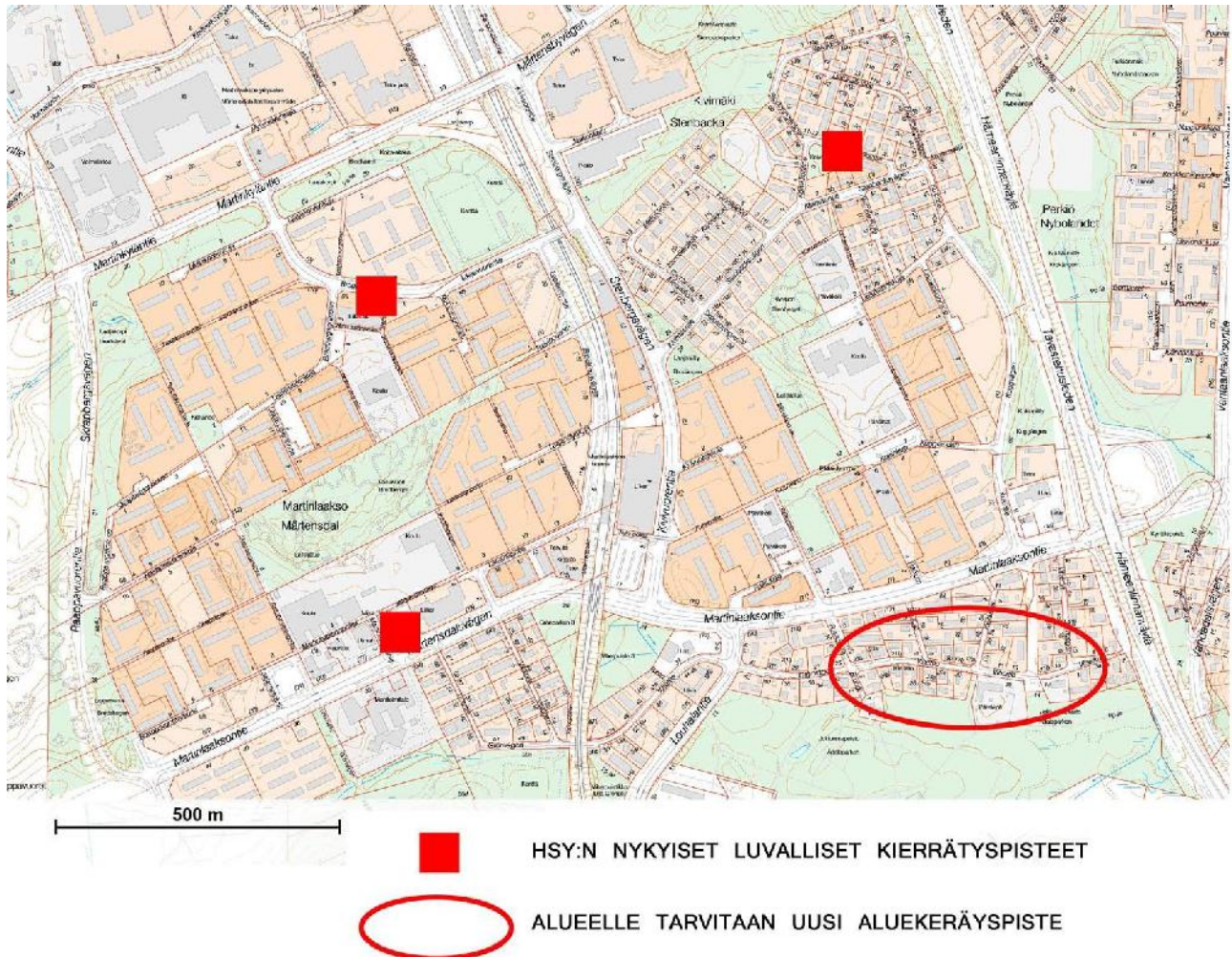
Kulttuurihistorian kannalta merkittävimmät julkiset rakennukset keskittyvät Martinlaaksonpolun varrelle. Kiistattomasti suojelukohde on Martinlaakson koulu. Yleisesti rakennusten suojeluperusteet tulee aina määritellä kaavatyön yhteydessä riittävin selvityksin. Maankäytön suunnittelussa tehdään tarvittaessa alueellisia ja rakennuskohtaisia kulttuuriympäristöselvityksiä.

Muuta

Tarkemmassa asemakaavasuunnittelussa erityisesti uusille asuinalueille tulee varata riittävät lumitilat. Samalla tulisi tutkia mihin voidaan sijoittaa mahdolliset lumien kaatopaikat. Kaavahankekoh-
taisesti voidaan esittää lumikuormille myös lähisiirtopaikkoja.

Kiinteistöjen jätehuolto käsitellään tapauskohtaisesti kiinteistöittäin. Nykyisten ja ehdotettujen uusi-
en kierrätyspisteiden sijainnit on esitty kuvassa 110.

kuva 110. Aluekeräyspisteet

Eheyttä täydennysrakentamisella

" Martinlaaksoa pitäisi kehittää lähiöstä kaupungiksi"

"Lisää asukkaita tiivistysrakentamisen avulla. Kokeiluja esim. taloyhtiöt joissa olisi vähemmän autopaikkoja. Parkkitalojen tai -luolien rakentaminen jolloin vapautuisi tilaa asuntorakentamiselle. Uusien talojen kivijalkoihin liiketiloja."

"Viheralueiden säästäminen, ei liian tiivistä rakentamista"

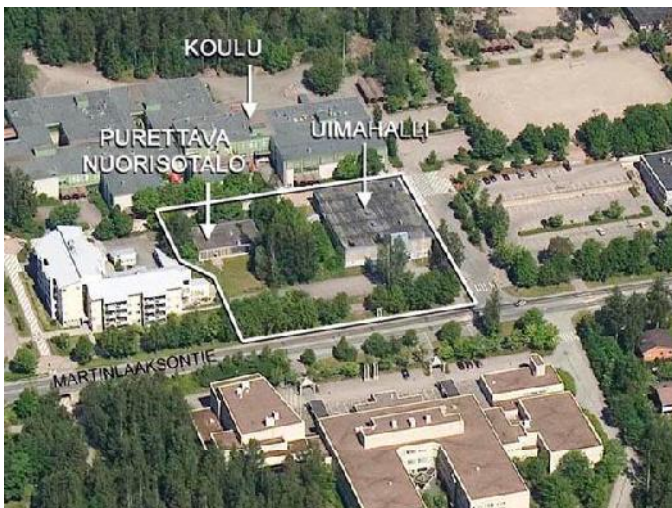
" Isoja puistomaisia pihoja ja ympäristöjä hyvien palveluiden äärellä."

"Yksi tärkein parannus olisi koirapuiston nykyaikaistaminen."

Pitkällä tähtäimellä Martinlaaksosta halutaan kehittää parhaimmat ominaispiirteensä säilyttävä vehreä ja tiivis, puutarhamainen kaupunki, jossa uudis- ja täydennysrakentaminen muodostaa selkeitä kaupunkimaisia kortteleita. Alkuperäinen kaupunkisuunnittelullinen ajatus Martinlaaksossakin oli kontaktikaupunki - tiivistä vastareaktionä metsäkaupungille. Nyt tiivis tiivistyy entisestään. Kehityskuvan yhteydessä tutkitaan alueella jo vireillä olevia rakentamisen alueita sekä ehdotetaan potentiaalisia täydennysrakentamisen paikkoja (lähinnä yleiskaavan pohjalta). Tällä hetkellä vireillä olevat asemakaavat ja asemakaavamuutokset mahdollistavat noin 68 000 k-m2 uutta asumista. Tämä tarkoittaa vähintään 1700 uutta asukasta. Lisäksi muut täydennysrakentamiseen tutkittavat alueet vireillä olevien hankkeiden lisäksi käsittävät enimmillään noin 40 000 – 50 000 k-m2 uutta asuinrakentamista, mikä tarkoittaisi noin 1000 - 1250 uutta asukasta. Uusi rakentaminen täytyy kuitenkin ajoittaa tarkasti siten, että alueet rakentuvat vähitellen, eikä kaikkea kerralla. Kaavamuutoksia voidaan harkita tontin omistajan aloitteesta.

Vireillä olevia ja muita potentiaalisia täydennysrakentamiskohteita

Kartalla on merkitty vireillä olevia kaavahankkeita sekä ehdotettuja täydennysrakentamisen paikkoja. Merkintä kartalla ei välttämättä tarkoita, että paikka tullaan rakentamaan, vaan tutkitaan, onko tontille mahdollista täydennysrakentaa. Myös muille kuin ehdotetuille paikoille voidaan ehdottaa täydennysrakentamista kehityskuvan periaatteiden mukaisesti. Asukastyöpajassa sekä karttapohjaisella nettikyselyllä kysyttiin myös asukkaiden mielipiteitä ja ehdotuksia rakentamisen paikoista.

Kuvat 111-112. Kuvia asemakaavamuutoksesta 002159, vammaisten ja senioreiden erityisasumista

1 Laajavuoren koulun tontti, "Elämänkaarikortteli"

- vireillä, asemakaavamuutos 002031, tontinluovutuskilpailu keväällä 2014
- Rakentamisen aloitus n. 2017
- n. 18 000 kem2 asumista
- 450 asukasta
- liiketilaa n. 200 kem2, päiväkotia, jonka yhteyteen yhteisöllistä tilaa
- Tontti kaupungin omistuksessa
- Laajavuoren koulu puretaan huonokuntoisuuden vuoksi. Viereinen Martinlaakson koulu on peruskorjattu ja laajennettu äskettäin. Vapaaksi jäävälle Laajavuoren koulun tontille on tarkoitettu suunnitella asuinrakentamista sekä päiväkotia ja yhteisöllistä tilaa.

Erityistä suunnittelussa huomioitavaa:

- Martinlaakson kaupunkikuvallisten ja maisemallisten tavoitteiden toteutuminen. mm. liittyminen katutilaan ja muihin rajapintoihin
- Toiminnallisuus: mm. laadukas piha, toimintojen yhteensovittaminen, kivijalkakauppojen sijoittaminen, liikenteellinen sujuvuus, esteettömyys
- Asumismuotojen monipuolisuus
- Pihan laadukkaat suunnitteluratkaisut, mm. hulevedet.
- Yhteisöllisyyteen liittyvä suunnittelufilosofia: Päiväkotiin suunnitellaan sali, jossa on mahdollisuus pelata sählyä (20x10 m), ruokailutila (60-70 m²) ja kotikeittiö (20 m²). Näitä tiloja voidaan vuokrata kuntalaisille vapaa-ajan käyttöön. Tiloihin järjestetään erillinen sisäänkäynti.
- Päiväkodin yhdistäminen muuhun rakenteeseen (asuinkortteli ja koulu)
- edellyttää maanalaista/pihakannen alaista pysäköintiä
- Suunnitelman keskeinen lähtökohta on luoda Martinlaaksoon keskustakortteli, jossa kohtaavat eri-ikäiset ja eri elämänvaiheessa olevat ihmiset sekä palvelut ja virikkeellinen urbaani katuymäristö.
- Alue suunnitellaan yhdessä eteläpuolisen Martinkeskuksen tontin uuden asuinrakentamisen kanssa. Kulku elämänkaarikorttelin parkkipaikoille järjestetään maanalaisena Martinlaaksonpolun ali. Samalla taataan jalankulkijoiden kannalta turvallinen kulkuyhteys koululta asemalle.

Asukas palaute raportin nähtävilläolon aikana

- *Laajavuorentien koulun paikan avoimuus säilytettävä*
- *Tärkeä Martinlaakson visuaalinen elementti ovat vaahterat! Jo Martinlaakson logo on muotoiltu vaahteranlehden ympärille. Tätä historiallista visuaalista omaleimaisuutta kannattaa ja pitää säilyttää.*
- *Martinlaaksonpolun varren kehittäminen tärkeää*
- *Laajavuoren koulun tilalle rakennettavat kohteet on suunniteltava niin, etteivät ne varjosta Laajaniityntie 8:n taloa enempää kuin nykyinen koulurakennus.*
- *Vanha koulu kannattaa purkaa ja rakentaa asumista tilalle.*
- *matalahko rakentaminen, jottei avaraa yleismaisemaa menetettäisi*
- *Pelialue säilytettävä*

2 Martinkeskuksen tontti

- vireillä, asemakaavamuutos 002178
- Rakentamisen aloitus n. 2016
- n. 18 000 kem2 asumista
- 450 asukasta
- liiketilaa n. 1000 kem2
- Tontti osin yksityisen, osin kaupungin omistuksessa

Erityistä suunnittelussa huomioitavaa:

- Martinkeskuksen paikalle on tutkittu erilaisia vaihtoehtoja, mm. purkavia ja säilyttäviä. Nykytilassaan ostari ei voi kauan toimia. Se on jo melkein tyhjentynyt liikkeistä.
- Kaupungin teettämän Ostari-inventoinnin (Helasvuo & Vainio, 2008) jatkotyössä Martinkeskus on ehdotettu kategoriaan, jossa se voidaan purkaa, jos se on alueen kokonaisuuden kehittämisen kannalta toimivampi ratkaisu kuin säilyttäminen. Kaupunki on esittänyt ensisi-

jaisena vaihtoehtona tontille uutta asuinrakentamista, päivittäistavarakauppaa sekä kivijalkaliikkeitä. Vaihtoehdot tutkitaan tarkemmin ja tarvittavat lisäselvitykset teetetään kaavatyön yhteydessä.

- Martinlaakson kaupunkikuvallisten ja maisemallisten tavoitteiden toteutuminen. mm. liittyminen katutilaan ja muihin rajapintoihin, asuinkortteleiden suhde Martinlaaksonpolkuun
- Uusi rakentaminen täydentää Martinlaaksontien katujulkisivua
- Päivittäistavarakaupan sijoittuminen ja sisäänkäyntien suuntaus
- huoltoliikenne, asiakaspysäköinti, asiakasliikenne, missä ihmisvirrat?
- kivijalkakauppojen toteutuminen, minkä tyyppistä liiketilaa?
- edellyttää maanalaista/pihakannen alaista pysäköintiä
- Alue suunnitellaan yhdessä pohjoispuolisen elämänkaarikorttelin (nykyisen Laajavuoren koulutontin) uuden asuinrakentamisen kanssa. Kulku elämänkaarikorttelin parkkipaikoille järjestetään maanalaisena Martinlaaksonpolun ali. Samalla taataan jalankulkijoiden kannalta turvallinen kulkuyhteys koululta asemalle.

Asukas palaute raportin nähtävilläolon aikana

- *Martinkeskukseen uimahalli, ihan tavallinen*
- *Martinkeskusta ei tule purkaa. Päivittäistavara- ja pientarvikeliikkeitä Martinkeskukseen. HOK-Elannon ylivalta liikekeskuksen hallinnossa poistettava. Kirpparit pois, kunnon liikkeitä tilalle.*
- *Laajaniityntie 1:n, 8:n, Laajavuoren koulun ja vanhan Ostarin välinen aukio vaahteroineen ja muistolaattoineen on kaupunkikuvallisesti ja kaupunkihistoriallisesti Martinlaakson olennaisin paikka. Tämä pitää ehdottomasti säästää entisellään.*
- *Martsarin vanhan ostarin tilalle uusi ostari, johon yhdistettynä asuntoja, vanha alkaa olla jo aikansa nähnyt. Rakennuksessa voisi olla ravintoloita/kahviloita ja muutamia pienempiä kauppia. Tässä voisi olla joku pienempi ruokakauppa.*
- *Toivottavasti tulee niitä kivijalkapuoteja/kahviloita/elämää*
- *Tärkeää, ettei liiketilojen kustannukset kohoa niin, ettei kivijalkakauppoja (päivittäistavara) saadakaan vanhan ostoskeskuksen tilalle.*
- *Vanha ostari säilytettävä ja ehostettava!*
- *Ulkoa käytäviä liikkeitä / kauppia / kahviloita kävelytien varteen*
- *Jos vanha ostoskeskus puretaan, liiketiloja tuskin kannattaa enää keskittää jonnekin uuteen liikerakennukseen, vaan ripotella katutasoon esim. Martinlaaksonpolun ympärille.*
- *säästetään ostari ja tehdään siitä liikuntatila*

3 Erityisasumista

- vireillä, asemakaavamuutos 002159
- Rakentamisen aloitus n. 2015
- n. 3 000 kem2 vammaisten ja senioreiden asumista
- n. 70 asukasta
- Tontti kaupungin omistuksessa
- Huonokuntoinen nuorisotalo on tarkoitus purkaa ja paikalle rakennetaan erityisasumista omalle tontilleen.

Erityistä suunnittelussa huomioitavaa:

- esteettömät ja hyvät yhteydet virkistysalueisiin ja palveluihin
- viihtyisä piha
- julkisen liikenteen pysäkit ja parkkipaikat vieraille
- Asemakaavamuutoksen yhteydessä tutkitaan myös mahdollista VAV:n vuokra-asuntojen sijoittamista erityisasumisen yhteyteen.

Asukas palaute raportin nähtävilläolon aikana

- *purettavaan nuorisotaloon väliaikainen ruokajakelupiste (Vahti ry)*

4 kolmiotontti asumiseen

- vireillä, asemakaavamuutos 001946
- Rakentamisen aloitus 2018 jälkeen
- 3 500 – 4 500 kem2 asumista: tontilla 17575/1 sijaitseva nykyinen paikoitusalue muutetaan asuinkerrostalotontiksi
- 90-115 asukasta
- Tontti yksityisen omistuksessa

Erityistä suunnittelussa huomioitavaa:

- junaradan läheisyys: melu, näkymät, asuntotyytit
- soveltuisi hyvin autottomille
- edellyttää maanalaista/pihakannen alaista pysäköintiä
- Uusi rakennusmassa tulee sijoittaa siten, että tontin länsipuolelle saadaan suojaisa ja aurinkoinen piha-alue, ja että asuntojen suuntaus olisi valon saannin kannalta mahdollisimman hyvä.
- Asuinrakennuksen korkein osa voisi toimia kaupunkikuvallisena kiinnekehänä Laajanitynaukion päätteeksi.

Asukaspalaute raportin nähtävilläolon aikana

- joutomaata
- kolmiotontti hyvä paikka rakentamiseen
- Nykyinen pysäköintialue on yksityisessä omistuksessa eikä sinne voi kaavoittaa toistaiseksi mitään täydennysrakentamista.
- Tontti on yksityisaluetta ja sille on omistavilla taloyhtiöillä muuta käyttöä.

5 Täydennysrakentamista radan länsipuolelle

- ei vielä vireillä
- n. 5 000 kem2 asumista
- n. 125 asukasta

Erityistä suunnittelussa huomioitavaa:

- Täydentää Martinlaaksontien katujulkisivua
- junaradan läheisyys: melu, värinä, näkymät, asuntotyytit
- soveltuisi hyvin autottomille
- edellyttäisi pysäköintilaitosta tai maanalaista pysäköintiä

Asukaspalaute raportin nähtävilläolon aikana

- hyvä paikka rakentaa nykyistä hukkatilaa, hyvää työpaikkatilaa, radanvarsi hyvä
- Säilytettävä puistomaisena
- Radan ympäristö on hyvä ottaa käyttöön, nykyiset pusikot eivät ole edes virkistyskäytössä.

6 Täydennysrakentamista radan itäpuolelle

- ei vielä vireillä
- n. 10 000 kem2 asumista
- n. 250 asukasta

Erityistä suunnittelussa huomioitavaa:

- Täydentää Martinlaaksontien katujulkisivua
- junaradan läheisyys: melu, värinä, näkymät, asuntotyytit
- tulee rakentaa liiketilaa katutasoon Martinlaaksontien puolelle
- soveltuisi hyvin autottomille
- edellyttäisi pysäköintilaitosta tai maanalaista pysäköintiä

Asukaspalaute raportin nähtävilläolon aikana

- hyvä paikka rakentaa nykyistä hukkatilaa, hyvää työpaikkatilaa, radanvarsi hyvä
- ei liian korkeaa ja ihan kadun varteen, puro ja satakieli turvattava
- Säilytettävä puistomaisena

7 Sato:n asuinkortteli

- vireillä, asemakaavamuutos 002209
- Rakentamisen aloitus n. 2016
- n. 11 700 kem2 asumista
- n. 290 asukasta
- Tontti yksityisen omistuksessa

Erityistä suunnittelussa huomioitavaa:

- Martinlaakson kaupunkikuvallinen kulmapiste
- melu, pihan suuntaus

Asukasalaute raportin nähtävilläolon aikana

- uusi rakentaminen matalaa
- Rivitalot ovat vanhoja ja huonokuntoisia. Suunnitteilla olevat talot ovat aika korkeita.
- Tässä on hyvä mahdollisuus kehittää edustavaa "porttia" Martinlaaksoon Hämeenlinnan väylän suunnasta tultaessa.
- Uudet asuintalot vanhojen tilalle.

8 Täydennysrakentamista tutkitaan

- ei vielä vireillä
- voidaan tehdä asemakaavamuutos yhteistyössä kiinteistön omistajien kanssa
- n. 10 000 kem2 asumista
- 250 asukasta

Erityistä suunnittelussa huomioitavaa:

- suhde liikennemeluun
- edellyttäisi pysäköintilaitosta tai maanalaista pysäköintiä

Asukasalaute raportin nähtävilläolon aikana

- Erinomainen paikka uudelle kerrostaloalueelle. Autopaikat rakennusten alle.
- en kannata
- Liikenteen melu? Muutoin sopiva täydennyspaikka.

9 Täydennysrakentamista tutkitaan

- ei vielä vireillä
- voidaan tehdä asemakaavamuutos yhteistyössä kiinteistön omistajien kanssa
- 2-8 -kerroksista?
- n. x kem2 asumista, x asukasta

Erityistä suunnittelussa huomioitavaa:

- Suhde katutilaan: Laajaniitynkadun luonne pihakatuna tai pihakatumaisena katuna
- edellyttäisi pysäköintilaitosta tai maanalaista pysäköintiä

Asukasalaute raportin nähtävilläolon aikana

- korkeat talot ruutukaavassa -> tuulitunnelit
- autopaikat mietityttävät
- osa asukkaista vastustaa jyrkästi
- Laajaniityntie 8 - 12 tonteille ei tulla sallimaan täydennysrakentamista. Asuntojen arvo putoaa välittömästi mikäli kuvitteellinen rakennuksien muuri toteutetaan taloyhtiöiden omistamille tonteille.
- Nykyinen pysäköintialue on yksityisessä omistuksessa eikä sinne voi kaavoittaa toistaiseksi mitään täydennysrakentamista.
- Kuvitteellinen pihakatu ei onnistu. Liian kallis toteuttaa. Taloyhtiöt eivät salli rakentamista tonteilleen. Pihojen avoimuus säilytettävä. Talomuuuri pihojen eteläsivuille täysin absurdi ajatus.
- Sopii hyvin parkkikentille, rakennukset voisivat rajata katutilaa ja tarjota hieman liiketiloja.
- matalaa rakentamista, jottei väylästä tulisi kuilumainen ja kolkko
- ei missään tapauksessa täydennysrakentamista Laajaniityntielle
- Uudisrakennukset Laajaniityntie 8-12:n tonteille voidaan suoralta kädeltä unohtaa. Asukkaat eivät halua luopua viheralueistaan. (Alueen vihreys on olennainen asia miksi täällä asutaan!)

10 Täydennysrakentamista tutkitaan

- ei vielä vireillä
- voidaan tehdä asemakaavamuutos yhteistyössä kiinteistön omistajien kanssa
- n. 5 000 kem2 asumista
- n. 125 asukasta

Erityistä suunnittelussa huomioitavaa:

- edellyttäisi pysäköintilaitosta tai maanalaista pysäköintiä

Asukaspaute raportin nähtävilläolon aikana

- *Onko todellista potentiaalia? Onko nykyisten taloyhtiöiden kannalta taloudellisesti mielekäs-tä / kestävää? Olisiko tässä kaupunkipientalokorttelille paikka? Pysäköintijärjestelyt? Vai skyscraper / urbaani olohuone / toiminnallinen kylätalo...*
- *Louhimalla nykyisen parkkipaikan Raiviosuonrinteen tasolle saadaan siihen 3 tasoinen parkkihalli ja sen päälle asuntoja kolmeen -neljään kerrokseen. U-muotoisen asuintalon si-säpiha (pitkä sivu Raiviosuonrinteen suuntainen) liittyisi päiväkodin leikkipihaan.*
- *Alueelle on muutenkin vaikea pysäköidä autoja, joten parkkihalli on ainoa mahdollinen ra-kennus kyseiselle tontille. Raskaalle liikenteellekin voisi harkita muutamaa hyvin suunnitel-tua paikkaa kyseiseltä tontilta tai ainakin lähistöltä.*

11 Täydennysrakentamista tutkitaan

- vireillä, asemakaavamuutos 002245 (tullut vireille raportin nähtävillä olon jälkeen)
- n. x kem2 asumista -> tarkentuu suunnittelun edetessä
- n. x asukasta -> tarkentuu suunnittelun edetessä

Erityistä suunnittelussa huomioitavaa:

- edellyttäisi pysäköintilaitosta tai maanalaista pysäköintiä
- Suunnittelussa tulee huomioida erityisesti viereisten asuinrakennusten sijainti

Asukaspaute raportin nähtävilläolon aikana

- -

12 Sato/ Raiviosuonmäki

- vireillä, asemakaavamuutos 002249 (tullut vireille raportin nähtävillä olon jälkeen)
- n. 10 700 kem2 uutta asuinkerrosalaa (huom! osa vanhaa rakennuskantaa korvataan, hankkeen kokonaiskerrosala n. 18 000kem2)
- n. 270 uutta asukasta
- Tontti Sato:n omistuksessa

Erityistä suunnittelussa huomioitavaa:

- Täydentää Laajavuorentien katuulkisivua
- Päivittäistavarakauppa palveluna edellytetään säilytettäväksi
- edellyttäisi pysäköintilaitosta tai maanalaista pysäköintiä

Asukaspaute raportin nähtävilläolon aikana

- *Täydennysrakentamisella tässä kohteessa voitaisiin merkittävästi parantaa lähiympäristön laatua, joka on tällä hetkellä aika huono.*
- *Onhan tossa tilaa vaikka mille, mutta nyt toi kohta on ihanan avara. Jos nyt jotain pitää ra-kentaa, niin jokin hyvin matala rakennus esim. nykyiselle kukkakaupalle ja mahdollisesti jol-lekin toiselle pienelle liikkeelle.*
- *Jos liiketalo puretaan, pitää varmistaa että pohjoisessa Martsarissa on tulevaisuudessa myös palveluita lähellä.*
- *Erittäin pieni maapläntti, ei mitään järkeä rakentaa! Mahtuu ehkä yksi talo.*

13 Täydennysrakentamista tutkitaan

- ei vielä vireillä
- voidaan tehdä asemakaavamuutos yhteistyössä kiinteistön omistajien kanssa
- n. x kem2 asumista, x asukasta

Erityistä suunnittelussa huomioitavaa:

- Martinlaakson kaupunkikuvallinen kulmapiste
- aluetta rajaavan metsävyöhykkeen ja ulkoilureitin suhde täydennysrakentamiseen

Asukaspalaute raportin nähtävilläolon aikana

- -

14 Täydennysrakentamista tutkitaan

- ei vielä vireillä
- voidaan tehdä asemakaavamuutos yhteistyössä kiinteistön omistajien kanssa
- n. x kem2 asumista, x asukasta

Erityistä suunnittelussa huomioitavaa:

- Uuden rakentamisen tulee sopeutua olemassa olevaan korttelirakenteeseen

Asukaspalaute raportin nähtävilläolon aikana

- *en halua tuohon rakennettavan taloa*

15 Täydennysrakentamista tutkitaan

- ei vielä vireillä
- voidaan tehdä asemakaavamuutos yhteistyössä kiinteistön omistajien kanssa
- n. x kem2 asumista, x asukasta

Erityistä suunnittelussa huomioitavaa:

- Keskeinen kohta Martinlaaksoon saavuttaessa, kaupunkikuvallisesti tärkeä alue
- Täydentää Martinlaaksontien katujulkisivua
- edellyttäisi pysäköintilaitosta tai maanalaista pysäköintiä

Asukaspalaute raportin nähtävilläolon aikana

- *Kannatettavaa täydennysrakentamista. Ehkä näitä lähialueen kortteleita voitaisiin täydentää muiltakin osin pysäköintialueiden uudelleenjärjestelyillä?*

16 Täydennysrakentamista tutkitaan

- ei vielä vireillä
- voidaan tehdä asemakaavamuutos yhteistyössä kiinteistön omistajien kanssa
- n. x kem2 asumista, x asukasta

Erityistä suunnittelussa huomioitavaa:

- Martinlaakson kaupunkikuvallinen kulmapiste
- uudet liikennejärjestelyt ja pikaraitiovaraus
- edellyttäisi pysäköintilaitosta tai maanalaista pysäköintiä
- suuret liikennemäärät suhteessa asumisen luonteeseen ja sijoittumiseen

Asukaspalaute raportin nähtävilläolon aikana

- *Raappavuorentien suoristus n 16 kohdalla, tontti vapautuu rakentamiseen*

17 Täydennysrakentamista tutkitaan

- ei vielä vireillä
- tutkitaan asumiseen
- n. x kem2 asumista, x asukasta

Erityistä suunnittelussa huomioitavaa:

- Martinlaakson kaupunkikuvallinen kulmapiste
- uudet liikennejärjestelyt ja pikaraitiovaraus
- edellyttäisi pysäköintilaitosta tai maanalaista pysäköintiä

Asukaspalaute raportin nähtävilläolon aikana

- *hyvä paikka rakentaa*
- *pitääkö skeittipaikka siirtää?*
- *Tyhjä kulma, johon voi rakentaa, mutta vain siten, että soveltuu urheilupuistoon hyvin.*
- *Kentät eivät saa kärsiä, tärkeitä alueita alueen lapsille.*

18 Täydennysrakentamista tutkitaan

- ei vielä vireillä
- tutkitaan asumiseen
- n. x kem2 asumista, x asukasta

Erityistä suunnittelussa huomioitavaa:

- kaupunkikuvallisesti tärkeä kohta, yhdistyy aseman seutuun

- edellyttäisi maanalaista pysäköintiä
- maastonmuodot haastelliset

Asukaspalaute raportin nähtävilläolon aikana

- ehdotus tämän paikan täydennysrakentamiseen tullut asukaskyselyn kautta

19 Täydennysrakentamista pysäköintialueelle

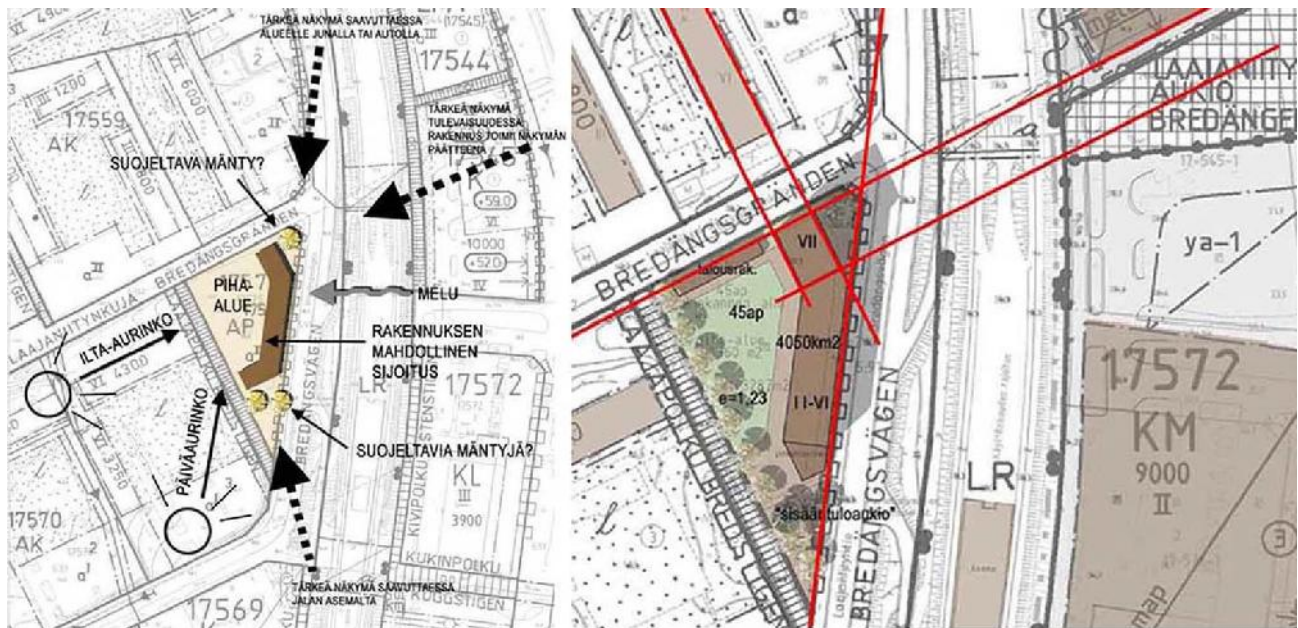
- vireillä, asemakaavamuutos 002257 (tullut vireille raportin nähtävillä olon jälkeen)
- uusi kuusikerroksinen kerrostalo nykyiselle pysäköintialueelle
- n. 2000 kem2 asumista, 50 asukasta

Erityistä suunnittelussa huomioitavaa:

- mm. pihan jäsentely

Asukaspalaute raportin nähtävilläolon aikana

- -

Kuva 114. kaupunkisuunnittelun luonnos tontinkäytöstä, kaavamuutos 001946 Laajaniitynkuja 2, täydennysrakentamiskohde 4

Kaavatalous

Kaavataloudella tarkoitetaan lähinnä maankäytön muutoksen aiheuttamia kustannuksia ja tuloja. Asemakaavan muutos aiheuttaa kunnalle ainakin kaavoituskustannuksia, yhdyskuntateknisen huollon (infra) rakentamistarpeita, mahdollisesti myös esirakentamista. Näitä peritään maanomistajilta kaavoitus-, toteuttamis- ja kunnallistekniikan sopimuksilla. Maanomistaja hyötyy silti kaavoituksella saatavasta rakennusoikeuden myynnistä, kunta puolestaan kiinteistö-, ja tuloveroina.

Myös palveluiden turvaaminen on olennainen osa tiivistyvässä palvelurakenteessa. Palvelut voidaan tuottaa tehokkaammin, kun niiden käyttäjiä on riittävästi. Palvelujen järjestämistä on viime vuosina kaupungin talouden parantamiseksi tehostettu, mikä on tarkoittanut esimerkiksi päiväkotien ja koulujen yhdistämisistä.

Martinlaakso on jo sen verran tiiviisti rakennettu alue, että täysin uutta infrarakentamista ei juurikaan tarvita; kadut, kaukolämpö-, vesi- ja viemärijohdot ynnä muut ovat jo hyvin pitkälti valmiiksi rakennettuja. Näiden kapasiteettia pitää tietysti tutkia ja tarpeen tulla lisätä, mutta ylipäättään tiivistyvä yhdyskuntarakentaminen tulee kaupungille edulliseksi ja sen edistäminen on toivottavaa. Myös autoilun tarpeen vähentäminen tiivistämällä rakentamista hyvien joukkoliikenneyhteyksien lähellä on kannatettavaa muun muassa ilmastovaikutusten vuoksi.

Rakentamisen taloudellisuus

Hankalaksi taloudellisen yhtälön saamisen toimivaksi varsinkin asunto-osakeyhtiöillä tekee etupäässä pysäköinti. Nykyiset laajat parkkikentät ovat olleet edullisia rakentaa ja ylläpitää, mutta tuhlavat hyvää rakennusmaata. Nykyisten autopaikkojen korvaaminen rakenteellisella pysäköinnillä (kansiratkaisut, pysäköintilaitos, parkkihalli) on kallista, mutta tilalle saatava rakennusoikeus kompensoi tätä.

Karkeasti voidaan sanoa, että yhden maantasopaikan rakentamiskustannukset vaativat rakennuttajalle kymmenen neliön rakennusoikeutta ja on asunnon myyntihinnassa mitattuna kahden asuin- neliön hinta. Rakenteellisen pysäköinnin hinta vaihtelee ratkaisusta riippuen ja on nelin- tai jopa kuusinkertainen maantasopaikkaan verrattuna.

Tulevaisuudessa todennäköisesti käy niin, että autopaikkojen rakentamiskustannuksia siirretään entistä enemmän autopaikkojen tarvitsijoille, mikä toisaalta helpottaa taloudellista yhtälöä rakennuttajan kannalta.

Esimerkki tiivistävän täydennysrakentamisen kannattavuudesta, Laajaniityntie 8-12

Esimerkissä on pohdittu aivan aseman vieressä sijaitsevien kolmen asunto-osakeyhtiön parkkipaikalle sijoittuvaa uutta rakentamista. Paikka on kaupunkikuvallisesti ja myös toiminnallisesti merkittävä.

Suunnitelma perustuu tilanteeseen, jossa viereinen koulutontti rakennetaan suunnitelman mukaisesti niin, että tontin alle rakennetaan pysäköintitaso. Täältä tehtäisiin yhteys viereiselle tontille ja läpi koko korttelin niin, että toinen kulkuaukko olisi Laajaniityntien ja Laajapolun risteyksen läheisyydessä. Jos tämä on vaikea toteuttaa voidaan Laajaniityn koulutontin sijasta toiseksi liittymäksi tutkia myös Laajaniityntien länsipäätä.

Tämän maanalaisen pysäköintirivin päällä olisi kansi, jonka päällä on myös pysäköintiä. Lisäksi Laajaniityntie 12 tontin pohjoispuolelle Laajaniitynkujan varteen tulisi uusia maantasopaikkoja. Lisäksi uusia maantasopaikkoja voitaisiin osoittaa Laajaniityntien ja Laajaniitynpolun kulmaan. Liiketilöiden autopaikat sekä vieraspysäköinti voitaisiin ensisijaisesti saada järjestymään kadun varteen.

Autopaikkojen määrä on laskettu uudella normilla, joka on Vantaan keskusta-alueilla kokeiluluontoisesti käytössä vuoden 2018 loppuun asti. Tällöin autopaikkojen (ap) minimimäärä uusilla asuinrakennuksilla on 1 ap / 130 k-m². Vuodesta 2011 voimassa ollut norma on kerrosneliöillä laskettuna melko sama, mutta siinä rajoituksen luo asuntojen lukumäärään sidottu normi 0.6 ap / asunto. Kumpaakin normia käytettäessä olemassa olevien autopaikkojen määrä on säilytetty.

Laajaniityntien varteen tulisi kaksi neljäkerroksista kerrostaloa ja itäosaan kuudesta kahdeksaan kerroksinen kerrostalo. Nämä eivät merkitsevästi varjostaisi olemassa olevien talojen reunustamia isoja pihoja, mutta näkymiä asunnoista ne tietysti muuttavat.

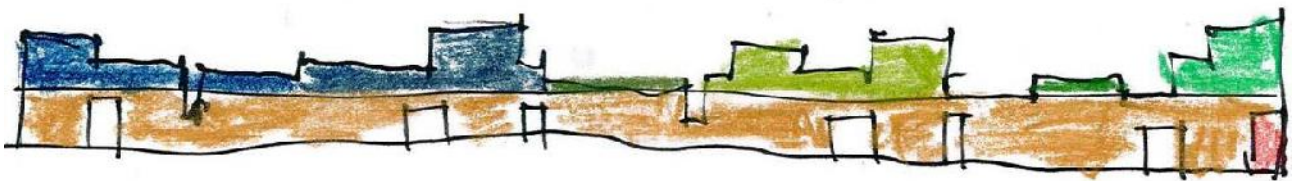
Tällaisella ratkaisulla saataisiin noin 12 000 k-m² - 14 000 k-m² uutta asuinkerrosalaa sekä lisäksi jonkin verran (esim. 600 k-m²) liiketilaa. Asuntoina tämä tarkoittaa 160 - 190 asuntoa (nykyisissä taloissa 288 asuntoa).

Taloudellinen vaikutus tonttien omistajille riippuu jonkin verran pysäköintijärjestelyistä: jos kaikki autopaikat toteutettaisiin rakenteellisena pysäköintinä, autopaikkojen rakentamiskustannukset söisivät rakennusoikeuden myynnistä saatavan tulon niin pieneksi ettei hanke olisi houkutteleva maanomistajalle tai rakennuttajaliikkeelle. Sen sijaan jo 40 maantasopaikan järjestäminen aikaansaa yli puolen miljoonan euron tulot mikä tekee noin 1700 euroa per nykyinen asunto. Myös tehokkaammalla rakentamisella saattaa olla tuloja nostava vaikutus.

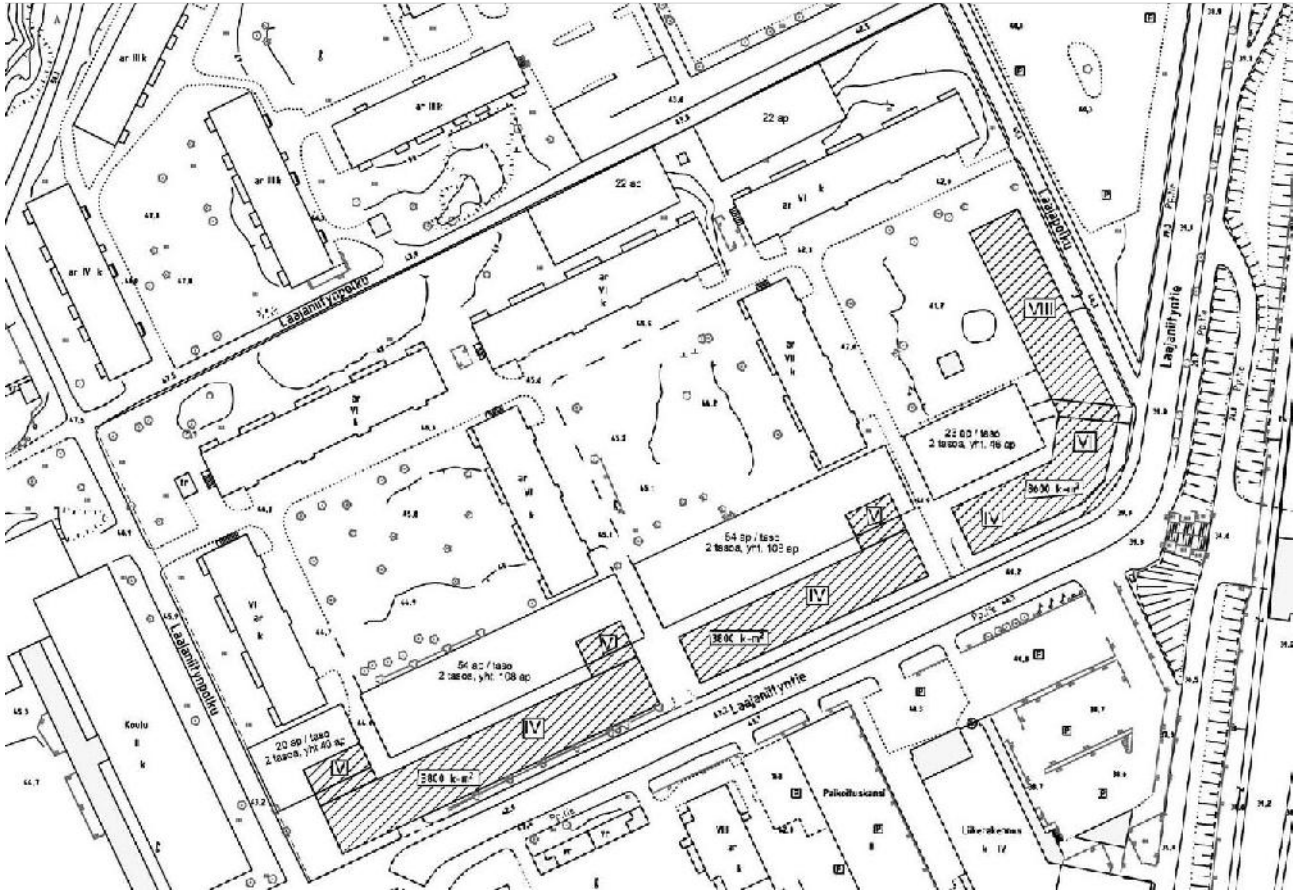
Karkea laskelma ei sisällä esimerkiksi johtosiirtoja tai kaupungille maksettavaa kehittämiskorvausta. Tässä voi olla nykyisen käytännön ongelma: asunto-osakeyhtiöillä ei ole mahdollisuuksia päästä kannattavaan tulokseen tiivistämishankkeissa, jos kaupunki edellyttää kehittämiskorvauksena puolta tulevasta rakennusoikeuden arvosta rahana. Esimerkiksi Helsingissä kehittämiskorvausta lasketaan vasta miljoona euroa ylittävältä osalta.

Asunto-osakeyhtiöiden saaminen mukaan tällaisiin hankkeisiin saattaa olla vaikeaa, koska ne vaativat asiantuntemusta sekä rakennuttamisesta että esimerkiksi asunto-osakeyhtiölaista ja vaivaa sekä laajaa yksimielisyyttä osakkaiden kesken.

Seuraavissa kuvissa rakennusmassoja on sijoitettu likimääräisesti ajatelluille paikoille.

Kuva 115.

Kuva 116.

Kuva 117. Näkymä aseman suunnalta Laajaniityntielle: viitteellinen kuva Laajaniityntien varren potentiaalisesta täydennysrakentamisesta

2.4 Sujuva ja turvallinen liikkuminen

"Turvallinen liikkuminen myös ikäihmisille"

"Martinlaakson vahvuus on hyvä joukkoliikenne"

"Alueella (ja alueelta) työssäkäyvien ihmisten liikkumistarpeiden (julkinen liikenne, yksityisautoilu ja kevyt liikenne) kartoitus ja niiden huomiointi suunnittelussa"

"Autot pois pyöriteiltä ja jalkakäytäviltä"

"Jättäkää Martinlaaksonpolku rauhaan ja pankaa kuriin autoilijat, jotka ajavat ostarin ylätasanteelle koulun ja lastentarhan vierestä."

"Vihertielle jalkakäytävä."

"Pyörätiet kuntoon, myös puistotiet."

"Jos Martinlaaksoa kehitetään viihtyisämmäksi ja jalankulkuystävällisemmäksi, voisin tulevaisuudessa siirtää pyöräilylenkkini sinne ja jopa harkita muuttavanikin sinne, sillä Martinlaaksosta on hyvät julkisen liikenteen yhteydet muualle, esim. Helsinkiin ja Tikkurilaan."

Kehityskohteita

Tavoitteet

Tavoitteena on edistää liikennejärjestelmän kestävyttä ja tehokkuutta. Tulevaisuuden liikennejärjestelmä tarjoaa kaikille tasa-arvoiset liikkumismahdollisuudet ja tyydyttää kuljetustarpeet. Liikennejärjestelmä aiheuttaa vähemmän haittoja ihmisille ja luonnolle. Liikennejärjestelmä hyödyntää eri kulkumuotojen positiiviset vaikutukset Martinlaakson kehitykseen.

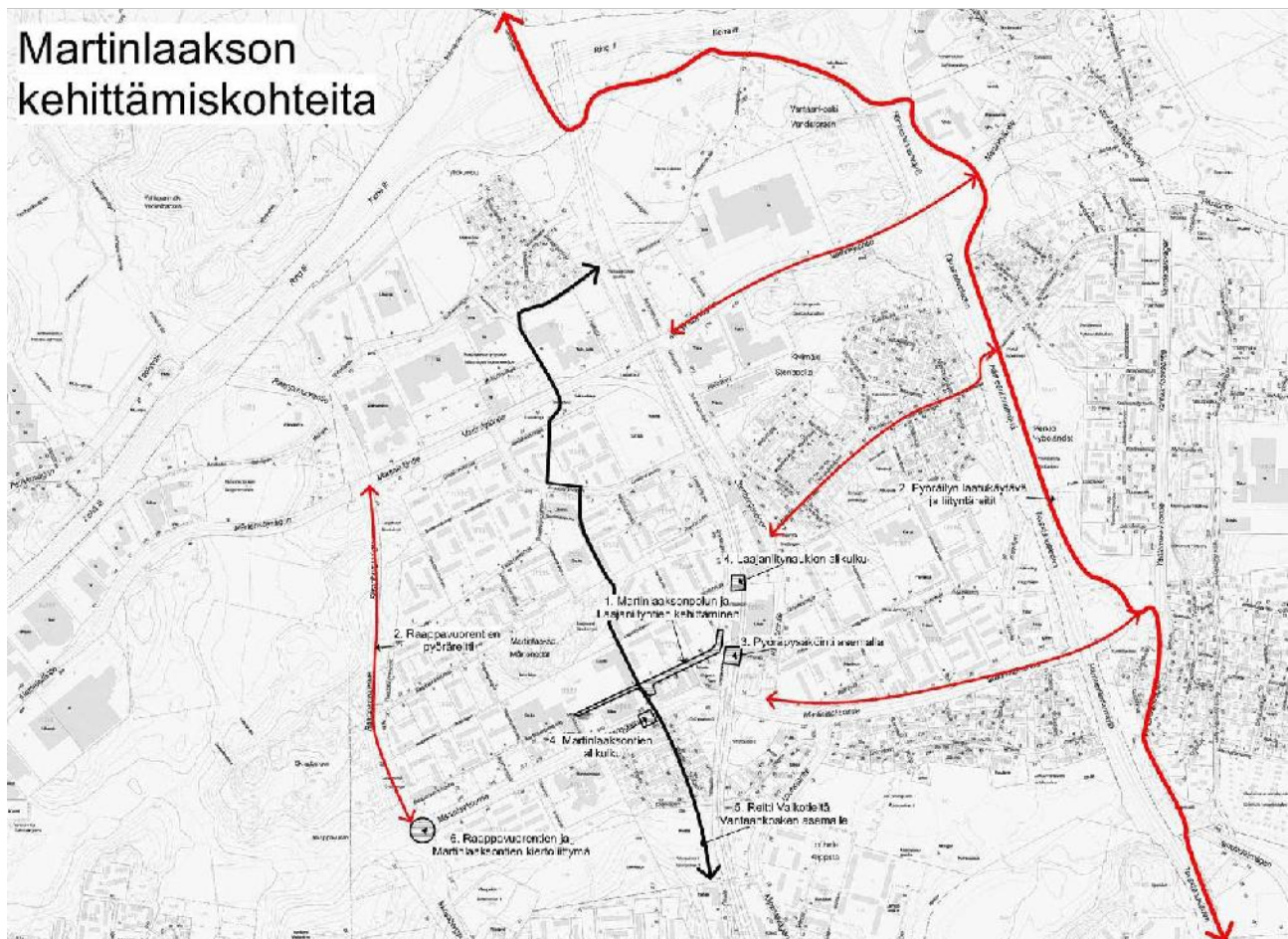
Tavoitteena on, että yhä useampi matka tehdään jalan, pyörällä ja joukkoliikenteellä kaikissa ikäryhmissä. Eri kulkumuotoja yhdistetään entistä useammin ja matkanteon valinnanmahdollisuudet lisääntyvät. Myös autoliikenteen tarpeet turvataan.

Liikennejärjestelmää tulee tarkastella kokonaisuutena, jolloin eri katuluokista muodostuu liikkujille loogiset ja katu ympäristö ohjaa liikkujaa turvalliseen liikennekäyttäytymiseen. Tarpeellisia kehitysuunnitelmia ovat muun muassa:

- nopeusrajoitusten tarkistaminen,
- autopysäköinnin järjestäminen,
- joukkoliikenteen parannukset ja pikaraitiolinjauksen suunnittelu,
- jalankulun ja pyöräilyn verkkosuunnitelmat,
- pyöräpysäköinti sekä
- esteettömyyden ja liikenneturvallisuuden parannuskohteet.

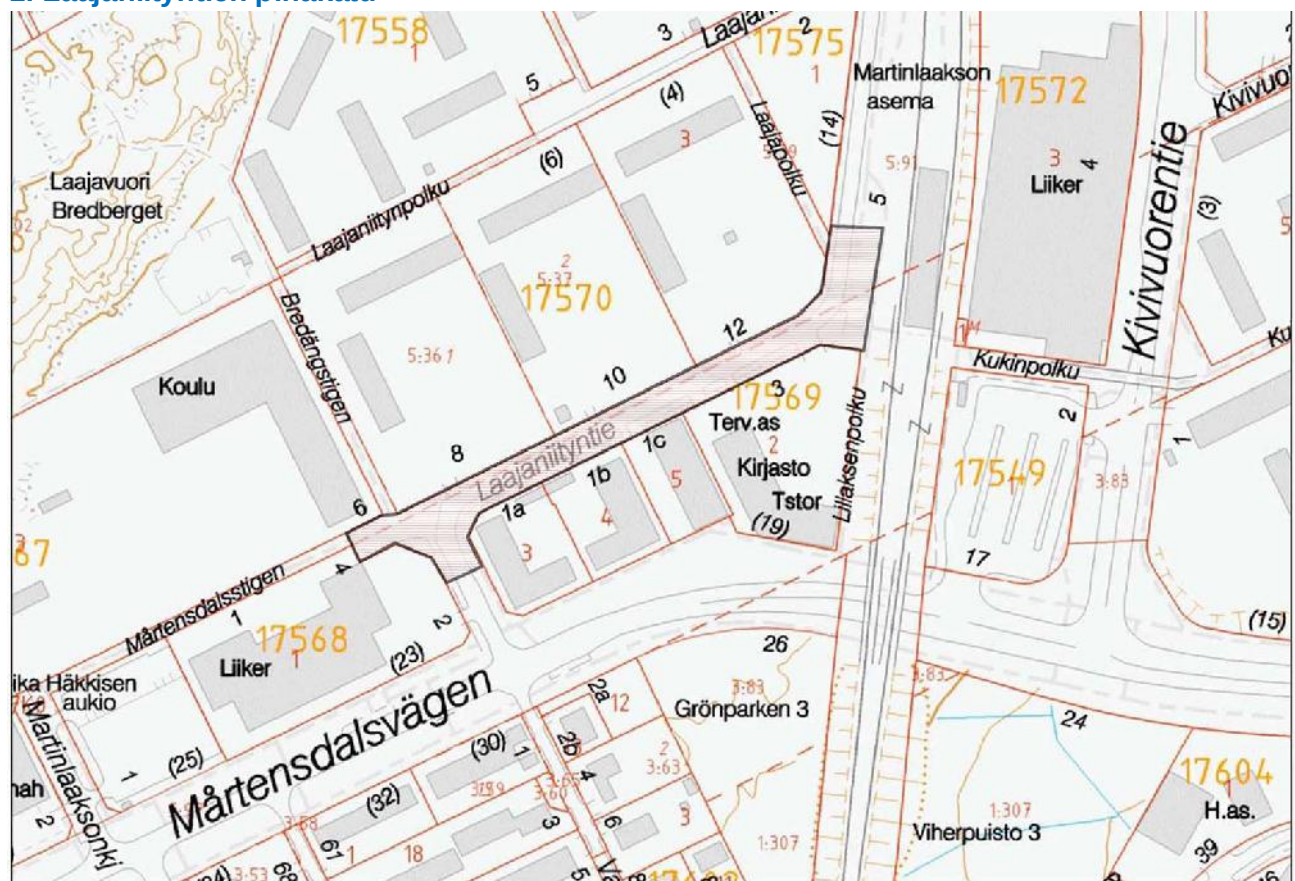
Yleiset kehittämiskohteet

Työn aikana tutkittiin tarkemmin Martinlaakson alueen kehittämiskohteita.

Kuva 118. Kehittämiskohteita

1. Laajaniityntien pihakatu

Kuva 119. Laajaniityntie

Laajaniityntie on nopeusrajoituksella 30 km/h oleva paikallinen kokoojakatu. Laajaniityntie on tärkeä jalankulun reitti Martinlaakson asemalle ja ostoskeskukseen. Martinlaaksonpolulta aseman kulmalle on noin 200 metriä. Katu toimii Martinlaaksonpolun jatkeena, mutta tällä hetkellä katu ei houkuttele kävelemään. Suoralla kadulla ajonopeudet saattavat helposti nousta yli nopeusrajoituksen.

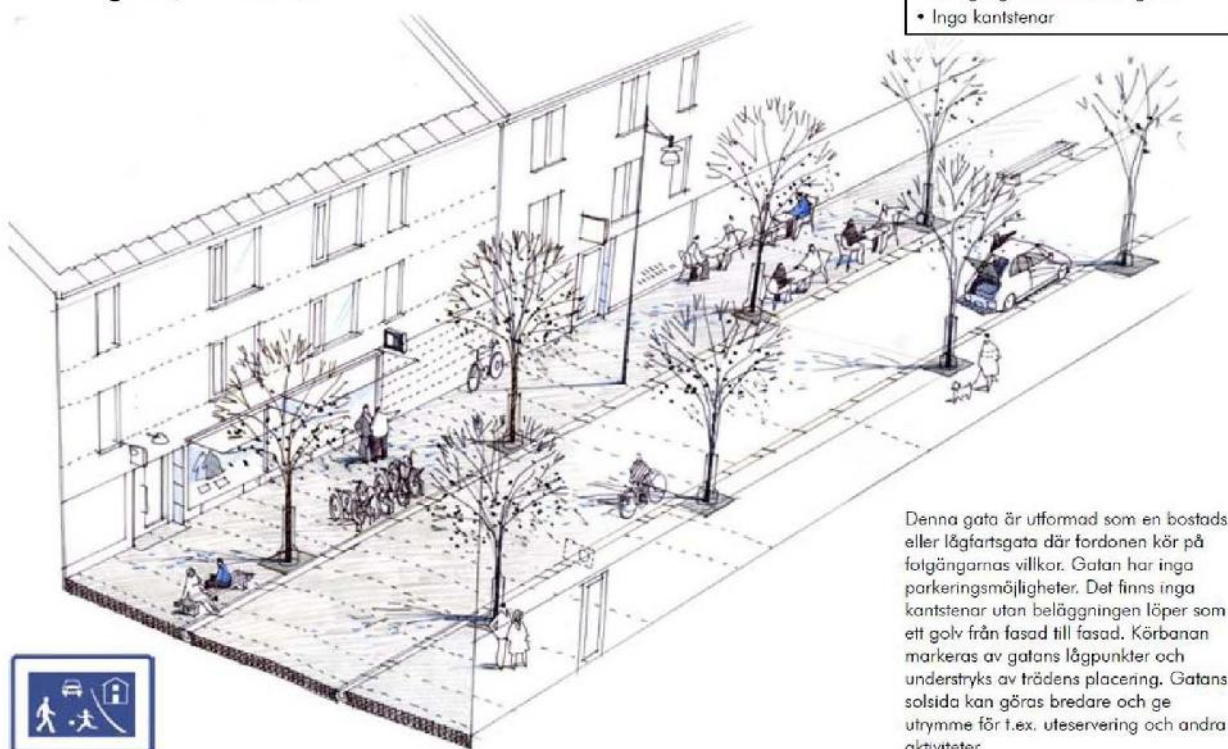
Kuva 120. Laajaniityntie aseman suunnalta, Kuva 121. Laajaniityntie asemalle päin, Kuva 122. Laajaniityntie talvisena sunnuntaiaamuna

Martinlaaksonpolun kävelyreittiä asemalle on tarkoitus kehittää sosiaalseksi tapahtumaraitiksi. Laajaniityntiellä on perusteltua säilyttää mahdollisuus ajaa moottoriajoneuvolla muun muassa viereisten asuinrakennusten asukaspysäköinnin, julkisten palveluiden ja pelastusteiden takia. Jalankulun, pyöräilyn ja ajoneuvoliikenteen sovittaminen kadulle viihtyisästi ja turvallisesti voidaan tehdä hillitsemällä liikenteen nopeuksia katuympäristön luonteen avulla.

Ruotsalaisessa Trafik för en attraktiv stad -suunnitteluohjeessa (TRAST 2006) on esimerkkejä eri katutypeistä. Ohjeessa hyödynnetään laajalti ns. shared space-suunnittelufilosofiaa, jossa eri liikennemuotoja ei erotella toisistaan liikennemerkein ja väylin, vaan kadun kalusteiden ja materiaalien avulla osoitetaan pääasiallinen kulkupaikka. Katu ympäristön luonne viestittää liikkujaa ajamaan hiljaa ja ottamaan muut huomioon. Liikennemympäristö on eri liikkumismuodoille tasa-arvoinen ja turvallinen (Mattsson 2010.).

GATURUM 15 m.

Gårdsgata, kantstensfri.

Kuva 123. Pihakatu TRAST-ohjeessa (TRAST 2006)

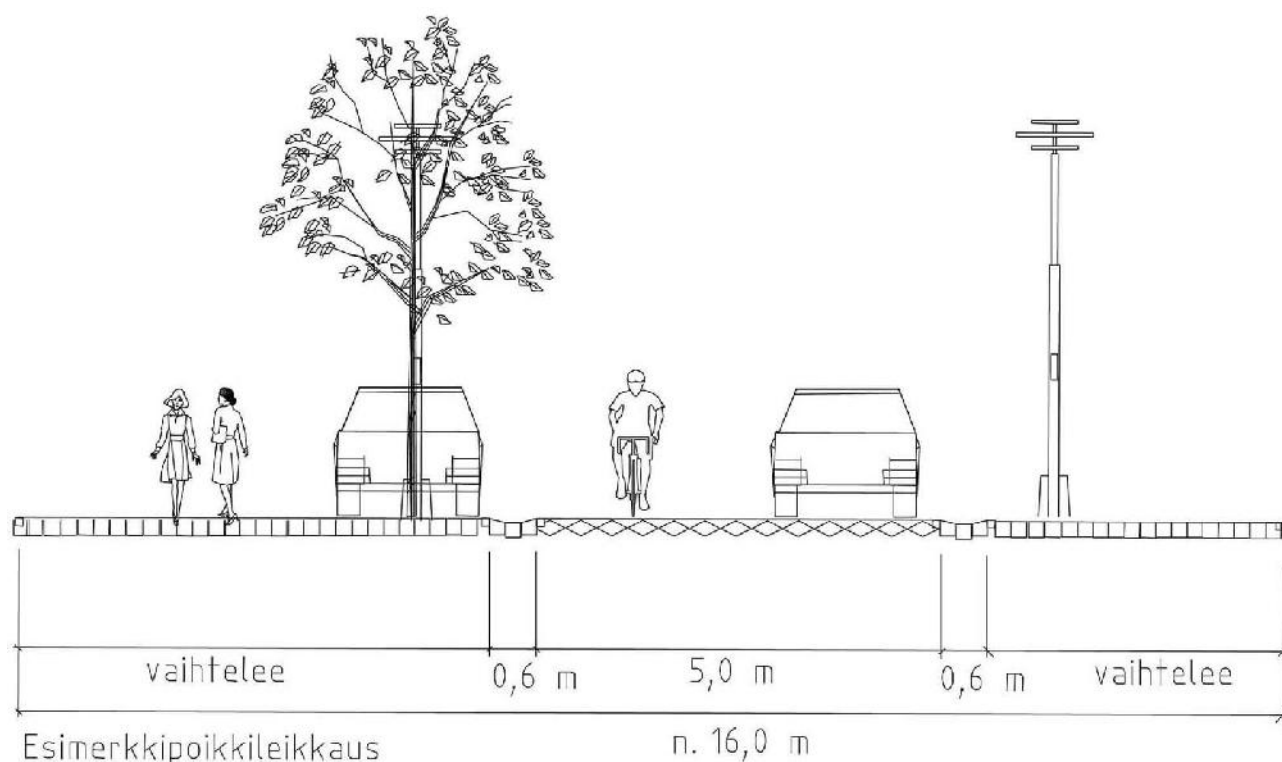

Kuva 124. Luonnonmukaista hulevesien hallintaa kadulla Berliinin Stralaussa. Kadun hulevedet valuvat painanteeseen, jossa on rehevää kasvillisuutta. Laajaniitynkujan hulevesien hallintaa voitaisiin toteuttaa tämän tapaisesti.

Kuva 125. Bussi- ja huoltoliikenteelle sallittu kauppakatu Kemptenissä Saksassa

Jos Laajaniityntien pohjoispuolelle sijoitetaan lisärakentamista, on myös Laajaniityntien luonnetta helpompi muuttaa. Laajaniityntien katutila on leveydeltään noin 16 metriä ja kadulla liikkuu liikennelaskennan perusteella suunnilleen samassa suhteessa autoja, jalankulkijoita ja pyöräilijöitä, joten se on otollinen pihakatumaiselle kadulle. Liikenteellisten ratkaisujen toimivuus tulee tarkastella erikseen tutkimusten avulla. Vaikka lisärakentaminen ei heti toteutuisikaan, tulisi Laajaniityntien luonnetta silti tutkia lähiympäristösuunnitelmassa.

Laajaniityntiellä moottoriajoneuvoille ja polkupyörille varattu kadunosa voidaan rajata muusta tilasta materiaaalieroin, vesikouruin, pollarein, istutuksin ja kalustein. Nykyisin kadulla ei ole sallittu pysäköintiä. Asiakaspysäköintiä varten voisi osoittaa paikkoja esimerkiksi puiden välistä. Pihakatumainen osuus alkaa ja loppuu molemmissa päissä aukioilla, joissa ajoväylä voidaan rajata esimerkiksi pollareilla.

Kuva 126. Esimerkkipoikkileikkaus Laajaniityntiestä pihakatuna

2. Pyöräilyverkon kehittäminen ja pyöräilyn laatukäytävä

Martinlaakson autoliikenteestä eroteltu kevyen liikenteen verkko mahdollistaa alueen sisäisen liikumisen turvallisesti ja nopeasti. Lyhyillä matkoilla pyöräilynopeudet ovat vähäiset ja liikkujien kesken aiheutuu vähän ongelmia.

Haasteita aiheutuu siellä, missä pyöräilynopeudet ovat suuremmat ja matkat pidempiä. Raappavuorentien suuntainen pääpyöräreitti kulkee talojen vierestä, jolloin varsinkin alamäessä nopeat pyöräilijät voivat aiheuttaa turvattomuuden tunnetta. Nykyisin pyöräilijöiden nopeuksia hillitään kukkalaatikoiden avulla. Lisäksi reittiä on vaikea hahmottaa, kun katua ei ole vieressä. Raappavuorentien mahdollisen saneerauksen yhteydessä pääpyöräreitti tulisi sijoittaa lähemmäksi katua.

Ongelmallisimmat paikat ovat alueen pääkaduilla, joissa pyöräiliikenne risteää autoliikenteen kanssa ja joissa jalankulkuliikenne on vilkasta. Liikkujien nopeuserot aiheuttavat usein ongelmia yhdistetyillä jalankulku- ja pyöräteillä. Pyöräilyn sujuvuus ja turvallisuus tulee taata suunnitteluratkaisujen avulla.

Kuva 127. Pyöräilijöitä hidastamaan tehdyt kukkalaatikot Raappavuorenreunalla

Kuva 128. Kivivuorentiellä pyöräilyn tila on ahtaalla

Hollannissa ja Tanskassa etenkin työmatkapyöräilyä on pyritty edistämään tarjoamalla erityisen laadukkaita reittejä kaupunkien ja kaupunginosien välillä. HSL:n seudullisten pääpyöräreittien ja laatukäytävien määrittelytyössä (HSL, 2012) Helsingistä Kivistöön kulkevan laatukäytävä kulkee Martinlaakson kautta. Laatukäytävä on pitkämatkaisen pyöräilyn pääreitti, joka yhdistää tärkeimpiä asutus- ja liikekeskustoja toisiinsa ja jossa pyöräilylle taataan normaalia korkeampi palvelutaso. Laatukäytävälle asetettiin työssä eri maankäytön alueille erilaiset laatutasotavoitteet. Jalankulku erotellaan pyöräilystä selkeästi ja liittymäjärjestelyissä pyöräliikennettä suositetaan aina kun se on mahdollista.

Laatukäytävän linjausvaihtoehtoja tutkittiin tarkemmin syksyllä 2013. Nykyinen nopea yhteys kulkee Hämeenlinnaväylän vartta ja sen kehittäminen on mahdollista pienillä investoinneilla. Reitti kuitenkin sijaitsee Martinlaaksosta hieman syrjässä, mikä vähentää sen houkuttelevuutta.

Toisena vaihtoehtona laatukäytävän tarkasteltiin kulkevan Louhelantieltä Kivivuorentietä pitkin edelleen Vantaankosken asemalle. Louhelantiellä ja Martinlaaksontien lyhyellä osuudella laatukäytävän sijoituksessa ei ollut ongelmia. Kivivuorentiellä laatukäytävän rakentaminen edellyttäisi kuitenkin paljon erilaisia toimenpiteitä, sillä katutilaa on niukalti.

Tarkastelussa ehdotettiin lopulta laatukäytävän sijoittamista Hämeenlinnaväylän varteen ja liittymäreittien kehittämistä.

3. Pyöräpysäköinti

Pyöräpysäköinnin tarjonta on olennainen osa pyöräilyn edistämistä. Uudisrakennuksissa tulee edellyttää helppokäyttöisien ja säältä suojattujen pyöräpaikkojen tarjontaa. Suurimmat pyöräpysäköintitarpeet kohdistuvat kouluihin, julkisiin palveluihin ja ostoskeskuksen alueelle.

Martinlaakson aseman pyöräpysäköinti ei vastaa nykyajan laatuvaatimuksia. Telineet ovat osittain rikki ja niihin saa pyörän vain eturenkaasta kiinni, mikä helpottaa pyörän varastamista. Viereisen ostoskeskuksen edessä on pyörätelineitä, jotka ovat myös ahkerassa liityntäpysäköintikäytössä runkolukitusmahdollisuuden vuoksi. Aseman kunnostuksen yhteydessä pyöräpysäköinnin laatuun ja riittävyteen tulee kiinnittää erityisesti huomiota.

Kuva 129. Ostoskeskuksen hyvät pyörätelineet Kuva

Kuva 130. Martinlaaksontien alikulku

Kuva 131. Martinlaaksontien alikulku

4. Alikulut

Monet alueen alikuluista ovat saneerauksen tarpeessa. Erityisesti Martinlaaksontien alittava alikulku Valkotien vieressä on epäkäytännöllinen ja ahdas. Näkemäolosuhteet aukon reunalla ovat huonot, alikulkuun johtavat portaat ovat jyrkät ja varsinkin liikuntaesteiselle vaikeasti kuljettavat. Alikulku voisi toimia paremmin, jos reitistä pääsisi suoraan esimerkiksi kauppakeskuksen pihalle ja Martinlaaksonpolulle. Myös Laajaniityntieltä uudelle Laajaniitynaukiolle johtava alikulku kaipaa ehостusta.

5. Reitti Valkotieltä Vantaankosken asemalle

Myyrmäenraitilta Martinlaaksoon kulkeva reitti radan länsipuolta jatkuu Valkotien kautta. Valkotie on läpiajettava tonttikatu, jossa ei ole jalkakäytävää. Jalkakäytävän rakentaminen Valkotielle parantaisi reitin toimivuutta ja lisäisi jalankulkijoiden turvallisuutta.

Martinlaaksonpolulta pohjoiseen reitti yhdistää Martinlaakson etelä- ja pohjoisosan aina Vantaanlaakson asemalle asti. Reitti ei kuitenkaan hahmotu helposti. Reittiä voidaan parantaa muun muassa pienillä liikenneturvallisuustoimenpiteillä, valaistuksella ja viitoituksella.

6. Raappavuorentien ja Martinlaaksontien kiertoliittymä

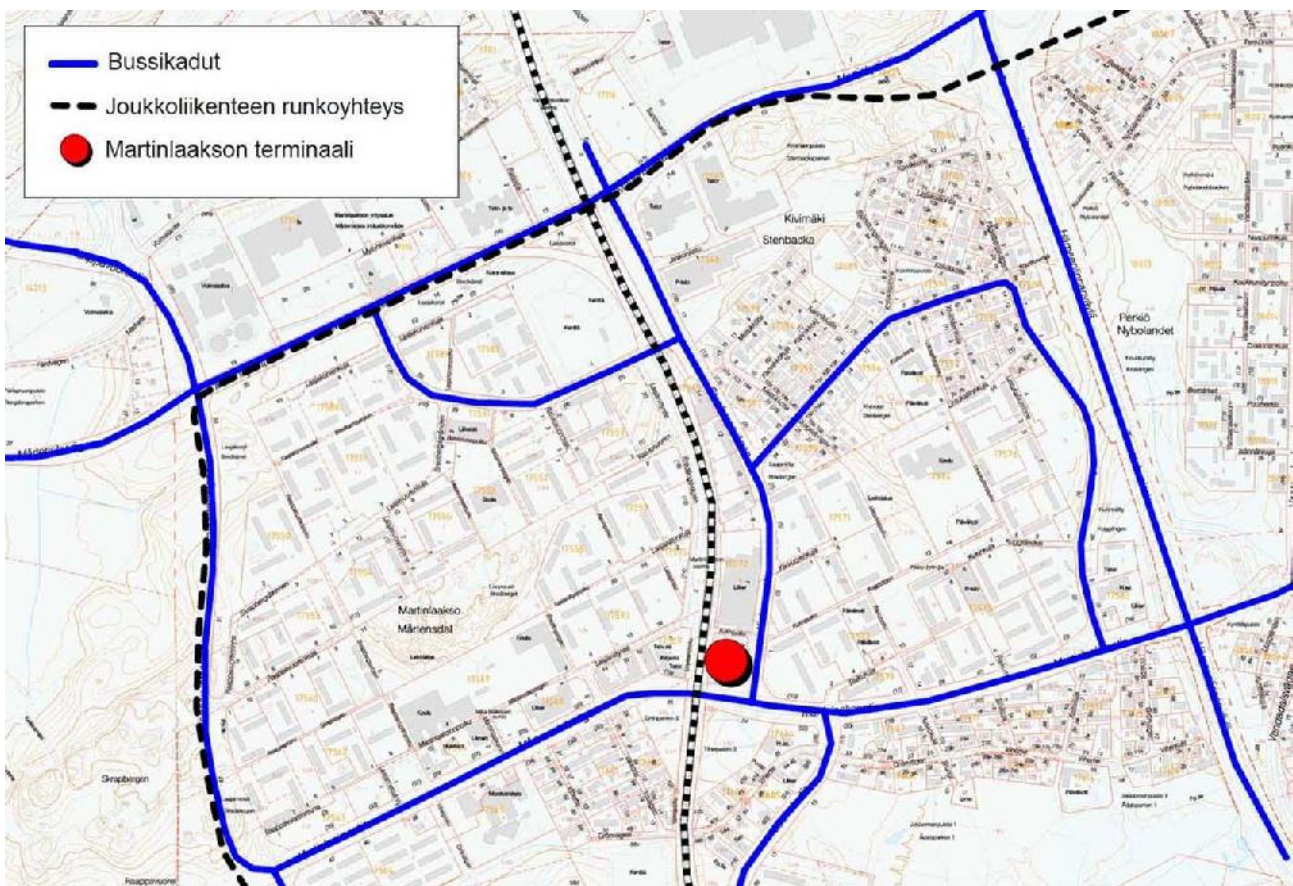
Raappavuorentien ja Martinlaaksontien välinen risteys on liikkujille haastava, sillä Raappavuorentie laskeutuu jyrkästi ja nopeudet ovat korkeat. Paikkaan on suunniteltu kiertoliittymää, joka parantaisi liikenneturvallisuutta.

Joukkoliikenteen kehittäminen

Runkoyhteys

Yleiskaavaan on merkitty joukkoliikenteen runkoyhteys Martinlaaksontieltä Raappavuorentielle. Tätä yhteyttä on tutkittu toteutettavaksi joko busseilla tai pikaraitiotienä. Linjaus kulkee Martinlaakson reunoja pitkin, mutta pysäkkien vaikutusalueet ulottuvat alueen sisälle. Runkolinjan pitkän pysäkki-välin johdosta Martinlaakson alueen kohdalle pysäkkejä tulisi todennäköisesti yksi Raappavuorentielle ja kaksi tai kolme Martinkyläntielle, jolloin alueen länsi- ja pohjoisreunan asukkaiden joukkoliikenteen palvelutaso nousee huomattavasti. Runkoyhteydellä voisi kulkea sen toteutuessa Myyrmäestä Martinlaakson kautta Pakkalaan, lentoasemalle, Tikkurilaan ja sieltä edelleen Hakunilaan ja Länsimäkeen.

Runkoyhteyden toteutumisaikataulusta ei ole suunnitelmia, mutta todennäköisesti se toteutuu ensimmäisessä vaiheessa tiheänä bussiyhteytenä. Kulkumuodosta riippumatta runkoyhteyden palvelutasoon kuuluu pysäkkien korkeatasoisuus ja esteettömyys sekä hyvät ja selkeät kävelyreitit pysäkeille.

Kuva 132. Martinlaakson bussikadut ja runkoyhteysvaraus.

Martinlaakson terminaali

Martinlaakson terminaali toimii bussi- ja raideliikenteen solmukohtana, joka sijaitsee Martinlaakson keskustassa uuden ostoskeskuksen edessä. Alueella on joitakin toiminnallisia ongelmia, joiden ratkaisemiseksi on käynnistetty suunnittelu. Pääpainona on bussien liikennöinnin sujuvoittaminen pienillä laiturien uudelleenjärjestelyillä sekä paikan löytäminen alueen saattoliikenteen lyhytaikaisille pysäköintipaikoille, jonka lisäksi tutkitaan taksiaseman siirtämistä keskeisemmälle paikalle.

Näiden pienten, nopeasti toteutettavien toimenpiteiden lisäksi terminaalista halutaan kehittää pidemmällä aikavälillä viihtyisä kaupunkitila, joka valaistuksen ja vihersuunnittelun avulla antaa kuvan turvallisesta ja mukavasta ympäristöstä. Myös terminaalin esteettömyyteen ja ajantasaiseen matkustajainformaatioon halutaan panostaa jatkossa.

Rautatieasema

Martinlaakson asema on pitkään herättänyt keskustelua muun muassa rähjäisyyden ja turvattomuuden takia. Esillä on ollut myös aseman muuttaminen niin sanotuksi kylmäasemaksi. Tällöin asemahalli purettaisiin. Nyt tekeillä olevassa aseman peruskorjauksen hankesuunnitelmassa (Tilakeskus) asema säilyy toistaiseksi lämpimänä asemana. Muuttaminen kylmäasemaksi olisi kallista. Asema on myös luokiteltu rakennushistoriallisesti arvokkaaksi, joten osittainen purkaminen ei tulisi kysymykseen. Asema on puhtaslinjainen aikakautensa betoniarkkitehtuurin edustaja, eikä kunnostuksessa saa hävittää aseman alkuperäistä arkkitehtuuria ja ilmettä. Hankesuunnitelmassa on esitetty rakenteiden ja pintojen kunnostamista ja uusimista sekä tarkistetaan asemalla olevien huoneilojen käyttöä verrattuna tilatarpeisiin. Myös valaistusta ja esteettömyyttä parannetaan. Asemahallista tehdään avarampi ja valoisampi. Pintoja graffitisuojataan. Peruskorjaustarve perustuu tilojen nykyisen huonon kunnan lisäksi Vantaan lähijuna-asemien kehittämisselvityksessä (YTV 2008) esitettyihin asemien turvallisuutta, esteettömyyttä, viihtyisyyttä sekä asematilojen käytön helppoutta parantaviin toimenpide-ehdotuksiin. Osa kunnostuksista on jo tehty.

Kuvat 133-135. Rautatieaseman nykytilanne

Pysäköinnin kehittäminen

Ajoneuvojen asukaspysäköinti järjestetään tonteilla tai erillisissä pysäköintilaitoksissa. Kaupunki haluaa edistää pysäköintilaitoksien rakentamismahdollisuuksia keskuksissa varmistamalla niiden kaavalliset edellytykset. Mahdollisten pysäköintilaitosten tai -alueiden tulee olla korkeatasoisesti toteutettuja ja sopia kaupunkikuvaan. Rakennushankkeeseen ryhtyvän on kyettävä suunnittelemaan pysäköintipaikkojen riittävä määrä ottaen huomioon rakennuksen koko elinkaari: kaupunki asettaa normeillaan asukaspysäköintipaikkojen osalta ainoastaan vaatimuksen vähimmäismäärästä ja toivoo suunnittelussa kiinnitettävän huomiota myös vieraspysäköinnin toimivuuteen. Asukaspysäköinnin oletettu tarve on aseman lähistöllä pienempi kuin vastaavasti kauempana sijaitsevilla alueilla, mutta siihen vaikuttaa myös moni muu tekijä. Polkupyörän käyttöä kulkumuotona edistetään muun muassa suunnittelemalla riittävän kokoiset laadukkaat ja helposti käytettävät pyörän varastointimahdollisuudet ja muut oheistilat tonteille.

Kuva 136. Pysäköintitalo Kemptenissä.

Esteettömyys

Mahdollisuus itsenäiseen liikkumiseen on keskeinen elämänlaadun tekijä, eikä ympäristön tulisi sulkea ketään ulkopuolelle vaan mahdollistaa kaikkien yhdenvertainen toiminta. Esteetön, kaikille soveltuva liikkumisympäristö on itsenäisen ja omatoimisen elämän edellytys (Vantaan esteettömyysohjelma). Myös Vantaalla esteettömyys tarkoittaa kaikkien mahdollisuutta liikkua ja toimia omien halujensa ja tarpeidensa puitteissa. Esteettömyys ei tarkoita vain liikuntaesteisten mahdollisuutta liikkua kaupungissa, vaan se sisältää myös kaikki aistivammaiset sekä henkilöt, joiden havainnointi- ja toimintakyvyssä on rajoitteita. Erilaiset ihmiset tarvitsevat siten erilaisia asioita esteettömyyden toteutumiseksi. Jollekin riittää korjaukset fyysisessä ympäristössä, toiset tarvitsevat kuljetuspalveluita ja avustajaa. Esteetön ympäristö on hyväksi kaikille kuntalaisille, sillä se helpottaa myös esimerkiksi lastenvaunujen ja matkalaukkujen kanssa liikkumista.

Ympäristö tai yksittäinen rakennus on esteetön, kun se on kaikille käyttäjille toimiva, turvallinen ja miellyttävä, ja kun rakennuksen kaikkiin tiloihin ja kerrostasoihin on helppo kaikkien päästä. Tilat ja niissä olevat toiminnot ovat mahdollisimman helpokäyttöisiä ja loogisia. Esteetön ympäristö auttaa kaikkia tilojen käyttäjiä, sillä esimerkiksi tavaroiden kuljettaminen, siivous ja tilojen huolto helpottuvat fyysisesti esteettömässä ympäristössä.

Esteetön joukkoliikenne kattaa koko matkaketjun. Se koostuu monesta osatekijästä, muun muassa kaikkien käytettävissä olevista liikennevälineistä ja niitä palvelevista pysäkki- ja laiturirakenteista sekä asema- ja terminaalirakennuksista ja informaatiojärjestelmistä. Turvallisuus vähentää tapaturmia. Esteettömyys ei yleensä tule rakennusvaiheessa kalliimmaksi, vaan vaatii vain hyvää suunnittelua ja suunnitelmien toteuttamista. Esteetön ympäristö mahdollistaa itsenäisen asumisen tai asioimisen henkilöille, jotka huonosti toimivassa ympäristössä olisivat toisten avun varassa.

Vantaan kaupunki edistää vammaisten ihmisten yhdenvertaisuutta huomioimalla esteettömyyden suunnittelun lähtökohtana. Joukkoliikenteen esteettömyyttä edistetään yhteistyössä HSL:n kanssa. (Vantaan vammaispoliittinen ohjelma ja toimenpidesuunnitelma vuosille 2012-2016) Kaupunki tekee yhteistyötä vammaisneuvoston ja vammaisjärjestöjen kanssa vammaisten ihmisten osallisuuden kehittämiseksi päätöksenteossa. Kestävän kehityksen periaatteet ovat mukana Vantaan kaupunkisuunnittelussa sekä uudis- ja korjausrakentamisessa.

Martinlaakson kehityskuvan esteettömyystavoitteet

Martinlaakson tien varteen uimahallin ja palvelutalon väliin suunnitellaan vammaisten erityisasumista. Alueen rakentaminen esteettömäksi ympäristöksi on haaste. Tavoitteena on Martinlaakson tien pysäkkien (Martinlaaksonkujan kohdalla) muuttaminen esteettömiksi. Martinlaakson aseman seudun esteettömyyden toteuttaminen on suuri tulevaisuuden haaste. Vantaan liikennesuunnittelu on tehnyt esteettömyyskartoituksen Martinlaakson keskusta-alueesta. Alue sijoittuu vanhusten palvelutalojen ja keskeisten palvelukohteiden välille kuvan 137 mukaisesti. Selvityksessä on määritely rajatun alueen kulkuväylien, risteysten, ennalta määriteltyjen palvelukohteiden sisäänkäyntien sekä joukkoliikennepysäkkien esteettömyyden nykytila. Nykytila-analyysin pohjalta on esitetty toimenpideehdotukset esteettömyyden parantamiseksi alueella. Selvityksen toimenpideehdotukset otetaan huomioon alueen jatkosuunnittelussa. Kuva 137:

2.5 Elinvoimainen Martinlaakso

"Raikkautta, kansainvälisyyttä lisäämällä kahviloita, ravintoloita, liikkeitä ja palveluita"

"Taidetta, piirroksia, erilaisia viherkasveja ja joku osa polusta voisi olla "sisustettavissa" aina kuluvan vuoden ajan mukaan"

"kesätori olisi todella mukava"

" Uusia tarhapaikkoja, lapsiperheitä tullut lisää ja kaikki eivät mahdu päiväkoteihin, ilmaisharrastusmahdollisuuksia nuorille, leikkipuistoja joihin olisi mahdollista myös koti äitien päästä lastensa kanssa päivällä ja uusia leikki paikkoja."

Keskeinen osa elinvoimaista kaupunkia ovat elinvoimaiset ja omaleimaiset asuinalueet. Kasvavan kaupungin ideaalissa kehitys ei saa rajoittua vain sen historiallisen, hallinnollisen tai kaupallisen keskustan kehittämiseen vaan myös asumispainotteisia suuralueita tulisi kehittää ja vaalia osana monikeskuksista kaupunkikonaisuutta.

Erityiseen tärkeää tämä on yhdyskuntarakenteeltaan sirpaleiselle ja aidon monikeskuksiselle Vantaalle. Kaavoittajien, rakennuttajien ja asukkaiden yhteisin toimin tuleekin huomioida se että sekä uudet että vanhat asuinalueet kehittyvät viihtyisiksi, omaleimaisiksi ja ihmisiä kiinnostaviksi asuinalueiksi joihin asukkaan voivat samaistua, kiintyä ja juurtua.

Asuinalueen kiinnostavuutta, toiminnallisuutta ja elinvoimaa lisäävät alueen yleisen viihtyisyyden, ympäristön turvallisuuden sekä liikkumisen helppouden rinnalla sieltä saatavissa olevat palvelut - niin julkiset kuin yksityiset. Myös alueen omaleimaisuutta tukevat tapahtumat ja yhteisöllisyyttä lisäävät kohtaamisen tilat ja kaupunkiympäristöt ovat merkittävä osa niin alueen kiinnostavuuden kuin maineenhallinnan näkökulmasta.

Uusien ja jo olemassa olevien asuinalueiden kehittämisessä olisi tärkeää turvata tai ennemminkin lisätä paikallista kivijalkayrittäjyyteen sopivaa, ihmisten kohtaamista mahdollistavaa ja kiinnostavaan viiptyilyyn kannustavaa ja ihmismittakaavaista kaupunkiympäristöä. Paikallista kaupallista rakentamista tukemalla voidaan turvata myös asuinalueiden viihtyisyys, ympärivuorokautisuus sekä soveltuminen myös mahdollisimman hyvin myös ikäihmisille sekä autottomille talouksille.

Kaupunkien ja asuinalueiden välisessä eräänlaisessa asukaskilpailussa tärkeään asemaan nousee erottautuminen omaleimaisella ja kiinnostavalla tavalla. Siksi niin uusille kuin erityisesti vanhemmille asuinalueille keskeinen kilpailuetu olisi kyky luoda alueelle omintakeista profiilia, korostaa sille omaisia tunnuspiirteitä tai vahvuuksia (asumismuotoja, profiloivia työpaikkakeskittymiä, oppilaitoksia, harrasteympäristöjä, kaupunkikulttuurin muotoja, tms), huolehtia näitä vahvuuksia tukevasta maineystyöstä sekä rakentaa niitä tukevia kiinnostavia, ihmismittakaavaisia julkisia tiloja.

Virikkeellinen ja eloisa keskusta

Yhteisöllisyys, sosiaalinen aspekti suunnitteluun

Suunnittelun keinoin pyritään luomaan yhteisöllisyyttä tavoitteena elävä kaupunkikeskusta, jossa asutaan, tehdään töitä ja vietetään vapaa-aikaa. Alueelle suunnitellaan solmukohtia, joissa ihmisten "polut" risteävät, sekä turvallisia paikkoja, joissa asukkaat tapaavat toisiaan ja viettävät vapaa-aikaa. Näitä solmukohtia ovat esimerkiksi aukiot, raitit, pihakadut, yhteispihat. Tavoitteellisessa kaupunkikeskustassa asuu eri-ikäisiä ihmisiä ja erilaisia perhekuntia, myös yksin eläviä. Asemakaavoilla pyritään tarjoamaan monipuolinen talotyyppien ja niiden yhdistelmien, huoneistoja-kauman ja hallintamuotojen tarjonta. Ajatuksena on, että alueen sisällä voidaan muuttaa ihmisen elinkaaren mukaisesti; yksiöstä kaksioon, kaksion perheasuntoon jne. Tämän takia asuntojen muunneltavuuden tulisi kiinnittää erityistä huomiota. Yhteisöllisyyden syntymiseen tarvitaan aikaa. Suunnittelulla voidaan kuitenkin luoda potentiaalinen kasvualusta yhteisöllisyydelle.

Ihmisten välistä kanssakäymistä voidaan lisätä suunnittelun keinoin, esimerkiksi sekoittamalla toimintoja ja käyttötarkoituksia ('mixed land uses' / 'mixed uses'). Ihmiset myös haluavat viettää aikaa sellaisissa tiloissa, missä inhimillinen ja pieni mittakaava. Tämän vuoksi on tärkeää, että kävelykatujen ja aukoiden rakentamisessa kiinnitetään huomiota katutaso mittakaavaan ja arkkitehtuuriin. Vaikka aukiota ympäröivät tai kävelykadun viereiset rakennukset olisivatkin korkeita, tulee katutasolle silti välittyä inhimillinen mittakaava. Tämä voidaan saavuttaa esimerkiksi terassoimalla rakennusmassaa (kuva 138) tai kiinnittämällä erityistä huomiota katutaso julkisivun suunnitteluun (kuvat 138-142).

Kuvat 138-139.

Kuvat 140-142.

Kadun varren kivijalkakerroksen sekä varsinaisen katutilan tulee tarjota erilaista informaatiota ja viirikettä ympäristöstä. Näitä ovat erilaiset kadun varren yksityiskohdat, elämykset ja "visuaaliset kohokohdat".

• *Esimerkkejä:*

- ihmiset: lapset leikkivät, hääparin seuraaminen, katumuusikot, tapahtumat
- pikkukaupat ja niiden näyteikkunat, näyttelyt, lehtikioskit ja niiden lööpit, valokuvanäyttely ikkunnassa
- opasteet, kyltit, tienviitat
- kadun kalusteet: pysähtymispaikat, penkit, katulamput, jne.
- arkkitehtuuri: värit, materiaalit, muodot, sommittelu

Kuva 143.

Erilaiset tapahtumat ja aktiviteetit tuovat ihmisiä kaupunkitiloihin; kaduille, toreille ja aukioille. Julkisten tilojen sijainti on tärkeä. Asuinalueilla tämä tarkoittaa lähinnä puoli-julkisia ulkotiloja, kuten pikkukatuja ja aukioita. Aukion vetovoima on usein juuri sen sijainnissa. Tori tai aukio tulisikin sijaita kevyen liikenteen solmukohdassa palveluiden vieressä. Aukion tai torialueen suunnittelun kannalta tärkeitä asioita ovat mikroilmasto luominen, valoisuusolosuhteet sekä kadun kalusteiden luonne ja sijoittelu. Aukiolla tulisi olla jotain aktiviteetteja, jotain visuaalista mitä seurata tai jotain mitä kuunnella, haistaa tai koskettaa. Ihmisen tulisi voida käyttää kaikkia aistejaan ympäristön havainnoimiseen.

Ympäristön havainnointi eri aistien avulla (Jan Gehl: 2001):

- *Kuulo*
 - alle 7 m: melko tehokas/ 7-35 m: luontosalit/ yli 35 m: kuuleminen heikkenee
 - keskustelu, lasten leikkiminen, musiikki, askeleet, ulkoilman äänet, eläimet, luonnonäänet: tuuli, sade jne.
- *Hajuaisti*
 - alle 1m: heikot tuoksut iholta, hiuksista ja vaatteista/ 2-3m: parfyymi/ 5-30m: tuoreen leivän tuoksu, kahvipaahtimo etc.
- *Näkö*
 - 100m: erottaa ihmisen hahmon
 - 70-100m: erottaa sukupuolen, summittaisen iän ja tekemisen
 - 30m: kasvon piirteet, tarkempi ikä/ 20-25m: tunteet ja mieliala
 - 1-3m: yksityiskohdat
- *Tunto*
 - pintamateriaalit, luonto
- *Tasapaino*
 - portaat, luiskat, rampit, parvekkeet ym.

Urbaanin sykkeen alueen katutilojen tarkemmassa suunnittelussa hyödynnetään Jan Gehlin (2001) huomioita onnistuneesta julkisesta ulkotilasta:

Hyödynnetään sosiaalisia etäisyyksiä suunnittelussa:

- 0-0.45m: intiimi
- 0.45-1.3m: henkilökohtainen (läheiset ystävät, perhe)
- 1.3-3.75m: sosiaalinen (keskustelu tuttujen esim. naapurien kanssa)
- 3.75-...m: "julkinen" etäisyys

Ulkona oleskelua edesauttavat suunnittelulliset tekijät (Jan Gehl):

- *Käveleminen:*
 - enintään 400-500m etäisyys
- *Seisoskelu:*
 - pollarit/ jotain, johon nojata/ auringonsuojat/ pylväät/ jne.
 - suojattu paikka, ei esillä: "selusta turvattu"
- *Istuskelu:*
 - syöminen, juominen, lukeminen, pelien pelaaminen, auringonotto, ihmisvilinän seuraaminen, juttelu
 - penkit, suihkulähteiden reunat, aidanteet, muurit, istutuspenkkien reunat, portaat
 - vähintään 100 m välein sijoitettuna

Aktiviteetit:

- 1. *Pakolliset tärkeät aktiviteetit*
 - työmatka
 - koulumatka
 - kauppamatka
 - bussin odottelu
- 2. *Vapaaehtoiset aktiviteetit*
 - ulkona jaloittelu, lenkkeily, kävely
 - istuskelu auringossa
 - ihmisvilinän seuraaminen
- 3. *sosiaaliset aktiviteetit*
 - lasten leikkiminen
 - tervehtiminen
 - keskustelut
 - yhteisölliset aktiviteetit, kyläjuhlat jne.
 - passiiviset kontaktit: "nähdä ja kuulla"

Sosiaaliset kontaktit

- *Intensiteetti*
 - läheiset kontaktit – ystävät – tutut – sattumalta tavatut kontaktit – passiiviset kontaktit
 - mahdollisuus sosiaalisiin kontakteihin kaikilla näillä tasoilla
 - ihmisiä yhdistää: sama matka, kiinnostukset kohteet, naapuruus – sama pihapiiri, kulttuuri-tausta, asuinpaikka yleensä, yhteiset ongelmat tai ilonaiheet

Erityisryhmien huomioiminen katutilan suunnittelussa

Erityisesti lapset tarvitsevat sellaisia inspiroivia ympäristöjä, jotka antavat haasteita ja virikkeitä ajattelulle ja luovuudelle. Tulisi suunnitella paikkoja, jotka tukevat lapsien kehitystä, mutta eivät eristä heitä muista ikäryhmistä. Asuinalueiden asuntojakauman tulisi olla mahdollisimman monipuolinen ja tarjota asumistoimintoja eri-ikäisille. Hyvin suunnitellussa asuinympäristössä asukkaat tapaavat toisiaan helposti esimerkiksi yhteispihalla, syntyy epävirallisia keskusteluja ja opitaan myös katsomalla ja seuraamalla muita.

Nuorille tulisi tarjota erilaisia hengailupaikkoja, sellaisia joissa he saavat halutessaan olla omassa rauhassa, mutta myös sellaisia, joissa nuoret ovat osana vilkasta kaupunkiympäristöä, siellä missä "tapahtuu". Myös senioreille on tärkeää saada olla siellä missä on elämää ja muita ihmisiä. Esimerkiksi kauppareissun tulisi olla turvallinen, virikkeellinen matka, jonka varrella törmää tuttuihin ja voi piipahtaa hetkeksi kahvittelemaan toriaukion viereiseen pikkukahvilaan, josta näkee muiden eläkeläisten kerääntyneen viereiseen pöytäan pelaamaan shakkia.

Katutilan esteettömyys takaa turvallisen liikkumisen kaikille. Esimerkiksi liikuntarajoitteisen asukkaan elämänpiiri laajenee, kun hän voi turvallisesti liikkua asunnostaan vaikkapa ostarille.

Kuva 144. Näkymä Laajaniityntieltä Martinlaaksonpolulle: viitteellinen kuva uudesta aukiosta, jonka ympärille sijoittuu kivijalkaliiketilaja

Kuva 145. Näkymä Martinlaaksonpolulta: viitteellinen kuva Martinkeskuksen tontin uudesta rakentamisesta

Asumisen kehittäminen, asumisvaihtoehtoja

Elämäntapa-asuminen

Elämäntapa-asumisen otetaan huomioon ihmisten mahdollisuus asua ja viihtyä tutuksi tulleella alueella elämäntilanteiden ja asumistarpeiden muuttuessa. Asumisen elinkaaren suunnittelussa on oleellista huomioida alueen toimintojen ja palvelujen monipuolisuus, asuntotyyppien ja hallintamuotojen vaihtelevuus, esteettömyys sekä tilojen muunneltavuus. Asuntojen suunnittelussa tulee kiinnittää huomiota rakennuksen elinkaareen ja tarkoituksenmukaisiin materiaalivalintoihin. Tätä suunnittelufilosofiaa pyritään hyödyntämään Laajaniityn koulutontille sijoittuvan asuntorakentamisen tontinluovutuskilpailussa.

Kuvat 146-147. Kuvia Kampin elämäntapa-asumiskorttelista, jonne sijoittuu muun muassa omistusasumista, vuokra-asumista, palvelutalo ja päiväkotia

Senioriasumisen trendit

Ikääntyneiden asumista kotona mahdollisimman pitkään tuetaan määrätietoisesti ja kaupunki pyrkii tuomaan tarvittavat palvelut asiakkaiden omaan kotiin. Seniori-ikäisiä kannustetaan yhä vahvemmin miettimään oman asuntonsa esteettömyyttä ja muunneltavuutta jo hyvissä ajoin. Yli 65-vuotiaan väestöryhmän toiveet ja tarpeet asumisen suhteen vaihtelevat kuitenkin keskenään hyvin paljon. Myös mahdollisuudet vaikuttaa omaan asumiseen vaihtelevat varallisuuden määrän ja käytettävissä olevien tulojen mukaan.

Senioriasumisen markkinat ja kysyntä ovat selvässä kasvussa. Senioritaloja, joissa korostetaan esteetöntä asumista ja usein myös yhteisöllistä elämäntapaa, on jo olemassa erilaisilla hallintamuodoilla. Senioritalot muistuttavat pitkälti aivan tavallisia omistus-, vuokra- tai asumisoikeusasuntoja, mutta niihin on tarvittaessa mahdollista ostaa yksityisiä palveluja tai sitten kunta voi tuottaa ne kotihoidon palveluna. Mikäli omassa kodissa ei enää pärjää esimerkiksi muistisairaouden seurauksena, on mahdollisuutena erilaiset yksityiset tai kunnalliset palvelutalot ja tehostetun asumispalvelun yksiköt.

Erilaisten elämäntapojen ja asumistoiveiden myötä tarvitaan useita ratkaisuja ja konsepteja ikääntyneiden asumisen rahoitusmalleihin, hallintamuotoihin ja yhteisöllisyyden vaihtoehtoihin. Vaihtoehtoina voi olla esimerkiksi senioreille suunnattuja omia taloja ja kampuksia tai toisaalta taas erikäisiä ihmisiä yhdistäviä useamman sukupolven asumismalleja.

Pelkkä uusien esteettömien asuntojen rakentaminen ei riitä ikääntyvän väestön asuntotarpeeseen, vaan muutoksia täytyy tehdä myös olemassa olevaan asuntokantaan. Ympäristöministeriön Ikääntyneiden asumisen kehittämisohjelmassa vuosille 2013–2017 yhtenä neljästä toimenpiteestä mainitaan esteettömyyden parantaminen ja asuntojen korjaaminen. Näitä toimenpiteitä ovat esimerkiksi hissien jälkiasennus ja asuntojen korjausavustukset. Olemassa olevan asuntokannan muuttaminen ja korjaaminen esteettömäksi ovat pitkälti asunto-osaakeyhtiöiden aktiivisuuden varassa, mutta neuvontaa muutosprojekteihin ja avustushakemuksiin on saatavissa kaupungilta ja järjestöiltä.

Palvelut

Kehityskuva osana on tutkittu nykyisten ja uusien palveluiden sijoittumista alueelle. Palveluita sijoituu erityisesti Martinlaaksonpolun varteen, raitille uudelta ostarilta koululle. Nykyisellä Martinkeskuksen tontilla esitetään asuinrakentamisen lisäksi päivittäistavarakauppa ja kivijalkakauppoja elävöittämään katutilaa. Myös Martinlaakson tien varteen tulisi suunnitella elävää katutilaa, kivijalkakauppoja ym. Paikkoja uusille kaupungin palveluille on tutkittu.

Urbaniin sykkeen alue yhdistää uuden Martinlaakson ostarin ja uuden suunnitteilla olevan ”pikkukeskuksen” palveluineen. Myös raitin varrelle asuinkerrostalojen katutasoon tulee sijoittua pikkupuutiikkejä ja pienyrityksiä. Martinkeskus on esitetty kehityskuvassa korvattavaksi asuinrakentamisella, jonka yhteyteen sijoitetaan päivittäistavarakauppa ja kivijalkaliikkeitä. Samalla Martinkeskuksen ostarin sisäkauppakäytävä korvataan uudella aukiolla, joka toimii asukkaiden uutena ulko-olohuoneena.

Martinlaakson väestömäärän kasvaessa kasvaa myös vähittäiskaupan sekä kaupallisten palveluiden kysyntä, jonka johdosta myös liiketilaa tarvitaan todennäköisesti lisää alueella. Päivittäistavarakauppa ja erikoiskauppa ovat kasvaneet voimakkaasti Uudellamaalla 2000-luvun ensimmäisen vuosikymmen aikana. Kasvun ennustetaan jatkuvan myös tulevaisuudessa, joskin sen uskotaan hidastuvan (Uudenmaan liitto, 2012). Vastikään laadittujen yleispiirteisten palveluverkkoselvitysten (Uudenmaan liitto, 2012; KSV 2013) perusteella liiketilan tarpeen ennustetaan kasvavan merkittävästi pääkaupunkiseudulla, joskin verkkokaupan kasvun ennakoinnin vaikeus hankaloittaa todellisen tarpeen arvioimista. Selvityksessä käytettyjen arvioiden perusteella uusi asukas kasvattaa liiketilatarvetta karkeasti taulukon 5 mukaisesti. Luonnollisesti luvut ovat vain suuntaa antavia arvioita, mutta niiden avulla voi karkeasti hahmottaa myös Martinlaakson teoreettista liiketilapotentiaalia. Erikoiskaupan ja tilaa vaativan kaupan kysynnästä valtaosa ohjautunee kuitenkin edelleen seudun suurempiin kaupallisiin keskittyymiin.

Taulukko 5. Väestönkasvusta aiheutuva teoreettinen lisätarve liiketilalle.

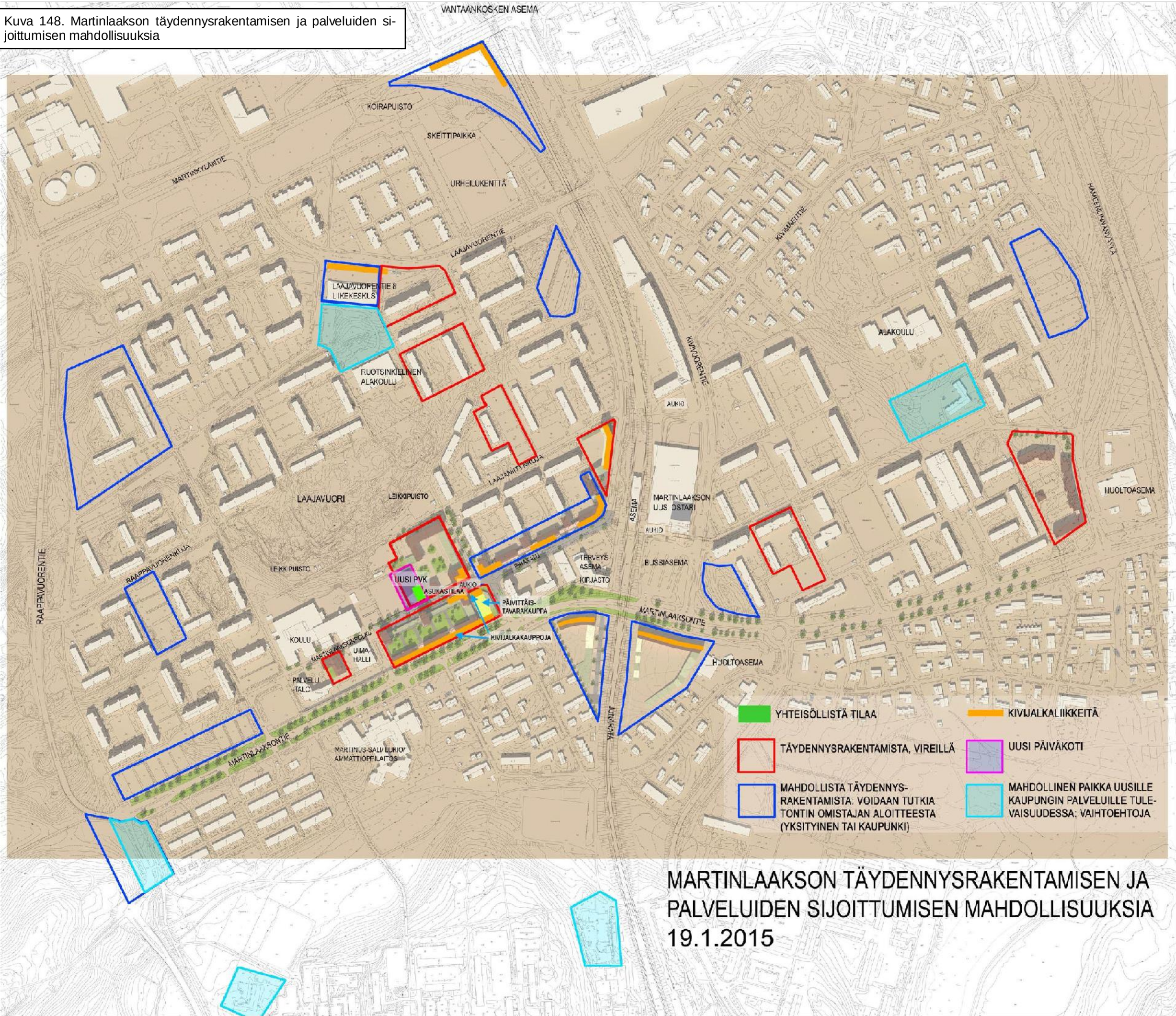
	per 1 asukas	per 1000 asukasta
Päivittäistavarakauppa & Alko	0,47 k-m ²	473 k-m ²
Tilaa vaativa kauppa	0,97 k-m ²	965 k-m ²
Muu erikoiskauppa	1,21 k-m ²	1206 k-m ²
Kaupalliset palvelut	1,06 k-m ²	1058 k-m ²

Martinlaakson alueen päiväkotiverkoston kehittämishanke kytkettiin mukaan kaupunkisuunnittelun syksyllä 2012 käynnistämään Martinlaakson kehityskuvahankkeeseen, jonka yhtenä osa-alueena oli palveluiden parantaminen. Selvitykseen kuului Martinlaakson alueen olemassa olevien päiväkotitilojen kartoitus, alueen päivähoidon tarpeen selvittäminen ja päiväkotien määrän ja kokojen optimointi suhteessa lasten määrään ja sijoittumiseen alueella seuraavan 10 -20 vuoden aikana.

Väestöennusteen 2013 -2023 mukaan koko Myyrmäen suuralue tarvitsee päivähoitoikäisten lasten (10 kk-6v.) määrän kasvusta johtuen uutta hoitokapasiteettia noin 180 lapselle ja Martinlaaksossa päivähoitopaikkojen painopisteen siirtämistä keskusta-alueella ja radan länsipuolelle. Tässä yhteydessä on selvitetty tonttivalintoja mahdollisille uusille päiväkodeille. Lisäksi Martinlaakson toimintaverkko tarvitsee uudistamista, jolla saadaan terveellisiä ja turvallisia uusia tai peruskorjattuja tiloja. Osa päiväkodeista on esitetty korvattaviksi. Nämä ovat teknisesti ja rakenteellisesti huonokuntoisia, toiminnallisesti huonoja sekä usein myös taloudellisesti kestävämpiä. Yksityisiä päiväkoteja olisi mahdollisesti tulossa alueelle lisäksi, jos niille pystytään osoittamaan soveltuva tontti.

Jatkossa asukasluvun kasvaessa tutkitaan takemmin myös kouluverkon kunto ja koulupaikkojen riittävyys koko Myyrmäen suuralueella.

Kuva 148. Martinlaakson täydennysrakentamisen ja palveluiden sijoittumisen mahdollisuuksia

2.6 Asukkaiden oma kaupunki – asukkaiden kädenjälki

"yhteisiä tiloja, korttelitiloja, pieniä, kaikille avoimia :)"

"Kukkia, kenties vaihtuva taide-sermi tai vitriini! Paikallisten taidetta esiin ilostuttamaan! Koululaisetkin suoltavat taidetta jota olis kiva nähdä"

"Alueelle pitäisi löytää joku "oma juttu", joka erottaa Martinlaakson muista pk-seudun alueista."

"Mika Häkkinen aukiolle leikki-formula-auto lapsille. Pelkkä paalu on sääli."

On ilmeistä, että yhteisöllisyyden käsite liittyy läheisesti ihmisten sosiaalisiin tarpeisiin ja heidän mahdollisuuksiin tavata muita ihmisiä ja olla vuorovaikutuksessa muiden ihmisten kanssa päivittäin. Kun asukas on luonut sosiaalisen verkoston, hän voi luottaa siihen, että saa apua ja tukea muilta vaikeissa tilanteissa tai vaikka seuraa muista asukkaista. Esimerkiksi harrastustoimintaa voidaan järjestää yhdessä, jos asuinalueella on yhteisöllistä tilaa. Yksinäinen eläkeläinen voi tuntea olonsa turvalliseksi tietäen, että lähellä asuu tuttuja ihmisiä. Vanhemmat voivat jättää lapsensa leikkimään asuntojen ympäröimälle yhteispihalle tietäen, että kustakin asunnosta voi pitää leikki-alueita silmällä. Tietyillä suunnitteluratkaisuilla, kuten luomalla alueelle eriasteista yksityisyyttä, on mahdollista luoda ympäristöä, jossa luonnollinen valvonta toimii hyvin.

Asukkaiden kädenjälki

Kaupunkisuunnittelun haasteena on luoda suunnittelulle sellaiset kehitykset, johon myös asukkaat voivat tarttua ja vaikuttaa lopputulokseen. Asukkailta saatu palaute, ns. hiljainen tieto tai kollektiivinen viisaus, ovat parhaimmillaan tärkeitä rakennuspalikoita suunnitteluprosessissa. Kun ryhmä ihmisiä toimii yhteisen tavoitteen eteen, he muodostavat luonnollisesti ystävyyssiteitä ja on todennäköistä heidän kesken syntyä ajan mittaan yhteisöllisyyttä. Heillä saattaa olla samankaltaisia mielikuvia alueestaan ja he puhuvat naapurustostaan "meidän paikkana", "meidän katuna" tai "meidän talona". Kehityskuvan tavoitteena on, että asukkaat voivat kokea saaneensa jollain tavoin vaikuttaa suunnitteluratkaisuihin ja kehityslinjoihin. Pelkällä fyysisen ympäristön suunnittelulla ei voida luoda paikan henkeä, vaan korkeintaan asettaa alustan, jolla paikan henki voi potentiaalisesti alkaa kasvaa. Usein kaikkein muistetuimmat ja mielenkiintoisimmat ympäristön elementit ovat niitä suunniteltuihin jätettyjä "aukkoja", jotka asukkaat ovat ajan myötä täyttäneet (kuva 148).

Kuva 149.

3. Tavoitteista totta – Visio

3.1 Yhteenveto kehittämisperiaatteista:

Viheralueiden kehittämisen periaatteet

- Säilytetään viheralueiden verkosto, jossa ekologiset yhteydet ja yhtenäiset ulkoilureitit ovat mahdollisia.
- Säilytetään rakentamattomia metsäisiä alueita ja maaperää sekä piholla että viheralueilla.
- Luodaan viihtyisää kävely-ympäristöä ja sujuvia pyöräilyreittejä.
- Kehitetään kestävä hulevesien hallintaa.
- Kannustetaan viljelemään piholla tai katoilla.
- Kannustetaan rakentamaan viherkattoja.
- Parannetaan viheralueiden käytettävyyttä.
- Rakennetaan kaupunkimaista ulkotilaa.

Yleiset kaupunkikuvalliset periaatteet

- Keskustaan suunnitellaan urbaanin sykkeen alueita, joille sijoittuu runsaasti uutta asuinrakentamista ja palveluita.
- Luodaan yhtenäisyyttä raittien varrelle ja kaupunkikuvallisesti tärkeille katujulkisivuille.
- Kaupunkitilan havainnointia parannetaan kaupunkikuvallisilla kiinnostavilla, jotka helpottavat ympäristössä liikkua ja jäsentämään ja hahmottamaan aluetta.

Täydennysrakentamisen periaatteet

Yleiset

- Tiivistetään kaupunkirakennetta kävelyetäisyydellä asemasta.
- Täydennysrakentaminen tulee vaiheistaa suhteessa päiväkot- ja koulupalveluihin.
- Monipuolistetaan asuntotarjontaa.
- Täydennysrakentamisen tulee olla liikenteellisesti, maisemallisesti ja ekologisesti järkeviä toteuttaa.
- Täydennysrakentamisen tulee olla ekotehokasta sekä taloudellisesti kannattavaa.
- Asuntorakentamisessa tulee pyrkiä monipuoliseen asuntotyyppien ja hallintamuotojen tarjontaan.
- Asuinrakennusten elinkaaren suunnittelussa tulee huomioida esteettömyys sekä tilojen muunneltavuus.
- Liiketilän sijoittaminen asuinrakennusten kivijalkaan "urbaanin sykkeen" alueella (Martinlaaksonpolun alkupään uusi aukio + Laajaniityntien pihakatumainen osuus, Martinkeskuksen tontin Martinlaaksontien puoleinen osuus)
- Ajoneuvojen asukaspysäköinti järjestetään tonteilla tai erillisissä pysäköintilaitoksissa. Kaupunki haluaa edistää pysäköintilaitoksien rakentamismahdollisuuksia keskuksissa varmistamalla niiden kaavalliset edellytykset.
- Rakennushankkeeseen ryhtyvän kyettävä suunnittelemaan pysäköintipaikkojen riittävä määrä ottaen huomioon rakennuksen koko elinkaari.
- Polkupyörän käyttöä kulkumuotona edistetään muun muassa suunnitteleamalla riittävän koiset laadukkaat ja helposti käytettävät pyörän varastointimahdollisuudet ja muut oheistilat tonteille.
- Uusille asuinalueille tulee varata riittävät lumitilat ja lumikuormien lähisiirtopaikat.

Kaupunkikuva

- Kaupunkimaiset, täydentyvät julkisivut tärkeimpien raittien ja katujen varrella
- Kulttuurihistoriallisten arvojen huomioonottaminen inventoiduissa kohteissa sekä julkisissa rakennuksissa tulee huomioida tapauskohtaisesti.
- Mahdollisten pysäköintilaitosten tai -alueiden tulee olla korkeatasoisesti toteutettuja ja sopia kaupunkikuvaan.
- Kaupunkikuvallisesti tärkeille paikoille halutaan luoda kaupunkimaisempaa korttelirakennetta.

Täydennysrakentamisen arkkitehtuuriset periaatteet

- Rakennusten julkisivujen käsittely kaupunkimaisesti, materiaalien, aukotuksen ja jäsentelyn osalta
- Maantasokerrokseen katujen puolella tulee sijoittaa toiminnallisesti aktiivisia tiloja, esimerkiksi liiketiloja, kerhohuoneistoja, yhteistiloja tms
- Nykyisen rakennuskannan korjausrakentamisessa tulee säilyttää kunkin aikakauden arkkitehtuurille ominaiset piirteet.
- Suunnittelussa tulee huomioida Vantaan arkkitehtuuripoliittiset periaatteet.

Sijoittuminen

- Sijoittuminen yleiskaavan mukaisille täydennysrakentamisalueille
- Rakentamisen keskittäminen Martinlaaksonpolun varteen
- Rakennetaan nykyisille pysäköintikentille tai rakennetaan enemmän ja monipuolisemmin purettujen rakennusten tilalle, ja vain vähän viheralueille.
- Pyritään säilyttämään aluerakentamisen aikaista korttelirakennetta ja sisäpihoja, uutta rakentamista ei vehreille sisäpihoille, korkeintaan rajaamaan pihaa
- Taloyhtiöiden laajat parkkipaikka-alueet, joille mahtuisi täydennysrakentamista -> Neuvotellaan tontin omistajien kanssa, selvitetään rakentamisen kannattavuus ja soveltuminen kaupunkikuvaan. Kaavamutosta voidaan harkita tontin omistajan aloitteesta.
- Uusi rakentaminen ei saa aiheuttaa kohtuutonta haittaa naapuritaloille, esimerkiksi varjostusta koko päivän ajan.

Sujuvan ja turvallisen liikkumisen periaatteet

- Tavoitteena on, että yhä useampi matka tehdään jalan, pyörällä ja joukkoliikenteellä kaikissa ikäryhmissä.
- Suunnittelun lähtökohtana tulee olla esteetön ja tasavertainen liikkumisympäristö kaikille ihmisille.
- Kehitetään jalankulun ja pyöräilyn reitistöä ja pyöräpysäköintiä
- Tehdään toimenpiteitä liikenneturvallisuuden parantamiseksi, mm. nopeusrajoitusten tarkistaminen
- Aseman seudun lyhytaikaista pysäköintiä kehitetään
- Martinlaakson rautatieaseman ja bussiterminaalin alueen toiminnallisuutta ja turvallisuutta parannetaan.
- Laajaniityntien katutilaa Laajaniitynpolulta rautatieasemalle kehitetään turvalliseksi ja virikkeelliseksi raitiksi myös jalankulkijoille ja pyöräilijöille.

Elinvoimaisen Martinlaakson kehittämisperiaatteet

- Keskusta-alueita kehitetään virikkeellisenä ja omaleimaisena alueen ytimenä: Urbanin sykkeen alueelle sijoitetaan erikokoista liike- ja toimistotilaa asuinrakennusten katutasoon.
- Palveluita keskitetään erityisesti Martinlaaksonpolun ja Laajaniityntien varteen, raitille uudelta ostarilta koululle.
- Martinlaaksoa kehitetään yhteistyössä asukkaiden kanssa omaleimaiseksi, muista keskustoista erottuvaksi ja tunnistettavaksi alueeksi.
- Järjestetään enemmän yhteistyötä alueen yrittäjien kanssa.

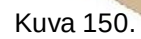
Asukkaiden oma kaupunki - kehittämisperiaatteet

- Asemakaavoissa edistetään yhteisöllisiä ratkaisuja ja kannustetaan rakentamaan yhteistiloja tai kylätaloja
- Asukkaita ja muita osallisia kuullaan asukastilaisuuksia ja ideoidaan miten, asukkaiden kädenjälki voisi paremmin näkyä kaupunkiympäristössä
- Laajavuoren koulun tontille sijoittuvan päiväkodin yhteyteen suunnitellaan sali, jossa on mahdollisuus pelata sählyä, ruokailutila ja kotikeittiö. Näitä tiloja voidaan vuokrata kuntalaisille vapaa-ajan käyttöön. Tiloihin järjestetään erillinen sisäänkäynti.

NYKYINEN RAKENNUSKANTA

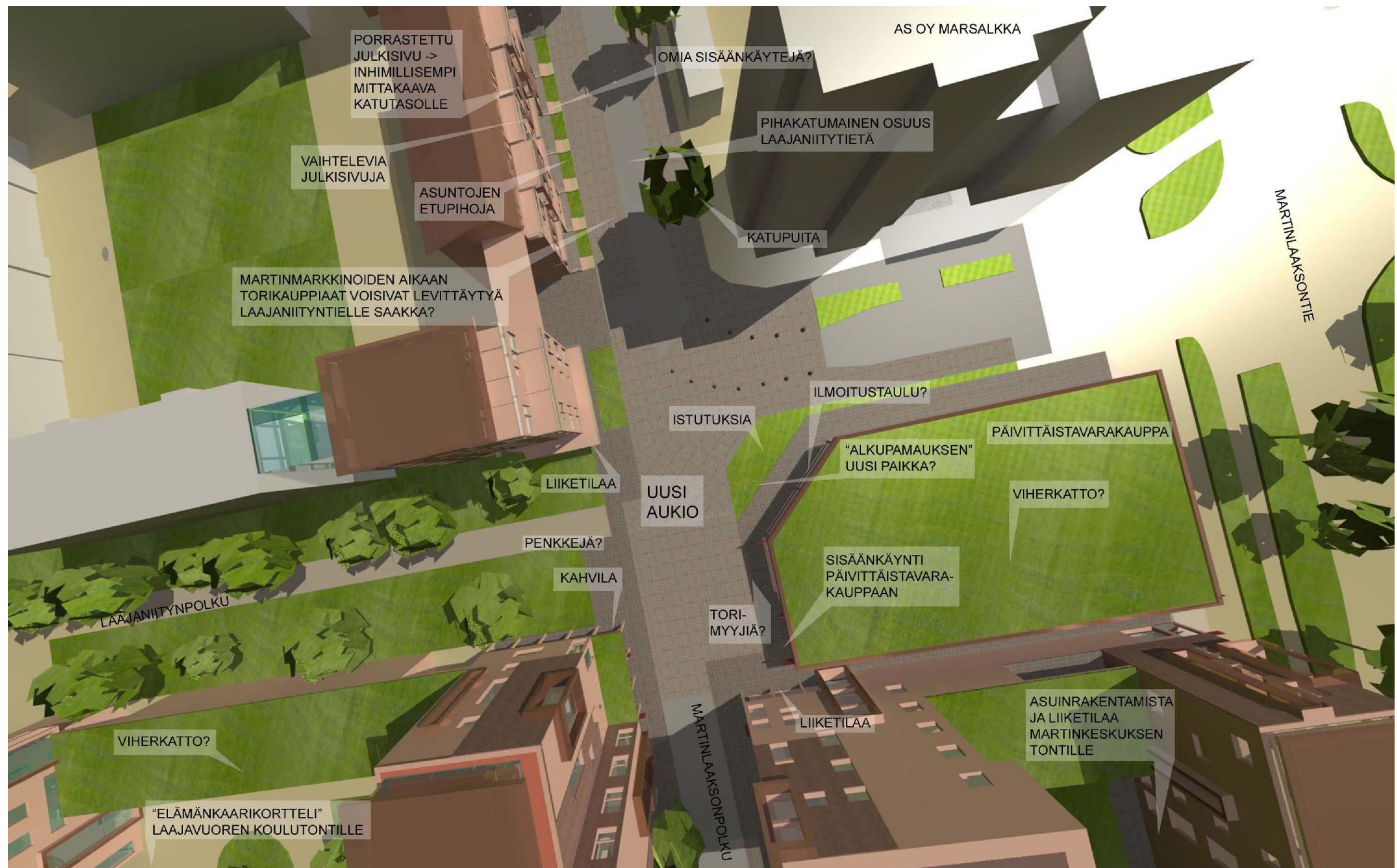
VIITESUUNNITELMAT (LUONNOSMAISINA)
+ MYÖS VIREILLÄ OLEVAT HANKKEET

TUTKITTAVA ALUE: MAHDOLLISTA LISÄRAKENTAMISTA?
-> KAAVAMUUTOSTA VOIDAAN HARKITA TONTIN
OMISTAJAN ALOITTEESTA

Kuva 151.

Kuva 152. Tulevaisuuden visio Martinlaaksonpolun päätteenä olevasta aukiosta. Huom! Laajaniityntie varren rakentaminen toteutuu vain tontin omistajan aloitteesta (ideointia: Kauhanen, Muukka, Olkkola, Rajala)

3.3 Nähtäville, osallistuminen 2

Kehityskuvavaraportti ja sen liiteaineisto käsiteltiin kaupunkisuunnittelulautakunnassa 24.2.2014. Kaupunginhallitus päätti 3.3.2014 asettaa nähtäville 30 päiväksi (19.3.-17.4.2014.) MRA 30 §:n mukaisesti 24.2.2014 päivätyn Martinlaakson kehityskuvavaraportin 014200, sekä oikeutti kaupunkisuunnittelun pyytämään tarvittavat lausunnot.

Asukastilaisuus 2: työpajatyypinen asukastilaisuus 8.4.2014

Nähtävilläoloaikana järjestettiin työpajatyypinen asukastilaisuus, jossa osalliset saivat kommentoida kehityskuvan visioita ja ideoita. Martinlaakson koululla järjestetyssä tilaisuudessa keskusteltiin hyvässä hengessä alueen kehittämistä. Paikalla oli kaupungilta peräti 21 virkamiestä ja asukkaita noin 50.

Asukasilta aloitettiin yllätysnumerolla kulttuurin parissa; Kirjailija ja filosofi Pauli Artturi Luttinen esitti runojaan tilaisuuden alkuun. Sen jälkeen kaupunkisuunnittelujohtaja Tarja Laine avasi tilaisuuden ja toivotti kaikki tervetulleeksi. Laine tiivistä omassa esityksessään kaupunkisuunnittelun näkökulman lauseeseen *"Iisää Martinlaaksoa Martinlaaksoon"*, mikä selvästi miellytti asukkaita. Kaupunkisuunnittelujohtajan puheenvuorossa korostui myös paikan hengen ymmärtäminen suunnittelussa sekä asukkaiden kädenjälki. Elinkeinojohtaja Jose Valanta kertoi elinvoimaisista keskusteluista ja yleisesti Vantaan uudesta elinkeino-ohjelmasta. Valannon mukaan kaupunkikeskustojen tulisi erottautua omaleimaisella ja kiinnostavalla tavalla. Martinlaaksossakin on tärkeää luoda alueelle omina takeinen profiili ja korostaa sille ominaisia tunnuspiirteitä ja vahvuuksia. Asukasyhdistyksen puheenvuorossa yhdistyksen puheenjohtaja Timo Saarinen toi esille asukkaille tärkeitä kehittämistarpeita kuten asemanseudun paikoitustilanteen parantamisen. Kehityskuvan eri osiot esiteltiin monen suunnittelijan voimin. Puhuttiin muun muassa ulkotiloista, liikenteestä, esteettömyydestä, hulevesistä, palveluista ja täydennysrakentamisesta. Tietopalvelupäällikkö Päivi Rapo kertoi osallisuuden toteuttamisesta käytettävästä nettipohjaisesta karttakyselytyökalun periaatteista. Vantaan kaupunki on mukana pilottiorganisaationa, joka kokeilee Valtiovarainministeriön SAden hankkeeseen liittyvää Harava-kyselytyökalua muun muassa Martinlaakson kehityskuvan yhteydessä.

Esitysten jälkeen jakauduttiin kolmeen työpajaryhmään, joissa jokaisessa oli kaupungin asiantuntijoita ohjaamassa ja kirjaamassa ideointia: Kullakin ryhmällä oli oma teemansa, jota työstiin ryhmässä. Työpisteet vaihtuivat 15 minuutin välein siten, että lopuksi jokainen oli osallistunut kunkin työpisteen työskentelyyn. Lopuksi ryhmien koordinaattorit esittelevät tuotokset. Ryhmien aiheita olivat elinvoimainen Martinlaakso, ulkotilat ja liikenne sekä kaupunkikuva ja asuminen. Kehityskuvassa esitetty urbaani syke viritti paljon keskustelua ja ideoita.

Yhteistyö illan aikana koettiin sekä asukkaiden että virkamiesten osalta positiiviseksi ja rakentavaa keskustelua käytiin hedelmällisin tuloksin. Raitti asemalta koululle miellettiin alueen "aortaksi". Urbanin sykkeen alueen toivottiin osin jatkuvan uuden kauppakeskuksen itäpuolelle Kukinpolulle saakka. Asiaa tutkitaan tarkemmin asemakaavoissa, jotka rajoittuvat raittiin asemalta Kukinkujalle. Tällöin asukkaita tulisi kuulla asiasta uudelleen. Asemanseudulle haluttiin enemmän taidetta, mm. alikulkuihin maalattuja taideteoksia. Yleisesti ottaen keskusteluissa katsottiin positiivisesti tulevaisuuteen. Uudeksi sloganiksi ehdotettiin "mahdollisuuksien Martinlaakso". Kulkuyhteyksien solmupisteeseen haluttaisiin kahvilla, jonne olisi helppo mennä. Toivottiin, että virkamiehet luottaisivat asukkaisiin ja antaisivat heille myös vastuuta ja tehtäviä oman alueensa suunnittelussa ja ideoinnissa. Palautteiden perusteella raportin osioita on päivitetty. Kaikki työpajan tuotokset ja palautteet on koottu tämän raportin erilliseksi liitteeksi 4.

kuva 153. työskentelyä työpajassa

Mielipiteet ja lausunnot

Lausuntoja saatiin 3 kpl ja mielipiteitä 5 kpl. Lausunnot ja mielipiteet sekä niiden vastineet on esitetty tarkemmin liitteessä 5.

Lausunnot lyhyesti:

HSL HELSINGIN SEUDUN LIIKENNE: Jatkosuunnittelussa tulee turvata Martinkyläntien ja Kivivuorentien seudulliset pääpyöräilyreitit. Pysäköinti alueella on suunniteltava siten, että se ei rajoita täydennysrakentamisen mahdollisuuksia hyvän joukkoliikennepalvelun alueella. Asia tulee ottaa huomioon kaavojen pysäköintinormeissa. Martinlaakson asemaa suunniteltaessa tulee huolehtia esteettömyydestä ja turvallisuudesta. Aseman yhteyteen tulee esittää riittävästi liityntäpysäköintipaikkoja pyörille ja autoille. Bussiterminaalien ja aseman välille tulisi toteuttaa uusi aikataulunäyttö. Martinkyläntien ja Laajavuorentien risteyskseen ehdotetaan kiertoliittymää.

- ➔ *Uusi rakentaminen suunnataan yleiskaavan mukaisille täydennysrakentamisalueille, erityisesti nykyisille pysäköintikentille. Rakennetaan enemmän ja monipuolisemmin purettujen rakennusten tilalle, ja vain vähän viheralueille. Mahdollisimman suuri osa pysäköintiä pyritään toteuttamaan rakenteellisina ratkaisuin (kuten pihakannen alle tai pysäköintitalona).*
- ➔ *Martinkyläntien ja Laajavuorentien risteyksessä ei ole tilaa kiertoliittymälle, koska Martinkyläntien eteläpuolella kulkevalla puistokaistaleella on varauduttu pikaraitiotiehen. Liittymän sujuvoittamiseksi tarkastellaan muita vaihtoehtoja, kuten valo-ohjausta. Martinlaakson bussiterminaalien laitureita tullaan kehittämään ja lisäämään polkupyörien pysäköintipaikkoja Martinlaakson asemalla. Samassa yhteydessä tarkastellaan myös aikataulunäyttötarpeet. Raappavuorentien ja Martinkyläntien raitiotievaraus otetaan huomioon alueen asemakaavoissa.*

HSY HELSINGIN SEUDUN YMPÄRISTÖPALVELUT: Kehittämisperiaatteisiin tulisi lisätä energianäkökulma sekä rakentamisen uudistuotannon että korjausrakentamisen osalta. Kehityskuvassa tulisi käsitellä kiinteistöjen jätehuollon järjestäminen. Kiinteistökohtaisessa jätekeräyksen järjestämisessä tulee varautua jätteiden lajitteluun asianmukaisin tiloin. Aluekohtaisten kierrätyspisteiden sijoittelussa tulee ottaa huomioon HSY:n ohjeet. Jatkosuunnittelussa tulee selvittää uuden vesihuollon tarve ja sen kustannukset sekä huomioida riittävät tilavaraukset putkille ja laitteille.

- ➔ *Alueen tulevaisuudessa voidaan mahdollisesti hyödyntää matalahiilisen aluekehityksen tukityökaluja. Uudis- ja korjausrakentamisen osalta noudatetaan periaatteita, joihin Vantaan kaupunki on sitoutunut. Erityisesti 60-70-luvun rakennuskannan osalta asiaa voidaan käsitellä tarvittaessa laajemmin erillisessä selvityksessä. Kiinteistöjen jätehuolto käsitellään tapauskohtaisesti kiinteistöittäin. Nykyisten ja ehdotettujen uusien kierrätyspisteiden sijainnit esitetään liitekartassa, jos liitetään raporttiin. Nykyiset vesihuoltolinjat otetaan huomioon kaavahankkeiden yhteydessä.*
- ➔ *Tarkistukset: Kehitysraporttiin lisätään kohta kiinteistöjen jätehuolto liitekuviin sekä tekstiä kestävästä rakentamisesta kohtaan 2.1 ekologinen kaupunki.*

Myyrmäen aluetoimikunta: Myyrmäen aluetoimikunta pitää Martinlaakson kehityskuvaa lähtökohdiltaan hyvänä. Aluetoimikunta toivoo, että Martinlaaksonpolusta tehdään elävä väylä, eräänlainen "Martinlaakson aorta", jonka varrella on mm. liiketiloja ja kahviloita vanhan Martinkeskuksen palveluja korvaamaan. Elävä väylä voisi jatkua Kukinpolulta Vesitornimäelle saakka. Martinlaakso ei saa jakautua Länsi- ja Itä-Martinlaaksoon, vaan yhteyttä radan eri puoltien välillä on vahvistettava. Lisäksi toimivaa ja esteetöntä kävelyreittiä Myyrmäkeen Viherpuiston ja radan välissä pidetään tärkeänä. Martinlaakson asemalta länteen olisi parannettava esteetöntä yhteyttä korkeiden portaiden ohi Martinpolun varren liikkeisiin, uimahallille, Martinukseen jne.

Jos Martinkeskus puretaan, Alepan tilalle on saatava korvaava kauppa ja myös rakennusaikainen tilapäinen vähittäiskaupan sijainti olisi ratkaistava.

Martinlaakson historian ja tarinallisuuden hyödyntäminen nähdään tärkeänä alueen omaleimaisuuden vahvistamisessa.

- ➔ *Urbanin sykkeen alueen jatkumista uuden kauppakeskuksen itäpuolelle Kukinpolulle saakka tutkitaan tarkemmin asemakaavoissa, jotka rajoittuvat raittiin asemalta Kukinkujalle. Tällöin asukkaita tulisi kuulla asiasta uudelleen.*
- ➔ *Esteetöntä kävelyreittiä Myyrmäkeen Viherpuiston ja radan välissä tutkitaan Viherpuiston täydennysrakentamisen yhteydessä. Vantaan liikennesuunnittelu on tehnyt esteettömyyskartoituksen Martinlaakson keskusta-alueesta.*
- ➔ *Martinkeskuksen purkamisen yhteydessä voidaan tutkia kaupan väliaikaista sijoituspaikkaa.*
- ➔ *Martinlaakson historiaa, asukkaiden ajatuksia ja muun muassa formula-teemaa voidaan hyödyntää jatkosuunnittelussa esimerkiksi rakentamiseen liittyvän taiteen tai ympäristötaiteen keinoin.*

Saadut mielipiteet lyhyesti:

Mielipide 1: toivomus Metsikköpolun ja Kukinpolun kulmassa olevan "puiston" kunnostuksesta

- *Ulkotilojen kehittämistarpeet voidaan ottaa esille, kun lähialueita kaavoitetaan. Alueiden yksityiskohtaisemmasta jatkosuunnittelusta, toteutuksesta ja ylläpidosta vastaa kuntateknikka.*

Mielipide 2: Martinlaakso kaipaa eniten palvelujen kehittämistä. Alueelle on turhaa muodostaa enää uusia "keskustoja". Kehityskuvan viitteellisen talomuurin rakentaminen Laajaniityntien pohjoispuolelle yksityisten taloyhtiöiden tontille ei tule onnistumaan. Yksimielisyyttä kolmessa eri taloyhtiössä ei varmasti saada.

Martinlaakso on alun pitäen mielletty luonnonläheiseksi, väljästi rakennetuksi, viihtyisäksi, valoisaksi ja yhtenäisen ominaisilmeen omaavaksi kerrostalovaltaisiksi lähiöksi. Uudet Kivivuorentien varren rakennukset kuten tornitalo, uuden ostarin parkkitalon tiilimuuri ja tummanpunatiiliset asuinkerrostalot viinoräystäineen ovat jo pilanneet alueen valoisaa vaaleasävyisen kokonaisilmeen. Viheralueet tulee säilyttää nykyisellään.

Monimuotoisen ja melkoisia korkeuseroja käsittävän maiseman vuoksi liikuntarajoitteisilla saattaa olla monin paikoin hankaluuksia. Erityisesti siirtyminen radan länsipuolelta itäpuolen palveluiden saavuttamiseksi on hankalaa.

Vieras pysäköinti on koko alueella erittäin hankalaa ja vaikeaa toteuttaa, kun kadunvarsipysäköintikin on yleisesti kiellettyä.

Täydennysrakentaminen todetaan Martinlaakson kaltaisessa lähiössä lähinnä kirosanaksi, koska sillä vain tuhotaan alueen luonnonläheisyys, väljyys ja viihtyvyys. Laajavuoren koulun tontille rakentamisessa on huomioitava lähirakennusten ominaispiirteet ja sävyt. Martinkeskus on säilytettävä jo Vantaan kaupungin rakennusperintö-dokumentin esittämällä tavalla ja sen palveluita parannettava läntisen alueen asukkaita paremmin palvelevaksi. Martinlaaksolla on oma 70-luvun kokonaisarkkitehtuuri. Se tulee säilyttää ja huomioida myös kaikissa korjaus- ja täydennysrakentamistoimenpiteissä. Valtaosin taloyhtiöt ovat jo suurelta osin parantaneet alueen ilmettä omilla peruskorjauksillaan.

- *Martinlaakson kokonaisvaltaisessa suunnittelussa pyritään luomaan alueelle kerrostuneisuutta kuten 90-luvun kehityshankkeessa tehtiin. Uusi rakentaminen pyritään sovittamaan nykyiseen rakennuskantaan. Rakentamisessa saa kuitenkin näkyä tämän päivän moderni arkkitehtuuri. Nykyisen rakennuskannan korjausrakentamisessa tulee säilyttää kunkin aikakauden arkkitehtuurille ominaiset piirteet.*
- *Asunto-osaakeyhtiöiden tonteille ehdotettu täydennysrakentaminen voidaan kaavoittaa vain tontin omistajan aloitteesta. Tällöin neuvotellaan tontin omistajien kanssa, sekä selvitetään rakentamisen kannattavuus ja soveltuminen kaupunkikuvaan.*
- *Vantaan liikennesuunnittelu on tehnyt esteettömyyskartoituksen Martinlaakson keskusta-alueesta. Alue sijoittuu vanhusten palvelutalojen ja keskeisten palvelukohteiden välille. Selvityksessä on määriteltä rajatun alueen kulkuväylien, risteysten, ennalta määriteltujen palvelukohteiden sisäänkäyntien sekä joukkoliikennepysäkkien esteettömyyden nykytila. Nykytila-analyysin pohjalta on esitetty toimenpide-ehdotukset esteettömyyden parantamiseksi alueella. Selvityksen toimenpide-ehdotukset otetaan huomioon alueen jatkosuunnittelussa.*
- *Kehityskuva osana on tutkittu nykyisten ja uusien palveluiden sijoittumista alueelle. Palveluita sijoittuu erityisesti Martinlaaksonpolun varteen, raitille uudelta ostarilta koululle. Nykyisellä Martinkeskuksen tontilla esitetään asuinrakentamisen lisäksi päivittäistavarakauppa ja kivijalkakauppoja elävöittämään katutilaa. Myös Martinlaakson tien varteen on tarkoitus suunnitella elävää katutilaa, kivijalkakauppoja ym. Myös paikkoja uusille kaupungin palveluille on tutkittu osana kehityskuvaa. Martinlaakson väestömäärän kasvaessa kasvaa myös vähittäiskaupan sekä kaupallisten palveluiden kysyntä, jonka johdosta myös liiketilaa tarvitaan todennäköisesti lisää alueella.*
- *Uusi rakentaminen suunnataan yleiskaavan mukaisille täydennysrakentamisalueille, erityisesti nykyisille pysäköintikentille. Rakennetaan enemmän ja monipuolisemmin purettujen rakennusten tilalle, ja vain vähän viheralueille.*

Mielipide 3: Asumme Martinlaaksossa omakotitalossa osoitteessa Viherkuja 7. Samassa osoitteessa on 5 samanlaista asuntoa. Talomme on rakennettu HYVIN lähelle Hämeenlinnantietä ja meluhaitta on erittäin huomattava. Erittäin ikäväksi asiaa tekee se, että taloa ostaessamme vuonna 2006 sekä välittäjä, että rakennusliike vakuuttivat meille, että meluvalli ollaan rakentamassa aivan lähiaikoina. Tämä tieto oli ratkaisevassa asemassa ostopäätöstä tehdessämme.

- *Hämeenlinnanväylä on valtion tie. Siksi meluntorjunta on valtion vastuulla. Rakentaminen sijoittuu vanhalle asemakaava-alueelle vuodelta 1975, jolloin tulevaa melua ei ole voitu huomioida kaavassa. Kiinteistövälittäjän olisi pitänyt selvittää alueen meluolosuhteet eikä antaa väärää tietoa tuleville asukkaille. Asukkaiden tulisi ottaa asiasta yhteyttä valtion viranomaisiin.*

Mielipide 4: Kävisin mielelläni kivijalkakaupoissa, vaikka niissä olisi kalliimpaa kuin suurissa ostoskeskuksissa. Ajatus Laajaniityntie tekemisestä kävelykaduksi asemalta koululle on loistava. Yksityisautoilua ei tule suosia ja mitä järkeä on pitää kallista tonttimaata autojen parkkipaikkana? Ylipäättään Martinlaakson tulisi profiloitua vihreänä, urbaanina kaupunginosana. Täydennysrakentaminen ok, että saadaan hieman urbaanimpi katukuva mutta ei liian korkeita taloja, mieluummin korkeintaan kolme- tai nelikerroksisia.

- Kivijalkaliiketojen syntymistä pyritään edistämään ns. urbaanin sykkeen alueilla. Rakentamisen kerskorkeudet tutkitaan tapauskohtaisesti asemakaavojen yhteydessä.

Mielipide 5: Aluetta kun kehitellään, ehdottaisin skeittipuiston laajentamista suureksi freestyleparkiksi joita vantaalla ei ole, Helsingissä on useita jotka ovat todella suosittuja. Scootaus on vahvasti nousussa 8-14v keskuudessa, skeittaus ja BMX -pyöräily hieman vanhemmilla. Asia vaikuttaisi varmasti nuorien ja lapsiperheiden kiinnostukseen alueeseen.

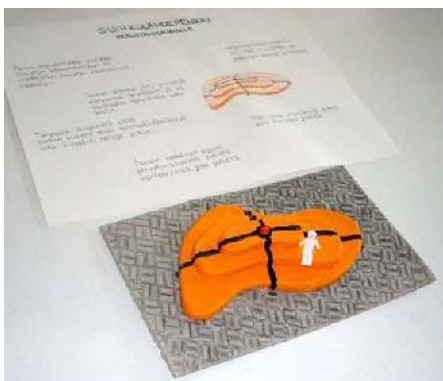
- Ulkotilojen kehittämistarpeet voidaan ottaa esille, kun lähialueita kaavoitetaan. Asiaan voidaan palata, kun Vantaankosken asemanseutua kehitetään. Tähän liittyy Martinkyläntien ja Kivivuorentien risteyksen eteläpuolisen alueen mahdollinen täydennysrakentaminen. Alueiden yksityiskohtaisemmasta jatkosuunnittelusta, toteutuksesta ja ylläpidosta vastaa kuntatekniikka.

Kysely asukkaille: karttapohjaisen palautejärjestelmän pilottiprojekti Harava

Karttapohjaisella nettikyselyllä kartoitettiin Martinlaakson asukkaiden ja muiden asiasta kiinnostuneiden näkemyksiä Martinlaakson kehityskuvassa esitetyistä periaatteista. Aihealueita ovat muun muassa täydennysrakentamisen paikat, reitit, esteettömyys ja palvelut. Vastauksia saatiin yli sadalta henkilöltä. Suurin osa vastaajista oli Myyrmäen suuralueelta, mutta myös alueella työskentelevät ja ohikulkevat vastasivat kyselyyn. Ikäjakaumaltaan vastaajat edustivat kaikki ikäluokkia. Kyselyn palautteet on koottu tämän raportin erilliseksi liitteeksi 6. Niihin palataan aluekohtaisesti, kun kyseistä aluetta asemakaavoitetaan.

Nuorten osallisuus - Taidekilpailu lukiolaisille kehityskuvan periaatteista

Toukokuussa 2014 järjestettiin taidekilpailu Martinlaakson lukiolaisille yhteistyössä asukaspalveluiden, Myyrmäen aluetoimikunnan ja koulun opettajan kanssa. Kilpailu toteutettiin osana kuvaamataidon kurssia. Kysyimme lukiolaisilta, mitä kehityskuvassa esitetty ”urbaani syke” heille merkitsee. Toteutustapa oli vapaa. Moni nuorista oli uudistanut Mika Häkkisen aukiota, toiset taas olivat suunnitelleet erilaisia kadunkalusteita, joita voitaisiin käyttää aukioilla. Kilpailuraati oli todella vaikuttunut lukiolaisten hauskoista ideoista. Myyrmäen aluetoimikunta lahjoitti ennen kesää kaikille leffaliput. Voittajat saavat palkinnon Myyrmäen aluetoimikunnan järjestämässä asukastilaisuudessa 10.9. Lisäksi kuvaamataidon oppilaat olivat tehneet ryhmitöinä erilaisia kuvakollaaseja, siitä minäkäläisen ympäristön he kokevat miellyttävän ja mitä he toivoisivat näkevänsä Martinlaakson katukuvassa.

Kuva 154. Kilpailun voittaja Maiju Lindberg on ideoinut orgaanisen muotoisen suihkulähdepenkin aukiolle
Kuva 155. Ote kilpailun toiseksi tulleesta ehdotuksesta

Myös saman lukion maantieteen kurssin kanssa tehtiin yhteistyötä. Aiheena yhdelle oppitunnille oli sovittu paikkatiedot sekä Kevin Lynchin teorian soveltaminen kaupunkisuunnitteluun. Esitysten jälkeen oppilaille annettiin erilaisia tehtäviä, muun muassa mielikuvakartan piirtäminen Martinlaaksosta. Tulokset analysoitiin yhdessä tunnin lopussa.

Kokemuksia yhteistyöstä lasten ja nuorten kanssa

Lasten ja nuorten kanssa tehdystä yhteistyöstä on ollut ihan konkreettista hyötyä Martinlaakson kehityskuvatyölle. Muun muassa kyselyiden kautta olemme saaneet vahvistusta suunnittelun suurille linjoille ja esittäneet ratkaisuja myös nuorilta saadun palautteen perusteella. Nuorten havainnot ympäristöstä olivat nokkelia ja ytimekkäitä. Pyrimme huomioimaan nuorten ajatuksia myös jatko-suunnittelussa.

Kuva 156. Muuta kilpailun satoa

3.4 Johtopäätöksiä

Kehityskuvareporttia on päivitetty saadun palautteen, kyselyiden tulosten ja muun osallisuusmateriaalin perusteella:

- Kohtaa Martinlaakson kehityskuvan esteettömyystavoitteista on täydennetty
- Kehityksraporttiin on lisätty kohta kiinteistöjen jätehuollosta liitekuviineen.
- Täydennysrakentamisen periaatteisiin on tehty lisäys ekotehokkuudesta sekä riittävästä lumitiloista ja lumikuormien lähisiirtopaikoista asuinalueille.
- Vireillä olevan uuden asuntokerrosalan määrää on tarkennettu sivulla 53 'Eheyttä täydennysrakentamisella'
- Kehityskuvareporttiin on lisätty tekstiä kestävästä rakentamisesta kohtaan 2.1 ekologinen kaupunki.
- Viitteellisiin selostuksiin täydennysrakentamiskoista (1-19) on lisätty raportin nähtävilläolon aikana saadut asukaspalautteet kustakin kohteesta
- Karttaa täydennysrakentamiskoista on päivitetty vireillä olevien kohteiden ja kahden uuden kohteen (18,19) osalta (kuva 113)
- Karttaa Martinlaakson täydennysrakentamisen ja palveluiden sijoittumisen mahdollisuuksista on päivitetty vireillä olevien täydennysrakentamiskohteiden osalta (Kuva 148)
- Havainnekuvaa (kuva 150) yleissuunnitelmasta on päivitetty vireillä olevien kohteiden osalta

Martinlaakson kehityskuvaan tulee palata alueella vireillä olevissa asemakaavoissa, asema-kaavamuutoksissa tai muissa suunnitelmissa. Tällöin tulisi tarkistaa aluekohtaisesti, mitä kehitystoimenpiteitä tai rajoituksia on kyseiselle paikalle kehityskuvassa esitetty.

4. Liitteet

Liite A. Kaavatilanne

Liite B. Työryhmän kokoonpano

Liite C. Lähteet

Liite D. Kuvalähteet

Liite E. Erilliset liitteet

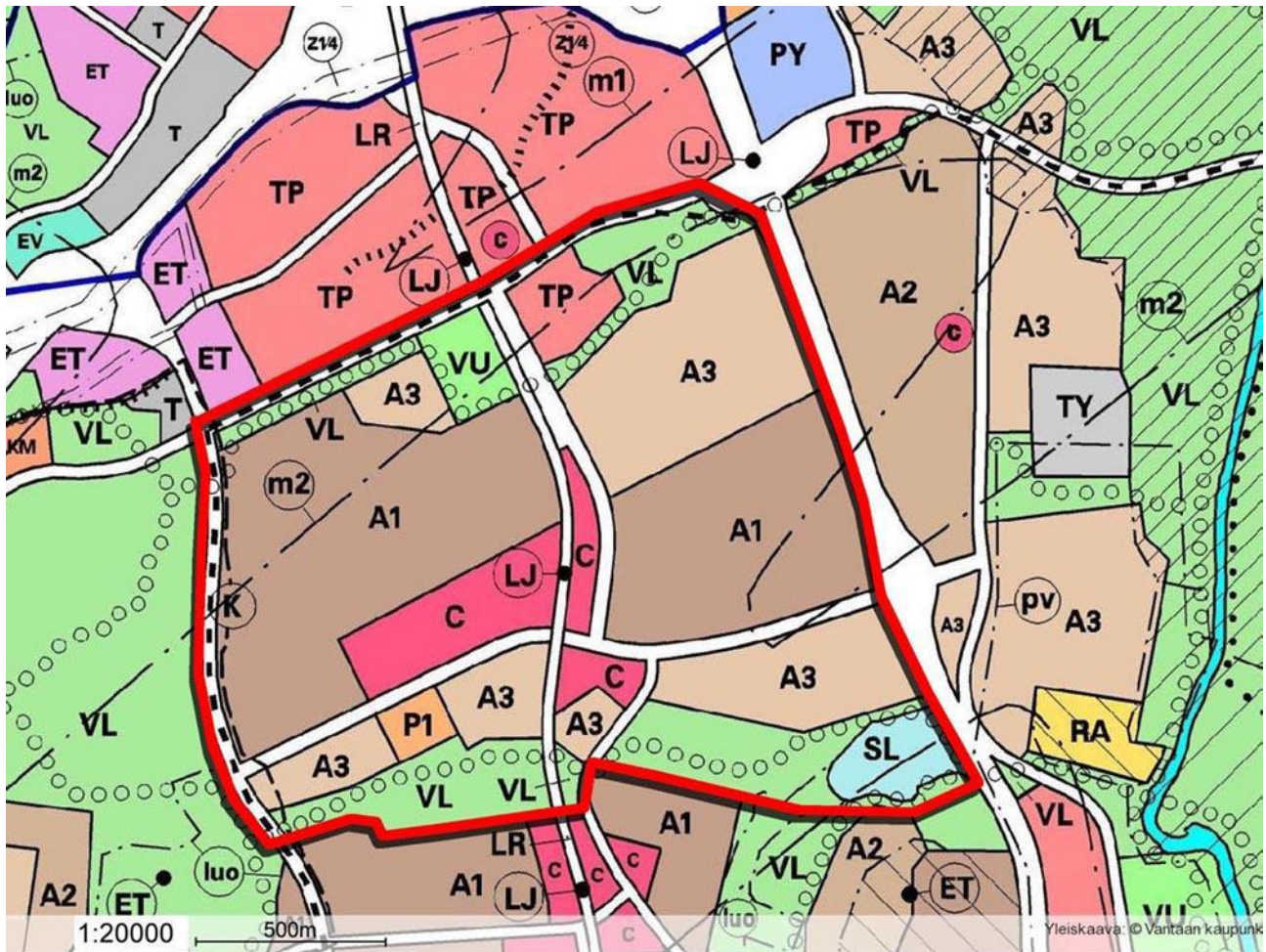
A. Kaavatilanne

Maakuntakaavassa (YM 8.11.2006) alue on keskustatoimintojen aluetta. Valmisteilla olevassa 2. vaihemaakuntakaavassa Martinlaakso ei ole enää keskusta vaan tiivistettävää aluetta.

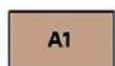

Yleiskaavassa (Kv 17.12.2007) alue on pääosin keskustatoimintojen aluetta (C) ja tehokkaan asumisen aluetta (A1). Alueen etelä- ja pohjoisosassa on myös pientaloaluetta (A3).

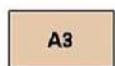

Yleiskaavamerkinnot ja -määräykset

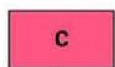
Tehokas asuinalue

Alueelle saa rakentaa ensisijaisesti asuinkerrostaloja. Alueella voidaan sallia asuinympäristöön soveltuvia työtiloja.

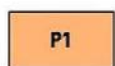
Pientaloalue

Alueelle saa rakentaa ensisijaisesti pientaloja. Alueella voidaan sallia asuinympäristöön soveltuvia työtiloja.

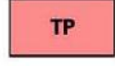
Keskustatoimintojen alue

Alue varataan toimisto-, liike- ja palvelutiloille, asunnoille sekä keskusta-alueelle soveltuville työpaikkatoiminnoille.

Palvelujen alue

Alue varataan yksityisille ja julkisille palvelutiloille. Alueella voidaan sallia urheilukenttiä, majoitus- ja ravitsemustiloja sekä näyttely-, koulutus-, virkistys- ja kulttuuritiloja. Alueelle ei saa sijoittaa vähittäiskaupan suuryksikköä.

Työpaikka-alue

Alue varataan työvoimavaltaisiin ja ympäristöhäiriötä aiheuttamattomia toimistoihin, tuotantoon ja palvelutyöpaikkoja varten.

Lähi-virkistysalue

Alue varataan yleiseen virkistystoimintaan ja lähiluokeluun. Alueella sallitaan ulkoilua tai muuta yleistä virkistystoimintaa palveleva rakentaminen. Maisemaa muuttava maanrakennustyö, puiden kaataminen tai muu näihin verrattava toimenpide on luvanvaraista kuten maankäyttö- ja rakennuslain 128 §:ssä on säädetty.

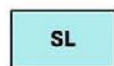

Ohjeellinen ulkolireitti

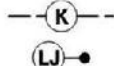
Urheilu- ja virkistyspalvelujen alue

Alue varataan urheilu-, virkistys- ja vapaa-ajantoinnille. Alueella sallitaan näihin toimintoihin liittyvä rakentaminen, ei kuitenkaan suurten urheilukenttien rakentamista.

Luonnonsuojelualue

Luonnonsuojelulain nojalla rauhoitettu tai rauhoitettava luonnonsuojelualue. Alueen suojele turvataan maankäyttö- ja rakennuslain nojalla, kunnes luonnonsuojelulainsäädännön mukainen rauhoitus astuu voimaan. Alueella sallitaan ainoastaan sen käyttötarkoitusta palveleva vähäinen rakentaminen. Maisemaa muuttava maanrakennustyö, puiden kaataminen tai muu näihin verrattavissa oleva toimenpide on luvanvaraista siten kuin maankäyttö- ja rakennuslain 128 §:ssä on säädetty.

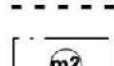

Maakaasun runkojohto

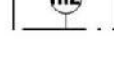

Joukkoliikenteen terminaali

Alueella varaudutaan raiteliikenteen tai linja-autoliikenteen terminaali-rakennusten ja pysäkkialueiden sekä liityntäpysäköintin tarpeisiin.

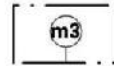

Ohjeellinen joukkoliikenteen runkoyhteys

Lentomeluvyöhyke 2 (LDEN 55-60 dB)

Alueella ei sallita uuden asutuksen eikä uusien sairaaloiden, hoitolaitosten, vanhainkotien, päiväkotien, oppilaitosten rakentamista tai muiden sellaisten toimintojen sijoittamista, jotka ovat herkkiä melun haittoille. Alueella jo olevan asutuksen ja melulle herkkä muun toiminnan säilyttäminen, korjaaminen ja vähäinen täydentäminen on mahdollista.

Lentomeluvyöhyke 3 (LDEN 50-55 dB)

Nimi	Toimenkuva	Osuus/ vastuualue/ kommentointi
<i>Kaupunkisuunnittelu:</i>		
Heikkola Joni	yleiskaavasunnittelija	kaupalliset palvelut, osayleiskaavallinen näkemys
Jaakola Ari, kevät 2012 asti	tietopalvelupäällikkö	haastattelututkimuksen kommentointi
Järvi Mikko	kaavoitusinsinööri	täydennysrakentamisen kannattavuus, kaavatalous
Jäppinen Sakari	yleiskaavasunnittelija	kaupalliset palvelut, osayleiskaavallinen näkemys
Kallaluoto Timo	aluearkkitehti	taustat, 90-luvun kehityshankkeet, yhteydenpito eri tahoihin, suunnitteluedellytysten varmistaminen
Kauhanen Jyrki	asemakaavasunnittelija	täydennysrakentamisen ideointi
Laine Tarja	kaupunkisuunnittelujohtaja	kannustus ja kommentointi, yhteydenpito eri tahoihin, suunnitteluedellytysten varmistaminen
Muukka Laura	maisema-arkkitehti	nykytilanteen analyysi, ekologinen kaupunki –periaatteet, ulkotilojen kehityskuva, täydennysrakentamisen ideointi
Mäki Paula	harioittelija	asukashaastattelut

Oikkola Anne	asemakaavasuunnittelija	täydennysrakentamisen ideointi
Pentinmikko Anitta	kehityspäällikkö	"sparraus", keskustojen yleisen kehittämisen periaatteet
Rajala Johanna	asemakaavasuunnittelija	analyysit, täydennysrakentamisen ideointi, kokonaisuuden ja raportin kokoaminen, työn organisointi, havainnekuvat
Rapo Päivi, kevät 2013 alkaen	tietopalvelupäällikkö	haastatteludatan hyödyntäminen (Harava-pilottikohde)
Shala Agon	kesätyöntekijä	Martinlaakson lähiympäristön kehittämiseen liittyvä ideointi ja luonnostelu, mm. Mika Häkisen aukion parannusehdotukset
Elinkeinopalvelut:		
Jose Valanta	elinkeinojohtaja	Elinvoimaiset keskustat
Kuntatekniikka:		
Burjam Heidi	maisema-arkkitehti	viheralueet, julkiset ulkotilat
Heiska Ilari	liikenneinsinööri	liikenneasiat yleisesti, paikoitus
Hiltula Mira	insinööriharjoittelija	esteettömyys
Hulkko Tiina	liikenneinsinööri	joukkoliikenneasiat
Jääskeläinen Paula	Kehitysinsinööri	Kunnallisteknisten sopimusten valmistelu
Keskinen Hanna	maisema-arkkitehti / puistosuunnittelupäällikkö	viheralueet, julkiset ulkotilat
Komulainen Elina, kevät 2013 alkaen	suunnitteluinsinööri	hulevedet, tekniseen huoltoon liittyvät kysymykset
Koskinen Emmi	liikenneinsinööri	joukkoliikenneasiat, esteettömyys
Orava Marika, syksy 2012 asti	vesihuollon suunnittelupäällikkö	hulevedet, tekniseen huoltoon liittyvät kysymykset
Pasanen Teppo	liikenneinsinööri	liikenneasiat yleisesti, kevyt liikenne, Laajanii-tyntien ideointi
Virtanen Jaana	liikenneinsinööri	liikenneasiat yleisesti, esteettömyys
Rakennusvalvonta:		
Kärki Matti	lupa-arkkitehti	kaupunkikuva, täydennysrakentamisen ideointi
Kaupunginmuseo:		
Moberg Jaana, syksy 2012 asti	rakennustutkija	suojelukohteet
Vuojolainen Anne/ Paa- vola Susanna, 2013 alk.	rakennustutkija	suojelukohteet
Yrityspalvelut:		
Henriksson Tomi	asumisen erityisasiantuntija	asuntopolitiikka, asumisen kehittäminen
Hurme Tuula	Asumisasioiden päällikkö	asuntopolitiikka, asumisen kehittäminen
Virkkunen Heikki	Projektijohtaja	keskustojen kehittäminen
Koivisto Sakari	Projektijohtaja	keskustojen kehittäminen
Ympäristökeskus:		
Vähämäki Jaakko	Johtava ympäristösuunnittelija	ympäristöasiat
Tilakeskus:		
Juolahti Mikko	Rakennuttaja-arkkitehti	kaupungin omistamien kiinteistöjen hallinta ja käyttö
Tanner Ritva	Rakennuttaja-arkkitehti	kaupungin omistamien kiinteistöjen hallinta ja käyttö
Törmä Arja	Rakennuttaja-arkkitehti	kaupungin omistamien kiinteistöjen hallinta ja käyttö
Sosiaali- ja terveyden- huollon toimiala:		
Mellais Asta	suunnittelija	Palveluympäristö ja toimitilat

Sivistystoimi, rakentamisasiat:		
Kurki Aimo	toimistoarkkitehti	Koulujen ja oppilaitosten palveluverkko
Riehungangas Päivi	suunnittelija	Varhaiskasvatuksen palveluverkko
Asukkaat:		
Martinlaakson asukasyhdistys		kommentointi, työpajoihin osallistuminen tms.
Asukkaat		kommentointi, työpajoihin osallistuminen tms.
Yritykset:		
Martinlaakson Ostari/ Citycon		kommentointi, työpajoihin osallistuminen?
muita?		
Muuta:		
Myyrmäen aluetoimikunta		kommentointi, työpajoihin osallistuminen?

C. Lähteet

- Gehl, Jan (2001), *Life between buildings – Using public space*, The Danish Architectural Press, Skive
- Hirvonen, Sari (2005). *Ruraali Urbaani - Vantaan kaupunkisuunnittelun historia*. Vantaan kaupunkisuunnittelu 8/2005, C18:2005
- HSL Helsingin seudun liikenne, *Helsingin seudun pääpyöräilyverkon ja pyöräilyn laatukäytävien määrittely*, HSL:n julkaisuja 21/2012, 2012.
- KSV (2013). Helsingin yleiskaava. *Helsingin palveluverkkoselvitys sekä tavoiteverkko 2050*. Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston yleissuunnitteluosaston selvityksiä 2013:10.
- Lynch, Kevin (1990), *The image of the city*: The M.I.T. Press, Cambridge, USA
- Mattsson, Ruut-Maria. *Shared Space –suunnittelumetodin soveltaminen ja käyttömahdollisuudet Suomessa*. Diplomityö, Tampereen teknillinen yliopisto, 2009.
- Mäki, Paula. *Kaupunkitila osana nuorten arkea - Hengailun tiloja suomalaisessa lähiössä*. Pro gradu –tutkielma, Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos, Jyväskylän yliopisto 2012
- Nylund, Aulis. *Martinlaakso – arkea ja juhlaa*, Martinlaakson Asukasyhdistys ry, 2009
- Paavola, Susanna. *Rakennuskulttuuri Martinlaaksossa*, Vantaan kaupungin museo, 28.5.2013
- TRAST, Trafik för en attraktiv stad. Trafikverket. 2006, http://www.trafikverket.se/PageFiles/56347/gatutyper_en_exempelsamling.pdf
- Uudenmaan liitto (2013). *Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaava. Kaupan palveluverkon mitoittaminen ja vaikutusten arviointi*. Uudenmaan liiton julkaisuja E-125 – 2013.
- *Vantaa alueittain 2010*
- YTK ryhmätyö 2011: *suunnittelukäsitykset case Vantaa*

D. Kuvalähteet:

- Arkkitehtitoimisto Rouhiainen: 16-18, 66
- Asukastilaisuudesta kerätys kommentit: 64-65
- Henriksson Tomi: 39, taulukot 1-4
- Hiltula mira: 137
- http://www.trafikverket.se/PageFiles/56347/gatutyper_en_exempelsamling.pdf : 113
- Jäppinen Sakari: 49, 51, taulukko 5
- Järvi Mikko: 116
- Kauhanen Jyrki: 115
- Komulainen Elina: 94, 99, 100
- Lehikoinen Elina: 96
- Liikennesuunnittelu, Vantaan kaupunki: 132
- *'Martinlaakso – arkea ja juhlaa'* –Kirjasta, Nylund, Aulis. 8, 53-60
- Muukka Laura: 5, 11-13, 42, 50, 82-83, 112, 124
- Muukka Laura ja Rajala Johanna: 35,

- Mäki Paula: 61-63
- Niskanen Petteri: 153
- Niva Seppo: 95, 98
- Martinlaakson kehityshanke 1996: 9
- Olkkola Anne: 138-140, 142
- Pasanen Teppo: 48, 118-122, 125, 126, 128-131, 136
- Raami Pertti: 14,15,19-27, 40, 44, 67
- Ramboll Oy: 88
- Salpa Rakennuttaa –lehti 1968: 7
- Vesanen Sari: 97
- Ympäristökeskus, Pienvesiselvitys: 6
- Muut kuvat: Johanna Rajala

E. Erilliset liitteet

- Liite 1. Asukashaastatteluita
- Liite 2. Nettikysely Martinlaakson kehittämistä, touko- ja kesäkuu 2013, vastaukset ja palautteet
- Liite 3. Paavola, Susanna. *Martinlaakson rakennusperintö*, Vantaan kaupunginmuseo, 7.2.2014
- Liite 4. Asukastyöpajan palautteet 8.4.2014
- Liite 5. Mielipiteet ja lausunnot kehityskuvaraportista 19.1.2015
- Liite 6. Harava – karttapohjaisen nettikyselyn palaute 4.12.2014

Alla olevat kommentit on kerätty työpajan aikana ja ne edustavat eri osallistujien mielipiteitä aiheen mukaan:

1. Elinvoimainen Martinlaakso

- ➔ Keskustojen kehittäminen, palvelut, yritykset, yrittäminen
- ➔ Aukkaiden oma kaupunki: Osallistuminen, kyselyt, yhteisöllisyys

Kommentit kartalla:

- *uusi ostari hyvä ja viihtyisä, alueen imagon kannalta hyvä*
- *aortta*
- *toimitiloja (toimistot) Martinkeskuksen tontin rakentamisen yhteyteen*
- *Laajavuorentien K-kauppa hyvä*
- *vanhan uimahallin tilalle uusi tavallinen uimahalli ja kunnon kuntosali*
- *urbaani syke voisi jatkua Kukinpolulle saakka*
- *työpaikkoja, toimistotiloja Martinkeskuksen uuden rakentamisen yhteyteen*
- *terveyskeskus ja kirjasto pitää säilyä!*
- *työpaikkoja vanhaan ostariin, jos säilyy?*
- *uimahalli pian käyttökuntoon!’*
- *asemalle maalauksia, esim. juna tai lentokone*
- *alikulkujen maalaus!*
- *Martinkeskukseen aulakahvio*
- *Asemanseudulle maalatut seinät*

Muut kommentit:

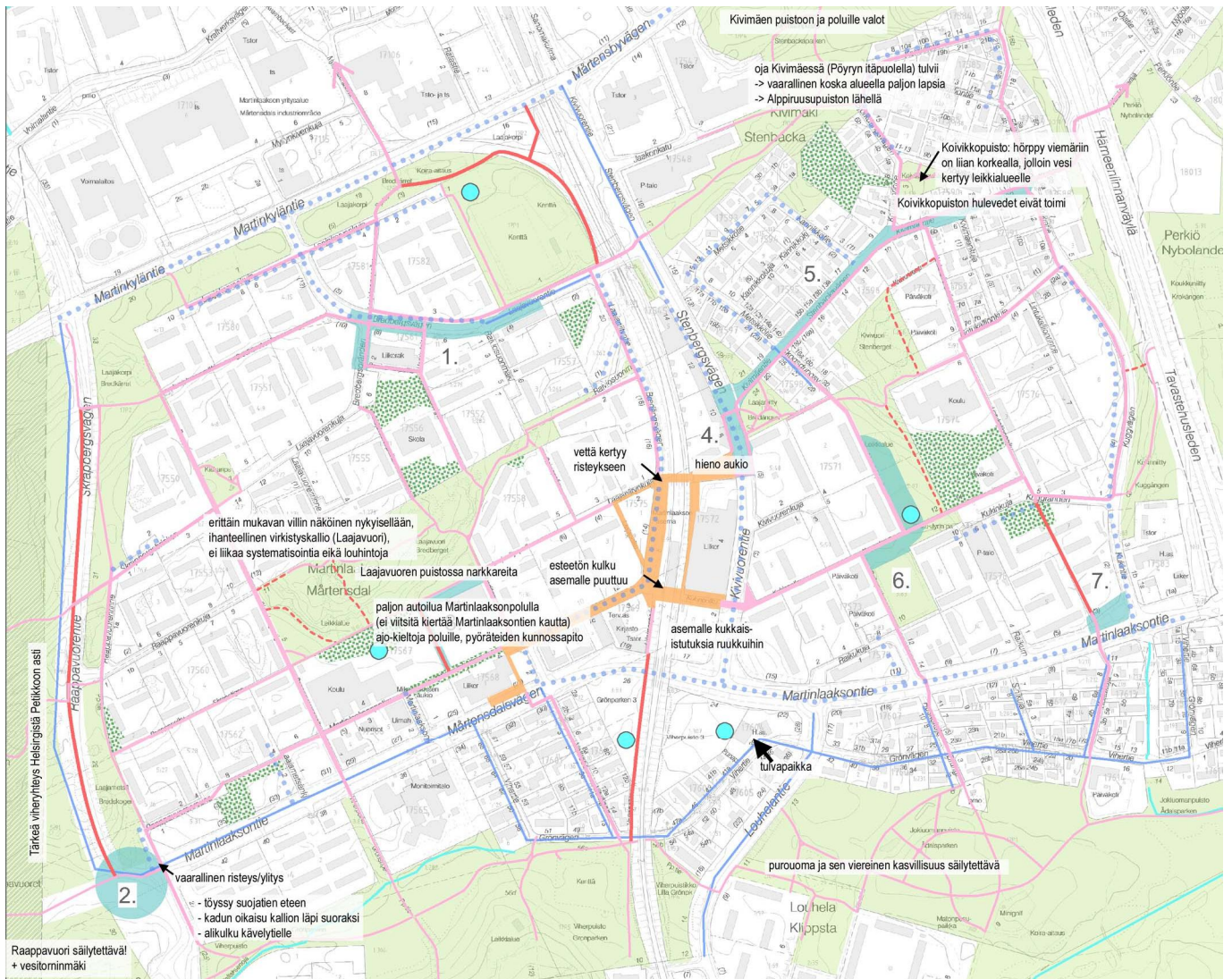
- lisää asukkaita jotta palvelut säilyy
- ei saa jämähtää vanhaan, pitää katsoa eteenpäin
- sekoittunutta rakennetta, asuminen, työpaikat, palvelut
- Alepalle olisi hyvä osoittaa tilapäinen kivijalkaliiketila, joka rakennettaisiin ennenkuin Martinkeskus puretaan, länsiosien (Raappavuoren viereiset) asukkaat tarvitsevat sitä
- vanhusten perhepäivähoito
- kokonaisuus uimahalli- asema- ostari
- lisää kuntopolkuja
- alikulkua voisi maalata
- Martinlaakson tulisi olla avoin ja kutsuva myös nuorille
- nuorille kilpailukykyiset asuntomahdollisuudet
- Martinlaaksoa pitää kehittää, ei pidä jämähtää vanhaan
- vaikea saada ihmisiä liikkeelle yhdistystoimistaan
- uusi slogan: mahdollisuuksien Martinlaakso
- haluttaisiin kahvilla, jonne on helppo mennä, kulkuyhteyksien solmupisteeseen
- luotetaan ihmisiin, annetaan vastuuta ja tehtäviä
- esteetön keskusta-alue tärkeä
- Martinkeskuksen Alepa voitava siirtää väliaikaispaikkaan, jos Martinkeskus puretaan, paikan oltava tarpeeksi lännessä, jottei kaukana asemasta asuvat ala autoilla ostoksille
- kivijalkakauppoja tarvitaan (elintarvikkeet), tuleeko kivijalkakauppojen paikkoihin kaljakuppiloita?
- outlet/kirppiskeskus
- Pelätään ettei uusia liiketiloja tule alueelle, ettei alue houkuttele tarpeeksi
- vanhan ostarin palvelut -> Martinkeskus enemmän suojeltava kuin asema (historia), kunnon peruskorjaus tarvittaisiin, mutta omistajat ei halua, ei toimi nykyään
- Martinkeskus pitää purkaa, ei samanlaisia virheitä uudestaan, pitää tehdä toiminnallisia
- muitakin työpaikkoja kuin kauppoja, monimuotoista
- ruoan jakelupiste vähäosaisille
- ne, jotka haluavat urbaania sykettä eivät asu Vantaalla
- ihmiset eivät kiinnostu asukasyhdistyksestä
- väylä ostarilta uimahallille -> kaupat tulisi keskittyä kävelytien varrelle, elämän virta -> voisi jatkua asemalta Kukinpolulle, hyvä auraus ja hiekoitus, turvallinen
- eri toimintojen rypäs, tukevat toinen toisiaan
- miten elinvoima houkuttelisi nuoria? – hintataso, kulkuyhteydet, palvelut, korkeatasoiset koulut
- kirjasto ja terveyskeskus tarvitaan tulevaisuudessakin
- Vantaalaisille asukasyhdistyksille yhteistä seminaaria toivottiin
- martsailainen yhteisöllisyys? ei pidä lähteä negatiivisuudesta, mahdollisuuksien Martinlaakso
- miten nuoret kiinnostuisivat?
- pitää luottaa ihmisiin, he osaavat tehdä itse! (vertaa Myyrmäki liike)
- elävä kaupunki, missä ihmiset luontaisesti kulkee (ei liika elävää tilaa, jos ei ihmisiä, jotka käyttävät)
- tarvitaan kahvila, johon on helppo mennä (vertaa Pemböle)
- lapsiperheitä muuttaa alueelle paljon, turvallisia paikkoja kohdata
- seurakunta ja ratahallintokeskus mukaan suunnitteluun
- elinvoimaisuus: väylä ostarilta asemalle, aortta, kirjasto, raitilla helppo liikkua, olisi sisäkatu... , vanhuksien -> vaikeita kohtia, aseman kytkeminen ostarille, terveyskeskus, Kukinpolulle jatke, Martinkeskus on surullinen -> parantaa voi vain purkamalla
- Alueen kehittäminen tärkeämpää kuin paikalleen jämähtäminen
- Martinlaakson länsipuolelle kauppa
- Martinlaakson itäosaankin haluttaisiin asukastilaa
- Martinlaaksoon torialue
- Martinkeskus: palveluita paljon aikoinaan, kirpparit, jotain pitää tehdä, parempi kuin vanha, toisista merkkipilarit, Alepa ei riitä, uusi on tärkeää, tarvitaan muutoksia
- Pitää luottaa ihmisiin
- Tiloja toimintaan: esim. toppahousutanssit, lapsiperheiden kohtaaminen
- raitti/aortta uimahallilta asemalle: asumista, kauppoja, ravintolat, kirjasto, uimahalli, terveysasema
- lisää liiketilaa Martinlaakson länsiosaan
- Martinlaaksossa tulisi olla riittävät kaupalliset palvelut, pelkkä päivittäistavarakauppa ei riitä
- liikenteellisesti hankala paikka nykyään

2. Viheralueet ja liikenne

- *Vihreä Martinlaakso: Viheralueet, hulevedet, kaupunkiviljely, viherkatot ym.*
- *Sujuva ja turvallinen liikkuminen: Kadut, raitit, esteettömyys, joukkoliikenne, pysäköinti*

Ulkotilat, kommentit kartalla:

- Kivimäen puistoon poluille valot
- Koivikkopuisto: hörppy viemäriin on liian korkealla jolloin vesi kertyy leikkialueelle
- erittäin mukavan villin näköinen nykyisellään, ihanteellinen virkistyskallio (Laajavuori), ei liikaa systematisointia eikä louhintoja
- paljon autoilua Martinlaaksonpolulla (ei viitsitä kiertää Martinlaaksontien kautta), ajokieltoja poluille, pyöräteiden kunnossapito
- asemalle kukkaisistutuksia ruukkuihin
- töyssy suojatien eteen, kadun oikaisu kallion läpi suoraksi, alikulku kävelytielle
- oja Kivimäessä (Pöyryn itäpuolella) tulvii -> vaarallinen koska alueella paljon lapsia -> Alppiruusu puiston lähellä
- vaarallinen risteys/ylitys
- Raappavuori säilytettävä! + vesitorninmäki
- vettä kertyy risteykseen
- esteetön kulku asemalle puuttuu
- hieno aukio
- Laajavuoren puistossa narkkareita
- Koivikkopuiston hulevedet eivät toimi
- Tärkeä viheryhteys Helsingistä Petikkoon asti

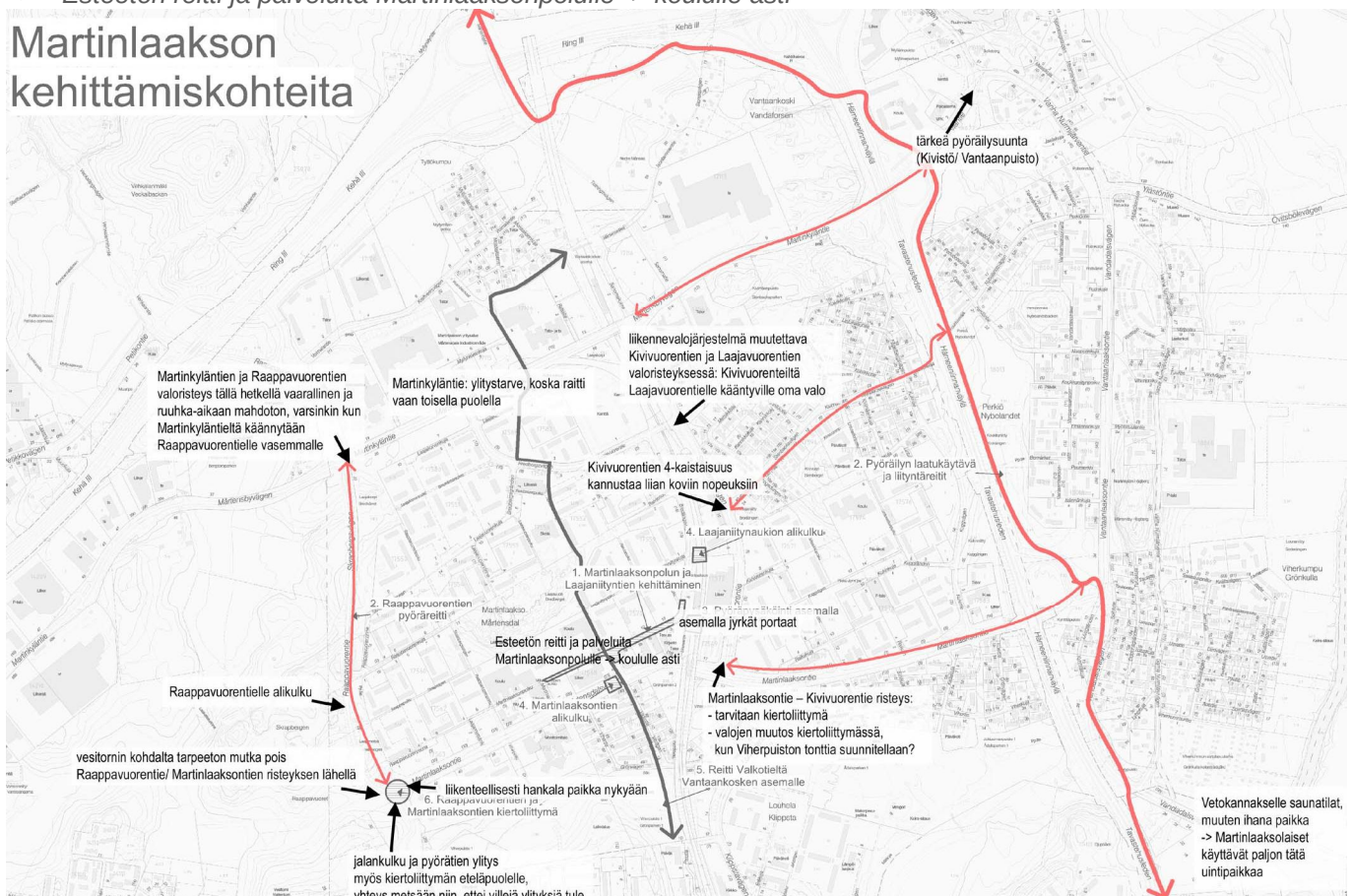
Ulkotilat, muut kommentit:

- Kehityskuva näyttää hyvältä viheralueiden kannalta
- valoja Kivimäen puistoon
- kaupalliset palvelut puuttuvat lounaisosasta Martinlaaksoa, Martinkeskuksen palvelut parannettava, opastus monitoimitalolle junalta on puutteellinen
- hyvää on "autoton" keskusta-> kevyen liikenteen väylä, luonnonläheisyys ei ole tiivistämistä -> voiko sitä säilyttää, mäet vähentävät liikkumista mäkien poikki
- luonnonläheisyys teemaan sopiva kasvillisuus -> ei vieraita lajeja
- esteetön pääsy kauppaan hankalaa, rakennusten sisäinen esteettömyys!, Kivivuorentien uudet talot jakavat mielipiteitä
- suosittuja taloyhtiöitä
- kävelykatu tosi hyvä ajatus
- jos Martinkeskusta ei pureta, sisätiloja viihtyisämmiksi, esim kasveilla
- kuntoliikkujien huomiointi (nyt ei mainittu), valaistusta, hiihtoreittejä, vaelluspolkuja
- lisää väriä betonipintoihin, puumateriaali
- kuntopolut ei parhaassa mahdollisessa kunnossa.
- Raappavuori + vesitorninmäki säilytettävä
- bensa-aseman lähellä olevat viheralueet säästettävä
- tarvitaan kestäviä penkkejä, on tehty ilkivaltaa

Liikenne, kommentit kartalla:

- Vetokannakselle saunatilat, muuten ihana paikka -> Martinlaaksolaiset käyttävät paljon tätä uintipaikkaa
- vesitornin kohdalta tarpeeton mutka pois Raappavuorentie/ Martinlaaksontien risteyksen lähellä
- asemalla jyrkät portaat
- Martinkyläntien ja Raappavuorentien valoristeys tällä hetkellä vaarallinen ja ruuhka-aikaan mahdollon, varsinkin kun Martinkyläntieltä käännytään Raappavuorentielle vasemmalle
- jalankulku ja pyörätien ylitys myös kiertoliittymän eteläpuolelle, yhteys metsään niin, ettei villejä ylityksiä tule
- liikennevalojärjestelmä muutettava Kivivuorentien ja Laajavuorentien valoristeyksessä, Kivivuorenteiltä Laajavuorentielle kääntyville oma valo
- tärkeä pyöräilysuunta (Kivistö/ Vantaanpuisto)
- Raappavuorentielle alikulku
- Martinlaaksontie – Kivivuorentie valojen muutos kiertoliittymässä, kun Viherpuiston tonttia suunnitellaan?
- Kivivuorentien 4-kaistaisuus kannustaa liian koviin nopeuksiin
- Kivivuorentie/ Martinlaaksontien risteys -> liikenneympyrä
- Martinkyläntie: ylitystarve, koska raitti vaan toisella puolella
- Esteetön reitti ja palveluita Martinlaaksonpolulle -> koululle asti

Martinlaakson kehittämiskohteita

Liikenne, muut kommentit:

- Bulevardimaisia teitä
- Vantaalla tapahtuu – infotaulut uusiksi, nykyiset epäsiistejä
- liikuntavälineitä kaikenikäisille -> purettavan koulun tilalle, Raappavuoreen "pölkkyjen" tilalle/lähelle
- raittiverkosto hyvä
- tunneleissa näkyvyys huono
- alikulkujen näkymät/peilit? Kaivokselassa malli
- kivijalkaliikkeiden pysäköintiratkaisut?
- Väriä hyvä olla, muttei kovin rajuja
- vaarallisen jyrkkä ylikulku Kivivuorentien yli
- tärkeä yhteys radan varrella Myyrmäkeen asti, laatutason nostaminen (nyt kuoppainen hiekkatie)

3. Kaupunkikuva ja Asuminen (Täydennysrakentaminen, rakennusperintö, arkkitehtuuri, asumistrendit, ym.)

Kommentit kartalla:

- Täydennysrakentamisaikka nro 1: Laajavuorentien koulun paikan avoimuus säilytettävä
- Täyd.rak.paikka nro 2: Martinkeskukseen uimahalli, ihan tavallinen
- Täyd.rak.paikka nro 3: purettavaan nuorisotaloon väliaikainen ruokajakelupiste (Vahti ry)
- Täyd.rak.paikka nro 4: joutomaata
- Täyd.rak.paikka nro 4: kolmiotontti hyvä paikka rakentamiseen
- Täyd.rak.paikka nro 5 ja 6: hyvä paikka rakentaa nykyistä hukkutilaa, hyvää työpaikkatilaa, radanvarsi hyvä
- Täyd.rak.paikka nro 6: ei liian korkeaa ja ihan kadun varteen, puro ja satakieli turvattava
- Täyd.rak.paikka nro 7: uusi rakentaminen matalaa
- Täyd.rak.paikka nro 9: korkeat talot ruutukaavassa -> tuulitunnelit
- Täyd.rak.paikka nro 9: autopaikat mietittyttävät
- Täyd.rak.paikka nro 16: Raappavuorentien suoristus n 16 kohdalla, tontti vapautuu rakentamiseen
- Täyd.rak.paikka nro 17: hyvä paikka rakentaa
- Täyd.rak.paikka nro 17: pitääkö skeittipaikka siirtää?
- parkkipaikkoja tyhjänä uudella ostarilla
- grilliparakki huonoa kaupunkikuvaa
- Laajaniitynaukio hyvä, tulee ulkomaat mieleen
- korkeaa rakentamista
- uusi ostari saisi olla pehmeämmän vihreä

MARTINLAAKSON TÄYDENNYSRAKENTAMISEN PAIKKOJA

Muut kommentit:

- voiko Martinlaakso olla hyvä kaikille ikäryhmille?
- kauppojen sijainti -> kivijalat takatila
- kuntopolku & hoito
- vanha ostari: siinä on vielä vanha luettelo liikkeistä, jotka ovat muuttaneet uuteen ostariin, luettelo on harhaan johtava
- työpaikkoja/atk-palvelut: lisää, tärkeitä, nuoria lisää: hintataso kilpailukykyistä, vantaan asunnotto-mat/paikallista ruokajakelua, mukaan paikalliset brändit
- liikkumisen virrat selvitettävä
- lisää kahviloita
- pysäköinnin riittävyys, kustannukset, varjostukset, liityntäpysäköinti
- sukupolvenmuutokset elävöittäneet ja nuorentaneet, uusi syntyminen
- ei paljon linjasaneerattuja taloja, joten samalla tasolla vanhat 2000–2500 e/m², uudet 4000 e/m²
- kerroksellisuus, esihistoria, keskiaika, Göran Bonde!
- uusi rakentaminen ei saa varjostaa nykyistä rakennuskantaa
- Laajaniityntien täydennysrakentaminen kiinnostaa
- Kukinpolku rähjäinen, voi kauppaa tulla?
- puistomaista arkkitehtuuria, tyylikästä, hillittyä, ei räikeää, levotonta
- tuuliefekti Laajaniityntien varrella?
- assan grilliparakki hirveä
- Miten rakennusaikaiset palvelut järjestyvät?
- Martinlaaksonpolun julkisten rakennusten käsittely kokonaisuutena -> paikoitus Martinlaaksontieltä, Kivivuorentie toimii liikenteellisesti
- uusi uimahalli samalla kuin muut ympäröivät uusiutuu
- Martinlaaksonpolku ajorata – kääntöpaikka
- toimistorakentamista äänivalleiksi isoille väylille
- asemalle rajoitettu kulku: "suljettu lipunmyynti"
- pysäköintipaikkojen riittävyys turvattava
- kivivuorentien varren uusi asuntorakentaminen jakaa mielipiteitä
- Laajaniitynaukio kiva -> kuin ulkomailla
- ei parkkipaikkoja naapurikuntalaisille paitsi lentomelualueille
- Martsarissa linja-autoasema, joka toimii (miksi suunnitella Myrtsiin)
- uusi ostari järkyttävän näköinen
- enemmän senioreille (vertaa päiväkodit)
- Ei massiivisia korkeita kerrostaloja (vertaa Martsarin ostarin massiivitalot)

Kaupunginhallitus 3.3.2014 päätti asettaa nähtäville 30 päiväksi (19.3.-17.4.2014.) MRA 30 §:n mukaisesti 24.2.2014 päivätty Kehityskuvaraportti 014200, Martinlaakso 17 / Martinlaakson kehityskuva, sekä oikeutti kaupunkisuunnittelun pyytämään tarvittavat lausunnot Martinlaakson kehityskuvasta nro 014200, Martinlaakso. Lausuntoja saatiin 3 kpl ja mielipiteitä 5 kpl.

NRO 1: Reijo Vainio, 10.4.2014**Lausunto:**

Liitteenä olevista tiedostoista selviää toivomus Metsikköpolun ja Kukinpolun kulmassa olevan "puiston" kunnostukseen liittyvät toiveeni - joiden täyttymistä olen odottanut vuodesta 1971, jolloin siitä maksoimme asutokaupan yhteydessä. (Liitteenä olevissa kuvissa alue on selvästi vettynyt)

Vastine:

Martinlaakson ulkotilojen kehityskuvassa alueelle on asetettu seuraavia kehittämistavoitteita:

- Paikkaan on osoitettu uusi hulevesiaihe tontilla tai puistossa.
- Samalla on todettu, että kentän ympäristö olisi kunnostuksen tarpeessa. Pikku-Jyrin puistoa kentän ja Kukinpolun välissä tulisi kehittää jatkossa puistomaiseksi: valoisammaksi ja paremmin kulutusta kestäväksi. Hulevesien viivyttäminen Kivivuoren lounaisosassa olisi mahdollista.

Ulkotilojen kehittämistarpeet voidaan ottaa esille, kun lähialueita kaavoitetaan. Alueiden yksityiskohtaisemmasta jatkosuunnittelusta, toteutuksesta ja ylläpidosta vastaa kuntatekniikka.

Tarkistukset:

-

NRO 2: Aulis Nylund, 10.4.2014**Lausunto:****1. ELINVOIMAINEN MARTINLAAKSO**

◆ Keskustojen kehittäminen, palvelut, yritykset, yrittäminen

◆ Asukkaiden oma kaupunki: osallistuminen, kyselyt, yhteisöllisyys

Martinlaakso kaipaa eniten palvelujen kehittämistä. Alueelle on turhaa muodostaa enää uusia "keskustoja". Yksi keskusta on jo – bussiterminaalin ja uuden ostarin alue. Laajaniitynaukiolle pitäisi tehdä jotain. Nyt se seisoo tyhjän panttina. toritoimintaa ja tapahtumia. Laajaniityntien aukio puolestaan on alueen varsinainen juhlapaikka lipputankoineen ja muistolaattoineen.

Laajaniityntien muuttaminen "pihakaduksi" tai "raitiksi" on erittäin hankalaa toteuttaa. Aseman puoleisessa mutkassa jyrkät portaat tai hankala huonosti hoidettu kiertotie.

Kehityskuvan viitteellisen talomuurin rakentaminen Laajaniityntien pohjoispuolelle yksityisten taloyhtiöiden tontille ei tule onnistumaan. Yksimielisyyttä kolmessa eri taloyhtiössä ei varmasti saada.

Palvelut Martinlaaksossa ovat jopa heikommät kuin pienessä kirkonkylässä (esim. Loppi). Kaupalliset palvelut ovat hajautettuna liian kaukana toisistaan. Esimerkiksi Martinkeskuksessa oli aikaisemmin sekä S-ryhmän että K-ryhmän kaupat rinnakkain. Uuden ostarin palvelut ovat radan länsipuolen liikuntarajoitteisille erittäin vaikeasti tavoitettavissa (taksilla pääsee parhaiten suoraan muualle). Pienliikkeitä ja pienyrityksiä ei juurikaan ole.

Asukkaiden osallistuminen erilaisiin tapahtumiin on verrattain laimeaa. mm. mmutamman aktiivin turvin toimivan asukasyhdistyksen järjestämät Martinmarkkinat toimivat juuri niin kauan kuin rahaa riittää (kirjan myynnistä saaduilla tuloilla).

Yhteisöllisyyttä löytyy taloyhtiöissä erilaisten omien talkoiden, vuosijuhlien ja kirpputorien muodossa. Tietämissä taloyhtiöissä kauemmin asuneet asukkaat tuntevat hyvin toisensa.

Laajavuoren laulu on hyvä esimerkki alueen luonnoläheisen ilmeen toteuttamiseksi ja "Martsarin hengen" luomiseksi omalla tavallaan.

2. VIHERALUEET JA LIIKENNE

♦ Vihreä Martinlaakso: viheralueet, hulevedet, kaupunkiviljely, viherkatot ym.

♦ Sujuva turvallinen liikkuminen: kadut, raitit, esteettömyys, joukkoliikenne, pysäköinti

Martinlaakso on alun pitäen mielletty luonnonläheiseksi, väljästi rakennetuksi, viihtyisäksi, valoisaksi ja yhtenäisen ominaisilmeen omaavaksi kerrostalovaltaisiksi lähiöksi. Uudet Kivivuorentien varren rakennukset kuten tornitalo, uuden ostarin parkkitalon tiilimuuri ja tummanpunatiiliset asuinkerrostalot vinoräystäineen ovat jo pilanneet alueen valoisaa vaaleasävyisen kokonaisilmeen. Viheralueet tulee säilyttää nykyisellään.

Hulevesistä ei Martinlaaksossa juurikaan ole ongelmia, koska alue on niin monimuotoinen korkeuseroineen. Kaupunkiviljelylle tai viherkatoille ei juurikaan ole mahdollisuuksia Martinlaakson kerrostaloalueilla.

Martinlaakso suunniteltiin jo alun alkaen jalankulkijoille (myös koululaisille) turvalliseksi liikkua, koska koko Laajavuoren ympäristö on täysin autoilusta vapaata aluetta. Laajaniityntien muodostaminen ”raitiksi” on selostettu kohdassa 1.

Monimuotoisen ja melkoisia korkeuseroja käsittävän maiseman vuoksi liikuntarajoitteisilla saattaa olla monin paikoin hankaluuksia. Erityisesti siirtyminen radan länsipuolelta itäpuolen palveluiden saavuttamiseksi on hankalaa (myös lapsiperheille). Myös eräissä asuinkerrostaloissa hissit sijaitsevat eri tasossa kuin asunnot. Joukkoliikenne on nykyisellään erittäin hyvä Martinlaakson sijainnin vuoksi. Vieraspysäköinti on koko alueella erittäin hankalaa ja vaikeaa toteuttaa, kun kadunvarsipysäköintikin on yleisesti kiellettyä.

3. KAUPUNKIKUVA JA ASUMINEN

♦ Täydennysrakentaminen, rakennusperintö, arkkitehtuuri, asumistrendit ym.

Täydennysrakentaminen todetaan Martinlaakson kaltaisessa lähiössä lähinnä kirosanaksi, koska sillä vain tuho-taan alueen luonnonläheisyys, väljyys ja viihtyvyys. Jo toteutuneilla täydennysrakentamisilla (ks. edellinen kohta) on Martinlaakson ominaisilme tuhottu. Länsipuoli on vielä säästynyt. Laajavuoren koulun tontille rakentamisessa on huomioitava lähirakennusten ominaispiirteet ja sävyt. EI MITÄÄN AKKITEHTONISTA SOOLOILUA!

Martinkeskus on säilytettävä jo Vantaan kaupungin rakennusperintö-dokumentin esittämällä tavalla ja sen palveluita parannettava läntisen alueen asukkaita paremmin palvelevaksi (tatuointiliike? – kenellä vanhuksella on tarve).

Martinlaaksolla on oma 70-luvun kokonaisarkkitehtuuri. Se tulee säilyttää ja huomioida myös kaikissa korjaus- ja täydennysrakentamistoimenpiteissä. Valtaosin taloyhtiöt ovat jo suurelta osin parantaneet alueen ilmettä omilla peruskorjauksillaan.

Vastine:

- Martinlaakson kokonaisvaltaisessa suunnittelussa pyritään luomaan alueelle kerrostuneisuutta kuten 90-luvun kehityshankkeessa tehtiin. Uusi rakentaminen pyritään sovittamaan nykyiseen rakennuskantaan. Rakentamisessa saa kuitenkin näkyä tämän päivän moderni arkkitehtuuri. Nykyisen rakennuskannan korjausrakentamisessa tulee säilyttää kunkin aikakauden arkkitehtuurille ominaiset piirteet.
- Asunto-osakeyhtiöiden tonteille ehdotettu täydennysrakentaminen voidaan kaavoittaa vain tontin omistajan aloitteesta. Tällöin neuvotellaan tontin omistajien kanssa, sekä selvitetään rakentamisen kannattavuus ja soveltuminen kaupunkikuvaan.
- Vantaan liikennesuunnittelu on tehnyt esteettömyyskartoituksen Martinlaakson keskusta-alueesta. Alue sijoittuu vanhusten palvelutalojen ja keskeisten palvelukohteiden välille. Selvityksessä on määriteltä rajatun alueen kulkuväylien, risteyksien, ennalta määriteltujen palvelukohteiden sisäänkäyntien sekä joukkoliikennepysäkkien esteettömyyden nykytila. Nykytila-analyysin pohjalta on esitetty toimenpide-ehdotukset esteettömyyden parantamiseksi alueella. Selvityksen toimenpide-ehdotukset otetaan huomioon alueen jatkosuunnittelussa.
- Kehityskuva osana on tutkittu nykyisten ja uusien palveluiden sijoittumista alueelle. Palveluita sijoituu erityisesti Martinlaaksonpolun varteen, raitille uudelta ostarilta koululle. Nykyisellä Martinkeskuksen tontilla esitetään asuinrakentamisen lisäksi päivittäistavarakauppa ja kivijalkakauppoja elävöittämään katutilaa. Myös Martinlaaksontien varteen on tarkoitus suunnitella elävää katutilaa, kivijalkakauppoja ym. Myös paikkoja uusille kaupungin palveluille on tutkittu osana kehityskuvaa. Martinlaakson väestömäärän kasvaessa kasvaa myös vähittäiskaupan sekä kaupallisten palveluiden kysyntä, jonka johdosta myös liiketilaa tarvitaan todennäköisesti lisää alueella.
- Uusi rakentaminen suunnataan yleiskaavan mukaisille täydennysrakentamisalueille, erityisesti nykyisille pysäköintikentille. Rakennetaan enemmän ja monipuolisemmin purettujen rakennusten tilalle, ja vain vähän viheralueille.

Tarkistukset: -

NRO 3: Anna-Riikka ja Marko Rintala, 15.4.2014**Lausunto:**

Asumme Martinlaaksossa omakotitalossa osoitteessa Viherkuja 7. Samassa osoitteessa on 5 samanlaista asuntoa. Talomme on rakennettu HYVIN lähelle Hämeenlinnantietä ja meluhaitta on erittäin huomattava. Lapset valittavat, että pihalla ollessa täytyy keskustellessa huutaa, että tulee kuulluksi. Pihalla oleskeleminen on meluhaitan vuoksi erittäin epämiellyttävää, eikä siellä paljon tule oleskeltuakaan. Kesällä ei voi kuvitellakaan pitävänsä ikkunoita yöllä auki, kun äänet kuuluvat aivan suoraan korvan juuresta. Pyykkejään pihalla ei voi kuivata, kun autojen pakokaasut likaavat ne.

Erittäin ikäväksi asian tekee se, että taloa ostaessamme vuonna 2006 sekä välittäjä, että rakennusliike vakuuttivat meille, että meluvalli ollaan rakentamassa aivan lähiaikoina. Tämä tieto oli ratkaisevassa asemassa ostopäätöstä tehdessämme. Olen suorastaan ällistynyt siitä, että miten ihmeessä asuinrakennus on edes voitu rakentaa näin lähelle huomattavaa melusaastetta? Mitä asialle voidaan tehdä? Joka tapauksessa jotain on tehtävä, että asumisesta tulisi edes jotenkuten siedettävää.

Vastine: *Hämeenlinnanväylä on valtion tie. Siksi meluntorjunta on valtion vastuulla. Rakentaminen sijoittuu vanhalle asemakaava-alueelle vuodelta 1975, jolloin tulevaa melua ei ole voitu huomioida kaavassa. Kiinteistövälittäjän olisi pitänyt selvittää alueen meluolosuhteet eikä antaa väärää tietoa tuleville asukkaille. Asukkaiden tulisi ottaa asiasta yhteyttä valtion viranomaisiin.*

Tarkistukset: -

NRO 4

Kimmo Kontturi, 28.4.2014

Lausunto:

Kiva, että asukkailta kysytään mielipiteitä alueiden kehittämisestä. Tässäpä omiani Martinlaakson kehityskuvasta nro 014200:

1. Kävisin mielelläni kivijalkakaupoissa, vaikka niissä olisi kalliimpaa kuin suurissa ostoskeskuksissa.
2. Ajatus Laajaniityntie tekemisestä kävelykaduksi asemalta koululle on loistava. Yksityisautoilua ei tule suosia ja mitä järkeä on pitää kallista tonttimaata autojen parkkipaikkana? Ylipäätään Martinlaakson tulisi profiloitua vihreänä, urbaanina kaupunginosana.
3. Täydennysrakentaminen ok, että saadaan hieman urbaanimpi katukuva mutta ei liian korkeita taloja, mielusti korkeintaan kolme- tai nelikerroksisia.

Vastine: *Kivijalkaliiketilojen syntymistä pyritään edistämään ns. urbaanin sykkeen alueilla. Rakentamisen kerroskorkeudet tutkitaan tapauskohtaisesti asemakaavojen yhteydessä.*

Tarkistukset: -

NRO 5

Nimetön mielipiteen lähettäjä, 30.4.2014

Lausunto:

Aluetta kun kehitellään, ehdottaisin skeittipuiston laajentamista suureksi freestyleparkiksi joita vantaalla ei ole, Helsingissä on useita jotka ovat todella suosittuja. Scootaus on vahvasti nousussa 8-14v keskuudessa, skeittaus ja BMX -pyöräily hieman vanhemmilla. Asia vaikuttaisi varmasti nuorien ja lapsiperheiden kiinnostukseen alueeseen.

Vastine: *Ulkotilojen kehittämistarpeet voidaan ottaa esille, kun lähialueita kaavoitetaan. Asiaan voidaan palata, kun Vantaankosken asemanseutua kehitetään. Tähän liittyy Martinkyläntien ja Kivivuorentien risteuksen eteläpuolisen alueen mahdollinen täydennysrakentaminen. Alueiden yksityiskohtaisemmasta jatkosuunnittelusta, toteutuksesta ja ylläpidosta vastaa kuntatekniikka.*

Tarkistukset: -

NRO 6
HSL HELSINGIN SEUDUN LIIKENNE, 26.5.2014

Lausunto:

Martinlaakson kehityskuvatyön tarkoituksena on määrittää kaupunginosan kehittämisen periaatteet asemakaavoituksen lähtökohdaksi. Kehityskuvan tarkastelualueita rajaavat pohjoisessa Martinkyläntie, idässä Hämeenlinnanväylä, lännessä Raappavuorentie sekä etelässä viheralueet. Kehityskuvassa on käsitelty monipuolisesti alueen imagoa, keskusta-alueen kehittämistä, täydennysrakentamista sekä liikenneasioita.

Olemassa olevien alueiden tiivistäminen hyvän joukkoliikennepalvelun tuntumassa on Helsingin seudun liikennejärjestelmäsuunnitelman ja maankäytön tavoitteiden mukaista. Joukkoliikenteen hyvä palvelutaso paranee alueella entisestään Kehäradan valmistuttua, jolloin avautuu mm. nopea yhteys lentokentän alueelle. Myös alueella olevat monipuoliset palvelut sekä keskustan kehittäminen keskustoiksi tukevat autotonta elämäntapaa. Autoliikenteen rauhoittaminen ja kävelyalueiden laajentaminen sekä shared space -tyyppiset ratkaisut lisäävät keskustan viihtyisyyttä ja tukevat palveluiden saavutettavuutta kävelen.

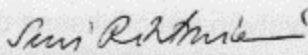
Alueen nykyinen autoliikenteestä eroteltu jalankulun ja pyöräilyn verkko tarjoaa hyvät yhteydet lähipalveluihin. Jatkosuunnittelussa tulee turvata Martinkyläntien ja Kivivuorentien seudulliset pääpyöräilyreitit (PÄÄVE). Pyöräilyä voidaan edistää myös esimerkiksi kattamalla tärkeimmät pysäköintipaikat ja varustamalla ne runkolukittavilla pyörätelineillä.

Pysäköinti alueella on suunniteltava siten, ettei se rajoita täydennysrakentamisen mahdollisuuksia hyvän joukkoliikennepalvelun alueella. Asia tulee ottaa huomioon kaavojen pysäköintinormeissa. Hyviä keinoja pysäköinnin tehostamiseen ovat mm. keskitetty pysäköinti, vuoroittais-pysäköinti ja nimeämättömät pysäköintipaikat.

Martinlaakson asemaa kehitettäessä tulee huolehtia esteettömyydestä ja turvallisuudesta. Aseman yhteyteen on Helsingin seudun liityntäpysäköinti-strategiassa (2012) esitetty 155 polkupyörä- ja 83 autopaikkaa vuonna 2020. Viereisen bussiterminaalin ja aseman välille on tarpeen toteuttaa aikataulunäyttö palvelemaan sekä junan että bussien käyttäjiä.

Martinkyläntien ja Laajavuorentien risteys on joukkoliikenteen kannalta ongelmallinen, koska Laajavuorentieltä tuleva bussiliikenne joutuu odottamaan pääsyä ruuhkaiselle Martinkyläntielle. Risteykseen rakennettava kiertoliittymä ratkaisisi ongelman. Raappavuoren- ja Martinkyläntietä pitkin kulkeva raitiotievaraus Martinlaakson keskustassa tulee huomioida asemakaavoissa.

Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä (HSL)

 Suvi Rihniemi
 toimitusjohtaja

 Johanna Vilks
 osaston johtajan siainen

Vastine: Uusi rakentaminen suunnataan yleiskaavan mukaisille täydennysrakentamisalueille, erityisesti nykyisille pysäköintikentille. Rakennetaan enemmän ja monipuolisemmin purettujen rakennusten tilalle, ja vain vähän viheralueille. Mahdollisimman suuri osa pysäköintiä pyritään toteuttamaan rakenteellisina ratkaisuin (kuten pihakannen alle tai pysäköintitalona). Martinkyläntien ja Laajavuorentien risteyksessä ei ole tilaa kiertoliittymälle, koska Martinkyläntien eteläpuolella kulkevalla puistokaistaleella on varauduttu pika-raitiotiehen. Liittymän sujuvoittamiseksi tarkastellaan muita vaihtoehtoja, kuten valo-ohjausta. Martinlaakson bussiterminaalin laitureita tullaan kehittämään ja lisäämään polkupyöräiden pysäköintipaikkoja Martinlaakson asemalla. Samassa yhteydessä tarkastellaan myös aikataulunäyttötarpeet.

Tarkistukset: -

Lausunto:

Pääkaupunkiseudun ilmastostrategian 2030 tavoitteena on hiilineutraalius vuoteen 2050 mennessä. Hiilineutraaliuteen tähdättäessä Martinlaakson kehittämisperiaatteisiin tulisi lisätä energianäkökulma sekä uudistuotannon että korjausrakentamisen osalta; Martinlaakson rakennuskanta on pitkälti 1960–70-luvuilta, ja korjausrakentamisen ja energiaremonttien kautta saatava energiansäästövaikutus voi olla hyvinkin suuri.

Pääkaupunkiseudun ilmastostrategiassa on nostettu esiin kestävät raidesolmut. Toimivat, tehokkaat ja houkuttelevat raideliikenteen matkaketjut tarjoavat vähäpäästöisen liikkumisvaihtoehdon. Martinlaakson alueella on erittäin hyvät edellytykset vähentää liikenteen ilmansaaste- ja kasvihuonekaasupäästöjä kehittämällä juna- ja kevyen liikenteen käyttöä.

Täydennysrakentamisessa on muistettava ottaa huomioon liikenteen ilmanlaatu- ja meluhaittojen torjunta rakennusten ja toimintojen sijoittelussa sekä esimerkiksi julkisivujen avautumisessa häiriöttömämpään suuntaan. Asemanseutujen elävöittäminen tulisi olla yksi tavoite asemanseutujen suunnittelussa.

Martinlaakson kehityskuvassa ei ole käsitelty kiinteistöjen jätehuollon järjestämistä. Jatkosuunnittelussa tulee huomioida myös alueen jätehuollon järjestäminen liikennejärjestelyineen ja asianmukaisine tiloineen. Yksinkertaisimmillaan jätehuollon järjestelyissä tulee varautua kiinteistökohtaisiin jätetiloihin, jotka mahdollistavat jätteiden lajittelun, mutta tarkastelussa on hyvä selvittää myös muut vaihtoehdot.

Kiinteistökohtaisten keräysten ulkopuolelle jäävien asukkaiden lajittelumahdollisuuksia lisätään hyödynnettävien jätteiden (esim. paperi, kartonki, lasi, metalli) kierrätyspisteverkostolla. Verkostoa ollaan parhaillaan uusimassa pääkaupunkiseudun kunnissa. Kierrätyspisteiden tulee olla ihmisten luontaisen kulkureittien sekä jäteautoliikenteen kannalta helposti saavutettavissa paikoissa. Hyviä sijoituspaikkoja yleisesti ovat mm. kauppa- ja ostoskeskukset sekä torit.

HSY:llä on kolme luvallista kierrätyspistettä Martinlaakson kehityskuvan alueella:

- Laajavuorenkuja 2: iso kierrätyspiste syväkeräysastioin
- Martinlaaksontie 25: iso kierrätyspiste pintakeräysastioin
- Koivikkotie/Koivikkopuisto: paperinkeräyspiste syväkeräysastialla

Kiinteistökohtaisen keräyksen vuoksi Martinlaakson alueella tarvitaan jatkossa 1 iso kierrätyspiste. Toivottavaa olisi, että Laajavuorenkuja 2:n kierrätyspiste säilyisi. Paperipisteitä olisi hyvä saada vähintään 1 lisää Vihertien omakotitaloalueelle. Koivikkotien/Koivikkopuiston paperipisteen toivotaan säilyvän.

Martinlaakson alueella yhdistyy useita runkovesijohtoja, jotka tulee erityisesti huomioida alueen kehittämisessä ja tiivistämisessä. Mikäli maankäytön muutokset aiheuttavat merkittävää muutostarvetta olemassa oleville vesihuoltojärjestelmille, tulee ratkaisuja miettiä ja niistä sopia yhdessä HSY:n kanssa.

Jatkosuunnittelun yhteydessä tulee selvittää uuden vesihuollon tarve ja sen kustannukset sekä huomioida riittävät tilavaraukset vesihuollon putkille ja laitteille. Alustava vesihuollon yleissuunnitelma tulee laatia kaavoituksen yhteydessä ja esittää osana kaavaselostusta.

HSY:n oikeus sijoittaa, ylläpitää ja huoltaa vesijohto- ja viemäriverkkoa tulee huomioida alueen suunnittelussa sekä toteuttamista koskevissa sopimuksissa.

HSY pitää erittäin hyvänä periaatteita hulevesien kestävästä hallinnasta, viheralueiden verkoston säilyttämisestä sekä viherkattojen rakentamisen edistämisestä. Ne edistävät ekologisen kaupungin ja viihtyisän kaupunkiympäristön lisäksi ilmastomuutokseen ja sään ääri-ilmiöihin varautumista. Ilmastomuutoksen myötä hellejaksojen arvioidaan lisääntyvän, mikä on hyvä ottaa huomioon täydennysrakentamisessa. Alueen suunnittelun yhteydessä tulee kaupungin hulevesiohjelman/-strategian mukaisesti selvittää alueella muodostuvien hulevesien imeytys- ja viivytysmahdollisuudet ja huomioida niiden vaatimat tilavaraukset sekä laatia hulevesien hallintasuunnitelma.

Vesihuoltopalveluiden teknisen ja taloudellisen järjestämisen kannalta merkittävin tekijä on tiivis yhdyskuntarakenne. Vesihuoltopalveluiden järjestämisen näkökulmasta maankäytön suunnittelun tulisi pääsääntöisesti tukeutua nykyiseen yhdyskuntarakenteeseen sitä tiivistämällä ja laajentamalla. Voidaankin todeta, että Martinlaakson kehittäminen ja tiivistäminen on vesihuollon näkökulmasta tehokasta ja taloudellista.

Yhteyshenkilöt tarvittaessa ovat:

HSY:n kehittämisyksikkö, projektipäällikkö Jussi Pirinen, puh. 09 1561 3013, jätehuolto, projekti-insinööri Suvi Anttonen, puh. 09 1561 2436, seutu- ja ympäristötieto, projektipäällikkö Pia Tynys, puh. 09 1561 2047, vesihuolto, yksikön päällikkö Toni Haapakoski, puh. 09 1561 3319

Vastine:

Kestävän rakentaminen ja rakennusten käyttö on yksi merkittävä päämäärä kaupungin ilmastomuutostyössä. Kaupunki edistää tätä tavoitetta ohjaamalla ja tukemalla energiatehokasta uudis- ja korjausrakentamista, parantamalla kaupungin omien rakennusten energiatehokkuutta ja selvittämällä uusiutuvan energian käyttömahdollisuuksia. Martinlaakson 60-70-luvun rakennuskannan osalta asiaa voidaan käsitellä tarvittaessa laajemmin erillisessä selvityksessä.

Alueen tulevassa asemakaavoituksessa pyritään etsimään ja luomaan mahdollisuuksia aiempaa vähäpäästöisempään elämään ja rakennettuun ympäristöön. Alueen asemakaavoituksessa tullaan hyödyntämään kaavojen ilmastovaikutuksia ja ekotehokkuutta arvioivia työkaluja, ja alueen kehittämisessä matalahiilisemmäksi selvitetään muun muassa uusiutuvan energian käyttömahdollisuuksia, esimerkiksi aurinkosähkön- ja lämmön hyödyntämisen osalta.

Kiinteistöjen jätehuolto käsitellään tapauskohtaisesti kiinteistöittäin. Nykyisten ja ehdotettujen uusien kierrätyspisteiden sijainnit esitetään liitekartassa, jos liitetään raporttiin. Nykyiset vesihuoltolinjat otetaan huomioon kaavahankkeiden yhteydessä.

Tarkistukset: Kehityskuvaraporttiin lisätään tekstiä kestävästä rakentamisesta sekä kohta kiinteistöjen jätehuollosta liitekuvineen.

NRO 8**Myyrmäen aluetoimikunta, 10.4.2014**

Myyrmäen aluetoimikunta pitää Martinlaakson kehityskuvaa lähtökohdiltaan hyvänä. Aluetoimikunta toivoo, että Martinlaaksonpolusta tehdään elävä väylä, eräänlainen ”Martinlaakson aortta”, jonka varrella on mm. liiketiloja ja kahviloita vanhan Martinkeskuksen palveluja korvaamaan. Väylästä voisi muodostua kaikenikäisten martinlaaksolaisten kohtaamispaikka liikuttaessa eri palvelupaikkoihin. Martinlaaksontie puolestaan olisi bulevardi autoille.

Elävä väylä voisi jatkaa Kukinpolulta Vesitorninmäelle saakka. Martinlaakso ei saa jakautua Länsi- ja Itä-Martinlaaksoon, vaan yhteyttä radan eri puolten välillä on vahvistettava. Lisäksi toimivaa ja esteetöntä kävelyreittiä Myyrmäkeen Viherpuiston ja radan välissä pidetään tärkeänä. Myös katkeamaton yhteys ulkoilijoille Myyrmäen vesitorninmäen yli Petikon ulkoilualueelle tarvitaan. Martinlaakson asemalta länteen olisi parannettava esteetöntä yhteyttä korkeiden portaiden ohi Martinpolun varren liikkeisiin, uimahallille, Martinukseen jne. Aseman Ostarilta itäpuolelle olisi rakennettava uusi, nykyistä loivapiirteisempi ylikulkusilta Kivi-vuorentien yli itään. Nykyisellä sillalla on tapahtunut useita pahoja liukastumisia.

Jos Martinkeskus puretaan, Alepan tilalle on saatava korvaava kauppa ja myös rakennusaikainen tilapäinen vähittäiskaupan sijainti olisi ratkaistava. Ei saa muodostua tilannetta, jossa läntisimmän Martinlaakson asukkaat joutuvat autoilemaan kauppaan.

Martinlaakson historian ja tarinallisuuden hyödyntäminen nähdään tärkeänä alueen omaleimaisuuden vahvistamisessa. Mika Häkkisen aukiota pitää kehittää, sinne voisi rakentaa esimerkiksi betonisen formula-auton, joka kiinnostaisi lapsia. Alueen geologista historiaa (Vantaanjoen muinainen uoma Mätäoja ja sen sivujoki, puro Viherpuiston ja Martinlaakson välissä, jatkuu läpi Jokuomanpuiston), arkeologisia löytöjä (mm. kivikautinen punamultahauta ja liedenpohja Martinuksen kulmalla) ja keskiajan/uuden ajan alun historiaa, (Göran Bonden ja muiden talonpoikaispurjehtijoiden kauppamatkat Tallinnaan ym.) voisi hyödyntää esim. julkisivuelementteinä uusien talojen seinissä Martinlaaksonpolun varrella lomittaen sitä nyky-Martinlaakson syntyvaiheiden tarinoilla (formula-Mikat, 70-luvun Suomen suurin ala-aste 1200 oppilaineen, Laajavuoren koulun laulu ym.).

Lisäksi aluetoimikunta pitää tärkeänä Martinlaakson uimahallin kunnostusta. Hallille on tarvetta erityisesti koululaisten (kolme suurta koulua, yli 1000 oppilasta: Martinlaakson yhtenäiskoulu, Martinlaakson lukio ja Mercuria kauppaoppilaitos) ja ikäihmisten keskuudessa.

Martinlaaksontien risteyksen kiertoliittymä pitää rakentaa pikaisella aikataululla ja siitä pitää tehdä riittävän laaja, jotta liityntäliikenteen bussit mahtuvat kunnolla kääntymään.

Vastine:

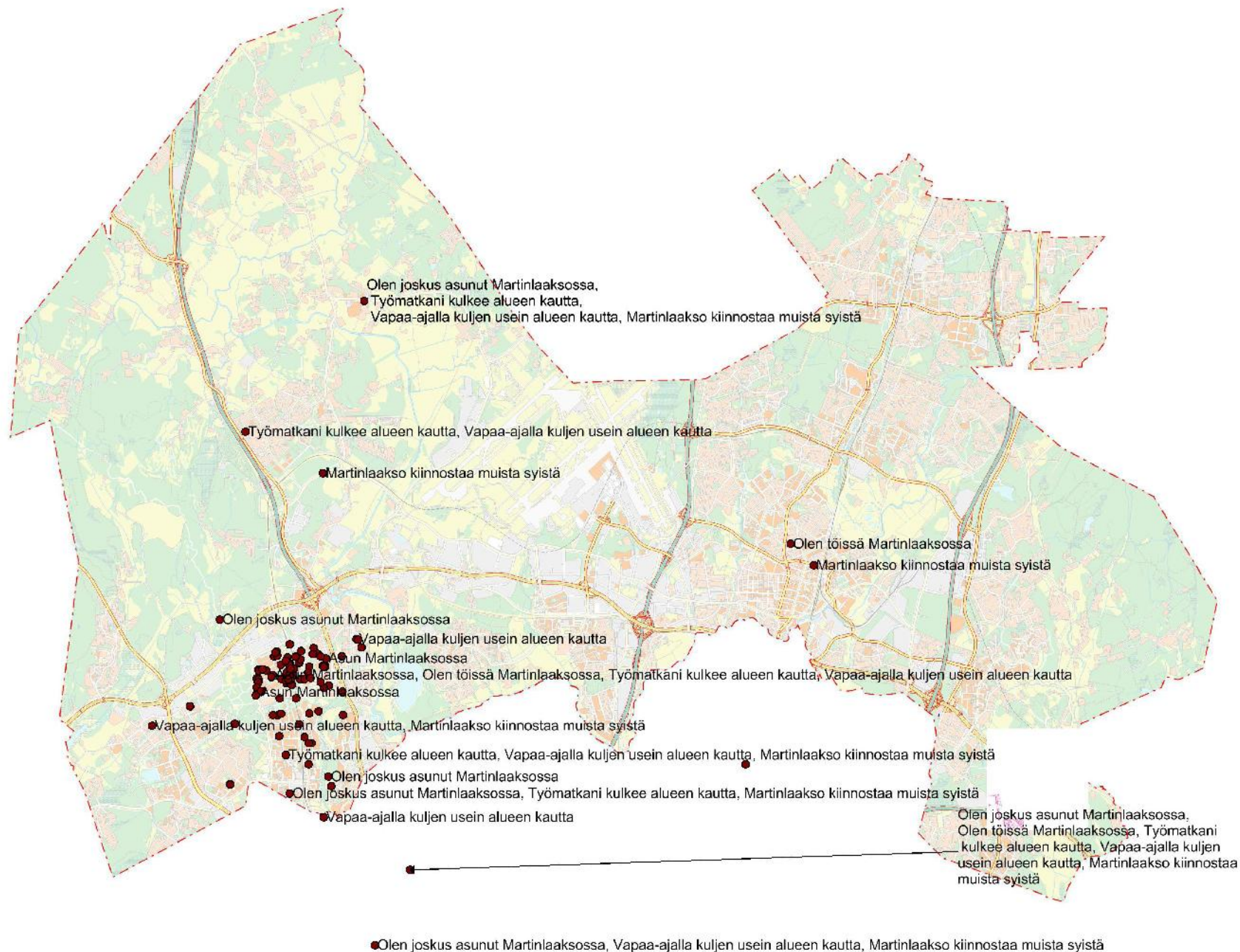
Urbanin sykkeen alueen jatkumista uuden kauppakeskuksen itäpuolelle Kukinpolulle saakka tutkitaan tarkemmin asemakaavoissa, jotka rajoittuvat raittiin asemalta Kukinkujalle. Tällöin asukkaita tulisi kuulla asiasta uudelleen.

Esteetöntä kävelyreittiä Myyrmäkeen Viherpuiston ja radan välissä tutkitaan Viherpuiston täydennysrakentamisen yhteydessä. Vantaan liikennesuunnittelu on tehnyt esteettömyyskartoituksen Martinlaakson keskusta-alueesta. Alue sijoittuu vanhusten palvelutalojen ja keskeisten palvelukohteiden välille (raportin sivu 73). Selvityksessä on määritelty rajatun alueen kulkuväylien, risteyksien, ennalta määriteltyjen palvelukohteiden sisäänkäyntien sekä joukkoliikennepysäkkien esteettömyyden nykytila. Nykytila-analyysin pohjalta on esitetty toimenpide-ehdotukset esteettömyyden parantamiseksi alueella. Selvityksen toimenpide-ehdotukset otetaan huomioon alueen jatkosuunnittelussa.

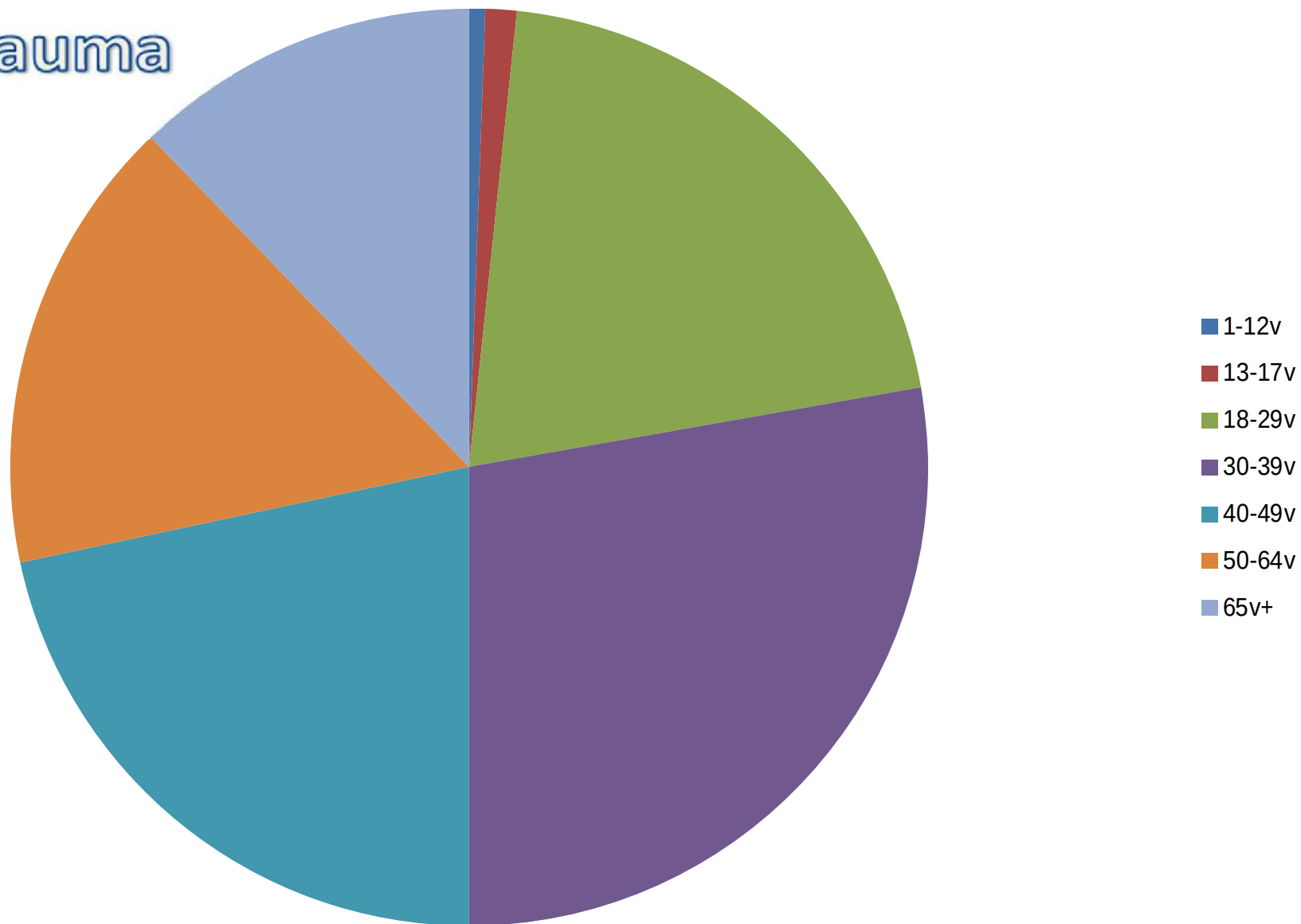
Martinkeskuksen purkamisen yhteydessä voidaan tutkia kaupan väliaikaista sijoituspaikkaa. Martinlaakson historiaa, asukkaiden ajatuksia ja muun muassa formula-teemaa voidaan hyödyntää jatkosuunnittelussa esimerkiksi rakentamiseen liittyvän taiteen tai ympäristötaiteen keinoin. Martinlaakson uimahallin korjaustyöt ovat valmistuneet ja se on avattu käyttäjille.

Tarkistukset: -

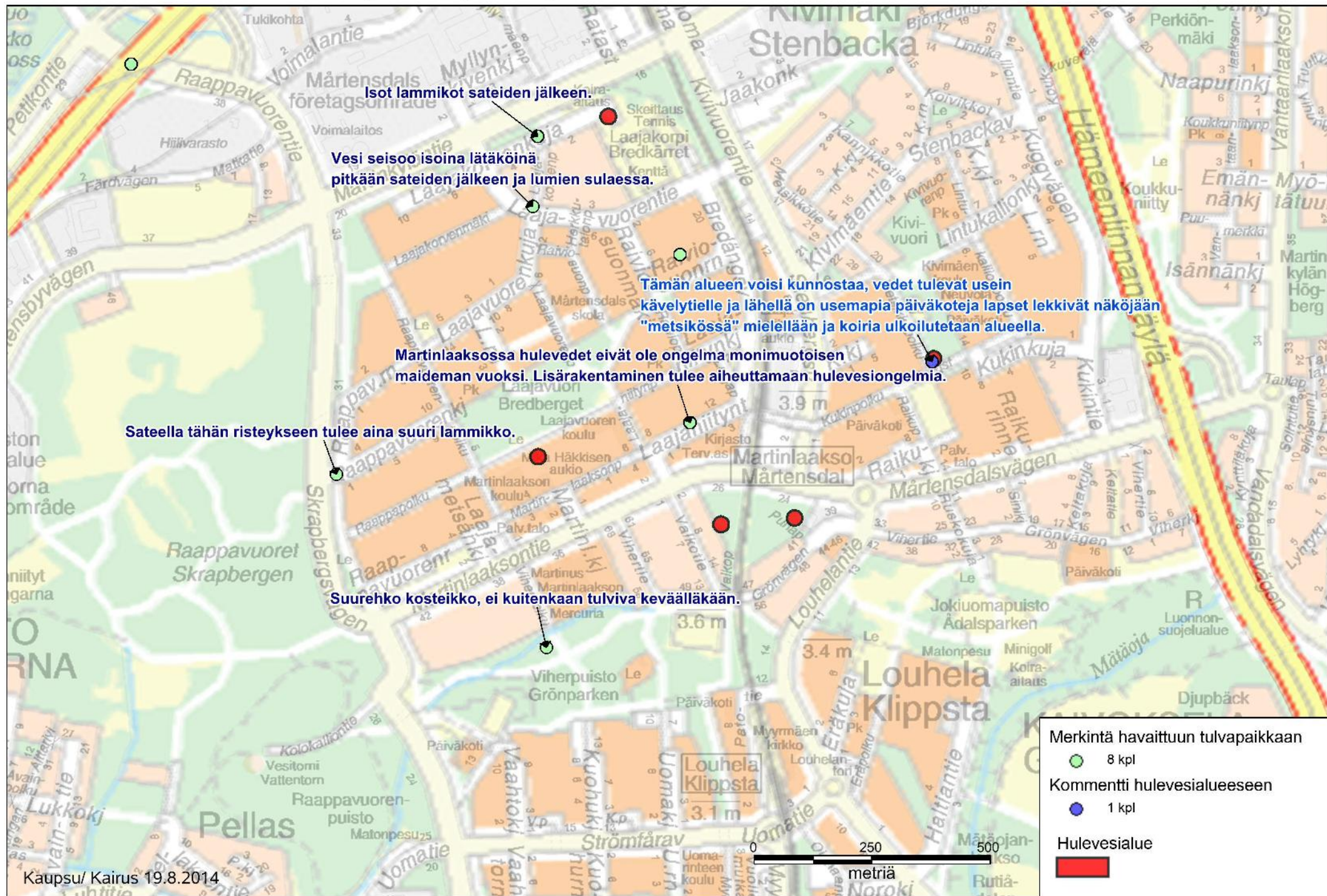
Osoita kotisi kartalla. (103 kpl)

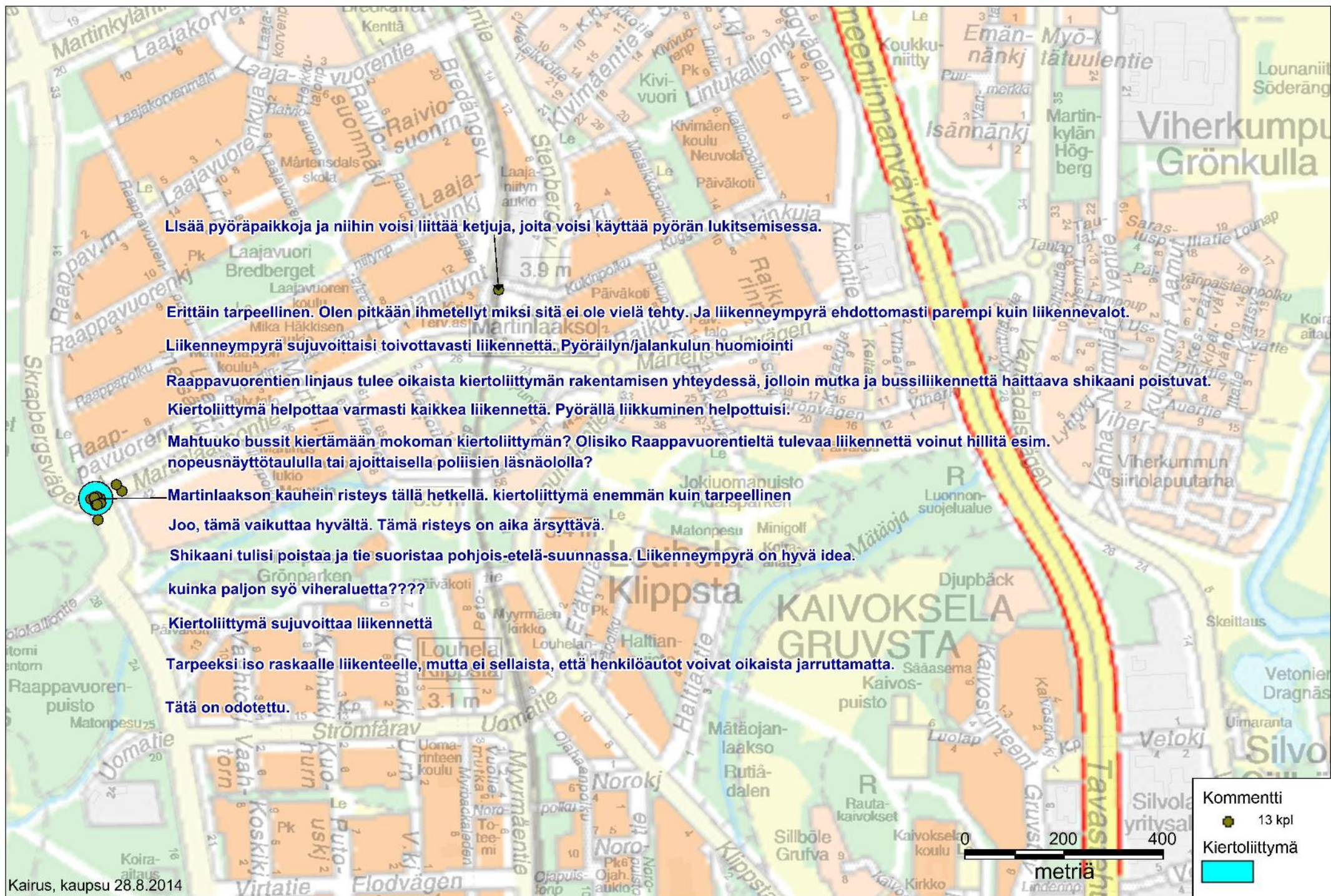
Ikäjakautuma

Kommentoi hulevesialueita ja tulvapaikkoja

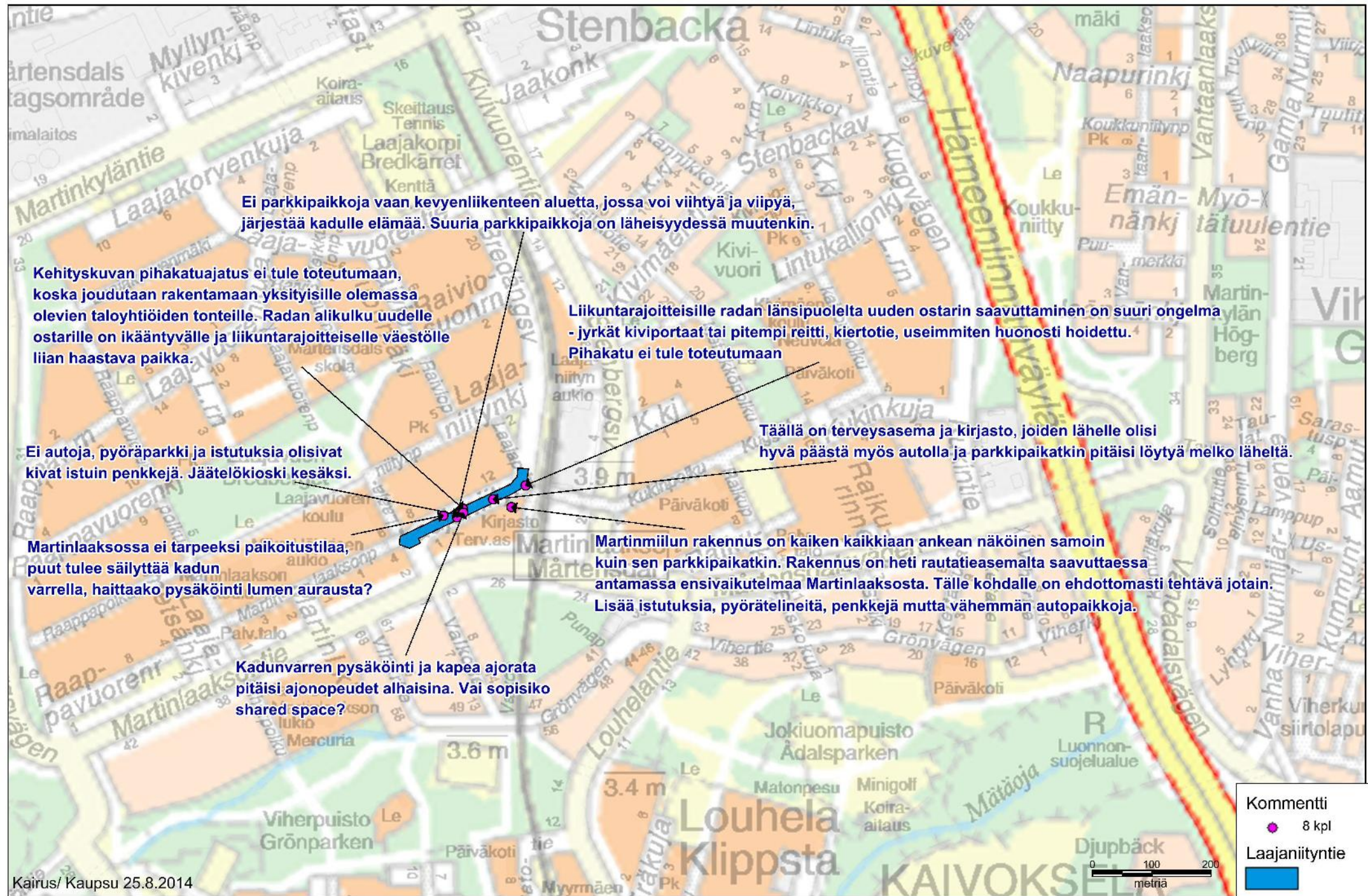

Kommentoi uutta kiertoliittymää (sininen ympyrä).

Kommentoi Laajaniityntien osuudelle ideoitua pihakatumaista osuutta (sinisellä merkitty alue)

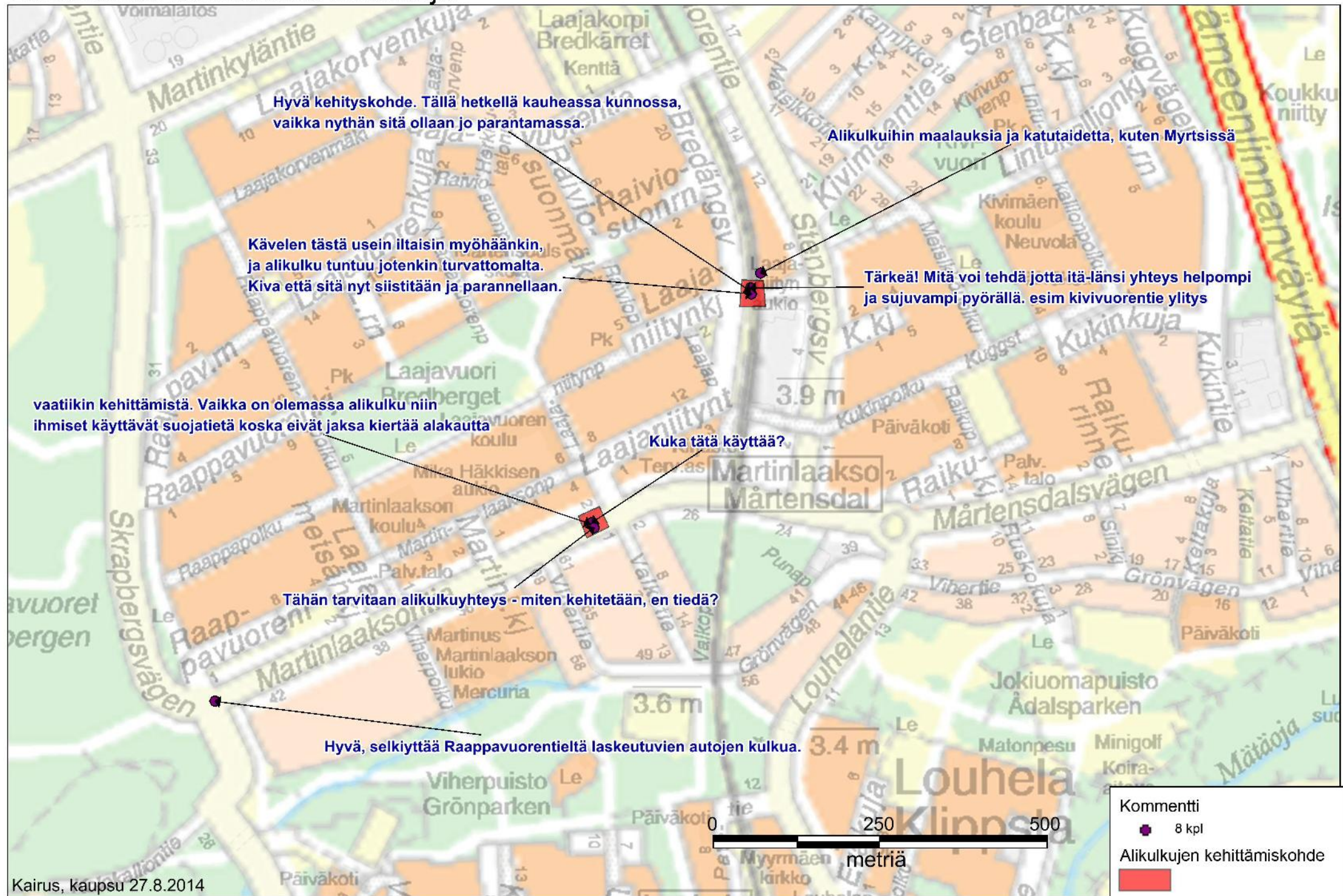
Tulisiko tällä osuudella olla esimerkiksi kadunvarren autojen pysäköintipaikkoja, pyöräpysäköintiä, oma pyöräkaista, puita, tms.

Esitä omia ideoita raitin varrelle

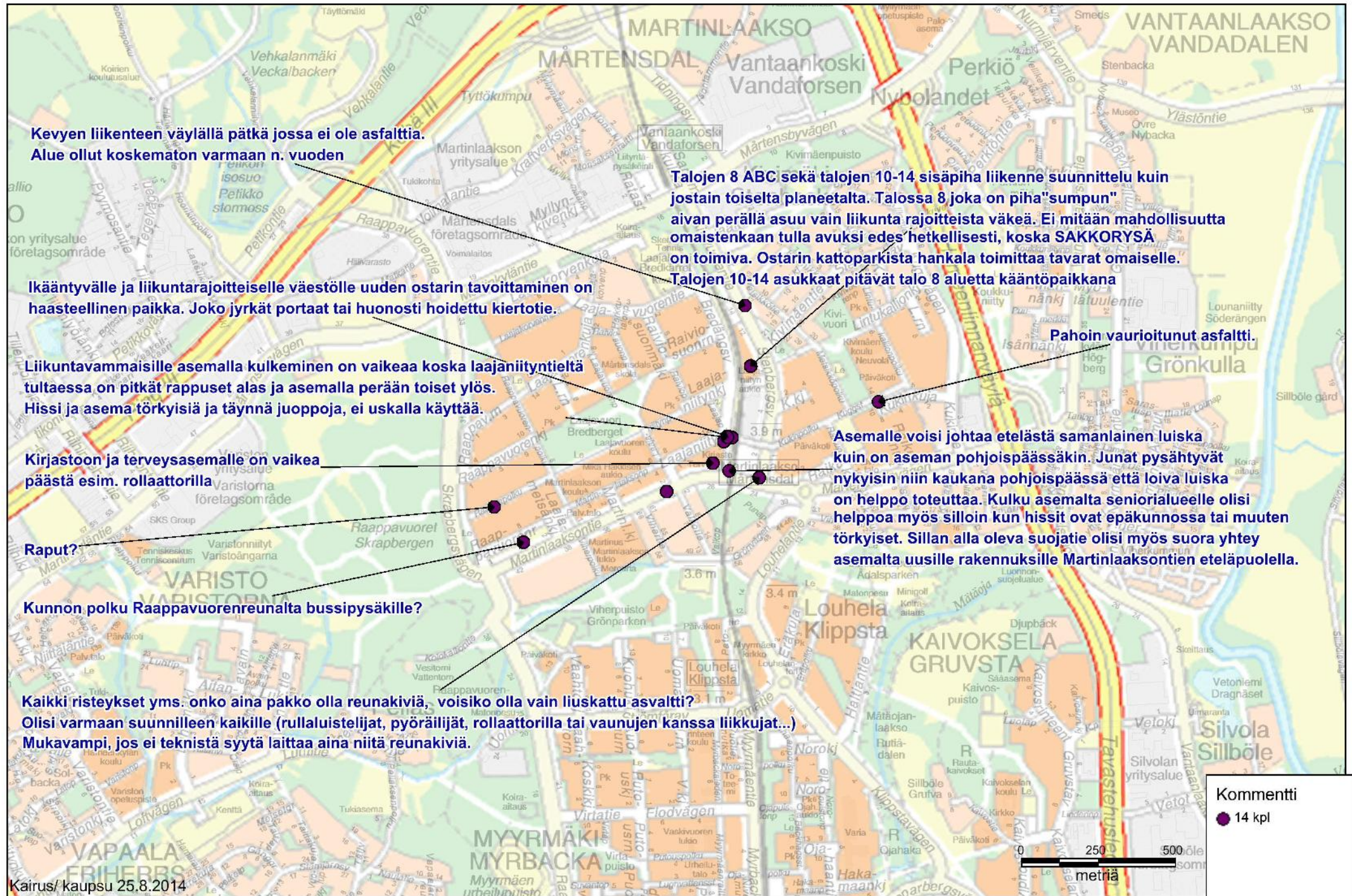
Kommentoi kehitettäviä alikulkuja

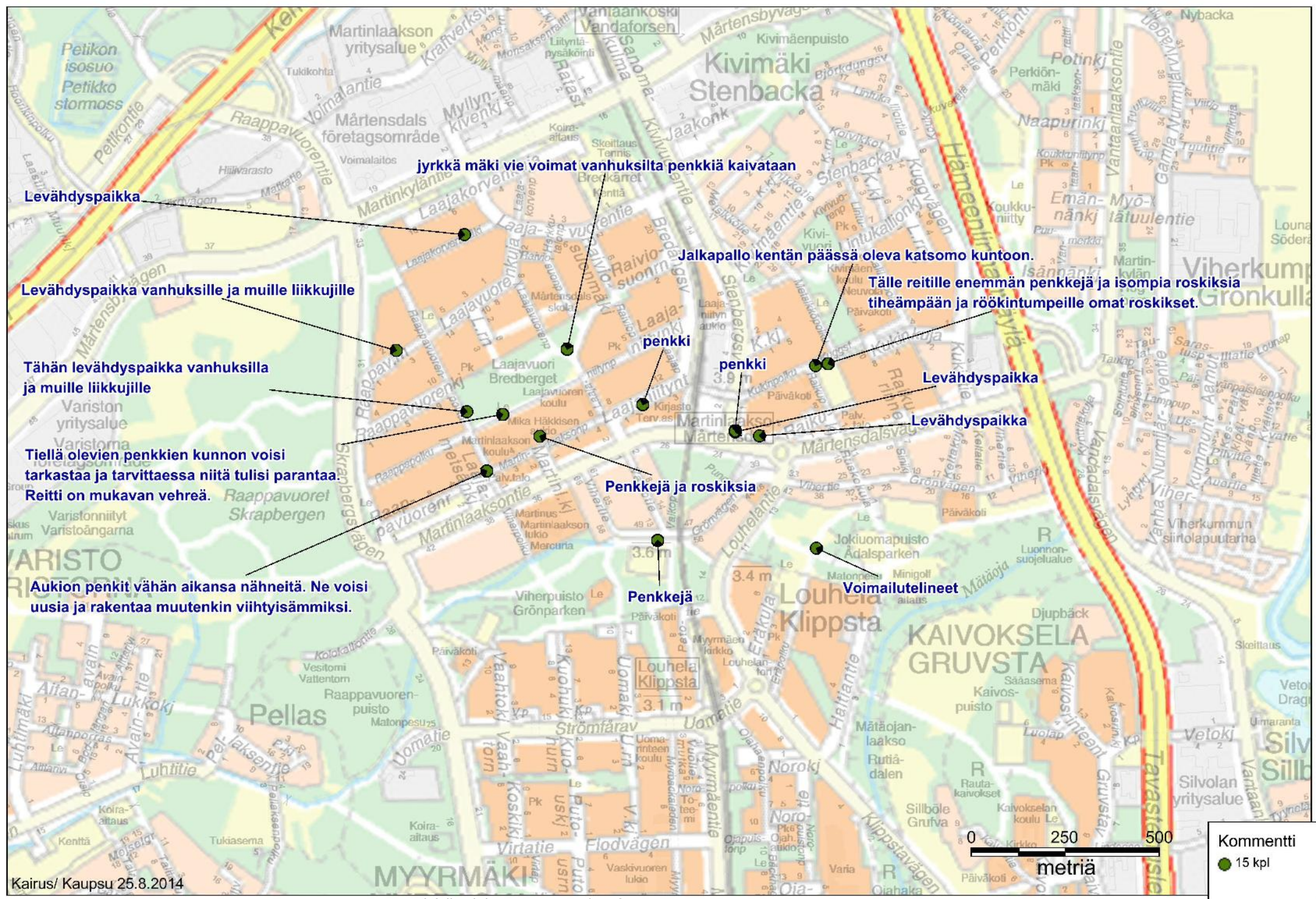
Kairus, kaupsu 27.8.2014

Näytä kartalta esteettömyyden kannalta ongelmallisia paikkoja?

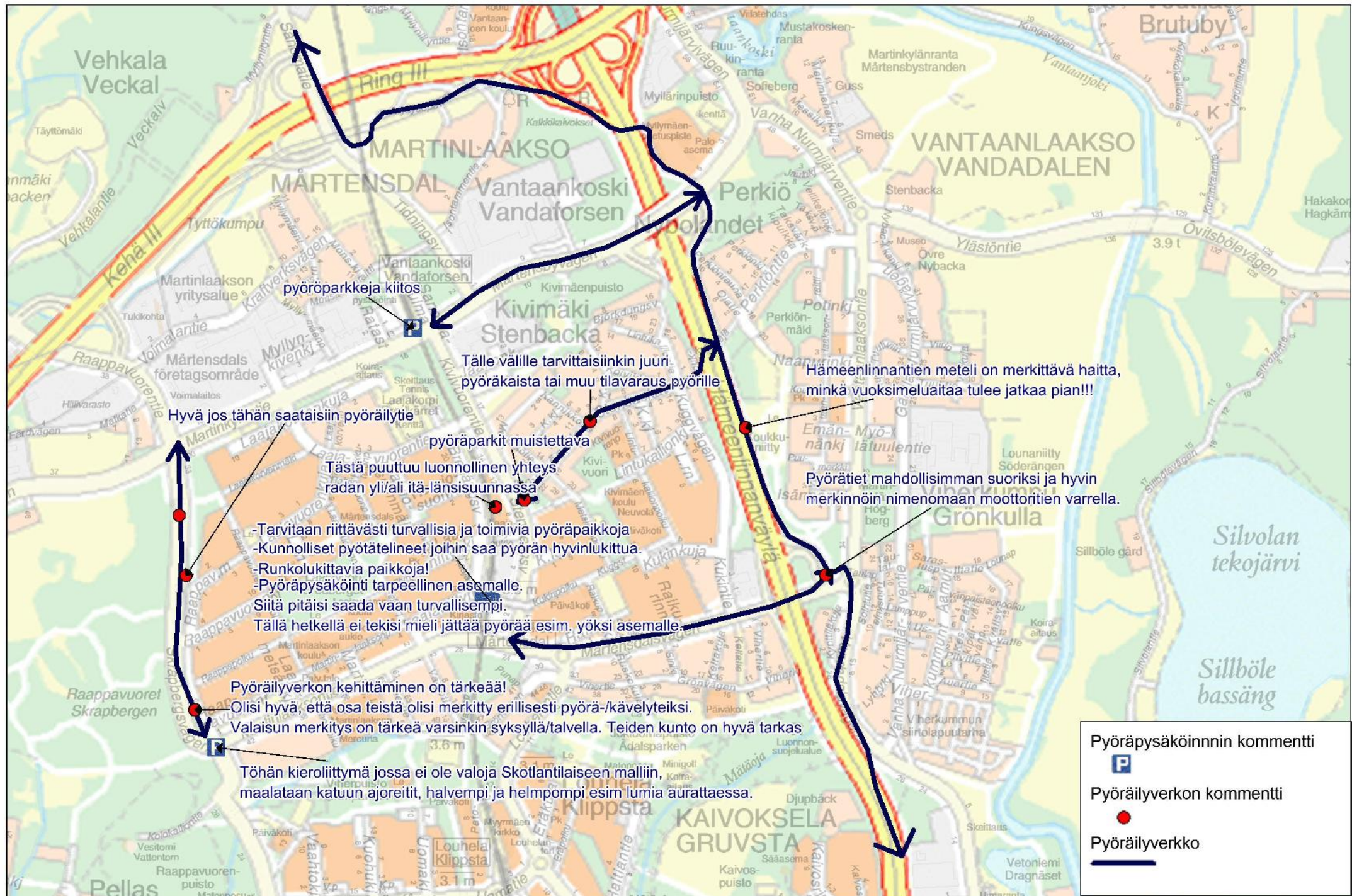
Esim. korkea reunakivi, jyrkkä kohta, vaurioitunut tien kohta, muu este, esteettömän reitin katkeaminen tms.

Ehdota levähdyspaikkaa. (penkki, katos tms.)

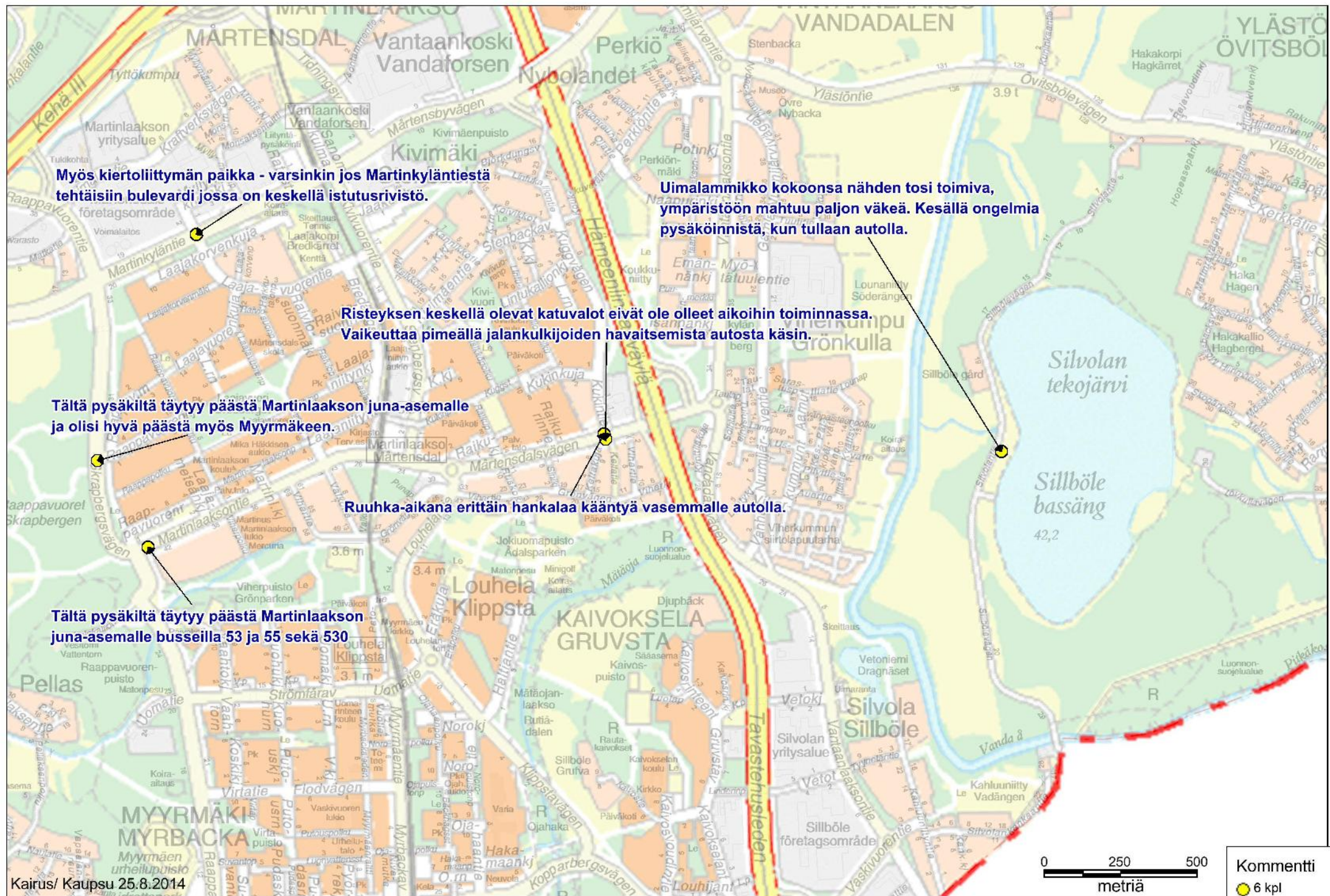
Kommentit liikenteen kehittämiskohteita

Kommentoi Valkotie-Vantaankoski -yhteyden kehittämistä

Muita huomioita liikenteestä?

Kommentit viherympäristön kehittämisalueita

Samaa mieltä. Hiekkaparkkialueet ovat karun näköisiä ja kioskien tai nykyisen taitaa olla vain yksi kiosk? ulkoasu on rähjäinen. Viihtyisät kävely-Pyöräilyalueet olisivat toimiva idea+kioskin ulkomuotoa tulisi parantaa! Ehkä joitain istutuksia tms?

Laajavuorentie voisi olla bulevardi jossa on keskellä istutuksia. Samalla voidaan tehdä nopeuksia hillitsevät korotetut suojatiet. Myös Martinkyläntie voisi olla samanlainen Raappavuorentien ja Vantaankosken asemän välillä.

Raivosuonmäki 3:n parkkipaikat kieltämättä pistää silmään, mutta minkäs niille teet. Joku tyylikäs aita eteen ja tien puolelle muutama penkki ja istutuksia?

Tärkeä "nurkka" eheyttäväksi ja viihtyisämmäksi kehittämiseen

puisto, jossa olisi tekemistä, nuorille ja kaiken ikäisille :)

Laajavuoren viheralue on hyvin olennainen tekijä alueen viihtyisyyden kannalta. Onneksi tätä ei olla rakentamassa täyteen.

Viheralueita saisi olla enemmänkin

Viheralue sopisi ennemminkin nykyisen Laajavuoren koulun paikalle, jolloin se alkaisi Martinlaakso-aukiolta. Uudisrakennukset kannattaa sijoittaa ennemmin taas tälle alueelle.

viheralueita ei saa pienentää eikä tuhota

viheralue säilytettävä

Tästä mutkasta alkaa hiihtolatu vesitornille päin. Tästä alkaa myös pyörätie Varistoon. Pyörätietä pitäisi kunnostaa ja laittaa penkkejä Variston suuntaan ja Turkistuottajien suuntaan.

tällä hetkellä muuritalon etelänurkan ja laajaniitynaukion kulma on vaarallinen: näkyvyyttä ei ole talon nurkan takia kevyenliikenteen väylää tullessa aukiolle (ja päinvastoin), esim kävelijän ja pyöräilijän tai kahden pyöräilijän kohtaaminen.

Kentän ja Kivimäenkoulun lähialueet hyviä ulkoilutiloja varsinkin kun alueet ovat autottomia. Aluetta voisi kehittää enemmänkin ja varsinkin yhtenäiseksi

Tätäkin aluetta voisi raivata ja rakentaa kävelypolkuja.

Tämä pieni Puistolän voisi olla paremmin hoidossa!

Vaikka olisikin luonnonmukainen

Säilytettävä viheralueena

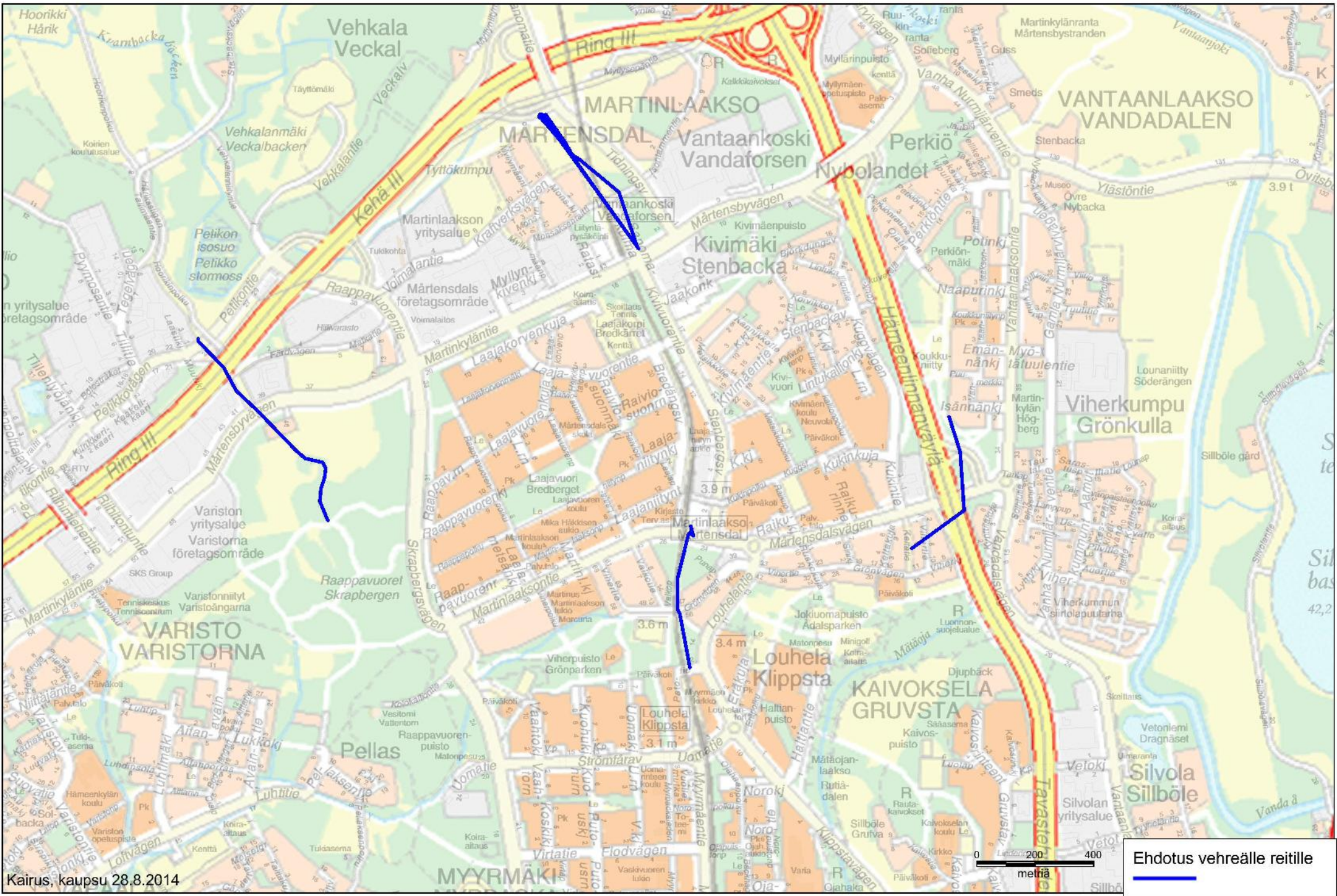
Säilytettävä viheralueena

Kommentti

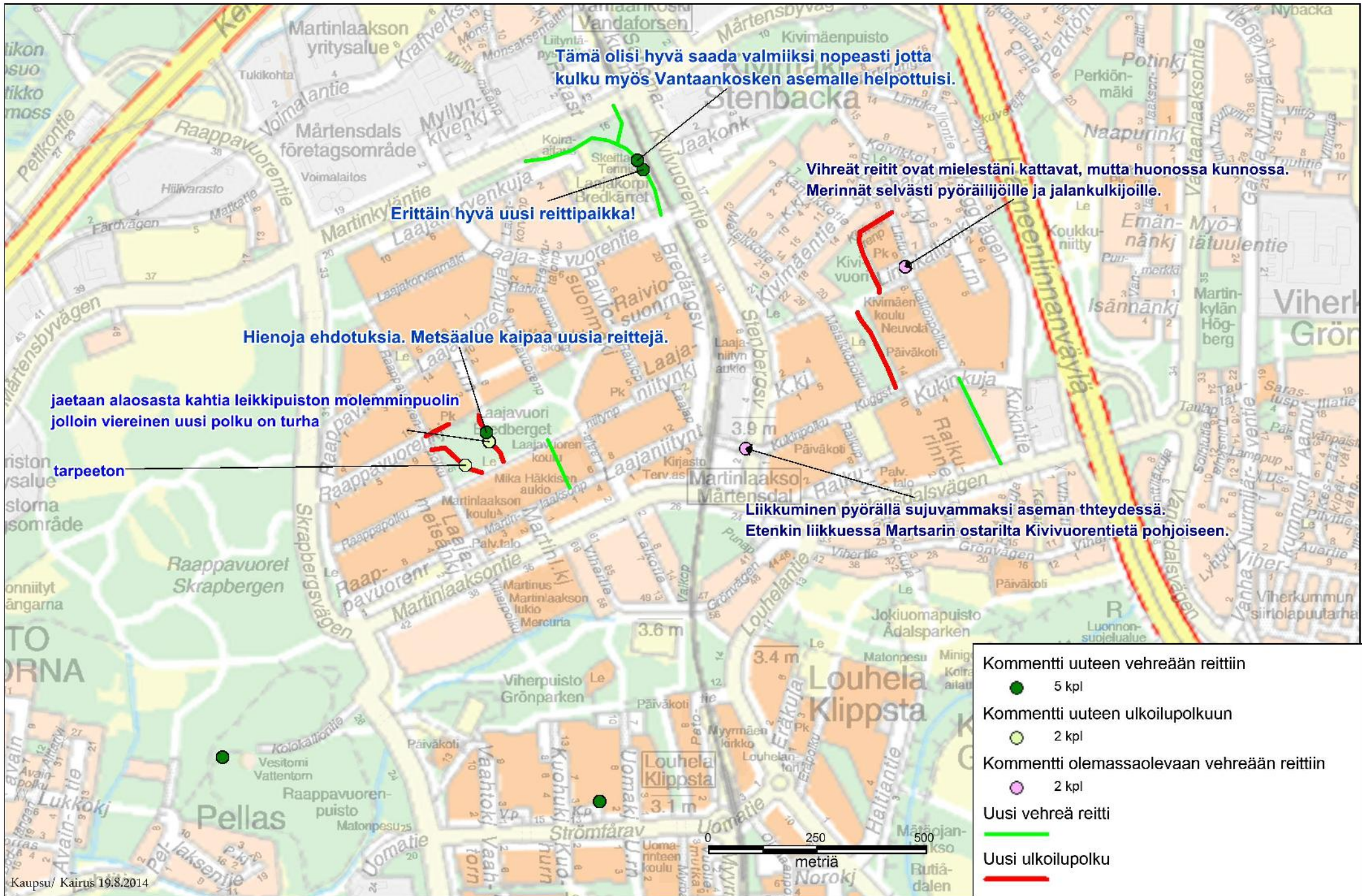
18 kpl

Viherympäristön kehittämispaiikka

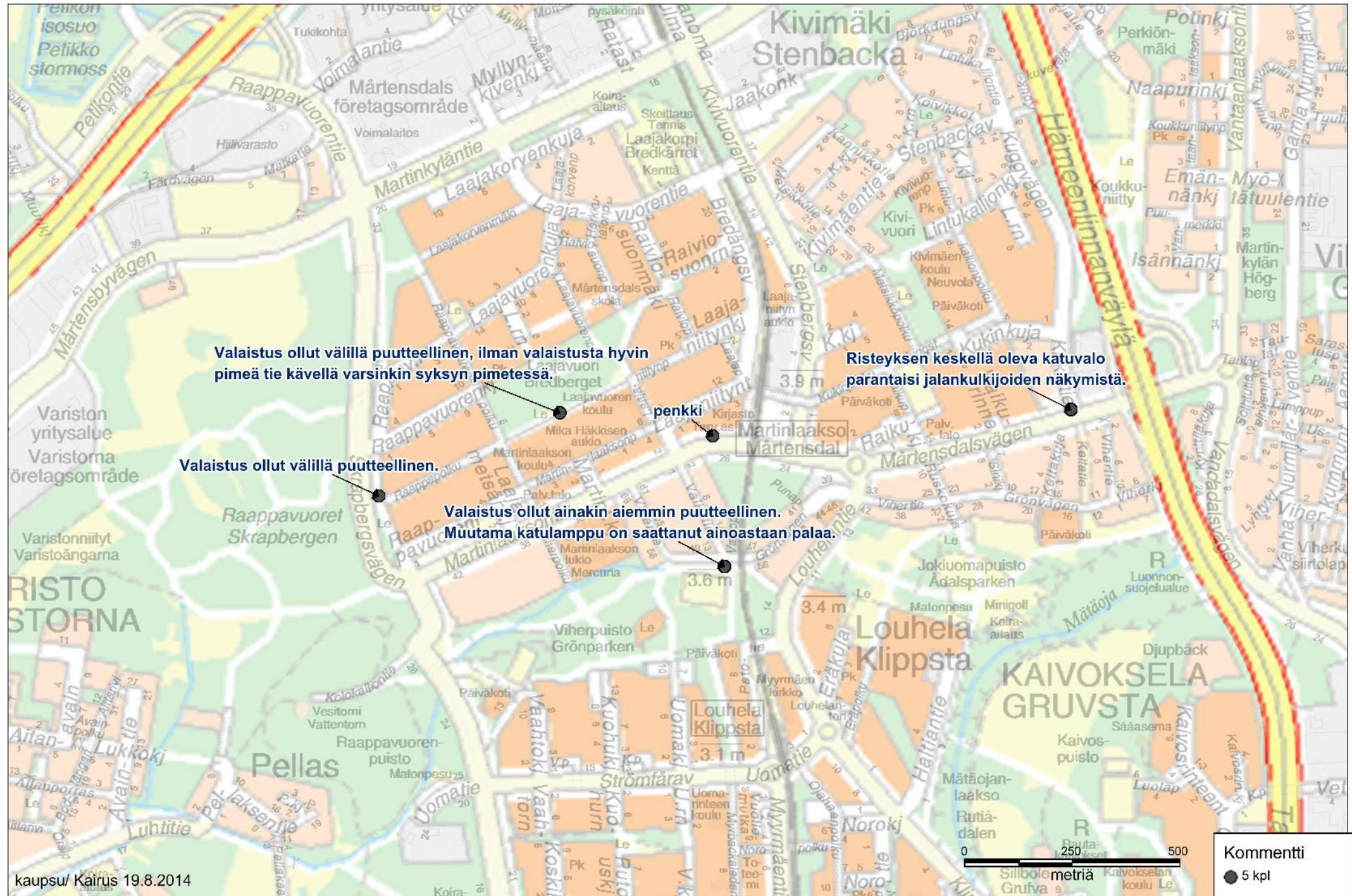
Ehdota uutta vihreää reittiä.

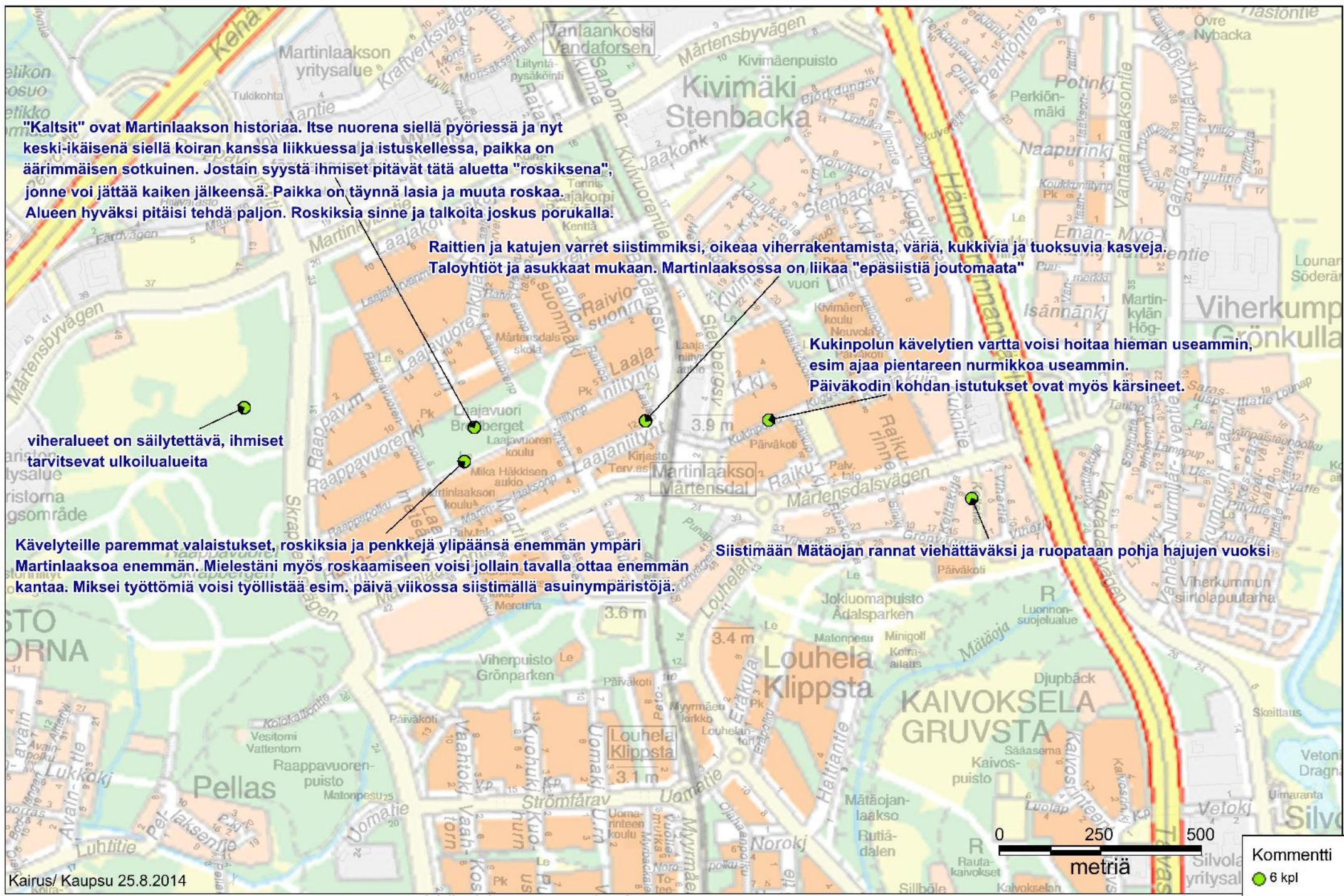
Kommentoi vihreitä reittejä

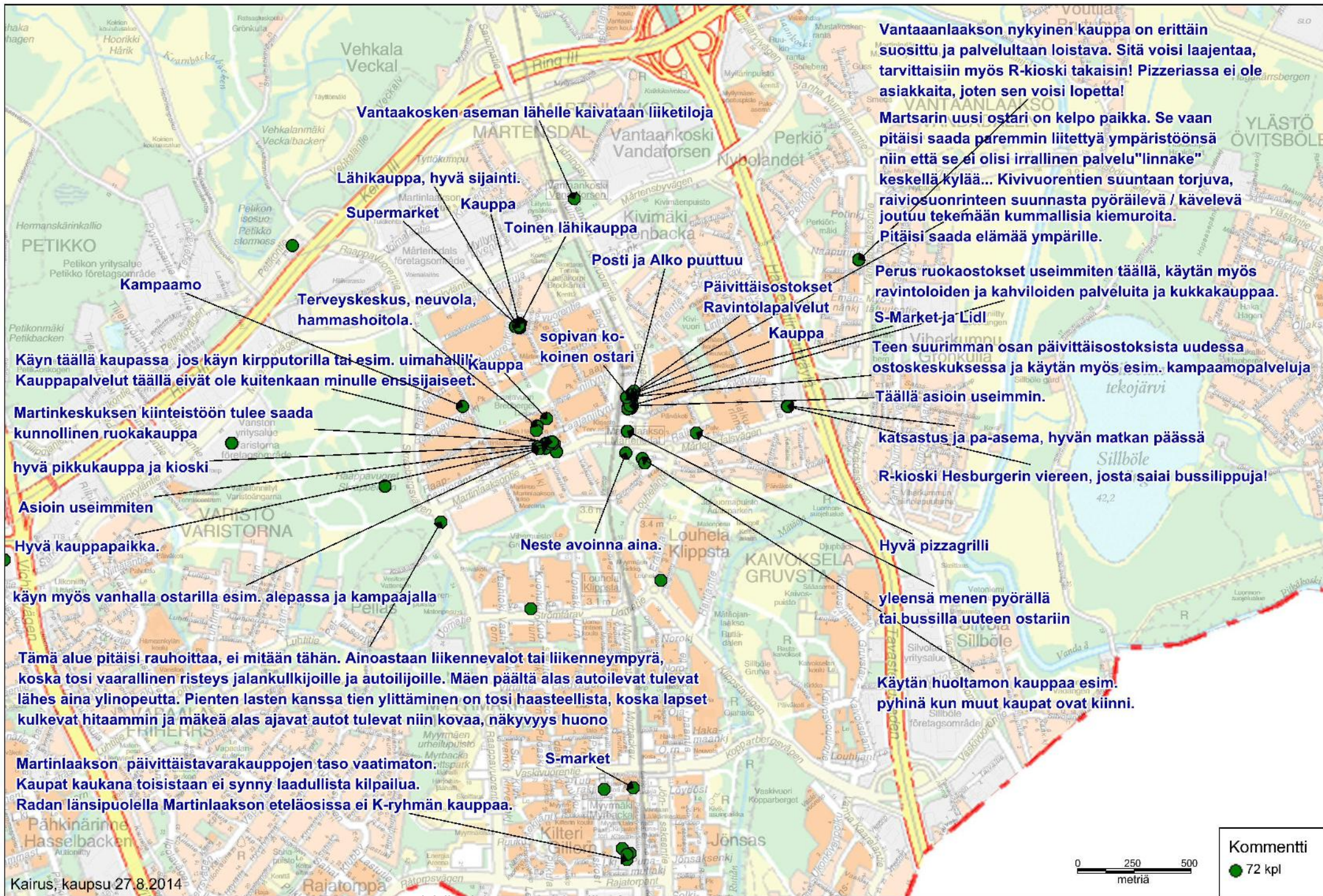
Näytä kartalta paikat, joissa on puutteellinen valaistus.

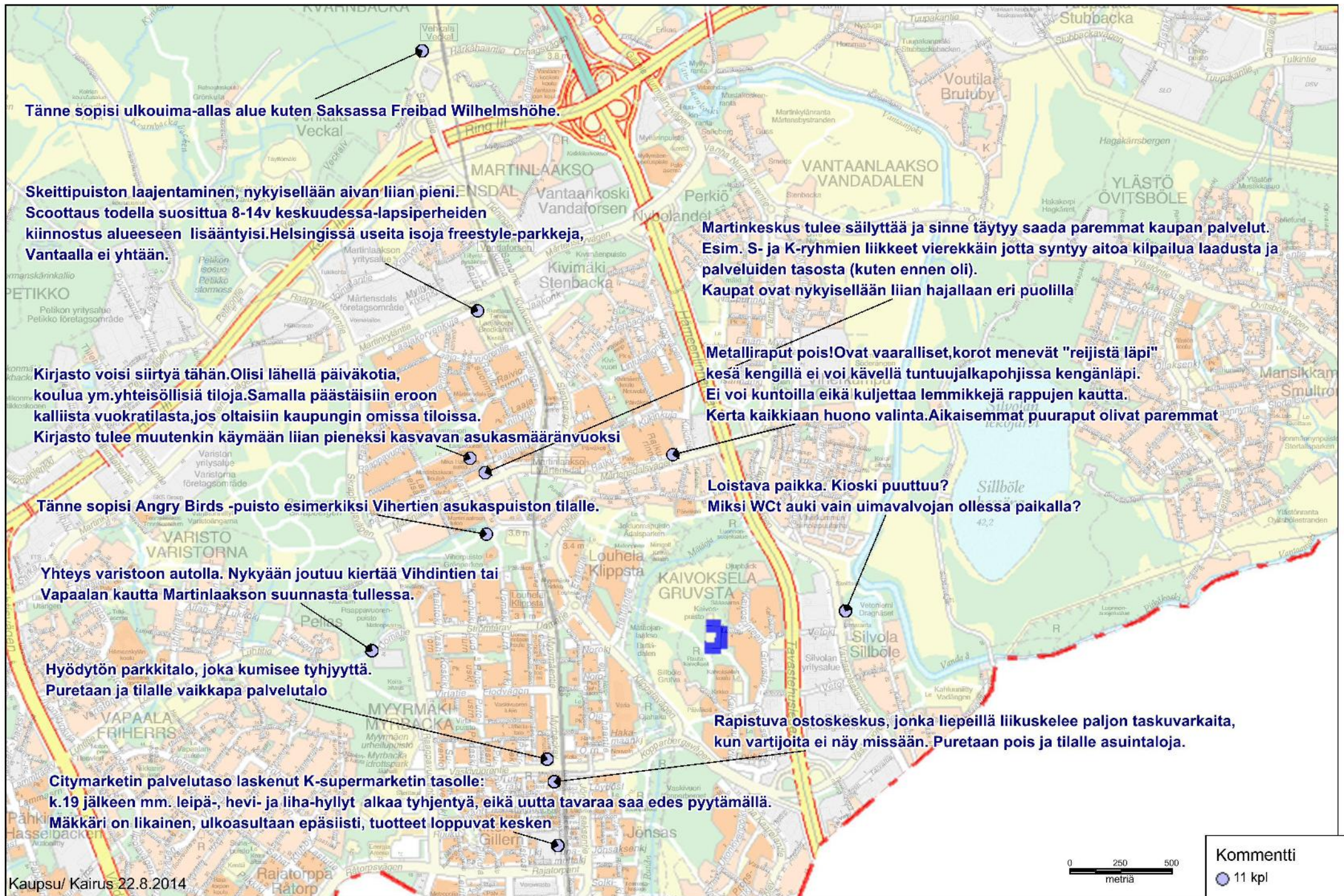
Muita huomioita viherympäristöstä?

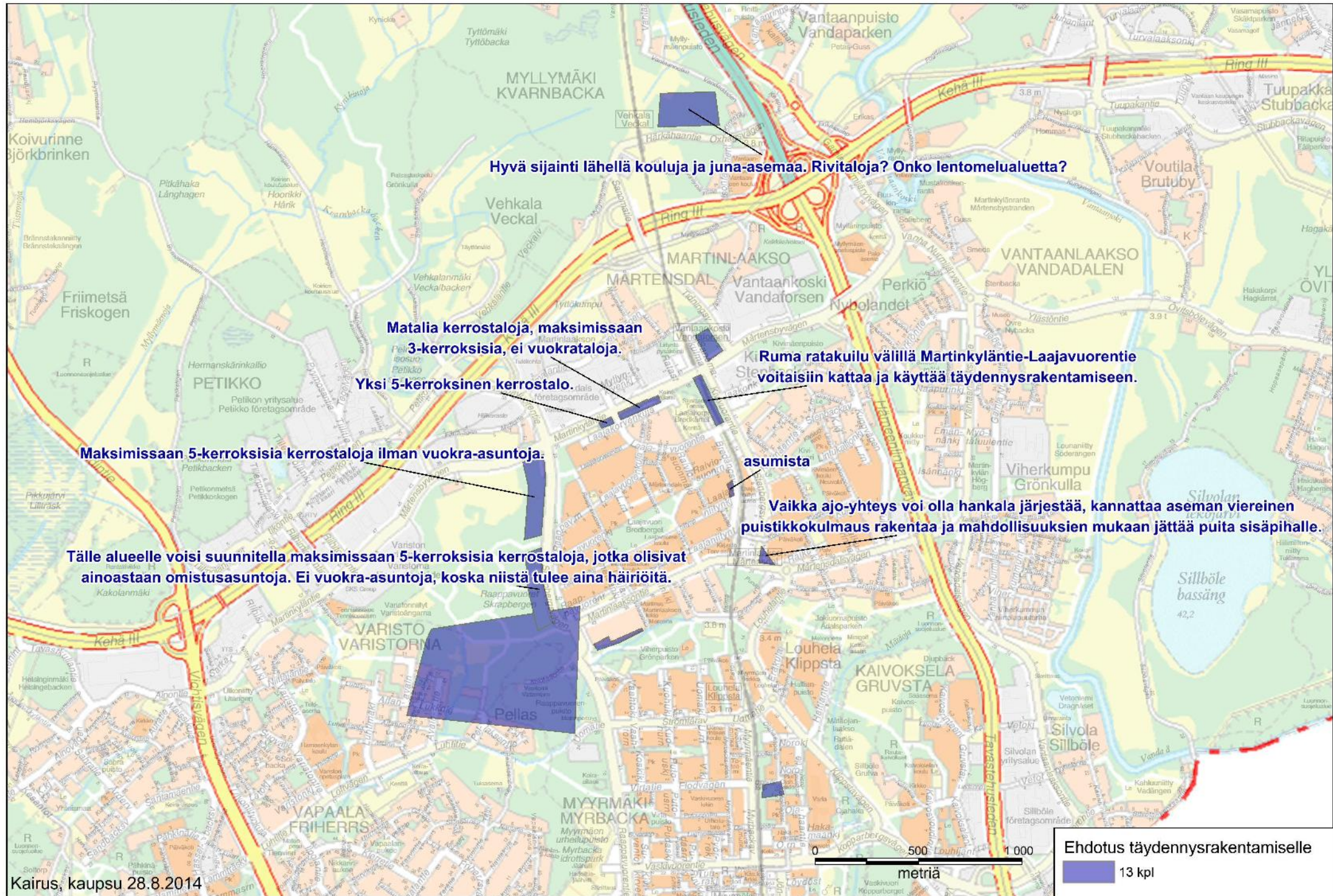
Merkitse kartalle kolme kauppapaikkaa, jossa asioit useimmiten? Voit merkitä halutessasi yksittäisen kaupan tai laajemman kaupallisen keskittymän.

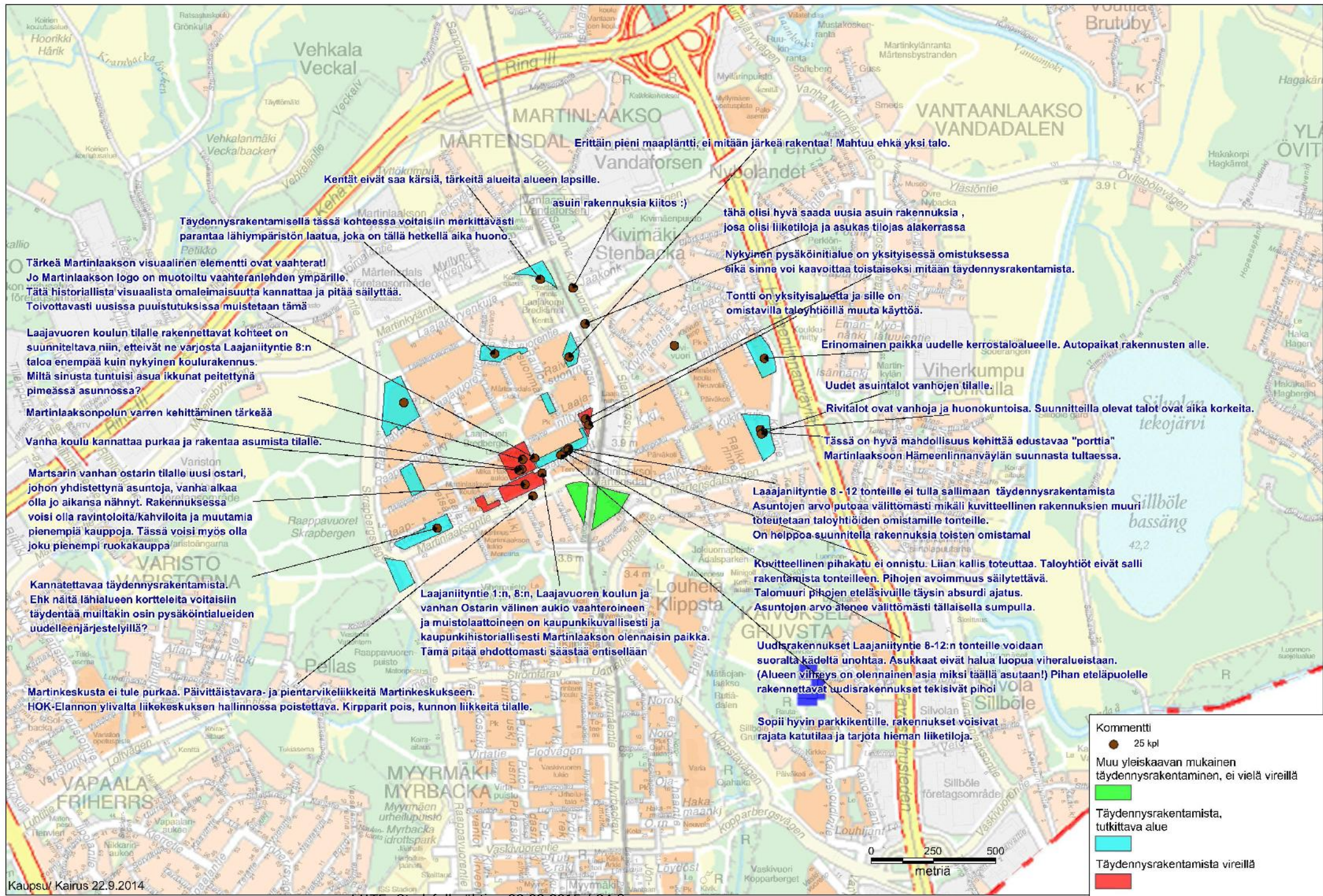

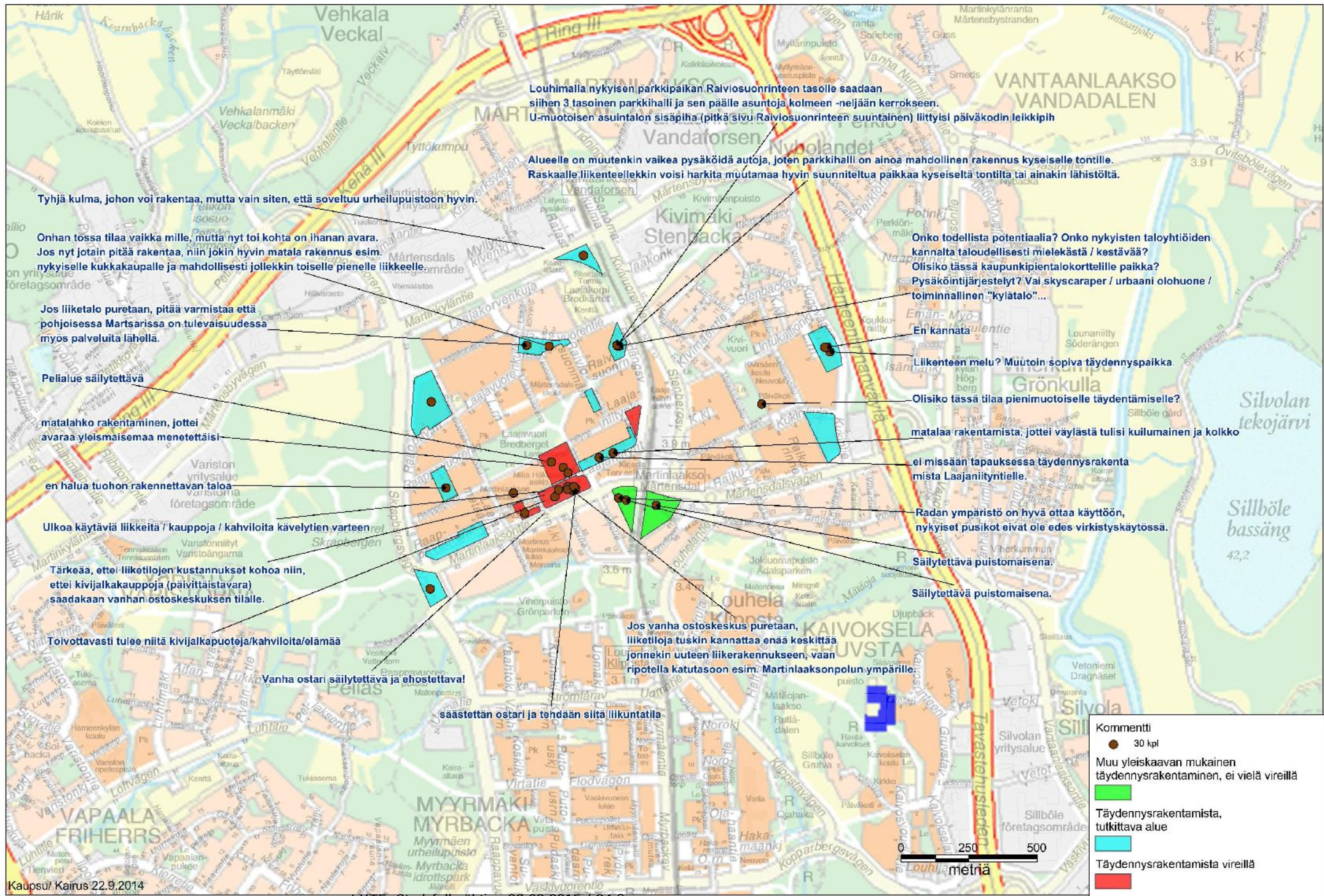
Parannusehdotukseni tai muu huomio kartalla koskien palveluita

Ehdota täydennysrakentamisen aluetta (muu kuin ehdotettu)

Alue on suhteellisen mäkinen, joten siihen voisi hyvinkin saada tehtyä lapsia kiinnostavan puiston. Korkeuseroja ja kiipeilymahdollisuuksia. Iso kiipeilyteline+liukumäki olisi mainio. Erikoisempia keinoja, ei ainoastaan tavallisia. Puistoalueelle jätettäi

Tolla kulmalla ei hirveästi ole päiväkoteja, joten siinä mielessä olisi monelle perheelle sijainniltaan hyvä paikka.

Tälle alueelle sopisi hyvin päiväkoti.

Tämä alue sopisi hyvin "hengailualueeksi" kaikille ihmisille. Ei kellekään rajatulle ryhmälle. Pöytiä, penkkejä, viherkasvillisuutta eli jonkinlainen tehty puistoalue. Sopisi hyvin tälle alueelle, koska ympärille suunnitteilla asutusta, liiketilaä yms. Pö

Keskeinen sijainti ja hyvä paikka viereen muuttaville, mutta moni menee autolla ovelle asti, joten...

Uimahalli on hyvin tarpeellinen ja olennainen palvelu Martinlaaksossa. Toivottavasti se saadaan pian remontoitua!

Kiva paikka yleiselle leikkipuistolle. Martsariin olisi kiva saada avoin päiväkoti tai muu viihtyisä uusi leikkipuistoalue, kuten Myrksissä oleva Ojahaan leikkipuistoalue. Alueeseen voisi yhdistää lasten leikkipaikan ja kuntoilumahdollisuuden. Lisäksi pö

Periaatteessa hyvä paikka vaikka päiväkodille, lähellä metsään ulkoilumaastoksi ym. Tienylitys aika vaarallinen.

Metsikköpolun päiväkodin piha on ihanan vehreällä j ametsäisellä alueella. Pihan kunnan voisi tarkastaa, että siellä ole lapsille vaarallisia kohtia ja samalla uusaa pihan välineistöä.

Vieressä on jo monta päiväkotia, mutta siinä oleva metsikkö on lähinnä ryteikkö. Siihen olisi helppo viedä lapset niin kävellen kuin autollakin

Hyvä keskeinen alue palveluille, mutta lisää ajoneuvoliikennettä ei näin tiuhaan asutulle ja koulun läheisyyteen ei haluaisi

Ymmärtääkseni Patotien päiväkotirakennus on ollut osittain romhdusuhan alla. Tilalle voisi tarvittaessa rakentaa uuden päiväkodin, mikäli vanhan rakennuksen kunnostaminen ei ole mahdollista. Pihää tulisi ehdottomasti kehittää nykyaikaisemmaksi ja pihan

KOMMENTTI

Ehdotettuja paikkoja palveluille

0 250 500 metriä

Kaupsu/ Kairus 19.8.2014

Mitä muuta haluat kartalta kertoa? (2 kommenttia poistettu)

Minun puolestani saa rakentaa kohtuukorkeaakin rohkeasti. Uimahallin tulevaisuus, länsi-Vantaalla paljon käyttäjiä! Viljelypalstasuunnitelmia, niitä oli ainakin jonkin verran kaivattu. Asukastila oli suunnitelmisakin, hyvä! Paljon kaikenlaisia kivoja ajatuksia, toteuttamaan toivottavasti päästään. Lähipalvelut tärkeitä, esim. terveystalvelut.

Martinlaaksoon kaibataan torni taloja lisää asemien läheisyyteen 12-40 kerroksisia rakennuksia!!

Laajavuoren koulun tilalle on suunniteltu asuinrakennuksia. Miten on suunniteltu näiden talojen pysäköintipaikoille ajo? Tontille pääsemiseksi pitää ajaa Martinlaaksonpolulla, joka on kävelytie, koska suoraa ajolinjaa ei ole tontille ilman pienen matkan ajoa Martinlaaksonpolulla. Meneekö pysäköintipaikoille reitti alikulkutunnelina, jotta autoliikenne ei joudu kulkemaan kävelykadun kautta? Martinlaakson tien ja Raappavuorentien risteys on tehty niin hölmösti, kuin voi vain olla, koska mutkamäen alaosan kohdalla on risteys neljään suuntaan ja suojatiet ovat kaikkiin suuntiin kyseisessä risteyksessä. En ole missään muualla maailmassa nähnyt risteystä, mikä olisi tehty suoraan mutkassa tulevan mäen alle. Risteyksen kohta pitäisi muuttaa turvallisuussyistä. Martinlaakson uimahalli on kiinni, koska katto ei ole kunnossa. Nyt kun Martinlaakson uimahalli todennäköisesti remontoidaan, olisi järkevää tehdä samalla isommat muutokset uimahalliin, eli tehdä siitä nykyvaatimusten mukainen uinti/vapaa-ajankeskus, missä olisi esim. poreallas/terapia-allas ja höyrysauna. Toivottavasti remontti saadaan nopeasti rahoitetuksi ja työt saadaan nopeasti tehdyksi.

Martinlaakson kehitys vaikuttaa hyvältä varsinkin kun nyt selvästi siihen kiinnitetään entistä enemmän huomiota. Tilaakin Martinlaaksossa on uusille maankäyttöratkaisuille ja yhdyskuntarakenteen tiivistämiseen on alueella hyvät lähtökohdat monissa paikoissa. Mielestäni Martinlaaksolla on erinomainen mahdollisuus kehittyä elinvoimaiseksi ja 'vähä-autoiseksi' lähiöksi. Martinlaakso-Myyrmäki akselia tulisi kehittää myös enemmän yhdessä. Alueet ovat hyvin paljon vuorovaikutuksessa keskenään ja liikennettä on puolin ja toisin huomattavasti. Alueiden tulisi olla yhtenäisemmät varsinkin kevyenliikenteen osalta.

Vantaankosken asemalle paremmat kulkuyhteydet, urheilukentän lähetyvillä asuville.

Joukkoliikenne on muutakin kuin rataa pitkin tapahtuvaa. Koko ajan kuitenkin Martinlaakson-tietä kulkevien bussien määrää on vähennetty. Siitäkin huolimatta, että suuri osa Martsarin vanhuksista asuu juuri tuon tien varrella ja käyttää nimenomaan bussia liikkumiseen. Asemalta esim. Raappavuorenreunalle illalla käveleminen ei todellakaan houkuttele, edes meitä hieman nuorempia.

Asema javanha ostari maan tasalle!

Hyviä ajatuksia, kunhan otetaan huomioon myös ympäristö ja liikenne suunnittelussa vanhukset ja liikuntarajoitteiset palvelujen käyttäjät. Heitä on paljon ja määrä tulee lisääntymään hyvin pian. He valitsevat asuinpaikan arkielämän sujuvuuden kannalta parhaan mahdollisen, ei niinkään näköalan ja neliöiden mukaan.

Nykyisellään olevat puistot/puutarhat pitää säilyttää mukaan lukien Jokiuoman puito. Koulujen pihoilta enemmän vartiointia "nuoret kuuntelevat" musiikkia huomattavan kovalla. Nuorille joku paikka minne mennä. Heidän pitäisi ise osallistua suunnitteeluun ja huoleta paikasta yhdessä. Isoja kauppia ei tarvita pieni puutarha kauppa olisi kuitenkin paikallaan. Muuten olen viihtynyt Martinlaaksossa olen "alkuperäisasukkaita".

Vaikuttaa hyvältä.

Yleisilmeen tulisi olla siistimpi ja aluetta parantaa, jotta se houkuttelisi enemmän uusia asukkaita. Leikkipuistoja lisää lapsille ja viheralueita tulisi kehittää. Talot siistimmän näköisiksi. Osa kerrostaloista, esimerkiksi Raiviosuonrinteellä/-mäellä ovat hyvin rapistuneen näköisiä. Tekevät alueesta karun näköisen. Tällöin pelkkä viheralueiden kunnostaminen ei riitä. Uimahallikaan ei ole mistään uusimmasta päästä ulkonäoltään ja vanha nuorisotalo on elähtäneen näköinen. Sen tilalle voisi tehdä esimerkiksi iltapäiväkerhontilat tms? Alikulkutunneleihin oli jo aloitettu tekemään maalauksia, mikä on hyvä juttu.

Toivottavasti Martinlaaksosta kehittyä yhteisöllisempi, avoimempi, elävämpi kaupunginosa, jossa ihmisten olisi helppo ja mukava siirtyä kotikoloistaan "kylälle" toimimaan, harrastamaan, oileilemaan, viihtymään...

Betoniylivoimaisuudesta pitäisi päästä eroon uusien rakennusten osalta. Kuitenkin niin, että sopivat vanhan sekaan. Valaistukseen kiinnitettävä huomiota - tällä hetkellä betonin ja kalsean valaistuksen yhdistelmä herättää turvattomuutta. Myös matalaa täydennysrakentamista voisi harkita sinne, minne se muun rakennuskannan osalta sopii, ettei lähiömäisyys korostu liikaa. Rakentaminen ja sen pääomasijoitus pitää olla taloudellisesti sellaista, ettei se vaikuta palveluiden heikentymiseen pitkällä välillä (esim. liian korkeat liiketilavuokrat karkottavat pienyrittäjät) Kaikenlaisia.

Myös Seutulän alue tarvitsee peruspalveluja, koska yksi kaupungin suurimmista yksittäisistä työpaikoista on siellä ja väestöä sen vuoksi alueella paljon. Kauppaa tarvitaan!!!! Vantaanlaakson ostarin kaupan suurentaminen ja tyhjäkäynnillä käyvien palvelujen poistaminen sieltä mm. pizzeria ja pubi! Hämeenlinnantien meluvallia tulee jatkaa etelään. Törkeää, että alueen asukkaat altistetaan jatkuvalle liikenteen melulle lentomelun lisäksi. Terveysvaikutus on merkittävä!!!

Kiva kun Martsaria kehitetään asukkaille mukavammaksi. En ole autoilija joka lähtee suuriin marketteihin ostoksille, joten arvostan hyviä palveluita kävelymatkan päässä. Uusi ostoskeskus ja nopea junayhteys Helsinkiin oli raketaisevia syitä miksi päätin muuttaa Martinlaaksoon muutama vuosi sitten. Asema, kirjaston rakennus ja vanha ostoskeskus ovat aika rähjäisiä ja vähän epäsiistien oloisia. Hyvä kun uimahalli saadaan viimein korjattua!

Laajaniityntien täydennysrakentaminen taloyhtiöiden parkkipaikoille on aiheuttanut aikamoista kalabaliikkia. Nyt asukkaat ovat sitä mieltä että kaupunki pakottaa rakentamaan tonteille lisää taloja. Täysin kuolleenä syntynyt ajatus. Mihin laitetaan kaikki autot??? Maanalainen paikoitus ei ole mikään ratkaisu. Se on liian kallis.

Martinlaakson aseman remontti ei voi odottaa eikä pelkkä pintasilauk auttaa asiaa yhtään. Asema on ruma kuin mikä ja kerää nykyisellään epämääräistä ainesta. Asemahalli tulisi remontoida liiketilaksi (kauppahalli?) ja sulkea kulku sen kautta kokonaan. Hissi voisi olla samanlainen kuin Vantaankosken asemallakin ja sen tulisi laskeutua suoraan aseman alikäytävään. Kun aseman keskellä on hissi ja portaat sekä kummassakin päässä kulkuluiska niin hallin kautta kulkua ei tarvita. Hissi voidaan määritellä myös yksityisalueeksi jonka käytöstä tehdään samanlainen sopimus kuin autoparkistakin: astumalla hissiin käyttäjä hyväksyy hissin käyttöehdot joihin kuuluu myös sisään astuneen kuvaaminen sekä vahingonkorvausvelvollisuus. Uskon, että ne jotka hissiä tarvitsevat, hyväksyvät nämä ehdot sen ilmaisesta käytöstä. Jos ei voi ehtoja hyväksyä niin ei ole pakko astua hissiin. Yksityisalue voisi olla vuokrahissi jota Liikennevirasto/Ratahallintokeskus tai kaupunki siis vuokraa hissiyhtiöltä elinkaarimallilla.

Martinlaaksossa parasta on vihreä luonto, jota ei saa tuhota taloja rakentamalla!

klv valaistus on liian usein riippuvainen viereisen ajoradan valaistuksesta välissä kasvavat lehtevät vaahterat varjostavat ja käytännössä monin paikoin klv on valaisematon! ratkaisuna ehdotan puiden korvaamista matalilla pensaille ja siellä missä mahdollista tievalotolpiin liitetään lisäorsi kohti klv:ää (klvn pinnoitteen laatu on sitten omaa luokkaansa etenkin nyt kun elisa ym firmat ovat repineet väylät kulkukelvottomaan kuntoon jo monena kesänä)

35 § **Detaljplaneändring 002229, 61 Dickursby / Violvägen 20**

VD/6164/10.02.04.01/2013
J-VN/TLA/ATI/MKO/SRU/JB/ALS

Bostadsbyggnation i flervåningshus i stället för egnahemshus från 1940–50-talen söder om Vitbäcksvägen. Byggrätten i området ökar med 1 760 m²-vy.

Detaljplaneändringen gäller en del av kvarteret 61305 i stadsdel 61, Dickursby. Ändringen gäller en del av kvarteret 61305 i den detaljplan som upphävs.

Tomtindelningen och ändringen av tomtindelningen gäller en del av kvarteret 61305.

Området ligger i stadsdelen Dickursby i korsningen av Violvägen och Vitbäcksvägen, söder om Vitbäcksvägen.

Den som ansöker om detaljplanen

Kiinteistö Oy Tikkurilan kruunu

Markägare

Kiinteistö Oy Tikkurilan kruunu och Asunto Oy Vantaan Orvokkitie 18 B

Deltagare i beredningen av planen

Utöver stadens egna sakkunniga har arkitektbyrån Klemetti & Rätty medverkat som konsult vid beredningen av planförslaget.

Generalplanen

I den generalplan med rättsverkningar som godkänts av stadsfullmäktige 17.12.2007 är planändringsområdet ett effektivt bostadsområde A1.

Detaljplaneändringen

Syftet med planändringen är en effektivisering av markanvändningen i stadsdelen Dickursby samt en ökning av antalet invånare. En del av kvartersområdena för bostadsbyggnader (A) samt för radhus (AR) ändras till kvartersområde för flervåningshus (AK) samt bostadshus (A). Genom planändringen sammanförs det outbrutna området 1049-M601 med fastigheten 1049 (Violvägen 18 b). Byggrätten för dessa fastigheter ändras inte i och med planändringen. Områdets egnahemshus som uppförts på 40–50-talen och butiksbyggnaden som byggts på 50-talet rivs. Planändringen gör det möjligt att bygga två nya flervåningshus. Byggrätten enligt den gällande detaljplanen ökar med 1 760 m²-vy då den totala byggrätten för kvartersområdet för flervåningshus kommer att uppgå till 2 600 m²-vy. AK-kvartersområdets exploateringsstal blir $e=1,0$ medan exploateringsstalet för kvartersområdet för bostadsbyggnader (A) kvarstår vid $e=0,35$. På området byggs totalt 50-60 bostäder.

Förfarande för deltagande och växelverkan

Ett program för deltagande och bedömning i enlighet med MBL 63 § gjordes upp 3.3.2014. I takt med att arbetet framskred utvidgades planändringsområdet och 26.5.2014 gjordes ett nytt program för deltagande och bedömning av detaljplaneändringsarbetet upp.

I Vanda stads invånartidning har meddelats om planens anhängiggörande i enlighet med MBL 62 § och intressenterna har beretts möjlighet att uttala sin åsikt om saken. Efter det första hörandet inlämnades nio åsikter och efter det andra hörandet åtta åsikter. De inlämnade åsikterna presenteras i planbeskrivningen.

Stadens markpolitiska riktlinjer

Detaljplaneringsarbetet följer stadens markpolitiska riktlinjer (FGE 17.12.2012).

Avtal

Till detaljplaneändringen hänför sig ett verkställighetsavtal.

Ändringskostnaderna betalas av sökanden Kiinteistö Oy Tikkurilan kruunu och för stadsstyrelsen föreslås att avgiftsklass 3 (8 000 €) plus en extraavgift för att utarbeta tomtindelningen (705 €), sammanlagt 8 705 €, fastställs.

Stadsplaneringsnämnden 13.10.2014 § 12

Stadsplaneringsdirektörens förslag:

Stadsplaneringsnämnden beslutar att föreslå för stadsstyrelsen att

- a) förslaget till detaljplaneändring nr 002229 samt förslaget till tomtindelning och förslaget till ändring av tomtindelningen, 61 Dickursby / Violvägen 20, som daterats 13.10.2014, läggs fram i 30 dagar i enlighet med MBF 27 §,
- b) stadsplaneringen berättigas till att begära nödvändiga utlåtanden, och att
- c) avgiftsklass 3 fastställs och det konstateras att sökanden Kiinteistö Oy Tikkurilan kruunu betalar ändringskostnaderna (8000 €), plus en extraavgift för att utarbeta tomtindelningen (705 €), sammanlagt 8705 €.

Beslut:

Förslaget godkändes.

Stadsstyrelsen 20.10.2014 § 29

Förslag framlagt av biträdande stadsdirektören för verksamhetsområdet för markanvändning, byggnad och miljö:

Stadsstyrelsen beslutar att

- a) förslaget till detaljplaneändring nr 002229 samt förslaget till tomtindelning och ändring av tomtindelningen, 61 Dickursby / Violvägen 20, som daterats 13.10.2014, läggs fram i 30 dagar i enlighet med MBF 27 §,
- b) berättiga stadsplaneringen till att begära nödvändiga utlåtanden, och att
- b) avgiftsklass 3 fastställs och det konstateras att sökanden Kiinteistö Oy Tikkurilan kruunu betalar ändringskostnaderna (8 000 €), plus en extraavgift för att utarbeta tomtindelningen (705 €), sammanlagt 8 705 €.

Beslut:

Förslaget godkändes.

Framläggning

Förslaget till detaljplaneändring samt förslaget till tomtindelning och ändring av tomtindelning hölls framlagt 12.11–11.12.2014 med stöd av MBF 27 §. Under denna tid inlämnades en anmärkning. Med anledning av anmärkningen som inlämnades av Asunto Oy Oksanmäki 4 justerades planbestämmelserna och de kompletterades med en ny planbestämmelse.

Planutlåtanden

Stadsstyrelsen beslutade 20.10.2014 berättiga stadsplaneringen till att begära nödvändiga utlåtanden. Ett utlåtande begärdes och inget utlåtande inlämnades.

Utförda justeringar

Till planbestämmelserna har fogats planbestämmelsen: "Hela områdets trafik i anslutning till avfallshanteringen ska skötas från Violvägens sida."

Justeringarna är inte väsentliga och därför behövs ingen ny framläggning.

Stadsplaneringsnämnden 19.1.2015 § 12

Stadsplaneringsdirektörens förslag:

Stadsplaneringsnämnden beslutar att föreslå för stadsstyrelsen att

- a) anmärkningen ges svar i enlighet med bilagan och de föreslagna justeringarna utförs,
- b) förslaget till detaljplaneändring nr 002229 och förslaget till tomtindelning och ändring av tomtindelningen, 61 Dickursby / Violvägen 20, som daterats 19.1.2015, förs till stadsfullmäktige för godkännande.

Beslut:

Förslaget godkändes.

Stadsstyrelsen 26.1.2015 § 45

Förslag framlagt av biträdande stadsdirektören för verksamhetsområdet för markanvändning, byggnad och miljö:

Stadsstyrelsen beslutar att

- a) ge utlåtandet svar i enlighet med bilagan och utföra de föreslagna justeringarna, och
- b) förslaget till detaljplaneändring nr 002229 och förslaget till tomtindelning och ändring av tomtindelningen, 61 Dickursby / Violvägen 20, som daterats 19.1.2015, förs till stadsfullmäktige för godkännande.

Beslut:

Förslaget godkändes.

Stadsfullmäktige 2.3.2015 § 35

Stadsstyrelsens förslag:

Stadsfullmäktige beslutar godkänna förslaget till detaljplaneändring nr 002229 och förslaget till tomtindelning och ändring av tomtindelningen, 61 Dickursby / Violvägen 20, daterade 19.1.2015.

Beslut:

Förslaget godkändes.

Bilagor:

- Redogörelse för detaljplaneändringen 19.1.2015
- Anmärkning och svar 19.1.2015
- Avtal om byggande av kommunalteknik / detaljplaneändring 002229 KOY Tikkurilan Kruunu, 20.1.2015

Anvisningar för sökande av ändring: 1. Besvärsanvisning

Närmare information:

Asta Tirkkonen, områdesarkitekt, tfn 09 8392 6185
Minna Koskinen, detaljplanerare, tfn 09 8392 3440
fornamn.efternamn(at)vantaa.fi

Vantaan kaupunki
Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimiala
Kaupunkisuunnittelu

002229

Orvokkitie 20, Tikkurila 61

Orvokkitie 20 Valkoisenlähteentien suunnasta kuvattuna syksyllä 2014

Asemakaavamuutoksen selostus, tonttijako ja tonttijaon muutos, joka koskee 19.1.2015 päivättyä asemakaavakarttaa nro 002229. Kaavoitus on tullut vireille 3.3.2014.

1 Perus- ja tunnistetiedot

1.1 Tunnistetiedot

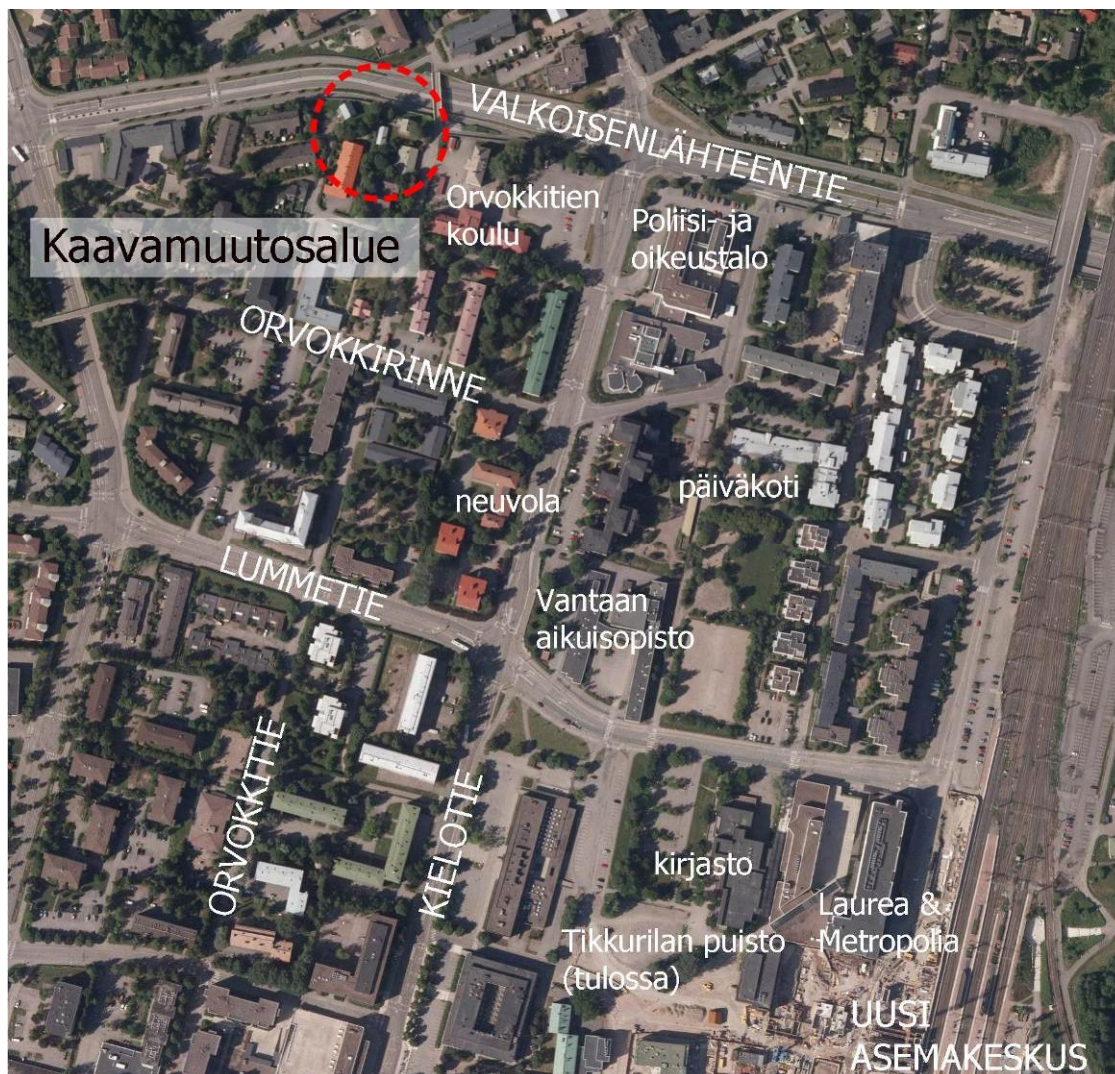
Asemakaavan muutos: kaupunginosa 61, Tikkurila
koskee osa korttelia 61305
(Kumoutuva asemakaava koskee osa korttelia 61305)

Kaavamuutoksen laatijan nimi ja yhteystiedot:
Minna Koskinen, p. 8392 3440, etunimi.sukunimi@vantaa.fi

Ilmoitus vireille tulosta on annettu 3.3.2014. Vantaan kaupungin asukaslehdessä oli ilmoitus kaavoituksen alkamisesta 15.3.2013.

1.2 Kaava-alueen sijainti

Orvokkitien kaavamuutosalue sijaitsee Tikkurilan kaupunginosassa Orvokkitien ja Valkoisenlähteentien risteyksessä, Valkoisenlähteentien eteläpuolella.

Ilmakuva Tikkurilasta 2013

1.3 Kaavamuutoksen nimi ja tarkoitus

Asemakaavamuutos nro 002229, Orvokkitie 20. Kaavamuutoksen tarkoituksena on Tikkurilan kaupunginosan maankäytön tehostaminen ja asukasmäärän lisääminen. Osa asuinrakennusten (A) ja osa rivitalojen (AR) korttelialueista muutetaan asuinkerrostalojen (AK) ja asuinrakennusten (A) korttelialueiksi.

Kaava-alueen kokonaispinta-ala on noin 0,33 ha. Kaavamuutoksen myötä alueen rakennusoi-
keus kasvaa noin 1760 k-m². Suunniteltu aluetehokkuus asuinkerrostalojen korttelialueella
(AK) on $e=1,0$. Asuinrakennusten korttelialueen (A) tehokkuus säilyy entisellään, $e=0,35$.

1.4 Luettelo selostuksen liiteasiakirjoista

- Asemakaavan seurantalomake 22.12.2014
- Asemakaavan muutosehdotus ja poistettavat merkinnät 19.1.2015
- Asemakaavamerkinnät ja määräykset 19.1.2015
- Osallistumis- ja arviointisuunnitelma 3.3.2014 (Erillinen asiakirja)
- Osallistumis- ja arviointisuunnitelma, toinen kuuleminen 26.5.2014 (Erillinen asiakirja)
- Meluselvitys 27.6.2014, Insinööritoimisto Heikki Helimäki Oy (Erillinen asiakirja)
- Muistutusten koonti 19.1.2015 (Erillinen asiakirja)

2 Tiivistelmä

2.1 Kaavaprosessin vaiheet

- Asemakaavamuutoshakemuksen on tehnyt Koy Tikkurilan kruunu. Kaavamuutoshakemus on kirjattu saapuneeksi 20.12.2013. Kaavamuutoshakemuksessa esitettiin, että asuinrakennusten (A) ja rivitalojen ja muiden kytkettyjen asuinrakennusten (AR) korttelialueet muutetaan asuinkerrostalojen korttelialueeksi (AK).
- Orvokkitie 20 asemakaavamuutostyö käynnistyi 3.3.2014 työnumerolla 002229. Kaavamuutostyön vireille tulosta tiedotettiin Vantaan kaupungin asukaslehdessä 15.3.2014 sekä kirjeellä maanomistajille, naapureille ja viranomaisille. Mielipiteet pyydettiin 7.4.2014 mennessä. (MRL 62 §)
- Kaavamuutosta on laadittu yhteistyössä Koy Tikkurilan kruunun kanssa. Pohjana on ollut arkkitehtuuritoimisto Klemetti & Rädyn laatimat luonnokset, joita on työn kuluessa kehitetty edelleen.
- Työn edetessä kaavamuutosalue laajeni ja asemakaavamuutostyöstä järjestettiin uusi kuuleminen 26.5.2014. Mielipiteet pyydettiin 30.6.2014 mennessä. (MRL 62 §)
- Koy Tikkurilan kruunu teetti kaavamuutosalueesta meluselvityksen 27.6.2014. Meluselvityksen on laatinut Insinööritoimisto Heikki Helimäki Oy.
- Kaupunkisuunnittelulautakunta teki 13.10.2014 kaupunginhallitukselle esityksen MRA 27 §:n mukaisesta nähtäville panosta ja lausuntojen pyytämisestä.
- Kaupunginhallitus päätti 20.10.2014 asettaa kaavaehdotuksen nähtäville 30 päiväksi ja oikeutti kaupunkisuunnittelua pyytämään tarvittavat lausunnot.

- Kaavaehdotus oli nähtävillä 12.11.–11.12.2014.
- Nähtävillä olo aikana saatiin yksi muistutus.
- Kaavamuutoksen hyväksyy kaupunginvaltuusto.
- Kaavamuutosta voi seurata myös kaupunkisuunnittelun kotisivuilta osoitteessa:
http://www.vantaa.fi/fi/kaavoitus_ja_maankaytto

2.2 Asemakaavan muutos

Osa asuinrakennusten korttelialueesta (A) ja osa rivitalojen ja muiden kytkettyjen asuinrakennusten korttelialueesta (AR) muutetaan asuinkeuhkojen korttelialueeksi (AK). Kaavamuutoksen myötä määräala 1049-M601 liitetään kiinteistöön 1049 (Orvokkitie 18b). Näiden kiinteistöjen rakennusoikeus ei muutu kaavamuutoksessa. Alueella sijaitsevat 40–50-luvulla rakennetut omakotitalot ja 50-luvulla rakennettu myymälärakennus puretaan. Kaavamuutoksella mahdollistetaan kahden uuden asuinkeuhkon rakentaminen. Keuhkot ovat korkeudeltaan 3-5-kerroksisia. Voimassa olevan asemakaavan rakennusoikeus kasvaa 1760 k-m². AK-korttelialueen tehokkuudeksi tulee $e=1,0$. Asuinrakennusten korttelialueen (A) tehokkuus säilyy entisellään: $e=0,35$.

2.3 Asemakaavan toteuttaminen

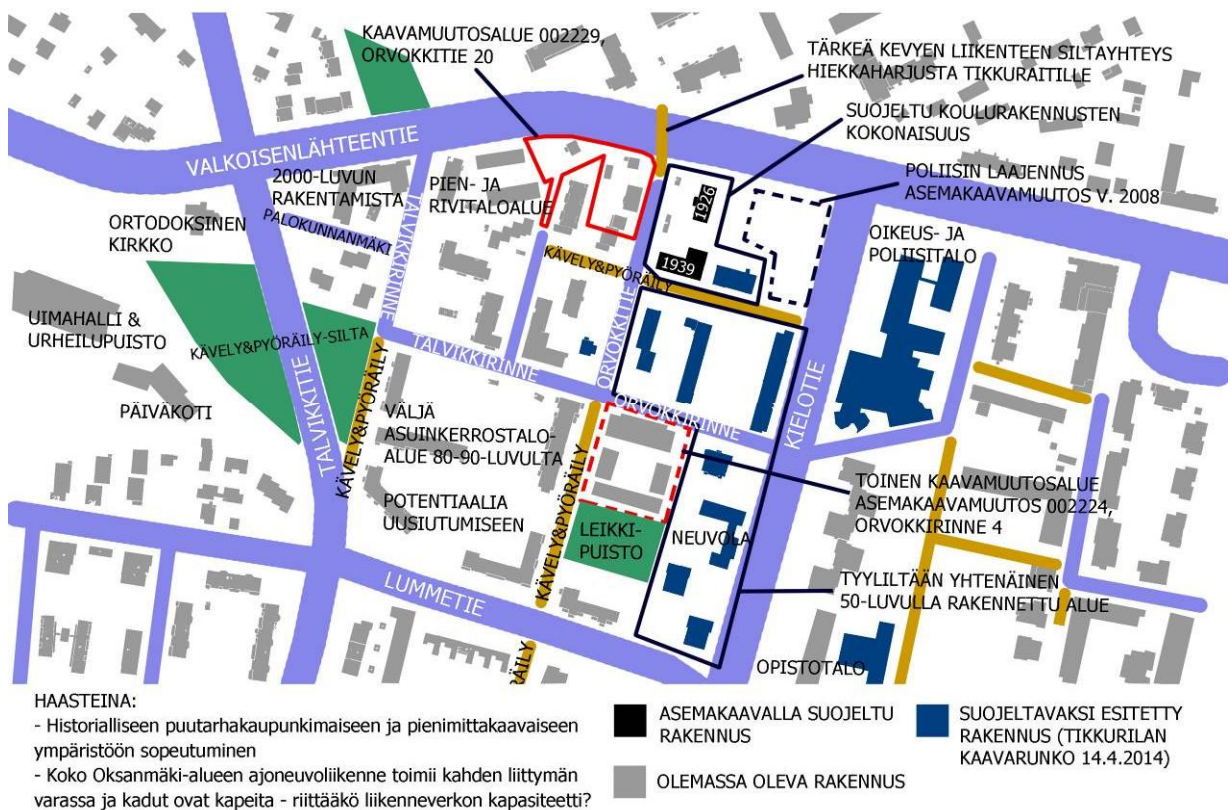
Maanomistaja aloittaa olemassa olevien rakennusten purkamisen ja uudisrakennusten rakentamisen, kun kaavamuutos on saanut lainvoiman. Kaavamuutokseen liittyy sopimus.

3 Lähtökohdat

3.1 Selvitys suunnittelualueen oloista

3.1.1 Alueen yleiskuvaus

Alue sijaitsee Tikkurilan kaupunginosan pohjoisosassa, Oksanmäellä, joka on rakentunut nykyiseen muotoonsa vuosien 1950–90 välisenä aikana. Alueen asuntovaltainen lähiympäristö edustaa Tikkurilan vanhinta ja yhtenäisintä osaa. Kaavamuutosalueen rajaa pohjoispuolella uudehko, vilkasliikenteinen katuysteys, Valkoisenlähteen tie.

3.1.2 Luonnon ympäristö

Maisemakuva ja – rakenne

Kaavamuutosalue sijoittuu Keravanjoen savilaakson ja Hiekkaharjun selänteiden rajamaille, jossa maasto kohoaa etelän suunnasta pohjoiseen siirryttäessä ja vaihtuu savimaasta moreenin kautta hiekkaperäiseksi. Lähialueen kasvillisuutta leimaavat kookkaat männyt.

Topografia

Maaston korot vaihtelevat alueella +23,0 ja +25,0 metrin välillä. Maasto laskee kaavamuutosalueen keskiosassa itä-länsi suuntaisesti. Muuten alueen sekä itä että länsipuoliskot ovat maastoltaan melko tasaiset. Alueen pohjoispuolella kulkeva Valkoisenlähteentie on kaavamuutosalueen maanpintaa matalammalla: tien korko kaavamuutosalueen läheisyydessä on noin +21,0.

Maaperä

Kaavamuutosalueen itäpuoli on maaperäkartan mukaan maaperältään moreenia (Mo) ja länsipuoli hiekkaa (Hk). Maalajin vaihtuminen sijoittuu alueen keskivaiheille, kaavamuutosalueen kapeimpaan kohtaan.

3.1.3 Rakennettu ympäristö

Väestön rakenne ja kehitys kaupunginosassa

Tikkurilan alueella oli vuoden 2013 alussa runsaat 4900 asukasta. Väestön sosiaalista rakennetta kuvaa kasvava ikääntyvien määrä, pienet ruokakunnat ja työssäkäyvät aikuiset. Väestön ennustetaan kasvavan noin 600 asukkaalla vuoteen 2020 mennessä (Tilastokeskus ja Vantaan väestöennuste 2013). Ikärakenteen ennustetaan säilyvän nykyisen kaltaisena.

Yhdyskuntarakenne ja rakennettu kulttuuriympäristö

Kaavamuutosalue sijaitsee Hiekkaharjun ja Tikkurilan kaupunginosien rajan tuntumassa. Pohjois-Tikkurila ja Hiekkaharju ovat asuntovaltaisia, paikoittain melko väljiä rivi- ja kerrostaloalueita. Lähialueen kaupunkikuvassa on edelleen nähtävissä 1950-luvun noppamaisten ja rapattujen rakennusten kokonaisuus. Alueelle rakennettiin 1950-luvulla nykyisin neuvolana toimiva terveyskeskus ja maalaiskunnan ensimmäiset kerrostalot As Oy Lohenpyrstö ja As Oy Kultapyrstö. Alue on täydentynyt 1960–90-luvuilla rivi- ja kerrostaloin. Orvokkitien pohjoispäädyssä sijaitsee 1920- ja 1930-luvuilla rakennettujen koulurakennusten kokonaisuus.

Orvokkitien koulu kevättalvella 2014

Palvelut ja työpaikat

Kaavamuutosalueen lähistöltä löytyvät kattavat julkiset palvelut. Noin 500 metrin säteeltä löytyvät mm. peruskoulu, lukio ja useampi päiväkot, Vantaan aikuisopisto, Poliisi- ja oikeustalo ja Tikkurilan urheilupuisto monipuolisine urheilupalveluineen. Lähialueen kaupalliset palvelut keskittyvät, muutamaa kivijalkaliiketilaa lukuun ottamatta, Kielotien varteen, Tikkuraille ja uuden asemakeskuksen, Dixin läheisyyteen.

Työpaikkoja oli Tikkurilassa vuonna 2011 noin 6200.

Virkistys

Tikkurilassa on Vantaan kaupunginosista vähiten virkistysalueita asukasta kohti. Määrää korvaa kuitenkin hyvä raittiverkosto. Tikkurilan sisäiset puistot ovat niin sanottuja ”postimerkki-puistoja”, jotka ovat saaneet muotonsa palstoittamalla syntyneestä kaupunkirakenteesta. Laajemmat virkistysalueet ja -reitit sijoittuvat Keravanjoen, Kylmänojan ja Rekolanojan varsille.

Kaavamuutosalueella sijaitsee 50-luvulla rakennettu myymälärakennus, kuva otettu syksyllä 2014.

Liikenne

Orvokkitie ja Oksanmäki ovat tonttikatuja, joista autoliikenne kulkee Talvikkirinteen ja Orvokkirinteen kautta Kielotielle. Liikennettä kaduille tuottavat asuinrakennusten lisäksi Orvokkitien koululla sijaitseva Vantaan musiikkiopisto ja kuvataidekoulu sekä Talvikkirinteessä sijaitseva kuntoutuskeskus, jonne ajo tapahtuu Oksanmäeltä.

Kevyt liikenne

Orvokkitie 20:stä on suora yhteys Orvokkitietä pitkin Tikkurilan keskustaan. Kielotielle johtaa Oksanmäki, joka jatkuu Orvokkitien koululta kevyen liikenteen väylänä. Länteen, Tikkurilan urheilupuistoon johtaa kevyen liikenteen väylä siltaa pitkin Talvikkirinteestä Talvikkitien yli. Pohjoiseen Orvokkitie jatkuu kevyenliikenteen väylänä Valkoisenlähteentien yli siltaa pitkin.

Joukkoliikenne

Kaavamuutosalue on joukkoliikenteellisesti hyvin saavutettavissa. Alueelta on noin kilometrin matka Tikkurilan asemalle, joten hyvät raideyhteydet ovat kohtuullisen kävelymatkan päässä. Lähimmät bussipysäkit löytyvät Lummetieltä ja Kielotieltä noin 200–300 metrin päästä kaavamuutosalueesta.

Vesihuolto

Vedenjakelu

Vesijohto DN100 on rakennettu Oksanmäelle, josta se tulee noin 40 metrin matkan kaava-alueelle rasitekujaa pitkin. Oksanmäeltä vesijohto liittyy Orvokkirinteen kautta Kielotien runkovesijohtoon, joka kuuluu Tikkurilan painepiiriin.

Tikkurilan painepiiri saa vetensä Helsingin Pitkäkosken vedenpuhdistuslaitokselta, josta vesi pumpataan Ylästön paineenkorotuspumppaamon kautta Tikkurilaan.

Alueen verkostopainetta ylläpidetään Tikkurilan vesitornilla, jonka ylin vedenpinnankorkeus HW = +80.00 m ja alin vedenpinnankorkeus on LW = 72.00 m. Vesitornin varastotilavuus on 6700 m³. Painetasot ovat: alin +72.00 ja ylin +85.00 m (merenpinnasta).

Jätevesiviemärointi

Jätevesiviemäri DN200 kulkee vesijohdon yhteydessä. Viemäri laskee eteenpäin Orvokkirinteen kautta Tikkurilan runkoviemäriin, josta vedet johtuvat Suutarilan jätevedenpumppaamolle. Suutarilasta vedet johtuvat lopulta Viikinmäen jätevedenpuhdistamolle.

Hulevesiviemärointi

Kaava-alueelle ei tule nykyisellään hulevesiverkostoa vaan hulevedet haihtuvat ja imeytyvät pääsääntöisesti tontilla.

Kaukolämpö

Kaukolämpöverkko ulottuu alueelle.

Ympäristöhäiriöt

Liikenne- ja lentomelu

Tikkurilantien tiemeluennuste 2030 -kartan mukaan kaavamuutosalueelle kohdistuu 50–64 dB:n liikennemelu. Liikennemelu on voimakkainta alueen pohjoisreunassa, Valkoisenlähteen-tien välittömässä läheisyydessä. Melutasot vaimenevat etelän suuntaan siirryttäessä.

Kaavamuutosalue ei sijaitse lentomelualueella.

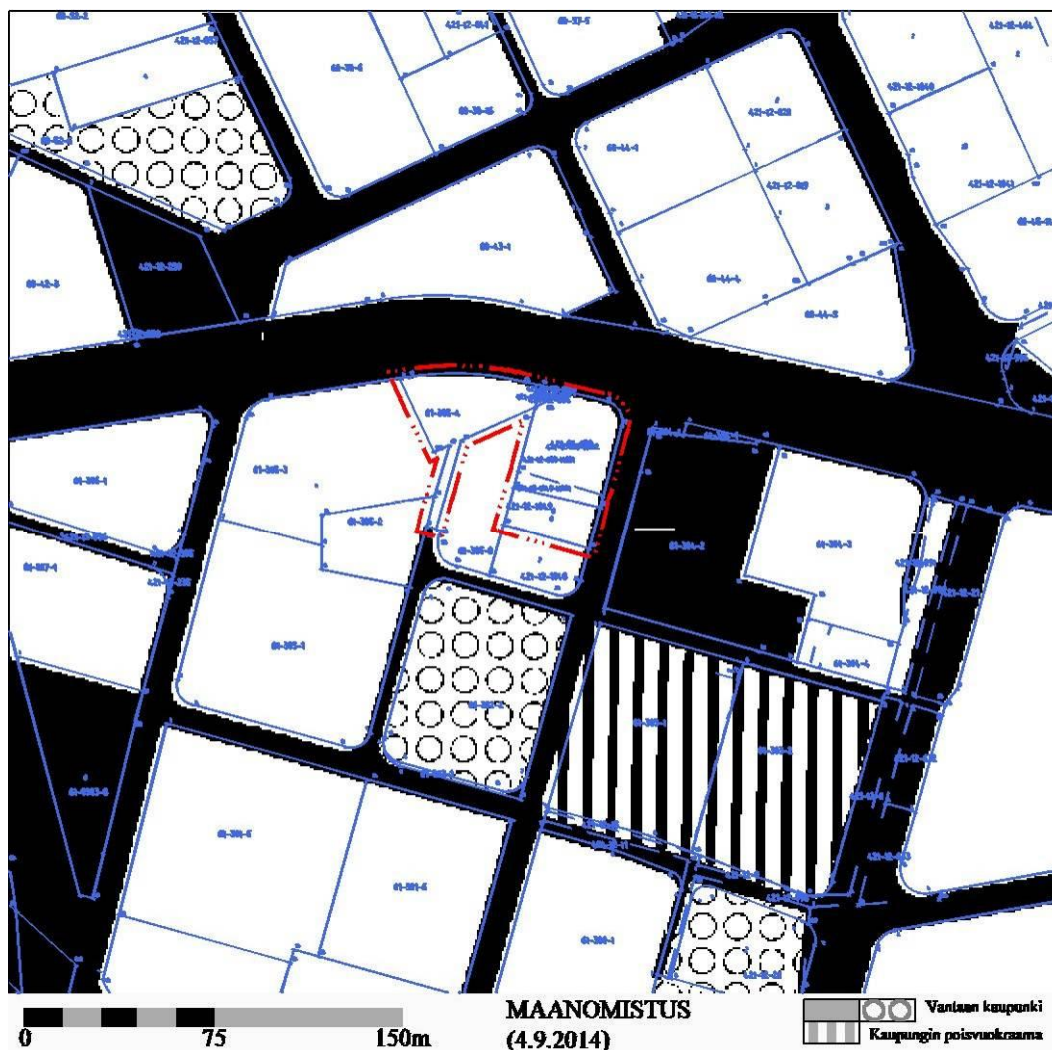
Valtioneuvoston päätöksellä melutason ohjearvoista (993/1992) A-painotettu ekvivalenttitaso LAeq saa enintään olla asuinhuoneissa klo 7-22 (päiväohjearvo) 35 dB ja klo 22-7 (yöohjearvo) 30 dB.

Kaavamuutosalueen pohjoispuolella kulkeva Valkoisenlähteen tie syksyllä 2014

3.1.4 Maanomistus

Alueen maanomistajia ovat Koy Tikkurilan kruunu ja Asunto Oy Vantaan Orvokkitie 18b.

3.1.5 Kaava-aluetta koskevat suunnitelmat, päätökset ja selvitykset

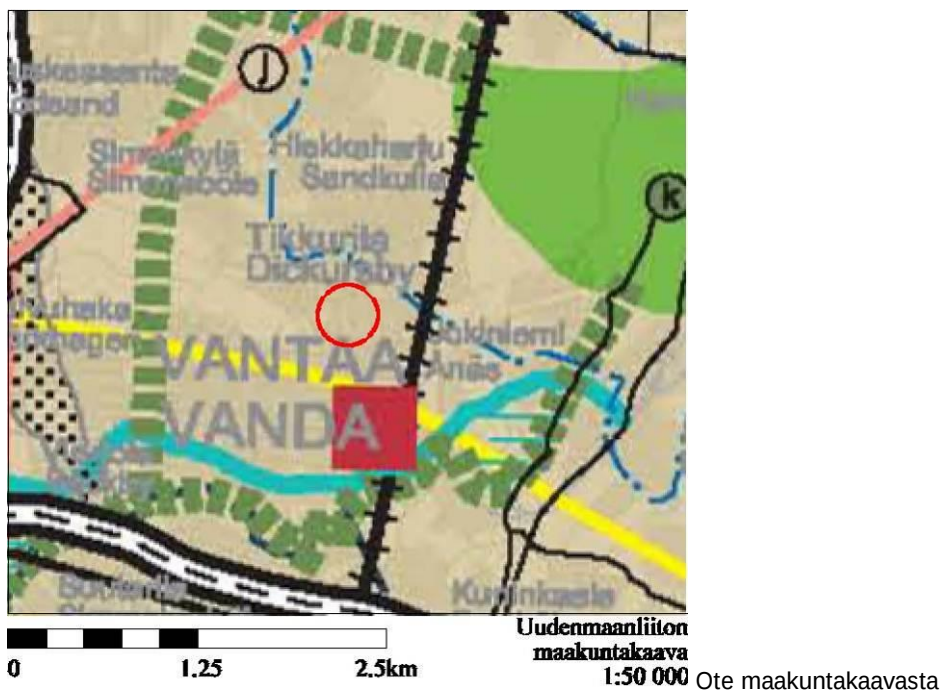
Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Valtioneuvoston 30.10.2000 päättämien (tarkistettu 13.11.2008) valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden erityistavoitteena on mm., että asuin-, työpaikka- tai palvelutoimintojen alueita ei sijoiteta irralleen olemassa olevasta yhdyskuntarakenteesta.

Helsingin seutua kehitetään kansainvälisesti kilpailukykyisenä valtakunnallisena pääkeskuksena luomalla edellytykset riittävälle ja monipuoliselle asunto- ja työpaikkarakentamiselle, toimivalle liikennejärjestelmälle sekä hyvälle elinympäristölle. Helsingin seudulla edistetään joukkoliikenteeseen, erityisesti raideliikenteeseen tukeutuvaa ja eheytyvää yhdyskuntarakennetta. Hanke on näiden tavoitteiden mukainen.

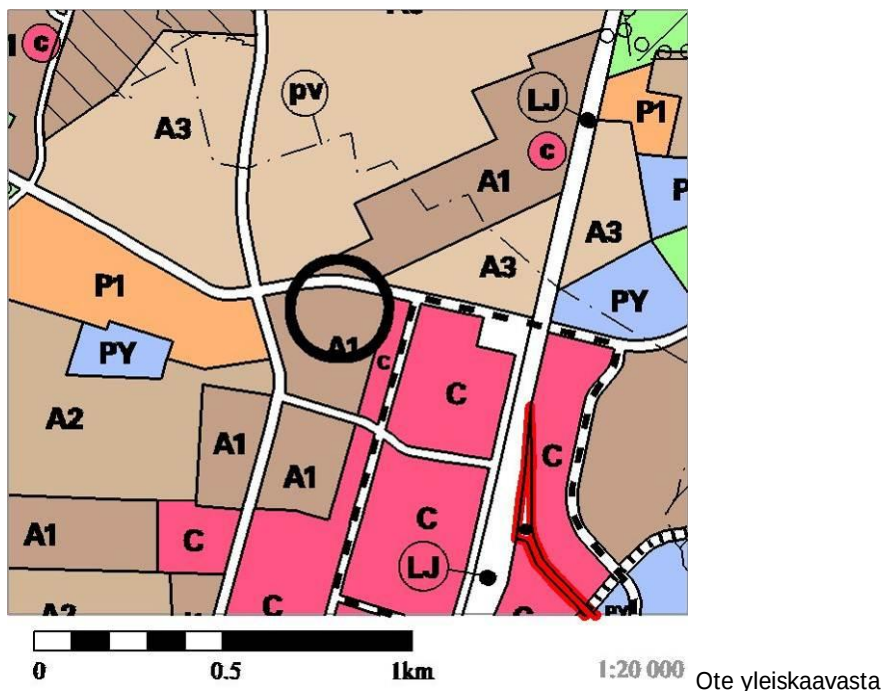
Maakuntakaava (YM 8.11.2006)

Uudenmaan maakuntakaavassa alue on osoitettu taajamatoimintojen alueeksi. Ympäristöministeriö on vahvistanut kaavan 8.11.2006. Kaavamuutos on maakuntakaavan mukainen.

Yleiskaava (KV 17.12.2007)

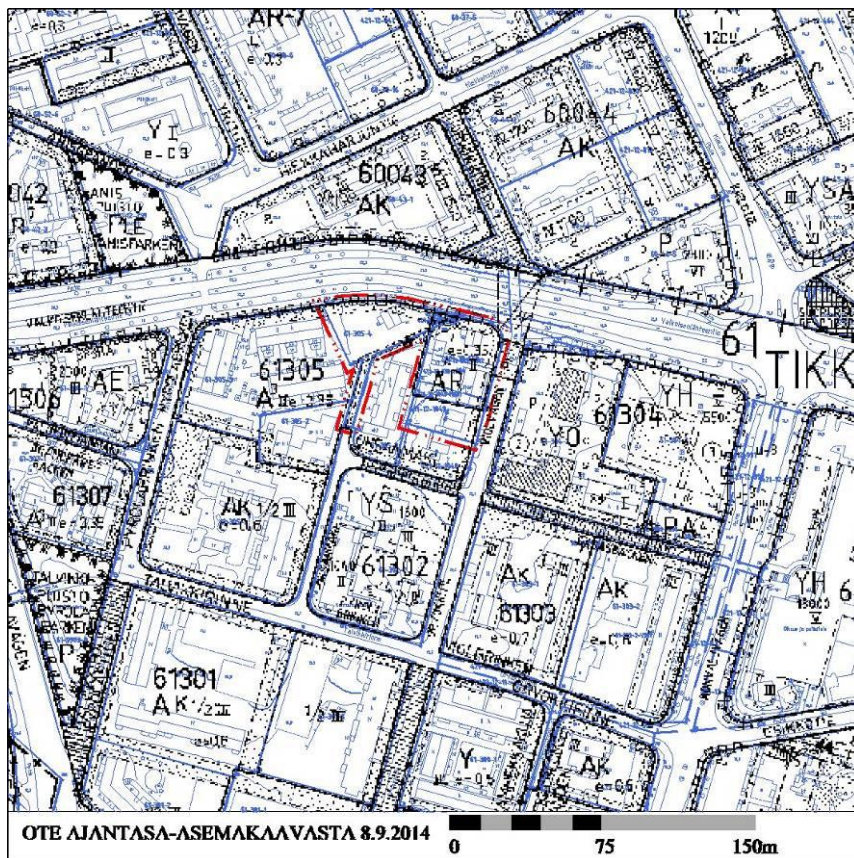
Alue on merkitty yleiskaavaan tehokkaaksi asuntoalueeksi (A1). Alueelle saa rakentaa ensisijaisesti asuinrakennuksia. Alueella voidaan salliä asuinympäristöön soveltuvia työtiloja. Alueen länsipuolella sijaitsee joukkoliikenteen runkoyhteys, joka voidaan toteuttaa raitiotienä. Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt yleiskaavan 17.12.2007. Kaavahanke on yleiskaavan mukainen.

Asemakaava (SM 29.4.1981, KV 30.9.1996)

Alueella voimassa oleva asemakaava nro 610500 (Tikkurila IX) on vahvistunut sisäasiainministeriön päätöksellä 29.4.1981. Suunnittelualue on siinä osoitettu asuinrakennusten korttelialueeksi (A). Osa korttelia 61305 on tehty kaavamuutos nro 001290, jossa asuinrakennusten

korttelialue on muutettu rivitalojen tai muiden kytkettyjen asuinrakennusten korttelialueeksi. Kaavamuutos nro 001290 on hyväksytty kaupungin valtuustossa 30.9.1996.

Ote voimassa olevasta asemakaavasta

Muut suunnitelmat

Kunnan asettamat tavoitteet

Vantaan taloussuunnitelman 2013–2016 strategiset tavoitteet ovat mm. seuraavia:

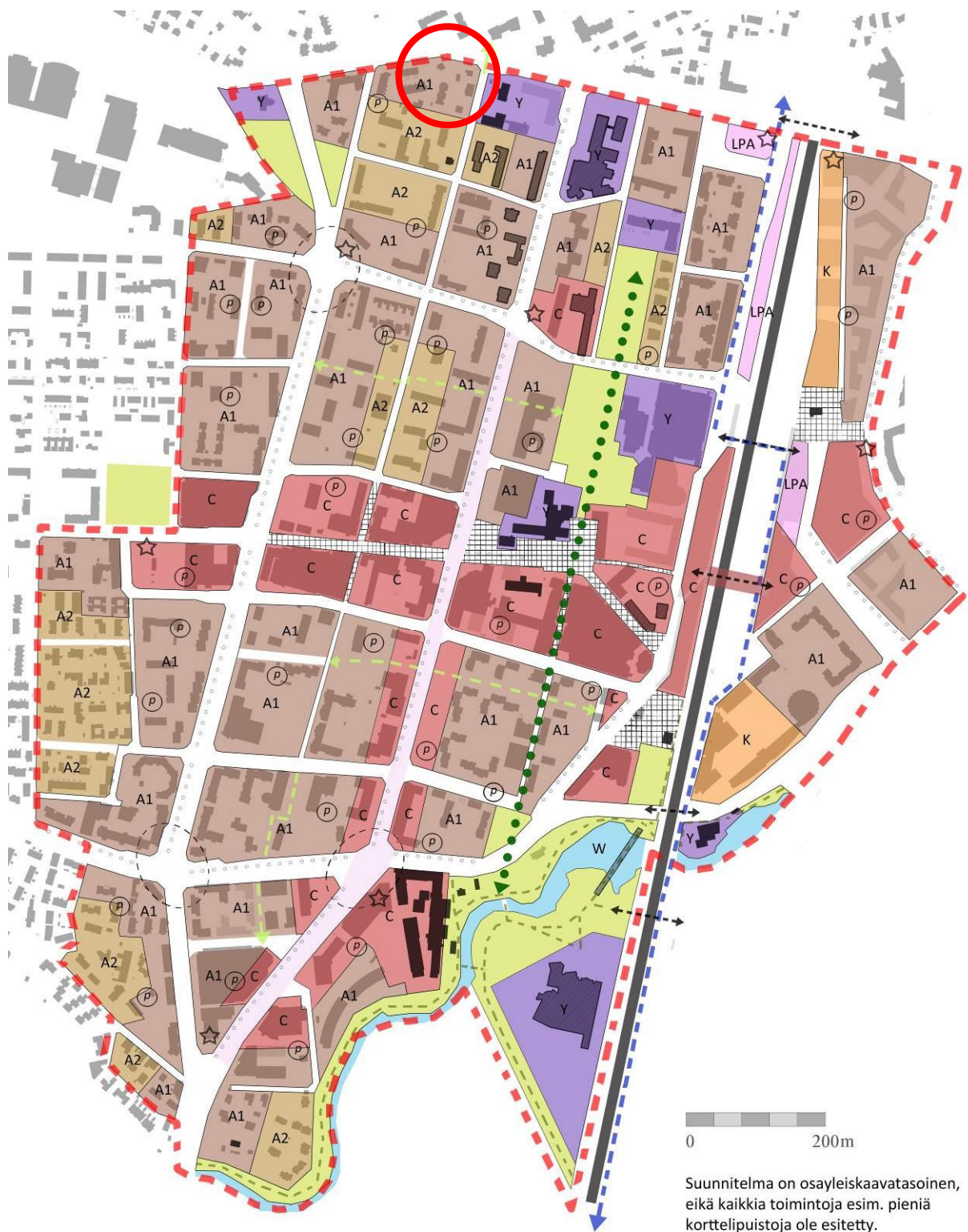
- Edistetään toimivan ja kestävästä kaupunkirakenteesta toteutumista kaupunkirakennetta eheyttämällä ja tiivistämällä, kestäviä liikkumismuotoja edistämällä.
- Koko kaupunkiorganisaatio osallistuu kaupunkikuvan kehittämiseen – kaupungin veto-voimaisuus asuinpaikkana parane.

Vantaan arkkitehtuuristrategian (kv 30.1.2006) toimenpiteitä:

- Voimistetaan alueen identiteettiä.
- Suunnitellaan uudenlaisia asuntoja ja asuntoalueita.
- Kohennetaan olemassa olevaa ympäristöä.

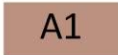
Tikkurilan kaavarunko (KALA 14.4.2014)

- Vahvuudet (sijainti, historia, vehreys) hyödynnetään
- Imago ja kaupunkikuvaa kohennetaan
- Asukkaita ja palveluja lisää
- Kävely ja pyöräily osaksi kaupunkielämää
- Väriä kaupunkiin

Orvokkitie 20:n kaavamuutosalue on merkitty Tikkurilan kaavarunkoon tehokkaaksi asuntoalueeksi (A1, ensisijaisesti kerrostaloille)

MERKKIEN SELITYKSET:

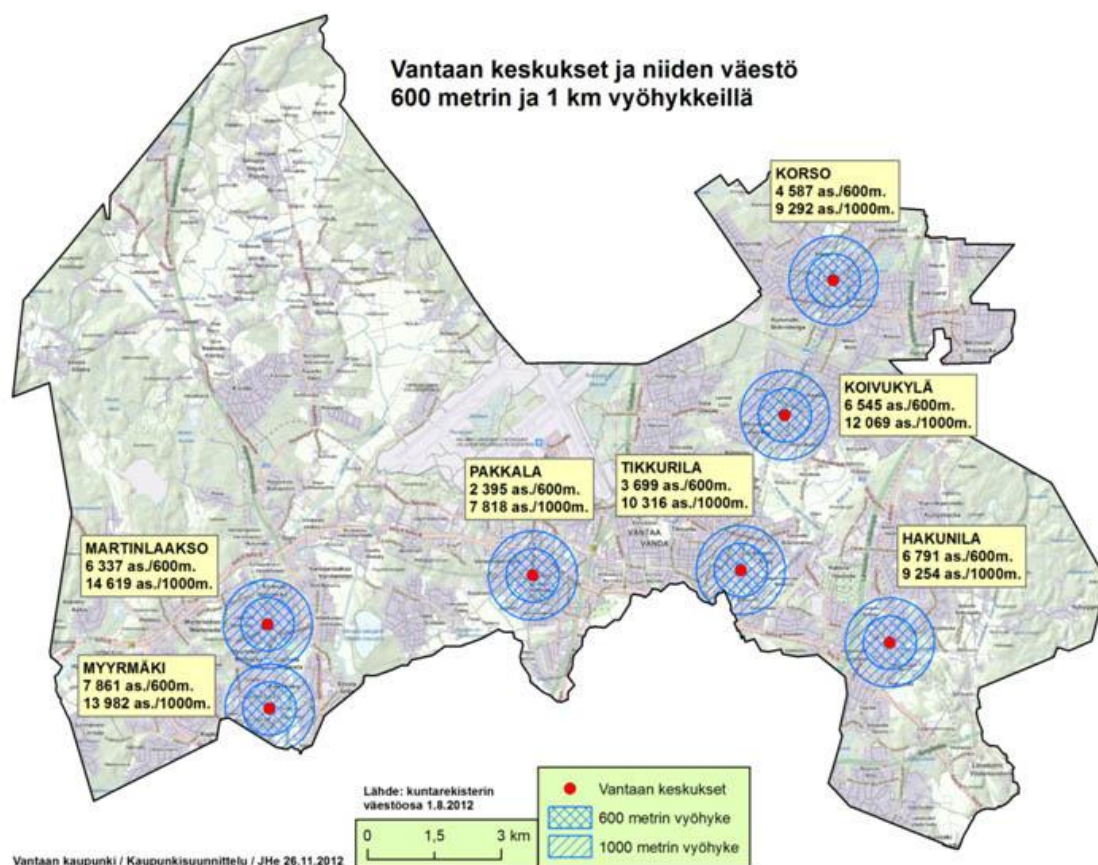
	KESKUSTATOIMINTOJEN ALUE
	LIIKE- JA TOIMISTORAKENNUSTEN ALUE
	YLEISTEN RAKENNUSTEN ALUE
	PYSÄKÖINNILLE VARATTU ALUE
	TEHOKAS ASUNTOALUE, ENSISIJAISESTI KERROSTALOILLE
	MATALA JA TIIVIS ASUNTOALUE, ENSISIJAISESTI PIENKERROSTALOJA JA KYTKETTYJÄ PIENTALOJA.
	VIRKISTYSALUE
	VESIALUE
	ASEMAKAAVALLA SUOJELTU RAKENNUS
	SUOJELTAVAKSI ESITETTÄVÄ RAKENNUS
	ALUEEN TIIVISTYMINEN EDELLYTTÄÄ KESKITETTYÄ PYSÄKÖINTIÄ, SYMBOLI OSOITTAÄ PYSÄKÖINNIN LIKIMÄÄRÄISEN SIJAINNIN
	KESKUSTABULEVARDINA KEHITETTÄVÄ KIELOTIE
	KEHITETTÄVÄ RISTEYSALUE
	VEHKAPOLKU, ESIKKOPUISTON JA RANNAN YHDISTÄVÄ PÄÄREITTI
	KORTTELIRAITTI
	PIKAPYÖRÄTIE, TIKKURILAN BAANA
	KATUPUUT
	RADAN ALITTAVA/YLITTÄVÄ KÄVELY- JA PYÖRÄILY-YHTEYS
	ULKOILUREITTI
	KESKUSTAN KÄVELYALUE
	FOKUSPISTE, NÄKYMÄ-AKSELIN PÄÄTE TEI MUU MERKITYKSELLINEN PAIKKA, JOKA TULEE OTTAA HUOMIOON RAKENNUSTA SUUNNITeltaessa.

Tikkurilan kaavarunkokaaviossa käytettyjen merkkien selitykset

4 Asemakaavan suunnittelun vaiheet

4.1 Asemakaavan suunnittelun tarve

Valtion ja Helsingin seudun kuntien välisen maankäytön asumisen ja liikenteen (MAL) aiesopimuksen vuosille 2012-2015 sekä Vantaan asunto-ohjelman 2009-2017 tavoitteena on 2000 uuden asunnon rakentaminen vuosittain Vantaalle. Tikkurilan keskusta on erinomaisten raide-liikenneyhteyksien varrella, mutta nykyisellään Vantaan muihin keskuksiin verrattuna se on suhteellisen harvaan asuttu alue. Keväällä 2014 kaupunkisuunnittelulautakunnassa esitellyssä Tikkurilan kaavarunkotyössä Tikkurilan todetaan omaavan potentiaalia kasvaa oikeaksi kaupunkikeskustaksi. Monipuolisten, kävelyetäisyydellä sijaitsevien palveluiden läheisyyteen halutaan tehottoman asutokannan tilalle monipuolista asuinkerrostalorakentamista, keskitettyä ja rakennettua pysäköintijärjestelmää ja kivijalkaliiketilajoja.

4.2 Suunnittelun käynnistäminen ja sitä koskevat päätökset

Asemakaavamuutoshakemuksen on tehnyt Koy Tikkurilan kruunu. Kaavamuutoshakemus on kirjattu saapuneeksi 20.12.2013. Orvokkitie 20:n asemakaavamuutostyö oli kaupunkisuunnittelun kevään 2014 työohjelmassa työnumerolla 002229.

4.3 Osallistuminen ja yhteistyö

4.3.1 Osalliset

- Kaavamuutoksen hakijat
- Alueen maanomistajat ja maanvuokraajat
- Viereisten ja vastapäisten alueiden omistajat ja vuokralaiset (naapurit)
- Kaupunginosan tai lähialueen asukkaat, yritykset ja työntekijät, asukas- ym. yhdistykset
- Kaupungin asiantuntijaviranomaiset
- Valtion viranomaiset: Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, Liikennevirasto (rautatie- ja vesialueet), Museovirasto jne.
- Rajoittuvat naapurikunnat
- Muut viranomaiset ja yhteisöt: Uudenmaan liitto, HSY, HSL, TUKES, tietoliikenneverkkoja ylläpitävät yhtiöt Vantaan Energia Oy, Fingrid Oy, Gasum Oy, Elisa Oyj jne.
- Kunnan jäsenet ja ne jotka katsovat olevan osallisia.

4.3.2 Vireille tulo

Ilmoitus kaavoituksen vireille tulosta on annettu 3.3.2014

Asemakaavamuutoksen alkamisesta on tiedotettu jokaiseen vantaalaiseen kotiin jaettavassa Vantaan kaupungin asukaslehdessä 15.3.2014 sekä kirjeitse (MRL 62§) maanomistajille, naapureille ja viranomaisille.

4.3.3 Osallistuminen ja vuorovaikutusmenettelyt

MRL 63§:n mukainen asemakaavan muutoksen nro 002229 osallistumis- ja arviointisuunnitelma valmistui 3.3.2014. Alueen asukkaiden mielipiteitä kuultiin MRL 62§:n mukaisesti. Määräaikaan 7.4.2014 mennessä jätettiin yhteensä 9 mielipidettä. Naapureiden ja lähialueiden asukkaiden mielipiteissä (4 kpl) kritisoitiin suunnitelman tehokkuutta: alue nähdään pientaloalueena, jolle ei sovellu kolmea kerrosta korkeampi kerrostalorakentaminen. Naapureiden mielestä suunniteltu kaavamuutos ei ole oikeudenmukainen lähistön muita asukkaita kohtaan. Se ei huomioi naapureiden pihoja eikä sovellu tehokkuutensa vuoksi suojelukohteen (Orvokkitien koulu) viereen. Kaikissa lähialueen asukkaiden mielipiteissä oltiin myös erityisen huolissaan alueen liikennejärjestelyiden ja pysäköintipaikkojen riittävydestä.

Vantaan kaupungin museo ei esitä olemassa olevien rakennusten suojelua niiden vaatimattomasta luonteesta johtuen. Museo on käynyt dokumentoimassa valokuvaamalla rakennukset.

Museovirastolla ei ole arkeologisen kulttuuriperinnön osalta huomautettavaa kaavamuutoksesta.

Senaatti kiinteistöt muistuttaa, että kaavamuutosalueen läheisyydessä sijaitsee Vantaan oikeus ja poliisitalo sekä kiinteistö 92-61-604-3, joka on hankittu ja kaavoitettu Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen pääpoliisiaseman tulevia toimitilarapeita varten. Poliisin sijainti lähistöllä muodostaa turvallisuusriskin, sekä asukkaille että poliisille. Yksityisyyden varmistamiseksi sujuvat ja turvalliset liikenneyhteydet tulee ottaa ennalta huomioon. Kerroskorkeudet, ikkunoiden ja parvekkeiden suuntaukset tulee määrittää kaavaan niin, ettei ikkunoista, parvekkeilta eikä rakennusten katolta synny suoraa näköyhteyttä poliisin työtiloihin, pihalle eikä sisäänkäynteihin. Lisäksi Senaatti kiinteistöt kehottaa varmistamaan, että suunnitelmaan varataan riittävästi pysäköintipaikkoja tuleville asukkaille ettei pysäköinnistä synny paineita poliisin käytössä oleville pysäköintialueille eikä poliisin läheisille katualueille.

Vantaan kaupungin kuntatekniikan keskus muistuttaa, että asemakaavan muutosta laadittaessa on tehtävä meluselvitys. Meluntorjunta on hoidettava tontilla. Kuntatekniikan keskus antaa hankkeen rakennuslupaa varten kunnallistekniikan lausunnon, jossa otetaan kantaa 2011 rakennettuun meluaitaan. Asemakaavan muutosta laadittaessa on otettava huomioon liikenteen aiheuttamat päästöt (pakokaasut, katupöly).

HSY katsoo, että alueelle rakennettu vesihuolto, vesijohto ja jätevesiviemäri, riittävät kapasiteetiltaan oletettavasti myös kaavamuutoksesta aiheutuvalle kulutuksen kasvulle. Tontilla olevan vesihuoltohaaran omistussuhteet ovat osin epäselviä ja niistä on varmistuttava. Haaran loppupää ja tontilla oleva paloposti jäävät suunnitellun rakennusalan alle.

Työn edetessä kaavamuutosaluetta laajennettiin ja muuttuneesta kaavamuutosalueesta järjestettiin uusi kuuleminen. Uusi osallistumis- ja arviointisuunnitelma valmistui 26.5.2014. Mielipiteitä saapui määräaikaan (30.6.) mennessä 8 kappaletta. HSY, Museovirasto, Senaatti kiinteistöt, Vantaan kaupungin kuntatekniikan keskus ja Vantaan kaupungin museo toivat esiin uusissa mielipiteissään samat huomiokohdat kuin aikaisemmassa kuulemisessa. Naapureiden uusissa mielipiteissä (3 kpl) oltiin entistä suuremmissa määrin huolissaan alueen liikennejärjestelyiden toimivuudesta tulevaisuudessa. Asukkaat toivoivat kadunvarsipysäköinnin kieltämistä alueella ja liikennejärjestelyjen uudelleen suunnittelua laajemmalla aluekokonaisuudella. Vaikka uudessa kuulemisessa esitetyissä suunnitelmissa kerroskorkeutta oli laskettu ja rakennusoikeutta vähennetty, pitivät naapurit suunnitelmaa edelleen epäoikeudenmukaisena ja ympäristöönä sopimattomana, liian tehokkaana rakentamisena.

Suunnitteluyhteistyö

Kaavamuutosta on valmisteltu yhteistyössä Koy Tikkurilan kruunun edustajien ja heidän konsulttinsa (arkkitehtuuritoimisto Klemetti ja Rätty) sekä Vantaan kaupungin asiantuntijoiden kanssa.

Nähtävillä olo – muistutukset, vastineet ja lausunnot

Asemakaavamuutosehdotus 002229 oli nähtävillä 12.11. – 11.12.2014. Nähtävillä olo aikana saatiin yksi muistutus.

Asunto Oy Oksanmäki 4:n jättämässä muistutuksessa oltiin huolissaan:

- alueen liikennejärjestelyiden, erityisesti Oksanmäki – tien pohjoisosan, toimivuudesta ja turvallisuudesta lisääntyvien liikennemäärien jälkeen
- suunniteltujen uudisrakennusten sopimisesta kapealle, kiilamaiselle tontille
- suunniteltujen parkkipaikkojen riittävydestä
- suunnitellun rakentamisen sopimisesta Valkoisenlähteen tien läheisyyteen
- Lisäksi aluetta toivottiin suunniteltavan osana laajempaa kokonaisuutta.
- Alueen jätehuoltoliikenne edellytettiin järjestettäväksi Orvokkitien puolelta.

Vastineeksi muistutukseen on esitetty seuraavat huomiot:

Suunniteltu kaavamuutos lisäisi toteutuessaan Oksanmäki -kadun liikennettä 7 henkilöauton verran. Orvokkitien liikenne lisääntyisi 13 henkilöauton verran. Asuinkerrostalojen korttelialuetta (merkintä AK) palvelevien autopaikkojen suunniteltu määrä perustuu tällä hetkellä käytössä olevaan pysäköintinormiin 1 autopaikka / 130 k-m².

Kaavamuutoksen toteutuminen toisi Oksanmäki -kadulle vain asukasliikennettä. Alueelle ei ole suunnitteilla liike- tai palvelutiloja, jotka voisivat tuoda alueelle asiointiliikennettä. Alueen kaikki huoltoliikenne on ohjattu Orvokkitielle kaavamääräyksen. Muistutuksessa mainittu Oksanmäki-

tien pohjoispää on yksityisessä maanomistuksessa, eikä täten kuulu kaupungin katusuunnittelun ja kunnossapidon piiriin. Kaavamuutosalueen liikennejärjestelyitä on suunniteltu yhteistyössä Vantaan kaupungin liikennesuunnittelun asiantuntijoiden kanssa. Alueen liikenneverkon kapasiteetti on kaavatyön aikana katsottu riittäväksi sekä nykyiselle että suunnitellulle liikenneverkon käyttäjämäärälle.

Suunniteltu kaavamuutos koskee kaavamuutoshakemuksessa esitettyä aluetta. Kaupungilla ei ole resursseja suunnitella yksityisessä maanomistuksessa olevia maita ilman maanomistajan kaavamuutoshakemusta ja tähän liittyvää kaavatyöstä aiheutuvia maksuja koskevaa maksusitoumusta. Kyseenomaisessa kaavamuutoksessa kaavamuutosalueen kaksi omistajatahoa ovat keskenään kirjallisesti sopineet kaavamuutostyöstä aiheutuvien kustannusten jaosta.

Kaavamuutostyön aloitusvaiheessa alueelle oli suunnitteilla 5-7-kerroksinen asuinkerrostalo. Lähialueen asukkaiden mielipiteiden mukaisesti suunnitelman kerroskorkeutta on kaavatyön aikana madallettu ja suunnitelman rakennusoikeutta on pienennetty. Kaupunginvaltuuston 17.12.2007 hyväksymä, oikeusvaikutteinen yleiskaava ohjaa kaavamuutosalueen rakentamista nykyistä käyttöä tehokkaammaksi. Alue on yleiskaavassa merkitty tehokkaaksi asuntoalueeksi A1, mikä tarkoittaa sitä, että alueelle saa rakentaa ensisijaisesti asuinkerrostaloja.

Alueen pohjoispuolelle sijoittuvan Valkoisenlähteentien nykyisten ja ennustettujen liikennemäärien vaikutusta kaavamuutosalueeseen on tutkittu kaavatyön aikana meluselvityksellä. Suunnitellulla rakennusten sijoittelulla on saavutettu riittävän alhaiset melutasot oleskelu- ja piha-alueille. Kadunpuoleisten julkisivujen ääneneristävyysvaatimuksia on tarkennettu meluselvityksen tulosten perusteella kaavamääräyksiin. Kerrostaloratkaisussa on mahdollista suunnatta suunnitellut asuinhuoneistot meluttomampaan ilmansuuntaan ja hoitaa rakennusten ilmanvaihto koneellisesti pihan puolelta.

Rakennusten sopeutumista tontin korkeuseroihin ja suunnittelualueen muotoon on tutkittu kaavamuutoksen yhteydessä tarvittavin rakennuspiirroksin.

Kaavamuutosehdotuksesta pyydettiin yksi lausunto Senaatti kiinteistöiltä. Määräaikaan mennessä ei saatu yhtään lausuntoa.

4.4 Asemakaavan tavoitteet

Asemakaavamuutosalue sijaitsee Tikkurilan kaavarunkoalueella. Yhtenä kaavarunkotyön pää-tavoitteena on Tikkurilan asukasmäärän kasvattaminen. Kaavamuutosalue on merkitty kaavarunkokarttaan tehokkaaksi asuntoalueeksi (A1). Myös voimassa oleva yleiskaava ohjaa alueen rakentamista nykyistä tehokkaammaksi. Kaavamuutoksen tavoitteena on kaavarunkon ja yleiskaavan periaatteiden mukaisesti tehostaa alueen maankäyttöä kaupunkimaisella asuntorakentamisella.

Kaava-alueen pohjoispuolella kulkeva vilkasliikenteinen Valkoisenlähteentie asettaa uudisrakentamiselle ja sen piha-alueille omat vaatimuksensa melutasojen ja pienhiukkaspäästöjen osalta. Lähiympäristön ajallisesti rikas rakennuskanta luo alueelle omanlaisensa identiteetin ja mittakaavan. Tavoitteena on, että uudisrakentaminen soveltuu tyyliltään sekä vilkkaasti liikennöidyn kadun varteen, että olemassa olevaan ympäristöön ja sen mittakaavaan.

4.5 Asemakaavaratkaisun vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

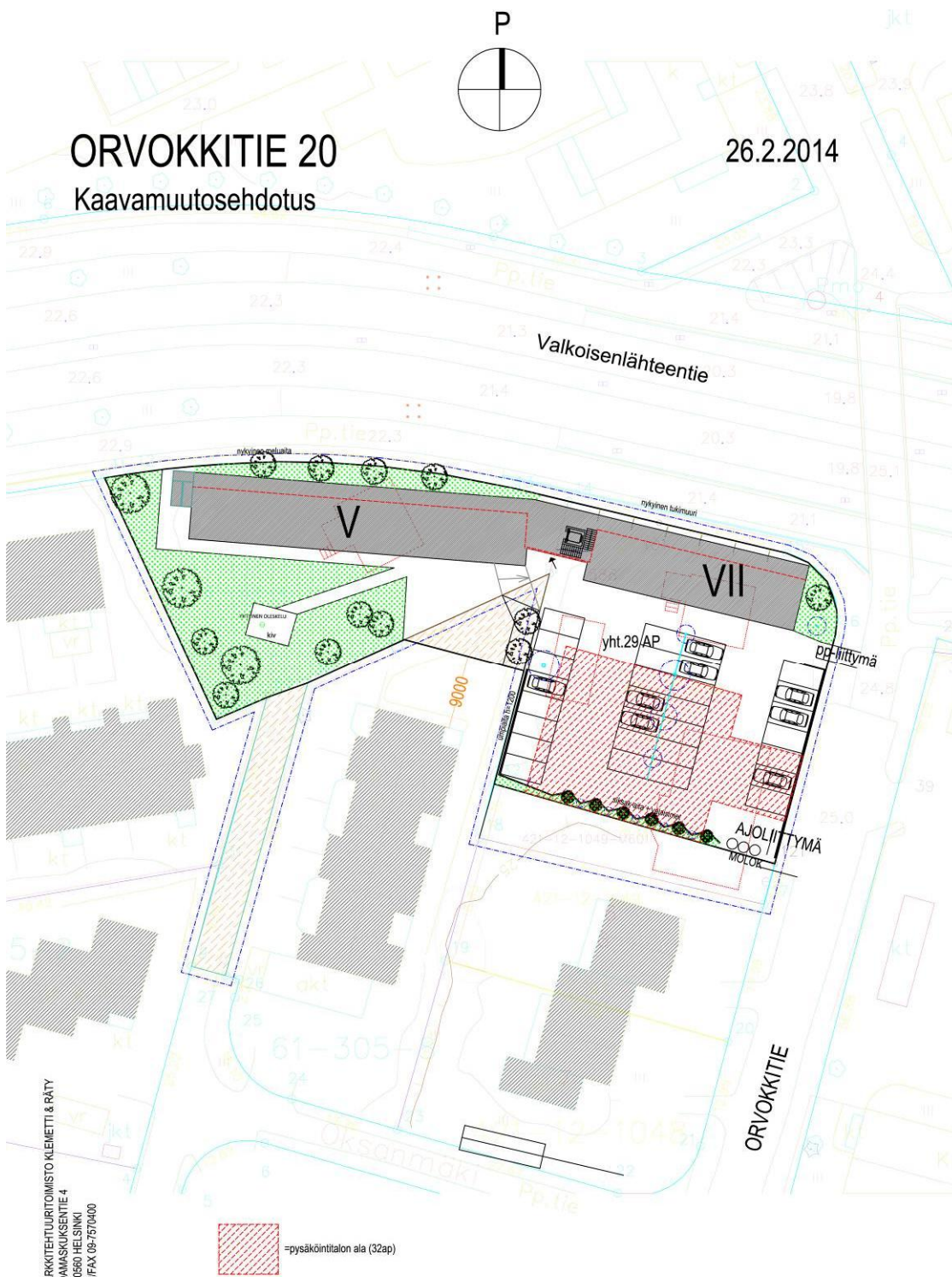
Asemakaavan suunnittelun lähtökohtana käytettiin arkkitehtuuritoimisto Klemetti & Rädyn tekemiä luonnoskuvia.

Havainnekuva uudisrakennuksesta, arkkitehtuuritoimisto Klemetti & Rätty (OAS 3.3.2014)

Kaavamuutostyön alkuvaiheessa suunnitteilla oli yksi yhtenäinen 5-7-kerroksinen asuinkerrostalo, joka sijoittui Valkoisenlähteentien suuntaisesti. Suunniteltu kerrostalo oli rungoltaan hyvin kapea, sivukäytävätaalo, jonka kaikki asunnot avautuivat etelän suuntaan. Ratkaisulla haettiin muurimaista, Valkoisenlähteentien liikennemelua hyvin torjuvaa uudisrakentamista, joka toimi ympäristöstään tyyliältään poikkeavana maamerkinä ja Tikkurilan suuraluetta rajaavana reunarakennuksena.

Lähialueen asukkaiden mielipiteissä suunnitelmaa pidettiin liian tehokkaana ja ympäristöön sopimattomana. Lisäksi asukkaat olivat huolissaan suunniteltujen autopaikkojen riittävydestä ja alueen katuverkon toimivuudesta tulevaisuudessa. Katso tarkemmin mielipiteet kohdasta 4.3.3.

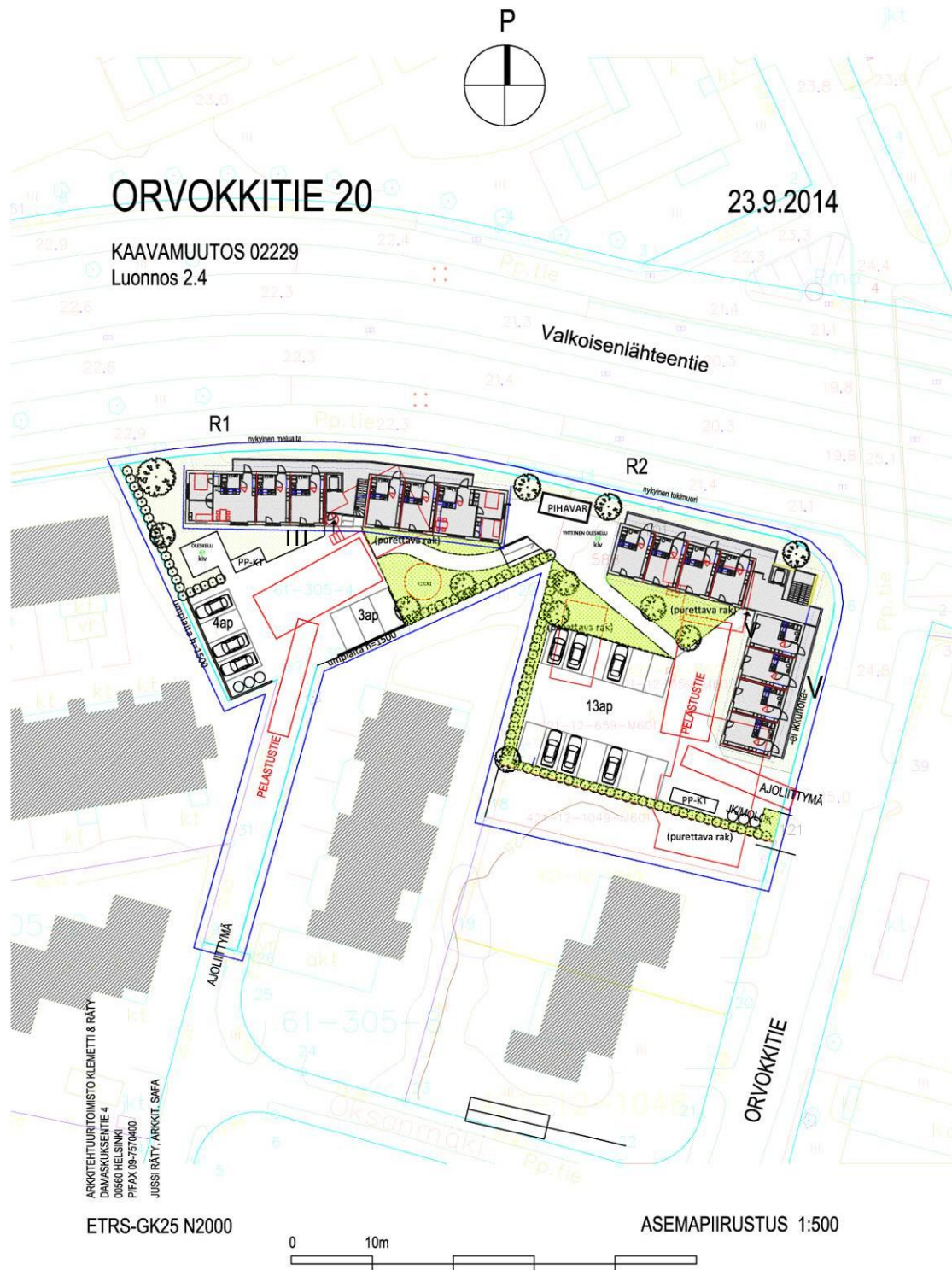

ETRS-GK25 N2000

ASEMAPIIRUSTUSLUONNOS/ tontinvaihtoehdotus 1:400

Havainnekuva pihapiiristä, arkkitehtuuritoimisto Klemetti & Rätty (OAS 3.3.2014)

Suunnitelmaa kehitettiin eteenpäin kuulemisessa saatujen mielipiteiden mukaisesti: kerroskorkeutta madallettiin ja rakennusoikeutta vähennettiin. Suuren yhtenäisen rakennusmassan tilalle tuli kaksi erillistä rakennusta. Alueen länsipuolelle, lähinnä olemassa olevia naapureita suunniteltiin enintään kolmekerroksista rakentamista. Valkoisenlähteentien ja Orvokkitien kulmaan katsottiin mahdolliseksi korkeampi 5-kerroksinen rakentaminen.

Myöhempi havainnekuva pihapiiristä, arkkitehtuuri-toimisto Klemetti & Rätty

Suunnitelmien jatkokehittämissä muokattiin myös laajaa yhtenäistä pysäköintikenttää pienemiksi osiksi ja pelastusajoneuvolle mitoitettiin tarpeelliset nostopaikat.

Havainnekuva uudisrakennuksista Valkoisenlähteen tien suunnasta, arkkitehtuuri-toimisto Klemetti & Rätty 23.9.2014

Havainnekuva uudisrakennuksista pihan puolelta katsottuna, arkkitehtuuri-toimisto Klemetti & Rätty 23.9.2014

4.5.1 Asemakaavaratkaisun valinta ja perusteet

Valittu kaavaratkaisu on kompromissi Tikkurilan kaavarungon ja voimassa olevan yleiskaavan tavoitteiden sekä alueen asukkaiden toiveiden kesken. Kaavaratkaisussa on pyritty huomioimaan olemassa oleva ympäristö ja sen ainutlaatuiset ominaispiirteet kaava-alueen poikkeuksellisen muodon ja haasteellisen sijainnin mahdollistamissa puitteissa.

Havainnekuva uudisrakennuksista, arkkitehtuuritoimisto Klemetti & Rätty 23.9.2014

5 Asemakaavan kuvaus

5.1 Kaavan rakenne

Kaavamuutosalueen pohjoispuoli on asuinkerrostalojen korttelialuetta (AK), jonka rakennusalat sijoittuvat Valkoisenlähteen ja Orvokkitien suuntaisesti, lähelle katualueita. Rakentaminen saa olla asuinkerrostalojen korttelialueen itäpuolella enintään viisikerroksista ja länsipuolella enintään kolmekerroksista. Asukaspysäköinti sijoittuu AK-korttelialueella rakennusalojen eteläpuolelle, maantasoon. Alueen keskelle ja länsireunaan on varattu tilaa istutettavaksi alueen osaksi. Asuinkerrostalojen korttelialueelle ajetaan Oksanmäeltä ja Orvokkitieltä. Kaavamuutosalueen eteläisin osa jää edelleen asuinrakennusten korttelialueeksi (A). Asuinrakennusten korttelialueella rakennusala on laaja eikä sille ole määritelty tarkempia pysäköinnin tai istutusten paikkoja tässä kyseenomaisessa asemakaavamuutoksessa.

5.1.1 Mitoitus

Asuinkerrostalojen korttelialueen kokonaisrakennusoikeus on 2600 k-m². Asuinrakennusten korttelialueella rakennusoikeus ei muutu kaavamuutoksessa. Voimassa olevaan asemakaavaan nähden alueen rakennusoikeus lisääntyy 1760 k-m². Kaavamuutosalueelle tulee arviolta 50–60 asuntoa. Asukkaita tulee 52, kun asukasta kohden lasketaan 50 k-m².

Autopaikkojen vähimmäismäärä on:

asuinkerrostalojen korttelialueella: 1 autopaikka / 130 k-m²

asuinrakennusten korttelialueella: 2 autopaikkaa / asunto

5.2 Ympäristön laatua koskevien tavoitteiden toteutuminen

Kokonaisratkaisulla ja kaavamääräyksillä on varmistettu rakentamisen korkea laatutaso ja uudisrakennusten sopeutuminen nykyiseen ympäristöönsä.

Uudisrakentamisessa pyritään seuraamaan ympäröivien rakennusten väri- ja materiaalimaailmaa. Kaupunkimaista täydennysrakentamista tavoitellaan siten, että uudisrakennukset sijoittuvat katualueiden läheisyyteen ja pysäköintikentät jaetaan pienempiin osiin.

5.3 Aluevaraukset

5.3.1 Korttelialueet

AK Asuinkerrostalojen korttelialue

Asuinkerrostalojen korttelialueen näkyvä sijainti mäen päällä sekä historiallisen ja asemakaavalla suojellun Orvokkitien koulun läheisyys edellyttävät uudisrakennuksilta arkkitehtonisesti korkeatasoista suunnittelua ja toteutusta. Lähialueen 50-luvun rakennusten julkisivujen värimaailmaa ja ilmettä mukaillen, tulee uudisrakennusten julkisivujen olla pääosin vaaleat ja lämpimänsävyiset. Pääasiallisina julkisivumateriaaleina tulee käyttää muurattua tiiltä ja/tai rappausta. Mikäli rakennukset toteutetaan sivukäytävätaloina, tulee kadun puoleisten sivukäytävien ilmentää tavanomaisia asuinkerrostalon julkisivuja ikkunamaisine aukotuksineen.

Oikeus- ja poliisitalon läheisyys asettaa kaavalle omat vaatimuksensa: asuntojen avaamista poliisi- ja oikeustalon suuntaan tulee välttää. Oikeus- ja poliisitalon suuntaan avautuvia näkymiä on tutkittu kaavamuutoksen yhteydessä alueleikkauksin. Tutkimusten myötä näkymien avautumista päädyttiin rajoittamaan kaavassa siten, että 4. kerroksen yläpuolella tulee näköyhteys poliisi- ja oikeustalon suuntaan peittää materiaalivalinnoin tai muin suunnittelun keinoin.

A Asuinrakennusten korttelialue

Asuinrakennusten korttelialueen määräykset on ajantasaistettu.

5.4 Kaavan vaikutukset

Hankkeen MRA 1 §:n mukaisia vaikutuksia on tarkasteltu kaavaa laadittaessa. Arvioinnissa on kuvattu muutos nykytilan, voimassa olevan asemakaavan ja kaavamuutoksessa kuvatun tilanteen välillä. Arvioinnissa on myös tarkasteltu valtakunnallisten alueiden käyttötavoitteiden (VAT) toteutumista.

5.4.1 Vaikutukset rakennettuun ympäristöön

Väestön rakenne ja kehitys kaava-alueella

Kaavamuutosalueelle on tulossa 50–60 uutta asukasta.

Yhdyskuntarakenne

Kaavamuutoksella tehostetaan Tikkurilan yhdyskuntarakennetta. Ratkaisu tukee tavoitetta tiivistää kaupunkirakennetta hyvien joukkoliikenneyhteyksien varrella, mikä on valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaista.

Kaupunkikuva

Kaavamuutoksessa uudisrakentaminen on sovitettu ympäristöön. Katso kohta 5.2 ja 5.3.1. Kaava luo edellytykset valtakunnallisten alueiden käyttötavoitteiden mukaisesti hyvälle kaupunkikuvalle.

Asuminen

Alueelle tulee arviolta 50–60 asuntoa. Valmistuessaan asunnot helpottavat pääkaupunkiseudun asuntopulaa. Kaava-alue on joukkoliikenteellisesti hyvin saavutettavissa.

Hanke noudattaa valtakunnallisia alueiden käyttötavoitteita lisäämällä asuntotuotantoa ja monipuolistamalla asuntokantaa hyvien raideliikenneyhteyksien varrella.

Työpaikat, elinkeinotoiminta ja palvelut

Kaavamuutosalueella sijaitsevan, 50-luvulla rakennetun myymälärakennuksen purkaminen vähentää alueen palvelun tarjontaa hiukan. Toisaalta asukasmäärän lisäys tukee jäljelle jäävien ja olemassa olevien palveluiden säilymistä. Tikkurilan kaupalliset palvelut sijaitsevat kohtuullisen kävely- tai pyöräilymatkan päässä Tikkuraitilla ja uuden asemakeskuksen läheisyydessä.

Virkistys

Kaavamuutos ei pienennä alueen virkistysalueiden määrää eikä katkaise olemassa olevia viher yhteyksiä. Hanke ei vaaranna VAT:n virkistyskäyttöä koskevia tavoitteita.

Liikenne

Orvokkitie 20 sijaitsee kadun päässä ja suurin osa tontin liikenteestä tulee kulkemaan Orvokkitien kautta. Toinen tonttiliittymä tulee Oksanmäelle, jonka kautta ajetaan Talvikkirinteeseen ja edelleen Kielotielle. Autoliikennettä uusi asuminen tuottaa noin 60 ajon/vrk, millä ei ole merkittävää vaikutusta katuverkon toimivuuteen. Kaavaratkaisu perustuu alueen hyviin joukkoliikenneyhteyksiin. Hyvien bussiyhteyksien lisäksi Tikkurilan matkakeskus sijaitsee kävelymatkan, noin kilometrin päässä.

Vesihuolto

Oksanmäeltä kaava-alueelle tulevat vesijohto ja jätevesiviemäri uusitaan 40 metrin matkalta ja samassa yhteydessä rakennetaan uusi hulevesiviemäri niiden rinnalle.

Kaava-alueella muodostuvia hulevesiä tulee viivyttaa/imeyttää tontilla ennen niiden johtamista hulevesiviemäriin. Tontille tulee laatia erillinen hulevesisuunnitelma.

Rakennettu kulttuuriympäristö

Katso kohta 5.2

Ympäristönsuojelu ja ympäristöhäiriöt

Tieliikennemeluennusteen mukaan vuonna 2035 suurin kaavamuutosalueelle kohdistuva melutaso on päivällä 64 dB ja yöllä 55 dB. Tämä on otettu huomioon määräämällä kadunpuoleisille julkisivuille vähintään 35 dB:n ääneneristävyys. Suunnitellut uudisrakennukset torjuvat Valkoisenlähteen liikenteen aiheuttamaa melua, eikä pihojen oleskelualueiden sallitut melutasot näin ollen ylitä. Lentomelu on otettu huomioon määräämällä asuinhuoneiden ulkokuorelle vähintään 28 dB:n ääneneristävyys. Kaavamuutos ei aiheuta ympäristöhäiriöitä alueelle.

5.4.2 Vaikutukset luontoon ja luonnonympäristöön

Kasvihuonepäästöt

Alue sijoittuu kävely- ja pyöräilyetäisyydelle Tikkurilan kaupallisista palveluista ja juna-asemasta. Kaavamuutos tiivistää pääkaupunkiseudun yhdyskuntarakennetta ja tukeutuu olemassa oleviin kunnallisteknisiin rakenteisiin.

5.4.3 Yhteenveto

Kaavamuutos edistää alueen taloudellista, sosiaalista ja kulttuurillista kestävyyttä valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaisesti. Kaavamuutoksessa otetaan huomioon sekä rakennettu että luonnonympäristö. Uudisrakentaminen on suunniteltu olemassa olevan ympäristön ehdoilla. Tällöin kaupunkirakenteesta muodostuu ajallisesti kerrostunutta ja monipuolista.

Ratkaisu on ekologisesti kestävällä pohjalla: se täydentää jo rakennettuja alueita eikä vaadi uusia laajoja investointeja infrastruktuuriin. Kaavamuutosalueella voidaan hyödyntää olemassa olevaa liikenneverkkoa, kunnallistekniikkaa ja nykyisiä palveluja kuten kouluja ja päiväkoteja. Hanke edistää pääradan varren tiivistymistä.

5.5 Ympäristön häiriötekijät

Lentoliikennemelu on otettu huomioon määräämällä asuinhuoneiden ulkokuorelle vähintään 28 dB:n ääneneristävyys. Valkoisenlähteentien tieliikennemeluennusteet on otettu huomioon määräämällä kadunpuoleisille julkisivuille vähintään 35 dB:n ääneneristävyys tieliikennemelua vastaan.

6 Asemakaavan toteutus

Maanomistaja aloittaa olemassa olevien rakennusten purkamistyöt ja uudisrakennusten rakentamisen, kun kaavamuutos on tullut voimaan.

Kaavamuutokseen liittyy toteuttamissopimus.

7 Asemakaavatyöhön osallistuneet

Koy Tikkurilan kruunu

Tommi Saari

Hannu Holma

Irene Riihimäki

Arkkitehtuuritoimisto Klemetti & Rätty

Jussi Rätty

Vantaan kaupunki

kaavasuunnittelija Minna Koskinen

asemakaavasuunnittelija Ritva Kotilainen

aluearkkitehti Asta Tirkkonen

liikenneinsinööri Samuli Haveri

suunnitteluinsinööri Antti Auvinen

suunnitteluinsinööri Harri Keinänen

lupa-arkkitehti Päivi Teerikangas

suunnitteluavustaja Kimmo Kangas

kaavoitusteknikko Anna-Liisa Vanhala

VANTAA KAUPUNKI

Kaupunkisuunnittelu, asemakaavoitus

Vantaalla 19.1.2015

Asta Tirkkonen
Aluearkkitehti

Minna Koskinen
Kaavasuunnittelija

Asemakaavan seurantalomake

Asemakaavan perustiedot ja yhteenvedo

Kunta	092 Vantaa	Täyttämispvm	22.12.2014
Kaavan nimi	002229 Tikkurila 61 kaupunginosa		
Hyväksymispvm		Ehdotuspvm	
Hyväksyjä		Vireilletulosta ilm. pvm	03.03.2014
Hyväksymispykälä		Kunnan kaavatunnus	092002229
Generoitu kaavatunnus			
Kaava-alueen pinta-ala [ha]	0,3265	Uusi asemakaavan pinta-ala [ha]	
Maanalaisten tilojen pinta-ala [ha]		Asemakaavan muutoksen pinta-ala [ha]	0,3265

Ranta-asemakaava	Rantaviivan pituus [km]	
Rakennuspaikat [lkm]	Omarantaiset	Ei-omarantaiset
Lomarakennuspaikat [lkm]	Omarantaiset	Ei-omarantaiset

Aluevaraukset	Pinta-ala [ha]	Pinta-ala [%]	Kerrosala [k-m ²]	Tehokkuus [e]	Pinta-alan muut. [ha +/-]	Kerrosalan muut. [k-m ² +/-]
Yhteensä	0,3265	100,0	1730	0,53	0,0000	1730
A yhteensä	0,3265	100,0	1730	0,53	0,0000	1730
P yhteensä						
Y yhteensä						
C yhteensä						
K yhteensä						
T yhteensä						
V yhteensä						
R yhteensä						
L yhteensä						
E yhteensä						
S yhteensä						
M yhteensä						
W yhteensä						

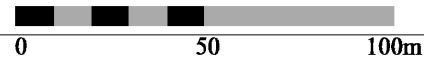
Maanalaiset tilat	Pinta-ala [ha]	Pinta-ala [%]	Kerrosala [k-m ²]	Pinta-alan muut. [ha +/-]	Kerrosalan muut. [k-m ² +/-]
Yhteensä					

Rakennussuojelu	Suojellut rakennukset		Suojeltujen rakennusten muutos	
	[lkm]	[k-m ²]	[lkm +/-]	[k-m ² +/-]
Yhteensä				

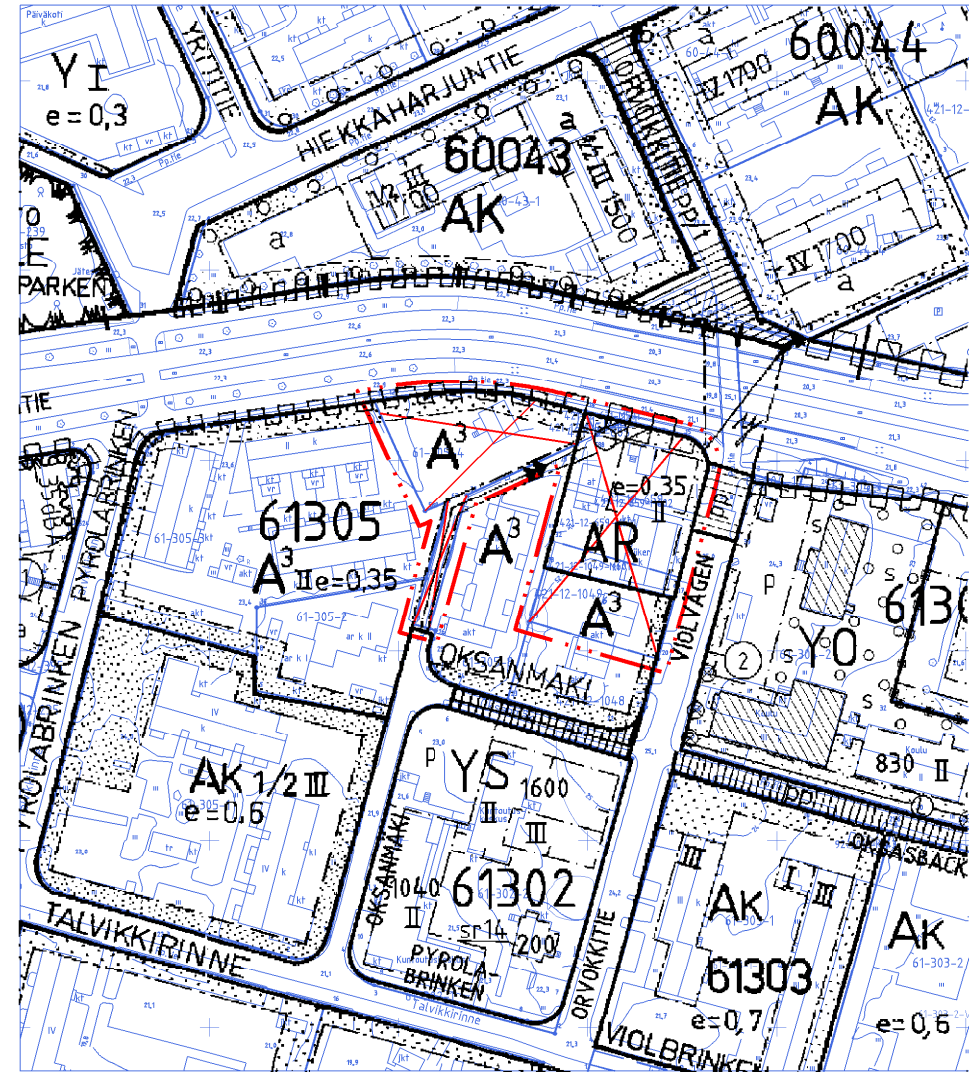
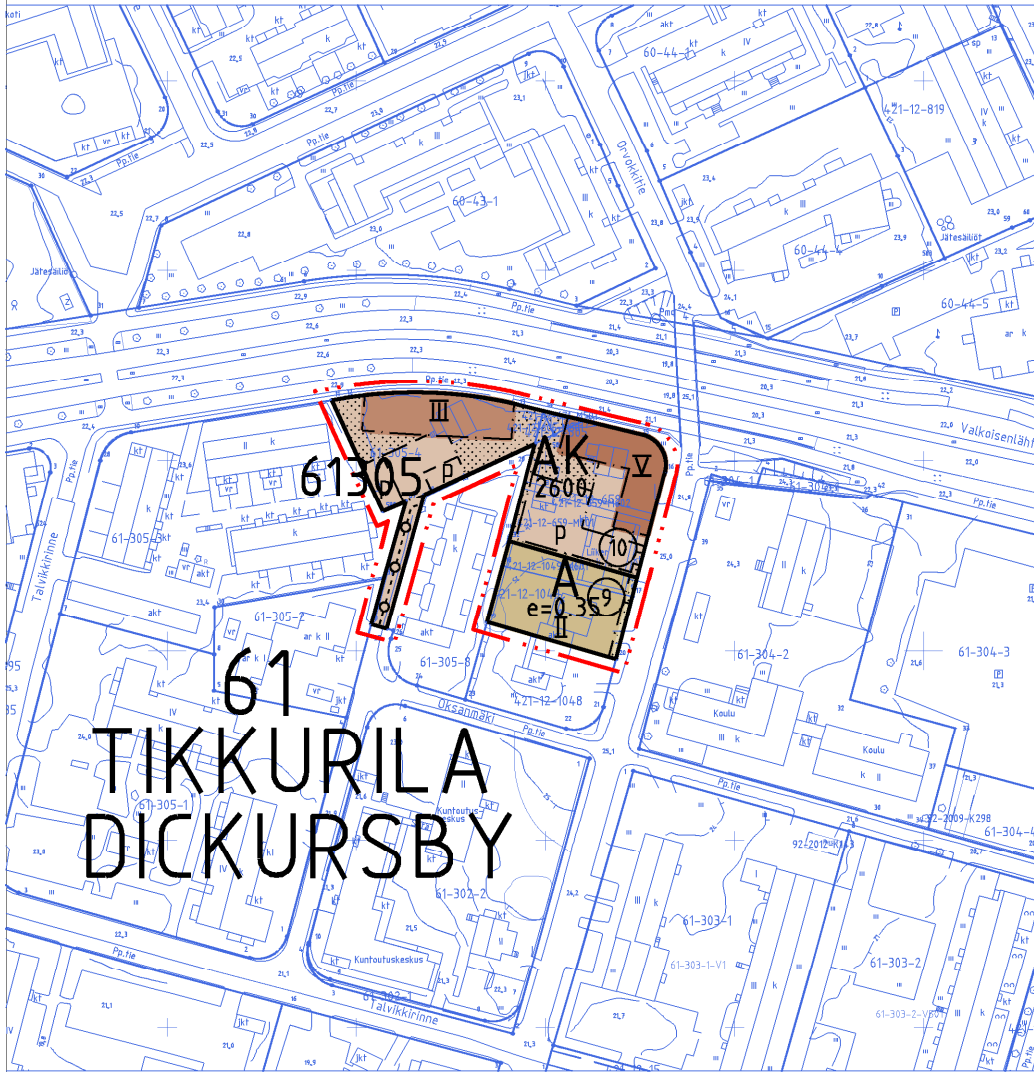
Alamerkinnot

Aluevaraukset	Pinta-ala [ha]	Pinta-ala [%]	Kerrosala [k- m ²]	Tehokkuus [e]	Pinta-alan muut. [ha +/-]	Kerrosalan muut. [k- m ² +/-]
Yhteensä	0,3265	100,0	1730	0,53	0,0000	1730
A yhteensä	0,3265	100,0	1730	0,53	0,0000	1730
A	0,0780	23,9	-358	-0,46	-0,1022	-358
AK	0,2485	76,1	2600	1,05	0,2485	2600
AR	0,0000		-512		-0,1463	-512
P yhteensä						
Y yhteensä						
C yhteensä						
K yhteensä						
T yhteensä						
V yhteensä						
R yhteensä						
L yhteensä						
E yhteensä						
S yhteensä						
M yhteensä						
W yhteensä						

ASEMAKAAVAN MUUTOSEHDOTUS

POISTETTAVAT MERKINNÄT

Kaava-alueen numero
Planområdets nummer

002229

Päiväys
Datum

19.1.2015

Pohjakarttalehtien numerot 1 / 2
Baskartbladens nummer

687502

Vantaan kaupunki
Kaupunginosa 61

TIKKURILA

Asemakaavan muutos
Osa korttelia 61305.

Tonttijako ja tonttijaon muutos
Osa korttelia 61305.

1:2000

Vanda stad
Stadsdel 61

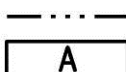
DICKURSBY

Ändring av detaljplanen
Del av kvarteret 61305.

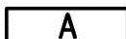
Tomtindelning och ändring av tomtindelningen
Del av kvarteret 61305.

1:2000

ASEMAKAAVAMERKINTÖJÄ JA -MÄÄRÄYKSIÄ:

3 m kaava - alueen rajan ulkopuolella oleva viiva.

Asuinrakennusten korttelialue.

Asuinhuoneiden ulkokuoren ääneneristävyyden lentoliikennemelua ΔL vastaan on oltava vähintään 28 dB.

Autopaikkojen vähimmäismäärät:
Asunnot 2 ap/asunto

Asuinkerrostalojen korttelialue.

Asumista palvelevat yhteistilat, tekniset tilat ja porrashuoneiden 15 k-m²/porrastaso ylittävän osan saa rakentaa asemakaavassa osoitetun kerrosalan lisäksi. Nämä tilat eivät mitoiteta autopaikkoja.

Porrashuoneiden tulee olla luonnonvaloisia.

Asuntojen korvausilma tulee ottaa pihan puolelta.

Asuntojen avaamista poliisi- ja oikeustalon suuntaan tulee välttää. 4.kerroksen yläpuolella tulee näköyhteys poliisi- ja oikeustalon suuntaan peittää materiaalivalinnoin tai muin suunnittelun keinoin.

Koko alueen jätehuoltoliikenne tulee hoitaa Orvokkitien puolelta.

Melusuojaus

Valkoisenlähteen tien puoleiseen julkisivuun ei saa sijoittaa parvekkeita.

Kadunpuoleisten julkisivujen ääneneristävyyden tieliikennemelua ΔL vastaan on oltava vähintään 35 dB.

Asuinhuoneiden ulkokuoren ääneneristävyyden lentoliikennemelua ΔL vastaan on oltava vähintään 28 dB.

Katto

Rakennuksissa on käytettävä harja- ja/tai lapekattoa.

Katon tulee olla tummanharmaa tai punaruskea.

Rakennuksissa on oltava avoräystäät.

Katolle rakennettavien tilojen julkisivumateriaalien tulee olla yhtenäisiä rakennuksen muiden julkisivumateriaalien kanssa.

Julkisivut

Rakennusten tulee olla arkkitehtuuriltaan ja materiaaleiltaan korkealuokkaisia ja vähäeleisiä.

Mikäli rakennukset toteutetaan sivukäytävätaloina, tulee sivukäytäväjulkisivujen ilmentää tavanomaisia asuinkerrostalojen julkisivuja ikkunamaisine aukotuksineen.

Pääasiallisena julkisivumateriaalina tulee olla paikalla muurattu tiili tai rappaus. Puuta ja lasia saa käyttää.

DETALJPLANE BETECKNINGAR OCH -BESTÄMMELSER:

Linje 3 m utanför planområdets gräns.

Kvartersområde för bostadshus.

Ljudisoleringen ΔL i mot flygbuller i bostadsrummens ytterhölje ska vara minst 28 dB.

Minimiantalet bilplatser:
Bostäder 2 bp/bostad

Kvartersområde för flervåningshus.

Gemensamma utrymmen som betjänar boendet, tekniska utrymmen och den del av trapphusen som överkrider 15 m²-vy/trappavsats får byggas utöver den våningsyta som anges i detaljplanen. Dessa utrymmen räknas inte vid dimensioneringen av bilplatser.

Trapphusen ska ha dagsljusinsläpp.

Bostädernas ersättningsluft ska tas från gårdssidan.

Man bör undvika att bostäderna öppnar sig mot polis- och tingshuset. Utsikten mot polis- och tingshuset ovanför 4 våningen ska döljas genom materialval eller andra planeringsåtgärder.

Hela områdets trafik i anslutning till avfallshantering ska skötas från Violvägens sida

Bullerskydd

På fasaden mot Vitbäcksvägen får inte balkonger placeras.

Ljudisoleringen mot trafikbuller ΔL i fasaderna mot gatan ska vara minst 35 dB.

Ljudisoleringen ΔL mot flygbuller i bostadsrummens ytterhölje ska vara minst 28 dB.

Tak

I byggnaderna ska sadel- och/eller pulpettak användas.

Taket ska vara mörkgrått eller rödbrunt.

Byggnaderna ska förses med öppen takfot.

Fasadmaterialet till utrymmen som byggs på taket ska stämma överens med byggnadens övriga fasadmateriäl.

Fasader

Byggnaderna ska vara högklassiga och sparsmakade till sin arkitektur och till sina material.

Ifall byggnaderna byggs som loftgångshus ska loftgångsfasaderna likna fasaderna på vanliga bostadsvåningshus med fönsterlika öppningar.

Det huvudsakliga fasadmaterialet bör vara platsbytt tegel eller puts. Trä och glas får användas.

Maantasokerroksen julkisivu ei saa antaa umpinaista vaikutelmaa.	Fasaden i markplanet får inte ge ett slutet intryck.
Julkisivujen tulee olla yleisilmeeltään vaaleat ja lämpimänsävyiset.	Fasaderna ska huvudsakligen gå i ljusa och varma färgnyanser.
Pihat Alueelle tulee laatia erillinen hulevesisuunnitelma.	Gårdar För området ska utarbetas en separat dagvattenplan.
Piha-alueelle on varattava tontin yhteinen leikki- ja oleskelualue.	På gårdsområdet ska reserveras ett gemensamt lek- och vistelseområde för hela tomten.
Istutettavalle tontin osalle saa sijoittaa välttämättömiä kulkureittejä.	På den tomtedel som planteras får nödvändiga färdtrutter placeras.
Auto- ja polkupyöräpaikat Helposti käytettäviä polkupyöräpaikkoja on varattava vähintään 1 kpl/asunto.	Bil- och cykelplatser Det ska reserveras minst 1 lättillgängliga parkeringsplatser för cyklar/bostad.
Autopaikkojen vähimmäismäärät: Asunnot 1 ap/130 k-m ²	Minimiantalet bilplatser: Bostäder 1 bp/130 m ² -vy
Auton säilytyspaikalle saa sijoittaa jätekatoksen.	På bilens förvaringsplats får ett sopskjul placeras.
Korttelin, korttelinosan ja alueen raja.	Kvarters-, kvartersdels- och områdesgräns.
Osa - alueen raja.	Gräns för delområde.
Ohjeellinen alueen tai osa - alueen raja.	Riktgivande gräns för område eller del av område.
⑨ X X 61 TIKK 61305 2600 II e=0.35	Tomtgräns och -nummer enligt bindande tomtindelning.
Risti merkinnän päällä osoittaa merkinnän poistamista.	Kryss på beteckning anger att beteckningen slopas.
Kaupunginosan numero.	Stadsdelsnummer.
Kaupunginosan nimi.	Stadsdelens namn.
Korttelin numero.	Kvartersnummer.
Rakennusoikeus kerrosalaneliömetreinä.	Byggnadsrätt i kvadratmeter våningsyta.
Roomalainen numero osoittaa rakennusten, rakennuksen tai sen osan suurimman sallitun kerrosluvun.	Romersk siffra anger största tillåtna antal våningar i byggnader, byggnad eller del därav.
Tehokkuusluku eli kerrosalan suhde tontin pinta-alaan.	Exploateringstal dvs. förhållandet mellan våningsytan och tomtens yta.
Rakennusala.	Byggnadsyta.
Istutettava alueen osa.	Del av område som bör planteras.
Pysäköimispaikka.	Parkeringsplats.
Ohjeellinen pysäköimispaikka.	Riktgivande parkeringsplats.
Maanalaista johtoa varten varattu alueen osa.	Del av område reserverad för underjordisk ledning.
TONTTIJAKO Tämän asemakaavan alueella oleviin kortteleihin on laadittava erillinen tonttijako, ellei kaavamerkinnoin ole toisin osoitettu.	TOMTINDELNING För kvarteren på denna detaljplans område ska en separat tomtindelning göras, om inte via planbeteckningar annat bestämts.

Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimiala
Kaupunkisuunnittelu

Verksamhetsområdet för markanvändning, byggnad och miljö
Stadsplaneringen

Aluearkkitehti / Områdesarkitekt

Mittausosasto

Mättningsavdelningen

Asemakaavan pohjakartta täyttää sille asetetut vaatimukset.

Baskartan för detaljplanen uppfyller de krav som ställs på den.

Tasokoordinaatisto
ETRS-GK25,
korkeusjärjestelmä
N2000.

Vantaalla / Vanda __. __ 20__

Plankoordinatsystemet
ETRS-GK25,
höjdsystemet
N2000.

Kaupungingeodeetti / Stadsgeodet

Hyväksytty kaupunginvaltuustossa __/ __ 20__

Godkänd av stadsfullmäktige __/ __ 20__

HV 300 brak. 1961

VJ 110 m rak. 1992
JV 200 m rak. 1992
HV 300 b rak. 1992

Asemakaavan muutosehdotus nro **002229 / Orvokkitie 20, Tikkurila** on ollut MRA 27 §:n nojalla nähtävillä **12.11. – 11.12.2014**. Tänä aikana jätettiin **yksi (1 kpl) muistutus**.

ASUNTO OY OKSANMÄKI 4**Muistutus:****ASIA: KAAVATYÖ NUMERO 002229; ORVOKKITIE 20, ASEMAKAAVAN JA TONTTIAJON MUUTOS**

Asunto-Osakeyhtiömme esitti 27.6.2014 päivätyllä kirjeellä mielipiteemme Vantaan kaupungille otsikossa mainitun asemakaavan ja tonttijaon muutokseen. Esitimme kirjeessä näkökantamme siitä, että liikennöinti ja liikkuminen kapeimmillaan 3,20 metriä leveällä Oksanmäki- tiellä tulee mahdollisen asemakaavamuutoksen toteutuksen myötä tekemään tien varressa olevilta tonteilta ja tonteille liikkumisen erittäin turvattomaksi, hankalaksi ja ongelmalliseksi, sekä nykyisille, että tuleville uusille asukkaille. Tiemme pohjoisosassa on niin kapea, että tiellä ei voi nytkään kaksi henkilöautoa ohittaa toisiaan, vaan toisen on peruutettava ensin toisen tieltä pois lähimpään pihaan tai tien haaraan. Lisäksi tähän tien kapeimpaan kohtaan peruutetaan yhtiömme kuudelta parkkipaikalta. Tien kapeimman kohdan risteyksestä kuljetaan ja ajetaan kiinteistöihin Oksanmäki 8, Vantaan Perhekuntoutuskeskus, Oksanmäki 4 ja Oksanmäki 6 (ainoa kulku- ja ajoreitti). **Oksanmäki- tie on aikanaan rakennettu palvelemaan pientalokorttelialueen tonttiliikennettä. Tiemme on pohjoispää on suunniteltu omakotitaloa ja sen pientä liikennetarvetta varten.** Suunnittelussa uudessa tilanteessa tietä ja sen pohjoispäätä tulisi jatkossa käyttämään päivittäin ainakin 35 taloutta lisää nykyisten käyttäjien, sekä lisääntyvän huolto- ja asiointiliikenteen lisäksi. Lisäksi rinnakkaisen Orvokkitien pohjoispään liikenne kasvaisi suunnitelman mukaan 40 taloudella. Korttelialueellemme tulisi näin olleen 75 uutta, säännöllistä tienkäyttäjätaloutta. Alueella on lisäksi Orvokkitien Koulu, Vantaan kaupungin Perhekuntoutuskeskus, sekä AA-kerho, sekä eteläpuolella korttelialueettamme Viola, mistä on tehty myös uusi asemakaavasuunnitelma. Koko korttelialueelle johtaa vain yksi tie; Orvokkirinne. Korttelialueen pohjoispuolelta ts. Valkoisenlähteentieltä ei ole sallittua ajoliikennettä alueelle. Tällä hetkellä myös Orvokkirinne on jo niin tukkoinen, johtuen osittain tien varteen ympäri vuorokauden parkkeeratuista autoista, että tietä ajettaessa joudutaan jo nyt käyttämään ohitustilanteissa Orvokkirinteen jalkakäytävää.

Huomioon ottaen jo nyt liikenteellisen tilanteemme alueella ja kun alueella on myös iltaisin ja viikonloppuisin runsasta asiointiliikennettä ja autoparkkitarpeita yllä mainittujen yleisöpalvelupisteiden myötä, emme voi parhaalla tahdollakaamme ymmärtää, miten nyt suunniteltu kasvava liikumis-, asiointi-

ja huoltoliikenne voidaan saada toimimaan alueellamme asukkaiden viihtyvyyttä ja turvallisuutta olennaisesti vaarantamatta.

Nyt vireillä oleva asemakaavan muutos korttelialueellamme koskisi vain neljää hankkeeseen liittyvää tonttia. Mielestämme suunniteltu asemakaavan muutos rajatulle korttelialueen osalle ja kiinteistöömme rajoittuvalle kiinteistölle ei **kohtelee myöskään oikeudennmukaisesti ja tasavertaisesti kiinteistöämme ja kiinteistöemme asukkaita**. Nykyiselle kiinteistöömme rajoittuvalle omakotitalotontille suunnitellaan 900 krs-m2:n asuinkerrostaloa ja tähän tonttiin suunnitelmassa yhdistettävälle kolmelle omakotitalotontille 1635 krs-m2 eli yhteensä 2600 asuinkrs-m2. Naapuriimme suunniteltu 3-kerroksinen kerrostalo ei sovellu millään muotoa nykyiselle kapealle kiilamaiselle omakotitalotontille. Tontti on liian kapea näin massiiviselle rakentamiselle. Kiinteistön korkoero tontin pohjoispuolella, sekä tontin pohjoisrajalla kulkeva Tikkurilan yksi pääväylästä (Valkoisenlähteentie) rajoittaa jo itsessään tontin tämänkaltaiseen rakennuskäyttöön soveltumista. Kiinteistön kaikille asukkaille pitäisi olla myös riittävä piha-alue leikkipaikkoineen ja viheralueineen kelvollisen ja hyvän asumisviihtyvyyden aikaansaamiseksi. Lisäksi kiinteistölle suunnitellut 10 autopaikkaa Oksanmäki-tien päähän eivät ole riittävät näin suurelle asukas- ja kerros-m2-määrälle. Myöskään huolto- ja asiointiliikenne tontilla ei tule toimimaan, koska esim. kuorma-autojen kääntyminen tontilla ei onnistu tilanpuutteen takia. Huoltoliikenne jouduttaisiin hoitamaan poikkeuksetta peruuttamalla pois tontilta. Oksanmäki-tien pohjoispäähän (leveys siis maksimissaan 3,20 metriä) on suunniteltu tien molemmin puolin lisäksi 1,50 metriä korkeita umpiaitoja. Nämä aidat toteutuessaan peittävät entisestään näkyvyyttä tiemme päässä, mikä lisää riskejä liikenneonnettomuuksiin.

Asunto-Osakeyhtiömme edustajien tapaamisessa 26.11.2014 Vantaan kaupungin kaupunkisuunnittelun edustajien, arkkitehtien Asta Tirkkosen ja Minna Koskisen kanssa yhtiömme sai lupauksen, että suunnitelmassa nyt olevan Oksanmäki-tien päähän piirretyn jätekatoksen ja siihen suunniteltujen kolmen molokkin paikka siirretään suunnitelmassa Orvoktien puolelle, sinne piirretyn jätekatoksen ja molokkien yhteyteen. Tämä muutos parantaa liikenneöintiongelmia Oksanmäki-tiellä, mutta ei kuitenkaan poista kasvavaa liikkumis- ja liikenneöintiongelmaa. Johtaako tämä osittainen asemakaavamuutos korttelialueellamme viihtyisään, ihmisläheiseen ja toimivaan asumiseen koko korttelialueellamme? Ovatko suunnitelmat tontin rakentamisen toteutuksesta kestäviä tällä hetkellä ja tulevaisuudessa?

Asemakaavaehdotuksessa Oksanmäki-tie on merkitty pelastustieksi. Pelkkä pelastustiehän tämä tiemme ei tule suunnitelmassa olemaan, vaan toinen tähän kiinteistöön johtava ajotie. Olemme esittäneet kantamme jo aiemmin Vantaan kaupungin myöntämään aiempaan rakennuslupaamme tälle kyseessä olevalle tontille. Siinä suunnitteilla oli silloin rakentaa tontille 375 krs -m2:n kerrostalorakennus. Jo silloin teimme valituksen myönnettyyn rakennuslupaamme. Syynä silloin oli suunnitellun rakennuksen sopimattomuus kapealle kiilamaiselle tontille, tontin suuri korkoero, tontin rajalla kulkeva Tikkurilan valtaväylä, piha-alueen

ja parkkipaikkojen riittämättömyys, sekä tontille suunnitellun liikenteen ohjaaminen yksinomaan kapean ja jo nyt raskaasti liikennöidyn Oksanmäki-tien kautta. Teimme valituksen rakennuslupapäätöksestä myös hallinto-oikeuteen, missä myönnetty rakennuslupapäätös kumottiin. Nyt asemakaavasuunnitelmassa on rakentaa tälle tontille 2,4-kertainen rakennus edelliseen kumottuun lupaan nähden. Liikenne Oksanmäki-tiellä kasvaisi jo aiemmin kumottuun lupaan nähden siis vielä 2,4-kertaiseksi. Käsityksemme on, että jos asemakaavassa ainoastaan näiden neljän tontin käyttötarkoitusta muutetaan suunnitellulla tavalla, korttelialueemme kaikkien tulevien ja nykyisten asukkaiden ja kiinteistöjen omistajien asumisviihtyvyys, liikenteen toimimattomuus ja suoranaisten liikenneonnettomuuksien kasvava riski alueella lisää alueen turvattomuutta ja päivittäiseen asumiseen liittyviä käytännön ongelmia. Mielestämme keskeisin asia toteutettavissa asemakaavamuutoksessa on saada kaavoituksen piiriin riittävän suuri aluekokonaisuus, jotta liikennejärjestelyt saadaan toimiviksi asukkaille ja kiinteistöissä asioiville, taataan asumisviihtyvyys ja -turvallisuus, riittävän suuret tonttien viheralueet, lasten leikkipaikat asukkaille ja riittävä määrä autojen parkkipaikkoja vieraspaikkoineen. Maankäyttö- ja rakennuslain 1 §:ssä on määritelty lain Yleinen tavoite: *"Tämän lain tavoitteena on järjestää alueiden käyttö ja rakentaminen niin, että siinä luodaan edellytykset hyvälle elinympäristölle, sekä edistetään ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävää kehitystä."* Mielestämme nämä yllä perustelemamme asiat eivät toteudu edes osittain tässä asemakaavan muutoshankkeessa. Kiinteistöimme asukkaat joutuvat tahtomattaan päivittäisessä elämässään törmäämään näihin lukuisiin käytännön ongelmiin, mitä muutoshankkeen hyväksyminen ja mahdollinen toteuttaminen aiheuttaa. Näiden syiden takia emme voi tonttinaapurina hyväksyä suunniteltua asemakaavan muutoshanketta edes osittain.

Vastine:

Suunniteltu kaavamuutos lisäisi toteutuessaan Oksanmäki-kadun liikennettä 7 henkilöauton verran. Orvokkitien liikenne lisääntyisi 13 henkilöauton verran. Asuinkerrostalojen korttelialuetta (merkintä AK) palvelevien autopaikkojen suunniteltu määrä perustuu tällä hetkellä käytössä olevaan pysäköintinormiin 1 autopaikka / 130 k-m².

Kaavamuutoksen toteutuminen toisi Oksanmäki-kadulle vain asukasliikennettä. Alueelle ei ole suunnitteilla liike- tai palvelutiloja, jotka voisivat tuoda alueelle asiointiliikennettä. Alueen kaikki huoltoliikenne on ohjattu Orvokkitielle kaavamääräyksiin. Muistutuksessa mainittu Oksanmäkitien pohjoispää on yksityisessä maanomistuksessa, eikä täten kuulu kaupungin katusuunnittelun ja kunnossapidon piiriin. Kaavamuutosalueen liikennejärjestelyitä on suunniteltu yhteistyössä Vantaan kaupungin liikennesuunnittelun asiantuntijoiden kanssa. Alueen liikenneverkon kapasiteetti on kaavatyön aikana katsottu riittäväksi sekä nykyiselle että suunnitellulle liikenneverkon käyttäjämäärälle.

Suunniteltu kaavamuutos koskee kaavamuutoshakemuksessa esitettyä aluetta. Kaupungilla ei ole resursseja suunnitella yksityisessä maanomistuksessa olevia maita ilman maanomistajan kaavamuutoshakemusta ja tähän liittyvää kaavatyöstä aiheutuvia maksuja koskevaa maksusitoumusta.

Kaavamuutostyön aloitusvaiheessa alueelle oli suunnitteilla 5-7-kerroksinen asuinkerrostalo. Lähialueen asukkaiden mielipiteiden mukaisesti suunnitelman kerrokorkeutta on kaavatyön aikana madallettu ja suunnitelman rakennusoikeutta on pienennetty. Kaupunginvaltuuston 17.12.2007 hyväksymä, oikeusvaikutteinen yleiskaava ohjaa kaavamuutosalueen rakentamista nykyistä käyttöä tehokkaammaksi. Alue on yleiskaavassa merkitty tehokkaaksi asuntoalueeksi A1, mikä tarkoittaa sitä, että alueelle saa rakentaa ensisijaisesti asuinkerrostaloja.

Alueen pohjoispuolelle sijoittuvan Valkoisenlähteentien nykyisten ja ennustettujen liikennemäärien vaikutusta kaavamuuotosalueeseen on tutkittu kaavatyön aikana meluselvityksellä. Suunnitellulla rakennusten sijoittelulla on saavutettu riittävän alhaiset melutasot oleskelu- ja piha-alueille. Kadunpuoleisten julkisivujen ääneneristävyysvaatimuksia on tarkennettu meluselvityksen tulosten perusteella kaavamääräyksiin. Kerrostaloratkaisussa on mahdollista suunnatta suunnitellut asuinhuoneistot meluttomampaan ilmansuuntaan ja hoitaa rakennusten ilmanvaihto koneellisesti pihan puolelta.

Rakennusten sopeutumista tontin korkeuseroihin ja suunnittelualueen muotoon on tutkittu kaavamuutoksen yhteydessä tarvittavin rakennuspiirroksin.

Tarkistukset:

Asunto Oy Oksanmäki 4:sen muistutuksen johdosta kaavamääräyksiin on lisätty kaavamääräys: "Koko alueen jätehuoltoliikenne tulee hoitaa Orvokkitien puolelta."

VD 8371/2014

Kala 13.10.2014 § 24¹⁽³⁾

KUNNALLISTEKNIIKAN RAKENTAMISSOPIMUS/

Kalam. 20.10.2014 § 30

Asemakaavan muutos nro 002229, kaupunginosa 61, Tikkurila

KOY Tikkurilan Kruunu on hakenut asemakaavan muutosta Tikkurilan (61.) kaupunginosassa omistamilleen kiinteistöille 92-61-305-4, 92-421-12-659-M601, 92-421-12-659-M602, 92-421-12-671-M501, 92-421-12-605-M501 (jäljempänä sopimusalue). Alueella voimassa olevissa asemakaavoissa nro 610500 (vahvistettu sisäasiainministeriössä 29.4.1981) ja 001290 (vahvistettu Kaupunginvaltuustossa 30.9.1996) sopimusalue on osoitettu asuntorakennusten korttelialueeksi (A³) ja rivitalojen ja muiden kytkettyjen asuinrakennusten korttelialueeksi (AR), jolle rakennusoikeutta on osoitettu yhteensä 870 k-m². Sopimusalue on osoitettu ohjeellisesti liitteessä nro 1.

Asemakaavan muutosehdotuksessa nro 002229 **sopimusalueelle on osoitettu 2600 k-m² asuinkerrostalojen korttelialueen (AK) rakennusoikeutta**. Kumoutuvaan asemakaavaan verrattuna sopimusalueelle tulee näin ollen lisää rakennusoikeutta yhteensä 1730 k-m² ja käyttötarkoitus muuttuu. Sopimusalueella sijaitseva nykyinen liikerakennus ja kaksi (2) asuinrakennusta on tarkoitus purkaa ja tilalle rakentaa kerrostaloasuntoja.

Asemakaavan muutokseen nro 002229 liittyen Vantaan kaupunki ja KOY Tikkurilan Kruunu ovat neuvotelleet ja sopineet alueen kunnallistekniikan rakentamisesta ja yhtiön osallistumisesta kunnallistekniikan korvauksista.

1. OSAPUOLET

- 1.1 **Vantaan kaupunki**
Asematie 7, 01300 Vantaa
(jäljempänä Kaupunki).
- 1.2 **KOY Tikkurilan Kruunu** (Y:2534813-4),
c/o Äyritie 8 A, 01510 Vantaa
(jäljempänä Yhtiö).

2. TARKOITUS

Kaupunki ja Yhtiö sopimusalueen omistajana sopivat tällä sopimuksella maankäyttö- ja rakennuslain 12 a luvun mukaisesti kunnallistekniikan rakentamisesta ja Yhtiön osallistumisesta asemakaavan muutosaluetta palvelevan kunnallistekniikan rakentamisen kaupungille aiheuttamiin kustannuksiin.

3. KUNNALLISTEKNIIKAN RAKENTAMINEN

Osapuolet toteavat, että sopimusaluetta palveleva kunnallistekniikka on jo pääosin toteutettu. Oksanmäen kadulta pohjoiseen kulkevalle vesihuollon rasitealueelle on rakennettava uusi hulevesiviemäri. Yhtiö on tietoinen siitä, että hulevesiviemärin rakentamisesta vastaa HSY.

4. OSALLISTUMINEN YHDYSKUNTARAKENTAMISEN KUSTANNUKSIIN

Yhtiö maksaa Kaupungille maankäyttö- ja rakennuslain 91 a §:n mukaisena yhdyskuntarakentamisen kustannusten ulkoisen kunnallistekniikan korvauksena yhteensä kolmesataakahdeksantuhattakahdeksansataaviisikymmentäseitsemän (308 857) euroa.

Yhdyskuntarakentamisen kustannusten korvaus erääntyy maksettavaksi asemakaavan muutosehdotuksen nro 002229 tultua voimaan ja maksetaan Kaupungin lähettämän erillisen laskun mukaisesti.

Yhtiö asettaa summaltaan yhteensä kolmensadankahdeksantuhannenkahdeksansadanviidenkymmennenseitsemän (308 857) euron suuruisen kotimaisen pankkilaitoksen omavelkaisen pankkitakauksen tämän sopimuksen velvoitteiden suorittamisen vakuudeksi, joka kuitataan vastaanotetuksi tämän sopimuksen allekirjoitustilaisuudessa. Kaupungin tulee vapauttaa vakuus välittömästi tämän sopimuksen velvoitteiden tultua hyväksytysti vastaanotettua.

5. VESIHUOLTOVERKOSTOON LIITTYMINEN

Sopimusalue ja sille toteutettavat rakennukset maanomistaja on velvollinen liittämään kustannuksellaan HSY:n omistamaan vesihuoltoverkostoon liittymishetkellä voimassa olevin liittymisehdoin.

Kaupungilla on oikeus siirtää sopijapuolta enempää kuulematta tähän sopimukseen perustuvat vesihuoltolaitteita koskevat oikeutensa ja velvollisuutensa mahdollisesti perustettavalle julkis- tai yksityisoikeudelliselle vesihuoltoyhtymälle.

6. SOPIMUKSEN MUUTTAMINEN

Mikäli olosuhteissa tapahtuu huomattavia muutoksia, joista johtuen sopimusta on tarkistettava, sopijapuolet sitoutuvat neuvottelemaan niistä erikseen.

7. ERIMIELISYYKSIEN RATKAISEMINEN

Tämän sopimuksen tulkinnasta syntyvät erimielisyydet, joista sopijapuolet eivät pääse yhteisymmärrykseen, ratkaistaan Vantaan käräjäoikeudessa.

8. SOPIMUKSEN VELVOITTEIDEN SIIRTO KOLMANNELLE

Yhtiö sitoutuu ottamaan tämän sopimuksen sopimusehdot sopimusaluetta koskeviin vastaisiin luovutuskirjoihin, kaikilta niiltä osin kuin sopimusvelvoitteita ei ole suoritettu luovutushetkellä. Yhtiö sitoutuu ilmoittamaan kirjallisesti vastaisista luovutuksista kaupungille.

Yhtiö vastaa tämän sopimuksen velvoitteista siihen asti, kun kaupunki on hyväksynyt sopimusvelvoitteiden siirron luovutuksensaajalle tai sopimusvelvoitteet ovat tulleet täydyiksi. Jos Yhtiö ei ole siirtänyt velvoitteita edellä sanotulla tavalla, Yhtiö vastaa tämän sopimuksen velvoitteiden suorittamisesta myös luovutetun alueen osalta.

9. SOPIMUKSEN VOIMAANTULO

Tämä sopimus tulee voimaan heti, kun osapuolet ovat sen allekirjoittaneet ja molemmilla osapuolilla on oikeus vaatia sopimusehtojen täyttämistä, kun asemakaavan muutosehdotus nro 002229 on tullut voimaan.

Tämä sopimus lakkaa olemasta voimassa, ellei asemakaavan muutosehdotus nro 002229 ole tullut voimaan 31.12.2016 mennessä.

Mikäli Vantaan kaupunginvaltuusto on 31.12.2016 mennessä hyväksynyt asemakaavan muutosehdotuksen nro 002229, mutta siitä on valitettu, pysyy tämä sopimus siinä tapauk-

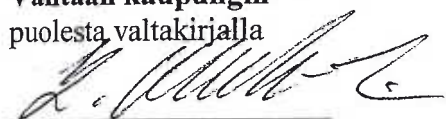
sessä voimassa. Sen jälkeen, kun mainittu valitus on lainvoimaisesti ratkaistu ja kaava on tullut voimaan, on molemmilla sopijapuolella oikeus vaatia tämän sopimuksen sopimusehtojen täyttämistä. Mikäli valitusviranomainen on lainvoimaisella päätöksellä hyväksynyt valituksen, tämä sopimus raukeaa.

Kumpikaan sopijapuoli ei esitä tämän sopimuksen mahdollisen raukeamisen johdosta minkäänlaisia korvausvaatimuksia.

Tätä kunnallistekniikan rakentamissopimusta on laadittu kaksi (2) yhtäpitävää kappaletta, yksi KOY Tikkurilan Kruunu:lle ja yksi Vantaan kaupungille.

Vantaalla 20.päivänä tammikuuta 2015

Vantaan kaupungin
puolesta valtakirjalla

Leea Markkula-Heilamo
Yrityspalvelujohtaja

KOY Tikkurilan Kruunu:n
valtuuttamana

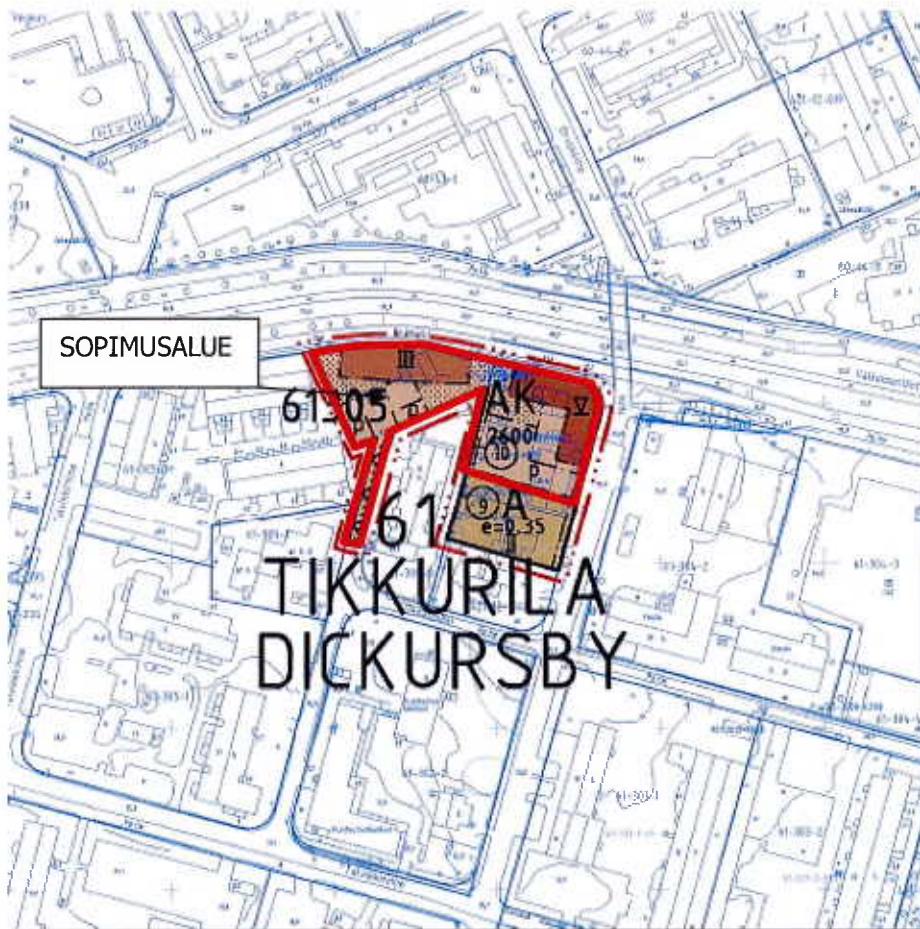

Tommi Saari
Hallituksen jäsen

LIITE - Liite nro 1: sopimusalue

LIITE NRO 1.
SOPIMUSALUE (PUNAISELLA RAJATTU)
ASEMAKAAVAN MUUTOS NRO 002229

24-11
-5

VALTAKIRJA

Vantaan kaupunginhallitus valtuuttaa tällä valtakirjalla yrityspalvelujohtaja Leea Markkula-Heilamon allekirjoittamaan Vantaan kaupungin puolesta kunnallistekniikan rakentamissopimuksen KOY Tikkurilan Kruunu kanssa.

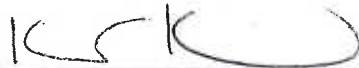
Kaupunginhallitus on päättänyt kaupungin sitoutumisesta sopimukseen kokouksessaan 20.10.2014 (§30). Sopimukset liittyvät asemakaavamuutokseen nro 002229.

Vantaalla 19. päivänä tammikuuta 2015

VANTAAN KAUPUNGINHALLITUS

Kari Nenonen
kaupunginjohtaja

Kai Ketelimäki
kaupunginlakimies

36 §

Ändring av detaljplan 002217, 15 Myrbacka / Jaktgränden 2 i Klippsta

VD/3914/10.02.04.01/2013
J-VN/TLA/TKA/SRU/JB/ALS

På tomten Jaktgränden 2 rivs ett kontorshus i två våningar (965 m²-vy) och i tomtens norra del byggs ett nytt bostadshus i sex våningar (3 000 m²-vy). Byggnaden placeras så att den inte ligger framför vistelseytan som hör till Jaktgränden 1. Flervåningshuset lämnar plats kring Myrbacka kyrka och placeras på tvären i förhållande till Jaktgränden. Byggnaden binder därmed samman sjuvåningshusen från 1960-talet och femvåningshuset från 2010-talet.

Detaljplaneändringen gäller kvarter 15103, i stadsdel 15, Myrbacka. Ändringen gäller en del av kvarteret 3 i den detaljplan som upphävs.

Tomtindelningen gäller kvarteret 15103.

Området är beläget på adressen Jaktgränden 2 i Klippsta.

Den som ansöker om detaljplanen

Ermari Oy.

Markägare

Ermari Oy och Vanda stad.

Deltagare i beredningen av planen

Utöver stadens sakkunniga har YIT Rakennus Oy samt deras konsult Arkkitehdit T. Grönlund Oy deltagit i beredningen av planförslaget.

Generalplanen

I den generalplan med rättsverkningar som godkänkts av stadsfullmäktige 17.12.2007 har området ansetts som område för centrumfunktioner (C).

Detaljplanen

Ermari Oy ansöker om detaljplaneändring så att kvartersområde för administrations- och ämbetsverksbyggnader (YH) ändras till kvartersområde för flervåningshus (AK).

I stadens mål ingår kompletteringsbyggnad samt utveckling av centrumområdena.

I den gällande detaljplanen är tomtexploateringsstalet för kvartersområdet för administrations- och ämbetsverksbyggnader (YH) $e = 0,40$ vilket ger en byggrätt på 965 m²-vy och som största våningstal två.

På platsen finns nu en kontorsbyggnad i två våningar (1 020 m²-vy) från år 1971 som ursprungligen var byggföretaget Puolimatkas huvudkontor.

Det nya bostadsvåningshuset placeras tvärställt mot Jaktgränden och kommer därmed inte att stå framför vistelseutrymmenas fönster i flervåningshuset öster om nybygget. Huset kommer dock att stå framför sovrumsfönstren i våningshuset norr om nybygget, men i dessa bostäder är det ännu fri utsikt mot öster och väster. Det nya flervåningshuset kommer att ha fri utsikt söderut och västerut. Det kommer även att finnas plats kring kyrkan. Öster om det nya bostadshuset i sex våningar finns ett femvåningshus och norrut ett sjuvåningshus, som dessutom har en källare placerad ovan jord.

Flervåningshuset svarar på efterfrågan som finns inom centrumområdet. I huset får man bygga cirka 43 bostäder med en genomsnittlig yta på 60 m²-vy (uppskattning). Flervåningshusets högsta tillåtna våningstal är sex med en byggrätt på 3 000 m²-vy. Tomtexploateringsstalet stiger därmed från nuvarande $e = 0,4$ till $e = 1,23$. En del av den nuvarande fastigheten ändras till gatuområde.

Bilplatserna placeras på tomten i en carport som delvis gränsar till gatorna. Antalet bilplatser är 23 stycken (1 bilplats / 130 m², enligt stadsplaneringsnämnden 9.12.2013).

Stadsbilden i Klippsta utgörs av våningshusens gavlar som syns mot Klippstavägen. Det nya bostadshuset kompletterar Klippsta centrum som byggts 2012. Våningshusens höjd har anpassats efter granntomternas fem- och sjuvåningshus. I lösningen har man beaktat utsikten från de nuvarande bostäderna. Utsikten från våningshuset öster om Jaktgränden förbättras rentav då det nuvarande kontorshuset i två våningar rivs. Lösningen bevarar kyrkans betydelse i stadsbilden.

I detaljplaneändringen ändras tomten till kvartersområde för flervåningshus (AK). Den beviljade byggrätten är 3 000 m²-vy och största tillåtna våningstal är sex. Jaktgränden avgränsas med carportar

som förses med gröntak. På Klippstavägens sida avgränsas busshållplatsen från tomten genom en mur på två meter i grafisk betong.
Grannarna har inverkat på byggnadens placering.
I detaljplanen ingår tomtindelning.

Förfarande för deltagande och växelverkan

Ett program för deltagande och bedömning i enlighet med MBL 63 § gjordes upp 20.11.2013.

Möten för allmänheten hölls 14.1.2014 och 18.3.2014.

I Vanda stads invånartidning har meddelats om planens anhängiggörande i enlighet med MBL 62 § och intressenterna har beretts möjlighet att uttala sin åsikt om saken.

I åsikterna framfördes särskilt ett önskemål om att byggnaden tvärställs mot Jaktgränden så att inte byggnaden placeras rakt framför vistelseutrymmena vid Jaktgränden 1. Detta har beaktats vid byggnadens placering.

Samtliga åsikter med genmälen presenteras i planbeskrivningen.

Stadens markpolitiska riktlinjer

Detaljplanarbetet följer stadens markpolitiska riktlinjer (FGE 17.12.2012).

Planläggningsprocessen gäller centrumområdet och medför ny våningsyta för bostäder (3 000 m²-vy, ca 43 bostäder).

Avtal

Till detaljplanen hänför sig ett verkställighetsavtal.

Stadsplaneringsnämnden 15.9.2014 § 12

Stadsplaneringsdirektörens förslag:

Stadsplaneringsnämnden beslutar att föreslå för stadsstyrelsen att

- a) förslaget till detaljplaneändring nr 002217 samt förslaget till tomtindelning, 15 Myrbacka / Jaktgränden 2 i Klippsta, som daterats 15.9.2014, läggs fram i 30 dagar i enlighet med MBF 27 §,
- b) stadsplaneringen berättigas till att begära nödvändiga utlåtanden.

Behandling:

Det antecknades att ledamoten Tiina-Maaria Päivinen på grund av anställningsjäv avlägsnade sig från sammanträdesrummet för den tid som ärendet behandlades och beslut fattades.

Beslut:

Förslaget godkändes.

Stadsstyrelsen 22.9.2014 § 32

Förslag framlagt av biträdande stadsdirektören för verksamhetsområdet för markanvändning, byggnad och miljö:

Stadsstyrelsen beslutar att

- a) förslaget till detaljplaneändring nr 002217 samt förslaget till tomtindelning, 15 Myrbacka / Jaktgränden 2 i Klippsta, som daterats 15.9.2014, läggs fram i 30 dagar i enlighet med MBF 27 §, och
- b) berättiga stadsplaneringen till att begära nödvändiga utlåtanden.

Beslut:

Förslaget godkändes.

Framläggning

Förslaget till detaljplaneändring hölls framlagt 15.10–13.11.2014 med stöd av MBF 27 §. Under denna tid inlämnades en anmärkning i vilken Asunto Oy Vantaan Opaali understöder det framlagda planändringsförslaget.

Planutlåtanden

Stadsstyrelsen beslutade 22.9.2014 berättiga stadsplaneringen till att begära nödvändiga utlåtanden. Det förekom inget behov av att begära utlåtanden.

Stadsplaneringsnämnden 8.12.2014 § 15

Stadsplaneringsdirektörens förslag:

Stadsplaneringsnämnden beslutar att föreslå för stadsstyrelsen att

- a) svar ges på anmärkningen i enlighet med bilagan,
- b) ändringskostnaderna betalas av sökanden Ermari Oy, och att avgiftsklass 3 (8 000 €) fastställs.
- c) det 15.9.2014 daterade förslaget till detaljplaneändring nr 002217, 15 Myrbacka / Jaktgränden 2, förs till stadsfullmäktige för godkännande.
- d) information om beslutet att godkänna planen skickas till dem som begärt om detta i enlighet med MBL 67 §.

Behandling:

Det antecknades att ledamoten Tiina-Maaria Päivinen på grund av anställningsjämv avlägsnade sig från sammanträdesrummet för den tid som ärendet behandlades och beslut fattades.

Beslut:

Förslaget godkändes.

Stadsstyrelsen 26.1.2015 § 46

Förslag framlagt av biträdande stadsdirektören för verksamhetsområdet för markanvändning, byggnad och miljö:

Stadsstyrelsen beslutar att

- a) ge svar på anmärkningen i enlighet med bilagan,
- b) ändringskostnaderna betalas av sökanden Ermari Oy, och att avgiftsklass 3 (8 000 €) fastställs,
- c) det 15.9.2014 daterade förslaget till detaljplaneändring nr 002217, 15 Myrbacka / Jaktgränden 2, förs till stadsfullmäktige för godkännande, och
- d) skicka information om beslutet att godkänna planen till dem som begärt om detta i enlighet med MBL 67 §.

Beslut:

Förslaget godkändes.

Stadsfullmäktige 2.3.2015 § 36

Stadsstyrelsens förslag:

Stadsfullmäktige beslutar godkänna det 15.9.2014 daterade förslaget till detaljplaneändring nr 002217, 15 Myrbacka / Jaktgränden 2.

Beslut:

Förslaget godkändes.

Bilagor:

- Redogörelsen för detaljplaneändringen 15.9.2014
- Svar på anmärkningarna 8.12.2014
- Avtal om byggande av kommunalteknik och föravtal om överlåtelse av outbrutet område / Detaljplaneändring nr 002217 / Ermari Oy, 20.1.2015

Anvisningar för sökande av ändring: 1. Besvärsanvisning

Närmare information:

Timo Kallaluoto, områdesarkitekt, tfn 8392 2675
fornamn.efternamn(at)vantaa.fi

Louhelan Eräkuja 2

Toimistorakennuksen tilalle asuinkerrostalo

Asemakaavan muutoksen selostus sekä tonttijako,
joka koskee 15.9.2014 päivättyä asemakaavakarttaa nro 002217

1. Perus- ja tunnistetiedot

Asemakaavamuutos

Vantaan kaupungin 15. kaupunginosa Myyrmäki

Kortteli 15103 sekä katualuetta.

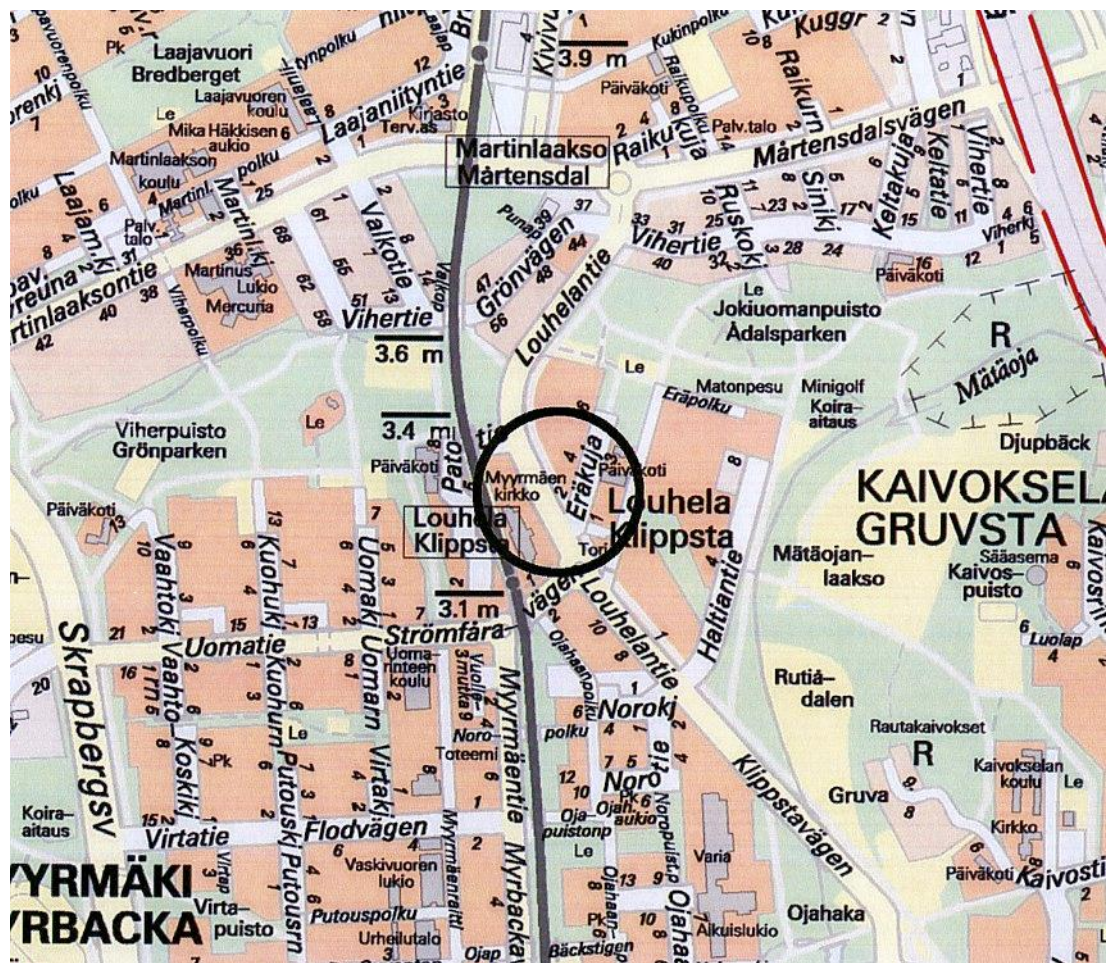
(Kumoutuvan asemakaavan osa kortteliä 3 sekä katualuetta)

Tonttijako

Kortteli 15103

Kaava-alueen sijainti

Louhela, Eräkuja 2

Sijainti ja suhde kaupunkirakenteeseen.

2. Tiivistelmä

Ermari Oy hakee asemakaavamuutosta siten, että virasto- ja hallintorakennusten korttelialue YH muuttuu asuinkerrostalojen korttelialueeksi AK.

Yleiskaavassa alue on keskustatoimintojen aluetta C. Kaupungin tavoitteena on täydennysrakentaminen ja keskustojen kehittäminen.

Voimassa olevassa asemakaavassa virasto- ja hallintorakennusten korttelialueen YH tonttitehokkuus on $e = 0,40$, siitä laskettu rakennusoikeus 965 k-m² ja suurin kerrosluku kaksi.

Paikalla on nyt kaksikerroksinen toimistorakennus (1 020 k-m²), alun perin rakennusliike Puolimatka Oy:n pääkonttori, joka on valmistunut 1971.

Uusi asuinkerrostalo sijoittuu Eräkujaan nähden poikittain, jolloin se ei tule itäpuolisen kerrostalon oleskelutilojen ikkunoiden eteen. Talo sijoittuu kuitenkin pohjoispuolisen kerrostalon makuuhuoneiden ikkunoiden eteen, mutta näistä asunnoista jää yhä vapaat näkymät sekä itään että länteen. Uudesta kerrostalosta saadaan vapaat näkymät etelään ja länteen. Myös kirkon ympärille jää tilaa.

Uuden kuusikerroksisen asuintalon itäpuolella on viisikerroksinen asuintalo ja pohjoispuolella seitsemäkerroksinen asuintalo, jossa on lisäksi maanpäällinen kellari.

Kerrostalo vastaa keskusta-alueelle kohdistuvaan kysyntään. Taloon voidaan rakentaa noin 43 asuntoa, joiden keskipinta-ala on 60 k-m² (arvio). Asuinkerrostalon suurin sallittu kerrosluku olisi kuusi ja rakennusoikeus 3 000 k-m². Tällöin rakennustehokkuus nousee nykyisestä $e = 0,4$:stä tehokkuuteen $e = 1,23$. Osa nykyisestä kiinteistöstä muuttuu katualueeksi.

Autopaikat sijoitetaan tontille, osin katuja rajaavaan katokseen. Autopaikkoja tulee rakentaa 23 kpl (1 ap / 130 k-m², kokeilu Kala 9.12.2013).

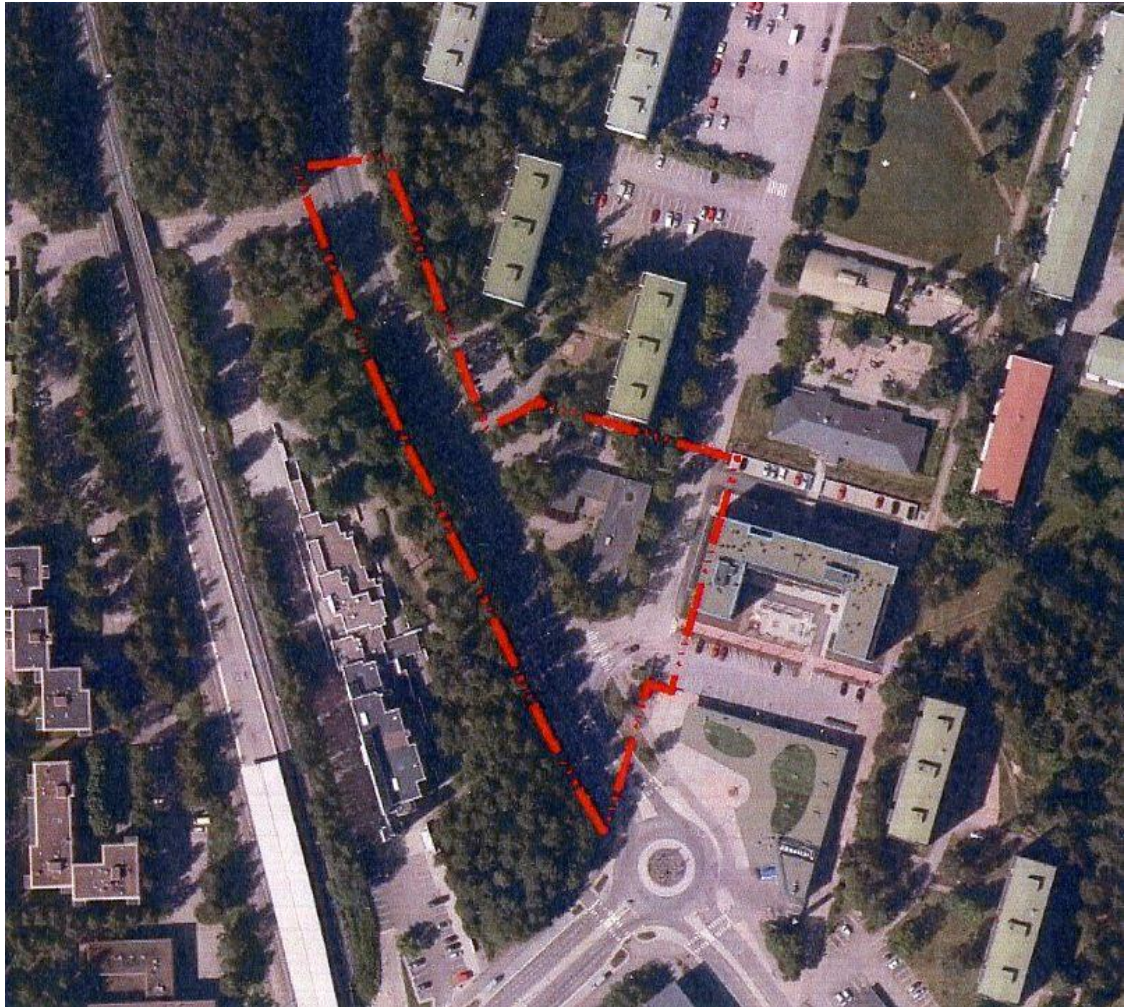
Louhelan kaupunkikuva muodostuu Louhelantielle näkyvistä kerrostalojen päädyistä. Uusi asuinkerrostalo täydentää 2012 rakennettua Louhelan keskustaa. Kerrostalon korkeus on sovitettu naapuritonttien viisi- ja seitsemäkerroksisiin kerrostaloihin. Ratkaisussa on otettu huomioon nykyisten asuntojen näkymät. Eräkujan itäpuolisen kerrostalon näkymät jopa paranevat, kun nykyinen kaksikerroksinen toimistotalo puretaan. Ratkaisu säilyttää kirkon merkityksen kaupunkimaisemassa.

Asemakaavamuutoksessa tontti muuttuu asuinkerrostalojen korttelialueeksi AK. Rakennusoikeudeksi annetaan 3 000 k-m² ja suurimmaksi sallituksi kerrosluvuksi kuusi. Eräkujaa rajataan autokatoksin, joihin tulee viherkatot. Louhelantien puolella bussipysäkki rajataan tontista kaksimetrisellä muurilla, joka on graafista betonia.

Naapurit ovat vaikuttaneet rakennuksen sijoitukseen.

Asemakaava sisältää tonttijaon.

3. Lähtökohdat

Ortoilmakuva kaava-alueelta (2013), Louhelan katot ovat yleensä vihreitä peltikattoja. Uuden asuinkerrostalon (Eräkuja 1) ja ostoskeskuksen katot ovat vihreää kattohuopaa. Ostoskeskuksen katolla on lisäksi tekonurmea.

3.1 Selvitys suunnittelualueen oloista

Alueen yleiskuvaus

Louhelan keskusta sijoittuu Myyrmäen ja Martinlaakson keskustojen väliin. Sijainti Kehäradan varrella ja lähellä Hämeenlinnanväylää tarjoavat nopeat ja monipuoliset yhteydet pääkaupunkiseudulle. Kehäradan valmistuttua 1.7.2015 yhteydet lentoasemalle ja muihin seudun keskuksiin paranevat merkittävästi.

Suunnittelualue sijaitsee Louhelan keskustassa Louhelantien ja Eräkujan risteyksessä uuden Louhelan ostoskeskuksen naapurissa, vastapäätä Myyrmäen kirkkoa. Tontilla sijaitsee tällä hetkellä vuonna 1971 valmistunut kaksikerroksinen toimistorakennus. Alue rajautuu pohjoisessa 1960-luvulla rakennettuihin seitsemän-kerroksisiin kerrostaloihin.

Kaavamuutosalue soveltuu asuntorakentamiseen hyvin, koska palvelut, virkistys-alueet ja joukkoliikenteen pysäkit ovat lähellä.

Näkymä Louhelantieltä. Vasemmalla muutoskohde ja oikealla vuonna 2012 valmistunut asuinkerrostalo. – Anne Olkkola 2013.

Luonnonympäristö

• Maisemarakenne ja maisemakuva

Kaavamuutosalue sijoittuu Louhelan asuntoalueen luoteisreunalle tasaiseen maastokohtaan. Ympäröivät asuinrakennukset on sijoitettu väljästi puustoiseen, vaihtelevaan maastoon. Maasto laskee pohjoiseen päin. Lännessä näkyy pienellä määllä koivikon läpi Myyrmäen kirkko. Lähietäisyydellä on myös Mätäoanlaakson merkittävä maisemakokonaisuus.

• Maaperä ja pohjavesi

Tontti sijaitsee pintamaalajikartan mukaan täyttöalueella. Täyttökerroksien paksuudesta, laajuudesta, puhtaudesta ja materiaalista ei ole tarkempia tietoja. Vanhan rakennuksen kohdalla tehdyn pohjatutkimuksen mukaan luonnollinen maaperä on alueella savea. Pintakerroksen alapuolella on ollut noin 2 – 5 m paksu savikerros. Savikerrostuma on ollut osittain pehmeää savea. Alueen pohjaveden-pinnan tasosta ei ole tarkkaa tietoa. Alueella ei saa alentaa pohjavettä.

• Rakennettavuus

Tulevat rakennuksien todennäköisin perustamistapa on paalutus. Pihamaat ja johtorakenteet rakennetaan tarvittaessa pohjanvahvistettuina (kevennys/stabilointi).

• Kasvillisuus

Kaavoitettavaa tonttia rajaavat koivut ja yksittäiset havupuut. Pääosin rakentamaton tontin osa on asfaltoitu. Suunnittelualueella ja sen välittömässä läheisyydessä ei ole merkittäviä luontokohteita.

Rakennettu ympäristö

Alue sijaitsee Louhelan keskustassa, Louhelantien ja Eräkujan kulmassa. Alueella sijaitsee vuonna 1971 rakennettu kaksikerroksinen toimistotalo (1 020 k-m²), joka on alun perin rakennusliike Puolimatka Oy:n toimitalo. Pohjoisessa ja idässä alue rajautuu seitsemän- ja viisikerroksisiin asuinkerrostaloihin (1968, 2012). Kaakkoispuolella on Louhelan ostoskeskus (2012). Louhelantien länsipuolella kohoaa Myyrmäen kirkko (1983, arkkitehti Juha Leiviskä).

Louhelan asuinkerrostalot ovat vaaleita pääosin yhdensuuntaisia lamellitaloja 1960-luvulta. Nykyinen julkisivuväritys on kuitenkin 1990-luvulta.

Louhela urban development area. Aerial photograph (2011) showing the new shopping center and apartment building.

Kulttuurihistorialliset kohteet

Ei ole.

Väestön rakenne ja kehitys Myyrmäessä

Kaavamuutosalue kuuluu Myyrmäen kaupunginosaan, jossa asuu tällä hetkellä noin 15 565 (1.1.2013) asukasta. Väkiluku on saatu pidettyä täydennysrakentamisella viime vuosikymmenen varsin vakiona. Vuonna 2023 kaupunginosassa ennustetaan asuvan 16 513 asukasta. Perheiden keskipakko on pieni Vantaan muihin alueisiin verrattuna, vain 1,8 henkeä. Väestö on vanhusvoittoista. Lapsia ja nuoria asuu Myyrmäessä vähän. Myyrmäen suuralueen asukasluku on 52 005 henkeä (1.1.2013) ja sen ennustetaan kasvavan 55 402 asukkaaseen vuoteen 2023 mennessä. (Vantaan kaupunki, tietopalveluyksikkö).

Kerrostalovaltaisen alueen väestötiheys on Vantaan korkein eli noin 5562 asukasta/km² (2010). Koska asutuskunnat ovat Myyrmäen alueella enimmäkseen 1 – 2 hengen talouksia, pienasuntojen kysyntä, erityisesti keskustoissa palvelujen ja hyvien joukkoliikennedyhteysien lähellä, on suurta.

Yhdyskuntarakenne ja kaupunkikuva

Louhela on osa rautatiehen ja Hämeenlinnanväylään tukeutuvaa kaupunkirakennetta, alun perin yksi Helsingin maalaiskunnan "metsälähiöistä".

Kaava-alue on osa alkuperäistä Louhela rakennuskaavaa (arkkitehti Nils Kostiainen 1965), joka toteutettiin yhteistoimintasopimuksella Helsingin maalaiskunnan ja Rakennustoimisto A. Puolimatka Oy:n kanssa. Asuinrakennukset on suunnitellut arkkitehti Aarne Ehojoki (1913-1998). Eräkuja 2:ssa sijaitseva purettavaksi suunniteltu toimistorakennus on rakennettu vuonna 1971 ja sen on suunnitellut Puolimatkalta arkkitehti Jorma Lahti.

Rakennuskaavan runkona on Louhelantie, josta erkaantuu kaksi pistotietä ja jalankulkutie. Rakennukset on sijoitettu suorakulmaiseen koordinaatistoon. Kerrostalojen välissä on matalammin rakennettu välivyöhyke. Talojen sijoittelu on etelään päin avointa, mutta pohjoiseen päin pihat on suljettu poikittaisilla rakennuksilla.

Modernin kaupunkirakentamisen periaatteisiin kuuluu virtaava tila ja avoin rakentamistapa. Tyypillisiä piirteitä ovat mm. erilliset rakennukset ja korttelien nurkkien jättäminen auki. Toimistorakennus on sidoksissa aluekokonaisuuteen, muttei tyyliältään ole yhtenäinen Arne Ehojen Louhelaan suunnitteleman rakennuskannan kanssa. Alue kokonaisuus on myös muuttunut 2012 rakennettujen uuden asuinkerrostalon ja ostoskeskuksen rakentamisen yhteydessä.

Nykyisin Louhela on osa Myyrmäkeä, joka on kasvanut seudulliseksi aluekeskukseksi.

Palvelut, työpaikat ja elinkeinotoiminta

Muutosalueen viereen, Eräkujan toiselle puolelle valmistui vuonna 2012 uusi ostoskeskus, jossa on päivittäistavarakauppa, konditoria-kahvila, kampaamo ja grilli. Päiväkotia ja Myyrmäen kirkko sijaitsevat viereisissä kortteleissa ja lähikoulu noin 500 m päässä Uomatiellä.

Myyrmäen keskusta on seudullisesti merkittävä kaupan keskus. Siellä sijaitsevat mm. Myyrmannin ja Isomyyrin kauppakeskukset. Martinlaakson aseman viereen on rakentunut 9000 kem² suuruinen kauppakeskus.

Myyrmäki tarjoaa aluekeskuksena monipuoliset julkiset palvelut: Myyrmäkitalo, peruskoulut, Vaskivuoren lukio, VAKES / Myyrmäen opetusyksikkö, Metropolia / Teknillinen ammattikorkeakoulu, Vantaan aikuisopisto, Myyrmäen sosiaaliasema ja terveysasema, Myyrinkoti ja päiväkodit. Myyrmäessä on myös paljon työpaikkoja ja yhteydet seudun työpaikka-alueisiin ja muihin keskustoihin ovat hyvät.

Virkistys

Eräkuja johtaa noin 200 m pohjoisempaan sijaitsevaan Jokiuomanpuistoon. Siellä on muun muassa matonpesupaikka, minigolf-rata ja koira-aitaus. Idässä, noin 100 m päässä, on Haltianpuisto, joka liittyy Mätäojan laakson laajoihin virkistysalueisiin. Lähivirkistysalueiden kautta on yhteydet Raappavuorelle, Myyrmäen urheilupuistoon, Vantaanjoelle ja Helsinkiin. Myyrmäen urheilupuisto on seudullisesti merkittävä liikuntapaikka.

Asuminen

Kaava-alueella ei ole asuntoja.

Liikenne

• Autoliikenne

Kaava-alue rajautuu Louhelantien pääkatuun ja Eräkujan tonttikatuun. Louhelantietä kulki 14 456 ajon/vrk vuonna 2013.

• Joukkoliikenne

Louhelan rautatieasemalle on noin 200 metriä. Kehärata valmistuu 1.7.2015. Eräkujan bussipysäkeiltä on yhteyksiä Helsinkiin, Espooseen ja eri puolille Vantaata. Bussilinjasto muuttuu syksyllä 2015.

Näkymä Eräkujaa pitkin Jokiuomanpuistoon. Vasemmalla Eräkuja 4:n asuinkerrostalo. – Anne Olkkola 2014.

• Kevyt liikenne

Kevyen liikenteen reitti, yhdistetty jalkakäytävä-pyörätie, kulkee Louhelantien varrella. Nykyinen jalkakäytävä-pyörätie on kapea ja sitä tullaan leventämään. Eräkujaa pitkin pääsee lähivirkistysalueiden ulkoilureiteille, jotka yhdistyvät seudullisiin reitteihin. Myös Louhelan asemalle on hyvä kevyenliikenteen yhteys.

Tekninen huolto

Tontille on valmis kunnallistekniikka.

• Vedenjakelu

Kaava-alue kuuluu Myyrmäen painepiiriin. Painepiirin vesisäiliöinä toimii Myyrmäen yläsäiliö, jonka tilavuus on 4 500 m³. Vesi syötetään Myyrmäen painepiiriin etelästä Helsingistä Pitkälän vedenpuhdistuslaitokselta Kaivoksen ja Myyrmäen paineenkorotuspumppaamoiden kautta. Vesijohtoverkon ylin painetaso kaava-alueella on noin +98.00 ja alin painetaso noin +86.00.

• Viemärointi

Kaava-alue on rakennetun jätevesiviemäriverkon piirissä. Alueen jätevedet johdetaan Myyrmäen jätevedenpumppaamolle ja edelleen Länsi-Vantaan viemäriverkoston kautta Espoon viemäriverkoston ja Suomenojan jätevedenpuhdistamolle.

• Sadevesiviemärointi

Kaava-alueen sadevedet johdetaan hulevesiviemäreissä Louhelantien hulevesiviemäriin. Louhelantien hulevesiviemäri purkaa vedet Mätöjanlaaksoon, josta vedet päätyvät vesistöksi luokiteltuun Mätöjaan.

• Kaukolämpö

Kaava-alueen kiinteistö on liitetty kaukolämpöön pohjoispuolisen kiinteistön kautta.

• Sähköverkko

Korttelialueella on Vantaan Energian pienjännitemaakaapeleita.

Ympäristöhäiriöt

• Lentomelu

Alueen lentomelutaso on Lden 50 - 55 dB, mikä edellyttää asunnoilta ΔL 32 dB ääneneristävyttä sekä toimistoilta ja muilta hiljaisilta työtiloilta ΔL 28 dB ääneneristävyttä. / Ilmailulaitos 4.12.2002: vuosien 2003 – 2025 ennusteiden verhokäyrä. (www.finavia.fi; kartta.vantaa.fi; Vantaan rakennusjärjestys § 57, Kv 15.11.2010)

• Katumelu

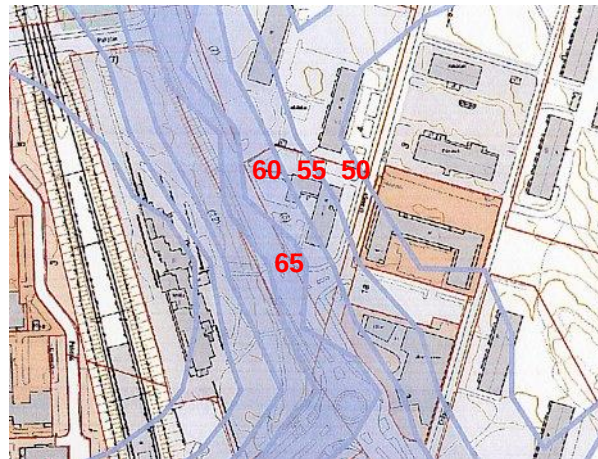
Vantaan ympäristökeskus on selvittänyt pääkatujen melua 2012 ja laatinut meluennusteen vuodelle 2030. Ääneneristävyysvaatimus saadaan rakennusjärjestyksestä, kun melutaso on alle 65 dB.

Katumelu v. 2012, päivä.

45-50 dB. 50-55 dB. 55-60 dB. 60-65 dB.
65-70 dB. 70-75 dB. Yli 75 dB.

Vantaan ympäristökeskus 2012.

Katumelu v. 2030, ennuste.

Vantaan ympäristökeskus 2005.

Louhelantien katumelu v. 2030 ja sen huomioon ottaminen

Etäisyys katualueen rajasta (m)	0 - 16	16 - 33	33 - 54	yli 54
Katumelutaso v. 2030 (dB)	60 - 64	55 - 60	50 - 55	alle 50
Tarvittava äänitasoero ΔL asunnoissa (dB)	35	30	–	–

Vantaan ympäristökeskus 2005; Vantaan rakennusjärjestys Kv 15.11.2010.

• Rautatiemelu

Rautatiemelu on tontilla alle 50 dB.

Maanomistus

Kiinteistön 92-414-1-70 omistaa Ermari Oy; osa Eräkujan katualueesta kuuluu kiinteistöön.

Kiinteistön 414-1-71 (Louhelantien katualuetta) omistaa Vantaan kaupunki.

Kiinteistön 414-2-35 (Eräkujan katualuetta) omistaa Vantaan kaupunki.

Kiinteistön 414-2-33 (Eräkujan katualuetta) omistaa Asunto Oy Vantaan Opaalli / YIT Rakennus Oy.

3.2 Suunnittelutilanne

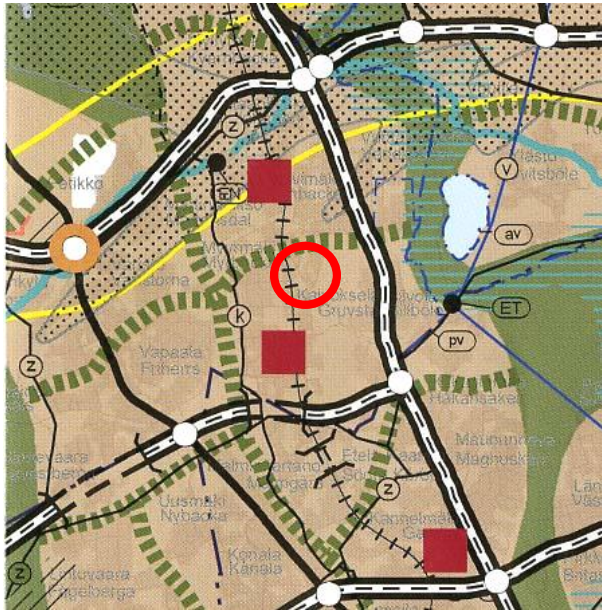
Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Tavoitteita ovat mm. edellytykset asuntotuotannolle, hyvälle elinympäristölle ja edistää raideliikenteeseen tukeutuvaa eheytyvää yhdyskuntarakennetta.

Valtioneuvosto 13.11.2008. – Kaavamuutos on tavoitteiden mukainen.

Maakuntakaava

Uudenmaan maakuntakaavassa kaavamuutosalue on taajamatoimintojen aluetta. Kaava-alueen pohjoispuolelle on merkitty viheryhteystarve. Ympäristöministeriö 8.11.2006. – Kaavamuutos on maakuntakaavan mukainen.

Ote Uudenmaan maakuntakaavasta.

- Taajamatoimintojen alue.
- Keskustatoimintojen alue.
- Virkistysalue.
- ||||| Viheryhteystarve.
- +++++ Seutuliikenteen rata.
- (K)- Maakaasun runkoputki.
- (V)- Raakavesitunneli.
- Lentomelualue.
- Kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeä alue, tie tai kohde.
- Kehäkaupungin kehittämisvyöhyke.
- Kaavamuutosalueen sijainti.

Toinen vaihemaakuntakaava

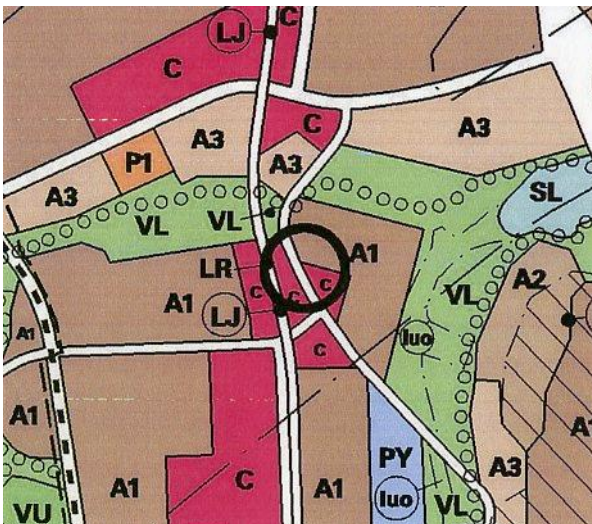
Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaava (maakuntahallitus 20.3.2013) on vahvistettava ympäristöministeriössä. Maakuntakaavan tavoitteena on rakentamisen keskittäminen raideliikenteen yhteyteen. – Kaavamuutos on toisen vaihemaakuntakaavan mukainen.

Neljäs vaihemaakuntakaava

Neljäs vaihemaakuntakaava käsittää 26 kuntaa. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma oli nähtävillä 9.12.2013 – 15.1.2014.

Yleiskaava

Kaupunginvaltuuston 17.12.2007 hyväksymässä oikeusvaikutteisessa yleiskaavassa suunnittelualaue on keskustatoimintojen aluetta (C). Yleiskaavamääräyksen mukaan alue varataan toimisto-, liike- ja palvelutiloille, asunnoille sekä keskusta-alueelle soveltuvilla työpaikoilla. Yleiskaavan tavoitteita ovat tiivistäminen, täydentäminen ja eheyttäminen. – Kaavamuutos on yleiskaavan mukainen.

Ote Vantaan yleiskaavasta.

- A1 Tehokas asuntoalue.
- A2 Matala ja tiivis asuntoalue.
- A3 Pientaloalue.
- C Keskustatoimintojen alue.
- LR Rautatien alue.
- P1 Palvelujen alue.
- PY Palvelujen ja hallinnon alue.
- SL Luonnonsuojelualue.
- VL Lähivirkistysalue.
- (LJ)- Joukkoliikenteen ternimaali.
- (luo)- Luontosuhteiltaan arvokas alue
- o o o o Ohjeellinen ulkoilureitti.
- Alueen raja.
- Osa-alueen raja.
- Kaavamuutosalueen sijainti.

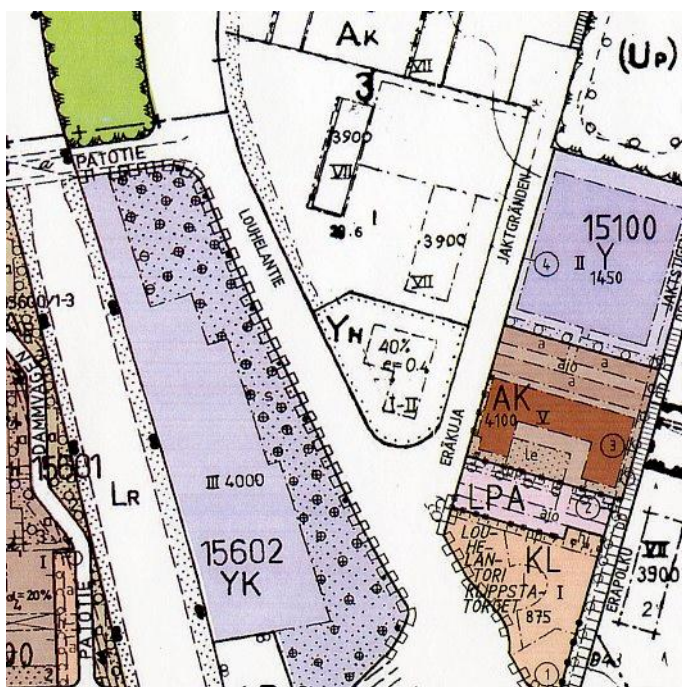
Yleiskaavaa voi katsoa: kartta.vantaa.fi

Asemakaava

Alueen ensimmäinen asemakaava on Louhelan rakennuskaava, joka on vahvistettu Uudenmaan lääninhallituksessa 1.7.1965. Alueelle on tehty rakennuskaavamuutos numero 001620, joka on vahvistettu lääninhallituksessa 9.8.1968. Rakennuskaavasta on tullut asemakaava lakimuutoksessa 1.1.2000.

Voimassa olevassa asemakaavassa suunnittelualue on virasto- ja hallintorakennusten korttelialuetta (YH), jossa 40 % alueesta saa käyttää rakentamiseen ja jossa tonttitehokkuus (kerrosalan suhde rakennuspaikan alaan) on $e = 0,40$. Kun kiinteistöstä on korttelialuetta 2 374 m², niin nykyinen rakennusoikeus on 950 k-m². Suurin sallittu kerrosluku on 1 – 2 kerrosta.

Osalla suunnittelualueetta, katualueella Louhelantien ja Eräkujan risteyksessä, on voimassa asemakaava 152100, joka on tullut voimaan 8.9.2010 (Kv 24.5.2010).

Ote ajantasa-asemakaavasta.

AK	Asuntokerrostalojen korttelialue.
AK	Asuinkerrostalojen korttelialue.
KL	Liikerakennusten korttelialue.
LPA	Autopaikkojen korttelialue.
Y	Yleisten rakennusten korttelialue.
YH	Virasto- ja hallintorakennusten korttelialue.
YK	Kirkkojen ja muiden seurakunnallisten rakennusten korttelialue.
15100	Korttelin numero.
4000	Rakennusoikeus kerrosalaneliömetreinä.
$e = 0,4$	Tonttitehokkuus eli kerrosalan suhde tontin alaan.
V	Suurin sallittu kerrosluku (roomalaisin numeroin).

Ajantasa-asemakaavaa, karttoja ja ilmakuvia voi katsoa: kartta.vantaa.fi

Rakennusjärjestys

Vantaan rakennusjärjestys, Kv 15.11.2010, voimaan 1.1.2011.

Tonttijako- ja rekisteri

Kiinteistöt ovat Vantaan kiinteistörekisterissä.

Kiinteistöjen rajat eivät täysin vastaa vanhan rakennuskaavan rajoja.

Pohjakartta

Pohjakartta täyttää kaavoitusmittausasetuksen 1284 / 1999 vaatimukset.

Rakennuskiellot

Ei ole.

Kaava-alueetta koskevat suunnitelmat, päätökset ja selvitykset

- Hirvonen, Sari; Ruraali urbaani - Vantaan kaupunkisuunnittelun historia. Vantaan kaupunkisuunnittelu 8/2005, C18:2005.

4. Asemakaavan suunnittelun vaiheet

Osallistumis- ja arviointisuunnitelman havainnekuva. Näkymä Myyrmäen kirkon tontilta, etualalla Louhelantie, vasemmalla uusi asuinkerrostalo ja oikealla vuonna 2012 valmistuneet asuinkerrostalo ja Louhelan ostoskeskus. – Arkkitehdit T. Grönlund Oy 2013.

4.2 Suunnittelun käynnistäminen ja sitä koskevat päätökset

Kaavamuutoshakemus

Ermari Oy, asiamiehenä YIT Rakennus Oy / Kari Kuittinen, haki 13.9.2013 Eräkuja 2:n tontille asemakaavamuutosta ja tonttijakoa asuinkerrostalon rakentamiseksi.

Kaavamuutoksen tavoitteet

Kaavamuutoksen lähtökohtana on suunnitella asuntorakentamista Louhelantien ja Eräkujan risteykseen, Eräkuja 2:n tontille, nykyisen kaksikerroksisen toimistorakennuksen paikalle. Asuinrakennuksen kerroskorkeus olisi kuusi kerrosta.

Kaupungin tavoitteena on sovittaa uusi asuinkerrostalo nykyisen toimistorakennuksen paikalle siten, että se kaupunkikuvallisesti ja toiminnallisesti tukee ja täydentää nykyistä ympäristöä. Paikka on näkyvä ja kaupunkikuvallisesti merkittävä. Kaavamuutoksella tehostetaan Louhelan keskustan ja juna-aseman lähistön maankäyttöä.

Yleiskaavan (2007) tavoitteita ovat tiivistäminen, täydentäminen ja eheyttäminen. Kyseessä on yleiskaavan keskusta-alue, joten kaupungin tavoitteena on saada alueelle katutasoon myös liike- tai toimistotilaa.

Suunnitteluohjelma

Kaavamuutos sisältyy kaupunkisuunnittelun kevään 2014 suunnitteluohjelmaan, jonka kaupunkisuunnittelulautakunta 20.1.2014 hyväksyi ohjeellisena.

Kuva osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta. Alustava havainnekuva asuinkerrostalosta Eräkuja 2. Havainnekuvasa Louhelantietä rajaa autokatos, jossa on viherkatto. – Arkkitehdit T. Grönlund Oy 3.10.2013

4.3 Osallistuminen ja yhteistyö

Osalliset

- Kaavamuutoksen hakijat
- Alueen maanomistajat ja maanvuokraajat
- Viereisten ja vastapäisten alueiden omistajat ja vuokralaiset (naapurit)
- Kaupunginosan tai lähialueen asukkaat, yritykset ja työntekijät, asukas- ym. yhdistykset
- Kaupungin asiantuntijaviranomaiset
- Valtion viranomaiset: Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, Museovirasto
- Muut viranomaiset ja yhteisöt: Uudenmaan liitto, HSY, HSL
- Johtoverkkojen ylläpitäjät Vantaan Energia Oy, Elisa Oy
- Kunnan jäsenet ja ne, jotka katsovat olevansa osallisia.

Ensimmäinen osallistuminen ja vuorovaikutus

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma julkaistiin 20.11.2013. Kaavamuutostyön aloittamisesta ilmoitettiin 20.11.2013 kirjeellä tai sähköpostilla maanomistajille, naapureille, viranomaisille ja yhteisöille ja julkaistiin internetissä sekä 30.11.2013 Vantaan kaupungin asukaslehdessä. Asemakaavasuunnittelija oli tavattavissa myös puhelimitse. Yleisötilaisuus pidettiin Uomarinteen koulussa 14.1.2014 klo 17.00. Mielenpitoet ja tavoitteet pyydettiin kirjaamaan 24.1.2014 mennessä. (MRL 62 §)

Ensimmäisessä osallistumisessa saadut mielipiteet ja niiden huomioon ottaminen

1. Leena ja Pentti Lindén, saapunut sähköpostitse 6.1.2014

Me Eräkuja 1:den A-portaaseen muuttaneina asukkaina haluamme esittää mielipiteenämme ao. kaavamuutoksesta seuraavaa:

Uudisrakennus Eräkuja 2 on suunniteltu rakennettavaksi viisikerroksisena vastapäätä niin ikään viisikerroksista asuintaloa Eräkuja 1. A-portaan asunnot sijaitsevat Eräkujan suuntaisina. Talossa on sisäänvedetyt parvekkeet. Uudisrakennus tulee estämään auringon valon pääsemisen näihin huoneistoihin täysin ja pimentää näin merkittävästi Eräkuja 1:den huoneistoja. Näköalaksi muodostuu uudisrakennuksen seinä ja suora näköyhteys vastapäisen talon huoneistoihin. Vantaan yleiskaavan tavoitteissa kerrotaan painotettavan erityisesti asumisen laatua. Tämä painotus ei toteudu millään tavoin Eräkuja 1:den A-portaasta asuntonsa ostaneiden osalta. Asunnot olivat hankintahinnaltaan Vantaan näkökulmasta varsin kalliita.

Uudisrakennus tulee merkittävästi vaikuttamaan asunnon arvoon, koska näköala katoaa kokonaan ja uudisrakennus tekee asunnoistamme pimeitä. Erityisesti tämä korostuu, koska useimpien asuntojen ainoat ikkunat ovat sisäänvedettyjen parvekkeiden takana.

Eräkuja ! [1]:den kaavaratkaisussa painotettiin erityisesti rakennustaiteellisesti arvokasta kirkkoa sekä sen ympäristöä ja todettiin, että rakennuksen tulisi soveltua arkkitehtonisesti sekä kirkkoon että asuintaloihin. Samoin todettiin, että ratkaisu säilyttää kirkon merkityksen kaupunkimaisemassa ja että lännestä näkyy pienellä määllä koivikon läpi Myyrmäen kirkko. Todettakoon, että ainoaksi näköalaksemme muodostuu kaavamuutoksen jälkeen uudisrakennuksen seinät ja naapurien ikkunat.

Vantaan yleiskaavan tavoitteissa kerrottiin painotettavan erityisesti asumisen laatua. Tämän painotuksen toivoisi näkyvän myös jo rakennetun ympäristön osalta asumisen laadun säilyttämisenä. Viisikerroksinen uudisrakennus vaikuttaa merkittävästi paitsi asuntomme hintaan myös keskeisesti asumismukavuuteen muuttamalla asuntomme pimeäksi ja täysin näköalattomaksi.

Uudisrakennus on Eräkujan suuntaisena liian lähellä Eräkuja 1 eivätkä ikkuna- ja parvekelinjat voi olla täysin toisiaan vastapäätä. Rakennus ei myöskään voi peittää kaikkea näköalaa niin, ettei auringonvalo lankea lainkaan vastapäisen talon parvekkeille. Kaavamuutoksen jälkeenkin Eräkuja ! [1]:den A-portaan asukkailla tulee olla laajempi näkymä kirkolle päin.

Kuten toteatte, keskeinen haaste asemakaavatyössä on lisärakentamisen liittäminen toiminnallisesti olemassa olevaan ympäristöön ja tavoitteena on lähiympäristön korkea laatutaso. Meidän Eräkuja 1:den A-portaan asukkaiden mielestä tällä esitetyllä kaavamuutoksella keskeiseksi mainittuun haasteeseen ei kyetä vastaamaan eikä tavoite korkeasta laatutasosta osaltamme toteudu. Päinvastoin asumisemme laatu tulee laskemaan merkittävästi. Jos olisimme tienneet ko. kaavamuutoksesta, emme olisi ostaneet tätä huoneistoa. Täydennysrakentaminen on kaupungille edullista, samoin tehokkuuden nostaminen, mutta odotamme kaupungilta moraalista vastuuta ja alueella jo asuvien vantaalaisten asumisen laadun huomioon ottamista aivan eritasoisesti kuin mitä tämä suunnitelma osoittaa.

► *Eräkuja 2:n täydennysrakentaminen on esitetty Eräkuja 1:n kaavamuutoksen selostuksessa.152100 / 25.1.2010, joka on yhä nähtävillä kaupunkisuunnittelun internet-sivuilla. Järjestetty uusi yleisötilaisuus 18.3.2014 tontinkäyttövaihtoehtoista, joita on arvioitu myös tässä kaavaselostuksessa. Palautteen johdosta uusi asuinrakennus on käännetty poikittain Eräkujaan nähden, jolloin talo ei tule suoraan Eräkuja 1:n asuntojen ja parvekkeiden eteen.*

2. Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä HSL, saapunut sähköpostitse 9.1.2014

Alue sijoittuu noin 200 m päähän Vantaankosken radan Louhelan asemasta, mikä tarjoaa korkeatasoisen joukkoliikennepalvelun sekä Helsingin keskustan että Kehäradan suuntaan. HSL palvelee tätä aluetta myös useilla linja-autolinjoilla: Louhelantiellä kulkevilla linjoilla alueelta on hyvät yhteydet mm. Myyrmäen aluekeskukseen. HSL pitää vanhojen asuinalueiden täydennysrakentamista järkevänä. Näin saadaan olemassa oleville palveluille lisää käyttäjiä.

Asemakaavamuutos mahdollistaa katoksen sijoittamisen kaava-alueen ainoalle linja-autopysäkillä. HSL pitää myös tärkeänä sitä, että rakennustöiden yhteydessä nykyisen ajoratapysäkin tilalle rakennetaan pysäkkisyvennys.

Kaavassa tulee pyörätien leventämisen yhteydessä ottaa huomioon se, että pyörätie kannattaa rakentaa Pääpyöräilyverkkoissa (PÄÄVE) määritellyn mukaisena eli laatukäytävänä.

HSL:llä ei ole tarvetta antaa lausuntoa kaavoitusprosessin myöhemmissä vaiheissa.

► *Katualueen mitoituksessa on otettu huomioon bussipysäkin katos ja levennettävä jalkakäytävä-pyörätie. Pysäkkisyvennystä ei esitetä, koska pysäkillä pysähtynyt bussi on ohitettavissa, kun pysäkki sijoitetaan riittävän etäälle suojatien keskikorokkeesta.*

3. Yleisötilaisuus Uomarinteen koululla 14.1.2014, läsnä 35 allekirjoittanutta.

Tilaisuudessa esiin nousi vastustusta osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa alustavasti esitettyyn uuden rakennuksen sijoittumiseen tontille Eräkujan suuntaisesti. Eräkuja 1:n asukkaat kokivat, että uusi asuinrakennus tulisi liian lähelle. Monet asunnot parvekkeineen suuntautuvat Eräkujalle päin, jolloin asunnoista menisi valoisuus, näkymät kirkolle, avaruus ja yksityisyys. Varsinkin Eräkuja 1:n asukkaat toivoivat, että jatkossa tutkitaan vaihtoehtoa, joka sijoittuu suunnittelualueen pohjoisosaan, itä-länsisuuntaisesti. Asukkaat myös tiedustelivat, miksei Eräkuja 2:n asuinrakennusta kaavoitettu ostoskeskuksen ja Eräkuja 1 kaavatyön (152100, Kv 24.5.2010) yhteydessä. Kaavoittaja toi esille, että kaavatyössä tutkituissa vaihtoehtoissa, jotka esiteltiin kaavaselostuksessa, myös Eräkuja 2:n tontille oli tutkittu asumista. Myös kyseisen kaavan (152100) asukastilaisuudessa asiasta oli keskusteltu. Asukkaat toivoivat voivansa vaikuttaa vielä kaavatyöhön ja tontinkäyttövaihtoehtoihin.

► *Järjestetty uusi yleisötilaisuus 18.3.2014 tontinkäyttövaihtoehtoista, joita on arvioitu myös tässä kaavaselostuksessa. Eräkuja 2:n uusi talo on käännetty Eräkujaan nähden poikittain siten, että se ei tule suoraan Eräkuja 1:n asuntojen ja parvekkeiden eteen.*

4. Solveig ja Vesa Särkelä, saapunut 16.1.2014

Haetun asemakaavamuutoksen johdosta haluamme esittää seuraavaa.

Asemakaavamuutoksen tarkoituksena on saada uusi asuinkerrostalo toimistotalon paikalle Eräkuja 2:een. Arviointisuunnitelmassa esitetään perusteluiksi kaupunkikuvaan, maisemaan, yhdyskuntarakenteeseen ym. liittyvät seikat eli pääpaino on ulkoisissa seikoissa. Arviointisuunnitelmassa ei mainita tärkeintä eli ihmisten hyvinvointiin ja viihtyvyyteen liittyviä seikkoja.

Maankäyttö- ja rakennuslain 54 §:n 2 mom. mukaan asemakaava on laadittava siten, että luodaan edellytykset terveelliselle, turvalliselle ja viihtyisälle elinympäristölle ym. ja 3 mom. mukaan asemakaava ei saa aiheuttaa kenenkään elinympäristön laadun sellaista merkityksellistä heikkenemistä, joka ei ole perusteltua asemakaavan tarkoitus huomioon ottaen.

Lain 135 §:n mukaan rakennusluvan myöntämisen edellytyksiä asemakaava-alueella on mm. että 6) rakennusta ei sijoiteta tai rakenneta niin, että se tarpeettomasti haittaa naapuria....

Nykytilanne

Eräkuja 1:ssä on noin vuosi sitten valmistunut YIT:n rakentama viisikerroksinen asuinkerrostalo ja sitä vastapäätä on purettavaksi aiottu matala kaksikerroksinen toimistorakennus. Suunniteltu rakennus tulisi toimistotalon tilalle Eräkujan suuntaiseksi eli vastapäätä uutta asuinrakennusta. Eräkujan puolella sijaitsevat nykyisten asuntojen oleskelutilat ja joidenkin asuntojen makuutilatkin. Ei ole siis

yhden tekevää, mitä ikkunoista näkyy. Asuntomme sijaitsee toisessa kerroksessa vastapäätä toimistotaloa siten, että Eräkujan puoleinen seinä on kokonaan eli noin 8 metriä ikkunaa ja sisäänvedettyä parveketta ja kahden pienen huoneen ikkunat ovat pohjoiseen päin. Kesäisin toimistorakennuksen edessä olevat suuret koivut peittävät ison osan rakennuksesta ja saamme nauttia puiden vihreydestä. Lisäksi matalan rakennuksen yllä näkyvät taivas ja puiden latvat, jotka luovat viihtyisyyttä. Koska toimistorakennuksessa oleskellaan yleensä vain toimistoaikana, yksityisyyttä on enemmän kuin jos paikalla olisi asuintalo.

Nykyisin Eräkuja 1:n alempien kerrosten asukkaat näkevät aamuauringon heijastuksen toimistotalon seinästä, mutta onneksi ilta-aurinko pääsee paistamaan toimistotalon katon yli asuntoomme. Olemme olleet tietoisia toimistotalon sijainnista, mutta emme nyt suunnitelluista muutoksista. Ennen ostopäätöksen tekemistä ja sen jälkeenkin kävimme usein katsomassa, miten aurinko ja valo tulevat uuteen asuntoomme. Jos uudet suunnitelmat olisivat olleet tiedossamme, emme olisi ostaneet po. huoneistoa.

Mikä tulee muuttumaan?

Toimistotalon tilalle on suunnitteilla massiivinen 5-kerroksinen asuintalo. Jos se tulee samalle paikalle kuin toimistotalo eli noin 21 metrin etäisyydelle Eräkuja 1:n asunnoista, tuleva rakennus peittäisi kokonaan vastapäisen rakennuksen, vähäinkin näköala eli taivas peittyisi, ilta-aurinko ei pääsisi valaisemaan kuin muutamaa yläkerran asuntoa ja kesäisinkin joutuisimme olemaan hämärässä ja pahimmassa tapauksessa käyttämään sähkövalaistusta. Mitään luontoa, vastapäisiä puita ei olisi, vaan mahdolliset istutettavat puut, jos niitä edes tulee, olisivat vuosia matalia. Nyt asuntoihin näkyy vain toimistoista, mutta siellä katseet ovat työnteossa ja tietokoneissa. Suunnitellusta rakennuksesta näkisi ylemmistäkin kerroksista alemman kerroksen asuntoihin ja tietenkin yläkerran asuntoihin, joten asukkailla ei olisi mitään yksityisyyden suojaa. Tuntuu, että tunkeudutaan ihan iholle saakka. Vastavuoroisesti siis katsoisimme sisään toistemme ikkunoista aina wc:hen saakka ja näkyvyyttä yritettäisiin peittää aina alhaalla olevilla säleverhoilla tai mitä erilaisimmilla kretongeilla. Elikkä puolin ja toisin yksityisyyden tarvetta, joka on ihmisen perustarpeita, yritetään kaikin keinoin suojella. Tämä taasen merkitsee valoisuuden heikentymistä entisestään ja epä mukavuutta. Nykyisin yksityisyyden suojaamisen tarve on teknologian kehittymisen myötä tullut entistä tärkeämmäksi ja muutoinakin sitä halutaan suojella. Siitä puhutaan yhä useammin mediassa ja myös rakentamisen yhteydessä sen vaikutuksesta hyvinvointiin ja viihtyvyyteen ym.

Suomessa suuri osa vuodesta on pimeää, siksi valoisuudella on erittäin suuri merkitys ihmisten mielialaan, terveyteen ja hyvinvointiin. Rakennusten välinen lyhyt etäisyys ja suuri rakennusmassa vaikuttaisivat asukkaiden mielialaan aiheuttaen ahdistusta. Se, että valoisuus käytännöllisesti katsoen kokonaan häviää, on niin merkittävä seikka, että sen pitäisi estää rakennusluvan myöntämien 5-kerroksiselle asuinrakennukselle. Eräs rakennusliike teki rakennushankkeensa osalta kyselyn asunnon ostoon vaikuttavista tekijöistä ja tärkeimpiä olivat rakentamisen laatu, ikkunan esteettömät näköalat ja valoisuus. Nämä pätevät myös yleisesti asunnon ostoon. Uuden rakennuksen myötä näitä ostovaikuttimia ei enää olisi, mikä vaikeuttaisi asunnon myyntiä ja alentaisi myyntiarvoa. Kukapa haluaisi asua koko vuoden keinovalaistuksessa tai hämärässä.

Maankäyttölain 54 §:n 2 ja 3 mom. edellytykset viihtyisälle elinympäristölle eivät täyty ja tapahtuisi elinympäristön laadun sellainen merkityksellinen heikkeneminen, joka ei ole perusteltua asemakaavan tarkoitus huomioon ottaen. Nyt ei ole kysymys Helsingin keskustasta, vaan Vantaasta ja Louhelasta, josta vastaavaa tiheää rakentamista ei yleensä löydy. Rakennukset on sijoitettu alueella siten, että ne ovat sopivasti lomittain toisiinsa nähden ja etäisyyttä on riittävästi. Maanomistajan / rakennuttajan tarve saada asuinrakennus tilalle perustuu ilmeisesti kaavamuutoksesta saatuun taloudelliseen hyötyyn. Muuta perustetta en näe. Tällöin kyllä

kaavoittajien tulee ottaa nykyisten asukkaiden etu ensisijaisesti huomioon ja yleisestikin kasvanut kritiikki tiheää kaavoitusta kohtaan.

Eräkuja on pysäköintikieltoaluetta, lastentarhan kohdalla on pieni kadunpätkä, johon voi pysäköidä 30 min ajaksi. Ajorata jalkakäytävineen on suhteellisen kapea, minkä vuoksi suunniteltu rakennus, jos se rakennetaan samalle paikalle kuin toimistorakennus, tulee vain noin 21 m etäisyydelle vastapäätä olevasta rakennuksesta eli aivan liian lähelle. Rakennus ei ole myöskään linjassa vierekkäisen talon kanssa.

Haettuun asemakaavamuutokseen ei tulisi edellä esitetyillä perusteilla suostua, uusi rakennus ei saisi missään tapauksessa olla korkeampi kuin nykyinen toimistorakennus.

Mikäli terveyteen ja viihtyisään elinympäristöön vaikuttavat seikat jätetään kaikesta huolimatta huomioon ottamatta, ainakin rakennuksen suunta tulisi muuttaa itä/länsi suuntaiseksi lähelle tontin rajaa ja siten että se ei peittäisi koko ikkunaseinää.

Ehdotus tontin uudeksi käyttötarkoitukseksi

Tulevat suunnitelmat auton käytön vähentämiseksi (tietullit, kilometrivalvonta ym.) olisi hyvä ottaa huomioon tälläkin alueella siten, että Louhelan aseman lähettäviltä löytyisi riittävästi liityntäpaikoitusta junan käyttäjille. Nykyisin niitä ei ole lainkaan. Kirkon vieressä on noin 30 yleistä parkkipaikkaa, jotka ovat hyvin varattuja. Niinpä toimistorakennuksen tontti tulisi pikemminkin suunnitella yleishyödylliseen käyttöön junan liityntäpaikoitusalueeksi kuin massiiviseksi rakennukseksi. Jos tähän havahdutaan myöhemmin, huomataan, että riittävän lähellä ei ole sellaista aluetta, joka voitaisiin tähän tarkoitukseen käyttää.

► *Rakentaminen sijoittuu yleiskaavan (2007) keskusta-alueelle, jossa tehokas maankäyttö on perusteltua. Täydennysrakentaminen on yleiskaavan keskeisiä periaatteita. Eräkuja 2:n täydennysrakentaminen on esitetty Eräkuja 1:n kaavamuutoksen selostuksessa.152100 / 25.1.2010, joka on yhä nähtävillä kaupunkisuunnittelun internet-sivuilla. Järjestetty uusi yleisötilaisuus 18.3.2014 tontinkäyttö-vaihtoehtoista, joita on arvioitu myös tässä kaavaselostuksessa. Eräkuja 2:n uusi talo on käännetty Eräkujaan nähden poikittain siten, että se ei tule suoraan Eräkuja 1:n asuntojen ja parvekkeiden eteen. Rakennuksen sijoitus määritellään tässä tapauksessa asemakaavassa, ei vasta rakennusluvassa. Liityntäpysäköintipaikkoja on myös Martinlaaksossa ja Vantaankoskella.*

5. Vantaan kaupunginmuseo / Marjo Poutanen, vs. museonjohtaja, Susanna Paavola, rakennustutkija, saapunut 17.1.2014

Eräkuja 2:ssa sijaitseva purettavaksi suunniteltu toimistorakennus on rakennettu vuonna 1971. Tontti on osa alkuperäistä Louhelan rakennuskaavaa, joka toteutettiin yhteistoimintasopimuksella Helsingin maalaiskunnan ja Rakennustoimisto A. Puolimatka Oy:n kanssa. Rakennuksen on suunnitellut Puolimatkalta arkkitehti Jorma Lahti. Puolimatalla oli rakennuksen valmistuttua omia toimitilojaan rakennuksessa, mutta sittemmin yritys rakensi itselleen uuden toimistotalon toiselle puolelle Louhelantietä.

Suunnittelualueella on asemakaava, joka on astunut voimaan 24.5.2010. Kaupunginmuseo on osallistunut tämän kaavan valmisteluun ja lausunut kaavoituksen yhteydessä Louhelan alueen merkityksestä ja todennut, ettei kattavaa inventointia Vantaan kerrostaloalueista aluekokonaisuuksina rakennushistorian näkökulmasta ole Vantaalla tehty. Näin ollen myös Louhelan arvioiminen alue-rakentamiskokonaisuutena ja sen arvo suhteessa Vantaan muihin lähiöihin on toistaiseksi tekemättä. Vaikka toimistorakennus on sidoksissa aluekokonaisuuteen, ei se tyyliltään ole yhtenäinen Aarne Ehojen Louhelaan suunnitteleman rakennus-

kannan kanssa. Kokonaisuutta heikentää vielä Louhelan vanhan ostoskeskuksen häviäminen. Näin ollen rakennuksen suojelulle ei ole riittäviä perusteita, eikä kaupunginmuseolla ole siten huomautettavaa kaavasta.

► *Louhelan aluerakentamiskokonaisuutta on arvioitu Louhelan keskuksen kaavaselostuksessa 152100 (Kv 24.5.2010), joka löytyy kaupunkisuunnittelun internet-sivuilta ja kaupungin sivuilta www.vantaa.fi/paatokset.*

6. Museovirasto / yli-intendentti Helena Taskinen, intendentti Teija Tiitinen, saapunut sähköpostitse 20.1.2014

Museoviraston ylläpitämän muinaismuistolailla (295/1963) rauhoitettujen kiinteiden muinaisjäännösten rekisterin perusteella kaavamuutosalueella ei ole lain tarkoittamia kohteita. Koska kyseessä on rakennettu tontti, jonka pihamaata on jo pitkään muokattu, ei ole myöskään todennäköistä, että paikalta löytyisi uusia ennestään tuntemattomia muinaisjäännöksiä. Näin ollen Museovirastolla ei ole kaavaan huomauttamista. Kaavaa ei myöskään ole tarpeen lähettää Museovirastoon uudelleen nähtäväksi sen myöhemmissä käsittelyvaiheissa.

Rakennetun kulttuuriympäristön ja maiseman osalta lausunnon asemakaavan muutoksesta antaa Museoviraston ja Vantaan kaupunginmuseon välisen yhteistyösopimuksen perusteella Vantaan kaupunginmuseo.

► *Vantaan kaupunginmuseolta on saatu erillinen kannanotto (edellä nro 5).*

7. Vantaan Opaalin hallitus, saapunut sähköpostitse 22.1.2014

Louhelaan tontille osoitteessa Eräkuja 2 haetaan asemakaavamuutosta, jonka tavoitteena on mahdollistaa asuntorakentaminen. Suunnitelmassa esitetään, että tontin rakennusoikeus olisi noin 2500 kerrosneliömetriä ja rakennuksen kerrosluku viisi.

Kyseistä tonttia vastapäätä sijaitsevan asunto-osakeyhtiö Vantaan Opaalin, Eräkuja1 hallitus on käsitellyt asemakaavamuutossuunnitelmaa ja haluaa tuoda esille seuraavaa:

Suunnitelmassa on tontin rakennusala esitetty siten, että uusi 5- kerroksinen asuinrakennus sijoittuisi kapean Eräkujan suuntaisesti vastapäätä Eräkuja 1:n A- portaan asuntoja noin 18 metrin etäisyydelle. Vantaan Opaali vastustaa jyrkästi esitettyä suunnitelmaa (jatkossa vaihtoehto A) ja vaatii, että tätä suunnitelmaa ei viedä eteenpäin. Pääsuunnitelmaksi tulee ottaa uuden rakennuksen sijoittaminen poikittain Eräkujaan nähden lähelle tontin pohjoisreunaa (vaihtoehto B).

Maankäyttö- ja rakennuslain 54 pykälän 2 momentin mukaan asemakaava on laadittava siten, että luodaan edellytykset terveelle, turvalliselle ja viihtyisälle elinympäristölle ja 3 momentin mukaan asemakaava ei saa aiheuttaa kenenkään elinympäristön laadun sellaista merkityksellistä heikkenemistä, joka ei ole perusteltua asemakaavan tarkoitus huomioon ottaen. Lain 135 pykälän mukaan rakennusluvan myöntämisen edellytyksiä asemakaava- alueella on mm. että kohta 6: rakennusta ei sijoiteta niin, että se tarpeettomasti haittaa naapuria.

Jos esitetty vaihtoehto A toteutettaisiin, aiheutuisi Eräkuja 1:n A- portaan asukkaille todella merkityksellistä elinympäristön laadun heikkenemistä. Tämä ei ole mitenkään perusteltua, koska on olemassa toinen rakennuksen sijoitusvaihtoehto B, joka aiheuttaa naapureiden elinympäristön laatuun vaihtoehtoa A selvästi vähäisempää heikkenemistä.

Tällä perusteella esitetty vaihtoehto A on Maankäyttö- ja rakennuslain vastainen!

Vaihtoehto B on vaihtoehtoa A parempi monessa suhteessa kokonaisuuden kannalta.

Perusteluja:

On täysin kestävä ajatus sijoittaa uusi asuinrakennus samansuuntaisesti Eräkujan toisella puolella sijaitsevan Eräkuja 1 A- portaan rakennuksen kanssa. Näin sijoitettuna uusi rakennus pimentäisi A- portaan asunnot ja muuttaisi nykyisen kauniin näköalamme näköaloiksi uuden rakennuksen asuntoihin. Uuden rakennuksen asunnoista olisi vastaavasti suora näköyhteys Eräkuja 1:n asuntoihin. Tällaista ei voida hyväksyä asumisviihtyisyyden ja yksityisyydensuojan kannalta. On otettava huomioon, että Eräkuja 1 A- portaan asuntojen olohuoneet ja parvekkeet sekä osittain myös makuuhuoneet avautuvat länteen päin Eräkujalle. Pitäisikö meidän A- portaassa asuvien sulkeutua sälekaihtimien taakse hämäänsä säilyttääksemme yksityisyyden suojan?

Missään ainakaan Myyrmäen suuralueella ei ole sijoitettu taloja ikkunalinjat vastakkain vaan aina kulmikkain viereisiin rakennuksiin nähden. Miksi tässä tapauksessa poikettaisiin tästä selkeästä kaavoitusperiaatteesta? Alueella vastakkain saman suuntaisesti sijaitsevat rakennukset ovat oleellisesti kauempana toisistaan kuin mikä olisi lopputulos, jos vaihtoehto A toteutettaisiin.

Vaihtoehto B on kaupunkikuvan kannalta parempi kuin vaihtoehto A. Poikittain Eräkujaan nähden sijoitettu rakennus sulkee korttelin samaan tapaan kuin Eräkuja 6:n asuintalo Eräkujan pohjoispäässä. Näkymä kirkolta pohjoiseen päin muodostuu selkeämmäksi.

Useimmat asunnot aukeavat esittämässämme vaihtoehdossa etelään ja ovat siten – samoin kuin piha – aurinkoisempia kuin vaihtoehto A:ssa. Tonttiliittymä kadulta voidaan vaihtoehto B:ssä sijoittaa niin haluttaessa Eräkujalle. Louhelantielle sijoitettava vaihtoehto A:n tonttiliittymä on vaarallinen vilkkaan liikenteen takia ainakin käännettäessä Martinlaaksosta päin tultaessa vasemmalle pihaan. Ko. tonttiliittymän vaarallisuutta lisää vielä Louhelantien bussipysäkki. Vaihtoehto B:ssä asunnot sijaitsevat myös jonkin verran kauempana bussipysäkestä ja siten bussien jarrutus- ja kiihdytysäänistä.

Haitta, joka uudesta vaihtoehto B:n mukaisesta rakennuksesta aiheutuu Eräkuja 4:n asukkaille, on huomattavasti pienempi kuin mitä vaihtoehto A aiheuttaisi Eräkuja 1:n asukkaille. Kokonaisuuden kannalta on vaihtoehto B on oleellisesti parempi kuin vaihtoehto A.

Kaavaselostuksen kohdasta ” Miten kaavamuutoksen vaikutuksia arvioidaan ” puuttuu tärkeä kohta: Miten kaavamuutos vaikuttaa lähialueen asukkaiden elinympäristön laatuun mm. asumisviihtyisyyteen. Se on kuitenkin hyvin oleellinen asemakaavamuutoksen vaikutuksia arvioitaessa!

Esitämme, että Eräkujan suuntaiseen uuteen asuinrakennukseen perustuvaa vaihtoehto A:ta ei viedä eteenpäin vaan jatkosuunnittelun pohjaksi otetaan esittämämme Eräkujaan poikittain sijoittuva vaihtoehto B.

Haluamme, että taloyhtiöllemme tiedotetaan aina, kun asemakaavaehdotusta kehitetään eteenpäin.

Vantaan Opaalin hallitus: Ilkka Pere, Hallituksen puheenjohtaja, Mai Koivula, Annette Asikainen, Eero Halonen, Seppo Ronni

► *Järjestetty uusi yleisötilaisuus 18.3.2014 tontinkäyttövaihtoehtoista, joita on arvioitu myös tässä kaavaselostuksessa. Eräkuja 2:n uusi talo on käännetty Eräkujaan nähdessä poikittain siten, että se ei tule suoraan Eräkuja 1:n asuntojen ja parvekkeiden eteen.*

8. Helsingin seudun ympäristöpalvelut –kuntayhtymä HSY, Jukka Saarijärvi, yksikön päällikkö, saapunut 22.1.2014

Aluetta palvelevat yleiset vesijohdot ja viemärit on rakennettu valmiiksi. Verkostoyhteydet ovat Eräkujalla (vj 110 m 1986, jv 250 m 1986) ja Louhelantiellä (hv 300 B). Muutosehdotus ei edellytä niiden lisärakentamista tai siirtämistä. Lisäksi asemakaavamuutosalueella on poistuvaa toimistorakennusta palvelevia yksityisiä tonttijohtoja.

9. Pirjo Suni, liikenneinsinööri 23.1.2014

Asemakaavan muutosalue rajautuu Louhelantiehen ja Eräkujaan. Nykyisen toimistorakennuksen tilalle tulee asuinkerrostalo. Asemakaavan muutosta laadittaessa on tehtävä meluselvitys (tie- ja raideliikenne, lentomelu). Meluselvityksessä melutasot on laskettava ajoneuvoliikenteen osalta keskiarkivuorokausiliikenteellä (KAVL). Meluntorjunta on hoidettava tontilla.

► *Lento-, katu- ja rautatiemelutilanne on selostettu edellä. Selvitysten perusteella asuntojen ääneneristävyys määrätään 35 dB, kuitenkin 16 m lähempänä Louhelantietä 32 dB. Lisäksi parvekkeet on lasitettava ja Louhelantietä vastaan on rakennettava 2 m korkea melumuuri ja autokatos.*

10. Asunto Oy Kaarenmäki, Eräkuja 4 / Louhelan Huolto Oy, Tiina-Maaria Päivinen, isännöitsijä, saapunut 24.1.2014

Asunto Oy Kaarenmäki haluaa mielipiteenään esittää seuraavat huomiot:

1. Eräkuja 4 A-portaan päätyhuoneistojen päätyikkunat ovat makuuhuoneen ikkunoita. Tämä tieto tulee huomioida rakennuksen tehokkuutta (korkeutta) ja tontilla sijoittumista suunniteltaessa.
2. Eräkuja 2 ja Eräkuja 4 tonttien rajaviiva ja mahdolliset rasitteet tulee tarkistaa suunnittelun aikana. Tällä hetkellä Eräkuja 4 väestönsuojan poistumistie sijaitsee Eräkuja 2 puolella.
3. Eräkujan ja Louhelantien risteysalue, joka on koko Eräkujan sisäänajoväylä, tulee suunnitella turvallisesti ja viihtyisäksi.
4. Esitämme, että kaupunki järjestää keväällä toisen asukastilaisuuden, jossa tarkentuneita suunnitelmia selostetaan. Erityisesti Eräkuja 2 leikki- ja oleskelupaikkojen sijainti ja autopaikkojen sijoittuminen tulee esitellä osallisille.

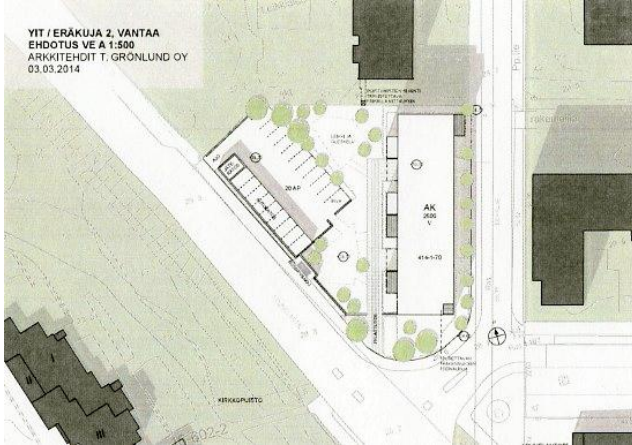
► *Kyseessä on yleiskaavan keskusta-alue, jossa tehokas maankäyttö on perusteltua. Tontinkäyttövaihtoehtoja on tutkittu ja luonnokset on lähetetty taloyhtiölle 7.3.2014. Järjestetty uusi yleisötilaisuus 18.3.2014. Tontinkäyttövaihtoehdot on arvioitu tässä selostuksessa. Rakentaja (YIT) siirtää väestönsuojan uloskäynnin.*

Tutustumiskäynti

21.1.2014 asukkaiden pyynnöstä tutustuminen As Oy Vantaan Opaalin näkymiin kolmesta asunnosta.

Toinen osallistuminen ja vuorovaikutus

Kaavoituksen vaihtoehtoista ja yleisötilaisuudesta ilmoitettiin osallisille sähköpostilla ja kirjeellä 7.3.2014 sekä Vantaan asukaslehdessä 15. – 16.3.2014. Laadittuja vaihtoehtoja esiteltiin Uomarinteen koulussa 18.3.2014 klo 17.00. Mielipiteet pyydettiin kirjaamaan 7.4.2014 mennessä.

Vaihtoehto A, talo Eräkujan suuntainen, pysäköinti Louhelantien puolella.

Vaihtoehto B, talo Eräkujan suuntainen, pysäköinti Eräkujan puolella.

Kirjeessä 7.3.2014 ja asukastilaisuudessa 18.3.2014 esitellyjä havainnekuvia uudesta vaihtoehdosta C, jossa kuusikerroksinen uudisrakennus sijoittuu Eräkujaan nähden poikittain eikä tule nykyisten Eräkuja 1:n parvekkeiden eteen. – *Arkkitehdit T. Grönlund Oy 4.3.2014*

Toisessa osallistumisessa saadut mielipiteet ja niiden huomioon ottaminen

11. Asukastilaisuus Uomarinteen koululla 18.3.2014 klo 17.00:

Läsnä oli aluearkkitehti ja 32 allekirjoittanutta osallista.

Mielipiteet aluearkkitehdin muistiosta:

- Vantaan Opaali (Eräkuja 1) ei vastusta täydennysrakentamista sinänsä, mutta halutaan ratkaisu. Vastustettiin vaihtoehtoa A, myös B on samanlainen, jota vastustetaan jyrkästi. Sen sijaan kannatetaan vaihtoehtoa C, joka on paras. A:ssa ja B:ssä ikkunat ovat samansuuntaisia, niihin näkee [naapurin] ikkunoista sisään. Lisäksi peittävät auringonvaloa. Eräkuja 1 A-rapussa on 14 asuntoa Eräkujalle päin, keittiö, olohuoneet ja parvekkeet, joissain myös makuuhuoneet ovat Eräkujalle päin. Näkymät asunnoista toiseen. Valoisuus ja avarat näkymät ovat viiden merkittävimmän tekijän joukossa, kun asuntoa hankitaan.
- Myös Eräkuja 1:stä näkymät kirkkoon ja kirkkopuistoon menetettäisiin.
- Vanhat asunnot Louhelassa ovat läpitalon huoneistoja, mutta Opaalissa näkymiä on vain yhteen suuntaan.
- Eräkuja 4 on unohdettu kokonaan. 10 metrin päässä on makuuhuoneiden ikkunoita. A-vaihtoehdossa talot ovat limissä. [C] ei hyvä.
- Opaalissa kaikki oleskelutilat ovat Eräkujalle päin, mutta Eräkuja 4:stä vain yhden makuuhuoneen ikkunat ovat etelään päin. C-vaihtoehto on kokonaisuuden kannalta parempi.
- Eräkuja 4:llä pienempi miinus. Jos rakennus olisi Eräkujan suuntainen, niin eletään pimeässä [Opaalissa]. Valoisuus on erittäin tärkeä. Naapuritalo [toimistotalo] häipyä. Viherkatto [autokatoksissa] on kiva.
- Vanha Louhela on väljästi rakennettu. Vaihtoehto C on pienin haitta.
- Asutaan 1. kerroksessa. Klo 14 jälkeen aurinko paistaa, klo 17 jälkeen ei paista.
- Vaihtoehdossa A sisäänmeno looginen Eräkujan kautta.
- Ilmeisesti YIT:llekin kelpaa vaihtoehto C. – Kyllä. Toki Eräkuja 4:n näkymä kärsii, mutta onneksi se ei ole päänäköymä.
- Mietitään vielä kerroksia (joita on kuusi). Kun aurinko kääntyy, niin talo tulee eteen.
- Ei ole piirretty tötteröitä [katolle ilmastointikoneita ja hissikonehuoneita].
- Miettikää, kuinka aurinko kiertää. Eräkuja 4 saa tuskin koskaan aurinkoa sisään.
- Jos päädytään C-vaihtoehtoon, niin saa olla kuusi kerrosta, niin tyytyisin siihen.
- Ei vaikuta Eräkuja 4:n aamuaurinkoon.
- Ei omia intressejä. Louhelan talot rakennettu. Talon pääty. Kerroksia tullut lisää. Talo on liian massiivinen, pyramidimallinen. Pitää pienentää ja lyhentää. Suunta on oikea.
- Iloinen, että suunta on pystytty kääntämään. Iloinen, että on asukkaita kuultu.
- Joku vuosi sitten esillä, että Louhela tiivistettäisiin. Nyt samoja tavoitteita toteutetaan.
- Rakennus olisi sopusuhtaisempi, jos olisi lyhyempi. Olisiko rakennusta mahdollista lyhentää?

► *Kaavamuutoksen pohjaksi on valittu vaihtoehto C, joka täyttää täydennysrakentamistavoitteen ja aiheuttaa naapureille vähiten haittaa.*

12. Vantaan Opaalin hallitus, 25.3.2014

Asunto-osaakeyhtiö Vantaan Opaali, Eräkuja 1, on antanut lausuntonsa naapuritontin Eräkuja 2 tontinkäyttösuunnitelmista 21.1.2014. Vantaan Opaalin hallitus on edelleen em. lausunnossa esille tuotujen näkökohtien kannalla.

Esitämme tässä näkemyksemme asukastilaisuudessa 18.3.2014 esitetyistä tontinkäyttövaihtoehdoista.

Vantaan Opaali kannattaa vaihtoehtoa C, joka sijaitsee poikittain Eräkujaan nähden. Vastustamme jyrkästi vaihtoehtoja A ja B.

Perusteluina esitämme:

Vaihtoehdoissa A ja B uusi asuinrakennus sijaitsisi Eräkujan toisella puolella vastapäätä Eräkuja 1:n A-portaan asuntoja siten, että ikkunalinjat olisivat samansuuntaisia. Eräkuja 1:n A-portaan 14 asunnon olohuoneet, keittiöt, parvekkeet ja useimmat makuuhuoneet eli pääasialliset oleskelutilat ovat Eräkujalle päin. Huoneistoista toisiin olisi suorat näkymät, mikä ei ole hyväksyttävissä asumisviihtyisyyden ja yksityisyyden suojan kannalta.

Lisäksi Eräkujan suuntaiset rakennukset pimentäisivät pahasti Eräkuja 1:n asunnot ja hävittäisivät tämänhetkisen luonnonmaiseman.

Tehtyjen tutkimusten mukaan asunnonostajille valoisuus ja avarat näkymät kuuluvat tärkeimpien valintakriteereiden joukkoon.

Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan asemakaava ei saa aiheuttaa kenenkään elinympäristön laadun sellaista merkityksellistä heikkenemistä, joka ei ole perusteltua asemakaavan tarkoitus huomioon ottaen.

Esitetyt vaihtoehdot A ja B aiheuttaisivat Eräkuja 1:n asukkaille todella merkityksellistä elinympäristön heikkenemistä. Vaikka vaihtoehto C:kin aiheuttaa elinympäristölle heikkenemistä, on se esitetyistä vaihtoehdoista kokonaisuuden kannalta selvästi paras.

Vantaan Opaalin hallitus pitää ainoana mahdollisena jatkotyön pohjana vaihtoehtoa C.

Haluamme, että taloyhtiöllemme tiedotetaan aina, kun asemakaavaehdotusta kehitetään eteenpäin.

Vantaan Opaalin hallitus, 25.3.2014

► *Kaavamuutoksen pohjaksi on valittu vaihtoehto C, joka täyttää täydennysrakentamistavoitteen ja aiheuttaa vähiten haittaa.*

13. Tuulikki ja Risto Rinne, 7.4.2014

Olemme ehdottomasti vaihtoehto C puolella. Kerroksia ei pitäisi olla kuin viisi. Korkeampi rakennus varjostaisi tosi pahasti meidän taloamme.

► *Kaavaehdotus perustuu vaihtoehtoon C. Uusi talo sijaitsee Eräkuja 1:n luoteispuolella ja varjostaa Eräkuja 1:n luoteisnurkkaa vain talviaikana 20.3. – 29.3. klo 18.32 jälkeen ja kesäaikana 30.3. – 18.9. klo 19.32 jälkeen (2014). Eräkuja 1:n lounaisnurkkaa uusi talo varjostaa vain kesäaikana 6.5. - 9.8. klo 21.30 jälkeen (2014). Tällöin aurinko paistaa kuitenkin jo matalalta ja kaupunki on yleisesti varjainen. Uusi talo ei varjosta lainkaan 19.9. – 19.3. (2014), koska aurinko ehtii laskea. Tontilla on myös varjostavia puita.*

14. Asunto Oy Kaarenmäki, Eräkuja 4 / Louhelan Huolto Oy, Tiina-Maaria Päivinen, isännöitsijä, sähköposti saapunut 3.7.2014:

As Oy Kaarenmäki, Eräkuja 4, on saanut rakennusluvan, lupatunnus 14-0630-D, piha-alueiden kunnostukseen. Työ sisältää mm. salaojien uusimisen. Urakassa tullaan työskentelemään myös naapuritontin puolella, koska vss-poistumisluukku ja iv-putki sijaitsee ko. tontilla, kts. liitekuva. YIT tulee rakentamaan Eräkuja 2 tontille uuden kerrostalon. Rakentamisen suunnittelun yhteydessä tulee ottaa huomioon naapuriyhtiön vss-luukun ulottuminen tontille.

Alla olevassa Olkkolan viestissä viitataan siihen, että merkintää rasitteesta ei ole. Koko aluehan on aikanaan ollut Puolimatkan omistuksessa, joten rasitesopimuksia tuskin on tehty.

As Oy Kaarenmäki on toimittanut liitteenä olevan mielipiteen kaupungille kaavatyön yhteydessä, kts. mielipiteen kohta 2. [Liitteenä mielipide nro 10, katso se.]

► *Asia on ilmoitettu 3.7.2014 YIT:lle / Kari Kuittinen.*

MRL 66 §:n mukainen viranomaisneuvottelu

MRL 66 § mukainen viranomaisneuvottelu ei ollut tarpeen.

4.4 Asemakaavamuutoksen tavoitteet

Lähtökohta-aineiston antamat tavoitteet

Tavoitteena on sovittaa uusi asuinkerrostalo nykyisen toimistorakennuksen paikalle siten, että se kaupunkikuvallisesti ja toiminnallisesti tukee ja täydentää nykyistä ympäristöä. Paikka on näkyvä ja kaupunkikuvallisesti merkittävä. Tavoitteena oli myös saada liike- tai työtilaa maantasokerrokseen. Kaavamuutoksella tehostetaan Louhelan keskustan ja juna-aseman lähistön maankäyttöä.

Kaupungin tavoitteet

Vantaan tasapainotetun strategian kriittiset menestystekijät:

Kaupunkikasvun hallinta: Kaavoitus ja rakentaminen suunnataan siten, että teknisten palveluiden runkoverkostot ja peruspalvelut ovat tehokkaassa käytössä ja niiden ylläpito taloudellisten resurssien rajoissa.

Valtuustokauden 2013-2016 strategisia päämääriä ovat mm.:

"Kaupunkirakenne ja palvelurakenne tukeutuvat raideliikenteeseen ja joukkoliikenteeseen", jonka mittarina on mm. asukasmäärän kehittyminen asemien läheisyydessä.

"Keskustat ovat eläviä, uudistuvia ja turvallisia", jonka mittarina on mm. keskustojen valmistuvien kaavojen kerrosala/ vuosi.

Vantaan Maankäytön sitova tavoite vuodelle 2014 on tehostaa keskustojen ja juna-asemien lähistön maankäyttöä.

• Vertailu valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin ja maakuntakaavaan

Alueella on voimassa oikeusvaikutteinen yleiskaava, joten vertailu valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin ja maakuntakaavaan ei ole tarpeen (MRA 25 §).

Asemakaavamuutos edistää asuntotuotantoa, täydentää kaupunkirakennetta ja hyödyntää olevaa joukkoliikennettä ja kunnallistekniikkaa eikä ole ristiriidassa valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden kanssa. Asemakaavamuutos on myös maakuntakaavan mukainen.

• Vertailu yleiskaavaan

Asemakaavamuutos sijoittuu yleiskaavan keskustatoimintojen alueelle, joka sallii asumista, ja on oikeusvaikutteisen yleiskaavan mukainen.

• Vertailu voimassa olevaan asemakaavaan

Virasto- ja hallintorakennusten korttelialue (YH) muuttuu asuinkerrostalojen korttelialueeksi (AK). Rakennusoikeus ja kerrosluku kasvavat.

• Alueen oloista ja ominaisuuksista johdetut tavoitteet

Tavoitteena oli kaavoittaa uudisrakennus täydennysrakentamistavoitteen mukaisesti, mutta aiheuttaa mahdollisimman vähän haittaa naapureille.

4.5 Asemakaavaratkaisun vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

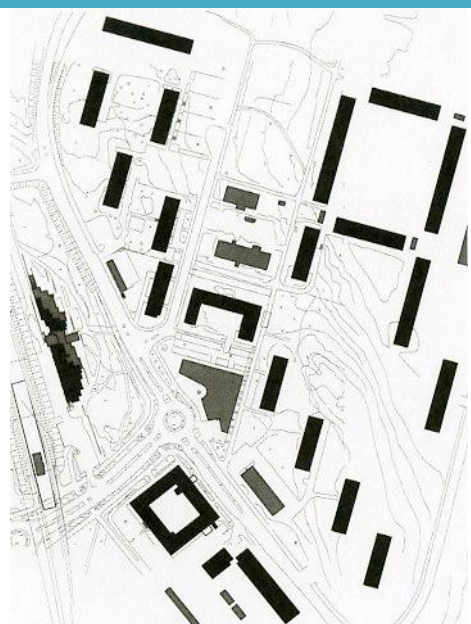
Kaava-alueelle tutkittiin eri vaihtoehtoja kuinka asuinkerrostalo, pysäköinti- ja piha-alue sijoittuisivat tontille. Vaihtoehdot suunnitteli Arkkitehdit T. Grönlund Oy yhdessä YIT Rakennus Oy:n ja kaupungin asiantuntijoiden kanssa.

Kaupunkisuunnittelussa käytyjen neuvottelujen sekä asukastilaisuuksissa ja mieliteissä saadun palautteen perusteella jatkosuunnittelun pohjaksi valittiin vaihtoehto 6 (C).

Vaihtoehto 1 (A)

Kerrosluku 5, kerrosala 2500 k-m², autopaikat 20 kpl

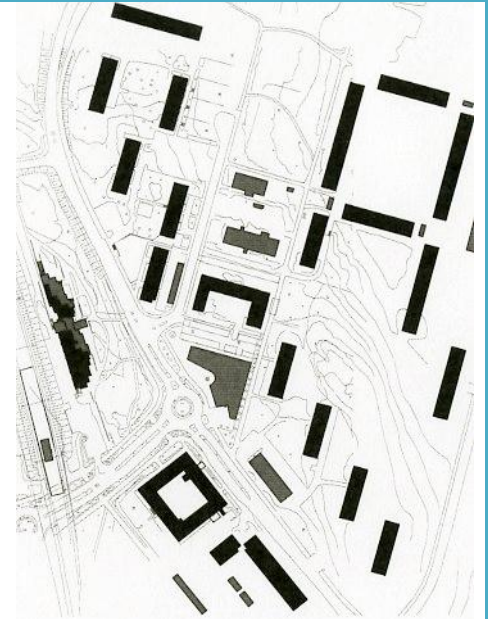
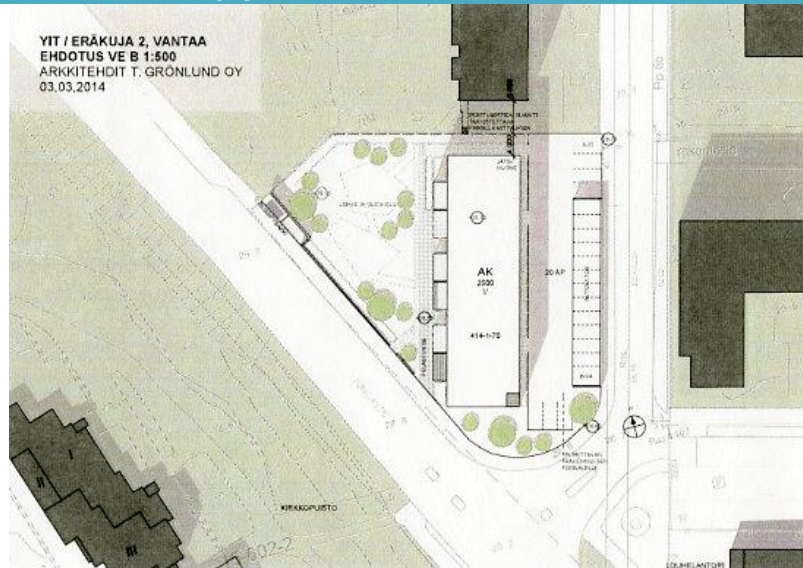
Plussaa

- + Ehdotus noudattaa Louhelan alkuperäistä kaupunkirakenteellista ideaa talojen suuntauksesta ja on myös nykyisen toimistotalon suuntainen
- + Muodostaa Louhelan keskustasta eheän kaupunkikuvallisen kokonaisuuden Louhelantieltä katsottuna, kun kolme uutta päätyä ovat samassa linjassa
- + Esitetyn kaltainen ja suuntainen massa oli Eräkuja 1:n asemakaavan 152100 vaihtoehtotarkasteluissa (joskin massa oli Eräkuja 1:n siiven pituinen, eli nyt esitettyä lyhyempi)
- + Leikki- ja oleskelupiha sijoittuu riittävän kauas Louhelantiestä
- + Autokatos muodostaa pihalle melusuojaa
- + Uuden talon parvekkeet pääosin länteen päin

Miinusta

- Uusi asuintalo tulisi Eräkuja 1:n asuntojen näkymien ja parvekkeiden eteen (osa Eräkuja 1:n asunnoista suuntautuu yksinomaan Eräkuja 1:n länteen)
- Peittää, varjostaa, vie avaruutta ja parvekkeiden yksityisyyttä Eräkuja 1 kadun puoleisilta asuinnoilta
- Tontilleajo vilkkaalta Louhelantieltä

Vaihtoehto 2 (B)

Kerrosluke 5, kerrosala 2500 k-m2, autopaikat 20 kpl

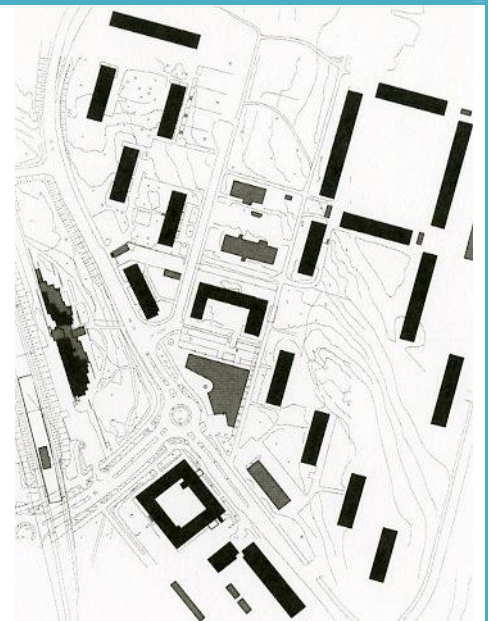
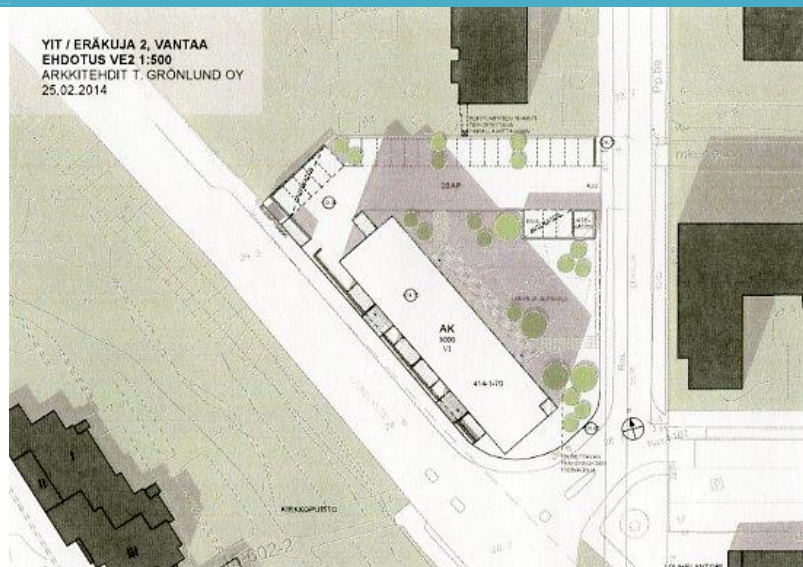
Plussaa

- + Uusi talo kauempana Eräkuja 1:n talosta
- + Liittymä Eräkujalta
- + Varjostus kadulle ja parkkipaikalle, ei pihalle
- + Eteläpääty merkitsee risteuksen

Miinusta

- Talo tulee Eräkuja 1:n ja 4:n eteen
- Katutilaa rajaa autokatos.
- Talojen välissä on vain asfalttia ja autokatos

Vaihtoehto 3

Kerrosluke 6, kerrosala 3000 k-m2, autopaikat 23 kpl

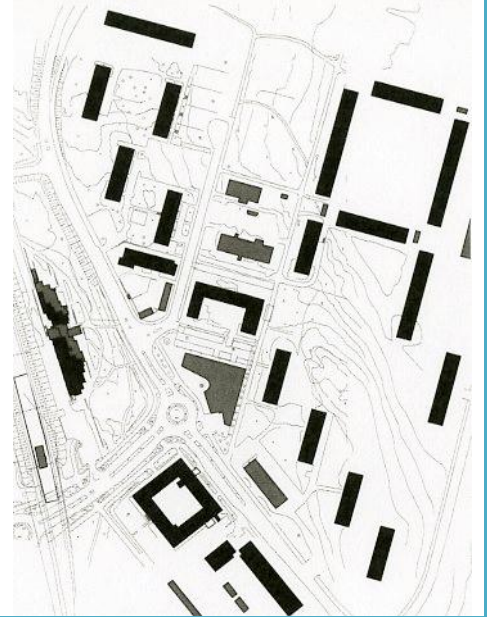
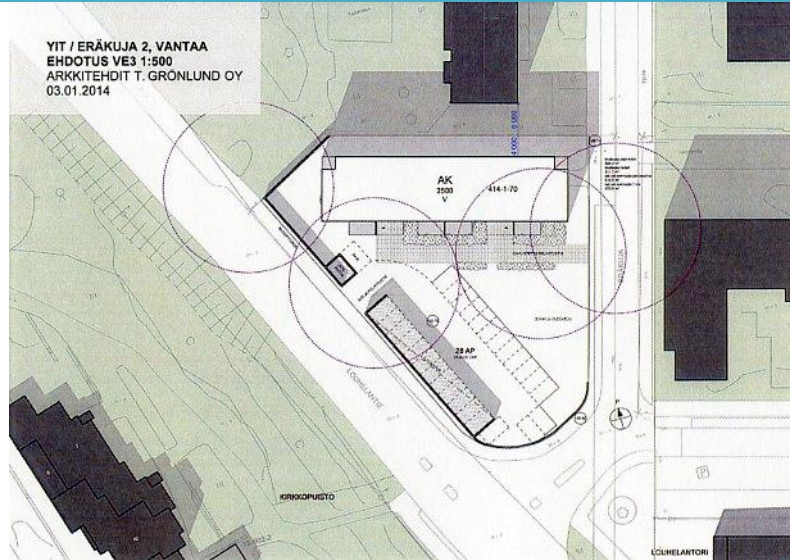
Plussaa

- + Talo rajaa Louhelantietä, mutta muut saman-suuntaiset rakennukset ovat kaukana
- + Talo suojaa pihaa melulta
- + Maisemat, parvekkeet kirkolle lounaaseen
- + Etäisyys Eräkuja 1:een ja 4:ään isompi
- + Eräkuja 1:n asuntojen valoisuuden ja näkymien pääasiallinen säilyminen
- + Massa ei katkaise Eräkuja 4:n maisemia ja pihatilan avautumista etelään
- + Ajoliittymä Eräkujalta

Miinusta

- Ehdotus ei noudata Louhelan alkuperäistä kaupunkirakenteellista ideaa talojen suuntauksesta
- Suhde kirkkoon, jääkö kirkolle tarpeeksi tilaa?
- Talo kilpailee kirkon kanssa.
- Parvekkeet bussipysäkin kohdalla pääkadulle
- Piha koko päivän talon varjossa
- Talo varjostaa pihaa
- Bussipysäkki aivan ikkunoiden edessä

Vaihtoehto 4

Kerrosluke 5, kerrosala 2500 k-m2, autopaikat 20 kpl

Plussaa

- + Asukkaiden toive, ei heikennä Eräkuja 1:n asuntojen näkymiä, valoisuutta jne.
- + Jättää kirkolle tilaa

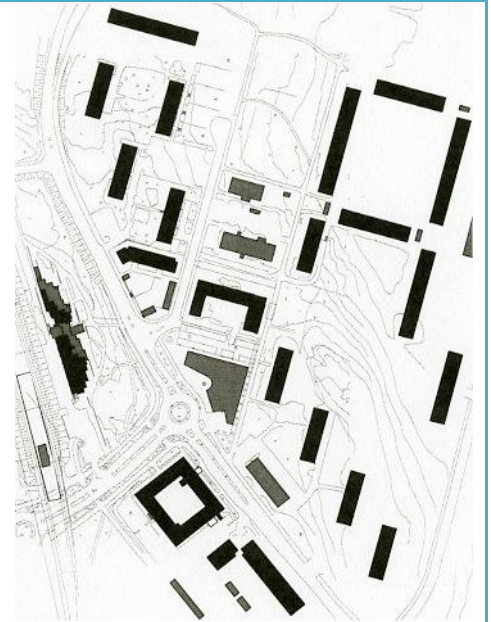
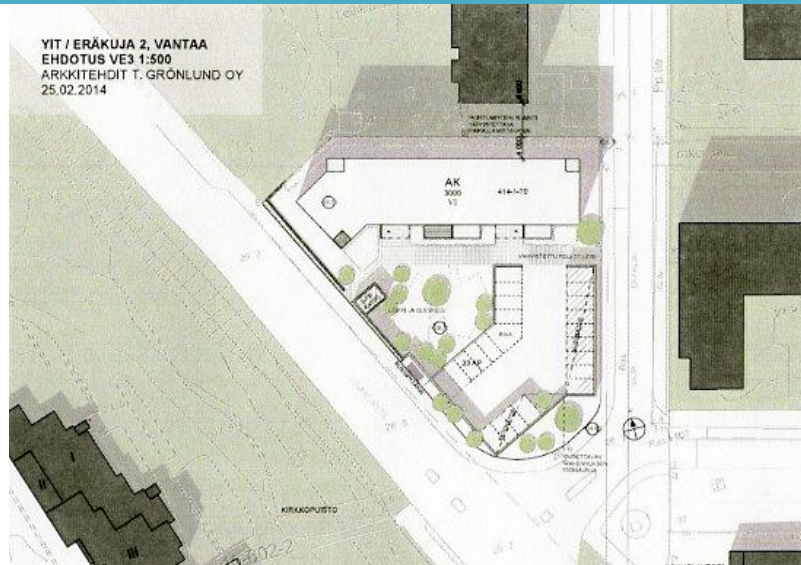
Eräkuja 1:n taloyhtiön listaamia plussia:

- + Uudet ja vanhat asukkaat saavat paremmat näkymät asunnoista, eikä massa pimennä olemassa olevia asuntoja
- + Tonttiliittymä voidaan sijoittaa Eräkujalle
- + Asunnot kauempana Louhelantiestä
- + Uusien asuntojen parvekkeet etelään

Miinusta

- Ehdotus ei noudata Louhelan alkuperäistä kaupunkirakenteellista ideaa talojen suuntauksesta; itä-länsi-suuntaisia massoja on vain kortteleiden pohjoisosissa.
- Poikittainen massa sulkee Louhelantielle avautuvat pihatilat ja rajaa vanhan korttelin Louhelantiestä.
- Kaupunkikuvallisesti huonoin, ei rajaa eikä jäsennä keskeistä kaupunkitilaa etelässä, Louhelantien ja Eräkujan risteyksessä, Louhelan keskustassa.
- Autokatoksen / muurin tulisi kiertää mahd. koko etelä kärki pihan melusuojauksen takia (kaupunkikuva?!).
- Uuden rakennuksen ikkunat tuijottavat vanhan talon seinää.
- Heikentää jonkin verran Eräkuja 4:n maisemia kirkolle ja lounaaseen.
- Varjostaa Eräkuja 4:n pihaa
- Tontilleajo vilkkaalta Louhelantieltä

Vaihtoehto 5

Kerrosluke 6, kerrosala 3000 k-m², autopaikat 23 kpl

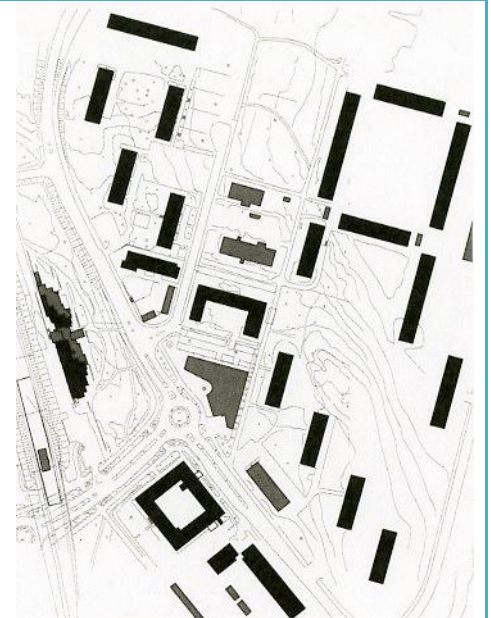
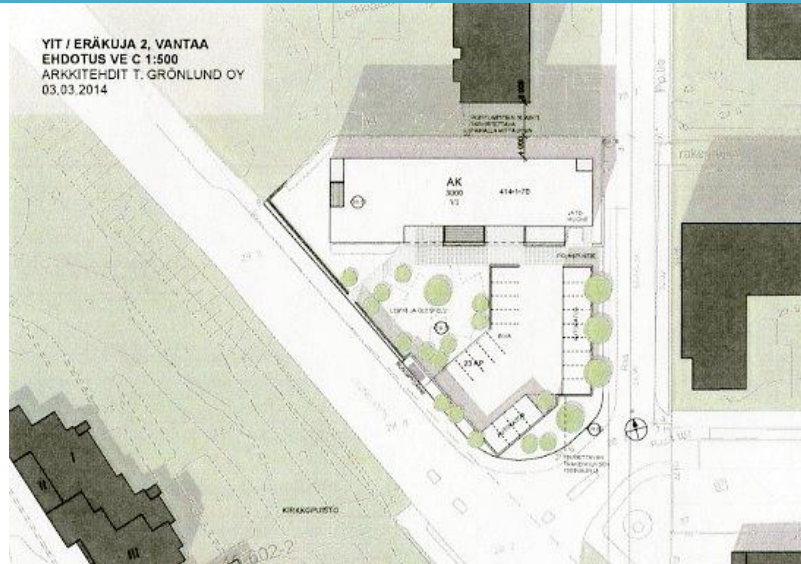
Plussaa

- + Talo ei ole Eräkuja 1:n edessä
- + Parvekkeet pihalle etelään
- + Suojaisa ja valoista sisäpiha
- + Parantaa myös Eräkuja 1:n alimpien kerrosten tilannetta

Miinusta

- Talo on Eräkuja 4:n makuuhuoneiden ikkunoiden edessä, mutta muiden huoneiden näkymät säilyvät
- Päädyn käänkö Louhelantietä vastaan jää yksittäiseksi aiheeksi
- Yksi parveke on varjossa

Vaihtoehto 6 (C)

Kerrosluke 6, kerrosala 3000 k-m², autopaikat 23 kpl

Plussaa

- + Uusi asuintalo jää kauas Eräkujan risteyksestä, jolloin kaupunkikuvan muodostuminen jää autokatoksen varaan.
- + Talo ei sijoitu Eräkuja 1:n ikkunoiden eteen
- + Saadaan enemmän asuntoja kuin vaihtoehdoissa 1 – 4.

Miinusta

- Uusi asuintalo sijoittuu Eräkuja 4:n makuuhuoneiden ikkunoiden eteen, mutta muiden huoneiden näkymät säilyvät

Vaihtoehtoista saadut mielipiteet ja niiden huomioon ottaminen

Naapurit olivat lähes yksituumaisesti vaihtoehdon 6 (C) kannalla, mikä valittiin kaavaehdotuksen pohjaksi. Vaihtoehto jättää tilaa arvokkaan kirkon ympärille.

Asemakaavamuutoksen suunnittelu

Kaavamuutoksen laati aluearkkitehti *Timo Kallaluoto*.

Kaavoitukseen osallistuivat

asemakaavasuunnittelija, arkkitehti *Anne Olkkola*,

asuntotuotannon kehittämisspäälikkö *Tuula Hurme*,

tonttipäälikkö *Armi Vähä-Piikkiö*,

lupa-arkkitehti *Matti Kärki*,

liikenneinsinöörit *Jaana Virtanen*, *Pirjo Suni*

suunnitteluinsinööri *Elina Komulainen*,

maisema-arkkitehti *Laura Muukka*,

asumisen erikoisasiantuntija *Tomi Henriksson*,

kaavoitusinsinööri *Mikko Järvi*,

suunnitteluavustajat *Tarja Itätalo*, *Merja Hokkanen*.

Maanomistajan asiamiehenä toimi YIT Rakennus Oy / *Kari Kuittinen*.

YIT:n konsulttina toimi Arkkitehdit T. Grönlund Oy / *Tapio Grönlund*, *Anna Koskiahde*.

Luonnoksia on käsitelty Länsi-Vantaan aluetiimissä 5.3.2014 ja 19.3.2014.

5. Asemakaavan kuvaus

Näkymä Louhelantieltä etelästä. Graafisesta betonista tehty autokatos kehystää etelään avautuvaa asuinrakennusta. – Arkkitehdit T. Grönlund Oy 18.3.2014, täydennys Kallaluoto 24.7.2014.

Kaavaratkaisu

Asemakaavamuutoksella muodostetaan asuinkeuhkojen korttelialuetta (AK) ja katualuetta. Kaavamuutos mahdollistaa noin 43 uuden esteettömän ja parvekkeellisen asunnon rakentaminen, joiden keskipinta-ala on 60 h-m² (arvio). Uusi kerrostalo sijoittuu poikittain Eräkujaan nähden, jolloin se häiritsee naapureiden näkymiä mahdollisimman vähän ja jättää avaran tilan arvokkaan kirkon ympärille.

Rakennusoikeutta olisi 3 000 k-m² (kerrosneliömetriä) ja suurin kerrosluku kuusi (VI). Kaava-alueen kokonaispinta-ala on 8313 m², josta asuinkeuhkojen korttelialuetta (AK) on 2 438 m² ja katualuetta 5975 m². Tontin rakennusoikeus nousee nykyisen asemakaavan mukaisesta noin 965 k-m²:stä 3 000 k-m²:iin, jolloin tehokkuusluku olisi $e = 1,23$. Suurin sallittu kerrosluku on kuusi (VI).

Rakennusoikeudesta 200 k-m² saa olla liike- ja toimistotiloja. Kaavassa annettavan kerrosalan lisäksi saa rakentaa porrashuonetiloja kussakin kerroksessa ja portaassa 15 m² ylittävän osan, asukastiloja enintään 15 % rakennusoikeudesta sekä teknisiä tiloja.

Pysäköinti toteutetaan tontilla maanvaraisesti. Osa autopaikoista sijoittuu katuja rajaaviin autokatoksiin, joihin tulee viherkatot.

Kaavaratkaisun perustelut

Kaavamuutos on oikeusvaikutteisen yleiskaavan ja kaupungin maankäyttötavoitteiden mukainen. Tontti sijaitsee Kehäradan aseman lähellä, joten tontin tehokas maankäyttö on perusteltua. Sijaintinsa puolesta paikka on keskeinen, sijaitsee lähellä palveluita ja soveltuu hyvin asumiseen. Melutilanne on otettu asemakaavassa huomioon.

Näkymä etelästä. – Arkkitehdit T. Grönlund Oy 18.3.2014.

Liikenne

Kaavassa sovelletaan kaupunkisuunnittelulautakunnan 9.12.2012 hyväksymää pysäköintikokeilua, jonka mukaan autopaikkoja on varattava 1 km etäisyydellä Myyrmäen ja Martinlaakson rautatieasemista vähintään 1 ap / 130 k-m².

Tontilla on nyt 12 autopaikkaa. Kaavamuutos tuottaa 23 autopaikkaa. Nykyinen liikennetuotos on noin 24 ajon/vrk, kaavamuutoksen mukainen liikennetuotos on noin 40 ajon/vrk, joten kaavamuutos lisää liikennettä noin 16 ajon/vrk.

Louhelantielle varataan lisää katualuetta bussipysäkkiä ja pysäkkikatosta varten. Liikkumisturvallisuutta paranee, kun Louhelantien varren jalankulku- ja pyörätietä levennetään ja Louhelantieltä poistuu ajoliittymä.

Kaupunkikuva

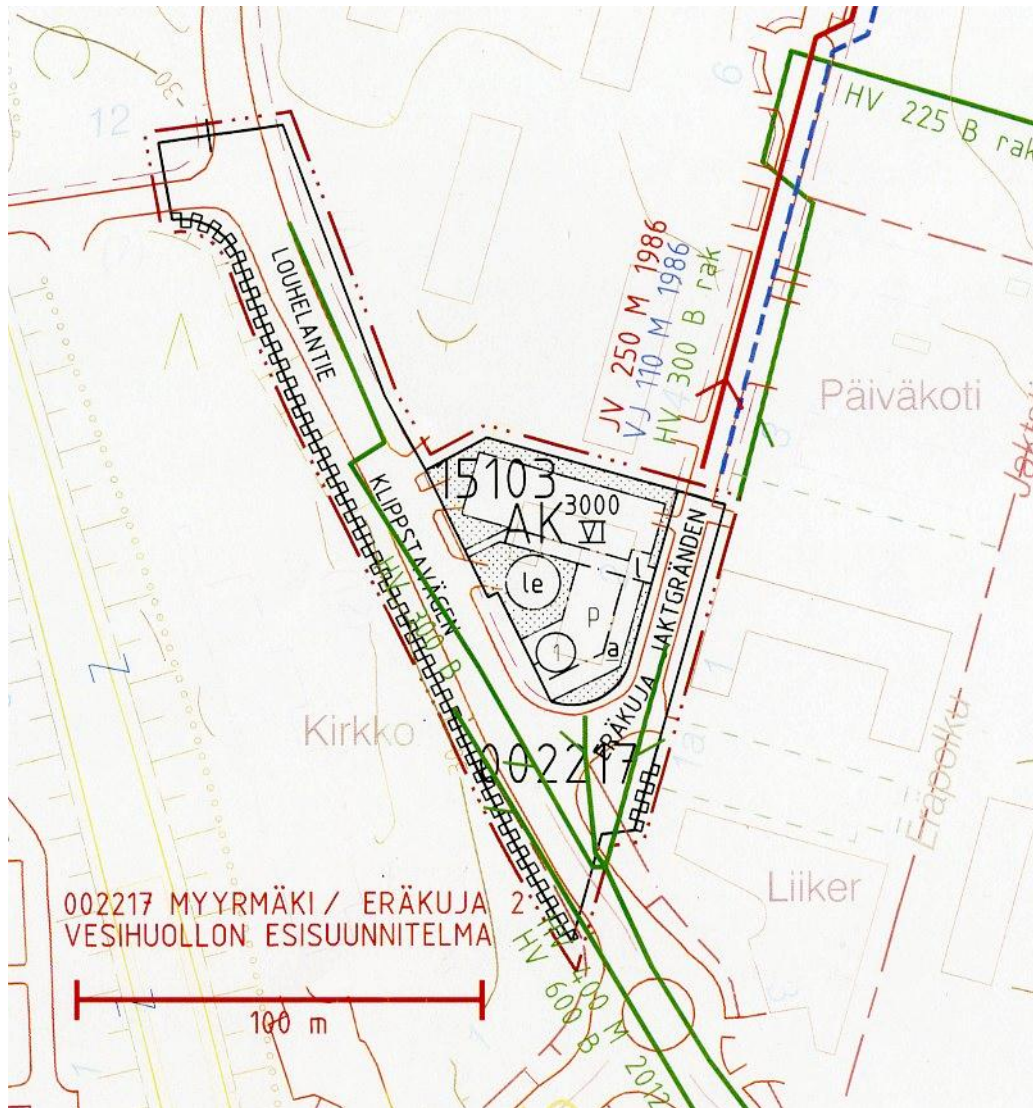
Louhelan keskusta täydentyy asuinkerrostalolla, jonka julkisivumateriaaleiksi määritellään vaalea rappaus. Kadun varteen voidaan rakentaa liike- tai toimistotilaa. Tonttia rajataan autokatoksin, muurein ja istutuksin.

Asuminen

Tontille rakennetaan noin 43 uutta esteetöntä asuntoa, joiden keskipinta-ala on noin 60 h-m² (arvio).

Palvelut ja työpaikat

Nykyisten toimistotilojen tilalle rakennetaan asuntoja ja asukkaita palvelevia tiloja. Katutason liike- tai toimistotiloihin sijoittuu mahdollisesti uusia työpaikkoja.

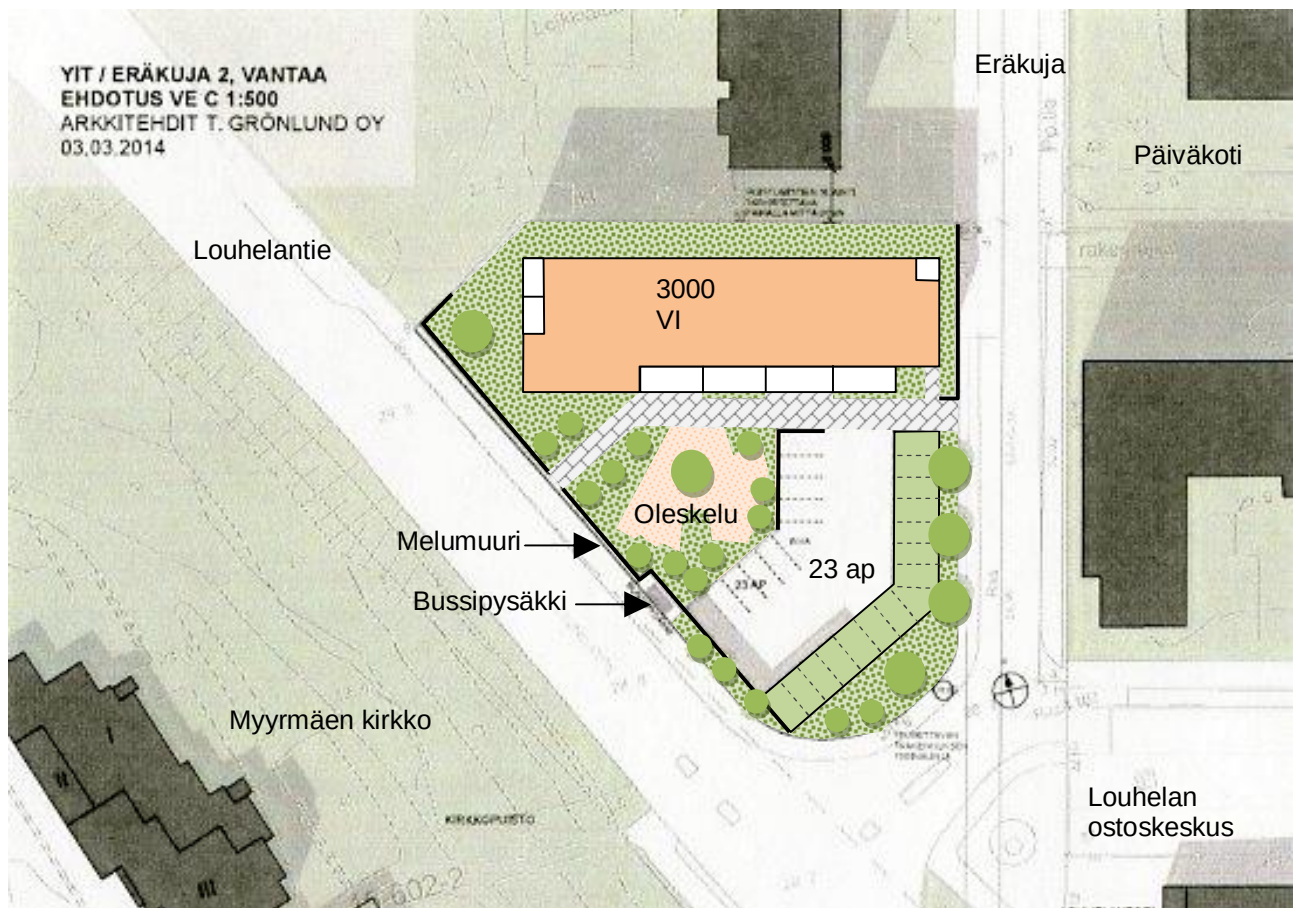

Vesihuollon esisuunnitelma. – Elina Komulainen 26.8.2014.

Vesihuolto

Kaavamuutos ei aiheuta yleisen vesihuollon rakentamista ja nykyisen verkoston kapasiteetti on riittävä. Tontin vesihuolto liitetään Eräkujan vesihuoltoverkoston. Hulevesien osalta tontti voi liittyä Eräkujan tai Louhelantien hulevesiviemäriin.

Muodostuvia hulevesiä tulee imeyttää tai viivyttaa tontilla ennen vesien johtamista yleiseen verkostoon. Hulevesien hallintarakenteet tulee mitoittaa 10 minuutin sadetilanteelle, jonka rankkuus on 150 l/s/ha. Tontilta saa poistua mitoitussadetilanteessa samansuuruinen virtaama kuin sieltä poistuisi luonnontilassa. Tonttien tasaus tulee suunnitella siten, että tulvatilanteessa vesi voi kertyä piha- ja pysäköintialueille hetkellisesti. Tämä tulvamitoitus tehdään 30 minuuttia kestäväälle sateelle, jonka rankkuus on 167 l/s/ha. Tätä suurempia sadetilanteita varten tulee suunnitella hallittu tulvareitti tontilta yleisille alueille. Tontin hulevesisuunnitelma tulee esittää rakennuslupaa haettaessa.

Asemapiirros, luonnos. – Arkkitehdit T. Grönlund Oy 3.3.2014, täydennys Kallaluoto.

5.2 Ympäristön laatua koskevien tavoitteiden toteutuminen

Kaavassa annetaan määräyksiä rakennuksen arkkitehtuurista, liittymisestä kaupunkikuvaan, pysäköinnistä, istutuksista ja piha-alueen järjestelyistä. Määräyksillä pyritään yhtenäiseen ja eheään kaupunkikuvaan vuonna 2010 Eräkujan itäpuolelle valmistuneen rakennuksen kanssa.

5.3 Aluevaraukset

Asuinkerrostalojen korttelialue AK

Alueelle saa rakentaa kuusikerroksisen 3000 suuruisen asuinkerrostalon, josta liike- ja toimistotiloja saa olla 200 k-m2.

Katualueet

Nykyisestä kiinteistöstä muodostetaan osin Louhelantien ja Eräkujan katualueita.

Tonttijako

Asemakaava sisältää tonttijaon.

Ympäristön häiriötekijät

Asuntojen ääneneristävyydeksi ΔL lento- ja katumelua vastaan määrätään vähintään 32 dB, mutta 16 metriä lähempänä Louhelantietä kuitenkin vähintään 35 dB. Parvekkeet on lasitettava. Pihamelua torjutaan 2,0 metriä korkealla betonimuurilla.

Kaavamerkinnät ja -määräykset

Kaavaan liittyy riittävät kaavamääräykset, joten erillinen rakentamisohje ei ole tarpeen.

Maankäytön muutos

Nykyinen koko tilan pinta-ala on 3381 m², siitä rakennuskaavatontin pinta-ala on noin 2413 m², josta laskettu rakennusoikeus noin 965 k-m².

Uuden tontin pinta-ala on 2438 m² ja rakennusoikeus 3 000 k-m².

Nykyisestä kiinteistöstä tulee kaupungin katualueeksi 943 m².

Nimistö

Nykyiset kadunnimet

- Eräkuja – Jaktgränden (1968), nimeämisperuste ei ole tiedossa.
- Louhelantie – Klippstavägen (1968), asuinalueen mukaan.

5.4 Kaavamuutoksen vaikutukset

Vaikutukset maisemaan ja yhdyskuntarakenteeseen

Hanke on kestävä kaupunkirakentamisen tavoitteiden mukainen. Uudisrakentaminen sijoittuu jo rakennetulle alueelle eikä sillä ole laajoja maisemallisia vaikutuksia eikä vaikutusta alueen luontoarvoihin. Hanke on yhdyskuntarakennetta tiivistävä ja täydentävä, sijoittuu olevien palvelujen ja hyvien joukkoliikenneyhteyksien yhteyteen ja hyödyntää olevaa yhdyskuntatekniikkaa.

Vaikutukset rakennettuun ympäristöön ja kaupunkikuvaan

Kaavamuutos täydentää Louhelan keskustan kaupunkirakennetta. Hankkeen myötä puretaan nykyinen kaksikerroksinen toimistorakennus ja rakennetaan uusi kuusi-kerroksinen asuinkerrostalo autokatoksineen. Hankkeella on paikallisia vaikutuksia katunäkymiin ja näkymiin nykyisistä asunnoista. Kirkon ympäristö jää avoimeksi ja uusi rakentaminen kehystää kirkkoa. Suhdetta nykyisiin asuinkerrostaloihin on arvioitu vaihtoehtotarkastelussa.

Vaikutukset liikenteeseen

Louhelantien liikenneturvallisuus ja -sujuvuus paranee, kun Louhelantien tonttiliittymä poistuu ja jalankulku- ja pyörätietä levennetään. Katualueen mitoituksessa on huomioitu katoksen sijoittaminen bussipysäkin yhteyteen. Eräkujan liikenne kasvaa noin 70 ajon/vrk, mikä ei vaikuta Louhelantien ja Eräkujan katuliittymän toimivuuteen.

Sosiaaliset vaikutukset

Hanke tarjoaa uusia kysyntään vastaavia esteettömiä ja parvekkeellisia asuntoja. Tontille muuttaa uusia omistusasunnon hankkivia asukkaita. Alueesta tulee elävämpi eri vuorokaudenaikoina, kun asuminen syrjäyttää toimistorakennuksen, joskin tämä yksipuolistaa Louhelaa toiminnallisesti. Kehärata tulee kuitenkin yhdistämään Louhelan laajoihin yritysalueisiin, aluekeskuksiin ja lentokenttään.

6. Asemakaavan toteutus

Asemakaavaan liittyy toteuttamissopimus.

Asuntotontin toteuttaa YIT Rakennus Oy ja rakentaminen voi alkaa, kun kaavamuutos tullut voimaan ja rakennushanke on saanut rakennusluvan.

Katualue siirtyy kaupungin omistukseen.

Louhelantien katualueen muutokset ja bussikatoksen rakentaminen edellyttää katusuunnitelmaa, joka tulee erikseen nähtäville.

Asemakaava ei aiheuta uutta vesihuollon rakentamista.

Rakennusluvasta ilmoitetaan naapureille ja rakennuspaikalla (MRL 133 §).

Asuinkerrostalon on arvioitu valmistuvan 2015 – 2016.

Vantaalla 15.9.2014

VANTAAN KAUPUNKI

Kaupunkisuunnittelu

Länsi-Vantaan asemakaavayksikkö

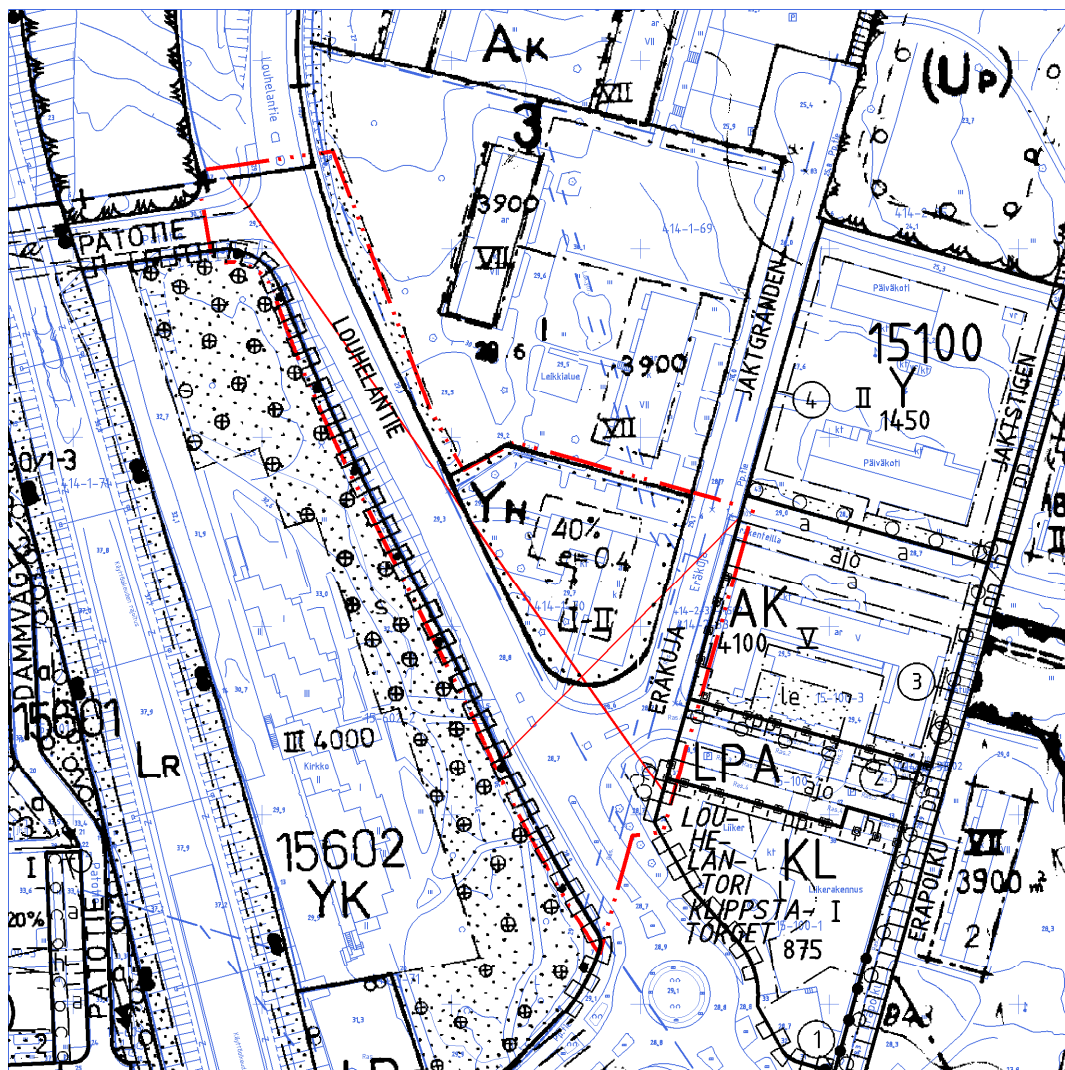
Timo Kallaluoto

Aluearkkitehti

Laatijan yhteystiedot:

Vantaan kaupunki, kaupunkisuunnittelu, Timo Kallaluoto, Kielotie 28, 01300 Vantaa
p. (09) 8392 2675, timo.kallaluoto@vantaa.fi

Asemakaavan muutosehdotus

POISTETTAVAT MERKINNÄT

0 50 100m

Kaava-alueen numero
Planområdets nummer

002217

Päiväys
Datum

15.9.2014

Pohjakarttalehtien numerot
Baskartbladens nummer

1 / 3

684491, 684492

Vantaan kaupunki

Kaupunginosa 15

MYYRMÄKI

Asemakaavan muutos

(Entinen Louhela rakennuskaava)

Kortteli 15103 sekä katualuetta.

(Osa kumoutuvan asemakaavan korttelia

3 sekä katualuetta.)

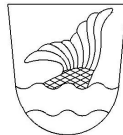
Asemakaavan muutos

Katualuetta.

Tonttijako

Kortteli 15103.

1:2000

Vanda stad

Stadsdel 15

MYRBACKA

Ändring av detaljplanen

(Ändring av den gamla byggnadsplanen för Louhela)

Kvarteret 15103 samt gatuområde.

(En del av kvarter 3 samt gatuområdena i den plan som upphävs.)

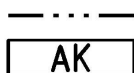
Ändring av detaljplanen

Gatuområde.

Tomtindelningen

Kvarteret 15103.

1:2000

ASEMAKAAVAMERKINTÖJÄ JA -MÄÄRÄYKSIÄ:

3 m kaava- alueen rajan ulkopuolella oleva viiva.

Asuinkerrostalojen korttelialue.

RakennusoikeusRakennuslalla saa olla maantasokerroksessa liike- ja toimitiloja enintään 200 k-m² rakennusoikeudesta.

Asemakaavassa osoitetun kerrosalan lisäksi saa rakentaa asumista palvelevia asunnon ulkopuolisia varastoja, väestönsuoja-, huolto-, askartelu-, sauna- ym. tiloja yhteensä 15 % sallitusta kerrosalasta.

Porrashuoneiden 15 k-m² ylittävän osan kussakin kerroksessa saa rakentaa asemakaavassa osoitetun kerrosalan lisäksi.

Porrashuoneiden tulee olla luonnonvaloisia.

Asemakaavassa osoitetun kerrosalan ja kerrosluvun lisäksi saa rakentaa teknisiä tiloja, jotka tulee sovittaa rakennuksen arkkitehtuuriin.

Jokaisesta porrashuoneesta tulee olla suora uloskäynti leikki- ja oleskelualueelle.

Parvekkeet ja erkerit eivät saa ylittää rakennusalueen rajaa.

Asuinrakennukseen tulee sijoittaa jätehuone, jossa tulee olla riittävät tilat jätteiden lajitteluun.

Polkupyöräpaikkoja on varattava vähintään 1 kpl / asuinhuone, joista 50 % helposti käytettäviä.

Katot ja julkisivut

Rakennusten ja katosten tulee olla arkkitehtonisesti korkeatasoisia ja tehty korkealuokkaisista materiaaleista.

Asuintalon tulee olla arkkitehtuuriltaan moderni, suoraviivainen ja vähäeleinen.

Rakennuksissa tulee olla loiva pulpetti- tai tasakatto, jonka kaltevuus saa olla enintään 1:8.

Kattomateriaalin tulee olla asuinkerrostalossa vihreä kattohuopa sekä autokatoksissa ja talousrakennuksissa vihrekatto.

Asuinrakennusten julkisivujen umpiosien tulee olla pääosin rapattuja ja väriykseltään vaaleita. Parvekkeiden ja terrassien taustaseinät saavat olla puuverhoiluja ja tummempia.

DETALJPLANE BETECKNINGAR OCH -BESTÄMMELSER:

Linje 3 m utanför planområdets gräns.

Kvartersområde för flervåningshus.

ByggnadsrättPå byggnadsytan i bottenplan får vara affärs- och kontorslokaler i högst 200 m²-vy av byggnadsrätten.

Utöver den våningsyta som anvisats i detaljplanen får byggas sådana förråd, skyddsrum, service-, hobby- och bastuutrymmen samt andra utrymmen utom bostaden, vilka betjänar boendet, på sammanlagt 15 % av den tillåtna våningsytan.

Utöver den våningsyta som anvisats i detaljplanen får byggas trapphus som överskrider 15 m²-vy i varje våning.

Trapphus ska ha naturligt ljus.

Utöver den våningsyta och det våningsantal som anvisats i detaljplanen får byggas tekniska utrymmen, som ska anpassas till byggnadens arkitektur.

Varje trapphus ska ha en direkt utgång till lek- och vistelseområdet.

Balkonger och burspråk får inte överskrida gränsen för byggnadsytan.

Bostadsbyggnaden ska förses med ett avfallsrum, som har tillräckliga utrymmen för avfallssortering.

Cykelplatser ska reserveras minst 1 st. / bostadsrum, av vilka 50 % lättillgängliga.

Tak och fasader

Byggnaderna och skärmtaken ska vara arkitektoniskt högklassiga och gjorda av högklassiga material.

Bostadshuset ska ha en modern arkitektur, rätlinjig och sparsmakad.

Byggnaderna ska ha ett svagt sluttande pulpettak eller flackt tak, vars lutning får vara högst 1:8.

Takmaterialet ska vara grön takfält i bostadsbyggnaden och gröntak i bilskyddar och i ekonomibyggnader.

De slutna delarna av byggnadernas fasader ska huvudsakligen vara putsade och i ljusa nyanser. Balkongernas och terrassernas fondväggar får vara träklädda och mörkare till färgen.

Ikkunat tulee sijoittaa pääosin mahdollisimman lähelle julkisivun ulkopintaa. Ikkunoissa tulee olla mahdollisimman vähän puitejakoja.

Maantasokerroksen julkisivu ei saa antaa umpinaista vaikutelmaa.

Porrashuoneiden ja maantasokerroksen julkisivuissa tulee käyttää laajoja lasipintoja.

Parvekkeet on lasitettava.

Autokatoksen seinät tulee olla 2,0 metriä korkeita meluseiniä ja graafista betonia, jonka yli viherkatto leijuu. Autokatos tulee rakentaa yhtenäiseksi.

Asuntojen ulkokuoren ääneneristävyyden ΔL lento- ja katumelua vastaan tulee olla vähintään 32 dB, mutta Louhelantietä vastaan 0 - 16 metriä katualueen rajasta kuitenkin vähintään 35 dB.

Pihat

Istutettava alueenosa tulee istuttaa puin, pensain ja varvuiin.

Säilytettävät puut on suojattava rakentamisen aikana.

Tontti tulee rajata katurajalla asuintalon kohdalta Louhelantietä ja Eräkujaa vastaan noin 0,5 metriä korkealla muurilla, joka on päällystetty luonnonkivellä.

Leikki- ja oleskelupaikka tulee rajata Louhelantietä vastaan 2,0 metriä korkealla melumuurilla, joka on graafista betonia.

Kulkuyhteydet Louhelantieltä ja Eräkujalta asuintalon sisäänkäynneille on kivettävä.

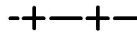
Piha- ja pysäköintialueet tulee jäsentää erilaisilla pinnoitteilla, istutuksin ja kiveyksin.

Kulkutiet on kivettävä ja rajattava reunakivellä tai tukimuurilla istutusalueista.

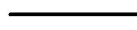
Katoksettomat autopaikat on kivettävä ja pysäköimispaikka on rajattava reunakivellä tai tukimuurilla kulkuväylistä ja istutusalueista.

Alueella tulee järjestää hulevesien viivytys, mikä tulee esittää rakennusluvassa.

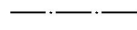
Autopaikkoja on varattava vähintään 23 kpl.

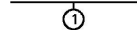
Kaupunginosan raja.

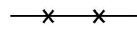
Korttelin, korttelinosan ja alueen raja.

Osa - alueen raja.

Sitovan tonttijaon mukaisen tontin raja ja numero.

Risti merkinnän päällä osoittaa merkinnän poistamista.

Kaupunginosan numero.

Kaupunginosan nimi.

Korttelin numero.

ERÄKUJA

Kadun, tien, katuaukion, torin, puiston tai muun yleisen alueen nimi.

3000

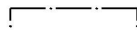
Rakennusoikeus kerrosalaneliömetreinä.

VI

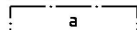
Roomalainen numero osoittaa rakennusten, rakennuksen tai sen osan suurimman sallitun kerrosluvun.

a

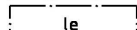
Alleviivaus osoittaa ehdottomasti käytettävän kaavamääräyksen.

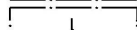
Rakennusala.

Auton säilytyspaikan rakennusala.

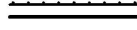
Leikki- ja oleskelualueeksi varattu alueen osa.

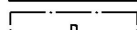
Laatoitettava tai kivettävä alueen osa.

Istutettava alueen osa.

Katu.

Pysäköimispaikka.

Katualueen rajan osa, jonka kohdalta ei saa järjestää ajoneuvoliittymää.

Fönstren ska placeras huvudsakligen så nära fasadytan som möjligt. Fönstren ska ha så få spröjsindelningsområden som möjligt.

Fasaden på marknivån får inte ge ett slutet intryck.

I fasaderna i trapphusen samt i bottenplanet ska användas stora glasytor.

Balkongerna ska inglasas.

Väggar i bilskydd ska vara 2,0 meter höga bullerväggar och av grafisk betong, vars över gröntaket svävar. Bilskydd ska byggas enhetligt.

Ljudisoleringen ΔL mot flyg- och gatutrafikbuller i bostädernas ytterväggar ska vara minst 32 dB, men mot Klippstavägen 0 - 16 meter från gatugränsen ändå minst 35 dB.

Gårdarna

Del av område som ska planteras, ska planteras med träd, buskar och ris.

De träd som ska bevaras måste skyddas under byggandet.

Tomten ska gränsas på bostadshusets del av gatugränsen mot Klippstavägen och Jaktgränden med ca 0,5 meter högt mur som har yta av natursten.

Lek- och vistelseplats ska gränsas mot Klippstavägen med 2,0 meter högt bullermur som är av grafiskt betong.

Gångförbindelser från Klippstavägen och Jaktgränden till bostadshusets ingångar ska stenar.

Gårds- och parkeringsområdena ska delas upp med olika slags ytbeläggningar, planteringar och stenläggningar.

Gång- och cykelvägar ska stenläggas och avgränsas med kantsten eller en stödmur från planteringsområdena.

Bilplatser utan takkonstruktion ska stenläggas och parkeringsplatsen ska avgränsas från gång- och cykelvägar och planteringsområden med kantsten eller en stödmur.

På området ska ordnas så att dagvetten fördröjs, vilken ska visas i byggnadslov.

Bilplatser ska reserveras minst 23 st.

Stadsdelsgräns.

Kvarters-, kvartersdels- och områdesgräns.

Gräns för delområde.

Tomtgräns och -nummer enligt bindande tomtindelning.

Kryss på beteckning anger att beteckningen slopas.

Stadsdelsnummer.

Stadsdelens namn.

Kvartersnummer.

Namn på gata, väg, öppen plats, torg, park eller annat allmänt område.

Byggnadsrätt i kvadratmeter våningsyta.

Romersk siffra anger största tillåtna antal våningar i byggnader, byggnad eller del därav.

Understreckningen anger planbestämmelse som o-villkorligen skall tillämpas.

Byggnadsyta.

Byggnadsyta för förvaringsplats för bil.

För lek och utevistelse reserverad del av område.

Områdesdel som ska beläggas med plattor eller sten.

Del av område som bör planteras.

Gata.

Parkeringsplats.

Del av gatuområdes gräns där in- och utfart är förbjuden.

TONTTIJAKO

Tämän asemakaavan alueella oleviin kortteleihin on laadittava erillinen tonttijako, ellei kaavamerkinnoin ole toisin osoitettu.

TOMTINDELNING

3 / 3

För kvarteren på denna detaljplans område ska en separat tomtindelning göras, om inte via planbeteckningar annat bestämts.

Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön
toimiala
Kaupunkisuunnittelu

Verksamhetsområdet för markanvändning, byggnad
och miljö
Stadsplaneringen

Aluearkkitehti / Områdesarkitekt

Mittausosasto

Pohjakartta täyttää kaavoitusmittausasetuksen
1284 / 1999 vaatimukset.

Tasokoordinaatisto
ETRS-GK25,
korkeusjärjestelmä
N2000.

Vantaalla / Vanda ____20__

Kaupungeingeodeetti / Stadsgeodet

Mätningsavdelningen

Baskartan fyller de anspråk som förordningen
om planläggningsmätning 1284 / 1999 kräver.

Plankoordinatsystemet
ETRS-GK25,
höjdsystemet
N2000.

Hyväksytty kaupunginvaltuustossa __/__/20__

Godkänd av stadsfullmäktige __/__/20__

Asemakaavan perustiedot ja yhteenvedo

Kunta	092 Vantaa	Täyttämispvm	07.07.2014
Kaavan nimi	002217 Myyrmäki 15 kaupunginosa		
Hyväksymispvm		Ehdotuspvm	
Hyväksyjä		Vireilletulosta ilm. pvm	20.11.2013
Hyväksymispykälä		Kunnan kaavatunnus	092002217
Generoitu kaavatunnus			
Kaava-alueen pinta-ala [ha]	0,8413	Uusi asemakaavan pinta-ala [ha]	
Maanalaisten tilojen pinta-ala [ha]		Asemakaavan muutoksen pinta-ala [ha]	0,8413

Ranta-asemakaava Rantaviivan pituus [km]

Rakennuspaikat [lkm]	Omarantaiset	Ei-omarantaiset
Lomarakennuspaikat [lkm]	Omarantaiset	Ei-omarantaiset

Aluevaraukset	Pinta-ala [ha]	Pinta-ala [%]	Kerrosala [k-m²]	Tehokkuus [e]	Pinta-alan muut. [ha +/-]	Kerrosalan muut. [k-m² +/-]
Yhteensä	0,8413	100,0	3000	0,36	0,0000	1891
A yhteensä	0,2438	29,0	3000	1,23	0,2238	2846
P yhteensä						
Y yhteensä	0,0000		0		-0,2388	-955
C yhteensä						
K yhteensä						
T yhteensä						
V yhteensä						
R yhteensä						
L yhteensä	0,5975	71,0			0,0150	0
E yhteensä						
S yhteensä						
M yhteensä						
W yhteensä						

Maanalaiset tilat	Pinta-ala [ha]	Pinta-ala [%]	Kerrosala [k-m²]	Pinta-alan muut. [ha +/-]	Kerrosalan muut. [k-m² +/-]
Yhteensä					

Rakennussuojelu	Suojellut rakennukset		Suojeltujen rakennusten muutos	
	[lkm]	[k-m²]	[lkm +/-]	[k-m² +/-]
Yhteensä				

Alamerkinnot

Aluevaraukset	Pinta-ala [ha]	Pinta-ala [%]	Kerrosala [k-m²]	Tehokkuus [e]	Pinta-alan muut. [ha +/-]	Kerrosalan muut. [k-m² +/-]
Yhteensä	0,8413	100,0	3000	0,36	0,0000	1891
A yhteensä	0,2438	29,0	3000	1,23	0,2238	2846
AK	0,2438	100,0	3000	1,23	0,2238	2846
P yhteensä						
Y yhteensä	0,0000		0		-0,2388	-955
YH	0,0000		0		-0,2388	-955
C yhteensä						
K yhteensä						
T yhteensä						
V yhteensä						
R yhteensä						
L yhteensä	0,5975	71,0			0,0150	0
Kadut	0,5975	100,0			0,0150	0
E yhteensä						
S yhteensä						
M yhteensä						
W yhteensä						

MUISTUTUS JA VASTINE

Kaupunkisuunnittelu/TKA

8.12.2014

Kaupunginhallitus 22.9.2014 hyväksyi nähtäville asemakaavan muutosehdotuksen nro 002217, Myyrmäki. Kaavaehdotus oli nähtävillä 15.10. – 13.9.2014. Muistutuksia saatiin 1 kpl.

Tiivistelmä

Muistuttaja	Muistutus	Tarkistukset
Asunto Oy Vantaan Opaali	Muita kuin nähtäville hyväksyttyä vaihtoehtoa (6) on mahdoton hyväksyä.	–

Asunto Oy Vantaan Opaali

Muistutus

Asemakaavamuutos 15.9.2014 on hyväksytty ehdotuksen mukaisena kaupunkisuunnittelulautakunnassa 15.9.2014 ja kaupunginhallituksessa 22.9.2014. Hyväksytyssä suunnitelmassa on uusi 6-kerroksinen asuinrakennus sijoitettu poikittain Eräkujaan nähden lähelle tontin pohjoisreunaa.

Asunto Oy Vantaan Opaali, Eräkuja 1, puoltaa voimakkaasti hyväksyttyä rakennuksen sijoitusvaihtoehtoa ja siis vaihtoehtoa 6 (C). Muut vaihtoehdot ovat mahdottomia hyväksyä. Perustelut on esitetty aikaisemmassa lausunnossamme 21.3.2014, sähköposti 25.3.2014.

Pyydämme tiedottamaan yhtiömme hallitukselle asemakaavamuutoksen etenemisestä ja lopullisesta hyväksymisestä.

Vastine

Kaavaehdotus (vaihtoehto 6, C) viedään sellaisenaan hyväksyttäväksi.

Tarkistukset

–

VD 7663/2014

Kala 15.9.2014 § 20¹⁽⁶⁾
Khall. 22.9.2014 § 33

**KUNNALLISTEKNIIKAN RAKENTAMISSOPIMUS JA
ESISOPIMUS MÄÄRÄALAN LUOVUTUKSESTA
/Asemakaavan muutos nro 002217, Louhelan Eräkuja 2**

Ermari Oy (Y:0401225-2) on hakenut asemakaavan muutosta omistamalleen Vantaan kaupungin Pohjois-Kaarelan kylässä sijaitsevalle K 3 T 2 -nimiselle tilalle (kiinteistötunnus 92-414-1-70, jäljempänä sopimusalue). Sopimusalue on osoitettu ohjeellisesti liitteessä A1.

Osalla sopimusaluetta on voimassa asemakaava nro 001620 (vahvistettu lääninhallituksessa 9.8.1968) ja osalla asemaakaava nro 152100. Asemakaavaan nro 152100 (vahvistettu kaupunginvaltuustossa 24.5.2010) sisältyvä osuus sopimusalueesta on osoitettu katualueeksi ja asemakaavaan nro 001620 sisältyvä osa sopimusalueesta on osoitettu virasto- ja hallintorakennusten (asemakaavamerkintä YH) korttelialueeksi ja sille rakennusoikeutta 960 k-m². YH-kortteliin on kuitenkin saatu toteuttaa 1020 k-m².

Asemakaavan muutoksella nro 002217 sopimusalue muutetaan asuinkerrostalojen korttelialueeksi (AK), jolle tulee rakennusoikeutta 3000 k-m². Asemakaavan muutokseen nro 002217 liittyen Vantaan kaupunki ja Ermari Oy sopimusalueen omistajana ovat neuvotelleet ja sopineet alueen kunnallistekniikan rakentamisesta ja kunnallistekniikan korvauksista. Esisopimuksella kiinteistön luovutuksesta varmistetaan asemakaavamuutoksen mukaisten maankäyttöratkaisujen toteutuminen eli katualueiden luovutus kaupungille.

A. KUNNALLISTEKNIIKAN RAKENTAMISSOPIMUS

1. OSAPUOLET

- 1.1 **Vantaan kaupunki**
Asematie 7, 01300 Vantaa
(jäljempänä Kaupunki).
- 1.2 **Ermari Oy** (Y:0401225-2)
Välitalontie 25, 00660 Helsinki
(jäljempänä Yhtiö).

2. TARKOITUS

Kaupunki ja Yhtiö sopimusalueen omistajana sopivat tällä sopimuksella maankäyttö- ja rakennuslain 12 a luvun mukaisesti kunnallistekniikan rakentamisesta ja Yhtiön osallistumisesta asemakaavan muutosaluetta palvelevan kunnallistekniikan rakentamisen kaupungille aiheuttamiin kustannuksiin.

3. KUNNALLISTEKNIIKAN RAKENTAMINEN

- 3.1 Osapuolet toteavat, että asemakaavan muutosalueelle on lähtökohtaisesti rakennettu kunnallistekniikka. Aluetta palvelevan Louhelantien jalkakäytävän leventäminen ja siihen liittyvät kaistajärjestelyt Kaupunki toteuttaa, kun liikenteellinen tarve sitä edellyttää.
- 3.2 Asemakaavan muutos nro 002217 edellyttää melumuurin rakentamista ja Louhelantiellä olevan nykyisen bussipysäkin siirtoa ja bussipysäkkikatoksen rakentamista melumuurin

cau /K-H

välittömään läheisyyteen. Melumuurin ja rakennettavan bussipysäkkikatoksen sijainti on osoitettu ohjeellisesti liitteessä A2.

- 3.3 Yhtiö laatii kustannuksellaan melumuurin rakennussuunnitelman. Rakennussuunnitelma on hyväksyttävä Vantaan kaupungin kuntatekniikan keskuksessa sekä haettava tarvittavat sijoitusluvut mahdollisesti katualueelle ulottuville rakenteille. Melumuuri perustuksineen tulee suunnitella siten, että Louhelantien bussipysäkki perustuksineen voidaan sijoittaa kaupungin määrittämälle vähimmäis-/enimmäisetäisyydelle Eräkujan ja Louhelantien risteyksestä. Yhtiön tulee rakentaa/rakennuttaa melumuuri kustannuksellaan em. rakennussuunnitelman mukaisesti. Melumuuri perustuksineen jää Yhtiön omistukseen ja kunnossapitoon.
- 3.4 Kaupunki huolehtii bussipysäkin suunnittelusta ja rakentamisesta, kun melumuuri on rakennettu. Pysäkki katoksineen jää kaupungin omistukseen ja kunnossapitoon.

4. OSALLISTUMINEN YHDYSKUNTARAKENTAMISEN KUSTANNUKSIIN

- 4.1 Yhtiö maksaa Kaupungille maankäyttö- ja rakennuslain 91 a §:n mukaisena yhdyskuntarakentamisen kustannusten ulkoisen kunnallistekniikan korvauksena lisääntyneestä rakennusoikeudesta yhteensä viisisataayhdeksänkymmentäkuusituhattasata (596 100) euroa.
- 4.2 Yhdyskuntarakentamisen kustannusten korvaus erääntyy maksettavaksi neljän (4) kuukauden kuluttua asemakaavan muutoksen nro 002217 voimaan tulosta ja maksetaan Kaupungin lähettämän erillisen laskun mukaisesti.
- 4.3 Yhtiö asettaa yhteensä viidensadanyhdeksänkymmenenkuudentuhannensadan (596 100) euron pankkitakauksen tai muun kaupungin hyväksymän vakuuden tämän sopimuksen velvoitteiden suorittamisen vakuudeksi, joka kuitataan vastaanotetuksi tämän sopimuksen allekirjoitustilaisuudessa.
- 4.4 Yhtiö ja Kaupunki ovat sopineet, että Kaupunki palauttaa vakuuden kahdessa osassa. Viisisataaneljäkymmentäkuusituhattasata (546 100 €) euroa palautetaan, kun yhdyskuntarakentamisen kustannusten korvaus on kokonaan maksettu ja viisikymmentätuhatta (50 000) euroa palautetaan, kun sekä yhdyskuntarakentamisen kustannusten korvaus on kokonaan maksettu että kohdassa 3.3 mainittu melumuurin rakennussuunnitelma on hyväksytty kaupungin kuntatekniikan keskuksessa.

5. VESIHUOLTOVERKOSTOON LIITTYMINEN

- 5.1 Sopimusalue ja sille toteutettavat rakennukset maanomistaja on velvollinen liittämään kustannuksellaan HSY:n omistamaan vesihuoltoverkostoon liittymishetkellä voimassa olevin liittymis ehdoin.
- 5.2 Kaupungilla on oikeus siirtää sopijapuolta enempää kuulematta tähän sopimukseen perustuvat vesihuoltolaitteita koskevat oikeutensa ja velvollisuutensa mahdollisesti perustettavalle julkis- tai yksityisoikeudelliselle vesihuoltoyhtiölle.

6. SOPIMUKSEN MUUTTAMINEN

Mikäli olosuhteissa tapahtuu huomattavia muutoksia, joista johtuen sopimusta on tarkistettava, sopijapuolet sitoutuvat neuvottelemaan niistä erikseen.

7. ERIKSIIN TULLEIDEN RATKAISEMINEN

Tämän sopimuksen tulkinnasta syntyvät erimielisyydet, joista sopijapuolet eivät pääse yhteisymmärrykseen, ratkaistaan Vantaan käräjäoikeudessa.

8. SOPIMUKSEN VELVOITTEIDEN SIIRTO KOLMANNELLE

- 8.1 Yhtiö sitoutuu ottamaan tämän sopimuksen sopimusehdot sopimusaluetta koskeviin vastaisiin luovutuskirjoihin, kaikilta niiltä osin kuin sopimusvelvoitteita ei ole suoritettu luovutushetkellä. Yhtiö sitoutuu ilmoittamaan kirjallisesti vastaisista luovutuksista kaupungille.
- 8.2 Yhtiö vastaa tämän sopimuksen velvoitteista siihen asti, kun kaupunki on hyväksynyt sopimusvelvoitteiden siirron luovutuksensaajalle tai sopimusvelvoitteet ovat tulleet täyteen. Jos Yhtiö ei ole siirtänyt velvoitteita edellä sanotulla tavalla, Yhtiö vastaa tämän sopimuksen velvoitteiden suorittamisesta myös luovutetun alueen osalta.

9. SOPIMUKSEN VOIMAANTULO

- 9.1 Tämä sopimus tulee voimaan heti, kun osapuolet ovat sen allekirjoittaneet ja molemmilla osapuolilla on oikeus vaatia sopimusehtojen täyttämistä, kun asemakaavan muutos nro 002217 on tullut voimaan.
- 9.2 Tämä sopimus lakkaa olemasta voimassa, ellei asemakaavan muutos nro 002217 ole tullut voimaan 31.12.2016 mennessä.
- 9.3 Mikäli Vantaan kaupunginvaltuusto on 31.12.2016 mennessä hyväksynyt asemakaavan muutoksen nro 002217, mutta siitä on valitettu, pysyy tämä sopimus siinä tapauksessa voimassa. Sen jälkeen, kun mainittu valitus on lainvoimaisesti ratkaistu ja kaava on tullut voimaan, on molemmilla sopijapuolella oikeus vaatia tämän sopimuksen sopimusehtojen täyttämistä. Mikäli valitusviranomaisen on lainvoimaisella päätöksellä hyväksynyt valituksen, tämä sopimus raukeaa.
- 9.4 Kumpikaan sopijapuoli ei esitä tämän sopimuksen mahdollisen raukeamisen johdosta minkäänlaisia korvausvaatimuksia.

B. ESISOPIMUS MÄÄRÄALAN LUOVUTUKSESTA

Tämän esisopimuksen perusteella sitoutuvat tämän sopimuksen allekirjoittaneet osapuolet **Ermari Oy** (Y:0401225-2, jäljempänä Luovuttaja) ja **Vantaan kaupunki** (jäljempänä Kaupunki) tekemään kohdassa B. I määriteltyjen edellytysten täytyessä seuraavan sisältöisen luovutuskirjan jäljempänä kohdassa B.II mainituista alueista ja ehdoilla sekä noudattamaan lisäksi kohdassa B.III mainittuja ehtoja.

B. I LUOVUTUSKIRJAN EDELLYTYKSET

Lopullisen luovutuskirjan tekemisen edellytyksenä on, että asemakaavan muutos nro 002217 on tullut voimaan.

B.II LUOVUTUSKIRJA

Luovuttaja:

Ermari Oy (Y: 0401225-2)
Välitalontie 25, 00660 HELSINKI
(jäljempänä Luovuttaja).

Luovutuksen saaja:

Vantaan kaupunki
Asematie 7, 01300 Vantaa
(jäljempänä Kaupunki).

Luovutuksen kohde:

N. 998 m²:n suuruinen määräala Vantaan kaupungin Pohjois-Kaarelan kylässä sijaitsevas-
ta K 3 T 2 -nimisestä tilasta RN:o 1:70, kiinteistötunnus 92-414-1-70 (jäljempänä Määrä-
ala). Määräala on merkitty ohjeellisesti oheiseen karttaliitteeseen B1.

Määräala on asemakaavan muutoksen nro 002217 mukaista katualuetta.

Luovutuskirjan ehdot:

Tämän luovutuksen kaikki ehdot on esitetty tässä luovutuskirjassa.

1. LUOVUTUSHINTA

Luovutus on vastikkeeton.

2. OMISTUS- JA HALLINTAOIKEUS

Määräalan omistus- ja hallintaoikeus siirtyy Kaupungille tämän luovutuskirjan
allekirjoitushetkellä.

3. KIINNITYKSET, RASITTEET JA MAKSUT

- 3.1 Kiinteistöä 92-414-1-70 koskevasta, 20.1.2015 päivätyistä rasiustodistuksesta ilmenee,
että kiinteistöön kohdistuu seuraava kiinnitys:

1) 28.6.2013 kiinnitetty panttikirja asianumerolla MML/125146/72/2013 määrältään 100
000 €.

Luovuttaja suostu siihen, että Kaupunki poistaa em. kiinnityksen Kaupungille
luovutettavalta Määräalalta ja sitoutuu luovuttamaan Kaupungille luovutustilaisuudessa
sellaiset asiakirjat (panttikirjan tai pantinhaltijan kirjallinen suostumus kiinnityksen
poistamiseen), joiden nojalla Kaupunki voi kiinnitykset poistaa.

Luovuttaja vakuuttaa ja vastaa siitä, että kiinteistöön 92-414-1-70 ei kohdistu luovutuksen
hetkellä mitään muita kuin edellä mainittu kiinnitys.

- 3.2 Luovuttaja vastaa niistä Määräalaan kohdistuvista veroista ja muista maksuista, joiden
maksuunpanon perustana on tämän luovutuskirjan allekirjoitushetkeä edeltävä aika.
Luovutuskirjan allekirjoituksen jälkeen maksuista vastaa Kaupunki.

4. KOHTEESEEN TUTUSTUMINEN

Kaupunki on tarkastanut Määräalan, sen alueen ja rajat sekä tutustunut alueen maasto-
olosuhteisiin. Kaupunki on verrannut näitä seikkoja Määräalasta esitetyistä asiakirjoista
saataviin tietoihin. Kaupungilla ei ole huomauttamista näiden seikkojen osalta.

5. ASIAKIRJOIHIN TUTUSTUMINEN

- 5.1 Kaupunki on tutustunut saamaansa Määräalaa koskeviin asiakirjoihin, joita ovat
lainhuutodistus, rasiustodistus, kiinteistörekisterinote sekä kaavakartat ja -määräykset
sekä johtokartat.

- 5.2 Kaupunki on tutustunut myös naapurikiinteistöä koskeviin asiakirjoihin, joita ovat kaavakartat ja -määräykset.

6. IRTAIMISTO JA RAKENNUKSET

- 6.1 Tähän luovutukseen ei sisälly irtaimistoa eikä irtaimen omaisuuden luovuttamisesta ole tämän luovutuksen yhteydessä tehty eri sopimustakaan.
- 6.2 Määräala luovutetaan ilman rakennuksia ja rakennelmia.

7. MAAPERÄ

Luovuttajan tietojen mukaan Määräalalla ei aiemmin ole harjoitettu toimintaa, joka saattaisi aiheuttaa maaperän tai pohjaveden pilaantumista.

Mikäli rakennettaessa kuitenkin ilmenee tarvetta pilaantuneen maaperän puhdistamiseen, Kaupunki on velvollinen välittömästi ottamaan yhteyttä Luovuttajaan, jotta tarvittavasta menettelystä voidaan sopia.

Tällöin Luovuttaja vastaa pilaantuneiden maa-ainesten poistamisesta aiheutuvista tavanomaisiin maanrakennuskustannuksiin nähden ylimääräisistä kustannuksista ja työn tekemisestä sovitaan erikseen.

B.III MUUT ESISOPIMUKSEN EHDOT

1. ESISOPIMUKSEN VOIMAANTULO

Tämä esisopimus tulee voimaan heti, kun osapuolet ovat sen allekirjoittaneet. Lopullinen luovutuskirja tehdään kolmen (3) kuukauden kuluessa siitä, kun kohdassa B. I mainittu luovutuksen edellytys on täyttynyt.

Esisopimus lakkaa olemasta voimassa,

- kun lopullinen luovutuskirja on allekirjoitettu tai
- luovutuskirjan edellytykset ovat täyttymättä 31.12.2016.

Mikäli Vantaan kaupunginvaltuusto on 31.12.2016 mennessä hyväksynyt asemakaavan muutoksen nro 00217, mutta siitä on valitettu, pysyy tämä sopimus siinä tapauksessa voimassa. Sen jälkeen, kun mainittu valitus on lainvoimaisesti ratkaistu ja kaava on tullut voimaan, on molemmilla sopijapuolella oikeus vaatia tämän sopimuksen sopimusehtojen täyttämistä. Mikäli valitusviranomainen on lainvoimaisella päätöksellä hyväksynyt valituksen, tämä sopimus raukeaa.

Kumpikaan osapuoli ei esitä minkäänlaisia korvausvaatimuksia siinä tapauksessa, että esisopimus lakkaa olemasta voimassa.

2. ESISOPIMUKSEN VELVOITTEIDEN SIIRTO KOLMANNELLE

Luovuttaja sitoutuu ottamaan tämän sopimuksen sopimusehdot Määräalaa koskeviin vastaisiin luovutuskirjoihin kaikilta niiltä osin, kuin sopimusvelvoitteita ei ole suoritettu luovutushetkellä.

Luovuttaja vastaa tämän sopimuksen velvoitteista siihen asti, kun Kaupunki on hyväksynyt sopimusvelvoitteiden siirron luovutuksensaajalle tai sopimusvelvoitteet ovat tulleet

cu M-H

täytetyiksi. Jos Luovuttajat eivät ole siirtäneet velvoitteita edellä sanotulla tavalla, Luovuttajat vastaavat tämän sopimuksen velvoitteiden suorittamisesta myös luovutetun alueen osalta.

Tätä kunnallistekniikan sopimusta ja esisopimusta määräälan luovutuksesta on laadittu kolme (3) yhtäpitävää kappaletta, yksi Vantaan kaupungille, yksi Ermari Oy:lle ja yksi julkiselle kaupanvahvistajalle

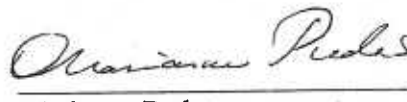
Vantaalla 20. päivänä tammikuuta 2015

Vantaan kaupungin
puolesta valtakirjalla

Leea Markkula-Heilamo
yrityspalvelujohtaja

Ermari Oy:n
puolesta

Erkki Mustonen
hallituksen puheenjohtaja

Marianne Pudas
toimitusjohtaja

LIITTEET:

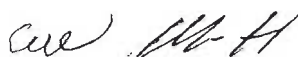
- Liite A1: Sopimusalue
- Liite A2: Rakennettava bussipysäkki ja melumuuri
- Liite B1: Luovutuksen kohde

Julkisena kaupanvahvistajana todistan, että yrityspalvelujohtaja Leea Markkula-Heilamo Vantaan kaupungin puolesta valtakirjalla ja hallituksen puheenjohtaja Erkki Mustonen ja toimitusjohtaja Marianne Pudas Ermari Oy:n puolesta ovat allekirjoittaneet tämän kunnallistekniikan rakentamissopimuksen ja esisopimuksen määräälan luovutuksesta ja, että he ovat olleet yhtä aikaa läsnä sopimuksia vahvistettaessa. Olen tarkistanut allekirjoittajien henkilöllisyyden ja todennut, että sopimukset on tehty maakaaren 2 luvun 1 §:ssä säädetyllä tavalla.

Vantaalla 20. päivänä tammikuuta 2015

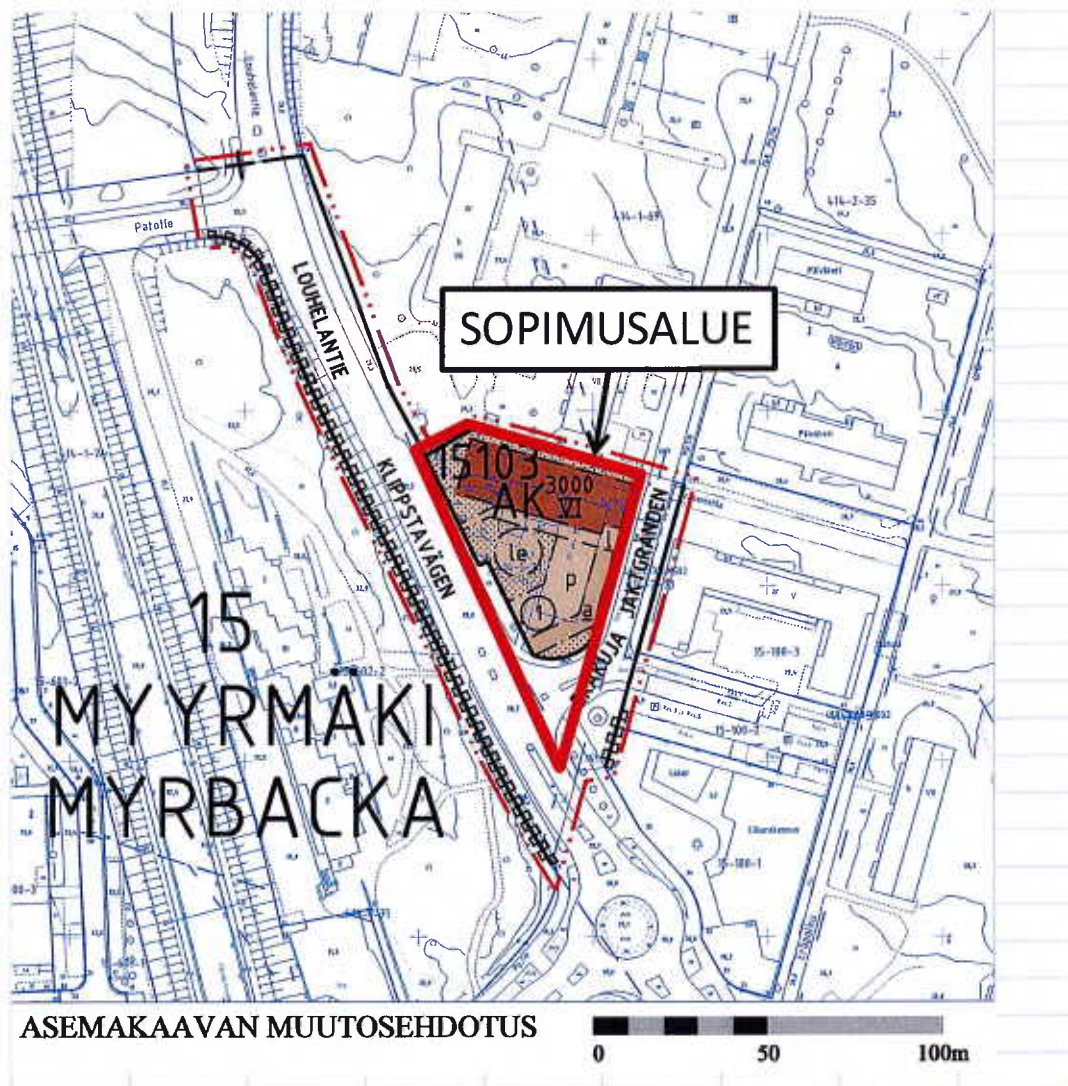
Orvo Valtonen
Määrälaustekniikko
0927/16

LIITE A1

ASEMAKAAVAMUUTOS NRO. 002217 (11.8.2014)

SOPIMUSALUE (PUNAISELLA RAJATTU)

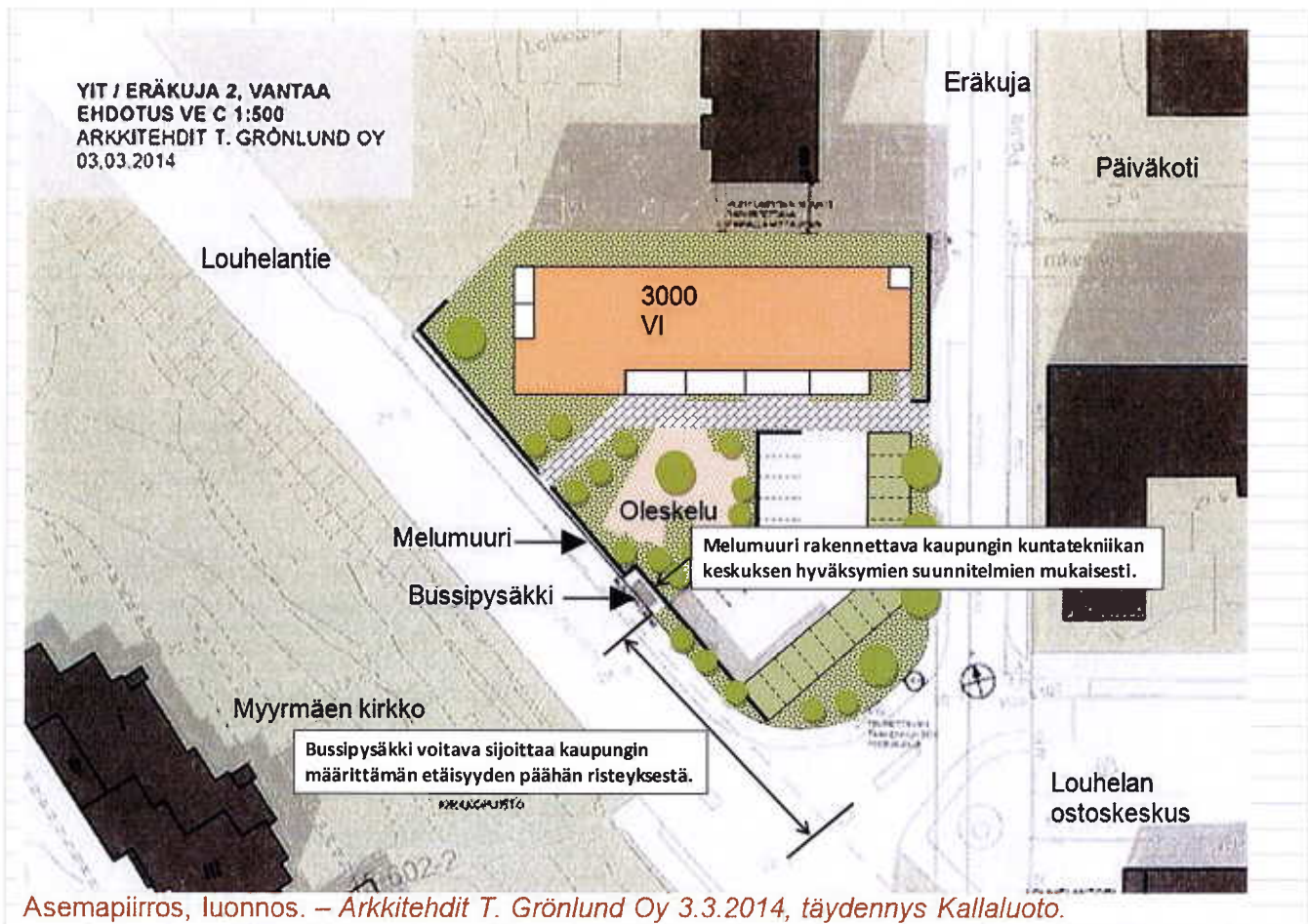
Handwritten signature

LIITE A2

ASEMAKAAVAMUUTOS NRO. 002217

RAKENNETTAVA BUSSIPYSÄKKI JA MELUMUURI

BUSSIPYSÄKIN SIJAINTI OSOITETTU OHJEELLISESTI, TARKKA SIJAINTI HUOMIOITAVA MELUMUURIN RAKENTAMISESSA.

rw M-H

KOHTEEN SIJAINTI

ESISOPIMUS MÄÄRÄALAN
LUOVUTUKSESTA (katualue) /
ERMARI OY

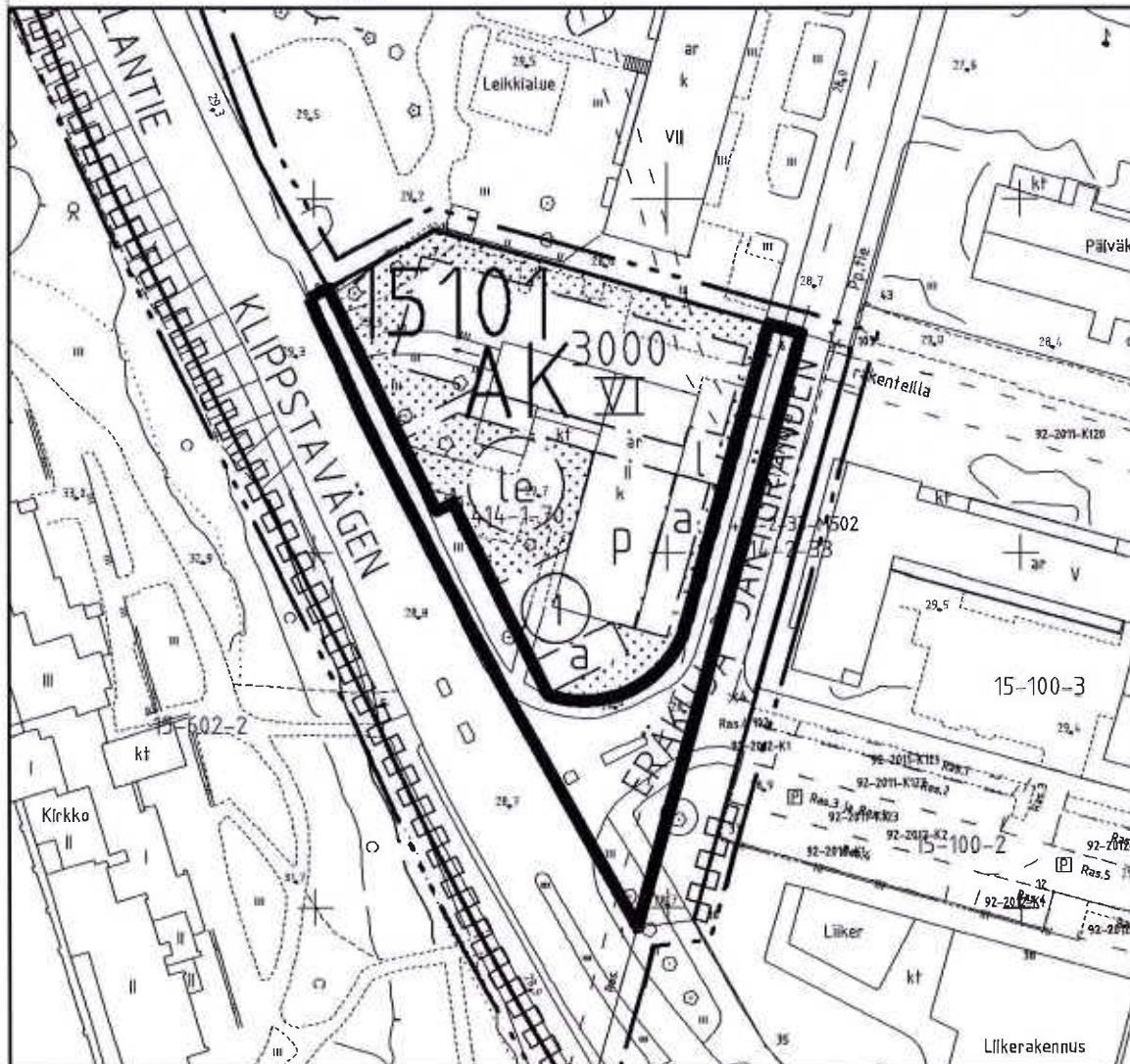
YPA/AVP

Kaupunginosa: MYYRMÄKI (15)

Kylä: POHJOIS-KAARELA (414)

n. 998 m²:n suuruinen
määräala tilasta: 92-414-1-70

0 0.5 1km 1:20 000

0 25 50m

1:1000

Handwritten signature: W. M. H.

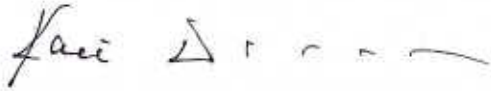
VALTAKIRJA

Vantaan kaupunginhallitus valtuuttaa tällä valtakirjalla yrityspalvelujohtaja Leea Markkula-Heilamon allekirjoittamaan Vantaan kaupungin puolesta kunnallistekniikan rakentamissopimuksen ja esisopimuksen määräalan luovutuksesta Ermari Oy:n kanssa.

Kaupunginhallitus on päättänyt kaupungin sitoutumisesta sopimukseen kokouksessaan 22.9.2014 (§33). Maankäyttösopimus liittyy asemakaavamuutokseen nro 002217.

Vantaalla 19. päivänä tammikuuta 2015

VANTAAN KAUPUNGINHALLITUS

Kari Nenonen
kaupunginjohtaja

Kai Ketelimäki
kaupunginlakimies

37 § Detaljplaneändring 002202, 68 Björkhagen, Kurirgränden 3

2008/10.02.04.01/2013
J-VN/TLA/ATI/SAO/SRU/JB/ALS

Genom planändringen uppdateras detaljplanen med en lösning som utgår från undantagsbeslut. Med planändringen ändras beteckningen från kvartersområde för fristående småhus (AO) till kvartersområde för flervåningshus och småhus (AKR).

Detaljplaneändringen gäller en del av kvarteret 68143 i stadsdelen 68, Björkhagen. Ändringen gäller kvarter 68143 i den detaljplan som upphävs. Detaljplaneändringen gäller två fastigheter: 92-68-143-7 och 92-68-143-8.

Området ligger mellan Trädgårdsvägen och Kurirgränden, söder om Dickursbyvägen.

Markägare

Planändringsområdet är i privat ägo.

Deltagare i beredningen av planen

Planläggningsarbetet har gjorts som stadens interna arbete. I planläggningsarbetet har man använt sig av de undantagslovsplaner som gjorts upp av markägarens konsult Arkitehtuuri Oy Lehtinen Mieltunen.

Ansökningar som bifogats till planen

As Oy Tikkurilan Tiara och As Oy Tikkurilan Kruunu/Mestarinikkarit Oy, ansökan om ändring av detaljplan nr. 002202 och 002203 (inkommit 21.5.2013).

Generalplan

I den generalplan med rättsverkningar som godkänts av stadsfullmäktige 17.12.2007 är planändringsområdet ett område för lågt och tätt bostadsbyggande (A2). På området får det i första hand byggas mindre flervåningshus och kopplade småhus. På området kan arbetslokaler som lämpar sig i boendemiljön tillåtas. Området ligger inom flygbullerzon m3 och kvarterets västra gräns inom flygbullerzon m2. Kurirgränden har betecknats som historisk väg. För Dickursbyvägen finns en reservering för snabbspårvagn.

Detaljplaneändringen

Planområdet är centralt beläget nära Dickursbyvägen, Tusbyleden och Ringväg II intill goda kollektiva trafikförbindelser. Syftet med planändringen är en effektivisering av markanvändningen i stadsdelen Dickursby samt en ökning av antalet invånare. Ett mer tätbebyggt område har aktualiserats i och med att effekten av flygbullret minskat.

Markägaren har redan byggt nybyggnaderna med stöd av undantagslov och bygglov år 2012 och 2014. De nya byggnaderna utgörs av tre radhus och ett lofthus (20 bostäder). Parkeringsområdena placeras i två delar vid den del av tomten som gränsar till gator. Jämfört med den gällande detaljplanen har områdets byggrätt ökat med 480 m²-vy. Den totala byggrätten på planändringsområdet är 1 684 m²-vy. Tomtexploateringsstalet för kvartersområdet för flervåning- och småhus (AKR) är e=0,35.

Förfarande för deltagande och växelverkan

Ett program för deltagande och bedömning i enlighet med MBL 63 § gjordes upp 9.9.2014. I Vanda stads invånartidning har meddelats om planens anhängiggörande i enlighet med MBL 62 § och intressenterna har beretts möjlighet att uttala sin åsikt om saken. Fyra åsikter inlämnades före 6.10.2014. Tre av dessa hade inga anmärkningar mot programmet för deltagande och bedömning eller mot det föreslagna planutkastet. I den åsikt som inlämnats av Vanda stads kommunalteknikcentral (6.10.2014) ingick en begäran om bullerutredning. Bullret har dock redan beaktats i byggnadernas placering samt i planbestämmelserna på det sätt som nämns i beskrivningen.

Stadens markpolitiska riktlinjer

Detaljplanarbetet följer stadens markpolitiska riktlinjer (FGE 17.12.2012). Planläggningsarbetet resulterar i 20 radhus- och lofthusbostäder som omfattar ny bostadsvåningsyta på 480 m²-vy.

Avtal

Till detaljplaneändringen hänför sig inget verkställighetsavtal. De behövliga avtalen har gjorts upp och ersättningarna debiterats i samband med beslutet om undantag.

Ändringskostnaderna betalas av sökanden As Oy Tikkurilan Tiara och As Oy Tikkurilan Kruunu/Mestarinikkarit Oy.
Avgiftsklass 1B fastställs (totalt 2 500 €).

Stadsplaneringsnämnden 10.11.2014 § 14

Stadsplaneringsdirektörens förslag:

Stadsplaneringsnämnden beslutar att

- a) förslaget till detaljplaneändring nr 002202, 68 Björkhagen/Kurirgränden 3, som daterats 10.11.2014, läggs fram i 30 dagar i enlighet med MBF 27 §,
- b) stadsplaneringen berättigas till att begära nödvändiga utlåtanden, och
- c) avgiftsklass 1B fastställs och det konstateras att sökanden As Oy Tikkurilan Tiara och As Oy Tikkurilan Kruunu/Mestarinikkarit Oy betalar ändringskostnaderna 2 500 €.

Beslut:

Förslaget godkändes.

Framläggning

Förslaget till detaljplaneändring hölls framlagt 17.12.2014–15.1.2015 med stöd av MBF 27 §. Under denna tid inlämnades inga anmärkningar.

Planutlåtanden

Stadsplaneringsnämnden beslutade 10.11.2014 berättiga stadsplaneringen till att begära nödvändiga utlåtanden. Det förekom inget behov av att begära utlåtanden.

Justeringar i planredogörelsen

Detaljplaneändringens planredogörelse har justerats i det avseendet att detaljplaneändringen godkänns av stadsfullmäktige.

Stadsplaneringsdirektören föreslår 22.1.2015 för stadsstyrelsen att förslaget till detaljplaneändring nr 002202, 68 Björkhagen / Kurirgränden 3, som daterats 10.11.2014 och justerats 9.2.2015, förs till stadsfullmäktige för godkännande.

Stadsstyrelsen 9.2.2015 § 62

Förslag framlagt av biträdande stadsdirektören för verksamhetsområdet för markanvändning, byggnad och miljö:

Stadsstyrelsen beslutar föra förslaget till detaljplaneändring 002202, 68 Björkhagen / Kurirgränden 3, som daterats 10.11.2014 och justerats 9.2.2015, till stadsfullmäktige för godkännande.

Beslut:

Förslaget godkändes.

Stadsfullmäktige 2.3.2015 § 37

Stadsstyrelsens förslag:

Stadsfullmäktige beslutar godkänna förslaget till detaljplaneändring 002202, 68 Björkhagen / Kurirgränden 3, daterat 10.11.2014. Beskrivningen för detaljplaneändringen har justerats 9.2.2015.

Beslut:

Förslaget godkändes.

Bilaga:

- Detaljplaneändringens beskrivning 10.11.2014. Beskrivningen har justerats 9.2.2015.

Anvisningar för sökande av ändring: 1. Besvärsanvisning

Närmare information: Asta Tirkkonen, områdesarkitekt, tfn 8392 6185,

fornamn.efternamn(at)vantaa.fi

Satu Onnela, detaljplanerare

Vantaan kaupunki
Maankäytön ja ympäristön toimiala
Kaupunkisuunnittelu

002202 KOIVUHAHA 68 KURIIRIKUJA 3

Asemakaavamuutoksen selostus, joka koskee 10.11.2014 päivättyä asemakaavakarttaa nro 002202. Kaavaselistusta on tarkistettu 9.2.2015. Kaavoitus on tullut vireille 6.9.2014.

1 Perus- ja tunnistetiedot

1.1 Tunnistetiedot

Kaavamuutoksen nimi: Kuriirikuja 3, työnumero 002202

Asemakaavan muutos: kaupunginosa 68, Koivuhaka
koskee osaa korttelista 68143
(Kumoutuva asemakaava koskee korttelia 68143)

Kaavamuutoksen laatijan nimi ja yhteystiedot:

Satu Onnela, p. 09-8392 2478, etunimi.sukunimi@vantaa.fi

Kaavoitus on tullut vireille 6.6.2014.

Ilmoitus vireille tulosta 9.9.2014.

Ilmoitus kaavoituksen alkamisesta Vantaan kaupungin asukaslehdessä 6.9.2014.

Kaavoituslautakunta 10.11.2014

Kaupunginhallitus 9.2.2015

Kaupunginvaltuusto

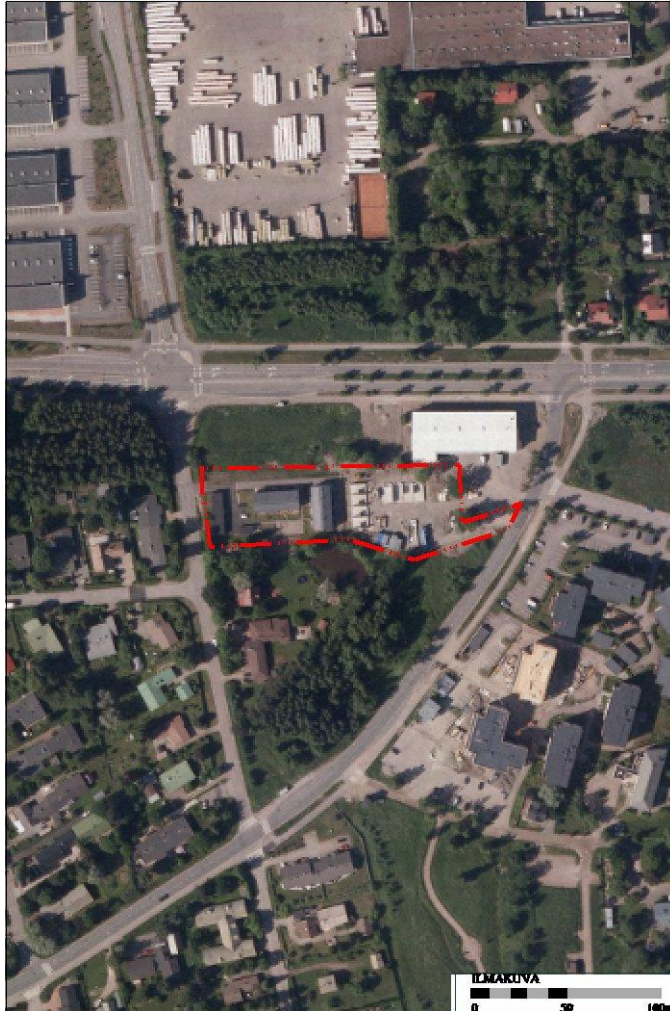
SISÄLLYS

1 PERUS- JA TUNNISTETIEDOT	1
1.1 Tunnistetiedot	1
1.2 Kaava-alueen sijainti	2
1.3 Kaavamuutoksen nimi ja tarkoitus	2
1.4 Luettelo selostuksen liiteasiakirjoista	3
1.5 Luettelo muista kaavaa koskevista asiakirjoista, taustaselvityksistä ja lähdemateriaalista	3
2 TIIVISTELMÄ	4
2.1 Kaavaprosessin vaiheet	4
2.2 Asemakaavan muutos	4
2.3 Asemakaavan toteuttaminen	4
3 LÄHTÖKOHDAT	5
3.1 Selvitys suunnittelualueen oloista	5
3.2 Suunnittelutilanne	13
4 ASEMAKAAVAN SUUNNITTELUN VAIHEET	17
4.1 Asemakaavan suunnittelun tarve	17
4.2 Suunnittelun käynnistäminen ja sitä koskevat päätökset	17
4.3 Osallistuminen ja yhteistyö	18
4.4 Asemakaavan tavoitteet	18
4.5 Asemakaavaratkaisun vaihtoehdot ja niiden vaikutukset	19
5 ASEMAKAAVAN KUVAUS	21
5.1 Kaavan rakenne	21
5.2 Ympäristön laatua koskevien tavoitteiden toteutuminen	22
5.3 Aluevaraukset	22
5.4 Kaavan vaikutukset	22
5.7. Nimistö	26
6 ASEMAKAAVAN TOTEUTUS	27
6.1 Asemakaavatyöhön osallistuneet	27

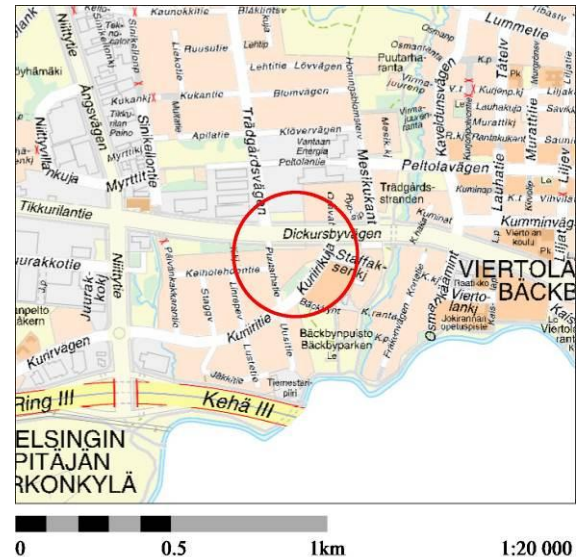
1.2 Kaava-alueen sijainti

Kaavamuutosalue sijaitsee Koivuhaan kaupunginosassa Puutarhatien ja Kuriirikuja välissä, Tikkurilantien eteläpuolella.

Kaavamuutos koskee kahta kiinteistöä: 92-68-143-7 ja 92-68-143-8.

Kaavamuutosalue Tikkurilan ilmakuvalla 2013.

1.3 Kaavamuutoksen nimi ja tarkoitus

Asemakaavamuutos Kuriirikuja 3, työnumero 002202.

Kaavamuutoksen tarkoituksena on Tikkurilan kaupunginosan maankäytön tehostaminen ja asukasmäärän lisääminen. Asemakaavamuutoksella ajantasaistetaan asemakaava vastaamaan kohteeseen hyväksyttyjä poikkeuslupia: erillispientalojen korttelialue (AO) muutetaan asuinkeuhkotalojen ja pientalojen korttelialueeksi (AKR).

Kaava-alueen kokonaispinta-ala on noin 0,48 ha. Kaavamuutoksen myötä alueen rakennusoi-
keus kasvaa noin 480 k-m². Suunniteltu aluetehokkuus asuinkeuhkotalojen ja pientalojen kort-
telialueella (AKR) on $e=0,35$. Uusia asukkaita tulee noin 40.

1.4 Luettelo selostuksen liiteasiakirjoista

- Asemakaavan seurantalomake 10.11.2014
- Asemakaavan muutosehdotus ja poistettavat merkinnät 10.11.2014
- Asemakaavamerkinnät ja määräykset 10.11.2014
- Osallistumis- ja arviointisuunnitelma 09.09.2014 (Erillinen asiakirja)

1.5 Luettelo muista kaavaa koskevista asiakirjoista, taustaselvityksistä ja lähdemateriaalista

- Poikkeamislupa nro 68-0034-12-POP
- Poikkeamislupa nro 68-0095-12-POP
- Vantaan yleiskaavan meluselvitys. Ramboll Finland Oy, 2007.
- Vantaan kaupungin ympäristömeludirektiivin mukainen meluselvitys. Sito Oy, 2012.

2 Tiivistelmä

2.1 Kaavaprosessin vaiheet

- Kaava-alueelle tuli 25.8.2008 vireille kaavahanke työnumerolla 002002. Hankkeessa käsiteltiin koko korttelin kehittämistä. Tuolloin kaavahanke kuitenkin keskeytyi, sillä kaikilla korttelin maanomistajilla sillä erää ei ollut tarvetta muuttaa kaavaa omalta osaltaan. Kiinteistöjen 92-68-143-7 ja 92-68-143-8 rakentaminen mahdollistui poikkeamispäätöksin (24.5.2012 ja 21.3.2013).
- Asemakaavamuutoshakemukset 002202 ja 002203 on tehnyt As Oy Tikkurilan Tiara ja As Oy Tikkurilan Kruunu edustajanaan Mestarinikkarit Oy. Kaavamuutoshakemukset on kirjattu saapuneeksi 21.5.2013. Kaavamuutoshakemuksissa esitettiin, että erillispientalojen (AO) korttelialuetta muutetaan asuinkerrostalojen ja pientalojen korttelialueeksi (AKR) ja lisäksi kaavamääräyksiä tarkennetaan. Asemakaavamuutoksella on tarkoitus ajantasaistaa asemakaava vastaamaan kohteeseen hyväksyttyjä poikkeuslupia. Molemmat kaavahakemukset käsitellään samalla kaavahankkeen työnumerolla 002202.
- Kuriirikuja 3:n asemakaavamuutostyö käynnistyi 09.09.2014 työnumerolla 002202. Kaavamuutostyön vireille tulosta tiedotettiin Vantaan Sanomissa 06.09.2014 ja Vantaan kaupungin asukaslehdessä 11.10.2014 sekä kirjeellä maanomistajille, naapureille ja viranomaisille. Mielipiteet pyydettiin 06.10.2014 mennessä. (MRL 62 §)
- Kaavamuutosta on laadittu yhteistyössä As Oy Tikkurilan Tiara ja As Oy Tikkurilan Kruunu/Mestarinikkarit Oy kanssa. Pohjana on ollut Arkkitehtuuri Oy Lehtinen Miettyusen laatimat rakennuslupapöytäkirjat.
- Kaupunkisuunnittelulautakunta päättäneen 10.11.2014 asettaa kaavan MRA 27 §:n mukaisesti nähtäville 30 päivän ajaksi ja valtuuttaa kaupunkisuunnittelun pyytämään kaavavaihdoksesta lausunnot.
- Kaavamuutoksen hyväksyy kaupunginvaltuusto (tarkistettu 09.02.2015).
- Kaavamuutosta voi seurata myös kaupunkisuunnittelun kotisivuilta osoitteessa: http://www.vantaa.fi/fi/kaavoitus_ja_maankaytto

2.2 Asemakaavan muutos

Erillispientalojen korttelialue (AO) muutetaan asuinkerrostalojen ja pientalojen korttelialueeksi (AKR). Kaavamuutoksen myötä ajantasaistetaan asemakaava poikkeamispäätösten mukaisen ratkaisun mukaisesti. Poikkeamispäätöksellä on mahdollistettu kahden uuden rivitalon ja yhden uuden asuinkerrostalon rakentaminen. Uudet asuinrakennukset ovat korkeudeltaan 2-kerroksisia. Voimassa olevan asemakaavan rakennusoikeus kasvaa 480 k-m². asuin ja pientalojen (AKR) korttelialueen tehokkuudeksi tulee $e=0,35$.

2.3 Asemakaavan toteuttaminen

Uudisrakennukset on jo rakennettu poikkeamispäätöksen (25.4.2012 ja 21.3.2013) ja rakennuslupan (24.5.2012 ja 25.4.2013) perusteella. Maankäyttösopimuksen mukaiset korvaukset on veloitettu poikkeamispäätöksen yhteydessä.

3 Lähtökohdat

3.1 Selvitys suunnittelualueen oloista

3.1.1 Alueen yleiskuvaus

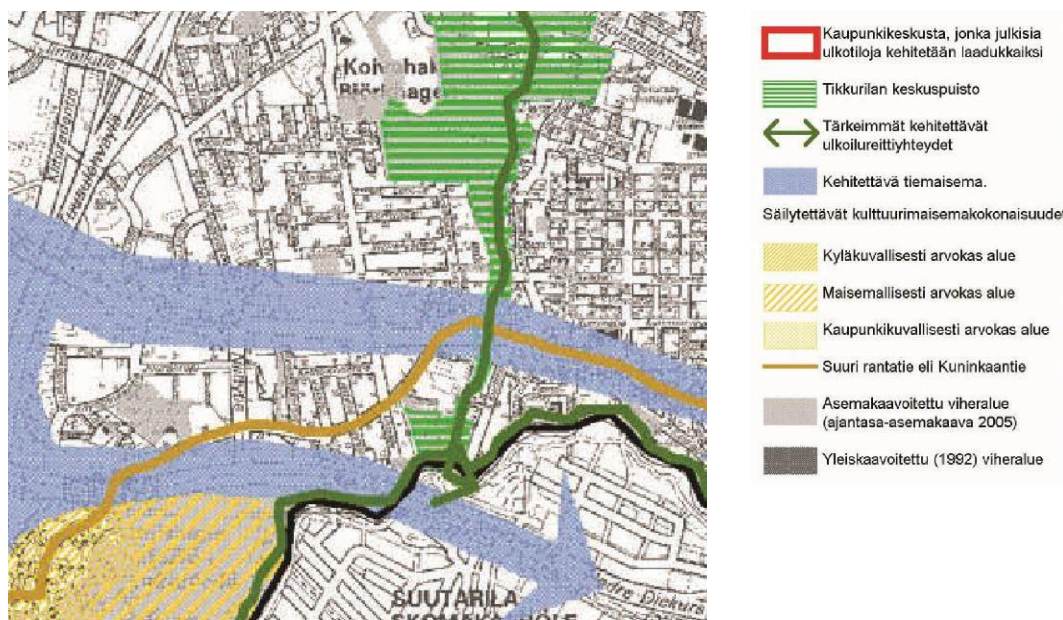
Alue sijaitsee Koivuhaan eteläosassa. Alue on liikenteellisesti ja joukkoliikenteellisesti erinomaisella paikalla isojen liikenneväylien, Kehä III:n ja Tuusulanväylän tuntumassa. Kaavamuutosalueen pohjoispuolella on vilkasliikenteinen ja bulevardimaiseksi katuyhteydeksi tavoiteltava Tikkurilantie. Kehä III ja Tuusulanväylä ovat alle kilometrin päässä. Idässä sijaitsee Tikkurilan keskusta palveluineen ja lännessä lentokentän ja Aviapoliksen alue. Luoteispuolella on Koivuhaan yritysalue.

Alue määriteltiin vielä vuoden 1992 yleiskaavassa lentomelualueeksi, minkä takia siellä ei ennestään ole kehitetty tiiviimpää kaupunkirakennetta. Vuoden 2006 yleiskaavassa aluetta eivät enää koske meluarvot ylittävä lentomelu, sillä lentoreittien lisäksi konekanta on muuttunut. Siten kaava-alueen kehittäminen tiiviimmän asumisen kohteena on mahdollista.

Maisemallisesti keskeisiä kohteita kaava-alueen lähiympäristössä ovat historiallinen Suuri rantatie, kehitettävä Tikkurilantien tiemaisema sekä läheinen Tikkurilan keskuspuisto ja joenvarren ulkoilureittiyhteys.

3.1.2 Luonnonympäristö

Maisemakuva ja – rakenne

Ote maisemallisesta kehityskuvasta, Tikkurilan kehityskuva 2006.

Alue sijoittuu Keravanjoen ja Kylmäoan laakson savitasangolle. Vuonna 1870-1871 mitatussa Senaatin kartassa näkyy, että alue on ollut osin peltoa ja osin niittyä. Kaava-alue on sijainnut Suuren rantatien varrella.

Nykyään vanhat peltoalueet ovat kasvaneet umpeen. Korttelin piha-alueilla on puutarhakasvilisua ja Kuriirikujan varressa ryhmä isoja mäntyjä. Korttelin keskellä on pintavesistä muodostunut lampi.

Kaavamuutosalue sijaitsee Kylmäojan valuma-alueella, lähellä Keravanjoen liittymiskohtaa. Kylmäojan valuma-alue kuuluu Keravanjoen valuma-alueeseen. Alue ei ole pohjavesialuetta.

Luonnonolot ja -arvot

Kaavamuutosalue on ollut piha-alueena jo 1930-luvulta lähtien. Itäosassa puusto on saanut kasvaa vapaasti 1980-luvulta nykyisten uudisrakennusten rakentamiseen saakka, 2010-luvulle. Naapurikiinteistöllä Kuriiritien varressa on komeita mäntyjä.

Alue on tasainen: korttelin maaston korot vaihtelevat +14,3 ja 16,0 metrin välillä ja kaava-alueen maasto noin +15,0 ja +15,8 metrin välillä. Kaavamuutosalueen eteläpuolella sijaitsevan lammen pinta on korkeudella +13,4.

Kaavamuutosalueella ei ole merkittäviä luonnonarvoja.

Maaperä

Kaavamuutosalue on savialuetta (Sa), Kaavamuutosalue sijaitsee Viertolan laajan savialueen alueella. Heikosti kehittyneen kuivakuorikerroksen alla olevan pehmeän savikerroksen paksuus on noin 5-10 metriä. Savikerros on kuormitettaessa voimakkaasti kokoonpuristuvaa. Saven leikkauslujuus on alhainen, paikoin alle 10 kPa. Alimmana maakerroksena on tiiviydeltään vaihteleva kerrostuma hiekkaa, soraa ja moreenia. Pohjaveden painetaso on noin 2 metrin syvyydellä maanpinnasta eli noin 0,5 metriä alkuperäisen tason alapuolella. Savikko saattaa siten olla hitaan painuman tilassa ilman ulkoista kuormitustakin, mikä tulee ottaa huomioon tonttijohtojen ja piha-alueiden suunnittelussa.

Rakenteiden perustaminen

Talot on perustettu paaluilla kovaan pohjaan. Paalupituudeksi on arviolta 8-14 metriä nykyisestä maanpinnasta. Tonttijohtojen ja liikennöitävien alueiden perustamisessa voidaan joutua pohjanvahvistustoimenpiteisiin. Mahdollisten kellareiden kuivatuksella ei ympäristön painuma-herkkyyden vuoksi sallita pohjavedenpinnan pysyvää alentamista.

3.1.3 Rakennettu ympäristö

Väestön rakenne ja kehitys kaupunginosassa

Koivuhaan kaupunginosassa oli vuoden 2014 alussa 1960 asukasta. Väkiluku on pysynyt vakaana viimeisen kymmenen vuoden aikana. Väestön ennustetaan kasvavan noin 2600:aan vuoteen 2024 mennessä. Koivuhaassa kouluikäisiä asuu hieman keskimääräistä vähemmän, mutta muuten ikärakenne on aika tasapainoinen. Ikärakenteen ennustetaan säilyvän nykyisen kaltaisena (Tilastokeskus ja Vantaan väestöennuste 2014).

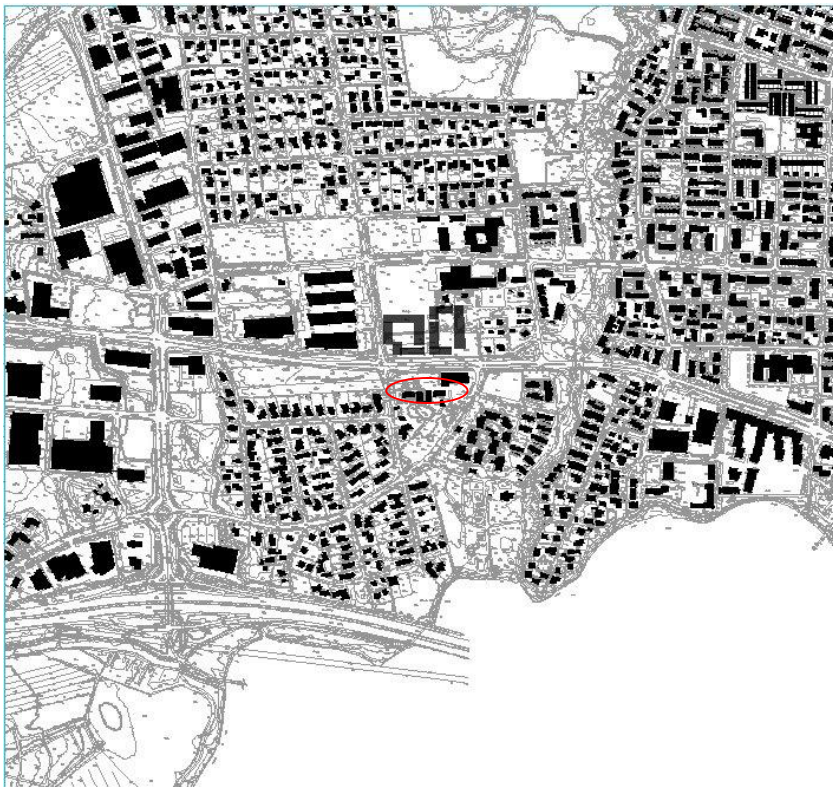
Yhdyskuntarakenne ja rakennettu kulttuuriympäristö

Kaavamuutosalue sijaitsee Koivuhaan kaupunginosan eteläpäässä.

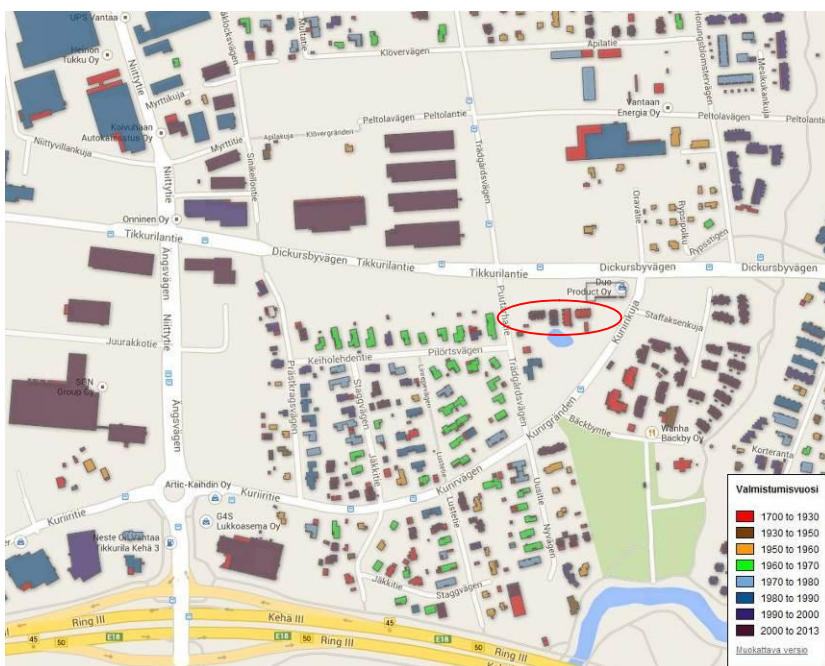
Korttelissa 68143 on ollut rakentamista jo vuoden 1933 pitäjänkartassa. Korttelin länsipuolelle on syntynyt osittain jo 50-luvulla, mutta pääosin 60-luvulla ja sen jälkeen pientalorakentamista. Kaava-alueen itäpuolen kerrostalot ja luoteenpuoleinen Koivukylän yrityskeskus on rakennettu 2000-2010-luvuilla. Tikkurilantien pohjoispuolelle rakennetaan parhaillaan kerrostaloja.

Kuriirikujan länsipuolella sijaitsee vuonna 1889 valmistunut Bäckbyn kartano, joka on Museoviraston inventoinnissaan vuonna 2005 mainitsema kylätontti.

Korttelissa on ollut ennestään omakotitalo (rak.vuosi 1922) ja paritalo (rak.vuosi 1983) sekä nyt 2010-luvulla rakentunut liike- ja varastorakennus. Korttelin asemakaavassa on lisäksi toistaiseksi rakentumattomia liike- ja toimistorakennusten (KTY) tontteja.

Kaavamuutosalueen rakentamisen suhde ympäröivään kaupunkirakenteeseen.

Rakennuskannan ikää Google Maps-palvelun päällä [Helsinki Region Infoshare](#) (Jani Hannén, 2013). Tikkurilantien pohjoispuolelle parhaillaan rakentuvat kerrostalot puuttuvat vielä kartalta.

Kaupunkikuva

Kaavamuutosalue sijaitsee pientalo-, kerrostalo ja teollisuusrakentamisen risteyskohdassa, toisaalta historiallisen Kuninkaantien ja tulevaisuudessa kehittyvän Tikkurilantien äärellä.

Kuvia kaava-alueen lähiympäristöstä, 2014.

Palvelut ja työpaikat

Kaavamuutosalueen lähistöltä, noin kilometrin säteeltä löytyvät mm. Viertolan peruskoulu ja muutamia päiväkoteja ja musiikkiopisto. Muutamien kivijalkaliiketilojen lisäksi lähialueen kaupalliset palvelut keskittyvät noin 1,5 kilometrin päähän Tikkurilan keskusta Kielotien varteen, Tikkuraille ja asemakeskuksen läheisyyteen sekä Tammiston-Pakkalan alueelle. Kuriiritien ja Niittytien risteyksessä on päivittäistavarakauppa.

Keskeisten väylien risteyksessä sijaitsevassa Koivuhaassa on paljon yritysalueita. Vuonna 2011 Koivuhaassa oli liki viidennes Tikkurilan suuralueen työpaikoista, 4094 työpaikkaa. Suurimpia yrityksiä ovat Heinon Tukku Oy, Ajasto Oy:n painotalo sekä Vantaan Energia. Koivuhakaan on syntynyt yksi pääkaupunkiseudun autokaupan keskuksista.

Virkistys

Kaava-alueen läheisyydessä on useita puistoalueita ja niitä pitkin pääsy Keravanjoen laajan virkistysreitin varteen.

Parin sadan metrin päässä kaava-alueesta itään on Kylmäoan varren kapea virkistysalue, joka yhdistää Tikkurilan keskuspuiston Keravanjoen rantaan. Keravanjoen rantaan on noin 400 metriä, jota kautta on yhteydet laajempiin seudullisiin virkistysalueisiin.

Liikenne

Kaavamuutosalue sijaitsee keskeisten Tikkurilantien, Tuusulanväylän sekä Kehä III:n tuntumassa.

Kivistöstä lentokentän ja Tikkurilan keskustan kautta Vanhalle Porvoontielle ulottuva Tikkurilantie on Vantaan merkittävimpiä itä-länsisuuntaisia yhteyksiä. Tikkurilantie on tulevaa K2-bulevardia, joka yhdistää Lentoasemaa ja Tikkurilan keskustaa toisiinsa. Bulevardiajatuksen pohjalta Tikkurilantien varteen pyritään saamaan tiivistä kaupunkirakennetta.

Kevyt liikenne

Puutarhatietä lukuun ottamatta ympäröivillä katualueilla on kevyen liikenteen väylät ja niitä pitkin yhteys laajempaan kevyen liikenteen verkostoon.

Joukkoliikenne

Kaavamuutosalue on joukkoliikenteellisesti hyvin saavutettavissa. Alueelta on noin 1,5 kilometrin matka Tikkurilan asemalle. Lähimmät bussipysäkit ovat Tikkurilantien ja Puutarhatien risteuksen tuntumassa sekä Kuriirikujalla. Pysäkeiltä kulkevat Vantaan sisäiset linjat mm. Tikkurilan asemalle 46, 54, 55, 57, 60, 61, 68 ja seutulinja 611 Helsingin keskustaan.

Kaava-alue sijoittuu myös aivan Tikkurilantielle yleiskaavassa (kh 2007) linjatun pikaraitiotien tuntumaan.

Vesihuolto

Kaavamuutosalueella on rakennettu vesihuolto, johon uudisrakennukset on voitu kytkeä tonttijohdoilla. Kaava-alue kuuluu Tikkurilan painepiiriin, jonka yläsäiliö (tilavuus 6700 m³, HW = +80.00 ja NW = +72.00) sijaitsee Simonkylässä. Käyttövesi saadaan Pitkäkosken vedenpuhdistuslaitokselta Ylästön paineenkorotuspumppaamon kautta. Painetasot ovat: alin +72.00 ja ylin +85.00 mvp (merenpinnasta). Jätevedet johdetaan Keravanjoen ali Helsinkiin Suutarilan jätevesipumppaamolle ja sieltä Helsingin verkostossa Viikinmäen keskuspuhdistamolle.

Hulevesiviemäreitä on kaikilla ympäröivillä kaduilla. Kaava-alueen hulevedet johdetaan Tikkurilantien runkoviemäriin, joka laskee Kylmäojaan. Kylmäoja yhtyy Keravanjokeen. Tontin 7 sadevesiviemäri kulkee pohjoispuolella sijaitsevan kiinteistön 92-421-1-1652 kautta.

Kaukolämpö

Kaukolämpöverkko ulottuu alueelle.

Ympäristöhäiriöt

Tieliikennemelu

Kaava-alueen rakennukset on toteutettu vuosina 2012 ja 2014. Kaava-alueen uudisrakennuksissa on käytetty asemakaavan voimassaolevia melumääryksiä: "asuinhuoneiden ulkokuoren äänieristys liikennemelua vastaan on oltava vähintään 40 dB ja työhuoneiden vastaavan arvon on oltava vähintään 38 dB."

Valtioneuvoston päätöksellä melutason ohjearvoista (993/1992) A-painotettu ekvivalenttitaso LAeq saa enintään olla asuinhuoneissa klo 7-22 (päiväohjearvo) 35 dB ja klo 22-7 (yöohjearvo) 30 dB. Melutaso ei saa ylittää ulkona melun A-painotetun ekvivalenttitason (LAeq) päiväohjearvoa (klo 7-22) 55 dB eikä yöohjearvoa (klo 22-7) 50 dB. Uusilla alueilla on melutason yöohjearvo kuitenkin 45 dB.

Vantaan yleiskaavan yhteydessä tehtiin meluselvitys (26.2.2007) vuoden 2005 tilanteesta sekä ennusteen vuodelle 2030. Kaava-alue kuuluu yleiskaavassa täydennysrakentamiselle suositeltuihin alueisiin, jotka ovat osittain lasketuilla melualueilla. Yleiskaavan meluselvityksen mukaan melu voidaan huomioida rakennusten sijoittelussa. Osalla alueita on mahdollisesti tehtävä erillisiä meluntorjuntarakenteita. Parvekkeet ja piha-alueet tulee suunnata pois päin meluisista kaduista. Myös asuinhuoneistojen suunnittelussa voidaan pyrkiä sijoittamaan makuuhuoneet rakennuksen hiljaiselle puolelle.

Vantaan kaupungin ympäristömeludirektiivin mukaisessa meluselvityksessä (13.2.2012) nykytilanteen meluarvoja päivitettiin. Tämän selvityksen perusteella tieliikenteen suositellut meluarvot kaava-alueen ulkotiloissa eivät ylity, vaan jäivät alle 55 dB. Sisätilat vaativat edelleen melun huomioimista kaavamääräyksissä.

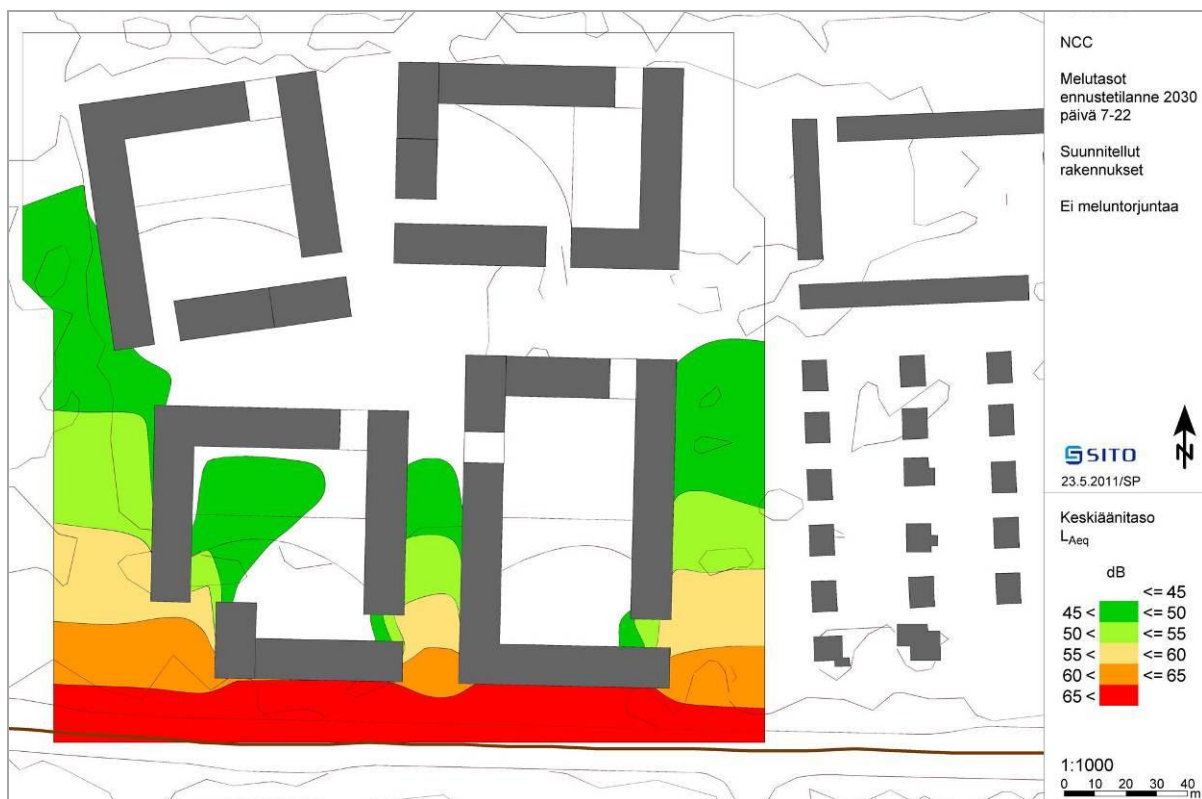
Sito Oy teki Tikkurilantien pohjoispuoliseen kortteliin 68161 oman meluselvityksen (23.5.2011). jossa on ennustettu tieliikennemelua kohteessa vuonna 2030.

Osa korttelin 68161 rakentamisesta on heti Tikkurilantien pohjoispuolella, 20 metrin päässä tiestä. Tikkurilantien lähimmillä julkisivuilla melutasot eivät ylitä yöllä 60 dB:ä, mutta päivällä julkisivuihin kohdistuu 66 dB:n keskiäänitaso LAeq. Vantaan kaupungin rakennusvalvonnan rakentamishojeen "Rakennuksen ulkovaipan ääneneristävyysvaatimukset" mukaan asuinhuoneiden ulkokuoren ääneneristävyysdelta L tieliikennemelua vastaan on oltava vähintään 35 dB. Kuriirikuja 3:n/Puutarhatie 3:n rakennukset on tehty ulkokuoreltaan vielä tätä eristävämmiä ja sijaitsevat kauempana Tikkurilantiestä.

Korttelin 68161 piha-alueilla melutasot jäävät päivällä alle ohjearvon 55 dB, ja suurelta osin melutasot ovat alle 45 dB. Yöllä melutasot jäävät alle 45 dB:n, mikä on uusien asuinalueiden yöajan ohjearvo. Erillistä meluntorjuntaa ei tarvita. On kuitenkin huomioitava, että lähinnä Tikkurilantietä sijaitseville julkisivuille ei tulisi rakentaa parvekkeita. Muille seinustoille parvekkeet voidaan rakentaa, mutta ne tulisi lasittaa niiltä osin kuin ohjearvot (päivällä 55 dB ja yöllä 45 dB) ylittävät.

Tässä yleiskaavatasoista ennustetta tarkemmassa selvityksessä päiväarvojen yli 55 dB:n melukäyrien on arvioitu ulottuvan noin 60 metrin päähän tien keskiviivasta ja yöarvoilla yli 45 dB:n käyrän noin 80 m päähän keskiviivasta. Kuriiritie 3/Puutarhatie 3:n rakennuksia ulottuu lähimmillään 55 metrin päähän Tikkurilantiestä. Piha-alueet on kuitenkin pääosin suunnattu pois päin Tikkurilantiestä. Lisäksi pohjoispuoliselle tontille on asemakaavan mukaan mahdollista

rakentaa kolmikerroksinen rakennus, joka toteutuessaan pienentää meluarvoja piha-alueilla huomattavasti.

Vertailua varten meluennuste 2030 Tikkurilantien pohjoispuoliselle korttelille 68161. Päiväarvot. SITO 23.5.2011.

Vertailua varten meluennuste 2030 Tikkurilantien pohjoispuoliselle korttelille 68161. Yöarvot. SITO 23.5.2011.

Raideliikenteen melu

Kaava-alueelle ei ulotu raideliikenteen melua.

Lentomelu

Uusi asuinrakentaminen sijoittuu kokonaisuudessaan yleiskaavan mukaiselle lentomelualueelle m3, mikä tarkoittaa, että lentomelun tasot alueella ovat Lden indeksillä ilmaistuna välillä Lden 50-55 dB. Uudet rakennetut pysäköintipaikat korttelialueen länsiosassa sijoittuvat osittain lentomelualueelle m2. Melualueella m2 (Lden 55-60 dB) ei sallita uuden asutuksen tai muiden sellaisten toimintojen sijoittamista, jotka ovat herkkiä melun haitoille. Alueella jo olevan asutuksen ja melulle herkän muun toiminnan säilyttäminen, korjaaminen tai vähäinen täydentäminen on mahdollista.

Vantaan kaupungin rakentamisvalvonnan rakentamisohteen "Rakennuksen ulkovaipan lentomelun ääneneristysvaatimukset" mukaan m3-alueella asuinhuoneiden kattorakenteiden, ulkoseinien sekä ikkunoiden ja muiden rakenteiden tulee olla sellaisia, että lento- ja liikennemelun ulko- ja sisämelutasojen erotus ΔL on vähintään 32 dB. Liike- ja toimistohuoneiden ulkovaipan äänen eristysvaatimus voi olla 5 dB alempi.

Pilaantuneet maat

Korttelissa 68143 on aikanaan sahatoiminnan takia pilaantuneita maita KTY-tontin kohdalla. Maaperätutkimuksissa on todettu kynnysarvon ylittäviä pitoisuuksia arseenia ja nikkeliä sekä alemman ohjearvon niukasti ylittävä pitoisuus arseenia.

Korttelin pohjoisosassa on sijainnut kasvihuoneita. Kasvihuoneiden alueelle on rakennettu uudisrakennuksia vuonna 2014.

Seveso II– kohteet: Kemikaaleja käsittelevät ja varastoivat tuotantolaitokset

Seveso II-direktiivin mukaan vaarallisia kemikaaleja laajamittaisesti käsittelevästä ja varastovasta laitoksesta tulee huomioida kaavoituksessa. Okmetic Oy:n tuotantolaitos sijaitsee yli 900 metrin päässä kaava-alueesta.

Okmetic on 10.5.2012 teettänyt seurausanalyysin kolmen 200 litran fluorivetyhappotynnyrin samanaikaisesta rikkoontumisesta ja leviämisestä pihamaalle. Kuvattu tapaus edustaa pahinta mahdollista skenaariota tuotantolaitoksella. Selvityksen mukaan AEGL-3 (60 min) pitoisuus ulottuu 190 metrin päähän ja AEGL-2 (60 min) pitoisuus 265 m päähän päästölähteestä. Tuke- sin oppaassa tuotantolaitosten sijoittamisesta on selostettu, mitä nämä pitoisuudet tarkoittavat käytännössä ja miten terveysvaara voi arvioida.

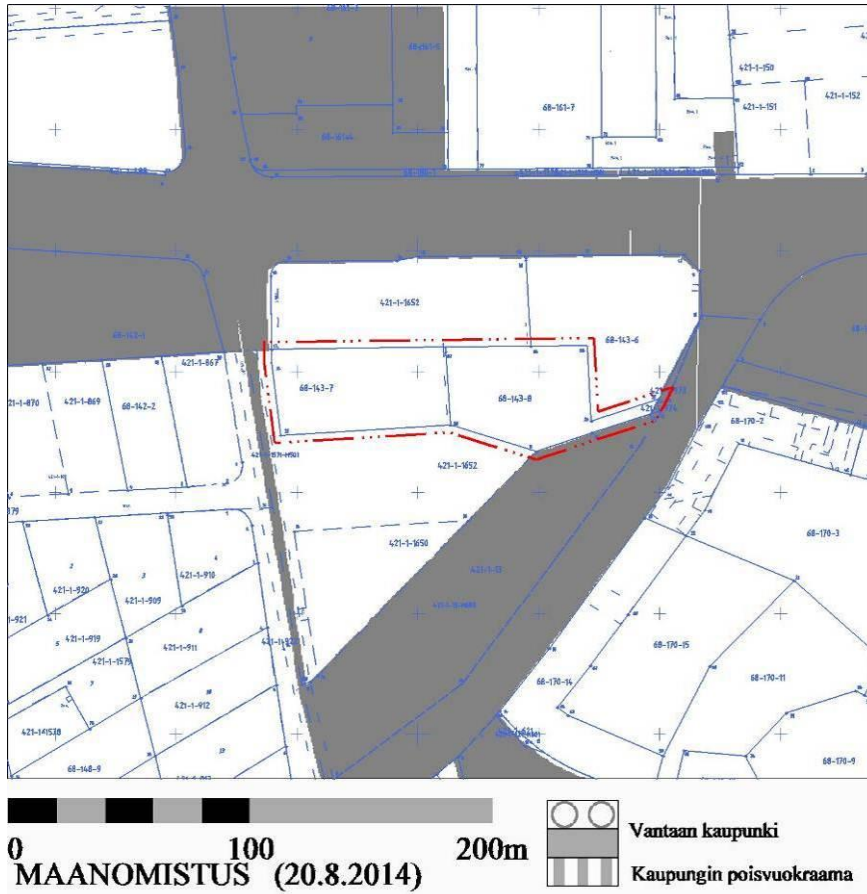
Tässä tapauksessa kaavahanke sijaitsee kuitenkin huomattavan etäällä onnettomuustilanteen vaara-alueista, joten Tukes ei näe tarvetta asettaa mitään rajoituksia kaavoitukselle (Timo Talvitie, 27.8.2014).

Sosiaalinen ympäristö

Tikkurilan palvelualueen väestön sosiaalisen rakenteen piirteisiin kuuluu mm. aikuisvaltaisuus, yksin eläminen, lapsettomat avopariperheet ja työttömyys. Tikkurilan palvelualue on myös muuttoliikenteen aluetta, mikä vaikuttaa hyvinvoinnin taustatekijöihin kuten juurtumiseen, ihmissuhteisiin ja yhteisöllisyyteen.

3.1.4 Maanomistus

Alueen maanomistajia ovat As Oy Tikkurilan Kruunu ja As Oy Tikkurilan Tiara/Mestarinikkarit Oy. Vantaan kaupungin maanomistus on merkitty karttaan harmaalla.

3.2 Suunnittelutilanne

3.2.1 Kaava-aluetta koskevat suunnitelmat, päätökset ja selvitykset

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Valtioneuvoston 30.10.2000 päättämien (tarkistettu 13.11.2008) valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden erityistavoitteena on mm., että asuin-, työpaikka- tai palvelutoimintojen alueita ei sijoiteta irrallseen olemassa olevasta yhdyskuntarakenteesta.

Helsingin seutua kehitetään kansainvälisesti kilpailukykyisenä valtakunnallisena pääkeskuksena luomalla edellytykset riittävälle ja monipuoliselle asunto- ja työpaikkarakentamiselle, toimivalle liikennejärjestelmälle sekä hyvälle elinympäristölle. Helsingin seudulla edistetään joukkoliikenteeseen, erityisesti raideliikenteeseen tukeutuvaa ja eheytyvää yhdyskuntarakennetta. Hanke on näiden tavoitteiden mukainen.

Maakuntakaava (YM 8.11.2006, 2. vaihemaakuntakaava, maakuntavaltuusto hyväksynyt 20.3.2013)

Uudenmaan maakuntakaavassa alue on osoitettu taajamatoimintojen alueeksi. Vahvistamattomalla 2. vaihemaakuntakaavalla alue on erityisesti osoitettu tiivistettäväksi. Molemmissa maakuntakaavan vaiheissa Kuriirikuja on merkitty kulttuuriympäristön tai maiseman kannalta tärkeäksi tieksi. Kaava-alueen länsiosa kuuluu lentomelualueeseen 2. Keravanjoen ja Kylmä-

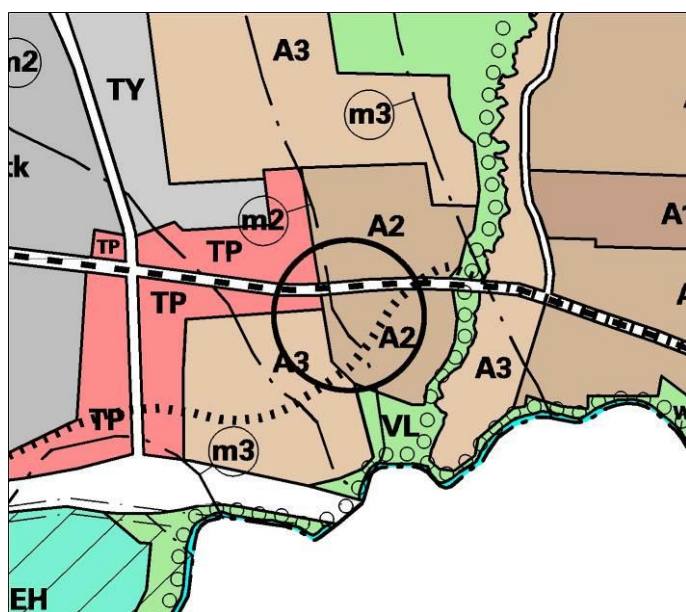
ojan varteen on osoitettu viheryhteystarve. Ympäristöministeriö on vahvistanut uudenmaan maakuntakaavan 8.11.2006, vuonna 2013 hyväksytty 2. vaihemaakuntakaava on vielä vahvistettavana. Kaavahanke on maakuntakaavan mukainen.

Ote epävirallisesta maakuntakaavojen yhdistelmäkartasta, jossa on kuvattu molemmat maakuntakaavan vaiheet.

Yleiskaava (KV 17.12.2007)

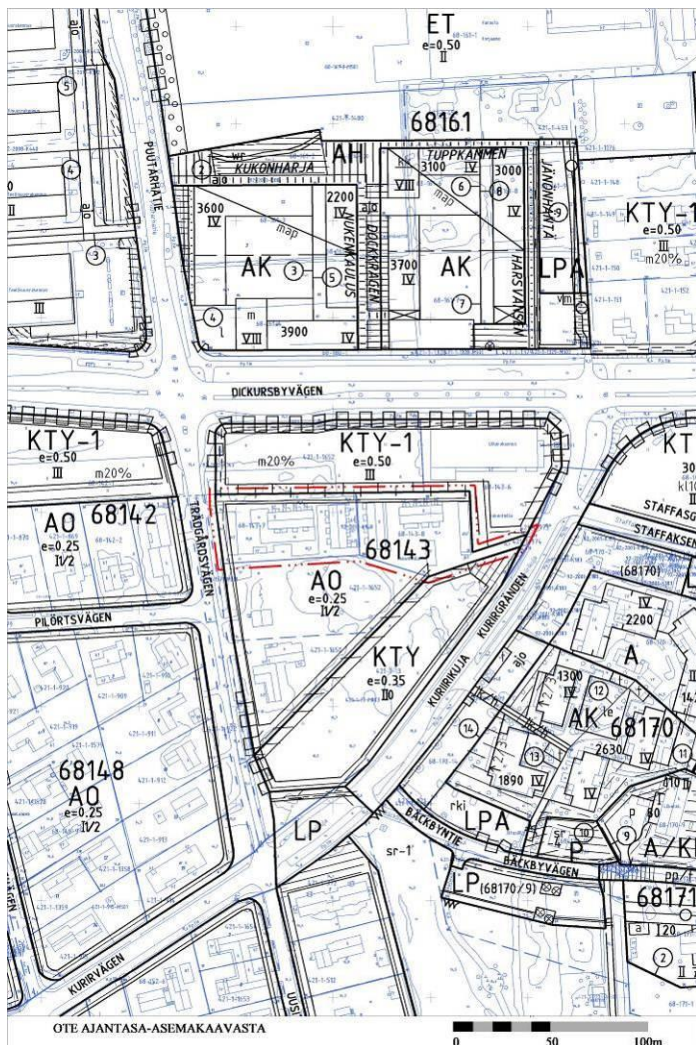
Alue on merkitty yleiskaavaan matalaksi ja tiiviiksi asuntoalueeksi (A2). Alueelle saa rakentaa ensisijaisesti pienkerrostaloja ja kytkettyjä pientaloja. Alueella voidaan sallia asuin ympäristöön soveltuvia työtiloja. Alue on lentomeluvyöhykkeellä m3 ja korttelin länsireuna lentomelu-
vyöhykkeellä m2. Kuriirikuja on osoitettu historialliseksi tieksi. Tikkurilantielle on osoitettu pika-
raitiotievaraus. Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt yleiskaavan 17.12.2007. Kaavahanke on
yleiskaavan mukainen.

0 0.5 1km 1:20 000

Ote yleiskaavasta

Asemakaava (SM 30.12.1998, KV 3.11.1998)

Ote voimassa olevasta asemakaavasta

Alueella voimassa oleva asemakaava nro 681000 (KOIVUHAKA 3 C) on vahvistunut sisäasiainministeriön päätöksellä 30.12.1998. Suunnittelualue on osoitettu siinä erillispientalojen korttelialueeksi (AO). Kortteliin sijoittuu myös liike- ja toimistorakennusten ja/tai ympäristöä häiritsemättömien teollisuus- ja varistorakennusten korttelialuetta (KTY-1).

Vantaalla voimassa oleva kokeilulaki (Laki kevennettyjen rakentamis- ja kaavamääräysten kokeilusta 21.12.2010/1257) mahdollistaa suuremman rakennusoikeuden myöntämisen ja voimassa olevaa kaavaa tiiviimmän ratkaisun. Kaavamuutoksella kiinteistön pääkäyttötarkoituksena tulee jatkumaan asuminen.

Rakennusjärjestys

Vantaan kaupungin rakennusjärjestys on kaupunginvaltuuston hyväksymä 15.10.2011 ja tullut voimaan 01.01.2011.

Rakennuskielto

Alueella ei ole rakennuskieltoa.

Muut suunnitelmat

Tikkurilan kehityskuva, 1.2.2006.

Kehityskuvaan laaditun kaupunkikuva-analyysin mukaan kaava-aluetta ympäröivä pientaloalue on arvotettu kehityskelpoiseksi ympäristöksi, jolla on hoidettu kokonaisilme ja ihmiselle miellyttävä mittakaava. Hienovaraisesti kehittämällä alueelle voidaan luoda korkealaatuista, yhte näistä kaupunkikuvaa. Tikkurilantien pohjoispuoli sen sijaan määriteltiin kehityskuvassa korjattavaksi ympäristöksi, jonka yleisilme on epäsiisti ja ihmisen mittakaava puuttuu. Ympäristö vaatii erityisiä kehittämistoimenpiteitä. Tikkurilantien pohjoispuolelle rakentuukin parhaillaan asuinkerrostaloja, joten ympäristö kehittyy asutummaksi.

K2 Vantaa, selvitys kaupunkibulevardin idealuonnoksesta Tikkurilantielle, Arkkitehtitoimisto Kai Wartiainen, 29.1.2002.

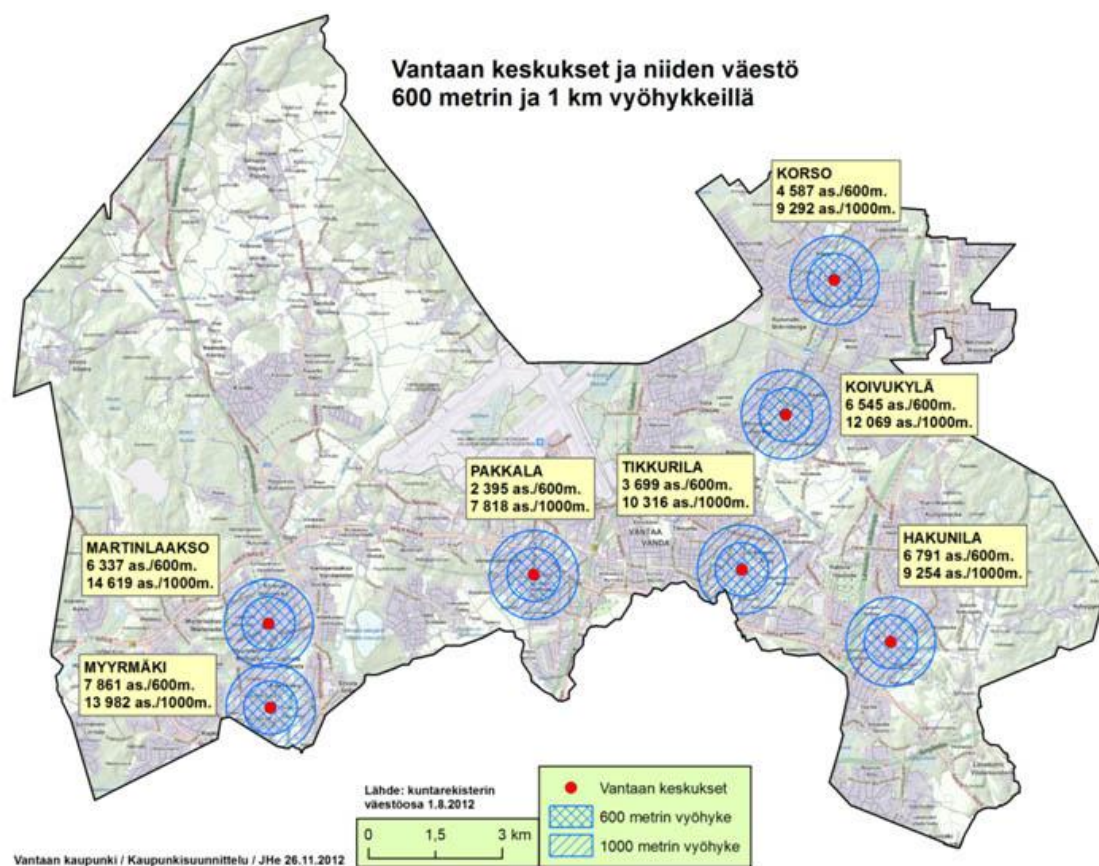
- Tikkurilantie on tulevaa K2-bulevardia, joka yhdistää Lentoasemaa ja Tikkurilan keskustaa toisiinsa. Väylään liittyy pikaraitiotien linjaus.
- Bulevardiajatuksen pohjalta Tikkurilantien varteen pyritään saamaan tiivistä kaupunkirakennetta ja maantasoon toimintoja, joilla syntyy kaupunkielämää.

4 Asemakaavan suunnittelun vaiheet

4.1 Asemakaavan suunnittelun tarve

Valtion ja Helsingin seudun kuntien välisen maankäytön asumisen ja liikenteen (MAL) aiesopimuksen vuosille 2012-2015 sekä Vantaan asunto-ohjelman 2009-2017 tavoitteena on 2000 uuden asunnon rakentaminen vuosittain Vantaalle. MAL-neuvotteluissa syksyllä 2014 asunto-tuotantotavoitetta on nostettu vielä 25 %. Sekä asunto- että työpaikkarakentamista painotetaan joukkoliikennekäytävien ja keskustojen läheisyyteen.

Kaava-alue sijaitsee keskeisellä paikalla Tikkurilantien, Tuusulanväylän ja Kehä II:n tuntumassa hyvien joukkoliikenneyhteyksien äärellä. Lentomelun vaikutuksen vähennyttä alueen tiivistäminen on tullut ajankohtaiseksi.

4.2 Suunnittelun käynnistäminen ja sitä koskevat päätökset

Asemakaavamuutoshakemukset on tehnyt As Oy Tikkurilan Tiara ja As Oy Tikkurilan Kruunu/Mestarinikkarit Oy. Kaavamuutoshakemukset on kirjattu saapuneeksi 21.5.2013. Asemakaavamuutostyö on ollut kaupunkisuunnittelun työohjelmassa vuosina 2008 ja 2009 laajempaan kokonaisuutena (työnro. 002002). Tuolloin kaavahanke kuitenkin keskeytyi, koska kaikki korttelin maanomistajat eivät kokeneet muutosta tarpeelliseksi. Kahden kiinteistön osalta vastaavat muutokset tehdään asemakaavaan nyt koskevan poikkeamispäätöksen pohjalta.

4.3 Osallistuminen ja yhteistyö

4.3.1 Osalliset

- Kaavamuutoksen hakijat
- Alueen maanomistajat ja maanvuokraajat
- Viereisten ja vastapäisten alueiden omistajat ja vuokralaiset (naapurit)
- Kaupunginosan tai lähialueen asukkaat, yritykset ja työntekijät, asukas- ym. yhdistykset
- Kaupungin asiantuntijaviranomaiset
- Valtion viranomaiset: Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, Liikennevirasto (rautatie- ja vesialueet), Museovirasto jne.
- Rajoittuvat naapurikunnat
- Muut viranomaiset ja yhteisöt: Uudenmaan liitto, HSY, HSL, TUKES, tietoliikenneverkkoja ylläpitävät yhtiöt Vantaan Energia Oy, Fingrid Oy, Gasum Oy, Elisa Oyj jne.
- Kunnan jäsenet ja ne jotka katsovat olevan osallisia.

4.3.2 Vireilletulo

Ilmoitus kaavoituksen vireille tulosta on annettu 06.09.2014 työnumerolla 002202.

Asemakaavamuutoksen alkamisesta on tiedotettu jokaiseen Vantaan Sanomissa 6.9.2014, jokaiseen vantaalaiseen kotiin jaettavassa Vantaan kaupungin asukaslehdessä 01.11.2014 sekä kirjeitse (MRL 62§) maanomistajille, naapureille ja viranomaisille.

4.3.3 Osallistuminen ja vuorovaikutusmenettelyt

MRL 63§:n mukainen asemakaavan muutoksen nro 002202 osallistumis- ja arviointisuunnitelma valmistui 05.09.2014. Alueen asukkaiden ja muiden osallisten mielipiteitä kuultiin MRL 62§:n mukaisesti. Määräaikaan 06.10.2014 mennessä tuli neljä lausuntoa. Museovirasto (25.09.2014), Helsingin seudun ympäristöpalvelut- kuntayhtymän HSY:llä (6.10.2014) sekä Vantaan kaupungin museolla (2.10.2014) ei lausuntojensa mukaan ollut kaavaan huomauttamista. Vantaan kaupungin kuntatekniikan keskuksen (06.10.2014) lausunnossa vaatimus meluselvityksen tekemisestä. Melu on kuitenkin huomioitu jo rakennusten sijoittelussa sekä kaavamääräyksissä.

4.3.4 Suunnitteluyhteistyö

Kaavamuutosta on valmisteltu yhteistyössä As Oy Tikkurilan Tiaran ja As Oy Tikkurilan Kruunun edustajana toimivan Mestarinikkarit Oy:n ja heidän konsulttinsa (Arkkitehtuuri Oy Lehtinen Miettunen) sekä Vantaan kaupungin asiantuntijoiden kanssa.

4.4 Asemakaavan tavoitteet

4.4.1 Lähtökohta-aineiston antamat tavoitteet

Asemakaavamuutosalue sijaitsee Tikkurilantien eteläpuolella lähellä Keravanjoen vartta.

Kaavaratkaisussa on huomioitu sijoittuminen erityyppisen ja eri vuosikymmenten rakentamisen risteyskohtaan sekä Tikkurilantien läheisyyteen. Kaava-alueen pohjoispuolella kulkeva vilkasliikenteinen Tikkurilantie asettaa uudisrakentamiselle vaatimuksia melutason osalta.

4.4.2 Kunnan asettamat tavoitteet

Vuonna 2013 hyväksytty 2. vaihemaakuntakaava sekä voimassa oleva yleiskaava (2007) ohjaavat alueen rakentamista nykyistä tehokkaammaksi. Kaavamuutoksen tavoitteena on yleiskaavan periaatteiden mukaisesti tehostaa alueen maankäyttöä kaupunkimaisemmalla asunorakentamisella.

Vantaan taloussuunnitelman 2013–2016 strategiset tavoitteet ovat mm. seuraavia:

- Edistetään toimivan ja kestäväan kaupunkirakenteen toteutumista kaupunkirakennetta eheyttämällä ja tiivistämällä, kestäviä liikkumismuotoja edistämällä.
- Koko kaupunkiorganisaatio osallistuu kaupunkikuvan kehittämiseen – kaupungin veto-voimaisuus asuinpaikkana paranee.

Vantaan arkkitehtuuristrategian (kv 30.1.2006) toimenpiteitä:

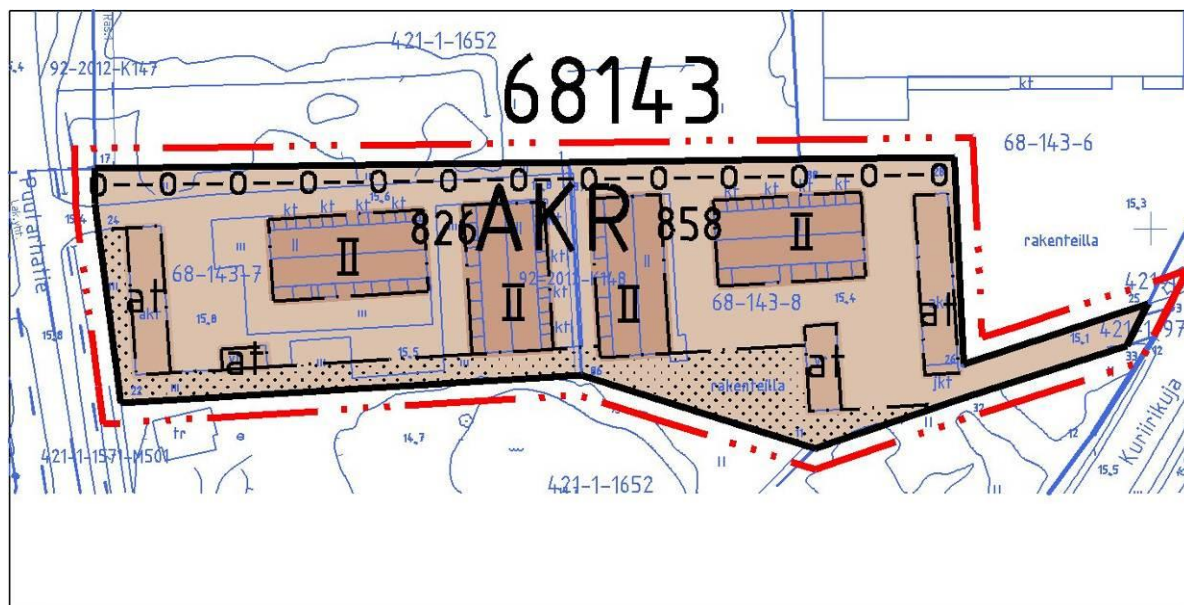
- uuden rakentamisen tulee vahvistaa vantaalaista identiteettiä, olla laadukasta ja edistää viihtyisän kaupunkiympäristön syntymistä.
- Suunnitellaan uudenlaisia asuntoja ja asuntoalueita.
- Kohennetaan olemassa olevaa ympäristöä.

4.5 Asemakaavaratkaisun vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

Kaavamuutoksella ajantasaistetaan alueen asemakaava vastaamaan poikkeamispäätösten (2012,2013) perusteella rakennettua kohdetta. Asemakaavan suunnittelun lähtökohtana käytiin Arkkitehtuuri Oy Lehtinen Miettusen tekemiä rakennuslupapiirroksia.

Valokuva uudisrakennuksesta elokuussa 2014.

Asemakaavaluonnos 28.8.2014.

Kohteeseen on toteutettu kaksikerroksisena kolme rivitaloa ja yksi luhtitalo. Pysäköintialueet sijoittuvat kahteen osaan tonttien kadunpuoleisiin reunoihin. Rakennuksissa on valkoinen lauterhoilu ja harjakatto. Pysäköinti sijoittuu katoksiin. Piharakennusten pintamateriaali vastaa asuinrakennuksia.

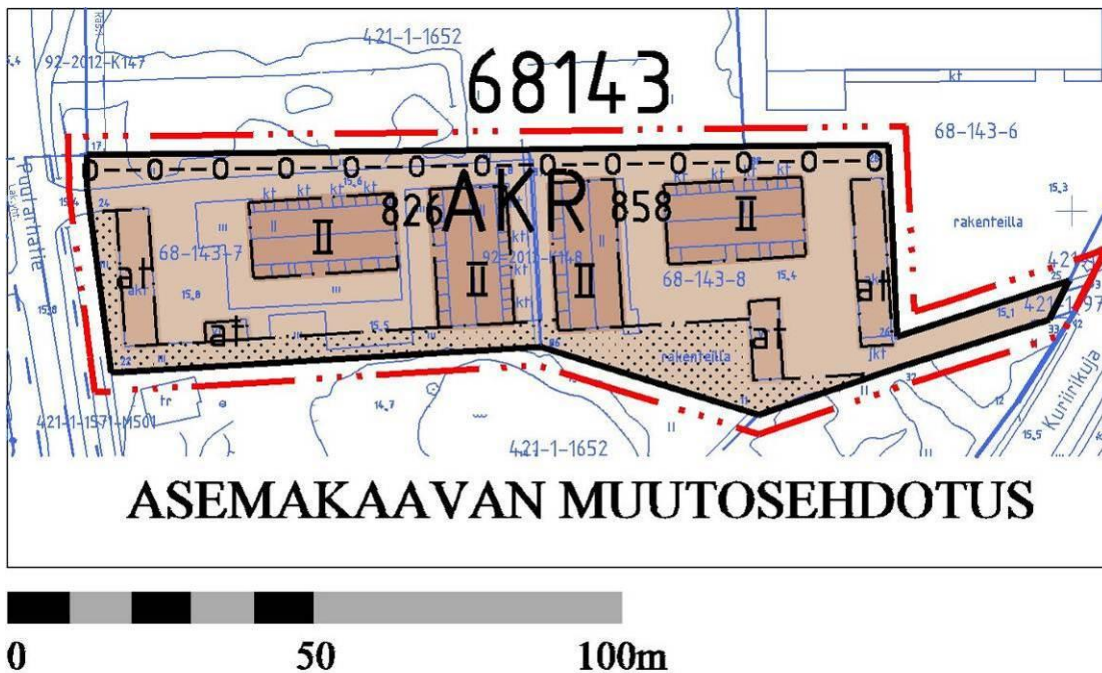
4.5.1 Asemakaavaratkaisun valinta ja perusteet

Kaavaratkaisussa on huomioitu sijoittuminen jo 40-luvulta lähtien rakentuneen erillispientalo-alueen, 2000-luvulla rakennettujen kerrostalojen ja liike- ja toimistorakennusten risteyskohtaan sekä Tikkurilantien läheisyyteen.

5 Asemakaavan kuvaus

5.1 Kaavan rakenne

Asemakaavamuutoksessa muodostuu kahden tontin verran asuinkerrostalojen, rivitalojen tai muiden kytkettyjen asuinrakennusten korttelialuetta (AKR). Kaavamuutosalue sijoittuu Tikkurilantien eteläpuolisen liike- ja toimistorakennusten korttelialueen (KTY) sekä erillispientalojen korttelialueen (AO) väliin.

5.1.1 Mitoitus

Kaavamuutosalueen kokonaisrakennusoikeus on 1684 k-m². Voimassa olevaan asemakaavaan nähden alueen rakennusoikeus lisääntyy 480 k-m². Asuinkerros- ja pientalojen korttelialueen (AKR) tehokkuudeksi tulee $e=0,35$. Kaavamuutosalueelle tulee 20 asuntoa. Asukkaita tulee 42, kun asukasta kohden lasketaan 40 k-m². Rakennuksiin saa myös sijoittaa sellaista toimisto- ja työtilaa, joka ei häiritse asumista.

Autopaikkojen vähimmäismäärä on:

- rivitaloille: 1,5 autopaikka/asunto + vieraspaikka
- kerrostaloille (luhtitalot): 1 autopaikka/asunto
- työtilat: 1 autopaikka/2 työntekijää

Asuinhuoneiden ulkokuoren ääneneristävyyden erotus liikenne- ja lentomelua vastaan on oltava vähintään 32 dB. Ulkotiloille ei ole annettu erillisiä melumääräyksiä, mutta niiden sijoittelusta tulee huomioida Tikkurilantien läheisyys pohjoisessa.

5.1.2 Palvelut

Asukasmäärän muutos on melko pieni, joten se ei edellytä julkisten palveluiden verkoston laajentamista.

5.2 Ympäristön laatua koskevien tavoitteiden toteutuminen

Kokonaisratkaisulla ja kaavamääräyksillä on varmistettu rakentamisen laatutaso ja uudisrakennusten sopeutuminen nykyiseen ympäristöönsä.

Asumisen viihtyisyyttä tavoitellaan siten, että pysäköinti sijoittuu katoksiin ja on jaettuna kahden pienempään osaan. Piha-alueet säilyvät siis leikki- ja oleskelualueena, joilla ei ole autoliikennettä.

Hulevedet on huomioitu siten, että pysäköintialueita lukuun ottamatta pihamateriaalina tulee käyttää vettä läpäiseviä materiaaleja. Asemakaavaan on myös merkitty istutettava alueen osa.

Tontin 7 eteläpuolisella kiinteistöllä 412-1-1652 sijaitsee luonnonlampi. Mestarinikkarit Oy rakentaa naapurin toiveesta rakenteellisen aidan erottamaan lammen ympäristön uudisrakennusten piha-alueesta. Näin piha-alue on lapsiperheille turvallisempi. Tontin pohjoisosassa rakentamista toistaiseksi Tikkurilantien näkymästä ja tulevaisuudessa mahdolliselta uuden rakennuksen pihapiiristä rajaa pensasaita.

5.3 Aluevaraukset

5.3.1 Korttelialueet

AKR Asuinkerrostalojen, rivitalojen tai muiden kytkettyjen asuinrakennusten korttelialue

Kaksikerroksiset asuinrakennukset (kolme rivitaloa ja yksi luhtitalo) sijoittuvat tontin keskelle tontin pohjoisosaan. Yhteiset piha-alueet sijoittuvat tonttien eteläosaan. Pysäköintialueet erottavat pihat kaduista molemmilla puolilla korttelia: taloyhtiöistä toiseen ajetaan Kuriirikujan ja toiseen Puutarhatien kautta. Alueen etelä- ja pohjoisreunoihin on varattu tilaa istutettavan alueen osiksi.

Uudisrakentamisessa pyritään seuraamaan ympäröivien rakennusten materiaalmailmaa. Julkisivumateriaalina (myös autokatoksissa) tulee käyttää puuta tai paikallamuurattua tiiltä, joka voidaan myös rapata. Rakennusten julkisivut tulee tehdä korkealuokkaisista materiaaleista yhtenäistä rakennustapaa noudattaen. Rakennuksissa on käytettävä harjakattoa, myös pulpettikaton osia sallitaan. Yhtenäisen ilmeen vuoksi asuinrakennusten kerrosluku on kaikille asuinrakennuksille tasan II.

5.3.2 Katualueet ja lähivirkistysalueet

Kaavamuutosalue ei sisällä virkistys- ja katualueita.

5.4 Kaavan vaikutukset

Hankkeen MRA 1 §:n mukaisia vaikutuksia on tarkasteltu kaavaa laadittaessa. Arvioinnissa on kuvattu muutos nykytilan, voimassa olevan asemakaavan ja kaavamuutoksessa kuvattun tilanteen välillä. Arvioinnissa on myös tarkasteltu 13.11.2008 valtioneuvoston hyväksymien valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteidenvaltakunnallisten (VAT) toteutumista. Tavoitteisiin kuuluu mm. eheytyvä yhdyskuntarakenteen ja elinympäristön laadun, sekä virkistyskäytön ja luonnonvarojen huomioimisen tavoitteet kaavoituksessa.

Kaavamuutos edistää alueen taloudellista, sosiaalista ja kulttuurillista kestävyttä valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaisesti. Kaavamuutoksessa otetaan huomioon sekä rakennettu että luonnonympäristö. Uudisrakentaminen on suunniteltu olemassa olevan ympäristön ehdoilla. Tällöin kaupunkirakenteesta muodostuu ajallisesti kerrostunutta ja monipuolista.

5.4.1 Vaikutukset rakennettuun ympäristöön

Väestön rakenne ja kehitys kaava-alueella

Nykytilanteessa kaavamuutosalueella on jo poikkeamispäätöksen mukaista asutusta, noin 40 asukasta. Ennen poikkeamispäätöstä kaavamuutosalue on ollut asumatonta.

Voimassa olevassa kaavassa alueelle sallittaisiin vain erillispientaloja, jolloin asukasmäärä olisi pienempi, noin 10-20.

Kaavamuutoksen toteuduttua alueella on noin 40 uutta asukasta. Hanke noudattaa valtakunnallisia alueiden käyttötavoitteita lisäämällä asuntotuotantoa ja monipuolistamalla asutokantaa hyvien raideliikenneyhteyksien varrella.

Yhdyskuntarakenne

Nykytilanteessa kaavamuutosalueella on jo poikkeamispäätöksen mukaista rakentamista (noin $e=0,35$). Ennen poikkeamispäätöstä kaavamuutosalue on ollut useamman vuosikymmenen ajan rakentamatonta.

Voimassa olevassa kaavassa alueelle sallittaisiin vain tehokkuudeltaan $e=0,25$ rakentaminen.

Kaavamuutoksen myötä Koivuhaan yhdyskuntarakennetta tehostuu. Ratkaisu tiivistää valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaisesti kaupunkirakennetta hyvien joukkoliikenneyhteyksien varrella. "

Ratkaisu on ekologisesti kestävällä pohjalla: se täydentää jo rakennettuja alueita eikä vaadi uusia laajoja investointeja infrastruktuuriin. Kaavamuutosalueella voidaan hyödyntää olemassa olevaa liikenneverkkoa, kunnallistekniikkaa ja nykyisiä palveluja kuten kouluja ja päiväkoteja.

Kaupunkikuva

Nykytilanteessa kaavamuutosalueella on jo poikkeamispäätöksen mukaista rakentamista (noin $e=0,35$). Ennen poikkeamispäätöstä kaavamuutosalue on ollut useamman vuosikymmenen ajan rakentamatonta. Pohjoisen ja kaakonpuoliset liike- ja toimistorakentamiselle (KTY) tarkoitetut tontit ovat toistaiseksi rakentamattomia.

Voimassa olevassa kaavassa kortteli jatkuu länsipuolisen korttelin tavoin erillispientaloalueena.

Kaavamuutoksen myötä kaavamuutosalueen rakentaminen sitoo yhteen länsi- ja eteläpuolisen erillispientaloalueen sekä pohjois- ja itäpuoliset kerrostaloalueet. Kaavamuutoksessa uudisrakentaminen on sovitettu ympäristöön (katso kohta 5.2 ja 5.3.1.). Kaava luo edellytykset valtakunnallisten alueiden käyttötavoitteiden mukaisesti hyvälle kaupunkikuvalle.

Asuminen

Nykytilanteessa kaavamuutosalueella on jo poikkeamispäätöksen mukaista asutusta, yhteensä 20 asuntoa. Ennen poikkeamispäätöstä kaavamuutosalue on ollut asumatonta.

Voimassa olevassa kaavassa alueelle sallittaisiin vain erillispientaloja, jolloin asukasmäärä olisi pienempi, noin 10-20.

Kaavamuutoksen myötä asunnot helpottavat pääkaupunkiseudun pientalomaisten asuntojen pulaa keskusta-alueen ja hyvien joukkoliikenneyhteyksien äärellä.

Työpaikat, elinkeinotoiminta ja palvelut

Nykytilanteessa kaavamuutosalueella ei ole työpaikkoja tai palveluita.

Voimassa olevassa kaavassa kaavamuutosalueelle ei ole määritelty työpaikkoja tai palveluita.

Kaavamuutoksen myötä kaavamuutosalueelle on mahdollisuus sijoittaa toimisto- ja työtilaa, joka ei häiritse asumista. Asukasmäärän lisäys ei edelletä lähialueelle lisää palveluntarjontaa. Tikkurilan ja Aviapoliksen palvelut ja työpaikat ovat hyvin saavutettavissa ilman henkilöautoa, joten hanketta voidaan pitää VAT:n mukaisena.

Virkistys

Nykytilanteessa kaavamuutosalueella on jo poikkeamispäätöksen mukaista rakentamista (noin $e=0,35$). Ennen poikkeamispäätöstä kaavamuutosalue on ollut yksityisomistuksessa.

Voimassa olevassa kaavassa kaavamuutosalue on määritelty erillispientalojen korttelialueeksi (AO).

Kaavamuutos ei pienennä alueen virkistysalueiden määrää eikä katkaise olemassa olevia viher yhteyksiä. Hanke ei vaaranna VAT:n virkistyskäyttöä koskevia tavoitteita.

Liikenne

Nykytilanteessa Kaavamuutosalue sijaitsee keskeisten Tikkurilantien, Tuusulanväylän sekä Kehä III:n tuntumassa. Kaava-alueelta on kattavat julkisen ja kevyen liikenteen yhteydet Tikkurilan keskustan juna- ja bussiasemalle sekä muihin suuntiin Vantaalla.

Voimassa olevassa kaavassa mahdollistetaan liittyminen kaavamuutosalueelta Kuriirikujalle sekä Puutarhatielle.

Kaavamuutoksen myötä liikenneneratkaisuihin ei tule muutoksia. Asuinkerrostalojen ja pientalojen korttelialueen (AKR) sisällä autoliikenne rajoittuu korttelin reunoille. Liikenneneratkaisu on VAT:n hengen mukainen.

Vesihuolto

Nykytilanteessa Kaavoitettavan alueen vesihuolto on kytketty olemassa olevaan verkostoon. Jätevesiputki kulkee pohjoispuoleisen, kiinteistön 92-421-1-1652 kautta. Rakentaminen perustuu pääosin voimassa olevaan kaavaan, jossa ei ole hulevesimääräyksiä.

Voimassa olevassa kaavassa ei ole vesihuoltoon liittyviä määräyksiä.

Kaavamuutoksen myötä alueelle tulee uusia hulevesimääräyksiä. Tältä osin on huomioitu VAT:in tavoitteet elinympäristön laadusta ja tulvavaaraan varautumista.

Rakennettu kulttuuriympäristö ja muinaismuistot

Nykytilanteessa kaavamuutosalueella ei ole ennestään rakennettua kulttuuriympäristöä eikä muinaismuistoja.

Voimassa olevassa kaavassa ei ole aihetta koskevia määräyksiä.

Kohteessa ei ole erityisiä rakennetun kulttuuriympäristön arvoja tai muinaismuistoja. Ympäristön rakentamisen huomioimista on käsitelty kohdassa 5.2. Hanke ei vaaranna VAT:n kulttuuri-perintöä koskevia tavoitteita.

Ympäristönsuojelu ja ympäristöhäiriöt

Nykytilanteessa kaavamuutosalueella on jo poikkeamispäätöksen mukaista rakentamista ja rakennettua piha-alueita. Ennen poikkeamispäätöstä kaavamuutosalue on ollut entistä pihamaata eikä sillä ole ollut erityisiä luontoarvoja.

Ympäristöhäiriöitä ovat kaava-alueella aiheuttaneet tieliikenne- ja lentomelu. Kaavamuutosalueelle ei kohdistu muita merkittäviä ympäristöhäiriöitä.

Voimassa olevassa kaavassa kaavamuutosalue on rakennettua pientaloaluetta eikä kaavassa ole aiheeseen liittyviä kaavamääräyksiä.

Kaavamuutoksen myötä kaavamuutosalue on rakennettua kerrostalo- ja pientaloaluetta.

Kaavamuutosalueelle kohdistuva liikenne- ja lentomelu on huomioitu kaavamääräyksissä. Kaavamuutosalueelle ei kohdistu muita merkittäviä ympäristöhäiriöitä. Kaavamuutos ei aiheuta ympäristöhäiriöitä alueelle.

Sosiaalinen ympäristö

Nykytilanteessa kaavamuutosalueella on jo poikkeamispäätöksen mukaista asutusta, yhteensä 20 asuntoa. Ennen poikkeamispäätöstä kaavamuutosalue on ollut asumatonta.

Voimassa olevassa kaavassa kaavamuutosalueella sallitaan erillispientaloasuminen.

Kaavamuutoksen myötä asuntoja voidaan rakentaa useampia kuin aiemmassa asemakaavassa, joka ohjasi aluetta erillispientaloasumiseen. Rivi- ja luhtitaloasumisessa yhteisiä, jaettavia tiloja on myös enemmän.

5.4.2 Vaikutukset luontoon ja luonnonympäristöön

Nykytilanteessa kaavamuutosalue on laajuudeltaan ainoastaan 0,48 ha eikä sen kohdalle sijoitu luonnonarvoiltaan merkittävää ympäristöä. Ennen poikkeamispäätöksen mukaista rakentamista kaavamuutosalue on ollut entistä pihamaata.

Voimassa olevassa kaavassa ei ole luonnonympäristöön viittaavia kaavamääräyksiä. Korttelin tehokkuus on $e=0,25$.

Kaavamuutoksen myötä tonttien maankäyttö tehostuu ($e=0,35$). Kaavamääräyksissä on huomioitu hulevesien imeyttäminen maaperään sekä istutettavia alueen osia. Maisemallisesti asuinrakentaminen sijoittuu korttelin keskelle ja sen etelä- ja pohjoisosia rajaavat istutettavat alueet. Länsi- ja itäreunat korttelista on rajattu autokatoksin.

Ilmastonmuutos

Nykytilanteessa alue sijoittuu kävely- ja pyöräilyetäisyydelle Tikkurilan kaupallisista palveluista ja juna-asemasta.

Voimassa olevassa kaavassa ei ole ilmastonmuutokseen viittaavia määräyksiä. Ehdotetun rakentamisen tehokkuus on sijaintiin nähden matala ($e=0,25$).

Kaavamuuotos tiivistää pääkaupunkiseudun yhdyskuntarakennetta ohjaamalla rakentamista joukkoliikennedyhteyksien varrelle keskustan tuntumaan ja tukeutuu olemassa oleviin kunnallisteknisiin rakenteisiin. Kaavamutoksessa varaudutaan ilmastonmuutoksen seurauksiin hulevesimääräyksiin.

5.4.3 Ympäristön häiriötekijät

Liikenne- ja lentomelu on otettu kaavassa huomioon määräämällä asuinhuoneiden ulkokuorelle vähintään 35 dB:n ääneneristävyys. Ulkotiloille ei tarvita erillisiä melulta suojaavia rakenteita, mutta Tikkurilantien läheisyys tulee huomioida ulko-oleskelutilojen sijoittelussa. Korttelin pohjoisosaan on ajantasakaavan mukaan mahdollista sijoittua vielä kolmikerroksinen rakennus, joka pienentää kohteen meluarvoja huomattavasti.

Kaava-alueen uudisrakennuksissa on käytetty ajantasakaavan voimassaolevia melumääräyksiä: "asuinhuoneiden ulkokuoren äänieristys liikennemelua vastaan on oltava vähintään 40 dB ja työhuoneiden vastaavan arvon on oltava vähintään 38 dB."

5.7.Nimistö

Kaavamutoksen myötä alueen nimistöön ei tule muutoksia.

6 Asemakaavan toteutus

Maanomistaja on jo rakentanut uudisrakennukset poikkeamispäätösten ja rakennuslupien perusteella vuosina 2012 ja 2014. Tarvittavat korvaukset on veloitettu poikkeamispäätöksen yhteydessä.

6.1 Asemakaavatyöhön osallistuneet

Asunto Oy Vantaan Tikkurilan Kruunu ja Asunto Oy Vantaan Tikkurilan Tia-
ra/Mestarinikkarit Oy
Jussi-Pekka Salmi

Arkkitehtuuri oy Lehtinen Miettunen
Lasse Lehtinen
Sakari Miettunen

Vantaan kaupunki
Asemakaavasuunnittelija Satu Onnela
Aluearkkitehti Asta Tirkkonen
Liikenneinsinööri Pirjo Suni
Suunnitteluinsinööri Antti Auvinen
Ympäristöinsinööri Höglund Krister
Geotekniikkainsinööri Janne Karppinen
Suunnitteluavustaja Kaija Kopra
Kaavoitusteknikko Anna-Liisa Vanhala

VANTAA KAUPUNKI

Kaupunkisuunnittelu, asemakaavoitus

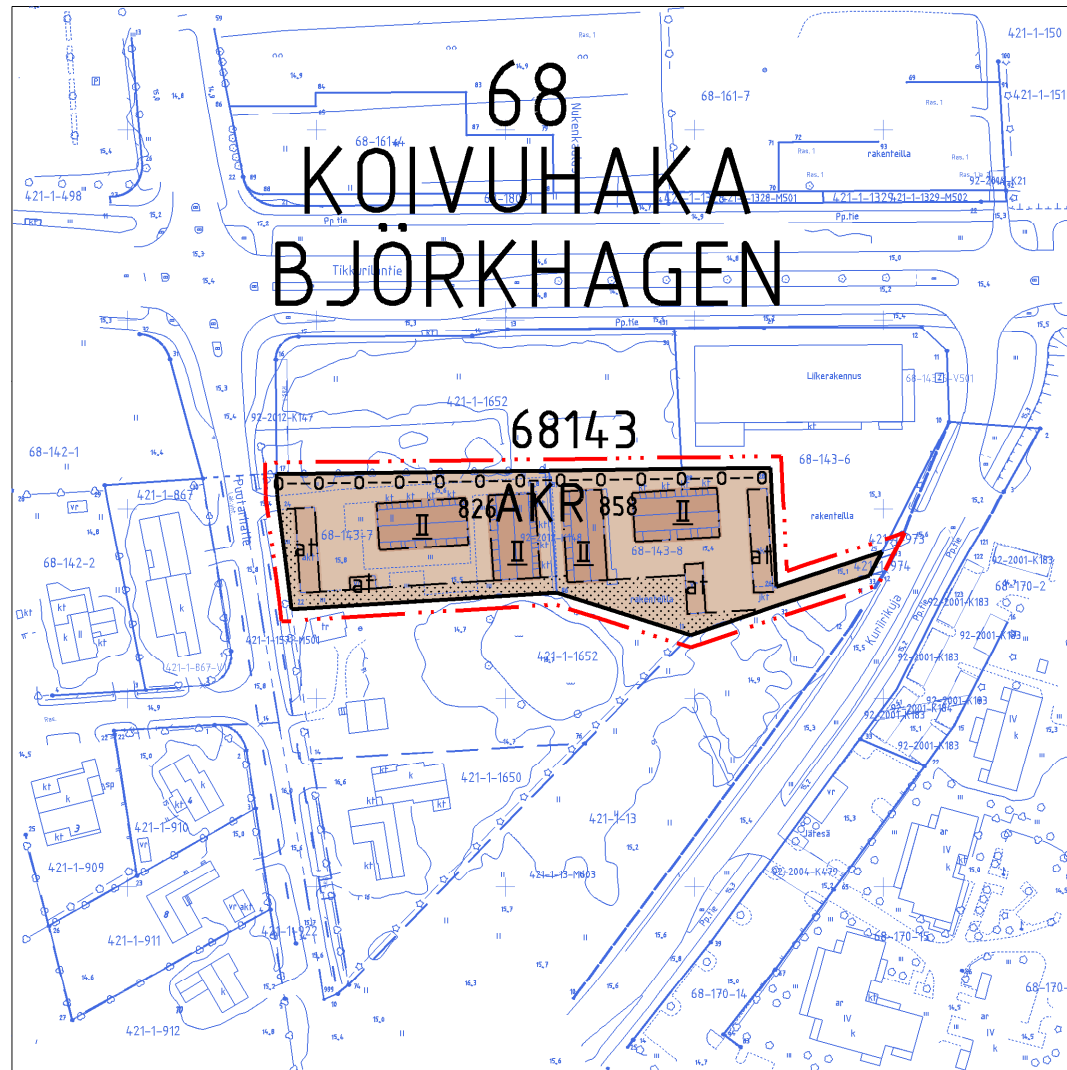
Vantaalla 10.11.2014, tarkistettu 09.02.2015

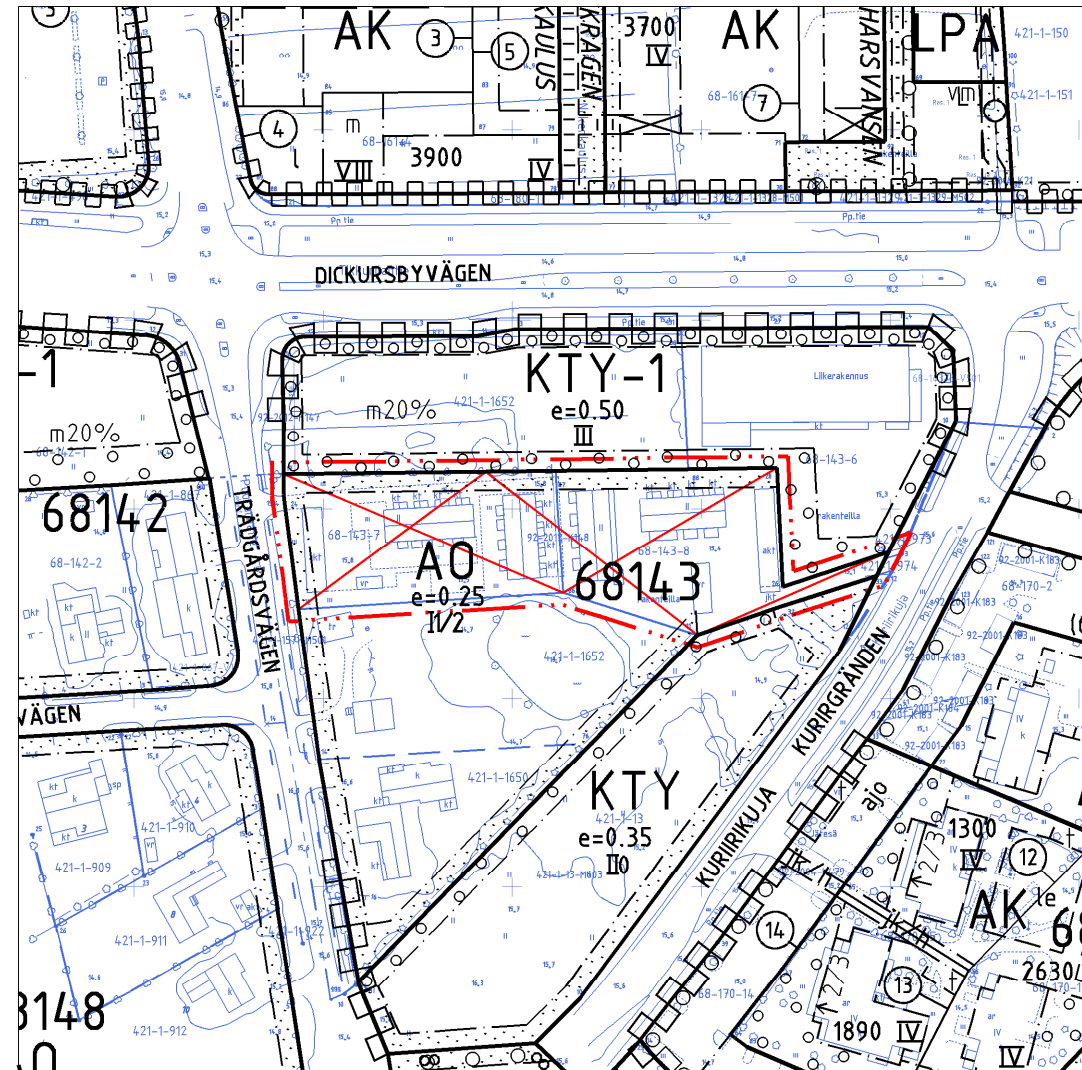
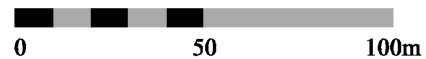
Asta Tirkkonen
Aluearkkitehti

Satu Onnela
Asemakaavasuunnittelija

ASEMAKAAVAN MUUTOSEHDOTUS

POISTETTAVAT MERKINNÄT

Kaava-alueen numero
Planområdets nummer

002202

Päiväys
Datum

10.11.2014

Pohjakarttalehtien numerot 1 / 2
Baskartbladens nummer

686500

Vantaan kaupunki
Kaupunginosa 68

KOIVUHAKA

Asemakaavan muutos
Osa korttelia 68143.

Vanda stad
Stadsdel 68

BJÖRKHAGEN

Ändring av detaljplanen
Del av kvarteret 68143.

1:2000

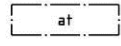
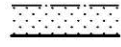
1:2000

ASEMAKAAVAMERKINTÖJÄ JA -MÄÄRÄYKSIÄ:

- · · · — 3 m kaava - alueen rajan ulkopuolella oleva viiva.
- AKR** Asuinkerrostalojen, rivitalojen tai muiden kytkettyjen asuinrakennusten korttelialue.
- Rakennuksiin saa sijoittaa sellaista toimisto- ja työtilaa, joka ei häiritse asumista.
- Pysäköintialueita lukuun ottamatta pihamateriaalina tulee käyttää vettä läpäiseviä materiaaleja.
- Rakennusten julkisivut tulee tehdä korkealuokkaisista materiaaleista yhtenäistä rakennustapaa noudattaen.
- Julkisivumateriaalina tulee käyttää puuta tai paikallamuurattua tiiltä, joka voidaan myös rapata.
- Rakennuksissa on käytettävä harjakattoa, myös pulpettikaton osia sallitaan.
- Asuinhuoneiden ulkokuoren ääneneristävyyden ΔL liikenne- ja lentomelua vastaan on oltava vähintään 35 dB.
- Ulko-oleskelualueet tulee suunnata pois päin Tikkurilantien liikennemelusta.
- Autopaikkojen vähimmäismäärät:
Kerrostalot 1 ap/asunto
Rivitalot 1,5 ap/asunto
Työtilat 1 ap/2 työntekijää
- Korttelin, korttelinosan ja alueen raja.
- · · · — Osa - alueen raja.
- x — x — Risti merkinnän päällä osoittaa merkinnän poistamista.
- 68**
KOIV
68143
- 826 Kaupunginosan numero.
- II Kaupunginosan nimi.
- Korttelin numero.
- Rakennusoikeus kerrosalaneliömetreinä.
- Roomalainen numero osoittaa rakennusten, rakennuksen tai sen osan suurimman sallitun kerrosluvun.

DETALJPLANE BETECKNINGAR OCH -BESTÄMMELSER:

- Linje 3 m utanför planområdets gräns.
- Kvartersområde för flervåningshus, radhus eller andra kopplade bostadshus.
- I byggnaderna får placeras kontors- och arbetslokaler av sådant slag som inte stör boendet.
- Med undantag för parkeringsområdena ska vattengenomsläppliga material användas som gårdsmaterial.
- Byggnadernas fasader ska byggas av högklassiga material och ett enhetligt byggnadssätt iaktas.
- Som fasadmateriäl ska användas trä eller tegel murat på plats som också kan putsas.
- Byggnaderna ska förses med sadeltak, även partier med pulpettak är tillåtna.
- Ljudisoleringen mot trafik- och flygbuller ΔL i bostadsrummens yterskikt ska vara minst 35 dB.
- Utevistelseområdena ska riktas bort från trafikbullret på Dickursbyvägen.
- Minimiantalet bilplatser:
Flervåningshus 1 bp/bostad
Fristående småhuser 1,5 bp/bostad
Arbetslokaler 1 bp/2 arbetstagare
- Kvarters-, kvartersdels- och områdesgräns.
- Gräns för delområde.
- Kryss på beteckning anger att beteckningen slopas.
- Stadsdelsnummer.
- Stadsdelens namn.
- Kvartersnummer.
- Byggnadsrätt i kvadratmeter våningsyta.
- Romersk siffra anger största tillåtna antal våningar i byggnader, byggnad eller del därav.

II	Alleiviivaus osoittaa ehdottomasti käytettävän kaavamääräyksen.	Understreckningen anger planbestämmelse som o-villkorligen skall tillämpas.
	Rakennusala.	Byggnadsyta.
	Rakennusala, jolle saa sijoittaa talousrakennuksen ja / tai auton säilytyspaikan.	Byggnadsyta där ekonomibyggnad och / eller förvaringsplats för bil får placeras.
	Istutettava alueen osa.	Del av område som bör planteras.
-0--0--0--0-	Säilytettävä / istutettava pensasaita.	Häck som skall bevaras / planteras.
TONTTIJAKO Tämän asemakaavan alueella oleviin kortteleihin on laadittava erillinen tonttijako, ellei kaavamerkinnöin ole toisin osoitettu.		TOMTINDELNING För kvarteren på denna detaljplans område skall en separat tomtindelning göras, om inte via planbeteckningar annat bestämts.

Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön
toimiala
Kaupunkisuunnittelu

Verksamhetsområdet för markanvändning, byggnad
och miljö
Stadsplaneringen

Mittausosasto

Asemakaavan pohjakartta täyttää
sille asetetut vaatimukset.

Tasokoordinaatisto
ETRS-GK25,
korkeusjärjestelmä
N2000.

Vantaalla / Vanda ____ 20__

Mättningsavdelningen

Baskartan för detaljplanen uppfyller de krav
som ställs på den.

Plankoordinatsystemet
ETRS-GK25,
höjdsystemet
N2000.

Hyväksytty kaupunginvaltuustossa ____/____ 20__

Godkänd av stadsfullmäktige ____/____ 20__

Asemakaavan seurantalomake

Asemakaavan perustiedot ja yhteenveto

Kunta	092 Vantaa	Täyttämispvm	21.10.2014
Kaavan nimi	002202 Koivuhaka 68 kaupunginosa		
Hyväksymispvm		Ehdotuspvm	
Hyväksyjä		Vireilletulosta ilm. pvm	09.09.2014
Hyväksymispykälä		Kunnan kaavatunnus	092002202
Generoitu kaavatunnus			
Kaava-alueen pinta-ala [ha]	0,4821	Uusi asemakaavan pinta-ala [ha]	
Maanalaisten tilojen pinta-ala [ha]		Asemakaavan muutoksen pinta-ala [ha]	0,4821

Ranta-asemakaava Rantaviivan pituus [km]

Rakennuspaikat [lkm]	Omarantaiset	Ei-omarantaiset
Lomarakennuspaikat [lkm]	Omarantaiset	Ei-omarantaiset

Aluevaraukset	Pinta-ala [ha]	Pinta-ala [%]	Kerrosala [k-m ²]	Tehokkuus [e]	Pinta-alan muut. [ha +/-]	Kerrosalan muut. [k-m ² +/-]
Yhteensä	0,4821	100,0	1684	0,35	-0,4821	-1205
A yhteensä	0,4821	100,0	1684	0,35	-0,4821	-1205
P yhteensä						
Y yhteensä						
C yhteensä						
K yhteensä						
T yhteensä						
V yhteensä						
R yhteensä						
L yhteensä						
E yhteensä						
S yhteensä						
M yhteensä						
W yhteensä						

Maanalaiset tilat	Pinta-ala [ha]	Pinta-ala [%]	Kerrosala [k-m ²]	Pinta-alan muut. [ha +/-]	Kerrosalan muut. [k-m ² +/-]
Yhteensä					

Rakennussuojelu	Suojellut rakennukset		Suojeltujen rakennusten muutos	
	[lkm]	[k-m ²]	[lkm +/-]	[k-m ² +/-]
Yhteensä				

Alamerkinnot

Aluevaraukset	Pinta-ala [ha]	Pinta-ala [%]	Kerrosala [k-m ²]	Tehokkuus [e]	Pinta-alan muut. [ha +/-]	Kerrosalan muut. [k-m ² +/-]
Yhteensä	0,4821	100,0	1684	0,35	-0,4821	-1205
A yhteensä	0,4821	100,0	1684	0,35	-0,4821	-1205
AO	0,0000		0		-0,4821	-1205
AKR	0,4821	100,0	1684	0,35	0,0000	0
P yhteensä						
Y yhteensä						
C yhteensä						
K yhteensä						
T yhteensä						
V yhteensä						
R yhteensä						
L yhteensä						
E yhteensä						
S yhteensä						
M yhteensä						
W yhteensä						

38 § **Sirpa Kauppinen och 24 andra ledamöters motion om en närmare kartläggning av tillgången till temporära lokaliteter**

VD/2250/00.02.00.03/2015

Ledamoten Sirpa Kauppinen och 24 andra ledamöter har lämnat in följande motion i enlighet med fullmäktiges arbetsordning:

"Fullmäktigemotion om en närmare kartläggning av tillgången till temporära lokaliteter

Exempelvis i skolan Hämeenkylä koulu i västra Vanda har 50 lärare av totalt 55 symptom trots ständiga reparationer. I skolan Pähkinärinteen koulu behövs tre saneringar, och utöver den första saneringen för 5 miljoner krävs det i skolan en fasadreparation (bl.a. trasiga tegel) och rörrenovering (redan nu smäller det i rören och avloppsledningarna luktar illa).

Det finns saneringsbehov också i de andra skolorna i området. Det lönar sig inte att anordna längre "utlokaliserade studieperioder" av samma slag som arrangemangen i Variston koulu.

Eftersom de planerade paviljongerna är dyra föreslår vi en närmare kartläggning av lämpliga temporära lokaliteter inklusive kostnadsuppskattning, och att man genom kreativt nytänkande beaktar alla lokaler som kan utnyttjas då ombyggnader organiseras."

Stadsfullmäktige 2.3.2015 § 38

Beslut:

Stadsfullmäktige beslutade att ta upp ärendet till behandling och sända det till stadsstyrelsen för beredning.

39 § **Tarja Eklunds och 28 andra ledamöters motion om att trygga likvärdiga färdsätt för stadens invånare**

VD/2252/00.02.00.03/2015

Ledamoten Tarja Eklund och 28 andra ledamöter har lämnat in följande motion i enlighet med fullmäktiges arbetsordning:

Vanda stad bör skärpa sin intressebevakning inom HRT med avseende på kollektivtrafiken för att trygga jämbördiga möjligheter att färdas för stadens invånare. Invånarna ska höras mer än hittills.

Östra Vanda, framför allt på axeln Fagersta, Håkansböle, Sottungsby, Kungsbacka, Östra Haxböle och Nissbacka, betjänas inte av tågtrafik, vilket innebär att området även i fortsättningen måste ha fungerande bussförbindelser både till Dickursby och i riktning mot Helsingfors. Kompletteringsbyggnationen i områdena är livlig.

Nuvarande linje 87 ändras till linje 587. Rutten Västerkulla–Håkansböle–Östra Haxböle–Björkby–Korso–Alkärr trafikeras i övrigt som tidigare men rutten snabbas upp genom att omvägen via Pejas sjukhus lämnas bort. Den extra svängen sägs ha orsakat en 3–5 minuter längre restid för ett betydande antal passagerare. Avståndet till Pejas sjukhus från hållplatserna längs Asolaleden är omkring 300–400 meter. Med förbindelser där byte ingår kommer man via Dickursby och Björkby upp till Pejas backe. Det har inte beaktats hur mycket restiden förlängs och hur bussarnas turintervaller passar ihop vid byte av buss.

Förbindelsen med busslinje 87 har varit den enda direkta förbindelsen till Pejas från hela Håkansböle storområde. Bussen trafikerar bara en gång per timme i var riktning så några minuters längre restid kan knappast anses oskälig. **Beslutet måste ändras.**

HRT:s planer på att begränsa rätten till gratis resor för den som rör sig med en handikappad eller med barnvagn, eller att slopa rätten till pensionärsrabatt i kollektivtrafiken bör även glömmas. Det blir alltid dyrare med specialarrangemang vid resor.

Vi som undertecknat motionen förutsätter av Vandas representanter i HRT:s styrelse och stadsstyrelsen att staden i enlighet med motionen kräver att linjen 587 (87) fortsättningsvis trafikerar rutten via hållplatserna vid Pejas sjukhus samt att de förmåner som handikappade och andra specialgrupper med rabatterade biljetter fått bibehålls oförändrade.”

Stadsfullmäktige 2.3.2015 § 39

Beslut:

Stadsfullmäktige beslutade att ta upp ärendet till behandling och sända det till stadsstyrelsen för beredning.

40 § **Faysal Abdis och 38 andra ledamöters motion om skyltningen vid Pejas sjukhus**

VD/2253/00.02.00.03/2015

Ledamoten Faysal Abdi och 38 andra ledamöter har lämnat in följande motion i enlighet med fullmäktiges arbetsordning:

Pejas sjukhus har goda kollektivtrafikförbindelser. Förutom med buss kommer man även till Pejas med tåg via Räckhals station som är på promenadavstånd. Räckhals station saknar helt skyltning till sjukhuset. Den första lilla skylten är i närheten av stationen men på ett osynligt ställe.

För att göra det lättare för nya klienter att hitta fram föreslår jag att ändamålsenliga skyltar för Pejas sjukhus sätts upp vid Räckhals station och att de befintliga skyltarna i närområdet samtidigt istandsätts.”

Stadsfullmäktige 2.3.2015 § 40

Beslut:

Stadsfullmäktige beslutade att ta upp ärendet till behandling och sända det till stadsstyrelsen för beredning.

41 §

Sammanträdet avslutat

Stadsfullmäktige 2.3.2015 § 41

Beslut:

Ordförande avslutade sammanträdet kl. 24.00.

Anvisningar för sökande av ändring 1. Besvärсанvisning

Besvärsrätt

Ändring i ett beslut som fattats av fullmäktige söks genom besvär.

Besvär får anföras

- av den som ett beslut avser eller vars rätt, skyldighet eller fördel direkt påverkas av beslutet (part), samt
- av kommunmedlemmarna.

Besvär över ett beslut som gäller **godkännandet av en generalplan, en detaljplan och en byggnadsordning** får dessutom anföras

- av Nylands miljöcentral och andra myndigheter i ärenden som hör till deras verksamhetsområde
- av ett förbund på landskapsnivå och en kommun inom vars område den markanvändning som anges i planen eller byggnadsordningen medför konsekvenser
- av en registrerad lokal eller regional sammanslutning i ärenden som hör till dess verksamhetsområde och inom det geografiska område där sammanslutningen är verksam.

Besvär får anföras på den grunden att:

- beslutet har tillkommit i felaktig ordning
- fullmäktige har överskridit sina befogenheter
- beslutet i övrigt strider mot lag.

Besvärsmyndighet

Besvär anföras hos **Helsingfors förvaltningsdomstol**.

Besvärstid

Besvär ska anföras **inom 30 dagar** från delfåendet av beslutet.

- En part anses ha fått del av beslutet sju dagar efter att brevet avsändes eller inom tre dagar från att ett elektroniskt meddelande har avsänts, om inte något annat påvisas. De som saken gäller anses dock ha fått del av ett beslut som gäller godkännandet av en general- eller detaljplan eller en byggnadsordning när protokollet har lagts fram offentligt.
- En kommunmedlem anses ha fått del av beslutet när protokollet har lagts fram offentligt.

Dagen för delfåendet eller den dag då protokollet har lagts fram räknas inte in i den bestämda tiden.

Om sista dagen av den bestämda tiden är en helgdag eller en annan sådan dag då ämbetsverken är stängda, får besvärshandlingarna inlämnas första vardagen därefter.

Besvärsskriftens innehåll

I besvärsskriften, som ska riktas till besvärsmyndigheten, ska uppges

- det beslut i vilket ändring söks
- till vilka delar ändring söks i beslutet och vilka ändringar som yrkas
- de grunder på vilka ändring yrkas
- ändringssökandens namn och hemkommun
- den postadress och det telefonnummer under vilka meddelanden i saken kan tillställas ändringssökanden.

Besvärsskriften ska undertecknas av ändringssökanden, den lagliga företrädaren eller ombudet. Om ändringssökandens talan förs av en laglig företrädare eller ett ombud eller om besvärsskriften har upprättats av någon annan, ska också hans namn och hemkommun uppges i besvärsskriften.

Till besvärsskriften ska fogas

- det beslut i vilket ändring söks genom besvär, i original eller kopia
- ett intyg över vilken dag beslutet har delgivits eller en annan utredning över när besvärstiden har börjat
- de handlingar som ändringssökanden åberopar, om dessa inte redan tidigare har tillställts myndigheten.

Inlämnande av besvärsskrift

Besvärsskriften ska innan besvärstiden utgår inlämnas till besvärsmyndigheten, Helsingfors förvaltningsdomstol under dess öppettid.

Besvärsskriften kan på ändringssökandens ansvar skickas per post eller genom bud. Då ska besvärsskriften skickas i så god tid att den hinner fram före utgången av besvärstiden.

Besvär kan också på ändringssökandens ansvar skickas per fax eller e-post inom besvärstiden. Ett elektroniskt meddelande anses ha kommit in till en myndighet när det finns tillgängligt för myndigheten i en mottagaranordning eller ett datasystem i en sådan form att meddelandet kan behandlas.

Ett elektroniskt dokument som inkommit till en myndighet behöver inte kompletteras med en underskrift, om dokumentet innehåller uppgifter om avsändaren och om det inte finns anledning att betvivla dokumentets autenticitet och integritet.

Av ändringssökanden uppbärs i förvaltningsrätten en rättegångsavgift på 97 euro.

Adressen:

Helsingfors förvaltningsdomstol
Banbyggarvägen 5
00520 HELSINGFORS
Telefon: 029 5642000
Telefax: 029 5642079
E-post: helsinki.hao@oikeus.fi

Öppettid: kl. 8.00–16.15

Anvisningar för sökande av ändring 2. Upphandlingsrättelse och rättelseyrkande i upphandlingsärende

Den som är missnöjd med den kommunala myndighetens (den upphandlande enhetens) beslut om upphandling som understiger det nationella tröskelvärdet eller något annat avgörande i upphandlingsförfarandet kan söka upphandlingsrättelse hos den upphandlande enheten enligt 81 § och 83 § i upphandlingslagen eller rättelse enligt 89 § i kommunallagen. Upphandlingsrättelse kan sökas av en anbudsgivare som har deltagit i ett anbudsförfarande eller en anbudssökande, det vill säga den som ett beslut avser eller vars rätt, skyldighet eller fördel direkt påverkas av beslutet (part). Rättelse enligt kommunallagen kan dessutom sökas av en kommunmedlem.

Tidsfristen för rättelseyrkande

Rättelse ska sökas inom 14 dagar efter att den som framställer rättelseyrkandet har fått del av den upphandlande enhetens beslut eller avgörande av annat slag i upphandlingsförfarandet.

- Vid elektronisk delgivning anses **en part** ha fått del av upphandlingsbeslutet och de kompletterande handlingarna den dag det elektroniska meddelandet som innehåller beslutet och dessa handlingar står till mottagarens förfogande i hans eller hennes mottagarapparat på ett sådant sätt att meddelandet kan hanteras. Dagen för avsändandet av meddelandet anses vara en sådan tidpunkt, om det inte ges en tillförlitlig redogörelse om att datakommunikationsförbindelserna inte har fungerat eller om en motsvarande omständighet, som har lett till att det elektroniska meddelandet nått mottagaren vid en senare tidpunkt.

Om delgivningen sker brevledes per post anses mottagaren ha fått del av ärendet den sjunde dagen efter avsändandet, om inte mottagaren visar att delgivningen har skett senare.

När den upphandlande enheten använder bevislig delgivning anses delgivningen ha skett vid den tidpunkt som framgår av mottagningsbeviset eller vid den tidpunkt som antecknats i ett separat bevis över delfåendet.

- **En kommunmedlem** anses ha fått del av beslutet när protokollet har lagts fram offentligt.

Innehållet i en upphandlingsrättelse och ett rättelseyrkande

Av ett rättelseyrkande ska framgå yrkandena med motiveringar. I ansökan ska namnen på dem som söker rättelse och som avfattat skrivelsen antecknas liksom de kontaktuppgifter som behövs för att hantera ärendet.

Till en upphandlingsrättelse ska fogas de handlingar som den som framställer yrkandet hänvisar till om de inte redan finns hos den upphandlande enheten.

Upphandlingsrättelsen och/eller rättelseyrkandet lämnas in/skickas på adressen:

Vanda stads registratur
Stadsfullmäktige
Stationsvägen 7, 01300 Vanda,
e-postadress: kirjaamo@vantaa.fi,
Telefon (registraturen) 09- 8392 2184, fax: 09- 8392 4163
Tjänstetid: måndag–fredag 8.15–16.00

Anvisningar för sökande av ändring 3. Upphandlingsrättelse och besvär till marknadsdomstolen

Enligt lagen om offentlig upphandling (upphandlingslagen) kan en part söka ändring i ett beslut eller något annat avgörande i ett upphandlingsförfarande som gäller offentlig upphandling genom att yrka på att den upphandlande enheten rättar beslutet eller avgörandet (upphandlingsrättelse). Ärendet kan också genom besvär föras till marknadsdomstolen om upphandlingens värde överstiger tröskelvärdet i 15 § i upphandlingslagen.

3.1 Rättelseanvisning

Den som är missnöjd med en upphandlande enhets beslut eller med ett annat avgörande i upphandlingsförfarandet kan skriftligen lämna in ett yrkande på upphandlingsrättelse till **den upphandlande enheten** enligt 81–83 § i upphandlingslagen. En anbudsgivare som har deltagit i ett anbudsförfarande eller en anbudssökande, det vill säga den som ett beslut avser eller vars rätt, skyldighet eller fördel direkt påverkas av beslutet (part) får yrka på upphandlingsrättelse.

Tidsfrist för yrkande av upphandlingsrättelse

En part ska lämna in ett yrkande på upphandlingsrättelse **inom 14 dagar** från att ha fått del av den upphandlande enhetens beslut eller avgörande i upphandlingsförfarandet.

Vid elektronisk delgivning anses upphandlingsbeslutet med de kompletterande handlingarna ha mottagits den dag det elektroniska meddelande som innehåller beslutet och dessa handlingar står till mottagarens förfogande i hans eller hennes mottagarapparat på ett sådant sätt att meddelandet kan hanteras. Dagen för avsändandet av meddelandet anses vara en sådan tidpunkt, om det inte ges en tillförlitlig redogörelse om att datakommunikationsförbindelserna inte har fungerat eller om en motsvarande omständighet som har lett till att det elektroniska meddelandet har nått mottagaren vid en senare tidpunkt.

Om delgivningen sker brevledes per post till mottagaren anses mottagaren ha fått del av saken på den sjunde dagen efter avsändandet, om inte mottagaren visar att delgivningen har skett senare. När den upphandlande enheten använder bevislig delgivning anses delgivningen ha skett vid den tidpunkt som mottagningsbeviset anger eller vid den tidpunkt som antecknats i ett separat delfåendebevis.

Innehållet i upphandlingsrättelsen

Yrkandena med motiveringar ska framgå av upphandlingsrättelsen. Av upphandlingsrättelsen ska framgå namnet på den som yrkar på rättelse och den kontaktinformation som behövs för att ärendet ska kunna skötas.

Till upphandlingsrättelsen ska fogas de handlingar som den som framställer yrkandet hänvisar till om de inte redan finns hos den upphandlande enheten.

Distributionsadress

Ett yrkande på upphandlingsrättelse lämnas in/skickas på adressen:

Vanda stads registratur
Stadsfullmäktige
Stationsvägen 7, 01300 Vanda
e-post: kirjaamo@vantaa.fi,
Telefon (registraturen) 09- 8392 2184, fax: 09- 8392 4163

Tjänstetid: måndag–fredag 8.15–16.00

Tidpunkten för när upphandlingsrättelsen anhängiggörs och behandlas påverkar inte den tidsfrist inom vilken en part med stöd av upphandlingslagen kan söka ändring genom besvär hos marknadsdomstolen.

3.2. Anvisning om besvär till marknadsdomstolen

Anbudsgivare, anbudssökande eller andra som saken gäller kan föra ärendet till marknadsdomstolen genom besvär.

Enligt 86 § i lagen om offentlig upphandling får man söka ändring i en upphandling som grundar sig på ett ramavtal besvärsvägen endast om marknadsdomstolen beviljar tillstånd för behandling av saken.

Tillstånd ska beviljas, om

- 1) det är viktigt att pröva ärendet med tanke på tillämpningen av lagen i andra likadana ärenden, eller
- 2) det finns vägande skäl som anknyter till förfarandet vid den upphandlande enheten.

Om inte något annat bestäms i lag ska besvären lämnas in skriftligen **inom 14 dagar** från det att parten i fråga fått del av upphandlingsbeslutet inklusive besvärсанvisning.

Besvären ska anföras **inom 30 dagar** från det att parten i fråga har fått del av beslutet, om den upphandlande enheten har ingått ett upphandlingskontrakt med stöd av 78 § 1 punkten i upphandlingslagen utan att iaktta den stipulerade väntetiden.

Besvären ska lämnas in senast **sex månader** efter det att upphandlingsbeslutet har fattats, om anbudssökanden eller anbudsgivaren har fått del av upphandlingsbeslutet inklusive besvärсанvisning och upphandlingsbeslutet eller besvärсанvisningen har haft väsentliga brister.

Vid elektronisk delgivning anses upphandlingsbeslutet med de kompletterande handlingarna ha mottagits den dag det elektroniska meddelande som innehåller beslutet och dessa handlingar står till mottagarens förfogande i hans eller hennes mottagarapparat på ett sådant sätt att meddelandet kan hanteras. Dagen för avsändandet av meddelandet anses vara en sådan tidpunkt, om det inte ges en tillförlitlig redogörelse om att datakommunikationsförbindelserna inte har fungerat eller om en motsvarande omständighet som har lett till att det elektroniska meddelandet har nått mottagaren vid en senare tidpunkt.

Om delgivningen sker brevledes per post till mottagaren anses mottagaren ha fått del av saken på den sjunde dagen efter avsändandet, om inte mottagaren visar att delgivningen har skett senare. När den upphandlande enheten använder bevislig delgivning anses delgivningen ha skett vid den tidpunkt som mottagningsbeviset anger eller vid den tidpunkt som antecknats i ett separat delfåendebevis.

Innehållet i besvären

I besvären ska uppges det upphandlingsärende som besvären gäller och ändringssökandens yrkanden och grunderna för dessa. När det gäller en upphandling som grundar sig på ett ramavtal ska parten i besvärsskriften motivera varför behandlingstillstånd bör beviljas.

I besvären ska anges ändringssökandens namn och hemkommun. Om ändringssökandens talan förs av hans eller hennes lagliga företrädare eller ombud eller om någon annan person har avfattat besvären, ska även denna persons namn och hemkommun anges. Vidare ska ändringssökandens postadress och telefonnummer anges för eventuella meddelanden. Ändringssökanden, den lagliga företrädaren eller ombudet ska underteckna besvärsskriften.

Till besvären ska fogas det beslut som överklagas i original eller som kopia och ett intyg över vilken dag beslutet har tillkännagetts eller någon annan utredning om när besvärstiden har börjat. Till besvären ska fogas de handlingar som ändringssökanden hänvisar till som stöd för sina yrkanden. Ett ombud ska till besvärsskriften foga en fullmakt enligt 21 § i förvaltningsprocesslagen.

Inlämning av besvären

Besvären ska lämnas in till marknadsdomstolen. De ska vara inlämnade senast den sista dagen av besvärstiden innan marknadsdomstolen stänger. Själva delfåendedagen räknas inte med.

Ansökan kan lämnas in till marknadsdomstolens kansli personligen, genom ombud, genom bud, per post eller som telefax alternativt med e-post så som lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet (13/2003) föreskriver. Om sista dagen för anhängiggörande infaller på en helgdag, självständighetsdagen, första maj, julafton, midsommarafton eller en helgfri lördag, får handlingarna lämnas in till marknadsdomstolen den första vardagen därefter.

Besvärsförbud

I ett ärende som hör till marknadsdomstolens behörighet enligt 102 § i upphandlingslagen får ändring inte sökas med stöd av kommunallagen eller förvaltningsprocesslagen.

Enligt 86 § i upphandlingslagen får en part söka ändring i en upphandling som grundar sig på ett ramavtal genom besvär endast om marknadsdomstolen beviljar tillstånd för behandling av saken.

Underrättelse om ändringssökandet till den upphandlande enheten

Den som söker ändring i ett upphandlingsärende med stöd av 88 § i upphandlingslagen ska skriftligen underrätta den upphandlande enheten om att ärendet förs till marknadsdomstolen. Underrättelsen ska lämnas in till den upphandlande enheten senast då besvären över upphandlingen lämnas in till marknadsdomstolen. Underrättelsen ska lämnas in på den adress som den upphandlande enheten har uppgett i punkt 3.l.

Marknadsdomstolens adress och annan kontaktinformation

Marknadsdomstolen
Banbyggarvägen 5
00520 HELSINGFORS
tfn 029 56 43300
fax 029 56 43314, e-post: markkinaoikeus@oikeus.fi

Tjänstetid: kl 8.00–16.15

Anvisningar för sökande av ändring 4. Besvärsförbud

4.1

Enligt 91 § i Kommunallagen får rättelse inte yrkas i och kommunalbesvär inte anföras över **beslut som gäller endast beredning eller verkställighet**.

4.2

I det vid detta sammanträde fattade **beslutet § -, som berör sådant som nämns i lagen om kommunala tjänstekollektivavtal 26 §**, får ändring inte sökas genom besvär.

4.3

I det beslut som fattats vid detta sammanträde **§ -, som berör rättelse av upphandling**, får ändring inte sökas.

4.4

I det **beslut § -, om ordnandet av kommunal folkomröstning**, som fattats vid detta sammanträde, får ändring inte sökas genom besvär (kommunallagen 99 §).